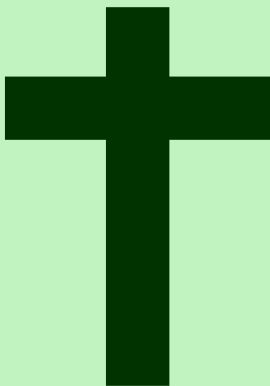

Manikáne O Ehwehne

God's New Talk: The New Testament in the Awa Language of
Papua New Guinea

Manikáne O Ehwehne
God's New Talk: The New Testament in the Awa
Language of Papua New Guinea
Nupela Testamen long tokples Awa long Niugini

copyright © 1974, 1997 Wycliffe Bible Translators, Inc.

© Faith Comes by Hearing

Language: Awa

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2013-12-11

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 28 Dec 2024 from source files dated 31 Aug 2023

9673cf68-887a-574e-9ac8-846469c86b12

Contents

Mátíyú	1
Máhka	90
Árúka	143
Sóni	233
Eqmaro Ke	294
Aroma	378
1 Kórína	419
2 Kórína	459
Kárétía	483
Épésa	497
Pírípái	511
Kórósía	521
1 Tésárónáika	530
2 Tésárónáika	538
1 Tímóti	543
2 Tímóti	555
Táitása	563
Píremóna	568
Íbaru Ke	571
Sémísi	602
1 Píta	613
2 Píta	624
1 Sóni	631
2 Sóni	641
3 Sóni	643
Súta	645
Sokigi	649

Mátíyu

Ebeq sáhnsahwe ahtebé ehwehne.

Mátíyuwe téh táhkísi moné mewe arámbéhríúwana anehe Sísağa we kéro aní míankeheéna we omaq atowana wene táhkísi arámbéhrí suena Sísa kérowe. We mó awíqmé Áríwáie. Wega wenawahrah Asíú keyábé iwíáhéna mah pukú sehiranúwe. Asiu kegá mah pukú sáhnsahwe Sísağe ehweh kawerue siahtebéra wensabé aiq pútare atageheéna Mátíyuga sehiranúwe. Asiu kegá iwíáhéra, Mókake Manikánka anotah aní omaq atahnana wega ite Asiu kené Wahnah míanieéna sinkehe uwe. Sísa Karáhéğa ite meirena kaweraitankeheéna Manikánka we omaq atena eqmarowe. Wenawahrah Asíú kéné sína Wahnáhmé íre mó aní míre. We Sísa wire éra Asiu kegá wensabé aiq pútare atageheéna Mátíyuga mah pukú sehiranúwe.

Mátíyuga mah kawéq éhwéh sehiranúwe.

Sísa Karáhéne aigaqnaréh síwíqmari kéh éhwéhne.

(Árúka 3.23-38)

¹ Sísa Karáhéne aigaqnaréh síwíqmari mahraue kéhre.

Sísağe Tébíti kahnáhne.

Tébítiwe Ébárahma kahnáhne.

² Ébárahmawe Áhísáhkine abowáe.

Áhísáhkiwe Sékópane abowáe.

Sékópawe Súrareh ábárahnahne sibowáe.

³ Súrawe Pérésareq Sérareqne sibowáe.

Mi aniténé sinowawé wenáwíq Támárie.

Pérésawe Éşáronine abowáe.

Éşároniwe Árámine abowáe.

⁴ Árámiwe Ámínárápane abowáe.

Ámínárápawe Násónine abowáe.

Násóniwe Sámónine abowáe.

⁵ Sámóniwe Póásine abowáe.

Póásine anowawé wenáwíq Áráhpae.

Póásiwe Óbétine abowáe.

Óbétine anowa wenáwíq Árútie.

Óbétiwe Sésine abowáe.

⁶ Sésiwe Tébíti anotah wahnáhné abowáe.

Tébítiwe Sórómónine abowáe.

Sórómónine anowawé téhwe Úríane ahre míowe.

⁷ Sórómóniwe Áréóbóámane abowáe.

Áréóbóámawe Ábíyane abowáe.

Ábíyawe Ásağe abowáe.

⁸ Ásawe Séhósápátine abowáe.
Séhósápátíwe Séórámáne abowáe.

Séórámawe Úsíane abowáe.

⁹ Úsíawe Sótámáne abowáe.

Sótámawe Áhásane abowáe.

Áhásawe Ésékíane abowáe.

¹⁰ Ésékíawe Mánásene abowáe.

Mánásewe Émónine abowáe.

Émóniwe Sósáiane abowáe.

¹¹ Sósáíawe Séhóiákínireh ábárahnahne sibowáe.

Mi tanáhráq Pábíróni marakóipéqté kégá Ísara ke táhtoqme meriqmera sene marakórapeq mórítówe.

¹² Pábíróni marakórápéq mórítówana

Séhóiákíniwe Séátíerane abowáe.

Séátíerawe Sérúbábérane abowáe.

¹³ Sérúbábérawe Ábíútime abowáe.

Ábíútiwe Ériákímane abowáe.

Ériákímawe Ásórane abowáe.

¹⁴ Ásórawe Sárókiwe abowáe.

Sárókiwe Ékímane abowáe.

Ékímawe Ériútime abowáe.

¹⁵ Ériútiwe Éréásane abowáe.

Éréásawe Mátánine abowáe.

Mátániwe Sékópane abowáe.

¹⁶ Sékópawe Sósépane abowáe.

Sósépane Máhríane awehkawae.

Máhríaga Sísa maqmarowara mi anímé Karáhee atowe. Karáhéwé áwahewé ite meirena kaweraitankeheéna Manikánka we omaq atowe.

¹⁷ Ébárahma míotaqtenu Tébititaq seuwekue airápété itaréitaré ábáhnínáhnah míówe. Tébiti míotaqtenu Pábíróni marakórápéq mórítótaq seuwekue mó airápété itaréitaré ábáhnínáhnah míówe. Pábíróni marakórápéq mórítótaqtenu Karáhega marakóipeq tutaq seuwekue mó 14 se ábáhnínáhnah míówe.

Máhríaga Sísa Karáhé maqmaro ehwéhne.

(Árúka 2.1-7)

¹⁸ Sísa Karáhé maqmaro ehwéh teiníboq íráhro. Wewano Máhría Sósépa ahreyabéútaq Sósépareq íre nogúyataq Manikáne Awanka iwíáh atowana kía míówe.

¹⁹ Sósépa ahriahri peh kaweq sansánúwe. Wega meyanau ahrégá kía mío ehwéh irena wega iwíáhéna, Mó wehreq no-goye éna Máhría ayehitéhneho éna wehuke míótaq íre ehweh atasa peh auwaníe iwíáhúwe.

²⁰ Mira iwíáhúwana Maniká itene Wahnah míéhrameq íópeqté ánínká áónáh atena wensabé, Sósépa, Tébiti kahnáh ánino,

írátíahno. Manikáne Awanka iwíáh atéhrana Máhría kía míéhre. Minayabe we meweyabe íre áhreúno.

²¹ We animai maqmiahnana wega wehukene ahbabáq kaweraritena merirankéhe. Minayabe wenáwíq Sísae ato úwe.

²² Minayabe Manikánka iwíáh atowana wene ehweh irarú aninká mahraréna,

²³ Írátíáhro. Wehreq íre nogu ahrárigá kía ména animai maqmiahnara Émánúérae atagéhe úwe. (*Aisaia 7.14*)

Mi awíqmé Émánúérawé áwahewé Maniká itereq mía míai áwíre.

²⁴ Sósépage áónáhéna irigútaq itene Wahnah míéhrebeq íópeqté áninká teawu ehwéh sehgiena Máhría meyowe.

²⁵ Wegá mewena Máhríaga ani íre maqmiotaq Sósépage peh míowana animai maqmarowana Sísae áwíratowe.

2

Ahtebia kégá Sísá kabaru ehwéhne.

¹ Anotah wahnáh ani wenáwíq Éróti Súría marákórápéqté kéné wahnah míotaq Máhríaga Pétáriéma suwahpeq Sísá maqmiowe. Maqmiowara íó kiembogirabeqte ké ahtebia kégá Sarúsarama suwahpeq suwe.

² Segá mibeqté keyábé, Inahunahní Asiu kené anotah Wahnáh úkína anímé eheq míéhro? Íó kiembogirabeq wehyoqka, Anotah Wahnáh maqmarehre sokigi aínsábé wensabé iwíáh iwíáh ataneheéq súne uwe.

³ Uwana Érótiga mi ehwéh irena wene arupipeq iwíáh kikirúwara moke Sarúsarama suwahpeqte kéné sirupipeq moq iwíáh kikiruwe.

⁴ Érótiga moke Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéreq Mósísiga sehgióro ú ehweh síwáhnoro kereq síáhrabéna sensabé, Wehuke merirankeheéna Manikánka omaq ato aní eheq maqmianabo úwe.

⁵ Úwara segá wensabé, Súría marákórápéq Pétáriéma suwahpeq maqmianae éra minayabe Manikáne ehweh irarú aninká sehiranue mahraréna,

⁶ Pétáriéma suwahpeqte kéó, Súría marákórápéq moke mó kehiná suwahpeq iteruwahpeq kiotaikiro? Írakaumo. Pétáriéma suwahpeq anotah aní maqmarahnana mi anínká néne animarí Ísara ke wahnahnéna kaweq ah sokigi arinkéhe úwe. (*Maika 5.2*)

⁷ Érótiga íó kiembogirabeqte ké kopéq síáhrabúwara segá weba suwana sensabé, Téhwe mi wehyóq aneq tanáhráq ábóraragurairo kasenúwara teawúwe.

⁸ Teawúwana mi keyábé mahraréna, Mi kariq ánínsábé kawerue kogabaroro. Mi aní koábóraq márérhataq íné moq koiwíáh íwíáh ataníboq sereníéro éna Pétáríéma suwahpeq eqmaq suowe.

⁹ Eqmaq suowara pokue ahtaqqeq míówana pópoqnah kiem-bogirabeq wehyoqka ebeq kure mi kariq ání mío nah kotaq abobórahpeq kowara

¹⁰ tagéra sirupipeq anotahtaq eyoyóuwe.

¹¹ Nahupéq kibekéra mi kariq ánínseq wenano Máhriareq tagéra sirehunseraráq méra mi kariq ánínsábé iwíáh iwíáh atówe. Iwíáh iwíáh atera sene unahpípeqté péwe kóraakáq kaweq weriákáq kaweq kunkúni pahuráhákáq áwúwe.

¹² Manikánka mi ke áónáh aritena sensabé, Érótiba íre seuwekoro aritowara sega mó ahtápéqtáq sensuwahpeq pokuwe.

Sósépareh karírónánínká Ísípi marákórápéq poku ehwéhne.

¹³ Ahtebia kégá mitaq suera pokuwana itene Wahnah Maniká míéhrebeq íópipeqté ánínká Sósépa áónáh atena wensabé, Irigue mi kariq ánínseq wenanoreq Ísípi marákórápéq pehbeheráh meriqme mórito. Érótiga mi aní subiq suanieéna kabarinaire. Teawéna tanáhráq seuwekinkehboq mibeq kowíahno úwe.

¹⁴ Úwana Sósépa irigéna inokáhpeq mitaq suena mi kariq ánínseq wenanoreq meriqmena pokue Ísípi marákórápéq pokúwe. Éróti íre pukú tanáhráq Sósépareh karírónání Ísípi marákórápéq kowíówe.

¹⁵ Minayabe itene Wahnahka wene ehweh irarú ani iwíáh atowana sehiranue mahraréna,

Nénahni Ísípi marákórápéq míéhnsábé mitaq sue mahbeq súno atóge íre. *(Hosea 11.1)*

Mi ehwéh aiq pútaraginkehéna Manikánka Sósépa nsabé Ísípi marákórápéq kowíahno atowe.

Káriq maigáú subiq súáhro arito ehwéhne.

¹⁶ Ahtebia kégá Érótime ehweh íre sehgira mó ahtáqpéq pokue taqnobagunsabe Érótiga áyátó púana anotah abíáhnsánúwe. Anotah abíáhnsánéna Pétáríéma suwahpeqkakáq wahtote kehiná suwahpeqkakáq mó ke eqmaq suanaútaq sensabé, Moke náhtate kariq máigáú subiq súáhro aritowe. Ahtebia kégá wehyoq ehwéh teawú tanáhráq Érótiga iwíáhéna, Mi anímé amahnága peh náh neh aníne éna moke náhtate kariq máigáú subiq súáhro aritowe.

17 Érótiga miraúnka Sérémáiane naho éhwéh aiq pútaragúwe. Manikánka wene ehweh irarú ani Sérémáia iwíáh atowana wega sehiranue mahraréna,

18 Áréma suwahpeqte kégá ibiséra áhnte ibítúnátúnánowara íráhwe. Áréséraga wene animárínsábé ibisehre. Moke subiq sutonsabé wenawahraha wene arupipeq íre kaweratahráhowana peh ibisehre úwe.* (Jeremaia 31.15)

Kehrari marákórápéq kowíó ehwehne.

19 Sósépareh karírónání Ísípi marákórápéq míówana Éróti pukúwana íopeqte ánínká Sósépa áónáh atowe.

20 Áónáh atena wensabé, Irigue mi anínseq wenanoreq meriqme iteruwahrah Ísara kené marakórapeq seuwekúno. Mi aní subiq suanehe íwíáhuro ke aiq pukuro puah meriqme kouwekúno úwe.

21 Kouwekúno úwana Sósépaga mi anínseq wenanoreq meriqmena Ísípi marákórápéq suena Ísara kené marakórapeq kouwekuwe.

22 Érótime ahninkáwá wenáwíq Ákéráúsae. Wega wenabone arambehri Súría marákórápéq Ísara keráq wahnah arámbéhrí awaq miowana Sósépaga minayabe irena mi marákórápéq pokéyabe áhreúwe. Manikánka Sósépa áónáh atena wensabé, Súría marákórápéq íre pokúno éna Kehrari marákórápéq kowíahno úwana meriqmena pokue Kehrari marákórápéq kowíowe.

23 Kehrari marákórápéq kowéna Néhsara suwahpeq pokéna mitaq kaegaeúwe. Minayabe Manikánka wene ehweh iraru ke iwíáh aritowara Sísansabé sehiranue mahraréna, We Néhsara suwahpeqte áníne ataneherawoe éra sehiranuwe.

3

Sóni wání meri merinú anínká teriu ehwehne.

(Máhka 1.2-8; Árúka 3.1-18; Sóni 1.19-28)

1 Mi tanáhráq wání meri merini aní Sóniga Súría marákórápéq séna mibeqté úwórápéq ména weba su ke ehweh teri terinúwe.

2 Wega mahraréna, Manikánka wahnah wahnahnirabeq aiq wahtotaq kéh púaq itene ahbabáq sansa sueq kaweqtaq míáhro úwe.

3 Manikánka wene ehweh irarú ani wenáwíq Áísáia iwíáh atowana Sóni éhweh sehiranue mahraréna,

* **2:18:** Árésérawe Sэкópane ahre míowe. Áréséra akéqmé Súrareh ábárahnahne sinoiboe. Súrareh ábárahnah airápété téhtaré káhnáh méra moke Ísara kené sigaqnaréhe. Mi tanáhráq Áréséra wewega íre ibisówe. Wene aigaqnaréh ininsónká ibisowe.

We uworapeqté sawai sawaiéna mahraréna, Itene Wahnah sína ahmé aborisahro. Wene ah kaweraráhro ire úwe. (Aisaia 40.3)

⁴ Sóniga kéhma áyórate kogahnia aneraneratiowe. Áú aretí wene ayahbataq konahnatiowe. Tábahnkákákq se-henáhrabahnkakákq nówe.*

⁵ Sarúsarama suwahpeqte kéreq moke Súría marákórápéqté kéhíná suwahpeqte kéreq Sorana aroipéq wahtotaq kehíná suwahpeqte kéreqka Sóniba suwe.

⁶ Weba séra sene ahbabáqsabe Manikápa pahsúówana Sóniga Sorana aroipéq wání meriuwe.

Sóniga Péhrasi keyábé ehweh arito ehwehne.

⁷ Péhrasi kereq Sáyúsi kereqka[†] wání meaneheéra Sóniba suwana wega sensabé, Itewe wehene animáří móe. Insega teínsabé áhreue ínéba seo? Manikánka kamah inehoéq ínéba se mino.

⁸ Aiq pútaq kaweqtaq míaneheqmúne íwíáhirataq itene ahbabáq sansa sueq kaweq sansánoro. Mirairataq Manikánka tagéna, Ite amahnága kaweq sansánowe aitankéhe.

⁹ Ébárahma itene igaqna míéh púaq itewe Manikáne animáří méq kaweq ke míone éq iteitensabé iwíáh íwíáhiyeho. Manikánka mah ebáhmáritáté Ébárahmane anahwaréh mirarahráhire.

¹⁰ Wehukénínká awanká áwaheraq tehsúme maréhrana kaweq será ire íyéh áwánká moke apiwe ira parianawire úwe.[‡]

¹¹ Sóniga mó mahraréna, Itene ahbabáq sansa aiq súáhnsabé wání mei meinuge. Íné peh wání mei meinugana íné kiotaiki aní inehe sinawire. Inehe si anímé anotah aní púana ínega wene súu meweyabe ire awehrari aní múge. Wega Wenawa eqmarahnana wehukénínká ira kekínserah Wenawanka iteba tuínkéhe.

¹² Wehukega ayu siqmíáhtáq sega kaweq ayú sene nah-tapeq sáharera atutu ira paríáhwe. Mira onserah Manikánka kaweqtaq míáh keyábé, Néne mátaburapeq kiwíáhro aritena ahbabáq keyabé, Íre puinkorahi iraipéq pokoro aritanawire úwe.

Sóniga Sísa wání meawu ehwéhne.

(Máhka 1.9-11; Árúka 3.21-22)

* **3:4:** Sóniwe Manikáne ehweh irarú ani wenáwíq Éráisa tahnsa aníne. 2 King 1.8, Malakai 4.5, Mátíyu 11.13-14, 17.10-13 tagáhnó. † **3:7:** Péhrasi kereq Sáyúsi kereqsabé éhwéhmé púku anehepeqte séhírámé Manikáne Púkuipéq Kéh Áwahe Éhwéhne ue kéhrabeq tagáhnó. ‡ **3:10:** Mah pabéqmé éhwéhmé ira paríéhnserah Manikánka ire kaweqtaq míáh ké kamah arinawire.

13 Sóniga mi ehwéh pahsuqme teriuwana Sísaga Kehrari marákórápéqté sure Sorana aroipéq Sóniga wání meawinkeheéna weba súwe.

14 Sísaga wání meanieéna weba súwana Sóniga ahqáho atena wensabé, Aneqsabé ínéga wání meninkeheé seno? Arega íné wání menínaraqmé aiq kawerinae úwana

15 Sísaga wensabé, Amahnága arega wání meninkéhe. Minawé Maniká awahbeh arámbéhríe úwana Sóniga wene ehwehnsabé kowe atowe.

16 Kowe atena Sísaga wání meawuwana Sísaga wánípipeqté kiutaq sabona sawekúwana Manikáne Awanka tunse kiboki tahnsanéna Sísaba márunsurahúwana tagówe.

17 Tagówana íópeqté éhwéhnká mahraréna, Are niruní nénáhní móne. Arensabé nirutaboíruge úwe.

4

Owainawanka Sísaga áhwárawe tagó ehwehne.

(Máhka 1.12-13; Árúka 4.1-13)

1 Manikáne Awanka Sísaga abatapi móatowana owainawanka weba séna Sísaga ahbabárinkeheéna áhwárawe tagéna áwíoqnówe.

2 Sísaga áhnte wehekáh, 40wehekáh tópah awehriúnsabe anotah arúpibíúwe.

3 Anotah arúpibíúwana owainawanka wensabé, Are Manikáne ahninkáwá míahna puah mah ebáhmárínsábé, Tópah úkúno ato úwe.

4 Úwana Sísaga wensabé, Manikáne ehwehnka aiq mahraréna,

Tópahnka wehuke íre oganúq sitahráhi nanere. Írakaumo. Peh morá Manikánka irari éhwéhnká oganúq sitahráhire íre úwe. *(Lo 8.3)*

5 Úwana owainawanka Sísaga meqmena kaweq mapéq Sarúsarama suwahpeq Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náh nahnsorapéq móatena

6 wensabé, Are Manikáne ahninkáwá míahna puah maraipéq ahkuagúno. Minayabe Manikáne ehwehnka aiq mahraréna,

Manikánka wene íópeqté keyábé are wahnahnatiáhro ari-tankéhe. Ebahtaq arene aigará peraq míéhneho éra sene siyahnkaratáté are pankeragéhe íre úwe. *(Buk Song 91.11-12)*

7 Úwana Sísaga ahqáho atena wensabé, Manikáne ehwehnka mó mahraréna, Maniká arene anotah Wahnáh áhwárawe tagé áwíoqnéhneho íre úwe. *(Lo 6.16)*

8 Owainawanka Sísa mó meqmena anotah sawéhrápéq kiena moke mah kawéq marákóákáq moke kéh náneqmarínkákáq sokigi awuwe.

9 Sokigi awena wensabé, Káuqmunue ínénsabe iwíáh iwíáh aintéhnaraqmé moke tagahna naneqmarí awiníe

10 úwana Sísa wensabé, Owainawano, íné nuwe pokúno. Manikáne ehwehnka mahraréna, Maniká itene Wahnahnsabé iwíáh iwíáh ateq webataq we awahbeh arámbéhrí miraoro ire úwe. (Lo 6.13, 10.20)

11 Úwana owainawanka Sísa auwena pokúwara íopeqté kégá Sísa séra séhréh atówe.

Sísaga Kehrari marákórápéq wene arambehri áhwáró ehwehne.

(Máhka 1.14-15; Árúka 4.14-15)

12 Sóni karábúsiipéq atárówe u ehwéh irena Sísaga Kehrari marákórápéq pokúwe.

13 Pokéna Néhsara suwahpeq suena Kehrari kawéhú ayehráq Kápénéáma suwahpeq kowíowe. Mi marákówé Sébúrúna kahnáhnsaq Nápátári kahnáhnsaqka téhwe aborisowe.

14 Sísaga mitaq pokúnka Manikáne ehwehme aiq pútaragúwe. Manikánka wene ehweh irarú ani Áísáía iwíáh atowana sehiranu mahraréna,

15 Sorana aroipéq seberaebéq Kehrari kawéhú kéhrabeq Sébúrúna kahnáhnsaq Nápátári kahnáhnsaqne marakó kéhre.

16 Mitaqté kéwé sunkíkírirabeq mía mía kegá téhreh tagagehe. Puké marakó sunkíkírirabeq téhrankehe úwe. (Aisaia 9.1-2)

Sísaga itaréitaré wéhyábé, Íné séniráhro ú ehwehne.

(Máhka 1.16-20; Árúka 5.1-11)

17 Mi tanáhráq Sísaga kawéq ehwéh síwáhnoré sansa áhwárówe. Wega mahraréna, Manikánka wahnah wahnahnime aiq wahtoni puaq itene ahbabáq sansa sueq kaweqtaq míáhro úwe.

18 Sísaga Kehrari kawéhú ayehrápéq nogena se ábárahre Ehntarureq Sáimónireq tagówe. Sáimóniwe mó awíq Pítáe. Se pah meyóya anité míóyansabé kahweraté wánípipeq uwe taga tagauyana tagówe.

19 Tagéna sensabé, Íné séniráhtao. Amahnága itega kahweraté uwe taga tagaéta pah meyehye. Mina óyanserah wehuke ínéba meriqmeta sighe. Minayabe iwáhnoriniboq séniráhtao úwe.

20 Séniráhtao úwara sene kahwe apubúwe mitaq marera Sísa kéroye.

21 Kéróyana Sísaga kure mó abáráhré, Sébérine ahninkáwáraré Sémísireq Sónireq tagówe. Tagówara sereq sibowá Sébérireqka sípiipéq méra sene kahwewari kawerarówe. Kawerarówana Sísaga mi abáráhréyábé, Máhotao úwara

²²sega apubúue sípiakáq sibowánkákáq suera Sísá kéroýe.

Sísaga síwáhnoréna áhnte awáhré ké kawerarito ehwéhne.

(Árúka 6.17-19)

23 Sísaga moke Kehrari marákórápéq ah nogéna Asiu kené momiwí nahmáritápéq síwáhnoréna Maniká wahnah wahnahnirabeqte éhwéh teri terinéna moke náonkakáq kéreq awahre kereq kaweraritowe.

24 Sísá éhweh mitaq teri mahtaq terinuwara moke Síría marákórápéqté kégá írówe. Minayabe mi kegá moke awahre kereq owainawanka subiqmaq subiqmarú kereq iransá aruqaruru kereq aigará soriqnah kereq meriqmera Sísaba mórítówana wega moke mi ke kaweraritowe.

25 Kehrari marákórápéqté kéreq Tékápórísa marákórápéqté kéreq Sarúsarama suwahpeqte kéreq Súría marákórápéqté kéreq Sorana aroipéq seberaebéqté kéreq, peh íregáritaq kegá Sísá kéroýe.

5

Sísaga sáwéhrapeq síwáhnorú ehwehne.

¹Sísaga mi ke tagéna sáwéhrapeq kiwéna tútuue míowaq ite we kérahwána kegá weba sewane.

Sísaga iwíáh iwíáhoró ú ehwehne.

(Árúka 6.20-23)

²Sísaga íwáhnoréna mahraréna,

³Tabonah keo, itega Manikánsabe, Iteriahriáh íre mirao-rahúne éq séhréh aito iwíáhéra íópeq Manikánka wahnah wahnahnirabeq awaq miahráhonsabé iwíáh iwíáhoró.

⁴Amahnága irupipeq umehiraq ibisah keo, Manikánka séhréh aitena itene iru ukiq itankéhe. Minayabe iwíáh iwíáhoró.

⁵Íre píribahria peh uwaresa kéó, mah marákó marákó awaq miahráho puaq iwíáh iwíáhoró.

⁶Kaweqtaq mé sansa sehgieyabe suwahbeh keo, ite arupibii aní tahnsa móe. Wání tahbobói aní tahnsa móe. Manikánka ite tabonaho naneq náinkéhe. Minayabe iwíáh iwíáhoró.

⁷Mó keyábé irutaboirariteq séhréh arítáh kéó, Manikánka itensabé moq arutaboiraitena séhréh aitahna puaq iwíáh iwíáhoró.

⁸ Irupipeq kaweq iwíáh aruqaruro keo, Maniká tagahraho puaq iwíáh íwíáhoró.

⁹ Morá ké tahnsanue tobeh ehweho sansá sueq pehwehribeq miáhro íwíáho keo, Manikánka itensabé, néne animárí móe aitahna puaq iwíáh íwíáhoró.

¹⁰ Manikáne kaweq sansá sehgiónsábé mó kegá íwíoqnah keo, Manikánka wahnah wahnahnirabeq awaq miahráho puaq iwíáh íwíáhoró.

¹¹ Néne animáríno, néne animárí miáh púara mó kegá íre kaweq ehwéh aitera íwíoqnéra péhepehe ehwéhne íéhruruirataq iwíáh íwíáhoró.

¹² Sega miraonka íopeq itene ápeq anotah úki puaq iru eyoyóéq iwíáh íwíáhoró. Sega ite íwíoqnahnserah Manikáne ehweh iraru ke naho síwíoqnowe úwe.

Ite sóreq tahnsá ké wóe ú ehwehne.

(Máhka 9.50; Áruká 14.34-35)

¹³ Sísaga pabeqme ehwéh mó mahraréna, Itewe mah kehiná kéhínáné sóreq tahnsá móe. Sóreq auqmah naneq úkínaraqmé kaweraranéhnkono? Írakaumo. Auqmah soréq íre tei puara wehukega sigárátáté abasawe seraweh keragéhe úwe.

Ite téhreh tahnsá ké wóe ú ehwehne.

(Áruká 8.16-18)

¹⁴ Sísaga mó pabéqmé éhwéh síwáhnoréna, Mah kehiná kéhínánká tagageheéq ite téhreh tahnsá ké wóe. Sáwéhrapeqté náhmárí kopípéq íre kahrahire.

¹⁵ Mina inserah wehukega áráhmu keqmaráhtáq páhkétiraté íre akariaráhwe. Írakaumo. Peh tahberaq maráhwana téhráhnara moke nahupeq miáh kegá kawerue tagahrahowe.

¹⁶ Wehukeníká áráhmu tahberaq máréhnserah wehukega tagehrataq kaweq sansánoro. Mó kegá itene kaweq sansá tagéra Maniká Iteribo íopeq míéh ánínsábé iwíáh íwíáh atagéhboq kaweq sansánoro úwe.

Mósísiga sehgióro ú ehwehne.

¹⁷ Sísaga mó mahraréna, Ínénsabewé Mósísiga sehgióro ú ehwehnikákáq Manikáne ehweh iraru kené ehwehnikákáq sabiruanieéna sire iwíáhoo? Írakaumo. Íre sabiruanieéna suge. Peh mi ehwéh áwahe sokigi ainieéna suge.

¹⁸ Teí éhwéh ahtebagehboq íráhro. Íopeqkákáq mah marákó marákóákáq peh kahnaraq Mósísiga sehgióro ú ehweh íre parabagia peh kagainae. Mi ehwéhme pehgáriq íre parabagia peh moke kagainawire. Mi ehwéhniká moke aiq pútaragínana anehe íopeqkákáq mah marákó marákóákáq parabaginawire.

19 Minayabe wehukenínká mi ehwéh pehgáriq anteru-ena mó keyábé, Ínéga unserahnoro éna pagu pagunínaraq mi anímé Manikánka wahnah wahnahnirabeq pehgáriq aní míankehe. Mó anínká mi ehwéh sehgiena mó keyábé, Kawerue sehgióro síwáhnorínaraq mi anímé Manikánka wahnah wahnahnirabeq anotah aní míankehe.

20 Teiníboq írátíáhro. Itega Manikáne sansá sehgironka Péhrasi kereq Mósísine ehweh síwáhnoro kereqne arambehri íre kiotaikínaraqmé Manikánka wahnah wahnahnirabeq kioráhoo? Írakaumo. Íre kioráhowe úwe.

Apubúue insahwé ato ú ehwehne.

(Árúka 12.57-59)

21 Sísaga mó mahraréna, Naho naho síwáhnoruro kegá itene igaqnaréhyabe teríú ehweh itega aiq íráhwe. Segá síwáhnoréra, Wehukení subiq sueho. Subiq suahna anímé kotiorabeq móatagéhe uwe. *(Kisim Bek 20.13, 21.12)*

22 Segá miraue iraruwana amahnága ínégá teiníboq írátíáhro. Wene iyahnabo anínsábé abiahnsa atahna anímé kotiorabeq móatagéhe. Wene iyahnabo anínsábé íre kaweq ehwéh atahna anímé kaunsíri kebá móatagéhe. Wene iyahnabo anínsábé múguwahgu uwoyansa aní móne atahna anímé iraipéq poki-nae.

23 Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhúpéqté táhbérápéq irigé, Mahna Maniká náwinie iwíáhône. Are mitaq irigé arene iyahnabo anínká arensabé abiahnsa atéhnsabé ahreraq matiahnawe

24 arega awinieina naneq tahbe áwaheraq maro. Áwaheraq mare apubúue arene iyahnabo anípá pokue insahwé ato. Insahwé ate kouwekue mitaq marahna naneq mewe Maniká náwo úwe.

25 Sísaga mó mahraréna, Mó anínká are ehweh atanieéna anotah sahsí móatanaínaraq ahtapeq kirataq apubúue insahwé ato. Kotiorabeq kirataq wega anotah sahsí are móatahnana wega párísiba móatahnana karábúsiipéq móatehnehboq apubúue insahwé ato.

26 Teiníboq írátíáhro. Karábúsiipéq móatahnara pehipi íre soraq auwagéhe. Ebeqme anotah apéq paiqmaréhnaraqmé anehe soraq auwagéhe úwe.

Sísaga mó aniné ahre weh abariiyeho ú ehwehne.

27 Sísaga mó mahraréna, Itega írátó ehwéhnká mahraréna, Mó aniné weh ahre abariiyeho ire. *(Kisim Bek 20.14)*

28 Mi ehwéh írátówana amahnága ínégá teiníboq írátíáhro. Arene auranka mó aniné ahre tagé, Íné mi iní abariyéyabe níre iwíáhôneawe arene arupipeq abarié ahababáq aiq miraóne.

²⁹ Minayabe arene auranka are ahbabáratana ínaraq mi aurá piruo. Peh morá áúránkákáq miéhnaraq pehgáriq íre kawerinae. Téhtaré áúránkákáq miéhnaraq kagai iraipéq pokinaraq anotah íre kawerinae.

³⁰ Arene púpeqte áyáhnkáránká are ahbabáratana ínaraq mi ayáhnkárá kiraqsuo. Peh morá áyáhnkáránkákáq miéhnaraq pehgáriq íre kawerinae. Téhtaré áyáhnkáránkákáq miéhnaraq kagai iraipéq pokinaraq anotah íre kawerinae úwe.

Sísaga, Ahre kaqsúého ú ehwehne.

(Mátíyu 19.9; Máhka 10.11-12; Árúka 16.18)

³¹ Sísaga mó mahraréna, Itega írátó ehwéhnká mahraréna, Arene ahre kaqsuaníe inaraqmé minayabe tíkéti pepáhq kowewe móawo úwe.

³² Minayabe amahnága ínéga teiníboq írátíáhro. Arene ahrega mó wehreq ahbabárirataq mi tanáhráq kaqsuankéhe. Pehipi kaqsúéhnaraq wega mó wehkínaraq mi tanáhráq ahbabárinae. Mi iní meyahna anínká moq mi tanáhráq ahbabárinae. Minayabe arene ahre pehipi kaqsúéhneho uge úwe.

Sísaga peh koweakáq ahqáhoakáq irarero ú ehwehne.

³³ Sísaga mó mahraréna, Itega mó ehwéh írátó ehwéhmé itene igaqnaréhyabe teríú éhwéhnká mahraréna, Arega iraré, Manikánka tagaríéhtáq ínéga teawú éhwéh mirainauge éname péhenineho. Arene ehweh kawerue sehgio íre. *(Namba 30.2)*

³⁴ Sega miraue iraruwana amahnága ínéga teiníboq írátíáhro. Arega mirainauge inaraq Manikánka tagaríéhtáq mirainauge íre úno. Íopeqmé Manikánka wahnah wahnahni puah, Íónka tagaríéhtáq mirainauge íre úno.

³⁵ Mah marákówé Manikáne tahbe tahnsá púah, Marakóga tagaríéhtáq mirainauge íre úno. Sarúsarama suwahpeqme itene anotah Wahnáhné mátabu púah, Sarúsaramaga tagaríéhtaq mirainauge íre úno.

³⁶ Arega irarénaga peh morá arene tontonah ayáhránká pabusa ayáhrá íre úkorahi puah, Niyahqnonka tagaríéhtáq mirainauge íre úno.

³⁷ Arega, Ahqáho. Íre mirainauge íwíáhónawe peh, Ahqáho úno. Arega, Kowe. Mirainauge íwíáhónawe peh, Kowe úno. Owainawanka ahbabáq ehweh atahnah áhnte irarinehboq peh morá ahqáhoakáq koweakáq irarúno úwe.

Sísaga, Ahbabáq íre ayahqmaro ú ehwehne.

(Árúka 6.29-30)

³⁸ Sísaga mó mahraréna, Itega írátó ehwéhnká mahraréna,

Mó anínká arene aura piauwanah arega moq wene aura
piruo. Mó anínká arene áwéh sehqauwanah arega
moq wene áwéh sehqauwo ire. (Lo 19.21)

³⁹ Mi ehwéh írátówana amahnága ínégá teiníboq írátíáhro. Are
áwíoqneh animé íre ayahqmaro. Mó anínká are ahsuehinahwe
éberiopeq pabeq suehnana ahsuehino.

⁴⁰ Mó anínká are ehweh atena síóti meaníe ínaraqmé arene
síótiakáq arene sáhkétiakáq náwo.

⁴¹ Wahnah anínká wene ménsámehnsá abaqme ákáhtaq wah-
totaq morá kírómitá kúno atahnahwe ákáhtaq íre wahto
téhtaré kírómitá mewe móato.

⁴² Mó anínká arensabé aneqpopoq nánio ínahwe náwo. Mó
naneq átárianiboq nánio ínahwe náwo úwe.

Arene naruoyabé irutaboiroro ú ehwehne.

(Árúka 6.27-28,32-36)

⁴³ Sísaga mó mahraréna, Itega írátó ehwéhnká mahraréna,
Arene iyahnaboyabé arutaboiré arene naruoyabé íre
arutaboiroro ire.

⁴⁴ Mi ehwéh írátówana amahnága ínégá teiníboq írátíáhro. Íre
peh morá itene iyahnaboyabé irutaboiroro. Itene naruoyabé
moq irutaboiroro. Íwíoqnah keyábé púrerarítáhro.

⁴⁵ Íópeqté Ítéribóné animárí méq ite íwíoqnah ke púrerarítáhro.
Manikánka ahbabáq kereq kaweq kereqne marakóraq mon-
seráhnue, Patahúno atéhre. Wegá kaweqtaq míáh kéreq ah-
babáq kereqne marakóraq monseráhnue, Ibonsúno atéhre.

⁴⁶ Peh morá itensabé sirutaboiro keyábé irutaboirirataqmé
Manikánka ápeq awinkéhbo? Írakaumo. Ahbabáq kereqka moq
sensabé sirutaboiro keyábé sirutaboirowe.

⁴⁷ Peh morá itene iyahnaboyabé mehweh arítéhrame anotah
kawéq sánsápo? Írakaumo. Maniká íre tagaríáh kégá mi sansá
mirao mino.

⁴⁸ Íópeqté Ítéribógá kaweqtaq mía míainserah ite moq kaweq-
taq mía míaoro úwe.

6

Sísaga mó ke séhréh arite sansansabé teí éhwéhne.

¹ Sísaga mó mahraréna, Peh mó kegá itene kaweq arámbéhri
tagéra, Kaweq kee íwíáhigeheéq mi arámbéhri ábóraq miraon-
sabé íre kawerowe. Mirairataq mókake íópeqté Ítéribógá mi
arámbéhriyábé ápeq íre náinawire.

² Minayabe arega tabonah ke nárínaq mó kegá tagage-
hboq ebeq pembíáh póbíéh ání íre eqmaro. Mó kegá momiwí
nahtápéqkákáq wahba ahtápéqkákáq pembíáh póbíéh ání eq-
marera anehe mitaq séra tabonah ke náriéwe. Tabonah

keyabé íre sirutaboírue náríera péhepehe sansánowara mó kegá tagéra kaweq ke wóe íwíáh aitageheéra ábóraq náríewe. Teiníboq írátíáhro. Mi sansáno kegá ábóraq náríe púara tagah kegá sensabé iwíáh iwíáh aritáhnsábé mókake mó apéq íre meyagéhe. Segá mira onserahniyeho.

³ Arega tabonah ke nárínaraqmé mó kegá tagehboq peh kopípéq nário.

⁴ Kopípéq nárínaraqmé Iteriboga tagéna ápeq náwinkéhe úwe.

Sísaga púreré sansansábé teriu ehwéhne.

(Árúka 11.2-4)

⁵ Sísaga mó mahraréna, Táhmaro kegá ábóraq kaweq sansánéra peh kopípéqmé íre kaweq sansánéra kopéráhpéro ke wóe. Itega púrerirataqmé mi kegá púrero serahniyeho. Segá momiwí nahtápéqkákáq wahba áhtápéqkákáq mó kegá tagehrataq, Kaweq ke wóe íwíáh aritageheéra ábóraq iriwe méra púrerowe. Teiníboq írátíáhro. Mi sansáno kegá ábóraq púrerotaq tagah kegá sensabé iwíáh iwíáhonsabé mókake mó apéq íre meyagéhe.

⁶ Arega púrerinaraq arene paqnahipeq kibekue onsa paiqmare kopípéq mé púrerúno. Iteribo íre ábóraq míéh ánínéna moke kopípéq áráméhrí tagehre. Minayabe kopípéq mé púrerinaraq mina tagéna arene púreq ehwéh irena náwinkéhe.

⁷ Maniká íre tagaríáh kégá iwíáhéra, Manikánka itene ehweh kawerue irankeheéra mónkakáq mónkakarue íre wahto ehwéh teawenéhe iwíáhowe.

⁸ Segá mira onserahnue púrieriyeho. Itega íre teawétáq Maniká Iteriboga ite tabonaho naneq tagaríéhre.

⁹ Minayabe púrerirataq mahraréq,

Íópeqté Ítéribóo, arenáwíq pankerone.

¹⁰ Arega mah kehiná kéhíná wahnah wahnahnaritahna tanáhráq apubúue ábóraragúno ato.

Moke íópeqté ké are awahbeh sansánonserah mah marákóípeqté ké moq are awahbeh sansá miraoro aito.

¹¹ Ibora itene táhutahuq awehraq kirabo aito.

¹² Mó kegá ahbabáraitáhtáq itega mina íre iahrreraq masa peh suone. Itega miraúnanserah itene ahbabáq moq íre ahrreraq matiahno.

¹³ Ahbabáqka ite saiqnariahrahirabeq íre móito. Owainawanka saiqnariahrahirabeqte meiqme móbeq móito.

[Arega ahriahri wahnah wahnahnaite págege kiotaikóna aní míahnaq arensabé iwíáh iwíáh atone. Aiq míre.] Miraue púreroro úwe.

Mó kené ahbabáq íre ahrreraq matiáhro ú ehwehne.

14 Sísaga mó mahraréna, Mó kegá ahabáraitéhraq íre iahreraq matiéhraqmé íópeqté Ítéribógá itega onserahninkehe. Wegá itene ahabábq íre ahreraq matiankehe.

15 Mó kegá ahabáraitéhraq iahreraq matiáhnaraqmé íópeqté Ítéribógá moq itene ahabábq ahreraq matiankehe úwe.

Sísaga táhutahuqsabé awehrié sansa teriu ehwehne.

16 Sísaga mó mahraréna, Itega táhutahuq awehriirataq péhepehe sansáno kegá abiah marera mirao serahniyeho. Mó kegá se tagéra, Kaweq ke wóe íwiáhigeheéra mi kegá awehriotaq abiah máráhwe. Teiníboq írátíáhro. Mi sansáno kegá awehriotaq tagah kegá sensabé iwíáh iwíáhonsabé mókake mó apéq íre meyangéhe.

17 Arega táhutahuq awehriinaraq arene auranabiah pabeq paberé arene ayahra kaweq komúúno.

18 Mirainaraq are tagehra kegá táhutahuq awehriionayabé íre ahtebahrahowe. Iteribo íre ábóraq míéh ánínéna moke kopípeq árámbehri tagehnsabé ápeq náwinkéhe úwe.

Sísaga kaweq naneq morábí sáhonsabé teriu ehwehne.

(Árúka 12.33-34)

19 Sísaga mó mahraréna, Mah marákóipéq kaweq naneq-marínsabé irutaboiréq morábí sáhiyeho. Mah marákóipéq sáharáh náneq sósahbahrankírana abehq náneq ka sóirara aebó kégá aebóowe.

20 Peh morá íópeq kaweq naneqsabé irutaboiréq mitaq morábí sáharáhro. Mitaq íre sósahbahrankinae. Íre abehq náneq ka sóinae. Aebó kégá mitaq íre aebóorahowe.

21 Itene kaweq naneq morábí sáharáhrabeqsabé irutaboironeheqmóe úwe.

Itene iurame inonkataq kéh áráhmú tahnsane ú ehwehne.

(Árúka 11.34-36)

22 Sísaga mó mahraréna, Arene aurame arene anonkataq kéh áráhmú tahnsáne. Arene auranka kaweq naneq tagehnaaraq arene arupipeq téhranae. Arene auranka ahabárorahi naneq tagehnaaraq arene arupipeq sunkíkírinae.

23 Arene arupipeqté téhrehme sunkíkíragínaaraq kaweq sansá íre miraorahé peh ahabábq sansanorahóne úwe.

Téhtaré wáhnáhné arambehri moraráq íre sehgoráhi ehwéhne.

(Árúka 16.13)

24 Sísaga mó mahraréna, Arambehri anínká téhtaré wáhnáhné arambehri íre moraráq sehgoráhire. Wegá mó wahnáhnsabé awahbéna mó wahnáhnsabé íre awahbanae.

Wega mó wahnáhné arambehri kawerue sehgiena mó wahnáhné arambehri áhwára áhwárainae. Mina inserah itega Manikánsabe irutaboiro sansánkákákq móneyabé irutaboiro sansánkákákq íre moráráq sehgióráhowe úwe.

Iwíáh kikiriyeho ú ehwehne.

(Árúka 12.22-31)

²⁵ Sísaga mó mahraréna, Teiníboq írátiáhro. Ite mah marákóipéq mé tanahráq itene táhutahuqkakákq itene inonkataq inerineré naneqkakáqsábé iwíáh kikiriyeho. Oga méwé íre peh morá tópah nahnagae. Itene inonkame íre peh morá inerineré naneq mire.

²⁶ Kabarane sánsá iwíáhue tagahro. Mi kanká ménsúmehnsú uqmarena nera kéhtáq koawaqmena nahupeq sahiro? Írakaumo. Íópeqté Ítéribógá mi kansábé iwíáhéna pehipi kiraboire. Itewe wehuke puana Maniká Iteriboga itensabé anotahtaq iwíáhéna kawerue kirabo aitéh mino.

²⁷ Arega arene oga mé tanahráqsábé iwíáh kikirinaraqmé ábátáq mérearáhráhiro? Ahqáho. Írakaumo úwe.

Íre mationa naneq náinkéhe ú éhwéhne.

²⁸ Sísaga mó mahraréna, Aneraneré naneqsabé aneqsabé iwíáh kikiroo? Uworapeqté árá iyéh náneqsabé iwíáhue tagahro. Uworapeqté náneqka íre arambehrire. Korósi íre kogahnire.

²⁹ Anotah wahnáh ání Sórómóni naho ména we áhnte mensáméhnsá matawéna áhnte kawéq awahriq korósi matiowe. Uworapeqté kawéq árá iyéh náneqka moke Sórómónine kawéq awahriq naneq kiotaikire.

³⁰ Uworapeqté náneq íre kagai naneq mire. Ibora iyéhrana ahbiah tahnsá kekírataq tagire. Manikánsabe pehgárita q aiq pútare atáh kéó, Manikánka mi kawéq árá sukiwíéhnsábé wega íte moq sukítahráhi mino.

³¹ Aneq nanehnkono? Né waní eheqte tuiro? Aneqtaté aneranerue míanehnkono éq iwíáh kikiriyeho. Ahqáho.

³² Maniká íre tagariáh kégá minayabe iwíáh íwíáhéra sene sirupipeq iwíáh kikirowe. Iteriboga ite íre mationa naneq aiq tagariéhre.

³³ Ahriahri Manikánka wahnah wahnahnirabeqte sánsánsábé irutaboiréq sehgióro. Sehgieq we kaweqtaq míéhnserah ite moq kaweqtaq míaneheq múne éq iwíáhoró. Mirairataq Manikánka ite íre mationa naneq náinkéhe.

³⁴ Ahbiah sína naneqsabé iwíáh kikiriyeho. Ahbiah sína naneqsabé mi tanáhráqsábé iwíáhigehé. Irupipeq umehorahi naneqsabé ibora aiq awehra q kéhranawe ahbiah sína naneqsabé iwíáh kikiriyeho úwe.

7

Mó kené sánsá íre saraq sitáhro ú ehwehne.

(Árúka 6.37-38,41-42)

¹ Sísaga mó mahraréna, Mó kené sánsá saraq siteq ahababáq ke woe íre oro. Mirairataq Manikánka itene sánsá moq saraq itena ahababáq ke woe aitankéhe.

² Itega mó kené sánsá saraq sitáhnserah Manikánka itene sánsá moq saraq itankéhe. Itega mó kené sánsá saraqme náriénserah Manikánka moq mina tahnsanue saraqme náinkéhe.

³ Arenawahrah aniné aurapi pehgáriq átútú tagé arerene aurapi anotah sehikará kéhnsábé aneqsabé arerene auransabé íre iwíáhono?

⁴ Arene aurapi anotah sehikará kéhrahwe aneqsabé arenawahrah anínsábé, Arene aurapite átútú meauwanínkono eno?

⁵ Are ahababáq kopéráhpéróna aní móne. Téhwe arerene aurapite séhikará merue anehemé arenawahrah aniné aurapite átútú kawerue tagé meauwahráhone.

⁶ Manikánsabe suwahrieh kewé Manikáne epéqté éhwéh íre teriéro. Mirairataq ianká wehukení pehnserah sega ite iwíoqnagehe. Póéráhqka kaweq naneq segarúpépéq abasawe maisarúéhnserah sega mi ehwéh íre irasa peh awiréh aitaneherawoe úwe.

Págageue púreroro ú ehwehne.

(Árúka 11.9-13)

⁷ Sísaga mó mahraréna, Itega púrerirataqmé náio ira naneq náinkéhe. Págegeue kabarirataq ábórarínaq taganeheqmóe. Onsaraq pako pakoirataq sitankéhe.

⁸ Nánio i anínká meyankéhe. Kabari anínká ábóraq marankéhe. Onsaraq pakobakoi anímé Manikánka siatahnana nahupeq kibekinkehe úwe.

⁹ Sísaga mó mahraréna, Arenahninká arensabé, Tópah nánio ínaraqmé arega ebah náwiníbo? Írakaumo.

¹⁰ Wega, Paseh nánio ínaraqmé wehe náwiníbo? Írakaumo.

¹¹ Ite sibowáreh ahabároraho keeq itene animarí peh kaweq naneq nári nárino mino. Íópeqté Ítéribógá wensabé, Nánio e kewé peh kaweq naneq nárinkéhe.

¹² Mó kegá ite iuwahbeh sansánue ite kaweraitáhnserah itega moq mina tahnsanue se kawerarítáhro. Mi sansámé Mósísine ehwehnikakáq Manikáne ehweh iraru kené ehwehnikakáq áwahe wíre úwe.

Sobuya méhpéhpéq kibekoro ú ehwehne.

(Árúka 13.24)

13 Sísaga mó mahraréna, Sobuya méhpéhpéq kibekoro. Iraipéqté méhpéh anotah abáé méhpéh míre. Iraipéqté áh moq abae ah marapeq tunsíá áh kéhrara áhnte kegá mi ahtápéq poku pokuowe.

14 Oga mérapeqté méhpéhmé sobuya méhpéh míre. Oga mérapeqté áhmé moq sobuya ah senahpeq kiríéh áh kéhrara mibeq kieyabe umehi puara íre áhnte kegá mi ahtápéq kiegie-owe úwe.

Péhe éhwéh irare keyábé aiq pútare arítého ú ehwehne.

(Árúka 6.43-44, 13.25-27)

15 Sísaga mó mahraréna, Íre Manikáne ehweh peh seyene péhe éhwéh irare keyábé aiq pútare arítéhboq mi kené arambehri tagariáhro. Ábóraq se sipisípiq tahnsá méra peh sirupieqmé úrinsi iá tahnsa míáhwe.

16 Sene arambehri kawerue tagarawéq sene sánsá ahte-bahrahowe. Ógaranká inunara íre íyéhre. Káránkáránsáhnka pópo íre íyéhre.

17 Kaweq awánkánká kaweq será íyéhranawe abehq áwánkánká íre kaweq será íyéhre.

18 Kaweq awánkánká abehq será íre iyahráhire. Abehq áwánkánká kaweq será íre iyahráhire.

19 Kaweq será íre íyéh áwánkámé apiwe ira paríéhre.

20 Minayabe péhe éhwéh irare kené arambehri tagarawéq sene sánsánsábé iwíáhorahowe úwe.

21 Sísaga mó mahraréna, Áhnte kegá ínénsabe, Néne Wahnah mone aintáhwe. Íre mi ehwéh irarenka Manikánka wahnah wahnahnirabeq kioráhowe. Írakaumo. Íópeqté Náníbó awahbeh arámbéhrí mirao kegá sebataq mitaq kioráhowe.

22 Sainsuahna tanáhráq áhnte kegá ínénsabe, Néne Wahnah mone aintera, Arenáwírue Manikáne ehweh irarurauge. Arenáwírue owainawamarí kaqsuq kaqsururauge. Arenáwírue ótaq sansámá míraurauge irarigehe.

23 Irarirataq ínégá sensabé, Itewe íre tagarióge. Ite ahababáq ke puaq íné nueq pokoro aritaníe úwe.

Nah piehya anitéyábé pabeqme ehwéhne.

(Árúka 6.47-49)

24 Sísaga mó mahraréna, Néne ehweh irena sehgi ánimé ahtebia ání wene nah págege marákóráq pearéh ání tahnsane.

25 Págege marákóráq pearéh púana anotah ibónsirana wání períéhrana sóiririrana wene nah íre kúrugúruue sokogia peh págegeue kéhre.

26 Néne ehweh irena íre sehgi ánimé múguwahgu aní wene nah mareqmareq marákóráq pearéh ání tahnsane.

²⁷ Anotah ibónsirana wání periéhrana sóiririrana wene nah kúrugúruue sokogire. Sokogirana moke íre kaweragire úwe.

²⁸ Sísaga mi ehwéh síwáhnorue parabaruwara író kega wene ehwehnsabé áhtenuwe.

²⁹ Mósísine ehweh síwáhnoro kegá síwáhnorunserah Sísaga íre úwe. Wega ahtebia ánínká tahnsa síwáhnorú púara wene ehweh író kega áhtenuwe.

8

Sísaga anotah naonkákáq ání kawerato ehwéhne.

(Máhka 1.40-44; Árúka 5.12-14)

¹ Sísaga sáwéhrapeqté tuwara peh íregárita q kegá we kérowe.

² Kérówana anotah naonkákáq ánínká weba séna áhtenu púana arehunseraráq ména wensabé, Anotah aníno, are awahbáhnaraqmé kaweraintahráhone úwe.

³ Úwana Sísaga ayahnkahkahrue wenaneq táhtorena wensabé, Aiq mirauge. Are awaho ani míahno atowana mina irarúta q wene náonaba apubúue wagúwana kaweragúwe.

⁴ Kaweragúwana Sísaga wensabé, Írátiahno. Mó ke teríneho. Írakaumo. Manikáne ehweh mibe q mahbe q aitéh ánípá pokue arene anonka móreawo. Are awaho ani úkire ígehbo q Mósísiga irarúnserahnue Manikánsabe titirúno úwe.

Kíápéténine arambehri aní kawerato ehwéhne.

(Árúka 7.1-10)

⁵ Sísaga Kápénéáma suwahpe q súta q 100 Aroma sontiá kéné kíápéténiga weba séna, Séhréh ainto éna,

⁶ Anotah aníno, néne arambehri aní néne nahtape q ména anotah erirana íre nogoráhire úwe.

⁷ Úwana Sísaga wensabé, Ínéga arene nahtape q kogaweratanie

⁸ úwana kíápéténiga wensabé, Íné pehgári q aní múge. Are anotah aní míahna puah néne nahtape q íre súno. Peh mahta q mé ehweh irarinana néne arambehri aní kaweragúno.

⁹ Íné mo q wahnah sansá tagaríoge. Néne wahnah aiq míéhrana íné mo q wahnah anínéna sóntiá ke wahnahnuge. Ínéga mó sontiá ánínsabé, Pokúno atótá q wega apubúue pokire. Mó sontiá ánínsabé, Mahbe q súno atótá q wega apubúue ínéba sire. Néne arambehri ánínsabé, Miraúno atótá q wega apubúue miraire úwe.

¹⁰ Úwana Sísaga mi ehwéh irota q áhtenéna we anehe su keyábé, Teiníbo q írátiahro. Mah anínká ínénsabe anotahta q aiq pútare aintena ínéga mirainawire íwíáhire. Nánuwahrah Asíú kegá ínénsabe mina tahnsanue íre aiq pútare aintá hwe.

11 Teiníboq írátíáhro. Íó kiembogirabeqte kéreq íó tupekirabeqte kéreqka séra Manikánka wahnah wahnahnirabeq kibekéra tútuue méra Ébárahmareh Áhísáhkireh Sékópareh moráráq táhutahurigehe.

12 Manikánka nánuwahrah Asíu keyábé, Ínéga wahnah wahnahnurabeq máhoro irara sega ahqáho atonsabe máhpeq sunkíkírirabeq kaqsuankéhe. Kaqsuahnaraq sega mitaq uwo uwo éra ibisagehe.

13 Minayabe, Íráhro éna kíápéténinsabé, Arene nahtapeq pokúno. Arega aiq pútare aintahnanserah inkehe úwana mí tanáhráq wene arambehri aní kaweragúwe.

Sísaga Pítane ahrahnawa kawerato ehwehne.

(Máhka 1.29-31; Árúka 4.38-39)

14 Sísaga Pítane nahupeq kibekúwana Pítane ahrahnawa osoro awáhréena máhriqtaq míowana tagówe.

15 Sísaga mí ininé ayahnkara táhtorowana wene awahre kaweragúwana irigéna táhutahuq tíwe náwuwe.

Sísaga áhnte awahré ké kawerarito ehwéhne.

(Máhka 1.32-34; Árúka 4.40-41)

16 Íó tupekútaq wehukega owainawanka subiqmaq subiqmarú ke meriqmera Sísaba mórítówe. Mórítówana Sísaga peh ehweh irarúnka owainawamarí kaqsuena moke awahre ke kaweraritowe.

17 Kaweraritonsabe Manikáne ehweh aiq pútaragúwe. Wene ehwéh irarú ani Áísáiaga Manikáne púkuipéq naho sehiranue mahraréna,
Wega moke itene awahre meyéhre úwe. (Aisaia 53.4)

Sísaga we kéreyabe irarú ehwehne.

(Árúka 9.57-60)

18 Sísaga peh íregárita qweba sáhurió ke tagéna ite we kérahwána keyábé, Mah kawéhú seberaebéq pokonehe

19 úwana Mósísine ehweh síwáhnorú anínká weba séna wensabé, Íwáhnoraníno, are poku pokuónarabeq kéranie úwe.

20 Úwana Sísaga wensabé, Úrinsi iá wene nahme ebahnarahpipeq kéhre. Kabarane nahme sehwerapeq kéhre. Íné wehukení úku aniné nahme íre kéhre

21 úwana mó aní we kéro anínká wensabé, Ebeqme nánibo pukinana komaisarena anehe are kéranie

22 úwana Sísaga wensabé, Pusa kégá pukira ke maisaragéhboq íné séniro úwe.*

* 8:22: Sísaga pusa keyábé irarúmé áwahewé sene sirupipeqte síwá pusa ké tahnsa míáh keyábé irarúwe.

Sísaga irarúnka sóiriq táqnáigú ehwehne.

(Máhka 4.36-41; Árúka 8.22-25)

²³ Sísareq ite we kérahwána kereqka sípiipéq kibekue kure kure

²⁴ káwehu ákáhtaq kowana Sísá sípiipéq sugowana apubúue anotah soirírúnka anotah nonaburóróúwana wánínka kiegambehgue sípi wánípipeq tupekinaúwe.

²⁵ Tupekinaútaq ite we kérahwána kega Sísá iriateq wensabé, Wánípipeq tupekue pukonehboq kaweraito ewanana

²⁶ wega itensabé, Aneqsabé áhreoo? Itega ínénsabe pehgáriqtaq aiq pútare aintáhwe éna irigéna sóiriqsabé, Táqnáigúno éna wánínsabe, Túbáh agúno úwana sóiriqka táqnáigúwana wánínka moq túbáh agúwe.

²⁷ Túbáh agúwaq itega áhtenéq itete náhenéq, We aneq anípo? Sóiriqkakáká wánínkakaqká wene ehweh íréhre ewanae.

Sísaga owainawamarí kaqsuo ehwéhne.

(Máhka 5.1-17; Árúka 8.26-37)

²⁸ Sísaga sípi kéwewena kure Kehrari kawéhu seberaebéq Kárára kené marakórapeq kúwe. Mitaq wehuke maisia ónápípeq kaegaeuya anítéreq piehgíúwe. Sirupipeq mío owáináwámárínká mi anité subiqmaq subiqmaru puara anotah uwóyánsá aruqaruruyara mó kegá sensabé áhreéra mi ahtápéq íre nogoráhúwe.

²⁹ Sega Sísá tagéra apubúue kareéra wensabé, Manikáne ahninkáwá wóne. Aneraitaníbo? Kamah aina tanáhráq íre sinsabé ite kamah ainie seno uye.

³⁰ Se míórabeq ákáhtaq wahtotaq íregárita q poeráhqmárínká uworapeq náwe sahta qme nowe.

³¹ Nonsabe owainawamarínká Sísansabé, Ite eqmaq íuwéhna qmé mi poeráhqmáríné sirupipeq eqmaq íuwo éra pagu pagunuwe.

³² Pagu pagunuwana Sísaga sensabé, Pokurero aritowara sega mi anité suera póeráhqmariné sirupipeq kowíowara mi kamárínká sáwéhrapeqté pehbeheráh tunse mentúpipeq tunse wánínkue pukuwe.

³³ Póeráhqtaq wahnahnu kegá tagéra sensuwahpeq pehbeheráh pokéra owainawanka subiqmaq subiqmarú anité éhweh teriera moke tago naneqsabé éhwéh sensuwahrah teríúwe.

³⁴ Teríúwara moke mibeqté kégá Sísaba kure wensabé, Itene marakó sue pokúno éra pagu pagunuwe.

9

Sísaga aiayah pukia áni kawerato ehwehne.

(Máhka 2.1-12; Árúka 5.17-26)

¹ Sísaga sípiipéq kibekéna káwehu seberaebéq wenawahpeq pokúwe.

² Mó kegá íre ah nogoráhú aní aiayah pukia ání wene máhriqkákáq sehitaqmaqme sehgiwera Sísaba móátówe. Sega iwíáhéra, Sísaga kaweratanawire iwíáhuwana Sísaga sene iwíáh tagéna aiayah pukia ánínsábé, Náníbáq móne. Arene ahbabáq aiq kawerató púah arene arupipeq eyoyóue míahno úwe.

³ Úwara Mósísine ehweh síwáhnoru kegá seye náhenéra, Mah anímé, Íné Maniká míóge iwíáhéna anotah ahbábárire uwe.

⁴ Uwana Sísaga sene iwíáh tagéna sensabé, Irupipeqmé aneqsabé ahbabáq iwíáho?

⁵ Aiayah pukia ánínsábé aneq ehwéh teawinínkono? Arene ahbabáqsabe kaweratóge teawinínkono? Are irigue arene máhriq mewe ah nogo teawinínkono? Íre págege ehwéhmé ahnabo?

⁶ Íné wehukení úku anínká mah marákó marákó wehukéne ahbabáq kaweraritahráhuge. Sokigi ainíboq tagaríáhro éna aiayah pukia ánínsábé, Irigue arene máhriq mewe arene nah-tapeq pokúno úwana

⁷ mi anínká irigue wene nahtapeq pokúwe.

⁸ Pokúwara tago kegá áhtenuwe. Manikánka wehukení págege atowana ótaq sansá miraúnsabe sega áhtenéra Manikánsabe iwíáh iwíáh atówe.

Sísaga Mátíyunsabé, Íné séniro ú ehwehne.

(Máhka 2.13-17; Áruká 5.27-32)

⁹ Sísaga mitaq suena ahtaqqeq nogutaq táhkísi moné méyáhwa aní néníwíq Mátíyu íné tagówe. Tagówana íné táhkísi moné méyáwharabeq néne ópísirapéq tútuue míáhwana tagéna ínénsabe, Íné séniro úwana irigue kэрáhwae.

¹⁰ Sísaga nahtapeq táhutahurútaq áhnte táhkísi moné meyo kereq mó ahbábáq kéreqka mitaq séra Sísareq ite we kэрáhwána kereq moraráq táhutahurowane.

¹¹ Táhutahurowanara Péhrasi kegá mina tagéra ite Sísá kэрáhwána keyábé kasenéra, Ite iwáhnori anínká aneqsabé táhkísi moné aebóo kereq mó ahbábáq kéreq moraráq táhutahuriro uwe.

¹² Uwana Sísaga mi ehwéh irena sensabé, Sótéhga awaho ke márásíni íre náriasa peh morá awahre ke náríre.

¹³ Mina inserah ínéwé kaweqtaq míáh ké siahrabéna séhréh aritanieéna íre suge. Peh ahbabáq ke siahrabéna kawerari-tanieéna suge. Minayabe Manikáne ehwehnka mahraréna, Titiré sansansábé íre nuwahbena peh arutaboire séhréh arite sansansábé nuwahbehre ire. *(Hosea 6.6)*

Mi ehwéhmé iwíáhue tagéq ahtebahro úwe.

Sísaga táhutahuq awehrio sansánsábé síwáhnorú ehwehne.

(Máhka 2.18-22; Árúka 5.33-39)

14 Sóni kéro kega Sísaba séra wensabé, Itereq Péhrasi kereqka mó tanáhráq mó tanáhrárué táhutahuq awehriúnara árahinsabé are kéréh kéga táhutahuq íre awehrioo uwe.

15 Uwana Sísaga sensabé pabeqme ehwéh teriena, Pahuwirotaqmé o menáhwénká wene iyahnaboba míéhtáqmé sega íre ibisia peh iwíáh íwíáhowe. Mókake o menáhwé seba íre míahnaraqmé mi tanáhráq wene iyahnaboga wensabé sirutaboirá táhutahuq awehrigehe úwe.*

16 Sísaga mó pabeqme ehwéh mahraréna, Wehukenínká nahonáh sáhkétí kawerinieéna o ambántáráté íre párúwe kawerire. Miraitaq tahirímé nahonáh sáhkétí mó subanki irino.

17 Wehukenínká o nahníaq sera ano naho naho mémene áúyahwa antéhyápípéq íre ahkíre. Miraitaq tahirímé sera anonka muinaraq nahonáh antéhyá tapoagirana sera ano marakóraq antigi irino. Wehukenínká o será ano o antéhyápípéq ahkíre. Wehukega ahkírataq mi tehtaré náneqme kawerue kanae. O será anome kawerue kanae. Antehyamé moq kawerue kanae úwe.†

Sísaga awahre iní kaweratená ahrari oganúq ato ehwehne.

(Máhka 5.22-43; Árúka 8.41-56)

18 Sísaga mi ehwéh síwáhnorútaq Asiu kené wahnah anínká Sísaba séna áhtónsabe arehunseraráq ména wensabé, Nániyahu peh amahnága putiéhre. Arene ayahnkaratáté koráhtoréhnaraq we oga úkinae

19 úwana Sísaga irigue mi aní kérowaq ite we kérahwána kegá moq kérahwáne.

20 Ahtapeq kowanana awahre iní, airápété téhtaré ópéq wene korahq íre taraqnaqú inínká Sísá anehepeq kúwe.

21 Anehepeq kure wewe náhenéna, Íné peh wene korósi koráhtoráhnaraqmé kaweraintankéhe éna wene korósi ayehrápéq koráhtorowe.

22 Táhtorowana Sísaga pabeqme we tagéna wensabé, Arega ínénsabe aiq pútare aintahna puana aru ukiq atóge úwana mi tanáhráq mi iní awaho iní úkúwe.

23 Sísaga pokue wahnah aniné nahtapeq kibekúwara pem-bíáhnú kereq ibitunátúnánu kereq míówana tagówe.

24 Tagéna sensabé, Mi ahrárwé íre airaiq pukia peh sugéhre. Máhpeq túmíáhro úwara wensabé awiréh atówe.

* **9:15:** Mi ehwéh áwahewé Sísá o menáhwé tahnsa aní míre. O menáhwéné iyahnabowe Sísá tagáriáh ké tahnsane. † **9:17:** Ahwa inínká tátúbi awera íre tíríre. Tírítáq tahirímé osoréh áwérá anonka muwe tátú tapoue awera téhpipeq sáhagi irino. Mina inserah Sísane o ehwéhmé wehukene naho sánsánká íre awehraq kéhre.

²⁵ Awiréh atówana wega moke míó ke kaqsuena mi ahráriné máhriqtapéq kowéna wene ayahnkara táhtorowana irigúwe.

²⁶ Irigú ehweh mitaq teri mahtaq terinuwara moke mi marákórápéqté kégá írówe.

Aura pira ánitéreq ahkambu anínseq kawerarito ehwéhne.

²⁷ Sísaga mitaq suena ahtapeq kútaq aura pira ánitégá we kéréra wensabé, Tébitine anahwao, arutaboiraite uye.

²⁸ Sísaga nahupeq kibekúwara mi ánitégá weba suyana Sísaga sensabé, Itene iura kaweritahráhsabé aiq pútare aintehyo úwara sega wensabé kowe atera, Are aiq miraorahóne uye.

²⁹ Uyana Sísaga siura táhtoque sensabé, Itega ínénsabe aiq pútare aintehyanserah mirainauge úwara

³⁰ mi tanáhráq siura tagahrahuye. Tagahrahuyana wega sensabé págegeue iraréna, Miraunsabé mó ke teríyeho aritowara

³¹ sega wene ehweh íre sehkira Sísaga miraú ehweh teríuyana mi ehwéh moke mi kehiná suwahpeq abae agúwe.

³² Mi ánitégá pokuyataq mó kegá owainawanka subiqmaq subiqmarú ani, ehweh íre orahú ani meqmera Sísaba móátówe.

³³ Sísaga owainawa kaqauwowana mi anínká ehwehnúwara moke tago kegá áhtenéra, Ísara marákórápéq morá ibora mahna tahnsa tagóne uwe.

³⁴ Uwara Péhrasi kegá mahraréra, Owainawamariné wahnahnka Sísá págege atéhnsabé owainawamarí kaqsuahráhire uwe.

Sísaga tagó ke arutaboiraite ehwéhne.

³⁵ Sísaga moke mi ke suwahpeqkakáq áhnte kehiná suwahpeqkakáq nogena Asiu kené momiwí nahmáritápéq Manikánka wahnah wahnahnirabeqte éhwéh síwáhnoréna moke awahre kereq kaweraritowe.

³⁶ Sísaga sáhurió ke tagéna sensabé arutaboiraite. Se íre wahnahnkakáq sípísipíq tahnsa méra kaweqtaq íre míahrahéra sirupipeq iwíáh kikiru puana sensabé arutaboiraite.

³⁷ Minayabe ite we kérahwána keyábé mahraréna, Nera kéh táhútáhúq áhnte kéhnserah Maniká íre tagaríáh ké áhnte míáhwe. Táhutahuq koawaqmíáh ké peh táhmaro míáhnserah Manikáne ehweh korerié ké peh táhmaro míáhwe.

³⁸ Minayabe, Maniká Iteribonsabé, Arene sotápéq koawaqmiahráho ke eqmaq suo ue púreroro.

10

Eqmaro ke airápété téhtaré kéné síwíq kéh éhwéhne.

(Máhka 3.13-19; Áríka 6.12-16)

1 Sísaga airápété téhtaré ké we kérahwána keyábé íáhrabéna owainawamarí kaqsuera moke awahre ke kaweraritage-heéna págege aitowe.

2 Ite eqmaq iuwo kewe iteíwíqmari mahraue Sáímóniwe mó awíq Pítae. Pítane ábáqkawawé Ehntarue. Se ábáhré Sébérine ahninkáwáraré Sémísireq Sónirere.

3 Mó anímári iteíwíqmari mahraue Pírípi, Pátórómíyu, Tó máhsi, íné Mátíyue. Sísá íre kérena íné Mátíyuwe táhkísi moné meyáhwa aní míáhwa. Mó eqmaq suo anité sensíwíqmé Ápíásane ahninkáwá Sémísireq Táriásarere.

4 Mó eqmaq suo aní Kénáni marakórápéqté aní wenáwíq Sáímónie. Mó aní Sísane naruo koweriranaú aní wenáwíqtare Súrása Ísíkáríótie. Iteíwíqmé miraeue.

Sísaga we kéro ke arambehriraq eqmaq suo ehwehne.

(Máhka 6.7-13; Árúka 9.1-5)

5 Sísaga ite airápété téhraníte eqmaq iuwanaútaq itensabé mahraréna, Wáhnaupéqté kéné marakórapeqkákáq Sámária ke suwahpeqkákáq íre pokoro.*

6 Peh morá Ísara kebá pokoro. Se tanahraipéq tabanagi sipísípíq tahnsa kée.

7 Seba pokue mahraréq, Manikánka wahnah wahnahnime aig wahtonagire teriéro.

8 Awahre ke kawerariteq pusa ké iririteq náonkakáq ké kawerariteq owainawamarí kaqsúáhro. Págege aitónsábé ápeq íre méyáhro. Pehipi séhréh ariteq kawerarítáhro.

9 Pokonehe irataq ebah monéákáq sehenáh monéákáq kah-naraq mitaq mareq pokoro.

10 Unah íre mewe pokoro. Téhtaré síótí súu pegiqnáhnkarankákáq íre mewe pokoro. Séhréh aritéh kégá arambehri aní awehraq apéq náwigéhe. Minayabe ite íre matiéhra naneq náigéhe úwe.

11 Sísaga ite we kérahwána keyábé mó mahraréna, Mó ke suwahpeq kirataq Manikáne ehwehnsabé awahbeh aní kogabaroro. Ábóraq maréhrataq wega itensabé, Néne nahtapeq segáéro ínaraqmé wene nahtapeq kogáéro. Moke mi ke suwahpeq míéhra tanáhráq peh morá mitaq kaegaeoro.

12 Wehukene nahtapeq kirataq mi karírónánínsabé, Manikánka iru ukiq itankéhe teriéro.

13 Terírataq sega ite mehweh aitéhrataq seba míáhro. Segá íre mehweh aitéhrataqmé mah ehwéhmé mewe mó kené nah-tapeq pokoro.

* **10:5:** Sámária keyabé éhwéhmé púku anehepeqte séhírámé Manikáne Púkuipéq Kéh Áwahe Éhwéhne ue kéhrabeq tagáhno.

14 MÓ anínká ite íre mehweh aitena itene ehwehnsabé iuwahriehre ínaraqmé wene nah sueq itene igárátáq kahna tanáhráq poruarueq pokoro.

15 Teiníboq írátíáthro. Sóróma suwahpeqte kéreq Kómóra suwahpeqte kéreqka naho ahbabáruwe. Manikánka ehweh aitahna tanáhráq mi kegá miraunka ákáhtaq kamah arinkéhe. Ité íre mehweh aitera itene ehwehnsabé iuwahriehre ira kegá mirairanka Manikánka anotahtaq kamah arinkéhe úwe.

Íwíoqnagehe ú ehwehne.

(Máhka 13.9-13; Áruká 21.12-17)

16 Sísaga itensabé mó mahraréna, Írátíáthro. Sipisípiqka úrinsi iápá miéhnserah íwíoqnehra kebá eqmaq iuwaníe. Wehe ahte-bia ká miéhkana kiboki uwarena ká miéhre. Mi kataré miéhya serahnoro. Ahtebia ánimári méq uwarena ánimári miáthro.

17 Wehukega ite íre kaweraitéthroq kawerue auráq matíáthro. Sega ite kaunsíri ke kotiorabeq móitera sene momiwí nahtápéq áréti sahtaté iubigéhe.

18 Néne sánsá sehgiónsabé ákáhtaq wahnáh kéreq anotah wahnáh kéreqka ehweh aitageheéra seba móitagéhe. Mi tanáhráq sereq mó nahnsó kéreq néne ehweh terigéhe.

19 Sega ehweh aitéhrarabeq móitéhrataq aneq ehwéh irarehnikono éq árahue terienéhnikono éq iwíáh kikiriyeho. Írakaumo. Mi tanáhráq Manikáne Awanka iwíáh aitahnaq ehwéh irarero.

20 Mi tanáhráq íre iteitene ehweh irarigehe. Manikáne Awanka iwíáh aitahna ehwéh irarigehe úwe.

21 Sísaga mó mahraréna, MÓ anínká wenawah wenábáq kotiorabeq móritena sáhsi keyábé, Subiq suahro aritankéhe. Sibowárehga moq sene animárínsabé mina tahnsanigehe. Sene animárínká sinoibone naruo úkera mó keyábé subiq suahro aritagéhe.

22 Néne sánsá sehgió púara ómi kegá itensabé iuwahriehre aitagéhe. Itega néne sánsá íre susa anehe tanáhráqkákáq kawerue sehgiyataq Manikánka meirena airaiq kawerai-tankéhe.

23 MÓ ke suwahpeq íwíoqnehrataqmé mitaq sueq pehbeheráhnue pokue mó ke suwahpeq kowíáthro. Teiníboq írátíáthro. Ísara kené táhúnipéq itene arambehri íre parabarúehrataq íné wehukení úku anínká kouwekinauge.

24 Sigaru anínká wene tisa íre kiotaikire. Arambehri anínká wene wahnah íre kiotaikire.

25 Sigaru anínká wene tísaba mía míairana arambehri aní wene wahnahpa mía míainserah itega ínéba mía míaoewe. MÓ kegá íné iteruwahnsabé owainawane wahnah wenáwíq

Pésébúrie aintárónsabé sega ite ínéba mía míao ke moq íre kaweq ehwéh aitagéhe úwe.

Peh Manikánsabe áhreoro ú ehwehne.

(Árúka 12.2-7)

²⁶ Sísaga mó mahraréna, Íwíoqnah keyábé áhreyeho. Amahnága moke kopípéq kéh náneq mókake ábóraraginae. Moke epéqté éhwéh ábóraraginae.

²⁷ Ite sunkíkírabeq teiú éhwéh téhrehrebeq teriéro. Epéq íráh éhwéh nahnsorapéqté sawai sawaiue teriéro úwe.

²⁸ Sísaga mó mahraréna, Peh morá itene inonka subiq suahráho keyábé íre áhreoro. Mi kegá iteyuwa íre subiq suahráhowe. Írakaumo. Minayabe sensabé íre áhreoro. Peh morá Manikánsabe áhreoro. Wega ebeq itene inonka subiq-marena anehe iteyuwa iraipéq suahráhire.

²⁹ Peh morá pabusa mónératé téhtaré káriq kabára máhkétirapéq paiqmaráhwé. Iteriboga moke kabaramínsábé iwíáhue tagéna íre kowe atahnaraq mi karíq kábára marakóraq pehipi íre márunsurahorahire.

³⁰ Mina inserah Maniká Iteriboga ahriahri itensabé iwíáhue tagehre. Itene iyahqnopeqte iyáhrámé sáhnsahwe tagaríéhre.

³¹ Wega ite aiq moke tagaríéh púaq íre áhreoro. Itega kabaramarí kiotaiko puana Manikánka ite íre abitaruanae.

Íné Sísane ani múge iraréyabe ayehitéhneho i ehwéhne.

(Árúka 12.8-9)

³² Sísaga mó mahraréna, Wehukenínká mó keyábé, Sísane ani múge terinaraq mókake Nánibonsabé, Mi ánimo néne ani míre teawiníe.

³³ Mó ke míáhtáq ínénsabe ahqáho aintéh ánimo ínéga mókake Nánibo míéhrebeq wensabé ahqáho ataníe úwe.

Sísansabé anotahtaq arutaboirono i ehwéhne.

(Árúka 12.51-53, 14.26-27)

³⁴ Ínéwé sainkue míáh ké insahwé aitanieéna marakóipeq tutaire iwíáhoo? Írakaumo. Peh sainsuanieéna tutaige.

³⁵ Íné tutau puana ahninkáwágá abowánsabé abiahnsa atankéhe. Ayahunkawagá anowansabé abiahnsa atankéhe. Anahbukawagá ahrahnawansabé abiahnsa atankéhe.

³⁶ Wenawahrah anímárinká wene naruo úkigehe. *(Maika 7.6)*

³⁷ Wenanoibonsabé anotahtaq arutaboíréná ínénsabe peh ákáhtaq arutaboíraintéh ánimo íre néne ani míahrahire. Wene ahninkáwáreq ayahunkawareqsabé anotahtaq arutaboíréná ínénsabe peh ákáhtaq arútábóiraintéh ánimo íre néne iyahnabo aní míahrahire.

38 Nánibone arambehri miraunsabé íné awankátaq táhpawe nubiq suagéhe. Ínéga miraunserah miraue séniráhro. Minayabe néne arambehriraq túbáh agéna peh we awahbeh arámbéhrí sehgi ánimé íre néne aní míahrahire.

39 Wewensabé arutaboíréna peh wewe awahbeh iwíáh mira aruqaruri ánimé oga mérapeq íre awaq miahráhire. Néne sánsá sehginieéna wewe awahbeh iwíáh susuri ánimé oga mérapeq awaq miankéhe úwe.

*Sísa tagariáh ké séhréh arítéh ániné ápeqsabé éhwéhne.
(Máhka 9.41)*

40 Sísa mó mahraréna, Ite mehweh aítáh kégá íné moq mehweh aintáhwe. Ínénsabe mehweh aintáh kégá íné eqmaq núwéh ání moq mehweh atáhwe.

41 Manikáne ehweh irari anínká sitaq mó anínká iwíáhéna, We Manikáne ehweh irari aní púana séhréh ataníe ire. Séhréh ataníe éna mi anínsábé mehweh atena kiraboime kaweq sansánire. Manikánka wene ehweh irari aní ápeq awinanserah we mehweh atéh ání moq ápeq awinkéhe. Kaweqtaq mía míai anínká sitaq mó anínká iwíáhéna, We kaweqtaq mía míai aní púana séhréh ataníe ire. Séhréh ataníe éna mi anínsábé mehweh atena kiraboime kaweq sansánire. Manikánka kaweqtaq mía míai aní ápeq awinanserah we mehweh atéh ání moq ápeq awinkéhe.

42 Teiníboq írátíáhro. Pehgáriq aní íné séniréh ání míéh púana mó anínká né waní náwinana Manikánka mi aniné ápeqme íre tabanagia peh ahrreraq kanawire úwe.

11

*Sóniga we kéroya aníté Sísa eqmaq suo éhwéhne.
(Árúka 7.18-35)*

1 Sísa moke mi éhwéh ite we kérahwána ke teiuwe. Wega ite airápété téhraníté we kérahwána keyábé itene arambehriyabé iwáhnoréna mitaq suena wahtotaq kehiná suwahpeq mó ke síwáhnorinieéna pokúwe.

2 Sóni wání meri merini aní karábúsiipéq ména Sísa Karáhéga miráú ehweh irena we kéroya anitégá Sísa kasenigeheéna weba eqmaq suowe.

3 Eqmaq suowara Sísa kéra wensabé, Sóniga, Arewe Manikánka eqmaraníe ú anípo? Ite mó anínsábé áwénunonehknono ire uye.

4 Uyana Sísa sensabé, Irehya éhwéhnkákákq tagéhya naneqkákákq Sóni koreawétao.

5 Ínéga miraunka aura pira kégá tagahwara aigará soriqnah kega ah nogówara náonkakákq kéné náo wagirara ahre parosa

kegá ehweh irahwe. Pusa ké iriwe oganúq sitena tabonah ke Manikáne kaweq ehweh síwáhnoruge.

6 Ínénsabe árahinabomo íwíáh íre iwíáhia peh ínénsabe kawerue aiq pútare aintéh ánimé aru ukiqme aní míéhre. Mah ehweh Sóni koreawétao úwe.

7 Úwara Sóni kéroya anitégá mitaq suera pokuyataq Sísaga weba sáhurió ke Sóni éhweh teriuwe. Wega mahraréna, Sóniga uworapeq íwáhnoruraitaq koraganehe urotaqmé we inse wire íwíáhuroo? Sóiririrana onega míu míu inserah Sóni mó iwíáh mó iwíáhi aní míre íwíáhéq koragaroo? Írakaumo. Sóniwe íre mina tahnsa áni míre.

8 Sóni koraganehe urotaqmé we inse wire íwíáhéq koragaroo? Kaweq korósí aneraneria áni koragaroo? Írakaumo. We íre mina tahnsa áni míarairara kaweq korósí aneraneria kéwé uworapeq íre mía peh wahnah kené nahtapeq mía míaowe.

9 We inse wire íwíáhéq koragaroo? We Manikáne ehweh irari aníne íwíáhuroo? Aiq pútaq iwíáhowe. Írátíáhro. We Manikáne ehweh irari anínéna moke mó ke áwáhu ke kiotaikuraire.

10 Sóni éhwehme Manikáne ehwehnka mahraréna, Néne ehweh korerina ánimé ebeq eqmarahnana are sina ah kawerarankéhe ire úwe. *(Malakai 3.1)*

11 Sísaga mó mahraréna, Teiníboq írátíáhro. Sóni wání meri merini aní anotah anínirara moke mó kegá we íre kiotaikowe. Íre kiotaikowana Manikánka wahnah wahnahnirabeq íópípeq kibeki aní pehgáriq anínká Sóni kiotaikire.

12 Sóniga ehweh iraruraitaqkakáq amahnágaákáq págege sansáno kegá íópeq Manikánka wahnah wahnahnirabeq kibekoneheqmúne éra sene págege sansánowe.

13 Manikáne ehweh iraru kereq Mósísireqka Manikánka wahnah wahnahnirabeqte éhwéh teiúwana Sóniga suraire.

14 Sene ehweh aiq pútare arítáhmé kawerowe. Sega pabeqme ehweh irarume Éráisa mónkakáq sinae ewe. Sóniga menah surainsabé sene ehweh aiq pútaraguraire.

15 Íre parosa áhréákáq kéó, írátíáhro úwe.

16 Sísaga mó mahraréna, Amahnága oga míáh kéwé ite aneq tahnsá kée teinínkono? Itewe káriq anímárínká máhkétirapéq ogi ogionserah tahnsá ké wóe. Mó anímárínká mó anímárínsabé abiahnsa aritera sensabé,

17 Igonkónúnaraq itega íre ábáhrowe. Ibitunántúnánúnaraq itega íre íbisahwe ewe.

18 Sóniga suraitaq wega táhutahuq awehriéna náhniáq sera ano íre narainsabé sega abiahnsa atera, Owainawanka iwíáh atéh áni míre atárówe.

19 Íné wehukení úku anínká surautaq táhutahuqkákáq náhniáq sera anonkakaq pehipi nogara sega ínénsabe abiahnsa aintera mahraréra, We kobuq kahburi uwoyansa aní míre aintera táhkisi moné meyáh kéreq mó ahabábáq kéreqne iyahnabo aní míre aintáhwe. Segá ínénsabe mi ehwéh irarewara Maniká tagaríáh kégá ahtebé sansánirataq mó kegá tagéra, Se aiq pútaq sansánowe ewe úwe.

Sísaga, Kamah ainehboq kawerurero ú ehwehne.

(Árúka 10.13-15)

20 Sísaga mó kehiná suwahpeq áhnte otáq sánsánúwara tago kegá sene ahabábáq sansa íre súónsabe Sísaga mi keyábé ehweh arítowe.

21 Wega mahraréna, Kórásíni suwahpeqte kéreq Pétásáira suwahpeqte kéreero, kamah ainehboq kawerurero. Iteruwahpeq áhnte otáq sánsá miraurage. Táiya suwahpeqte kéreq Sáiróna suwahpeqte kéreqka mina tagotaq tahirímé sene ahabábáq naho suera kaweqtaq mío irino. Segá mina tagotaq tahirímé sene ahabábáq aiq súónsabe Manikánka tagankeheéra nahonáh kórósí aneranerue tanah abaq marera sene ahabábáqsabe tútuue ibiso irino.

22 Teiníboq írátíáhro. Manikánka ehweh aitahna tanáhráq mi keyábé peh ákáhtaq kamáh arinkéhe. Mi tanáhráq ite Kórásíni suwahpeqte kéreq Pétásáira suwahpeqte kéreq anotahtaq kamah ainawire.

23 Kápénéáma suwahpeqte kéro, ite kaweq ke míone éq minayabe íopeqté mátábúrápéq kioneheqmúne íwíáhoo? Írakaumo. Mibeq íre kioneheqmóe. Peh iraipéq kowíáhro aitanawire. Ínéga págege otáq sánsá iteruwahpeq mirauragaq tagarowe. Mirauraunserah Sóróma suwahpeq miraowataq tahirímé mi kegá sene ahabábáq sansa suera kaweqtaq mío irino. Sene ahabábáq súótaq tahirímé Manikánka sensuwahpeq íre kekira peh kéh irino.

24 Amahnága teiníboq írátíáhro. Manikánka ehweh aitahna tanáhráq wega Sóróma suwahpeqte keyábé arutaboíréna peh ákáhtaq kamáh arinkéhe. Mi tanáhráq ite anotahtaq kamah ainawire úwe.

Sísaga, Ínéba sero éna ahrenahro aitaníe ú ehwehne.

(Árúka 10.21-22)

25 Sísaga púrerue mahraréna, Nániboo, arega moke íopeqkákáq mah marákó márakóákáq wahnahnóne. Wehukene sánsá ahtebah kewé arene sánsá íre sokigi ariasa peh morá káriq aní tahnsa ké arene sánsá aiq sokigi aiene. Minayabe arensabé iwíáh iwíáh atóge.

26 Nániboo, arerega iwíáhue aiq miraóne úwe.

²⁷ Sísaga mitaq mió keyabé mó mahraréna, Nániboga moke nánire. Mó kegá iné Manikáne ahninkáwá ire tábúsoqme tagariáhwana Nániboga webataq iné wenahni tagariéhre. Mó kegá Nánibo ire tagariáhwana inébatag wenahninká we tagarióge. Iné wenahninká sokigi aiéna kegá moq Maniká Iteribo tagariagehe úwe.

²⁸ Sísaga mó mahraréna, Págege arámbéhríeq irupipeq umehi keo, inéba sero. Inéba sirataq ahrenahro aitená iru ukiq itaníe.

²⁹ Néne arambehri sehgieq néne sánsá ahtebahro. Iné uwaresa ánínéna pehwehrue mía míau aní púaq inéba sirataq irupipeq ukiq itahnaq ahrenagehe.

³⁰ Néne arambehriwe irupipeq ire págegeorahi arámbéhrí wíre. Mi arámbéhrí sehgirataq irupipeq eyoyó aitaníe úwe.

12

Sísaga ahrena ahrena wehekáh arambehriéyabe irarú ehwehne.

(Máhka 2.23-28; Áruká 6.1-5)

¹ Mi tanáhráq ahrena ahrena wehekáh Sísareq ite we kerahwána kereqka páréti mirao naneq será sotápéq kótaikowanaraq irupibiúwaq itega mi será késabariqme késabariqme ue kure nahwane.

² Nahwanara Péhrasi kegá tagéra Sísansabé, Tagáhno. Are kerah kégá ahrena ahrena wehekáh ire mirao naneq sansánowe. Minayabe sega ahbabárowe uwe.

³ Uwana Sísaga sensabé, Itewe Manikáne púkuipéqté séhíramé Tébitireq we kéro kereqka sirupibiútaq mirau sansámé ire sáhnshawe ahtebaho?

⁴ Tébitiga Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhúpéq kibekéna Manikánka tagankeheéra máró paréti mewe nówara we kéro kega moq nowe. Nonsabe ire mirao naneq miraowe. Mósisine ehweh irarunka mi parétiwé pehipéqté kégá ire nah nanere. Peh morá Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kégá nahrahowe ire. *(1 Samuel 21.1-6)*

⁵ Mósisine ehweh mibeq mahbeq arítáh kéné ehweh aig sáhnshahona wino. Mi ehwéhnká teímé ahrena ahrena wehekáh sega Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhtápéq arambehriuwana Manikánka ire abiahnsa aritowe ire.

⁶ Teiníboq Irátíáhro. Iné mahtaq ména Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhtápéq kiotaikuge.

⁷ Manikáne ehwehnka mahraréna, Titiré sansansabé ire nuwahbehrena peh arutaboire sansa séhréh arite sansansabé nuwahbehre ire. *(Hosea 6.6)* Itega mi ehwéh ahtebahtaq tahirímé iné séniráh ké kaweqtaq miáh keyabé, Ahbabárowe ire aritewáh irino.

⁸ Íné wehukení úku anínká ahrena ahrena wehekáh wahnah wahnahnuge úwe.

Sísaga ahrena ahrena wehekáh sawenkahnia áyáhnkákáq ání kawerato ehwehne.

(Máhka 3.1-6; Árúka 6.6-11)

⁹ Sísaga mitaq suena Asiu kené momiwí nahtápéq kibekúwana

¹⁰ sawenkahnia áyáhnkákáq ání míowe. Péhrasi kegá Sísaga ehweh ataneheéra we kasenéra, Ahrena ahrena wehekáh wehuke kaweratewé Mósísine ehwehnka ahqáho atehro uwe.

¹¹ Uwana Sísaga sensabé, Ahrena ahrena wehekáh itene ka íre wahto matáipéq tupekitaq mi ka tumeyáh mino.

¹² Wehukenínká ménkámehnká aiq kiotaiki mino. Minayabe ahrena ahrena wehekáh Mósísine ehwehnka kaweq sansánsabé íre ahqáho atéhre.

¹³ Íre ahqáho atéhre éna sawenkahnia áyáhnkákáq ánínsabé, Arene ayahnkara obariro úwana wene ayah obarirowana kaweragúwana ébeq ayáhnkárá tahnsa úkúwe.

¹⁴ Péhrasi kegá tueague sío síoéra, Sísawe árahue subiq suanéhnkono uwe.

Sísawe Manikáne arambehri anínsabé éhwéhne.

¹⁵ Árahue subiq suanéhnkono u ehwéh Sísaga irena mitaq suena pokúwara áhnte kegá we kérowe. Áhnte kegá we kérowana moke awahre ke kaweraritena

¹⁶ sensabé, Íné éhweh mó ke teriyeho aritowe.

¹⁷ Sísaga áhnte awáhré ké kaweraritonsabe Manikáne ehweh irarú ani Áísáiaga sehiranú ehwehnká aiq pútaragúwe. Mi ehwéhmé Manikánka irarú ehweh wega sehiranue mahraréna,

¹⁸ Néne arambehri mirai aní ínega omaq ató áni aiq míéhre.

Wensabé nirutaboیرهنا wene arambehriyabé nuwah-behre. Ínéniwanka weba mía míainana wega nahnso ke kaweq sansá terinkéhe.

¹⁹ Wega íre ehwehinae. Wega íre anotahtaq ehwehninae. Ahtapeqté íre sawai sawaiinae.

²⁰ Wega mareqmareq sah íre airaiq piteruanae. Áráhmu pehgáriq téhráhnaraq íre puinsuanae. Ahqáho. Mirainaga kaweq sansánká ahbabáq sansa kiotaikinae.

²¹ Nahnso kegá wene ehweh irera, Ite kaweraitankéhe íwiáhigehe úwe.

(Aisaia 42.1-4)

Owainawanka Sísaga séhréh atéhre éra péhe éhwéh iraru ehwéhne.

(Máhka 3.20-30; Árúka 11.14-23, 12.10)

22 Mó kegá aura pira ání, íre ehwehnorahú aní meqmera Sísaba móátówe. Wene arupipeq owainawa mío púana we íre ehwehnorahú aní, aura pira ání míowe.

23 Sísaga mi aní kaweratowana ehwehnéna aura tagówe. Mina tago kegá áhtená seye náhenéra, Kaweratéh ánimé Tébitine anahwabómo uwe.

24 Péhrasi kegá kawerato ehweh irera, Pésébúri owainawane wahnahnka Sísá págege atena séhréh atéh púana Sísaga owainawamarí kaqsuahráhire éra seye náhenéra ehmuniq éhmúníruwe.

25 Ehmuniq éhmúníruwana Sísaga sene iwíáh tagéna sensabé, Wahba márakórápéqté kegá seye ebehirataq sainkoneherawoe. Minayabe se págegeue morá ké íre míahrahowe. Sensuwahraheq seye ebehirataq sainkoneherawoe. Minayabe se págegeue morá ké íre míahrahowe.

26 Owainawanseq wenawahraheq ebehotaq tahirímé se sainkéra págegeue morá ké íre míahraho irino.

27 Ínéga owainawa kaqsúótáq owainawane wahnahnka séhréh aintéhtáq tahirímé ite kéiráh kegá owainawa kaqsúáhtáq insega séhréh arítéh iripo? Ite kéiráh kegá itene ehwehnsabé íre tábúsoréhre aítáhe.

28 Manikáne Awanka págege aintena séhréh aintéh púana owainawa kaqsuq kaqsuruge. Mina tagéq Manikánka wahnahn wahnahni sansá iteba aiq sire éq tagariáhwe úwe.

29 Sísaga mó mahraréna, Wehukenínká ayahnsa kira wéhné ménsámehnsá meyanieéna wene nahupeq árahue kibekorahiro? Ebeqme ayahnsa kira wéh táhtoqme táhru táhruarena anehe wene nahtapeqté ménsámehnsá pehipi meyahráhire úwe.

30 Sísaga mó mahraréna, Wehukenínká íre néne iyahnabo aní míéhmé néne naruo aní míre. Wehukenínká ínereq íre soruparitéhrataqmé wega wehuke karegaráh aruqarurire.

31 Peh morá Manikáne Awansabe abehq éhwéh atáh kéwé Manikánka mi ke íre insahwé aritankéhe. Mi ahabábáq peh ahreraq matiankehe úwe.

32 Íné wehukení úku anínsabé níéhruru aintéh ánimé Manikánka insahwé atahráhire. Manikáne Awansabe éhruru atéh ánimé Manikánka amahnágaákáq mókakeakáq mi aní íre insahwé atena wene ahabábáq peh ahriahri ahreraq matiankehe úwe.

*Íre kaweq awánkánká abehq sérá iyanae i ehwéhne.
(Árúka 6.43-45)*

33 Sísaga Péhrasi keyábé mó mahraréna, Peh morá kaweq awánkánká kaweq sérá iyéhre. Íre kaweq awánkánká abehq

sérá iyéhre. Wehukeníká awanká sera tagéna mi awánká ahtebehre.

³⁴ Itewe wehene animárí móe. Itene irupipeq kéh náneq itene iwéhga irarerahire. Itene irupipeq íre kaweq iwiáh kéh púaq kaweq ehwéh íre irarerahowe.

³⁵ Kaweq animé wene arupipeq kaweq iwiáh kéh púana kaweq sansánire. Ahbabáq animé wene arupipeq ahbabáq iwiáh kéh púana ahbabáq sansanire.

³⁶ Teiníboq írátíáhro. Ehweh aitahna tanáhráq Manikánka wehukene ehweh iwiáhue tagéna moke sene abehq éhwéhnsábé saraqmarankéhe.

³⁷ Kaweq ehwéh irare irareóna aníno, Kaweq aní móne atankéhe. Ahbabáq ehweh irare irareóna aníno, Ahbabáq ani móne atankéhe úwe.

Sísansabé, Ótaq sansánúno u ehwéhne.

(Máhka 8.11-12; Árúka 11.29-32)

³⁸ Táhmaro Mósísine ehweh síwáhnoro kereq Péhrasi kereqka Sísansabé, Íwáhnoraníno, itega Manikáne arambehri miraóna aní taganehboq arega ótaq sansánúno uwe.

³⁹ Uwana Sísaga sensabé, Amahnága oga míáh kégá Manikánsabe íre iuwahbehraq ahbabáq ke míáhwe. Ótaq sansánúno ewo? Írakaumo. Wehukení wenáwíq Sónaga sóreq wanípípeq tupekútaq Manikánka ótaq sansá miraúwe. Peh morá mi sansá teienaq iwiáhue tagagehe.

⁴⁰ Sóna apahtáro wéhékáh anotah pahné arupipeq míonserah íné wehukení úku aní apahtároráq marakóipeq míanie.

⁴¹ Níníbe suwahpeqte kégá ahbabáruwana Sónaga ehweh koreriutaq wene ehweh irera sene ahbabáq sansa suera kaweqtaq míówe. Minayabe Manikánka ehweh aitahna tanáhráq Níníbe suwahpeqte kégá iriwe méra ite amahnága oga míáh keyábé, Íre kawerowe éra ehweh aitagéhe. Amahnága iteba míó ánimé Sóna kiotaiku aní múge. Níníbe suwahpeqte kégá Sónane ehweh íronserah árahinsabé néne ehwehme íre iraho?

⁴² Sórómóniga Ísara ke wahnahnútaq wáhnaupéqté kéné wahnah inínká wene ahtebia éhwéh iraníeéna íre wahtopeqte weba súwe. Teiníboq írátíáhro. Amahnága iteba míó ánimé Sórómóni kiotaiku aní múge. Mi inínká Sórómónine ahtebia éhwéh ironserahme árahinsabé néne ehweh íre iraho? Minayabe Manikánka ehweh aitahna tanáhráq mi inínká iriwe ména itensabé ehweh aitankéhe úwe.

Owainawanka kouwekinsabé éhwéhne.

(Árúka 11.24-26)

43 Sísaga Mósísine ehweh síwáhnoro kereq Péhrasi kereqs-abé mó mahraréna, Owainawanka wehukení auwena pok-itaq wání íre kéhrabeq nogena ahrenahrahirabeq kabarire. Kabarirana írakauninsabé íwíáhéna,

44 Ínéga súó náhtápéq seuwekinauge éna áúwátái wéhúkénípa kouwekire. Kouwekéna wene nah tagehrana aiq kabantáhwe kaweraréhre.

45 Kawerarena mó abapete téhraníte áhnte ahbábáq ówáínáwámárí koweriréhre. Moke mi owáínáwámárí mi anípa kowíáhwe. Téhwe peh morá ówáínáwánká mi anípa míéhtáq íre kawerire. Anehemé áhnte owáínáwámárinká weba míáhnsábé anotahtaq íre kawerire. Mi aní íre kaweraginserah amahnága ite oga míáh áhbábáro ke íre kaweqtaq míaneheqmóe úwe.

Sísane anowaréh ábákawaréhwe inseréhbo i ehwéhne.

(Máhka 3.31-35; Árúka 8.19-21)

46 Sísaga nahupeq ména ehweh teriutaq wenanoreq wenábáqmarinseq máhpeq iriwe méra Sísareq ehwehnéyabe suwahbówe.

47 [Suwahbówana mó anínká Sísansabé, Arenanoreq arenábáqmarinseq máhpeq iriwe méra arensabé áhrabowe úwe.]

48 Úwana Sísaga míó keyabé mahraréna, Náinowé insebo? Náníbáqsome inseréhbo éna

49 ite we kérahwána ke ayahnáwíqme mahraréna, Mah kewé náinoreq náníbáqmarinseq móe.

50 Íópeqté Náníbó awahbeh arámbéhrí sehgió kéwé náníbáqmari móe. Náinahnoreh wóe. Náinoréh wóe úwe.

13

Ayu suitabéyabe pabeqme ehwéhne.

(Máhka 4.1-9; Árúka 8.4-8)

¹ Mi wehekáh Sísaga nahtapeqte tueyokéna káwehu ayehráq tunse mitaq tútuue míowe.

² Tútuue míowara íregáritaq weba sáhatió púana Sísaga wánípipeq ko sipíipéq kibekue tútuue míowara moke míó kega arahwéraq iriwe míowe.

³ Míówana Sísaga áhnte pabeqme ehwéh síwáhnorúwe. Wega mahraréna, Ayu suitabeh anínká wene sotápéq ayu suitaban-ieéna pokire.

⁴ Suitabehtaq mó ayú ahtaq megirana kabaranka sésiq nehre.

⁵ Mó ayú kiruraq megirana pehgáriq marákó kéhnsábé mi ayú apubúue kiapoue kiréhre.

⁶ Anotah patáhitaq tamurupague íre ánúq piéh púana ehyata-gire.

⁷ Mó ayú náwerarúítáq megirana náwe kirena kárígariirana sera íre íyéhre.

⁸ Mó ayú kaweq marákóráq megirana kiapoue kirena áhnte será iratanire. Mó ayú 100 será íyéhrana mó ayú 60 será íyéhrana mó ayú 30 será íyéhre.

⁹ Íre parosa áhréákáq kéó, kawerue íráhro úwe.

Sísaga moke pabeqme ehwéh teriunsabe irarú ehwehne.

(Máhka 4.10-12; Árúka 8.9-10)

¹⁰ Síwáhnorúwaq ite we kérahwána kegá Sísaba séq wensabé, Mó ke síwáhnorónaraq aneqsabé pabeqme ehwéh terieno ewane.

¹¹ Ewanana Sísaga itensabé, Manikánka íópeq wahnah wahnahnirabeqte éhwéhmé menah wehukega íre írátíahrahuowe. Amahnága Manikánka mi ehwéh ite sokigi aíre. Peh mó ke íre sokigi aríre.

¹² Manikánka wene ehweh kawerue íréh ání mó sokigi awinana áhnte ahtebanae. Wene ehwehnsabé anetaníbo i aní mó íre sokigi awinana we pehgáriq ahtebah naneq abitaginae.

¹³ Minayabe wehuke pabeqme ehwéh teríúge. Sene siuranka tagéra íre tagaríáhwe. Sene siahrega irera íre írátíáh púana pabeqme ehwéh teríúge. *(Lo 29.4)*

¹⁴ Minayabe Manikánka iwíáh atowana Áísáiaga sehiranú ehwehncá aiq pútaragire. Mi ehwéhmé Manikánka irarú ehweh wega sehiranue mahraréna,

Itega ehweh ireq itene irupipeq íre írátíáhwe. Itega tagéq itene irupipeq íre tagaríáhwe.

¹⁵ Mi kené sirupipeq íre ahtebahrahowe. Seyene siahre aiq parokire. Seyene siura aiq mútúgire. Segá íre mirao-taq tahirímé sene siuranka tagéra sene siahrega irera sene sirupipeq ahtebéra sene ahababáq suera íné níáhrabo irino. Sene ahababáq suera íné níáhrabotaq tahirímé kawerarító irino úwe. *(Aisaia 6.9-10)*

¹⁶ Sísaga ite we kérahwána keyábé mó mahraréna, Itene iuranka áhntetaq tagahnsabe itene iahrega áhntetaq íráhnsabé iwíáh iwíáhoró.

¹⁷ Teiníboq írátíáhro. Áhnte Manikáne ehweh iraru kereq kaweqtaq mía míau kereqka itega tagah naneq tagéyabe suwahbówara íre tagowe. Itega íráh éhwéhnsabé sega ireyabe suwahbówara íre írówe úwe.

Sísaga ayunsabe éhwéh áwahe pahsuo ehwéhne.

(Máhka 4.13-20; Árúka 8.11-15)

¹⁸ Sísaga itensabé, Ayu suitabé pabeqme ehwéh áwahe ahtebagehboq írátíáhro.

19 Manikánka wahnah wahnahnirabeqte éhwéh siahrega irera íre ahtebah kewé ahtapeq megi ayú tahnsane. Owainawanka sirupipeqté mi ehwéh apubúue seaebóire.

20 Kiruraq megi ayúme kiapoinserah wehukenínká Manikáne ehweh irena arupipeq eyoyóéna apubúue kowe atéhre.

21 Manikáne ehwehnka arupipeq íre ánú piéhnsábé pehgáriq tanáhráq sehگیرé. Mi ehwéh sehگیرnsábé mó kegá áwioqnahwana íre kaweq sunúq sire. Mi tanáhráq wega túbáh agéna Maniká áúwéhre.

22 Náwe tarúítaq megi ayúme wehukenínká Manikáne ehweh irena sehginie iwíáhéna mah marákó marákóipéqté náneqsábé iwíáh iwíáhéna ménsámehnsánkakaq móneakáqsábé arutaboire. Náwe soaginserah minawarinká saiqnariéh púana wega Manikáne arambehri íre miraire.

23 Kaweq marákóráq megi ayúme wehukenínká Manikáne ehweh irena arupipeq tábúsoqme iwíáhire. Kaweq marákóráq kaweq será iyéhnserah wega mi ehwéh sehgiéna Manikáne arambehri kawerue miraire. Kawerue miraéna mó anínká 100 tahnsá áhnte kaweq arámbéhríirana mó anínká 60 tahnsá kaweq arámbéhríirana mó anínká 30 tahnsá árámbéhríire úwe.

Náweyabé pabeqme ehwéhne.

24 Sísaga mó pabeqme ehwéh mahraréna, Manikánka íopeqté wahnah wahnahnime wehukenínká wene sotápéq kaweq ayú uqmatainserahne.

25 Inokáhpeq wehuke sugé tanáhráq wene naruo anínká sure kaweq ayú uqmataitaq náwe uqmarena pokuraire.

26 Kaweq ayú kirena iyanauraitaq náweakáq kítáire.

27 So abone arambehri anímárinká sure wensabé, Arene sotápéq peh kaweq ayú uqmatonawe mah nawé eheqte kirehro urowe.

28 Urowana sene wahnahnka sensabé, itene naruo anínká mi nawé uqmataire urairara sega wensabé, Náwe soranéhnkono urowana,

29 Ahqáho. Náwe soréhrataq kaweq naneqkakáq pagorúéhboq moráráq kirankéhe.

30 Moráráq kirahnana nera kahnaraq ínega arambehri keyábé, Téhwe mi nawé saue airíwe ira pariáhro. Anehe kaweq será isiwe néne ménsámehnsá kéh náhúpéq sáharáhro aritanie uraire úwe.

Pehgáriq ayúnsábé pabeqme ehwéhne.

(Máhka 4.30-32; Áruká 13.18-19)

31 Sísaga mó pabeqme ehwéh mahraréna, Manikánka wahnah wahnahnime pehgáriq ayú tahnsane. Mi ayúme íre mó sotápéqté ayú tahnsane. Írakaumo. Mi ayúme pehgáriq ayúne.

32 Wehukeníká mi pehgárlq áyú wene sotápéq uqmatairana kirena anotah awánká úkéna moke mó mensáméhnśá kiotaikire. Anotah awánkánirana kabaramarínká séra ayahnweraq sene nah piáhwe úwe.

Muoráhi naneqsabé pabeqme ehwéhne.

(Árúka 13.20-21)

33 Sísaga mó pabeqme ehwéh mahraréna, Tírí ínínká muoráhi naneq páráwahipéq maqme ayahnwirana moke múire. Manikánka íópeq wahnah wahnahnime mina páréti muoráhi naneq tahnsáne úwe.

Sísaga peh pabeqme ehwéh teriu ehwéhne.

(Máhka 4.33-34)

34 Sísaga weba sáhurió ke ehweh teriena sensabé íre pahsuqme teriasa peh pabeqme ehwéhmárl teriuwe.

35 Manikáne ehweh irarú aniné ehweh aiq pútaraginkeheéna Sísaga peh pabeqme ehwéh teriuwe. Mi pukúúpéqté éhwéhnká mahraréna,

Ehweh teriénaq peh pabeqme ehwéh teriníe. Mah marákó márákó miraútaqkákáq menahnkákákáq epéqté éhwéh káráirana amahnága teriníe ire. *(Buk Song 78.2)*

Sísaga náweyabé áwahe pahsuo ehwehne.

36 Sísaga weba sáhurió ke suena nahupeq kibekúwaq ite we kérahwána kegá weba séq wensabé, Mi pabéqmé éhwéh náwe uqmatai ehwéhmé pahsuqme teio ewane.

37 Ewanana Sísaga itensabé pahsuqme teiena, Kaweq ayú uqmatai anímé íné wehukení úku aníne.

38 Somé mah marákó márákóe. Kaweq ayúme Manikánka wahnah wahnahnirabeq kioráho ke wóe. Náwewe owainawane anímárl móe.

39 Náwe uqmatai anímé owainawa mire. Nera kahna tanáhráqmé mah tanáhráq parabagínana Manikánka sain-suahna tanáhráq míre. Sera ísíra kewé íópeqté ké wóe.

40 Náwe sauwe ira paríáhnserah mah tanáhráq parabagínana Manikánka sainsuahna tanáhráq sinawire.

41 Mi tanáhráq íné wehukení úku anínká íópeqté ké eqmaq suahnara Manikánka wahnah wahnahnirabeq kioráhira ke míéhraq moke ínéhgíó kéreq mó ahbábáq kéreq sorupagehe.

42 Sorupéra anotah irálpéq kaqsuehrara mitaq íbiséra uwo uwo oneherawoe.

43 Mi tanáhráq Manikáne animárl Sensiboga wahnah wahnahnirabeq kaweqraq méra patahi serahnigehe. Íre parosa áhréákáq kéó, kawerue íráhro úwe.

Móne antéhyá sotápéq kopéq suo ehwéhne.

44 Sísaga mó mahraréna, Manikánka íópeq wahnah wahnahnime wehukenínká móne antéhyá wene sotápéq ubuqme kopéq suonserahne. Mó anínká mi antéhyá ábóraq marena áhnte moné mipipéq kéhnsábé mitaq mó akariaréhre. Wene arupipeq eyoyóirana móne paiqmianieéna moke wene ménsámehnsá paiqmarena mi moné mewena móne antéhyá kéh só kobaiqmáréhre úwe.

Pásésuqsabé pabeqme ehwéhne.

45 Sísaga mó mahraréna, Manikánka íópeq wahnah wahnahnime ménsámehnsá paiqmaq paiqmari anínká kaweq pasésúq paiqmaranieéna kabari serahnire.

46 Wega peh morá pásésúq áhnte kaweq pasésúq tagéna moke wene ménsámehnsá paiqmarena mi moné mewena mi pasésúq kobaiqmáréhre úwe.

Pah siqmíáhnsábé pabeqme ehwéhne.

47 Sísaga mó mahraréna, Manikánka íópeq wahnah wahnahnime kahweraté uwe taga tagao serahnire. Wehukega káwehupípéq anotah kahwératé uwe taga tagaéra áhnte mó naneq ka mó naneq kanue maqmíáhwe.

48 Maqmíáhtáq kahweipéq áhnte kéhrara arahwéraq tútuue méra pah siqmíáhwe. Siqmarera kaweq ka pah antéhyápípéq sáharera íre kaweq ka súáhwe.

49 Mina onserah mah tanáhráq parabagínaraq íópeqté kégá sure kaweq ke miéhrarabeqte áhbábáq ké aiqme meriqmera

50 anotah iráipéq tuparuehrara mitaq ibiséra uwo uwo oneherawoe úwe.

51 Sísaga ite we kérahwána keyábé, Teiú éhwéh moke aiq iraho úwaq itega wensabé, Aiq irone ewane.

52 Ewanana Mósísiga sehgióro ú ehweh iráh kégá iné wahnah wahnahnu ehwéh aiq ahtebahwe. Mi kegá anotah nah matiéh ánínká mira inserahnowe. Anotah nah matiéh ánínká peh morá páqnáhípeq áhnte ménsáméhnsá matiéhre. Wega mi paqnáhípeqté o ménsáméhnsánkákáq nahonáh ménsáméhnsánkákáq mewe máhpeq tueyokire úwe.*

Néhsara suwahpeqte kégá Sísansabé suwahrío ehwehne.

(Máhka 6.1-6; Árúka 4.16-30)

53 Sísaga mi pabéqmé éhwéh teiena mitaq suena

54 wenawahperurá pokúwe. Mitaq momiwí nahtápéq kibekéna síwáhnorúwara író kega, We árahue ahtebia ání úkurairo éra, Wega ótaq sansá árahue mirairo éra áhtenuwe.

* **13:52:** Anotah nah matiéh áni éhwehme áwahe mahraue kéhre. Mósísiga sehgióro ú ehweh ahtebéra Sísane ehweh ahtebah kegá Mósísine naho éhwéhnkákáq Sísane o éhwéhnkákáq síwáhnororahowe. Manikánka íópeqté wahnah wahnahnirabeqte sánsá ahtebéra síwáhnororahowe.

⁵⁵ Áhtenéra, We peh nah piéh ániné ahninkáwá wíre. Wenanowé Máhría wire. Sémísiwe, Sósépawe, Sáimóniwe, Súrásawe, wenábáqmari móe.

⁵⁶ Wenanahnoreh mahtaqté ánimári móe. Minayabe we árahue ahtebia áni úkurairo éra

⁵⁷ wensabé abiahnsa atówe. Abiahnsa atówana Sísaga sensabé, Manikáne ehweh irari anínsabé mó ke suwahpeqte kégá iwíáh iwíáh atáhwe. Peh morá wenawahpeqte kéreq wenawahraheqka wensabé íre iwíáh iwíáh atáhwe úwe.

⁵⁸ Úwana sega wensabé íre aiq pútare ató púana mitaq áhnte otáq sánsá íre miraúwe.

14

Sóni wání meri merinú aní pukú ehwehne.

(Máhka 6.14-29; Árúka 3.19-20, 9.7-9)

¹ Sísá ehweh mitaq teri mahtaqté terinuwana mi tanáhráq anotah wahnáh áni Érótiga irowe.

² Irena wene arambehri keyábé mahraréna, Mah anímé Sóni wání meri merini aní míre. We pukéna mó oga úkurai puana amahnága págege otáq sánsánire úwe.

³⁻⁴ Sóni oga míotaq wega Érótingsabé ehweh atena mahraréna, Arenábáqne ahre meronawe Mósísiga sehgióro ú ehweh aiq anterutone úwe. Wenábáq Pírípine ahre Éróríása meyon-sabe Sóniga ehweh atowana meyo inínká mi ehwéhnsabé ayehitónsabe Sóni abiahnsa atowe. Abiahnsa atowana Érótiga, Sóni táhtoqme karábúsiipéq móátáhro úwara táhtoqme karábúsiipéq móátówe.

⁵ Móátówana Érótiga, Sóni subiq suaníe iwíáhéna túbáh agúwe. Wehukega, Sóniwe Manikáne ehweh irari aní míre iwíáhunsabé sensabé áhreéna túbáh agúwe.

⁶ Érótime anowagá we maqmio ahreraq ko tanáhráq sutaq wereq máhoro ú kereqka táhutahuruwana Éróríásane ayahunkawagá mitaq ména ábáhrúwe. Ábáhrúwana Érótiga iwíáh iwíáhéna wensabé,

⁷ Arega nánio ina naneq náwinie éna, Pópoqnahga tagaríéhtáq awinauge úwe.

⁸ Mi ahráriné anowagá Sóninsabé abiahnsa atena weniyahu pagu pagunúwana wega Érótingsabé, Íné Sóni wání meri merini aniné ayahqno kiraqsuq maqme kunubaipéq maqme ménio úwe.

⁹ Úwana Érótiga mi ehwéh irotaq wene arupipeq umeh agúwe. Pópoqnahga tagaríéhtáq awinauge ú púana wene arupipeq iwíáh kikiruwe. Ínéreq táhutahuro kegá néne ehweh íráh púana niyehitéhneho éna, We awahbeh naneq náwéro úwe.

10 We awahbeh naneq náwéro úwana Érótiga eqmaq auwo aninká karábúsiipéq tunse Sónine ayahqno kiraqsuena kunubaipéq maqme mewe séna

11 mi ahrárí awuwana wenano móawuwe.

12 Sóni kéro kega we subiq súo ehweh irera sure wene anonka sesehiwera mómaisarera Sísá koreawúwe.

Sísaga 5 táhúséni (5,000) weh kiraboué ehwehne.

(Máhka 6.31-44; Árúka 9.10-17; Sóni 6.1-13)

13 Sóni subiq sutowana Sísaga irena mitaq suena sípi kéwewena kure abatapi pokinaúwe. Áhnte kegá, We seberaebéq pokire u irera sensuwahpeq suera peh marakóipeq pehbeheráh kure Sísá kinaúrabeq kuwe.

14 Sísaga mitaq kure sípiipéqté arahwéraq tuegútaq áhnte wehekéq tagéna sensabé arutaboairitena awahre ke kawer-aritowe.

15 Ío tupekinaútaq ite we kérahwána kegá Sísaba séq wensabé, Amahnága penkinaire. Mahtaq peh abatapi púah mah kegá mó ke suwahpeq sene táhutahuq kobaiqmaragéhboq eqmaq suo ewane.

16 Ewanana Sísaga itensabé, Se aneqsabé pokigehbo? Itega táhutahuq kirabooro úwe.

17 Úwaq, Ite íre áhnte tahutáhúq peh moberíáh páretíákák téhtaré páhnikákák matione ewanana

18 Sísaga itensabé, Mina mewe sero úwe.

19 Mewe sero éna míó keyabé, Náweraq tútuue míáhro éna mi paretíákák páhnikákák mewena íopeq tagéna Manikánsabe, Kaweróne atowe. Kaweróne atena páréti keqme ite we kérahwána ke náiuwaq itega míó ke náriewáne.

20 Náriewánara ómiga nowana siyahbankirowe. Siyahbankirowara arahqmé airápété téhtaré páhsikéti úsawe obenkíq márówe.

21 Mi tahutáhúq no wehwé íregáritaq 5 táhúséni (5,000) weh wóe. Ani ahre áhnte míó púara íre sáhnsáhúwe.

Sísaga wání káwehu abobóráhtaba nogu ehwéhne.

(Máhka 6.45-52; Sóni 6.16-21)

22 Sísaga ite we kérahwána keyabé, Sípiipéq kiasagoro seberaebéq ite nonótáh pokoro éna eqmaq iuwowe. Ite we kérahwána ke eqmaq iuwena anehe mó ke sensuwahpeq eqmaq suowe.

23 Eqmaq suena púrerinieéna sáwéhrapeq kiuwe. Penkútaq Sísá webataq ména

24 púrerúwaq ite we kérahwána ke sípiipéq káwehu ákáhpi míahwane. Anotah soírírúwana wánínka nonaburóróúwana mi sípi íre peheráh korahúwe.

25 Ahyahbinkerotaq Sísaga wání abobóráhtaba iteba súwaq

26 we tagéq anotah ahrééq, Wahnsa wíre íwíáhéq áhreéq kareowanæe.

27 Kareowanana Sísaga apubúue mahraréna, Pehitaq míáhro. Íné úge. Íre áhreoro úwe.

28 Úwana Pítaga wensabé, Néne Wahnahno, aiq pútaq are inaraqmé ínénsabe, Wání abobóráhtaba noge ínéba súno ainto úwe.

29 Ínéba súno ainto úwana Sísaga wensabé, Máho úwana Pítaga sípiipéqté tuegue wánítaba Sísaba áhníbórá kúwe.

30 Áhníbórá kéna sóiriq tagéna áhreéna wánípipeq tupekinaútaq Sísansabé, Néne Wahnahno, íné séhréh ainto éna áwíahraq súwe.

31 Áwíahraq súwana Sísaga apubúue tubanantáwena wensabé, Arega ínénsabe íre kawerue aiq pútare aintahne. Aneqsabé árahinabomo íwíáhono úwe.

32 Sega sípiipéq kiasaguyana sóiriq táqnáigúwe.

33 Ite sípiipéq míahwana kegá Sísansabé iwíáh íwíáh ateq, Are aiq pútaq Manikáne ahninkáwá wóne atahwáne.

Sísaga áhnte awáhré ké kawerarito ehwéhne.

(Máhka 6.53-56)

34 Itega sípiipéq seberaebéq kure Kénésáréti marákórápéq kowanara

35 mitaq míó kega Sísá tagéra, we Sísae uwe. Sísae éra, Awahre ke mitaq meriq mahtaq merirue sero uwara moke awahre ke meriqmera Sísaba mórítówe.

36 Awahre kegá Sísansabé, Arene ambanta ayehrápéq táhtoranéhnkono éra wene ambanta táhtoró ke ómi kaweragúwe.

15

Manikáne ehwehnka iteinahbúréhne sansá kiotaikire i ehwéhne.

(Máhka 7.1-13)

1 Péhrasi kereq Mósísine ehweh síwáhnoro kereqka Sarúsarama suwahpeqte Sísaba sure wensabé,

2 Are kéréh kegá iteinahbúréhne sansámé aneqsabé anteruaho? Sene siyahnkara íre pabeq paberia peh náwíqkakaq síyáhnkárátáté táhutahuq nahwe uwe.

3 Uwana Sísaga sensabé, Itewe aneqsabé peh iteitene sánsá sehgioneheéq Manikánka sehgióro ú ehweh anetaníbo éq anteruaho?

4 Manikáne ehwehnka mahraréna, Iteinoibone ehweh ireq se séhréh aritáhro ire.

Mi ehwéhkná mó mahraréna,

Wenanoibonsabé íre kaweq ehwéh aritéh ání subiq súáhro ire.

(Kisim Bek 20.12, 21.17)

5 Manikáne púkuga miraue irariraq itega síwáhnoréq, Wehukenínká wenanoibo séhréh aritahráhi monébópoq mó naneqpopoq matawéna wenanoibonsabé mahraréna, Mahnawé Maniká íre áwátáutaq tahirímé náíú irino ire.

6 Wehukenínká miraue irariraq itega, Mi anínká wenanoi-bonsabé anetaníbo ime aiq kawerire ewe. Wega se íre séhréh aritéhmé aiq kawerire ewe. Minayabe iteitene ehweh sehgiónsábé Manikánka sehgióro ú ehweh anterúáhwe.

7 Itewe peh kopéráhpéro ahababáq ke woe. Itega miraonsabé Manikáne ehweh irarú ani Áísáiaga naho sehiranú ehwehnká aiq pútaragire. Mi ehwéhmé Manikánka irarú ehweh Áísáiaga sehiranue mahraréna,

8 Mah kegá ínénsabe síwéhrate iwíáh iwíáhéra peh sirupipeq ínénsabe íre suwahbehre.

9 Segá peh wehukene sánsá síwáhnoréra, Mahnawé Manikáne sansá míre ewe. Minayabe sega ínénsabe péhepehe iwíáh iwíáh aintáhwe úwe. (Aisaia 29.13)

Sísaga, Wehukeníné arupipeqté iwíáhgá ahababáratahráhire ú ehwehne.

(Máhka 7.14-23)

10 Sísaga mío keyabé, Ínéba sewíáhro. Néne ehweh ireq iwíáhue tagahro.

11 Wehukenínká táhutahurinka íre ahababáratéhre. Írakaumo. Peh morá wehukeníné áwéhipeqté éhwéhnká ahababáratéhre úwe.

12 Ite Sísá kérahwána kegá weba séq wensabé, Arega iraréna éhwéhnká Péhrasi ke siyehitehme aiq tagahno ewanana

13 Sísaga itensabé, Íópeqté Náníbógá íre uqmaréh náneqme pagoruankéhe.

14 Péhrasi kewé pehragarítáhiro. Segá iwíáhéra, Ite siyahnkahrúna ke úne ewe. Írakaumo. Se peh aura pira ké míáhwe. Aura pira ánínká mó aurá pira ání ahnkahrínaraq mataipéq moraráq inahnsuoyeherawoye úwe.

15 Úwana Pítaga Sísansabé, Mah pabéqmé éhwéh pahsuqme teio úwana

16 wega sensabé, Wehukenínká táhutahurinka íre ahababáratanae uge. Mi ehwéhnume ite moq íre irátíaho?

17 Táhutahuqka wehukeníné iwíáhipeq íre túíre. Peh ahmbi-upipéq tunse tueagire. Minawé íre iraho?

18 Wehukeníné áwéhipeqté éhwéhmé wene arupipeqté áhwárehre. Wene arupipeqté iwíáhgá ahababáratanae.

19 Wehukeníné arupipeqté ahababáq iwíáh áhwárehre. Mó aní subiq suewé, mó aníné ahre weh abariéwé, aebówé, péhe éhwéhmé éhruruéwé,

20 mahnawarinká wehukení ahababáratéhre. Peh náwíqkakaq áyáhtaté nehnka wehukení íre ahababáratéhre úwe.

*Nahnso inínká Sísansabé kawerue aiq pútare ato ehwéhne.
(Máhka 7.24-30)*

21 Sísaga mitaq suena Táíya suwahpeqte kéreq Sáíróna suwahpeqte kéreqne marakórapeq pokúwe.

22 Mibeqté Kénáni marákórápéqté ínime íre Asiu anínká Sísaba séna wensabé, Tébitine anahwao, anotah aní móne. Owainawanka nániyahu subiqmaq subiqmarinsabé arutaboirainto úwe.

23 Arutaboirainto úwana Sísaga peh ehiya míowaq ite we kérahwána kegá Sísansabé, Mi inínká inehe séna áhnte ehwéhínsabé kaqsuo éq pagu pagunowane.

24 Pagu pagunowanana Sísaga mahraréna, Manikánka peh morá Ísara kebá eqmaq núwátáire. Ísara kewé tabanagi sipísípiq tahnsa kee úwana

25 mi inínká Sísaba séna áhtónsabe wene aigárápí arehunseraráq ména, Anotah aníno, séhréh ainto úwe.

26 Séhréh ainto úwana Sísaga wensabé, Animáriné táhutahuq mewe iamáripá tuparuewé íre kaweq sansáne úwe.*

27 Úwana wega Sísansabé, Anotah aníno, arega irarénawe aiq pútaróne. Iamáriné sibowáné tahbe tehnopeqte megi apípi mewe nahtaq sibowágá íre kaqsúhére. Mina inserah séhréh ainto úwana

28 Sísaga wensabé, Arega ínénsabe anotahtaq aiq pútare aintahna iní móne. Are awahbeh naneq mirainauge úwana mi tanáhráq wene ayahunkawa apubúue kaweragúwe.

Sísaga áhnte awáhré ké kawerarito ehwéhne.

29 Sísaga mitaq suena Kehrari kawéhú ayehráq kure sáwéhrapeq kiena mitaq tútuue míowe.

30 Tútuue míowara áhnte kegá aigará soriqnah kereq aura pira kéreq sawenkahnia áiyáyáhnkákákq kéreq íre ehwehno- rahu kereq áhnte mó awahre kereq meriqmera Sísaba suwana wega moke mi awáhré ké kaweraritowe.

31 Ehweh íre irarerahu kegá ehweh iraruwara sawenkah- nia áiyáyáhnkákákq kégá awaho ke úkuwara soriqnah kega ah nogúwara aura pira kégá siura ebíúwara tago kegá áhtenuwe. Áhtenéra ite Ísara kené Manikánsabe iwíáh iwíáh atówe.

* **15:26:** Sísaga mi inínsabé íre ehweh atena peh pabeqme ehwéh teawuwe. Nahnso kewé mi iamári tahnsanowara Asiu kewé mi animári tahnsa móe. Minayabe wene ehwehme áwahewé mahraréna, Nahnso ke séhréh aitanieéna Asiu ke suotaq tahirímé íre kaweru irino úwe. We tagaríomé mi inínká wensabé aiq pútare atowana we séhréh atowe.

*Sísaga 4 táhúséni (4,000) weh kirabou ehwehne.
(Máhka 8.1-10)*

³² Sísaga ite we kérahwána ke íáhrabéna itensabé, Mahta q miáh kégá ínéba apahtáro wéhékáh méra amahnága se táhutahuq íre kéhnsábé sensabé nirutaboíruge. Íre kirabo ar- itasa pehipi eqmaq súáhnaraq ahtapeq siunúnkaq surahiyeho. Pehipi íre eqmaq suaníe úwe.

³³ Úwaq ite we kérahwána kegá wensabé, Mahta q peh abatapinírara miáh ké peh íregárita q miáhwe. Se awehra q tahutáhúq nagehboq árahue áhnte tahutáhúq meyahráhu no ewane.

³⁴ Ewanana Sísaga itensabé, Árahue paréti kehro úwa q itega wensabé, Abapete téhtaré párétiáká q táhmaro pehgári q pahnkáká q kéhre ewane.

³⁵ Sísaga weba sáhurió keyabé, Marakóra q tútuoro éna

³⁶ mi abápété téhtaré párétiáká q pahnkáká q mewena Manikánsabe, Kaweróne atena ite we kérahwána ke keqme iuwa q itega moke mó ke náriewáne.

³⁷ Náriewánara ómiga nowana siyahbankirowe. Siyahbankirowara arahqmé abapete téhtaré páhsíkétí úsawe obenkí q márówe.

³⁸ Mi tahutáhúq no wehwé 4 táhúséni (4,000) weh wóe. Ani ahrewe peh áhnte míó púara íre sáhnsháhuwe.

³⁹ Siyahbankirowana Sísaga mi ke eqmaq suena sípiipé q kiasague Mágára marákórápé q pokúwe.

16

*Sísansabé, Óta q sansánúno u ehwéhne.
(Máhka 8.11-13; Áruká 12.54-56)*

¹ Péhrasi kereq Sáyúsi kereqka Sísaba séra wega ahbabárinkeheéra wensabé, Manikánka are séhréh atahna taganehboq íopeqté óta q sansánúno uwe. Óta q sansánúno éra áhwárawe tagowe.

² [Áhwárawe tagowana wega sensabé, Íó tupekita q penehri- ra q tagé q íre ibonsinawire ewe.

³ Ahbiahipeq ibo muqmurira q tagé q iboramé ibonsinawire ewe. Íopeq tagé q ibone sánsá ahtebahwe. Mina aiq ahtebé q peh ínéga amahnága mirau arámbéhrí tagé q íre ahtebahwe.]

⁴ Amahnága oga miáh kégá Manikánsabe íre iuwahbehra q ahbabá q ke miáhwe. Óta q sansá sokigi aio ewo? Írakaumo. Sóna sóreq wanípépé q míota q Manikánka óta q sansá miraúwe.* Peh

* **16:4:** Wehukení wenáwiq Sónansabé éhwéhmé púku anehepeqte séhírámé Manikáne Púkuipé q Kéh Áwahe Éhwéhne ue kéhrabeq tagáhu no.

morá mi sansá iahreraq itahnaq iwíáhue tagagehe. Mó otáq sánsá íre sokigi ainíe éna se suena pokúwe.

Páréti muoráhi naneqsabé pabeqme ehwéhne.

(Máhka 8.14-21)

⁵ Ite Sísá kérahwána kegá káwehu seberaebéq pokowanaraq páréti ibitagúwaq íre meyahwáne.

⁶ Sísaga itensabé, Tagaríáhro. Péhrasi kereq Sáyúsi kereqne páréti muoráhi naneq pehragahro úwe.

⁷ Úwaq itega iteite náhenéq, Itega páréti ibitaginsabé mi ehwéh teíre ewane.

⁸ Ewanana Sísaga itene ehweh ahtebéna itensabé, Ite páréti íre kéh éhwéhmé aneqsabé sío síoo? Itega ínénsabe pehgáritaqa aiq pútare aintáhe.

⁹ Amahnága teiú éhwéh íre iraho? Ínéga 5 táhúséni (5,000) weh moberíáh páréti keqme kirabourataq arahqmé áhnte matome íre iahreraq kehro?

¹⁰ Abapete téhtaré páréti keqme 4 táhúséni (4,000) weh kirabourataq arahq áhnte matome íre iahreraq kehro?

¹¹ Íné íre párétiyabé iraruge. Minayabe árahinsabé íre iahtebaho? Péhrasi kereq Sáyúsi kereqne páréti muoráhi naneq pehragahro úwe.

¹² Úwaq ite we kérahwána kegá iwíáhéq, Íre páréti muoráhi naneqsabé peh Péhrasi kereq Sáyúsi kereqka síwáhnoro ehwéhnsabé irarire éq iahtebahwane.

Pítaga Sísansabé, Are Manikáne ahninkáwá wóne ú ehwehne.

(Máhka 8.27-30; Árúka 9.18-21)

¹³ Sísaga Sésaría Pírípái suwahpeq wahtotaq kútaq ite we kérahwána keyábé kasenéna, Mó kegá íné wehukení úku anínsabé inse aintaho úwe.

¹⁴ Inse aintaho úwaq, Arensabé mó kegá, Sóni wání meri merini aní míre ewe. Mó kegá, Are Éráísa wire ewara mó kegá, Are Manikáne ehweh irarú ani wenáwíq Sérémáíla wire ewe. Mó kegá, Are peh Manikáne ehweh irari aní míre ewe ewane.

¹⁵ Ewanana Sísaga itensabé, Itega ínénsabe inse aintaho úwana

¹⁶ Sáimóni Pítaga wensabé, Manikánka ite meirena kawerai-tankeheéna omaq ato aní móne. Maniká mía míai anínirah are wenahni móne úwe.

¹⁷ Úwana Sísaga Pítansabé, Sónine ahninkáwá Sáimónio, arega irarénayabé iwíáh iwíáhúno. Arega irarénawe peh wehukega íre iwíáh atáhwah iraréne. Peh morá íopeqté Nánibógá iwíáh atéhre.

18 Teiníboq írátíáhro. Arenáwíq Pítæ.† Wehukega ebah-taq pearáh náh íre míu míuia peh págegeue kagainserah íné tagariáh kéwé séhréh aitahtaq págegeue mía míaiagehe. Íné tagariáh kégá pukirataq iraipéq íre pokigehe.

19 Íópeq Manikánka wahnah wahnahnirabeqte ónsáráté kí áwúge. Arega mah marákóipéq ahqáho atehna naneq Manikánka mi naneqsabé moq íópeq ahqáho atanae. Arega mah marákóipéq kowe atehna naneq Manikánka mi naneqsabé moq íópeq kowe atanae.

20 Kowe atanae éna ite we kérahwána keyábé, Ínéwé Manikánka omaq ato aní míre mó ke teríyeho úwe

Sísaga, Íné pukéna oga úkinauge ú ehwehne.

(Máhka 8.31-9.1; Árúka 9.22-27)

21 Mi tanáhráq Sísaga ite we kérahwána keyábé Sarúsarama suwahpeq pukinaú ehweh pahsuowe. Wegá itensabé, Sarúsarama suwahpeq pokinauge. Mitaq mibeqté Asiu kené aboawah wehreq Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéreq Mósísine ehweh síwáhnoro kereqka níwíoqnéra nubiq suaneherawoe. Nubiq suehrana íné pukéna apahtáro wéhékáhtáq iriwe oga úkinauge úwe.

22 Úwana Pítaga Sísaga meqmena móbeq móatena wensabé ehweh atena, Néne Wahnahno, arega iraréna ehwéhmé aiq pútaragínehboq Manikánsabe ahqáho ato inauge úwe.

23 Úwana Sísaga pabeqme Pítansabé, Owainawano, móbeq míahno atena, Arega iraréna ehwéhmé Manikánka íre iwiáh atéhre. Minawé peh wehukeniné iwiáh púah íné pokona ah parosúéhneho úwe.

24 Sísaga ite we kérahwána keyábé mahraréna, Íné sénireyabe awahbeh aníno, arerene awahbeh iwiáh suo. Manikáne arambehri mira aruqarurunsabé sega íné awankátaq táhparagéhe. Ínéga miraunserah miraue séniro.

25 Wewensabé arutaboíréna peh wewene awahbeh iwiáh mira aruqaruri anímé oga mérapeq íre awaq miahráhire. Néne sánsá sehginieéna wewe awahbeh iwiáh susuri anímé oga mérapeq awaq miankéhe.

26 Wehukenínká moke mah marákóipéqté мэnsáméhnsá matíéhtáq tahirímé oga mérapeq íre awaq miahnaraqmé mi мэnsáméhnsánká árahue séhréh atéh iripo? Oga mérapeq awaq meyabe aneqtaté paiqmarankéhbo? Ahqáho. Íre paiqmaráhráhire.

† 16:18: Kárika kené ehweh Pítæ úmé ebahne.

27 Nánibone patahga tahnsa téhreh naneqkakáq íné wehukení úku anínseq íópeqté kéreqka túónagake moke mah kehiná kéhínané arambehri iwíáhue tagéna sainsuanauge.

28 Teiníboq írátíáhro. Táhmaro iriwe míona ke pehipi íre pukigehe. Ebeqme íné wehukení úku aní Wahnah aní míahnaq tagéq anehe pukigehe úwe.

17

Sísane auranabiah mó kugú agú ehwehne.

(Máhka 9.2-13; Áruká 9.28-36)

1 Sísaga síwáhnorúwana abapete morá wéhékáh parabagúwana wega Sémísireq Sónireq mi abárahre mó aní Pítarerue meriqmena anotah sawéhrápéq kiuwe.

2 Kiuwara sega tagotaq Sísane auranabiah mó kugú kaweq kugú agúwe. Wene auranabiah patahga tahnsa agúwana wene korósi anotah tabérábé téhreh tahnsá úkúwe.

3 Téhreh tahnsá úkúwara Mósísireq Éráísareqka íópeqté tunse ábóraragéra Sísareq ehwehnuwe.

4 Ehwehnuwana Pítaga Sísansabé, Itene Wahnahno, ite mah-taq míonayabé aiq kawerire. Are awahbáhnaraqmé ínega apahtáro úqná pearaníe. Arene morá Mósísine morá Éráísane moráue pearaníe úwe.

5 Pearaníe útaq anotah tabérábé írábúyánká seubítíowana mipéqté éhwéhnká mahraréna,

Mah anímé niruní nénáhní míre. Íné wensabé anotah nuwahbehre. Wene ehweh íráhro úwe.

6 Úwara Sísá kéro anítógá anotah ahréera sirehunseraráq méra siuranabiah marakóiperatíowana

7 Sísaga seba séna se táhtotawéna sensabé, Íre áhreoro. Irigoro úwara

8 sega awahnkanéra mó ke íre tagéra peh morá Sísá webataq tagowe.

9 Sáwéhrapeqté tuegutaq Sísaga sensabé, Iteiyuwanka tageh naneq amahnága mó ke teríyeho. Íné wehukení úku aní pukéna iriwe oga úkonaraq terigéhe úwe.

10 Úwara we kéro anítógá Sísansabé kasenéra, Mósísine ehweh síwáhnoro kegá, Éráísa ebeq sínaraq anehe Manikánka omaq ato aní anehe sinae eme aneqsabé irareo uwe.

11 Uwana Sísaga sensabé, Éráísaga moke náneq kawer-atanieéna suraire.

12 Ínéga teiníboq írátíáhro. Éráísawe aiq suraire. Wega suraitaq we tagaro kegá, We Éráísa wire íre iwíáhia peh seye suwahbarai sansánurowe. Seye suwahbarai sansánéra we íre

kaweratárówe. Segá we áwíoqnaronserah íné wehukení úku aní moq níwíoqnagehe

13 úwara we kéro anítógá ahtebéra, Sísaga irarime Sóni wání meri merini anínsábé irarire uwe.

Sísaga owainawa kaqauwena animai kawerato ehwehne.

(Máhka 9.14-29; Árúka 9.37-42)

14 Segá áhnte ke míopi tueguwana mó anínká Sísaba séna we áhtónsabe arehunseraráq ména wensabé,

15 Anotah aníno, nénahninsábé arutaboirate séhréh ato. We uwoyansanéna iraipéq tabiqme tabiqmeéna anotah erirana wánípipeq aguaguire.

16 Meqmena are kéréh kébá móátóge. Móátógarawe segá íre kaweratahráhowe úwe.

17 Íre kaweratahráhowe úwana Sísaga míó keyabé, Ite íre aiq pútare ainteq saiyo ke wóe. Iteba mía míaume ahkake awehraq kanabó? Itega miraonsabé nirupipeq umehime ahkake parabaginabo? Ahkake parabaginabo éna abowansabé, Arenahni ínéba meqme súno úwana meqmena súwana

18 Sísaga owainawansabé, We auwe pokúno atowana auwena pokútaq mi aní kaweragúwe.

19 Ite we kéréhwána kegá itebataq Sísaba séq wensabé, Itewe árahinsabé owainawa íre kaqsuahráhuo kasenowane.

20 Kasenowanana itensabé, Itega pehgárita q aiq pútare aintáh púa q íre kaqsuahráhowe. Teiníboq írátíáhro. Manikánka séhréh aitahnaga miraorahúne íwíáhirataq wega séhréh aitéhniká miraorahowe. Téhwe mi iwíáh pehgáriq awánká ayu tahnsá kahnaraq itega sáwéhyabe, Móberagúno atéhrataq mirainawire. Mira íwíáhirataq áhnte pagégé sánsá miraorahowe.

21 [Ínéga kaqauwó ówáínáwá wehukega pehipi íre kaqsuahráhowe. Táhutahuq awehriéq púrerareq mina tahnsa owáínáwámáí kaqsuahráhowe úwe.]

Sísaga, Íné pukéna oga úkinauge mónkakáq irarú ehwehne.

(Máhka 9.30-32; Árúka 9.43-45)

22 Sísareq ite we kéréhwána kereqka Kehrari marákórápéq nowánaraq wega itensabé, Segá íné wehukení úku aní móintehrara nubiq suaneherawoe.

23 Nubiq suehrana íné pukéna apahtáro wéhékáhtáq iriwe oga úkinauge úwaq ite we kéréhwána kené irupipeq ume-hagúwe.

Sísaga, Táhkísi moné awo ú ehwehne.

²⁴ Sísareq itereqka kure Kápénééma suwahpeq kowanaraq Asiu kené momiwí nahtápéqté wáhnáhnká Pítaba séna wensabé, Ite íwáhnori anínká momiwí nahtápéq táhkísi moné awinkéhbo úwana

²⁵ kowe úwe. Kowe éna nahupeq kibekúwana Sísaga wensabé ebeq kasenána, Sáimónio, mah marakóipéqté wáhnáh kéga inseréhne táhkísi moné meyaho? Sensuwahrahne móne meyaho? Mó kahnáhné móne meyaho? Inseréhne meyáhwe íwíáhono úwana

²⁶ Pítaga wensabé, Mó kahnáhné móne meyáhwe úwana Sísaga wensabé, Minayabe ite Maniká kahnah míoya puata wene momiwí nahtápéq kawerinkeheéta táhkísi moné íre náwéyataq tahirí aiq kaweri irino.

²⁷ Sega itensabé abiahnsa aitéhboq pehipi aweyéhe. Mi tahkísi móné meyankéhboq arega wání káwehutapeq pokue úku wánípipeq tuparuqme tagehnana téh pariahna pahné áwéhipeq tagé mipéq ebah moné tagankehe. Minawé arereq ínéreqne táhkísi moné awehraq kanae. Mina mewe táhkísi moné meyéh ání móawo úwe.

18

Manikánka wahnah wahnahnirabeqte anotah anímé insebo i ehwéhne.

(Máhka 9.33-37; Árúka 9.46-48)

¹ Mi tanáhráq ite we kérahwána kéga Sísaba séq wensabé, Íopeq Manikánka wahnah wahnahnirabeq kiotaiki anímé insebo ewane.

² Ewanana Sísaga káriq aní áhrabéna ite ákáhpi atena

³ itensabé, Teiníboq írátíáhro. Itene píribahri sansá sueq káriq aní tahnsa úkirataq Manikánka wahnah wahnahnirabeq kioráhowe.

⁴ Wewensabé íre iwíáh íwíáhi aní peh mah káriq aní tahnsa ména íopeq Manikánka wahnah wahnahnirabeq mó ke kiotaikire.

⁵ Ínénsabe arutaboiraintena mahna tahnsa káriq aní séhréh atéh anínká íné moq séhréh aintéhre.

Ahbabáq sansanká aiq pútare atona sansá saiqnaruahráhi ehwéhne.

(Máhka 9.42-48; Árúka 17.1-2)

⁶ Sísaga mó mahraréna, Wehukenínká ínénsabe aiq pútare aintéh aní ahbabáq sansa áugi ínaraqmé anotahtaq íre kawerire. Áúgii anínká káriq aní áugi ínaraqmé wene anuopi anotah ebáh táhru táhruue púrúruía káwéhúpépéq tuparuahnana wánípipeq tupekitaq tahirímé aiq kaweri irino úwe.

⁷ Síúgio kewé anotah ahabábárowe. Mah marákó marákóipéq ahabábárorahi sansá peh kagaire. Áúgi anímé ahababáq áhwáreh puana Manikánka anotahta q kamah awinawire.

⁸ Arene aiayahnka are ahababáratana ínaaraq mina kiraqsuo. Íre aiayahnkakaq oga mérapeq pokinaraq aiq kawerinae. Moke aiayahnkakaq ahriahri teh iráipéq kaqauwáhnaraqmé anotah íre kawerinawire.

⁹ Arene auranka are ahababáratana ínaaraq mina piruqme suo. Peh morá áúránkákákq oga mérapeq pokinaraq aiq kawerinae. Téhtaré áúránkákákq ahriahri teh iráipéq kaqauwáhnaraqmé anotah íre kawerinawire úwe.

¹⁰⁻¹¹ Sísaga mó mahraréna, Káriq anímáínsábé abehq náneq mire íwiáhiyehboq kawerurero. Teiníboq írátíáhro. Se wahnahno íópeqté kégá íópeq Nánibo míéhrameq ahriahri mía míaowe. [Íné wehukení úku anínká tabanago ke kawerari-tanieéna suge úwe.]

Sipisípiq tabanaginsabé pabeqme ehwéhne.

(Árúka 15.3-7)

¹² Sísaga mó mahraréna, Sipisípiq wahnahni anínká áhnte sipisípiq 100 sipisípiq matiéhtáq peh morá ká tabanagínaraq wega anerinkehbo? Aneq iwíáhoo? Wegá íre tabanago kamárí 99 sipisípiqmárí uwaruntú sahta qme nahrabeq sitena tabanagi ka kogabarinkehe.

¹³ Mi ka ábóraq marahnaraq iwíáh iwíáhinawire. Íre tabanagi kamáínsábé ákáhta q iwíáh iwíáhéna ábóraq maréh kánsábé anotahta q iwíáh iwíáhinawire.

¹⁴ Sipisípiq wahnáhnká wene tabanagi kansábé arutaboirin-serah íópeqté Ítéribógá wene animárí tabanague iraipéq pokiye ho éna arutaboire úwe.

Are ahababáratéh ání kawerate sansa ehwéhne.

¹⁵ Sísaga mó mahraréna, Íné tagariéh ánínká are ahababáratana mó ke íre míéhraq wene ahababáqsabe koreawo. Wegá arene ehweh irahnah aiq insahwé atankéhe.

¹⁶ Arene ehweh íre irahnaraqmé peh morá ánípópoq téhranítéboq meriqme weba kúno. Itene ehweh iránkéhboq se meriqme kúno.

¹⁷ Wegá arereq sereqne ehweh íre irahnaraqmé momiwíorabeq Maniká tagariáh ké korerio. Wegá moke sene ehweh íre irahnaraqmé we auwe nahnso aní, ahababáq ani tahnsa peh áwé tagahro úwe.

¹⁸ Sísaga mó mahraréna, Teiníboq írátíáhro. Itega mah marákóipéq ahqáho atéhra naneq íópeq Manikánka mi naneq moq ahqáho atanae. Itega mah marákóipéq kowe atéhra naneq íópeq Manikánka mi naneq kowe atanae.

19 Mó teiníboq írátíáhro. Ite téhranítégá mah marákóipéq mó naneqsabé moráénue púrerirataq íopeq Maniká Iteriboga irena mirainawire.

20 Ite téhranítégábópoq apahránítógábópoq ínénsabe iwíáhoneheéq momiwíirataq íné itereq míanauge úwe.

Mó kené ahababáq íre ahreraq matiahno ú ehwehne.

21 Pítaga Sísaba séna wensabé, Néne Wahnahno, are tagariéh ánínká íné mótaq mótarue ahababáraintahnaaraq árahue tanáhráq wene ahababáq íre niahreraq matianinkono? Abapete téhtaréráq wene ahababáq íre niahreraq matianinkono úwana,

22 Ahqáho. Abapete téhtaréráq íre awehraq kéhre. Arega íre sáhnshoráhóna tanáhráq wene ahababáqsabe iwíáhineho. Wene ahababáqmari íre ahreraq matiahno úwe.

23 Wene ahababáqmari íre ahreraq matiahno éna, Teiníboq írátíáhro. Manikánka wahnah wahnahnirabeqte sánsámé mah marákóipéqte wáhnáhnká wene arambehrio ke miraurainserah sansáne.

24 Mi wahnáhnká wene arambehrio kené sítárirarai moné kaweraritankehéna síáhraburaire. Anotah moné 10,000,000 Kína tahnsá átárirarai aní weba móátáráirana

25 mi aniné átárirarai moné áhnte taqnobaguraire. Minayabe wene wahnahnka átárirarai moné meanieéna mahraréna, Moke we matíéh ménsáméhnsá paiqmareq mi moné náníéro. Mi anínseq wene ahrereq wene animárínseq paiqmareq mi moné náníéro urairana

26 mi anínká weba séna áhreéna arehunseraráq ména, Ínénsabe arutaboiraite pehwehrue ainto. Arega íntáriahna moné moke awinauge urairana

27 wene wahnahnka arutaboiratena mahraréna, Mi monéyábé anetaníbo éna, Pehipi soraq súáhro uraire.

28 Urairana mi anínká pokue áwáhu arámbéhrí aní wene móne táhmaro Kiná 10 Kína tahnsá átárirarai aní tagéna wene anuopi táhtotawéna wensabé, Ínéga átárirarau moné nánio uraire.

29 Nánio urairana wega arehunseraráq ména, Ínénsabe arutaboiraite pehwehrue ainto. Arega íntáriahna moné mókake awinauge urairana

30 mi ehwéh íre irasa karábúsiipéq móátáráire. Móatena, Moke nánínagake pugeq auwaníe uraire.

31 Urairara mó arámbéhrí kégá mina tagéra sirupipeq págege agurairara sega sene wahnah moke koreawátówe.

32 Koreawátówana sene wahnahnka wene arambehri anínsábé áhraburairana surairana wensabé, Arewé íre kaweq arámbéhrí aní móne. Arega ínénsabe arutaboiraite énana néne móneyabé anetaníbo éna íre ahreraq matióge.

³³ Ínéga arensabé nirutaboiratónserah arewé árahinsabé áwáhu arámbéhrí ánínsabé íre arutaboiratahno éna anotah abíáhnsánuraire.

³⁴ Abiahnsanéna mi aní meqmena karábúsiipéq móátáráire. Néne móne moke nánínagake pugeq auwaníe uraire úwe.

³⁵ Sísaga mah pabéqmé éhwéh parabaruenta anehe Pítarehyabe, Íné tagariéh ánínká ite ahbabáraitahnaraq itene irupipeq wene ahbabáq íre ahrreraq matíáhro. Ahrreraq matíéhrrataq teawú wáhnáhnká miraurainserah íópeqté Náníbógá mina tahnsaninkehe úwe.

19

Sísaga wehga wene ahre kaqsueyabe irarú ehwehne.

(Máhka 10.1-12; Áruká 16.18)

¹ Sísaga mi ehwéh parabaruenta Kehrari marákórápéq suena Sorana aroipéq seberaebéq Súría marákórápéq pokúwe.

² Pokúwara áhnte kegá we kéréwara mitaqté áwáhré ké kaweriritowe.

³ Péhrasi kegá Sísaba séra wega ahbabáq ehweh irarinkeheéra áhwárawe tagéra kasenéra, Weh wewega iwíáhue wene ahre suewé mirao naneq sansápo uwe.

⁴ Uwana Sísaga sensabé, Manikáne ehwehnka mahraréna, Manikánka mah marákó marákó mirarotaq wega wehakaq ahreakáq mirarowe ire.

⁵ Wene ehwehnka mó mahraréna, Minayabe o menáhwéncá wenanoibone nahtapeq suena wene ahrreraq moráráq mía míagehe. Peh morá áníné áu tahnsa úkigehe ire. *(Stat 1.27, 2.24; Malakai 2.15)*

⁶ Itega mi sehirámé íre sáhnsahwe tagaroo? Se peh morá ání tahnsa úkóyansabé se íre mó aní mó aní tahnsa méra peh morá ání tahnsa míagehe. Manikánka, Wehakaq ahreakáq moráráq mía míao tao aritonsabe wehga wene ahre súéhneho úwe.

⁷ Wene ahre súéhneho úwara Péhrasi kegá wensabé, Mósísine ehwehnka mahraréna,

Wehga wene ahre kaqsuaníe ínaraqmé pépahqtaq sehiranue móawena kaqsuankéhe ire. *(Lo 24.1-4)*

Mósísiga mah ehwéh aneqsabé irarúwo uwe.

⁸ Uwana Sísaga sensabé, Itereq itene igaqnaréhreq saiyo ke míona puana Mósísiga mah ehwéh irarúwe. Manikánka téh wehuke mirarotaq mira iwíáh íre úwe.

⁹ Teiníboq írátíáhro. Wene ahre íre ahbabáq ini míahnaraq awehkawagá pehipi kaqsuena mó ahre meyéhmé wega aiq ahbabárire úwe.

¹⁰ Ite we kérahwána kegá Sísansabé, Wehreq wene ahrrereqsabé teienawe mahbiga ahre íre mera ahriahri peh míahnaraq aiq kawerire ewane.

¹¹ Ewanana Sísaga itensabé, Itega irare ehwéh moke mahbi-gaunká íre sehgióráhowe. Peh morá Manikánka omaq sitahna kegá sehgióráhowe.

¹² Mó mahbígaúnká ahre meyahráhowara mó mahbígaúnká ahre íre meyahráhowe. Móme sinowaréhga maqmíótaq sene sinonka íre kaweraguraire. Minayabe mi mahbígaúnká ahre íre meyahráhowe. Móme wehukega síwáhnta pirúáhwará ahre íre meyahráhowe. Mó mahbígaúnká iwíáhéra, Manikánka wahnah wahnahnirabeqte árámbéhrí kawerue sehgiunayabé amahnága ahre íre meyaneheqmúne ewe. Mah ehwéh sehgióráhi anínká irankéhe úwe.

Sísaga, Káriq anímárínká ínéba sewíagehboq ahqáho arítého ú ehwehne.

(Máhka 10.13-16; Áruká 18.15-17)

¹³ Wene ayahnkaratáté táhtoqme púreraritankeheéra mó kegá káriq anímári meriqmera Sísaba mórítówe. Mórítówaq ite we kérahwána kegá mórító keyabé suwehgu ariteq ahqáho aritahwánana

¹⁴ mi káriq anímári ínéba sewíagehboq ahqáho arítého. Káriq anímárínká ínénsabe aiq pútare aintáh serahno kegá Manikánka wahnah wahnahnirabeq awaq miagéhe úwe.

¹⁵ Awaq miagéhe éna Sísaga wene ayahnkaratáté mi káriq anímári táhtotawéna mitaq suena pokúwe.

Áhnte mensáméhnsánkákáq ánínsábé árahue oga mérapeq awaq mianabo i ehwéhne.

(Máhka 10.17-31; Áruká 18.18-30)

¹⁶ Peh morá wéhgá Sísaba séna wensabé, Íwáhnoraníno, oga mérapeq awaq mianíboq aneq kawéq árámbéhrí ininkono kasenúwe.

¹⁷ Kasenúwana Sísaga wensabé, Aneqsabé ínénsabe kaweq sansánsábé kasenono? Peh morá anínká webataq kaweqtaq mía míaire. Oga mía míainkehboq Manikánka sehgióro ú ehweh sehgió úwe.

¹⁸ Úwana wega Sísansabé, Aneq sehgióro ú ehweh sehginínkono úwana Sísaga wensabé, Mó aní subiq súéhneho. Mó aniné ahre abariineho. Mó anínsábé péhe éhwéh atéhneho.

¹⁹ Iteinoibone ehweh ireq se séhréh arítáhro. Arerensabé arutaboironanserah arene iyahnabo anínsábé moq arutaboirúno úwe.

(Kisim Bek 20.12-16)

²⁰ Úwana mi anínká Sísansabé, Moke mi ehwéh kawerue sehgiúge. Móme aneq arámbéhrí ininkono úwana

²¹ Sísaga wensabé, Are kaweqtaq míankehboq pokue moke matiahna mensáméhnsá paiqmaqme móne mewe tabonah ke nário. Mirainaraqmé íópeq kaweq naneqmarí matiankehe. Tabonah ke moke nárie ín é séniro úwana

22 mi anínká irena áhnte mensáméhnsá ko púana wene arupipeq umeh agúwana pokúwe.

23 Sísaga ite we kérahwána keyábé mahraréna, Áhnte mensáméhnsá matiáh kéga íópeq Manikánka wahnah wahnahnirabeq kieyabe anotah pagégéue mirao naneq mire.

24 Teiníboq írátíáhro. Kéhma anotah kane. Mi kanká wai abahrabahpipéq kéagínayabé págegeue mirai naneq mire. Mina inserah áhnte mensáméhnsá matiéh ánínká íópeq Manikánka wahnah wahnahnirabeq kinayabé anotah pagégéue mirai naneq mire úwe.

25 Úwaq itega mi ehwéhnsábé anotah ahténéq Sísansabé, Minayabe insega oga mérapeq awaq miahráhiro ue kasenowane.

26 Kasenowanana Sísaga ite ebitáwéna itensabé, Wehukega íre miraorahowe. Peh morá Manikánka moke miraorahire úwe.

27 Úwana Pítaga wensabé, Itega moke mationa naneq sueq are kérone. Minayabe itega aneq awaq mianéhnkono úwana

28 Sísaga itensabé, Teiníboq írátíáhro. Mókake moke kéh náneq o naneq úkínaraq íné wehukení úku anínká págegeue anotah wahnáhnnonarabeq tútuue ména wahnahninie. Mi tanáhráq itega wahnahnirarabeq tútuue méq airápété téhtaré Ísara ke káhnáhnnsábé ehweh ariteq sainsuagéhe.

29 Ínénsabe sirutaboírera néne arambehri miraoneheéra sene nahme sene marakówé súáhmé amahnága áhnte mó nahmé marakówé awaq miagéhe. Mókake oga mérapeqkákáq awaq miagéhe. Néne arambehri miraoneheéra sinahnowarehwé siwahwarehwé sensibáqmarimé sensinoibowe sene animárimé súáhmé amahnága áhnte mó kegá sensuwahrah úkigehe. Mókake oga mérapeq moq awaq miagéhe.

30 Amahnága áhnte ebeq se kegá mi tanáhráq sinehe kigehe. Sinehe se kegá ebeq kigehe úwe.

20

Arambehrio ke monseráh ápéq náriu pabéqmé éhwéhne.

1 Sísaga mó mahraréna, So wahnahnurái aní éhweh teinie. Wega wahnahnurainserah Manikánka íópeq wahnah wahnahnire. So wahnahnurái anínká wene sotáq arambehrira ke ahbiahipeq kogabaréna

2 ábóraq marena sensabé, Néne sotápéq koarambehri-irataq penahnaraq morá Kíná morá Kíná tahnsanue* náinie urairara kowe urowana wene sotápéq eqmaq súátáire.

3 Pópoqnah ákáhtaq kiraitaq paiqnanátapeq kurairara táhmaro mó kegá mitaq peh míarowe.

* 20:2: Asiu kené móne áwíq íre Kínae. Írakaumo. Sene móne mó awíq kowe.

⁴ Peh míarowana wega sensabé, Néne sotápéq koarambehri-irataq penahnaraq awehraq apéq náiníe urairara

⁵ kowe éra koarambehriuowe.

⁶ Wéhékáhnabubunkakáq tunsoreráitaqkákáq wega mó ke ábóraq marena wene sotápéq eqmaq súátáire.

⁷ Ío tupekinauraitaq wega paiqnanátapeq kouwekurairara táhmaro ke mitaq peh míarowe. Peh míarowana wega sensabé, Aneqsabé moke wéhékáh peh míaho urairara, Mó anínká arambehri íre ínsábé peh míone urowana, Aiq míre. Néne sotápéq koarambehrioro arítaráire úwe.

⁸ Koarambehrioro aritena petairabeq so aboga sotáq arambehrio kené wahnah anínsábé áhrabéna wensabé, Moke arambehrio ke síáhrabue ápeq nário. Arambehrirapéq sinehe se ke ebeq nárie ebeq se ke anehe nário uraire.

⁹ Sinehe suro ke morá Kíná morá Kínáue síátáire.

¹⁰ Síátáirara ebeq suro kegá iwíáhéra, Wega métáq se ke morá Kíná morá Kínáue sínsábé ite anotah apéq meyanehéqmúne iwíáhurowe. Anotah apéq meyanehéqmúne iwíáhurowana se moq morá Kíná morá Kínáue síátáirara mewera

¹¹ so abonsabé abiahnsa atárówe.

¹² Abiahnsa atera wensabé, Amahnága se kewé pehgáriq arámbéhríowe. Itewe moke wéhékáh arambehriúnana anotah patáhgá kamah aire. Minayabe aneqsabé monseráh monseráhnue ápeq nário urowe.

¹³ Úrowana so aboga sene ehweh irena peh morá ánínsábé, Néne iyahnabo aníno, arensabé íre ahbabáratóge. Ahbi-ahipeq, Néne sotápéq arambehri éwahnararaq morá Kíná awiníe ugah kowe aintahna wino.

¹⁴ Minayabe arene móne mewe pokúno. Are áwúnserahnue inehe se ke moq náriúge.

¹⁵ Nénéne móne nárie sansá néne arambehri wire. Anehpeqte ké áhnte nariúnsábé ínénsabe abiahnsa aintahna mino uraire úwe.

¹⁶ Sísaga mó mahraréna, Pabeqme ehwéh teiúnserah sinehe se kegá ebeq kirarawe ebeq se kegá sinehe kigehe úwe.

Náhmábáh 3 tanáhráq Sísaga, Íné pukéna oga úkinauge ú ehwehne.

(Máhka 10.32-34; Árúka 18.31-33)

¹⁷ Sísaga Sarúsarama suwahpeqte áhtápéq kútaq ite we airápété téhtaré kérahwána ke itebataqsabé mahraréna,

¹⁸ Teiníboq írátíáthro. Ite pokue Sarúsarama suwahpeq miáhnaraq peh morá anínká íné wehukení úku aní Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéreq Mósísine ehweh síwáhnoro kereqpa mónuankéhe. Mónuahnara sega íné, Subiq súáthro aritehrara

19 nubiq suageheéra nahnso keba mónuagéhe. Nahnso kegá niwiréh aintera sehikarankákáq áréti sahtáté nubiqmarera awankátaq táhparagéhe. Awankátaq táhparéhrataqmé íné pukonana apahtáro wéhékáhtáq iriwe oganúq intankéhe úwe.

*Sémísireq Sónireqka anotah anité úkéyabe suwahbó ehwehne.
(Máhka 10.35-45)*

20 Sébérine ahrega sene ahninkáwáraré meriqmena Sísaba séna arehunseraráq ména wensabé, Ínéga teawéna ehwéh miraúno úwe.

21 Úwana Sísaga wensabé, Aneq ehwéh kehro úwana wega wensabé, Arega wahnah wahnahnónarabeq miéhnaraq nénahnité mó anímé arene ayah púpeq mó anímé arene ayahnaperue tútuue míagehe arito úwe.

22 Úwana Sísaga mi abáráhréyábé, Itega mah ehwéhmé íre iwíáhóye. Íre iwíáhóye éna pabeqme ehwéh mahraréna, Ínéga no kahpúipéqté náneq itega moq nahrahoyo úwara sega, Aiq nahahúye uye.

23 Uyana Sísaga sensabé, Ínéga no kahpúipéqté náneq itega moq nayehetawoye. Peh néne niyah púpeqkakákáq niyahnapeqkakákáq tútuue miéhra ke omaq sitewé íre néne arambehri wire. Nániboga omaq sitéh ánitégá mitaq tútuue míayeherawoye úwe.

24 Úwaq ite we kérahwána inayáhnkú kegá mah ehwéh ireq mi abáráhréyábé suwehgu aritahwáne.

25 Suwehgu aritahwánana Sísaga moke ite we kérahwána keyábé, Ínéba sewíáhro éna itensabé, Mah marákóipéqté sánsámé mó kegá sene ehweh sehgigeheéra wahnah kegá wahnahnarítáhwe. Sene anotah wehwárínká, Itene ehweh ireq séhgíóro éra págegeue wahnahnarítáhwe. Mi sansá aiq tagariáhwe.

26 Itewe mi sansá íre oro. Ahqáho. Íné anotah aní míanie iwíáhi anínká wereq miáh ké séhréh aritankéhe.

27 Néne iyahnabone wahnah míanie iwíáhi anínká sene arambehriraq séhréh aritankéhe.

28 Íné wehukení úku anímé mó kegá íné séhréh aintageheéna tutaugo? Írakaumo. Ínéga mó ke séhréh aritanieéna tutaugo. Áhnte ke oga míagehboq se merirena kaweraritanieéna pukinie úwe.

*Sísaga aura pira ánité kawerarito ehwéhne.
(Máhka 10.46-52; Árúka 18.35-43)*

29 Itega Séríko suwahpeq suahwánara áhnte kegá Sísá kérowe.

³⁰ Kérówara aura pira ánitégá ahnayehráq tútuue méra Sísá kótaikire u irera anotah ehwéhñue mahraréra, Tébitine anahwao, arutaboiraito uye.

³¹ Uyara mió kega suwehgu aritera ehiya míáhtaó arítówara sega íre túbáh agia peh mónkakák anotahtaó iraréra, Tébitine anahwao, arutaboiraito uye.

³² Uyana Sísaga iriwe ména sensabé síáhrabéna, Aneraitanínkono úwara

³³ sega wensabé, Anotah aníno, iura kaweraito uyana

³⁴ Sísaga sensabé arutaboiraritena sene siura táhtorowara sega apubúue tagéra Sísá kéroýe.

21

Sísaga Sarúsarama suwahpeq kú ehwehne.

(Máhka 11.1-11; Áruká 19.28-40; Sóni 12.12-19)

¹ Itega Sarúsarama suwahpeq wahtotaq konehe owanaraq itega Óríwi sawéhrápéq kiowáne. Mi sawéhwé Páitápási suwahpeq wahtotaq kéhñe. Mitaq kiowánaraq Sísaga we kéroýa anité eqmaq suanaútaq

² sensabé, Isebeq wahtotaq ke suwahpeq pokotao. Mitaq kirataq iyaráh kátaré, tónkiakák wene áráhñkakaq tagéta pugeme meqme setao.

³ Pugeréhñataq mó anínká itensabé, Aneqsabé pugerehyo ínaraqmé, Itene Wahnah áhkokóue kinkeheéta meroye teawétao. Teawírataq wega apubúue, Meqme pokotao inkéhe éna eqmaq suowe.

⁴ Manikáne ehweh aiq pútaraginkeheéna Sísaga tónki kowerahtaó éna eqmaq suowe. Manikáne ehweh irarú aninká naho sehiranue mahraréra,

⁵ Moke Sáióna* suwahpeqte ké korerieq mahrarero. Amahnága itene Wahnahnka iteba sire. We uwaresa áni míéhñana tónkiga áhkokóuena sire. We tónki áráhñne abobiahtaq tútuue míéhñana meqme sire koreriéro úwe. *(Sekaraia 9.9)*

⁶ Mi anité eqmaq suowara pokue Sísaga teriunserah

⁷ mi kataré meriqme séra sene korósi mi kané abobiahtaq uwiq máróyana Sísaga mi tonkíné abobiahtaq kierútu agúwe.

⁸ Áhñte kegá Sísansabé iwíáh iwíáh ató púara sene korósi ahtapeq uwiqme abaeue móarówara mó kegá awanká ayahñawe apiwe ahtapeq awahrirarówe.

⁹ Awahrirarówara Sísareq moraráq ebeq ku kereq anehe ku kereqka anotah ehwéhñue mahraréra, Tébitine anahwansabé iwíáh iwíáh atone. Itene Wahnah áwírue si anínsabé iwíáh

* 21:5: Sáiónawe Sarúsarama suwahpeqsabé mó awíre.

íwíáh atone. Maniká íópeq miéhraq wensabé iwíáh íwíáh atone uwe.

¹⁰ Sísaga Sarúsarama suwahpeq kútaq ómi mibeqté kégá kur-ináhnéra áhnte ehwéhnéra, Mi anímé insebo uwara

¹¹ Sísareq su kegá, Mah anímé Manikáne ehweh irari aní wenáwíq Sísae. We Néhsara suwahpeqte Kehrari marákórápéqté áníne uwe.

Sísaga Manikánsabe iwíáh íwíáh atáh náhtápéqté paiqnanánu ke máhpeq kaqsuo ehwéhne.

(Máhka 11.15-19; Áruká 19.45-48; Sóni 2.13-22)

¹² Sísaga Manikánsabe iwíáh íwíáh atáh náhtápéqté wíráipéq kibekéna mitaq paiqnanánu ke máhpeq kaqsuowe. Kaqsuena móne paiqnanánu kené wéhuwehu tahbéwári pioruena kiboki paiqnanánu kené síahwarí paentárara aruowe.

¹³ Paentáruena sensabé, Manikáne ehwehnka mahraréna, Néne nahme púreré nahne ue áwíratagéhe ire. *(Aisaia 56.7)* Itega miraonka mah nahmé aebó kégá mehwatíáhnserah nah úkire úwe.

¹⁴ Aura pira kéreq soriqnah kereqka Manikánsabe iwíáh íwíáh atáh náhúpéq kibekéra Sísaba suwana kaweraritowe.

¹⁵ Kaweraritowara Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéreq Mósísine ehweh síwáhnoro kereqka Sísaga kawerarito arámbéhrí tagowe. Tagowara mibeqté káriq anímárínká mahraréna, Tébitine anahwansabé iwíáh íwíáh atone uwara irera mi kegá Sísansabé abiahnsa atówe.

¹⁶ Abiahnsa atera wensabé, Sega irare ehwéhmé aiq irahno uwara Sísaga sensabé, Ai q íróge. Manikáne ehwehnka mahraréna,

Káriq anímárínseq inahunahnímárínseqka arensabé iwíáh íwíáh atáhwe ire. *(Buk Song 8.2)*

Itega mi ehwéhmé íre sáhnsahoo éna

¹⁷ se suena Sarúsarama suwahpeq suena Pétáni suwahpeq kogauwe.

Sísaga irarúnka awanká apubúue ehyatagú ehwehne.

(Máhka 11.12-14,20-24)

¹⁸ Ahbiahipeq Sísaga Sarúsarama suwahpeq kouwekinaútaq ahtapeq ména arupibiúwana

¹⁹ awanká tagówana awankánara sabátáhq koragówana íre serankakáq peh ánáh kowe. Awankánara írakaunúnsabe Sísaga mi awánkánsabé, Mókake sera íre iyaniewóne úwana mi awánká apubúue ehyatagúwe.

²⁰ Apubúue ehyatagúwaq ite we kérahwána kegá tagéq kur-ináhnéq wensabé, Árahue apubúue ehyatagirowa kasenowana

²¹ Sísaga itensabé, Teiníboq írátíáhro. Itega árahinabomo íwíáh íre iwíáhia peh Manikánka mirainawire iwíáhirataq ínega

unserahnoneheqmoé. Íre peh morá mahna tahnsanigehe. Itega mi sawéhyábé teaweq, Saweho, arega mitaq sue anotah kawéhúpépék kogahno teawírataqmé mirainawire.

²² Itega, Manikánka mirainawire íwíáhéq púrerirataq itega teawíra ehwéh irena mirainawire úwe.

Sísansabé, Insega miraúno atáráiro u ehwéhne.

(Máhka 11.27-33; Árúka 20.1-8)

²³ Sísaga Manikánsabe iwiáh íwíáh atáh náhtápéqté wíráípék kibekéna síwáhnorúwara Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéreq Asiu kené aboawah wehreqka weba séra kasenéra, Arega miraóna naneq árahinie miraono? Insega miraúno atáráiro? Teio uwe. Teio uwana Sísaga sensabé, Ínéga itensabé moq kaseninie.

²⁴ Ínéga kasenona ehwéh tenírataqmé ínénsabe miraúno aintárái aní teiníe úwe.

²⁵ Teiníe éna kasenéna, Sóniga wání meri merininkeheéna insega eqmaq áuwátáiro? Manikánka eqmaq áuwátáiro? Peh wehukega eqmaq áuwátóo? Teniéro úwe.

Teniéro éna, Tenírataqmé ínénsabe miraúno aintárái aní teiníe úwara sega epék sío síoéra, Anere teawenéhknono? Manikánka Sóni eqmaq áuwátáire ue teawénaraqmé wega itensabé, Aneqsabé wene ehwehnsabé íre aiq pútare ataróo inae éra,

²⁶ Itega wensabé, Wehukega Sóni eqmaq áuwátówe ue teawénaraqmé mahtaq sáhuríáh kégá, Sóniwe Manikáne ehweh irarurai aní míre íwíáho puara iubíyeho éra sío síouwe.

²⁷ Sío síoéra Sísansabé, Sóniwe insega eqmaq áuwátáiramo. Itega íre tagarione uwana Sísaga sensabé, Itega íné íre teiníewe. Mínyabe ínégá moq ínénsabe miraúno aintárái aní íre teiníe úwe.

Se ábárahreyábé pabeqme ehwéhne.

²⁸ Sísaga sensabé mó mahraréna, Ínéga teiéna ehwéh iwiáhue tagahro. Se ábárahreyábé teiníe. Sibowágá awahwánsabé, Iboramé néne sotápék koarambehriúno atáráirana,

²⁹ Ahqáho. Nuwahriehre éna anehe mó íwíáhéna wenabone sotápék koarambehriuraire.

³⁰ Sibowágá ábáqkawansabé monseráh éhwéh teawátáirana, Koarambehrinauge éna anehe íre koarambehriuraire.

³¹ Mi abáráhrégá sibowá awahbarai iwiáh insega sehgirairo úwara sega wensabé, Awahwágáe uwe.

Uwana Sísaga sensabé, Teiníboq írátíáhro. Aebó kéreq ahbabáq ininsónseqka Maniká awahbeh sansá sehgiara wega wahnah wahnahnirabeq ebeq kiraq ite sinehe kigehe.

32 Sóni wání meri merini anínká iteba séna kaweqtaq mía míorahi sansá sokigi aiátáiraq wensabé íre aiq pútare atárówe. Aebó kéreq ahbabáq ininsónseqka wene ehweh írera wensabé aiq pútare atera sene ahbabáq sansa sutowe. Sutowaq tagéq iteítene ahbabáq sansa íre susa mó iwíáh íre owe. Wensabé íre aiq pútare atárówe úwe.

Sotáq wahnahnuro ahbábáq keyábé pabeqme ehwéhne.

(Máhka 12.1-12; Áruká 20.9-19)

33 Sísaga sensabé mó mahraréna, Mó pabeqme ehwéh teiníboq írátíáhro éna, Anotah wehgá sonsoqme náhniáq sera ayu uqmarena wira arena wahnahnína uqná peataire. Pearena náhniáq sera ano kunubaipéq sarerankeheéna mata ubuqmarena mó keyábé, Néne sotáq wahnahnue náwe soqintewáhro aritena mitaq suena íre wahto wáhnaupéqté ké suwahqpeq pokuraire.

34 Náhniáq sera irái tanáhráq wene arambehri keyábé, Ákáhtaq koweyáhro éna se sotáq wahnahnuro keba eqmaq súátáire.

35 Eqmaq súátáirara sotáq wahnahnuro kegá se táhtoqme mó aní subiqmarera mó aní subiq suera mó aní ebahnsa subiqme kaqsutowe.

36 Kaqsutowana so aboga áhnte mó ke eqmaq sutairara sotáq wahnahnuro kegá téh eqmaq sutai ke íre kawerarítaró serahnurowe.

37 Anehe so aboga wenahni eqmataire. Eqmarena iwíáhéna, Nénahni púara sotáq wahnahnuro kegá wensabé áhtenéra wene ehweh iragéhe éna eqmataire.

38 Eqmatairana wahto kuraitaq sotáq wahnahnuro kegá we tagéra seye náhenéra, So abone ahninkáwá aiq sire. Mah so awaq mianéhboq we subiq suanéhe iwíáhéra

39 we táhtoqme máhpeq móatera subiq sutowe.

40 Subiq sutonsabé so aboga sínaraq wene sotáq wahnahnuro ke anere aritankéhbo kasenúwe.

41 Kasenúwara sega Sísansabé, So aboga kouwekínaraq mi ahbábáq ké kamah ariena subiq suanawire. Sera putáhnaraq wega kawerue náwíra ke wene sotáq wahnahnigeheéna eqsítankéhe uwe.

42 Uwana Sísaga sensabé, Manikáne ehwehnka ínénsabe mahraréna,

Nah piáh kégá suto wahqká moke nahwiahnsanse kiotaikire.

Itene Wahnahnka mirainsabé itega, Kaweq sansáne

iwíáhúne ire.† *(Buk Song 118.22-23; Aisaia 28.16)*

Ite Asiu kewé mi sehirá íre sáhnsahoo?

† 21:42: Asiu kegá sene nahmarí ebahtaté pearówe. Minayabe Káríki ehwéhme wahq éhwehme íre kéhre. Peh ebahne kéhre.

43 Teiníboq írátíáhro. Manikánka wahnah wahnahnirabeq itewe íre awaq mianeheq móe. Wehukega so kawerue wahnahnéra kaweq tahutáhúq ísíwe sene wahnah áwíranserahnira kegá awaq miagéhe.

44 [Mi wahqtáq inahnsúbira kené siyahnsamé piteginae. Mi wahqká megue wehukení subinaraq wene ayahnsamé abiro abiro aginawire úwe.] (Aisaia 8.14-15)

45 Sísaga mah pabéqmé éhwéh irarúwara Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéreq Péhrasi kereqka irera, Wega itensabé irarire uwe.

46 Uwara mitaq míó kega, Sísawe Manikáne ehweh irari aní míre íwíáhunsabé Péhrasi kereqka Sísá táhtoqme karábúsiipéq móataneheqmúne íwíáhéra míó keyabé áhreu puara túbáh aguwe.

22

Táhutahuronehboq mahbeq sero únsabe pabeqme ehwéhne.
(Árúka 14.16-24)

1 Sísaga mó pabeqme ehwéh mahraréna,

2 Íópeq Manikánka wahnah wahnahnirabeq pokira sansámé anotah wahnáhnká miraurainserahne. Mi wahnáhné ahninkáwágá ahre meanauraitaq wenaboga wehekeq kiraboiniéna áhnte tahutáhúq kawerataire.

3 Táhutahuq kawerarena wene arambehri keyabé, Ínéga máhoro urau keyabé, Táhutahuq aiq téhre. Mahbeq sero koreriéro urairara koreriátówara sega íre surowe.

4 Íre suro puana wahnah anínká mó arámbéhrí keyabé, Mi ke mónkakáq koreriéro. Sensabé mahrarue korerieq, Káhoakáq áráhqqakáq subiqmarena tirúgana aiq téhre. Moke táhutahuq amahnága aiq kawerunsabé peheráh sero ue koreriéro éna eqmaq sutaire.

5 Eqmaq sutairara koreriátówara sega mi ehwéhnsabé anetaníbo éra seyene ahwiminurowe. Mó anínká wene sotápéq pokurairana mó anínká wene paiqnaná nahtápéq pokurairara

6 mó kegá wahnahne arambehrio ke táhtoqme íre kaweraritera subiq sutowe.

7 Subiq sutowana wahnah anínká anotah abíáhnsánéna wene sóntía ke eqmataire. Eqmatairara sóntía kegá subiq suto ke subiq suera sene nahmarí kekirutowe.

8 Kekirutowana wahnah anínká mó arámbéhrío ke síáhrabéna sensabé, Nénahni ahre meyéhnsabé táhutahuq kawerarena síáhrabu kegá abehq sánsánonsabé ahqáho arítóge.

9 Minayabe wahba áhtápéq pokue moke tagehra keyábé, Táhutahuq kowe nagehboq máhoro arítáhro urairara

10 wahba áhtápéq pokue moke tagaro ke meriqmera surowe. Kaweq kereq ahababáq kereq meriqmera surowana wahnahne nah kíjúraire.

11 Kígíurairana wahnah anínká meriro ke koragéna pahouwiuro awahriq ambántá íre awahriria surai aní tagówe.

12 Tagéna wensabé, Árahinsabé awahriq ambántá íre aneranerue suria pehipi seno uraire. Urairana mi anínká íre ehwehnorahurairana

13 wahnah anínká wene arambehri keyábé, Mah aniné aiayah táhru táhruue máhpeq sunkíkírirabeq tuparúáhro. Mitaq sunkíkírirabeq moke míáh kéga anotah íbiséra uwo uwo urowe úwe.

14 Sísaga mó mahraréna, Mah pabéqmé éhwéh áwahe íráhro. Manikánka íregárita q keyábé, Máhoro irara áhnte kegá, Iuwahriehre e puana wega peh táhmaro omaq sitéhre úwe.

Sega Sísansabé, Táhkísi moné awenéhnkono u ehwéhne.

(Máhka 12.13-17; Árúka 20.20-26)

15 Úwara Péhrasi kegá móbeq pokue sío síoéra, Sísaga ahababáq ehweh irarinkehboq áhwárawe tagéq aneq pagégé éhwéh kasenonehnkono éra iwíáhuwe.

16 Iwíáhéra táhmaro se kéro kereq Éróti kahnáh kéreq Sísaba eqmaq suowara kure Sísansabé, Anotah aníno, ite tagarionawe arewe aiq pútaq ehwéh iraréna aní móne. Arega anotah kereq pehgáriq kereqsabé peh monseráh iwíáhóne. Arega wehuke íre ehnenia peh Manikáne sansá ahriahri tábúsoqme pahsuqme iwáhnoróne.

17 Minayabe ite iahtebanehboq teio. Aneq iwíáhono? Itega Aroma kené wahnah aní Sísáhri táhkísi moné awenéhnkono? Árahonehnkono? Arega iwíáhóna ehwéh teio uwe.

18 Teio uwana Sísaga sene sirupipeqté áhbábáq iwíáh tagéna sensabé, Itewe kopéráhpéro ke wóe. Aneqsabé áhwárawe tagéq níwíoqnaho?

19 Táhkísi ira moné teniéro úwara sega peh morá ébáh móné ábóra q márówe.

20 Ábóra q márówana Sísaga sensabé, Mah monéráq píkíshakáq áwíqkakaq insene kehro úwara sega wensabé,

21 Aroma kené wahnah aní Sísáhrinee uwe. Uwana Sísaga sensabé, Aroma kené wahnahne náneq wewe náwéro. Manikáne naneq wewe Maniká náwéro úwe.

22 Péhrasi kega wene ehweh íróta q áhtenéna we auwera pokuwe.

Sísaga, Pusa ké oganúq sitankéhe ú ehwehne.

(Máhka 12.18-27; Áruká 20.27-40)

²³ Sáyúsi kewé pusa ké ire iriwe oganúq sitankéhe íwíáhu kee. Mí wehekáh táhmaro mi kegá Sísaba séra wensabé,

²⁴ Íwáhnoraníno, Mósísine sehiranka maharéna,
Íre aninkákáq wéh pukínaraq wenábáqka kéweiní meyankehe.
Mí inínká maqmarahna anímárí wenawahne animárí
míageheéna meyankehe ire. *(Lo 25.5)*

²⁵ Minayabe abapete téhraníté se ábárahnahnah iteba míarowe. Sensuwahga ahre mewena íre aninkákáq uraitaq pukuraire.

²⁶ Pukurairana náhmbáh 2 abaqkávágá awahwáné kéweiní mewena íre aninkákáq uraitaq pukurairana náhmbáh 3 abaqkávágá moq monseráhnuraire. Moke mí abaráhnáhnahnka mí iní mótaq mótarue mewera íre aninkákáq urotaq orah animárí pukurawana

²⁷ sinehemé mí iní moq pukuraire.

²⁸ Moke mí abaráhnáhnahnka mí iní meronsabé iriwe oganúq sitahnaraq insene ahre míanabo kasenuwe.

²⁹ Kasenuwana Sísaga sensabé, Itewe Manikáne púkuipéqté séhíránkákáq wega págegeue miraorahi sansánkákáq íre ahte-bah puaq áhwára áhwára ahbabáq íwiáhowe.

³⁰ Manikánka pusa ké iriwe oganúq sitahnaraq se peh íópeqté ké tahnsa mía míagehe. Mí tanáhráq wehga ahre íre meyagehe. Ahrega íre wehkiyehe.

³¹ Pusa ké iriwe oganúq sitahnayabé Manikáne púkuipéqté séhírámé íre sáhnsahoo?

³² Wene ehwehnka ite teiena,
Íné Ébárahmane Maniká múge. Íné Áhísáhkine Maniká múge.
Íné Sékópane Maniká múge ire. *(Kisim Bek 3.6)*

Manikámé íre pusa kéné Manikáne. Írakaumo. We peh oga miah kéné Maniká míre* úwara

³³ mitaq sáhuríó kega mí ehwéh irera áhtenuwe.

Sísaga Manikáne kiotaiki ehwehnsabé irarú ehwehne.

(Máhka 12.28-31; Áruká 10.25-28)

³⁴ Sísaga irarúnka Sáyúsi kegá ehiansá aguwara Péhrasi kegá irera momiwíera Sísaba suwe.

³⁵ Suwana peh morá Péhrasi aní, Mósísine ehweh síwáhnoru anínká Sísaga ahbabáq ehweh irarinkeheéna áhwárawe tagéna kasenuwe.

³⁶ Kasenána, Íwáhnoraníno, sehgióro ú ehwehmé aneq ehwehnká mó ehwéh kiotaikiro úwana

* **22:32:** Ébárahmareh naho pukuwara maisarówana áhnte opéq parabagútaq Manikánka mah ehwéh irarúwe. Wega, Íné mí kéné Maniká múge irarú ehweh áwahewé se íre airaiq pukia peh amahnága oga miahwe úwe.

37 Sísaga wensabé, Kiotaiki ehwéh teaweníboq iro.

Maniká itene Wahnahnsabé arutaboírúno. Moke arene arupipeqkákáq moke arenawankakáq moke arene iwíáhónaipéqkákáq Maniká itene Wahnahnsabé arutaboírúno.

38 Mah ehwéhniká moke mó sehgióro ú ehweh aiq kiotaikire.

39 Mó kiotaiki ehwéh iro. Arerensabé arutaboírónanserah mó anínsábé moq arutaboírúno ire.

40 Mah ehwéhtaré áwahe wíre. Moke Mósísine ehwehnikákáq Manikáne ehweh iraru kené ehwehnikákáqmé ábogehrapeqté ehwéh míre úwe. (Lo 6.5; Wok Pris 19.18)

Manikánka omaq ato aní ehweh Péhrasi keyábé Sísaga kasenú ehwehne.

(Máhka 12.35-37; Árúka 20.41-44)

41 Péhrasi kegá momiwíuwana Sísaga sensabé,

42 Ite meirena kaweraintankeheéna Manikánka omaq ato anínsábé aneq iwíáhoo? We insene anahwa míanabo úwara, We Tébitine anahwa míanæ uwe.

43 Uwana Sísaga sensabé kasenéna, Manikáne Awanka iwíáh atowana Tébitiga mi anínsábé, Néne Wahnahne atowe. Wega aneqsabé irarúwo? Manikáne Awanka Tébiti iwíáh atowana igonkó pukúipéq sehiranúwana mi ehwéhniká mahraréna,

44 Maniká itene Wahnahnka néne Wahnahnsabé, Niyah púpeq tútuue miéhnaraq arene naruo saiqnariankehe atóge úwe ire. (Buk Song 110.1)

45 Írátíáthro. Tébitiga mi anínsábé, Néne Wahnahne ato puana we árahue wene anahwa míanabo kasenúwe.

46 Kasenúwara Péhrasi kegá Sísansabé mó ehwéh íre kasenuwe. Wensabé áhtenéra mó tanáhráq mó tanáhrárue mó ehwéh íre kasenuwe.

23

Péhrasi kereq Mósísine ehweh síwáhnoro kereqka ahabárowe ú ehwehne.

(Máhka 12.38-39; Árúka 11.43,46, 20.45-46)

1 Sísaga ite we kérahwána kereq weba sáhurió kereqsabé mahraréna,

2 Mósísiga naho síwáhnorúnserah wene ehweh ahtebah kereq Péhrasi kereqka wene ehweh íwáhnorowe.

3 Íwáhnorue teié ehwéh moke kawerue sehgióro. Íwáhnoro ehwéh seyega íre sehgiro puaq sega mirao sansániyeho. Áhnte ehwéh iraréra seyega mi ehwéh íre sehgiro puaq mirao serahniyeho.

⁴ Wehukenínká mó aní anotahtaḡ piahbiahratéhnserah Péhrasi kegá seyene íre sehḡioráho ehwéh tei teinowe. Piahbiahratéh ánínká umehi naneḡ matíéh ání íre náwioréhnserah Péhrasi kegá teri terino ke íre séhréh aritasa peh áwé tagahwe.

⁵ Kaweḡ sansá pehipi íre miraowe. Peh mó kegá tagageheéra miraowe. Manikáne ehweh pépahḡtaḡ sehiranarera káriḡ pokísíépéḡ maḡme mó kegá tagageheéra sene siyahnkaratáḡ sene siyehitaḡ táhpawe nogówe. Mó kegá tagéra sensabé iwíáh iwíáh aritageheéra íre wahto nahḡáḡ sene korósiraḡ táhrarera aneranerue míáhwe.

⁶ Sega táhutahururabeḡ aboawah wehwári tútuue míáhrabeḡ méyabe suwahbehre. Momiwí nahtápéḡ peh kaweḡtapéḡ tútuue méyabe suwahbehre.

⁷ Sega máhkétirapéḡ nogótáḡ mó kegá se mehweh ariteyabe suwahbehre. Mó kegá sensabé, Íwáhnoraníno ateyabe suwahbehre.

⁸ Mó kegá itensabé, Íwáhnoro ke wóe aitého. Ite ábárahnahnah tahnsá míáhwana ite íwáhnori animé peh morá áníne.

⁹ Marakóipeḡté káyábé, Nánibo wone aritého. Iteribo peh morá ánínéna íopeḡ míéhre.

¹⁰ Mó kegá itensabé, Itene Wahnah mone aitého. Manikánka omaḡ into aní ínébataḡ itene Wahnah míóḡe.

¹¹ Ite míáhrabeḡte kiotaiki animé arene arambehri séhréh aitéh ání míankehe.

¹² Wenáwíḡ pankerena, Íné anotah aní múḡe i animé pehgáriḡ aní míankehe. Wenáwíḡ íre pankerena peh uwareasa ání míahnaraḡmé anotah aní míankehe.

Kopéráhpéro ke kamah arina ehwéhne.

(Máhka 12.40; Áríka 11.39-52, 20.47)

¹³ Sísaga mó mahraréna, Mósísine ehweh síwáhnoro kereḡ Péhrasi kerero, kopéráhpéro ke míáh púana kamah ainawire. Mó kegá íopeḡ Manikánka wahnah wahnahnirabeḡte áhtápéḡ kíyehoéḡ parosúáhwe. Ite mibeḡ kieyabe íre iuwahbehre. Peh mibeḡ kieyabe suwahbeh ke saiqnaritáhwe.

¹⁴ [Kopéráhpéro ke míáh púana kamah ainawire. Itega kéweinínsónsábé péhe éhwéh terieḡ sene ménsámehnsánkakaḡ sene nahnkakaḡ mewe meweowe. Mó kegá ite kaweḡtaḡ míáh ké wóe igeheéḡ wehuke míáhtáḡ íre wahtotaḡ púreḡ aruḡaruowe. Mirao puana Manikánka ehweh aritahna tanáhráḡ ite anotahtaḡ kamah ainawire úwe.]

¹⁵ Sísaga mó mahraréna, Mósísine ehweh síwáhnoro kereḡ Péhrasi kerero, kopéráhpéro ke míáh púana kamah ainawire. Peh morá ání ite kéíréh ání míankeheéḡ itega íre wahto ahtápéḡ pokue mó ke suwahpeḡ mó ke suwahperue pokue síwáhnoréḡ sóreḡ waní seberaebéḡ pokue síwáhnorurowe. Ite kéíréh ání

úkitaq itega miraonka mi aníné ahabábáq itene ahabábáq kiotaikirana áhnte ahabábáq aruqarurire. Wereq itereq moráráq iraipéq pokoneheqmóe úwe.

16 Sísaga mó mahraréna, Itega mó ke ah sokigi aritanehéq aura pira ké tahnsa miáhwe. Minayabe Manikánka kamah ainawire. Itega síwáhnoréq, Wehukenínká iraréna, Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhnká tagariéhtáq aiq pútaq mirainauge ínaraq anehe mi ehwéh íre sehginaraqmé anetaníbo ewe. Mi anínká iraréna, Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhtápéq kéh mónégá tagariéhtáq aiq pútaq mirainauge ínaraq anehe mi ehwéh íre sehginaraqmé we anotah ahabábárire ewe.

17 Ite múguwahguo ke méq íre ireq peh aura pira ké tahnsa móe. Mi monéwé kaweqtapéq kéhnsábé kaweq naneq úkire. Minayabe Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhnká mi moné aiq kiotaiki mino.

18 Itega mó síwáhnoréq, Wehukenínká iraréna, Titiré tahbéga tagariéhtáq aiq pútaq mirainauge ínaraq anehe mi ehwéh íre sehginaraqmé anetaníbo ewe. Mi anínká iraréna, Titiré tahbéráq Maniká awe naneqka tagariéhtáq aiq pútaq mirainauge ínaraq anehe mi ehwéh íre sehginaraqmé we anotah ahabábárire ewe.

19 Ite íre ireq peh aura pira ké tahnsa móe. Titiré naneq kaweqtapéq kéhnsábé kaweq naneq úkire. Minayabe titiré tahbéga mitaq kéh náneq aiq kiotaiki mino.

20 Minayabe wehukenínká iraréna, Titiré tahbéga tagariéhtáq aiq pútaq mirainauge ime wega íre peh morá mi tahbéyábé irarire. Wega moke tahberapeq kéh náneqsabéákák irarire.

21 Wehukenínká iraréna, Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhnká tagariéhtáq aiq pútaq mirainauge ime wega íre peh morá mi nahnsábé irarire. Manikánka mi nahtápéq mía míai puana wega irarime Manikánsabeákák irarire.

22 Wehukenínká iraréna, Íonka tagariéhtáq aiq pútaq mirainauge ime íre peh morá íónsabe irarire. Manikánka mitaq íópeq tútuue ména wahnahni puana wega irarime wahnahni anínsábéákák irarire úwe.

23 Sísaga mó mahraréna, Mósísine ehweh síwáhnoro kereq Péhrasi kerero, kopéráhpéro ke miáh púaq ite kamah ainawire. Moke itene sotápéqté ménsáméhnsá saraqme abapete itaréitaré tahnsa matawéq peh morá Manikáne arambehri mirao ke mewe síéwe. Kawerowe. Pehgáriq naneqmarí táwiomé, kímé, náwahbiame, moq saraqme síéwe. Kawerowe. Mi sansámé sehgieq íre súáhiro. Peh kaweq sansámé mó keyábé irutaboirme Manikánsabe aiq pútare atáhmé mi sansámári ite íre sehgiówe. Íre sehgiónsábé Manikánka kamah ainehboq mi sansámárínkákák moq sehgióro.

24 Itega, Mó ke ah sokigi aritaneheéq aura pira ké tahnsa miáhwe. Itega múguwahgui aní tahnsa miáhwe. Abehq náneq ka múguwahgui aniné né wanípípéq kéhrana wega anotahta q éhnehéna mi pehgáriq ká súéhre. Mi pehgáriq ká suena anotah ka wenáwíq kéhma wene né wanípípéq kéhrana mi anotah kiotaiki ka íre tagéna pehipi nehre. Itega mi aní tahnsa miáhwe úwe.*

25 Sísaga mó mahraréna, Mósísine ehweh síwáhnoro kereq Péhrasi kerero, kopéráhpéro ke miáh púana kamah ainawire. Itega káhpuakáq párétahakáq pabeq paberotaq peh ábórapeq pabeq paberéq arupipeq íre pabeq paberowana peh náwíqkakaq mitaq kéhre. Mina onserah itene inonka pabeq paberowana itene irupipeqmé aebó íwíáhwé iteite iuwehbeh íwíáhwé peh mitaq kéhre.

26 Péhrasi keo, ite peh aura pira ké tahnsa móe. Káhpu arupipeq kawerue pabeq paberirataq mókake ábórapeqkákáq náwíq íre kanae úwe.

27 Sísaga mó mahraréna, Mósísine ehweh síwáhnoro kereq Péhrasi kerero, kopéráhpéro ke miáh púana kamah ainawire. Wehuke maisaráhtáq mó kegá kaweraráhwana kaweq matábú kéhrana peh maisia máipípéq wehukene ayahnsankakaq kambaresa náneqkákáq kéhre. Ite mina tahnsa ké miáhwe.

28 Mó kegá ite tagéra, Kaweqtaq miáh ké wóe íwíáhwana peh itene irupipeq kopéráhpéq íwíáhákáq ahabábáq íwíáhákáq kéhre úwe.

29 Sísaga mó mahraréna, Mósísine ehweh síwáhnoro kereq Péhrasi kerero, kopéráhpéro ke miáh púana kamah ainawire. Itene igaqnaréhga Manikáne ehweh iraru ke subiq súówe. Subiq suera maisarówaq itega se maisaróabeq ebah mitaq pentabaráhwé. Kaweqtaq mía míauro ke maisaróabeq itega awahriraráhwé.

30 Itega mahraréq, Itene igaqnaréhga míótaq ite moq miáhwanaq tahirímé sega Manikáne ehweh iraru ke subiq súótaq se íre subiq suahwána irino ewe.

31 Itega mi ehwéh irareme Manikáne ehweh iraru ke subiq súó kene animárí múne ewe.

32 Sene animárí méq itene igaqnaréhga áhwáro ahabábáq itega soruparowana anotah úkire.

33 Wehene animáríno, ite moq wehemarí móe. Manikánka ehweh aitena sainsuahna tanáhráq, Iraipéqsábé iuwahriehre éq, Tabanagoneheqmúne íwíáhoo? Írakaumo. Mi tanáhráq ite íre tabanagorahowe.

* **23:24:** Mi pabéqmé éhwéh áwahewé mahraue kéhre. Mi aní tahnsanéq múguwahguéq pehgáriq sansá sehgieq kiotaiki sansámári íre sehgiówe úwe.

³⁴ Minayabe teiníboq írátiáhro. Manikáne ehweh irare kereq ahtebia kéreq íwáhnoro kereq iteba eqmaq suaníe. Eqmaq suahnara iteba sirataq itega táhmaro subiq sueq mó tahmáro awankátaq táhpereq mó tahmáro itene momiwí nahtápéq sahtáté subiqmareq kaqsueq mó ke suwahpeqte mó ke suwahpeqtenuie kaqsuagéhe.

³⁵ Mirairataq kaweqtaq mía míaira ke subiq súéhra puana Manikánka kamah ainawire. Naho mío wehukéní Ábéri kaweqtaq mía míaúwana subiq suowana pukúwe. Pérekiane ahninkáwá Sékáráíae. Manikánsabe iwíáh íwíáh atáh náhúpéq titiré tahbé wahtotaq korabeq Sékáráía subiq súówana pukúwe. Téhwe Ábéri subiq suowara anehe áhnte mó ke subiq súówana sinehe Sékáráía subiq súówe. Moke mi ahbábáqmé iteba kagaire.

³⁶ Teiníboq írátiáhro. Moke mi ahbábáq amahnága oga míáh kébá kagai puana minayabe kamah ainawire úwe.

*Sísaga Sarúsarama suwahpeqte keyábé arutaboirú ehwehne.
(Árúka 13.34-35, 19.41-44)*

³⁷ Sísaga mó mahraréna, Sarúsarama suwahpeqte kéó, itensabé nirutaboiraitóge. Itega Manikáne ehweh iraru ke subiq sueq Manikánka iteba eqmaro ke ebahnsatate subiq súówe. Kokórega wene áráhqmari arutaboiréna ahwirinserah áhnte tanáhráq ite wahnahnue séhréh aiteyabe nuwahbehraqme itega ahqáho aintáhwe.

³⁸ Írátiáhro. Itega ahqáho aintáhnsábé Manikánka ite iuwena pokire. Iuwena poki puana iteruwahpeqme susa náh tahnsa kanae.

³⁹ Teiníboq írátiáhro. Mókake itega íné phipi íre tagagehe. Ebeqme mahraréq, Itene Wahnahne áwírue sí anínsábé iwíáh íwíáh atone éq anehe íné tagagehe úwe. (Buk Song 118.26)

24

Sísaga, Manikánsabe iwíáh íwíáh atáh náh íre kaweraginawire ú ehwehne.

(Máhka 13.1-2; Árúka 21.5-6)

¹ Sísaga Manikánsabe iwíáh íwíáh atáh náhtáqté wiráipéqté tueyokúwaq ite we kérahwána kegá weba séq wensabé, Mah kawéq náhmári tagáhno ewane.

² Ewanana wega itensabé, Amahnága itega moke mah kawéq náhmárimé aiq tahgahoo? Teiníboq írátiáhro. Mi peréhnéhnia ébáhmári miraue moráráq íre kagainae. Peh moke paentárara aruaneherawoe úwe.

*Sísaga, Anehe tanáhráq íre kaweq sunúq sínawire ú ehwehne.
(Máhka 13.3-13; Árúka 21.7-19)*

³ Óríwi sawéhrápéq Sísa tútuue míowaq ite we kérahwána kegá itebataq weba séq wensabé, Arega metaq irarénawe ahkake miraoneherabo? Mi tanáhráq itega ahtebanehboq mah marákó marákó parabagina ínaraq arega kiwekinie inaraqmé aneq ábóraraginabo kasenowane.

⁴ Kasenowanana Sísa itensabé, Mi tanáhráqsábé mó kené péhe éhwéhsábé aiq pútare aritéhboq auráq matawéq tagariáhro.

⁵ Mi tanáhráq áhnte kegá mótaq mótarue néníwírue séra mahraréna, Manikánka wehuke merirena kaweriritankeheéna peh morá ání omaq atena eqmaq auwankéhe. Ínéwé mi aní múge irarirataq áhnte kegá sene péhe éhwéhsábé aiq pútare aritagéhe.

⁶ Mi tanáhráq ebeho ehwéh ireq mó ebéhowe sóiriq ehwéh iragéhe. Íréhrataq íre áhreoro. Téhwe teiú náneq uméh ebeq sínana anehe tanáhráqmé íre apubúue sinae.

⁷ Mó kehinánseq mó kehinánseqka ebehoneherawoe. Mó wahnáhné awahrahreq mó wahnáhné awahrahreue ebehoneherawoe. Mitaq mahtaq ehwehranae. Máriinae.

⁸ Moke minawarinká uwo uwoira tanáhráq áhwáranáe úwe.

⁹ Sísa mó mahraréna, Mi tanáhráq mó kegá ite táhtoqme mó kegá subiq suageheéra meiqmera móitagéhe. Itega néne sánsá sehgió púara mah kehiná kéhínánká itensabé íre suwahbanae.

¹⁰ Mi tanáhráq áhnte kegá néne sánsá sinehepeq suera wensabé wensabé íre suwahbáhnaraq sene naruoba móruagéhe.

¹¹ Mi tanáhráq áhnte kegá, Íné Manikáne ehweh iraru aní múge éra péhenigehe. Péhe éhwéh irarirara áhnte kegá sene péhe éhwéhsábé aiq pútare aritagéhe.

¹² Miraue ahbabáq sansanká anotah ukína puara áhnte kegá sirutaboiré sansa suagéhe.

¹³ Ite néne sánsá íre susa anehe tanáhráqkákákq kawerue sehgirataq Manikánka ite meirena oga mérapeq móitankéhe.

¹⁴ Ebeqme Manikánka wahnah wahnahnirabeqte kaweq ehwéh mah kehiná kéhínánká irageheéra síwáhnorirana anehemé anehe tanáhráq sinkehe úwe.

Íre kaweq sunúq sínaraqsábé éhwéhne.

(Máhka 13.14-23; Áruká 21.20-24)

¹⁵ Sísa mó mahraréna, Naho Manikáne ehweh irarú ani Tánieriga anotah íre kaweq naneq ábóraraginae teiuwe. *(Daniel 11.31)*

Anehe tanáhráq Manikánsabe iwíáh iwíáh atáhrabeq mi naneq ábóraraginaq tagagehe. Mah sehirá sáhnsahwe tagah keo, iwíáhue tagahro.

16 Mi tanáhráq Súría marákórápéq miéhrrataq sáwéhrapeq pehbeheráh pokoro.

17 Mi tanáhráq máhpeq miéhrrataq itene ménsámehnsá kiweyaneheéq nahupeq kibekiyehboq pehbeheráh pokoro.

18 Sotápéq miéhrrataq itene korósi koweyaneheéq itene nahapeq kowekiyehboq pehbeheráh pokoro.

19 Mi tanáhráq kía miéhra inínsónseq inahunah inínsónseqka íre pehbeheráh pokorahi puaq sensabé irutaboiroro.

20 Ahrena ahrena wehekáhtáqkákáq ah kariehínagakeakáq mi íré káwéq súnúq sínehboq púreroro.

21 Mi tanáhráq anotah íre kaweq sunúq sinawire. Manikánka mah marákó marákó mirarotaqkákáq amahnágaákáq mina tahnsa sunúq íre kéhre. Mókake mó mina tahnsa sunúq íre sinae.

22 Íre sinae éna, Manikánka aiq iwíáhéna, Íné túbáh agonaraq mi sunúqká ómi mah kehiná kéhíná subiq suahráhire. Ómi subipáhraruehneho éna mi tanáhráq wahtonaraníe iwíáhúwe. Míra iwíáhúnsabe wega omaq sitéh keyábé arutaboiri puana mi tanáhráq wahtonaruankéhe úwe.

23 Sísaga mó mahraréna, Mi tanáhráq mó kegá itensabé, Tagahro. Ite meirena kaweraintankeheéna Manikánka omaq ato anímé mahtaq miéhre irara mó kegá itensabé, Isebeq miéhre igehe. Sene péhe éhwéhnsábé aiq pútare aritého.

24 Péhe éhwéh irare kegá séra mahraréna, Íné Manikánka omaq intárái aní múge ue seneherawoe. Mó péhe éhwéh irare kegá, Íné Manikáne ehweh iraru aní múge ue seneherawoe. Sirataq ótaq sansánkákáq anotah pagégé sánsánkákáq miraoneherawoe. Áhnte kegá sene ótaq sansá tagéra sensabé aiq pútare aritageheéra mi sansá miraigehe. Manikánka omaq sitéh kegá moq sene péhe éhwéhnsábé aiq pútare aritageheéra miraigehe.

25 Moke teiú náneq mókake ábóraragínawire.

26 Ábóraragína puara mó kegá itensabé íné éhweh teiera, Abatapi miéhre irataq mitaq íre koragahro. Sega itensabé, Nahupeq miéhre irataq mi ehwéhnsábé íre aiq pútare aritáhro.

27 Sokaesúehtáq apubúue mibeqté téhragu mahbeqté téhraguinserah íné wehukení úku anínká apubúue tuinauge.

28 Pusa káné anonka kéhrabeq kúqnumarinká ínsínsíowe úwe.

Anehe íné wehukení úku anínká tuinauge ú ehwehne.

(Máhka 13.24-27; Árúka 21.25-28)

29 Sísaga mó mahraréna, Íre kaweq sunúq sótaikínaraq pópoqnah íre patahinae. Inokáhpeq íre íónitanae. Wehy-oqmarí íópeqté meginae. Íópeqté págege naneqmarí moke kúrugúruinae. (Aisaia 13.10, 34.4)

30 Mi tanáhráq íné wehukení úku anínká tuinie onaraq íópeqté náneq ábóraragínara mah kehiná kéhínáncá tagéra uwo uwo oneherawoe. Íné íópeqté piribirioyahnkakaq téhreh naneqkákáq págegeue írábúyápipeqté tuonara tagagehe.

31 Túónagake pemiáhnka anotah ehwehnínaraq Manikánka wene íópeqté ké eqmaq suankéhe. Eqmaq suahnaraq wega omaq sitéh ké moke mah marákó marákóipéqté mitaqté kéweriqme mahtaqté kéweriqme ue ue sighe úwe.

Sísane ehweh íre parabagia peh ahriahri kagainawire i ehwehne.

(Máhka 13.28-31; Áruká 21.29-33)

32 Sísaga mó mahraréna, Awankánsabe iwíáhue tagéq ahtebahro. Awanká ayahnawe anonkakaq kahkana ánáh aunínaraq itega iwíáhéq, Ópeq áhníbórá sire aiq ahtebóne ewe.

33 Mina onserah moke teiú náneq ábóraragínaq tagéq íné túóna tanáhráq aiq wahtotarire. Íné onsaraq miéhre igehe.

34 Teiníboq írátíáhro. Amahnága oga míáh kégá ómi pehipi íre pukigehe. Ebeqme moke teiú náneq ábóraragínaraq anehe pukigehe.

35 Íópeqkákáq mah marákó marákóákáq parabagínana néne ehwehmé íre parabagia peh ahriahri kagainawire úwe.

Sísa tuina tanáhráqmé ómiga íre iahtebóna ehwehne.

(Máhka 13.32-37; Áruká 17.26-30,34-36)

36 Sísaga mó mahraréna, Íné túóna wehekáhnkákáq áhwahakáq ómiga íre ahtebahwe. Íópeqté kégá íre ahtebahwe. Íné Manikáne ahninkáwágá moq íre ahteboge. Peh morá Maniká Iteriboga webataq tagariéhre.

37 Naho naho Nóah mío tanáhráq wehukega ahbabáréra miraunserah íné wehukení úku anínká tuinie onaraq mi tanáhráq oga miéhra kégá miraigehe.

38 Anotah waní pianaú tanáhráq wehukega ahbabáréra ahriahri miraunserahnéra táhutahuréra ábáhréra pahuiruwana Nóahga wene sípiipéq kibekúwana anotah íbónsúwana wání piowe.

39 Sega mi tanáhráqsábé íre ahtebowana waní pewe subipáhraruowara pukuwe. Sega mi tanáhráq íre ahtebonserah íné wehukení úku anínká túónagake miéhra kégá monseráhnigehe.

40 Mi tanáhráq téhraníté sotápéq arambhehirataq mó aní tumerena mó aní auwankéhe.

41 Téh inítégá tópah karo karoirataq mó iní tumerena mó iní auwankéhe.

42 Íné itene Wahnah túóna tanáhráq íre tagaríáh púaq níwénunéq kawerue auráq matíáhro.

43 Anotah wehgá aebó ánínká sína tanáhráq ahtebehtaq tahirímé wega áwénunue wahnahnurawéna aebó ánínká kibekina ínaraq tagéna kaqsúéh irino.

44 Minayabe iwíáhue tagahro. Íné wehukení úku anínká ite íre iwíáhira tanáhráq kouwekinauge. Minayabe íwéh panantágínaq níwénunoro úwe.

Kaweq arámbéhrí ánínseq íre kaweq arámbéhrí ánínseqsabé pabeqme ehwéhne.

(Árúka 12.42-46)

45 Sísaga mó mahraréna, Ahtebia aní tábúsoqme arámbéhríi anímé insebo? Wene wahnahnka mi anínsábé, Mó arámbéhrío ke wahnahnarito atena táhutahuq tanáhráq tópah nário atéhre.

46 Wene wahnahnka kouwekéna teawátái arámbéhrí tábúsoqme mirainsabé tagéna wene arambehri anínsábé, Kaweróne atankéhe. Kaweróne atéhnsábé arambehri aniné aru eyoyóinkehe.

47 Teiníboq írátíáhro. Wene arambehri anínká tábúsoqme arámbéhríi puana wene wahnahnka, Moke néne ménsámehnsátaq wahnahnúno atanae.

48 Ahbabáq arambéhrí ánínká iwíáhéna, Néne wahnahnka íre apubúue kouwekinae iwíáhire.

49 Mira iwíáhinsabé áwáhu arámbéhrío ke subiqmarena múguwahgu kereq táhutahuq néna píah narúq narurire.

50 Wega íre iwíáhue áwénunína tanáhráq wene wahnahnka séna mína tagéna

51 anotahtaq kamah awena ahbabáq kopéráhpéro keba móatanae. Mitaqte kégá ibiséra uwo uwo oneherawoe úwe.

25

Inayáhnkú áhraríyábé pabeqme ehwéhne.

1 Sísaga mó mahraréna, Mi tanáhráq íópeq Manikánka wahnahnahnirabeqme teiú áhrarígáú tahnsane. Inayáhnkú áhrarígáúnká o menáhwé taganeheéra sene áráhmuwarí mewera pokurowe.

2 Moberíáh áhrarígáúmé múguwahgu urowara mó mobériáh áhrarígáúmé peh ahtebia áhrarí míarowe.

3 Múguwahgu áhrarígáúnká peh sene áráhmu mewera káráhsniakáq íre merowe.

4 Ahtebia áhrárigáúnká obenkisa káráhsíní ántéhíyánkákáq áráhmuakáq mewera pokurowe.

5 Pokurowana o menáhwé íre apubúue surainsabé mi ahrárigáú múkúqmahkuréra sugarowe.

6 Inokáhnabubu mó anínká sawai sawaiéna, O menáhwénká áhníbórá sire. Seragahro uraire.

7 Seragahro urairara moke mi ahrárigáúnká irigéra sene áráhmu keqmarówe.

8 Múguwahgu ahrárigáúnká ahtebia áhrárigáúnsabé, Itene áráhmu puinkinaire.

9 Káráhsíní náíéro uowara, Ahqáho. Itene káráhsíní íre awehraç kéhre. Káráhsíní paiqmaráh kébá kobaiqmaráhro urowe.

10 Kobaiqmaráhro uowara múguwahgu ahrárigáúnká káráhsíní kobaiqmaraneheéra pokurowana o menáhwé aiç suraire. Wereç ahtebia áhrárigáúnsaq táhutahuroneheéra nahupeç kibekéra onsa paiqmatowe.

11 Onsa paiqmatowara anehe mó ahrárigáúnká sure o menáhwénsabé, Onsa siito uowana

12 o menáhwénká sensabé, Ahqáho éna, Ite íre tagarióge uraire.

13 Mina uronserahniyehboç íné túóna wehekáhnkákáq áhwahakáq itega íre tagariáh púaç kawerue níwénunoro úwe.

Móne átárirainsabé pabeçme ehwéhne.

(Árúka 19.11-27)

14 Sísaga mó mahraréna, Íné túónawe teiú wéhgá miraurainserahne. We anotah wahnáh ánínéna mó ke suwahpeç pokina uraitaq wene arambehri ke síáhrabéna móne átáriageheéna síátáire.

15 Sene sánsánsabé iwiáhue tagéna síátáire. Mó aní 5 táhúséni (5,000) Kína awena mó aní 2 táhúséni (2,000) Kína awena mó aní 1 táhúséni (1,000) Kína awena se suena pokuçaire.

16 Pokuçairana 5 táhúséni Kína átárirai anínká apubúue mi monératé paiqmaq paiqmarurainsabé mó 5 táhúséni Kína meraire.

17 Mira urainserah 2 táhúséni Kína átárirai anínká mi monératé paiqmaq paiqmarurainsabé mó 2 táhúséni Kína meraire.

18 Merairana 1 táhúséni Kína átárirai anínká wene wahnahne móne mewena marakó ubuçme mi moné maisawe pokuç sutaire.

19 Íre wahto tanahráç parabagurairana sene wahnahnka kouwekéna sega átáriraro moné kaweraranieéna síáhraburairaire.

20 Síáhraburairana 5 táhúséni Kína merai anínká átárirai monéákáq mó 5 táhúséni Kínaakáq mewena sure wene wahnahnsabé, Arene 5 táhúséni Kína átáriómé mi monératé paiqmaq paiqmaruraunsabé mó 5 táhúséni Kína matióge urairana

21 wene wahnahnka wensabé, Kaweróne. Arewe kawerue tábúsoqme arámbéhríona aní móne. Arega pehgáriq naneq tábúsoq marahnayabé, Áhntetaq wahnahnúno ataníe. Arereq ínéreq moráráq iwíáh iwíáhyehe uraire.

22 Urairana 2 táhúséni Kína merai anínká átárirai monéákáq mó 2 táhúséni Kínaakáq mewena sure wene wahnahnsabé, Arene 2 táhúséni Kína átáriómé mi monératé paiqmaq paiqmaruraunsabé mó 2 táhúséni Kína matióge urairana

23 wene wahnahnka wensabé, Kaweróne. Arewe kawerue tábúsoqme arambéhrióna aní móne. Arega pehgáriq naneq tábúsoq marahnayabé áhntetaq wahnahnúno ataníe. Arereq ínéreq moráráq iwíáh iwíáhyehe uraire.

24 Urairana 1 táhúséni (1,000) Kína merai anínká sinehe sure wene wahnahnsabé, Arewe págege wahnáh aní móne. Íre arega uqmarahna naneq mewe meweóne. Íre arega suitabarahna naneq mewe meweóne.

25 Arene sánsá tagaríó púana arene mónewe marakó ubuqme maisawe kopéq sutauge. Umah. Arega níátóna moné meyo uraire.

26 Meyo urairana wene wahnahnka wensabé, Íre kaweróne. Arewe taoraho íre kaweq arámbéhríona aní móne. Arega ínénsabe, Íre arega uqmarahna naneq mewe meweóne. Íre arega suitabarahna naneq mewe meweóne eno?

27 Néne sánsá tagariahna puah aneqsabé néne íntárirona moné pénkiipéq íre matono? Mirauronaraq tahirímé kouwekutaq mi monéákáq pénkaraq wahnahno kegá áwíra monéákáq náiena irino uraire.

28 Mi wahnáhnká wene arambéhri keyábé, 1 táhúséni (1,000) Kína matiéh áníné móne moke mewe 10 táhúséni (10,000) Kína matiéh aní náwéro.

29 Áhnte matiéh aní mónkakáq awenana íregáritaq matiankehe. Tabonah aniné matiéh náneq meyaníe.

30 Mah taoráhó arámbéhrí ánímé táhtoqme máhpeq sunkíkírirabeq átáthro. Mitaq moke míáh kegá ibiséra uwo uwo oneherawoe úwe.

Wehukení úku anínká mókake wehuke sainsue ehwehne.

31 Sísaga mó mahraréna, Ínéga wehukení úku anínká téhreh naneqkakáq íópeqté kéreq túónaraq wahnahnérapeq tútuue págegeue wahnahninie.

32 Tútuue wahnahnonaraq moke mah kehiná kéhíná niuranabiahtapeq seiriwe míagehe. Iriwe míéhrataq

sainsuqme téhtaré túíná araníe. Ménkámehnkáne abowágá wene ka saraqme sipisípiq mó tuiná arena mémewe mó tuiná áréhnserah mah kehiná kéhíná mina tahnsanue saraqmaraníe.

³³ Sipisípiq wene ayah púpeq mó tuiná arena mémewe ayah-napeq mó tuiná áréhnserah mah kehiná kéhíná mina tahn-sanue saraqmaraníe.

³⁴ Saraqmarena íné anotah Wahnáh ánínká niyah púpeq míéhra keyábé, Nániboga kawerowe aitéh kéó, wega wahnah wahnahnirabeq kaweq matábúrápéq sewiáhro. Mah marákó marákó íre mirarotaq ite míageheéna mah matábú kawer-owewe.

³⁵ Íné nirupibiuraitaq itega kirabo aintárówe. Íné tah-bobóuraitaq itega wání náníátówe. Íné wáhnaupéqté ání míarautaq itene nahtapeq mehweh aintárówe.

³⁶ Íné ninerineré naneq íre káráitaq itega náníátówe. Íné nuwahreurautaq itega soberurowe. Íné karábúsiipéq míarautaq itega íné seragarowe teiníe.

³⁷ Mina kaweqtaq míéhra kegá ínénsabe, Itene Wahnahno, are arupibiuraitaq árahtaq kirabourauno? Are tahbobóuraitaq árahtaq wání návátauno?

³⁸ Are wáhnaupéqté ání míaronaraq itene nahtapeq árahtaq mehweh atárauno? Are aneraneré naneq íre káráitaq árahtaq návátauno?

³⁹ Are awahreuronaraq itega árahtaq soberurauno? Are karábúsiipéq míaronaraq itega árahtaq koragarauno éq kasenigehe.

⁴⁰ Kasenirakake íné anotah Wahnáh ánínká mahrarinie. Teiníboq írátiáhro. Itega nánuwahrah aní pehgáriq aní mina tahnsa atá rótaq itega íné moq mina tahnsa aintárówe inie úwe.

⁴¹ Sísaga mó mahraréna, Anehe tanahráq ínéga niyahnapeq míéhra keyábé, Nániboga íre kawerowe aitéh kéó, íné nueq ahriahri teh iráipéq kowiáhro. Owainawanseq we kéráh íópeqté kéreq mitaq míageheéna Manikánka mi irá parearowe. Mitaq kowiáhro.

⁴² Íné nirupibiuraitaq itega íre kirabo aintárówe. Íné tah-bobóuraitaq itega wání íre náníátówe.

⁴³ Íné wáhnaupéqté ání míarautaq itene nahtapeq íre mehweh aintárówe. Íné inerineré náneq íre káráitaq itega íre náníátówe. Íné nuwahreurautaq itega íre soberurowe. Íné karábúsiipéq míarautaq itega íné íre seragarowe inie.

⁴⁴ Sega ínénsabe, Itene Wahnahno, are arupibiuraitaqmé tahbobóuraitaqmé wáhnaupéqté ání míaronaraqmé aneraneré naneq tabonahuronaraqmé awahreuronaraqmé

karábúsiipéq míaronaraqmé itega are tagéq árahtaq íre séhréh ataráuno éra kasenigehe.

⁴⁵ Kasenirakake íné Wahnah anínká mahrarinie. Teiníboq irátíáhro. Itega nánuwahrah aní pehgáriq anínsábé ahqáho atárótaq itega íné moq ahqáho aintárówe terinie.

⁴⁶ Terienara mi kegá ahriahri teh iráipéq pokirara kaweq-taq míáh kégá oga mérapeq awaq miagehe úwe.

26

Wahnah kegá Sísá subiq suaneheéra moráénu ehwéhne.

(Máhka 14.1-2; Áruká 22.1-2; Sóni 11.45-53)

¹ Sísaga moke mah ehwéh síwáhnoraruena ite we kérahwána keyábé,

² Téhtaré wéhékáh sótaikúwana apahtárórác sótaikú iahrreraq ko tánáhrác* sinae. Minayabe ahtebahwe. Mi tanáhrác íné wehukení úku aní awankátaq táhparageheéra móintagéhe úwe.

³ Mi tanáhrác Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéreq Asiu kené abowah wehreqka wahnah aní wenáwíq Káiyápásane nahtapeq momiwíuwe. Káiyápásawe Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéné wahnahne.

⁴ Mi kegá sío síoéra, Sísawe árahue epéq táhtoqme mósubiq suanéhnkono íwíáhuwe.

⁵ Mira íwíáhéra, Áhnte wehekéqká táhutahurirataq ehwehéra tobehiehboq Sísá pehraganehe uwe.

Peh morá ínínká Sísane ayahqnopeq wéri abaq ato ehwéhne.

(Máhka 14.3-9; Sóni 12.1-8)

⁶ Pétáni suwahpeqte aní Sáimóniwe anotah nao wagú anine. Minayabe mó kegá, Náonkakaq Sáimónie ue wéhuwehu áwíratówe. Sísaga Pétáni suwahpeq ména mi aniné nahtapeq

⁷ táhutahurúwana peh morá ínínká áhnte moné tahnsa wéri ano antéhyá mewe sure Sísane ayahqnotaq antiatowe.

⁸ Antiatowara ite Sísá kérahwána kegá mina tagéq abiahn-sanéq iteite náhenéq, Aneqsabé pehipi antiatehro?

⁹ Íre pehipi antiatéhtác tahírímé mi werí paiqme áhnte moné mewena tabonah ke nárí irino ewane.

¹⁰ Ewanana Sísaga itene ehweh irena itensabé, Aneqsabé mi inínsabé awehgu ataho? Wega mira aintéh sánsámé kaweq sansáne.

¹¹ Tabonah kewe ahriahri iteba mía míowe. Ínéwé ahriahri iteba íre mía míainie.

¹² Íné maisarageheéna mi ínínká ninonkataq wéri anti aintena kaweraintéhre.

* **26:2:** Sótaikú siahreraq ko tanáhrácsábé éhwéhmé púku anehepeqte séhírámé “Manikáne Púkuipéq Kéh Áwahe Éhwéhne” ue kéhrabeq tagáho.

13 Teiníboq írátíáhro. Kaweq ehwéh mah marákó marákó teri terinirataq wega amahnága mirai naneq ehwehnikákák terigéhe. Terírataq íréhra kegá wéri abaq intéh íninsábé iwíáhigehe úwe.

Súrásaga wahnah keyábé, Ite meiqmena Sísaba móitaníe ú ehwehne.

(Máhka 14.10-11; Áruká 22.3-6)

14 Ite Sísá kérahwána ke airápété téhraníté míahwane. Itebaté ání wenáwiqtare Súrása Ísíkáriótie. Wegá Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kébá pokue

15 sensabé, Sísá iteba méáúwáhnaraqmé aneq nánianéhbo úwara wega mirainkeheéra sega 30 ebáh móné we náwúwe.†

16 Náwúwana wega se Sísaba móríte tanahráqsábé iwíáhue kabarúwe.

Sísareq we kéro kereqka moráráq táhutahuru ehwéhne.

(Máhka 14.12-21; Áruká 22.7-14,21-23; Sóni 13.21-30)

17 Íre múi párétí né tanahráq súwe. Mi tanáhráq ebeqte wéhékáh ite we kérahwána kegá Sísaba séq wensabé, Sótaikú tanahráq iahrreraq kéh táhútáhúq nankehboq eheq kogawer-atanéhnkono ue kasenowane.

18 Kasenowanana wega peh morá áninsábé iwíáhéna itensabé, Sarúsarama suwahpeq teiátáu anípá pokue wensabé, Íwáhnori anínká mahraréna, Íné tanahráq aiq sire. Ínéreq íné séniráh kéreqka arene nahtapeq sótaikú tanahráq iahrreraq kéh táhútáhúq nanehe ire koreawéro úwe.

19 Koreawéro úwaq itega mi ehwéh sehgieq mitaq sótaikú tanahráq iahrreraq ko tahutáhúq kawerarahwáne.

20 Ío tupekútaq Sísareq ite airápété téhraníté we kérahwána kereqka tútuue táhutahurowane.

21 Táhutahurowanaraq Sísaga itensabé, Teiníboq írátíáhro. Ite míáhrabeqte ánínká néne naruo kowerirankéhe úwaq

22 ite we kérahwána kegá ireq irupipeq umeh agúwe. Umeh agúwaq ite morání moránínkáue Sísansabé, Néne Wahnahno, arega ínénsabe irareno ue kasenowane.

23 Kasenowanana Sísaga itensabé, Ínéreq moráráq párétí wahba parétáhípeq pámbáhúya anínká néne naruo kowerirankéhe.

24 Kowerirahnararaq Manikáne ehwehnka aiq irarinserah íné wehukení úku aní pukinie. Néne naruo kowerirahna aní anotahtaq kamah awinawire. Wenanoga we íre maqmiotaq tahirímé aiq kaweri irino úwana

† 26:15: Mi 30 ebáh mónéwé árahue monébómo. Itega íre tagarione. Wehukega iwíáhéra ákáhtaq áhnte monéé iwíáhowe.

25 Súrása Sísane naruo koweriranaú anínká wensabé, Íwáhnoraníno, arega ínénsabe irareno úwana Sísaga wensabé, Arerega aiq iraréne úwe.

Sísaga párétiakáq sera ano ko kahpúákáq náriu ehwéhne.

(Máhka 14.22-26; Árúka 22.15-20; 1 Kórína 11.23-25)

26 Itega táhutahurowanaraq Sísaga páréti mewena Manikánsabe kaweróne atena keqme ite we kérahwána ke náiena itensabé, Mahnawé niwaq mire. Nahro úwaq nahwane.

27 Nahwanana náhniáq sera ano ko kahpú mewena Manikánsabe kaweróne atena náiena itensabé, Itega ómiga moke nahro.

28 Néne korahq mire. Néne korahq tuinaga itereq áhnte mó kereq Manikánka insahwé aitena itene ahbabáq kawerai-tankéhe.

29 Teiníboq írátíáhro. Náhniáq sera ano mahtaq mó íre nanie. Mókake Nániboga wahnah wahnahnirabeq itereq o será ano nanehe úwe.

30 Itega Manikánsabe iwíáh iwíáh igonkónéq máhpeq tueyokéq Óríwi sawéhrápéq pokowane.

Sísaga Pítansabé, Íné nuwaniewóne ú ehwehne.

(Máhka 14.27-31; Árúka 22.31-34; Sóni 13.36-38)

31 Sísaga itensabé, Manikáne ehwehnka mahraréna, Ínéga sipisípiq Wahnáh subiq súáhnaaqmé moke sipisípiqmarínká kobeq séberigehe ire. *(Sekaraia 13.7)* Mi ehwéhnká irarinserah ibora ínókáhpéq ite ómiga íné nueq kobeq séberigehe.

32 Manikánka íné oganúq intahnaraq Kehrari marákórápéq ebeq konaq inehe sigéhe úwe.

33 Úwana Pítaga Sísansabé, Ómiga are áúwéhraaqmé ínéga íre auwanauge úwana

34 Sísaga wensabé, Teawiníboq írátíahno. Ibora ínókáhpéq kokórega ehwehnina ínaraq arega íné íre tagaríóge apahtárórácq irariniewóne úwe.

35 Úwana Pítaga wensabé, Mó kegá arereq ínéreq iubiq íúwéhraaqmé ínéga, Are aiq tagaríóge atanauge úwaq moke ite Sísaga kérahwána kegá Pítaga irarú serahnowane.

Sísaga Késémáni matábúráq kobúrerú ehwehne.

(Máhka 14.32-42; Árúka 22.39-46)

36 Sísareq ite we kérahwána kereqka mitaq sueq Késémáni matábúráq pokowane. Sísaga itensabé, Ite mahtaq tútuue míehrana íné móbeq kobúrerono éna

37 Pítareq Sébérine ahninkáwárárereq móbeq móritowe. Móritena wene arupipeq anotah uméhue págege agúwana

³⁸ wega sensabé, Nirupipeq anotah uméhinka pukorahuge. Mahtaq tótuqméq tagariáhro éna

³⁹ se suena wahtotaq móbeq pokéna marakóraq káuqmunue ména púrerúwe. Púrerue mahraréna, Nániboo, are awahbáhnaraqmé nirupipeq umehi naneq menuwahráhóne. Íre íné nuwahbeh sansá peh are awahbeh sansánúno ue púrerúwe.

⁴⁰ Púreraruena we kéro anitóbá kouwekúwara sugówana tagówe. Wega Pítarehyabe, Pehgáriq tanáhráq árahinsabé íre tótuqméq tagariaho?

⁴¹ Iteiyuwanka kaweq sansánsabé suwahbehre. Peh itene inonka mareqmareréq íre miraorahowe. Owainawanka ahbabáq aitehnehboq tótuqméq púreroro úwe.

⁴² Púreroro éna mónkakáq se suena kobúrerúwe. Púreréna mahraréna, Nániboo, nirupipeq umehi naneq íre menuwah-nayabé are awahbeh sansá sehginie úwe.

⁴³ We kéro anitóbá mó kouwekúwara anotah mukúqmáhkúru puara se peh sugówe. Sugówana tagéna

⁴⁴ Sísaga mónkakáq suena pokue apahtáróráq monseráhnue púrerúwe.

⁴⁵ Púreraruena seba kouwekúwara sensabé, Ite peh ahre-naneheéq sugaho? Írátíáhro. Íné wehukení úku anípá ahbabáq ke kowerire tanahráq aiq sire.

⁴⁶ Pokonehboq irigoro. Tagahro. Néne naruo koweriréh ánínká aiq sire úwe.

Súrásaga Sísane naruo koweriro ehwéhne.

(Máhka 14.43-50; Áruká 22.47-53; Sóni 18.3-12)

⁴⁷ Sísaga ehwehnútaq Súrása we kéro anínká súwe. Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéreq Asiu kené aboawah wehreqka áhnte mó ke eqmaq súówara sega pokamarinkákáq sahmárinkákáq Súrásareq moráráq suwe.

⁴⁸ Seneherauta q koweriro anínká su ke teriena, Ínéga nánkóqnahna anímé Sísá wire. We táhtoráhro úwe.

⁴⁹ Minayabe Súrásaga Sísaba apubúue séna wensabé, Íwáhnoraníno, aiq míahno éna nánkóqnówe.

⁵⁰ Nánkóqnówana Sísaga wensabé, Néne iyahnabo aníno, arega mirainie íwíáhóna naneq apubúue miraúno úwara wereq su kegá Sísá ambubue táhtotíówe.

⁵¹ Táhtotíówana Sísareq mío anínká wene poka mewena Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítéh áníné arambehri aní apiwe wene ahre kiraq auwowe.

⁵² Kiraq auwowana Sísaga wensabé, Arene poka sabiruo. Itega ebeho naneq mewe ebehirataq mó kegá mi naneqtaté ubiq suagéhe.

53 Nánibonsabé, Séhréh ainto teawútáq tahirímé séhréh aintanieéna áhnte íopeqté ké ínéba eqmaq súéh irino. Minayabe íre ahtebaho?

54 Ínéga mina tahnsanutaq tahirímé íné pukonayabé Manikáne ehwehnka árahue aiq pútaragi iripo úwe.

55 Sísaga weba su keyábé mahraréna, Aneqsabé aebó ání táhtoráhnserah pokankakaq sahnkákáq íné meniraneheéq seo? Mó wehekáh mó wehekáhnue Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhtápéq tútuue íwáhnorurautaq mi tanáhráq itega íné íre táhtotiarowe.

56 Manikáne ehweh iraru kegá sehiranu ehwéh aiq pútaraginkeheéq miraowe úwaq ite we kérahwána kegá Sísaga auweq pehbeheráh pokowane.

Wahnah kegá Sísaga ehweh ató ehwehne.

(Máhka 14.53-65; Áruká 22.54-55,63-71; Sóni 18.13-14,19-24)

57 Mi tanáhráq Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéné wahnahme wenáwíq Káiyápásae. Mósísine ehweh síwáhnoro kereq Asiu kené abowah wehreqka Káiyápásane nahtapeq momiwíue míówe. Momiwíue míówara Sísaga táhtoró kega we meqmera Káiyápásane nahtapeq móátówe.

58 Se mótaq we mótarue Pitaga sinehe kaqme kure nahno-erápéqté mátábúráq párisiwari máhpeq tútuue míórabeq kéna sega Sísaga aneronehrabomo éna taganieéna tútuue míówe.

59 Sísaga subiq suaneheéra Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéreq moke mó kaunsírí kéreqka Sísansabé péhe éhwéh atéhra keyábé kabaruwe.

60 Kabaruwara áhnte kegá iriwe méra péhe éhwéh teríúwe. Segaga teríú ahabábáq Sísaga íre subiq suahráhu ahabábáre. Sinehe mó anítégá iriwe méra mahraréra,

61 Mah anímé aiq mahraréna, Ínéga Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náh sokoruqme apahtaró wéhékáh mó pearahráhuge uraire uye.

62 Uyana Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéné wahnahnka iriwe ména Sísansabé, Mi anítégá iraréya ehwéhmé arega íre terieráhono? Sine ehweh aiq pútaq ehwéhpo úwana

63 Sísaga íre iraria peh ehiya míówe. Peh ehiya míowana wega Sísansabé, Maniká oga mía míai anínká tagariéhtáq pahsuqme teio. Manikánka ite Asiu ke meirena kaweraitankeheéna peh morá ání omaq atowe. Arewe mi anípo? Arewe Manikáne ahninkáwábo? Pahsuqme teio úwana

64 Sísaga wensabé, Arega aiq iraréne. Teiníboq írátíáhro. Íné wehukení úku aní Manikáne ayah púpeq tútuue ména íopeq írabúyápipeqté tuonaq tagagehe úwe.

⁶⁵ Úwana Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéné wahnahnka mi ehwéh irotaq abiahnsanú púana wene korósi subansuena mahraréna, Manikánsabe íre kaweq ehwéh atéhre. Minayabe mó keyábé móme íre kasenoro. Ahqáho. Wega Manikánsabe íre kaweq ehwéh atéhraq íráhwe.

⁶⁶ Minayabe aneratanéhnkono úwara sega wensabé, Wega ahababáq ehweh aiq irari puaq subiq suo atanéhe uwe.

⁶⁷ Táhmaro kegá Sísane auranabiah tehqni atera siyahtate subiqmárówe. Táhmaro míó kega we siyahpóra subera wensabé,

⁶⁸ Are Manikánka omaq ato aníninaraqmé are subiqmaréh ání insebo? Teio uwe.

Pítaga, Sísá íre tagaríóge ú ehwehne.

(Máhka 14.66-72; Áruká 22.56-62; Sóni 18.15-18,25-27)

⁶⁹ Pítawe máhpeq mátaburapeq tútuue míowana arambehri ahrárigá weba séna wensabé, Are Kehrari marákórápéqté ání Sísareq míarone úwe.

⁷⁰ Sísareq míarone úwana ómiga írátíótaq Pítaga ahqáho atena mi ahráriyábé, Arega iraréna ehwéhmé íre ahteboqe éna

⁷¹ mitaq suena ogesáh ogesáhraq kowíowe.

Kowíowana mó arámbéhrí áhrárigá we tagéna wereq míó keyabé, Mah anímé Sísá Néhsara suwahpeqte ánínseq míaraire úwe.

⁷² Úwana Pítaga mó ahqáho atena, Pópoqnahga tagaríéhtáq aiq pútariahnsanuge éna, Arega iraréna anímé íre tagaríóge úwe.

⁷³ Mótaq tahnsa mitaq míó kega Pítaba séra wensabé, Arereq wereqne ehweh peh morá éhwéh púah are wenawahrah aní móne uwana

⁷⁴ Pítaga ehbonéna mahraréna, Pópoqnahga tagaríéhtáq itega irare anímé íné íre tagaríóge. Ínéga péhe éhwéh teawénaraqmé Manikánka íné nubiq suankéhe úwana kokórega ehwehnúwe.

⁷⁵ Kokórega ehwehnúwana Sísaga teawu ehwéh Píta ahrreraq konsabe iwíáhúwe. Mi ehwéhnúmé, Kokórega ehwehnina ínaraq arega íné íre tagaríóge apahtárórác irariniewóne úwe. Kokórega ehwehnútaq Pítaga mi ehwéh iwíáhéna máhpeq tueagéna anotahtaq íbisówe.

27

Sísá meqmera Páhírátiba móátó ehwehne.

(Máhka 15.1; Áruká 23.1-2; Sóni 18.28-32)

¹ Ahbiahipeq moke Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéreq Asiu kené abowah wehreqka Sísá subiq súéhra ehwéh sío síóera

² wene ayahnkaratáq nágáqtate táhru táhrue meqmera anotah wahnáh ání Páhírátiba móátówe.

*Súrása páríkirio ehwéhne.
(Eqmaro 1.18-19)*

³ Súrása Sísane naruo koweriro anínká mina tagéna, Íre kaweruraige íwíáhéna wega meyo moné, 30 ebáh móné mewena Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéreq aboawah wehreqpa sure sensabé,

⁴ Kaweqtaq mía míai aní ahababáratewóge úwe. Úwara sega wensabé, Íre itereq wehgaq míre. Arerene wíre uwana

⁵ Súrásaga mi moné Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhúpéq móruparuena tueyokue wewe móbárikiriowe.

⁶ Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kégá mi moné mewera mahraréra, Mah monéwé wehukení subiq sueyabe móné púaq Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhtápéqté mónéákáq moráráq íre maranéhe uwe.

⁷ Segá sío síoéra wáhnaupéqté ké maisaraneheéra téh marakóráté párétah mirao marákó mi monéráté paiqmarówe.

⁸ Segá paiqmáronsabe wehukega mi marákóyábé Korahq Marákóe ue áwírarówe. Amahnágaákáq mi awíq peh kéhre.

⁹ Manikáne ehweh irarú aní wenáwíq Sérémáíaga naho mahraréna,

Ísara kegá wehukení paiqmaraneheéra 30 ebáh móné omaq matowe.

¹⁰ Maniká néne Wahnahnka tenínserah sega mi monéráté téh marakóráté párétah mirao marákó paiqmárahwe úwe (*Jere-maia 11.12-13*)

Páhíratiga Sísansabé kasenú ehwehne.

(Máhka 15.2-5; Áruká 23.3-5; Sóni 18.33-38)

¹¹ Segá Sísá anotah wahnáh aní Páhíratiba móátówana wega wensabé kasenéna, Arewe Asiu kené Wahnahpo úwe. Úwana Sísaga wensabé, Arega aiq iraréne úwe.

¹² Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéreq Asiu kené aboawah wehreqka Sísá ehweh atówana sene ehweh íre ayahqmarena peh ehiya míowe.

¹³ Peh ehiya míowana Páhíratiga wensabé, Segá ehweh atáh éhwéhmé íre irahno úwana

¹⁴ Sísaga Páhíratine ehweh moq íre ayahqme teawuwe. Íre ayahqme teawunsabe Páhíratiga áhtenéna iwíáh kikirúwe.

Páhíratiga, Sísá awankátaq táhparáhro ú ehwehne.

(Máhka 15.6-15; Áruká 23.13-25; Sóni 18.38-19.16)

¹⁵ Anotah tahutáhúro tanáhráq mó opéq mó opérué karábúsiipéqté aní Asiu kegá pugeqio teawú ani Páhíratiga pugesuaq pugesarúwe.

¹⁶ Mi tanáhráq ahababáq ani wenáwíq Párehba karábúsiipéq míowe.

17 Áhnte Asiu kegá Páhírátiba suwana wega sensabé, Páréhba pugeq auwanínkono? Sísá Manikánka omaq atena eqmaréhre e aní pugeq auwanínkono? Inse pugeq auwanínkono kasenúwe.

18 Kasenéna iwíáhéna, Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kégá, Sísaga ite kiotaikíneho éra abiahnsa atáh púara ínéba meqme sewe iwíáhéne. Mira iwíáhu púana wega sensabé, Inse pugeq auwanínkono úwe.

19 Páhírátiga kotiorabeq wahnahnúwana wene ahrega ehweh eqmarena mahraréna, Asiu kegá ehweh atáh ánínsabé inokáhpeq áónáhéna nirupipeq áhnte uméhirana tagoge. Minayabe mina kaweqtaq mía míai aní pehragato úwe.

20 Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéreq Asiu kené aboawah wehreqka míó keyabé pagu pagunéra, Mah ehwéh Páhírátiga koreawéro. Wensabé teaweq, Páréhba pugeq auwe Sísá subiq suo ue koreawéro éra pagu pagunuwara míó kega, Páréhba pugeq auwo uwe.

21 Uwana Páhírátiga mónkakáq sensabé, Mah anité inse pugeq auwanínkono úwara ómiga, Páréhba pugeqio uwana

22 Páhírátiga sensabé, Sísá Manikánka eqmaréhre e anímé aneratanínkono úwe. Aneratanínkono úwara sega wensabé, Awankátaq táhpawe subiq suo uwana

23 Páhírátiga sensabé, Aneqsabébo? We aneq ahababáiro úwara sega ehweh kikiréra, Awankátaq táhpawe subiq suo uwe.

24 Uwana Páhírátiga iwíáhéna, Mahta q míáh kégá néne ehweh íre irah púana anotah tobéhiyehboq túbáh aginie. Túbáh aginie éna wehukega tagaríótaq wání antehya mewe wene ayahnkara pabeq paberúwe. Pabeq paberaruena sensabé, Tagaríáhro. Mah aní subiq sue iwíáh íre néne peh iteitene iwíáh wíre úwe.

25 Úwara moke míó kega mahraréra, We subiq súdehranka itereq itene animárínseq kamah ainawire uwe.

26 Minayabe Páhírátiga Páréhba pugeq auwena Sísá árétí sahtáté subóro aritena sóntía kegá awankátaq táhpawe subiq suagehéna siuwe.

Sóntía kegá Sísansabé awiréh ató ehwehne.

(Máhka 15.16-20; Sóni 19.2-3)

27 Páhírátine sóntía kegá Sísá meqmera wahnah anínká ehwehúrabeq kibekue móatera ómi mó sóntía ké síáhrabuwara Sísaba momiwíuríówe.

28 Momiwíéra moke wene korósi ugurú auwera peh morá tautáúq korósi abaq atera

29 Ógaratáté keborarera wene ayahqnotaq suki atówe. Suki atera wiahnókara wene ayah púpeq atera wene auranabiah-tapeq sirehunserarác méra wensabé péhepehe iwíáh iwíáh

atera awiréh atówe. Awiréh atera wensabé, Aiq míahno? Arewe Asiu kené Wahnah mone* éra
³⁰tehqni atera wiahno sahtáté ayahqnotaq subiqmarera
³¹awiréh atówe. Awiréh atera abaq ató korósi akai auwera wewene korósi suki atera awankátaq táhparanehéra meqmera pokuwe.

Sísa awankátaq níriraté táhparó ehwehne.

(Máhka 15.21-32; Árúka 23.26-43; Sóni 19.17-27)

³²Sóntía kegá Sísa meqmera awankátaq táhparanehera urabeq pokue Sáirini marákórápéqté áni wenáwíq Sáímóni piehgiútaq saiqnatera, Sísa táhparéhra awánkámé abaqme kúno atónsabe abaq mena kúwe.

³³Sega pokue Kógóta sawéhrápéq kíuwe. Mi sawéh áwíqmé áwahewé wehukení ayahqno tánúnsutapére.

³⁴Mitaq sega íre érorahi kítabeh maráhsíní mewera náhniáq sera anopipéq sombirahue Sísa náuúwana nawe tagéna ahqáho éna íre nówe.

³⁵Íre nówara sega we meqmera awankátaq níriraté wene ayahnkaratáq subiqmaq aigárátáq subiqmarue táhparera awanká pankeqme marakóipeq pearówe. Pearera, Wene korósi insega meyanabomo éra saraq mianeheéra káhsie saraqme meyówe.

³⁶Saraqme mewera tútuue méra Sísa awahnkanuwe.

³⁷Ehweh átó ehweh kanehraq sehiranúwara wene ayahqno abobóráhpeq awankátaq táhparówe. Mi sehiránká mahraréna, Mah anímé Sísa Asiu kené Wahnahne úwe.

³⁸Sísa awankátaq táhparórabéq aebó ánité moq awankátareráq níri pewe táhparéra pankeqme ayehré ayehré pearówe.

³⁹Pearówara mitaq sótaiku kegá Sísa tagéra awiréh atera sinuo kóbiq kóbiréra wensabé íre kawéq ehwéh atówe.

⁴⁰Íre kawéq ehwéh atera mahraréna, Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náh sokoruqme apahtáróráq mó pearahráhóna aníno, arere séhréhuño. Oga míankehboq marakóipeq tueagúno. Arewe aiq pútaq Manikáne ahninkáwá inaraqmé maraipéq tueagúno éra awiréh atówe.

⁴¹Awiréh atówara Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéreq Mósísine ehweh síwáhnoro kereq Asiu kené aboawah wehreqka Sísansabé moq awiréh atówe.

⁴²Awiréh atera mahraréna, Wega mó ke kaweraritena peh wewe íre kawerorahire. Wega, Íné Asiu kené Wahnah muge

* **27:29:** Anotah wahnáh ánínká aneranerinserah Sísa aneraneratówe. Mi tanáhráq anotah wahnáh kégá tautáúq korósi sukiera wahnah ayáhúq sukiera sene síahraq tútuue méra wiahno kara tahnsa náneq siyah púpeq táhtotawéra wahnahnowe.

íwíáhíre. Wega marakóipeq tueagínaq tagéq wensabé aiq pútare atanéhe.

⁴³ Wega, Íné Manikáne ahninkáwá úge éna Manikánka séhréh aintankéhe íwíáhíre. Manikánka wensabé arutaboírínaraq seséhréh atanae éra awiréh atówe.

⁴⁴ Aebó ánité awankátaq táhparó anitégá moq íre kaweq ehwéhnéra Sísansabé awiréh atóye.

Sísa pukú ehwehne.

(Máhka 15.33-41; Árúka 23.44-49; Sóni 19.28-30)

⁴⁵ Wéhékáhnabubu moke mah marákó marákó sunkíkíragúwana ío tunsorerutaqkákáq peh sunkíkíratiowe.†

⁴⁶ Tunsorerutaq Sísaga wewene ehwehtaq Wenabonsabé anotahtaq mahraréna, Írói, Írói, tahmah sabáhtahníe úwe. Mi ehwéhnúmé, Nániboo, Nániboo, aneqsabé íné nuwahno úwe.

⁴⁷ Úwara táhmaro iriwe míó kega irera mahraréra, Éráísansabé áhrabire uwe.

⁴⁸ Mibeqté ánínká pehbeheráh sehenáh tahnsa náneq mewena kítabeh nah naneqpipéq pámbáhue sehikaratáq maqme pankeqme Sísaga píbira nankeheéna awuwe.

⁴⁹ Awutaq mó kegá, Peh áwé tagahro éra, Éráísaga segawer-atanabiramo. Taganeheqmúne uwana wenawa kieyokúwana

⁵⁰ Sísaga mónkakáq anotahtaq ehwehnéna wenawa Maniká awena putiowe.

⁵¹ Putiotaq Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhtápéqté páráhnkékéq tahnsa ónsá senahpeqté subame tunse téhtaré úkúwe. Téhtaré úkúwana máriúwana ebahmarí parebare agúwe.

⁵² Parebare agúwana maisaró oná sigúwe. Sigúwana Manikánsabe aiq pútare atera puku weh áhréné sinonka Manikánka iriritena oganúq sitowe.

⁵³ Maisiapípéqté kie irigéra anehe Sísa oganúkútaq mi kegá Sarúsarama suwahpeq pokuwara áhnte mó kegá tagowe.

⁵⁴ Máriúwara sóntía kereq sene kíápéténireqka minaakaq moke mó naneqmarínkákáq tagéra anotah ahréera mahraréra, Mah anímé aiq pútaq Manikáne ahninkáwá wíre uwe.

⁵⁵ Sísa íre putiotaq Kehrari marákórápéq suena pokútaq áhnte mó inínsónká we séhréh ataneheéra kérowe. Sísa putiotaq mi ahrérónká móbeq iriwe méra awahnkanuwe.

⁵⁶ Mágára suwahpeqte íní wenáwíq Máhriáe. Wenaogo Máhriáwé Sémísireq Sósépareqne sinowae. Mi inítéreq Sébérine ahninkawárárené sinowareqka moq iriwe méra awahnkanuwe.

† 27:45: Wéhékáhnabubume Písini ehwéh 12 kíróku kéhre. Tunsorerutaq 3 kíróku kéhre.

Sísane anonka maisé onápípeq maisaro ehwehne.

(Máhka 15.42-47; Áruká 23.50-55; Sóni 19.38-42)

⁵⁷ Árimátéa suwahpeqte ání wenáwíq Sósépaé. We áhnte monéákáq áninéna Sísansabé aiq pútare atowe.

⁵⁸ Sísá pukú wehekáh íó tupekútaq Sósépaqa Páhírátiba pokéna wensabé, Sísane anonka mewena mómaisaranínkono úwana kowe atena sóntía keyábé, Sísane anonka mah aní áwéro úwe.

⁵⁹ Áwéro úwara sega wene anonka áwúwana Sóséparehga Sísane anonka mewera íre wahto taberábe ambántáípeq úbíqme

⁶⁰ Sósépane o ubusa onápípeq mómaisarówe. Maisarera anotah ebáh paentáwe kure maisaró mehpeh paiqmarera pokuwe.

⁶¹ Mágára suwahpeqte íní Máhriareq mó wenaogo Máhriareqka mitaq tútuue méra awahnkanuye.

Sóntía kegá maisarórabeq wahnahnu ehwéhne.

⁶² Sísá maisaró wehekáhmé Asiu kene ahrena ahrena wehekáhné ménsámehnsá kawerare wehekáhne. Mi wehekáh parabagúwana mó wehekáh Manikáne ehweh mibeq mahbeq aritáh kéreq Péhrasi kereqka Páhírátiba kosoruparawéra

⁶³ wensabé, Anotah aníno, péhepohenurai anínká oga míaraitaq mahraréna, Íné pukéna apahtáróráq mó oganúkinauge uraire. Itega mi ehwéhnúme aiq iahreraq kéhre.

⁶⁴ We kétó kegá we maisatorabeqte wene anonka segiroqmera mó kopéq suera mó keyábé, We oganúkire teríyehboq arega sóntía keyábé mi maitáq apahtáróráq kowahnahnoro arito. Arega íre mirainaraq anehete péhe éhwéhnká ebeq piah péhe éhwéh kiotaikinae uwe.

⁶⁵ Uwana Páhírátiga sensabé, Sóntía ke meriqmeq we maisatorabeq pokue mitaq óna paiqme págege atawéq kawerue wahnahnarito úwe.

⁶⁶ Kawerue wahnahnarito úwara sega sóntía ke meriqmera pokue méhpeh paiqmáro ebáh ónsá perahsarera mó kegá sirúého éra sóntía keyábé kawerue wahnahnoro arítówe.

28

Sísá oganúkú ehwehne.

(Máhka 16.1-10; Áruká 24.1-10; Sóni 20.1-18)

¹ Ahrena ahrena wehekáh parabagúwana o wikí kowara ebeqte wéhékáh ahbiahipeq íó kiembogútaq Mágára suwahpeqte íní Máhriareq mó wenaogo Máhriareqka maisarorabeq tagayeheéra pokuye.

2 Tagayeheéra pokuyana anotah mariúwana Manikáne íopeqté ánínká tunse méhpeh paiqmáro ebáh paentáwe móbeq marena mi ebáhtáq tútuue míowe.

3 Wene auranabiah sokeqsúéh tahnsa kúgú agúwana wene korósi anotah tabérábé píribírioyáh tahnsane.*

4 Mitaq wahnahnurió sontiá kégá we tagéra anotah ahréera iransánéra pusa ké tahnsa úkuwe.

5 Íopeqté ánínká mi initéyábé, Íre áhreatao. Íné tagaríomé itega Sísá awankátaq táhpató aní seragéhýe.

6 We mahtaq íre míéhre. Wegá irarurainserah oganúkire. Wene anonka matotaq seragahtao.

7 Tagéta peheráh pokue we kété ke koreriétao. We iriwe oganúkéna Kehrari marákórápéq ebeq kínaq we anehe kirataq Sísá mitaq tagagehe. Aiq teiúge. Koreriétao úwe.

8 Úwara mi initégá áhreéra peh sene sirupipeq iwíáh iwíáhéra apubúue mitaq suera pehbeheráhnue ite Sísá kérahwána ke teieyeheéra pokuye.

9 Pokue ahtapeq kuyataq Sísareq sereq piehgiúwe. Sísaga sensabé, Pehwehrue míáhtao úwara mi initégá weba kure wene aigará táhtoqme iwíáh iwíáh atóye.

10 Iwíáh iwíáh atóyana Sísaga sensabé, Íre áhreatao. Nánuwahrahyabé korerieq, Kehrari marákórápéq pokoro. Mitaq íné tagagehe. Koreriétao éna eqmarowe.

Maisarórabeq sóntiá ke teriú ehwehne.

11 Eqmarowara mi initégá pokuyara maisarórabeqte sóntiá kégá Sarúsarama suwahpeq pokue Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh ké moke tago naneq teriúwe.

12 Teriúwara Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéreq Asiu kené aboawah wehreqka momiwíue sío síoéra moráénéra sóntiá kegá sene ehweh sehgeheéra áhnte moné síúwe.

13 Móne siera mahraréra, Mó keyábé mahraue terieq, Inokáhpeq ite sugéwonayabé we kété kegá sure wene anonka mewera ehqpopoq morúáhwe teriéro uwe.

14 Teriéro éra, Anotah wahnáh ánínká ite sugéwaro ehwéh irahnaraq itega mi ehwéh tábúsoqme teawenéhe. Teawénaraq wega ite íre kamahinae uwe.

15 Uwara sóntiá kegá móne mewera mi pehe éhwéh sehgiúwe. Asiu kegá mi ehwéh Súría marákórápéq mitaq teri mahtaq terinuwara abae agúwe. Miraunsabé mi tanáhráqkákáq amahnágaákáq Asiu kegá mi ehwéhnsabé, Aiq pútaq ehwéhne atáhwe.

* **28:3:** Tók Písini ehwehmé píribirioyah tahnsane áwíqmé íre kéhre. “Olsem ais” kéhre.

Sísaga we kéro keyabé, Néne ehweh koreriéro ú ehwehne.

(Máhka 16.14-18; Áruká 24.36-49; Sóni 20.19-23)

¹⁶ Ite airápété morá ké Sísá kérairesána kegá pokue Kehrari marákórápéq Sísaga teiu sawéhrápéq kiowáne.

¹⁷ Mitaq Sísá tagéq wensabé iwíáh iwíáh atahwáne. Peh táhmaroga sirupipeq téhtaré iwíáhuwe.

¹⁸ Sísaga iteba wahtotaq séna itensabé, Maniká Nániboga íópeqkákáq mah marákó marákóákáq moke wahnahnúno aintena págege aintéhre.

¹⁹ Minayabe pokue mah kehiná kéhíná íné séniráh ké úkigehboq kosíwáhnororo. Nániboreq íné wenahninseq Manikáne Awanseq íwírue wání meriéro.

²⁰ Moke teiátáu ehwéh tábúsoqme sehigígéhbo kawerue síwáhnororo. Kawerue írátíáhro. Amahnágaákáq mókakeakáq mah marákó marákó parabagína tanáhráqkákáq peh itereq mía míainauge úwe.

Máhka Ebeq sáhnsahwe ahtebé ehwehne.

Máhkawe Sarúsarama suwahpeqte áninéna téhtaré áwíq kéhre. We mó awíqmé Sóni Máhkæ. Sísaga marakóipeq ména síwáhnorútaq Máhkawe peh mahbi míowe. We Páhnábása awahrah aní ména Píta séhréh atena anehe Páhnábásareq Porareq séhréh aritowe. Aroma kegá págege sansánsábé suwahbó púana Sísaga págegeue miraú arámpéhríyábé Máhkaga sehíranúwe. Aroma kegá mah pukú sáhnsahwe Sísane ehweh kawerue siahtebéra Sísansabé aiq pútare atageheéna Máhkaga sehíranúwe.

Máhkaga mah kawéq éhwéh sehíranúwe.

Sóni wání meri merini anínká irarú ehwehne.

(Mátíyu 3.1-12; Árúka 3.1-9,15-17; Sóni 1.19-28)

¹ Sísaga Karáhéwé Manikáne ahninkáwá wíre. Kaweq éhwéh áwahewé

² Manikáne ehweh irarú ani wenáwíq Áísáíaga púkuipéq sehíranue mahraréna, Írátíáhro. Néne ehweh korerie anímé ah kawerinkeheéna ebeq eqmaróge.

³ We abatapi ména sawai sawaiéna mahraréna, Itene Wahnah sína ahmé aborisahro. Wene ah kaweraráhro inkehe úwe. (*Aisaia 40.3*)

⁴ Mah sehíránká irarinserah wání meri merini aní wenáwíq Sóni uworapeq ména ehweh teri terinéna, Manikánka itene ahbabáqsabe kaweritankéhboq ahbabáq sansa sueq kaweqtaq míáhro. Itene ahbabáq sansa sueq kaweqtaq míéhrataqmé wání meiníe úwe.

⁵ Súría marákórápéqté kéreq Sarúsarama suwahpeqte kéreqka ómiga weba suwe. Su kegá sene ahbabáqsabe Maniká teawúwana Sóniga Sorana aroipéq wání meriuwe.

⁶ Sóniga kéhmane áyórate kogahnia aneraneratiowe. Áú aretí wene ayahbataq konahnatiowe. Tábahnkákák sehnáhrabahnkákák nówe.

⁷ Sóniga mahraréna, Inehe si anímé anotah aní ména íné kiotaíqme aní míre. We anotah aní púana ínéga nirehunseraráq ména wene súu nahníáq pugereyabe íre awehrari aní múge.*

⁸ Ínéga peh wání mei meinonana wega Manikáne Awa náinkéhe úwe.

* **1:7:** Naho púkúwé “Manikáne O Ehwehne” ue púkuipéq mahraue karaire. Sóniga mahraréna, Inehe si anímé anotah aní ména íné kiotaíqme aní púana wega ehweh irarínaraq íné ehíya míanie úwe.

Sóniga Sísá wání meawu ehwehne.

(Mátíyu 3.13-17; Árúka 3.21-22)

⁹ Mitaqkake Sísaga Néhsara suwahpeq Kehrari marakórápéqté súwana Sóniga Sorana aroipéq Sísá wání meawuwé.

¹⁰ Meawuwana Sísaga wánípipeqté kiutaq tagówana sabonah sawekúwana Manikáne Awanka tunse kiboki tahnsanéna Sísaba márunsurahúwe.

¹¹ Márunsurahúwana íopeqté éhwéhnká mahraréna, Are niruní nénáhní móne. Arensabé nirutaboiruge úwe.

Owainawanka Sísá áhwárawe tagó ehwehne.

(Mátíyu 4.1-11; Árúka 4.1-13)

¹² Manikáne Awanka Sísá meqmena abatapi móatowe.

¹³ Áhnte wehekáh 40 wehekáh Sísá mitaq míowana owainawanka weba séna Sísaga ahbabárinkeheéna áhwárawe tagéna áwíoqnówe. Sísá ménkámehnká míórabeq míowara íopeqté kéga weba séra séhréh atówe.

Sísaga Kehrari marakórápéq wene arambehri áhwáró ehwehne.

(Mátíyu 4.12-17; Árúka 4.14-15)

¹⁴ Mó kegá Sóni karábúsiipéq átówana Sísaga Kehrari marakórápéq pokéna Manikáne kaweq ehwéh teri terinúwe.

¹⁵ Teriena, Iborá awehraq tanáhráq míre. Manikánka wahnahnime aiq wahtoni puaq itene ahbabáq sueq kaweqtaq méq mah kawéq éhwéhnábé aiq pútare aintáhro úwe.

Sísaga itaréitaré wéhyábé, Íné séniráhro ú ehwehne.

(Mátíyu 4.18-22; Árúka 5.1-11)

¹⁶ Sísaga Kehrari kawéhú ayehrápéq noguwara se ábárahre Ehntarureq Sáimónireq tagówe. Sáimóniwe mó awíq Pítáe. Se pah meyóya aníte míóyansabé kahweraté wánípipeq uwe taga tagauyana tagówe.

¹⁷ Tagéna sensabé, Íné séniráhtao. Amahnága itega kahweraté uwe taga tagaéta pah meyehye. Mina óyanserah wehuke ínéba meriqmeta sighe. Minayabe íwáhnoriniboq séniráhtao úwe.

¹⁸ Séniráhtao úwara sene kahwe apubúue mitaq marera Sísá kéroýe.

¹⁹ Kéroýana Sísaga kure mó abárahre Sébérine ahninkáwáráre síwíqmé Sémísireq Sónireq sene sípiipéq méra kahwewari kaweq kaweruyana tagówe.

²⁰ Tagéna Sísaga máhotao úwara mi abárahregá sibowáreq wereq arambehriu kereq sípiipéq suera Sísá kéroýe.

Sísaga owainawa kaqauwo ehwéhne.

(Árúka 4.31-37)

21 Segá Kápénééma suwahpeq tunse ahrena ahrena wehekáh Sísaga momiwí nahtápéq kibekéna síwáhnorúwe.

22 Síwáhnoréna Mósísiga sehgióro ú ehweh síwáhnoro kegá síwáhnorunserah Sísaga íre miraúwe. Ahqáho. Wega págegeue síwáhnorú púara wene ehweh író kega áhtenuwe.

23 Áhtenuwana owainawanka subiqmaq subiqmarú aní momiwí nahtápéq míowana owainawanka iwíáh atowana anotahtaq mahraréna

24 Sísao, are Néhsara suwahpeqte aní móne. Arega itewe aneraitaníbo? Iubiq iuanie seno? Are Maniká míéhabeq kaweqtaq mía míaóna aní móne. Arewe aiq tagaríoge úwe.

25 Úwana Sísaga owainawansabé awehgu atena wensabé, Ehiya mé we auwe pokúno atowe.

26 Auwe pokúno atowana owainawanka mi aní kúrugúru atena kareéna we auwena pokúwe.

27 Pokúwara ómi míó kega anotah ahténéra ehmuniq éhmúniréra, Aneqpomó? O ehweh míre. Anotah wahnáh anínká síwáhnori serahnéna Sísaga págege ehwéhne owainawankákáqsabé, Miraoro i puara sega wene ehweh apubúue íráhwe uwe.

28 Moke Kehrari marákórápéq Sísá ehweh apubúue mitaq teri mahtaq terinuwara írówe.

Sísaga Pítane ahrahnawa kawerato ehwéhne.

(Mátíyu 8.14-15; Árúka 4.38-39)

29 Sísareh Sémísireh Sónirehga Asiu kené momiwí nahtápéq suera kure Sáimónireq Ehntarureqne nahupeq kibekuwe.

30 Sáimónine ahrahnawa osoro awahréna máhriqtaq míowara míó kega Sísá apubúue teawúwe.

31 Teawúwana Sísaga weba séna ayahnkara táhtoqme iriatowana kaweragúwana táhutahuq tíwe náriuwe.

Sísaga áhnte awáhré ké kawerarito ehwéhne.

(Mátíyu 8.16-17; Árúka 4.40-41)

32 Mi wehekáh íó tupekútaq wehekeqká ómi awahre kereq owainawanka subiqmaq subiqmarú kereq meriqmera Sísaba mórítówe.

33 Mi kehiná suwahpeqte kegá ómi méhpeh sahuríowe.

34 Sísaga áhnte awahre ke kaweraritena áhnte owáinawámárrí kaqsuowe. Owainawamarínká Sísá tagaríó púana wega se ehiyansá aritowe.

Sísaga Kehrari marákórápéq kure kaweq ehwéh teriu ehwehne.

(Árúka 4.42-44)

³⁵ Ahyahbinkerotaq Sísaga iriwe ména mitaq suena abatapi kowéna Manikánsabe púrerúwe.

³⁶ Sáimónireq wene iyahnaboreqka koanebahréra

³⁷ Sísaga tagéra wensabé, Ómi kegá arensabé anebahrowe teawúwe.

³⁸ Teawúwana Sísaga sensabé, Mó ke suwahpeqkakáq ehweh teriníboq pokonehe. Terinieéna tumióge úwe.

³⁹ Sísaga moke Kehrari marákórápéq noginieéna pokéna Asiu kené momiwí nahmáritápéq ehweh teriena owainawamarí kaqsuowe.

Sísaga anotah naonkákáq ání kawerato ehwéhne.

(Mátíyu 8.1-4; Árúka 5.12-16)

⁴⁰ Anotah naonkákáq ánínká Sísaba séna áhtenú púana arehunserarác ména Sísansabé pagu pagunéna, Are awahbáhnaraqmé kaweraintahráhone úwe.

⁴¹ Úwana Sísaga wensabé arutaboiratena ayahnkahkahrue wenaneq táhtorena wensabé, Aiq mirainauge. Are awaho ani míahno atowana

⁴² mína irarútaq wene náonaba apubúue wagúwana kaweragúwana

⁴³ Sísaga eqmaranaútaq wensabé, Írátiahno.

⁴⁴ Mó ke teríneho. Írakaumo. Manikáne ehweh mibeq mahbeq áitéh ánípá pokue arene anonka móreawo. Are awaho ani úkire ighboq Mósísiga irarúnserahnue Manikánsabe titirúno éna apubúue eqmaq auwowe.

⁴⁵ Eqmaq auwowana kaweragú aninká pokéna kawerato ehweh mitaq teri mahtaq terinúwara áhnte kegá írówe. Áhnte kegá író púana Sísaga mó ke suwahpeq íre korahúwe. Írakaumo. Peh abatapi kowíowara mó marákórápéqté kéreq mó marákórápéqté kéreq áhnte kegá mitaq weba suwe.

2

Sísaga aiayah pukia ání kawerato ehwehne.

(Mátíyu 9.1-8; Árúka 5.17-26)

¹ Sísaga táhmaro wehekáh ména mitaq suena Kápénééma suwahpeq kouwekúwara wene nahtapeq míehre mitaq teri mahtaq terinuwara írówe.

² Irera áhnte kegá weba sáhatiówara kígiúnsabe mó kegá méhpeh íre míahrahuwana Sísaga kaweq ehwéh teriuwe.

³ Itaréitaré ánitógá aiayah pukia ání sehgiwera weba suwe.

4 Séra ahtapeq kutaq áhnte wehekéqká nahupeq kígiúnsabe sega Sísaba íre kioráhéra nahnsorapéq kire Sísane ayahqnon-soraq abogéh piruqmarera abahrabahrútaq aiayah pukia ání wene máhriqkakáq sehitaqmaqme meqmera Sísá míorabeq márunátówe.

5 Segá iwíáhéra, Sísaga kaweratanawire íwíáhuwana wega sene iwíáh tagéna aiayah pukia ánínsábé, Náníbáq móne. Arene ahbabáq aiq kaweratóge úwe.

6 Úwara Mósísiga sehgióro ú ehweh síwáhnoro kegá tútuue méra sirupipeq iwíáhéra,

7 Mi ehwéhmé aneqsábé irariro? Manikánsabe íre kaweq ehwéh atéhre. Ahbabáqsabe insega kaweraritahráhiro? Manikánka webataq wehukene ahbabáqsabe kawerari-tahráhire íwíáhuwe.

8 Sísaga sene sirupipeqté iwíáh wene arupipeq tagéna sensabé, Itewe aneqsábé mira íwíáho?

9 Aiayah pukia ánínsábé aneq ehwéh teawinínkono? Arene ahbabáqsabe kaweratóge teawinínkono? Are irigue arene máhriq mewe ah nogo teawinínkono? Íre págege ehwéhmé ahnabo?

10 Íné wehukení úku anínká mah marákó marákó wehukene ahbabáq kaweraritahráhuge. Sokigi ainíboq tagariáhiro éna aiayah pukia ánínsábé,

11 Teawiníboq iro. Irigue arene máhriq mewe arene nah-tapeq pokúno úwe.

12 Pokúno úwana irigue wene máhriq apubúue mewena pokúwara ómi míó kega tagéra áhtenué Manikánsabe iwíáh iwíáh atera, Mahna tahnsa morá ibora tagóne uwe.

Sísaga Áríwáinsabé, Íné séniro ú ehwehne.

(Mátíyu 9.9-13; Áruká 5.27-32)

13 Sísaga Kehrari kawéhú ayehráq mó kúwara ómi míó kega weba sáhatiówana Manikáne ehweh síwáhnorúwe.

14 Sísaga mitaq suena ahtapeq nogutaq táhkísi moné meyo aní wenáwíq Áríwái tagówe.* Áríwáiwe Ápíásane ahninkáwá táhkísi moné meyo nahtápéq tútuue míowana Sísaga wensabé, Íné séniro úwana Áríwáiga irigue kérowe.

15 Áhnte táhkísi moné meyo kereq mó ahbabáq kereqka Sísá kérońsabe Sísaga Áríwáine nahtapeq táhutahurútaq mi kegá Sísareq we kéro kereq táhutahuruwe.

16 Táhutahuruwara Mósísine ehweh síwáhnoru Péhrasi kegá minayabe tagéra Sísá kéro keyabé kasená, Sísawe aneqsábé táhkísi moné meyháh kéreq ahbabáq kereq moráráq táhutahuriro uwe.

* 2:14: Mátíyuwe mó awíq Áríwáie. Mátíyu 9.9 tagáhnó.

17 Uwana Sísaga mi ehwéh irena sensabé, Sótehga awaho wehuké máráhsini ire náriasa peh morá awahre ke nárire. Mina inserah ínéwé kaweqtaq miáh ké séhréh aritanieéna ire suge. Peh ahbabáq ke kaweraritanieéna suge úwe.

Sísaga táhutahuq awehrioo sansánsábé síwáhnorú ehwehne.

(Mátíyu 9.14-17; Árúka 5.33-39)

18 Sóni kéro kereq Péhrasi kereqka táhutahuq awehriutaq wehukega Sísaba séra kasenára, Sóni kéréh kéreq Péhrasi kérérah kéreqka táhutahuq awehriowara aneqsabé are kéréh kéga ire awehrioo uwe.

19 Uwana Sísaga sensabé pabeqme ehwéh teriena, Pahuwirotaqmé o menáhwé wene iyahnabo ba míéhtáqmé táhutahuq awehrioo? Írakaumo.

20 Mókake o menáhwé seba ire míahnaraqmé mi tanáhráq wene iyahnaboga sirutaboirára táhutahuq awehrigehe úwe.†

21 Sísaga mó pabeqme ehwéh mahraréna, Wehukenínká nahonáh sáhkéti kawerinieéna o ambántáráte ire párúwe kawerire. Miraitaq tahirímé nahonáh sáhkéti subanki irino.

22 Wehukenínká o nahníaq sera ano naho naho méméné áúyahwa antehyápípéq ire ahkíre. Miraitaq tahirímé sera anonka muinaraq nahonáh ántéhyá tapoagirana sera ano marakóraq antigi irino. Wehukenínká o será ano o antehyápípéq ahkíre. Wehukega ahkírataq mi tehtaré náneqme kawerue kanae. O será anome kawerue kanae. Antehyamé moq kawerue kanae úwe.‡

Sísaga ahrena ahrena wehekáhsábé arambehriéyabe irarú ehwehne.

(Mátíyu 12.1-8; Árúka 6.1-5)

23 Ahrena ahrena wehekáh Sísareq we kéro kereqka páréti mirao naneq será sotápéq kótaikutaq we kéro kega mi será késabariqme késabariqmeue kuwe.

24 Kuwara Péhrasi kegá Sísansabé, Are kéréh ké tagáhno. Ahrena ahrena wehekáh ire mirao sansámé sewe aneqsabé mirao uwe.

25 Uwana Sísaga sensabé, Itewe Manikáne púkuipéqté séhíramé Tébitireq we kéro kereqka tabonahéra sirupibiútaq mirau sansámé ire sáhsahwe ahtebaho?

26 Wehukení wenáwíq Ábíátawe Manikáne ehweh mibeq mahbeq arito aní míotaq Tébitiga Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhúpéq kibekéna Manikánka tagankeheéra máró paréti mewe néna we kéro ke náriuwara sega moq nowe. Mósísine ehweh irarunka mi parétiwé pehipéqté kéga ire nah nanere.

† 2:20: Mi ehwéh áwahewé aigárápéqté éhwéh Mátíyu 9.15 tagáhno. ‡ 2:22: Mi ehwéh áwahewé aigárápéqté éhwéh Mátíyu 9.17 tagáhno.

Peh morá Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kégá nahra-
howe ire. (1 Samuel
21.1-6)

tega mi sehirá íre sáhnsahwe ahtebaho úwe.

²⁷ Sísaga Péhrasi keyábé mó mahraréna, Ahrena ahrena
wehekáh ko púana Manikánka wehuke miraroo? Írakaumo.
Wehuke míó púana ahrena ahrena wehekáh mirarowe.

²⁸ Íné wehukení úku anínká ahrena ahrena wehekáhnkákáq
wahnah wahnahnuge úwe.

3

*Sísaga ahrena ahrena wehekáh sawenkahnia áyáhnkákáq ání
kawerato ehwehne.*

(Mátíyu 12.9-14; Árúka 6.6-11)

¹ Sísaga Asiu kené momiwí nahtápéq mó kibekúwana
sawenkahnia áyáhnkákáq ání míowe.

² Míowara Péhrasi kegá Sísaga ehweh ataneheéra ahrena
ahrena wehekáh Sísaga mi aní kaweratanabiramo éra
ebitíówe.

³ Ebitíówana Sísaga sawenkahnia áyáhnkákáq ánínsábé, Ínéba
sewíahno éna ebitíó keyábé,

⁴ Mósísiga sehgióro ú ehwehnikáwé ahrena ahrena we-
hekáhnkákáq anere teiro? Wehuke kaweraritanéhnkono? Íre
kaweraritanéhnkono? Wehuke séhréh aritanéhnkono? Subiq
suanéhnkono úwara se ehiya míówe.

⁵ Se sawenkahnia áyáhnkákáq ánínsábé íre sirutaboiria
sirupipeq págegeunsabe Sísane arupipeq umeh agúwe. Umeh
agúwana wega se ebitáwéna abiahnsa aritena sawenkahnia
áyáhnkákáq ánínsábé, Arene ayahnkara obariro úwana wene
ayah obarirowana kaweragúwe.

⁶ Kaweragúwara Péhrasi kegá tueague Érótime iyahnabore-
qka momiwíue sío síóéra, Sísawe árahue subiq suanéhnkono
úwe.

Káwehu ayehráq áhnte kegá momiwíu ehwéhne.

(Árúka 6.17-19)

⁷ Sísareq we kéro kereqka mitaq suera káwehu ayehráq
pokuwara áhnte Kehrari marákórápéqté kégá we kérowe.

⁸ Kehrari marákórápéqté kéreq Súría marákórápéqté kéreq
Sarúsarama suwahpeqte kéreq Írúméa marákórápéqté kéreq
Táíya suwahpeqte kéreq Sáíróna suwahpeqte kéreq Sorana
aróipéq seberaebéqté kéreqka áhnte kehinánká Sísaga mi-
raúnsabe irera weba suwe.

⁹ Áhnte kegá sunsabe Sísaga we kéro keyábé, Áhnte kegá
pagunúéhboq sípi wahtotaq mewe sero úwe.

¹⁰ Áhnte awahre ke kaweraritonsabe moke mó awáhré kégá Sísá táhtoraneheéra pehentáwe sunsabe Sísaga we kéro keyabé mi ehwéh teriuwe.

¹¹ Owainawamarínká Sísá tagéra wensabé áhreu puara arehunseraráq méra anotahtaq mahraréra, Are Manikáne ahninkáwá wóne uwana

¹² Sísaga sensabé abiah matawéna, Íné éhweh irariyehboq chiya miáhro úwe.

Sísaga we kéro ke omaq sito ehwehne.

(Mátíyu 10.1-4; Árúka 6.12-16)

¹³ Sísaga sáwéhrapeq pokéna wega omaq siteyabe awahbó ke síáhrabúwara weba kíúwe.

¹⁴ Kíúwana airápété téhraníté weba míageheéna omaq sitowe. Sensabé eqmaro kee síwíraritena mi kegá ehweh koreri terinigeheéna omaq sitowe.

¹⁵ Segá owainawamarí kaqsuageheéna págege atena omaq sitowe.

¹⁶ Wega omaq sito kewe Sáímóniwe mó awíq Pítáe ue áwíratena

¹⁷ se ábárahre Sébérine ahninkáwáraré Sémísireq Sónireqsabé Póánégie ue síwíraritowe. Mi awíq áwahewé puruburu anité tahnsane ue síwíraritowe.

¹⁸ Ehntaru, Pírípi, Pátórómíyu, Mátíyu, Tómáhsi omaq sitena Sémísi Ápíásane ahninkáwá omaq atowe. Sáímóniwe we Kénáni marákórápéqté ánínseq Táriásareq omaq sitowe.

¹⁹ Súrása we mó awíq Ísíkárióti Sísane naruo koweriranaú anínseq omaq sitowe.

Owainawanka Sísá séhréh atéhre éra péhe éhwéh iraru ehwéhne.

(Mátíyu 12.24-32; Árúka 11.14-23, 12.10)

²⁰ Sísaga nahupeq kibekúwara áhnte wehekéqká weba mó kiranéhnatiówe. Mitaq kígíunsabe Sísareq we kéro kereqka íre táhutahurorahuwe.

²¹ Sísá awahrahga minayabe írótaq, We uwoyansa aní úkire éra we koweraneheéra suwe.

²² Sarúsarama suwahpeqte Mósísine ehweh síwáhnoro kegá seye náhenéra, Pésébúri, owainawane wahnahnka Sísá págege atena séhréh atéh púana Sísaga owainawa kaqsuahráhire éra ehmuníq éhmúníruwe.

²³ Ehmuniq éhmúníruwana Sísaga sensabé, Ínéba sewiáhro éna pabeqme ehwéh mahraréna, Owainawanka wewe árahue kaqsuankéhbo?

²⁴ Wahba marákórápéqté kégá seye ebehirataq sainkoneherawoe. Minayabe se págegeue morá ké íre miáhrahowe.

²⁵ Sensuwahrahreq seye ebehirataq sainkoneherawoe. Minayabe se págegeue morá ké íre míahrahowe.

²⁶ Owainawanseq wenawahrahreq ebehotaq tahirímé se sainkera págegeue morá ké íre míahraho irino.

²⁷ Wehukenínká ayahnsa kira wéhné ménsámehnsá meyanieéna wene nahupeq pehipi íre kibekorahire. Írakaumo. Ebeqme wega ayahnsa kira wéh táhtoqme táhru táhruarena anehe wene nahtapeqté ménsáméhnsá pehipi meyahráhire úwe.

²⁸ Sísaga mó mahraréna, Teiníboq írátíáhro. Ahbabáréna Manikánsabe abehq éhwéh atáh kéwé Manikánka mi ke kaweraritahráhéna mi ahbábáq íre ahrreraq matiankehe.

²⁹ Peh morá Manikáne Awansabe abehq éhwéh atéh ánímé Manikánka mi aní íre insahwé atankéhe. Mi ahbábáq peh ahrreraq matiankehe úwe.

³⁰ Segá, Owainawanka Sísá séhréh atéhre unsabe Sísaga mi ehwéh irarúwe.

*Sísane anowaréh ábákawaréhwe inseréhbo i ehwéhne.
(Mátíyu 12.46-50; Áruká 8.19-21)*

³¹ Sísane anowareq ábákawaréhreqka séra máhpeq iriwe méra mó keyábé, Sísansabé, Mahbeq tuo teawéro uwe.

³² Uwara áhnte wehekék weba sáhatawéra wensabé, Arenanoreq arenábáqmarinseq máhpeq méra arensabé áhrabowe uwe.

³³ Uwana Sísaga sensabé, Náinoreq náníbáqmarinseq inseréhbo éna

³⁴ weba sáhátío ke tagéna, Itewe náinoreq náníbáqmarinseq móe.

³⁵ Maniká awahbeh arámbéhrí mirao kewé náníbáqmari móe. Náinahnoreh wóe. Náinoréh wóe úwe.

4

*Ayu suitabéyabe pabeqme ehwéhne.
(Mátíyu 13.1-9; Áruká 8.4-8)*

¹ Sísaga káwehu ayehráq tunse mó síwáhnorúwe. Síwáhnorúwara íregáritaq weba sáhátío púana wega wánípipeq ko sipíipék kibekue tútuue míowe. Tútuue míowara moke mío kega arahwéraq míowana

² wega áhnte pabeqme ehwéh síwáhnorúwe.

³ Síwáhnoréna, Teiníboq írátíáhro. Ayu suitabé aninká ayu suitabanieéna pokire.

⁴ Suitabehtaq mó ayú ahtaq megirana kabaranka sésiq nehre.

⁵ Mó ayú kiruraq megirana pehgáriq marákó kéh púana mi ayú apubúue kiapoue kiréhre.

⁶ Anotah patáhitaq tamurupague ánúq piéh púana ehyata-gire.

⁷ Mó ayú náwe tarúítáq megirana náwe kirena kárígariirana íre kawerue kíréhre. Minayabe sera íre íyéhre.

⁸ Mó ayú kaweq marákóráq megirana kiapoue kirena áhnte será íyéhre. Mó ayú 30 íyéhrana mó ayú 60 íyéhrana mó ayú 100 íyéhre.

⁹ Íre parosa áhréákáq kéó, kawerue íráhro úwe.

*Sísaga ayu pabeqme ehwéh áwahe pahsuo ehwéhne.
(Mátíyu 13.10-17; Áruká 8.9-10)*

¹⁰ Áhnte kegá íre míótaq airápété téhranité Sísá kéro kereq mitaq míó kereqka pabeqme ehwéhnsábé áwahe kasenuwe.

¹¹ Kasenuwana Sísaga sensabé, Manikánka wahnah wahnahnirabeqte éhwéhmé áwahe ite sokigi aiena mó ke peh pabeqme ehwéh teri terinuge.

¹² Minayabe mó kegá siuranka tagéra sirupipeq íre tagari-ahrahowe. Sene siahrega irera sirupipeq íre írátíahrahowe. Minayabe sene ahbabáq sansa peh kéhrana Manikánka sene ahbabáq íre kaweraritena peh ahrreraq matiankehe úwe. (*Ai-saia 6.9-10*)

*Sísaga moke pabeqme ehwéh teriunsabe irarú ehwehne.
(Mátíyu 13.18-23; Áruká 8.11-15)*

¹³ Sísaga sensabé mó mahraréna, Ite mah pabéqmé éhwéh íre iraho? Mó pabeqme ehwéhmé árahue iranéhbo?

¹⁴ Ayume Manikáne kaweq ehwéhne. Ayu suitabé anínká mi kawéq éhwéh teri terinire.

¹⁵ Ahtapeq megí ayúmé wehukega Manikáne ehweh íráhwana owainawanka sirupipeqté mi ehwéh apubúue seaebóire.

¹⁶ Kiruraq megí ayúmé apubúue kiapoinserah wehukega Manikáne ehweh irera sirupipeq eyoyóéra apubúue kowe atáhwe.

¹⁷ Manikáne ehwehnka sirupipeq íre ánú piéhnsábé pehgáriq tanáhráq sehgiówe. Manikáne ehweh sehgiónsábé mó kegá síwíoqnahwana íre kaweq sunúq sire. Mi tanáhráq sega apubúue túbáh agéra Maniká áúwáhwe.

¹⁸ Náwe tarúítáq megí ayúmé wehukega Manikáne kaweq ehwéh irera sehgionehe íwíáhéra

¹⁹ mah marákó marákóipéqté náneqsabé iwíáh kikiréra sene áhnte matíáh ménsáméhnsánsábé sirutaboiorwana mó ménsáméhnsánsábé aigará pabekire. Náwe soagirana sera íre íyéhmé mi kegá Maniká awahbeh sansá íre sehgiowe.

²⁰ Kaweq marákóráq megí ayúmé wehukega Manikáne ehweh irera sirupipeq tábúsoqme iwíáhowe. Kaweq

marákóráq kaweq será íyéhnserah sega mi ehwéh sehgiara Manikáne arambéhri kawerue miraowe. Kawerue miraéra mó kegá 30 tahnsá árámbéhriowara mó kegá áhnte 60 tahnsá kaweq arámbéhriowara mó kegá peh íregáritaq 100 tahnsá áhnte kaweq arámbéhriowe úwe.

Sísaga téhreh naneq íre akariaráhnsábé pabeqme irarú ehwehne.

(Árúka 8.16-18)

²¹ Sísaga sensabé mó mahraréna, Áráhmu mewe setaq eheq maraho? Antehyatáté áráhmu íre akariaráhwe. Máhriq tahbé tehnopeq íre maráhwe. Írakaumo. Kaweruwe téhrankeheéq peh tahberapeq maráhwe.

²² Amahnága moke kopípéq kéh náneqme mókake ábóraq kanae. Moke akariuríéh náneq moq ábóraq kanae.

²³ Íre parosa íáhréákák kéó, kawerue íráhro úwe.

²⁴ Sísaga sensabé mó mahraréna, Itega íréhra ehwéh iwiáhue íráhro. Itega mó ke náríranserah Manikánka mina tahnsanue náinkéhe.

²⁵ Matíéh ání Manikánka mó náwinkéhe. Íre matíéh ánimé Manikánka wene pehgáriq naneq meyankéhe úwe.

Ayu kíréhnsábé pabeqme ehwéhne.

²⁶ Sísaga mó mahraréna, Manikánka wahnah wahnahnime wehukenínká ayu marakóipeq suitabehnserahne.

²⁷ Inokáhpeq sugayugaéna ahbiahipeq irigéna wene arambéhriwana ayume kiapoue kíréhre. Kiapoue kíréh sánsámé suitabeh anínká íre ahtebehre.

²⁸ Marakóga mirainka ménsámehnsá kirena íyéhre. Ebeq ánáh kiapoue kirena anehe sera iyena nera kéhre.

²⁹ Ménsámehnsá nera kéhtáq pokatate serame apiwe meyháwe. Nera kéh púara apiwe meyháwe úwe.

Pehgáriq ayúnsábé pabeqme ehwéhne.

(Mátíyu 13.31-32; Árúka 13.18-19)

³⁰ Sísaga mó mahraréna, Manikánka wahnah wahnahnime aneq tahnsáne teinínkono? Minayabe aneq pabeqme ehwéh teinínkono?

³¹ Manikánka wahnah wahnahnime sotápéq uqmaréh ayu tahnsane. Mi ayúmé íre mó sotápéqté áyú tahnsane. Írakaumo. Mi ayúmé pehgáriq ayúne.

³² Wehukenínká mi pehgáriq áyú wene sotápéq uqmatairana kirena anotah awánká úkéna moke mó mensámehnsá kiotaikire. Awankánirana anotah ayáhnáwé kéhrara kabaramarínká ayahnaweraq surahéra sene nah mitaq áhpeq píáhwe úwe.

Sísaga peh pabeqme ehwéh teriu ehwéhne.

(Mátíyu 13.34-35)

³³ Sísaga áhnte mina tahnsa pabeqme ehwéhne Manikáne ehweh teriuwe. Sirupipeq mi ehwéh iwíáhue irahráhunserahnue teriuwe.

³⁴ We kéro keyabé epéq moke pahsuqme síwáhnoréna peh mó keyabé pabeqme ehwéh teriuwe.

Sísaga irarúnka sóiriq táqnáigú ehwehne.

(Mátíyu 8.23-27; Árúka 8.22-25)

³⁵ Mi wehekáh tupekinaútaq Sísaga we kéro keyabé, Káwehu seberaebéq pokonehe úwara

³⁶ we kéro kega mibeq sáhurió ke suera Sísá mío sipí kéwewera Sísá meqmera kuwe. Mó sipíwárínkákákáq moraráq kuwe.

³⁷ Anotah soírírúwana wánínka sípiipéq kiegambéh agu aguúwana sípiipéq wání obenkíkinaútaq

³⁸ Sísawe sípi ambarupéq ayahqno kunubaraq sugowe. Sugowara sega Sísá iriatera wensabé, Íwáhnoraníno, ite wánípipeq pukonehe únayabé anetaníbo íwíáhono uwe.

³⁹ Uwana Sísaga irigéna sóiriqsabé, Táqnáigúno éna wánínsabe, Pehwehrue mé túbáh agúno úwana sóiriqka táqnáigúwana wánínka moq túbáh agúwe.

⁴⁰ Túbáh agúwana wega sensabé, Aneqsabé áhreo? Aneqsabé ínénsabe íre aiq pútare aintaho úwara

⁴¹ sega anotahtaq áhreéra seye náhenéra, Mah anímé insebo? Sóiriqkakákáq wánínkakaq wene ehweh íréhre uwe.

5

Sísaga owainawamarí kaqsuo ehwéhne.

(Mátíyu 8.28-34; Árúka 8.26-39)

¹ Sísareq we kéro kereqka sípi kéwewera kure Kehrari kawéhú seberaebéq Kérása kené marakórápéq kuwe.*

² Sísá sípiipéqté tueagúwana mibeqté anímé owainawanka subiqmaq subiqmarú aninká wehuke maisia ónámáripéqté séna weba súwe.

³ Mi anínká maisia ónámáripéq kaegaeuwara wehukega wene aigárátáq ayahnkaratáq séniraté táhru táhru aruqaru-ruwana suraqsu suraqsurú púara íre saiqnariahrahue.

⁴ Wene ayahpíte séní sabirue surasuq surasuréna wene aigárápité séní piteruq piterurúwe. Segá táhtorótaq íre ambubu atiahrahue.

* **5:1:** Kérása marákó mó awíq kéhre. Mátíyuga sehiranú pukúipéq marakó áwíq Kárárae kéhre. Mátíyu 8.28 tagáhno.

⁵ Inokáhpeqkakáq wéhékáhnkakaq ahriahri we maisia ónámáripépéqté sáwéhrapeqté kare kareéna kenkawéhrate wene anonka amurúruqme kirasuq kirasurúwe.

⁶ Sísaga sípiipéqté kiuwana mi anínká móbeqte we tagéna pehbeheráh weba sure wensabé áhtó púana arehunseraráq sewíowe.

⁷ Sewéna kareéna, Sísao, are íópeqté Manikáne ahninkáwá wóne. Aneraintaníbo? Íópeqté Manikánka tagaríéhtáq níéraníneho úwe.

⁸ Sísaga wensabé, Owainawano, we auwe pokúno atonsabe mi ehwéhnsabé kareúwe.

⁹ Kareúwana Sísaga wensabé, Arenáwíq tenio úwana mi anínká, Ite áhnte miónayabé néníwíq Íregáritare éna

¹⁰ Sísansabé, Ite mahtaqté kaqme íre wahto eqmaq iuwehneho úwe.

¹¹ Wahtotaq sáwéhrapeq íregárita q poeráhqká náwe sahta qme nowara

¹² owainawamarínká Sísansabé, Mi poeráhqmáripá eqmaq iuwo éra, Póeráhqne sirupipeq míanehboq ite pokoro aito éra pagu pagunuwe.

¹³ Pagu pagunuwana Sísaga kowe aritowara owainawamarínká wehukení auwera póeráhqmariné sirupipeq kowíowara 2táhúséni (2,000) póeráhqmáriná sáwéhrapeqté pehbeheráh tunse mentúpipeq wánínkuwe pukuwe.

¹⁴ Póeráhqtaq wahnahnu kegá tagéra pehbeheráh pokue sotápéq míó kereq sene nahtapeq míó kereq koreríúwara seraganeheéra suwe.

¹⁵ Sísaba suwana owainawamarí kaqauwo anínká kaweq iwíáhorahéna aneranerue tútuue míowara su kegá tagéra áhreuwe.

¹⁶ Áhreuwara tago kegá kawerato ehweh su ke teriera póeráhqmari puku ehwéh teríúwara

¹⁷ sega Sísansabé, Itene marakó sue pokúno éra pagu pagunuwe.

¹⁸ Sísá sípiipéq kiasague pokinaútaq owainawamarí kaqauwo anínká wensabé, Íné are kéraníe úwe.

¹⁹ Kéraníe úwana Sísaga ahqáho atena wensabé, Arenawahpeq pokue íné arene Wahnahnka arensabé nirutaboirue kawerató éhwéh arenawahrah korerio úwe.

²⁰ Úwana wega pokue Tékapórísa marákórápéq mó ke suwahpeq mó ke suwahperue Sísaga we kawerato ehweh koreri terinuwara moke író kega áhtenuwe.

*Sísaga awahre iní kaweratená ahrari oganúq ato ehwehne.
(Mátíyu 9.18-26; Áruká 8.40-56)*

21 Sísaga sípi kéwewena kure Kehrari kawéhu seberaebéq seuwekúwara áhnte wehekéq weba sáhuriówe. Káwehu ayehráq miówana

22 Asiu kené momiwí nahtápéqté wáhnáh aní Sáirusaga mitaq séna Sísaga tagéna áhtó púana wene aigárápi káuqmunue arehunseraráq ména wensabé,

23 Nániyahu pukinaire. Wenaneq koráhtoréhnana kaweraginkehboq máho. Oga míankehboq máho éna pagu pagunúwana

24 Sísaga we kérowe.

We kérowara áhnte kegá moráráq kure Sísaga kú ahtápéq we pehentáruq we pehentárurue kuwe.

25 Awahre iní kure airápété téhtaré ópéq áhnte opéq wene korahq íre taraqnágia peh tuerueúwe.

26 Peh tuerueúwana wega áhnte sotéh kébá poku pokuúwara sega we áhnte érawúwana wene móne sinsinue parabaruowana íre kaweragúwe. Írakaumo. Anotah íroke awáhréúwe.

27 Mi inínká Sísaga éhweh irena áhnte kegá moráráq kutaq

28 wewe náhenéna, Íné peh wene korósi koráhtoráhnaraqmé kaweraintankéhe úwe.

29 Áhnte wehekéqká kígíuwana awahre inínká Sísaga anehepeq sure wene korósi koráhtorowe. Koráhtorowana wene korahq apubúue taraqnágúwana wene arupipeq iwíáhéna, Íné aiq kaweraintéhre úwe.

30 Úwana Sísaga iwíáhéna, Ínéga inse kawerauwogo éna pabeqme, Néne korósi insega táhtorehro kasenúwe.

31 Kasenúwara we kéro kega Sísansabé, Áhnte kegá are paguno púah aneqsabé, Néne korósi insega táhtorehro eno uwe.

32 Úwana Sísaga táhtoro aní taganieéna aurankaúwe.

33 Kawerato inínká, Íné aiq kaweraintéhre éna áhre iransánéna Sísaga sure arehunseráráq sewéna moke teawuwe.

34 Teawuwana Sísaga wensabé, Náinahnoo, arega aiq pútare aintahnaga kaweratóge. Are awaho ani míaniewóne. Pehwehrue pokéwahno úwe.

35 Pehwehrue pokéwahno úwara wahnah aniné nahtapeqté táhmaro kegá sure abowansabé mahraréra, Areniyahu aiq pukire. Aiq puki puah síwáhnori anínká sinsabé ahqáho ato uwana

36 Sísaga sene ehwehnsabé íre iwíáhia abowansabé, Íre áhreúno. Peh aiq pútare ainto éna

37 áhnte we kéro keyabé, Mahtaq miáhro aritena peh morá téhq abáráhré Sémísireq Sónireq mó aní Pítareq meriqmena pokuwe.

38 Pokue mi wahnáhné nahtapeq sutaq irobibiu ke tagówara áhnte ibiséra anotah ibítúnátúnánuwe.

39 Ibitunátúnánuwana Sísaga nahupeq kibekéna irobibiu keyábé, Aneqsabé áhnte ehwehnéq ibitunátúnánoo? Mah ahrári íre airaiq pukia peh sugéhre úwara

40 sega awiréh atówe. Awiréh atówana Sísaga ómi mío ke máhpeq kaqsuena mi ahráriné anoiboreq we kéro kereq meriqmena ahrarine máhriqtapéq pokúwe.

41 Pokéna wene ayahnkara táhtotawéna wewene ehwehtaq mahraréna, Tarita kumie úwe. Tarita kumie úmé, Ahrario, ínéga teawúge. Irigúno úwe.

42 Irigúno úwana wega apubúue irigéna ah noguwe. Mi ahráriné ópeqme airápété téhtaré ópéq míotaq pukuwana Sísaga iriatowe. Iriatowara tago kegá áhtenuwana

43 Sísaga sensabé, Mó kegá íréhboq íre teriéro éna wenanoi-bonsabé, Iteriyahu táhutahuq náwétao úwe.

6

Néhsara suwahpeqte kégá Sísansabé suwahrió ehwehne.

(Mátíyu 13.53-58; Áruká 4.16-30)

1 Sísaga mitaq suena wenawahpeq pokúwara we kéro kega kérowe.

2 Ahrena ahrena wehekáh Sísaga Asiu kené momiwí nahtápéq síwáhnorúwara áhnte író kega áhtenuwe. Áhtená mahraréra, Wega irari ehwéhmé eheqte ehwéhpo? We árahue ahtebia áni úkurairo? Wega ótaq sansámári árahue mirairo?

3 We peh nah pe tagariéh áni míre. We Máhriane ahninkáwá wíre. We Sémísireh Sósépareh Súrásareh Sáimónirehne siwahwá wíre. Wenanahnoreh mahtaqté ánimári móe éra wensabé abiahnsa atówe.

4 Abiahnsa atówana Sísaga sensabé, Manikáne ehweh irari anínsabé mó ke suwahpeqte kégá iwíáh iwíáh atáhwe. Peh morá wenawahpeqte kéreq wenawahraheq wene nahtapeq kaegaeo kereqka wensabé íre iwíáh iwíáh atáhwe úwe.

5 Mibeqté kégá wensabé íre aiq pútare ató púana wega mitaq ótaq sansá íre áhnte miraorahúwe. Peh táhmaro awahré ké táhtorena kaweraritowe.

6 Wensabé íre aiq pútare atónsabe Sísaga áhtenúwe.

Sísaga we kéro ke arambehriraq eqmaq suo ehwehne.

(Mátíyu 10.5-15; Áruká 9.1-6)

Sísaga mó kehiná suwahpeq mó kehiná suwahperue kosíwáhnorúwe.

7 Wega we kéro ke airápété téhranitéyábé síáhrabéna mó mi anité mó mi anitéue eqmaq suowe. Eqmaq suanaútaq owainawamarí kaqsuagehéna wega págege aritena

⁸ sensabé, Ite ahtapeqsabé tópahme unahmé mónewe íre meyháero. Peh morá pegiqnáhnkara meweq

⁹ súu sukiwe pokoro. Téhtaré síótí íre sukíoro.

¹⁰ Ite mó ke suwahpeq kirataq peh morá ániné nahupeq kaegaero.

¹¹ Wehukega ite íre mehweh aitera itene ehwehnsabé iuwahriehre irataq sene nah sueq itene igárátáq kahna tanáhúq poruarueq pokoro úwe.

¹² Úwara eqmaq suo kega pokue mó kehinánsabé mahraréra, Kaweraitankéhboq itene ahbabáq sansa sueq kaweqtaq míáero teri terinuwe.

¹³ Sega áhnte owáináwámári kaqsuera awahre ke óríwi awánká sérá ano abaq sitera kawerarítówe.

Sóni wání meri merinú aní pukú ehwehne.

(Mátíyu 14.1-12; Áruká 3.19-20, 9.7-9)

¹⁴ Sísá éhweh mitaq teri mahtaq terinuwana anotah wahnáh aní Érótiga irowe. Táhmaro kegá iraréra, Sóni wání meri merini aní pukéna mó oga úkurai puana amahnága págege otáq sánsánire uwe.

¹⁵ Uwara mó kegá, We Éráísa wire uwara mó kegá, We Manikáne ehweh irari animé naho Manikáne ehweh iraru ke tahnsa aní míre uwe.

¹⁶ Uwana Érótiga Sísá éhweh irena mahraréna, Ínéga ayahqno kiraq áúwátáu animé Sóni we mó oga úkuraire úwe.

¹⁷⁻¹⁸ Sóni oga míotaq wega Érótingsabé ehweh atena mahraréna, Arenábáqne ahre meronawe Mósísiga sehgióro ú ehweh aiq anterutone úwe. Érótiga wenábáq Pírípine ahre Éróríasa meyonsabe Sóniga wensabé ehweh atowana meyo inínká mi ehwéhnsabé ayehitónsabe Sóni abiahnsa atowe. Abiahnsa atowana Érótiga sóntía keyabé, Sóni táhtoqme karábúsiipéq móátáero úwara táhtoqme karábúsiipéq móátówe.

¹⁹ Móátówana mi iní Éróríásaga Sóninsabé abiahnsa atataú púana Sóni subiq suaníe íwíáhúmé íre miraorahúwe.

²⁰ Érótiga Sóninsabé áhtenéna iwíáhéna, We íre ahbabáq ani peh kaweqtaq mía míai aní míre éna, Pehragahro únsabe mó kegá Sóni íre subiq suahráhuwe. Érótiga Sónine ehweh irotaq iwíáh kikiréna peh Sónine ehweh ireyabe awahbówe.

²¹ Érótime anowagá we maqmio ahrraq ko tanáhráq sútaq wega anotah tahutáhúq kawerarena wahnah wehwárinseq sóntía wahnáh wéhwárinseq Kehrari marákórápéqté áhnte moné ko wehwárinseq kirabo aritowe.

²² Éróríásane ayahunkawagá seba séna ábáhrúwara Érótireq weba táhutahuru kereqka ábáhrúnsabe áhnte iwíáh íwíáhuwe.

Minayabe Érótiga mi ahráryábé, Arega nánio ina naneq náwinie.

²³ Pópoqnahga tagaríéhtáq aiq pútariahnsanuge. Arega nánio ina naneq náwinie. Wahnahnu naneqsabé ákáhtaq nánio inaraqmé náwinie úwe.

²⁴ Úwana ayahunkawagá tueyokue wenanonsabe, Aneq nánio ininkono úwana wenanoga, Sóni wání meri merini aniné ayahqno nánio úno úwe.

²⁵ Úwana wega pehbeheráh kibekéna Érótingsabé, Íné Sóni wání meri merini aniné ayahqnonosabe níre. Amahnága kunubaipéq maqme nánio úwe.

²⁶ Nánio úwana Érótiga mi ehwéh irotaq wene arupipeq áhnte umeh agúwe. Pópoqnahga tagaríéhtáq awinauge ú púana wene arupipeq iwíáh kikiruwe. Ínéreq táhutahuro kegá néne ehweh íráh púana niyehitéhneho éna, Mi ahráryábé íre ahqáho atahráhuwe.

²⁷ Minayabe wega sóntía anínsabé, Sónine ayahqno kogiraqme mewe súno éna apubúue eqmaq suowana tunse karábúsiipéq Sónine ayahqno kiraq suowe.

²⁸ Kiraqme kunubaipéq maqme mewe séna mi ahráryá awuwana wenano móawuwe.

²⁹ Sóni kéro kega we subiq súo ehweh irera sure wene anonka sesehiwera maisia ónápípeq móárówe.

Sísaga 5 táhúséni (5,000) weh kiraboú ehwehne.

(Mátíyu 14.13-21; Áruká 9.10-17; Sóni 6.1-13)

³⁰ Sísaga eqmaq suo kega weba kouwekéra sega mirau ehwéhnkákáq síwáhnoru ehwéhnkákáq moke teawúwe.

³¹ Íregárita qéra séra unsabe Sísareq we kéro kereqka íre táhutahurorahu puana Sísaga sensabé, Máhoru. Ahrenagehboq itebataq abatapi pokonehe úwe.

³² Minayabe sípi kéwewera kure sebataq abatapi pokuwe.

³³ Pokuwara áhnte kegá sípi tagéra, Sísareq we kéro kereq aiq tagóne éra sensuwahpeq suera peh marakóipeq pehbeheráh kure Sísá kinaúrabeq kuwe.

³⁴ Sísaga koráwégútaq áhnte wehekéq tagéna sensabé arutaboairitowe. Íre wahnahnkákáq sípísípíq tahnsa mío púana sensabé arutaboairaritena áhntetaq síwáhnorúwe.

³⁵ Ío tupekinaútaq we kéro kega Sísaba séra wensabé, Mótaq penkinae. Mahta q peh abatapi púah

³⁶ mah kegá so kéh márakórát wahtotaq kehiná suwahpeq táhutahuq kobaiqmaragéhboq eqmaq suo uwe.

³⁷ Úwana Sísaga sensabé, Itega mah ke táhutahuq kirabooro úwara sega wensabé, Ite áhnte moné 200 Kína mewe q páréti kobaiqmaqme kiraboonehknono uwe.

38 Uwana wega sensabé, Páréti árahue kehro? Koragahro úwara sega kosáhnsahera Sísansabé, Párétiwe moberíáh kéhre. Pahme téhtaré kéhre uwe.

39 Uwana Sísaga míó keyabé, Narunarunitaq isepí kiria mahpi kiriaue tútuue míáhro úwara sega miraue tútuue míówe.

40 Áhnte ke 100 wehekéq morabí isepí tútuue mía 50 wehekéq morabí mahpi tútuue míauwe. Miraue kiranéhnue tútuue míówe.

41 Sísaga mi moberíáh párétiákákq téhtaré páhnikákákq mewena íopeq tagéna Manikánsabe, Kaweróne atena páréti keqme we kéro kega kiraboigeheéna náriuwe.

42 Náriuwara ómiga nowana siyahbankirowe.

43 Siyahbankirowara páréti arahqkakaq pah arahqkakaq airápété téhtaré páhsíkétí úsawe obeníq márówe.

44 Mi tahutáhúq no wehwé íregáritaq 5táhúséni (5,000) weh wóe.

*Sísaga káwehu wání abobóráhtaba nogu ehwéhne.
(Mátíyu 14.22-33; Sóni 6.16-21)*

45 Míówana Sísaga we kéro keyabé, Sípiipéq kiasagoro. Seberaebéq ite nonótáh Pétásáira suwahpeq pokoro éna apubúue eqmaq suena míó keyabé, Iteruwahpeq pokoro éna

46 mitaq suena púrerinieéna sáwéhrapeq kiuwe.

47 Penkútaq we kéro kega sípiipéq káwehu ákáhpi míówana Sísaga webataq marakóipeq míówe.

48 Míowara siuratapeqté anotah soirírúnsabe awankátate wání subame kéra ahyanahyanuwana sóiriqka saiqnówana tagówe. Ahyahbinkerotaq Sísaga wání abobóráhtaba seba kure kótaikinaútaq

49 sega we tagéra, We wahnsa wíre íwíáhéra kareuwe.

50 Ómiga we tagéra anotah ahréera kareuwana Sísaga sensabé, Pehitaq míáhro. Íné úge. Íre áhreoro úwe.

51 Sísaga sípiipéq kiasagéna sereq kiwíowana sóiriq táqnáigúwara sega anotah ahténuwe.

52 Áhtenéra páréti keqme kiraboúnsabe sirupipeq íre iwíáhia peh íre irasa míówe.

*Sísaga áhnte awáhré ké kawerarito ehwéhne.
(Mátíyu 14.34-36)*

53 Segá sípiipéq kure seberaebéq kéráwégue Kénésáréti marakórápéq kure mitaq sípi arahwéraq móárówe.

54 Móárówara míó kega tagéra, Sísá wíre éra

55 pehbeheráh sensuwahrahba pokue, Sísá míéhre mitaq teri mahtaq terinuwara awahre ke sene máhriqkákq meriqmera weba mórítówe.

⁵⁶ Sísaga moke mi ke suwahpeqkákáq moke táhúnipéqkákáq úpeqkákáq nogutaq sega awahre ke máhkétirapéq mórítówe. Móritera Sísansabé pagunera, Awahre ke arene korósi aiq táhtoragehe uwara wene korósi táhtoró ke moke kaweraguwe.

7

Manikáne ehwehnka iteinahbúréhne sansá kiotaikire i ehwéhne.

(Mátíyu 15.1-9)

¹ Péhrasi kereq Mósísine ehweh síwáhnoro kereqka Sarúsarama suwahpeqte sure Sísaba sáhatíówara

² we kéro kega siyahnkara íre pabeq paberia pehipi nowara tagowe.

³ Péhrasi kereq moke mó Asiu kereqka sinahbúwárehne sansá sehgiro puara ahriahri ebeq siyahnkara pabeq paberaruera anehe táhutahuq aruqaruruwe.

⁴ Máhkétirapéqté séyéutaq sega ebeq mósosuera anehe táhutahuruwe. Segá sinahbúwárehne sansá áhnte mó sansá miraéra káhpuwe antehyamé tniwe pabeq pabeq aruqaruruwe.

⁵ Péhrasi kereq Mósísine ehweh síwáhnoro kereqka Sísansabé kasenéra, Iteinahbúréhne sansámé are kéráh kégá aneqsabé anteruera peh náwíqkakaq síyáhnkárátáté táhutahuq naho uwe.

⁶ Uwana Sísaga sensabé, Itewe peh kopéráhpéro ke wóe. Manikáne ehweh irarú ani Áísáiaga naho Manikáne ehwehnka mahraréna, Mah kegá néníwíq síwéhrate pankerera peh sirupipeq ínénsabe íre suwahbehre.

⁷ Segá wehukega sehgióro e ehwéh síwáhnoréra, Mahnawé Manikáne sansáne ewe. Minayabe sega ínénsabe péhepehe iwíáh iwíáh aintáhwe úwe. *(Aisaia 29.13)*

Itega miraonsabé púkuipéqté éhwéhnká aiq irarire.

⁸ Itega Manikánka sehgióro ú ehweh sueq peh wehukene sánsá ambubu atawéq sehgirowe úwe.

⁹ Sísaga mó mahraréna, Iteitene sánsá sehgioneheéq Manikánka sehgióro ú ehwehnsabé anetaníbo éq anterúáhwe.

¹⁰ Mósísiga naho mahraréna, Iteinoibone ehweh ireq se séhréh arítáhro úwe.

Wega mó mahraréna,

Wenanoibonsabé íre kaweq ehwéh arítéh ání subiq súáhro úwe. *(Kisim Bek 20.12, 21.17)*

¹¹ Manikáne púkuga miraue irariraq itega síwáhnoréq, Wehukenínká wenanoibo séhréh aritahráhi monébópoq mó nanepopoq matawéna wenanoibonsabé mahraréna, Mahnawé Maniká íre áwátáutaq tahirímé náiyú irino ire.

12 Wehukeníká miraue irariraq itega, Mi anínká wenanoi-bonsabé anetaníbo ime aiq kawerire. Wega se íre séhréh arítéhmé aiq kawerire ewe.

13 Minayabe iteitene ehweh sehgiónsábé Manikánka sehgióro ú ehweh anterúáhwe. Mahna tahnsa sánsá áhntetaq mira aruqaruréq mó keyábé, Itene sánsá sehgióro arítáhwe úwe.

Sísaga, Wehukeníné arupipeqté íwiáhgá ahabáratáhráhire ú ehwehne.

(Mátíyu 15.10-20)

14 Sísaga mónkakáq mitaq míó keyabé, Ínéba sewiáhro. Ite ómiga néne ehweh ireq íwiáhue tagahro.

15 Wehukeníká táhutahurinka íre ahabáratéhre. Írakaumo. Peh morá wene arupipeqté íwiáhgá ahabáratáhráhire.

16 [Ahreakaq kéó, mah ehwéh írátíáhiro úwe.]

17 Sísaga weba sáhatió ke suena nahupeq kibekúwara we kéro kega mi pabéqmé éhwéhnsábé kasenuwe.

18 Kasenuwana wega sensabé, Ite moq íre írátíaho? Wehukeníká táhutahurinka íre ahabáratéhre. Minayabe íre iraho?

19 Táhutahuqka wehukeníné íwiáhipeq íre túíre. Peh ahmbi-upipéq tunse tueagire úwe. Sísaga mah ehwéh irarúmé, Moke táhutahuq nah naneq mire úwe.

20 Sísaga mó mahraréna, Wehukeníné arupipeqté íwiáhgá ahabáratéhre.

21 Wehukeníné arupipeqté, wene íwiáhipeqté, ahabáq íwiáh áhwárehre. Íre kaweq íwiáhwé, mahbi ahrari abariéwé, aebówé, wehuke subiq suewé,

22 mó aniné ahre weh abariéwé, mó aniné ménsámehnsánsabe aigará pabekime, íre kaweq sansámé, péhephenéwé, íre miraó naneq miraime, mó anínsábé íre kaweq íwiáh atewé, éhruruéwé, píribahriéwé, saiyoéwé,

23 moke mah ahabáqmé, wehukeníné arupipeqté áhwárehre. Mahnawarinká wehukení ahabáratéhre úwe.

Nahnso inínká Sísansabé kawerue aiq pútare ato ehwéhne.

(Mátíyu 15.21-28)

24 Sísaga mitaq suena Táíya suwahpeqte kéné marakórapeq pokúwe. Pokéna nahupeq kiena, Íné mahtaq míónsábé mó ke teríyeho úwanawe we kopípéq íre míahrahúwe. Írakaumo.

25 Owainawanka wene ayahunkawa subiqmaq subiqmarú inínká Sísá míéhre u irena apubúue sure Sísansabé áhtó púana wene aigarátáq arehunseraráq sewíowe.

26 We mitaqté náhnsó ínínéna Káríki ehwéh iro iní míre. Wega Sísansabé, Nániyahu subiqmaq subiqmari owáínáwá segasuo teawuwe.

27 Teawuwana Sísaga wensabé, Ebeqme animárínká táhutahurigehe. Sene táhutahuq mewe iamárípá tuparuwéwé íre kaweq sansáne.

28 Úwana wega Sísansabé, Anotah aníno, arega irarénawe aiq pútaróne. Iamarínká animáríné siyahpíte megí apípí tahbe tehnopeqte mewe nahtaq sibowágá íre kaqsúéhre úwe.

29 Úwana Sísaga wensabé, Arega irarénayabé seuwekúno. Owainawanka areniyahu aiq auwena pokire.

30 Aiq auwena pokire úwana wene nahtapeq pokue tagówana owainawa kaqauwo aní aiq auwowana wene máhriqtaq awahoraq míowana tagówe.

Sísaga ahre parosa íre ehwehnorahi aní kawerato ehwehne.

31 Sísaga Táíya suwahpeq suena Sáíróna suwahpeq kótaikéna Tékápórísa marákórápéq tuena Kehrari kawéhútáq kúwe.

32 Mó kegá ahre parosa aní íre kaweq ehwéhnú aní Sísaba meqmera suwe. Segá Sísansabé, Kaweraginkehboq arene ayahnkaratáté táhtoro uwe.

33 Uwana Sísaga mi aní meqmena mipi sáhurío ke suena móbeq pokue wene ayahnobeqtaté mi aniné ahreipeq paroq-matawéna anehe wene ayahnobeqtaq tehqniarena mi aniné anehbíra q marena

34 Íópeq tagéna ahyanahyanéna ahre parosa ánínsábé mahraréna, Épátae úwe. Mi ehwéhnúmé, Ahre sio úwana

35 wene ahre siatowana wene anehbí kaweragúwana wega kaweq ehwéhnúwe.

36 Sísaga sensabé, Mó ke teríyeho úwara sega mó ke teriúnsabe wega teríyeho uge úwara sega áhnte mó ke teri terinuwe.

37 Mi ehwéh író kega anotah ahténéra mahraréna, Wegá moke kawerue miraire éra ahre parosa aní iro atéhre. Íre ehwehnorahi aní ehwehnúno atéhre uwe.

8

Sísaga 4 táhúséni (4,000) weh kiraboú ehwehne.

(Mátíyu 15.32-39)

1 Mitaqkake áhnte kegá Sísaba sáhatiówana se táhutahuq íre konsabe Sísaga we kéro keyabé síáhrabéna sensabé,

2 Mahta q míáh kegá ínéba apahtáro wéhékáh míáhnsábé amahnága se táhutahuq íre kéh púana sensabé nirutaboiruge. Íre kirabo aritasa pehipi eqmaq súáhnaraq ahtapeq siunúnka q surahiyeho. Pehipi íre eqmaq suaníe.

3 Sene nahtapeq eqmaq súáhnaraqmé sirupibiyabé ahtapeq siunúnka q márunsurahoneherawoe. Táhmaro míáh kegá íre wah-topeqte surowe úwe.

⁴ Úwara we kéro kega wensabé, Mahtaq peh abatapi míre. Mah ke awehraq tahutáhúq nagehboq arahue áhnte tahutáhúq meyhrahuno uwe.

⁵ Uwana Sísaga sensabé, Árahue paréti kehro úwara abapete téhtaré kéhre uwe.

⁶ Sísaga weba sáhurió keyabé, Marakóraq tútuoro éna mi abápété téhtaré paréti mewena Manikánsabe, Kaweróne atena paréti keqme we kéro kega míó ke kiraboigeheéna siuwara sega moke míó ke náriúwe.

⁷ Sega táhmaro káriq pah kowana Sísaga Manikánsabe kaweróne atena we kéro keyabé, Minaaqaq kirabooro úwe.

⁸ Kirabooro úwara míó kega nowana siyahbankirowe. Siyahbankirowara arahqmé abapete téhtaré páhsikéti úsawe obenkíq márówe.

⁹ Peh íregáritaq wehuké 4 táhúséni (4,000) ke míówe.

Sísaga mi ke eqmaq suena

¹⁰ sípiipéq apubúue kiasagéna wereq we kéro kereq kure Tárámánúta marákórápéq pokuwe.

Sísansabé, Ótaq sansánúno u ehwéhne.

(Mátíyu 16.1-4)

¹¹ Péhrasi kegá Sísaba séra wensabé ehweh atera, Manikánka are séhréh atahna taganehboq íópeqté ótaq sansánúno uwe. Ótaq sansánúno éra we áhwárawe tagowe.

¹² Áhwárawe tagowana Sísane arupipeq págege agúwana wega mahraréna, Amahnága oga miáh kegá aneqsabé ótaq sansá tagéyabe suwahbehro? Teiníboq írátíáhro. Segá ótaq sansá íre tagagehe. Ahqáho. Írakaumo úwe.

¹³ Írakaumo éna Péhrasi ke suena sípi kéwewena kéráwégue seberaebéq pokúwe.

Paréti muoráhi naneqsabé pabeqme ehwéhne.

(Mátíyu 16.5-12)

¹⁴ We kéro kega paréti meweyabe sibitagúwara peh morá paréti sípiipéq kowe.

¹⁵ Sísaga sensabé págegeue mahraréna, Tagaríáhro. Péhrasi kereq Érótireqne paréti muoráhi naneq pehragahro úwe.

¹⁶ Úwara sega seye náhenéra, Ite paréti íre kéhnsabé Sísaga mi ehwéh teire uwe.

¹⁷ Uwana Sísaga sene ehweh ahtebéna sensabé kasenéna, Ite paréti íre kéh éhwéhmé aneqsabé sío síoo? Amahnága teiú éhwéh íre iraho? Itene irupipeq íre ahtebaho?

¹⁸ Itene iurame kéhraq íre tagariaho? Itene iahrewé kéhraq íre írátíaho? Ínéga mirauraume ite íre iahreraq kehro?

19 Ínéga 5 táhúséni (5,000) weh moberíáh párétí keqme kirabourautaq arahqmé árahue unáh úsawe obenkíq matoo úwara sega wensabé, Airápété téhtarée uwe.

20 Uwana Sísaga sensabé, Mó ke 4 táhúséni (4,000) weh abapete téhtaré párétí keqme kirabourautaq arahqmé árahue unáh úsawe obenkíq matoo úwara sega wensabé, Abapete téhtarée uwe.

21 Uwana wega sensabé, Minayabe ite amahnágaákákq íre iraho úwe.

Sísaga aura pira ání kawerato ehwehne.

22 Sega Pétásáira suwahpeq suwara mó kegá aura pira ání Sísaba meqme séra wensabé, Mah aní kaweraginkehboq arene ayahnkaratáté táhtoro uwe.

23 Uwana Sísaga aura pira ání ayahtaq ahmboqména ahnansahrapeq pokéna wene aura tehqni atena ayahnkaratáté táhtorena wensabé, Aiq tagahno úwe.

24 Úwana wega tagéna, Ínéga nogó ké tagogana se awanká tahnsa nogówana tagoe úwe.

25 Úwana Sísaga ayahnkaratáté wene aurapi mó táhtorowana wega ebitáwéna wene aura kaweragúnsabe kawerue tagówe.

26 Kawerue tagówana Sísaga wensabé, Mah kehiná suwahpeq amahnága kouwekineho éna wene nahtapeq eqmaq auwowe.

Pítaga Sísansabé, Are Karáhé wóne ú ehwehne.

(Mátíyu 16.13-20; Árúka 9.18-21)

27 Sísaga we kéro kereq meriqmena Sésaría Pírípái suwahpeq mitaq wahtotaq mó kehiná suwahpeqtaq pokinaúwe. Ahtapeq kutaq wega sensabé kasenéna, Mó kegá ínénsabe inse aintaho úwe.

28 Úwara, Arensabé mó kegá, Sóni wání meri merini aní míre ewara mó kegá arensabé, Éráisa wire ewara mó kegá arensabé, Manikáne ehweh irari aní míre ewe uwe.

29 Uwara Sísaga sensabé kasenéna, Itega ínénsabe inse aintaho úwana Pítaga wensabé, Manikánka ite meirena kawerai-tankeheéna omaq ato aní móne úwana

30 Sísaga sensabé minayabe mó ke teríyeho úwe.

Sísaga, Íné pukéna oga úkinauge ú ehwehne.

(Mátíyu 16.21-28; Árúka 9.22-27)

31 Sísaga we kéro ke síwáhnoréna, Íné wehukení úku aní níwíoqnaneherawoe. Asiu kené abowah wehreq Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéreq Mósísine ehweh síwáhnoro kereqka ínénsabe, Iuwahriehre éra nubiq suaneherawoe. Nubiq suehrana íné pukéna apahtáro wéhékáhtáq iriwe oga úkinauge úwe.

³² Sísaga mah ehwéh pahsuqme irarúwana Pítaga we meqmena móbeq móatena wensabé awehgu atena, Arega iraréna ehwéhmé aiq pútaragineho úwe.

³³ Úwana Sísaga pabeqme we kéro ke tagéna Pítansabé awehgu atena wensabé, Owainawano, móbeq miahno atena, Arega iraréna ehwéhmé Manikánka íre iwíáh atéhre. Minawé peh wehukene iwíáh wíre úwe.

³⁴ Sísaga we kéro kereq moke míó kereqsabé, Ínéba sewiáhro éna, Íné sénireyabe awahbeh aníno, arerene awahbeh iwíáh suo. Manikáne arambehri mira aruqarurunsabé sega íné awankátaq táhparagéhe. Ínéga miraunserah miraue séniro.

³⁵ Wewensabé arutaboíréna peh wewene awahbeh iwíáh mira aruqaruri anímé oga mérapeq íre awaq miahráhire. Néne kaweq ehwéh koreriena néne sánsá sehginieéna wewe awahbeh iwíáh susuri anímé oga mérapeq awaq miankéhe.

³⁶ Wehukeníká moke mah marákóipéqté ménsáméhnsá matiéhtáq tahirímé oga mérapeq íre awaq miahnaraqmé mi ménsáméhnsánká árahue séhréh atéh iripo?

³⁷ Oga mérapeq awaq meyabe aneqtaté paiqmarankéhbo? Ahqáho. Írakaumo. Íre paiqmarahráhire.

³⁸ Amahnága oga míáh kégá Manikánsabe íre suwahbehrara peh ahababáq aruqaruowe. Mah tanáhráq ínénsabeákáq néne ehwehnsabéákáq ayehiteh anímé íné wehukení úku anínká túónagake mi anínsábé moq niyehitanawire. Nánibone patahga tahnsa téhreh naneqkakáq íné wehukení úku anínseq Manikáne íopeqté kéreqka túónagake mi anínsábé niyehitáhnana ahqáho ataníe úwe.

9

¹ Sísaga mó mahraréna, Teiníboq írátíáhro. Táhmaro iriwe míona ke pehipi íre pukigehe. Ebeqme Manikánka págegeue wahnah wahnahnínaq tagéq anehe pukigehe úwe.

Sísane auranabiah mó kugú agú ehwehne.

(Mátítyu 17.1-13; Áruka 9.28-36)

² Sísaga síwáhnorúwana abapete morá wéhékáh parabagútaq wega Pítareh Sémísireh Sónireh sebataq meriqmena anotah sawéhrápéq kiuwe. Kiuwara mó kegá íre míowara sega tagotaq Sísane auranabiah mó kugú kaweq kugú agúwe.

³ Wene korósi patahga tahnsanue anotah tabérábé agúwe. Mina tahnsa tabérábéwé mah marákóipéqté ambanta pabeq paberi anínká íre miraorahire.

⁴ Éráisareq Mósísireqka íopeqté tunse ábóraragéra Sísareq ehwehnuwe.

⁵ Ehwehnuwana Pítaga Sísansabé, Íwáhnoraníno, ite mahtaq miónayabé aiq kawerire. Apahtáro úqna pearanéhe. Arene morá, Mósísine morá, Éráísane moráue pearanéhe úwe.

⁶ Se anotah ahréu puana Pítaga íre iwíáhia pehipi irarúwe.

⁷ Irarútaq írabúyánka seubítíowana mipéqté éhwéhnká mahraréna,

Mah anímé niruní nénáhní míre. Wene ehweh íráhro úwe.

⁸ Úwara Sísá kéro kega apubúue aurankahnkaue tagowara mi anité íre míoyana peh morá Sísá webataq sereq míowara tagowe.

⁹ Sáwéhrapeqté tuegutaq Sísaga sensabé, Itega tagéq irewáh éhwéh amahnága mó ke teriyeho. Íné wehukení úku anínká pukéna oga úkonaraq terigéhe úwe.

¹⁰ Únsabe sega mó ke íre teriasa peh oga úkona ehwéhnsabé seyega iwíáhue kasenuwe.

¹¹ Kasenéra, Mósísine ehweh síwáhnoro kegá, Éráísa ebeq sinaraq anehe Manikánka omaq ato aní anehe sinae eme aneqsabé irareo uwe.

¹² Uwana Sísaga sensabé, Éráísaga moke kawerinieéna ebeq suraire. Mó kegá íné wehukení úku aní níwíoqnéra niwiréh aintagéhe. Minayabe Manikáne púkuipéqté séhíránká aiq teí mino?

¹³ Ínéga teiníboq írátíáhro. Éráísa aiq suraire. Púkuipéqté séhíránká aiq irarinserah mó kegá seye suwahbarai sansánéra we íre kaweratárowe úwe.*

Sísaga owainawa kaqauwena animai kawerato ehwehne.

(Mátíyu 17.14-21; Áruká 9.37-43)

¹⁴ Sísareq apahranító we kéro kereqka mó Sísá tagariáh kébá túwara áhnte mó kegá seba sáhuríowara Mósísine ehweh síwáhnoro kereqka se ehwehuwe.

¹⁵ Ómi mitaq sáhurío kega Sísá tagotaq áhtenéra pehbeheráh weba séra mehwehuwe.

¹⁶ Mehwehuwana Sísaga sensabé kasenéna, Itereq sereq aneq ehwéhnoo úwe.

¹⁷ Se míórabeqte wéhgá Sísansabé, Íwáhnoraníno, nénahni areba meqme suge. Owainawanka we subiqmaq subiq-marinsabé wega ehweh íre irahráhire.

¹⁸ Owainawanka we subiqmaq subiqmaritaq marakóraq tontehriparéhrana arehya kiobinue áwéhraq nankiq nánkírirana wene anonka tawiróbana atia atiaire. Are kéréh keyábé, Owainawa kaqauwáhro ugarawe sega íre miraorahowe úwe.

* **9:13:** Éráísa suraime pabeqme ehwéhne. Mátíyu 17.12-13 tagáhno.

19 Íre miraorahowana Sísaga míó keyabé, Ite íre aiq pútare ainteq saiyo ke wóe. Iteba mía míaume ahkake awehraq kanabo? Itega miraonsabé nirupipeq umehime ahkake parabaginabo? Mi anímái ínéba meqme sero úwara

20 meqmera móátówe. Meqmera móátówana owainawanka Sísaga tagótaq mi anímái kúrugúru atowana we marakóraq márunsurahéna tabenoráhbénoue arehya kiobinúwe.

21 Sísaga mi aniné abowánsabé kasenéna, Arenahnimé téhwe ahkake miraurairo úwe. Úwana abowágá, Pehgáriq aní mívaraitaq mirauraire.

22 Owainawanka we subiq suanieéna iraipéq áhntetaq susuréna wánípipeq áhntetaq susurire. Arega miraorahónawe arutaboiraite miraúno úwana

23 Sísaga wensabé, Arega miraorahónawe ono? Manikánsabe aiq pútare atéh ánínká moke miraorahire úwe.

24 Úwana abowágá apubúue mahraréna, Aiq pútare atóge. Arensabé aiq pútare atómé íre awehraq kéhnsabé séhréh ainto úwe.

25 Úwana áhnte mó ke weba peheráh sure mipi sewíówana Sísaga se tagéna owainawansabé awehgu atena wensabé, Íre ehwehnia ahre parosa owáináwáno, mah aní auwe pokúno. Webá mó íre súno úwana

26 owainawanka ehwehnaéna kúrugúru atena auwena pokúwe. Pokúwana mi anímái pusa aní tahnsa míonsabe áhnte míó kega, We aiq putiéhre uwana

27 Sísaga wene ayahnkara táhtoqme iriatowana irigúwe.

28 Irigúwana Sísaga nahupeq kibekúwara we kéro kega wensabé, Itewe árahinsabé owainawa íre kaqsuahráhuo kasenuwe.

29 Kasenuwana Sísaga wensabé, Mina tahnsa pehipi íre kaqsuahráhowe. Peh púrerirataq kaqsuahráhowe úwe.

Sísaga, Íné pukéna oga úkinauge mónkakáq irarú ehwehne.

(Mátíyu 17.22-23; Árúka 9.43-45)

30 Sísareq we kéro kereqka mitaq suera Kehrari marakórápéq akáhpí kíúwe. Kíúwana we kéro ke síwáhnorinieéna mó kegá íné míonsabé írého úwe.

31 We kéro ke síwáhnorú púana áhnte ke míórabeq íre pokúwe. We puké tanahráqsabé síwáhnoréna, Íné wehukení úku aní móintehrara nubiq suaneherawoe. Nubiq suehrana íné pukena apahtáro wéhékáhtáq oga úkinauge úwe.

32 Úwara sene sirupipeq wene ehweh íre irera kasenýabe áhreuwe.

Anotah anímé insebo i ehwéhne.

(Mátíyu 18.1-5; Árúka 9.46-48)

33 Segá Kápénééma suwahpeq kure nahupeq kibekuwe. Sísaga sensabé kasenána, Ahtapeqmé aneq ehwéh sío síoéwaho úwara

34 sega ehiya míówe. Ahtapeq nogútaq mó anínká mó anínkáue, Íné anotah aní ite kiotaigme aní múge iraréra ehwehu puara ehiya míówe.

35 Sísaga tútuue ména airápété téhranité we kéro keyabé, Ínéba sewiáhro éna anotah aní míanie íwiáhi anínká pehgáriq aní tahnsa míankehe. Wegá moke mó ke séhréh aritankéhe úwe.

36 Séhréh aritankéhe éna káriq aní meqme se ákáhpi iriatena sawiwena sensabé,

37 Ínénsabe arutaboiraientena mahna tahnsa káriq ání séhréh atéh anínká íné moq séhréh aintéhre. Íné séhréh aintéh anínká íre peh morá ínébataq séhréhre. Íné eqmaq núwéh aní moq séhréh atéhre úwe.

Íre itene naruo aní míéh ánímé itene iyahnabo aní míre ú ehwehne.

(Árúka 9.49-50)

38 Sóniga Sísansabé, Íwáhnoraníno, mó anínká arenáwirue owainawamarí kaqsúéhraq tagéq ahqáho atone. Wegá ite íre séiréhnsabé ahqáho atone úwe.

39 Úwana Sísaga wensabé, Íre ahqáho atáhro. Néníwirue irarinsabé ótaq sansá mirai anínká abehq éhwéh íre apubúue irare intahráhire.

40 Íre itene naruo aní míéh ánímé itene iyahnabo aní míre.

41 Teiníboq írátiáhro. Ite Manikánka eqmaq núwéh áníné animári míáhnsabé mó anínká ite né waní náinaraqmé mi aníné ápeqme íre tabanagia peh ahrreraq kanawire úwe. Manikánka mi aníné náwéna apéqmé ahrreraq kanawire úwe.

Ahbabáq sansanká aiq pútare atona sansá saiqnaruahráhi ehwehne.

(Mátíyu 18.6-9; Árúka 17.1-2)

42 Sísaga mó mahraréna, Wehukenínká ínénsabe aiq pútare aintéh aní ahbabáq sansa áugi ínaraqmé anotahtaq íre kawerire. Áugi anínká káriq aní áugi ínaraqmé wene anuopi anotah ebáh táhru táhrue púrúrúia káwéhúpépéq tuparuahnana wánípipeq tupekitaq tahirímé aiq kaweri irino.

43 Arene ayahnkaraká are ahbabáratana ínaraq mina kira-suo. Are peh morá áyáhnkáránkákákáq oga mérapeq pokinaraq aiq kawerinae. Are téhtaré áyáhnkáránkákákáq ahriahri iraipéq kaqauwáhnaraqmé anotah íre kawerinawire.

44 [Mitaq sene sinonka ahriahri ábe soinae. Mitaq íre puinkorahi iráipére.]

⁴⁵ Arene aigáránká are ahabáratana ínaraq mina kirasuo. Are peh morá áigáránkákáq oga mérapeq pokinaraq aiq kawerinae. Are téhtaré áigáránkákáq ahriahri iraipéq kaqauwah-naraqmé anotah íre kawerinawire.

⁴⁶ [Mitaq sene sinonka ahriahri ábe soinae. Mitaq íre puinkorahi iráipére.]

⁴⁷ Arene auranka are ahabáratana ínaraq mina piruo. Peh morá áúránkákáq Manikánka wahnah wahnahnirabeq pokinaraq aiq kawerinae. Téhtaré áúránkákáq ahriahri iraipéq kaqauwah-naraqmé anotah íre kawerinawire.

⁴⁸ Mitaq sene sinonka ahriahri ábe soinae. Mitaq íre puinkorahi iráipére úwe. (Aisaia 66.24)

⁴⁹ Sísaga mó mahraréna, Wehukénká táhutahuqtaq sóreq ahbiorahnanserah Manikánka ómi irobinataté ahbioqmarankéhe.

⁵⁰ Sóreq kaweq nanere. Sóreq auqmah naneq úkínaraqmé itega árahue kaweraranéhbo? Írakaumo. Sóreqka táhutahuq teorahi nanere. Mina inserah itene iyahnabo anímári míáhrabeq pehwehrue méq kaweq soréq tahnsanue míáhro úwe.

10

Sísaga wehga wene ahre kaqsueyabe irari ehwéhne.

(Mátíyu 19.1-12; Áruká 16.18)

¹ Sísaga mitaq suena Sorana aroipéq seberaebéq Súría marákórápéq pokúwara áhnte wehekéqká weba sáhatiówana wega ahriahri miraúnserahnue síwáhnorúwe.

² Péhrasi kegá Sísaba séra wega ahabábáq ehweh irarinkeheéra áhwárawe tagéra kasenára, Wehga wene ahre suewé mirao sansápo uwana

³ Sísaga sensabé, Mósísine ehwehnka anereiro úwara

⁴ sega wensabé, Mósísine ehwehnka mahraréna, Wehga wene ahre kaqsuanie ínaraqmé pépahqtaq sehiranue móawena kaqsuankéhe ire uwe.

⁵ Uwana Sísaga sensabé, Ite saiyoéq itene irupipeq págege onsabé, Mósísiga mi ehwéh sehiranúwe.

⁶ Wene ehweh íráhro. Wene ehwehnka mahraréna, Manikánka téh mah marákó marákó mirarotaq wega wehakaq ahreakáq mirarowe.

⁷ Minayabe wehga wenanoibone nah suena wene ahrrereq moraráq mía míaigehe ire. (Stat 1.27, 2.24)

⁸ Se peh morá áníné áú tahnsa úkigehe. Minayabe se íre mó aní mó aní tahnsa méra peh morá aní tahnsa miagehe.

⁹ Manikánka wehakaq wene ahreakáq moraráq mía míaotao aritonsabe wehga wene ahre súéhneho úwe.

10 Sísareq we kéro kereqka nahupeq kibekutaq sega mónkakáq ahre sue sansansábé kasenuwe.

11 Kasenuwana wega sensabé, Wehga wene ahre suena mó ahré meyahnaraqmé wega ebeq piah ahré ahbabáratena we íre kaweratéhre.

12 Ahrega wenawehq auwena mó anítáq wehkínaraq wega ebeq piah weh ahbabáratena we íre kaweratéhre.

Sísaga, Káriq anímárinká ínéba sewíagehboq ahqáho arítého ú ehwehne.

(Mátíyu 19.13-15; Árúka 18.15-17)

13 Sísaga káriq anímári táhtorankeheéra mó kegá meriqmera mórítowara we kéro kega mórító keyabé suwehgu aritera ahqáho arítówe.

14 Ahqáho arítowana Sísaga mina tagéna abiahnsa aritena sensabé, Mi káriq anímári ínéba sewíagehboq ahqáho arítého. Káriq anímárinká ínénsabe aiq pútare aintáh serahno kegá Manikánka wahnah wahnahnirabeq awaq miagéhe.

15 Teiníboq irátíáhro. Káriq anímárinká Manikánka wahnah wahnahnirabeqsabé sirutaborowe. Peh morá sega onserahno kegá mibeq kioráhowe úwe.

16 Sísaga mi káriq anímári sawiwena wene ayahnkaratáté táhtoqme Manikánsabe, Kawerarite séhréh arito ue púrerúwe.

Ahnte mensáméhnsánkákáq ánínsábé árahue oga mérapeq awaq mianabo i ehwéhne.

(Mátíyu 19.16-30; Árúka 18.18-30)

17 Sísaga ahtapeq pokinaútaq wehga peheráh séna arehunseraráq ména wensabé kasenéna, Íwáhnoraníno, arewe kaweq aní míahne. Oga mérapeq awaq mianíboq anerininkono úwe.

18 Uwana Sísaga wensabé, Aneqsabé kaweq aníne aintahno? Manikánka webataq kaweqtaq mía míaire.

19 Sehgióro ú ehwehmé aiq ahtebáhne. Mi ehwéhme mahraue kéhre. Mó aní subiq súého. Mó aniné ahre weh abariiyeho. Aebóiyeho. Mó keyabé péhe éhwéh arítého. Péhe éhwéhne mó kené ménsáméhnsá meyého. Iteinoibone ehweh ireq se séhréh arítáhro úwe.

20 Uwana wega Sísansabé, Íwáhnoraníno, íné pehgáriq mahbi míarau tanáhráqkákáq amahnágaákáq moke mina kawerue sehgiúge úwe.

21 Úwana Sísaga we tagéna arutaboiratena wensabé, Peh morá náneq íre miraóne. Are pokue moke matiahna mensáméhnsá paiqmaqme móne mewe tabonah ke nário. Mirainaraqmé íopeq kaweq naneqmarí matiankehe.

22 Tabonah ke nárie íné séniro úwana mi anínká irena áhnte mensáméhnsá ko púana wene arupipeq umeh agúwana pokúwe.

23 Sísaga pabeqme we kéro ke tagéna sensabé, Áhnte mensáméhnsá matiáh kégá Manikánka wahnah wahnah-nirabeq kieyabe anotah pagégéue mirao naneq mire úwe.

24 Úwara we kéro kega mi ehwéhnsábé áhtenuwana Sísaga mó mahraréna, Nánibáqmarino, ménsáméhnsánsabe iwíáh iwíáho kégá Manikánka wahnah wahnahnirabeq kíransabé anotah pagégéue mirao naneq mire.

25 Kéhma anotah kane. Mi kanká wai abahrabahpipéq kéagínayabé págegeue mirai naneq mire. Mina inserah áhnte mensáméhnsá matiéh anínká Manikánka wahnah wahnahnirabeq kinayabé anotah pagégéue mirai naneq mire úwe.

26 Úwara sega mi ehwéhnsábé anotah ahténéra Sísansabé, Minayabe insega oga mérapeq awaq miahráhiro uwe.

27 Uwana Sísaga se ebitáwéna sensabé, Wehukega íre miraorahowana Manikánka miraorahire. Peh morá Maniká wewega moke miraorahire úwe.

28 Úwana Pítaga wensabé, Itega moke mationa naneq sueq are kérone úwana

29 Sísaga mahraréna, Teiníboq írátíáhro. Ínénsabe sirutaboírera kaweq ehwéh teriera néne arambehri miraoneheéra sene nahme, sene marakówé súáhmé amahnága Manikánka áhnte mó 100 mó nárinkéhe. Nárinara sega áhnte nahmé, marakówé matiagehe. Néne arambehri miraoneheéra sinahnowarehwé siwahwarehwé sensibáqmarimé sensinoibowe sene animárimé súáhmé

30 amahnága áhnte mó kégá sensuwahrah úkigehe. Síbákawaréhwé, sinahnowaréhwé, sinowaréhwé, animárimé áhnte úkigehe. Mah tanáhráq kaweq ehwéhnsábé suwahriáhna kégá se síwíoqnagehe. Mókake oga mérapeq awaq miagéhe.

31 Amahnága áhnte ebeq se kégá mi tanáhráq sinehe kigehe. Sinehe se kégá ebeq kigehe úwe.

Náhmábáh 3 tanáhráq Sísaga, Íné pukéna oga úkinauge ú ehwehne.

(Mátíyu 20.17-19; Áríka 18.31-34)

32 Sísareq we kéro kereqka ahtapeq méra Sarúsarama suwahpeq kure Sísaga ebeq kúwara sega áhtenuwe. Anehe ku kégá áhreuwe. Sísaga airápété téhranité we kéro keyabé síáhrabéna sensabé mó kégá we miraoneherau ehwéh mónkakáq teri-
uwe.

33 Teriena, Írátíáhro. Ite Sarúsarama suwahpeq pokonaraq sega íné wehukení úku animé Manikáne ehweh mibeq mahbeq aritáh kéreq Mósísine ehweh síwáhnoro kereqpa

mónuankéhe. Mónuwehrara sega íné, Subiq súáhro aritera nahnsó kebá mónuwehrara

³⁴sega niwiréh aintera tehqni aintera sehikarankákáq árétí sáhtáté nubiq marera nubiq suagéhe. Nubiq súéhra íné pukéna apahtáro wéhékáhtáq oga úkinauge úwe.

*Sémísireq Sónireq anotah anité úkéyabe suwahbó ehwehne.
(Mátíyu 20.20-28)*

³⁵Sémísireq Sónireq Sébérine ahninkáwárérgá Sísaba séra wensabé, Íwáhnoraníno, ite iuwahbeh naneq, itega teawéya naneq, miraúno uye.

³⁶Uyana wega sensabé, Aneq miraitanínkono úwe.

³⁷Úwara sega wensabé, Arega wahnah wahnahnónarabeq íopeq miéhnagake ite mó anímé arene ayah púpeq mó anímé arene ayahnaperue tútuue míagehe aito uye.

³⁸Uyana Sísaga mi abáráhréyábé, Itega tenieya ehwéhnsábé íre iwíáhóye. Íre iwíáhóye éna pabeqme ehwéh mahraréna, Ínéga no kahpúípéqté náneq itega moq nahrahoyo? Mó kegá íné núwéhrrabeq sénirahráhoyo úwara sega wensabé,

³⁹Itega miraorahúye uye.

Uyana Sísaga sensabé, Ínéga no kahpúípéqté náneq itega moq nayehetawoye. Mó kegá íné núwéhrranserah ite moq iuwaneherawoe.

⁴⁰Peh néne niyah púpeqkákáq niyahnapeqkákáq tútuue miéhra ke omaq sitewé íre néne arambehri wire. Manikánka omaq sitéh ánitégá mitaq tútuue míayeherawoye úwe.

⁴¹Úwara inayáhnkú we kéro kega mah ehwéh irera Sémísireq Sónireqsabé suwehgu arítówe.

⁴²Suwehgu arítówara Sísaga moke we kéro keyabé, Ínéba sewíáhro éna sensabé, Mah marákóipéqté sánsámé mó kegá sene ehweh sehgegeheéra wahnah kegá wahnahnarítáhwe. Sene anotah wehwárinká, Itene ehweh ireq sehgióro éra págegeue wahnah arítáhwe. Mi sansá aiq tagariáhwe.

⁴³Itewe mi sansá íre oro. Ahqáho. Íné anotah aní míanie iwíáhi anínká wereq miáh ké séhréh aritankéhe.

⁴⁴Néne iyahnabone wahnah míanie iwíáhi anínká sene arambehriraq séhréh aritankéhe.

⁴⁵Íné wehukení úku anímé mó kegá íné séhréh aintageheéna tutaugo? Írakaumo. Ínéga mó ke séhréh aritanieéna tutauge. Áhnte ke oga míagehboq se merirena kaweraritanieéna pukinie úwe.

*Sísaga aura pira áni kawerato ehwehne.
(Mátíyu 20.29-34; Áruká 18.35-43)*

⁴⁶ Sísareq we kéro kereqka Séríko suwahpeq kuwe. Sega Séríko suwahpeq suaneherautaq áhnte mó kegá kérowe. Aura pira ání wenáwíq Pátíméúsi ahnayehráq tútuue ména ineh inehuwe. We Tíméúsine ahninkáwáe.

⁴⁷ Wega tútuue ména, Sísá Néhsara suwahpeqte ánínká kouwekire u irena anotahtaq mahraréna, Sísao, Tébitine anahwao, ínénsabe arutaboirainto úwe.

⁴⁸ Úwara áhnte kegá wensabé awehgu atera, Ehiya míahno uwana wega íre túbáh agia peh anotahtaq mó mahraréna, Tébitine anahwao, ínénsabe arutaboirainto úwe.

⁴⁹ Úwana Sísaga mitaq kowéna, Mahbeq súno teawéro úwara sega aura pira ánínsábé áhrabéna, Iwíáh íwíáhé irigúno. Arensábé áhrabire uwana

⁵⁰ wene káhq ambántá akairuena apubúue kie irigue Sísaba súwana

⁵¹ wega wensabé, Aneq mira atanínkono úwana aura pira ánínká wensabé, Íwáhnoraníno, íné taganiboq néne niura kawerainto úwana

⁵² Sísaga wensabé, Pehwehrue pokéwahno. Ínénsabe aiq pútare aintahnaga aiq kaweratóge úwana wene aura apubúue kaweragúwana ahtapeq Sísá kérowe.

11

Sísaga Sarúsarama suwahpeq kú ehwehne.

(Mátíyu 21.1-11; Árúka 19.28-40; Sóni 12.12-19)

¹ Sísareq we kéro kereqka Sarúsarama suwahpeq wahtotaq kíútaq sega Óríwi sawéhrápéq kíúwe. Mi sawéhwé Páitápási suwahpeq Pétáni suwahpeq wahtotaq kéhre. Mi sawéhráq kíútaq Sísaga we kéroya anité eqmaq suanaútaq

² sensabé, Isebeq wahtotaq ke suwahpeq pokotao. Mitaq kirataq iyaráh ká tónki áráhq wehuke íre áhkokóue nogí ká tagéta pugeqme meqme setao.

³ Pugeréhataq mó anínká itensabé, Aneqsabé pugerehyo ínaraq wensabé, Itene Wahnah áhkokóue kinkeheéta meroye. Wega mótaq tónki eqmarahnana kéna sinkehe teawétao éna eqmaq suowe.

⁴ Eqmaq suowara pokue anotah ahtápéq onsa kéhrabeq iyaro tonkí áráhq tagéra pugeroýe.

⁵ Pugeróyataq mitaq iriwe míó kega sensabé, Aneroyo? Tónkiwe aneqsabé pugerehyo uwara

⁶ sega Sísaga teriu ehweh teriúyara sega sensabé, Meyáhtao uwe.

⁷ Meyáhtao uwara tónki áráhq Sísaba seweqmera sene korósi mi kané abobiahtaq uwiq máróyana Sísaga mi tonkíné abobiahtaq kierútu agúwe.

⁸ Áhnte kegá Sísansabé iwíáh iwíáh ató púara sene korósi ahtapeq uwiqme abaeue móarówara mó kegá uworapeqté áwánká ánáhakaq áyáhnáwé apiwe ahtaqqeq awahrirarówe.

⁹ Sísareq moráráq ebeq ku kereq anehe ku kereqka anotah-taq mahraréra, Itene Wahnah áwírue si anínsábé iwíáh iwíáh atone.

¹⁰ Tébiti iteriboga naho wahnah wahnahnúnserah kawerue wahnah wahnahnína anínsábé iwíáh iwíáh atone. Maniká íopeq miéhraq wensabé iwíáh iwíáh atone uwe.

¹¹ Sísaga Sarúsarama suwahpeq kiena Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhúpéq kibekéna mitaq moke ko naneq aurancaue tagówe. Penkinaúnsabe wereq we kéro kereq airápété téhranítégá mitaq suera Pétáni suwahpeq pokuwe.

Sísaga awankánsabe sera íre iyankéhe ú ehwehne.

(Mátíyu 21.18-19)

¹² Ahbiah tahnsá sega Pétáni suwahpeq suera ahtapeq su-taq Sísá arupibiúwe.

¹³ Arupibiúwana ánáhakaq áwánká móbeq tagéna awankánara sabátáhq koragówana íre serankakáq peh ánáh kowe. Sera íre iyo tanahráq púana sera írakaunúwe.

¹⁴ Írakaunúwana Sísaga mi awánkánsábé ehweh teawena, Mókake sera íre iyéhna puara mó kegá arene sera íre íséwe naneherawoe úwara we kéro kega wene ehweh írówe.

Sísaga Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhtápéqté wíráipéq paiq-nanánu ke máhpeq kaqsuo ehwéhne.

(Mátíyu 21.12-17; Áruká 19.45-48; Sóni 2.13-22)

¹⁵ Sísareq we kéro kereqka Sarúsarama suwahpeq kíútaq Sísaga Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhtápéqté wíráipéq kibekéna mitaq paiqnanánu ke máhpeq kaqsuowe. Kaqsuena móne paiqnanánu kené wéhuwehu tahbéwári pioruena kiboki paiqnanánu kené síahwarí pioruena paetárara aruowe.

¹⁶ Paetárúena sensabé, Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhtápéqté wíráipéqmé itene ménsámehnsá íre mewe nógóro aritowe.

¹⁷ Íre mewe nógóro aritena síwáhnoréna, Manikáne ehwehnka mahraréna,

Néne nahme mah kehiná kéhínánká púréré nahne áwíratagéhe
ire. *(Aisaia 56.7)*

Itega miraonka mah nahmé aebó kégá mehwatíáhnserah nah úkire úwe.

¹⁸ Úwara ómi mitaq sáhuríó kega Sísane ehwehnsabé áhtenu puara Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéreq Mósísine ehweh síwáhnoro kereqka tagéra Sísansabé áhreéra, We árahue subiq suanéhnkono éra sío síouwe.

19 Ío tupekútaq Sísareq we kéro kereqka Sarúsarama suwahpeq suera pokuwe.

Púrerínaraq aiq pútaq náninawire íwíáhi anínká meyankehe ú ehwehne.

(Mátíyu 21.20-22)

20 Ahbiahipeq sega Sarúsarama suwahpeq kouwekoneherautaq ehyatagú awanká tagowana aiq moke ehyatagúwe.

21 Ehyatagúwana Sísaga mi awanká teawu ehwehmé Pítaga ahrreraq matawéna Sísansabé, Íwáhnoraníno, tagáhno. Inokáh arega ehweh teawátóna awanká aiq ehyatagire úwana

22 Sísaga sensabé, Manikánsabe aiq pútare atáhro.

23 Teiníboq írátíáhro. Wehukenínká sáwéhyabe teawena, Sáwého, arega mitaq sue anotah kawéhúpípeq kogahno teawinaraqmé mirainawire. Wega teawina ehwehnsabé árahinabomo íwíáh íre ínaraq peh ínéga iraru ehwéh aiq pútaraginawire íwíáh ínaraqmé mirainawire.

24 Teiníboq írátíáhro. Ite púrerirataq aiq pútaq náninawire íwíáhirataq náninawire úwe.

25 Sísaga mó mahraréna, Are iriwe púrerina tanáhráq mó anínsabé abiahnsa atéhnaq wene ahbabáqsabe íre iwíáhue ahrreraq matiahno.

26 [Íópipeq míéh Ítéribógá arene ahbabáqsabe íre iwíáhinkeheé abiahnsa atéh áníné ahbabáqsabe íre iwíáhue ahrreraq matiahno úwe.]

Sísansabé, Insega miraúno atáráiro u ehwehne.

(Mátíyu 21.23-27; Áruká 20.1-8)

27 Sega Sarúsarama suwahpeq mó sure Sísaga Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhtápéqté wiráípeq nogutaq Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéreq Mósísine ehweh síwáhnoro kereq Asiu kené abowah wehreqka weba séra

28 kasenéra, Arega miraóna naneqme árahinie miraono? Insega miraúno atéhnsabé miraono? Teio uwe.

29 Teio uwana Sísaga sensabé, Ínéga itensabé moq kaseninie. Kasenona ehweh tenírataqmé ínénsabe miraúno aintárái aní teiníe.

30 Teiníe éna Sóniga wání meri merininkeheéna insega eqmaq áúwátáiro? Manikánka eqmaq áúwátáiro? Peh wehukega eqmaq áúwátóo? Teniéro úwe.

31 Teniéro éna, Tenírataqmé ínénsabe miraúno aintárái aní teiníe úwara sega epéq sío síoéra, Anere teawenéhknono? Manikánka eqmaq áúwátáire teawénaraqmé wega itensabé, Aneqsabé wene ehwehnsabé íre aiq pútare atáró inae.

³² Ite wehukega Sóni eqmaq áúwátówe moq íre teaweráhúne uwe. Ómi mó kegá, Sóni aiq pútaq Manikáne ehweh irari aní míre íwíáhunsabé sega mi keyábé áhreu puara

³³ Sísansabé, Sóniwe insega eqmaq áúwátáiramo. Ite íre tagarione uwana Sísaga sensabé, Itega íné íre teniéwe. Minayabe ínéga moq ínénsabe miraúno aintárái aní íre teiníe úwe.

12

Sotáq wahnahnuro ahbábáq keyábé pabeqme ehwéhne.

(Mátíyu 21.33-46; Áruká 20.9-19)

¹ Sísaga Asiu keyábé pabeqme ehwéh mahraréna, Wehga sonsoqme náhníaq sera ayu uqmarena wirarena wahnahnína uqná peataire. Pearena náhníaq sera ano kunubaipéq sarerankeheéna mata ubuqmarena mó keyábé, Néne sotáq wahnahnue náwe soqintewáhro aritena mitaq suena íre wahto wáhnaupeqté ké suwahpeq pokuraire.

² Náhníaq sera irai tanáhráq ákáhtaq koweankeheéna wene arambehri aní sotáq wahnahnuro kebá eqmataire.

³ Eqmatairara sotáq wahnahnuro kegá we táhtoqme sera íre náwasa subiqmarera kaqsúówe.

⁴ Kaqsúówana so aboga mó arámbéhrí aní seba eqmatairara sega wene ayahqnotaq subiq marera íre kaweq sansá atárówe.

⁵ Íre kaweq sansá atárówana so aboga mó aní eqmatairara sega we subiq sutowana mó wene arambehri ke eqmaq sutairara sega mó tahmáro subiqme kaqsuera mó tahmáro subiq sutowe.

⁶ Subiq sutowana peh morá mó aní míraire. Mi wehné arunáwí áhnínkáwá míarairana wega iwíáhéna, Nénahni púara sega wensabé áhtenéra wene ehweh iragéhe éna anehe we-nahni eqmataire.

⁷ Eqmatairara wahto kuraitaq sotáq wahnahnuro kegá we tagéra seye náhenéra, So abone ahninkáwá aiq sire. Mah so awaq mianéhboq we subiq suanéhe íwíáhéra

⁸ we táhtoqme sopípéq subiq suera wene anonka máhpeq tuparutowe.

⁹ Wenahni subiq sutonsabé so aboga mi ke anere aritankéhbo? Teiníboq írátíáhro. So aboga wene sotápéq séna wahnahnuro ke subiq suanawire. Subiq suena wene so mó ke kawerue wahnahnigeheéna eqsitankéhe.

¹⁰ Eqsitankéhe éna, Minayabe Manikáne ehwehnka íné ehweh mahraréna, Nah piáh kegá suto wahqká moke nahwiahnsanse kio-taikire.*

* 12:10: Aigárápéqté éhwéh Mátíyu 21.42 tagáhno.

11 Itene Wahnahnka mirainsabé itega, Kaweq sansáne íwíáhúne ire. (Buk Song 118.22-23)

Itewe mi sehirá íre ahtebaho úwe.

12 Úwara wene ehweh irera seye náhenéra, Sísaga mah pabéqmé éhwéhnue itepi parobehre íwíáhuwe. Mira íwíáhu puara sío síoéra, We táhtoqme karábúsipéq móatanéhe éra peh mitaq sáhurió keyabé áhreunsabe mó íwíáhéra Sísá auwera pokuwe.

*Sega Sísansabé, Táhkísi moné awenéhnkono kasenu ehwéhne.
(Mátíyu 22.15-22; Áruká 20.20-26)*

13 Asiu wahnah kegá táhmaro Péhrasi kereq táhmaro Érótime iyahnaboreqsabé, Sísaga áhwára áhwára ehwéh irarinkehboq áhwárawe tagéq pokue págegeue kogasenoro éra eqmaq súówe.

14 Eqmaq súówara kure Sísansabé, Íwáhnoraníno, ite tagarionawe arewe aiq pútaq ehwéh iraréna aní móne. Arega anotah kereq pehgáriq kereqsabé peh monseráh íwíáhóne. Arega wehuke íre ehnenia peh Manikáne sansá tábúsoqme pahsuqme íwáhnoróne. Minayabe teio. Aneq íwíáhono? Itega Aroma kené wahnahme Sísáhri táhkísi moné awenéhnkono? Árahonehnkono uwe.

15 Árahonehnkono uwana Sísaga sene epéráhpéru íwíáh tagéna sensabé, Aneqsabé íné áhwárawe tagéq níwíoqnaho? Ebah moné taganiboq mewe sero úwara

16 sega peh morá ébáh móné ábóraq márówe. Ábóraq márówana wega sensabé, Mah monéráq insene píkíshakákq áwíqkakaq kehro úwara sega wensabé, Aroma kené wahnah aní Sísáhrine uwe.

17 Uwana wega sensabé, Aroma kené wahnahne náneq wewe náwéro. Manikáne naneq wewe Maniká náwéro úwara sega wene ehwehnsabé áhtenuwe.

*Manikánka pukia ké iriwe oganúq sitankéhe ú ehwehne.
(Mátíyu 22.23-33; Áruká 20.27-40)*

18 Sáyúsi kewé pusa ké íre iriwe oganúq sitankéhe íwíáhu kee. Táhmaro mi kegá Sísaba séra wensabé,

19 Íwáhnoraníno, Mósísine sehiranka maharéna, Íre aninkákákq wéh pukínaraq wenábáqka kéweiní meyan kéhe. Mi inínká maqmarahna anímári wenawahne animári míageheéna meyan kéhe ire. (Lo 25.5)

20 Minayabe abapete téhraníte se ábárahnahnah míarowe. Siwahwágá ahre mewena íre aninkákákq uraitaq pukuraire.

21 Pukurairana náhmbáh 2 abaqkágwágá awahwáné kéweiní mewena íre aninkákákq uraitaq pukurairana náhmbáh 3 abaqkágwágá moq monseráhnuraire. Moke mi

abáráhnáhnahnka mi iní mótaq mótarue mewera íre aninkákákq urotaq orah animári pukurowe.

²² Moke mi abápéqté téhranité se abárahnahnah mótaq mótarue mi kewéini mewera íre aninkákákq urotaq orah animárinká pukurowana sinehemé mi iní moq pukuraire.

²³ Moke mi abáráhnáhnahnka mi iní meronsabé iriwe oganúq sitahnaraq insene ahre míanabo kasenuwe.

²⁴ Kasenuwana Sísaga sensabé, Itewe Manikáne púkuipéqté sehíránkákákq wega págegeue miraorahi sansánkákákq íre ahte-bah puaq áhwára áhwára ahbabákq iwiáhowe.

²⁵ Manikánka pusa ké iriwe oganúq sitahnaraq se peh íópeqté ké tahnsa mía míagehe. Mi tanáhráq wehga ahre íre meyangéhe. Ahrega íre wehkigehe.

²⁶ Pusa ké oganúq sitahnayabé Mósísiga sehgióro ú sehira íre sáhsahoo? Uworapeqté káriq awanká irarehnsabé sehíramé Manikánka Mósísinsabé mahraréna,

Íné Ébáráhmane Maniká múge. Íné Áhísáhkine Maniká múge.

Íné Sékópane Maniká múge úwe. *(Kisim Bek 3.2,6)*

²⁷ Manikámé íre pusa kéné Manikáne. Írakaumo. We peh oga míáh kéné Maniká míre. Minayabe itega íre tábúsoqme iwíáhowe úwe.

*Manikáne kiotaiki sansánsabé éhwéhne.
(Mátíyu 22.34-40; Áruká 10.25-28)*

²⁸ Mósísiga sehgióro ú ehweh síwáhnori aní mitaq súwara Péhrasi kegá ehwehuwana irowe. Sísaga Sáyúsi kené kase ehwehnsabé tábúsoqme teriu púana wega Sísansabé kasenína, Sehgióro ú ehwehmé aneq ehwéhnká mó ehwéh kiotaikiro úwe.

²⁹ Úwana Sísaga wensabé, Kiotaiki ehwéh teaweníboq iro.

Ísara keo, írátíáhro.

Maniká itene Wahnah peh morá aní míéhre.

³⁰ Maniká itene Wahnahnsabé irutaboíroro.

Moke itene irupipeqkákákq

moke iteiwankakákq

moke itene iwíáhopipéqkákákq

moke itene págege inónkánkákákq

Manikánsabe irutaboíroro.

Mah ehwéh mé moke mó sehgióro ú ehweh aiq kiotaikire.

³¹ Mó kiotaiki ehwéh iro.

Arerensabé arutaboírónanserah

mó anínsabé moq arutaboírúno. *(Lo 6.4-5; Wok Pris 19.18)*

Mó sehgióro ú ehweh nká mah ehwéhtaré íre kiotaikire úwe.

³² Úwana síwáhnori anínká Sísansabé, Íwáhnoraníno, arega aiq tábúsoqme iraréne. Manikámé peh morá aníne. Peh morá webatare. Arega aiq pútaróne.

³³ Itega Manikánsabe moke itene irupipeqmé, moke itene iwíáhipeqmé, moke itene págege inónkámé irutaboírúnawe, anotah kawéq sánsáne. Iteitensabé irutaboírúnanserah mó anínsábé moq irutaboírúnawe anotah kawéq sánsáne. Wehukega ménkámehnká subiqme agewe Manikánsabe titiraruqaruowe. Arutaboíré sansanká moke titiré sansa kiotaikire úwe.

³⁴ Úwana Sísaga we ahtebeh ehwéh irena wensabé, Manikánka wahnah wahnahnirabeq arewe wahtotaq míahne úwara míó ke síáhtónsabe mó ehwéh íre kasenuwe.

Manikánka omaq ato aní éhweh Sísaga kasenú ehwehne.
(Mátíyu 22.41-46; Áruká 20.41-44)

³⁵ Sísaga Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhtápéqté wíráipéq síwáhnoréna míó keyabé, Mósísine ehweh síwáhnoro kegá, Manikánka omaq ato aní koweriréh ánimé we peh Tébitine anahwa wíre ewe. Mi ehwéhmé aneqsabé irareo kasenéna

³⁶ Manikáne Awanka Tébiti iwíáh atowana igonkó pukúipéq sehiranúwana mi ehwéhnká mahraréna, Maniká itene Wahnahnka néne Wahnahnsabé, Niyah púpeq tútuue míéhnaraq arene naruo saiqnariankehe atóge úwe ire. (Buk Song 110.1)
³⁷ Tébitiga mi anínsábé, Néne Wahnahne ato puana we árahue wene anahwa míanabo kasenúwe.

Péhrasi kereq Mósísine ehweh síwáhnoro kereqka ahbabárowe ú ehwehne.
(Mátíyu 23.1-36; Áruká 11.37-54, 20.45-47)

Kasenúwara áhnte wehukégá wene ehweh irera anotahtaq iwíáh iwíáhowe.

³⁸ Sísaga síwáhnorútaq mahraréna, Mósísine ehweh síwáhnoro kegá mira onserahniyeho. Mó kegá se tagéra sensiwíq pankerageheéra íre wahto korósí úbíqmera nogówe. Sega máhkétirapéq nogótáq mó kegá se mehweh ariteyabe suwahbehre.

³⁹ Momiwí nahtápéq pokotaq peh kaweqtapéq tútuue méyabe suwahbehre. Táhutahurorabeq aboawah wehwári tútuue míáhrabeq méyabe suwahbehre.

⁴⁰ Sega kéweinínsónsábé péhe éhwéh teriera sene ménsámehnsánkakaq sene nahnkakaq mewe meweowe. Mó kegá ite kaweqtaq míáh ké wóe igeheéq wehuke míáhtáq íre wahtotaq púreq aruqaruowe. Mirao puana Manikánka ehweh aritahna tanáhráq se anotahtaq kamah arinkéhe úwe.

Tabonah inínká Maniká náwu monéyábé éhwéhne.
(Áruká 21.1-4)

41 Wehukega Maniká móne náuwrabeq Sísaga wahtotaq tútuue míowara áhnte kegá séra sene móne mitaq náuwana tagówe. Tagówara áhnte monéákáq kegá áhnte moné náuwe.

42 Náuwana tabonah kewéinínká séna káriq monéraré náuwe. Mi monéraré peh morá ákáhtaq pabusa móné tahn-sane.

43 Sísaga we kéro keyabé, Ínéba sewiáhiro éna teiníboq irátíáhiro. Mah tabónáh kewéinínká náuwi mónégá moke mó kegá náuwe móné kiotaikire.

44 Sega sene pehipi matiáh móné náuwéwana mah tabónáh kewéinínká moke wene matiéh mónéwé aiq náuwire. Aiq náuwi púana amahnága táhutahuq paiqmarahna moné íre kéhre. Minayabe wega náuwi mónégá moke mó kegá náuwe móné kiotaikire úwe.

13

Sísaga, Manikánsabe iwíáh íwíáh atáh náh íre kaweraginawire ú ehwehne.

(Mátíyu 24.1-2; Áruká 21.5-6)

1 Sísaga Manikánsabe iwíáh íwíáh atáh náhtaqté wírípéqté tueyokútaq we kéro anínká wensabé, Íwáhnoraníno, tagáhno. Nah kéh ébáhmé áhnte kaweq ebáhne. Áhnte kaweq ebáh náhmári tagáhno úwe.

2 Úwana Sísaga wensabé, Amahnága mi anótáh náhmári aiq tagahno? Mi peréhnéhnia ébáhmári miraue íre moráráq kagainae. Peh moke paentárara aruaneherawoe úwe.

Sísaga anehe tanahráq íre kaweq sunúq sínawire ú ehwehne.

(Mátíyu 24.3-14; Áruká 21.7-19)

3 Manikánsabe iwíáh íwíáh atáh náh korabeq seberiopéq Óríwi sawéhrápéq Sísaga tútuue míowara Pítareh Sémísireh Sónireh Ehntarurehga weba séra kasenuwe.

4 Kasenára, Arega métáq irarénawe ahkake miraoneherabo? Miraonehera irataq aneq ábóraraginabo uwe.

5 Uwana Sísaga sensabé, Mi tanáhráqsabé mó kené péhe éhwéhnsabé aiq pútare arítéhboq auráq matawéq tagaríáhiro.

6 Áhnte kegá mótaq mótarue néníwírue séra, Ínéwé Manikánka eqmaq núwéh ání múge irarirataq áhnte kegá sene péhe éhwéhnsabé aiq pútare aritagéhe.

7 Mi tanáhráq ebehowe ira ehwéh ireq mó ebehowe sóiriq ehwéh íréhrataqmé íre áhreoro. Téhwe teiú náneq ebeq sínana anehe tanahráq íre apubúue sinae.

⁸ Mó kehinánseq mó kehinánseqka ebehoneherawoe. Mó wahnáhné awahrahreq mó wahnáhné awahraherrerue ebehoneherawoe. Mitaq mahtaq máríinae. Ehwehranae. Minawarinká uwo uwoira tanáhráq áhwáranáe úwe.

⁹ Sísaga mó mahraréna, Kawerue auráq matiáhro. Segá ite kaunsíri ke kotiorarabeq móitera sene momiwí nahtápéq áréti sahtaté iubigéhe. Néne sánsá sehgiónsábé ákáhtaq wahnáh kéreq anotah wahnáh kéreqka ehweh aitageheéra seba móitagéhe. Mi tanáhráq néne ehweh terigéhe.

¹⁰ Téhwe kaweq ehwéh moke mah kehíná kéhíná teri terinigehe.

¹¹ Segá ehweh aitageheéra táhtoqme meiqmera móiúwéhataq itega irarira ehwéhnsábé iwíáh kikiriyeho. Írakaumo. Mi tanáhráq Manikáne Awanka iwíáh aitahna ehwéh irarero. Mi tanáhráq íre iteitene ehweh irarigehe. Manikáne Awanka iwíáh aitahna ehwéh irarigehe.

¹² Subiq suageheéra siwahwárehga síbákawaréh móruehrara síbákawaréhga siwahwáreh móruagéhe. Subiq súáhro aritagéhe. Sibowárehga monseráhnue sene animarí móruagéhe. Animarínká sinoibonsabé abiahnsa aritera subiq súáhro aritagéhe.

¹³ Néne sánsá sehgió púara ómi kegá itensabé íre suwahbanae. Néne sánsá íre susa anehe tanahráqkákáq peh kawerue sehgirataq Manikánka ite meirena oga mérapeq móitankéhe úwe.

Sísaga íre kaweq sunúq sínaraqsábé teriu ehwéhne.

(Mátíyu 24.15-28; Áruká 21.20-24)

¹⁴ Sísaga mó mahraréna, Íre kaweq ahabárorahi naneq Manikánsabe iwíáh iwíáh atáhrabeq maragéhe. Mitaq órira kahnara tagagehe. Mah sehirá tagah keo, iwíáhue tagahro. Mi tanáhráq Súría marakórápéq miéhrataq sáwéhrapeq pehbeheráh pokoro.

¹⁵ Mi tanáhráq máhpeq miéhrataq itene ménsámehnsá kiweyaneheéq nahupeq kibekiyehboq pehbeheráh pokoro.

¹⁶ Sotápéq miéhrataq itene korósi koweyaneheéq itene nahtapeq kouwekiyehboq pehbeheráh pokoro.

¹⁷ Mi tanáhráq kía miéhra inínsónseq inahunah inínsónseqka íre pehbeheráh pokorahi puaq sensabé irutaboiroro.

¹⁸ Ah áhnte kariéhínagake mi íre káwéq sunúq sínehboq púreroro.

¹⁹ Mitaqkake anotah íre kaweq sunúq sinawire. Manikánka mah marákó márákó mirarotaqkákáq amahnágaákáq mina tahnsa sunúq íre kéhre. Mókake mó mina tahnsa sunúq íre sinae.

20 Íre sinae éna, Manikánka aiq iwíáhéna, Íné túbáh agonaraq mi sunúqká ómi mah kehiná kéhíná subiq suahráhire. Ómi subipáhrarueheho éna mi tanáhráq wahtonaraníe iwíáhúwe. Mira iwíáhúnsabe wega omaq sitéh keyábé arutaboiri puana mi tanáhráq wahtonaruankéhe úwe.

21 Sísaga mó mahraréna, Mi tanáhráq mó kegá itensabé, Tagahro. Ite meirena kaweraintankeheéna Manikánka omaq ato animé mahtaq míehre irara mó kegá itensabé, We isebeq míehre igehe. Sene péhe éhwéhnsábé aiq pútare aritého.

22 Íné Manikánka omaq intarái aní múge irarira kereq íné Manikáne ehweh iraru aní múge irarira kereq péhepehe ehwéhnie seneherawoe. Segá sirataq ótaq sansánkákáq anotáh pagégé sánsánkákáq miraigehe. Áhnte kegá sene ótaq sansá tagéra sensabé aiq pútare aritageheéra mi sansá miraigehe. Manikánka omaq sitéh kégá moq sene péhe éhwéhnsábé aiq pútare aritageheéra miraigehe.

23 Moke teiú náneq mókake ábóraragína puaq auráq matawéq tagariáhro úwe.

Anehe íné wehukení úku anínká tuinauge ú ehwehne.

(Mátíyu 24.29-31; Árúka 21.25-28)

24 Sísaga mó mahraréna, Mitaqkake íre kaweq sunúq sótaikínaraq pópoqnah íre patahinae. Inokáhpeq íre íónitanae.

25 Wehyoqmarí íopeqté meginae. Íopeqté págege naneqmarí moke kúrugúruinae. *(Aisaia 13.10, 34.4)*

26 Mi tanáhráq íné wehukení úku anínká piribirioy-ahnkakaq téhreh naneqkákáq págegeue tuonara tagagehe.

27 Túónagake pembiáhnka anotáh ehwéhniaraq Manikánka wene íopeqté ké eqmaq suankéhe. Eqmaq suena wega omaq sitéh keyábé, Moke mah marákó marákórápéqté mitaqté kéweriqme mahtaqté kéweriqme ue ue meriqme sero inkehe úwe.

Sísane ehweh íre parabagia peh ahriahri kagainawire í ehwéhne.

(Mátíyu 24.32-35; Árúka 21.29-33)

28 Sísaga mó mahraréna, Awankánsabe iwíáhue tagéq iahtebahro. Awanká ayahnawe anonkakaq kahana ánáh aunínaraq itega iwíáhéq, Ópeq áhníbórá sire aiq ahtebóne ewe.

29 Mina onserah moke teiú náneq ábóraragínaq tagéq íné túóna tanáhráq aiq wahtotarire igehe.

30 Teiníboq írátíáhro. Amahnága oga míáh kégá ómi pehipi íre pukigehe. Ebeqme moke teiú náneq ábóraragínaq tagéq anehe pukigehe.

³¹ Íópeqkákáq mah marákó márakóákáq parabagínana ínégá teiú éhwéhmé íre parabagia peh ahriahri kagainawire.

*Sísa tuina tanáhráqmé ómiga íre iahtebóna ehwéhne.
(Mátíyu 24.36-44)*

³² Sísa mó mahraréna, Íné túóna wehekáhnkákáq áhwahakáq ómiga íre ahtebahwe. Íópeqté kégá íre ahtebahwe. Íné Manikáne ahninkáwágá moq íre ahteboge. Peh morá Maniká Iteriboga webataq mi wehekáh tagaríéhre.

³³ Túóna tanáhráq ite íre tagaríáh púaq níwénunéq kawerue auráq matiáthro.

³⁴ Íné túónaraqmé wehga íre wahto ah nógínserahne. Wega wene nahtapeq suena pokinaitaq wene arambehri ke wahnah arámbéhríráq sítéhre. Mó aní mó arámbéhríráq mó aní mó arámbéhrírárue sítéhre. Ahnansahraq wahnah atéh ánínsábé, Kawerue auráq matiahno éna pokire.

³⁵ Mina inserah íné anotah Wahnáh túóna tanáhráq íre tagaríáh púaq kawerue auráq matiáthro. Íó tupekínaraqpópoq inokáhnabubupopoq kokórega téh ehwehnínaraqpópoq ahbi-ahipeqpópoq tuinauge.

³⁶ Apubúue túónaraq ite sugéhboq peh kawerue auráq matiáthro.

³⁷ Itensabé teiú éhwéh ómi mah kehiná kéhíná teríúge. Níwénunéq kawerue auráq matiáthro úwe.

14

*Wahnah kegá Sísa subiq suanehéera moraénu ehwéhne.
(Mátíyu 26.1-5; Áruká 22.1-2; Sóni 11.45-53)*

¹ Ahrina tahnsá sótaikú iahreraq ko tanahráq íre múi párétí né tanahráq wahtonútaq Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéreq Mósísine ehweh síwáhnoro kereqka sío síoéra, Sísave arahue epéq táhtoqme mósubiq suanéhnkono íwíáhuwe.

² Mira íwíáhéra, Áhnte wehekéqká táhutahurirataq ehwehéra tobehiehboq Sísa pehraganehe uwe.

*Peh morá ínínká Sísa ayahnopeq wéri abaq ato ehwehne.
(Mátíyu 26.6-13; Sóni 12.1-8)*

³ Pétáni suwahpeqte aní Sáimóniwe anotah nao wagú anine. Minayabe mó kegá, Náonkakaq Sáimónie ue wéhuwehu áwíratówe. Sísa Pétáni suwahpeq ména mi aniné nahtapeq táhutahurúwana peh morá ínínká áhnte moné tahnsa wéri antéhyá mewe súwe. Mewe séna mi antéhyá piteruqme Sísa ayahnopeq wéri antiatowe.

⁴ Antiatowara táhmaro mío kega abiahnsanéra seye náhenéra, Mi weríwé aneqsabé pehipi antiatehro?

⁵ Íre pehipi antiatéhtáq tahirímé mi werí paiqmarena 300 moné mewena mi moné tabonah ke nárí irino éra mi inínsábé awehgu atówe.

⁶ Awehgu atówana Sísaga sensabé, Mi iní pehragatáhro. Aneqsabé awehgu ataho? Wega mira aintéh sánsámé kaweq sansáne.

⁷ Tabonah kewe ahriahri iteba mía míaowaq ite iuwahbáhnagake séhréh aritahráhowe. Ínéwé ahriahri iteba íre mía míainie.

⁸ Mi inínká aiq miraorahi sansá aiq miraire. Íné maisarageheéna mi inínká ninonka abaq intéhre.

⁹ Teiníboq írátíáhro. Mah marákó marákó kaweq ehwéh teri terinirataq wega amahnága mirai naneq ehwehnikákáq terigéhe. Terírataq íréhra kegá wéri abaq intéh inínsábé iwíáhigehe úwe.

Súrásaga wahnah keyábé, Ite meiqmena Sísaba móitaníe ú ehwehne.

(Mátíyu 26.14-16; Áruká 22.3-6)

¹⁰ Sísá kéro ke airápété téhranité míówe. Sebaté aní wenáwíqtare Súrása Ísíkáriótie. Wega Manikáne ehweh mibeq mahbeq aritáh kébá pokue sensabé, Sísá iteba méauwaníe úwe.

¹¹ Méauwaníe teriuwara iwíáh iwíáhéra móne awenéhboq miraúno uwana Súrásaga kowe aritena se Sísaba mórite tanáhráqsábé iwíáhue kabarúwe.

Sísareq we kéro kereqka moráráq táhutahuru ehwéhne.

(Mátíyu 26.17-25; Áruká 22.7-14,21-23; Sóni 13.21-30)

¹² Íre múi páretí né tanahráq ebeqte wéhékáh sótaikú iahreraq ko tanahráq sútaq Asiu kegá sipisípiq áráhq subiqme titiru tanahráq súwe. Mi tanáhráq we kéro kega Sísaba séra wensabé, Sótaikú tanahráq iahreraq kéh táhútáhúq nankehboq eheq kogaweratanéhnkono ue kasenuwe.

¹³ Kasenuwana Sísaga we kéroya anité eqmaq suanaútaq sensabé, Wahtotaq kehiná suwahpeq pokotao. Obenkisa wání ántéhiyánkákáq ánínseq piehgírataq kérahtao.

¹⁴ We kibekína nahtápéqté ábówánsábé mahraréta, Íwáhnori anínká mahraréna, Ínéreq íné séniráh kéreqka sótaikú tanahráq iahreraq kéh táhútáhúq nanehboq mi paqnáhípeq teio ire teawetao.

¹⁵ Teawírataqmé wega ménsámehnsá aiq kaweria páqnáhípeq teinkéhe. Mitaq itene táhutahuq kaweraráhtao éna eqmaq suowe.

¹⁶ Eqmaq suowara mi anitégá mi ke suwahpeq pokue Sísaga teriunserah tagéra mitaq sótaikú tanahráq iahreraq ko tahútáhúq kaweraráhíe.

17 Ío tupekútaq Sísareq airápété téhranité we kéro kereqka mitaq séra

18 tútuue táhutahurutaq Sísaga sensabé, Teiníboq írátíáhro. Ite miáhabeqte ání ínereq moráráq nóya anínká néne naruo kowerirankéhe úwe.

19 Úwara sene sirupipeq umeh agúwara morá ání morá anínkáue Sísansabé, Arega ínensabe irareno ue kasenuwe.

20 Kasenuwana Sísaga sensabé, Airápété téhranité omaq sitórabeqte anínká ínereq morá párétáhípeq páréti pámbáhúya anímé we wire.

21 Manikáne ehwehnka aiq irarinserah íné wehukení úku aní pukinie. Néne naruo kowerirahna aní anotahtaqa kamah awinawire. Wenanoga we íre maqmiotaq tahirímé aiq kaweri irino úwe.

*Sísaga párétiakáq sera ano ko kahpúákáq náriu ehwéhne.
(Mátíyu 26.26-30; Árúka 22.15-20; 1 Kórína 11.23-25)*

22 Sega táhutahurutaq Sísaga páréti mewena Manikánsabe kaweróne atena keqme náriena sensabé, Mahnawé niwaq mire. Náhro úwara nowe.

23 Nowana wega náhniáq sera ano kahpú mewena Manikánsabe kaweróne atena náriuwara ómiga nowe.

24 Sísaga sensabé, Mahnawé néne korahq mire. Néne korahq tuinaga itereq áhnte mó kereq Manikánka insahwé aitena itene ahbabáq kaweraitankéhe.

25 Teiníboq írátíáhro. Náhniáq sera ano mahtaqa mó íre nanie. Mókake Manikánka wahnah wahnahnínarabeq miáhnaraq o sera ano nanie úwe.

26 Sega Manikánsabe iwiáh íwiáh igonkónéra máhpeq tueyokéra Óríwi sawéhrápéq pokuwe.

*Sísaga Pítansabé, Íné nuwaniewóne ú ehwehne.
(Mátíyu 26.31-35; Árúka 22.31-34; Sóni 13.36-38)*

27 Sísaga sensabé, Manikáne ehwehnka mahraréna, Ínéga sipisípiq Wahnáh subiq súáhnaraqmé moke sipisípiqmarínká kobeq séberigehe ire. (*Sekaraia 13.7*) Mi ehwéhnká irarinserah ite ómiga íné nuweq kobeq séberigehe.

28 Manikánka íné oganúq intahnaraq Kehrari marákórápéq ebeq konaq inehe sighehe úwe.

29 Úwana Pítaga Sísansabé, Ómiga are áúwéhrataqmé ínéga íre auwanauge úwana

30 Sísaga wensabé, Teawiníboq írátíáhno. Ibora inókáhpéq kokórega téhtaréráq ehwehnina inaraq arega íné íre tagarióge apahtaróráq irariniewóne úwe.

31 Úwana Pítaga mi ehwéhnsábé anotahtaq ahqáho éna Sísansabé, Mó kegá arereq ínereq iubiq súéh rataqmé ínégá are aiq tagaríóge atanauge úwara sega moke wega irarúnserahnuwe.

Sísaga Késémáni matábúráq kobúrerú ehwehne.

(Mátíyu 26.36-46; Árúka 22.39-46)

32 Sísareq we kéro kereqka mitaq suera mátabu áwíq Késémáni pokuwe. Sísaga sensabé, Ite mahtaqtútuue míehrana íné kobúrerono éna

33 Pítareh Sémísireh Sónireh móbeq móritowe. Móritena wene arupipeq anotah uméhue págege agúwana

34 wega sensabé, Nirupipeq anotah uméhinka pukorahuge. Mahtaqtótuqméq tagaríáhro éna

35 se suena wahtotaq móbeq pokéna marakóraq káuqmunue ména púrerúwe. Púreréna íre kaweq sunúq weba sínehoéna púrerúwe.

36 Púrerue mahraréna, Nániboo, arega moke miraorahóne. Mah íre káwéq sunúq móruo. Íre íné nuwahbeh sansá peh are awahbáhna sansánúno ue púrerúwe.

37 Púreraruena wega Pítarehba kouwekéna tagówara sugówe. Sugówana wega Pítansabé, Sáimónio, aneqsabé sugahno? Pehgáriq tanahráq árahinsabé íre tótuqmé níwénunorahoo?

38 Iteiyuwanka kaweq sansánéyabe iuwahbehre. Peh itene inonka mareqmarero puaq íre miraorahowe. Minayabe owainawanka ahababáq aitehnehboq tótuqméq púreroro éna

39 mónkakáq kobúrerúwe. Métáq púrerúnserahnue mó púreréna

40 Pítarehba mó kouwekéna tagówara se anotah mukúqmáhkúru puara se peh sugówe. Sugówana Sísaga iriritowara siyehitónsabe ehiya míówe.

41 Sísaga apahtáróráq kéna séna ú púana sensabé, Ite peh ahrenaneheéq sugaho? Aiq míre. Íné wehukení úku aní ahababáq ke kowerire tanahráq aiq sire.

42 Pokonehboq irigoro. Tagahro. Néne naruo koweriréh anínká aiq sire úwe.

Súrásaga Sísane naruo koweriro ehwéhne.

(Mátíyu 26.47-56; Árúka 22.47-53; Sóni 18.3-12)

43 Sísaga mi ehwéh irarútaq Súrása we kéro anínká apubúue súwe. Manikáne ehweh mibeq mahbeq aritáh kéreq Mósísiga miraoro ú ehweh síwáhnoro kereq Asiu kené abowah wehreqka áhnte mó ke eqmaq súówara sega pokamarinkákáq sahmárinkákáq Súrásareq moráráq suwe.

44 Seneherautaq koweriro anínká su ke teriena, Ínéga náńkóqnahna anímé Sísá wire. Táhtoqme kawerue meqme móáúwáhro úwe.

45 Minayabe Súrásaga sútaq Sísaba apubúue séna wensabé, Íwáhnoraníno éna náńkóqńówe.

46 Náńkóqńówara sega Sísá táhtoqme ambubuue táhtotíówe.

47 Táhtotíówana mó anínká wene poka mewena Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítéh áńiné arambehri aní apiwe wene ahre kiraq auwowe.

48 Kiraq auwowana Sísaga sensabé, Aneqsabé aebó áńi táhtoráhnserah pokankákáq sahnkákáq íné meniraneheéq seo?

49 Mó wehekáh mó wehekáhnue Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhtápéq áhnte wehekáh itereq ména iwáhnorurautaq mi tanáhráq itega íné íre táhtotiarowe. Manikáne ehwehnka irarinserah aiq pútaraginkeheéq miraowe úwara

50 we kéro kega Sísá auwera pehbeheráh pokuwe.

51 Pokuwana káriq mahbíga peh taberábe ambántá úbíqmena Sísá anehe kaqmena kérowe. Kérowara míó kega we táhtorówana

52 wene ambanta kesuena pehrákora pehbeheráh pokuwe.

Wahnah kegá aboawah weh míórabeq Sísá ehweh ató ehwehne.

(Mátíyu 26.57-68; Áruká 22.54-55,63-71; Sóni 18.13-14,19-24)

53 Sega Sísá meqmera Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéné wahnahpa pokuwara moke Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéreq Mósísine ehweh síwáhnoro kereq Asiu kené aboawah wehreqka mitaq momiwíuwe.

54 Se mótaq we mótarue Píta sinehe kaqme kure Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéné wahnahne nahnoerápéqté mátábúrác kúwe. Kure mitaqté párisíréhreq tútuue méra iraraq totoruwe.

55 Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéreq moke mó kaunsírí kéreqka Sísá subiq suanéhboq wega ahabábururaimé insega tagarairo éra kabaruwara íre pahsúowe.

56 Sísaga miraúnsabe áhnte kegá péhe éhwéhnéra íre morá éhwéh iraruwe.

57 Táhmaro kegá irigue péhe éhwéh atera mahraréra,

58 Itega wene ehweh írátáúne. Wegá iraréna, Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náh wehukega pearó nah sokoruqme apahtáro wéhékáh mó nah pearaníe. Íre niyahnkaratáté pearaníe uraire éra

59 sene ehwehme peh úbíráhbíq ehwehnéra íre morá éhwéh iraruwe.

60 Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéné wahnahnka irigue ákáhpi kowéna Sísansabé kasenína, Mah kegá arensabé

irare ehwéhmé arega íre terieráhono? Sene ehweh aiq pútaq ehwéhpo úwana

⁶¹ Sísaga íre iraria peh ehiya míowe.

Peh ehiya míowana wega Sísansabé, Manikánka ite Asiu ke meirena kaweraitankeheéna peh morá ání omaq atowe. Arewe mi anípo? Arewe Manikáne ahninkáwábo kasenúwana

⁶² Sísaga wensabé, Íné we uge. Íné wehukení úku anínká Manikáne ayah púpeq tútuue ména íópeq írábúyápipeqté tuonaq tagagehe úwe.

⁶³ Úwana Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéné wahnahnka mi ehwéh irotaq abiahnsanú púana wene korósi subansuena mahraréna, Wega aiq irarinsabé mó keyábé móme íre kasenoro. Ahqáho.

⁶⁴ Wega Manikánsabe íre kaweq ehwéh atéhraq íráhwe. Minayabe aneratanéhnkono úwara sega moke mahraréra, Wega ahbabáq ehweh aiq irari puaq subiq suo atanéhe uwe.

⁶⁵ Táhmaro kegá Sísá tehqni atera wene auranabiah ambanataraté akariatawéra subiqmarera, Insega are subiqmarehro? Teio uwara párísirehga Sísá meqmera mósubúwe.

Pítaga, Sísá íre tagarióge ú ehwehne.

(Mátíyu 26.69-75; Áríka 22.56-62; Sóni 18.15-18,25-27)

⁶⁶ Pítaga nahnoerapéqté mātábúrácq tumíowana Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítéh áníné arambehri ahrárigá súwe.

⁶⁷ Súwana Pítaga iraraq totorúwana mi ahrárigá we tagéna ebitáwéna wensabé, Are Sísá Néhsara suwahpeqte ánínseq míarone úwe.

⁶⁸ Úwana Pítaga ahqáho atena, Arega iraréna ehwéhmé íre ahteboqe. Aneq ehwéhnono éna mitaq suena méhpehpeq pokúwana kokórega téh ehwehnúwe.

⁶⁹ Mi ahrárigá méhpehpeq Píta mó tagéna míó keyabé, Mah anímé Sísá awahrahní mire úwe.

⁷⁰ Úwana Pítaga mó ahqáho atowe.

Pehgáriq motácq tahnsa mitaq míó kega Pítansabé, Are Kehrari marákórápéqté ání púah are wenawahrahní móne uwe.

⁷¹ Uwana Pítaga ehbonéna mahraréna, Manikánka tagariéhtácq aiq pútariahnsanuge. Itega irare anímé íné íre tagarióge. Ínéga péhe éhwéh teawénaraqmé Manikánka íné nubiq suankéhe úwana

⁷² kokórega mó ehwéhnúwe. Mó ehwéhnútaq Sísaga teawu ehwéh Píta ahrreraq kowe. Mina teawu ehwéhmé, Kokórega téhtarérácq ehwehnina ínaraq arega apahtárórácq íné íre tagarióge irariniewóne úwe. Pítaga mi ehwéh ahrreraq kowana wene arupipeq umehúwana anotahtaq ibisówe.

15

Sísa meqmera Páhírátiba móátó ehwehne.

(Mátíyu 27.1-2,11-14; Árúka 23.1-5; Sóni 18.28-38)

¹ Ahbiahipeq Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéreq Asiu kené aboawah wehreq Mósísine ehweh síwáhnoro kereq moke mó kaunsírí kéreqka momiwíue Sísa subiq súéhra ehwéh sío síoéra wene ayahnkaratáq nágáqtate táhru táhrue meqmera anotah wahnáh ání Páhírátiba móátówe.

² Móátówana Páhírátiga wensabé, Arewé Asiu kené wahnahpo kasenúwana wega wensabé, Arega aiq iraréne úwe.

³ Úwara Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kégá Sísa áhnte ehwéh atówe.

⁴ Ehweh atówana Páhírátiga Sísansabé, Segá arensabé áhnte ehwéh atáhwe. Minayabe arega ehweh íre terieráhono kasenúwana wega peh ehiya míowe.

⁵ Peh ehiya mío púana Páhírátiga iwíáhue tagéna áhtenúwe.

Páhírátiga, Sísa awankátaq táhparáthro ú ehwehne.

(Mátíyu 27.15-26; Árúka 23.13-25; Sóni 18.38-19.16)

⁶ Anotah tahutáhuro tanáhráq mó opéq mó opéue karábúsiipéqté ání Asiu kegá pugeqio teawú ani Páhírátiga pugesuaq pugesarúwe.

⁷ Wehukení wenáwíq Páréhbae. Wereq mó kereq ebehutaq Páréhbaga wehukení subiq suonsabe karábúsiipéq míowe.

⁸ Karábúsiipéq míowara áhnte kegá kire Páhírátinsabé, Are ahriahri mira aruqarurona serahnúno uwe.

⁹ Uwana Páhírátiga sensabé, Asiu kené anotah Wahnáh pugeq inínkono kasenúwe.

¹⁰ Kasenána iwíáhéna, Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kégá, Sísaga ite kiotaikíneho éra abiahnsa atáh púara ínéba meqme sewe iwíáhúwe. Mira iwíáhú púana wega sensabé, Asiu kené anotah Wahnáh pugeq inínkono kasenúwe.

¹¹ Kasenúwara Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kégá mío keyabé pagu pagunéra, Mah ehwéh Páhírátí koreawéro. Wensabé teaweq, Páréhba pugeqauwe Sísa subiq súáhro arito koreawéro éra pagu pagunuwara mío kega, Páréhba pugeqio uwe.

¹² Uwana Páhírátiga sensabé mó kasenána, Itega ite Asiu kené Wahnahne ue áwíratáh ánímé aneratanínkono úwe.

¹³ Aneratanínkono úwara sega ehweh kikiréra, Awankátaq táhpawe subiq suo uwana

¹⁴ Páhírátiga sensabé, Aneqsabébo? We aneq ahbabáriro kasenúwara sega mó anotah ehwéhnaéera, Awankátaq táhpawe subiq suo uwe.

15 Uwana Páhirátiga míó kene sirupipeq eyoyóigeheéna Párehba pugeq auwena Sísa áréti sahtáté subóro aritena sóntía kegá awankátaq táhpawe subiq suageheéna siuwe.

Sóntía kegá Sísansabé awiréh ató ehwehne.

(Mátíyu 27.27-31; Sóni 19.2-3)

16 Sóntía kegá Sísa meqmera wahnah anínká ehwehúrabeq kibekue móatera ómi mó sóntía ké síáhrabuwara momiwíuríówe.

17 Momiwíera peh morá tautáúq korósí abaq atera ógaratáté keborarera wene ayahqnotaq suki atówe.

18 Suki atera wensabé, Aiq míahno? Arewe Asiu kené Wahnah mone éra

19 wiahnó sahtáté ayahqnotaq subiqmarera tehqni atera sirehunseraráq méra Sísansabé péhepehe iwíáh iwíáh atera

20 awiréh atówe. Awiréh atera abaq ató korósí akai auwera wewene korósí suki atera awankátaq táhparaneheéra meqmera pokuwe.

Sísa awankátaq níriraté táhparó ehwehne.

(Mátíyu 27.32-44; Árúka 23.26-43; Sóni 19.17-27)

21 Sóntía kegá Sísa meqmera pokuwana Sáiríni marákórápéqté áni wenáwíq Sáimóni ahtapeq sure Sarúsarama suwahpeq pokinieéna sótaikinaúwe. We Árékásántareq Árúpareqne sibowá míowe. Sóntía kegá we saiqnatera, Sísa táhparéhra awánkámé abaqme kúno atónsabe abaqmena kúwe.

22 Sísa meqmera Kógóta sawéhrápéq kíúwe. Mi sawéh áwíqmé áwahewé wehukení ayahqno tánúnsutapére.

23 Mitaq sega íre érorahi kítahé maráhsíní mewera náhniáq sera anopipéq sombirahue Sísa náwúwana ahqáho éna íre nowe.

24 Íre nowara sega we meqmera awankátaq níriraté wene ayahnkaratáq subiqmaq aigárátáq subiqmarue táhparera awanká pankeqme marakóipeq pearówe. Pearera, Wene korósi in Sega meyanabomo éra saraqmianeheéra káhsie saraqme meyówe.

25 Wéhékáh ío ákáhtaq kiutaq awankátaq táhparówe.

26 Ehweh ató ehweh kanehraq sehiranúwara wene ayahqno abobóráhpeq awankátaq táhparówe. Mi sehíránká mahraréna, Asiu kené Wahnahne úwe.

27-28 Sísa awankátaq táhparórabeq aebó ánité moq awankátararáq níri pewe táhparéra pankeqme ayehré ayehré pearówe.

29 Pearówara mitaq sótaiku kegá Sísa tagéra awiréh atera sinuo kóbiq kóbirera wensabé íre kaweq ehwéh atówe. Íre kaweq ehwéh atera mahraréra, Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh nah sokoruqme apahtáróráté mó pearahráhóna aníno,

³⁰ arere séhréhúno. Oga míankehboq marakóipeq tueagúno éra awiréh atówe.

³¹ Awiréh atówara Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéreq Mósísine ehweh síwáhnoro kereqka moq awiréh at-era mahraréra, Wega mó ke kaweraritena peh wewe íre kawerorahire éra

³² wega, Íné áhnte wehuké merirena kaweraritankeheéna Manikánka omaq intowe íwíáhire. Íné Ísara kené Wahnah aní múge íwíáhire. Wega maraipéq tueagínaq tagéq wensabé aiq pútare atanéhe éra awiréh atówe. Awankátaq táhparó anitégá moq íre kaweq ehwéhnéra Sísansabé awiréh atóye.

Sísa pukú ehwehne.

(Mátíyu 27.45-56; Áruká 23.44-49; Sóni 19.28-30)

³³ Wéhékáhnabubu moke mah marákó marákó sunkíkíragúwana ío tunsorerutaqkakákáq peh sunkíkíratiowe.

³⁴ Tunsorerutaq Sísaga wewene ehwehtaq Wenabonsabé anotahtaq mahraréna, Írói, Írói, tahmah sabáhtahnie úwe. Mi ehwéhnúme, Nániboo, Nániboo, aneqsabé íné nuwahno úwe.

³⁵ Úwara táhmaro iriwe mío kega irera mahraréra, Íráhro. Éráisansabé áhrabire uwe.

³⁶ Mibeqté ánínká pehbeheráh sehenáh tahnsa náneq mewena kítabeh nah nanepipéq pámbáhue sehikaratáq maqme pankeqme Sísaga píbíra nankeheéna awuwe. Awena mahraréna, Éráisaga marakóipeq atanabiramo. Taganeheqmúne úwe.

³⁷ Úwana Sísaga anotahtaq ehwehnéna putiowe.

³⁸ Putiotaq Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhtápéqté páráhnkéq tahnsa ónsá senahpeqté subame tunse téhtaré úkúwe.

³⁹ Sóntía kené kíápéténiga Sísane auranabiahtapeq ména we putionsabe tagarawéna mahraréna, Mah anímé aiq pútaq Manikáne ahninkáwá wíre úwe.

⁴⁰ Sísa putiotaq ahreronká mobeq iriwe méra awahnkanuwe. Mágára suwahpeqte íní wenáwíq Máhríae. Sémísi anehe piah anínseq wenawah Sósépareqne sinowa wenáwíq moq Máhríae. Mó íní wenáwíq Sárómie.

⁴¹ Sísaga Kehrari marakórápéq síwáhnorútaq mi inítógá we kéréra wene táhutahuq tiátówe. Mi inítároréq mó Sarúsarama suwahpeqte su ahrérónseqka mobeq iriwe méra awahnkanuwe.

Sísane anonka maisé onápípéq maisaró ehwehne.

(Mátíyu 27.57-61; Áruká 23.50-55; Sóni 19.38-42)

42 Ahbiah tahnsá ahrena ahrena wehekáh ibora táhnsá táhutahuq kaweq kaweré wehekáh ío tupekútaq Sósépaqa Páhírátiba pokúwe.

43 Sósépawe Árimátéa suwahpeqte ánínúwara mó kegá, We kaweq abóáwáh wéh wíre íwíáhuwe. We Manikánka wahnah wahnahni tanáhráq áwénunue taga tagaú aní míre. We íre áhrea Páhírátiba pokéna wensabé, Sísane anonka mewena mómaisaranínkono úwe.

44 Úwana Páhírátiga, We putiehramo íwíáhéna kíápéténine wahnah áhrabéna, Aiq putiehro éna kasenúwe.

45 Kasenúwana, Aiq putiéhre úwana Páhírátiga Sósépansabé, Wene anonka meyo úwe.

46 Úwara Sóséparehga íre wahto taberábe ambántá paiqmarera Sísane anonka kiwewe marakóraq márumarera amban-taipéq úbíqme mewera ubusa onápípéq mómaisarówe. Maisarera ebah ubusa ónápípéq marera anotah ebáh paentáwe kure maisiaró mehpeh paiqmarera pokuwe.

47 Mágára suwahpeqte ínínseq mó wenaogo Máhria Sósépane anowareqka Sísá maisarórabeq tagoye.

16

Sísa oganúkú ehwehne.

(Mátíyu 28.1-8; Áruká 24.1-12; Sóni 20.1-10)

1 Ahrena ahrena wehekáh parabagúwara Mágára suwahpeqte íní Máhriareq Sárómireq Sémisine anowa mó Mahriáreqka Sísane anonka abaq ataneheéra kaweq kunkúni werí paiqmárówe.

2 Paiqmárówana o wikí kowara ebeqte wéhékáh ahbiahipeq ío kiembogútaq mi ínínsonká maisiaró onápípéq pokéra ah-tapeq kure

3 seye náhenéra, Méhpeh paiqmáráh ébáhmé insega paentáwe méreitanabomo uwe.

4 Uwana anotah ebáhnaba kowara sega tagowana méhpehtaq íre paisa peh móbeq kowara tagowe.

5 Tagéra maisiaró onápípéq kibekuwana íre wahto taberábe korósíákák máhbi éberiopeq tútuue míowara tagéra áhtenuwe.

6 Áhtenuwana wega sensabé, Íre áhtenoro. Ite Sísá Néhsara suwahpeqte aní awankátaq táhpato aní seragahwe. We oganúkéna mahtaq íre míéhre. We maisatotaq tagahro.

7 We kéro kereq Pítareq korerieq, Wegá Kehrari marákórápéq ebeq kínaq itega mitaq kirataq tagagehe. Wegá teiátáinserah itega mitaq we tagagehe koreriéro úwe.

⁸ Úwana mi inínsónká tueyokéra iransánue áhtenunsabe pe-beheráh kure áhreu puara ahtapeq sótaiku ke íre teriasa peh ehiya méra pehbeheráh kótaikuwe.

Mágára suwahpeqte íní Máhriaga Sísa tagó ehwehne.
(Mátíyu 28.9-10; Sóni 20.11-18)

⁹ [Ebeqte wehekáh o wikí ahbiahipeq Sísa oganúkéna wega Mágára suwahpeqte íní Máhriaba ebeq súwe. Wegá mó tanáhráq abapete téhtaré ówáináwánsábé, Máhria auweq pokoro arito íní míre.

¹⁰ Sísa mi iníbá ebeq súwana mi inínká pokue Sísa kéro keba pokúwara Sísa pukúnsabe wensabé sirutaboírera íbisowana Máhriaga koreriena,

¹¹ Sísa oga míéhra tagoge úwe. Úwara wene ehwehnsabé íre aiq pútare atówe.

Sísa kéroya ánitégá ahtapeq Sísa tagoya ehwéhne.
(Árúka 24.13-35)

¹² Anehe téhranitégá uworapeqte áhtápéq nogúyataq Sísa mó aní tahnsa úkue seba súwe.

¹³ Súwara sega kouwekéra moke Sísa kéro ke koreriúyara sene ehwehnsabé moq íre aiq pútare aritówe.

Sísa we kéro keyabé, Néne ehweh koreriéro ú ehwehne.
(Mátíyu 28.16-20; Árúka 24.36-49; Sóni 20.19-23)

¹⁴ Anehe we kéro ke peh abapete morá ké méra táhutahurutaq Sísa seba súwe. Sirupipeq págege éra we oganúkú ehwehnsabé íre aiq pútare aritónsabe sensabé siwehguúwe.

¹⁵ Sensabé, Moke mah marákó marákó pokue mah kehiná kéhíná kaweq ehwéh koreriéro.

¹⁶ Ínénsabe aiq pútare aintera wání meyéhra kewé Manikánka oganúq sitankéhe. Ínénsabe íre aiq pútare aintéhra kewé ehweh aritankéhe.

¹⁷ Ínénsabe aiq pútare aintéhra kegá teiéna otáq sánsá mi-raigehe. Neníwírue owainawamarí kaqsuagéhe. Kambare ehwéhniégehe.

¹⁸ Ayahtate wehe táhtoragéhe. Pukorahi naneq nehrataq íre pukigehe. Siyahnkaratáté awahre ke táhtoréhrataq kawer-aginkehe úwe.

Manikánka Sísa íópeq tumero ehwehne.
(Árúka 24.50-53; Eqmaro 1.9-11)

¹⁹ Sísa itene Wahnahanka aiq teriuwana Manikánka we íópeq tumerowana wene ayah púpeq tútuue míowe.

²⁰ We kéro kega pokue mah marákó marákó áhnte kehiná kaweq ehwéh teri terinuwe. Itene Wahnahanka se séhréh

aritonsabe sega ótaq sansá mirauwara író kega tagéra, Mah
ehwéhmé aiq pútaq Manikáne ehwéhne uwe.]

Árúka

Ebeq sáhnsahwe ahtebé ehwehne.

Árúkawe íre Asiu anínéna we nahnso aní míowe. Wega téh sóteh arámbéhríéna anehe Pora kérena séhréh atowe. Árúkaga Sísane arambehri wene auranka íre tagéna peh Sísá tago keyábé kasenéna kawerue ahtebéna mah pukú sehiranúwe. Nahnso kegá mah pukú sáhnsahwe Sísane ehweh kawerue siahtebéra wensabé aiq pútare atageheéna sehiranúwe. Anehe Árúkaga Eqmaro Kene ehweh pukú sehiranúwe.

Árúkaga mah kawéq éhwéh sehiranúwe.

Árúkaga Tíópírása ebeq sehiranú ehwehne.

¹ Tíópírása anotah wahnáh ánino, ite míaraunarabeq áhnte kegá Manikánka miraurai naneqsabé iwíáhéra sehiranurowe.

² Sehiranuro kegá Manikáne ehweh teri terinera wega miraurai naneq tagaro kené ehweh irera teniátówe.

³ Téhwe tago kereq sehiranuro kereqsabé kasenéna sene ehweh iwíáhue tagaraugé. Anehe ínégá moq mi éhwéhnsábé tábúsoqme sehiranéna areba eqmarahnah sáhnsahinkéhe. Tíópírása kawéq aníno,

⁴ arega aiq pútaq éhwéh irankeheéna sehiranue teawúge.

Íopeqté ánínká Sóni ehweh pahsuo ehwéhne.

⁵ Súría marákórápéq wahnahnú aní Érótiga wahnahnútaq Manikáne ehweh mibeq mahbeq aritéh aní wenáwíq Sékáráíá ména we Ábíya kahnáh mibeq mahbeq arito ani míowe. Wene ahre Ároni kahnáh íní ména wenáwíqmé Érisábétie.

⁶ Mi akéqká kaweqtaq méra Manikánka sehgióro ú ehwehnikákák wene sánsánkákák moke tábúsoqme sehgiúye.

⁷ Se orení akéq méra Érisábéti orahini puara se íre aninkákák míóye.

⁸ We kahnáhnká arambehriutaq Sékáráíaga Manikáne ehweh mibeq mahbeq arito ani ména arambehriúwe.

⁹ We kahnáhnká sene sánsánéra Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhtápéq kawéq kunkúni naneq pariankeheéra Sékáráíá eqmarówe.

¹⁰ Pare tanahráq áhnte kegá máhpeq méra púreruwana Sékáráíaga webataq nahupeq kibekéna mi kawéq kunkúni naneq tahberapeq pariowe.

¹¹ Pariowana Maniká míéhrabeq íopeqté ánínká ábóraragéna tahbe ayehrápéq iriwe míowana

12 Sèkàráiaga we tagéna kurináhnéna iwíáh kikiréna áhreúwe.

13 Áhreúwana íópeqté ánínká wensabé, Sèkàráiao, íre áhreúno. Manikánka arega púreróna ehwéhmé aiq íréhnsabé arene ahre Érisábétiga animai maqmiankéhe. Maqmiahnaraq arenah-ninsabé Sónie ue áwírato.

14 Maqmiahnaraqmé arene arupipeq eyoyóue iwíáh iwíáhinkehe. Áhnte mó kegá moq iwíáh iwíáhigehe úwe.

15 Iwíáh iwíáhigehe éna, Maniká itene Wahnahnka wensabé, Are anotah aní míahno atanawire. Ahriahri we náhniáq sera anonkakaq píahakáq awehriinkehe. Wenanone arupipeq míahnaraq ahriahri Manikáne Awanka wereq mía míainkehe.

16 Wereq mía míairana wega Manikáne ehweh teri teriníaraq áhnte Ísara kegá Maniká itene Wahnahne sánsá kawerue sehigéhe.

17 Éráisa Manikáne ehweh irarú ani marakóipeq míotaq anotah aní ména págegeue síwáhnorúnserah itene Wahnahnka sinaitaq arenahninká ebeq séna síwáhnorinkehe. Minayabe sibowárehreq sene animárínseq insahwé aritankéhe. Itene Wahnah sína tanáhráq áwénunigehboq ahbabáq kega arenah-niné ehweh irera sene ahbabáq suera kaweqtaq míagehe teawuwe.

Íópeqté áníné ehwehnsabé íre aiq pútare ató ehwehne.

18 Íópeqté ánínká mi ehwéh Sèkàráia teawuwana Sèkàráiaga wensabé, Íné ore úkugana néne ahre moq orení míéhre. Minayabe arega iraréna ehwéhmé árahue aiq pútaraginabo úwe.

19 Úwana íópeqté ánínká wensabé, Néníwíq Kébárie. Íné Manikáne auranabiah tapeq iriwe mía míau aní múge. Mah kawéq éhwéh teawinkeheéna wega, Koreawo éna eqmaq núwéhre éna,

20 Írátiahno. Arewe néne ehweh íre aiq pútare aintahne. Minayabe mókake are ehweh íre irarerahóne. Ínéga teawú éhwéh aiq pútaragínaraq arega ehweh irarerahóne úwe.

21 Máhpeq míó kega Sèkàráia áwénunéra iwíáhéra, We aneqs-abé íre wahto tanáhráq Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhúpéq peh míéhro uwe.

22 Uwana wega tueyokútaq we ehweh íre irarerahúwe. Ehweh íre irarerahéna wene ayahnkaratáté áwíqme teriena ehwehnurá íre irarerahúwe. Máhpeq míó kega miráú tagéra, Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhúpéq míéhtáq wenawanka tagehre iwíáhuwe.

23 Iwíáhuwana we ehweh íre irarerahéna wene arambehri tanáhráq parabagútaq wene nahtapeq pokúwe.

24 Mi tanáhráq parabagúwana wene ahre Érisábéti kía ména moberíáh íó wene nahtapeq peh míowe.

25 Mitaq ména mahraréna, Íné orahini míarautaq áhnte niyehitaraire. Manikánka ínénsabe arutaboiraentina séhréh aintárái puana amahnága íné íre niyehitehre úwe.

Íópeqté ánínká Máhriánsabé, Sísa maqmarankéhe ú ehwehne.

26 Érisábéti abapete morá íó kía míowana Manikánka íópeqté ání wenáwíq Kébári Kehrari marákórápéq Néhsara suwahpeq eqmarowe.

27 Eqmarowana wega Máhria Néhsara suwahpeqte áhráribá tuwe. Máhriawe mó weh mahbíreq íre nogu ahrárá wíre. Tébiti kahnáh máhbi wenáwíq Sósépa míowana Máhriaga we kéranaútaq Kébáriga weba tuwe.

28 Weba tuena wensabé, Aiq míahno éna Maniká itene Wah-nahnka arensabé anotahtaq arutaboiratena arereq míehre úwe.

29 Úwana Máhriaga mi ehwéh iwíáhue tagéna wewe náhenéna, Aneq ehwéhpómo. Íre niahteboge éna iwíáh kikirúwe.

30 Iwíáh kikirúwana íópeqté ánínká wensabé, Máhriao, íre áhreúno. Manikánka arensabé anotah arútábóiratéhre.

31 Minayabe are kía míaniewóne. Are kía mé animai maqmíéhnaq Sísa ue áwírató.

32 We anotah aní míahnara áhnte kegá wensabé, Maniká Iteribone ahninkáwá wíre ataneherawoe. Maniká itene Wah-nahnka wensabé, Tébiti arene aigaqnaga Ísara ke wah-nahnúnserah arega moq se wahnahniniewóne atankéhe.

33 We Sékópa kahnáh ánímárá ahriahri wahnahnaritena wene wahnahné tanáhráq íre parabaginawire úwe.

34 Íópeqté ánínká teawuwana Máhriaga wensabé, Íné íre wehreq nogú ání púana árahue kía míaninkono úwe.

35 Úwana íópeqté ánínká wensabé, Manikáne Awanka areba tuena nonahwega marakó akariuríéhnserah areba moq akar-iuriankehe. Manikánka págege atena kawerue auráq ma-tiankehe. Minayabe mó kegá arega maqmíéhna anínsábé, Kaweqtaq mía míai aní míre éra we Manikáne ahninkáwá wíre ataneherawoe úwe.

36 Íópeqté ánínká mó mahraréna, Mó kegá arenawahrah ini wenáwíq Érisábétinsabé, Orahinine atárowana we orenínéna amahnága kía míehre. We abapete morá íó kía ména animai maqmiankéhe.

37 Manikánka moke miraorahi mino úwe.

38 Úwana Máhriaga wensabé, Íné Manikáne arambehriu ahrárióge. Arega aiq irarénanserah Manikánka mirainkehe úwana íópeqté ánínká we auwena pokúwe.

Máhriaga Érisábéti koragó ehwehne.

39 Mi tanáhráq Máhriaga Érisábéti koraganieéna apubúue sokahuena pokue Súría marákórápéq áhnte sawéh korabeq kiuwe.

40 Kiena Sékaráiane nahupeq kibekéna Érisábéti mehweh atowe.

41 Mehweh atowana irotaq wene arupipeq mío anínká anotah kabau kabauúwe. Kabau kabauúwana Manikáne Awanka Érisábétiba séna iwíáh atowe.

42 Iwíáh atowana Érisábétiga anotahtaq mahraréna, Máhriao, Manikánka mó inínsónsábé arutaboirána peh arerensabé anotahtaq arutaboiratéhre. Manikánka arega maqmíéhna anínsábé anotahtaq arutaboiratéhre.

43 Íné pehgáriq iní múge. Néne Wahnahne anowagá aneqsábé ínéba seno?

44 Írátíahno. Amahnága arene ehweh írótaq ínega maqmíéhna aníné arupipeq eyoyói puana nirupipeq kabau kabauire.

45 Arega Manikánka eqmatai aníné ehwehnsabé aiq pútaraginawire íwíáhuronyabé Manikánka arensabé, Kaweróne atéhre úwe.

Máhriaga igonkónú ehwehne.

46 Máhriaga mahraréna,

Néniwanka itene Wahnahnsabé iwíáh iwíáh atéhre.

47 Manikánka íné kaweraintéh anínsábé iwíáh iwíáh atóge.

48 Ínéwé pehgáriq inínéna Manikáne arambehriu iní míóganawe wega íné tagéna ínénsabe arutaboiraintéhre. Mókake ómi kehinánká ínénsabe iraréra, Manikánka ínénsabe anotahtaq arutaboiratéhre igehe.

49 Maniká peh anotah pagégé anínéna íné áhnte séhréh aintáráirara sega mirarue irarigehe. Manikámé anotah kawéq áwíqkakaq aní míéhre.

50 Manikánka mó tanáhráq mó tanáhrárué ahriahri wensabé áhteno keyábé arutaboirarítéhre.

51 Wewene ayahtate págege sansánue sokigi aíre. Mó kegá, Itewe anotah anímári múne iwíáhéra píribahriowana Manikánka mi ke kaqsúéhrra kobeq séberagowe.

52 Wega anotah wahnáh anímári wahnahnorabeqte kaqsuena pehrápeqte anímáínsábé wahnahnoro arítéhre.

53 Wega sirupibii ke kaweq naneqmarí náriena áhnte kéh ké íre náriasa pehipi kaqsúéhre.

54-55 Manikánka Ébáráhmareq wene anahwareq itene igaq-naréhreqsabé, Ahriahri nirutaboiraitanauge ire. Wega mi ehwéh ahrreraq matawéna wene arambehri anímári Ísara keyábé arutaboiraritena séhréh arítéhre úwe.

56 Máhríaga mi ehwéh iraréna apahtáro íótáq kaegaeéna Érisábétine nah suena wene nahtapeq pokúwe.

Sóni maqmaro ehwéhne.

57 Wene maqmare tanáhráq sútaq Érisábétiga animai maqmarowe.

58 Manikánka wensabé anotahtaq arutaboiratéhre éhwéhnuwara wene iyahnaboreq wenawahraheqka irera wereq moraráq iwíáh iwíáhuwe.

59 Iwíáh iwíáhéra mi aní abapete apahtáro wéhékáh míotaq sega wene áú amurúruaneheéra séra mahraréra, Wenabo áwíq Sékáráia wire. Mah kariq ánínsabé moq abowá áwíq Sékáráiae atanéhe uwana

60 wenanoga, Ahqáho aritena, Sónie ue áwíratayehetauye úwe.

61 Úwara sega wensabé, Mi awíqmé íre arenawahrah síwíq míre éra

62 wenabonsabé siyahnkarataté áwíqme kasenéra, Arenahnínsabé arega inse ataníbo uwe.

63 Uwana Sékáráíaga ayahnkarataté awirena, Pépahq menio úwara pépahq áwúwana wega sehiranéna, Wenáwíq Sónie ue sehiranúwara áhtenuwe.

64 Áhtenuwana Sékáráiane áwéh kaweragúwana wega apubúue irarerahéna Manikánsabe pahsuqme iwíáh iwíáh atowe.

65 Mibeqté kégá mi otáq sánsá tagéra áhre aguwara Súría marákórápéqté kégá sáwéhrapeqté mitaq teri mahtaq terinuwara moke írówe.

66 Mi ehwéh író kega sirupipeq iwíáhue tagéra, Mah aní mókake aneq mirainkehbo éra Manikánka we págegeue séhréh atanawire iwíáhuwe.

Sékáráíaga irarú ehwehne.

67 Manikáne Awanka mi aniné abowá Sékáráíaba sure iwíáh atowana wega kahna naneqsabé mahraréna,

68 Maniká itene Wahnahnka Ísara ke meirena kawerai-tanieéna si puaq iwíáh iwíáh atone.

69 Wega anotah aní ite kaweraitahna aní omaq atéhre. Mi anímé Tébiti kahnáh áníne.

70 Minayabe Manikánka wene ehweh iraru ke naho iwíáh aritowara teiúwe.

71 Itensabé iuwahrieh ke itene naruoga ite saiqnariáhnsabé sega iubíyehoéna wega meirena kaweraitankéhe.

72 Manikánka omasa éhwéh aiq ahreraq matawéna itene igaqnaréhyabe arutaboairaritena séhréh aritowe.

73 Wega itene igaqna Ébaráhma mirainauge ú ehweh teawena,

74 Itene naruoga saiqnariáhtáq koweiraníe úwe. Minayabe íre áhrea peh wene arambehri miraonehqmúne.

⁷⁵ Moke itene ogamé tanahráq Maniká awahbeh sansánéq kaweqtaq méq wene arambehri tábúsoqme miraoneheq múne úwe.

⁷⁶ Manikáne Awanka mó iwíáhatowana Sékáráíaga wenahni Sóninsabé mahraréna, Nénahnino, mó kegá arensabé, Maniká itene kiotaigme Wahnáhné ehweh iraréna aní móne ataneherawoe. Itene Wahnahne ah kawerarankéhboq arega ebeq pokinkehe.

⁷⁷ Manikánsabe áwíahraqso ke oganúq sitankéhboq se merirena sene ahbabáqsabe kaweraritankéhe ue terinkéhe.

⁷⁸ Manikámé áhnte arútábóiraitéh aní mía míaire. Pópoqnahga áhníbórá kiembogina inserah Manikánka ite áhníbórá kaweraitanaire.

⁷⁹ Sunkíkírirabeq pukoraho ke tagagehboq Manikánka ah-tapeq téhraitankéhe. Minayabe wega iahnkahrínaq ite iru ukiq ítéh áhtápéq nogoráhúne úwe.

⁸⁰ Manikáne Awanka iwíáh atowana Sékáráíaga mi ehwéh wenahni Sóni teawuwe. Mi aní anonurena Maniká awahbeh sansánsabé arutaboiréna sehgiuwe. Wegá Ísara ke ehweh terie tanáhráq íre suriotaq peh abatapi úpeq kaegaeúwe.

2

*Máhríaga Sísa maqmaro ehwéhne.
(Mátíyu 1.18-25)*

¹ Mi tanáhráq anotah wahnáh aní wenáwíqtare Sísáhri Ógáhsátu moke Aroma keráq wahnahnatiowe. Wegá moke wehuke síwíqmari púkuipéq sehiranoro aritowe.

² Mi tanáhráqmé Aroma kegá ebeq síwíq sehiranu tanáhráre. Wehukení wenáwíq Kúwíríníáhsi Síría marákórápéqté kéné wahnah míotaq sehiranue meyowe.

³ Aroma wahnáh kégá moke síwíqmari meyaneheéra ómiga sensuwahpeq pokuwe.

⁴ Sósépareq Tébiti kahnáh aní ména Néhsara suwahpeq Kehrari marákórápéq suena Súría marákórápéq Pétáriéma suwahpeq Tébiti kahnáh suwahpeq kíuwe.

⁵ Sensíwíq terieyeheéra Sósépareq wene ahre ararí Máhriareq Néhsara suwahpeq kíuye. Máhriawe anotah kia míowe.

⁶ Segá Néhsara suwahpeq kíuyataq we ani maqme tanahráq wahtonúwe.

⁷ Páhsintía nahmári máhriq íre ko púara sega káhone nah-tapeq káuye. Mitaq Máhríaga wene ebeq piah anímái maq-marena ambanta ánáhnkiwe mi kané táhutahuq kunúbáipéq suge atowe.

Íopeqté ánínká sipisípiq wahnahnu ke teriu ehwéhne.

8 Mi ke suwahpeqte áhnánsáhrápéq sipisípiq wahnáh ánimárí uworapeq méra sene kamarítáq wahnahnuwe.

9 Wahnahnuwana íópeqté ánínká ábóraragúwana Maniká itene Wahnahne téhreh naneqka anotahtaq téhrówara sega anotah ahré aguwe.

10 Íópeqté ánínká sensabé, Íre áhreoro. Írátíáhro. Mah kawéq éhwéh teinieéna suge. Teiú éhwéhnká ómi kehináné sirupipeq anotahtaq eyoyó aritankéhe.

11 Tébiti kahnáh suwahpeq ite meirena kaweraitahna aní inokáhpeq maqmiéhre. Manikánka we omaq atowana we anotah Wahnáh aní ména ite meirena kaweraitahna aní míre.

12 Aniné ambanta ánáhnkiwe káhone táhutahuq kunúbáipéq míéhre tagéq we wire ue ahtebagehe úwe.

13 Úwara peh íregárita q íópeqté kégá ábóraragéra Manikánsabe iwíáh iwíáh atera mahraréra,

14 Maniká kiotaqme aníniraq wensabé iwíáh iwíáh atone. Mah marákó marákóipéq Maniká awahbeh sansá sehgíra ke siru ukiqsitankéhe uwe.

Sipisípiqtaq wahnahnu kegá Sísa korago ehwéhne.

15 Íópeqté kégá se suera íópipeq tuekutaq sipisípiqtaq wahnahnu kegá seye náhenéra, Manikánka teí ánínsabé Pétáriéma suwahpeq koraganehboq pokonehe uwe.

16 Pokonehe éra pehbeheráh pokue anebahruwana mi aní káhone táhutahuq kunúbáipéq sugowara Máhriareq Sósépareq míóya tagowe.

17 Tagéra pokue íópeqté áníné ehweh mitaq teri mahta q terinuwe.

18 Terinuwara író kegá sipisípiq wahnáhmáriné ehwehnsabé iwíáhue tagéra, Aneq ehwéhpómo iwíáhéra áhtenuwe.

19 Máhriaga moke mi ehwéh ahreraq matawéna wene arupipeq iwíáh atawéna tagowe.

20 Sipisípiq wahnáh kégá kouwekéra sega író ehwéhnkákáq tago naneqsabéákáq Manikánsabe iwíáh iwíáh atówe. Iwíáh iwíáh atera, Íópeqté ánínká teínserah aiq pútaragire uwe.

Sega Sísa ue áwírató ehwehne.

21 Máhria íre kía míotaq íópeqté ánínká wensabé, Are ani maqmiéhnaraq Sísa ue áwírató úwe. Minayabe mi aní maqmarowara abapete apahtáro wéhékáh míotaq sega wene áu amurúruera Sísa ue áwíratówe.

Símióniga Sísa tagéna pahsuo ehwéhne.

22 Mósísiga sehgíro ú ehwehnká irarinserah sene wánítapeq mósosue tanahráq parabagútaq Sósépareq Máhriareqka Sísa Sarúsarama suwahpeq meqmera Manikánsabe, Arene ani míankehe uye.

23 Minayabe itene Wahnahne ehwehnka mahraréna,
Itene ebeq piah anímáigáú ómi meriqme Maniká ménáwéro
ire. *(Wok Pris 12.1-8)*

24 Itene Wahnahne ehwehnka mó mahraréna,
Téhtaré kíbókíráré náwétao. Kiboki írakaunínaraq téhtaré píná
áráhqtaré náwétao ire. *(Wok Pris 12.8)*

Sega mi ehwéh sehgioyeheéra Sísá meqmera kíúye.

25 Sarúsarama suwahpeqte kóré wenáwíq Símiónie. Wegá
Maniká awahbeh sansánsábé arutaboirena kaweqtaq
mía míaéna Ísara ke kawerarite tanáhráqsábé áwénunúwe.
Áwénunúwana Manikáne Awanka wereq mía míaéna

26 ehweh teawena, Arewe pehipi íre pukiniewóne. Írakaumo.
Ebeqme ite meirena kaweraitankeheéna itene Wahnahka
omaq ato aní tagé anehe pukinkehe úwe.

27 Manikáne Awanka mi koré iwíáh atowana wega
Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhúpéq kibekúwara Sísane
anoibo akéqká Mósísiga sehgióro ú ehweh sehgioyeheéra Sísá
meqmera mitaq kíúye.

28 Kíúyana Símióniga tagéna Sísá sawiwena Manikánsabe
iwíáh iwíáh atena mahraréna,

29-30 Néne Wahnahno, arene arambehri aní míóge. Arega
eqmarahna anímé ite meirena kawaraitahna anímé néne ni-
uranka amahnága aiq tagoge. Minayabe arega aiq teniátóna
ehwéh aiq pútaraginkheboq niru ukiq intehnana pukono.

31 Ómi kehiná míáhrabeq arega kaweraitahna aní eq-
marahne.

32 Wegá téhrehnka inserahnínaraq nahnsonka kaweq ah
tagagehe. We míéhnsábé Ísara ke arenawahrahga iwíáh
iwíáhigehe úwe.

33 Símióniga Sísá éhweh mahrarúwara Sísane anoibo akéqká
mi ehwéhnsábé áhtenéra áhnte iwíáhuye.

34 Iwíáhuyana Símióniga sensabé, Pehwehrue míáhtaó éna
wenano Máhríansabé mahraréna, Mah anínká áhnte Isará ké
séhréh aitankeheéna Manikánka we omaq atéhre. Séhréh
aitahnaraq mó kegá we sinehepeq suehrara mó kegá wens-
abé aiq pútare atagéhe. Wegá Manikáne sansá sokigi ínaraq
áhnte tagehra kegá wensabé éhruru atehrana

35 sirupipeqté áhbábáq ábóraq aginawire. Minayabe
sogiqka agaréq áwítáq anotah erinserah arene arupipeq
anotah eragináh pukorahuge iwíáhiniewóne úwe.

Áhna korenínká miraúnsabe ehwéhne.

36 Manikáne ehweh irarú iní wenáwíq Áhna mitaq míowe.
We Pánúérine ayahunkawa ména Áséra kahnáh iní ména naho

kórení míowe. We wehkútaq abapete téhtaré ópéq wenawehqseq míowana

³⁷ wenawehq pukúwana íregárita q ópéq peh kéweiní ména we 84 ópéq míowe. Wega Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhúpéq íre suena peh mitaq mía míaéna Manikánsabe iwíáh iwíáh atotaq wega táhutahuq awehriéna púreq aruqarurúwe. Wega mitaq wéhékáhnkakaq inokáhpeqkakáq Manikánsabe iwíáh iwíáh atówe.

³⁸ Mi tanáhráq wega Sísá tagéna Manikánsabe iwíáh iwíáh atena Sarúsarama suwahpeqte ké merirena kaweraritahna anínsábé áwénunu ke Sísá éhweh teriuwe.

Sósépa akéqká Sísá meqmera Néhsara suwahpeq kouwekuya ehwéhne.

³⁹ Wenanoibo akéqká moke Mósísine ehweh sehgiara mitaq suera sensuwahpeq Kehrari marákórápéq Néhsara suwahpeq kouwekuye.

⁴⁰ Kouwekuyana mitaq Sísá anonurena págege ahtébiá áni úkúwana Manikánka wensabé arutaboirena séhréh ata ataúwe.

Sísaga Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhúpéq kibekú ehwehne.

⁴¹ Sísane anoibo akéqká mó ópéq mó opérué sótaikú siahreraq ko tánáhráq Sarúsarama suwahpeq táhutahuroyeheéra poku pokuye.

⁴² Sísá anotah anímái úkútaq airápété téhtaré ópéq míotaq wereq wenanoibo akéqseqka Sarúsarama suwahpeq pokuwe. Sega Asiu kené sánsá sehgieneheéra pokuwe.

⁴³ Táhutahuq tanáhráq parabagúwara mi akéqká mitaq suera sensuwahpeq kouwekuyana Sísaga Sarúsarama suwahpeq kowíowara wenanoibo akéqká minayabe íre íróye. Sega íre irera, We itene iyahnabo anímárinseq nogíre iwíáhéra peh morá wéhékáh nogúye.

⁴⁴ Wega seba íre súwara wensabé anebahréra sensuwahraheq sene iyahnabo anímárinseqsabé, Sísá tagaho ue kasenuye.

⁴⁵ Anebahruyana we íre ábóra q míonsabe sega Sarúsarama suwahpeq anebahroyeheéra kiwekuye.

⁴⁶ Sega anebahréra téhtaré wéhékáh íre ábóra q marera apahtároráq Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhúpéq anebahréra Sísá mitaq tagoye. Tagoyana Sísaga iwáhnoru kené ehweh iraníeéna sereq tútuue ména wega iwíáhú ehweh kasenúwe.

⁴⁷ Kasenúwana moke wene ehweh író kega iwíáhéra, Mah anímé áhnte ahtébiá ánine. Wega peh ahtebia éhwéh pah-súhére iwíáhuwara

⁴⁸ wenanoibo akéqká mina tagéra áhtenuye. Wenanoga wensabé, Nénahnino, arenaboreq ínereqka are áhnte

anébáhréta irupipeq anotahta q págegeúye. Aneqsabé
 itensabé íre iwíáhia miraono úwe.

⁴⁹ Úwana Sísaga sensabé, Aneqsabé ninebahroyo? Nánibone
 nahtapeq míahrahume íre tagaríehyo úwe.

⁵⁰ Úwara sega mi ehwéh áwahewé íre ahteboye.

⁵¹ Sísaga Néhsara suwahpeq se kérérena sene ehweh kawerue
 sehgiuwana wenanoga minayabe moke ahrreraq matawéna
 iwíáhuwe.

⁵² Sísá mó anonurena anotah aní ahte bia aní míowara
 Manikánka wensabé arutaboírúwara wehukega wensabé
 iwíáh iwíáhuwe.

3

Sóni wání meri merinú anínká teriu ehwehne.
(Mátíyu 3.1-12; Máhka 1.2-8; Sóni 1.19-28)

¹ Anotah wahnáh aní wenáwíqtare Sísáhri Táíbériúsa míowe.
 Wegá 15 opéq wahnahnúwana mó wahnáh aní wenáwíqtare
 Póntiása Páhráti ména Súría marákórápéq wahnahnúwe.
 Mi tanáhráq Érótiga Kehrari marákórápéq wahnahnúwana
 wenábáq wenáwíq Pírípi ména Ítúria marákóákáq Tárakóníti
 marákóákáq wahnahnúwe. Wahnahnúwana mó wahnáh aní
 wenáwíq Árisánia ména Ábíréni marákórápéq wahnahnúwe.

² Wahnahnúwara Ánásareq Káiyápásareqka Manikáne ehweh
 mibeq mahbeq arítáh kéréq wahnahnuye. Mi tanáhráq
 Sékáráiane ahninkáwá wenáwíq Sóni abatapi míowana
 Manikánka terie arámbéhrí atowe.

³ Terie arámbéhrí atowana Sóniga moke Sorana aroipéq
 wahtotaq ko marákórápéq kure ehweh teriuwe. Teriena,
 Manikánka itene ahbabáqsabe kaweraitankéhboq ahbabáq
 sansa sueq kaweqtaq míáhro. Itene ahbabáq sansa sueq
 kaweqtaq míéhrataqmé wání meiníe úwe.

⁴ Minayabe Manikáne ehweh irarú ani wenáwíq Áísáiaga
 naho púkuipéq sehiranue mahraréna,

We uworapeqté sawai sawaiéna mahraréna, Itene Wahnah
 sína ahmé aborisahro. Wene ah kaweraráhro.

⁵ Mi ah obarirankeheéq nonsuwewarí akariaruqme anotah
 sawéhwárinkákáq káriq sawéhwárinkákáq apansuqme
 mi ah tábúsoq maráhro. Aesa áh obaríqme saba hro.
 Ebah masahpawe kaweroro.

⁶ Manikánka kaweraitahna arámbéhrí mah kehiná kéhínánká
 tagagehe ire úwe. *(Aisaia 40.3-5)*

⁷ Áhnte wehekéqká wání meyanehéera Sóniba suwana wega
 sensabé, Itewe wehene animarí móe. Manikánka anotahta q
 kamah ainehboq pehbeheráh pokoro insega teiro?

⁸ Itene ahabábáqmari sueq kaweq sansánoro. Mirairataq Manikánka tagéna ite amahnága mó sansánowe íwíáhinkehe. Ébáráhma itene igaqna míéh púaq itewe kaweq ke míone éq iteitensabé irariyeho. Manikánka mah ebáhmáritáté Ébáráhmane anahwaréh mirarahráhire.

⁹ Wehukenínká awanká áwaheraq tehsúme maréhrana kaweq será íre íyéh áwánká moke apiwe ira pariankéhe úwe.*

¹⁰ Sóniba su kegá wene ehweh irera wensabé, Aneronehknono uwe.

¹¹ Aneronehknono uwana wega sensabé, Téhtaré síotí matiéh ánínká íre síotiakáq ání peh morá síotí náwo. Áhnte topáh matiéh ánínká tabonah ke wehwehúno úwe.

¹² Táhkísi moné meyáh kegá wání meyanehéera Sóniba séra wensabé, Íwáhnoraníno, ite aneronehknono uwe.

¹³ Aneronehknono uwana sensabé, Wehukene móne pehipi meyéhboq peh morá táhkísi móné meyáhiro úwe.

¹⁴ Sóntía kegá wensabé, Itewe aneronehknono kasenuwana wega sensabé, Mó kené ménsámehnsá meyanehééq wehuke subiqmareq pehipi meyého. Sensabé péhe éhwéh ariteq sene ménsámehnsá pehipi meyého. Itene arambehriyabé meyáhna apéq awehraq kéhre íwíáhoró úwe.

¹⁵ Manikánka Asiu ke merirena kaweraritankeheéna peh morá ání omaq atowara Asiu kegá we áwénunuwe. Asiu kegá Sónine ehweh irera éhnehéra iwíáhéra, Sóniwe itega áwénunúna anípómo uwe.

¹⁶ Uwana Sóniga sensabé ayahqme teriena, Inehe si anímé anotah aní ména íné kiotaiqme aní míre. We anotah aní púana ínéga wene súu nahníaq pugereyabe íre awehrari aní múge. Wegá Manikáne Awa íteba eqmarankéhe. Wehukenínká uworapeq kekiaréhrana anotah irárehnserah Manikáne Awanka íteba tuínkéhe.

¹⁷ Wehukega ayu siqmíáhtáq sega kaweq ayú sene nah-tapeq sáharera íre kaweq ayú iraipéq súáhwe. Mira onserah Manikánka eqmaréh ánínká kaweqtaq míáh keyábé, Néne mátaburapeq kiwíáhiro aritena ahabábáq keyabé, Íre puinkorahi iráipéq míá míaoaro aritankéhe úwe.

¹⁸ Sónine ehweh író kega iwíáhigehééna wega áhnte mó mina tahnsa éhwéh pahsuena oga mé ehweh teri terinúwe.

Érótiga Sóni karabúsiipéq móato ehwéhne.

(Mátíyu 14.3-4; Máhka 6.17-18)

¹⁹ Érótiga wenábáqne ahre Éróríása meyowana Sóniga mi-naakaq wene mó ahabábáqkákáqsábé abiahnsa atena íre kaweróne atowe.

* 3:9: Mi ehwéh áwahewé aigárápéqté éhwéh Mátíyu 3.10 tagáhno.

20 Íre kaweróne atowana Érótiga sóntía keyábé, Sóni táhtoqme karábúsiipéq móátáhro úwara táhtoqme karábúsiipéq móátówe. Minayabe Érótime ahbabáq áhnte agúwe.

Érótiga Sóni karabúsiipéq íre móatotaq Sóniga Sísa wání meawu ehwéhne.

(Mátíyu 3.13-17; Máhka 1.9-11)

21 Sóniga áhnte ke wání meriena Sísa moq wání meyawuwana púrerútaq sabona sawekúwana

22 Manikáne Awanka tunse kiboki tahnsanéna Sísa mārunsurahúwe. Marunsurahúwana íopeqté éhwéhnká mahraréna,

Are niruní nénáhní móne. Arensabé nirutaboiruge úwe.

Sísane aigaqnaréh síwíqmarí kéh éhwéhne.

(Mátíyu 1.1-17)

23 Sísaga wene arambehri áhwárótaq we 30 opéq marakóipeq míowe. Wehukega iwíáhéra, Sísawe Sósépane ahninkáwáe uwe. Sósépawe Érine ahninkáwáe.

24 Ériwe Mátátine ahninkáwáe.

Mátátiwe Áríwáine ahninkáwáe.

Áríwáiwé Mékine ahninkáwáe.

Mékiwe Sánáine ahninkáwáe.

Sánáiwé mó Sosépane ahninkáwáe.

25 Sósépawe Mátátíásane ahninkáwáe.

Mátátíásawe Émósine ahninkáwáe.

Émósiwe Náhúmane ahninkáwáe.

Náhúmawe Ésárine ahninkáwáe.

Ésáriwe Nágáine ahninkáwáe.

26 Nágáiwé Matane ahninkáwáe.

Matawe Mátátíásane ahninkáwáe.

Mátátíásawe Séménane ahninkáwáe.

Séménawe Sósékane ahninkáwáe.

Sósékawe Sórane ahninkáwáe.

27 Sórawe Sóánánane ahninkáwáe.

Sóánánawe Árésane ahninkáwáe.

Árésawe Sérúbábéране ahninkáwáe.

Sérúbábérawe Séátíéране ahninkáwáe.

Séátíérawe Nérine ahninkáwáe.

28 Nériwé Mékine ahninkáwáe.

Mékiwe Éráine ahninkáwáe.

Éráiwé Kósámane ahninkáwáe.

Kósámawe Émáramane ahninkáwáe.

Émáramawe Éane ahninkáwáe.

29 Éawe Sósúane ahninkáwáe.

Sósúawe Éríésáране ahninkáwáe.

Éríésárawe Sórímane ahninkáwáe.

Sórímawe Mátátine ahninkáwáe.

Mátátiwe Áríwáine ahninkáwáe.

³⁰ Áríwáíwe Símióne ahninkáwáe.
 Símióniwe Súrane ahninkáwáe.
 Súrawe Sósépane ahninkáwáe.
 Sósépawe Sónámune ahninkáwáe.
 Sónámuwe Ériákímane ahninkáwáe.
³¹ Ériákímawe Mériane ahninkáwáe.
 Mériawe Ménane ahninkáwáe.
 Ménawe Mátátane ahninkáwáe.
 Mátátawe Nétánine ahninkáwáe.
 Nétániwe Tébitine ahninkáwáe.
³² Tébitiwe Sésine ahninkáwáe.
 Sésiwe Óbétine ahninkáwáe.
 Óbétawe Póásine ahninkáwáe.
 Póásiwe Sámónine ahninkáwáe.
 Sámóniwe Násónine ahninkáwáe.
³³ Násóniwe Ámínarápane ahninkáwáe.
 Ámínarápawe Átínine ahninkáwáe.
 Átíniwe Áránine ahninkáwáe.
 Árániwe Ésáronine ahninkáwáe.
 Ésároniwe Pérésane ahninkáwáe.
 Pérésawe Súrane ahninkáwáe.
³⁴ Súrawe Sékópane ahninkáwáe.
 Sékópawe Áhísáhkine ahninkáwáe.
 Áhísáhkiwe Ébárahmane ahninkáwáe.
 Ébárahmawe Térane ahninkáwáe.
 Térawe Náhórane ahninkáwáe.
³⁵ Náhórawe Sérúkane ahninkáwáe.
 Sérúkawe Áréune ahninkáwáe.
 Áréuwe Pérékane ahninkáwáe.
 Pérékawe Éberane ahninkáwáe.
 Éberawe Sérane ahninkáwáe.
³⁶ Sérawe Káínane ahninkáwáe.
 Káínawe Ápásátine ahninkáwáe.
 Ápásátiwe Síémane ahninkáwáe.
 Síémawe Nóahne ahninkáwáe.
 Nóahwe Áramékane ahninkáwáe.
³⁷ Áramékawe Métúsárane ahninkáwáe.
 Métúsárawe Ínókune ahninkáwáe.
 Ínókuwe Sárétane ahninkáwáe.
 Sárétawe Máhrárárine ahninkáwáe.
 Máhráráriwe Káínánane ahninkáwáe.
³⁸ Káínánawe Énósane ahninkáwáe.
 Énósawe Sétine ahninkáwáe.
 Sétawe Éhrámmane ahninkáwáe.
 Éhrámawe Manikáne ahninkáwáe.

4

*Owainawanka Sísa áhwárawe tagó ehwehne.
 (Mátíyu 4.1-11; Máhka 1.12-13)*

¹ Manikáne Awanka Sísareq mía míaúwana Sísaga Sorana aroipéq suena pokúwana Manikáne Awanka abatapi móatowe.

² Móatowana abatapi ména áhnte wehekáh 40 wehekáh mitaq míowana owainawanka weba séna Sísaga ahbabárinkeheéna áhwárawe tagéna áwíoqnówe.

Mi tanáhráq Sísaga táhutahuq awehriéna 40 wehekáh parabagútaq anotah arúpíbíúwe.

³ Anotah arúpíbíúwana owainawanka wensabé, Are Manikáne ahninkáwá míahna puah mah ebáhmárínsábé tópah úkúno ato úwe.

⁴ Úwana Sísaga wensabé, Manikáne ehwehnka aiq mahraréna, Tópahnka wehuke íre oganúq sitahráhi nanere ire úwe. (Lo 8.3)

⁵ Úwana owainawanka Sísaga meqmena moke mah marákó marákóipéqté wáhnáhné arambehri apubúue sokigi atena

⁶ wensabé, Ínéwé iwíáhue omaq atáhna anínká moke tagáhna ke wahnahninkehe. Mina omaq ate arámbéhrí peh ínénéne arambehri wire.

⁷ Arega ínénsabe arehunseraráq mé iwíáh iwíáh aintehnana arega moke tagáhna ke wahnahnúno ataníe úwana

⁸ Sísaga wensabé, Manikáne ehwehnka aiq mahraréna, Maniká itene Wahnahnsabé iwíáh iwíáh ateq webataq we awahbeh arámbéhrí miraoro ire úwe. (Lo 6.13, 10.20)

⁹ Úwana owainawanka Sísaga meqmena Sarúsarama suwahpeq Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náh nahnsorapéq móatena wensabé, Are Manikáne ahninkáwá míahna puah maraipéq ahkuagúno úwe.

¹⁰ Ahkuagúno éna wega minayabe Manikáne ehwehnka aiq mahraréna, Manikánka wene íopeqté keyábé are wahnahnatiáhro aritankéhe.

¹¹ Ebahtaq arene aigará peraq míéhneho éra sene siyahnkaratáté are pankeragéhe ire úwe. (Buk Song 91.11-12)

¹² Úwana Sísaga ahqáho atena wensabé, Manikáne ehwehnka mó mahraréna, Maniká arene anotah Wahnáh áhwárawe tagé áwíoqnéhneho ire úwe. (Lo 6.16)

¹³ Úwana owainawanka mi tanáhráq mó íre áhwárawe tagéna peh túbáh agúwe. Sísaga anotahtaq ahqáho atonsabe owainawanka iwíáhéna, Mó tanáhráq kouwekinie éna we auwena pokúwe.

Sísaga Kehrari marákórápéq wene arambehri áhwároré ehwehne.

(Mátíyu 4.12-17; Máhka 1.14-15)

14 Manikáne Awanka Sísa págege atowana wega Kehrari marákórápéq kouwekúwara we éhweh mitaq teri mahtaq terinuwe.

15 Mirauwana we Asiu kené momiwí nahmáritápéq síwáhnorúwara ómiga wensabé iwíáh íwíáh atówe.

Néhsara suwahpeqte kégá Sísansabé anotah abíáhnsá ató ehwehne.

(Mátíyu 13.53-58; Máhka 6.1-6)

16 Sísağa wenawahpeq Néhsara pokéna ahrena ahrena wehekáh wene sánsánéna Asiu kené momiwí nahtápéq kibekúwe. Kibekéna Manikáne ehweh sáhnsahinieéna iriwe míowe. Iriwe míowara

17 mitaqté kégá Áísáiaga sehiranú pukú Sísa áwúwana mi pukúipéq kabarue mah ehwéh kotaq sáhnsahuwe.

18 Wega sáhnsahwe mahraréna, Manikáne Awanka ínéba ména págege aintena, Tabonah ke néne kaweq ehwéh korerio éna eqmaq núwéhre. Saiq-nariéh keyábé sabirue ehweh korerio. Aura pira keyábé siura ebioráho ehwéh korerio. Síwíoqnahwara sirupipeq umehi keyábé sabirue ehwéh korerio.

19 Manikánka kaweraritahna tanáhráqsábé korerio éna eqmaq núwéhre úwe. *(Aisaia 61.1-2)*

20 Sísağa aiq sáhnsahwe parabarúena mi pukú wahnah aní awena tútuue míowara moke mitaq míó kega we ebitíówe.

21 Ebitíówana wega sensabé, Ínéga sáhnsáhú éhwéh íráhtáq ibora mi ehwéh aiq pútaragire úwe.

22 Úwara moke míó kega wene ehwehnsabé iwíáh íwíáhéra seye náhenéra, Kaweq ehwéhne éra áhtenuwe. Áhtenéra árahue mi kawéq éhwéh irarerahiro éra mah anímé peh Sósépane ahninkáwá míéh mino uwe.

23 Uwana Sísağa sensabé, Iteriborehga mah pabéqmé éhwéh iraréra, Are sóteh aní míahna puah arerene awahre kawerúno ewe. Itega ínénsabe, Arega Kápénéáma marákórápéq ótaq sansá miraónaq irone iwíáhéq arega mitaq mirauronanserah mahtaq arenawahpeqkakáq moq miraúno iwíáhoo?

24 Teiníboq írátíáhro éna, Wenawahrahga Manikáne ehweh irari anínsabé, Are íre Manikáne ehweh iraréna aní móne ata ataowe.

25 Aiq pútaq ehwéh teiníe. Naho Manikáne ehweh irarú ani Éráisa marakóipeq míowana apahtáro ópéq mó ópéq ákáhtağ íre ibonsúnsabe moke mi marákóráq anotah ehwéhrówe. Mi tanáhráq áhnte kewéinínsó Ísara kené marakórapeq míówana

26 Manikánka Éráisa seba eqmaroo? Írakaumo. Manikánka we nahnsó kewéiní Sárépáta suwahpeq Sáiróna marákórápéqté ínípá eqmarowe.

27 Manikáne ehweh irarú aní Érisa oga míotaq áhnte Ísara ke anotah naonkákáq ké míówe. Manikánka Érisa séhréh atehrana wega áhnte kaweraritoo? Írakaumo. Peh morá Síria marákórápéqté náhnsó wéh aní wenáwíq Néama anotah naonkákáq míowana kaweratowe úwe.

28 Úwara moke mitaq momiwíu kegá irera anotah abíáhnsá atówe.

29 Abiahnsa atónsabe iriwe méra Sísa táhtoqme sensuwahpeqte áhnánsáhrápéq abariwe móátówe. Mitaq mentú kowara sega Sísa mentúpipeq pagunsuaneheéra móátówana

30 wega mi wehekéq ákáhpitaq kure pokúwe.

Sísaga owainawa kaqauwo ehwéhne.

(Máhka 1.21-28)

31 Sísaga pokéna Kehrari marákórápéq Kápénéáma suwahpeq tunse ahrena ahrena wehekáh Asiu kené momiwí nahtápéq síwáhnorúwe.

32 Págegeue síwáhnorú púara sega áhtenuwe.

33 Áhtenuwana owainawanka subiqmaq subiqmarú aní Asiu kené momiwí nahtápéq míowana owainawanka iwíáh atowana anotahtaq mahraréna,

34 Sísao, are Néhsara suwahpeqte aní móne. Arega itewe aneraitaníbo? Iubiq iuanie seno? Arewe Maniká míéhrabeq kaweqtaq mía míaóna aní móne. Arewe aiq tagaríóge úwe.

35 Úwana Sísaga owainawansabé awehgu atena, Ehiya mé we auwe pokúno atowana owainawanka wehekeq ákáhpi mi aní aunúnkaq márunsurahúwana íre subisa pehipi auwena pokúwe.

36 Pokúwara ómi míó kega anotah ahténéra seye náhenéra, Aneq pagégé éhwéhpo? Anotah wahnáh ánínká síwáhnorinserahnéna Sísaga pokúno éhwéh págegeue teriuwara owainawamarínká mi aní auwera pokowe uwe.

37 Sísa éhweh mitaq teri mahtaq terinuwara ómi mi marákórápéqté kegá írówe.

Sísaga Pítane ahrahnawa kawerato ehwéhne.

(Mátíyu 8.14-15; Máhka 1.29-31)

38 Sísaga Asiu kené momiwí nahtápéq suena Sáimónine nah-tapeq pokúwana Sáimónine ahrahnawa osoro awáhréúwara míó kega Sísansabé, Kawerato uwe.

39 Uwana Sísaga awahre inípá kure wene máhriqtaq iriwe ména iraró awáhréyábé, Túbáh agúno atowana kaweragúwana mi inínká apubúue irigéna táhutahuq tíwe náriuwe.

Sísaga áhnte awáhré ké kawerarito ehwéhne.

(Mátíyu 8.16-17; Máhka 1.32-34)

40 Ío tupekútaq awahre kené iyahnabo anímárínká se sehgiwera Sísaba mórítówe. Mórítówana Sísaga wene ayahnkaratáté moke awahre ke moraní moranínue táhtorowana sene awahre kaweragúwe.

41 Kaweragúwara owainawamarínká mó ke suanaútaq ehwehnabaéra Sísansabé, Are Manikáne ahninkáwá wóne éra mi ke suera pokuwe. Pokutaq Sísaga sensabé, Ehiya míahro aritowe. Owainawamarínká, Sísawe Manikánka wehuke kaweraritankeheéna omaq ato aní míre éra sirupipeq we tagaríonsabe Sísaga ehiansá aritowe.

*Sísaga mó ke suwahpeq kure kaweq ehwéh teriu ehwéhne.
(Máhka 1.35-39)*

42 Ahyahbinkerotaq Sísaga mitaq suena abatapi pokuwe. Mibeqté kégá we anebahrue kure tagéra wensabé, Pokinehboq íteba sewíahno atówe.

43 Atówana Sísaga sensabé, Ínéwé mó kehiná suwahpeqkákáq Manikánka wahnahnirabeqte éhwéh wene kaweq ehwéh koreriníe. Manikánka, Korerio éna eqmaq núwátáire úwe.

44 Sísaga Súría marákórápéq Asiu kené momiwí nahmárítápéq mi ehwéh koreri terinúwe.

5

Sísaga sípiipéq tútuue síwáhnorú ehwehne.

1 Sísaga Kénésáréti kawéhú* áhnopeq iriwe ména síwáhnorútaq su kegá Manikáne ehweh iraneheéra weba kowíórabeq áhnte ke soruparíó puana mitaq kígíúwe.

2 Pahnsábátáhru kegá sene sípiraré áhnopeq marera arahwéraq sene kahwewarí pabeq paberuwana Sísaga mi sípiraré tagówe.

3 Su kegá pagu pagununsabé Sísaga Sáimónine sípiipéq kie irigue wensabé, Mahtaq sue móbeq móatiahno úwe. Úwara sípiipéqté kégá wene ehweh sehgiúwana wega mi sipíipéq tútuue ména áhnopeq míó keyabé síwáhnorúwe.

*Pítarehga sene sípiakáq suera Sísá kéro ehwehne.
(Mátíyu 4.18-22; Máhka 1.16-20)*

4 Síwáhnorú ehweh parabagútaq wega Sáimónirehyabe, Pah meyagéhboq púrúruía káwéhútápéq pokue kahwe tuparuqme uwe tagahro úwe.

5 Úwana Sáimóniga Sísansabé, Anotah aní móne. Itega inokáhpeq uwe taga tagaéwonana írakaunire. Peh arega tenienayabé mó uwe taganie úwe.

* 5:1: Kehrari kawéhúmé mó awíq Kénésáréti kawéhúne.

6 Sega sene kahwewarí tuparuqme uwera áhnte pah maqmíówe. Peh íregárita q pah maqmíówana sene kahwewarí surakinaúnsabe

7 sega mó sipíípéq mío iyáhnábó ánimárínsábé siyah sahnupéra seséhréh aitáhro uwara sure mi sipíráréipéq pah márówana umehúnsabe sípiraré wánínkorahúwe.

8 Sáimóniwe we mó awíq Pítæ. Wega mina tagéna Sísane auranabiah tapeq arehunseraráq ména wensabé, Néne Wahnahno, ínéwé áhnte ahbábáq ání mío púah arega nue pokúno úwe.

9 Se áhnte pah maqmíónsabe Pítareq wereq mío kereqka anotah ahténuwe.

10 Pítane iyahnabo anité sensíwíq Sémísireq Sónireqme Sébérine ahninkáwáraré míoýe. Pítarehga iwíáhunserah sega moq mira iwíáhuye. Sísaga Pítansabé, Íre áhreúno. Iborá arega kahweipéq pah maqmiahnanserah mókake wehuke ínéba meriqme sinkehe úwe.

11 Úwara sega sene sípi áhnopeq arahwéraq abariue marera moke suera Sísá kérowe.

*Sísaga anotah naonkákákáq ání kawerato ehwéhne.
(Mátíyu 8.1-4; Máhka 1.40-45)*

12 Sísaga mó ke suwahpeq míotaq anotah naonkákákáq ánínká we tagéna áhtenú púana arehunserarárue wene ayahqno káuqmunurawéna Sísansabé pagu pagunéna, Anotah aní móne. Are awahbáhnaraqmé kaweraintahráhone úwe.

13 Úwana Sísaga ayahnkahkahrue wenaneq táhtorena wensabé, Aiq mirauge. Are awaho ani míahno atowana mina irarútaq wene náonaba apubúue wagúwana kaweragúwe.

14 Kaweragúwana Sísaga wensabé, Are kaweratónsábé mó ke teríneho. Írakaumo. Manikáne ehweh mibeq mahbeq aitéh ánípá pokue arene anonka móreawo. Are awaho ani úkire ige hboq Mósísiga irarúnserahnue Manikánsabe titirúno úwe.

15 Úwara Sísaga miráú ehweh mitaq teri mahtaq terinuwara áhnte kegá wene ehweh iraneheéra suwe. Awahre kegá, Sísaga kaweraitankéhe iwíáhéra weba suwe. Áhnte kegá weba suwana

16 wega ahriahri miraúnserahnéna púrerinieéna abatapi pokúwe.

*Sísaga aiayah pukia ání kawerato ehwehne.
(Mátíyu 9.1-8; Máhka 2.1-12)*

17 Sísaga síwáhnorútaq Péhrasi† kereq Mósísine ehweh síwáhnoru kereqka mitaq tútuue méra írówe. Sega sensuwahpeqme Sarúsarama suwahpeqkakáq moke Kehrari

† 5:17: Aigárápéqté éhwéh Mátíyu 3.7 tagáhno.

marákórápéqté ké suwahpeqkakáq Súría marákórápéqté ké suwahpeqkakáq sensuwahpeq suera Sísane ehweh iraneheéra suwe. Manikánka Sísá págege atena séhréh atowana wega awahre ke kaweraritowe.

¹⁸ Mó kegá aiayah pukia ání wene sehitaq Sísaba móataneheéra sehgiwera suwe. Sísá míéh náhtápéq móatanehe íwíáhéra

¹⁹ áhnte wehekéq nahupeq kígiunsabe sega íre kioráhuwe. Íre kioráhéra nahnsorapéq kire abogéh piruqmarera abahrabahrútaq aiayah pukia ání wene máhriqkakáq sehitaqmaqme wehuke míópi Sísane auranabiahtapec márunátówe.

²⁰ Sega iwíáhéra, Sísaga kaweratanawire íwíáhuwana Sísaga sene iwíáh tagéna aiayah pukia ánínsábé, Náníbáq móne. Arene ahbabáq aiq kaweratóge úwe.

²¹ Úwara Péhrasi kereq Mósísine ehweh síwáhnoru kereqka seye náhenéra, Mah anímé Manikánsabe íre kaweq ehwéh atéhre. Ahbabáqsabe insega kaweraritahráhiro? Manikánka webataq wehukene ahbabáq kaweraritahráhire uwe.

²² Úwana Sísaga sene iwíáh irena sensabé, Itene irupipeqmé aneqsabé mira íwíáho?

²³ Aiayah pukia ánínsábé aneq ehwéh teawinínkono? Arene ahbabáqsabe kaweratóge teawinínkono? Are irigue ah nogo teawinínkono? Íre págege ehwéhmé ahnabo?

²⁴ Íné wehukení úku anínká mah marákó marákó wehukene ahbabáq kaweraritahráhuge. Sokigi ainíboq tagaríáhiro éna aiayah pukia ánínsábé, Teawiníboq iro. Irigue arene máhriq mewe arene nahtapec pokúno úwe.

²⁵ Úwana ómi ke míótaq mi anínká apubúue irigéna wene máhriq mewena Manikánsabe anotahtaq iwíáh íwíáh atena wene nahtapec pokúwe.

²⁶ Pokúwara tago kegá anotahtaq áhtenéra Manikánsabe iwíáh íwíáh atera seye náhenéra, Iboramé ótaq sansá tagóne uwe.

*Sísaga Mátíyunsabé, Íné séniro ú ehwehne.
(Mátíyu 9.9-13; Máhka 2.13-17)*

²⁷ Sísaga tuekúwana táhkísi moné meyo ani wenáwíq Áríwái‡ tagówana wega táhkísi moné meyorabeq tútuue míowana tagéna Sísaga wensabé, Íné séniro úwana

²⁸ wega irigue moke mitaq ko naneq suena Sísá kérowe.

²⁹ Áríwáiga wene nahtapec Sísá kirabouwara áhnte táhkísi moné meyo kereq mó kereqka Sísarehreq táhutahuruwe.

‡ 5:27: Mátíyuwe mó awíq Áríwáie. Mátíyu 9.9 tagáhno.

30 Táhutahuruwara Péhrasi kereq Mósísine ehweh síwáhnoru kereqka mina tagéra Sísa kéro keyabé kasenéra, Táhkísi moné meyáh kéreq mó ahabábáq kéreqme itewe aneqsabé moraráq naho éra abiahnsa arítówe.

31 Sísa sene ehweh irena sensabé, Sótegha awaho ke maráhsíni íre náriasa peh morá awahre ke nárire.

32 Mina inserah ínéwé kaweqtaq míáh ké séhréh aritanieéna íre suge. Peh ahabábáq ke kaweraritanieéna suge úwe.

Sísaga táhutahuq awehrio sansánsábé síwáhnorú ehwehne.
(Mátíyu 9.14-17; Máhka 2.18-22)

33 Wehukega Sísansabé, Sóni kéréh kégá mó wehekáh mó wehekáhnue kawerue púreroneheéra táhutahuq awehriowe. Awehriowara Péhrasi ke kérérah kégá moq mira aruqaruowe. Peh are kéréh kégá íre awehriéra phipi nahwe uwana

34 Sísa pabeqme ehwéh teriena, Pahuwirotaqmé o menáhwé miéhtáqmé itega wene iyahnaboyabé, Táhutahuq awehrioro terieráho? Írakaumo.

35 Mókake o menáhwé seba íre míahnaraqmé mi tanáhráq wene iyahnaboga táhutahuq awehrigehe úwe. §

36 Sísa mó pabeqme ehwéh mahraréna, Wehukeníká nahonáh sáhkétí kawerinieéna o sahkétí subansuqmaqme mi subánsátáté párúwe nahonáh sáhkétí kawerinabo? Írakaumo. Miraitaq tahirímé nahonáh sáhkétí mó subanki irino.

37 Wehukeníká o nahníaq sera ano naho naho méméné áúyahwa antéhyápípéq íre ahkíre. Miraitaq tahirímé sera anonka muinaraq nahonáh antéhyá tapoagirana sera ano marakóraq antigi irino.

38 Wehukeníká o será ano o antéhyápípéq ahkíre. Wehukega ahkírataq mi tehtaré náneqme kawerue kanae. O será anome kawerue kanae. Antehyamé moq kawerue kanae úwe. **

39 Naho será ano neh anínká iwíáhime, Naho será ano áhnte tei puana mi anónká o será ano kiotaikire íwíáhire úwe.

6

Sísaga ahrena ahrena wehekáh arambehriéyabe irarú ehwehne.

(Mátíyu 12.1-8; Máhka 2.23-28)

1 Ahrena ahrena wehekáh Sísa req we kéro kereqka páréti mirao naneq será sotápéq kótaikutaq we kéro kega mi será késabaríqme késabaríqmeue kure ayahnue ái poruwe nowe.

§ 5:35: Mi ehwéh áwahewé aigárápéqté éhwéh Mátíyu 9.15 tagáhnó.

** 5:38: Mi ehwéh áwahewé aigárápéqté éhwéh Mátíyu 9.17 tagáhnó.

² Nowara Péhrasi kegá sensabé, Ahrena ahrena wehekáh íre mirao naneg sansá míre. Aneqsabé miraoo uwe.

³ Uwana Sísaga sensabé, Itewe Manikáne púkuipéqté séhírámé Tébitireq we kéro kereqka sirupibiútaq mirau sansámé íre sáhnsahwe ahtebaho?

⁴ Wega Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhúpéq kibekue Manikánka tagankeheéra máró paretí mewe néna we kéro ke náriuwara sega moq nowe. Mósísine ehweh irarunka mi paretíwé pehipéqté kegá íre nah nanere. Peh morá Manikáne ehweh mibeq mahbeq aritáh kegá nahrahowe ire. (1 Samuel 21.1-6)

⁵ Sísaga sensabé, Íné wehukení úku anínká ahrena ahrena wehekáh wahnah wahnahnuge úwe.

Sísaga ahrena ahrena wehekáh sawenkahnia áyáhnkákákq ání kawerato ehwehne.

(Mátíyu 12.9-14; Máhka 3.1-6)

⁶ Mó ahrena ahrena wehekáh Sísaga Asiu kené momiwí nahtápéq kibekue síwáhnorúwana mitaq sawenkahnia áyáhnkákákq ání míowe.

⁷ Mósísine ehweh síwáhnoro kereq Péhrasi kereqka mitaq méra Sísaga ehweh ataneheéra ahrena ahrena wehekáh wehukení kaweratanabiramo éra ebitíówe.

⁸ Ebitíówana Sísaga sene sirupipeqté iwíáh aiq tagéna ómi kegá tagotaq sawenkahnia áyáhnkákákq ánínsábé, Iriwe máhno úwana we irigue míowe.

⁹ Irigue míowana Sísaga míó keyabé, Itensabé kaseninie. Mósísine ehwehnikawé ahrena ahrena wehekáhnsábé anere teiro? Kaweq sansá miraonéhnkono? Íre kaweq sansá miraonehnkono? Wehuke kaweraritaneheéq séhréh aritanéhnkono? Íre kaweratanéhnkono éna

¹⁰ míó ke aurankaue tagéna sawenkahnia áyáhnkákákq ánínsábé, Arene ayahnkara obariro úwana wene ayah obarirowana kaweragúwe.

¹¹ Kaweragúwara mi kegá tagéra anotah abíáhnvánéra sío síóera, Sísawe aneronehnkono uwe.

Sísaga we kéro ke omaq sito ehwehne.

(Mátíyu 10.1-4; Máhka 3.13-19)

¹² Mitaqkake Sísaga púrerinieéna sáwéhrapeq kiwéna moke mi inókáhpéq mitaq púrerúwe.

¹³ Púreréna ahbiahipeq we kéro ke síáhrabéna airápété téhraníté omaq sitowe. Sensabé eqmaro kee ue síwíraritowe.

¹⁴ Omaq sito ke síwíqmarimé mahraue Sáimóninsabé Pítæ atowe. Pítæne ábákawawé Ehntarue. Mó anímárí síwíqmarimé mahraue Sémísi, Sóni, Pírípi, Pátórómíyu,

15 Mátíyu, Tó máhisi, Ápíásane ahninkáwá Sémísi, Sáímóni Séróti kahnáh ání,

16 mó Sémísine aní Súrása, mó aní téhtaré áwíqkákáq ání Súrása Ísíkáríóti miraue omaq sitowe. Súrása Ísíkáríótiwe anehe Sísane naruo koweriro aníne.

Sísaga áhnte awáhré ké kawerarito ehwehne.
(Mátíyu 4.24-25; Máhka 3.7-12)

17 Sega sáwéhrapeqté tútaq ukisatáq miówara áhnte we kéro kereq mó kereq miówe. Súría marákórápéqté kéreq Sarúsarama suwahpeqte kéreq nahmbísi marákórápéq Táíya suwahpeq Sáíróna suwahpeq mibeqté kéreq suwe.

18 Mi kegá Sísane ehweh iraneheéra séra sene awahre kawerairankeheéra weba suwe. Owainawanka subiqmaq subiqmarú kega moq weba suwana Sísaga kaweraritowe.

19 Sísane anepeqte págege arítéh náneqka wereq wahtotaq mió ke kaweraritonsabe ómiga we táhtoqnaneheéra suwe.

Sísaga iwíáh iwíáhoró ú ehwehne.
(Mátíyu 5.1-12)

20 Sísaga we kéro ke tagéna síwáhnoréna, Tabonah keo, Manikánka wahnah wahnahnirabeq awaq miahráhonsabé iwíáh iwíáhoró.

21 Amahnága irupibii keo, mókake iyahbankiranae. Minayabe iwíáh iwíáhoró.

Amahnága umehiraq ibisah keo, mókake wíréh wíréhigehe. Minayabe iwíáh iwíáhoró.

22 Íné wehukení úku aní séniráhnsábé mó kegá itensabé suwahrianae. Ite kaqiuwaneherawoe. Ite íéhruruoneherawoe. Ite íre kaweq anímáí móe aitaneherawoe. Íné séniráhnsábé mina tahnsa sánsámáí mirairataq iwíáh iwíáhoró.

23 Sega mirairanka íópeq itene ápeq anotah úkinae. Minayabe sega mirairataq ábáhrue iru eyoyóéq iwíáh iwíáhoró. Sega ite íwíoqnehranserah sene sigaqnaréhga Manikáne ehweh iraru ke moq naho síwíoqnowe.

24 Amahnága áhnte mensáméhnsá matíáh kéó, kamah ainawire. Itega iuwahbeh naneq aiq merowe.

25 Amahnága iyahbankiréh kéó, mókake irupi kamah ainawire. Amahnága wíréh wírého keo, mókake ibitunátúnánue ibisagehe.

26 Ómi kegá ite kaweq ke wóe irataq iwíáhue kawerurero. Irare kené sigaqnaréhga mina unserahnéra péhe éhwéh teríú keyabé kaweq ke wóe arítówe úwe.

Itene naruoyabé irutaboiroro ú ehwehne.
(Mátíyu 5.38-48)

27 Sísaga mó mahraréna, Néne ehweh íráh kéo, teiníboq írátíáhro. Itene naruoyabé irutaboíroro. Itensabé suwahrieh ke kawerarítáhro.

28 Íéhruruo keyábé Manikánsabe teaweq, Mi ke kawerarito ue teawéro. Íwíoqnah keyábé púrerarítáhro.

29 Mó anínká are ahsuehinahwe éberioépéq pabeq suehnana ahsuehino. Arene sáhkéti meyahnaraq síóti meyaníe ínaraq íre ahqáho ato.

30 Mó anínká arensabé aneqpopoq nánio ínahwe náwo. Mó anínká arene ménsámehnsá meyehtaq wensabé, Néne meyahna naneq apubúue menio íre irarúno.

31 Mó kegá ite iuwahbeh sansánue ite kaweraitáhnserah itega moq mina tahnsanue se kawerarítáhro úwe.

32 Sísaga mó mahraréna, Itega peh morá itensabé sirutaboíro keyábé irutaboírirataqmé inseréhga, Ite kaweq ke wóe íwíáhigehbo? Írakaumo. Ahbabáq kega moq sensabé sirutaboíro keyábé sirutaboíro mino.

33 Itega peh morá ite kaweritáh ké kaweritáh sánsánirataq inseréhga, Ite kaweq ke wóe íwíáhigehbo? Írakaumo. Ahbabáq kega moq mina tahnsa mirao mino.

34 Itega peh morá ite náieráho ke nárírataq inseréhga, Ite kaweq ke wóe íwíáhigehbo? Írakaumo. Ahbabáq kega iwíáhéra, Meyáh kegá mókake ite moq náigéhe éra sene ahbabáq iyahnabo nárieráho mino?

35 Itene naruoyabé irutaboírue kawerarítáhro. Nárírataqmé mókake náigéhe íwíáhiyehboq pehipi náriéro. Mirairataqmé Maniká Iteriboga anotah apéq inkéhe. Itega wene animári míagehe. Maniká Iteribo anotah aní mía míaéna íre peh morá we kaweritáh keyábé arutaboírarítéhre. Wensabé íre iwíáh íwíáhia peh ahbabáq keyabé moq arutaboírure.

36 Maniká Iteriboga ómi keyábé arutaboírinserah itega moq irutaboírarítáhro úwe.

*Mó kené sánsá íre saraq sitáhro ú ehwehne.
(Mátíyu 7.1-5)*

37 Sísaga mó mahraréna, Mó kené sánsá saraq siteq ahbabáq ke woe aritého. Mirairataq Manikánka moq itene sánsá saraq itena ahbabáq ke woe aitanawire. Mó kegá ahbabáraitó íwíáh íre iahrreraq mareq súáhro. Súéhrrataqmé Manikánka moq itene ahbabáq íre ahrreraq marena suankéhe.

38 Nárírataq Maniká Iteriboga moq nánawire. Wegá tasu tasue obenkíqme náinkéhe. Itega saraqme náríranserah wegá moq mina tahnsanue náinkéhe úwe.

39 Sísaga mah pabéqmé éhwéh mahraréna, Aura pira ánínká mó aurá pírá ání ahmboqme ah sokigi atahráhiro? Írakaumo. Miraóyataq tahirímé mi anitégá mataipéq inahnsuoyaya irino.

40 Áwáhnorirana íréh ánínká we áwáhnori aní íre kiotaikohire. Moke ahtebawiahnaraq we áwáhnori aní tahnsa míankehe úwe.

41 Sísaga mó pabéqmé éhwéh mahraréna, Arenawahrah aniné aurapi pehgáriq atútú tagé arerene aurapi anotah sehikará kéhnsábé aneqsábé arerene auransabé íre iwíáhono?

42 Arene aurapi anotah sehikará kéhrahwe arega íre tagahne. Minayabe aneqsábé arenawahrah anínsábé, Arene aurapite átútú meuwanínkono eno? Are ahababáq kopéráhpéróna aní móne. Téhwe arerene aurapite sehikará merue anehemé arenawahrah aniné aurapite átútú kawerue tagé meuwahráhone úwe.

*Íre kaweq awánkánká abehq sérá iyanae i ehwéhne.
(Mátíyu 7.16-20, 12.33-35)*

43 Sísaga mó mahraréna, Kaweq awánkánká abehq sérá íre iyéhre. Abehq awánkánká kaweq sérá íre iyéhre.

44 Wehukenínká awanká sera tagéna mi awánká ahtebehre. Wehukenínká wisuraqte pópo íre isioráhéna káránkáránsáhtaqte kombahtóq íre isioráhire.

45 Kaweq anínká wene arupipeq kaweq iwíáh kéh púana kaweq sansánire. Ahababáq anínká wene arupipeq ahababáq iwíáh kéh púana ahababáq sansanire. Wehukeníné arupipeq iwíáh obenkítíéh púana wene áwéhga mi iwíáh irarerahire úwe.

*Nah piehya anitéyábé pabeqme ehwéhne.
(Mátíyu 7.24-27)*

46 Sísaga mó mahraréna, Néne ehweh íre sehgirohsabé aneqsábé néne Wahnah mone aintaho?

47 Ínéba séna néne ehweh irena sehgi ánímé aneq tahnsa anípo? Teiníe.

48 Néne ehweh irena sehgi ánímé nah piéh ánínká marakó íre wahto ubuqme nahwiahnsanse págege marákóráq pearéh aní tahnsane. Págege marákóráq kawerue pearéh púana anotah ibónsirana wání piéhtáq wene nah íre kúrugúruue sokogia peh págegeue kéhre.

49 Néne ehweh irena íre sehgi ánímé aneq tahnsá anípo? Teiníe. Néne ehweh irena íre sehgi ánímé págege marákó íre ubuqme pehipi wene nah pearéh aní tahnsane. Anotah ibónsirana wání piéhtáq mi nah kúrugúruue sokogire. Sokogirana moke íre kaweragire úwe.

7

Kíápéténine arambehri aní kawerato ehwéhne.

(Mátíyu 8.5-13)

¹ Sísaga mah ehwéh síwáhnoréna mitaq suena Kápénéáma suwahpeq mátabuipeq kéagúwe.

² Mitaq 100 Aroma sontiá kéné kíápéténiga ména wene arambehri aní anotah arútábóiratowana mi aní anotah awáhréna pukinaúwe.

³ Sísaga iteruwahpeq miéhre u irena kíápéténiga Asiu kené aboawah wehyábé, Néne arambehri aní segawerato koreawéro ue eqmaq suowe.

⁴ Eqmaq suowara Sísaba séra, Máho ue pagu pagunéra Sísansabé, Kíápéténiwe áhnte kawéq ání púah awahre aní segawerato.

⁵ Kíápéténiga ite Asiu keyábé áhnte arútábóiraitena itene momiwí nah pearena eqitáráire éra pagu pagunuwe.

⁶ Pagu pagunuwana Sísaga se kériqme mi aniné nah waha-totaq kútaq kíápéténiga mó eqmaro kereq piehgiúwe. Segaga Sísansabé, Anotah aníno, kíápéténiga teí éhwéhmé iro. Wega arensabé mahraréna, Íné pehgáriq aní mío púah néne nahupeq íre súno.

⁷ Are anotah aní míahna puana areba íre koragoge. Arega peh ehweh irarinana néne arambehri aní kaweragíno.

⁸ Íné moq wahnah sansá tagarióge. Néne wahnah aiq miéhraha íné moq wahnah aní ména sóntiá ke wahnah-nuge. Ínéga mó sontiá áninsábé, Pokúno atótáq wega apubúue pokire. Mó sontiá áninsábé, Mahbeq súno atótáq wega apubúue ínéba sire. Néne arambehri áninsábé, Miraúno atótáq wega apubúue miraire. Kíápéténiga aiq irarire uwana

⁹ Sísaga mi ehwéh irena áhtenéna pabeqme weba mío keyabé, Teiníboq írátíáhro. Mi anínká ínensabe anotahta q aiq pútare aintéhre. Nánuwahrah Asíú kéga mina tahnsanue íre aiq pútare aintáhwe úwe.

¹⁰ Úwara eqmaq suo kega kíápéténine nahtapeq kouwekue sutaq mi awáhré aní kaweragúwana awaho ani míowara kéragowe.

Sísaga pukú mahbí iriwe oganúq ato ehwéhne.

¹¹ Mó tanáhráq Sísareq we kéro kereq áhnte mó kereqka Náini suwahpeq pokuwe.

¹² Kuriraq wahtotaq sutaq mibeqté kéga pusa aní mómaisaneheéra sehgiwera suwe. Pukú aniné anowagáwé peh morá mi aní maqmarena kéweiní míowara áhnte wenawahrahreq suwe.

13 Sísaga pukú aniné anowa tagéna wensabé arutaboiratena mahraréna, Íre ibisáhno éna

14 sehíq koráhtorowara sehgiwe su kegá mitaq iriwe miówe. Sísaga pusa ánínsábé mahraréna, Káriq mahbíó, irigúno úwe.

15 Irigúno úwana pusa ánínká iriwe tútuue ména ehwehnúwe. Ehwehnúwana Sísaga mi aní anowabá atowara

16 tago kegá áhtená Manikánsabe iwíáh iwíáh atówe. Iwíáh iwíáhatera mahraréna, Manikáne ehweh irari anínká iteba sire. Manikánka wene animárá séhréh aitanieéna aiq sire uwe.

17 Súría marákórápéqté kéreq móberiopeqté kéreq Sísaga miráú ehweh mitaq teri mahtaq terinuwara írówe.

*Sóniga we kéroya anité Sísaba eqmaq suo ehwehne.
(Mátíyu 11.2-19)*

18 Sóni kéro kega moke mi ehwéh teawúwana Sóniga téhranité omaq sitena

19 Sísansabé ehweh kasenigeheéna eqmaq suowe. Eqmaq suanaútaq mi anitéyábé, Sísansabé kogasenéta, Arewe Manikánka eqmaraníé ú anípo? Ite mó anínsábé áwénunonehknono kogasenotao úwe.

20 Úwara sega Sísaba kéra wensabé, Wání meri merini aní Sóniga eqmaq íúwéh rata súye. Wega ite eqmaq íuwanauraitaq mahraréna, Arewe Manikánka eqmaraníé ú anípo? Ite mó anínsábé áwénunonehknono uraire uye.

21 Mi tanáhráq Sísaga áhnte awáhré kéreq owainawanka subiqmaq subiqmarú kéreq aura pira kéreq kaweraritena

22 Sóniga eqmaq suo anitéyábé, Irehya ehwéh nkákákq tagéhya naneqkákq Sóni koreawétao. Ínéga miraunka aura pira kéga tagahwara aigára soriqnah kega ah nogowara náonkakákq kéné náo wagirara ahre parosa kéga ehweh íráhwe. Pusa ké iriwe oganúq sitena Manikáne kaweq ehwéh tabonah ke síwáhnoruge.

23 Ínénsabe árahinabomo iwíáh íre iwíáhia peh ínénsabe kawerue aiq pútare aintéh ánimé aru ukiqme aní míéhre. Mah ehwéh Sóni koreawétao úwe.

24 Sóniga eqmaq suo anité pokuyataq Sísaga weba sáhuríó ke Sóni éhweh teriuwe. Wega mahraréna, Sóniga uworapeq íwáhnoruraitaq koraganeheraurotaqmé we inse wíre iwíáhéq koragaroo? Sóririrana onega míu míu inserah Sóni mó iwíáh mó iwíáhi aní míre iwíáhéq koragaroo? Sóniwe íre mina tahnsa áni mire. Írakaumo.

25 We inse wíre iwíáhéq koragaroo? Kaweq korósí aneraneria áni koragaroo? Írakaumo. We íre mina tahnsa áni míarairara ménsámehnsá áhnte kéh ké siwahriria kéwé uworapeq íre mía peh wahnah kené nahtapeq mía míaowe.

26 We inse wíre íwíáhéq koragaroo? We Manikáne ehweh irari aníne íwíáhuroo? Aiq pútaq iwíáhowe. Írátíáhro. We Manikáne ehweh irari anínéna moke mó áwáhu ke kiotaikuraire.

27 Sóni éhwehme Manikáne ehwehnka aiq mahraréna, Néne ehweh korerina anímé ebeq eqmarahnana are sina ah kawerarankehe ire úwe. *(Malakai 3.1)*

28 Sísaga mó mahraréna, Teiníboq írátíáhro. Sóniwe anotah anínirara moke mó kegá we íre kiotaikowe. Íre kiotaikowana Manikánka wahnah wahnahnirabeq íópipeq kibeki aní pehgáriq anínká Sóni kiotaikire úwe.

29 Úwara táhkísi moné mewe mewe kereq áhnte mó kereqka mi ehwéh irera iwíáhéra, Manikáne sansá aiq kaweq sansáne uwe. Sóniga se wání merinie únsabe mira íwíáhuwe.

30 Péhrasi kereq Mósísine ehweh síwáhnoro kereqka Sónine wání íre meyónsabe Manikáne kaweq sansánsábé iuwahriehre íwíáhuwe.

31 Sísaga mó mahraréna, Amahnága oga míáh kéwé ite aneq tahnsá kée teinínkono?

32 Itewe káriq anímárínká máhkétirapéq ogi ogionserah tahnsá ké wóe. Mó anímárínká mó anímárínsábé abiahnsa aritera sensabé, Igonkónúnaraq itega íre ábáhowe. Ibitunátúnánúnaraq itega íre ibisahwe ewe.

33 Wání meri merini aní Sóniga suraitaq wega táhutahuq awehriéna náhniáq sera ano íre narainsabé itega abiahnsa ateq, Owainawanka wene arupipeq míéh aní míre atárówe.

34 Íné wehukení úku anínká surautaq táhutahuqkakák náhniáq sera anonkakaq pehipi nogaq itega ínénsabe abiahnsa ainteq mahraréq, Tagaríáhro. We uwoyansa kobuq kahburi aní áhnte nahniáq sera anonkakaq pehipi neh aní míre. We táhkísi moné aebó kéreq mó ahabábáq kéreqne iyahnabo aní míre aintáhwe.

35 Itega ínénsabe mi ehwéh irarewara Maniká tagaríáh kégá ahtebé sansánirataq mó kegá tagéra, Se aiq pútaq sansánowe ewe úwe.

Sísane aigárátáq wéri abaq ato ehwéhne.

36 Peh morá Péhrásí anínká Sísansabé, Ínéreq táhutahuroyehboq máho úwana Sísaga kérena wene nahtapeq ména táhutahurúwe.

37 Mi ke suwahpeqte íní we ahabábáq ini míowe. Mi inínká Sísá mitaq míéhre u irena áhnte kawéq kúnkúni werí motóreipéq mewe súwana

38 Sísá míowana mi inínká wene anehepeq sure wene aigárátáq tútuue ména we áhnte ibisó púana wene agnu Sísane aigárátáq tabagu tabaguúwe. Miraúnsabe mi inínká wene íre

wahto áyáhrátáté Sísane aigárátáq sorahruena wene aigárátáq nánkóqnéna wéri abaq atowe.

³⁹ Abaq atowana Sísansabé máho ú Pehrásí ánínká miráú tagéna wene arupipeq iwíáhéna, Mi inímé ahababáq ini puana Sísá Manikáne ehweh irari aní míéhtáq tahirímé we táhtoréh íní peh ahababáq ini míre iwíáh irino úwe.

⁴⁰ Sísaga wene iwíáh irena wensabé, Sáímónio, pehgáriq ehweh teawiníboq írátíahno úwana, Íwáhnoraníno, tenio úwe.

⁴¹ Úwana Sísaga mahraréna, Peh morá ánínká téhraníté móne síátáire. Mó aní 100 Kína mó aní peh 10 Kína ue átáriagehéna síátáire.

⁴² Anehe mi anínká sensabé, Ínéga iátáu moné náníétao urairara mi anitégá móne tabonahuroya puara íre aweráhuroye. Íre aweráhuroyansabé móne síátái anínká sensabé, Ínéga iátáu monéwé mó náníyehboq anetaníbo. Túbáhagotao teriátáire. Minayabe aneq iwíáhono? Móne síátái anínsábé ah anínká anotahtaq arutaboire ire iwíáhono úwe.

⁴³ Úwana Sáímóniga Sísansabé, Áhnte moné merai anínká áwátái anínsábé anotahtaq arutaboire. Áwátái anínká wéhuwa nániewé anetaníbo atárái puana anotahtaq arutaboire úwe. Úwana Sísaga, Arega aiq iraréne éna

⁴⁴ pabeqme mi iní tagéna Sáímóninsabé, Arewe mi iní aiq tagahno? Arene nahtapeq sutaq nigará pabeq paberé waní íre nániene. Mi inínká wene aqnuraté nigará pabeq paberaintena wene ayahrataté sobaruqnúehre.

⁴⁵ Arega íné íre nánkóqnáhne. Mi inínká áhntetaq nigará nánkóq nánkórire.

⁴⁶ Arega niyahqnopeq wéri íre abaq intahne. Mi inínká nigárátáq kaweq kunkúni werí abaq intéhre.

⁴⁷ Minayabe teawiníboq írátíahno. Mi inínká ínénsabe áhnte arútábóiraintéh púana wene áhnte ahababáq kaweratóge. Peh táhmaro ahabábárirana Manikánka kawerato anínká wensabé pehgárita q arutaboiratéhre éna

⁴⁸ mi inínsábé, Arene ahababáq aiq kaweratóge úwe.

⁴⁹ Úwara mó táhutahuru kegá seye náhenéra, Arene ahababáq aiq kaweratóge irari anímé árahue mirainkehbo uwana

⁵⁰ Sísaga mi inínsábé arega ínénsabe aiq pútare aintahnaga arene ahababáqmari aiq kaweratóge. Pehwehrue pokéwahno úwe.

8

Táhmaro inínsónká Sísá kéro ehwehne.

¹ Mó tanáhráq Sísaga anotah matábúrápéqkákáq mó kehiná mó kehiná suwahpeqkákáq ah nogena Manikánka wahnah wahnahnirabeqte éhwéh mi kawéq éhwéh síwáhnorúwe. Airápété téhranité we kéro ke kérovara

² kawerarito inínsónseqka moq kérowe. Menah se awahreuwara owainawamarínká se síwíoqnówana Sísaga sene awahre kaweraritena owainawamari kaqsuowe. Mi inínsó síwíqmarimé mó iní wenáwíq Máhriae. Wene iyahnaboga wensabé Mágára iníne ue áwíratówe. Menah Sísaga mi iníné arupipeqte airápété téhtaré ówáináwá kaqauwowe.

³ Mó iní Kúsane ahre wenáwíq Sóánae. Wenawehqka Érótime arambehri keraq wahnahnú aníne. Mó iní wenáwíq Súsánae. Sereq áhnte mó inínsónseqka Sísareq we kéro kereq séhréh aritera kirabo arítówe. Sísaga ehweh síwáhnorinieéna ah noguwara mi inínsónká séhréh aritaneheéra kérowe.

Ayu suitabéyabe pabeqme ehwéhne.

(Mátíyu 13.1-9; Máhka 4.1-9)

⁴ Mó tahunírápéqté ké mó tahunírápéqté kéue íregáritaq kegá séra Sísaba sáhuriówe. Áhnte kegá momiwíuriótaq Sísaga mah pabéqmé éhwéh mahraréna,

⁵ Ayu suitebeh anínká ayu suitebanieéna pokire. Suiteabehtaq mó ayú ahtapeq megirana wehekeqká abasaráhwana kabaranka sésiq nehre.

⁶ Mó ayú kiruraq megirana kiapoue kirena mi marákó íre tantani puana ehyatagire.

⁷ Mó ayú náwerarúítáq megirana náwe kirena kárígariirana íre kawerue kirena sera íre íyéhre.

⁸ Mó ayú kaweq marákóráq megirana kiapoue kirena áhnte será iratanire úwe. Sísaga mah pabéqmé éhwéh teriena anehe mi keyábé, Íre parosa áhréákáq kéó, kawerue íráhro úwe.

Sísaga moke pabeqme ehwéh teriu ehwéhne.

(Mátíyu 13.10-17; Máhka 4.10-12)

⁹ Sísaga kéro kega wensabé, Mah pabéqmé éhwéhmé áwahe teio uwe.

¹⁰ Uwana Sísaga sensabé, Manikánka wahnah wahnahnirabeqte éhwéhmé áwahe ite sokigi aiena mó peh pabeqme ehwéh teri terinuge. Minayabe ínégá pabeqme ehwéh irarutaq mó kegá siuranka tagéra peh morá sirupipeq íre tagari-ahrahowe. Sene siahrega irera peh morá sirupipeq íre irátíahrahowe úwe. *(Aisaia 6.9-10)*

Sísaga ayunsabe éhwéh áwahe pahsuo ehwéhne.

(Mátíyu 13.18-23; Máhka 4.13-20)

¹¹ Sísaga mó mahraréna, Mah pabéqmé éhwéh áwahe ahte- bagehboq teinie. Ayume Manikáne kaweq ehwéhne.

12 Ahtapeq megi ayúme wehukega Manikáne ehweh íráhwana owainawanka sirupipeqté mi kawéq éhwéh seaebóire. Segá mi ehwéhnsábé aiq pútare atehrana kawerarítéhneho éna aebóire.

13 Kiruraq megi ayú kiapoinserah wehukega Manikáne ehweh irera sirupipeq eyoyóera apubúue kowe atáhwe. Manikáne ehwehka sirupipeq íre ánú píéhnsábé pehgáriq tanáhráq sehgiówe. Áhwárawe tageh tanáhráq sega túbáh agéra Maniká áúwáhwe.

14 Náwe tarúitáq megi ayúme wehukega Manikáne ehweh irera, Sehgionehe íwíáhéra mó tanáhráqmé sene arambehriyabé iwíáh kikiréra ménsámehnsánsabe sirutaboiráera seyega sirutaboíro naneqmarínsábé iwíáh íwíáhowe. Náwe soaginserah minawarinká saiqnaríéh púana sega Manikáne arambehri íre miraorahowe.

15 Kaweq marákóráq megi ayúme wehukega Manikáne ehweh irera sirupipeq ambubu atawéra tábúsoqme iwíáhowe. Kaweq marákóráq kaweq será íyéhnserah sega Manikáne arambehri kawerue miraowe úwe.

Wehukega áráhmu keqmaráhtáq íre akariaráhnsábé pabeqme ehwéhne.

(Mátíyu 5.14-16; Máhka 4.21-25)

16 Sísaga mó pabeqme ehwéh síwáhnoréna, Wehukega áráhmu keqmaráhtáq párétahraté íre akariaráhwe. Máhriq tahbé tehnopeq íre máráhwe. Írakaumo. Nahupeq kira kegá kawerue tagagehéera tahberapeq máráhwe.

17 Moke kopípeq kéh náneqme mókake ábóraq kanae. Kopípeq mirao sansá mókake téhráhnarabeq ábóraragínara tagagehe.

18 Matíéh ání Manikánka mó náwinkéhe. Íre matíéh ánimé Manikánka wene pehgáriq naneq meyankéhe úwe.*

Sísane anowaréh ábákawaréhwe inseréhbo i ehwéhne.

(Mátíyu 12.46-50; Máhka 3.31-35)

19 Sísane anowareq ábákawaréhreqka weba séra nah kígiúnsabe íre kioráhuwe.

20 Minayabe mó anínká Sísansabé, Arenanoreq arenábáqmarinseq máhpeq méra are tagéyabe suwahbehre úwe.

21 Úwana Sísaga mitaq míó keyabé, Manikáne ehweh irera sehgió kéwé náinoreq náníbáqmarinseq móe úwe.

Sísaga irarúnka anotah soiríq táqnáigú ehwehne.

(Mátíyu 8.23-27; Máhka 4.35-41)

* **8:18:** Manikáne sansá kawerue sehgi ánimé Manikánka séhréh atahnana wega wene sánsá mó ahtebahrahire. Wene sánsá íre kawerue sehgi ání Manikánka we ahtebéh naneq meyankéhe.

22 Mó wehekáh Sísaga we kéro keyabé, Seberaebéq pokonehe úwara sípi kéwewera pokuwe.

23 Sísá sípiipéq sugowana anotah soirírúwe. Anotah soirírúwana nonaburórúwana wánínka sípiipéq kiegambéh agu aguúwana sípi wánípipeq tupekinaúwe.

24 Minayabe we kéro kega Sísá iriatera wensabé, Itene Wahnahno, ite pukoneheúne uwana Sísaga irigéna sóiriqsabé, Táqnáigúno éna wánínsabe, Túbáh agúno úwana sóiriqka táqnáigúwana wánínka túbáh agúwe.

25 Túbáh agúwana Sísaga we kéro keyabé, Aneqsabé íre aiq pútare aintaho úwara sega áhtenue áhreéra seye náhenéra, Mah aní insebo? Wegá sóiriqkakáq wánínkakaqsabé ehweh atéhrana wene ehweh íréhre uwe.

Sísaga owainawamarí kaqsuo ehwéhne.

(Mátíyu 8.28-34; Máhka 5.1-20)

26 Sísarehga sípi kéwewera kure Kehrari kawéhu seberaebéq Kérása kené marakórápéq kuwe.†

27 Sísaga áhnopeq kútaq mibeqté ání owainawanka subiqmaq subiqmarú anínseq piehgiúye. Íre wahto tanáhráq pehrákora mía míaéna nahtapeq íre kaena peh wehuke maisia ónápípeq kaegaeúwe.

28 Mi anínká Sísá tagotaq kareéna arehunseraráq ména ehwehnabaéna, Sísao, are íópeqté Manikáne ahninkáwá wóne. Aneraintaníbo éna kamah aníneho úwe.

29 Úwana Sísaga owainawansabé, Auwe pokúno atonsabe wega aneraintaníbo úwe. Ahriahri owainawanka mi aní subiqmaq subiqmarúnsabe uwoyansa aní úkúwara wehukega táhtoqme séniraté wene ayahnkaratáq aigárátáq táhru táhruarówe. Táhru táhruarówana sení suraqsuq suraqsurúwana owainawanka mi aní abatapi kaqsuq kaqsurúwe.

30 Anehe Sísaga wensabé, Arenáwíq insebo úwana néníwíqme Íregáritare úwe. Áhnte owáináwámárínká wene arupipeq míonsabe mi ehwéh irarúwe.

31 Owainawamarínká Sísansabé, Íre ambarúnkákáq mátáipéq eqmaq iuwehneho éra pagu pagunuwe.

32 Íregáritaq poeráhqmárínká wahtotaq sáwéhrapeq náwe sahtaqme nowara owainawamarínká Sísansabé, Póeráhqmariné sirupipeq eqmaq iuwo éra pagu pagunuwana kowe aritowe.

33 Kowe aritowara owainawamarínká mi aní auwera póeráhqmariné sirupipeq kowíowara moke mi kamári sáwéhrapeqté pehbeheráh tunse mentúpipeq wánínkue pokuwe.

† 8:26: Kérása marákó mó awíq kéhre. Mátíyuga sehiranú pukúipéq marakó áwíq Kárárae kéhre. Mátíyu 8.28 tagáhno.

34 Póeráhqtaq wahnahnu kegá tagéra pehbeheráh pokue sotápéq míó kereq sene nahtapeq míó kereq koreríúwara

35 seraganeheéra suwe. Sísaba suwana owainawamarí kaqauwo anínká kaweq iwíáhorahéna aneranerue Sísane aigárátáq tútuue míowara su kegá tagéra áhreuwe.

36 Áhreuwara tago kegá kawerato ehweh su ke teríúwe.

37 Teríúwara moke Kérása marákórápéqté kégá Sísaga miraúnsabe áhreu puara wensabé itene marakórapeq sue pokúno atówe. Atówana Sísaga sípiipéq kiasague pokinaútaq

38 owainawamarí kaqauwo anínká wensabé, Are kéranie úwana Sísaga ahqáho atowe.

39 Ahqáho atena wensabé, Arenawahpeq pokue Manikánka kaweratéh éhwéh moke korerio úwana wega pokue moke wenawahpeqte ké Sísaga kawerato ehwéh koreriuwe.

*Sísaga awahre iní kaweratená ahrari oganúq ato ehwehne.
(Mátíyu 9.18-26; Máhka 5.21-43)*

40 Sísaga mó seberaebéq seuwekúwara mitaq míó kega we áwénunu puara wega súnsabe iwíáh íwíáhuwe.

41 Asiu kené momiwí nahtápéqté wáhnáh ání Sáírúsaga Sísaba séna Sísane aigárápí káuqmunue arehunseraráq ména wensabé, Nániyahu pukinainsabé néne nahtapeq segawerato éna pagu pagunúwe.

42 Mi ahrárwé wene peh morá ánínéna anotah ahrárwé airápété téhtaré ópéq ména pukinaúwe.

Pukinaúwana Sísaga abowá kérowara áhnte mó kegá kígúe moraráq ahtapeq kuwe.

43 Ahtapeq kuwana awahre iní airápété téhtaré ópéq wene korahq íre taraqnágia peh tuerueúwe. Sóteh kegá íre kawerarahráhu puana mi awáhré peh kowe.

44 Wegá Sísá anehepeq sure wene korósi ayehrápéq koráhtorotaq wene korahq apubúue taraqnágúwe.

45 Sísaga, Néne korósi insega táhtorehro úwara ómi míó kega, Írakaumo uwana Pítaga wensabé, Néne Wahnahno, áhnte kegá are pagume se mino úwe.

46 Úwana Sísaga, Íné tagaríomé mó anínká íné táhtoréhre. Néne págege mó anípá pokirana tagoge úwe.

47 Úwana kawerato inínká, We aiq tagaríéhre éna weba sure iransánéna káuqmunurawéna Sísaga apubúue kawerato ehwéh irarúwara ómi kegá írówe.

48 Írówana Sísaga wensabé, Arega aiq pútare aintahnaga kaweratóge. Pehwehrué pokéwahno úwe.

49 Pehwehrué pokéwahno teawutaq wahnah aniné nahtapeqté anínká sure abowánsabé, Areniyahu aiq pukinsabé síwáhnori aní mó íre pagu pagunúno teawuwe.

⁵⁰ Teawuwana Sísaga sene ehweh irena wahnah ánínsábé, Íre áhreúno. Peh aiq pútare aintehnana we kaweraginawire éna

⁵¹ wahnah aníné nahtapeq kútaq ómi mó keyábé, Máhpeq miáhro aritowe. Peh morá Pítareq Sónireq Sémísireq ahrarine anoiboreq meriqmena nahupeq kibekuwe.

⁵² Áhnte kegá mi ahráryábé ibiséra ibitunátúnánuwana Sísaga sensabé, Íre ibisahro. We íre airaiq pukia peh súdehre úwara,

⁵³ we airaiq pukire íwíáhu puara Sísansabé awiréh atówe.

⁵⁴ Awiréh atówana Sísaga wene ayahnkara táhtotawéna wensabé, Ahrario, irigúno atowana

⁵⁵ oga úkéna apubúue iriwe míowe. Apubúue iriwe míowana Sísaga wenanoibonsabé, Táhutahuq nówétao aritowara

⁵⁶ sega áhtenuyana Sísaga sensabé págegeue teriena, Mahnayabe mó ke teríyeho úwe.

9

Sísaga we kéro ke arambehriraq eqmaq suo ehwehne.
(Mátíyu 10.5-15; Máhka 6.7-13)

¹ Sísaga we kéro ke airápété téhranítéyábé síáhrabéna sega owainawamarí kaqsuera awahre ke kaweraritagehéna págege aritena mi arámbéhrí miraoro aritowe.

² Miraoro aritena sensabé, Manikánka wahnah wahnah-nirabeqte éhwéh síwáhnoréq awahre ke kawerarítáho aritowe.

³ Wega mó mahraréna, Ah nogoneheéq mewe nógó náneq íre meyháho. Pegiqnáh karamé unahmé táhutahuqme mónewe mó siotíwé íre meyháho.

⁴ Itega Manikáne ehweh síwáhnoroneheéq mó ke suwahpeq kirataq peh morá aníné nahupeq kaegaeéq arambehri parabaruéhrataqmé mitaq sueq mó ke suwahpeq pokigehe.

⁵ Mó kehiná suwahpeqte kégá íre mehweh aitéhrataq sega íre kaweq sansá miraonsabé ahtebageheéq sega tagehrataq igarátáq kahna tanáhúq poruarúáho úwe.

⁶ Úwara we kéro kega pokue mó kehiná suwahpeq mó kehiná suwahperue síwáhnoronehéra poké aguwe. Sega moke mi kehiná kéhíná suwahpeq Manikáne kaweq ehwéh teri terinéra awahre ke kawerarítówe.

Érótiga Sísaga éhweh irena we insebo ue kasenú ehwehne.
(Mátíyu 14.1-2; Máhka 6.14-16)

⁷ Anotah wahnáh ání Érótiga Sísaga éhweh irena áhnte íwíáhúwe. Áhnte íwíáhúwara mó kegá Sísansabé, We wání

meri merini aní Sónie. Sóni pukéna oga úkéna amahnága míéhre uwara

⁸ mó kegá, We Éráísae. Éráísa amahnága ábóraragire uwara mó kegá, We Manikáne ehweh irarú anine. We naho pukú aní iriwe oganúkuraire uwe.

⁹ Uwana Érótiga sene ehweh irena wega mahraréna, Sóni ínégá ayahqno kiraq áwátáu aní aiq pukuraire. Minayabe amahnága sega mó arámbéhri mó arámbéhriue miraire e anímé insebo úwe. Insebo éna Sísá taganie íwíáhúwe.

Sísaga 5 táhúséni (5,000) weh kiraboué ehwehne.

(Mátíyu 14.13-21; Máhka 6.30-44; Sóni 6.1-13)

¹⁰ Sísá kéro kega weba kouwekéra moke mirau arámbéhri teawúwe. Teawúwana Sísaga Pétásáira suwahpeq sebataq míaneheéna se meriqmena pokúwe.

¹¹ Áhnte mó kegá, Sísá Pétásáira suwahpeq pokire uwara irera we anehe kaqmera pokuwe. Pokéra weba suwana Sísaga se mehweh aritena Manikánka wahnah wahnahnirabeqte éhwéh teriena awahre ke kaweraritowe.

¹² Íó tupekinaútaq Sísá kéro kega weba séra wensabé, Mah-taq abatapi púah mah ke kaweqtapéq kogaera táhutahuq meyageheé wahtotaq kehiná suwahpeq eqmaq suo uwe.

¹³ Uwana Sísaga wensabé, Itewe mi ke kirabooro úwe. Kirabooro úwara wensabé, Ite peh moberíáh párétiákákq téhtaré páhnikákákq mationa puaq moke mah kegá nehrensabé táhutahuq kobaiqmaranéhnkono uwe.

¹⁴ Áhnte 5 táhúséni (5,000) weh míónsabe sega mi ehwéh iraruwe.

Sísaga we kéro keyabé, Saime mó ke mópi tútuue míehrara mó ke mópi tútuue míáhro aritáhro úwara

¹⁵ sega mirauwara moke míó kega tútuue míówe.

¹⁶ Sísaga mi mobériáh párétiákákq téhtaré páhnikákákq mewena íopeq tagéna Manikánsabe, Kaweróne atena mi tahutáhúq ke-qme we kéro kega kiraboigeheéna náriuwe.

¹⁷ Náriúwara ómiga nowana siyahbankirowe. Siyah-bankirowara arahqmé airápété téhtaré páhsíkéti úsawe obenkíq márówe.

Pítaga Sísansabé, Are Karáhé wóne ú ehwehne.

(Mátíyu 16.13-19; Máhka 8.27-29)

¹⁸ Mó tanáhráq Sísaga webataq púrérúwara we kéro kega weba suwana wega wensabé kasenéna, Mó kegá ínénsabe inse aintaho úwe.

¹⁹ Úwara, Arensabé mó kegá, Sóni wání meri merini aní míre ewe. Mó kegá arensabé, Éráísa wire ewe. Mó kegá arensabé, Manikáne ehweh naho iraré oga úkurona aní móne ewe uwe.

20 Uwana Sísaga sensabé, Itega ínénsabe inse aintaho úwana Pítaga wensabé, Arewe Manikánka ite meirena kaweraitanke-heéna omaq ato aní móne úwe.

*Sísaga, Íné pukéna oga úkinauge ú ehwehne.
(Mátíyu 16.20-28; Máhka 8.30-9.1)*

21 Sísaga we kéro keyabé, Ínéwé Manikánka omaq ato aní míre mó ke teríyeho úwe.

22 Teríyeho éna mó mahraréna, Íné wehukení úku aní níwioqnaneherawoe. Asiu kené abowah wehreq Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéreq Mósísine ehweh síwáhnoro kereqka ínénsabe, Iuwahriehre éra nubiq suaneherawoe. Nubiq suehrana íné pukéna apahtáro wéhékáhtáq iriwe oga úkinauge úwe.

23 Sísaga mó ite we kérahwána keyabé mahraréna, Íné sénireyabe awahbeh aníno, arerene awahbeh iwíáh suo. Manikáne arambhiri mira aruqarurunsabé sega íné awankátaq táhparagéhe. Ínéga miraunserah miraue séniro.

24 Wewensabé arutaboíréna peh wewene awahbeh iwíáh mira aruqaruri anímé oga mérapeq íre awaq miahráhire. Néne sánsá sehginieéna wewe awahbeh iwíáh susuri anímé oga mérapeq awaq miankéhe.

25 Wehukenínká moke mah marákóipéqté ménsáméhnsá matiéhtáq tahirímé oga mérapeq íre awaq miahnaraqmé mi ménsáméhnsánká árahue séhréh atéh iripo?

26 Ínénsabeakáq néne ehwehnsabéákáq ayehiteh aní íné wehukení úku anínká túónagake wensabé moq niyehitanawire. Íópeqté kéreq Nániboreq ínereqne patahga tahnsa téhreh naneqkakáq túónagake mi anínsabé niyehitanawire.

27 Teiníboq írátíáhro. Táhmaro ite iriwe míona ke pehipi íre pukigehe. Ebeqme Manikánka wahnah wahnahní tagéq anehe pukigehe úwe.

*Sísane auranabiah mó kugú agú ehwehne.
(Mátíyu 17.1-13; Máhka 9.2-13)*

28 Sísaga síwáhnorúwana abapete morá wéhékáh parabagúwana wega sáwéhrapeq púrerinieéna Pítareh Sónireh Sémísireh meriqmena kiuwe.

29 Wega púrerútaq wene auranabiah mó kugú, kaweq kugú agúwana wene korósi téhreh naneq tahnsánue anotah tabérábé agúwe.

30 Anotah tabérábé agúwara Mósísireq Éráísareqka íópeqté tunse ábóraragéra Sísareq ehwehnuwe.

31 Mi anitégá Manikáne téhreh naneqtaté awahrirue méra Sísá Sarúsarama suwahpeq pukinaú ehwéh iraruye.

32 Iraruyara Pítarehga surahpeq méra irigéra Sísane patahga tahnsani naneq tagéra Sísareq míóya anité tagowe.

33 Mi anitégá Sísá auwera pokoyeherauyataq Pítaga Sísansabé, Íwáhnoraníno, ite mahtaq míonayabé aiq kawerire. Apahtáro úqná pearanéhe. Arene morá Mósísine morá Éráisane moráue pearanéhe úwe. Pítaga mi ehwéhnsábé íre iwíáhia pehipi irarúwe.

34 Irarútaq írábúyánka seúbítáwéna Sísá kéro anító akariuri-owara sega áhreuwe.

35 Áhreuwana írábúyápipeqté éhwéhnká mahraréna,

Mah animé nénahni míre. We omaq atóge. Wene ehweh íráhro úwe.

36 Wene ehweh íráhro úwana Sísá webataq míowara tagowe. Sísá kéro anítógá minayabe ehiya méra mi tanáhráq se tago naneq mó ke íre teríúwe.

Sísaga owainawa kaqauwena animai kawerato ehwehne.

(Mátíyu 17.14-21; Máhka 9.14-29)

37 Ahbiah tahnsá sega sáwéhrapeq suera túwara áhnte kegá Sísareq piehgiúwe.

38 Se míórabeqte wéhgá anotah ehwéhnue mahraréna, Íwáhnoraníno, nénahnimé peh morá aní míéhre. We tagáhno.

39 Owainawanka we subiqmaréhtáq kare aruqarurire. Owainawanka áwíoqneh puana iransá iransánéna wene áwéhipeqté arehya kíobi aruqarurire. Wega áhnte subiqmaq subiqmaréna íre apubúue soraq áúwéhre.

40 Are kэрáh keyábé, Kaqauwáhro éna pagu pagunugarawe sega íre miraorahowe úwe.

41 Íre miraorahowe úwana Sísaga míó keyabé, Ite íre aiq pútare ainteq saiyo ke wóe. Iteba mía míaume ahkake awehraq kanabo? Itega miraonsabé nirupipeq umehime ahkake parabaginabo éna abowansabé, Arenahni ínéba meqme súno úwe.

42 Úwana abowágá wenahni meqme sútaq owainawanka we subiqmarena kúrugúru atowana Sísaga owainawansabé, Auwe pokúno atena mi aní kaweratena wenaboba atowe.

43 Manikánka Sísá págegeue séhréh atowara tago kegá minayabe áhtenuwe.

Sísaga, Íné pukéna oga úkinauge mónkakáq irarú ehwehne.

(Mátíyu 17.22-23; Máhka 9.30-32)

Sísaga moke miráú naneqsabé tago kegá áhtenutaq wega we kéro keyabé,

44 Ínéga teiéna ehwéh iwíáhue tagahro. Íné wehukení úku aní móintagéhe úwara

45 sega mi ehwéh íre ahtebowe. Mi tanáhráq mi ehwéh áwahewé sirupipeq íre iwíáhuwe. Minayabe se íre ahtebéras kasenýabe áhreuwe.

*Anotah anímé insebo i ehwéhne.
(Mátíyu 18.1-5; Máhka 9.33-37)*

46 Sísas kéro kega mó anínká mó anínkáue, Íné anotah aní ite kiotaigme aní múge iraréra ehwehuwe.

47 Sísawe sene sirupipeqté iwíáh tagéna káriq aní meqmena we míorabeq iriwe atena

48 sensabé, Ínénsabe arutaboairaintena mahna tahnsa káriq aní séhréh atéh anínká íné moq séhréh aintéhre. Íné séhréh aintéh anínká íné eqmaq núwéh anínseq séhréh atéhre. Íné pehgáriq aní múge iwíáhi anínká anotah aní ména mó ke kiotaikire úwe.

Íre itene naruo aní míéh anímé itene iyahnabo aní míre ú ehwehne.

(Máhka 9.38-40)

49 Sóniga Sísansabé, Íwáhnoraníno, mó anínká arenáwirue owainawamarí kaqsúéhraq tagéq ahqáho atone. Wega ite íre séiréhnsabé ahqáho atone úwe.

50 Úwana Sísaga wensabé, Íre ahqáho atáhro. Íre itene naruo aní míéh anímé itene iyahnabo aní míre úwe.

Sámária kegá Sísansabé ahqáho ató ehwehne.

51 Manikánka Sísas íópeq tumeranáina tanáhráq wahtonúnsabe Sísaga, Sarúsarama suwahpeq pokinauge iwíáhuwe.

52 Segas káénarabeq kaweraitageheéna Sísaga wehuke Sámária suwahpeq eqmaq suowaras segas kaweraritaneheéras mibeq pokuwe.

53 Mibeqté kégá, Sísas Sarúsarama suwahpeq pokinawire ú író púaras wensabé íre mehweh atówe.

54 Íre mehweh atówaras Sémísireq Sónireqkas minayabe ireras Sísansabé, Itene Wahnahno, íópeqté sokaeqsuahnága mah ke tabipáhrue anehinsagigeheéq tabipáhraruo irareyehnkoyo uye.

55 Uyana Sísagas ebeq kéna pabeqme se tagéna, Ahqáho. Íre kaweq ehwéhnóye úwe.

56 Segas mitaq sueras mó kehínas suwahpeq pokuwe.

*Sísagas we kéreyabe irarú ehwehne.
(Mátíyu 8.19-22)*

57 Segá ahtapeq pokue mó anínká Sísansabé, Are pokónarabeq k éraníe úwana

58 Sísaga wensabé, Úrinsi iáné nahme ebahnarahpipeq kéhre. Kabarane nahme sehwerapeq kéhre. Íné wehukení úku anímé néne nahme íre kéhre úwe.

59 Sísaga mó anínsábé, Séniro úwana, Ebeqme nánibo pukinana komaisarena anehe k éraníe úwe.

60 Úwana Sísaga wensabé, Pusa kégá pukira ke maisaragéhboq arewe Manikánka wahnah wahnahnirabeqte éhwéh kosíwáhnorúno úwe.*

61 Mó anínká Sísansabé, Anotah aníno, íné are k éraníe éna téhwe nánuwahrahyabé iroro koaritanínkono úwana

62 Sísaga wensabé, Soberi anínká anehepeq pabeqme taga tagaínaraqmé Manikánka wahnah wahnahnirabeqte árámbéhrí íre miraorahire úwe.

10

Sísaga 72 wehekéq eqmaranaútaq teriu éhwéhne.

1 Mó tanáhráq Sísaga 72 wehekéq omaq sitena téhraníté téhranítéue moke mó kehiná suwahpeqkakáq sene marakóakaq we mótaq pokinaúrabeq eqmaq suowe.

2 Eqmaq suanaútaq wega pabeqme éhwéh mahraréna, Sotápéqté ménsáméhnsá moke nera kéhrara íre áhnte kégá koawaqmianeheéra pokowe. Minayabe sotápéqté wáhnáhnnsábé, Arene nera k éh ménsáméhnsá arambehri kégá koawaqmiageheéq eqmaq sueq púreroro.

3 Sipisípiq áráhqmarinká úrinsi iámárinká nogórabeq nogónserah ite subiq suahráho ke míáhrabeq eqmaq suaníe.

4 Móne unáhmé unahnúrámé súwe íre meyáhro. Ahtapeq mó ke piehgírataq íre mehweh arítáhro.

5 Nahupeq kibekirataq mibeqté k éyábé pehwehrue míáhro arito.

6 Uwaresa ání nahupeq míéhnaaq itene ehweh irankéhe. Uwaresa ání íre míéhrataq itene kaweq éhwéhnká iteba kowekinkehe.

7 Manikáne arambehri mirao puaq itega kibekira nahtápéq kaeareq sega náira tahutáhúq pehipi nahro. Peh morá mi nahupéq kaegaeoro. Séhréh arítéh kégá arambehri aní awehraq apéq náwigéhe. Minayabe ite íre matíéhra naneq náigéhe úwe.

8 Náigéhe éna, Itega mó ke suwahpeq kirara mehweh aitera náira tahutáhúq pehipi nahro.

9 Mitaqté áwáhré ké kawerariteq sensabé, Manikánka wahnah wahnahnirabeq iteba wahtotaragire.

* **9:60:** Sísaga pusa k éyábé irarúmé áwahewé sene sirupipeqté síwá pusa ké tahnsa míáh k éyábé irarúwe.

10 Mó ke suwahpeq kirara sega íre mehweh aitéhrataq mibeqté wahba áhtápéqmé iriwe méq mahraréq,

11 Itewe ahtebageheéq mahtaqté tánáhúq, igárátáq kéh tánáhúq poruaruanehe oro. Manikánka wahnah wahnah-nirabeq íteba wahtotarire. Minayabe iahreraq matíáhro teriéro.

12 Teiníboq írátíáhro. Manikánka ehweh aritahna tanáhráq Sóróma suwahpeqte áhbábáq kéwé ákáhtaq kamah arinkéhe. Itega tanahuq poruarueq mi ehwéh terié kéwé anotahtaq kamah arinkéhe úwe.

*Sísaga, Kamah ainehboq kawerurero ú ehwehne.
(Mátíyu 11.20-24)*

13 Sísaga mó mahraréna, Kórásíni suwahpeqte kéreq Pétásáira suwahpeqte kéréro, kamah ainehboq kawerurero. Iteruwahpeq áhnte otáq sánsá miraurage. Táíya suwahpeqte kéreq Sáíróna suwahpeqte kéreqka mina tagotaq tahirímé sene ahbabáq naho suera kaweqtaq míó irino. Segá mina tagotaq tahirímé sene ahbabáq aiq súónsabe Manikánka tagankeheéra nahonáh kórósí aneranerue tanah abaq marera sene ahbabáqsabe tútuue ibiso irino.

14 Minayabe Manikánka ehweh aitahna tanáhráq mi keyábé peh ákáhtaq kamáh arinkéhe. Mi tanáhráq ite Kórásíni suwahpeqte kéreq Pétásáira suwahpeqte kéreqme anotahtaq kamah ainawire.

15 Kápénééma suwahpeqte kéó, ite kaweq ke míone éq minayabe íópeqté mátábúrápéq kioneheqmúne íwíáhoo? Írakaumo. Mibeq íre kioneheqmóe. Peh iraipéq kowíáhro aitanawire úwe.

16 Sísaga eqmaq suanaú keyabé mó mahraréna, Itene ehweh íráh kéwé néne ehweh moq íráhwe. Itensabé ahqáho aítáh kéwé ínénsabe moq ahqáho aintáhwe. Ínénsabe ahqáho aintáh kéwé íné eqmaq núwéh ánínsábé moq ahqáho atáhwe úwe.

Sísaga eqmaq suo kega kouweku ehwéhne.

17 Sísaga omaq sitena eqmaq suo kega sirupipeq eyoyóue weba kouwekéra wensabé, Itene Wahnahno, arenáwirue owainawamarínsábé pokurero aritonara apubúue poku pokuowe uwe.

18 Uwana Sísaga sensabé, Sokaeqsúéhnká téhrehnserahnue owainawamaríné wahnah wenáwíq Séténi íópeqté tunse inah-subuwana tagahwae.

19 Írátíáhro. Ínéga págege aító púaq itega wehenkakákq tobinahránkakaq abasawe itene naruo aní owainawa kio-taikigehe. Mó naneqka ite íre ahbabáraitahráhire.

²⁰ Itega owainawamarínsábé miraoro e ehwéh íráhnsábé íre iwíáh iwíáhoró. Peh íópeq Manikánka iteíwíq wene púkuipéq aiq sehiranurainsabé iwíáh iwíáhoró úwe.

Sísaga iwíáh iwíáhéna Maniká Iteribonsabé kaweróne ato ehwéhne.

(Mátíyu 11.25-27, 13.16-17)

²¹ Mi tanáhráq Manikáne Awanka Sísane arupipeq eyoyo atowana mahraréna, Nániboo, arega íópeqkákáq mah marákó marákóákáq wahnahnóne. Wehukene sánsá ahtebah kewé arene sánsá íre sokigi ariasa peh morá káriq aní tahnsa ké arene sánsá aiq sokigi ariene. Minayabe arensabé iwíáh iwíáh atóge. Nániboo, arerega iwíáhue aiq miraóne.

²² Aiq miraóne éna mitaq miáh keyabé, Nániboga moke aiq nánire. Mó kegá íné Manikáne ahninkáwá íre tábúsoqme tagariáhwana Nániboga webataq íné wenahni tagariéhre. Mó kegá Nánibo íre tagariáhwana ínébataq wenahninká we tagarióge. Íné wenahninká we sokigi aiéna kegá moq Maniká Nánibo tagariagehe úwe.

²³ Sísaga pabeqme we kéro keyabé epéq teriena, Itene iuranka áhntetaq tagahnsabe iwíáh iwíáhoró.

²⁴ Teiníboq írátíáhro. Áhnte Manikáne ehweh iraru kereq anotah wahnáh kéreqka itega tagah naneq tagéyabe suwahbówara íre tagowe. Segá itega íráh éhwéhnsábé ireyabe suwahbówara íre írówe úwe.

Sísaga, Wáhnaupéqté káyábé moq irutaboiroro ú ehwehne.

²⁵ Mósísine ehweh síwáhnori anínká séna Sísaga ahbabáq ehweh irarinkeheéna áhwárawe tagéna kasenúwe. Kasenéna, Íwáhnoraníno, oga mérapeq awaq mianíboq anerininkono úwana

²⁶ Sísaga wensabé, Mósísiga sehgióro ú ehwehniká anereiro? Minawé arene arupipeq aiq ahtebahno úwana

²⁷ mi anínká mahraréna, Maniká itene Wahnahnsabé anotahtaq arutaboirúno. Moke arene arupipeqkákáq moke arenawankakáq moke arene iwíáhónaipéqkákáq Manikánsabe arutaboirúno. Arerensabé arutaboirónanserah arene iyahnabo anínsábé moq arutaboirúno ire úwana

²⁸ Sísaga wensabé, Arega aiq tábúsoqme iraréne. Tenienanserah mirainaraqmé oga mía míainiewóne úwe.

²⁹ Mi anínká iwíáhéna, Sísaga íné Mósísine ehweh íre kawerue íréhre iwíáhineho éna wega Sísansabé, Néne iyahnabo aní in-sebo kasenúwe.

³⁰ Kasenúwana Sísaga wensabé, Wehga Sarúsarama suwahpeq suena Séríko suwahpeqte áhtápéq tutairara aebó kegá mehwatawéra táhtoqme subiqmarera wene ménsámehnsá moke sabiwera pokurowe. Anotahtaq subiqmato puana

pukinauraitaq we íre nogoráhéna peh ahnayehráq tahperuri-
araire.

³¹ Tahperuriarairana Manikáne ehweh mibeq mahbeq
arítéh ánínká tunse mi aní tagéna ébeq ayéhrápéqtáq sótaikue
pokuraire.

³² Mina urainserah Asiu kené sánsá mirai aní we Áríwái
kahnáh ánínká kire mi aní tagéna we moq ébeq ayéhrápéqtáq
sótaikue pokuraire.

³³ Sámária suwahpeqte ánínká kire Asiu weh tagéna we
ahnayehráq tahperuriarainsabé arutaboirena

³⁴ weba sure mayawenkakaq náhniáq sera anonkakaqtáté
puramburanútaq abaq atena airí atena mi weh pankeq-
maqme wene tónkine abobiahtaq tútu atowana mi kanká
áhkókúuwena pokuraire. Sámária suwahpeqte ánínká mi weh
meqmena páhsintía nahtápéq móatena mitaq wahnahnuraire.

³⁵ Ahbiahraq mi nahtápéqté wáhnáh téhtaré móné náwena
wensabé, Subiqmato aní kawerue wahnahnatawéwahno éna,
Íné kouwekonaraq áwú móné íre awehraq kahnarraq mó aw-
íne uraire úwe.

³⁶ Sísaga mi ehwéh aiq teawena Mósísine ehweh síwáhnori
anínsabé, Apahránítógá ahnayehráq subiqmato aní tagaron-
sabé wene iyahnabo aní insebo kasenúwe.

³⁷ Kasenúwana mi anínká Sísansabé, Wene iyahnabo anímé
wensabé arutaboiratena séhréh atéh áníne úwana Sísaga wens-
abé, Arega pokue séhréh atárái anínká miraurai serahnúno
úwe.

Sísaga Máhtareq Máhriareqne nahtapeq mío ehwéhne.

³⁸ Sísareq we kéro kereqka pokue mó ke suwahpeq kuwana
mibeqté íní wenáwíq Máhtaga Sísá mehweh atena wene nah-
tapeq meqmena móatowe.

³⁹ Máhtane ónánahwá wenáwíq Máhriáe. Máhriaga Sísane
ehweh iraníeéna wene aigárapi tútuue míowe.

⁴⁰ Tútuue míowana Máhtaga táhutahuq kaweriníeéna áhnte
ahwímínú púana wene arupipeq iwíáh kikirúwe. Iwíáh
kikiréna Sísaba séna wensabé, Néne Wahnahno, nénónánahga
núwéhraha áhnte ahwímínunsabé arega anetaníbo iwíáhono?
Íné séhréh ato teawo úwe.

⁴¹ Teawo úwana Sísaga wensabé, Máhtao, arega áhnte
ahwímínónayabé arene arupipeq iwíáh kikiróne.

⁴² Peh morá náneqsabé iwíáhúno. Máhriaga mina kiotaiki
naneqsabé arutaboirena aiq omaq maréhraq itega we íre saiq-
nariayehe úwe.

11

Púrerirataq mahrarero ú ehwehne.

(Mátíyu 6.9-15, 7.7-11)

¹ Mó tanáhráq Sísaga móbeq ména púreréna parabagúwana we kéro anínká wensabé, Itene Wahnahno, Sóniga we kéréh keyábé púreq ehweh síwáhnorurainserah íwáhnorúno úwe.

² Úwana Sísaga sensabé, Púrerirataq mahrarero.

Iteriboo, arenáwíq pankerone.

Arega mah kehiná kéhíná wahnah wahnah aritahna tanáhráq apubúue ábóraragúno ato.

³ Mó wehekáh mó wehekáhnue itene táhutahuq awehraq kirabo aito.

⁴ Mó kegá ahababáraitáhmé itega minayabe íre ahrreraq masa peh suone. Itega miraúnanserah itene ahababáq moq íre ahrreraq matiahno.

Ahababáqka ite saiqnariahrahirabeq íre móito.

Miraue púreroro úwe.

⁵ Sísaga we kéro keyabé mó mahraréna, Mó kehiná suwahpeqte arene iyahnabo anínká inokáhnabubu sínah are tópah tabonahinaraqmé anerinibo? Mi tanáhráq arenawahrah aniné nahtapeq pokue áhrabé, Irigue tópah nánio ue ineh inehinkehe. Ineh ineheé,

⁶ Néne iyahnabo anínká amahnága íre wahtopeqte sirana tópah tabonahunsabé iriwe tópah náninana kiraboono teawinkéhe.

⁷ Teawinana arenawahrah anínká wene máhriqqeqté iraréna, Ahqáho. Onsa aiq paiqmarena néne animárínseq sugonayabé túbáh agúno éna, Íre iriwe aweráhuge teawinkéhe.

⁸ Teawena, Inehi anímé nánuwahrah aní míéhsabé anetaníbo. Inokáhpeq puana íre náwiníe íwíáhínaraqmé túbáh agineho. Túbáh aginehboq peh píribahriue, Nánio. Nánio úno. Nánio inaraqmé arenawahrah anínká mó iwíáhéna are íre kéh náneqmarí irigue náwinkéhe. Mina inserah púrerirataqmé apubúue túbáh agiyehboq peh mótaq mótarue teawéro.

⁹ Teiníboq írátiáhro. Itega púrerirataqmé náiyó ira naneq náinkéhe. Págegeue kabarirataq ábórarínaq taganeheqmoé. Onsaraq pakobakoirataq siitankéhe.

¹⁰ Nánio i anínká meyankehe. Kabari anínká ábóraq marankéhe. Onsaraq pakobakoi anímé Manikánka siatah-nana nahupeq kibekinkehe úwe.

¹¹ Sísaga mó mahraréna, Arenahninká arensabé, Paseh nánio ínaraqmé arega wehe náwiníbo? Írakaumo.

¹² Wega, Iyah oyérá nánio ínaraqmé tobinahrá náwiníbo? Írakaumo.

13 Ite sibowáreh ahabároraho keéqmé itene animarí peh kaweq naneq nári nárino mino. Íopeqté Ítéribógá íre ahabárorahi aní ména Wenawa eqmaranae. Minayabe wensabé, Arenawa ínéba eqmaro irarinaraq areba eqmaranawire úwe.

Owainawanka Sísá séhréh atéhre éra péhe éhwéh iraru ehwéhne.

(Mátíyu 12.22-30; Máhka 3.20-27)

14 Owainawanka wehukení subiqmaq subiqmarú púana we ahriahri íre ehwehnorahúwe. Íre ehwehnorahúwana Sísaga mi owáináwánsabé pokúno atowana pokúwana mi anínká ehwehnúwara áhnte tago kegá áhtenuwe.

15 Áhtenuwara mó kegá mahraréra, Owainawamaríné wahnahn wenáwíq Pésébúriga Sísá págege atena séhréh atéh púana wega owainawamarí kaqsuáhráhire éra seye náhenéra ehmuníq éhmúníruwe.

16 Ehmuniq éhmúníruwara mó kegá Sísaga ahabárinkeheéra áhwárawe tagéra sega wensabé, Manikánka séhréh atah naraqmé íopeqté íre tagariona naneq sokigi aio uwe.

17 Úwana Sísaga sirupipeqté íwíáh tagéna sensabé, Wahba márakórápéqté kegá seye ebehirataq sainkoneherawoe. Minayabe se sainkéra págegeue morá ké íre míahrahowe. Sensuwahrahreq seye ebehirataq sainkoneherawoe. Minayabe se moq págegeue morá ké íre míahrahowe.

18 Owainawanseq wenawahrahreq ebehotaq tahirímé se sainkéra árahue págegeue míagehbo? Írakaumo. Íre págegeue míahrahowe. Itega péhe éhwéh mahraréq, Owainawamaríné wahnahnka íné séhréh aintéh púana owainawamarí kaqsuahráhuge ewe.

19 Ínéga owainawa kaqsúotáq owainawane wahnahnka séhréh aintéhtáq tahirímé ite kéiráh kegá owainawa kaqsúáhtáq insega séhréh arítéh iripo? Ite kéiráh kegá itene ehwehnsabé íre tábúsoréhre aítáhwe.

20 Manikáne Awanka págege aintena séhréh aintéh púana owainawamarí kaqsuq kaqsuruge. Mina tagéq Manikánka wahnahn wahnahn sansá iteba aiq sire éq tagaríáhwe úwe.

Ayahnsa kira wéhyábé pabeqme ehwéhne.

21 Sísaga mó mahraréna, Ayahnsa kira wehgá wene pokankakaq iqkakaq sokah sokah atawéna wene nahtapeq wahnahnínaraq wene ménsámehnsá peh kaweqtaq kanae.

22 Mó ayahnsa kira wehgá weba séna wahnahn weh subiqme kaqsuena wene ebeh naneqmarí mewena wene ménsámehnsá saraqme meyankéhe úwe.

²³ Sísaga mó mahraréna, Wehukenínká íre néne iyahnabo aní míéhmé néne naruo aní míre. Wehukenínká ínéreq íre soru-parítéh rataqmé wega wehuke karegaráh aruqarurire úwe.

Owainawanka kouwekinsabé éhwéhne.
(Mátíyu 12.43-45)

²⁴ Sísaga mó mahraréna, Owainawanka wehukení auwena pokitaq wání íre kéhrabeq nogena ahrenahrahirabeq kabarire. Kabarirana írakauninsabé iwíáhéna, Ínéga súo náhtápéq seuwekinauge éna

²⁵ áúwátái wehukénipá kouwekire. Kouwekéna wene nah tagehrana aiq kabantáhwe parabaruenta aiq kaweraréhre.

²⁶ Kawerarena mó abapete téhraníte áhnte ahbábáq ówáínáwámáí koweriréhre. Moke mi owáínáwámáí mi anípá kowíáhwe. Téhwe morá ówáínáwánká mi anípá míéhtáq íre kawerire. Anehemé áhnte owáínáwámáínká weba míáhnsabé anotahtaq íre kawerire úwe.

Manikánka wene ehweh sehgió keyábé kawerowe arítéhre ú ehwehne.

²⁷ Sísaga mahrarútaq wene ehweh iro inínká anotahta q mahraréna, Arenanoga are maqmarena náh náuunsabe Manikánka wensabé kaweróne atéhre úwana

²⁸ Sísaga wensabé, Náinoga maqintonsabe Manikánka kaweróne atena peh wene ehweh irera sehgió keyábé anotahta q kawerowe arítéhre úwe.

Sísansabé, Ótaq sansánúno u ehwéhne.
(Mátíyu 12.38-42; Máhka 8.12)

²⁹ Áhnte wehukégá Sísaba sáhuriówana wega sensabé, Ite amahnága oga míáh kéwé áhnte ahbábáq kée. Itega iraréq, Manikánka are aiq pútaq séhréh atéhre tagarianeheéq ótaq sansánúno teni teninowe. Sónaga sóreq wanípípéq tupekútaq Manikánka ótaq sansá miraúwe. Peh morá mi sansá teienaq iwíáhue tagagehe. Ínéga ótaq sansá mó íre sokigi ainíe.

³⁰ Níníbe suwahpeqte kégá Sóna tagéra Manikánka miraú otáq sánsá tagowe. Amahnága oga míáh kégá íné wehukení úku aní tagéra Manikánka miraína otáq sánsá tagagehe.

³¹ Sórómóniga Ísara keráq wahnahnútaq wahnaupeqté kéné wahnah inínká wene ahtebia éhwéh iraníeéna íre wahtopeqte weba súwe. Teiníboq irátíáhro. Amahnága iteba míó ánímé Sórómóni kiotaiku aní múge. Mi inínká Sórómónine ahtebia éhwéh ironserahme árahinsabé néne ehweh íre iraho? Minayabe Manikánka ehweh aitahna tanáhráq mi inínká iriwe ména itensabé ehweh aitankéhe.

³² Níníbe suwahpeqte kégá ahbabáruwana Sónaga ehweh koreriutaq wene ehweh irera sene ahbabáq sansa suera kaweqtaq míówe. Minayabe Manikánka ehweh aitahna tanáhráq Níníbe suwahpeqte kégá iriwe méra ite amahnága oga míáh keyábé, Íre kawerowe éra ehweh aitagéhe. Amahnága iteba míó ánimé Sóna kiotaiku aní múge. Níníbe suwahpeqte kégá Sónane ehweh írónserahme árahinsabé néne ehweh íre iraho?

*Itene iurame itene inonkane áráhmu tahnsane i ehwéhne.
(Mátíyu 5.15, 6.22-23)*

³³ Sísaga mó mahraréna, Wehukenínká áráhmu keqmaréhtáq kopípéq tahbe tehnopeq íre máréhre. Páhkétiraté íre akariaréhre. Írakaumo. Nahupeq kibeko kegá kawerue tagagehéna áráhmu tahberapeq máréhre.

³⁴ Arene aurame arene anonkataq kéh áráhmú tahnsáne. Arene auranka kaweq naneq tagehnaraq arene arupipeq téhranae. Arene auranka ahbabárorahi naneq tagehnaraq arene arupipeq sunkíkírinae.

³⁵ Arene arupipeqté téhrehme sunkíkírínehboq áwéh panantágínaq tagaríáhro.

³⁶ Itene iwíáhopipéq íre sunkíkíría peh moke téhráhnaraq áráhmuga moke nahupeq téhrehnserah itene iwíáhopipéqté téhrehnka itene inonka moke téhranae úwe.

*Péhrasi kegá ahbabárunsabé Sísaga ehweh arito ehwéhne.
(Mátíyu 23.1-36; Máhka 12.38-40; Árúka 20.45-47)*

³⁷ Sísane ehweh parabagúwana Péhrasi anínká wensabé, Néne nahtapeq táhutahuroyehboq máho úwana Sísaga we kérena táhutahuq nanaúwe.

³⁸ Sísaga wene ayahnkara íre pabeq paberia pehipi nónsabe mi anínká áhtenúwe.

³⁹ Áhtenúwana Sísaga wensabé, Itega káhpukákq párétahakákq pabeq paberotaq peh ábórapeq pabeq paberéq arupipeq íre pabeq paberowana peh náwíqkakaq mitaq kéhre. Mina onserah itene inonka pabeq paberowana itene irupipeqmé aebó íwíáhwé áhnte ahbabáq íwíáhwé mitaq kéhre.

⁴⁰ Ite múguwahgu saiyo animarí móe. Manikánka íre peh morá ábóraq kéh náneq miraia kopípéqté náneqmarínkákákq miraro mino.

⁴¹ Ite matíáh náneq mó ke wehwehue nárieq séhréh arítáhro. Mirairataqmé moke matíáh náneq peh kaweqtaq kanae úwe.

⁴² Sísaga mó mahraréna, Péhrasi keo, moke itene sotápéqté ménsáméhnsá saraqme abapete itaréitaré matawéq peh morá mewé Manikáne arambehri mirao ke síéwe. Kawerowe. Pehgáriq naneqmarí táwiomé kímé náwahbiamé moq saraqme síéwe. Kawerowe. Mi sansá sehgieq íre súáhro. Peh kaweqtaq

mé sansamé Manikánsabe irutaboïrome mi sansátaré íre sehgiówe. Íre kawerowe. Mi sansánkákáq sehgióro. Íre miraonsabé Manikánka kamah ainehboq tábúsoqme sansánoro úwe.

43 Sísaga mó mahraréna, Péhrasi keo, ite Asiu kené momiwí nahtápéq kaweqtapéq méyabe iuwahbeh ke wóe. Ite máhkétirapéq nogótáq mó kegá ite mehweh aiteyabe iuwahbeh ke wóe. Minayabe Manikánka kamah ainehboq tábúsoqme sansánoro.

44 Pusa ké maisia máíq kéhrabeq mó kegá íre tagia mitaq pehipi nogówe. Mina inserah itene iwíáhipeq kambaresa náneq tahnsá kéhrara mó kegá íre tagahwe. Minayabe itewe pusa ké maisia máíq tahnsa móe. Manikánka kamah ainehboq tábúsoqme sansánoro úwe.

Mósísine ehweh síwáhnoru kegá ahbabárunsabé Sísaga ehweh arito ehwéhne.

45 Mósísiga sehgióro ú ehweh síwáhnorú anínká Sísansabé, Arega irarénawe itensabé moq ehweh aitahne úwe.

46 Úwana Sísaga mahraréna, Mósísine ehweh síwáhnoro keo, Manikánka ite moq kamah ainehboq tábúsoqme sansánoro. Mósísine ehweh áhnte pagégé éhwéh púaq itega síwáhnorowara írah kégá íre sehgoráhowe. Segá íre sehgoráhonsabé itega mi ke pehgárita q íre séhréh arítáhwe.

47 Itene igaqnaréhga Manikáne ehweh iraru ke subiq súówe. Subiq suera maisarówaq ite maisarórabeq itega ebah pentabaráhwe.

48 Itega miraome aneq sansánoo? Itene igaqnaréhga kaweq ke subiq súónsabe itega sene ahbabáqsabe, Kaweq sansáne éq anehe mi kawéq ké maisarórabeq ebah pentabaráhwe.

49 Minayabe Manikánka tábúsoqme iwíáhéna mahraréna, Néne ehweh irare kereq síwáhnoro kereq seba eqmaq suanauge. Eqmaq suahnara sega táhmaro síwíoqnéra mó táhmaro subiq suaneherawoe úwe.

50 Sísaga mó mahraréna, Segá Manikáne ehweh iraru ke subiq súówe. Manikánka mah marákó marákó mirarotaq téh subiq súótaqte mi ahbábáq amahnága oga miáh kéné ahbabáq úkire. Minayabe Manikánka kamah ainawire.

51 Segá wehukení wenáwíq Ábéri ebeq subiq súówe. Anehemé wehukení wenáwíq Sékáráia Manikánsabe iwíáh íwíáh atáh náhtápéq míowara subiq súówe. Mi anitéreq moke ákáhpi subiq súó kereqne korahq tunsabe Manikánka amahnága oga miáh ké kamah ainawire.

52 Mósísine ehweh síwáhnoro keo, itega ahtebah onsárápété kí kopéq súáhwe. Itewe mibeq íre kibekia mibeq kibekonehe e keyábé ahqáho arítáhwe. Minayabe Manikánka kamah ainehboq tábúsoqme sansánoro úwe.

⁵³ Sísaga mitaq suena máhpeq tuegúwara Mósísine ehweh síwáhnoro kereq Péhrasi kereqka wensabé abiahnsa atera áhnte ehwéh kasenuwe.

⁵⁴ Sísaga ahbabáq ehweh irarinkeheéra sega mó ehwéh mó ehwéhnie kasenéra áhwárawe tagowe.

12

Péhrasi kegá kopéráhpéro sansá pehragahro ú ehwehne.
(Mátíyu 10.26-27)

¹ Peh íregárita q kegá sáhurió púara mó kené sigará músúriówana Sísaga ebeq we kéro keyabé síwáhnoréna, Péhrasi kegá kopéráhpéro sansá pehragahro.

² Amahnága moke kopípéq kéh náneq mókake ábóraraginae. Moke epéqté éhwéh ábóraraginae.

³ Itega sunkíkírabeq iraruro ehwéh mó kegá téhrehrebeq iragéhe. Itega nahupeq ehmuníq éhmúnírué irarira ehwéhme mó kegá irera nahnsorapéqté sawai sawaiue irarigehe úwe.

Peh Manikánsabe áhreoro ú ehwehne.
(Mátíyu 10.28-31)

⁴ Sísaga mó mahraréna, Néne iyahnabo anímáríno, teiníboq írátíáhro. Peh itene inonka subiq suahráho keyabé íre áhreoro. Mi kegá iteyuwa íre subiq suahráhowe. Írakaumo. Minayabe sensabé íre áhreoro.

⁵ Teiníboq írátíáhro. Peh morá Manikánsabe áhreoro. Wega ebeq itene inonka subiqmarena anehe iteyuwa iraipéq suahráhi puaq wensabé anotahtaq áhreoro.

⁶ Káriq kabará máhkétirapéq téhtaré pabusa monératé moberíáh kábará paiqmarahráhire. Mina tahnsa káriq kábára Maniká Iteriboga íre abitarúéhre.

⁷ Maniká Iteriboga moke itene iyahqnopeqte iyáhrámé sáhsahwe tagariéhre. Wega ite aiq moke tagariéh púaq íre áhreoro. Itega kabaramarí kiotaiko puana Manikánka ite íre abitarúéhre úwe.

Íné Sísane ani muge iraréyabe ayehitéhneho i ehwéhne.
(Mátíyu 10.32-33, 12.32, 10.19-20)

⁸ Sísaga mó mahraréna, Teiníboq írátíáhro. Wehukeníká mó keyabé, Sísane ani muge terinaraq mókake íné wehukení úku anínká íópeqté ké míéhrataq Maniká Iteribonsabé, Néne ani míre teawiníe.

⁹ Arega mó ke míáhtaq ínénsabe, Ahqáho. Íné íre tagarióge aintéhnaq mókake Maniká Iteribo míéhrebeq ínega arensabé ahqáho atena are íre tagarióge atanauge úwe.

¹⁰ Sísaga mó mahraréna, Íné wehukení úku anínsábé níéhruru aintéh ánimé Manikánka insahwé atena íre ahreraq matianawire. Peh morá Manikáne Awansabé éhrurui anímé Manikánka íre insahwé atanawire. Ahqáho. Peh ahreraq matiankehe úwe.

¹¹ Sísaga mó mahraréna, Mó kegá ite táhtoqme ehweh aitanehera irataq itene irupipeq iwíáh kikiriyeho. Segá ite meiqmera Asiu kené momiwí nahtápéqté wáhnáhpápópoq wahba wáhnáhpápópoq mó anotah anípápópo móitéhrataq itega, Aneq ehwéhnonehnikono éq áhreyeho.

¹² Mi tanáhráq Manikáne Awanka irarána ehwéh sokigi ainkéhe úwe.

Ménsámehnsánsabe arutaboiri anínká múguwahgu sansá miraurai ehwéhne.

¹³ Peh íregárita q kegá sáhuriówana mitaqté anínká Sísansabé, Íwáhnoraníno, nániboga pukurairana wene ménsámehnsá nánuwahga moke meraire. Mi mensáméhnsá ákáhta q náninkéhboq nánuwahnsabé ákáhnsaime náwo teawo úwana

¹⁴ Sísaga wensabé, Íné ménsámehnsá saraqme nári nárinkeheéna insega omaq intaráiro?

¹⁵ Insega omaq intaráiro éna mitaq míó keyabé mahraréna, Ménsámehnsánsabe igará pabekínehboq kawerurero. Íre sene áhnte kéh ménsáméhnsánsabé wehuke oga míahrahowe úwe.

¹⁶ Sísaga mah pabéqmé éhwéh mahraréna, Anotah wehné so áhnte mensáméhnsá iráirana

¹⁷ wewe náhenéna, Áhnte mensáméhnsá matiónsabé eheq saharanínkono uraire.

¹⁸ Eheq saharanínkono iwíáhéna, Íné mahrainie éna néne ménsámehnsá kéh náhmárí sokoruqme mó anotah nahmárí pearena néne áhnte mensáméhnsá mipéq sáharaníe.

¹⁹ Mipéq sáharáhnaraq mahra iwíáhinie. Néne matió ménsáméhnsá áhnte opéq awehra q kanae. Minayabe amahnága túbáh aginie. Táhutahurinie. Iwíáh iwíáhéna ábáhrinie iwíáhuraire.

²⁰ Iwíáhurairana Manikánka wensabé, Múguwahgu saiyo aní móne. Iborá penahnaraq are pukiniewóne. Minayabe are áhnte matiahna mensáméhnsámé inseréhga awaq miagéhbo uraire.

²¹ Maniká Iteribonsabé íre sirutaboiria peh sene ménsámehnsánsabe sirutaboiro kewé teawú aní tahnsa ké wóe úwe.

*Itene irupipeq iwíáh kikiriyeho ú ehwehne.
(Mátíyu 6.25-34)*

22 Sísaga we kéro keyabé mahraréna, Teiníboq írátíáhro. Mah marákóipéq mé tanahráqsábé itene irupipeq iwíáh kikiriyeho. Aneq naninkono? Aneq korósí sukiwianínkono íre iwíághoro.

23 Oga méwé íre peh morá tópah nahnagae. Itene inonkame íre peh morá aneraneré naneq mire.

24 Kúqnu tagéq ahtebahro. Mi kanká ménsúmehnsú íre uqmaréhre. Sené táhutahuq tahbé íre kéhre. Minayabe nera kéhtáq íre koawaqmena méaréhre. Manikánka mi kansábé iwíáhéna pehipi kiraboire. Itewe wehuke puana Maniká Iteriboga itensabé anotah iwíáhéna kawerue kirabo aitéhre.

25 Arega arene oga mé tanahráqsábé iwíáh kikirinaraqmé ábátáq mérearahráhiro? Ahqáho. Írakaumo.

26 Itene oga mé tanahráq ábátáq mérearahráh íre únayabé mó naneqmarínsábé aneqsábé iwíáh kikironehbo?

27 Uworapeqté náneq kirena kaweq ará iyéh tagéq ahtebahro. Uworapeqté náneqka íre arambehrire. Korósí íre kogahnire. Anotah wahnáh ání wenáwíq Sórómóni naho ména we áhnte mensáméhnsá matawéna anotah kawéq áwáhríq kórósí matiowe. Uworapeqté kaweq ará iyéh náneqka Sórómónine kaweq awahriq naneq kiotaikire.

28 Uworapeqté náneq íre kagai naneq mire. Ibora iyéhrana ahbiah tahnsá kekírataq taginae. Manikánsabe pehgárita q aiq pútare átáh kéó, Manikánka mi kawéq ará sukiwíéhnsábé wega íte moq sukítahráhi mino.

29 Aneq nanehnkono iwíáhéq irupipeq áhnte iwíáh kikiriyeho.

30 Maniká íre tagaríáh kégá minayabe iwíáh iwíáhéra sené sirupipeq iwíáh kikirowe. Iteriboga íte íre mationa naneq aiq tagaríéhre.

31 Minayabe Manikánka wahnah wahnahnirabeqte sánsánsábé irutaboiréq sehgióro. Sehgirataq wega íte íre mationa naneq náinkéhe úwe.

*Sísaga kaweq naneq morábí sáhonsabé teriu ehwehne.
(Mátíyu 6.19-21)*

32 Sísaga mó mahraréna, Ite sipisípiq nansó táhnsá kéó, íre áhreoro. Maniká Iteriboga wahnah wahnahnirabeq awaq miageheéna aiq omaq itéhre.

33 Itene ménsáméhnsá paiqmaqme mi moné tabonah ke náriéro. Mirairataqmé kagaorahi mensáméhnsá íópeq mitaq sáharagéhe. Mitaq aebó ánínká íre aebóorahire. Mitaq wenuqka íre nahrahi puana itene kagaorahi mensáméhnsá peh mitaq kagainawire.

34 Itene kaweq naneq morábí sáharáhrabeqsábé irutaboironeheqmóe úwe.

Sísaga, Kouwekonaraqsábé níwénunoro ú ehwehne.

(Mátíyu 24.42-44)

³⁵ Sísaga pabeqme ehwéh mahraréna, Itene korósi sukiareq áréti konahnareq áráhmu keqme tagaríáhro.

³⁶ Sene wahnahnka pahuwirorabeq suena sína tanáhráqsábé wene arambehri anímári áwénuno serahnoro. Wega sure onsa pakobakoínaraq sega apubúue onsa sioneherawoe.

³⁷ Se tótuqméra sene wahnahnsabé áwénuno anímárinásabé, Kawerowe aritankéhe. Teiníboq írátíáhro. Sene wahnahnka we áwénuno keyábé iwíáh iwíáhéna áréti konahnuwena sensabé, Tútuoro aritena kirabo aritankéhe.

³⁸ Wega inokáhnabubupopoq tueina ínaraqpópoq sínaraqmé íre sugia peh wensabé áwénuno keyábé anotahtaq, Kawerowe aritankéhe.

³⁹ Anotah wehgá aebó anínká sína tanáhráq ahtebehtaq tahirímé wega áwénunue wahnahnurawéna aebó anínká kibekina ínaraq tagéna kaqsúéh irino.

⁴⁰ Minayabe iwíáhue tagahro. Íné wehukení úku anínká ite íre iwíáhira tanáhráq kouwekinauge. Minayabe íwéh panantágínaq níwénunoro úwe.

Kaweq arámbéhrí ánínseq íre kaweq arámbéhrí ánínseqsabé ehwehne.

(Mátíyu 24.45-51)

⁴¹ Pítaga Sísansabé, Itene Wahnahno, arega mah pabéqmé éhwéhmé peh morá itensabé teieno? Mó keyábéákáq terieno kasenúwe.

⁴² Kasenúwana Sísaga mahraréna, Ahtebia áni tábúsoqme arámbéhríi anímé insebo? Wene wahnahnka mi anínsabé, Mó arámbéhrío keráq wahnahnarito atena táhutahuq tanáhráq tópah nário atéhre.

⁴³ Wene wahnahnka kouwekéna teawátái arámbéhrí tábúsoqme mirainsabé tagéna wene arambehri anínsabé, Kaweróne atankéhe. Kaweróne atéhnsabé arambehri aniné aru eyoyóinkehe.

⁴⁴ Teiníboq írátíáhro. Wene arambehri anínká tábúsoqme arámbéhríi puana wene wahnahnka, Moke néne ménsámehnsátaq wahnahnúno atanae.

⁴⁵ Ahababáq arámbéhrí anínká iwíáhéna, Néne wahnahnka íre apubúue kouwekinae iwíáhíre. Mira iwíáhinsabé mó arámbéhrí wéh áhré subiqmarena múguwahgu kereq táhutahuq néna píah naruq narurire.

⁴⁶ Wega íre iwíáhue áwénunína tanáhráq wene wahnahnka séna mína tagéna anotahtaq kamah awena ehweh íre íráh ké míáhrabeq móatankehe úwe.

47 Sísaga mó mahraréna, Arambehri anínká wene wahnahne iwíáh irena íre miraínaraq wene wahnahnka anotahtaḡ kamah awinkéhe.

48 Arambehri anínká wene wahnahne iwíáh íre ahtebéna mina ahbabárinana wene wahnahnka pehgáritaḡ kamah awinkéhe. Wehukenínká anotaḡ apéḡ meyahnaraq anotaḡ apéḡ awinanao. Mina inserah Maniká Iteriboga wehukení áhnte awena págege atena séhréhínaraq mi anínká Sísane arambehri anotahtaḡ mirainanao úwe.

*Sísaga, Íné wehuke saraq iuwanieéna tutaugé ú ehwehne.
(Mátíyu 10.34-36)*

49 Sísaga mó mahraréna, Abe kekinai anínká téh kekiaréhkana tawe abae agire. Mina inserah néne ehwehnka abae aginkehéna marakóipeḡ tumíaraugé. Ira abae aginserah néne ehwehme apubúue abae agéyabe nuwahbehre.

50 Sega mótaḡ íné íre kaweraintéhra puana amahnága nirupipeḡ áhnte uméhime mókake kaweraginae.

51 Ínéwé sainkue míáh ké insahwé aitanieéna marakóipeḡ tutaire iwíáhhoo? Írakaumo. Peh sainsuanieéna tutaugé.

52 Mó karírónání moberíáh méra apahránítógá néne ehweh sehgiówara mó téhranítégá íre sehgioya puara sainkue míáhwe.

53 Mó mapéḡ abowáreq wenahninseq sainkue míehye. Mó mapéḡmé anowareḡ ayahunkawareḡ sainkue míehye. Mó mapéḡmé ahrahnawareḡ anahbukawareḡ sainkue míehye úwe.

*Wehukega néne arambehri íre ahtebahrahowé ú ehwehne.
(Mátíyu 16.2-3)*

54 Sísaga weba míó keyabé mó mahraréna, Ibonuqna kéhtáḡ ibonsinae irarewana ibonsire.

55 Áúnorahntáh kéhtáḡ patahinae irarewana patahire.

56 Kopéráhpéro keo, itega ibonuqnankákáḡ áúnorahntáhnkakaḡ ahtebeḡmé aneqsabé ínéga amahnága mirau arámbéhrí íre ahtebahrahowé úwe.

*Apubúue insahwé ato ú ehwehne.
(Mátíyu 5.25-26)*

57 Sísaga mó mahraréna, Kaweq sansámé aneqsabé íre iwíáhhue mirao?

58 Mó anínká are ehweh atanieéna anotaḡ wahnáhbá meḡme kinaaraq ahtaḡ kirataḡ we insahwé ato. Ehwehorabeḡ kirataḡ wega are anotaḡ sahsí móatahnaraq wega párisiba móatahnana sega are karábúsiipéḡ móatéhboḡ insahwé ato.

59 Teiníboḡ írátíáhro. Karábúsiipéḡ móatahnara íre apubúue saraq auwaneherawoe. Ebeḡme anotaḡ apéḡ paiḡmarehnaraqmé aneḡe saraq auwagéhe úwe.

13

Ahbabáq sansa íre súéhrrataqmé pukoneheqmóe ú ehwehne.

¹ Mi tanáhráq táhmaro mío kega Páhírátiga miraú ehweh Sísateawúwe. Kehrari marákórápéqté kégá Sarúsarama suwahpeq Manikánsabe titiruwana Páhírátiga se subiq súáhiro aritowe. Subiq súáhiro aritowara subiqmárówara pukutaq sene korahqkakáq titiro naneq kané korahqkakáq moráráq mitaq kowe.

² Páhírátiga miraú ehweh Sísateawúwana wega sensabé, Pukuro kené ahbabáq moke mó Kehrari marákórápéqté kéné ahbabáq aiq kiotaiki puara mina tahnsa pukurowe íwíáhoo?

³ Írakaumo. Teiníboq írátíáhro. Iteitene ahbabáq sansa íre súéhrrataqmé ite moq moke pukoneheqmóe.

⁴ Síróáma marákóráq íre wahto íópeq pewe kiría ébáh náh sokoguraitaq 18 wehuké pukurowe. Pukuro kené ahbabáq moke mó Sarúsarama suwahpeqte kéné ahbabáq aiq kiotaiki puara mina tahnsa pukurowe íwíáhoo?

⁵ Írakaumo. Teiníboq írátíáhro. Iteitene ahbabáq sansa íre súéhrrataqmé ite moq moke pukoneheqmóe úwe.

Sera íre íyéh áwánkánsábé pabeqme ehwéhne.

⁶ Sísaga mah pabéqmé éhwéh mahraréna, Wehne sotápéq nah naneq será íyéh áwánká kírérhna wega sera sabátáhrurairana írakaunuraire.

⁷ Írakaunurairana wene sotáq arambehri anínsábé, Apahtáro ópéq ínégá mah awánká sera sabátáhruraugana írakaunuraire. Apiruo. Aneqsabé néne marakóraq pehipi kehro urairana

⁸ sotáq arambehri anínká wensabé, Amahnága pehragéna sera iyankéhboq ínégá áwahipeq ubuqme káhone seq maisarah-nana

⁹ mó opéq iyahnaraqmé kawerinae. Íre iyahnaraqmé apiruankéhe uraire úwe.

Ahrena ahrena wehekáh Sísaga owainawanka áwíoqnó iní kawerato ehwéhne.

¹⁰ Ahrena ahrena wehekáh Sísaga Asiu kené momiwí nahtápéq síwáhnorúwana

¹¹ abobia káuqmunia iní mitaq míowe. Owainawanka 18 opéq mi iní áwíoqnó púana we taebewe nogena íre iriwe nogoráhú iní míowe.

¹² Sísaga mi iní tagéna wensabé, Mahbeq súno éna arene awahre kaweratóge éna

¹³ wene ayahnkaratáté táhtoqnówana apubúue irigéna Manikánsabe íwíáh íwíáh atowe.

¹⁴ Sísaga mi iní ahrena ahrena wehekáh kaweratonsabe mibeqté wáhnáh ánínká abiahnsanéna mío keyabé, Arambehri wehekáhmé abapete morá wéhékáh míre. Mó

anínká arene awahre kawerateyabe awinaraqmé aram-behrié wehekáh sero. Ahrena ahrena wehekáh awahre kaweraiteyabewé íre sero úwana

15 Sísaga mina tahnsa íwíáho keyábé, Kopéráhpéro keo, ahrena ahrena wehekáh itene kamari wání nageheéq wiraipeqté meriqmeq wánítapeq mórítáh mino?

16 Mah inímé Ébaráhma kahnáh ínínirana owainawanka íregárita q opéq 18 opéq áwíoqnehrana ínéga ahrena ahrena wehekáh kaweratómé aiq kaweq sansánu mino úwe.

17 Úwara mi ehwéhnúnka sene sirupipeq pó púara wene naruo anotah siyehitówara áhnte mó kegá Sísaga miráu arámbéhrí tagéra iwíáh íwíáhuwe.

Pehgáriq ayúnsábé pabeqme ehwéhne.

(Mátíyu 13.31-32; Máhka 4.30-32)

18 Sísaga mah pabéqmé éhwéh mahraréna, Manikánka wahnah wahnahnime aneq tahnsáne ue teinínkono? Anere pábéqmé éhwéh teinínkono?

19 Manikánka wahnah wahnahnime awanká ayu pehgáriq ayú tahnsane. Wehukenínká mi pehgáriq ayú wene sotápéq uqmatairana kirena anotah úkéna moke mó mensáméhnsá kiotaikire. Awankánirana kabaramarínká séra ayahnaweraq sene nah piáhwe úwe.

Muoráhi naneqsabé pabeqme ehwéhne.

(Mátíyu 13.33)

20 Sísaga mó mahraréna, Manikánka wahnah wahnahnime anere pábéqmé éhwéh teinínkono?

21 Tírí ínínká muoráhi naneq páráhwaipéq maqme ayahnirana moke múíre. Manikánka íópeq wahnah wahnahnime mina páréti muoráhi naneq tahnsáne úwe.

Sobuya méhpéhpéq kibekoro ú ehwehne.

(Mátíyu 7.13-14,21-23)

22 Sísaga Sarúsarama suwahpeq pokinie íwíáhéna pokue moke táhúnipéqkákáq anotah matábúrápéqkákáq síwáhnorinieéna pokúwe. Pokéna síwáhnorue kure kure Sarúsarama suwahpeq koragúwe.

23 Koragúwana mó anínká wensabé, Wahnah aníno, oga mérapeq awaq míéhra kewé peh táhmaroga awaq mianeherabo kasenúwe.

Kasenúwana Sísaga míó keyabé,

24 Tauntahunue sobuya méhpéhpéq kibekoro. Teiníboq írátíáhro. Áhnte kegá nahupeq kibekonehe íwíáhéra íre kioráhowe.

25 Mibeqté Wáhnáhnká onsa paiqmarahnaraq itega méhpeh iriwe méq onsaraq subírataq wensabé, Itene Wahnahno, onsa

siito igehe. Onsa siito irana wega itensabé, Ite eheqte kébo? Ínéga ite íre tagaríóge inawire.

²⁶ Ite íre tagaríóge ínaq itega wensabé, Arereq moráráq táhutahururauna wino. Arega iteruwahpeq íwáhnorurona wino irana

²⁷ wega itensabé, Itewe íre tagaríóge. Ite eheqte kébo? Ite moke ahbabáq ke puaq íné nueq pokoro aitanawire.

²⁸ Ébáráhmareq Áhísáhkireq Sékóporeq moke Manikáne ehweh iraru kereqka Manikánka wahnah wahnahnirabeq míéhraq tagéq peh máhpeq míéhra puaq uwo uwo éq abuyoraneheqmóe.

²⁹ Íó kiembogirabeqte kéreq íó tupekirabeqte kéreq ébeq ayópéqté mó ébeq ayópéqté kéreqka sure Manikánka wahnah wahnahnirabeq tútuue méra táhutahurigehe.

³⁰ Írátíáhro. Amahnága anotah ke ebeq míáh kéwé mókake Manikánka wahnah wahnahnirabeq anehepeq pehgáriq ke úkoneherawoe. Amahnága anehepeqte kégá ebeq anotah ke úkigehe.

*Sísaga Sarúsarama suwahpeqte keyábé arutaboirú ehwehne.
(Mátíyu 23.37-39)*

³¹ Mi tanáhráq Péhrasi kegá Sísaba séra wensabé, Érótiga are subiq suaníe íwíáhinsabé mahtaq sue pokúno uwana

³² Sísaga sensabé, Mi urínsí íá táhnsá ánínsábé koreaweq mahrarero. Iborankákáq ahbiahakáq owainawamarí kaq-suena awahre ke kaweraritaníe. Apahtáróráq néne aram-behri parabaruaníe.

³³ Manikáne ehweh iraru ke peh morá Sarúsarama suwah-peq míówara subiqmaq subiqmaruwara puku pukuuwe. Íné moq Manikáne ehweh iraru anínéna iborankákáq ahbiahakáq ahrínaakáq ínéga iwíáhu ahtápéq pokue arambehrinauge.

³⁴ Sarúsarama suwahpeqte kéó, itensabé nirutaboiraitóge. Itega Manikáne ehweh iraru ke subiq sueq Manikánka iteba eqmaro ke ebahnsatate subiq súówe. Kokórega wene áráhqmari arutaboiréna ahwirinserah áhnte tanáhráq ite wahnahnue séhréh aiteyabe nuwahbehraqme itega ahqáho aintáhwe.

³⁵ Írátíáhro. Ahqáho aintáhnsábé iteruwahpeqme mókake íre kaweraitahnana peh susa náh kanae. Teíníboq írátíáhro. Mókake itega íné pehipi íre tagagehe. Ebeqme mahraréq, Itene Wahnahne áwírue sína anínsábé iwíáh íwíáh atone éq anehe íné tagagehe úwe. *(Buk Song 118.26)*

14

Sísaga wene aiayah mu aní kawerato ehwéhne.

¹ Ahrena ahrena wehekáh Sísaga Péhrasi wahnáh áníné nahtapeq táhutahurinieéna pokúwara mibeqté kégá we awahnkanuwe.

² Wene aiayah mu anínká weba míowana

³ Sísaga mi aní tagéna Mósísine ehweh síwáhnoro kereq Péhrasi kereqsabé kasenéna, Ahrena ahrena wehekáh awahre ke kaweraritewé kaweq sansápo úwe.

⁴ Úwara íre ehwehnia peh ehiya míowana Sísaga mi awáhré aní kaweratena eqmarowe.

⁵ Eqmarena mío keyabé mahraréna, Ahrena ahrena wehekáh itene anipópoq póeráhqpópoq mataipéq tupetiahnaraqmé mi wehekáh pankeqme meruaneherabo kasenúwe.

⁶ Kasenúwara íre teawasa peh ehiya míówe.

Íné pehgáriq aní tahnsa míanie íwíáhúno ú ehwehne.

⁷ Táhmaro táhutahuroneherao kegá kabaréra kaweqtapéq eheq tútuue míanehnkono uwana Sísaga mina tagéna mah pabéqmé éhwéh teriuwe.

⁸ Teriena mó anínká arensabé, Máho ínahwe arega anotah tahutáhúrirarabeq pokirataq anotah weh tútuue míéhrarabeq íre tútuue míahno. Arensabé máho urai anínká mó aní are kiotaíqme anínsábé máho urairamo.

⁹ Anotah anínká sínaraq máho urai anínká arensabé, Móbeq míahno. Mó anínká mahtaq tútuue míankehe ínaraq are anotah ayéhítanawire.

¹⁰ Arensabé máho ínaraq ayehrápéq korútuue míahno. Mirainaraq arensabé máho urai anínká tagéna arensabé, Irigue mahbeq kaweqtapéq serútuue míahno atanae. Wega mirainaraq tagehra kegá arensabé iwíáh iwíáh atagéhe.

¹¹ Wewega, Íné anotah aní múge íwíáhínaraqmé Maniká Iteriboga wensabé, Pehgáriq aní míahno atankéhe. Wewega, Íné pehgáriq aní tahnsa míanie íwíáhínaraqmé Maniká Iteriboga wensabé, Anotah aní míahno atankéhe úwe.

Sísaga, Tabonah ke kawerarito ú ehwehne.

¹² Sísaga máho ato anínsábé mahraréna, Arega anotah tahutáhúq kaweraréhna tanáhráq peh morá arene iyahnabo arenawahrah áhnte monéákák keyábé máhoro íre úno. Mó tanáhráq sega arensabé, Máho atera táhutahuq náwigéhe. Mina tahnsanue arene ápeq meyankehe.

¹³ Arega anotah tahutáhúq kaweraréhna tanáhráq tabonah kereq sawenkahnia kéreq aigará soriqnah kereq aura pira kéreqsabé máhoro arito.

14 Sega are mó naneq íre náweráho puara Manikánka kaweróne atankéhe. Mókake wega kaweqtaq miáh ké iriritahna tanáhráq ápeq awinkéhe úwe.

*Táhutahuronehboq máhoro únsabe pabeqme ehwéhne.
(Mátíyu 22.1-10)*

15 Sísareq moráráq táhutahurú aninká mi ehwéh irena wensabé, Manikánka wahnah wahnahnirabeq táhutahurira kewé sirupipeq áhnte eyóyó aginkehe úwana

16 Sísaga wensabé pabeqme ehwéh mahraréna, Wehga íregárita q wehekéq kiraboiniééna áhnte tahutáhúq kawerataire. Kaweraréna mi keyábé, Máhoro uraire.

17 Awehraq tanahráqmé wene arambehri aní teawena máhoro urau keyábé, Táhutahuq tanáhráqmé aiq awehraq mire. Amahnága máhoro korerio éna eqmataire.

18 Eqmatairana, Máhoro urairara íre serahúne éhwéh mó aninká mó aninkáue teawátówe. Mó aninká wensabé, Marakó paiqmataunsabé mina koraganau puana íre korahuge urairana

19 mó aninká wensabé, Íné arambehriéyabe inayáhnkú káho paiqmataunsabé mi kamári áhwárawe taganau puana íre korahuge urairana

20 mó aninká wensabé, Íné ahre meyó púana íre korahuge uraire.

21 Mi arámbéhrí áninká kouwekue sene ehweh wene wahnah teawátáirana anotah abíáhnshánurairae. Anotah abíáhnshánéna wensabé, Anotah ahtápéqkákáq pehgáriq ahtápéqkákáq peheráh pokue tabonah kereq sawenkahnia kéreq aura pira kéreq soriqnah kereq koweriqme súno uraire.

22 Urairana wene arambehri aninká miraéna kouwekéna wene wahnahnsabé, Ai q miraugarawe sira kewé íre awehraq miáhwe urairana

23 wene wahnahnka wensabé, Néne táhutahuq áhnte nagehboq sotápéqkákáq tanahraipéqkákáq wehuke kogabarue koweriqme súno.

24 Teiníboq írátíáhhro. Téh máhoro urau kegá néne táhutahuq pehgáriq naneq íre naneherawoe uraire úwe.

*Sísaga, Ebeq kawerue iwíáhé anehe íné séniro ú ehwehne.
(Mátíyu 10.37-38)*

25 Sísaga pokúwara peh íregárita q kegá kérówana wega pabeqme sensabé,

26 Wehukega íné pehipi íre séniragéhe. Wenanoiboreq wene ahrereq wene animárinseq wenábáqmarinseq wenanahnorehreq suahnaraqmé íné sénirankéhe. Wewe awahbeh iwíáh suahnaraqmé íné séniréh aní míankehe.

²⁷ Nánibone arambehri miraunsabé íné awankátaq táhpawe nubiq suagéhe. Ínéga miraunserah miraue séníráhro. Minayabe néne arambehriraq túbáh agéna peh we awahbeh arámbéhrí sehgi ánimé né séníréh ání íre míáhrahire.

²⁸ Nah pianáina anínká ebeqme iwíáhue tagankehe. Nah pe nanegmarínkákáq wene móneakáq awehraq kahnaraqmé anehe pearankéhe.

²⁹ Ebeq íre iwíáhi anínká nahwiahnsanse pearena anehe néne móneakáq íre awehraq kéhre éna mí nah íre pera suankéhe. Tagehra kegá susa náhwíáhnsánsé tagéra mí anínsábé awiréh atera,

³⁰ Wega áhwáreh arámbéhrí íre parabaruahráhire onehera-woe.

³¹ Wahnah anínká mó wahnáh áníseq wene ebeh kereq ebehue subiq suanéhe iwíáhéna ebeq tútuue ména kawerue iwíáhinkehe. We peh 10 táhúséni (10,000) ebehira ke míéhrataq wene naruo peh íregáritaq 20 táhúséni (20,000) ebehira ke míéhrataq kaweq iwíáhi wahnáhnká íre apubúue koebehinkehe.

³² Itene naruo íre subipáhraruahráhué iwíáhinaraqmé sene naruo míéhrataq ahnsaní eqmarankéhe. Itega íre ebehoneheqmúne. Kaweqtaq míanehboq póqsuanéhe terio éna eqmarankéhe.

³³ Mina inserah íné séniraníe iwíáhóna anínká ebeqme iwíáhue tagankehe. Peh morá wewene matíéh náneqsabé, Anetaníbo moke suaníe iwíáhi anínká íné séníréh ání míankehe úwe.

*Sísaga auqmah soréqsábé pabeqme ehwéh teriu ehwéhne.
(Mátíyu 5.13; Máhka 9.50)*

³⁴ Sísaga mó mahraréna, Sóreqme kaweq nanere. Sóreq auqmah úkínaraq árahue kaweraranéhnkono? Írakaumo.

³⁵ Auqmah soréqmé peh abehq úki puaq sotápéq kíréh náneq íre séhréh atahráhire. Sotápéq kawerue kirankéhboq seqkákáq auqmah soréq ayahue sotápéq maranéhnkono? Írakaumo. Auqmah soréq peh máhpeq suaneheqmúne. Minayabe iahreakaq ké kawerue íráhro úwe.

15

*Sipisípiq tabanaginsabé pabeqme ehwéhne.
(Mátíyu 18.12-14)*

¹ Táhkísi moné meyáh kéreq ahababáq kereqka Sísane ehweh iraneheéra weba suwara

² Péhrasi kereq Mósísine ehweh síwáhnoro kereqka ehmunig éhmúniréra, Mah anínká ahababáq sansano ke mehweh aritena sereq moráráq táhutahirire uwe.

³ Uwana Sísaga mi ehwéh irena mah pabéqmé éhwéh mahraréna,

⁴ Iteruwahrah anínká áhnte ka 100 sipísípíq wahnahnirana peh morá ká tabanagínaraq wega anerinabo? Wegá íre tabanago kamárí 99 sipísípíq uwaruntú sahtaqme nahrabeq sitena tabanagi ka kogabarue ábóraq marankéhe.

⁵ Ábóraq marahneyabé iwíáh íwíáhéna mi ka sawiwena

⁶ wene nahtapeq pokue wenawahrahreq wene iyahn-aboreqsabé síáhrabue sensabé, Néne tabanagi ka ábóraq marónsábé iwíáh íwíáhonehe inkehe.

⁷ Mina inserah íopeqté kégá 99 kaweqtaq míáh keyábé peh ákáhtaq iwíáh íwíáhowe. Peh morá áhbábáq ánínká wene ahbabáq suena Manikáne ani ukítaq íopeqté kégá anotahtaq iwíáh íwíáhowe úwe.

Tabanagi monéyábé pabeqme ehwéhne.

⁸ Sísaga mó pabeqme ehwéh mahraréna, Mó inínká nayáhnkú móné matiéhra na peh morá móné tabanagínaraq wega anerinabo? Wegá áráhmú keqmarena nahupeq kabantáhinkéhe. Kawerue kabarue ábóraq marankéhe.

⁹ Ábóraq marena wenawahrahreq wene iyahnaboreqsabé síáhrabue sensabé, Tabanagi moné ábóraq marónsábé iwíáh íwíáhonehe inkehe.

¹⁰ Mina inserah peh morá áhbábáq ánínká wene ahbabáq suena Manikáne ani ukínaraq Maniká míéhra beqte íopeqté kégá ahbabáq súéh ánínsábé anotahtaq iwíáh íwíáhigehe úwe.

Ábákawa kouwekuraitaq wenaboga iwíáh íwíáhúnsabe pabeqme ehwéhne.

¹¹ Sísaga mó mahraréna, Peh morá wéhreq wene ahninkáwáráreq míarowe.

¹² Ábákawagá wenabonsabé, Nániboo, amahnága arene ménsámehnsá saraqme náio urairana sibowágá wene ménsámehnsá saraqme náriátáire.

¹³ Náriátáirana ábákawagá táhmaroraq mitaq ména wene ménsámehnsá sokah sokahue íre wahto wáhnaupéqté ké suwahpeq pokéna mitaq míaraitaq wega ahbabáq sansa mira aruqarurainsabé wene móné apubúue parabaguraire.

¹⁴ We tabonah ani ukurairana mitaq anotah ehwéhrrairana we arupibiuraire.

¹⁵ Arupibiurainsabé wega mibeqté áníné arambehri aní úkurairana wene wahnahnka, Uwórapeq néne póéráhqtaq kowahnahnúno ataráire.

¹⁶ We áhnte arúpibiurairana póéráhqka narotaq sene táhutahuq nahrahurairara mó kégá we íre nówátówe.

17 Minayabe wene múguwahgu iwíáh suena tábúsoqme iwíáhéna, Nánibone arambehrio ke áhnte topáh kéhranawe íné mahtaḡ nirupinsabé pukorahuge.

18 Íné mahtaḡ suena nánuwahpeḡ pokue nánibonsabé mahrarinie. Nániboo, ahbabárurautaq arereḡ Manikánseq ahbabáraitáráuge.

19 Ahbabáraitáráunsabé mókakewe ínénsabe, Nénahnine íre ainto. Peh arene arambehri aní míankeheé arambehriúno ainto teawíníe éna

20 mitaq suena wenaboba pokuraire.

We áhnbórá suritaiḡ wenaboga tagéna arutaboírue pehbeheráh weba kure kogáhkoue nánkóqnarairana

21 wenahninká wensabé, Nániboo, ahbabárurautaq arereḡ Manikánseq ahbabáraitáráuge. Mókakewe ínénsabe, Nénahnine íre ainto uraire.

22 Urairana abowágá wene arambehrio keyábé síáhrabéna sensabé, Kaweḡ káhḡ ambántá apubúue mewe suki atáhró. Wene ayahnkaraḡ kera suki ateq wene aigáráḡ súa suki atáhró.

23 Kaweḡ kaho áráhḡ subiqme moráráḡ táhutahuréḡ iwíáh iwíáhónehe.

24 Nénahni pukuraime amahnága oga míéhre. We taḡnobaguraime amahnága ábóraḡ míéh púaḡ iwíáh iwíáhónehe uraire. Segá táhutahuḡ kawerarera iwíáh iwíáhurowe.

25 Iwíáh iwíáhurowana awahwágá wene sotápéḡté séna ábáhruro irena

26 arambehri anínsabé, Aneroo kasenuraire.

27 Kasenurairana, Arenábáḡ séna awaho ani míéhnsabé arenaboga káho áráhḡ subiqme nanehe uraire.

28 Urairana awahwágá anotah abíáhnshánéna nahupeḡ íre kibekurairana wenaboga tueyokue wensabé, Máho ue áhrabéna, Aru ukiḡmewé kiinsahwé aito uraire.

29 Urairana awahwágá wenabonsabé, Ínéwé áhnte opéḡ arene arambehri mira aruḡaruruge. Arene ehweh íre anterutauge. Ínéreḡ néne iyahnaboreḡka ábáhrigeheé areḡa méme áráhḡmé íre níátóne.

30 Arenahninká ahbabáḡ ininsónseq arene ménsámehnsá parabarúena sirah areḡa káho áráhḡ subiqme náwene uraire.

31 Urairana abowágá wensabé, Are nénahni móne. Arereḡ ínéreḡ moráráḡ mía míaúye. Moke matió ménsáméhnsámé areneákáḡ matioye.

32 Arenábáḡ pukuraime amahnága oga míéhre. We taḡnobaguraime amahnága ábóraḡ míéh púaḡ itega iwíáh iwíáhúe ábáhrúnawe ábéhre uraire úwe.

16

Ménsámehnsá tínáhuue mirai anínká miraurainsabé pabeqme ehwéhne.

¹ Sísaga we kéro keyabé mó pabéqmé éhwéh mahraréna, Áhnte monéákáq wéhné ménsámehnsátaq arambehri anínká auráq átáriraire. Átárirairara mó kegá wene wahnahnsabé, Arene arambehri anínká íre kawerue wahnahnire urowe. Urowana wene wahnahnka irena

² mi anínsábé áhrabue kasenána, Arene áhwára áhwára sansánsábé teniémé aiq pútaq ehwéhpo? Tenio. Arega néne ménsámehnsá moke kawerare mókake minawari íre wahnahninkehe uraire.

³ Urairana mi anínká wewe náhenéna, Néne wahnahnka kaqnuahnaraqmé aneq arámbéhrí ininkono? Íné nonáweh q ubé arámbéhrí íre miraorahuge. Móneyabé ineh ineheyabé áhnte niyehitehre.

⁴ Íné iwíáhume tínáhuakáq kegá néne iyahnabo úkigehboq sene tínáhu maratarinie. Miraonaraqmé mókake néne arambehri íre kahnarag sega íné mehweh aintera sene nahtapeq máho aintera kirabo aintagéhe iwíáhuraire.

⁵ Wega mira iwíáhéna tínáhuakáq ké síáhrabéna ebeq surai anínsábé, Néne wahnahne tínáhuue árahue kehro uraire.

⁶ Árahue kehro urairana, Obenkisa óéri antéhyá* 100 antéhyá merauge urairana, Mah pepáhqtáq mahraue sehiranúno éna ínéga 50 obenkisa óéri antéhyá awinauge ue sehiranúno teawátáire.

⁷ Anehe surai anínsábé, Néne wahnahne tínáhue árahue kehro urairana, Wítiwe 100 ambékí merauge urairana, Mah pepáhqtáq mahraue sehiranúno éna ínéga wítiwe 80 ambékí awinauge ue sehiranúno teawátáire.

⁸ Wega mina tahnsa urainsabé wene wahnahnka wensabé iwíáh iwíáhéna, We ahtebia áníne uraire.

Mah marákóipéqté kegá mah marákóipéqté sánsá aiq ahtebahwe. Minayabe ménsámehnsá paiqmaráhsábé sene sánsánká téhrehabeq nogó kéné sánsá kiotaikowe.

⁹ Teiníboq írátíáthro. Áhnte ke itene iyahnabo míagehboq mah marákóipéqté ménsámehnsá náriéro. Mina parabagina tanáhráq oga mérapeq sega mitaq mehweh aitagéhe úwe.

¹⁰ Sísaga we kéro keyabé mó mahraréna, Pehgáriq arámbéhrí kawerue mirai anínká anotah arámbéhrí moq kawerue mirainkehe. Pehgáriq naneq pehipi meyéh ánínká anotah naneq moq aebóorahire.

* 16:6: Óéri anome óríwi awankátápéqté sérá anone. Óríwi awánkánsábé éhwéhmé púku anehepeqte séhírámé “Manikáne Púkuipéq Kéh Áwahe Éhwéhne” ue kéhrabeq tagáhno.

11 Arega mah marákóipéqté ménsáméhnsá íre kawerue wahnahninaraqmé arahue oga mía mía arámbéhrí mirainibo?

12 Mó aniné ménsámehnsá íre kawerue wahnahninaraqmé arega wahnahninkeheéna insega ménsámehnsá airaiq awinkéhbo úwe.

Téhtaré wáhnáhné arambehri moráráq íre sehgióráhi ehwéhne.

(Mátíyu 6.24)

13 Sísaga mó mahraréna, Arambehri anínká téhtaré wáhnáhné arambehri íre moráráq sehgióráhire. Wega mó wahnáhnésábé awahbéna mó wahnáhnésábé íre awahbanae. Wega mó wahnáhné arambehri kawerue sehgiéna mó wahnáhné arambehri áhwára áhwárainae. Mina inserah itega Manikánsabe irutaboíro sansánkákákq móneyabé irutaboíro sansánkákákq íre moráráq sehgióráhowe úwe.

Sísaga Manikánka wahnah wahnahnirabeqsabé teriu ehwéhne.

14 Sísaga mah ehwéh mahrarúwara Péhrasi kegá irera móneyabé sirutaboíro puara wensabé awiréh atáhwé.

15 Awiréh atáhwana wega sensabé, Mó kegá, Ite kaweq ke wóe aitageheéra arambehriowe. Manikánka itene kopipéq irupipeqté íwíáh tagariéhre. Wehukega iwíáh iwíáh atáh náneqme Manikánka mi naneqsabé abehq náneq mire atéhre.

16 Wání meri merini aní Sóniga íre sútaq Mósísine ehwehnikakákq Manikáne ehweh iraru kené ehwehnikakákq kowe. Kowana Sóniga suraitaq Manikánka wahnah wahnahnirabeqte kaweq ehwéh tei teinúne. Teinúnara ómi kegá págegeue mitaq kioráhúne íwíáhowe.

17 Íopeqkákákq mah marákó márakóákákq mókake tabanaginae. Peh Manikánka sehgióro i ehwéhmé mi ehwéh pehgáriq íre tabanagórahire.

Sísaga wehga wene ahre kaqsueyabe irarú ehwehne.

(Mátíyu 5.31-32, 19.9; Máhka 10.11-12)

18 Wene ahre kaqsuena mó ahré meyéh anínká aiq ahbabárire. Sutai ahré meyéh anínká moq ahbabárire úwe.

Áhnte monéákákq wéh iraipéq míarainsabé éhwéhne.

19 Sísaga Péhrasi keyábé mó mahraréna, Menah áhnte mensáméhnsánkákákq wéhgá kaweq ambántámári aneranerue ména ahriahri kaweq tahutáhúq narúq narururaire.

20 Wega miraurairana tabonah náonkakákq aní wenáwíq Árásárúsi áhnte mensáméhnsánkákákq wéhné ogesáh ogesáhrapeq tútuue ména

21 mi wehné táhutahuq apipi nanieéna mitaq míarairana iamárínká séra wene náo wana wananurowe.

²² Tabonah ani pukurairara íópeqté kégá wenawa meqmera Maniká míéhrabeqte aní Ébáráhmaba móátárówana áhnte mensáméhnsánkákákáq wéh moq pukurairara maisiarówe.

²³ Maisarówana wenawanka iraipéq ména anotah erurairana kamahuraire. Wega senahpeq tagarairara íre wah-topeq irerebeq Ébáráhmareq Árásárúsireq moráráq míaroyana tagaire.

²⁴ Tagéna Ébáráhmansabé áwíahraqséna, Ébáráhma nániboo, ínénsabe arutaboiraite Árásárúsi eqmarehnana wene ayahnkara wánípipeq pámbáhue ninehbíraq tabaintahnana titiríno. Mah iráipéq anotahtaq níerire uraire.

²⁵ Níerire urairana Ébáráhmaga wensabé, Náníbáre. Are oga míarona tanáhráqmé áhnte kawéq náneqkákáq míaronana Árásárúsi tabonah ani míaraire. Minayabe iwíáhue tagáhno. Amahnága we mahtaq kaweqtaq míéhrah arewe mitaq kamahóne.

²⁶ Móme ite ákáhpi mentú kéhnsábé mahbeqté kégá mibeq íre tuoráhúnara mibeqté kégá mahbeq íre kioráhowe uraire.

²⁷ Urairana wega Ébáráhmansabé, Nániboo, Árásárúsi nánibone nahtapeq eqmaro.

²⁸ Mitaq náníbáqmari moberíáh míáhwe. Mah iráipéq anotah érirabeq se moq siyehboq Árásárúsiga sensabé, Itene ahbabáq sansa sueq kaweqtaq mía míaooro korerinkéhe uraire.

²⁹ Urairana Ébáráhmaga wensabé, Segá Mósísireq Manikáne ehweh iraru kereqne ehweh matiáhwe. Mina iragéhe uraire.

³⁰ Urairana, Ahqáho. Segá mina íre iragéhe. Pukia anínká oganúkéna korerinaraqmé se irera sene ahbabáq sansa suaneherawoe uraire.

³¹ Urairana Ébáráhmaga wensabé, Segá Mósísireq Manikáne ehweh iraru kereqne ehweh anetaníbo íwíáhirataqmé pukia anínká oganúkéna terinaraq sega wene ehwehnsabé moq anetaníbo íwíáhéra kaweq ke íre ukoneherawoe uraire úwe.

17

Ahbabáq sansanká aiq pútare atona sansá saiqnaruahráhi ehwéhne.

(Mátíyu 18.6-7,21-22; Máhka 9.42)

¹ Sísaga we kéro keyabé mahraréna, Síúgio kewé anotah ahbábárowe. Mah marákó marákóipéq ahbábárorahi sansá peh kagaire. Áúgii anímé ahbabáq áhwáreh puana Manikánka anotahtaq kamah awinawire.

² Wehukenínká ínénsabe aiq pútare aintéh aní ahbabáq sansa áúgi ínaraqmé anotahtaq íre kawerire. Áúgii anínká káriq aní áúgi ínaraqmé wene anuopi anotah ebáh táhru táhruue

púrúrúia káwéhúpípéq tuparuahnana wánípipeq tupekitaq tahirímé aiq kaweri irino. Iteite kawerurero úwe.

³ Sísaga mó mahraréna, Arene iyahnabo anínká ahababárinaraq ehweh ato. Ehweh atéhnaraq wega arensabé, Íre kaweruge. Móme íre mirainie ínaraqmé insahwé ate wene ahababáqsabe mó íre iwíáhúno.

⁴ Wega peh morá wéhékáh abapete téhtaré tánáhráq are ahababárue ue anehe wega, Íre kaweruge. Mi ahabábáq suanie ínaraqmé wene ehwehnsabé aiq pútare ate wene ahababáqsabe íre iwíáhúno úwe.

Sísaga aiq pútare atéh sánsánsábé teriu ehwéhne.

⁵ We kéro kega Sísansabé, Itega kaweqtaq aiq pútare atanéhboq séhréh aito uwe.

⁶ Séhréh aito uwana wega sensabé, Arene iwíáhwé awanká ayu pehgáriq ayú tahnsa kahnaraq itega anotah awánkánsábé, Are sawikue móbeq sóreq waní káwehupípéq kogahno irataq mi awánkánká itene ehweh sehginawire úwe.

Sísaga kaweq arámbéhrí áníné sánsánsábé irarú ehwehne.

⁷ Sísaga mó mahraréna, Wahnah korégá wene arambehri anínsábé, Néne sipisípiqtaq wahnahnúno anehe néne sotápéq koarambehriúno atéhrana tupekinaínara wega sotápéqté arámbéhrí suena wene wahnahne nahtapeq sine. Wene wahnahnka wensabé, Aiq míre. Sewe náhno inabo?

⁸ Írakaumo. Wahnah korégá wensabé, Néne táhutahuq tíare tahberapeq mewe ménánio éna ínégá nawe parabarúáhnaraq arene táhutahuq nankehe inae.

⁹ Minawé peh arambehri aniné arambehri puana wega miraitaq wahnah korégá kaweróne inabo? Írakaumo.

¹⁰ Mina inserah Maniká itene Wahnahne ehweh sehgióro. Kawerue sehgieq parabarueq iwíáhéhq ite íre kaweq arámbéhríúna anímáí múne. Itega miraúnawe peh itene arambehri wire oro úwe.

Sísaga kawerato anínká kouwekue kaweróne ato ehwéhne.

¹¹ Sísaga Sarúsarama suwahpeq pokinaútaq wega Sámáría marákóákáq kótaikue Kehrari marákóákáq kótaikue

¹² mó ke suwahpeq kúwara inayáhnkú ké anotah naonkákáq kégá weba suwe. Mó ke insoq sitéhneho éra sega móbeq iriwe méra

¹³ áhrabéra, Sísao, are anotah aní móne. Arutaboiraito uwana

¹⁴ Sísaga se tagéna sensabé, Manikáne ehweh mibeq mahbeq aritáh kébá pokue itene náo kaweraginsabé sokigi ariéro úwara pokue ahtapeq kutaq sene náo kaweragúwe.

15 Peh morá ánínká wene náo kaweragú tagéna kouwekue Manikánsabe anotahtaq iwíáh iwíáh atena

16 Sísane aigarápí abiah maraipérue káúqmunue iwíáh iwíáh atena kaweróne atowe. Mi anímé íre Asiu aníne. We Sámária marákórápéqté áníne.

17 Sísaga we kasenína, Inayáhnkú kaweraitóge. Mó abapete itaréitaré ánímári eheq míaho?

18 Aneqsabé peh morá wáhnauapéqté ánínká kouwekéna Manikánsabe iwíáh iwíáh atehro éna

19 wensabé, Irigue pokúno. Aiq pútare aintahnaga kawer-atéhre úwe.

*Sísaga tuina tanáhráqsabé éhwéhne.
(Mátíyu 24.23-28,37-41)*

20 Péhrasi kegá Sísaba séra wensabé, Manikánka wahnah wahnahnína tanáhráq ahkake sinabo uwana wega sensabé, Manikánka wahnah wahnahnína tanáhráq wehukega siuratare íre tagahrahowe.

21 Wehukega, Mahta qéhre. Mitaq qéhre íre irarerahowe. Manikánka wahnah wahnahnime amahnága ite míáhrabeq ábórarire úwe.

22 Sísaga we kéro keyabé mó mahraréna, Mókake itega íné wehukení úku aní túóna tanáhráq níwénunue irutaboírég íre tagagehe.

23 Mi tanáhráq sinaínaraq mó kegá, Mitaq koragahro. Mahta q seragahro teírataq sene ehweh íre aiq pútare arítáhró.

24 Sokeqsúéhrena apubúue moke íópeq téhrehnserah íné wehukení úku aní túóna tanáhráq tuinauge.

25 Téhwé mah tanáhráq wahnahno kegá ínénsabe, Iuwahriehre aintera kamah aniera nubiq suagehe.

26 Naho naho Nóah míó tanáhráq wehukega ahbabárera miraunserah íné wehukení úku anínká tuinie onaraq mi tanáhráq oga míéhra kegá miraigehe.

27 Anotah waní pianaú tanáhráq wehukega ahbabárera ahriahri miraunserahnéra táhutahuréra ábáhréra pahuiruwana Nóahga wene sípiipéq kibekúwana anotah íbónsúwana waní pionka moke subipáhraruowe.

28 Mó aní wenáwíq Árótae. We wáhnauapéqté ké suwahpeq Sóróma suwahpeq míotaq mi kegá íre irasa ké méra táhutahuréra paiqnanánéra ayu uqmarera nah pearówana

29 wega mitaq suena pokútaq íópeqté irobina tuwara mi ke moke tabikue pukuwe.

30 Mina unserah íné wehukení úku anínká tuinaona tanáhráq wehukega táhutahuréra seyene arambehri miraéra ahwiminirataq tuinauge.

31 Mi tanáhráq sinaraq máhpeq míéhrataq itene ménsámehnsá meyaneehéq nahupeq kibekiyeho. Mina inserah sotápéq míéhrataq itene nahtapeq kouwekiyeho.

32 Manikánka Áróthane ahre kamah awunsabe ahrreraq matíáhiro. *(Stat 19.26)*

33 Wehukeníká peh wewensabé arutaboirena peh wewe awahbeh iwíáh mira aruqaruri anímé oga mérapeq íre awaq miahráhire. We awahbeh iwíáh suqsuri anímé oga mérapeq awaq miankéhe úwe.

34 Sísaga mó mahraréna, Íne wehukení úku anínká túónaraq mi tanáhráq inokáhpeq téhranité morá máhriqtáq sugéhataq Manikánka mó aní merena mó aní mitaq auwanae.

35 Téhrinítégá aboyanirataq mó iní merena mó iní mitaq auwanae.

36 [Téhtaré wéhgá sotapéq arampehrirataq mó weh merena mó weh mitaq auwanae úwe.]

37 Úwara we kéro kega wene ehweh irera Sísansabé, Itene Wahnahno, ehqpo uwana wega sensabé, Pusa káné anonka kéhrabeq kúqnumarinká ínsínsíowe úwe.

18

Sísaga pagu paguni kewéinínsábé pabeqme ehwéhne.

1 Sísaga we kéro kega púreré sansansabé anetaníbo iwíáhéq túbáh agiyehboq peh ahriahri púrerigeheéna mah pabéqmé éhwéhmé teriuwe.

2 Mó kené koti ehwéh iwíáhue irena sene koti kawerarítéh wéhgá wenawahpeq ména Manikánsabe íre áhrea mó keyábé íre iwíáh iwíáhurairé.

3 Mi ke suwahpeq kéweiní ména mi wehbá séyééna wensabé, Níwíoqneh aní túbáh aginkehboq ehweh ato teawa teawanurairé.

4 Téh séyéuraitaq mi weh áninká wene ehweh íre irena ahqáho atáráire. Anehemé wega mó iwíáhéna, Ínéwé Manikánsabe íre áhrea wehukeyabé íre iwíáh iwíáhuge.

5 Peh mi inínká ínéba séyééna pagu pagu aintéhsabé wene ehweh sehginíe. Íre sehgiónaraq wega mó séyééna pagu pagu aintahnaraq nuwahqsoreqninae uraire úwe.

6 Sísaga mó mahraréna, Mi wehgá íre kaweqtaq ména mi iwíáhurairé íráhro.

7 Wega miraurainsabé Maniká tagaríáh kégá ahriahri púreq aruqarurirataq Manikánka íre séhréh aritanabo? Wega íre wahto tanáhráq peh túbáh aginabo? Írakaumo.

8 Teiníboq írátíáhro. Wega se apubúue séhréh aritanae. Íné wehukení úku anínká mah marákóipéq kiwekona tanahráq mah kegá ínénsabe aiq pútare aintaneherabomo úwe.

Téhq anitégá púreruya sansátáreyábé pabeqme ehwéhne.

⁹ Mó kegá iwíáhéra, Itebataq kaweq ke míone éq, Mó keyábé iuwahriehre uwana Sísaga mah pabéqmé éhwéh mi ke teri-
uwe.

¹⁰ Péhrasi anínká púrerinieéna Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhtápéq kirairana táhkísi moné merai anínká moq púrerinieéna mitaq kiraire.

¹¹ Péhrasi anínká iriwe ména wewensabé iwíáh iwíáhéna mahraréna, Manikáno, íné mó ke tahnsa ání íre míónsábé arensabé iwíáh iwíáh atóge. Ínéga aebówé, ahababáqmé, mó kené ahre abariéwé íre mirau aní múge. Íné íre mahna táhkísi moné meyéh ání tahnsa ání múge.

¹² Ínéga mó wikírácq mó wikírárue arensabé iwíáhéna téhtaré wéhékáh táhutahuq awehriuge. Moke meyo náneqme saraqme abapete itaréitaré matawéna mó morá are náwa náwanuge uraire.

¹³ Péhrasi anínká mahna tahnsa púrerurairana táhkísi moné meyéh anínká móbeq iriwe ména wene ahababáqsabe ayehitarairana ibiséna aura marakóiperurawéna púreréna, Manikáno, íné ahababáq aní míónsábé arutaboirainte kawerainto uraire.

¹⁴ Sísaga mó mahraréna, Teiníboq írátíáhro. Manikánka táhkísi moné merai aní kaweratáráirana wene nahtapeq pokéna kaweqtaq míarairana Manikánka mó aní peh áwé tagarairana wene ahababáqkakaq mewena pokuraire. Aneqs-abébo? Wewensabé iwíáh iwíáhí anímé Manikánka mi anínsábé, Pehgáriq aní míahno atankéhe. Íné pehgáriq aní múge iwíáhí anímé Manikánka mi anínsábé, Anotah aní míahno atankéhe úwe.

Sísaga, Káriq anímárínká ínéba sewíagehboq ahqáho arítého ú ehwehne.

(Mátíyu 19.13-15; Máhka 10.13-16)

¹⁵ Sísaga káriq anímári táhtorankeheéra mó kegá meriqmera mórítowara we kéro kega mórító keyabé suwehgu aritera ahqáho arítówe.

¹⁶ Ahqáho arítówana Sísaga mi kariq anímárínsábé, Máhoro éna we kéro keyabé, Mah kariq anímári ínéba sewíagehboq ahqáho arítého. Segá mira onserahno kegá Manikánka wahnahnahnirabeq awaq miagéhe.

¹⁷ Teiníboq írátíáhro. Mah kariq anímárínká Manikánka wahnahnahnirabeqsabé sirutaboirowe. Peh morá segá mira onserahno kegá mibeq kioráhowe úwe.

Áhnte mensáméhnsánkákácq anínsábé árahue oga mérapeq awaq mianabo i ehwéhne.

(Mátíyu 19.16-30; Máhka 10.17-31)

18 Wahnah anínká Sísansabé, Íwáhnoraníno, arewe kaweq aní miahne. Oga mérapeq awaq mianíboq anerininkono úwana

19 Sísaga wensabé, Aneqsabé kaweq aníne aintahno? Maniká webataq kaweqtaq mía míaire.

20 Sehgióro ú ehwehmé aiq ahtebáhne. Mi ehwéhnká mahraréna,

Mó aniné ahre weh abariiyeho. Mó aní subiq súého.

Aebóiyeho. Mó keyábé péhe éhwéh arítého. Iteinoibone ehweh ireq se séhréh arítáhro ire úwe. (Kisim Bek 20.12-16; Lo 5.16-20)

21 Úwana mi anínká Sísansabé, Káriq aní míarautaqqákákq amahnágaákkákq mi ehwéh sehgiúge úwana

22 Sísaga mi ehwéh irena wensabé, Peh morá náneq íre miraóne. Moke matiahna mensáméhnsá paiqmaqme móne mewe tabonah ke nário. Mirainaraqmé íópeq kaweq naneq-marí matiankehe. Tabonah ke moke nárie íné séniro úwana

23 mi anínká irena áhnte mensáméhnsá ko púana wene arupipeq umeh agúwe.

24 Sísaga mi weh tagéna mahraréna, Áhnte mensáméhnsá matiáh kégá Manikánka wannah wahnahnirabeq kieyabe anotah pagégéue mirao naneq mire.

25 Kéhma anotah kane. Mi kanká wai abahrabahpipéq kéagínayabé págegeue mirai naneq mire. Mina inserah áhnte mensáméhnsá matiéh anínká Manikánka wannah wahnahnirabeq kinayabé anotah pagégéue mirai naneq mire úwe.

26 Úwara író kega kasenéra, Minayabe insega oga mérapeq awaq miahráhiro ue kasenuwana

27 Sísaga sensabé, Wehukega íre miraoraho naneq Manikánka miraorahire úwe.

28 Pítaga wensabé, Iteruwahpeqqakákq moke mationa naneqqakákq sueq kérone úwana

29 Sísaga sensabé, Teiníboq írátíáhro. Manikánka wannah wahnahnirabeqte árámbéhrí miraoneheéra sene nah súáhmé amahnága áhnte mó nahmárrí awaq miagéhe. Mi arámbéhrí miraoneheéra sene ahreromé, sensibáqmarimé, sensinoibowe, sene animárrímé súáhmé

30 áhnte mó kegá sensuwahrah úkigehe. Mókake oga mérapeq moq awaq miagéhe úwe.

Náhmábáh 3 tanáhráq Sísaga, Íné pukéna oga úkinauge ú ehwehne.

(Mátíyu 20.17-19; Máhka 10.32-34)

31 Sísaga moke we kéro ke móbeq sitena sensabé, Íráhro. Manikáne ehweh iraru kegá íné wehukení úku anínsabé naho sehiranuwe. Itega Sarúsarama suwahpeq pokonaraq sega sehiranunserahnue mó kegá miraigehe.

³² Nánuwahrah Asiú kégá nahnso kebá móintagéhe. Segá niwiréh aintera abehq éhwéh aintera tehqni aintera

³³ nubiq marera nubiq suagéhe. Nubiq suehrana íné pukéna apahtáro wéhékáhtáq oga úkinauge úwara

³⁴ we kéro kega mi ehwéh íre ahtebowe. Mi ehwéh áwahe kopípeq ko púara sirupipeq íre írówe.

Sísaga aura pira ání kawerato ehwéhne.

(Mátíyu 20.29-34; Máhka 10.46-52)

³⁵ Sísaga Séríko suwahpeq wahto kútaq aura pira ánínká ahnayehráq tútuue ména íneh ínehúwe.

³⁶ Áhnte kégá sótaikuwana mi anínká irena sensabé, Aneroo úwara

³⁷ sega wensabé, Néhsara suwahpeqte ání Sísá sotaikire teawúwe.

³⁸ Teawúwana wega anotahtaq mahraréna, Sísao, Tébitine anahwao, ínénsabe arutaboira into úwara

³⁹ ebeq ku kégá wensabé awehgu atera, Ehiya míahno atówana wega íre túbáh agia peh anotahtaq mó mahraréna, Tébitine anahwao, ínénsabe arutaboira into úwe.

⁴⁰ Arutaboira into úwana Sísaga mitaq kowéna, Niyáhrabi aní meqme sero úwara meqmera suwe. Suwana Sísaga wensabé,

⁴¹ Aneratanínkono úwana wega, Néne Wahnahno, íné tagéyabe nuwahbehre úwana

⁴² Sísaga wensabé, Arega aiq pútare aintahnaga aiq kawerato gé. Tagáhno úwe.

⁴³ Tagáhno úwana apubúue tagéna Sísá kérena Manikánsabe iwíáh iwíáh atowara mina tago kégá moq iwíáh iwíáh atówe.

19

Sísaga táhkísi moné meyo aniné nahtapeq pokú ehwehne.

¹ Sísaga Séríko suwahpeq kure kótaikinaúwana

² táhkísi moné meyo kene wahnah wenáwíq Sákíási míowe. We áhnte monéákáq anínéna,

³ Sísá taganie iwíáhéna áhnte kégá kígiunsabe we egahq aní púana Sísá íre tagahrahúwe.

⁴ Minayabe wega pehbeheráh wehuke kótaikue Sísá taganieéna we sína ahtápéqté áwánkátápéq kire kirítuue míowe.

⁵ Tútuue míowana Sísaga wahtotaq séna aura pankeqme Sákíási tagéna wensabé, Sákíásio, arene nahtapeq kowíaniboq are apubúue maraipéq tueagúno úwe.

⁶ Tueagúno úwana Sákíásiga apubúue tueague aru eyoyóéna Sísá mehweh atena wene nahtapeq móatowe.

⁷ Mina tago ke ómiga abiahnsanéra áhnte ahbábáq aniné nahtapeq pokinsabé íre kawerire uwe.

⁸ Sákiásiga wene nahtapeq iriwe ména Sísansabé, Néne Wahnahno, néne ménsámehnsá saraqme tabonah ke ákáhtaq nárinié. Menahmé ínégá mó keyábé péhe éhwéh teriena sene móne pehipi merauge. Amahnága merau moné itaréitaréráq meraunserahnue mi ke nárinié úwe.

⁹ Úwana míó kega írótaq Sísaga wensabé, Arene ahababáq sansa suahnayabé iboramé ite mi karirónání kaweraitóge. Arewe amahnága aiq pútaq Ébáráhma kahnáh ání míahne.

¹⁰ Íné wehukení úku anínká ahababáq ke kabarue kawerinieéna tumióge úwe.

*Sítárirai monéyábé pabeqme ehwéhne.
(Mátíyu 25.14-30)*

¹¹ Sega ahtapeq kure Sarúsarama suwahpeq wahto kutaq wereq nogú kega iwíáhéra, Manikánka wahnah wahnahnirabeq ábóraq aginaire unsabe Sísaga mah pabéqmé éhwéh teriwe.

¹² Teriena, Anotah wehgá íre wahto wáhnaupéqté kéné marakóraq pokinauraire. Mi wehgá iwíáhéna, Pokinaurabeqte wáhnáh ánínká ínénsabe, Arenawahpeq pokue arenawahrah kowahnahnúno teninkeheéna pokinauge íwíáhuraire.

¹³ Pokinauraitaq wene arambehri ke nayáhnkú ké síáhrabéna 20 Kína 20 Kína ue sítaráwéna sensabé, Íné pokona tanáhráq mah moné matawéq paiqme arambehriéwehrana kouwekono éna pokuraire.

¹⁴ Pokurairara wenawahrahga wensabé íre suwahbéna wáhnaupéqté wáhnáh ánínsabé, Areba ki anínká itetaq wahnahnéyabe iuwahriehre koreawéro éra mó ke we anehe eqmaq súátówe.

¹⁵ Pokurai wehgá mi wahnáh árámbehri mewena wenawahpeq kouwekéna wene arambehri ke móne átáriaro keyábé síáhraburaire. Síáhrabéna sensabé, Ítáu moné árámbehri árahuroo kasenuraire.

¹⁶ Árahuroo kasenurairana ebeq surai anínká wensabé, Anotah weh wóne. Arega níatóna moné mi 20 Kínaráté áhnte paiqmaqme amahnága arene móne íregáritaq Kíná 200 Kína úkire urairana

¹⁷ wahnah korégá wensabé, Kaweróne. Are kaweq arámbehrióna aní móne. Pehgáriq arámbehri tábúsoq marahna puah mókakewe arega nayáhnkú kéhíná suwahpeq wahnahninkehe uraire.

¹⁸ Mó arámbehri ánínká séna wensabé, Anotah weh wóne. Arega níatóna moné mi 20 Kínaráté paiqmaqme amahnága arene móne 100 Kína úkire urairana

19 wahnah korégá wensabé, Arewe moberíáh kéhíná suwahpeq wahnahninkehe uraire.

20 Urairana mó arámbéhrí ánínká séna wensabé, Anotah weh wóne. Arega níátóna moné meyo. Ínéga ambantaraté úbíqme kopéq matauge.

21 Íre arega arambehríóna naneq mewe meweóne. Íre arega uqmatona naneq naruq naruróne. Are págege wahnáh ání míahnayabé áhreéna arene móne kopéqmarena pehipi áwúge uraire.

22 Urairana wahnah korégá wensabé, Arewe íre kaweq arámbéhríóna aní móne. Arega iraréna ehwéhnsábé ehweh atanauge. Íre ínéga arambehriu naneq mewe meweuge éna wino. Íre ínéga uqmatau naneq naruq naruruge éna wino. Íné págege wahnáh ání míó púah

23 aneqsabé néne móne pénkiipéq íre matono? Mirauronaraq tahirímé amahnága áwátáu monéákák pénkiipéqté mónéákák meyo irino éna

24 mitaq míaro keyábé, Túbáh agurai aníné móne mewe q áhnte kiná 200 kína matiéh ání náwéro uraire.

25 Urairara sega wensabé, We amahnága 200 Kína matiéh mino urowana

26 wahnah korégá sensabé, Teiníboq írátíáhro. Áhnte matiéh ání mónkakák awiníe. Pehgáriq matiéh ání mina meyhanna we tabonah ani míankehe uraire.

27 Wahnah korégá mó mahraréna, Néne naruowe ínénsabe itene wahnah aní méyabe iuwahriehre uro kewé meriqme sure ínéga tagahnaq subiq súáhro uraire úwe.

Sísaga Sarúsarama suwahpeq kú ehwehne.

(Mátíyu 21.1-11; Máhka 11.1-11; Sóni 12.12-19)

28 Sísaga mah pabéqmé éhwéh teriena ahtapeq ebeq kure Sarúsarama suwahpeq pokinaúwe.

29 Wega Páitápási suwahpeq Pétáni suwahpeq wahtotaq kútaq Óríwi sawéhrápéq kiuwe. Sísaga we kéroya anité eqmaq suanaútaq

30 sensabé, Isebeq wahtotaq kehiná suwahpeq pokotao. Mitaq kirataq iyaráh ká tónki aráhq wehuke íre áhkokóue nogi ká tagéta pugeqme meqme setao.

31 Pugeréhrataq mó anínká itensabé, Aneqsabé pugerehyo ínaraq wensabé, Itene Wahnah áhkokóue kinkeheéta meroye teawétao éna eqmaq suowe.

32 Eqmaq suowara pokue Sísaga teriunserah iyaro tonki áráh q tagéra pugeróye.

33 Pugeróyataq mi kané sibowárehga, Aneqsabé pugerehyo uwara

³⁴sega sensabé, Itene Wahnah áhkokóue kinkeheéta meroye uyana sega, Meqme pokotao uwara

³⁵mi ka meqme Sísaba seweqmera sene korósi mi kané abobiahtaq uwiq máróyana Sísaga mi tonkíné ahbobiahtaq kierútu agúwe.

³⁶Tónkiga Sísá áhkokóue pokútaq wereq ku kegá Sísansabé iwíáh iwíáh ató púara sene korósi ahtapeq uwiqme awahri-rarówe.

³⁷Mi ah Óríwi sawéhrápéqté tutaq Sarúsarama suwahpeqs-abé wahtotaq kútaq áhnte we kéro kega Sísaga págegeue miraú otáq sánsámárínsabé iwíáhue tagéra Manikánsabe iwíáh iwíáh atówe.

³⁸Sega anotahtaq mahraréra,
Itene Wahnah áwírue si aní anotah anínsabé iwíáh iwíáh atone. Manikánka iru pehwehrue aitena we íópeq míéhraq wensabé iwíáh iwíáh atone uwe. (*Buk Song 118.26*)

³⁹Uwara Péhrasi kegá Sísansabé, Are kéréh kegá túbáh agiye-hboq ehweh arito uwana

⁴⁰Sísaga sensabé, Teiníboq írátíáhro. Segá túbáh agotaq tahirímé ebahmarínká anotahtaq iwíáh iwíáh aintáh irino úwe.

Sísaga Sarúsarama suwahpeqte keyábé ibisó ehwehne.

⁴¹Sísaga Sarúsarama suwahpeq wahtotaq kútaq mitaq tagéna mibeqté keyábé arutaboíréna ibisówe.

⁴²Ibiséna mahraréna, Ibora itewe Manikánka insahwé aitéh sánsá ahtebahtaq tahirímé nirupipeq eyoyó irino. Amahnágawé itega íre tagariahrahowe.

⁴³Mókakewe itene naruoga iteba séra ite abugéqnáhnue moke itene ahmari paitáwéra wahnahnigehe.

⁴⁴Sega itene nahmarí sokoruera itereq itene animárínseq subipáhraruagéhe. Segá moke perehnehnia ebáhtáté miraia naneq sokoruagéhe. Manikánka ite kaweraite tanahráq íre ahtebónayabé mókake itene naruoga miraigehe éna arutaboíraritowe.

Sísaga Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhtápéte paiqnanánu ke máhpeq kaqsuo ehwehne.

(Mátíyu 21.12-17; Máhka 11.15-19; Sóni 2.13-22)

⁴⁵Sísaga Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhtápéqté wíráipéq kibekéna mitaq paiqnanánu ke máhpeq kaqsuena

⁴⁶sensabé, Manikáne ehwehnka mahraréna,
Néne nahme púreré nahne ue áwíratagéhe ire. (*Aisaia 56.7*)
Itéga miraonka mah nahmé aebó kegá mehwatíáhnserah nah úkire úwe.

⁴⁷ Sísaga mó wehekáh mó wehekáhnue mitaq síwáhnorúwara Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéreq Mósísine ehweh síwáhnoro kereq mibeqté wáhnáhmárínseqka Sísá subiq suanéhboq aneq ehwéh atanéhnkono éra sío síouwe.

⁴⁸ Sísaga síwáhnorútaq áhnte mó kegá wene ehweh ireyabe suwahbó púara we subiq suanehe íwíáhu kegá íre suboráhuwe.

20

Sísansabé, Insega miraúno atáráiro u ehwéhne.
(Mátíyu 21.23-27; Máhka 11.27-33)

¹ Sísaga mó wehekáh Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhtápéqté wíráipéq síwáhnoréna kaweq ehwéh teriuwara Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéreq Mósísine ehweh síwáhnoro kereq mibeqté Asiu kené ábóáwáh wéhreqka weba séra

² kasenéra, Arega miraóna naneqme árahinie miraono? Insega miraúno atáráinsabé miraono? Teio úwe.

³ Teio uwana Sísaga sensabé, Ínéga moq itensabé kaseninie.

⁴ Sóniga wání meri merininkeheéna insega eqmaq áúwátáiro? Manikánka eqmaq áúwátáiro? Peh wehukega eqmaq áúwátóo? Teniéro úwe.

⁵ Teniéro úwara sega epéq sío síoéra, Anere teawenéhnkono? Manikánka Sóni eqmaq áúwátáire teawénaraqmé wega itensabé, Aneqsabé wene ehwehnsabé íre aiq pútare atároo inae.

⁶ Wehukega Sóni eqmaq áúwátówe teawénaraqmé mahtaq sáhuriáh kegá, Sóniwe Manikáne ehweh irarurai aní míre íwíáho puara ebahnsa tuparuqme iubíyeho éra sío síouwe.

⁷ Síó Síoéra Sísansabé, Sóniwe insega eqmaq áúwátáiramó. Ité íre tagarione uwana

⁸ Sísaga sensabé, Itega íné íre teniéwe. Minayabe ínéga moq ínénsabe, Miraúno aintárái aní íre teiníe úwe.

Sotáq wahnahnuro ahbábáq keyábé pabeqme ehwéhne.
(Mátíyu 21.33-46; Máhka 12.1-12)

⁹ Sísaga mi keyábé mah pabéqmé éhwéh mahraréna, Wehga sonsoqme náhniáq sera ayu uqmarena mó keyábé, Néne sotáq wahnahnue náwe soqintewáhro aritena mitaq suena íre wahto wáhnaupeqté ké suwahpeq kowéna íre wahto tanáhráq mitaq míaraire.

¹⁰ Náhniáq sera irái tanáhráq wene arambehri anínsabé, Ákáhtaq koweyo éna sotáq wahnahnuro kebá eqmatairara sotáq wahnahnuro kegá náhniáq sera íre náwasa subiqmarera kaqsutowe.

11 Kaqsutowana so aboga mó arámbéhrí ání eqmatairara sega we moq subiqmarera íre kaweq sansá atera sera íre náwasa kaqsutowe.

12 Kaqsutowana so aboga mó aní eqmatairara sega we anotahtaq subiqmarera so wírá máhpeq tuparutowana

13 so aboga wewe náhenéna, Anerininkono éna niruní nénáhní eqmaraníe. Nénahni púara sega wensabé áhtenéra wene ehweh iragéhe éna wenahni anehe eqmataire.

14 Eqmatairara we wahto kuraitaq sotáq wahnahnuro kegá we tagéra seye náhenéra, So abone ahninkáwá aiq sire. Mah so awaq mianéhboq subiq suanéhe íwíáhéra

15 táhtoqme máhpeq móatera subiq sutowe.

Sega mirauronsabé so aboga mi ke anere aritankéhbo? Teiníboq írátíáhro.

16 So aboga wene sotápéq séna wahnahno ke subiq suanawire. Wene sotáq mó kegá kawerue wahnahnigeheéna eqsitankéhe úwe.

Eqsitankéhe úwara sega wene ehweh irera mahraréra, Éhneh. Sotáq wahnahnuro kegá miraurome íre kawerurowe uwe.

17 Úwana Sísaga se ebitáwéna sensabé, Manikáne ehwehnka aiq mahraréna,

Nah piáh kegá suto wahqká moke nahwiahnsanse kiotaikire ire.*

(Buk Song 118.22)

Mah ehwéh áwahewé aiq ahtebaho kasenúwe.

18 Kasenúwana mó mahraréna, Mi wahqtáq inahnsúbíra kené siyahnsamé piteginae. Mi wahqká megue wehukení subinaraq wene ayahnsamé abiro abiro aginawire úwe.

19 Úwara Mósísine ehweh síwáhnoro kereq Manikáne ehweh mibeq mahbeq aritáh kéreqka seye náhenéra, Sísaga mi pabéqmé éhwéhñue itepi parobehre íwíáhuwe. Mira íwíáhu puara sío síoéra, We táhtoqme karábúsiipéq móatanéhe éra peh mitaq sáhurió keyabé áhreu puara íre miraorahuwe.

Sega Sísansabé, Táhkísi moné inse awenéhnkono kasenu ehwéhne.

(Mátíyu 22.15-22; Máhka 12.13-17)

20 Mósísine ehweh síwáhnoro kereq Manikáne ehweh mibeq mahbeq aritáh kéreqka Sísaga táhtore tanáhráqsábé áwénunowara mó keyabé, Sísaga pokue péhe éhwéh teaweq, Arene ehweh ireyabe iuwahbehre oro. Wega ahbabáq ehweh irarinkehboq págegeue kasenéq áhwárawe tagahro. Ahbabáq ehwehnínaraq táhtoqme anotah wahnáhpá móatanéhe éra péheno ke eqmaq súówe.

* 20:17: Mátíyu 21.42 aigárápéqté éhwéh tagáhnó.

21 Eqmaq súowara kure Sísansabé, Íwáhnoraníno, ite tagarionawe arega iraréna ehwéhmé tábúsoqme ehwéhnóne. Arega anotah kereq pehgáriq kereqsabé peh monseráh íwíáhé peh Manikáne sansá ahriahri tábúsoqme pahsuqme íwáhnoróne.

22 Minayabe teio. Aneq iwíáhono? Itega Aroma kené wahnah aní Sísáhri táhkísi moné awenéhnkono? Árahonehnkono uwe.

23 Úwana Sísaga sega epéráhpéru iwíáh tagéna sensabé,

24 Ebah moné taganiboq ábóraq maro éna, Mah monéráq píkisahakáq áwíqkakaq insene kehro úwara

25 sega wensabé, Aroma kené wahnah animé Sísáhrinee uwe. Úwana Sísaga sensabé, Aroma kené wahnahne náneq wewe náwéro. Manikáne naneq wewe Maniká náwéro úwe.

26 Úwara Sísane ehwehnsabé áhtenára wehuke míópi Sísaga áhwára áhwára ehwéh íre irarúnsabe túbáh agéra ehiya míówe.

Sísaga pusa ké iriwe oganúq sitankéhe ú ehwehne.

(Mátíyu 22.23-33; Máhka 12.18-27)

27 Sáyúsi kewé pusa ké íre iriwe oganúq sitankéhe íwíáhu kee. Táhmaro mi kegá Sísaba séra wensabé,

28 Íwáhnoraníno, Mósísine sehiranka maharéna,

Íre aninkákáq wéh pukínaq wenábáqka kéweini meyan kéhe.

Mi iníká maqmarahna animári wenawahne animári míageheéna meyan kéhe íre. *(Lo 25.5)*

29 Minayabe abapete téhraníté se ábárahnahnah míarowe. Siwahwágá ahre mewena íre aninkákáq uraitaq pukuraire.

30 Pukurairana náhmbáh 2 abakáwágá awahwáné kéweini mewena íre aninkákáq uraitaq pukurairana

31 náhmbáh 3 abakáwága moq monseráhnuraire. Moke mi abaráhnhahnka mi iní mótaq mótarue mewera íre aninkákáq urotaq orah animári pukurawana

32 sinehemé mi iní moq pukuraire.

33 Moke mi abaráhnhahnka mi iní meronsabé iriwe oganúq sitahnaraq insene ahre míanabo kasenuwe.

34 Kasenuwana Sísaga sensabé, Mah marákó marákóipéqté wéhgá ahre meyháwara ahronká wehkowe.

35 Manikánka iriwe oganúq sitahna kegá ahre íre meyagéhe. Ahrega íre wehkigehe.

36 Se íópeqté kégá mía mía onserah puara mó íre pukigehe. Manikánka se iriwe oganúq sitahna puara peh wene animári mía míagehe.

37 Pusa ké iriwe oganúq site ehweh Mósísine sehiranka teíre. Uworapeqté káriq awánkánsabé íre tagia peh téhrówana irobinapipéqté éhwéhnká mahraréna,

Íné Ébárahmane Maniká múge. Íné Áhísáhkine Maniká múge.

Íné Sékópane Maniká múge úwe. (Kisim Bek 3.6)

38 Mi ehwéhniká sokigi aiímé Manikámé íre pusa kéné Manikáne. Írakaumo. We peh oga miáh kéné Maniká míre. Wega tagehme ómi oga miáhwe úwara

39 táhmaro Mósísine ehweh síwáhnoro kegá Sísansabé, Íwáhnoraníno, arega tábúsoqme iraréne éra

40 áhtenéra mó íre kasenuwe.

Manikánka omaq ato aní éhweh Sísaga kasenú ehwehne.

(Mátíyu 22.41-46; Máhka 12.35-37)

41 Sísaga sensabé kasenéna, Manikánka merirankeheéna omaq ato aní we Tébitine anahwa wíre ewe. Mi ehwéhnmé aneqsabé irarewo? Maniká itene Wahnahnka néne Wahnahnabé, Niyah púpeq tútuue miéhnaraq arene naruo wahnahnarítaríaño ire.

42 Manikáne Awanka Tébiti iwíáh atowana igonkó pukúipéq sehiranúwana mi ehwéhniká mahraréna, Maniká itene Wahnahnka néne Wahnahnabé, Niyah púpeq tútuue miéhnaraq

43 arene naruo saiqnariankehe atóge úwe ire. (Buk Song 110.1)

44 Írátíáhro. Tébitiga mi anínsabé, Néne Wahnahne ato puana we árahue wene anahwa míanabo úwe.

Péhrasi kereq Mósísine ehweh síwáhnoro kereqka ahbabárowe ú ehwehne.

(Mátíyu 23.1-36; Máhka 12.38-40; Árúka 11.37-54)

45 Ómi mió kegá írótaq Sísaga we kéro ke teriena,

46 Mósísine ehweh síwáhnoro kegá mirao serahniyeho. Mó kegá se tagéra sensíwíq pankerageheéra íre wahto korosí úbíqmera nógówe. Sega máhkétirapéq nogótáq mó kegá se mehweh ariteyabe suwahbehre. Momiwí nahtápéq pokotaq kaweqtapéq tútuue méyabe suwahbehre. Táhutahurorabeq aboawah wehwári tútuue miáhrabeq méyabe suwahbehre.

47 Sega kéweinínsónsábé péhe éhwéh teriera sene ménsámehnsánkakaq sene nahnkakaq mewe meweowe. Ite kaweqtaq miáh ké wóe igeheéq wehuke miáhtáq íre wahtotaq púreq aruqarurowe. Mirao puana Manikánka ehweh aritahna tanáhráq se anotahtaq kamah arinkéhe úwe.

21

Tabonah iníká Maniká náwu monéyábé éhwéhne.

(Máhka 12.41-44)

¹ Wehukega séra Maniká móne náwúrabéq áhnte monéákáq kegá mitaq móne náwúwana Sísaga tagówe.

² Tabonah kewéinínká séna káriq pabúsá móné náwuwana tagéna

³ mahraréna, Teiníboq írátiáhro. Mi tabónáh kewéinínká náwí mónégá moke mó kegá náwé móné kiotaikire.

⁴ Sega sene pehipi matiáh móné náwéwana mah tabónáh kewéinínká moke wene matiéh mónéwé aiq náwíre. Aiq náwí púana amahnága táhutahuq paiqmarahna moné íre kéhre. Minayabe wega náwí mónégá moke mó kegá náwé móné kiotaikire úwe.

Sísaga, Manikánsabe iwíáh íwíáh atáh náh íre kaweraginawire ú ehwehne.

(Mátíyu 24.1-2; Máhka 13.1-2)

⁵ Táhmaro kegá Manikánsabe iwíáh íwíáh atáh náhtápéq tagéra mahraréna, Mah nahtáqmé áhnte kawéq ébáhmárí awahriq naneqmarí kéhre uwana Sísaga minayabe mahraréna,

⁶ Itega tagah naneqme mókake paentárara aruaneherawoe. Mi peréhnénia ébáhmárí miraue moráráq íre kagainae. Peh moke paentárara aruaneherawoe úwe.

Sísaga anehe tanahráq íre kaweq sunúq sinawire ú ehwehne.

(Mátíyu 24.3-14; Máhka 13.3-13)

⁷ Sega Sísansabé, Íwáhnoraníno, arega irarénawe ahkake miraoneherabo? Miraonehera irataq aneq ábóraraginabo? Miraonehera irataq itega ahtebanehboq ebeqme aneq ábóraragínaq taganehnkono kasenuwe.

⁸ Kasenuwana Sísaga mahraréna, Mi tanáhráqsábé mó kené péhe éhwéhnsábé aiq pútare aritéhboq auráq matawéq tagaríáhro. Mi tanáhráq áhnte kegá mótaq mótarue néníwírué séra péhenéra, Íné Manikánka eqmaq núwéh ání múge éra, Anehe tanahráq aiq wahtonire igehe. Mina tahnsanira ke íre kériráhro.

⁹ Mi tanáhráq mah marákó marákó ebehowe ira ehwéh ireq íre ahreoro. Íre iransánoro. Téhwe teiú náneq ebeq sínana anehe tanahráq íre apubúue sinae úwe.

¹⁰ Sísaga anehe tanahráqsábé mó mahraréna, Mó kehinánseq mó kehinánseqka ebhoneherawoe. Mó wahnáhné awahrahreq mó wahnáhné awahrahreue ebhoneherawoe.

¹¹ Mi tanáhráq anotah mariinae. Mitaq mahtaq ehwehrahnara áhnte ke awahreoneherawoe. Mi tanáhráq íópeqté náneqmarí tagéq anotahtaq áhreoraho naneqmarí tagagehe.

¹² Mi tanáhráq itensabé suwahrieh kegá ite táhtoqme íwíoqnéra momiwí nahtápéq ehweh aitera karábúsiipéq

móitagéhe. Itega néne sánsá segiónsábé anotah wahnáh kéreq ákáhtaq wahnáh kéreqka ehweh aitageheéra seba móitagéhe.

¹³ Mirairataq íné éhweh terigéhe.

¹⁴ Mi tanáhráq, Aneq ehwéh irarenehnkono ue iwíáh kikiriyeho.

¹⁵ Ínéga kaweq iwíáh aitahnaq ahtebia éhwéh irarirataq itene naruoga mi ehwéhnsábé íre ahqáho aitahráhowe.

¹⁶ Iteinoiboreq iteribáqmarinseq iteruwahrahreq itene iyahnabo anímárinseqka ite wahnah kebá móitehrara sega ite táhmaro iubiq iuagéhe.

¹⁷ Néne sánsá sehgió púara ómi kegá itensabé iuwahriehre aitagéhe.

¹⁸ Itene iyahqnopeqte peh morá íyáhrá íre sáúqkinae.

¹⁹ Néne sánsá íre susa anehe tanahráqkákákq kawerue sehgrataq oga mérapeq awaq miagéhe úwe.

Sísaga Sarúsarama suwahpeq kekigahki aruaneherawoe ú ehwehne.

(Mátíyu 24.15-21; Máhka 13.14-19)

²⁰ Sísaga anehe tanahráqsábé mó mahraréna, Ebehira kegá Sarúsarama suwahpeq abugéqnáhnuriehra tagehrataq áhníbórá mi ke aipáhrue subiq suera nahmarí kekigahki aruaneherawoe tagariagehe.

²¹ Mi tanáhráq Súría marákórápéq míéhrataq sáwéhrapeq pehbeheráh pokoro. Sarúsarama suwahpeq míéhrataq mitaq sueq móbeq pokoro. Ahpeq nogírataq Sarúsarama suwahpeq kouwekiyeho.

²² Mi tanáhráqmé anotah kamáh aina tanáhráre. Manikáne ehwehnka kamah ainawire ime aiq pútaraginawire.

²³ Mi tanáhráq kía míéhra ininsónseq inahunahnínkákákq íninsónseqka íre pehbeheráh pokorahi puaq sensabé irutaboirono. Manikánka mi ke anotahtaq kamah arinkéhe.

²⁴ Nahnso kegá mó ke pokatate kiraqme subiq suera mó ke meriqmera moke wáhnaupéqté ké suwahpeq móruagéhe. Nahnso kegá Sarúsarama suwahpeq áhnte opéq wahnahnigehe. Nahnso kegá wahnahné tanahráq parabagínaraq sega mitaq mó íre wahnahnigehe.

Anehe íné wehukení úku anínká tuinauge ú ehwehne.

(Mátíyu 24.29-31; Máhka 13.24-27)

²⁵ Sísaga mi tanáhráqsábé mó mahraréna, Mi tanáhráqmé pópoqnahwe, íomé, wehyoqmarímé ótaq sansánagínaq tagagehe. Sóreq wanínká mueq muerue sóyáh agína puara moke wehukene sirupipeq umeh agínara anotahtaq áhreoneherawoe.

²⁶ Íópeqté náneqmarínká kúrugúruínaraq wehukega, Anerirapómo éra iwíáh kikiréra anotahtaq áhreoneherawoe.

²⁷ Mi tanáhráq íné íópeqté piribirioyahnkakaq téhreh naneqkákáq págegeue írábúyápipeqté tuonara tagagehe.

²⁸ Teiú náneqmarí tagehrataq iriwe méq íwéh panantágínaq taganeheqmóe. Manikánka tumeirahna tanáhráq aiq wah-tonire úwe.

Sísane ehweh íre parabagia peh ahriahri kagainawire i ehwéhne.

(Mátíyu 24.32-35; Máhka 13.28-31)

²⁹ Sísaga mah pabéqmé éhwéh mahraréna, Éntuankakáq mó awánkánkákáqsábé iwíáhue tagéq ahtebahro.

³⁰ Awanká ánáh aunínaraq itega iwíáhéq, Ópeq áhníbórá sire aiq ahtebóne ewe.

³¹ Mina onserah teiú náneq ábóraragínaq tagéq Manikánka wahnah wahnahni tanáhráq aiq wahtotarire ígehe.

³² Teiníboq írátiáhro. Amahnága oga míáh kégá ómi pehipi íre pukigehe. Ebeqme moke teiú náneq ábóraragína tagéq anehe pukigehe.

³³ Íópeqkákáq mah marákó marákóákáq parabagínana ínéga teiú éhwéhmé íre parabagia peh ahriahri kagainawire úwe.

Sísaga, Ahriahri kawerue tagariáhro ú ehwehne.

³⁴ Sísaga mi tanáhráqsábé mó mahraréna, Kaweqtaq méq kawerurero. Itega abehq wání néq múguwahguiyeho. Ménsámehnsánsabe iwíáh kikiriyeho. Mirairataq ite íre iwíáhirataq mi tanáhráq apubúue sineae. Kahnkapi wah paríéhnserah

³⁵ mi tanáhráq moke mah marákó marákóípéq míáh ké parianeherawoe.

³⁶ Ahriahri níwénunéq kawerue auráq matiáhro. Mi tanáhráq sínaraq teiú náneqmarínká kamah ainehoéq Manikánsabe, Págege ainte séhréh ainto ue púreroro. Mirairataq íné wehukení úku aniné niuranabiahtapeq seiriwe míagehe úwe.

³⁷ Moke wéhékáh Sísaga Manikánsabe iwíáh íwíáh atáh náhtápéq síwáhnoréna tupekinaútaq mitaq suena Óríwi sawéhrápéq kigaegaeúwe.

³⁸ Ahbiahipeq áhnte kegá wene ehweh iraneheéra Manikánsabe iwíáh íwíáh atáh náhtápéq séyéuwe.

22

Súrásaga wahnah keyábé, Ite meiqmena Sísaba móitaníe ú ehwehne.

(Mátíyu 26.1-5,14-16; Máhka 14.1-2,10-11; Sóni 11.45-53)

¹ Asiu kené sótaikú siahreraq ko tanahráq íre múí párétí no tanahráq wahtonútaq

² Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéreq Mósísine ehweh síwáhnoro kereqka sío síoéra, Sísawe árahue subiq suanéhnkono uwe. Segá mó keyábé áhreu puara ábóraq íre táhtorahráhuwe.

³ Sísá kéro ke airápété téhraníté míówe. Sebaté ání Súrása Ísikáriótie. Owainawanka Súrásane arupipeq kowena iwíáh atowana

⁴ pokue Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéreq Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhtápéqté wáhnáh kéreqpa kure sensabé, Sísá owinahwinonaq subóro úwe.

⁵ Úwara iwíáh iwíáhéra móne awenéhboq miraúno uwana

⁶ Súrásaga kowe aritena wehuke íre míéhrataq se Sísaba móríte tanáhráqsábé iwíáhue kabarúwe.

Téhtaré ánítéga táhutahuq kawerare ehwéhne.

(Mátíyu 26.17-25; Máhka 14.12-21; Sóni 13.21-30)

⁷ Asiu kené sótaikú siahreraq ko tanahráq íre múí párétí né tanahráq sútaq Asiu kegá sipisípiq áráhq subiqme titiru tanahráq súwe.

⁸ Mi tanáhráq Sísaga Pítareq Sónireqsabé, Sótaikú tanahráq ahreraq kéh táhútáhúq nanehboq kogaweraráhtao úwara

⁹ sega wensabé, Eheq kogawerarayéhnkoyo ue kasenuyana

¹⁰ Sísaga sensabé, Íráhtao. Wahto kehiná suwahpeq pokue obenkisa wání ántéhyánkákáq ánínseq piehgírataq we kéanehenotao. We pokína nahtápéq kieráhtao.

¹¹ Mibeqté ábóawáh wéhyábé, Íwáhnori anínká mahraréna, Ínéreq íné séniráh kéreqka sótaikú ia hreraq kéh tánáhráq táhútáhúq nanehboq mi paqnáhípeq sokigi aio ire etao.

¹² Wegá ménsámehnsá aiq kaweria anotah paqnáhípeq sokigi ínaraq mitaq itene táhutahuq kaweraráhtao éna eqmaq suowe.

¹³ Eqmaq suowara pokue Sísaga teriunserah tagéra mitaq sótaikú tanahráq siahreraq ko tahutáhúq kaweraróye.

Sísaga párétiakáq sera ano ko kahpúákáq náriu ehwéhne.

(Mátíyu 26.26-30; Máhka 14.22-26; 1 Kórína 11.23-25)

¹⁴ Táhutahuq tanahráq sinaútaq Sísareq we kéro kereqka táhutahuq naneheéra pokue tútuue míówe.

¹⁵ Sísaga sensabé, Níeraníra tanáhráq aiq wahtonire. Ebeqme mína sótaikú tanahráq ia hreraq kéh táhútáhúq itereq moraráq naneheéna iwíáh iwíáhuge.

¹⁶ Teiníboq írátíáhro. Mah tahutáhúq nahnaraq mah marákóípeq míó tánáhráq mó íre nanie. Manikánka wahnah wahnahnirabeq miáhnaraq mitaq nanauge úwe.

17 Wega náhniáq sera anonkakaq káhpú mewena Manikánsabe, Kaweróne atena sensabé, Umah. Moranínka moranínkaúe nahro.

18 Íné mah marákóipéq míó tánáhráq náhniáq sera ano mó íre nanie. Manikánka wahnah wahnahnirabeq míáhnaraq mitaq nanie éna

19 páréti mewena Manikánsabe kaweróne atena keqme náriena sensabé, Mahnawé niwaq mire. [Nehrataqmé ínénsabe iahreráq matíáhro éna ite séhréh aitanieéna pukinie úwe.

20 Segá mi tahutáhúq parabagútaq Sísaga náhniáq sera ano mónkakaq mewe páréti náriunserahnue siena sensabé, Mahnawé néne korahq mire. Ite séhréh aitanieéna néne korahqka tuinawire úwe.]

21 Sísaga mó mahraréna, Tagahro. Néne naruo koweriranai ani itereq moráráq míéhre.

22 Manikánka aiq irarinserah íné wehukení úku aní pukinie. Néne naruo koweriranai anímé anotahtaq kamah awinawire úwe.

23 Úwara we kéro kega sío síoéra, Insega mirainabo ue kasenuwe.

*Sísaga we séhréh atéhoró ú ehwehne.
(Mátíyu 20.25-28; Máhka 10.42-45)*

24 Sísá kéro kega seye ehwehéra, Ínéga ite kiotaiku aní múge éra mó anínká mó anínkaúe mira íwíáhéra ehwehuwe.

25 Ehwehunsabe Sísaga sensabé, Mah marákóipéqté kéráq págege wahnáhno ke míáhwe. Págege wahnáhno ke méra sensuwahrahaq wahnahnéra, Ite kawerue séhréh aítáh wahnáhne ewe.

26 Itéga mina tahnsa íre oro. Ite míáhrabeqte ání anotah anímé iteríbáq tahnsa míáhno. Wahnah aní míanie íwíáhina anímé arambhiri aní méq we séhréh atehoro.

27 Tútuue táhutahuri anímé anotah aníne íwíáhowe. Wene arambhiri aní wene táhutahuq kaweraréh anímé pehgáriq aníne íwíáhowe. Íné iteba míó anímé arambhiri aní tahn-sanéna séhréh aita aitaúge.

28 Níwíoqnah tanáhráq itéga íné íre nuwasa ínéba mía míaonsabé

29 Nániboga ínénsabe wahnahnúno aintéhserah ínéga itensabé moq wahnahnoro aítóge.

30 Ínéga wahnah wahnahnonarabeq itéga mitaq tútuue méq táhutahurigehe. Ísara kahnáh airápété téhtaré míáhwe. Itéga wahnah kené tahberaq tútuue méq mi kahnáhné ehweh íwíáhue tagéq tábúsoq sitagéhe úwe.

Sísaga Pítansabé, Íné nuwaniewóne ú ehwehne.
(Mátíyu 26.31-35; Máhka 14.27-31; Sóni 13.36-38)

³¹ Sísaga Pítansabé mahraréna, Sáimónio, Sáimónio, írátíahno. Owainawanka iwíáhéna, Ahreronká námúq sibinsibinonserahnue ite abehq náneq tahnsá úkigeheéna íwíoqnanie ire.*

³² Amahnága arega ínénsabe aiq pútare ainte néne sánsá ambubu atiahne. Néne sánsá súéhneho éna arensabé púreratóge. Arene ahbabáq sue íné séraníe íwíáhinarraqmé arereq morá arámbéhrí ké séhréh arito úwe.

³³ Úwana Pítaga Sísansabé, Néne Wahnahno, are kérońsábé karábúsiipéq móintaneherabomo nubiq suaneherabomo. Ane-taníbo. Kéraníe úwe.

³⁴ Úwana Sísaga wensabé, Teawiníboq írátíahno. Ibora kokórega ehwehnina ínaraq arega íné íre tagaríoge apahtárórąq irariniewóne úwe.

Sísaga we kéro keyabé, Poka paiqmárąhro ú ehwehne.

³⁵ Sísaga sensabé, Mónewe, unahmé, súwe meyého ue eqmaq íúwátáutaq ite aneq tabonahuroo kasenúwara sega wensabé, Írakaumo uwana

³⁶ wega sensabé, Amahnága móneakáq unahnkákáq matíéhraqmé mina mewe nogóro. Poka íre matíéhraq sáhkétiraté móne meweq mi monératé poka paiqmarąhro.

³⁷ Aneqsabé teiugo? Manikáne ehwehnka aiq mahraréna, Wereq ahbabáq kereq morábí sáharitagéhe ire. (Aisaia 53.12) Teiníboq írátíahro. Sega íné mirairansabé mi ehwéhnká aiq pútaraginawire úwara

³⁸ we kéro kega wensabé, Itene Wahnahno, tagáhno. Ite téhtaré pókánkákáq míone uwana wega sensabé, Mina aiq awehrare úwe.

Sísaga Óríwi sawéhrápéqté mátábúrąpéq kobúrerú ehwehne.
(Mátíyu 26.36-46; Máhka 14.32-42)

³⁹ Sísaga mitaq suena Óríwi sawéhrápéq poku pokuńserahnue pokúwara we kéro kega kérowe.

⁴⁰ Sísaga mitaq kéna sensabé, Ahbabáq aitehnehboq púreroro éna

⁴¹ se suena wahtotaq móbeq pokéna marakóraq káuqmunue ména púrerúwe.

⁴² Púrerue mahraréna, Nániboo, are awahbáhnaraqmé nirupipeq umehi naneq menuahráhone. Íre íné nuwahbeh sansá peh are awahbáhna sansánúno ue púrerúwe.

⁴³ [Púrerúwana íópeqté ánínká weba tuena págege atowe.

* **22:31:** Káríki ehwéhmé íre námúqtaq pabeqme peh wítiraq pabeqme ehwéh mirarire.

44 Págege atowana wene arupipeq áhnte umehúwana mónkákáq págegeue púrerúwe. Págegeue púrerú púana áhnte munsínsínká tuwe. Munsínsínka korahq tahnsánue marakóipeq tabagúwe.]

45 Púrerúrabeqte irigue we kéro ke koragówara sirupipeq umehúnsabe sugówe.

46 Wegá sensabé, Aneqsabé sugaho? Owainawanka ahbabáq aitehnehboq iriwe púreroro úwara áhnte wehuké weba suwe.

Súrásaga Sísane naruo koweriro ehwéhne.

(Mátíyu 26.47-56; Máhka 14.43-50; Sóni 18.3-11)

47 Sísaga ehwehnútaq we kéro aní Súrásareq áhnte mó kereq weba suwe. Súrásaga ebeq séna weba wahtotaq sewéna we nánkóqnanaútaq

48 Sísaga wensabé, Súrásao, íné wehukení úku aní mónuwaniéé nánkóqnanibo úwe.

49 Su kegá Sísá táhtoraneherautaq we kéro kega tagéra wensabé, Itene Wahnahno, pokatate apiaranéhnkono uwe.

50 Úwana peh morá kéro anínká wene pokatate Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítéh aníné arambehri aní apiwe wene púpeqte áhré kiraq auwowe.

51 Ahre kiraq auwowana Sísaga sensabé, Aiq míre. Túbáh agoro éna kiraq auwo aníné ahre táhtoqme kaweratowe.

52 Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéreq Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhtápéqte wáhnáh kéreq Sarúsarama suwahpeqte ábóáwáh wéhreqka táhtoranehera utaq wega sensabé, Aneqsabé aebó aní táhtoráhnserah pokankakaq sahnkákákáq íné meniraneheéq seo?

53 Mó wehekáh mó wehekáhnue Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhtápéq iteba míarautaq itega íné ire táhtotiarowe. Amahnága iteitene tánáhrárirana sunkíkírabeqte sánsánká aiq kiotaikire úwe.

Pítaga, Íné Sísá íre tagaríoge ú ehwehne.

(Mátíyu 26.69-75; Máhka 14.66-72; Sóni 18.25-27)

54 Segá Sísá táhtoqme meqmera kure se mótaq we mótarue Pítaga sinehe kaqme kure sega Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéné wahnahne nahtapeq kuwe.

55 Mi matábúráq ira parewe tútuue míówana Pítaga mitaq kowéna tútuue míowe.

56 Tútuue míowana ira kawerue téhrówana mibeqte árámbehri áhrárigá Píta ebitáwéna mahraréna, Mah anímé Sísaba mía míai aníne úwana

57 Pítaga ahqáho éna wensabé, We íre tagaríoge úwe.

58 Úwana mótaq tahnsa mó wehgá Píta tagéna wensabé, Are moq mi kahnáh aní móne úwana Pítaga, Íné írakaumo úwe.

⁵⁹ Anehe mó wehgá págegeue mahraréna, Mah aní Kehrari marákórápéqté ání púana wereq mía míai aní míre úwana

⁶⁰ Pítaga wensabé, Arega irarénawe íné íre tagaríóge úwe. Pítaga mi ehwéh irarútaq kokórega ehwehnúwana

⁶¹ Sísaga pabeqme Píta tagówe. Tagówana Sísane ehweh ahreraq matawéna iwíáhúwe. Mi ehwéhnúmé, Kokórega ehwehnina ínaraq arega íné íre tagaríóge apahtárórąq irariniewóne únsabe Pítaga iwíáhéna

⁶² kéirigue móbeq pokéna anotahta q ibisówe.

Sega Sísá áwíoqno ehwéhne.

(Mátíyu 26.67-68; Máhka 14.65)

⁶³ Sísá aurąq matió kega wensabé awiréh atera subiq-marówe.

⁶⁴ Segá ambantataté wene aura akariue táhrarera we subiq-marera kasenéra, Insega subiq marehro? Teio uwe.

⁶⁵ Teio éra sega wensabé áhnte íre kaweq ehwéhnatówe.

Wahnah kegá aboawah weh míórabeq Sísá ehweh ató ehwehne.

(Mátíyu 26.59-66; Máhka 14.55-64; Sóni 18.19-24)

⁶⁶ Ahbiahipeq Asiu kené aboawah wehwárinseq Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéreq Mósísine ehweh síwáhnoro kereqka momiwíuríówara Sísá meqmera mi kaunsírí kébá móátówe.

⁶⁷ Móátówara sega wensabé, Manikánka ite meirena kaweraitankeheéna peh morá ání omaq atowe. Arewe mi anípo? Pahsuqme teio uwana Sísaga wensabé, Ínéga teiénaraqmé itega íre aiq pútare aintaneheqmóe.

⁶⁸ Ínéga itensabé kasenonaraqmé íre tenieneheqmóe.

⁶⁹ Wahtotaq tanáhrąq íné wehukení úku anínká Maniká Iteribone ayah púpeq tútuue mía míainauge úwe.

⁷⁰ Úwara sega wensabé, Are Manikáne ahninkáwábo kasenuwana wega wensabé, Itega aiq irarewe. Íné werahu mino úwara

⁷¹ seye náhenéra, Iteitega wene ehweh aiq ironayabé mó kegá kasenényabe anetaníbo uwe.

23

Páhírátiga wahnahnútaq sega Sísansabé ehweh ató ehwehne.

(Mátíyu 27.1-2,11-14; Máhka 15.1-5; Sóni 18.28-38)

¹ Minayabe Sísansabé ehweh ató kega we meqmera Páhírátiba kure

² mitaq mó ehwéh atera mahraréra, Iteruwahrah moke íre kaweraruanieéna péhe éhwéh síwáhnorire. Wegá, Aroma kené wahnah aní Sísáhri táhkísi moné íre nąwéro aitaráire. Wegá,

Íné Asiu ke kaweraranieéna su aní múge uraire. Íné anotah Wahnáh aní múge uraire ue ehweh atówe.

³ Ehweh atówana Páhirátiga Sísansabé, Arewe Asiu kené wahnahpo kasenúwana wega wensabé, Arega aiq iraréne úwana

⁴ Páhirátiga Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéreq momiwíuríó kereqsabé, Mah aniné ahababáq íre ahteboqe úwe.

⁵ Úwara sega págegeue mahraréra, Mi anínká síwáhnoréna pagu paguninsabé wene ehweh íráh kégá ahababárorahi iwíáhowe. Téhwe Kehrari marákórápéq síwáhnoréna moke Súría marákórápéq síwáhnoréna amahnága mahta q síwáhnorire uwe.

Sega Érótiga wahnahnútaq Sísansabé ehweh ató ehwehne.

⁶ Páhirátiga mi ehwéh irena sensabé, Mah aní Kehrari marákórápéqté ánipo kasenúwara,

⁷ Ee. We mibeqté aníne teawúwe. Páhirátiga mi ehwéh irena, Érótiwe mibeqté wáhnáhne iwíáhéna mi tanáhráq we moq Sarúsarama suwahpeq míonsabe Sísareq we ehweh ató kereq Érótiba eqmaq suowe.

⁸ Érótiga Sísá éhweh mó tanáhráq mó tanáhrárué irena, Wega ótaq sansá miráina tagéyabe níre iwíáhéna íre wahto tanáhráq Sísá tagéyabe awahbéna sega Sísá meqmera sutaq wene arupipeq anotahta q eyoyóúwe.

⁹ Wega Sísá áhntetaq kasenúwana íre ehwehnia peh ehiya míowe.

¹⁰ Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéreq Mósísine ehweh síwáhnoro kereqka mitaq iriwe méra Sísansabé págegeue ehweh atówe.

¹¹ Érótireq wene sóntía kereqka Sísansabé awiréh atera abehq éhwéh atówe. Sega kaweq karósí Sísá suki atera eqmarówara Sísá meqmera Páhirátiba kouwekuwe.

¹² Nahomé Érótireq Páhirátireqka seye abiahnsa aruqaruruyé. Anehémé mi wehékáh insahwé ue míoye.

Páhirátiga, Sísá awankátaq táhparáhro ú ehwehne.

(Mátíyu 27.15-26; Máhka 15.6-15; Sóni 18.38-19.16)

¹³ Páhirátiga Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéreq mibeqté aboawah wehwárinseq míó kereqsabé, Íráhro éna

¹⁴ sensabé, Ínéba méátáh ánínsabé ehweh ateq mahraréq, Wega péhe éhwéh síwáhnorire ewe. Itega irare atáh éhwéhnsabé ite míáhtáq kasenéna we íre ahababáq anine iwíáhuge.

¹⁵ Érótiga moq wene ahababáqsabe kasenué tagéna ahababáq íre kéhre iwíáhire. Mah anímé itega we subiq suahráhu na ahababáq íre kéhre.

16 Minayabe áréti sahtáté subóro aritena anehe pugeq iníe úwe.

17 [Asiu kené sótaikú siahreraq ko tánáhráq Páhirátiga mó opéq mó opérue karábúsiipéqté peh morá áni pugeq suaq pugeq suarúwe.]

18 Páhirátiga Sísa pugeqiníe úwara ómi mío kega ehweh kikiréra, Ahqáho. Sísa subiq sue Párehba pugeqio uwe.

19 Párehbareq Aroma kereq ebehutaq wega mó aní subiq suonsabe Aroma kegá we karábúsiipéq móátówe.

20 Páhirátiga, Sísa pugeq auwanuage iwíáhéna mío keyabé, Párehba íre pugeqiníe. Sísa pugeqiníe úwara

21 sega anotah ehwéhnaabára, Ahqáho. Awankátaq táhpawe subiq suo. Awankátaq táhpawe subiq suo uwana

22 Páhirátiga sensabé anehe mó kasenéna, Aneqsabébo? We aneq ahabábáiro? We subiq suahráhuána ahabábáq íre kéhre. Íre kék púaq áréti sahtáté subóro aritena anehe pugeq iníe úwe.

23 Úwara sega mi ehwéhnsabé anotahtaq ahqáho atera anotah ehwéhnera, Awankátaq táhpawe subiq suo uwe. Sene ehwehnka Páhirátine ehweh kiotaikúwe.

24 Minayabe Páhirátiga sensabé, Itega irarenserah mirainie úwe.

25 Aroma kereq ebehú anínká mó aní subiq suonsabe sóntía kegá karábúsiipéq móátó ani pugeq auwowe. Pugeq auwena Sísa awankátaq táhpawe subiq suo irare kegá sene iwíáh sansa miraigeheéna sóntía kebá móátowe.

Sísa awankátaq níriraté táhparó ehwehne.

(Mátíyu 27.32-44; Máhka 15.21-32; Sóni 19.17-27)

26 Sóntía kegá Sísa meqmera pokuwana ahtapeq piehgiú ani, Sáirini marákórápéqté áni wenáwíq Sáimóni, sure Sarúsarama suwahpeq pokinaúwe. Pokinaúwara sega we saiqnatera Sísa táhparéhra awánká we abaq atera, Sísa kéro atówe.

27 Áhnte kegá sinehe kure mibeqté íninsónká Sísansabé arutaboirá ibisowe.

28 Minayabe Sísa pabeqme sensabé, Ínénsabe íre ibisahro. Iteq itene anímárinseqsabé ibisahro.

29 Mókake Sarúsarama suwahpeqte ké kamah ariéna tanáhráq sega mahraréra, Orahinínsómé, inahunahni íre maqmíáh íninsómé, náh íre nárié íninsómé, sega iwíáhgehe irarigehe.

30 Mi tanáhráq, Mi kegá anotah sawéhwárínkákáq pehgáriq sawéhwárínkákáqsabé, Ite apubúue pukonehboq me mewe ite akariúno igehe. *(Hosea 10.8)*

31 Íné o awánká tahnsa míahnara sega íné miraonehera onsabé mókakewe ite ehyatia awánká tahnsa míéhra puara mó kegá aneq miraoneherabo úwe.

32 Sóntía kegá ahabábq anité Sísareq subiq suaneheéra meriqmera kuwe.

33 Sega sáwéh áwíq Ayahqno Tánúnsutapéq kíútaq mitaq Sísawankátaq níriraté wene ayahnkaratáq subiqmaq aigarátaq subiqmarue táhparera awanká pankeqme marakóipeq pearówe. Ahabábq anité moq awankátareraq níri pewe táhparéra pankeqme ayehré ayehré pearówe.

34 Pearówana Sísaga púrerue mahraréna, Nániboo, mah kegá mirao naneq sega íre ahtebahwe. Minayabe mi ahabábqásábé íre iwíáhúno úwe.

Sóntía kegá, Wene korósi inega meyanabomo éra saraqmi-aneheéra káhsíue saraqme meyówe.

35 Mitaq momiwíu kegá iriwe awahnkanuwara Asiu kené wahnahmarínká Sísansabé awiréh atera mahraréra, Wega mó ke kawerarítáráire, We wehuke merirena Manikáne arambhiri mirainkeheéna omaq atéh áníninaraqmé wewe moq kawerarahráhire uwe.

36 Sóntía kegá moq awiréh atera weba séra kítabh nahníáq sérá ano pankeqme awera, Náhno éra

37 arewe aiq pútaq Asiu kené Wahnah aníninaraqmé arerene anonka kawerúno uwe.

38 Kanehraq sehiranúwara wene ayahqno abobóráhpeq awankátaq táhparówe. Mi sehiránká mahraréna, Mah anímé Asiu kené Wahnahne úwe.

39 Awankátaq táhparó ahabábq ánínká moq Sísansabé awiréh atena, Arewe Manikánka omaq ato anípo? We inaraqmé arere séhréhé ite moq séhréh aito úwe.

40 Séhréh aito úwana mó ahabábq ánínká ebeq irarú aninsábé ehweh atena, Arewe Manikánsabe íre áhreono? Segá ite awankátaq táhpawe subiq súáhro aítáhwe.

41 Arereq ínereqme ahabábq anité púara iubówe. Mi anímé we íre ahabábq aninirarawe pehipi subiq súáhwe éna

42 Sísansabé, Sísao, arega wahnahninagake ínénsabe ahrreraq matiahno úwe.

43 Úwana Sísaga wensabé, Teawiníboq írátíahno. Iboramé Manikáne kaweq matábúrápéq ínereq míankehe úwe.

Sísa pukú ehwehne.

(Mátíyu 27.45-56; Máhka 15.33-41; Sóni 19.28-30)

44 Wéhékáhnabubu moke mah marákó marákó sunkíkiragúwana ío tunsorerutaqkakáq peh sunkíkiratiowana

45 pópoqnah mi tanáhráq íre téhrówe. Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhtápéqté páráhnekéq tahnsa ónsá senahpeqté subame tunse téhtaré úkúwe.

46 Sísaga anotahtaḡ mahraréna, Nániboo, néniwa arene ayahpi máróḡ éna putiowe.

47 Putiowana sóntía kené kíápéténiga tagéna Manikánsabe iwíáh iwíáh atena mahraréna, Mah animé íre ahabaría peh kaweqtaḡ míéh áníne úwe.

48 Úwara mitaḡ taganeheéra awahnkanu kegá we putio tagéra sene sirupipeḡ umeh agúwara mitaḡ suera sene nah-tapeḡ abae aguwe.

49 Moke Sísane iyahnaboreḡ Kehrari marákórápéḡté we kéro ininsónseqka moberue iriwe méra moke minawari tagowe.

*Sísane anonka maisé onápípeḡ maisaró ehwehne.
(Mátíyu 27.57-61; Máhka 15.42-47; Sóni 19.38-42)*

50 Súría marákórápéḡ Árimátéa suwahpeḡte wéh wenáwíḡ Sósépa míowe. We aboawah wehéna kaweqtaḡ mía míaúwe.

51 Mó abóáwáh wéhwárínká, Sísá subiq suo atótaḡ wega íre kowe aritowe. Manikánka wahnah wahnahni tanáhráḡ áwénunue taga tagaúwe.

52 Wegá Páhírátiba kure wensabé, Sísane anonka mewena mómaisaranínkono úwana kowe atowana

53 Sóséparehga Sísane anonka kiwewe marakóraḡ márumarera íre wahto taberábe ambántáípeḡ úbíqme mewera ubusa onápípeḡ mómaisarówe. Mitaḡ mó aní íre maisia peh o oná kowe.

54 Táhutahuḡ kaweré tanáhráḡ pehnkinaútaḡ Asiu kené ahrena ahrena wehekáh sinaútaḡ maisarówe.

55 Kehrari marákórápéḡté Sísareḡ su inínsónká Sósépareh kérirera mi oná tagéra Sísá mitaḡ maisaró tagowe.

56 Tagéra mitaḡ suera se káúrabeḡ kure kaweq kunkúni naneḡkakáḡ wériakáḡ kawerarówe. Mósísine ehwehka irarúnserah sega ahrena ahrena wehekáh túbáh aguwe.

24

(Mátíyu 28.1-10; Máhka 16.1-8; Sóni 20.1-10)

1 Ahrena ahrena wehekáh parabagúwara ahbiahipeḡ ío kiembogútaḡ mi inínsónká kaweq kunkúni naneḡ mewera Sísá maisaróabeḡ pokuwe.

2 Wahtotaḡ kutaḡ óna méhpeh paiqmáro ebáh móbeḡ kowara tagéra

3 ónapípeḡ kibekue tagowana sene Wahnah Sísane anonka íre kowara tagowe.

4 Tagéra sirupipeḡ iwíáh kikiruwara anotah tehró ambántánkákáḡ ánité ábóraragéra mitaḡ iriwe míóyara tagowe.

5 Tagéra mi inínsónká anotah ahréera marakóipeḡ káuqmunuríówara ábóraraguya anitégá sensabé, Pusa aní matorabeḡme aneqsabé oga míéh ánínsábé kabaroo?

6 We irigi puana mahtaq íre míéhre. We Kehrari marákórápéq mívaraitaq teiátái ehwéh iwíáhue tagahro.

7 Wega mitaq ména mahraréna, Sega íné wehukení úku aní ahbabáq keba móintehrara awankátaq táhpawe nubiq suehrana apahtáróráq iriwe oganúq intankéhe uraire uye.

8 Uyara mi inínsónká wene ehweh siahreraq matawéra

9 maisarórabeqte kouwekue airápété morá we kéro kereq mó kereqsabé moke koreriúwe.

10 Mi inínsómé, apahq ínító síwíqmé Sóánawe, Mágára suwahpeqte íní wenáwíq Máhriawe, mó Máhria we Sémísine anowae. Sereq mó inínsónseqka mi ehwéh eqmaro ke teriúwara

11 sega iwíáhéra, Mi inínsónká irare ehwéhmé peh múguwahgu ehwéhne éra íre aiq pútare arítówe.

12 [Pitaga mi ehwéh irena pehbeheráh maisarórabeq pokue káuqmunue mitaq tagówana peh maisaró ambántámári mitaq kowana tagéna kaurabeq kouwekue wene arupipeq iwíáh kikirue tagówe.]

Sísa kéroya ánitégá ahtapeq Sísa tagoya ehwéhne.

(Máhka 16.12-13)

13 Mi inínsónká maisarórabeq pokuro wehekáhmé mó weh anitégá Sarúsarama suwahpeq suera íre wahtotaq 11kírómíta Éméása suwahpeq koyehe éra

14 Sísa pukú ehwehnsabé iwíáhéra iraruye.

15 Mi anitégá ahtapeq nogera ehweh iraruyataq Sísa sinehe kure moráráq nogúwe.

16 Sega we tagéra sirupipeq Sísa wire iwíáh íre orahuye.

17 Íre orahuyana wega sensabé, Aneq ehwéh mirareyo úwara sega mitaq kowéra sirupipeq umehúnsabe abiah máróye.

18 Mó morá aní wenáwíq Kíópaga Sísansabé, Mah tanáhráq áhnte kegá Sarúsarama suwahpeq sure míahnah arebataq mirauro naneq íre ahtebahno kasenúwana

19 Sísa sensabé, Aneq mirauro naneqpo úwe.

Úwara sega wensabé, Sísa Néhsara suwahpeqte aní éhwehne éra we Manikáne ehweh irarurai aní ména págege sansánéna págegeue íwáhnorurai puaq Manikánseq ite Asiu kereqka págege aní míre ataráúne.

20 Iteribo iteruwah wehwárinseq Manikáne ehweh mibeq mahbeq aritáh kéreqka subiq súáhro arito urowara awankátaq táhpawe subiq sutowe.

21 Íre subiq sutotaq itega iwíáhéq, Wega ite Ísara ke kawerai-tankéhe íwíáhuraune. Subiq sutotaqté ibora apahsoq kire.

22 Iteruwahrah inínsónká miraonsabé áhtenéwone. Sega ahbiahipeq we maisatorabeq koragéra,

23 Wene anonka mitaq íre kéhre ewe. Segá iteba kouweéwótaq mahraréra, Maisatotaq iteyuwanka tagehtaq íópeqté ánité tagóne. Mi anitégá itensabé, We aiq oga míehre teieye ewe.

24 Minayabe mó iteruwahrah kegá koragéra mi inínsónká iransenrah tagéra pusa ániné anonka íre tagahwe uye.

25 Mi anitégá mi ehwéh teawúyana Sísaga sensabé, Itewe múguwahgu iwíáhóye. Manikáne ehweh iraru kegá teié éhwéhnsábé íre apubúue aiq pútare aritoye.

26 Manikáne ehweh iraru kegá mahraréra, Wehuke merirena kaweraritankeheéna Manikánka omaq ato aní ebeq anotah érué pukéna anehemé téhráhnarabeq kinkéhe uwe. Minayabe ite íre ahtebehyo? Íre ahtebehyo éna Manikáne púkuipeqté éhwéh síwáhnorúwe.

27 We pukú ehwehnsábé Mósísiga sehgióro ú ehwehnikákáq Manikáne ehweh iraru kegá sehiranu ehwehnikákáq ebeq síwáhnoréna anehe moke mó pukúipeqté éhwéh síwáhnorue teriuwe.

28 Mi anitégá pokoyeherauya ke suwahpeq wahtotaq kuyataq Sísaga mi anité suena móbeq pokinaútaq

29 sega we saiqnatera wensabé, Penkinainsabé itereq kaenéhe. Itereq kaenéhe uyana wega kowe éna nahtapeq kérirowe.

30 Segá táhutahuroneheéra moráráq tútuue míówe. Sísaga páréti mewena Manikánsabe kaweróne atena páréti keqme náriuwe.

31 Náriuwara sega, We Sísá wire íwíáhuwana Sísawe tabanagúwe.

32 Tabanagúwara seye náhenéra, Itega ahtapeq súnaraq wega Manikáne ehweh teiena íwáhnoritaq itene irupipeq áhnte eyóyóéwéhre uye.

33 Segá apubúue irigue Sarúsarama suwahpeq kouwekéra airápété morá we kéro kereq momiwíurió kereq tagoyara

34 sega mi anitéyábé, Itene Wahnah aiq pútaq iriwe oganúkire. Oganúkirana Sáimóniga aiq tagehre uwe.

35 Aiq tagehre uwara mi anitégá ahtapeq kutaq irarú ehweh teríuye. Teriéra, Páréti keqme náriutaq itega, Sísá wire úye teríuye.

*Sísaga ábóraragúwara we kéro kega we tago ehwéhne.
(Mátíyu 28.16-20; Máhka 16.14-18; Sóni 20.19-23)*

36 We kéro kega mi ehwéhnsábé ehwehnutaq Sísaga seba ákáhpi seiriwe ména [sensabé, Pehwehribeq míáhro úwara]

37 sega anotah ahréera, We wahná wire íwíáhuwana

38 wega sensabé, Aneqsabé áhreo? Irupipeqmé aneqsabé iwíáh kikiroo?

39 Íné wíre ahtebagehboq niyahnkarakákáq nigáránkákáq tagahro. Wahnsawé íre anonkankakákáq ayahnsankakáq áníne.

40 [Íné wíre ahtebagehboq íné sosanoro éna wene ayahnkarakákáq aigáránkákáq sokigi ariuwe.]

41 Sokigi ariuwara áhtenéra iwíáh iwíáhéra Sísá oga míonsabe íre aiq pútare atahráhuwana wega sensabé, Táhutahuq mahtaq kehro úwara

42 sega tira páh áwúwana

43 mewena sega tagotaq nówe.

Manikáne Awanka iteba tuinkéhe ú ehwehne.

44 Sísaga we kéro keyabé, Mósísine ehwehnikákáq Manikáne ehweh iraru kegá sehiranu ehwéhnkákáq púkuipéqté ígónkónkákáq íné ehwehme aiq pútaraginawire. Menah iteba mía míaurataq mina teiátáuge úwe.

45 Teiátáuge éna Manikáne ehweh kawerue irageheéna ahtebé iwíáh aritena

46 sensabé, Manikáne ehwehnka mahraréna, Manikánka wehuke merirena kawerinieéna omaq ato anímé ebeq anotahtaq érué pukínana apahtáróráq iriwe oganúq atankéhe ire úwe.

47 Sísaga mó mahraréna, Wene púkuga mó mahraréna, Wenáwírue Manikánka kawerarítéh éhwéh ebeq Sarúsarama suwahpeq koreriera anehe mah kehiná kéhiná korrigéhe. Mi ehwéh irera sene ahbabáq súáh kéwé Manikánka kawerarítankéhe ire úwe.

48 Sísaga mó mahraréna, Mi sehiránká aiq pútaragínaq tagagehe.

49 Manikánka itensabé, Néniwa eqmaraníe uraire. Ínéga kieqmarahnana iteba tuinkéhe. Mahtaq iteruwahpeq méq áwénunoro. Wegá iteba tuena págege aitankéhe úwe.

Manikánka Sísá íopeq tumero ehwehne.

(Máhka 16.19-20; Eqmaro 1.9-12)

50 Sísaga we kéro ke meriqmena Sarúsarama suwahpeq suena wahtotaq Pétáni suwahpeq kiuwe. Mitaq kowéna wene ayahnkara pankeqme Manikánsabe, Mah ke kawerarito úwe.

51 Kawerarito éna se suowana Manikánka we íopeq tumerowe.

52 [Íópipeq móatowara tago kegá Sísansabé sirehunseraráq méra iwíáh iwíáh atera] sirupipeq anotahtaq eyoyóúwara Sarúsarama suwahpeq kouwekuwe.

53 Kouwekéra Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhtápéq kibekéra mitaq Manikánsabe iwíáh iwíáh ata atauwe.

Sóni

Ebeq sáhnshawe ahtebé ehwehne.

Sóniwe téh pah meyo arámbéhríúwana anehe Sísaga we omaq atowana wega pah mewe arámbéhrí suena Sísá kérowe. Mátiyureh Máhkareh Árukarehga sene púku ebeq sehiranuwana anehe Sóniga mah pukú sehiranúwe. Sísaga miráu arámbéhríyábé Sóniga peh ákáhtaq sehiranéna peh Sísaga síwáhnorú ehwéhnsábé áhnte sehiranúwe. Itega mah pukú sáhnsháhirataq Sísaga ite kaweraitankeheéna Maniká Wenaboga we marakóipeq eqmarowe ue ahtebagehe. Sísawe Maniká míéhrabeqte áhne webataq wega ite oganúq itahráhi aníne ue ahtebagehe. Mah kehiná kéhínánká mah pukú sáhnshawe Sísane ehweh kawerue siahtebéra wensabé aiq pútare atageheéna Sóniga sehiranúwe.

Sóniga mah kawéq éhwéh sehiranúwe.

Manikáne Ehwehnka wehukení úkú ehwehne.

¹ Áwahewé Manikáne Ehweh* ména we Maniká Iteriboba ména Maniká míowe.

² Naho naho téhwe wereq Maniká Iteriboreq moraráq míóye.

³ Mah Ehwehkná moke ménsámehnsánkakaq ménkámehnkánkakaq wehukeakáq mirarowe. Pehipi íre kowe. Mó anínká íre mirarowana peh webataq wega moke mirarowe.

⁴ We oga mía míai aní púana we wehuke míáhrabeq téhrehnka inserahni aní míre.

⁵ Sunkíkírirabeq kánéqka téhrehnserah wega wehukega ahbabárorabeq kaweqtaq mía míaire. Sunkíkírinka kánéq íre puinsuahráhire. Mina inserah sene ahbabáronka wene kaweq arámbéhrí íre sabiruahráhowe.

⁶ Manikánka wehukení wenáwíq Sóni eqmarowe.†

⁷ Mó ke ehweh terinkeheéna eqmarowe. Kaweq arámbéhrí aní téhrehnka inserahni anínsábé terinkeheéna eqmarowe. Téhrehnka inserahni anínsábé ómiga aiq pútare atageheéna teriúwe.

⁸ Sóniwe we íre mi aní míowe. Téhrehnka inserahni anínsábé terinieéna Sóniga súwe.

⁹ Ómi kegá tagageheéna téhrehnka inserahni aní marakóipeq tumíowe.

* **1:1:** Ehwehme Sísá Karáhee. † **1:6:** Mah Soníwe we íre mah pukú sehiranú aníne. We wání meri merinú aní míowana mah pukú sehiranú animé we mó Soní wíre.

10 Mah marákó márákó miraro anínká mah marákóipéq tumíowara míó kega we íre tagaríówe.

11 Wenawahraha súwara sega we íre semehwehue kaweria peh áwé tagarúówe.

12 Peh morá Sísansabé aiq pútare atera áhrabo kegá Manikáne animárí úku úkuowe.

13 Íre iteinoibone korahq itene inonkapipéq kék púaq Manikáne animárí míone. Íre iteitene iwíáhga Manikáne animárí míone. Íre iteriborehga maqmaranéhe iwíáhonka Manikáne animárí míone. Írakaumo. Peh morá Manikánka oganúq itéhraq wene animárí míone.

14 Manikáne Ehwehnka wehukení úkue iteba tumíowe. We aiq pútari aní ména itensabé anotah arutábóirire. Wenaboga webataq wenahni téhreh naneqkakák págegeakák atowaq tagaraune.

15 Sóniga Sísá sinaú ehweh teiena, Itensabé teiewómé mah anínsabé teiewóge. Íné íre míáhwataq we mía míaú ani púana inehe si anímé íné kiotaíqme aní mía míaire úwe.

16 Wene arupipeq peh kaweq iwíáhi aní púana itensabé arutaboiréna itene irupipeq eyoyó aitéhre.

17 Manikánka sehgióro ú ehweh Mósísiga teiuwana Sísá Karáhé tuména itensabé arutaboiraitena aiq pútaq ehwéh teire.

18 Iuranka Maniká Iteribo íre tagahrahune. Peh morá wenahni abowáreq mía míai anínká abowáné sánsá tei teinire.

Sóni wání meri merinú aniné ehwehne.

(Mátíyu 3.1-12; Máhka 1.7-8; Árúka 3.15-17)

19 Sarúsarama suwahpeqte Asiu kegá Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéreq Áríwái kereqsabé, Sóni kogasenoro éra eqmaq súówe. Eqmaq súówara Sóniba séra kasenéra, Are insebo uwe.

20 Are insebo ue kasenuwana Sóniga pahsuqme teriuwe. Pahsuqme teriena, Manikánka ite meirena kaweritankeheéna peh morá aní omaq atowe. Ínéwé íre mi aní úge úwe.

21 Úwara sega wensabé, Árahinsabébo? Are insebo? Are Manikáne ehweh irarú ani wenáwíq Éráísabo uwana Sóniga, Írakaumo úwe. Írakaumo úwara, Are áwénunúna aní, Manikáne ehweh iraréna anípo uwana, Írakaumo úwe.

22 Írakaumo úwara sega wensabé mó kasenéra, Are insebo? Ite eqmaq íúwéhnarabeq ehweh terienéhboq teio. Arewe aneq aní múge iwíáhono uwe.

23 Uwana Sóniga sensabé, Áísáiaga naho mirarúnserah íné uworapeqté sawai sawai aní múge. Wahnah sína ahmé obaríráhro u aní múge úwe. *(Aisaia 40.3)*

24 Péhrasi kegá eqmaq súowara su kegá Sóninsabé mó kasenéra,

25 Manikánka ite meirena kaweraitankeheéna peh morá aní omaq atowe. Arewe íre mi aní móne. Arewe íre Éráisa wone. Arewe íre áwénunúna aní, Manikáne ehweh irari aní móne. Minayabe árahinsabé wání meri merinono uwe.

26 Uwana Sóniga sensabé, Ínéga peh wání meriú aní múge. Inehe si aní, itega íre tagariáh anímé ite miáhpí ákáhpi iriwe miéhre.

27 Inehe si anímé anotah anínéna íné kiotaigme aní míre. Minayabe íné inehe si aniné súu nahniáq pugereyabe íre awehrari aní múge.‡

28 Marakó áwíq Pétanie. Mi marákórác Sorana aroipéq seberaebéq kéhrana Sóniga mitaq wání meriena mi ehwéh teriuwe.

Sísawe Manikáne Sipisípiq Áráhq tahnsa aní míre i ehwéhne.

29 Ahbiah tahnsá Sísaga Sóniba súwana tagéna mahraréna, Tagariáthro. Manikáne Sipisípiq Áráhqka mah kehiná kéhínané ahbabáq meyankehe.

30 Mah anínsabé teiewarauge. Íné íre miáhwataq we mía míaú aní púana inehe si aní íné kiotaigme aní mía míaire.

31 Ínéwé we mía míai aníne ue íre tagariarauge. Ísara kegá we mía míai aníne ue tagariageheéna wání meri merinuge úwe.

32 Sóniga mó mahraréna, Manikáne Awanka tunse kiboki táhnsánuena weba márunsurahurairana tagarauge.

33 Téhwé ínéga we íre niahtebarauge. Ínéga wání meri merininkeheéna eqmaq núwátái anínká teniena, Manikáne Awanka weba tumíarai anínká wewega Manikáne Awa inkéhe uraire.

34 Íné mina aiq tagéna teiúge. We Manikáne ahninkáwá wíre úwe.

Apahránítógá Sísá kéro ehwehne.

35 Ahrina tahnsá Sónireq we kéroya anitéreq mó iriwe míówe.

36 Sísá noguwana Sóniga tagéna mahraréna, Tagariáhta. We Manikáne Sipisípiq Áráhq míre úwe.

37 Úwara Sóni kéroya anitégá wene ehweh irera Sóni auwera Sísá kéroye.

38 Sísá kérojana wega pabeqme se tagéna sensabé, Aneq sahroyo úwe. Aneq sahroyo úwara sega wensabé Árábaio, are ahbeq kaegaeono uye. Mi áwíq Árábaíwé áwahewé Íwáhnoraníne.

‡ 1:27: Máhka 1.7 aigárápéqté éhwéh tagáhno.

39 Uyana wega sensabé, Seragahtao úwara sega we kéréra Sísá kaegaeúrabeq tagoye. Íó tunsorerutaq sega weba mitaq míóye.

40 Sónine ehweh irera se Sísá kéroya anité mó aní áwíq Ehntarue. We Sáímóni Pítane ábákawae.

41 Ehntaruga mitaq auwena wenawah Píta anebahréna tagéna wensabé, Manikánka omaq ato animé Mésáía miéhрана aiq tagoge úwe. Mésáíawe áwahewé ite meirena kaweritankeheéna Manikánka omaq ato aní míre. §

42 Aiq tagoge éna wenawah meqména Sísaba móatowe. Sísaga Píta ebitáwéna wensabé, Are Sáímónie. Are Sónine ahninkáwá wóne. Mó kegá mó awíq Sípásie áwíratagéhe úwe. Sípásiwe Pítawe peh morá éhwéhnéna áwahewé ebah mire.

Sísaga Pírípireq Nátáníéreq síáhrabú ehwehne.

43 Mó ahrina tahnsá Sísaga iwíáhéna, Íné Kehrari marákórápéq pokinie iwíáhéna wehukení wenáwíq Pírípi tagéna wensabé, Séniro úwe.

44 Pírípiwe Pétásáira suwahpeqte ánine. Ehntarureq Pítareq moq mibeqté ánitée.

45 Pírípiga Nátáníéri koragéna wensabé, Mósísiga sehgióro ú ehwehniká tei teinu animé Manikáne ehweh iraru kega sehiranue tei teinu animé miéhraq tagóne. We Sósépane ahninkáwáe. We Néhsara suwahpeqte aní wenáwíq Sísae úwe.

46 Úwana Nátáníériga wensabé kasenéna, Néhsara suwahpeqte kaweq animé serahiro úwana Pírípiga wensabé, Seragáhno úwe.

47 Nátáníériga Sísaba súwana we tagéna mahraréna, We aiq pútaq kaweq Ísara anine. Wene arupipeq íre péhe iwíáhi anine úwe.

48 Úwana Nátáníériga Sísansabé, Arewe árahue íné tagariahno úwana Sísaga wensabé, Pírípiga arensabé íre áhrabirana tagoge. Are awanká nona míahnana tagoge úwe.

49 Úwana Nátáníériga Sísansabé, Íwáhnoraníno, are Manikáne ahninkáwá wóne. Are Ísara kené anotah wahnáh aní móne úwe.

50 Úwana Sísaga wensabé, Are awanká nona míahnana tagoge teawu púah aiq pútare aintahno? Pehgáriq otáq sánsá amahnága mirauge. Mókake anotah otáq sánsá tagankehe úwe.

51 Sísaga wensabé mó mahraréna, Kawerue írátiahno. Mókake íopeq sawekínaraq tagankehe. Íopeq sawekínaraq Maniká miéhabeq íopeqté kegá íné wehukení úku anípá we kiotaiq we tuotairira tagankehe úwe.

§ 1:41: Mésáíawe Karáhéwé morá áwíq míre. Karáhénsabe éhwéhmé púku anehpeqte sehírámé “Manikáne Púkuipéq Kéh Áwahe Éhwéhne” ue kéhrabeq tagáhno.

2

Wáninka náhniáq sera ano úkú ehwehne.

1 Ahrina tahnsá Kéána suwahpeq Kehrari marákórápéq pahuwiraritórabéq taganieéna Sísane anowa mitaq míowe.

2 Sísareq ite we kérahwána kereqsabé, Pauarítáhrabéq tagagehboq máhoro úwaq sewane.

3 Mibeqté náhniáq sera ano parabagútaq Sísane anowagá wensabé, Sera ano aiq parabagire úwe.

4 Úwana Sísaga wensabé, Minawé íre itereq wehgaq mire. Ínéga ótaq sansá mirau tanáhráq íre suríéhre úwe.

5 Úwana Sísane anowagá arambehri keyábé, Wega miraoro ína ehwéh kawerue sehgióro úwe.

6 Abapete morá wání ántéhyá mitaq kowe. Anotah antéhyámári kéna Asiu kegá sene pabeq pabeq sansa miraigeheéna mitaq kowe.

7 Sísaga sensabé, Antehyamáripépéq wání obenkíq mánhro úwara obenkíq márówe.

8 Obenkíq márówana Sísaga sensabé, Uwe táhutahuq wahnáh mewe móáwéro úwana wáninka náhniáq sera ano úkúwe.

9 Sega uwera mewera móáwúwana táhutahuq wahnáhnká mi será ano nawe tagéna áhtenuwe. Wání antéhyá obenkíq márótaq táhutahuq wahnáhnká íre tagariowara peh morá arambehri kegá tagaríowe.

Táhutahuq wahnáhnká náhniáq sera ano nawe tagéna o menáhwé áhrabúwe.

10 Áhrabéna wensabé, Kiraboo kene sánsámé sene kaweq nahniáq sera ano ebeq nárigéhe. Nehra kegá siyahbankirahnarag íre tei será ano nárigéhe. Arega mina onserah íre miraóne. Arega áhnte tei será ano matawé anehe náiene úwe.

11 Minawé Sísaga ebeqte ótaq sánsá Kéána suwahpeq Kehrari marákórápéq miraúwe. Wega ótaq sansá miraúwara mío kega tagéra áhtenuwe. Mitaq ite we kérahwána kegá wensabé aiq pútare atahwáne.

12 Sísareq wenanoreq wenábáqmarinseq ite we kérahwána kereqka mitaq sueq Kápénéáma suwahpeq pokue táhmaro wehekáh mitaq kowíahwane.

Sísaga Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhtápéqté paiqnanánu ke máhpeq kaqsuo ehwéhne.

(Mátítyu 21.12-13; Máhka 11.15-17; Árúka 19.45-46)

13 Ite Asiu kené sótaikú iahreraq ko tánáhráq wahtotarútaq Sísaga Sarúsarama suwahpeq kiuwe.

14 Kiena Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhtápéqté wíráipépéq kibekúwara sipisípiqkakáq káhoakáq kibokiakaq móneakáq paiqnanánu ke tútuue míowe.

15 Tútuue míówana Sísaga susa náhgáqtáté pawa kíráwe mi nahgáqtáté moke paiqmáro keakáq sene ménkámehnkánkakaq máhpeq kaqsuowe. Kaqsuena móne paiqnanánu kené móne paentáruena sene wéhuwehu tahbéwárí pioruowe.

16 Pioruena pina paiqmáro keyabé, Minawari mewe móaráhro éna Nánibone nahtapeqté mátábúrápéq paiqnanániyeho úwe.

17 Úwaq ite we kérahwána kegá minawarí tagéq Manikáne sehira iahreraq kowe. Mi sehiránká mahraréna, Arene nahnsabe anotahtaq iwíáh iwíáhéna peh kawetaq kankeheéna págege sansá mirauge ire. (*Buk Song 69.9*)

Apahtáróráq mó pearaníe ú ehwehne.

18 Asiu kegá Sísansabé, Árahinsabé kaqsuahno? Arega kaqsuahnayabé ótaq sansá sokigi aio uwe.

19 Uwana Sísaga sensabé, Mah nah Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náh sokoruehrana ínega apahtáróráq mó pearaníe úwe.

20 Úwara Asiu kegá wensabé, Mah nah pe arámbéhríwé áhnte opéq 48 opéq arambehriue pearówe. Arega peh apahtáro wéhékáhmé árahue pearanibo uwe.

21 Sísaga íre nahnuransabé peh wene anonkansabé irarúwe.

22 Sísaga pukúwana oganúq atotaq ite we kérahwána kegá mi ehwéh iahreraq matiahwane. Iahreraq matiahwanayabé itega Manikáne sehirankakaq Sísaga teiu ehwéhnikákáqsabé aiq pútare aritahwáne.

Sísaga ómi kené iwíáh tagariéhre i ehwéhne.

23 Ite Asiu kené sótaikú iahreraq ko táhútáhúq tánáhráq Sísaga Sarúsarama suwahpeq míowe. Míotaq wega ótaq sansá miraúnsabe áhnte kegá wensabé aiq pútare atówe.

24 Sísaga ómi mi kehinané sirupipeq tagario púana sensabé íre aiq pútare aritowe.

25 Mó kegá Sísaga íre teawúwana peh wewega wehukene sirupipeq tagariowe.

3

Manikáne Awanka maqmaréhnsabé éhwéhne.

1 Péhrasi aní wenáwíq Níkoríma anotah Asiu aní ména

2 inokáhpeq Sísaba séna wensabé, Íwáhnoraníno, are Maniká míéhrebeqte aní móne. Ai q tagarióge. Arereq Manikánseq moráráq mía míaóya puah arega ótaq sansá miraóne úwe.

3 Úwana Sísaga wensabé, Kawerue írátiahno. Peh morá we-nanoga maqmaréhnsabé íre awehraq kéhre. Manikánka wahnahnirabeq kioráhi aní mónkakáq maqmarankéhe úwe.

4 Úwana Níkórímaga Sísansabé, Árahiro? Anonusa ániné anowagá mónkakáq íre maqmarahráhire. Wenanoga árahue mónkakáq maqmarankéhbo úwe.

5 Úwana Sísaga wensabé, Kawerue írátíahno. Arenanoga maqatáráinsabé íre awehraq kéhre. Peh morá Manikáne Awanka maqmaréh ánínká Manikánka wahnah wahnah-nirabeq kioráhire.

6 Wehukenínká peh mó áwáhu wehukéní maqmarahráhire. Manikáne Awanka webataq o awá maqmarahráhire. Maq-marena inkéhe.

7 Arenanoga maqatáráinsabé íre awehraq kéhre. Peh morá Manikáne Awanka maqmaréh ánínká Manikánka wahnah wahnahnirabeq kioráhire teawúnsabé íre áhtenúno.

8 Sóiriqka pehipi sirah tagáhne. Sóiriq eheqte sirapómo? Eheq pokirapómo? Are íre tagariahne. Mina inserah Manikáne Awanka o awá maqmarena inkéhe úwe.

9 Úwana Níkórímaga Sísansabé, Minayabe árahiro

10 úwana Sísaga wensabé, Are Asiu ke síwáhnoróna aní móne. Minawé árahinsabé íre irahno?

11 Kawerue írátíahno. Íné író éhwéh iraréna íné tagonsabé teawúgah arega néne ehwehnsabé íre aiq pútare aintahne.

12 Marakóipeqté teawú náneqmarí arega íre aiq pútare aintahnayabé Maniká míéhrobeqte éhwéh teawenah árahue aiq pútare aintaníbo?

13 Mó anínká Maniká míéhrobeq íre kíre. Peh morá wehukení úku anínká ínébataq mitaq mía míaéna marakóipeq tumíarauge.

14 Mósísiga káhpahraté miraro wehe uworapeq awankátaq táhparena pankeqme pearonserah sega íné wehukení úku aní pankeragéhe.

15 Ínénsabe aiq pútare aintáh kégá oga mérapeq aiq awaq míáhwe úwe.

Sísansabé aiq pútare atáh kényábé éhwéhne.

16 Manikánka mah kehiná kéhínánsabé anotah arútábóiri puana webataq wenahni eqmarowe. Wenahninsabé aiq pútare atáh ké íre toráh agia peh oga mérapeq awaq mianehra-woe.

17 Wenahninká mah kehiná kéhíná ehweh aritankeheéna eqmaroo? Írakaumo. Mah kehiná kéhíná kaweraritankeheéna eqmarowe.

18 Manikánka wenahninsabé aiq pútare atáh ké íre ehweh arítéhre. Manikánka wenahninsabé íre aiq pútare atáh ké ehweh arítéhre. Webataq wenahninsabé íre aiq pútare atáh púana ehweh aritena anotah abíáhnsá arita aritaire.

19 Téhrehnka inserahni anínká marakóipeq tumíowe. Mahbeqté kégá ahababáq aruqaruronsabé sunkíkírirabeqsabé

suwabhéna téhrehabeqsabé íre suwabhówe. Minayabe ehweh arítéhre.

²⁰ Ómi ahbabáq kega téhrehabeqsabé suwahriehnsabé mitaq íre séyéowe. Mó kegá sene ahbabáqmari tagehoéra téhrehabeq íre séyéowe.

²¹ Peh kaweqtaq mía mía kega téhrehabeq séyéowe. Manikánka págege arítéhrra mirao arámbéhrí mó kegá tagagehéra téhrehabeq séyéowe.

Sóniga Sísa sína ehwéh pahsuo ehwéhne.

²² Sísa req ite we kérahwána kereqka Sarúsarama suwahpeq sueq Súría marákórápéq pokowane. Sísa gata iteba mitaq ména mó ke wání meriuwe.

²³ Sóniga Serima suwahpeq wahtotaq Inona arahno korabeq míowara áhnte wání ko púara mó kegá mitaq suwana Sóniga wání meriuwe.

²⁴ Mi tanáhráq mó kegá Sóni íre karábúsiipéq móátówe.

²⁵ Asiu anínseq Sóni kéro kereqka wání sosue sansánsábé ehwehéra Sóniba suwe.

²⁶ Sóniba séra wensabé, Íwáhnoraníno, arereq Sorana aroipéq seberaebéq mitaq teiátóna anímé wega mahtaq ména wání merírara ómiga are auwera weba pokowe uwe.

²⁷ Uwana Sóniga sensabé, Manikánka webataq itene arambehri tei teinire.

²⁸ Manikánka ite meirena kaweraitankehéna peh morá aní omaq atowe. Ínéwé íre mi aní úge teiátáu mino. Manikánka íné ebeq eqmaq núwátáire teiátáu mino.

²⁹ Ibehinínká wenawehqpa pokinserah amahnága ómiga Sísa poku pokuowe. O menáhwéné iyahnabo anínká mitaq ména wene ehweh irena wene arupipeq eyoyóinserah amahnága ómiga íné nuera weba pokonsabé nirupipeq eyoyóire.

³⁰ We anotah aní úkínana íné pehgáriq aní úkono úwe.

³¹ Maniká míéhabeqte tutai aní peh anotah aní ména moke mó ke kiotaikire. Marakóipeqté aní peh mahtaqté aní púana peh mahtaqté sánsánéna mahtaqté éhwéh tei teinire. Maniká míéhabeqte tutai aní peh anotah aní ména moke mó ke kiotaikire.

³² We anotah aní ména wega tagariéh náneq írátiéh náneq ehwéh teíraq itega íre íráhwe.

³³ Wene ehweh kawerue íráh kégá, Maniká aiq pútaq aní míre atáhwe.

³⁴ Manikánka eqmaro aninká Manikáne ehweh kawerue tei teinire. Manikáne Awanka weba mía míai puana peh kawerue tei teinire.

³⁵ Manikánka wenahninsábé arutaboirena moke auráq matiahno atéhre.

³⁶ Wenahninsábé aiq pútare atáh kégá oga mérapeq aiq awaq míáhwe. Wenahniné sánsánsábé suwahrieh ke oga mérapeq íre awaq miowana Manikánka anotah abíáhnsá arita aritaire úwe.

4

Sísareq Sámária marákórápéqté ínínseq ehwehnuya ehwéhne.

¹ Mó kegá Péhrasi keyábé, Peh táhmaro kegá Sóniba suwana wání meriátáire. Áhnte kegá Sísaba suwana wání meriátáire uwe.

² Írakaumo. Sísaga wání íre meriuwaq peh morá ite we kérahwána kegá meriewáne.

³ Sísaga mi ehwéh irotaq wereq itereq Súría marákórápéq sueq Kehrari marákórápéq mónkakáq kouwekowane.

⁴ Itega Sámária marákó kótaikoneheowane.

⁵ Sámária marákó kótaikowanaraq Sáika suwahpeq koneheowane. Koneheowanaraq Sékópaga wenahni Sósépa awu marákórápéq kowane.

⁶ Sékópaga ubuqmaro mataípéqté wání mitaq kowe. Kowana Sísaga íre wahto nogu púana tawa tawanéna wéhékáhnabubu mitaq tútuue míowe.

⁷⁻⁸ Ite Sísá kérahwána kegá Sáika suwahpeq tópah sahq kowanaraq Sámária inínká wání sabatáhq súwe. Sísaga wensabé, Wání nánio úwana

⁹ Sámária inínká wensabé, Íné Sámária iní múge. Are Asiu aní míahna puah aneqsabé wání nánio eno úwe. Sámária kegá néu antéhyápité Asiu kegá íre néunsabe kasenúwe.

¹⁰ Sísaga wensabé, Arega Manikánka aweráhi naneq íre tagariahne. Wání nánio teawú ání íre tagariahne. Arega tagariahnaraq tahirí oga mé wání nánio énana nágú irino úwe.

¹¹ Úwana mi inínká wensabé, Mi mataípéqté wání íre wahto mire. Are antehya íre matiahne. Oga mé wanímé eheqte uwe nániníbo?

¹² Iteinahbú Sékópaga mi mataípéqté wání iuwe. Sékópahé karírónánínseq wene ménkámehnkámarínseqka mitaq nowe. Arega ínénsabe, Íné oga mé wání aweráhu aní múge énayabé arewe Sékópa kiotaigme míahna anípo úwe.

¹³ Úwana Sísaga wensabé, Mipéqté wání nehra ke mótaq mó tahbobóoneherawoe.

¹⁴ Nágú wání nehraq mó íre tahbobóinawire. Írakaumo. Nágú wání nehraq arupipeq oga mía mía aráhnó tahnsa tuerueinae úwe.

¹⁵ Úwana mi inínká peh mataípéqté wánínsábé wíre íwíáhéna wensabé, Mahtaq séyéyabe nuwahriehre. Mó tahbobóinehboq teniena wání nánio úwe.

16 Úwana Sísaga wensabé, Arenawehq koweqme setao úwe.

17 Úwana, Íné íre nánuwéhqkakaq ání múge úwana Sísaga wensabé, Íné íre nánuwéhqkakaq ání múge tenienayabé aiq pútaróne.

18 Arega mó weh mewe mipinsuq mó weh mewe mipin-surue moberíáh wéh mewe sutona wino. Amahnága kérahna wehwé íre arenawehrurá míre. Minayabe aiq pútaróne úwe.

19 Úwana mi inínká wensabé, Are moke íné éhweh írátíahna puah íné iwíáhume are Manikáne ehweh iraréna aní móne.

20 Itene igaqnaréhga mah sawéhráq Manikánsabe iwíáh iwíáh ata ataúwe. Arenanahbúréhga iwíáhéera, Sarúsarama suwahpeq Manikánsabe iwíáh iwíáh ata ataoro ewe. Manikánsabe ahbeq iwíáh iwíáh atanéhnkono úwe.

21 Úwana Sísaga wensabé, Ai q pútare ainto. Mókakewe íre peh mi sawéhrápéqkákáq Sarúsarama suwahpeqkákáq wehukega Manikánsabe iwíáh iwíáh ataneherawoe.

22 Ite Sámária kegá iwíáh iwíáh atáh náneq íre írátíáhwe. Ite kaweritahna aní Asiu aní púaq Asiu kegá iwíáh iwíáh aintáh aní tagaríáhwe.

23 Mókakeakáq amahnágaakákáq Manikáne Awanka págege aritéh kegá aiq pútaq sansánéra Manikánsabe iwíáh iwíáh atéhrataq sebataq Iteribonsabé kawerue iwíáh iwíáh atáhwe. Iteriboga mina tahnsa ké wensabé iwíáh iwíáh atáhnsábé awahbehre.

24 Maniká íre áúakaq anínéna peh Wenawanka mía míaire. Minayabe kawerue iwíáh iwíáh atagéhboq iteiuwanka Manikánsabe iwíáh iwíáh ateq aiq pútaq sansánoro úwe.

25 Úwana mi inínká wensabé, Íné írátíómé ite meirena kaweraitankeheéna Mésáía, Manikánka omaq ato anínká sinawire. We sínagake moke teinkéhe úwe.

26 Úwana Sísaga wensabé, Arega iraréna anímé íné úge úwe.

27 Úwaq ite Sísá kérahwána kegá kouwekowane. Sísareq mi inínseqka ehwehnuyansabé áhtenowane. Áhtenéq Sísansabé, Árahono? Aneqsabé ehwehnoyo íre iraria peh ehiya míahwane.

28 Mi inínká wene wání antehya mitaq marena wenawah-peq pokéna wenawahrahyabé,

29 Máhoro. Peh morá aní íné íre tagarai anínká moke ínega mirau naneqmarí pahqnúéhre. We seragahro. We Manikánka omaq ato anípómo. Seragahro úwe.

30 Úwara sega sensuwahpeq suera Sísaba suwe.

31 Sámária kegá áhnbórá sutaq ite Sísá kérahwána kegá wensabé, Íwáhnoraníno, táhutahurúno ewanana

32 wega itensabé, Íné itega íre tagaríáh táhútáhúq kéhre úwe.

33 Úwaq iteite náhenéq, Mó anínká táhutahuq awirápómo ehmuníq éhmúníqtaq irarewane.

34 Sísaga itensabé, Íné eqmaq núwátái aniné arambhiriwe néne táhutahuq mire. Mina mirainauga.

35 Itaréitaré íó parabagínaraq onkiyonsá nera kéh tánáhráre iyeho. Amahnága tagariáhro. Onkiyonsá áhnte nera kéhnserah Maniká Iteribo íre tagariáh ké áhnte miáhwe.

36 Onkiyonsá nera kéhrara mirauwiáhnserah oga mérapeq wehuke mórítáhró. Móriteq oga mía mía apéq meyagéhe. Manikáne ehweh teri terino kereq wehuke mórítáh kéreque irupipeq eyoyóinkehboq mórítáhró.

37 Iteinahbúréhga mahraréra, Mó kegá ayu uqmatowara mó kegá onkiyonsá mirauwiáhwe uwe. Mina unserah mó kegá Manikáne ehweh teri terinowara mó kegá wehuke meriqmera mórítáhwe. Sega mahraru ehwéh aiq pútaragire.

38 Ínéreq mó kereqka Manikáne ehweh teri terinonaq ite wehuke meriqmeq Íteriboba mórítageheéna eqmaq íúwóge. Teri terinúnayabé ite áhnte meriqmeq mórítagehe úwe.

39 Mi inínká, Moke mirau naneqmarí teníre únsabe áhnte Sáika suwahpeqte Sámária kegá Sísansabé aiq pútare atówe.

40 Aiq pútare atera Sísaba séra wensabé, Máho. Iteruwahpeq sewiáhno uwana Sísaga téhtaréráq sensuwahpeq kowíowe.

41 Sísaga mitaq síwáhnorúnsabe áhnte mó kegá aiq pútare atówe.

42 Aiq pútare atera mi inínsabé, Íre peh morá arega teienayabé aiq pútare atone. Ite wene ehweh kawerue ironayabé wensabé aiq pútare atone. We aiq pútaq mah kehiná kéhíná meirena kaweraitéh ání míre atone uwe.

Sísaga anotah wahnáhné ahninkáwá kawerato ehwéhne.

43 Sísaga mitaq téhtaréráq ména suena Kehrari marákórápéq pokúwe.

44 Sísaga naho mahraréna, Manikáne ehweh irari aní mó ke suwahpeqte kégá iwíáh iwíáh atáhwe. Peh morá wewawahraha wensabé íre iwíáh iwíáh atáhwe úwe.

45 Sísaga Kehrari marákórápéq pokútaq mibeqté kégá eyoyóue mehweh atówe. Sega Sarúsarama suwahpeq táhutahuq notaq Sísaga mirau arámbéhrí aiq tagariówe. Menah mirau arambhiri tagarió púara eyoyóue mehweh atówe.

46 Sísaga Kéána suwahpeq Kehrari marákórápéq wánítate náhníaq sera ano mirarorabeq mónkakáq pokúwe. Kápénéáma suwahpeqte wáhnáh wenawahpeq míowana wenahni anotah awáhréúwe.

47 Mí wahnáh ánínká Sísaga Súría marákó suena Kehrari marákórápéq sire u ehwéh irena Sísaba pokue wensabé, Nénahni pukinaire. Arega nánuwahpeq segawerato éna pagu pagunúwe.

48 Sísaga wensabé, Arega ótaq sansá tagéyabe awahbehre. Pehipi íre aiq pútare aintahne úwe.

49 Úwana wega Sísansabé, Nénahni pukínehboq peheráh súno úwana

50 Sísaga wensabé, Pokúno. Arenahni oga míanawire úwana mi wehgá Sísane ehwehnsabé aiq pútare atena pokúwe.

51 Ahbiah tahnsá wene nahtapeqsabé séwotaq wene arambehri kereq ahtapeq piehgíúwe. Segá wensabé, Arenahni kaweragirana oga míéhre teawúwe.

52 Teawúwana wega sensabé, Aneq tanáhráq kaweragiro úwara sega wensabé, Inokáh tunsoreráitaq kaweraguraire uwe.

53 Úwana abowágá iwíáhéna, Sísaga, Arenahni oga míanawire teniátái tanáhráq peh monseráh tánáhráre úwe. Minayabe moke mi karírónáninká Sísansabé aiq pútare atówe.

54 Sísaga menah Súría marákó suena Kehrari marákórápéq séna anehe mi otáq sánsá Kéána suwahpeq miraúwe.

5

Sísaga káwehu ayehráq awahre aní kawerato ehwéhne.

1 Mó tanáhráq Asiu kegá Sarúsarama suwahpeq táhutahuq norabeq Sísaga koraganieéna pokúwe.

2 Sarúsarama suwahpeq kurirapéqté ónsá áwíq Sipisípiq Onsáe. Onsarapéqté kégéu ah ayehrápéq wání káwehu kowe. Íbaru ehwéh, Asiu kené ehwehme mi kawéhú áwíqmé Pétésárae. Mi kawéhú ayehrápéq moberíah atataia náhmári kowe.

3 Mítaq áhnte awáhré ké íre sugia peh surahpeq míówe. Aigará soriqnahnu kereq aura pira kéreq ah íre nogoráhu kereq mitaq míówe.

4 [Maniká míéhrebeqte íópeqté áninká mó tanáhráq mó tanáhrárué mi wání áwíq áwíorúwe. Áwíq áwíorútaq ebeq tu awáhré ániné anepeq wáninka tabagúwana wene awahre suansúá kaweragúwe. Minayabe áhnte awáhré kégá kaweraginkeheéra káwehu ahtaq sáhuríówe.]

5 Peh morá áninká peh íregáritaq opéq 38 opéq awahreúwe.

6 We surahpeq míowana tagéna we áhnte opéq awahreúme Sísaga tagariowe. Tagarawéna wensabé, Awaho ani méyabe awiwo úwe.

7 Úwana mi anínká Sísansabé, Wáninka aroroitaq mó anínká wánípipeq íre meniqlmena márúnintéhre. Íné tue tueutaq mó anínká ebeq tubaiqme tubaiqmeowe úwe.

8 Úwana Sísaga wensabé, Irigúno. Arene máhriq mewe pokúno úwana

9 we suansúá kaweragúwana kie irigue wene máhriq mewena pokúwe.

10 Minayabe Asiu kegá kawerato aninsábé, Iboramé ahrena ahrena wehekáh míre. Arene máhriq mewe nogíneho uwe.

11 Uwana wega sensabé, Íné kaweraintéh ánínká, Arene máhriq mewe pokúno teníre úwe.

12 Úwara sega wensabé, Arene máhriq mewe pokúno teawí ánímé inseboue kasenuwe.

13 Áhnte wehekéqká paitió púana Sísá íre ábóraq míowe. Íre ábóraq míonsabe kawerato anínká sensabé, Kaweraintéh ánímé íre tagaríoge úwe.

14 Anehetaq Sísá Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhtápéqté mátábúrápéq ména kawerato aní tagéna wensabé, Amahnága awaho ani míahne. Mó awahreurna serahninehboq móme íre ahbabáruño úwe.

15 Kawerato anínká pokue Asiu ke tagéna sensabé, Íné kaweraintéh ánímé Sísae teriuwe.

16 Sísaga ahrena ahrena wehekáh mi aní kaweratonsabe Asiu kegá Sísá áwíoqnowe.

17 Áwíoqnowana Sísaga Asiu keyábé, Nániboga ahriahri arambehrii puana ínégakákq arambehriuge úwe.

18 Sísaga ahrena ahrena wehekáh arambehriúnsabe Asiu kegá abiahnsanéra subiq suanéhe iwíáhuwe. Sísaga Manikánsabe, Nániboe atowe. Manikánsabe, Nániboe atonsabe Asiu kegá mahraréra, Wega, Ínéreq Manikánseq monseráh ánité úye irarime anotahtaq íre kawerire éra suboneheqmúne iwíáhuwe.

Sísaga ehweh ariteyabe éhwéhne.

19 Sísaga sensabé, Kawerue írátíáhro. Íné wenahninká pehipi íre miraorahuge. Nánibone arambehri tagéna wega mirainserah íné wenahninká mirauge.

20 Nániboga íné wenahninsábé arutaboairaintena wene sánsá moke teni teninire. Wega mó kiotaigme arámbéhríákákq sokigi aintankéhe. Minayabe itega áhtenigehe.

21 Nániboga puko ke iriwe oganúq sítéhnserah íné wenahninká iwíáhu ke oganúq sitahráhuqe.

22 Nániboga mah kehiná kéhíná íre ehweh arítéhre. Ehweh arámbéhríwé moke íné wenahninsábé, Ehweh arito aintéhre.

23 Nánibo áwíq pankerera iwíáh iwíáhonserah íné wenahni níwíq ómiga pankerera iwíáh iwíáh aintageheéna ehweh arito aintéhre. Íné wenahninsábé suwahrieh kegá eqmaq núwéh aní Nánibonsabé íre iwíáh iwíáh atáhwe.

24 Kawerue írátíáhro. Néne ehweh irera íné eqmaq núwéh áninsábé aiq pútare atáh ké oga mérapeq aiq awaq míáhwe.

Ínéga se íre ehweh aritaníe. Pukia ánimárí tahnsa méra oganúkue mía míaoewe.

Sísaga wehuke sainsuahna ehwéhne.

²⁵ Kawerue írátíáhro. Amahnágaákák mókakeakák pusa kégá íné Manikáne ahninkáwáné ehweh iragéhe. Irera oga mía míaiagehe.

²⁶ Nániboga oganúq itahráhinserah íné wenahninká moq oganúq itahráhuge. Nániboga oganúq sito aintéhre.

²⁷ Nániboga ínénsabe, Are wehukení úkóna aní míahna puah ahbabáq keyabé ehweh arito aintéhre.

²⁸⁻²⁹ Mókake ómi pukia ké maisaráhrabeqte kégá néne ehweh iragéhe. Íréhrataq kie irigigehe. Kaweqtaq mía míao keyabé, Oga mérapeq pokoro aritaníe. Ahbabáq aruqaruro keyabé ehweh aritena, Iraipéq pokoro aritaníe. Ínéga iraru ehwéhnsábé íre áhtenoro úwe.

³⁰ Sísaga mó mahraréna, Ínébataq íre miraorahuge. Íre peh morá ínénéne iwíáhe. Íné eqmaq núwéh ániné iwíáh írátíó púana kawerue wahnahnarítóge.

³¹ Néne sánsánsábé ínébataq teiútáq tahirímé íre aiq pútare aintáhro teiú irino. *(Lo 19.15)*

³² Néne arambehriyabé Nániboga teíre. Néne sánsánsábé irari ehwéh aiq pútaq ehwéhne. Mína aiq írátíóge.

³³ Itega wehuke Sóniba eqmaq sutowana wega aiq pútaq ehwéh iraréna néne sánsánsábé teriátáire.

³⁴ Íre peh wehukene ehweh írátíóge. Ite oga mía míaiageheéna mah ehwéh teiúge.

³⁵ Ah tagageheéna áráhmuga téhrehnserah itega íné tagariageheéna Sóniga kaweq ehwéh teiátáire. Mí tanáhráq wene ehwehka itene irupipeq eyoyó aitaráire.

³⁶ Nániboga miraúno i arámbéhrí mira aruqaruruge. Minayabe Nániboga eqmaq núwéhraq tagaríáhwe. Néne arambehriga Sóniga teí éhwéh kiotaikire.

³⁷ Íné eqmaq núwéh ání Nániboga néne sánsánsábé aiq teiátáire. Wene ehweh ite íre írátíáhwe. Wene auranabiah-tapeq íre tagaríáhwe.

³⁸ Itega íné eqmaq núwéh ánínsábé íre aiq pútare aintáh púana wene ehweh itene irupipeq íre kagaire.

³⁹ Ite oga mérapeq awaq mianeheéq Manikáne sehira sáhsahwe taga tagowe. Mí sehiránká íné éhweh aiq teíre.

⁴⁰ Aiq teíraq itega ínéba íre séyéonsabé árahue oga mérapeq awaq mianéhbo?

⁴¹ Íné anotah niwíq wehukebate íre meanieéna iraruge.

⁴² Itega Manikánsabe íre irutaboiratáhwe. Minawé aiq tagaríóge.

43 Nániboga íné eqmaq núwéhraha sugaqme ite íre mehweh aintáhwe. Mó aní peh wenáwíqtaq si aní mehweh atáhwe.

44 Mó kegá itensabé iwíáh iwíáh aítáhnábé iuwahbehre. Manikánka kaweróne aítahnayabé íre arutaboiro puag árahue ínensabe aiq pútare aintanéhbo?

45 Ínéga Maniká míéhraheq ite ehweh aítanae iwíáhiyeho. Mósísiga ite séhréh aítankéhe iwíáhiyeho. Írakaumo. Wene ehwehnka ehweh aítankéhe.

46 Mósísiga néne sánsánsabé sehiranue teiuwe. Minayabe itega wensabé aiq pútare atáhtáq tahirímé ínensabe aiq pútare aintáh irino.

47 Mósísiga teiu sehiránsabé íre aiq pútare atáhnábé ínega teiú éhwéh árahue aiq pútare aintanéhbo úwe.

6

Sísaga 5 táhúséni (5,000) weh kiraboué ehwehne.

(Mátíyu 14.13-21; Máhka 6.30-44; Áruká 9.10-17)

1 Mó tanáhráq Sísaga Kehrari kawéhútáq sípi kéwewena kure seberaebéq pokúwe. Kehrari kawéhúmé mó awíq Táibéria kawéhúne.

2 Mitaq Sísaga awahre ke kawerarito púara áhnte kegá tagéra ótaq sansáne éra we kérowe.

3 Sísareq ite we kérahwána kereqka sáwéhrapeq kire mi sawéhráq tútuue míahwane.

4 Ite Asiu kené sótaikú iahrerraq ko tánáhráq táhutahuq né tanáhráq wahtonúwe.

5 Áhnte kegá Sísaba kíúwana tagéna Sísaga Pírípinsabé, Sira kegá tópah nehransabé árahue paiqmaranéhnkono úwe.

6 Sísaga miráina arámpéhri aiq iwíáhéna peh Pírípinsabé áhwárawe tagéna wensabé, Árahue paiqmaranéhnkono éna kasenúwe.

7 Pírípiga wensabé, Áhnte monéráté 200 Kína tópah paiqme pehgáritarue sararáhna íre awehraq kanawire úwe.

8 Sísá kéro aní awíq Ehntaru, Pítane ábákawagá Sísansabé,

9 Mahtaqté ánimái we moberíáh párétiákáq téhtaré páhnikákáq matiéhre. Áhnte ke míáh púana mina abehq náneq tahnsáne úwe.

10 Sísaga ite we kérahwána keyábé, Tútuoro teriéro úwe. Mitaq áhnte ahpépáhq kotalq tútuue míówe. Se peh íregáritaq wehuké 5 táhúséni (5,000) wehuké míówe.

11 Sísaga mi paréti mewena Manikánsabe, Kaweróne atena keqme tútuue míó ke náriuwe. Páréti náriunserahnue pahnikákáq moq náriuwe. Sega táhutahuqsabé suwahbónserahnue náriuwe.

12 Ómiga siyahbankirowana Sísaga ite we kérahwána keyábé, Arahq suéhboq morábí sáharáhro úwe.

13 Úwaq itega moberíah páretí arahqmé airápété téhtaré páhsiketí úsawe obenkíq marahwáne.

14 Míó kega mi otáq sánsá tagéra mahraréra, Marakóipeq tuména Manikánka naho néne ehweh irarína aní eqmaraníe ú anímé Sísá wire uwe.

15 Sísaga iwíáhéna, Sega íné táhtorera ínénsabe, Amahnága itene anotah wahnáh aní míahno ainteho éna taqnobague webataq sáwéhrapeq pokúwe.

*Sísaga káwehu wání abobóráhtaba nogu ehwéhne.
(Mátíyu 14.22-33; Máhka 6.45-52)*

16 Íó tupekútaq ite Sísá kérahwána kegá káwehu waní áhkórapeq tunse

17 sípi kéwewe q kure seberaebéq Kápénéáma suwahpeq koneheowane. Penorabeq Sísaga iteba íre súwe.

18 Anotah soirírúnka nonaburóróúwe,

19 Sípiipéq kéq awanká karatáté wání subame kure peh ákáhta q wahtó kowanana Sísaga iteba wání abobóráhtaba súwaq tagéq áhreowane.

20 Áhreowanana Sísaga itensabé, Íné úge. Íre áhreoro úwe.

21 Itene irupipeq eyoyóéq wensabé, Máho ewanana Sísaga sípiipéq kiasague kirútuue míowe. Kirútuue míotaq ite pokonehe owanarabeq sípiipéq apubúue kowane.

Sísansabé anebahru ehwéhne.

22 Ahbiah tahnsá seberaebéqté kegá iwíáhéra, Inokáh peh morá sípi karáirana Sísá mipéq íre pokuraire. We kéro kega sebataq mewera pokurowe uwe.

23 Tálbéria marákórápéqté sípiwári kéwewera suwe. Tópah norabeq Sísaga Manikánsabe kaweróne atorabeq mi sipíwári wahtotaq kéwewera suwe.

24 Suwara míó kega Sísansabé anebahréra wereq ite we kérahwána kereq íre míahwanayabé sega Sísá koraganehéera mi sipíwári kéwewera Kápénéáma suwahpeq pokuwe.

Oga mía mía tahutáhúqsábé éhwéhne.

25 Sega seberaebéq Sísá tagéra wensabé, Íwáhnoraníno, arah-taq seno uwe.

26 Uwana Sísaga sensabé, Kawerue írátíáhro. Ótaq sansánuraunsabé íre sewe. Peh tópah náíátáugana iyahbankítáinsabé sewe.

27 Karekorahi tahutáhúqsábé íre arambehrioro. Peh oga mía mía tahutáhúqsábé arambehrioro. Mi tahutáhúqmé íné wehukení úku anínká náinie. Maniká Nániboga omaq intena kaweróne aintéhre úwara

28 sega wensabé, Manikáne arambehriwe aneq miraonehnikono uwe.

29 Uwana Sísaga sensabé, Nániboga íné eqmaq núwéh ánínsábé aiq pútare aintáhmé minawé Manikáne arambehri wire úwe.

30 Úwara sega wensabé, Itega arensabé aiq pútare atanéhboq aneq otáq sánsá mirainibo?

31 Manikáne ehwehnka mahraréna, Sega nageheéna wega íópeqté tópáh náriuwe ire. *(Kisim Bek 16.4)*

Mina únserah iteinahbúréhga uworapeq pehipi ko topáh nowe. Minayabe arega aneq otáq sánsá mirainibo uwe.

32 Uwana Sísaga sensabé, Kawerue írátíáhro. Mósísiga íópeqté tópáh íre náriuwe. Nániboga aiq pútaq íópeqté tópáh náíre.

33 Manikáne tópáh, íópeqté tópáh márunáíúnká mah kehiná kéhíná oga míahrahowe úwe.

34 Úwara sega wensabé, Mi topáh náí náínúno uwe.

35 Uwana Sísaga sensabé, Íné oga mía mía topáh múge. Ínéba sira kewé mó íre sirupibiinawire. Ínénsabe aiq pútare aintáh kéwé mó íre tahbobóoneherawoe.

36 Itega íné tagéq ínénsabe íre aiq pútare aintáhwe teiewóge.

37 Nániboga nánina kegá ómi ínéba sighehe. Ínéba sira kewé íre kaqsuaníe.

38 Íre ínénéne iwíáh peh íné eqmaq núwéh áníné awahbeh árámbéhrí mirainieéna íópeqté tumióge.

39 Íné eqmaq núwéh ánínká teniena, Návéna ke taqnobagiyehboq kawerue wahnahnatawéwahno. Anehe tanahráqmé návéna ke iriwe oganúq sito ire.

40 Nániboga teniena, Are nénahni tagéra aiq pútare atáh kéwé oga mérapeq awaq miagéhe ire. Tenínsábé mi kewé anehe tanahráq iriwe oganúq sitanauge úwe.

41 Sísaga, Íné íópeqté tumió tópáh múge únsabe Asiu kegá sibiahnsa atera seye ehmuníq éhmúníruwe.

42 Ehmuniq éhmúnírera, Ehweh teí ání wenáwíq Sísá wire. We Sósépane ahninkáwá wíre. Wenanoibo tagariona akéq móye. Amahnága wega, Íné íópeqté tumióge irarime árahinsabébo uwe.

43 Uwana Sísaga sensabé, Iteite abiahnsanue ehmuníq éhmúníriyeho.

44 Wehukega pehipi ínéba íre sighehe. Peh Nánibo íné eqmaq núwéh ánínká sabiri kegá ínéba sighehe. Mi kewé anehe tanahráq iriwe oganúq sitaníe.

45 Manikáne ehweh iraru kene sehiranka mahraréna, Manikánka ómi síwáhnorinkehe ire. *(Aisaia 54.13)*

Nániboga síwáhnori ehwéh íráh kégá ómi ínéba sewe.

46 Mah kehiná kéhínánká Nánibo íre tagahwe. Íné, Maniká míehrabeqte ánínká ínébataq Nánibo tagaraugé.

47 Kawerue írátíáhro. Ínénsabe aiq pútare aintáh ké oga mérapeq aiq awaq míáhwe.

48 Íné oga mía mía topáh múge.

49 Pehipi ko topáhmé iteinahbúréhga uworapeq méra naruera íre oga mía pehipi pukuwe.

50 Íópeqté tópáh tumiónsábé nehra kegá íre pukigehe.

51 Íné íópeqté oga mía mía topáh múge. Íné nehra kegá oga mía míaiugehe. Mah kehiná kéhíná oga mía míaiugeheéna íné pukinie. Minayabe náíéna topáhmé néne niwaq mire úwe.

Sísaga wene korahqkakáq awaqkakaqsábé irarú ehwehne.

52 Asiu kegá seyensabé ehwehéra, Mah aniné awaqme árahue náinkéhbo uwana

53 Sísaga sensabé, Kawerue írátíáhro. Íné wehukení úku aniné korahqkakáq niwaqkakáq peh áwé tagah kegá oga mérapeq íre awaq míáhwe.

54 Néne korahqkakáq niwaqkakáq nah kegá oga mérapeq aiq awaq míáhwe. Mi kewé anehe tanahráq iriwe oganúq sitaníe.

55 Oga mía mía tahutáhúqmé néne korahqkakáq niwaqkakáq mire.

56 Néne korahqkakáq niwaqkakáq nah kegá ínéba mía míaoewe. Ínéga seba mía míauge.

57 Íné eqmaq núwéh ání, Nánibo oga mía míai puana íné moq oga mía míauge. Íné oga mía míaunserah íné nehra kegá oga mía míaiugehe.

58 Íné íópeqté tú tópáh íre iteinahbúréhga no naneq tahnsáne. Sega pehipi ko topáh naruera íre oga mía míaoewe. Íópeqté tú tópáh nehra kegá oga mía míaiugehe úwe.

59 Sísaga mi ehwéh Kápénéama suwahpeq Asiu kené momiwí nahtápéq síwáhnorúwe.

Sísawe oganúq itahráhi ehwéhnikákáq áníne.

60 Áhnte we kéro kega mi ehwéh irera seye náhenéra, Minawé anotah pagégé éhwéh mire. Inseréhga iragéhbo uwe. Inseréhga iragéhbo éra ehmuniq éhmúníruwana

61 Sísaga wene arupipeq sene ehweh irena sensabé, Amahnága teiú éhwéhnsábé iuwahriehro?

62 Íné wehukení úku anínká túrabeq mó kionaq tagéq aneq iwíáhonehbo?

63 Manikáne Awanka oganúq ítéhre. Peh wehukega íre miraorahowe. Teiú éhwéhnsábé Manikáne Awanka oganúq ítéhre.

64 Ite mó kegá aiq pútare aintáhwaqme mó kegá íre aiq pútare aintáhwe úwe.

Sísaga wene arupipeq wensabé íre aiq pútare átó kereq wene naruo koweriranaú anínseq tagario púana mi ehwéh irarúwe.

65 Sísaga sensabé, Minayabe mah ehwéh teiewómé we-hukega pehipi ínéba íre sighehe. Peh Nániboga sabiri kegá ínéba sighehe úwe.

66 Úwara áhnte we kéro kega Sísaga auwera mó íre kérowe.

67 Sísaga ite airápété téhraníté kérahwána keyábé, Ite moq nuweq pokonehbo úwe.

68 Úwana Sáimóni Pítaga wensabé, Itene Wahnahno, inseba pokonehkonono? Arene ehwehnka oganúq itahráhire.

69 Are Maniká míéhrabeqte kaweqtaq mía míaóna aní móne. Ai q tagarione. Minayabe ai q pútare atone úwe.

70 Úwana Sísaga itensabé, Ite airápété téhraníté omaq itáráuge. Ite míáhrabeqte aní owainawane anine úwe.

71 We Sáimóni Ísíkáríótine ahninkáwá Súrásansabé irarúwe. We airápété téhraníté míórabeqte ánínká Sísane naruo weba koweriranaúwe.

7

Sísaga mó ke táhutahururabeq koragó ehwehne.

1 Asiu kegá Sísaga subíyehoéna wega Súría marákórápéq íre kuría peh Kehrari marákórápéq mó ke suwahpeq mó ke suwahperue ah noguwe.

2 Asiu kegá saqmaq saqmaq nahmarí pearera táhutahuru tanáhráq áhníbóránúwe.

3 Wenábáqmarinká Sísansabé, Ómi are kéráh kegá arene arambehri taganehboq mahta q sue Súría marákórápéq pokúno.

4 Arega anotah aní míankehboq kopípéq arambehriinehboq ábóra q arambehriúno. Arega óta q sansá mirainaraq mah kehiná kéhíná kosokigiúno uwe.

5 Wenábáqmarinká Sísansabé íre aiq pútare átó púara mi ehwéh iraruwe.

6 Sísaga sensabé, Amahnága íné anotah aní míó tánáhráq íre suriéhre. Ahriahriwe itene tanáhráre.

7 Ahbabáq kehinánká itensabé suwahbehre. Sene ahbabáqsabe teriu púana ínénsabe suwahriehre.

8 Iteite táhutahurorabeq pokurero. Íné anotah aní mé tanáhráq íre suriéh púana táhutahurorabeq amahnága íre pokinie

9 éna Kehrari marákóráq peh mitaq míowe.

10 Táhutahururabeq wenábáqmarinká kuwana Sísaga epéráhpérue mitaq suena Sarúsarama suwahpeq táhutahururabeq pokúwe.

11 Sísansabé anebahréra Asiu kegá táhutahururabeq mó kebá mó kebánue kasenéra, Sísá eheq míehro éra kasenuwe.

12 Míó kega Sísane sánsánsábé ehmuníq éhmúníréra mó kegá, We kaweq aní míre uwara mó kegá, Írakaumo. We péhe aní míre uwe.

13 Se Asiu kené wahnahmarínsábé áhreu puara Sísá éhweh íre pahsúówe.

14 Táhutahuru tanáhráq ákáhtaq parabagútaq Sísaga Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhtápéqté wíráípéq kibekéna síwáhnorúwe.

15 Síwáhnorúwara Asiu kegá áhtenéra mahraréra, Íre sigarue tagariéh aní míre. Árahue ahtebia aní úkurairo uwe.

16 Uwana Sísaga sensabé, Ínéga íwáhnoru ehwéhmé íre ínébataq néne iwíáhe. Mina íné eqmaq núwéh aníné iwíáh wíre.

17 Ínéga íwáhnoru ehwéhmé Manikáne iwíáhbópoq peh ínébataq néne iwíáhbópoq teiúge iwíáho? Manikáne arambehriyabé arutaboiréna mirainauge iwíáhi anínká néne ehwehme íre peh ínénéne iwíáh peh Manikáne iwíáh wíre ue tagariankehe.

18 Wewene ehweh síwáhnori anínká wewensabé iwíáh iwíáhire. Eqmaq núwéh anínsábé iwíáh iwíáh atónsábé íre péhenia peh aiq pútariahnsanuge.

19 Manikánka sehgióro ú ehweh Mósísiga naho teiu mino. Mi ehwéh ite íre íráhwe. Amahnága íné nubi q sueyabe ite aneqsábé iuwahbehro úwe.

20 Úwara míó kega wensabé, Owainawanka arene arupipeq míeh púah wega inserahni iwíáhóne. Are subiq suaneheme inseréhga irareo uwe.

21 Uwana Sísaga sensabé, Ahrena ahrena wehekáhtáq íné peh morá ótaq sansánunsabé ite iwíáh kikirowe.

22 Mósísiga naho káriq anímáigáúné síú amurúruwe sansa teiúwe. Íre Mósísiga peh iteinahbúréhga mi sansá áhwárarówe. Ité ahrena ahrena wehekáh mi sansámé mira aruqaruowe.

23 Mósísiga sehgióro ú ehweh anterúéhneho éq itega mi sansá ahrena ahrena wehekáhnkákáq mira aruqaruowe. Mira aruqaruome ínéga ahrena ahrena wehekáh wehukení kaweratáráunsabé árahínsabé abiahnsa aintaho.

24 Apubúue tagéq íre kaweq iwíáhéq ehweh aintaho. Peh tábúsoqme iwíáhue tagéq irarero úwe.

Sísá inseboue kabaru ehwéhne.

25 Táhmaro Sarúsarama suwahpeqte kegá kasenéra, Sega subiq suaneherao anímé mah anípo?

26 Wega mahtaq ábóraq síwáhnorirara wahnah kegá peh túbáh agowe. Túbáh agonsabé mah anímé wehuke merirena kaweraritankeheéna Manikánka omaq ato aní míre íwíáhowapómo.

27 Mi aní wenawahpeq aiq tagarione. Manikánka omaq ato anínká sínaraq wenawahpeq ómiga íre tagariagehe uwe.

28 Uwana Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh tápéqte mátábúrápéq Sísaga síwáhnorena anotahtaq mahraréna, Itega íné tagarione éq nánuwahpeq tagariáhwe. Íné tutaume íre ínébataq néne iwíáhga tutaugé. Íné eqmaq núwéh ání we aiq pútaq aní míéhraq itega we íre tagariáhwe.

29 We míéhraqe tutaugana wega íné eqmaq núwéh púana ínéga we aiq tagarióge úwe.

30 Uwara sega wene ehweh irera iwíáhéra, We táhtoranéhe uwe. Sísá pukú tanahráq íre surio púara sega peh áwé tagowe.

31 Áhnte míó kega, Sísansabé aiq pútare atówe atera mahraréra, Sísaga áhnte otáq sánsá mirai puana Manikánka omaq ato anínká sínaraq wega miraina sansánká Sísaga miraurai otáq sánsá kiotaikinabo uwe.

Sísá táhtoranehéera párisiwarí eqmaq súo ehwehne.

32 Soruparió kega Sísane arambehriyabé ehmuniq éhmúníruwara Péhrasi kegá írówe. Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéreq Péhrasi kereqka Sísá táhtoranehéera sene párisiwarí eqmaq súówe.

33 Sísaga mahraréna, Iteba wahto tanahráq ména anehe íné eqmaq núwéh ánípá pokinie.

34 Itega íné ninebahrirataqmé íre taganeheqmóe. Íné pokonarabeq ite íre kioráhowe úwe.

35 Úwara Asiu kegá seye mahraréra, We eheq pokinabo? Ite anebahréq we íre tagahrahúnarabeq eheqpo? Mó nahnsó suwahpeqte Asiu kébá pokinabo? Káríki ehwéhno ke suwahpeq pokue síwáhnorinabo?

36 Ite íné ninebahrirataqmé íre taganeheqmóe ire. Wega irarime íre iahtebóna ehwéhne. Íné pokonarabeq ite íre kioráhowe ire. Wega irarime íre iahtebóna ehwéhne. Mi ehwéhmé aneq ehwéhpómo uwe.

Oga mía mía aráhnónsábé éhwéhne.

37 Mi tahutáhúré tanáhráq anehete wehekáh tánáhráq anotah tanáhráre. Mi wehekáh Sísaga iriwe ména anotahtaq mahraréna, Ite tahbobóinaraq ínéba sure sewe nahro.

38 Ínénsabe aiq pútare aintáh kéné sirupipeq oga mía mía aráhnó tueruenawire. Manikáne ehwehnka irarinserah sirupipeq oga mía mía aráhnó tueruenawire úwe.

39 Mah ehwéhnúmé Sísaga Manikáne Awansabé irarúwe. Sísaga Maniká míorabeq íre kirio púana Manikáne Awa íre eqmarowe. Sísaga iwíáhéna, Nániboba pokonaraq ínénsabe aiq pútare aintáh kébá Manikáne Awa kieqmaranie íwíáhuwe.

Sísansabé íre peh morá íwíáhunsabé éhwéhne.

40 Míó kega wene ehweh irera táhmaroga mahraréra, Manikánka naho néne ehweh irarína aní eqmaranie ú anímé we wíre uwe.

41 Mó kega mahraréra, Manikánka ite meirena kawerai-tankeheéna peh morá aní omaq atowe. We mi aní míre uwara mó táhmaroga mahraréra, Manikánka omaq ato aní íre Kehrari marákórápéqté aní míre.

42 Manikáne ehwehnka mahraréna, Manikánka omaq ato anímé Tébiti kahnáh aní míre. We Tébitine marakórapeqté Pétáriéma suwahpeqte aní míre ire. (*Buk Song 132.11; Maika 5.2*)

Manikáne sehiranka aiq mahrari mino uwe.

43 Sísansabé mó kegá mó iwíáhuwara mó kegá mó iwíáhuwe.

44 Táhmaro kegá táhtoranéhe íwíáhéra íre táhtosa pehragowe.

Wahnah kereqka íre aiq pútare atáh éhwéhne.

45 Eqmaq súo parísiwárínká Manikáne ehweh mibeq mah-beq arítáh kéreq Péhrasi kereqpa kouwekuwe. Kouwekuwara sega sensabé, Aneqsabé Sísá íre meqmeq seo uwe.

46 Uwara párísiwarínká sensabé, Wega irari éhwéhnká moke mó kené ehweh kiotaikire uwe.

47 Uwara Péhrasi kegá párísiwarínsábé, Itega moq wene péhe éhwéhnsábé aiq pútare ataho?

48 Wahnah kereq ite Péhrasi kereqka wensabé íre aiq pútare atona wíno.

49 Manikáne sansá íre írátíáh kégá sebataq Sísansabé aiq pútare atáhwe. Mi ke iraipéq pokoneherao ke wóe uwe.

50 Níkóríma, menah tanahráq Sísaba sú aninká we Péhrasi anínéna wenawahrah Péhrasi keyábé mahraréna,

51 Manikánka sehgióro ú ehwehnká anereiro? Wehukení pehipi ehweh ato iro? Írakaumo. Ebeqme wehukeníné ehweh íreq wene arambehri tagaríáhro. We ahbabárinaraq anehemé ehweh ato ire úwe.

52 Úwara sega wensabé, Are moq Kehrari marákórápéqté anípo? Manikáne ehweh púkuipéq kabarue tagáhnó. Manikáne ehweh irare kegá Kehrari marákórápéqté íre séyéowe

53 [Éra sene nahtapeq abae aguwe.

8

Ahbabáq ini Sísaba meqme ku ehwéhne.

¹ Sísaga Óríwi sawéhrápéq pokúwe.

² Ahbiahipeq Sísaga Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhúpéq kibekúwe. Kibekúwara ómi mío kega weba suwana wega tútuue ména síwáhnorúwe.

³ Mósísiga sehgióro ú ehweh síwáhnoro kereq Péhrasi kereqka ahbabáq ini sabiruera meqmera wehekeq ákáhpi móátówe.

⁴ Móátéra Sísansabé, Íwáhnoraníno, mah iní mó wehgá abari-iraq tagéq táhtoqme meqme sune.

⁵ Mósísiga sehgióro ú ehwehnká mina tahnsa ahbabáq ininsó ebahtaté tuparuqme subiq súáhro ire. Arewe aneq iwíáhhono uwe.

⁶ Sísaga íre tábúsoqme irarinaraqmé wensabé ehweh atane-heéra áhwárawe tagéra kasenuwe.

Kasenuwana Sísaga taebewe ayahnkaratáté obe marákóráq sehiranúwe.

⁷ Segá mó kasenaq mó kasenaruwana Sísaga iriwe ména sensabé, Íre ahbabári anínká ebeqte ébáh mewe tuparuankéhe

⁸ éna mó taebewe ayahnkaratáté marakóraq sehiranúwe.

⁹ Mitaq mío kega wene ehweh irera aboawah weh ebeq mótaq mótarue pokuwe. Ómiga Sísá auwera pokuwana Sísaga tútuue míorabeq peh morá mi inínká iriwe míowe.

¹⁰ Sísaga iriwe ména mi inínsábé, Are meqmera se ke eheq míaho? Segá íre ehweh ataho úwana,

¹¹ Írakaumo úwe. Írakaumo úwana Sísaga wensabé, Ínéga moq íre ehweh ataníe. Pokéwahno. Mó ahbábárinehboq kaweqtaq míahno úwe.]

Sísá téhrehnka inserahni anínsábé éhwéhne.

¹² Sísaga sensabé mó mahraréna, Mah kehiná kéhíná míáhrabeq téhrehnka inserahnu aní múge. Íné séniréh ánínká íre sunkíkírirabeq nogena peh kaweqtapéq téhrehabeq noginkéhe úwe.

¹³ Úwara Péhrasi kegá wene ehweh irera wensabé, Arerensabé iraréne. Arene ehweh íre aiq pútaq ehwéhne uwana

¹⁴ Sísaga sensabé, Néne sánsánsábé irarume aiq pútaq ehwéhnuge. Íné tutaaurabeqkakáq íné pokinieurbabeqkakáq tagarío púana aiq pútaq ehwéhnuge. Íné tutaaurabeqkakáq íné pokinieurbabeqkakáq íre tagaríáhwe.

¹⁵ Wehukenínká iwíáhhinserah iwíáhéq ehweh aintáhwe. Ínéga amahnága moke wehukeyabé íre ehweh aitóge.

¹⁶ Ínéga ehweh aítáhnaraq tábúsoqme ehwéh aitaníe. Nánibo íné eqmaq núwéh ánínká ínéba mía míai puana íné íre ahbabáq iwíáhorahéna peh tábúsoqme ehweh aitaníe.

17 Itega, Manikáne ehweh sehgiune eme mi ehwéhnká mahraréna, Téhranítegá morá éhwéhnyana sene ehweh aiq pútaq ehwéhne ire.

18 Néne sánsánsábé teiúgana Nánibo, íné eqmaq núwéh ánínká moq néne sánsánsábé teire úwe.

19 Úwara sega wensabé, Arenabo eheq míehro uwana Sísaga sensabé, Ínéreq Nániboreq íre tagariáhwe. Íné tagariáhtáq tahirímé Nánibonkakáq tagariáh irino úwe.

20 Mi ehwéh Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhtápéq sene móne maqmaru paqnáh wahtotaq Sísaga síwáhnorúwe. Íre we puké tanahráq púara mó kegá we íre táhtoqmera móátówe.

Sísaga, Íné pokinieurabeq ite íre kioráhowe ú ehwehne.

21 Sísaga Péhrasi keyábé mó mahraréna, Íné pokinie. Itega íné ninebahréq itene ahbabáqkakaq pukoneheqmóe. Íné pokinieurabeq itega íre kioráhowe úwe.

22 Úwara Asiu kegá seye náhenéra, Íné pokinieurabeq itega íre kioráhowe ire. Árahinsabé mi ehwéh irariro? Wewega wewe subiqmena pukinabirapómo uwe.

23 Uwana Sísaga sensabé, Ite mahtaqté ké wóe. Íné íópeqté ání múge. Ite mah marákóipéqté ké wóe. Íné íre mah marákóipéqté ání múge.

24 Itene ahbabáqkakaq pukoneheqmóe teiúge. Ínénsabe áwahe aní míreue íre aiq pútare aintéhrrataq itene ahbabáqkakaq pukoneheqmóe úwe.

25 Úwara sega wensabé, Are insebo uwe. Are insebo uwana Sísaga sensabé, Íné tei teinu aní múge.

26 Itega miraonsabé áhnte ehwéh kéhre. Áhnte ehwéh aitahráhuge. Íné eqmaq núwéh aní aiq pútaq aní mía míai puana mah kehiná kéhíná wega teni tenini ehwéh teiúge úwe.

27 Sísaga Maniká Wenabonsabé teriuwara míó ke íre írówe.

28 Sísaga sensabé, Itega íné wehukení úku aní awankátaq táhpawe pankeréhrrataq íné wenahni míre éq ahtebagehe. Íre ínénéga iwíáhéna iraruge. Peh Nániboga teninsabé teiúge. Minaakaq ahtebagehe.

29 Íné eqmaq núwéh ánínká ínéba mía míaire. Ínéga we awahbeh arámbéhrí kawerue mira aruqarurunsabé wega íre nuwena pokire úwe.

30 Mi ehwéh irarúnsabe áhnte míó kega wensabé aiq pútare atówe.

Aiq pútaq ehwéhnká soraq iuwankéhe i ehwéhne.

31 Wene ehwehnsabé, Aiq pútaq ehwéhne atówana Sísaga sensabé, Itega néne ehweh págegeue ambubu atíéhrataqmé peh mi tanáhráq aiq pútaq íné séníráh ké míagehe.

32 Íné séníréhrataq aiq pútaq ehwéh ahtebehrana mi ehwéhnká soraq iuwankéhe úwe.

33 Úwara sega wensabé, Ite Ébáráhma kahnáh miónara mó kegá náhgáqtate íre iyarówe. Minayabe ite soraq iuwankéhe irarenawe árahinsabé irareno uwe.

34 Uwana Sísaga sensabé, Kawerue írátíáhro. Ahbabáq aruqaruro ke sene ahbabáqka iyaréhre.

35 Ahbabáqka iyaréh kégá Nánibone nahtapeq íre míahrahowe. Írakaumo. Peh morá wene animárínká míaowa.

36 Íné Manikáne ahninkáwágá pugeq iuwáhnaraq ahbabáqka mó íre iyarahráhire.

37 Íné tagaríomé ite Ébáráhma kahnáh míáhwe. We kahnáh méq itene irupipeq néne ehwehnka íre kagai puq itega íné nubonehe íwíáhowe.

38 Nániboga íné sokigi anínsabé teiúge. Itewe iteriboga íwáhnori sansá mira aruqarurowe úwe.

Owainawane sánsánsabé éhwéhne.

39 Péhrasi kegá Sísansabé, Ébáráhma iteribo wire uwe. Uwana Sísaga sensabé, Ite Ébáráhmane animáí míáhtáq tahirí wene sánsá miraó irino.

40 Aiq pútaq ehwéh Nániboga teni tenini ehwéh teiúgaq itega íné nubonehe íwíáhowe. Itega mira onserah Ébáráhmaga íre miraúwe.

41 Iteriboga mira aruqarurinserah miraowe úwara sega wensabé, Iteinoréh ahbabáq ininsó míáhwe íwíáhono? Iteribo íre áhnte, peh morá Manikáne uwana

42 Sísaga sensabé, Maniká Iteribo iraq tahirímé ínénsabe irutaboíraintáh irino. Maniká míéhrabeqte tumíóge. Íre néne íwíáhga tumíóge. Manikánka eqmaq núwátáirana tumíóge.

43 Néne ehweh árahinsabé íre iraho? Itega néne ehweh iuwahrieh puq íre íráhwe.

44 Ite owainawane animáí móe. Owainawanka ahbabáq sansansabé awahbehnserah itega wene sánsá miraéyabe iuwahbehre. Áwahewé we mó ke subiq suo ani míowe. We íre aiq pútari aní míéh púana péhe éhwéh tei teinire. Wegá péhe aní ména péhe sánsá áhwáro púana péhe éhwéh tei teinire. Wene sánsáne.

45 Íné aiq pútaq ehwéh teiúnsabé itewe íre aiq pútare aintáhwe.

46 Íné ahbabáq ani míre irarénawe insega irariro? Íné aiq pútaq ehwéh teiúmé aneqsabé íre aiq pútare aintaho?

⁴⁷ Manikáne animárínká wene ehweh íráhwe. Ite íre wene animárí míáh púaq wene ehweh íre íráhwe úwe.

Sísaga, Ébáráhma íre míotaq míáhwa aní múge ú ehwehne.

⁴⁸ Asiu kegá wensabé, Are Sámária marákórápéqté ání míahnana owainawanka arene arupipeq míéhre. Aiq pútaq ehwéh irarúne uwana

⁴⁹ Sísaga sensabé, Nirupipeq owainawa íre míéhre. Nánibonsabé iwíáh íwíáhugaq itega ínénsabe íre kaweq ehwéh aintáhwe.

⁵⁰ Anotah aní míómé íre ínénéne iwíáhe. Nánibo mah kehíná kehíná saraqmarahna aninká wewega anotah aní míahno aintéhre.

⁵¹ Kawerue írátíáhro. Néne ehweh irera néne sánsá sehgíra kewé íre pukigehe úwe.

⁵² Úwara Asiu kegá wensabé, Owainawanka arene arupipeq míéhraq amahnága aiq tagarione. Néne ehweh irera néne sánsá sehgíra kewé íre pukigehe eno? Ébáráhmareq Manikáne ehweh iraru kereq ómi puku mino.

⁵³ Ébáráhma iteribo pukúnsabe arega, Íné Ébáráhma kio-taiqme aní míóge íwíáhono? Are iwíáhónawe inseúge íwíáhono uwe.

⁵⁴ Uwana Sísaga sensabé, Ínéga ínénénsabe iwíáh íwíáhutaq tahirímé mina abehq náneq úki irino. Nániboga ínénsabe iwíáh íwíáh aintéhre. Nánibo itene Manikáne eme

⁵⁵ itega we íre tagariáhwe. Ínéga we tagaríóge. Ínéga we íre tagaríóge teiútáq tahirímé íné ite tahnsá péhe aní míó irino. Ínéwé we aiq tagaríóge. Wene ehweh irena wene sánsá mira aruqaruruge.

⁵⁶ Iteinahbú Ébáráhmaga íné tanáhráqsabé iwíáhue níwénunéna iwíáh íwíáhúwe. Anehe íné tagéna wene arupipeq eyoyóúwe úwara

⁵⁷ Asiu kegá wensabé, Are íre aboawah weh míahna puah Ébáráhmawe árahue tagariahno uwe.

⁵⁸ Uwana Sísaga sensabé, Kawerue írátíáhro. Ébáráhmawe íre míotaq míáhwa aní múge úwe.

⁵⁹ Mi ehwéh irera sega ebahtaté tuparuqme subiq suane-heéra mi ebáh kabarue meyówe. Meyówana Sísaga taqnobague Manikánsabe iwíáh íwíáh atáh náhtápéqté tueyokúwe.

9

Aura pira aní kawerato ehwehne.

¹ Sísaga ah nogutaq aura pira aní, itaq mahbí tagówe.

² Wenanoga maqmioaq aura pira aní maqmarowe. Ite we kérahwána kegá Sísansabé, Íwáhnoraníno, wenanoga aura pira aní maqmaronsabe insega ahababáruo? Aura pira anínká

ahbabárúo? Wenanoiboga ahbabáruyao? Insega ahbabárúo kasenowane.

³ Kasenowanana Sísaga itensabé, Íre wereq wenanoiboreqne ahbabáqsabe aura pira ání míéhre. Itega Manikáne arambehri tagagehéna we aura pira ání míéhre.

⁴ Íné eqmaq núwéh áníné arambehri téhrehraq miraonehe. Penkínaraq ómiga íre arambehriorahúne.

⁵ Ínéwé mah marákó marákó mé tanahráqmé mah kehiná kéhíná míáhrabeq téhrehnka inserahnu aní múge úwe.

⁶ Miraréna marakóraq tehqniarena wene ayahnkaratáté marakó abiróúwana seraweh úkúwe. Mi seráwéhraté aura pira áníné aurátaq abaq marena

⁷ wensabé, Síróáma kawéhúpípéq móbabeq paberúno úwe. Sene ehwehme Síróámawe eqmaréh ání míre. Móbabeq paberúno úwana wega pokue móbabeq paberúwana wene aura kaweragúwana kouwekúwe.

⁸ We aura pira ání míotaq ineh inehúwara wenawahraheq mó kereqka taga tagauwe. Wegá kouwekútaq mi kegá aura kaweragú aní tagéra mahraréra, Mi anímé tútuue ména ineh inehi anímé webo kasenuwe.

⁹ Mó kegá, We wire uwara mó kegá, Írakaumo. Peh we tahnsá ání míre uwe. Uwana mi anínká mahraréna, Ite irare anímé íné úge úwe.

¹⁰ Úwara sega wensabé, Arene aura árahue kaweragirowana

¹¹ wega sensabé, Sísae ue áwírató anínká serawehtaté niurapi abaq intena ínénsabe, Síróáma kawéhúpípéq móbabeq paberúno tenírana móbabeq paberugana niura kaweragire úwe.

¹² Úwara sega wensabé, We eheq míehro uwana, Íné íre tagaríoge úwe.

Sísaga kaweratonsabe Péhrasi kegá ehwehu ehwéhne.

¹³ Segá aura kaweragú aní meqmera Péhrasi kebá móátówe.

¹⁴ Sísaga seraweh mirarena wene aura kawerato tanáhráq ahrena ahrena wehekáhne.

¹⁵ Péhrasi kegá aura kaweragú anínsabé kasenéra, Arene aura árahue kaweragirowana wega sensabé, Serawehtaté niurapi abaq intéhrana pabeq paberugana amahnága niura kaweragire úwe.

¹⁶ Úwara mó Péhrasi kegá mahraréra, We ahrena ahrena wehekáhté sánsá anetaníbo íwíáhi puana we íre Manikánka eqmaréh ání míre uwe. Uwara mó kegá mahraréra, We ahbabáq aní tahirímé mina tahnsa ótáq sánsá árahue mirai iripo uwe. Mó kegá mó iwíáhuwara mó kegá mó iwíáhuwe.

17 Sega aura kaweragú anínsábé mó kasenéra, Arene aura kaweratéh ánínsábé, Arega aneq iwíáhono uwana, We Manikáne ehweh irari aní míre úwe.

18 Sísaga aura pira ání kaweratonsabe Asiu kegá íre aiq pútare ató púara wenanoibo akéqsábé síáhrabue kasenuwe.

19 Kasenéra, Mah aní itenahnipo? Maqmíónaraq aura pigúo? Amahnága wene aura árahue kaweragirowe.

20 Uwara wenanoiboga sensabé, We itenahni míre. Teh maqmarahwáyataq aura pira ání maqatahwáye. Mina aiq tagarioye.

21 Amahnága we tagahrahinsabé íre tagarioye. Wene aura kaweratéh ání íre tagarioye. Wensabé kaseniranao. We anonani púana irarerahire uye.

22 Wenanoibo akéqká Asiu keyábé áhreuya puara mi ehwéh iraruye. Wene aura íre kaweragútaq Asiu kegá sío síoéra, Sísawe aiq pútaq ite meirena kaweraitankeheéna Manikánka omaq ato aní míre atáh ké momiwí nahtápéqté kaqsuanéhe uwe.

23 Minayabe wenanoibo akéqká Asiu keyábé, We anonani míre. Kaseniranao uye.

24 Asiu kegá aura kawerato anínsábé mó áhrabéra wensabé, Peh morá Manikánsabe iwíáh iwíáh ato. Ite tagarionawe arega iraréna anímé ahababáq ani míre uwe.

25 Uwana wega sensabé, We ahababáq anipómo. Íné íre tagarióge. Íné aura pira ání mía míaugana amahnága néne niura kaweraintéhre. Peh mina aiq tagarióge úwe.

26 Úwara sega wensabé, Wega aneq miratehro? Arene aura árahue kaweratehro uwe.

27 Uwana wega sensabé, Métáq teiúgaqme íre írahwe. Mónkakáq aneqsábé teininkono? Ite moq we kéranéhbo úwe.

28 Úwara wensabé ehweh atera, Are we kérahna aní míahnaq ite Mósísi kérona anímáí míne.

29 Manikánka Mósísi ehweh teawuwaq aiq írátíone. Arega iraréna anímé eheqte anipómo. Ite íre tagaríone uwe.

30 Uwana wega sensabé, Wenawahpeq íre tagariáh ánínká niura kaweraintéhnsábé áhtené sansane.

31 Manikánka ahababáq kene ehweh íre íréhre. Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh kéwé Maniká awahbeh arámbéhrí sehgió kéwé Manikánka mi kené ehweh íréhre. Mina aiq tagaríone.

32 Naho mó kegá aura pira áníné aura íre kaweratowe.

33 Néne niura kaweraintéh ání Manikánka eqmaréh áníne. We peh wehukení tahirímé niura íre kaweraintahráhi irino úwe.

34 Úwara sega wensabé, Are ahabárorabeqte ání móne. Árahue íwáhnorinibo éra we momiwí nahtápéqté kaqsúówe.

Kaweragú anínká Sísansabé aiq pútare ato ehwehne.

³⁵ Sísaga we kaqsue ehweh irena mi aní tagéna wensabé, Wehukení úku anínsabé aiq pútare aintahno úwana

³⁶ wega Sísansabé, Are wehukení úkóna anípo? Arensabé aiq pútare ataníboq tenio úwe.

³⁷ Úwana Sísaga wensabé, Arega íné wehukení úkurau aní aiq tagáhne. Amahnága ehweh teawú ání íné úge úwe.

³⁸ Íné úge úwana wega Sísansabé, Néne Wahnah mone. Arensabé aiq pútare atóge éna iwíáh íwíáh atowe.

³⁹ Sísaga mahraréna, Wehuke saraqmaranieéna marakóipeq tumíarauge. Tumíaraunsabé aura pira kégá tagariagehe. Ite aiq tagarione íwíáho ke íre tagariahraho ke úkigehe úwe.

⁴⁰ Úwara Sísareq mío Péhrasi kégá wene ehweh irera wensabé, Ite moq íre tagariahrahúna keabuno uwe.

⁴¹ Uwana Sísaga sensabé ite aura pira ké míáhtáq tahirímé itene ahababáq íre kaga irino. Itega tagarione ensabé itene ahababáq peh kagaire úwe.

10

Sipisípiqsabé pabeqme ehwéhne.

¹ Sísaga mó mahraréna, Kawerue írátíáhro. Sipisípiqmarí kaegaeorabeqte ónsárápéq íre ségia móbeq séogesáhago kewé se aebó kéera subónehboq náio e ke wóe.

² Onsarapéq séyéi anímé we sipisípiqmaríné wahnah mire.

³ Sipisípiqmarínká wene ehweh íráhwana méhpehte wáhnáhnká onsa siaréhre. Sene wahnahnka wene sipisípiqmarínsabé sensiwirue síáhrabéna ebeq túírara anehe tueráhwe.

⁴ Wene sipisípiqmarí máhpeq moke tuegue we ebeq pokirara wene ehweh íráh púara anehe kaqme kéráhwe.

⁵ Se mó aní íre kéráhwe. Wene ehweh íre íráh púara áhreéra kobeq séberowe úwe.

⁶ Sísaga mi pabéqmé éhwéh síwáhnorúwara mío kega mi ehwéhnsabé íre ahtebowe.

⁷ Sísaga mó mahraréna, Kawerue írátíáhro. Íné sipisípiqmarí kaegaeorabeqte ónsá uge.

⁸ Íné mahta q íre míáhwataq su kewé se aebó ké éra subónehboq náio e ke wóe. Sipisípiqmarínká sene ehweh íre írówe.

⁹ Íné onsa uge. Manikánka ínébansabé kira ke kaweraritankéhe. Kaweraritahnara méhpehpeq kierueue táhutahuq nagehe.

¹⁰ Aebó kégá aebóneheéra sewe. Subiq suaneheéra sewe. Moke íre kaweraruaneheéra sewe. Ínéwé ite oga mía

míaiageheéna tumíaraugé. Oga mía mía sansánká itene irupipeq obenkítiankeheéna tumíaraugé.

11 Íné sipisípiqmaríné kaweq Wahnáh múge. Kaweq wahnáhnká sipisípiqmarí séhréh aritankehéna pukorahire.

12 Mó anínká íre sene wahnahnurá peh arambehri aní púana sipisípiqmarítáq íre kaweq wahnáhnarítéhre. Wega wahnahnirana úrinsi iá sirana tagéna we péhnehoéna áhre pehbeheráh pokire. Íre wene sipisípiqmarí púana suena pokire. Pokirana úrinsi iánká sipisípiqmarí subipáhqnahpahrirara kobeq séberowe.

13 We peh arambehri aní míéh púana sipisípiqmarínsábé anetaníbo íwíáhéna suena pokire úwe.

14-15 Sísaga mó mahraréna, Ínéga Nánibo tagariógana wega íné tagariéhre. Itega tagarioyanserah néne sipisípiqmarí tagariógara sega íné tagariáhwe. Íné sipisípiqmaríné kaweq Wahnáh múge. Sipisípiqmarí oga mía míaiageheéna pukinie.

16 Íre peh morá mahtaqté sípísípíq wahnahnatióge. Mó sipisípiqkákáq wahnahninauge. Segá néne ehweh iragéhe. Mi tanáhráq sipisípiqmarí moke peh morá sípísípíq nansó tahnsa míagehe. Ínébataq sene Wahnah míanauge.

17 Íné mó oga úkinieéna pukinie. Minayabe Nániboga ínénšabe arutaboiraintéhre.

18 Íre mó kegá iwíáhue nubiq suagéhe. Peh ínénéga iwíáhue pukinie. Íné iwíáhu tanáhráq pukéna mó oga úkinauge. Minayabe Nániboga, miraúno aintáráire úwe.

19 Sísane ehwehnsabé mó Asiu kegá mó iwíáhuwara mó Asiu kegá mó iwíáhuwe.

20 Íregárita qmío kega iraréra, Owainawanka wene arupipeq míéhnsábé we uwoyansa aní úkire. Wene ehweh aneqsábé iraho uwe.

21 Uwara mó kegá iraréra, Owainawanka wene arupipeq míéh anínká mahna tahnsa éhwéh íre iwáhnrorahi mino. Owainawanka aura pira aní íre kaweratahráhi mino uwe.

Mó kegá ite Manikáne ayahpíte íre meirahráhowe i ehwéhne.

22 Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhtápéq onsa sie iahreraq ko táhútáhúq tánáhráq Sísá Sarúsarama suwahpeq míowe. Mi tanáhráq ehbiehbeq tanáhráre.

23 Sísaga Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhtápéqté wíráípéq noguwe. Mi mapéq Sórómóni, anotah wahnáh anínká pearowe. Sísaga mitaq noguwara

24 Asiu kegá weba sáhatawéra wensabé, Págege ehwéh iuwahriehre. Árahta q pahsuaníbo? Ite meirena kawerai-tankeheéna Manikánka omaq ato anímé arewe webó? Pah-suqme teio uwe.

25 Uwana Sísaga sensabé, Teiátáugaqme ite íre aiq pútare aintáhwe. Nánibo awahbeh arámbéhríunka néne sánsá tei teinire.

26 Ite íre néne sipisípiqmarí míáh púaq ínénsabe íre aiq pútare aintáhwe.

27 Néne sipisípiqmarínká néne ehweh irera séniráhwe. Séniráhwana se tagarawéna oganúq sítóge.

28 Oganúq sítógara se ahriahri íre taqnobagia niuráq matiío púara mó kegá se néne niyahpíte íre merirahráhowe.

29 Nániboga ínéba sewiáhro arítéhrara ínéba sewiáhwe. Nániboga moke kiotaíqme aní míéh púana wega auráq matiéh púara mó kegá se wene ayahpíte íre merirahráhowe.

30 Nániboreq ínereq monseráh ánité úye úwe.

Sísaga Asiu ke teriu ehwehne.

31 Asiu kegá Sísá subiq suaneheéra ebahmarí mónkakák sirówe.

32 Sísaga sensabé, Nániboga kaweq arámbéhríuno tenínsabé, Wehuke kaweriniééna kaweq arámbéhríugaq tagahwe. Ah arámbéhríunsabé ebahnsatate nubonehe ewo úwe.

33 Úwara Asiu kegá wensabé, Are kaweq arámbéhríónayabé íre subiq suanéhe. Arega Manikánsabe éhruruónayabé subiq suanéhe. Are peh wehukení méwé Maniká múge ényabé suboneheqmúne uwe.

34 Uwana wega sensabé, Manikáne ehwehnka mahraréna, Ínéga itensabé, Ite manikámari móe atoge ire. (*Buk Song 82.6*)

35 Wene ehweh író keyabé, manikámari móe aritowe. Ite tagarionawe Manikáne ehweh ahriahri aiq pútaq ehwéhne.

36 Manikánka omaq intena mah marákó márakóípéq eqmaq núwátáire. Íné Manikáne ahninkáwá úge irarunsabé aneqsabé abiahnsa ainteq Manikánsabe éhruru atahne irareo?

37 Íné Nánibone arambehri íre mirautaq tahirímé néne ehwehnsabé anetaníbo íwiáhonsabé aiq kaweri irino.

38 Ínénsabe íre aiq pútare aintáhwe. Kaweq arámbéhríu puaq mi arámbéhríyábé aiq pútare atáhro. Nániboga ínéba mía míairana ínéga Nániboba mía míauge. Minayabe itega kawerue iragéhboq néne arambehriyabé aiq pútare aintáhro úwe.

39 Sega we mó táhtoraneheéra uwana Sísaga se suena pokúwe.

40 Sísaga Sorana aroipéq seberaebéq Sóniga wání meriurabeq mó pokue kowíowe.

41 Kowíowara áhnte kegá weba séra seye náhenéra, Sóniga ótaq sansá íre miraire. Minayabe anetaníbo. Mah anínsabé Sóniga moke irarurai ehwéh aiq pútaq ehwéhne uwe.

42 Mitaq áhnte kegá Sísansabé aiq pútare atówe.

11

Árásárúsi pukú ehwehne.

¹ Wehukení wenáwíq Árásárúsi awahreúwe. Wene anahnowáraré sensíwíq Máhriareq Máhtarere. Se Pétáni suwahpeqte se ayobioqnáhnahne.

² Mó tanáhráq Máhriawe Sísane aigárátáq wéri abaq marena wene ayahrataté abaearowe. Weniyoyq Árásárúsi awahreúwe.

³ Árásárúsi awahreú púara wenanahnorarégá mó aní Sísaba eqmaróye. Eqmaróya anínká Sísansabé, Arega arutaboiratahna anímé anotah awáhréire teawuwe.

⁴ Sísaga mi ehwéh irena mahraréna, Íre puké awáhré wíre. Mókake Manikánseq íné wenahninseqsabé íwíáh íwíáh aitageheéna amahnága we awahreire úwe.

⁵ Sísaga se ayobioqnáhnahnsabé arutaboiraritena

⁶ Árásárúsi awahreire ú irena téhtaréráq mitaq míowe.

⁷ Téhtaréráq ména ite we kérahwána keyábé, Súría marákórápéq mó pokonehe úwe.

⁸ Úwaq itega wensabé, Íwáhnoraníno, menah Asiu kegá ebahnsatate are subonehe íwíáhurowe. Arega mitaq mó pokinibo ewane.

⁹ Ewanana Sísaga itensabé, Pópoqnah kiembogi tanáhráqmé, wéhékáh tanáhráqmé, tunsorerí tánáhráqmé, mina moke téhreh tanáhráre. Mi tanáhráq nogó ké íre inahnsabówe. Téhreh puara ah nogómé íre inahnsabówe.

¹⁰ Inokáhpeq tanáhráqmé sunkíkíri puara ah nogómé inahnsabówe úwe.

¹¹ Sísaga itensabé mó mahraréna, Itene iyahnabo aní Árásárúsi aiq sugéhre. Sugéh púana koiri auwaníe úwaq

¹² itega wensabé, Itene Wahnahno, amahnága we sugéhnsabé mókake kaweraginae ewane.

¹³ Sísaga wewene arupipeq tagariomé Árásárúsi aiq pukire íwíáhúwe. Iwíáhéna Árásárúsi sugéhre teiuwe. Ité we kérahwána kegá mi ehwéh ireq Árásárúsi peh sugéhre íwíáhowane.

¹⁴ Sísaga itensabé pahsuqme teiena, Árásárúsiwe aiq pukire.

¹⁵ Itega aiq pútare aintageheéna íné íre míónsábé pukime aiq kawerire. Puki aní koraganehboq máhoro úwe.

¹⁶ Tó máhsi wene wéhuwehu áwíqmé Tírímásie. Wega itensabé, Sísá subiq súéh rataq ite moq subiq suagéhboq kéranéhe úwe.

Sísaga, Oganúq sitahráhu aní múge ú ehwehne.

¹⁷ Sísaga Pétáni suwahpeq áhníbórá súwana mó anínká weba séna wensabé, Árásárúsi maisatówana itaréitaréráq kéhre úwe.

18 Pétáni suwahpeq Sarúsarama suwahpeq wahto kowara

19 áhnte Asiu kegá Máhtareq Máhriareqne siyoqkawa aiq pukire u irera se ónanahne siru ukiq sitaneheéra Pétáni suwahpeq seba suwe.

20 Máhriawe nahtapeq míowana Máhtaga Sísa áhníbórá sire u irena Máhria auwena Sísa koweranieéna ahtapeq pokúwe.

21 Pokéna Sísa sένα wensabé, Néne Wahnahno, are mahtaq míaronaraq tahirímé iteriyoq íre pukurai irino.

22 Íné iwíáhume amahnágaákáq arega Manikánsabe miraúno inaraqmé mirainkehe úwe.

23 Úwana Sísa Máhtansabé, Iteriyoq mó kieiriginkehe úwana

24 Máhtaga wensabé, Íné iwíáhume anehe tanahráq we mó kie iriginkehe úwana

25 Sísa wensabé, Íné pusa ké irigoro aritahráhu aní múge. Íné oganúq sitahráhu aní múge. Ínénsabe aiq pútare aintáh kegá pukéra mó oga úkuwe mía míaiqehe.

26 Ínénsabe aiq pútare aintáh kegá oga méra íre airaiq pukigehe. Minayabe aiq pútare aintahno úwe.

27 Úwana Máhtaga Sísansabé kowe atena, Are Manikáne ahninkáwá wóne. Arewe ite meirena kaweraitankeheéna Manikánka omaq ato aní móne. Minayabe aiq pútare atóge úwe.

Sísaga Árásárúsinsabé arutaboiréna ibisó ehwéhne.

28 Aiq pútare atóge éna Máhtaga pokue Máhriaba kένα epéráhpéréna, Íwáhnori aní sένα arensabé áhrabire úwe.

29 Arensabé áhrabire ú irena Máhriaga apubúue kie irigue Sísa pokúwe.

30 Sísa se ónanahne nahtapeq íre sένα Máhtaga kowerorabeq míowe.

31 Asiu kegá Máhriane aru ukiq ataneheéra wene nahtapeq míowe. Míowana Máhriaga apubúue kieirigue pokúwara tagéra kérowe. Árásárúsi maisaróabeq ibisanieéna pokire íwíáhéra kérowe.

32 Máhriaga Sísa míorabeq sένα we tagéna wene aigárátáq arehunseraráq sewéna wensabé, Are mahtaq míaronaraq tahirímé iteriyoq íre pukurai irino úwe.

33 Máhriareq we kéro Asiu kereqka ibisowana Sísa tagéna sensabé anotah arútábóíraritena wene arupipeq págegeúwe.

34 Sísa sensabé, Eheq maisatoo úwara sega wensabé, Itene Wahnahno, seragáhnno uwe.

35 Uwana Sísa ibisówe.

36 Wegá ibisónsabe Asiu kegá iraréra, Tagahro. Pukurai anínsabé anotah arútábóíratéhre uwe.

37 Táhmaro míó kega mahraréra, Aura pira ání kaweratárái puana Árásárúsi pukinauraitaq wega aneqsabé íre segaweratáráiro uwe.

Sísaga Árásárúsi oganúq ato ehwehne.

38 Sísane arupipeq anotahtaq umeh aguwana maisarórabeq pokéna Árásárúsi maisia máíqtáq ebah kowana tagéna

39 sensabé, Ebah meruáhro úwe. Úwana Máhta pukú aníné anahnowágá wensabé, Itene Wahnahno, itaréitaré wéhékáh kéh púana amahnága anotah karésá kúnkúninawire úwe.

40 Úwana Sísaga wensabé, Arega aiq pútare ainte Maniká míhrabeqte otáq sánsá tagankehe teawú mino úwe.

41 Úwara sega ebah merúwana Sísaga íópeq tagéna Manikánsabe, Nániboo, néne ehweh irahnayabé kaweróne atóge.

42 Íné írátíomé néne ehweh ahriahri aiq irahne. Arega eqmaq núwátónayabé moke mahtaq iriwe míáh kégá aiq pútare atagehéna mah ehwéh teawúge úwe.

43 Teawúge éna Sísaga anotahtaq áhrabéna, Árásárúsi, máhpeq tueyokúno úwe.

44 Úwana pukú anínká tueyokúwe. Maisarówana wene aigará ayahnkara úbíqmáro ambántánkákáq tueyokúwe. Moke wene auranabiahnkakaq ambantataté úbíqme maisarówana minawarinkákáq tueyokúwe. Sísaga sensabé, Ambantamari pugeq áúwáhro úwe.

Wahnah kegá Sísa subiq suaneheéra moraénu ehwéhne.

(Mátíyu 26.1-5; Máhka 14.1-2; Áruká 22.1-2)

45 Áhnte Asiu kegá Máhriareq siru ukiqsitaneheéra oganúq atonsabe tagéna Sísansabé aiq pútare atówe.

46 Peh táhmaro tago kegá Péhrasi kebá pokue Sísaga miraúnsabe teríúwe.

47 Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéreq Péhrasi kereqka mó kaunsírí ké síáhrabéra momiwíue sío síoéra, Aneronehnikono? Mi anínká áhnte otáq sánsá mira aruqarurire.

48 Itega pehragahnaraq wega mó mina inserahninawire. Minayabe ómiga wensabé aiq pútare atagéhe. Mirairataq Aroma kegá séra itega Manikánsabe iwíáh iwíáh atona nah sokoruera itereq iteruwahraheq íre kaweraitagéhe.

49 Mi tanáhráq Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéné wahnah wenáwíq Káiyápásaga sensabé, Íte íre íráh ké wóe.

50 Iteruwahrah ómi pukiyehboq peh morá anínká iteruwahrah kaweritanieéna pukinkehe. Mina aiq kawerire. Árahinsabé íre iraho úwe.

51 Káiyápásaga wewega íre iwíáhue irarúwe. Mi tanáhráq we Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéné wahnah mío púana Manikáne Awanka wene arupipeq iwíáh atowana mi ehwéh irarúwe.

52 Íre peh morá Asiu ke kaweraritanieéna pukinkehe. Moke Manikáne animarí peh mahnana míáhnsábé morábí míageheéna pukinkehe.

53 Mi tanáhráqté sío síoéra, Sísawe árahue subiq suanéhnkono íwíáhuwe.

54 Minayabe Sísaga Asiu ke míórabeq íre ábóraq noguwe. Wega mitaq suena Épáráima suwahpeq anotah uwórápéq wahto kowana mitaq pokúwe. Wereq ite we kérahwána kereqka mitaq kowíahwane.

55 Ite Asiu kené sótaikú iahreraq ko tánáhráq wahtotarútaq áhnte Asiu kegá Sarúsarama suwahpeq mósosuanheéna pokuwe.

56 Sega Sísansabé anebahréra Manikánsabe iwíáh íwíáh atáh náhtápéq míótaq seyensabé, Aneq iwíáho? Mah tahutáhúrúnarabeq Sísá íre sinawire íwíáho uwe.

57 Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéreq Péhrasi kereqka ómiyabé, Sísá karábúsi aranéhboq tagehrataq sereiéro uwe.

12

*Máhríaga Sísane aigárátáq wéri abaq ato ehwehne.
(Mátíyu 26.6-13; Máhka 14.3-9)*

1 Ite Asiu kené sótaikú iahreraq ko tánáhráq áhníbóránútaq abapete morá wéhékáh kotaq Sísaga Pétáni suwahpeq Árásárúsi, iriato ani nawahpeq kúwe.

2 Sega penahnarabeqsabé táhútáhúq áwúwe. Máhtaga tíwe náriuwara Árásárúsireq mó kereq Sísarerue moraráq táhutahuruwe.

3 Máhríaga kaweq werí áhnte moné tahnsa wéri Sísane aigárátáq antiarena wene íre wahto ayáhrátáté sobarúq auwowe. Mi werí kaweq kunkúni werí púana nahupeq moke kaweq kungúnúwe.

4 Sísá kéro aní, wene naruo koweriranaú aní wenáwíq Súrásae. We mó awíq Ísíkáríótie.

5 Wega Sísansabé, Mi werí áhnte moné tahnsa wérie. Aneqsabé mi werí 300 móne paiqmarena mi moné tabonah ke íre náriro úwe.

6 Mi ehwéhmé Súrásaga tabonah keyabé íre arutaboairaritasa pehipi irarúwe. We aebó aní púana irarúwe. Itene morábí moné únáhtáq wahnahnéna mi moné aebó mewe paiqna paiqnaúwe.

⁷ Sísaga sensabé, Mi iní pehragatáhro. Íné maisaréhrataqsábé mi werí abaq intéhre.

⁸ Tabonah kewe ahriahri iteba mía míowe. Ínéwé ahriahri iteba íre mía míainie úwe.

Árásárúsi subiq suanehe u ehwéhne.

⁹ Áhnte Asiu kegá Pétáni suwahpeq Sísá miéhre u irera mitaq suwe. Íre peh morá Sísá tagéyabe suwe. Árásárúsi Sísaga oganúq ato aninseq taganeheéra suwe.

¹⁰ Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kegá Árásárúsi moq subiq suanehe éra sío síouwe.

¹¹ Árásárúsi oganúq atonsabe tagéra áhnte Asiu kegá Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh ké suera Sísansabé aiq pútare ató púara Árásárúsi moq subiq suanehe íwíáhuwe.

Sísaga Sarúsarama suwahpeq kú ehwehne.

(Mátíyu 21.1-11; Máhka 11.1-11; Áruká 19.28-40)

¹² Ahbiah tahnsá táhutahururabeqsabé su ke áhnte kegá Sísá Sarúsarama suwahpeq sinawire u irera

¹³ ahtapeq koáwénunuwe. Áwénunéra awanká ayahnawe mewera anotahtaq mahraréra, Manikánsabe iwíáh iwíáh atone. Maniká áwirue si anínsabé iwíáh iwíáh atone. Ísara kené Wahnahnsabé iwíáh iwíáh atone uwe.

¹⁴ Manikáne ehwehnka irarinserah Sísaga tónki meqme mi kane abobiahtaq kierútu agúwe.

¹⁵ Mi ehwéhniká mahraréna,

Sáióna* suwahpeqte kéó, íre áhreeq tagariáhro. Itene Wah-nahnka iteba sirana tónki áráhqka áhkokóuwena sire ire.
(Sekaraia 9.9)

¹⁶ Minayabe mi tanáhráq ite we kérahwána kegá íre iahte-bahwane. Sísá oganúkéna Maniká míorabeq pokútaq ite mi ehwéh iahrreraq matawéq iwíáhéq, Mi ehwéhniká irarinserah aiq miraurowe ewané.

¹⁷ Menah tahnsa Sísaga Árásárúsi maisarórabeqte áhrabue oganúq atowara tago kegá mitaq teri mahtaq terinuwe.

¹⁸ Tago kegá mi otáq sánsá mitaq teri mahtaq terinu puara áhnte kegá irera ahtapeq Sísá koáwénunuwe.

¹⁹ Péhrasi kegá abiahnsanéra seye náhenéra, Aiq tagaho? Ite iuwahbeh arámbéhrí íre miraorahúne. Ómi mah kehinánká we kéréhwe uwe.

Oga mérapeq awaq meyabe ehwéhne.

²⁰ Káríki ehwéhnikákáq kéreq Manikánsabe iwíáh iwíáh atane-heéra táhutahururabeq kowíówe.

* 12:15: Sáiónawe Sarúsarama suwahpeqsabé mó awíre.

21 Sega Pírípi, we Pétásáira suwahpeq Kehrari marákórápéqté ánípá séra wensabé, Ite Sísá taganeheéq súne uwana

22 Pírípiga Ehntaru koreawuwe. Mi anitégá Sísá teawúyana

23 Sísaga sensabé, Íné wehukení úku anímé anotah aní úké tanáhráq awehraq tanáhráre.

24 Kawerue írátíáhtao. Ayu pehipi kahnaraq íre iyanae. Mi ayú marakóipeq megue mugurúqme kirahnaraq áhnte mó será iyanae.

25 Seyene iwíáhyabe sirutaboiro kewé oga mérapeq íre awaq miáhwe. Mah marakóipéq mé tanáhráq seyene iwíáhyabe suwahrieh kewé oga mérapeq awaq miáhwe.

26 Néne arambehri miraéyabe inaraqmé séníráhro. Íné miáhnarabeq néne arambehrira kereq mía míaohe. Néne arambehrira keyábé Nániboga kawerowe aritankéhe úwe.

Sísá pukínayabé ehwéhne.

27 Sísaga mó mahraréna, Nirupipeq anotah uméhínsabé Nánibonsabé aneq ehwéh teawinínkono? Nániboo, mi tanáhráq sineho teawinínkono? Írakaumo. Wehukene ahababáqsabe pukinieéna tumíarauge.

28 Nániboo, áhnte kegá arenáwíq pankeráhro arito úwe. Úwana íópeqté éhwéhnká mahraréna, Néníwíq aiq pankeráhro arítóge. Mónkakáq mirainauge úwe.

29 Soruparíó kega mi ehwéh írówe. Mó kegá, Puruburuire uwara mó kegá, Íópeqté ánínká ehweh teawíre uwe.

30 Uwana Sísaga sensabé, Íre ínénsabe peh itega irageheéna mi ehwéh irarire.

31 Ahababáq kehiná kéhínánsabé ehweh arite tanáhráq amahnága awehrarire. Ahababáq kehiná kéhínané wahnah kaqsue tanáhráq amahnága awehrarire.

32 Sega íné marakóipeqté pankeréhrataq ómi ínéba sabirinie úwe.

33 We pukína sansá sokigi ariena we pankeréhriansabé irarúwe.

34 Soruparíó kega Sísansabé, Ite írátíonawe Manikáne ehwehnka mahraréna, Ite meirena kaweraitankeheéna Manikánka omaq ato aní ahriahri mía míainkehe ire. Minayabe sega wehukení úki aní awankátaq táhparera pankerageheénawe árahinsabé irareno? Wehukení úki anímé ínsebo uwe.

35 Uwana Sísaga sensabé, Íné téhrehnka inserahnu aní iteba wahto tanáhráq míanie. Sunkíkírabeq miáh kegá ah íre tagahrahéra aiq nogunapómo iwíáhowe. Minayabe amahnága íné téhrehnka inserahnu anípá miáhro. Sunkíkírabeq miéhboq ínéba miáhro.

36 Iteba míótáq téhrehnka inserahninkehboq íné téhrehnka inserahnu anínsábé aiq pútare aintáhro úwe. Sísaga mah ehwéh iraréna mitaq suena kopéragúwe. (*Buk Song 89.4, 36; Aisaia 9.7; Daniel 2.44, 7.14*)

Sísansabé íre aiq pútare atónsabe éhwéhne.

37 Sísaga áhnte otáq sánsámárínúwara tago kegá wensabé íre aiq pútare atera peh anetaníbo uwe.

38 Minayabe Manikáne ehweh irarú ani Áísáiaga irarú ehwehmé aiq pútaragúwe. Wega mahraréna, Itene Wahnahno, itega teriuna ehwéhme sega íre aiq pútare aítáh mino. Itene Wahnahne ótaq sansámárimé tagéq anetaníbo íwíáho mino úwe. (*Aisaia 53.1*)

39 Minayabe sega íre aiq pútare atahráhowe íre. Áísáiaga mó mahraréna,

40 Manikánka siura mótúritena sirupipeq págege arítéhre. Minayabe sene siura íre ebioráhowe. Peh mótúrawéra sirupipeq íre ahtebowe. Sega ínéba íre sewe. Minayabe sene ahbabáq íre kaweraritóge úwe. (*Aisaia 6.10*)

41 Áísáiaga Sísansabé íwíáhéna anotah aní míéhre éna ahtebéna mi ehwéh irarúwe.

42 Áísáiaga irarúnserah áhnte Asiu kegá Sísansabé íre aiq pútare atówara mó áhnte Asiu kereq sene wahnahmarínseqka Sísansabé aiq pútare atera Péhrasi keyábé áhreu puara mó ke íre teriúwe. Momiwíu nahtápéq Péhrasi kegá kaqíúwéhoéra mó ke íre teriúwe.

43 Manikánka kawerowe aritonsabe peh ákáhtaq sirútábóiréra wehukega kawerowe aritónsabe anotah sirútábóirúnsabe mó ke íre teriúwe.

Sísaga wehuke ehweh arite ehwehne.

44 Sísaga anotahtaq mahraréna, Ínénsabe aiq pútare aintáh ké íre ínébataq ínénsabe aiq pútare aintáhwe. Íné eqmaq núwéh ánínsábéákák aiq pútare atáhwe.

45 Íné tagah kewé íné eqmaq núwéh ánínkákák tagahwe.

46 Mah kehiná kéhíná míáhrabeq téhrehnka inserahnuge. Ínénsabe aiq pútare aintáh kéga sunkíkírirabeq íre mía míaigeheéna tumíarauge.

47 Néne ehweh siahrega irera anetaníbo íwíáho keyábé íre ehweh aritoge. Mah kehiná kéhínánsábé ehweh aritanieéna íre tumíarauge. Peh sene ahbabáqsabe kaweraritanieéna tumíarauge.

48 Ínénsabe suwahrieh kewé néne ehweh íre íráh kewé néne ehwehnka anehe tanahráq ehweh aritankéhe.

49 Íre Ínénéne iwíáh ehweh irare irareuge. Nánibo íné eqmaq núwéh ánínká iwíáh aintena mahrarúno éna niahreraq íntéh éhwéh tei teinuge.

50 Íné Írátíómé wene ehweh sehgironka oganúq sitankéhe. Minayabe Nániboga terio i ehwéh tei teinuge úwe.

13

Sísaga we kéro kene sigára pabeq pabeq arito ehwehne.

1 Ite Asiu kené sótaikú iahreraq ko tánáhráq ahbiah tahnsá Sísaga iwíáhéna, Amahnága íné mah marákó suena Nániboba poké tanáhráq awehrire úwe. Sísaga mah marákó marákóipéqté we tagariáh keyábé ahriahri arutaboiritena pukinaú tanahráqkákáq anotahtaq arutaboiritowe.

2 Owainawanka Sálmóni, Ísikáriótine ahninkáwá Súrásane arupipeq Sísane naruo koweriro iwíáh atowe. Iwíáh atowaq ite we kérahwána kegá penorabeq Sísareq moráráq táhutahurowane.

3 Sísaga iwíáhéna, Íné nuyahtebome Nániboga moke náníre éna Maniká míéhrebeqte tuena mébeq tuekinauge éna

4 táhutahururabeqte irigéna wene káhq ambántá akairuena táhúri úbíqmiowe.

5 Táhúri úbíqména wání antehyapípeq ahkiwena peh nahupeqte árámbéhrí ání tahnsanéna ite we kérahwána kené ígarátáq pabeq paberaitena úbíqmatio tahiríráté sobarúq iuwowe.

6 Sobarúq iuwena Pítaba súwana Pítaga wensabé, Néne Wahnahno, nigára pabeq paberaintaníbo úwe.

7 Úwana Sísaga wensabé, Amahnága miraunsabé are íre tagariahne. Mókake tagariankehe úwe.

8 Úwana Pítaga wensabé, Amahnágaákáq mókakeakáq arega nigára pabeq paberaintanie éname ahqáho ataníe úwana Sísaga wensabé, Ínéga íre pabeq paberatáhnaraqme arega íné íre sénirahráhone úwe.

9 Úwana Pítaga wensabé, Néne Wahnahno, minayabe íre peh morá nigára pabeq paberainto. Moke niyahnkakaq niyahqnonkakaq pabeq paberainto úwe.

10 Úwana Sísaga wensabé, Sinonka pabeq pabero ke peh morá nówíbagi sigára pabeq paberowe. Sinonka íre nówíbagi puara mó íre pabeq paberigehe. Ite íre nówíbagiraq míáhwanawe peh morá ání nówíbagire úwe.

11 Sísaga wene naruo koweriranaú aní tagario púana mahraréna, Ite íre nówíbagiraq míáhwanawe peh morá ání nówíbagire úwe.

Séhréh atéhoró ú ehwehne.

12 Sísaga sigará pabeq paberarito parabagúwana wene káhq ambántá abaqme tútuue ména sensabé, Ínéga miraitónsábé iahtebaho?

13 Itega ínénsabe, Íwáhnoraníne aintáhwe. Itega moq itene Wahnahne aintáhwe. Itega irare intáhwana aiq míóge.

14 Íné itene Wahnah, ite íwáhnoru anínká itene igará pabeq paberaitónsábé itega wene wene aigará pabeq paberatéhooro.

15 Ínéga sokigi aiú serahnoro.

16 Kawerue írátíáhro. Arambhri anínká wene wahnah íre kiotaikire. Poki anínká we eqmaq áúwéh ánimé íre kiotaikire.

17 Minayabe ite tagaríáh púaq irupipeq eyoyóinkehboq we séhréh atéhooro.

18 Íre ite ómiyabé mi ehwéh iraruge. Ínéga omaq itaráu anímári tagaríóge. Manikáne ehwehnka mahraréna, Moraráq táhutahururauya anínká néne naruo aní úkire ire. (*Buk Song 41.9*)

Mi sehirá aiq pútaraginawire.

19 Mirainie insabé teiúge. Mótaq mirainkehe. Mi tanáhráq sehiranka ínénsabe irarime aiq pútare atageheéna amahnága teiúge.

20 Kawerue írátíáhro. Mó kegá ínéga eqmaq sutau ke mehweh arítáhtáq ínénkakaq mehweh aintáhwe. Íné mehweh aintáh kegá íné eqmaq núwéh ánínkákáq mehweh atáhwe úwe.

Sísane naruo koweriranaú ani éhwehne.

(*Mátíyu 26.20-25; Máhka 14.17-21; Áruka 22.21-23*)

21 Sísaga mi ehwéh iraréna wene arupipeq págegeúnsabe mahraréna, Teiníboq írátíáhro. Ite míáhrabeqte ánínká néne naruo kowerirankéhe úwe.

22 Kowerirankéhe únsabe ite we kérahwána kegá wenku ebiqsúheéq irupipeq iwíáhéq insensabebómo ewane.

23 Íné Sísaga arutaboiraíntéh ánimé wereq ínereq moraráq tútuue míahwaye.

24 Pítaga ínénsabe aonáh sabiq suena, Wega irari aní insensabebo kaseninanao úwana

25 Ínéga Sísane anepeq mósaqmaqme ména, Néne Wahnahno, we ineboue kasenowae.

26 Kasenowana Sísaga ínénsabe, Ínéga táhutahuq pámbáhue náwéna aní we wire éna táhutahuq pámbáhue Súrásawe, Sáímóni Ísíkáriótine ahninkáwá náwuwe.

27 Súrásaga mi tahutáhúq meyotaq owainawanka wene arupipeq ahababáq iwíáh atowe. Sísaga Súrásansabé, Arega mirainie inaraq amahnága komiraúno úwe.

28 Úwaq ómi ite táhutahurowanarabeqte kegá mi ehwéh ireq iwíáhéq, Árahinsabé irariro ewane.

29 Súrásaga itene morábí matiahwana moné únáhtáq wahnáhnú púaq táhmaro ite iwíáhéq mó tahutáhúq kobaiqmaro íwíáhénabopoq eqmaréhre. Tabonah ke nário íwíáhénabopoq eqmaréhre íwíáhowane.

30 Súrásaga mi tahutáhúq mewena máhpeq tueyokúwe. Máhpeq tueyokúmé inokáhpere.

Wensabé wensabé irutaboiratéhoró ú ehwehne.

31 Súrásaga máhpeq tueyokúwana Sísaga mahraréna, Amahnága íné wehukení úku aní néníwíq pankeragéhe. Ínénsabe iwíáhéra Maniká áwíq pankeragéhe.

32 Maniká áwíq pankeráhwana wega néníwíq pankerankéhe. Wegá amahnága pankerankéhe.

33 Néne animáríno, Pehgáriq tanáhráq iteba míanie. Pokonaraq itega íné ninebahrigehe. Ínéga Asiu ke teriátáunserah teiníe. Ínéga pokonarabeq itega amahnága íre kioráhowe.

34 Néne o sansa miraigehboq teiníe. Itega wensabé wensabé irutaboiratéhoró. Ínéga itensabé nirutaboirunserah itega wensabé wensabé irutaboiratéhoró.

35 Itega wensabé wensabé irutaboiratéh irataqmé ómi kegá íné séniráh ké wóe aitagéhe úwe.

Sísaga Pítansabé, Íné nuwaniewóne ú ehwehne.

(Mátíyu 26.31-35; Máhka 14.27-31; Áruka 22.31-34)

36 Sáimóni Pítaga Sísansabé, Néne Wahnahno, eheq kinibo úwana Sísaga wensabé, Íné pokinieurbéq amahnága íre sénirankéhe. Mókake sénirankéhe úwe.

37 Úwana Pítaga wensabé, Néne Wahnahno, amahnága aneqsabé íre kéranínkono? Segá nubi q suaneherabomo. Anetaníbo. Are éhnehinauge úwe.

38 Úwana Sísaga wensabé, Aregá níéhnehinkehboq ínereq pukoyehe iwíáhono? Teawiníboq írátíahno. Kokórega ehwehna ínaraq aregá íné íre tagaríóge apahtáróráq irariniewóne úwe.

14

Sísaga, Íné Maniká míéhrebeqte áhne ú ehwehne.

1 Sísaga mó mahraréna, Itene irupipeq iwíáh kikiriyeho. Manikánsabe aiq pútare ateq ínénsabeákáq aiq pútare aintáhro.

2 Nánibone nahtapeq áhnte paqnáh kéhre. Íre kéhtáq tahirímé métáq teiú irino. Itene máhriq kígwerinieéna pokinauge.

3 Kawerarena kiwekue tumeiranauge. Íné míórabeq mía míaiagehéna tumeiranauge.

4 Íné pokinieurbéqte áh tagaríáhwe úwe.

⁵ Úwana Tó máhsiga wensabé, Itene Wahnahno, are pokinie énarabeqme íre tagarione. Mi ah árahue tagarianehnkono úwe.

⁶ Úwana Sísaga wensabé, Íné Maniká míéhabeqte áhne. Íné aiq pútaq ehwéh áwahe aní múge. Íné oganúq itahráhu aní múge. Nánibo míéhabeqte áh múge. Íre mó ahnkákáq ínébataq ah múge.

⁷ Itega íné tagariáhmé Nánibonkakáq tagariáhwe. Amahnágaákáq mókakeakáq Nánibonsabé itene irupipeq iwíáhue tagarawéq itene iuranka tagahwe úwe.

Sísaga íné tagah kegá Nánibo moq tagahwe ú ehwehne.

⁸ Úwana Pírípiga Sísansabé, Itene Wahnahno, Iteribo taganehboq sokigi aio. Sokigi aínaraq aiq awehraq kanae úwe.

⁹ Úwana Sísaga wensabé, Pírípío, ínégá itereq íre wahto tanáhráq míaraugé. Árahinsabé íné íre tagariahno? Íné tagah kegá Nánibo moq tagahwe. Iteribo taganehboq sokigi aio énaue árahinsabé irareno?

¹⁰ Ínéga Nániboba mía míaugana wega ínéba mía míaire. Minayabe íre aiq pútare aintahno? Íné teiú éhwéh íre ínénégá iwíáhugana Nániboga ínéba mía míaéna wewega arambehrire.

¹¹ Ínéga Nániboba mía míaugana wega ínéba mía míaire teienaq mi ehwéhnsábé aiq pútare aintáhro. Mi ehwéhnsábé itega íre aiq pútare atéhrame ínégá sokigiona arámbéhríyábé aiq pútare aintáhro.

¹² Kawerue írátíáhro. Ínénsabe aiq pútare aintáh kegá ínégá miraona arámbéhrí miraigehe. Nániboba pokinau puana sene arambehri gá néne arambehri kiotaigme kanae.

¹³ Néníwírue tenírataq mirainie. Íné wenahninká mirau arámbéhrí Nánibo áwíq pankerageheéna mirainie.

¹⁴ Néníwírue teníra ehwéhmé moke mirainie úwe.

Sísaga Manikáne Awa eqmarinie ú ehwehne.

¹⁵ Sísaga mó mahraréna, Itega ínénsabe iuwahbáhnaraqmé néne sánsá sehigéhe.

¹⁶ Nánibo teawenana wega mó séhréhína aní iteba mía míainkeheéna eqmarankéhe.

¹⁷ Aiq pútari aní Manikáne Awa iteba mía míainkeheéna eqmarankéhe. Ahbabáq kehinánká Manikáne Awa íre tagéra sirupipeq íre tagariáh púara wereq íre mía míaorahowe. Itega we tagariáhwana iteba mía míaéna irupipeq mía míainkehe.

¹⁸ Ite íre airaiq iuwaníe. Ite íre ehneranimárí tahnsa míageheéna mókake iteba kiwekinauge.

¹⁹ Mótaq ahbabáq kehinánká íné mó íre tagagehe. Itega íné tagagehe. Íné oga mía míau puaq ite moq oga mía míaiagehe.

20 Mi tanáhráq sínaraqmé ínégá Nániboba mía míaonaq tagariagehe. Itega ínégá mía míairana ínégá iteba mía míaonaq tagariagehe.

21 Néne ehweh irena kawerue sehgi ánimé ínénsabe awahbehre. Ínénsabe awahbeh anímé Nániboga wensabé arutaboiratankéhe. Ínégá wensabé nirutaboiratena néne sánsá sokigi awinauge úwe.

22 Íre Súrása Ísikárióti peh mó Suráságá Sísansabé, Itene Wahnahno, árahinsabé ahababáq ke íre sokigi ariasa peh morá ite arene sánsá sokigi aieno úwe.

23 Úwana Sísaga wensabé, Ínénsabe awahbeh anínká néne sánsá mirainkehe. Néne sánsá miráinaraq Nániboga wensabé arutaboiratankéhe. Nániboreq ínereqka weba séta wereq mía míaoyehetauye.

24 Ínénsabe suwahrieh kegá néne ehweh íre sehigéhe. Ínégá teiú éhwéhmé íre ínébataq néne ehwehne. Minawé Nánibo íné eqmaq núwéh áníné ehwehne.

25 Iteba mía míautaq mah ehwéh teiúge.

26 Nániboga séhréhi aní Manikáne Awa néníwírue eqmarah-nana ite moke íwáhnorinkehe. Ínégá moke teiéna ehwéh Manikáne Awanka ahrreraq itankéhe.

27 Íné niru ukiqme miónserah ite moq iru ukiqme míáhro aitóge. Ínégá aitónserah ahababáq kehinánká íre miraorahowe. Itene irupipeq iwíáh kikiréq áhreiyehe.

28 Iuwena pokéna iteba kiwekinie teiewógaq íráh mino. Itega ínénsabe irutaboiraintáhmé itene irupipeq eyoyóire. Nániboga íné kiotaqme míéh aní míre. Ínégá weba pokinaunsabé itene irupipeq eyoyóoro.

29 Mótaq sína tanáhráqsábé teiúge. Mi tanáhráq sínaraq itega néne ehwehnsabé aiq pútare aintageheéna amahnága teiúge.

30 Amahnága ahababáq kehiná kéhínáné wahnahnka sínana íre áhntetaq teiníe. Wegá íné íre saiqnaríéhre.

31 Nánibonsabé nirutaboirume mah kehiná kéhínánká tagariageheéna wega tení árámbéhri mirauge éna ite we kérahwána keyábé, Pokonehboq irigoro úwe.

15

Sera kawerue íyéhnsabé pabeqme ehwéhne.

1 Sísaga mó mahraréna, Íné náhníáq tahnsanugana Nániboga náhníáq sera sotaq wahnahni aní míéhre.

2 Néne niyahnawe sera íre íyéhmé Nániboga apirúéhre. Sera íyéh níyáhnáwéwé áhnte mó será iyankeheéna apiruqme kaweq kaweraréhrana áhnte será íyéhre.

³ Mina inserah ínégá teiú éhwéhnká itene irupipeq kaweraitéhre.

⁴ Itega ínéba mía míairana ínégá iteba mía míaono. Pehipi kéh áyáhnáwéwé sera íre iyahráhire. Mina inserah itega móbeq míhrataqmé íre serankakáq míaneheq móe.

⁵ Íné náhniáq tahnsanugaq ite náhniáq ayahnawe tahnsá móe. Itega ínéba mía míairana ínégá iteba mía míainie. Ínéba mía míaira kewé áhnte serankakáq mía míaoneheq móe. Peh itebataq mía míairataq iteriahriáh mó naneq íre miraorahowe.

⁶ Antegi áyáhnáwé súéhra ehyataginsERAH ínéba íre mía míaó kewé mina tahnsanowe. Mí ayáhnáwé sorupawe mewena iraipéq móruahnana taginawire.

⁷ Itega ínéba mía míaéq ínégá teiú éhwéh íréhrataqmé iwíáhue teniéro. Tenirana mirainie.

⁸ Ite áhnte será íyéhrara tagah kegá Maniká áwíq pankeráhwe. Áhnte será íyéh púaq ite íné séniráh ké míáhwe.

⁹ Nániboga ínénsabe arutaboirinsERAH ínéwé itensabé nirutaboiruge. Ínéga itensabé nirutaboiru puaq ínéba mía míaoro.

¹⁰ Ínéga Nánibone sánsá sehgiúnsábé wega ínénsabe arutaboiraintéhra weba mía míauge. Webá mía míaunserah itega néne ehweh sehgirataq ínégá itensabé nirutaboiraitahnaq itega ínéba mía míaigehe.

¹¹ Irupipeq eyoyó aitanieéna mah ehwéh teiúge. Peh irupipeq anotah eyóyóinkeheéna mah ehwéh teiúge úwe.

¹² Sísaga mó mahraréna, Néne sánsámé ínégá itensabé nirutaboirunserah itega wensabé wensabé irutaboiratéhoró.

¹³ Wene iyahnabo kaweraritanieéna minayabe pukináina anímé anotah arútábóiri aní míre. Moke mó sirutaboiro kegá mí aní íre kiotaikorahowe.

¹⁴ Néne ehweh sehgió kéwé néne iyahnabo woe.

¹⁵ Arambehri anímáí íre úqitanie. Arambehri aní wene wahnahne náneq íre ahtebeh púana itensabé arambehri anímáí íre úqitanie. Nániboga tení éhwéh moke teiú púana néne iyahnabo anímáí úqítóge.

¹⁶ Itega íné íre omaq intárówana ínégá ite omaq itaráuge. Náhniáq ayahnawe áhnte será íyéhnserah ite néne niyahnawe méq áhnte será iwe kagainkeheéna omaq itaráuge. Áhnte será kéhnsábé itega néníwírue Nánibonsabé teawírataqmé wega mirainkehe.

¹⁷ Ínéga teiúmé wensabé wensabé irutaboiratéhoró úwe.

Sísa kéráh ké moq íwíoqnagehe i éhwéhne.

¹⁸ Sísaga mó mahraréna, Ahbabáq kehiná kéhínánká itensabé suwahriáhnaq téhwe ínénsabe suwahriehre iwíáhoró.

19 Ite ahabábáq kehiná míáhtáq tahirímé mó ahabábáq kéhínánká sensuwahrahyabé sirutaboironserah itensabé moq sirutaboiro irino. Ínéga ite omaq itárúgaq ahabábáq sansa sueq kaweq ke úkuro puara ahabábáq kega itensabé suwahriehre.

20 Arambehri anínká wene wahnah íre kiotaikire teiwónsábé ahrreraq matíáhro. Ahabábáq kega íné níwíoqnah puara itenkakáq moq íwíoqnagehe. Segá néne ehweh íráhtáq tahirímé itene ehwehnikakáq íráh irino.

21 Ite néne animárí míáh púara sega ite íwíoqnagehe. Segá íné eqmaq núwéh ání íre tagaríáhnsábé íwíoqnagehe.

22 Íné íre sena ehweh íre teríútáq tahirímé sene ahabábáq peh kopípéq kéh irino. Ínéga teríúnsábé sene ahabábáq amahnága ábóraq kéhrara sega, Itega árahue ahababáruno íre irarerahowe.

23 Ínénsabe suwahrieh kegá Nánibonsabé moq suwahriehre.

24 Néne ótaq sansámárí se íre sokigi aríútáq tahirímé sene ahabábáq peh kopípéq kéh irino. Néne ótaq sansámárí tagahnsabé sene ahabábáq ábóraq kéhrara ínéreq Nániboreqsabé suwahriehre.

25 Manikáne ehwehnka mahraréna,
Sega ínénsabe pehipi suwahriehre íre. (Buk Song 35.19)
Mí sehiránká aiq pútaragire.

26 Ínéga Nánibo míéhrabeqte séhréhi aní, aiq pútari aní, Manikáne Awa iteba eqmaraníe. Wegá tuinaraq néné arambehriakáq néne sánsánkákáq pahsuankéhe.

27 Téhwe itega séniráh púaq itega moq néne ehweh terigéhe úwe.

16

Sísaga, Íwíoqnéra iubi q suaneherawoe ú ehwehne.

1 Sísaga mó mahraréna, Mókake itega ínénsabe anetaníbo éq nuwanéhe íwíáhiyeho éna amahnága mah ehwéh teiúge.

2 Segá ite momiwío nahtápéqté kaqiuwagéhe. Mó tanáhráq ite iubi q suaneherao kegá iwíáhéra, Ínénsabe aiq pútare atáh ké subiq suonawe mina Manikáne arambehrie igéhe.

3 Segá Nániboreq ínéreq íre tagaríáh púara mina tahnsa oneherawoe.

4 Segá miraira tanáhráq sínaraq itega néne ehweh ahrreraq matiagehéna mah ehwéh teiúge úwe.

Sísaga Manikáne Awane arambehriyabé irarú ehwehne.

Sísaga mó mahraréna, Iteba mía míau puana mah ehwéh íre teiátáuge.

5 Íné eqmaq núwéh ánípá pokiniepuana amahnága teiúge. Itebaté mó morá anínká ínénsabe, Eheq pokono ue íre kasenire.

⁶ Ínéga mah ehwéh teiúnká itene irupipeq anotah uméhire.

⁷ Teiníboq írátíáhro. Íné pokinie ume aiq kawerire. Ité séhréh aitanieéna pokinie. Íné mahtaḡ míáhnaraqmé ité séhréhína anínká iteba íre tuoráhire. Íné pokonaraq iteba we eqmaq auwaníe.

⁸ Eqmaq auwáhnaraq Manikáne Awanka iteba tuinagake ite mah kehiná kéhínané ahabábqsabe kaweqtaḡ méyabe íwáhnorinkehe. Manikánka ehweh aritahnayabé moḡ íwáhnorinkehe.

⁹ Segá ínénsabe íre aiq pútare aintáhnásabé minawé ahabábq míre éna íwáhnorinkehe.

¹⁰ Nániboba pokonaḡ íné íre tagehra puana kaweqtaḡ méyabe íwáhnorinkehe.

¹¹ Manikánka ahabábq kehiná kéhínané wahnah aiq ehweh atéh púana ehweh aritahnayabé íwáhnorinkehe.

¹² Ehweh teiénawe áhnte kéhraḡme ite amahnága íre irahráhowe.

¹³ Aiḡ pútari aní Manikáne Awanka tuinaraq ite moke íwáhnorinkehe. Íre wewene iwíáh iraréna peh wega írátíéh éhwéh teinkéhe. Mókake sína tanáhráḡkákáqsábé teinkéhe.

¹⁴ Néne ehweh íwáhnorína puara áhnte kegá néníwíḡ pankeragehe.

¹⁵ Moke Nánibone sánsámárimé wereḡ ínereḡne sánsáne. Minayabe ínega teiú éhwéhmé Manikáne Awanka íwáhnorinkehe teiúḡe úwe.

Itene irupipeq umehúna naneḡ mótaḡ iwíáh iwíáh naneḡ ukina ehwehne.

¹⁶ Sísaga mó mahraréna, Pehgáriḡ tanáhráḡmé itega íné mó íre tagagehe. Anehe pehgáriḡ mó tanáhráḡmé itega íné tagagehe úwe.

¹⁷ Úwara táhmaro we kéro kega seye náhenéra, Mi ehwéhmé íre irone. Aneḡ ehwéhpó? Wega teiena, Pehgáriḡ mó tanáhráḡmé itega íné mó íre tagagehe. Anehe pehgáriḡ mó tanáhráḡmé itega íné tagagehe íre. Wega mó teiena, Nániboba pokinieḡ puaḡ itega íné íre tagagehe íre.

¹⁸ Anehe pehgáriḡ tanáhráre ime aneḡ ehwéhpómo? Minawé ite íre irone éra seye náhenuwe.

¹⁹ Seye náhenuwana Sísaga iwíáhéna, Segá ínénsabe kasenonehe éna wega sensabé, Ínéga métáḡ mahraréwóḡe. Pehgáriḡ tanáhráḡmé itega íné mó íre tagagehe. Anehe pehgáriḡ mó tanáhráḡmé itega íné mó tagagehe éwóḡe. Minayabe itene irupipeq iwíáhéḡ kasenoo?

²⁰ Teiníboq írátíáhro. Itene irupipeq anotah uméhínaḡ ibisagehe. Ibisehrara ahabábq kega sene sirupipeḡ eyoyóinara

wíréh wíréhigehe. Ebeqme itene irupipeq umehue págege ínana anehepeqme itene irupipeq eyoyó aginawire.

²¹ Ani maqmianaitaq uwo uwoinsabé mi ininé arupipeq éri puana anotah uméhire. Maqsuena wene ani míéh púana wene arupipeq eyoyóirana éréwéhnsabé mó íre iwíáhíre.

²² Mina inserah amahnága itene irupipeq umehirana ínega ite mó tagahnagake itene irupipeq eyoyóinkehe. Itene irupipeq eyoyóínara mó kegá mina íre kaqiuwahráhowe.

²³ Mi tanáhráqmé itega ínénsabe mó ehwéh íre tenigéhe. Teiníboq írátíáhro. Nánibonsabé néníwírue iwíáhíue teawírataq wega mirainkehe.

²⁴ Menahmé itega íre néníwírue teawátówe. Itene irupipeq anotah eyoyóinkehboq Manikánsabe teawéro. Teawírataq wega mirainkehe úwe.

Sísaga íre kaweq sunúq kiotaikuge ú ehwehne.

²⁵ Sísaga mó mahraréna, Pabeqme ehwéhíue tei teinurauge. Mi tanáhráq pabeqme ehwéh mó íre teiasa peh Nánibo éhweh pahsuqme teiníe.

²⁶ Mi tanáhráq itega néníwírue wensabé teawigéhe. Nánibonsabé, Ite séhréh arito ue íre teawiníe.

²⁷ Ahqáho. Iteitega we teawigéhe. Maniká wewega itensabé arutaboiritéhre. Itega ínénsabe irutaboiraintáh púana Nániboga itensabé arutaboiritéhre. Maniká míéhabeqte tumíaraunsabé aiq pútare ainteq ínénsabe irutaboiraintáh púana Nániboga itensabé arutaboiritéhre.

²⁸ Nánibo míéhabeqte mah marákó marákóipéq tumíarauge. Tuména amahnága mah marákóipéq suena Nániboba tuekinie úwe.

²⁹ Úwaq ite we kérahwána kegá Sísansabé, Aiq irone. Arega amahnága íre pabeqme ehwéhíue peh tábúsoqme pahsuqme teiene.

³⁰ Itega amahnága tagónawe arega moke ahtebawe tagari-ahne. Minayabe arega Maniká míéhabeqte túnayabé aiq pútare atone. Arensabé mó kasenýabe anetaníbo. Aiq pútare atone ewane.

³¹ Ewanana Sísaga itensabé, Amahnága aiq pútare aintaho?

³² Aiq pútare aintáhmé mótaqmé amahnága itega íné nuweq iteruwahpeq kobeq séberoneheqmóe. Íné nuwehrana ínébataq míanie. Nániboga ínéba mía míai puana íre ínébataq míanie.

³³ Ite ínéba mía míaconsabé iru ukiq itanieéna mah ehwéh teiúge. Mah marákóipéqmé mó tanáhráq mó tanáhrárué íre kaweq sunúq sinae. Ínéwé íre kaweq sunúqmé aiq kiotaikme míó púaq iwíáh iwíáhoró úwe.

17

Sísaga we kéro ke séhréh aritanieéna púrerú ehwehne.

¹ Sísaga mi ehwéh irareruena íopeq tagéna Manikánsabe, Nániboo, íné pukona tanáhráq aiq awehrarire. Íné arenah-ninká arenáwíq pankeraníboq arega néníwíq pankero.

² Arega moke mah kehiná kéhíná wahnahnúno aintárone. Arega ínéba eqmaq suahna ke oganúq sito aintahne.

³ Arebataq aiq pútaq Manikáne. Arega íné Sisa Karáhé eqmaq núwátone. Arereq ínéreqsabé aiq pútare aitáh kégá oga mérapeq aiq awaq míáhwe.

⁴ Arega teniena arámbéhrí miraué parabarúonsábé are págege aní mé anotah aní míahnara mah marákóipéqté kégá tagahwe.

⁵ Naho mah marákó marákó íre kotaq ínéga areba míáhwataq arereq ínéreq anotah anité míahwaye. Nániboo, naho ite míahwayanserah amahnága mirainto.

⁶ Arega mah marákóipéqté ké ínéba eqmaq suahne. Mi kewé arene sánsá sokigi arítóge. Téhwe mi ke arene animarí mé ínéba eqmaq súátone. Segá arene ehweh irera sehgiówe.

⁷ Arega moke níátóna naneqme peh arerenee. Minawé ínéba eqmaq suahna kegá aiq tagaríáhwe.

⁸ Arega teniátóna ehwéhmé moke teriátáugara íráhwe. Ínéwé are míahnarabeqte ánínugara aiq pútaq tagaríáhwe. Arega íné eqmaq núwátónayabé aiq pútare atáhwe.

⁹ Arega eqmaq suahna keyábé púrerarítóge. Amahnága moke mah marákóipéqté keyábé íre púrerarítóge. Peh ínéba eqmaq suahna keyábé arene animarí púana púrerarítóge.

¹⁰ Moke arene animarímé néne animaríne. Moke néne animarímé arene animaríne. Mó kegá eqmaq suahna ke tagéra néníwíq pankeráhwe.

¹¹ Amahnága areba kiníe. Íné mah marákó marákóipéq íre míahnaraq eqmaq suahna kegá mahtaq míagehe. Nániboo, kaweqtaq mía míaóne. Arene págege awíq níátone. Arega ínéba eqmaq suahna ke arene págege awíqtaq wahnahnarito. Arereq ínéreqka moráráq mía míaúyanserahnigehboq kawerue wahnahnarito.

¹² Ínéba eqmaq suahna kebá mía míaurautaq arenáwírue kawerue wahnahnarítaráuge. Kawerue wahnahnarítaráugara se íre taqnobagowe. Peh morá aní iraipéq tabikinai aní taqnobagire. Manikáne ehweh aiq pútaraginkeheéna taqnobagire.

¹³ Amahnága areba kiníe. Ínéba eqmaq suahna kené sirupipeq eyoyó aritanieéna mah marákóipéq ména mah ehwéh iraruge.

14 Arene ehweh aiq teríúge. Ahbabáq kehiná kéhínánká ínéba eqmaq suahna keyábé suwahriehre. Íné ahbabáq kene sánsá íre miraunserah ínéba mía míaó kegá moq peh miáhwe. Minayabe ahbabáq kega sensabé suwahriehre.

15 Se mah marákó marákóipéqté meriqme mórítáhro íre teawúge. Peh owainawanka se ahbabáq aritehnehboq kawerue wahnahnarito teawúge.

16 Íné ahbabáq kene sánsá íre miraugara ínéba eqmaq suahna kegá moq ínéga unserahnéra ahbabáq sansansábé suwahriehre.

17 Arene ehwehme aiq pútaq ehwéhne. Se kaweqtaq mía míaigehboq arene aiq pútaq ehwéhtáté sirupipeq págege arito.

18 Arega íné mah marákóipéq eqmaq núwátónanserah ínéga se mah kehiná kéhíná suwahpeq eqmaq suaníe.

19 Sega aiq pútaq arene animarí mía míaigehéena íné arereq mía míainaage.

20 Ínéba eqmaq suahna kewé íre sebataqsabé púrerarítóge. Sega mó ke terirara irera ínénsabe aiq pútare aintagehéena mi keyábéákáq púrerarítóge.

21 Sereq ínéba eqmaq suahna kereq peh morá íwíáhigehéena púrerarítóge. Nániboo, arereq ínéreqka moráénúyanserah se ómi peh morá íwíáhigehéena púrerarítóge. Arega íné eqmaq núwátónayabé mah kehiná kéhínánká aiq pútare atagéhboq peh morá íwíáh arito.

22 Arega íné págege ainte néníwíq pankerahnanserah ínéga se págege aritena sensíwíq pankeróge. Arereq ínéreqka moráénúyanserah sega morá íwíáhigehéena sensíwíq pankeróge.

23 Eqmaq suahna ke moráénigehéena sereq míóge. Are ínéreq miáhne. Minayabe sega peh moráénirataq mah kehiná kéhínánká arega íné eqmaq nuwahna ehwéhnsábé aiq pútare atagéhe. Arega ínénsabe arutaboairaintahnanserah sensabé moq arutaboairaritahne. Wega peh morá íwíáhirataq mah kehiná kéhínánká mina tagéra arega arutaboairaritahna ehwéhnsábé aiq pútare atagéhe.

24 Nániboo, ínéba eqmaq suahna kegá íné miáhnarabeq ínéreq sereq méyabe nuwahbehre. Mah marákó marákó íre kotaq ínénsabe arutaboire néníwíq pankeróne. Are néníwíq pankerónayabé sega minaakaq anotahtaq téhreh naneqkakáq tagagehéena ínéreq méyabe nuwahbehre.

25 Naniboo, ínéga are aiq tagaríóge. Kaweqtaq mía míaóne. Ahbabáq kehiná kéhínánká are íre tagaríáhwe. Arega íné eqmaq nuwahnana sunsabé eqmaq suahna kegá aiq tagaríáhwe

26 Ínéga arene sánsánsábé se sokigi arítóge. Mó sokigi arita aritainie. Arega ínénsabe arutaboairaintahnanserah sega

mó keyábé sirutaboirigeheéna sokigi arítóge. Íné sereq mía míainieéna sokigi arita aritaugé úwe.

18

Súrásaga Sísane naruo koweriro ehwehne.

(Mátíyú 26.47-56; Máhka 14.43-50; Áruka 22.47-53)

¹ Sísaga Manikánsabe mi ehwéh teawena pokúwe. Wereq ite we kérahwána kereqka Kirona aroipéq seberaebéq pokowane. Mitaq kaweq matábú kowaq itega mitaq kowíahwane.

² Súrása, Sísane naruo koweriranaú anínká moq mi matábú tagariowe. Sísareq ite we kérahwána kereqka mitaq áhnte tanáhráq momiwíowanayabé tagaríowe.

³ Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéreq Péhrasi kereqka Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhtápéqté párisíwárínseq sóntía kereq eqmaq súówe. Eqmaq súó kereq Súrásaga meriqmena mi matábúrác súwe. Segá sahmárinkákácq áráhmuakácq kánéqkakaq mewera suwe.

⁴ Sísaga sega miraoneherau naneq wene arupipeq moke tagarawéna su ke taganieéna pehrápeq kowíowe. Kowéna sensabé, Insensabe anebahroo úwe.

⁵ Insensabe anebahroo úwara sega wensabé, Sísá Néhsara suwahpeqte ánínsabé anebahrúne uwana Sísaga sensabé, Íné we uge úwe. Súrása, Sísane naruo koweriro anínseq mitaq iriwe míowe.

⁶ Iriwe míowana Sísaga, Íné we uge teriutaq sega sinehepeqte atárué inahsubúwe.

⁷ Sísaga mónkakácq kasenéna, Insensabe anebahroo úwara sega, Sísá Néhsara suwahpeqte ánínsabé anebahrúne uwe.

⁸ Uwana Sísaga sensabé, Íné we uge teiú mino. Ínénsabe ninebahrirataq mah anímári pehragariteq pokoro arítáhro úwe.

⁹ Sísaga métácq tahnsa Manikánsabe mahraréna, Kawerue wahnahnarítaráugara se íre taqnobagowe úwe. Mi ehwéh aiq pútaraginkeheéna mah anímári pehragariteq pokoro arítáhro úwe.

¹⁰ Sáimóni Pítaga wene poka matawéna Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéné wahnahne arambehri aní wenáwíc Mákúsa apiwe wene púpeqte áhré kiraq auwowe.

¹¹ Kiraq auwowana Sísaga Pítansabé, Poka unahpí úsaro éna, Nánibone níérorahi arámbéhrí nirupipeq umehorahi arámbéhrí mirainau mino úwe.

Sísá Anásaba móátó ehwehne.

¹² Úwara sóntía kereq sene wahnah anínseq párisíwarínseqka Sísá táhtoqme táhru táhruuwe.

13 Téhwe sega Sísa meqmera wehukení áwíq Ánásaba móátówe. Ánásawe Káiyápásane awarénawae. Sísa pukinaú opéq Káiyápásawe Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéné wahnah míowe.

14 Káiyápásaga menah tahnsa Asiu ke teriena, Iteruwahrah ómi pukiyehboq peh morá ánínká kaweritankéhboq pukinkehe. Mina aiq kawerire úwe.

Pítaga Sísa íre tagaríoge ú ehwehne.

(Mátíyu 26.69-70; Máhka 14.66-68; Árúka 22.55-57)

15 Ite Sísa kérahwáya aníté Sáimóni Pítareq ínereqka Sísa kérahwáye. Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéné wahnahnka íné tagariowe. Wega íné tagarionsabe wene nahtapeqté mátábúrápéq Sísa kéráhwae.

16 Pítaga méhpehpeqté ónsaráq kowíowe. Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéné wahnahnka íné tagario púana ínéga onsarapéqté wáhnáh áhraríyábé, Onsa sio koreawéwae. Onsa sio teawena Píta meqmena mátaburaq móátáhwae.

17 Mi ahrarígá Pítansabé, Are moq mah aní kérahna anípo úwana, Írakaumo. We íre kéroge úwe.

18 Titirúnsabe arambehri kereq párísiwarínseqka ira parewe totorue míówana Píta moq iriwe ména totorúwe.

Wahnah anínká Sísansabé ehweh ato ehwéhne.

(Mátíyu 26.59-66; Máhka 14.55-64; Árúka 22.66-71)

19 Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéné wahnahnka Sísansabé we kéro keakáq wega síwáhnorú ehwehnikákáqsabé kasenuwe.

20 Sísa wensabé, Íné íre epéráhpéria ahriahri peh ábóraq áhnte wehekéq míáhrabeq teri terinuge. Itene momiwío nahtápéqkákáq Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhtápéqté wiráipéqkákáq síwáhnoruge. Íre epéráhpéria síwáhnoruge.

21 Ínénsabe aneqsabé kasenaintaho? Néne ehweh teríu ké írátíáhwe. Seba kogaseninanao úwe.

22 Úwana mibeqté iriwe mío anínká ayahpóra Sísa subiq-marena wensabé, Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéné wahnahnsabé mina tahnsa éhwéh atéhneho úwe.

23 Úwana Sísa wensabé, Íné ahababáq ehweh teawénaraqme tenio. Íre ahababáq ehweh teawúge. Árahinsabé nubono úwe.

24 Úwana Ánásaga Sísa íre pugeq auwasa Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéné wahnah Káiyápásaba eqmaq auwowe.

Pítaga mónkakáq Sísansabé ahqáho ato ehwehne.

(Mátíyu 26.71-75; Máhka 14.69-72; Árúka 22.58-62)

25 Pítaga iraraq ména pabesúq tehesurue totorúwara míó kega wensabé, Are moq we kérahna anípo uwana Pítaga sensabé, Ahqáho. We íre kéroge úwe.

26 Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéné wahnahne arambehri anínká Pítansabé, Sísareq arereq mátaburapeq miehyana tagéwó mino úwe. Mi ehwéh irarú animé we Pítaga ahre apiaro aní awahrah aníne.

27 Tagéwó mino úwana Pítaga mónkakáq ahqáho úwana kokórega ehwehnúwe.

Páhírátiga Sísansabé kasenú ehwehne.

(Mátítyu 27.1-2,11-14; Máhka 15.1-5; Árúka 23.1-5)

28 Ahbiahiperura sega Sísá meqmera Káiyápásane nah-tapeq suera anotah nahtápéq ehweh aruqaruro nahtápéq Sísá móátówe. Sótaikú tanahráq no tahutáhúq wéhékáh mí nahtápéq kiewé órira púara Asiu kegá íre kíúwe.

29 Mibeqté wáhnáh aní áwíq Páhírátiga máhpeq tueyokéna sensabé, Itega méáúwáh anímé aneq ahbabáriro úwe.

30 Úwara sega wensabé, Mah aní íre ahbabáq ani tahirí túbáh agúna irino uwe.

31 Uwana Páhírátiga sensabé, Iteitega we meqmeq iteitene sánsánue iwíáhue ehweh atáhro úwe. Úwara sega wensabé, Wehukení subiq sueyabe ite Aroma kegá ahqáho aítárówe uwe.*

32 Menah Sísaga, Segá íné pankeragéhe irarúmé amahnága aiq pútaq aginkeheéra mí ehwéh teawúwe.

33 Páhírátiga nahupeq kibekéna Sísá meqme seroue wensabé, Arewe Asiu kené wahnahpo úwana

34 Sísaga wensabé, Arega irarénawe arerene iwíáhbo? Íné ehweh mó anínká teawiro úwana

35 Páhírátiga wensabé, Íné Asiu anínabugo? Arenawahrahreq itene wahnahmarínseqka are meqmera ínéba méáúwáhwe. Aneq ahbabáruono úwe.

36 Úwana Sísaga wensabé, Íné wahnah wahnahnurabeqme íre mah marákó márakóípére. Mah marákó márakóípéq wahnahnutaq tahirímé Asiu kegá íné táhtoráhtáq íné séníráh kegá ebeho irino. Íné wahnah wahnahnurabeqme íre mah marákó márakóípére úwana

37 Páhírátiga Sísansabé, Are anotah Wahnáh aní míahno kasenúwana Sísaga wensabé, Arega aiq iraréne. Aiq pútaq

* **18:31:** Mí tanáhráq Aroma kegá Asiu kené marákó págegeue wahnahnéra Asiu keyábé, Ite wehukení ehwehotaq we subiq súáhro arite ehweh órítane éra peh morá ite Aroma kegá mí sánsánoneheqmúne uwe. Wehukení awankátaq táhpáre sánsámé Aroma kené sánsáne.

ehwéhnsábé síwáhnorinieéna mah marákóipéq tuména wehukení úkuraugé. Aiq pútaq ehwéhnsábé suwahbeh kegá néne ehweh íráhwe úwana

³⁸ Páhírátiga wensabé, Aiq pútaq ehwéhme aneqpomo úwe.

Páhírátiga, Sísa awankátaq táhparáhro ú ehwehne.

(Mátíyu 27.15-31; Máhka 15.6-20; Áruká 23.13-25)

Páhírátiga wensabé, Aiq pútaq ehwéhme aneqpomo éna máhpeq tueyokéna Asiu keyábé, Íné iwíáhume we íre ahababáq ani míre.

³⁹ Sótaijú iahrerag ko tanáhráq ahriahri peh morá karábúsiipéqté áni pugeq íúwóge. Mi sansá mira aruqaruruge. Minayabe Asiu ke itene Wahnah pugeqíninkono úwe.

⁴⁰ Úwara sega anotah ehwéhnaéera, Mi animé pehragé Páréhba pugeqio uwe. Páréhbawe wehukení subena aebó áni míowe.

19

¹ Páhírátiga sóntía keyábé, Sísa meqmeq áréti sahtaté subóro aritowara sega meqmera mósubúwe.

² Mósubera ógaratáté keborarera wene ayahqnotaq suki atera peh morá táútáúq kórósí abaq atówe.

³ Mó anínká mó anínkáue Sísa séra wensabé, Are Asiu kené wahnahpo éra awiréh atera siyahpóra subúwe.

⁴ Páhírátiga máhpeq mó tueyokéna soruparió keyabé, Írátíáhro. Íné iwíáhume we íre ahababáq anine. Minayabe tagariageheéna iteba máhpeq ataníe úwe.

⁵ Úwana Sísa ógaratáté keboria náneqkakáq tautáúq korósíákáq máhpeq tueyokúwe. Tueyokúwana Páhírátiga sensabé, Mah aní tagahro úwe.

⁶ Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéreq wahnah kereqka Sísa tagéra áhnte ehwéh kíkírera, Awankátaq táhpawe subiq súáhro éra pagu pagunuwe. Pagu pagunuwana Páhírátiga sensabé, We íre ahababáq anine íwíáhúnsabe iteitega meqmeq awankátaq táhpawe subiq súáhro úwe.

⁷ Úwara Asiu kegá wensabé mahraréra, Wega, Íné Manikáne ahninkáwá úge urainsabé itene sánsá sabiúéhre. Sabiúéhme puko nanere uwe.

⁸ Úwana Páhírátiga mi ehwéh irena anotah ahré agúwe.

⁹ Wega koti nahtápéq mó kibekéna Sísansabé, Arewe eheqte anípo úwana Sísa ehweh íre iraria peh ehiya míowe.

¹⁰ Páhírátiga Sísansabé, Aneqsabé ehweh íre tenieno? Ínéga are soraq auwahráhuge. Ínéga are awankátaq táhparahráhuge. Mahnawé aiq irahno úwe.

11 Úwana Sísaga wensabé, Peh morá Manikánka arega wahnahnúno ataráinsabé arega íné awankátaq táhparahráhone. Minayabe areba móintéh áníné ahbabáqka arene ahbabáq kiotaikire úwe.

12 Páhírátiga mi ehwéh irena, Pugeq auwaníe íwíáhúwe. Íwíáhúwara Asiu kegá anotahtaq mahraréra, Arega we pugeq auwéhnaqme are íre Sísáhri, Aroma kené wahnahne iyahnabo aní móne. Íné Asiu kené Wahnah muge iraréna anímé Sísáhrine naruo aní míre uwe.

13 Páhírátiga mi ehwéh irena Sísá máhpeq márunatena wahnah anínká ehweh atorabeq tútuue míowe. Mibeq áwíq Ebah Ahtápére. Íbaru ehwéhme mitaq Kábátae ue áwíratówe.

14 Ahbiah tahnsá ite Asiu kené sótaikú iahrerag ko tánáhráre. Iborá tahnsa wéhékáhnabubu wahtotarútaq Páhírátiga Asiu keyábé, Itene Wahnah tagahro úwe.

15 Úwara sega ehwehnabaéra, We meqme mósubiq suo. Awankátaq táhpawe subiq suo pagu pagunuwe. Pagu pagunuwana Páhírátiga sensabé, Itene anotah Wahnáh awankátaq táhparáhro íninkono úwe. Úwara Manikáne ehweh mibeq mahbeq aritáh kegá wensabé, Aroma kené wahnahne webataq itene wahnahne uwe.

16 Uwana Sísá awankátaq táhparagehéna Páhírátiga móatowara sega Sísá meqmera pokuwe.

Sísá awankátaq níriraté táhparó ehwehne.

(Mátíyu 27.32-44; Máhka 15.21-32; Áruka 23.26-43)

17 Segá Sísá meqmera pokuwana Sísaga wewe táhparéhra awánká abaqmena kúwe. Kire kire sáwéh áwíq Ayahqno Tánúnsutapéq pokuwe. Íbaru ehwéhme mi sawéh áwíq Kógótáe ue áwíratówe.

18 Segá Sísá awankátaq níriraté wene ayahnkaratáq subiqmaq aigáratáq subiqmarue táhparera awanká pankeqme marakóipeq pearówe. Pearera mó aníte mó awánkátáréráq táhparera pankeqme pearówe. Sísá ákáhpi pearera mi aníte ayehré ayehré pearówe.

19 Páhírátiga, Kanehraq sehiranue táhparáh awánkátáq táhparáhro aritowara táhparówe. Kanehraté séhíránká mahraréna, Néhsara suwahpeqte aní Sísawe Asiu kené Wahnahne úwe.

20 Mi kanéhráq sehirania apahtáro kéhínáné ehwehtaq sehiranéna Íbaru ehwéh Asiu kené ehwehnikakáq Aroma kené ehwehnikakáq Káríki kené ehwehnikakáq sehiranúwe. Sísá táhparótaq Sarúsarama suwahpeq wahtotaq puara áhnte Asiu kegá tagéra mi sehirá sáhnshúwe.

²¹ Asiu kené Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kégá Páhírátinsabé, Asiu kené wahnahne íre sehiranúno. Peh mi anínká, Íné Asiu kené Wahnah muge ire. Minawé sehiranúno uwe.

²² Uwana Páhírátiga sensabé, Íné sehiranéwó náneq aiq sehiranue parabarúoge úwe.

²³ Sóntía kegá Sísá awankátaq táhparera wene korósi mewera itaréitaréráq saraqmarera meyówe. Wene káhq ambántá anehe mewera íre parura peh táránkaq kowe.

²⁴ Peh táránkaq konsabe subansúéhneho íwíáhéra, Insega meyanabomo éra káhsiuwana peh morá ánínká meyowe. Miraunsabé Manikáne ehwehme aiq pútaragúwe. Mi ehwéhniká mahraréna,
Sega néne korósi saraqmera káhq ambántá káhsiue meagehe
íre. (Buk Song 22.18)

²⁵ Kárópane ahre áwíq Máhríae. Mágára suwahpeqte mó iní wenáwíq moq Máhríae. Sereq Sísane anowareq wene ónánahwáreq awankátaq táhparórabeq wahtotaq kowíówe.

²⁶ Kowíówana Sísaga íné, we kéráhwa anínsábé arutaboiraintéh ánínseq wenanoreq míahwayana wega íte tagéna wenanonsabe, Areba míéh ání arenahni míankehe éna

²⁷ wega ínénsabe, Náinowé arenano míankehe úwe. Teniunsabe wenanoga néne nahtapeq kaegaeúwana kirabo atáhwae.

Sísá pukú ehwehne.

(Mátíyu 27.45-46; Máhka 15.33-41; Áruká 23.44-49)

²⁸ Sísaga iwíáhéna, Néne arambehri aiq moke parabagire éna Manikáne ehwehnka aiq pútaraginkeheéna wega, Íné tahbobóire úwe.

²⁹ Kítabeh nahniáq sérá ano obenkisa ántéhyá mitaq kowara sehenáh tahnsa náneqtaté antehyapípeq pámbáhue sehikaratáq marera wene áwéhipeq atówe.

³⁰ Atówana Sísaga néna, Aiq parabagire úwe. Aiq parabagire éna wene anuo píntráhéna wenawa soraq suena putiowe.

Sísá sehsabio ehwehne.

³¹ Ahbiah tahnsá íte Asiu kené ahrena ahrena wehekáhne. Mi tanáhráq itene sótaikú iahreraq kéh tánáhráq púara Asiu wahnáh kégá iwíáhéra, Putianeherao kené sinonka ahrena ahrena wehekáh awankátaq kehneho uwe. Minayabe sega Páhírátiba pokéra wensabé, Putianeherao ke apubúue pukigeheé siwiah anteruo úno. Putiéhrataq awanká soriwe mewe maisaragéhe uwe.

³² Sóntía kegá pokue Sísareq awankátaq táhparó aníténé siwiah anterúówe.

³³ Segá Sísaba séra tagowana aiq putio púara sega wene awiah íre anterúówe.

³⁴ Peh morá sóntiá áninká wene sehsabe karatáté Sísane aro-ganabí sehsabiowe. Sehsabiotaq korahqkákáq wáninkakaq súwe.

³⁵ Nénéne niuranka tagahwae. Íné aiq pútariahnsanuge. Itega aiq pútare atageheéna teiúge.

³⁶ Manikáne ehwehnka mahraréna, (Buk Song 34.20)
Wene ayahnsa íre anterigéhe ire.

³⁷ Manikáne ehwehnka mó mahraréna, (Sekaraia 12.10)
Sehsabearáh ání tagagehe ire.

Míraue mi ehwéhtaré aiq pútaragúwe.

Sísane anonka maisé onápípeq maisaró ehwehne.

(Mátíyu 27.57-61; Máhka 15.42-47; Áruka 23.50-56)

³⁸ Árimátéa suwahpeqte ání Sósépage Sísansabé aiq pútare atena Asiu keyábé áhreu púana Sísá oga míotaqme we íre ábóraq kérowe. Sósépage Páhirátinsabé, Sísane anonka mewena mómaisaranínkono úwana Páhirátiga wensabé kowe atowana máhpeq tueyokue Níkórímareqka tumeyóye.

³⁹ Níkórímawe menah tahnsa Sísaba inokáhpeq sena niginka tahnsa kaweq kunkúni naneqmarí áhnte 30 kíro mewena súwe.

⁴⁰ Sósépareq Níkórímareqka Sísane anonka mewera kaweq kunkúni naneqmarínkákáq wene anonkankakákáq kaweq íre wahto ambántátaté úbíq máróye. Mi sansámé Asiu kené wehukení maisare sansane.

⁴¹ Sísá táhparówana maisaró matábú wahto kowe. Mi matábúrác o ubuqmaró oná kowe. Mipéq mó aní íre maisarówe.

⁴² Ahbiah tahnsá Asiu kené ahrena ahrena wehekáh púara mó oná kabareyabe íre miraorahuye. Minayabe mí oná wahto ko púara sega Sísá mitaq maisaróye.

20

Sísá oga úkú ehwehne.

(Mátíyu 28.1-8; Máhka 16.1-8; Áruka 24.1-12)

¹ Mó wikíné ebeqte wéhékáh tanahrác tuekinaútaq Máhría, Mágára suwahpeqte íninká Sísá maisarórabeq súwe. Méhpehtaq paiqmáro ebáh íre paisa peh móbeq kowana tagówe.

² Tagéna we Sáimóni Pítareq íné, Sísaga arutaboairaintéh ánínseqpa pehbeheráh séna itensabé, Itene Wahnahne anonka ónapipéqté mewera eheqpopoq máráhwe úwe.

³ Úwata Pítareq ínereqka Sísá maisaróyarabeq koragayeheéta pehbeheráh pokowaye.

⁴ Pehbeheráh ínégá Píta kótaikue Sísá maisaróyarabeq ebeq kowae.

⁵ Mitaq ebeq kéna taebewe maisia ónápípeq tagahwana Sísane anonka úbíqme maisaróya ambántá mitaq kowana tagahwae. Íné mibeq íre tueagia peh taebewe tagahwae.

⁶ Peh tagahwana Sáímóni Pítaga mitaq séna maisaróyarabeq kobekue tagówe. Taberábe maisaróya ambántá mitaq kowana tagówe.

⁷ Sísane ayahqno úbíq máróya ambántá mobeq kowe. Ayahqno úbíq máróya ambántámé maisia ámbántá korabeq íre kowe. Peh sabaráwe móbeq kowana tagówe.

⁸ Tagówana íné maisaróyarabeq ebeq kowa anínká moq kobekue tagahwae. Tagéna, Sísá aiq irigire éna aiq pútare atáhvae.

⁹ Manikáne ehwehme, We pukéna iriginkehe séhírá kowata mi tanáhráq mah sehirá íre iahtebahwaye.

¹⁰ Tagéta ite kaegaeowayarabeq kouwekawaye.

*Máhría, Mágára suwahpeqte ínínká Sísá tagó ehwehne.
(Mátíyu 28.9-10; Máhka 16.9-11)*

¹¹ Kouwekawayana Máhríaga maisaróyarabeq mó séna máhpeq iriwe ména íbisówe. Íbiséna wega maisia ónápípeq taebewe tagówe.

¹² Íre wahto taberábe ambántánkákákq ánité íópeqté ánité Sísane anonka kéworabeq tútuue míóyana Máhríaga tagówe. Mó aní Sísane ayahqno kéworabeq mó aní wene aigará kéworaberue tútuue míóyana tagówe.

¹³ Tagówara sega mi inínsábé, Aneqsabé ibisahno uye. Uyana wega sensabé, Néne Wahnah ínéga íre tagaríórabeq mórúáhnsábé íbisoge éna

¹⁴ wega pabeqme tagówana Sísá iriwe míowe. Míowana mi iníné arupipeq Sísá wire ue íre iwíáhue tagówe.

¹⁵ Íre iwíáhue tagówana Sísaga wensabé, Are aneqsabé ibisahno? Insensabe anebahrono úwana mi inínká iwíáhéna, Kaseni aní we mah matábúráq wahnahni aníne iwíáhéna wensabé, Wene anonka mearáhnawe eheq marahno? Koweaníboq tenio úwana

¹⁶ Sísaga wensabé, Máhríao úwana mi inínká weba pabeqme tagéna Asiu kené ehwehtaq, Árábónáio úwe. Mi ehwéh áwahewé Íwáhnoraníno úwe.

¹⁷ Úwana Sísaga wensabé, Nániboba íre pokurio puah ni-nonkataq táhtórhnehboq néne iyahnabo korerio. Maniká Nániboba tuekinauge. Mí ehwéh korerio úwe.

¹⁸ Úwana Máhría, Mágára suwahpeqte ínínká ite Sísá kérahwána kebá séna itensabé, Ínéga Sísá aiq tagoge éna Sísaga teawu ehwéh teiuwe.

Sísa kéro kega we tago ehwéhne.

(Mátíyu 28.16-20; Máhka 16.14-18; Áruká 24.36-49)

¹⁹ Penorabeqte mó wikiné ebeqte wéhékáh tanahráq ite Sísa kérahwána kegá soruparawéq Asiu keyábé áhrewana puag itene nahupeqte ónsá paiqmareq míahwane. Míahwanana Sísa ákáhpi seiriwe ména itensabé, Pehwehrue iru ukiqme míáhro úwe.

²⁰ Iru ukiqme míáhro éna wene ayahnkarakákáq wene aroganabínkákáq sokigi aiuwaq itega we tagéq itene irupipeq anotah eyóyóúwe.

²¹ Sísa mónkakáq itensabé, Pehwehrue iru ukiqme míáhro. Nániboga eqmaq núwátáinserah ínéga moq ite eqmaq íúwóge úwe.

²² Eqmaq íúwóge éna wene euq ahusaiena, Manikáne Awa íúge úwe.

²³ Manikáne Awa íúge éna wehukeníné ahbabáq soraq súéhrrataq íre kagainae. Wehukeníné ahbabáq íre soraq súéhrrataq sene ahbabáq seba kagainae úwe.

Tómáhsiga Sísa tagó ehwehne.

²⁴ Sísa iteba sú tanahráq peh morá we kéro aní, Tómáhsiga íre míowe. Tómáhsine wéhuwehu áwíq Tírímásie.

²⁵ Sísa mó kérahwána kegá Tómáhsinsabé, Itene Wahnah oga míéhraq tagóne teawewáne. Teawewánana Tómáhsiga itensabé, Pehipi íre aiq pútare aitaníe. Sísa ayahnawarutaq níri subisa ábí tagéna niyahnkaratáté wene aroganabí sehsaberapí táhtoráhnaraqmé aiq pútare aitaníe úwe.

²⁶ Abapete téhtaré wéhékáh sótaikúwaq Tómáhsireq ite Sísa kérahwána kereq nahupeq míahwane. Onsarwári áróki pareq míahwanana Sísa ákáhpi seiriwe ména itensabé, Pehwehrue iru ukiqme míáhro úwe.

²⁷ Iru ukiqme míáhro éna Tómáhsinsabé, Néne niyahnkara sosanue tagáhno. Ayahnkahkahrue néne niroganabí táhtoro. Íre aiq pútare aintéhnehboq aiq pútare ainto úwana

²⁸ Tómáhsiga Sísansabé, Néne Wahnah mone. Néne Maniká móne atowe.

²⁹ Atowana Sísa wensabé, Arega íné tagáhnayabé aiq pútare aintahno? Sene siuratate íné íre tagéra pehipi ínénsabe aiq pútare aintáh kégá iwíáh iwíáhigehe úwe.

Sóniga áwahe ehwéh teí éhwéhne.

³⁰ Mah pukúípéqté séhírá moke Sísa ótaq sansánsabé íre teiúge. Wegá áhnte mó miraúwaq ite we kérahwána kegá tagahwane.

³¹ Sísa we ite meirena kaweraitankeheéna Manikánka omaq ato aninéna we Manikáne ahninkáwá wíre. Minayabe aiq

pútare atageheéna mah ehwéh sehiranue teiúge. Sísansabé aiq pútare atéhrataqmé wenáwírue oga mía míaigehe.

21

Sísaga we kéro kebá ábórarú ehwehne.

¹ Peh morá káwéhúnsabé téhtaré áwíq kéhre. Kehrari kawéhúne. Mó awíqmé Táibéria kawéhúne. Mó tanahráq mi kawéhú ayehráq Sísaga ite we kérahwána kebá ábórarúwe. Wega mahraue ábórarúwe.

² Ite abapete téhraníté kérahwána ke sesorupawe míahwane. Tó máhsiwe wene wéhuwehu awíq Tírímásie. Werek Sáimóni Pítareh Kéána suwahpeq Kehrari marákórápéqté áni Nátáníerireh ite Sébérine ahninkáwárárereq téhraníté mó keróya anitéreq sesorupawe míahwane.

³ Sáimóni Pítaga itensabé, Íné pah sábatáhrinauge úwaq itega wensabé, Ite moq are kéranéhe ewane. Itega sípi kéweweq pokue moke penkútaq uwe taga tagaowane. Pah íre maqmera pehipi uwe taga tagaowane.

⁴ Ahbiahipeq Sísaga káwehu áhnopeq súwaq itega we íre tagariahwane.

⁵ Sísaga itensabé, Nanuwahraho, pahmé aiq maqmiaho úwaq, Írakaumo ewane.

⁶ Ewanana Sísaga itensabé, Sípiipéqté éberiopeq uwe tagéq meyagehe úwaq itega itene kahwe éberiopeq uwe tagéq áhnte pah meyahwáne. Áhnte pah meyahwánayabé kahwe íre pankerahráhowane.

⁷ Íné, Sísaga arutaboiraintéh ánínká Pítansabé, Áhnopeq míéh áni itene Wahnahne teawéwae. Sáimóni Pítaga pehrákora ména arambehriúnsabe, Ítene Wahnahne teawéwana apubúue wene ambanta úbíté mena káwehupípeq ahkuagúwe.

⁸ Pah kahweipéq kowaq mó ite Sísaga kérahwána kegá kahwe sabirue meweq sípi kéweweq áhnopeq pokowane. Áhnopeq wahtotaq ko púaq itega kahwe sabirue meweq pokowane.

⁹ Ite áhnopeq kowanaraq ira paríówana taigowaq tagahwane. Tairáq pahnkákák párétiakák kowe.

¹⁰ Sísaga itensabé, Ite matíah páh táhmaro mewe sero úwana

¹¹ Sáimóni Pítaga sípipeq kire pahnkákák káhwé sabirue áhnopeq méarowe. Kahweipéq anotah pahmári íregárita 153 pahmári míówana kahwe íre surakúwe.

¹² Sísaga itensabé, Sewe nahro úwe. Itene Wahnah tagariahwanayabé itega, Are ineboue íre kasenowane.

¹³ Sísaga párétiakák pahnkákák mewena ménáiuwe.

¹⁴ Sísaga oganúq atowana wega ite we kérahwána kebá apahtároráq ábórarúwe. Teiúmé apahtároró tánáhráre.

Néne sipisípiqmarí kirabo ainto ú pabéqmé éhwéhne.

15 Táhutahuq nahwanana parabagútaq Sísaga Sáímóni Pítansabé kasenéna, Sáímóni, Sónine ahninkáwáo, Arega mah keyábé ákáhtaq arutaboírarite ínénsabe anotah arútábóiraintahno úwe. Úwana Pítaga wensabé, Kowe. Are tagariahnawe arensabé nirutaboíruge úwana Sísaga wensabé, Néne sipisípiq áráhqmari kirabo ainto úwe.

16 Sísaga we mó kasenéna, Sáímóni, Sónine ahninkáwáo, ínénsabe arutaboíraintahno úwana Pítaga wensabé, Kowe. Are tagariahnawe arensabé nirutaboíruge úwana Sísaga wensabé, Néne sipisípiqmarímé wahnahnainto úwe.

17 Sísaga anehe mó kasenéna, Sáímóni, Sónine ahninkáwáo, ínénsabe arutaboíraintahno úwe. Apahtárórác kasenú púana Pítane arupipeq umeh agúwana Pítaga wensabé, Néne Wahnahno, arega moke tagariahne. Are tagariahnawe ínéga arensabé nirutaboíruge úwana Sísaga wensabé, Néne sipisípiq kirabo ainto.

18 Kawerue írátíahno. Are mahbi míaronaraq arene árėti sabirare arega awahbarairabeq pokurone. Are ore úkínaraq arene ayahnkara pankeréhnaq mó kegá ahmboqme meqmera are íre awahbáhnarabeq móatagéhe úwe.

19 Mah ehwéhme Sísaga Píta pukína ehwéh teawuwe. We pukína tanáhrác Píta íre áhreinayabé tagehra kegá Maniká áwíq pankeragéhe. Mah ehwéh teawena Sísaga Pítansabé, Séniro úwe.

20 Pítaga pabeqme íné, Sísaga arutaboírainto aní tagówe. Sísaga pukinaúwara táhutahurowanaraq ínéga Sísane anepeq mósaqmaqme ména wensabé, Néne Wahnahno, arene naruo kowerirahna anímé insebo kasenowae.

21 Pítaga íné tagéna Sísansabé, Néne wahnahno, mah aní anerinkehbo úwana

22 Sísaga wensabé, Íné nuwahbéhnaraqmé kiwekona tanáhrác we peh oga míanawire íwíáhinabugamo. Arereq wehgaqpo? Arerega séniro únsabe

23 mi ehwéh író kega mó Sísaga kéro keyabé, Íné Sóni íre pukinkehe mitaq teri mahtaq terinuwe. Sísaga Pítansabé, Íné Sóni peh mía míankehe íre irarúwe. Wegaga Pítansabé peh miraue teawena, Íné kiwekonaraq we peh oga míanaga íwíáhinabugamo. Arereq wehgaqpo úwe.

Sísane áhnte mó arámbéhríwárínsábé éhwéhne.

24 Íné Sísaga kéráwha anínká mah ehwéh iraruge. Mah ehwéh aiq pútaq ehwéh púana sehiranue teiúge.

25 Sísaga íre peh morá teiú arámbéhrí mirauwe. Wegaga áhnte mó arámbéhríúwe. Wehukega wene ehwehnikakác wene arambéhriakác moke sáhnahwe sehiranutaq tahirímé

púkuwarínká mah marákó márákó kíjí agirana marakó íre
awehraḡ kéh irino.

Eqmaro Ke **Ebeq sáhnsahwe ahtebé ehwehne.**

Árúkaga ebeq sóteh arámbéhríéna anehe wega Pora kérena séhréh atena púku áwíq Árúkae ue sehiranúwe. Anehenura mah pukú Eqmaro Ke pukúe ue sehiranúwe. Sísaga miraéna irarú ehwehnsábé ebeqte pukúgá teíre. Manikáne Awanka mirau arámbéhrí Eqmaro Ke pukúgá teíre. Sísaga eqmaro kega pokue mó kehiná suwahpeq mó kehiná suwahperue Sísá éhweh koreríúwe. Teríútaq Manikáne Awanka se págege aritena séhréh aritowara áhnte kegá sene ehweh irera Sísansabé aiq pútare atówe. Mi ehwéhkná abae agúwara Sísá tagaríáh ké áhnte úkuwe. Mah pukúípéqté éhwéhkná minayabeákáq eqmaro kega mirau arámbéhríákáqsábé teíre.

Eqmaro kega miraunsabé éhwéhne.

Sísaga, Manikáne Awa eqmaraníe ú ehwehne.

¹ Tíópirásao, néne sehiramé kawerue sáhnsahwe iro. Menah tanáhráq mó pahsí sehiranue áwátáuge. Mi pahsípéq moke Sísaga miraúnsabe sehiranue teawena wega íwáhnorúnsabeakáq teawátáuge.

² Wene arambehri áhwárótaqkakáq íópeq kiu tanáhráqsábéakáq teawátáuge. Wega marakóipeq míotaq wehuke eqmaq suanieéna omaq sitowe. Manikáne Awanka Sísá iwíáh atowana wega íópeq kinaútaq omaq sito ke síwáhnorúwe.

³ Téhwe Sísá awankátaq táhpague pukéna anehe oga úkéna mó wehekáh mó wehekáhnue omaq sito keba séyééna wewe sokigi aritowara tagowe. Tagowana 40 wehekáh miraéna Manikánka wahnah wahnahnirabeqte éhwéh teríuwe.

⁴ Mi tanáhráq sega momiwíuríótaq Sísaga mahraréna, Sarúsarama suwahpeq apubúue sueq pokiyehboq Nániboga eqmarahna aní tuinayabé wensabé áwénunoro. Menah Nániboga eqmarahna aní éhweh teiyátáuge.*

⁵ Naho Sóniga wání meriuwana Manikáne Awanka áhníbórá tunse iteba mía míainkehe úwe.

⁶ Mó tanáhráq eqmaro kega momiwíuríótaq sega Sísansabé kasenéra, Ísara ke iteitene marakóraq amahnága wahnahnoro aitaníbo uwe.†

* **1:4:** Sísaga eqmarahna anímé Manikáne Awa mire. Árúka 24.49, Sóni 14.16-17, Eqmaro 2.33 tagáhnó. † **1:6:** Sísá marakóipeq tutaq Aroma kegá Ísara kené marakó págegeue wahnahnuwara áhnte kegá iwíáhéra, Wega Aroma ke kaqsuena iteitensabé, Wahnahnoro aitaníkehe iwíáhuwe.

⁷ Uwana Sísaga sensabé, Nániboga moke mi tanáhráqkákáq wéhékáhnkakaq wahnahnire. Minawé íre iteitene arambehri puaq itega mi tanáhráqkákáq wéhékáhnkakaq íre tagariáhwe.

⁸ Minawé íre tagarawéq mahraue tagariagehe. Manikáne Awanka iteba tuinaraq ite págege aitaahnaq itega íné éhweh mah kehiná kéhíná korerigéhe. Sarúsarama suwahpeqte kéreq moke mó Súría marákórápéqté kéreq Sámária marákórápéqté kéreq moke mah kehiná kéhíná korerigéhe úwe.

Sísa íopeq kibekú ehwehne.

(Máhka 16.19-20; Áruká 24.50-53)

⁹ Mah kehiná kéhíná korerigéhe úwana eqmaro kega tagotaq Sísa tumerowana íopeq kire írábúyápipeq kibekúwe.

¹⁰ Kibekúwara sega íopeq awahnkanue tagariówara taberábe korósiákákáq ánitégá iriwe míóye.

¹¹ Iriwe méra sensabé, Kehrari marákórápéqté kéó, aneqs-abé iriwe méq íopeq ebitiaho? Sísaga ite iuwena íopeq pokiraraq tagahwe. We amahnága pokinserah mókake tuinawire uye.

Súrásane arambehri awaq mio ehwehne.

¹² Uyara eqmaro kega Óríwi sawéhrápéqté tunse Sarúsarama suwahpeq wahtotaq tueaguwe.

¹³ Tueagéra sega kaegaeu nah abobórahpeq kíúwe. Sensíwíqmarimé mahraue Píta, Sóni, Sémísi, Ehntaru, Pírípi, Tómáhsi, Pátórómíyu, Mátíyu, Ápiásane ahninkáwá wenáwíq Sémísi, ebeh ehwéh iriaréh ání wenáwíq Sáimóni, mó Sémísine ani wenáwíq Súrása mirauega kíúwe.

¹⁴ Sereq Sísa abákawaréhreq wenanoreq mó inínsónseqka sirupipeq peh morá íwíáhue moráráq púreq aruqaruruwe.

¹⁵ Mó wehekáh sega mirautaq 120 ke áhnte Sísa tagariáh kégá momiwíuríówe. Pítaga iriwe ména mahraréna,

¹⁶ Nánuwahraho, naho Manikáne Awanka Tébiti iwíáh atowana Súrása éhweh sehiranúwe. Súrásaga Sísa naruo kowerironsabe mi sehirá aiq pútaragurairae.

¹⁷ Sísaga Súrása omaq atowaq Súrásareq itereqka moráráq arambehriuraune úwe.

¹⁸ Súrásaga Sísa naruo kowerironsabe móne meyowara mi monératé marakó paiqmárówe. Súrásaga sáwéhrapeqté ayahqno maraipérue surahúwana wene ayahba tapoagúwe. Wene ayahba tapoague wene ayamári pehrápeq sahaqúwe.

¹⁹ Wega miraúnsabe moke Sarúsarama suwahpeqte kégá irera mi marákóyábé áwírume sene ehweh Ákérámae atówe. Mi awíqmé Korahq Marakóe atówe.

²⁰ Pítaga Súrása éhweh mó mahraréna, Buk Songipeqté éhwéhnká aiq mahraréna,

Wene mátabu susa matábú kanae. Mó kegá mitaq íre miáhro arito ire. (Buk Song 69.25)

Mi ehwéhniká mó mahraréna,
Mó anínká wene arambehri awaq miankéhe ire. (Buk Song 109.8)

21-22 Sóniga Sísá wání meawátáitaq táhmaro kegá Sísá kétówe. Segá kékérue Sísaga oga úkuraitaqkákákq íópeq kiraitaqkákákq tagarowe. Mó ke Sísá éhweh terigeheéq mina tahnsa Sísá kékéri aní iwíáhue omaq atanéhe úwe.

23 Pítaga mi ehwéh teriuwara sega téhraníté omaq sitówe. Mó aní wenáwíq Máhtíásae. Mó aní wenáwíq Sósépa. Sósépawe we mó awíq Pásábae. We mó awíq Sásátae.

24-25 Segá mahrarue púreréra, Itene Wahnahno, arega ómi kehináné sirupipeqté iwíáhwé aiq tagariahne. Arega eqmatona arámbéhrí Súrásaga aiq suena ahabáborabeq pokuraire. Wene arambehri mirainkeheé arega omaq atahna aní sokigi aio éra púreruwe.

26 Manikánka omaq ato aní taganeheéra sega káriq ebáh tu-paruqme tagéra Máhtíásawe Súrásane arambehri mirainkehe atówara we Sísá kéro ke, airápété morá kéreq arambehriúno atówe.

2

Manikáne Awanka tu ehwehne.

1 Asiu kené siahrreraq ko tanahráq áwíq Péntíkósie.* Ebeqte wehekáh sutaq Sísá tagariáh kégá moke peh morábí sáhuríówe.

2 Sáhuríówana íópeqte éhwéhniká anotah soíríqká uu inserahnúwara ómi nahupeq tútuue míó kega apubúue írówana

3 anehbí irobina tahnsá náneqmarí ábóraragúwara tagowe. Tagowara irobina abae ague mó anípá mó anípanue abae agúwe.

4 Manikáne Awanka sirupipeq tuména iwíáh arito púara sega mó kehináné kambare ehweh iraruwe.

5 Mi tanahráq áhnte Asiu ke mó kehiná mó kehiná suwahpeqte Sarúsarama suwahpeq sewíówe. Mi ke Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh ké wóe.

6 Segá mi ehwéh irera sega morábí sáhurawéra írówarawe Sísá tagariáh kégá mó kehiná mó kehináné ehweh iraruwe.

7 Iraruwara seyene ehweh irarunsabé író kega áhtenéra, Árahue irareo éra iwíáhue tagowe. Segá áhtenéra mahraréna, Iteitene ehweh irare kewé se peh morá Kehrari marákórápéqté ké wóe.

* 2:1: Péntíkósiyabé éhwéhmé púku anehepeqte séhírámé “Manikáne Púkuipéq Kéh Áwahe Éhwéhne” ue kéhrabeq tagáhnno.

8 Segá iteitene ehwehmarí irarewaq irone. Segá itene ehweh árahue irareo?

9 Ite Pátía kewé Míría kewé Érámi kewé Mésópótémía marákórápéqté kewé Súría marákórápéqté kewé Kápárosía marákórápéqté kewé Póntúsa marákórápéqté kewé Esia marákórápéqté kewé itene ehweh irarewaq irone.

10 Párigía marákórápéqté kewé Pámbíría marákórápéqté kewé Ísipi marákórápéqté kewé Áribía marákórápéqté kewé Sáíríni suwahpeq wahtotaq mi kewé Aroma suwahpeqte náhnsó kewé itene ehweh irarewaq irone.

11 Mi kewé Aroma suwahpeqte náhnsó kewé táhmaro Asiu keúra miáhwe. Mó mitaqté ké Asiu kené sánsá mero ke miáhwe. Kíríti marákórápéqté kewé Árebía marákórápéqté kewé moke mi kegá itene ehweh irarewaq irone. Manikánka págege arámbéhríinsabé sega irarewaq irone. Moke iteruwahraha irarewanserah itene ehwehmarí irarewaq irone uwe.

12 Segá áhtenéra sene sirupipeq iwíáh kikiréra, Itene ehwehmarí árahue irarewapómo? Aneq sansápómo uwara

13 mó kegá siwiréh aritera, Segá peh píah nah puara múguwahgu ehwéh irarewe uwe.

Pítaga pahsuo ehwehne.

14 Uwara Pítareq airápété moráue eqmaro kereqka iriwe míówe. Pítaga mipi sáhurío keyabé anotahtaq teriena, Sarúsarama suwahpeq kaegao kereq moke mó Asiu kerero, ehweh teiníboq írátíáhro.

15 Abehq wání nah puara múguwahgu ehwéh irarewe eme írakaumo. Amahnága pópoqnah peh ákáhtaq kéhrana íre píah né tanahráre.

16 Mó kené ehweh irarensabé Manikáne ehweh irarú ani, Sóériga mahraréna,

17 Manikánka iraréna, Anehe tanahráq Néniwa mah kehiná kéhínápá eqmaq auwaníe. Néniwanka néne ehweh iwíáh aritahnara itenahnimáhqsonseq iteriyahumáhqsonseqka ehwéh irarigehe. Itene mahbigauné siwanka tagagehe. Orerónká aónáh tagagehe.

18 Mi tanáhráq néne arambehri mirao weh áhrébá néniwa eqmaq auwaníe. Néniwanka néne ehweh iwíáh aritahnara ehweh irarigehe.

19 Íópeqté íre tagaríáh náneq sokigi ainíe. Marakóipeqté moq págege sansá sokigi ainíe. Korahqkakák iraakák áúnínaakák tagagehe.

20 Pópoqnah sunkíkíraginae. Íótaq korahq tahnsa tautáúraginae. Mirainagake anotah Wahnáh ánínka págegeue wahnahnína tanáhráq áhníbóránire.

21 Are néne Wahnah míahno ue níáhrabira kewé kawerari-tanauge ire úwe. (Joel 2.28-32)

22 Pítaga mó mahraréna, Ísara keo, mó ehwéh kawerue irátíáhro. Sísá Néhsara suwahpeqte ání éhwéh teiúge. Wega Manikáne arambehri mirainkeheéna Manikánka Sísá omaq atowe. Minayabe tagariageheéna Manikánka págege atáráire. Págege atáráirana wega ire tagaríáh náneqkákáq págege arámbéhriákáq sokigi aitáráire. Itene iuranka tagahnsabé aiq ahtebahwe.

23 Naho Manikánka iwíáhue tagarionserah menah itega Sísá táhtoqme ahbabáq ke móriátówara sega awankátaq táhpatowana putiaraire.

24 Sísá ire airaiq pusa ání míahrahurai puana Manikánka érorahirabeqte iriatena oganúq atáráire.

25 Naho naho Tébiti, Sísane aigaqnaga ire wewensabé irarena peh Sísansabé teiena, Néne Wahnahnka ínéreq mía míaime tagaríóge. We néne niyah púpeq mía míai puana ire áhreúge.

26 Minayabe nirupipeq eyoyóire. Néne níwéhrate iwíáh iwíáh atóge. Íné pukonaraq arega oganúq intaniewóne iwíáhuge.

27 Íné pukonarabeq arega néniwa ire nuwankéhe. Peh oganúq intankéhe. Arene kaweq aniné ninonka ire karekinawire.

28 Arega oga mía mía ahtápéq sokigi aniátóne. Arereq mía míaúya puana nirupipeq eyoyóinawire úwe. (Buk Song 16.8-11)

Mi ehwéhmé Tébitiga teiuwe.

29 Pítaga mó mahraréna, Nánuwahraho, itene igaqna Tébiti éhwéh pahsuqme teiníe. We naho putiowara maisarówana wene kárékú anónká amahnága maisia máiq mahta q kéhre. Minayabe ire wewensabé iraréna peh Sísansabé irarúwe.

30 Tébitiwe Manikáne ehweh irarú ani ména Manikánka mirainauge ú ehweh irátíowe. Manikánka naho Tébiti teawena, Amahnága arega wahnahnónanserah mókake arenanahga wahnahninkehe. Peh aiq pútariahnsanuge únsabe

31 Manikánka mirainau arámbéhriyábé Tébitiga ahtebówe. Ahtebéna we aiq tagariomé Manikánka ite meirena kawerai-tankeheéna omaq ato ání oganúq atanawire. We pukirabeq ire auwanawire. Wene anonka ire karekinawire. Peh oganúq atanawire tagariowe úwe.

32 Pítaga mó mahraréna, Manikánka Sísá iriatena oganúq atowaq ite moke tagarawéq teiune.

33 Manikánka Sísa wene ayah púpeq atowana anotah Wahnáh ání míaraire. Míarairana Manikánka teawátáinserah Wenawa Sísa eqmatairana Sísa Manikáne Awa iteba eqmaréhre. Minayabe itega amahnága aiq tagariáhwe. Itega íráh éhwéhmé Manikáne Awanka iwíáh aitéh éhwéhne.

34 Tébiti pukútaq wene anonka íópeq íre kiuwe. Minayabe íre wewene anonkansabé peh Sísa íópeq kiunsabe irarúwe. Wega mahraréna,

Itene anotah Wahnáhnká néne Wahnahnsabé, Niyah púpeq kiwíáhno.

35 Mókake arene naruoakáq wahnahnarito ataníe irarire úwe. *(Buk Song 110.1)*

36 Pítaga mó mahraréna, Ísara keo, ite ómi kawerue iragéhboq írátíáhro. Itega Sísa awankátaq táhpereq subiq sutowe. Manikánka mi anínsabé, Are ínégamaq ató ání móne. Anotah Wahnáh ání míáhno atáráuge úwe.

Áhnte wehekéqká Manikánsabe aiq pútare atera wání meyo ehwehne.

37 Morábí kiranéhnuríó kega írówana mi ehwéhnká sirupipeq pówe. Sirupipeq pówara sega Pítareq mó eqmaro kereqsabé kasenéra, Iteruwahraho, aneq miraonehknono

38 úwana Pítaga sensabé, Itene ahababáq kaqiuwankéhboq itene ahababáq sansa sueq Sísansabé áhraboro. Sísansabé áhrabéq wání meyháro. Mirairataq Manikánka itene ahababáq kaweraitena Wenawa iteba eqmarankéhe.

39 Itereq itene animárínseq íre wahtopeqte kéreq ómi mirairataq Wenawa iteba eqmarankéhe. Maniká itene Wahnahnka ómi omaq sito kega mirairataq Manikánka Wenawa iteba eqmarankéhe úwe.

40 Pítaga mi keyábé áhnte mó págege ehwéh pahsuqme teriena, Manikánka kaweraitankéhboq mó kegá ahababárorabeq sueq kaweqtaq míáhro úwe.

41 Áhnte író kega wene ehwehnsabé aiq pútare atówara wání meríúwe. Wání meríúwara mi wehekáh sega Pítarehba kobaritawe míówe. Peh íregáritaq wehekéq 3 táhúséni (3,000) wehekéqká kobaritawe míówe.

Peh morá íwíáhuríó ehwehne.

42 Seba méra Pítareq mó eqmaro kereqka síwáhnoru ehwéh irera peh morá íwíáhuwe. Peh morá íwíáhéra sene tópah mewe moraráq néra moraráq púreq aruqaruruwe.

43 Manikánka págege aritowara Pítarehga áhnte otáq sánsá mirauwe. Mirauwara moke tago kegá áhtenuwe.

44 Moke Sísansabé aiq pútare ató kega moraráq méra sene ménsámehnsánsabe peh morá íwíáhuríówe.

45 Sega sene ménsámehnsátate méyó moné mewera Sísá tagariáh tábónáh ké náriúwe.

46 Mó wehekáh mó wehekáhnue sega Manikánsabe iwiáh íwiáh atáh náhtápéq séyéuwe. Séyéera pokue sene nah-maritápéq táhutahuq moráráq naruq naruruwe. Sirupipeq eyoyóúwara táhutahuq moráráq naruq naruruwe.

47 Sega Manikánsabe iwiáh íwiáhuwara moke tago kegá iwiáhéra, Kaweq kee uwe. Mó wehekáh mó wehekáhnue áhnte mó kegá Sísansabé aiq pútare atówe. Aiq pútare atówana Manikánka se kaweraritowara Sísansabé aiq pútare ató ke áhnte aguwe.

3

Soriqnah ani kawerato ehwehne.

1 Tunsorerutaq Asiu kegá púreq aruqarurotaq Pítareq Sónireq Manikánsabe iwiáh íwiáh atáh náhtápéq seyeherauye.

2 Mi nah méhpeh áwíq Kaweq Mehpéhne. Mitaq soriqnah ani tútuue míowe. Wenanoga maqmarotaq soriqnah ani maqmarowe. Mó wehekáh mó wehekáhnue wene iyahnabo anímárinká meqmera mi mehpéh móata móatauwe. Nahupeq kúra keyábé ineh inehinkehéera meqmera móátówe.

3 Wega Pítareq Sónireq nahupeq kibekoyehera uyataq tagéna, Náníétao úwe.

4 Náníétao úwana Pítaga we ebitáwéna wensabé, Ite tagáhno úwe.

5 Úwana wega se tagéna iwiáhéna, Aneqpopoq nánigéhe íwiáhuwe.

6 Iwiáhuwana Pítaga wensabé, Íné íre móneakákáq ání múge. Mirainieu naneq teawiníe. Néhsara suwahpeqte ání Sísá Karáhé áwirue teawúge. Iriwe nogo atóge úwe.

7 Miraréna wene púpeqte áyáhnkárátáq táhtoqme iriatowe. Iriatowana wene aiaurankakaq aigáránkákákáq apubúue págege agúwe.

8 Págege agúwana mi anínká suansúá keirigue nogena nahupeq kierirowe. Kierirena wega nogena ahkuagu ahkuaguéna Manikánsabe iwiáh íwiáh atowe.

9 Manikánsabe iwiáh íwiáh atowara ómi nahupeq míó kega we tagéra,

10 we Kaweq Mehpéhtáq tútuue ineh inehéwéh ání míre uwe. Wene aigará kaweragúnsabe, Éhneh. Aiq kaweragire éra áhtenuwe.

Pítaga mitaq míó ke teriu ehwehne.

11 Kaweragú aninká Pítareq Sónireq táhtorowara ómi tago kegá áhtenéra pehbeheráh seba suwe. Anotah wahnáh

wenáwíq Sórómóni Asiu kené wahnah míotaq pearó owewéhpéhtápéq suwe.

¹² Suwana Pítaga tagéna sensabé, Ísara keo, we kaweraginsabé aneqsabé áhtenoo? Itewe aneqsabé ebitiaho? Ité págege anité méta kaweratehye íwíáho? Manikánka itensabé, Kaweq anité wóye aitéhnsabé kaweratehye íwíáho? Írakaumo. Íre itegae.

¹³ Manikámé we Ébárahmareh Áhísáhkireh Sékópáreh itene igaqnaréhne Maniká ména wewega mah aní kaweratéhre. Áhnte kegá wene arambehri awahbeh ani Sísawe, Anotah aní míéhre atageheéna kaweratéhre. Sísá marakóipeq míaraitaq sega we subigeheéq itega táhtoqme naruo kebá meqmeq móátárowe. Wahnah aní wenáwíq Páhírátiga, Sísá íre ahababáq ani púana pugeq auwaníe íwíáhurairaq itega ahqáho atárowe.

¹⁴ Manikánsabe arutaboiri anímé kaweqtaq mía míaurai anímé itega ahqáho atárowe. Peh mó ke subiq sutai aní pugeqio urowe.

¹⁵ Oganúq itahráhi aní subiq sutowe. Itega Sísá subiq sutowana Manikánka iriatáráire. Minayabe Sónireq ínereqka itene iuranka tagéta teiuye.

¹⁶ Sísansabé aiq pútare ateta wenáwírue áhrabúya puana wega mi aní kaweratéhre. We awaho ani míéhraq tagahwe. Sísansabé aiq pútare atoyanka mi aní kaweratéhraq tagahwe úwe.

¹⁷ Pítaga mó mahraréna, Nánuwahraho, itereq itene wahnahmarínseqka Sísá subiq sutotaq we Manikáne ahninkáwá míéhnsabé itega íre ahtebárowe. Íre ahtebéq pehipi subiq sutowe. Minayabe aiq tagaríóge.

¹⁸ Manikánka wene ehweh iraru ke iwíáh aritowara ómiga mahraréna, Manikánka omaq ato anínká pukina ínaraq anotah érinawire uwe. *(Aisaia 50.6, 53.5)*

¹⁹ Minayabe Manikánka itene ahababáq kaqiuwankéhboq itene ahababáq sansa sueq wensabé áhraboro.

²⁰ Mirairataq Manikánka itene irupipeq eyoyó aitankéhe. Sísá Karáhé itene Wahnah míankeheéna Manikánka omaq atowe.

²¹ Amahnága Sísá íópeq mía míaire. Manikánka wene ehweh iraru ke iwíáh aritowara naho mahraréna, Mókake Manikánka moke kawerinkehe uwe. Amahnága Sísá íópeq ména mi tanáhráqsabé áwénunire.

²² Mósísiga itene igaqnansabe naho mahraréna, Maniká itene Wahnahnka wene ehweh irarinkeheéna itereq mionarabeqte ání eqmarankéhe. Inéga mirauraunserah eqmarahna anínká mirainkehe. We sínaraq irarína ehwéh moke kawerue íráhro.

²³ Wega irarína ehwéh íre íréhra kewé pukigehe. Manikáne animárí miéhrarabeqte kaqsuahnarraq pukigehe úwe. (Lo 18.15-19)

²⁴ Manikáne ehweh irarú ani Sáhmúériga Sísa tutai tanáhráqsábé irarúwe. Moke we anehe su anímárí, Manikáne ehweh iraru anímárinseqka moq amahnága tánáhráq, Sísa tutai tanáhráqsábé iraruwe.

²⁵ Manikáne ehweh iraru kewé itene igaqnaréh wóe. Íre peh morá itene igaqnaréhyabe iraruwe. Moke itensabéákáq iraruwe.

Manikánka itene igaqna Ébárahmansabé naho teawena, Arenahninká mah marákó marákóipéq mó kahnáh mó kahnáhnue kaweraritankéhe teawuwe éna

²⁶ Manikánka wenahni wene arambehri awahbeh aní iri-atena ebeq ite Asiu keba eqmataire. Itene ahababáq kaqi-uwankeheéna wenahni eqmataire úwe.

4

Pítararé karábúsiipéq mórító ehwehne.

¹ Pítareq Sónireqka Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhúpéq míó keyabé síwáhnoruye. Síwáhnoruyataq Manikáne ehweh mibeq mahbeq aritáh kéreq Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhtápéqte wáhnáh párisíreq Sáyúsi kéreqka suwe.

² Pítararéga síwáhnoréra, Sísa oga úkurainsabé mókake pukira ke mó oga úkoneherawoe uyara mina su kegá írówe.

Irera sene ehwehnsabé anotah abíáhnsánéra

³ Pítararéba sure táhtoqme meriqmera karábúsiipéq mórítówe. Íó tupekútaq puara ahbiahipeq kotiigeheéra mórítówe.

⁴ Mi wehékáh áhnte író kega Sísansabé aiq pútare atówe. Peh íregárita wéh 5 táhúséni (5,000) wehgá aiq pútare atówe.

Sega Pítararéyábé ehweh arító ehwehne.

⁵ Ahbiahipeq Asiu wáhnáh kéreq Asiu kené aboawah wehreq Mósísine ehweh síwáhnoru kereq Sarúsarama suwah-peq sáhuríówe.

⁶ Sáhuríówana Manikáne ehweh mibeq mahbeq aritáh kéné wáhnah wenáwíq Ánása míowe. Ánása wenawahrah sensíwíq Káiyápásareh Sónireh Árékásántareh mó wenáwáhráhrefka moraráq sáhuríówe.

⁷ Mitaq sáhurawéra, Meriqme sero uwana Pítareq Sónireq meriqmera seba mórítówe. Mórítówara mipi sáhurío kega kasenéra, Insega págege aítaráiraq mi soríqnáh aní kawer-atároyo? Inse áwírue kaweratároyo uwe.

8 Uwana Manikáne Awanka Píta págege atena iwíáh atowana Pítaga sensabé, Wahnah kereq aboawah wehrero, Írátíáhro.

9 Soriqnah ani séhréh atárúyansabé inse áwirue kawer-atáróyo kasenoo?

10 Itereq moke Ísara kereq iragéhboq írátíáhro. Itega Sísa Karáhé Néhsara suwahpeqte ání awankataq táhpatowana putiaraire. Putiarairana Manikánka iriwe oganúq atáráire. Sísa Karáhé págege aní míéh púana wénáwíq áhraburauyansabé soriqnah ani kaweratáráire. Kaweratáráirana ite míáhrabeq we amahnága awaho ani míéhre.

11 Nah pearáh kégá wahq awanká tagéra, Iroke awankáne éra sutowana anehe mi wahq anotah kawéq wáhq úkire.* (*Buk Song 118.22; Aisaia 28.16*)

Mina inserah itega Sísansabé ahqáho atárówana we anotah Wahnáh ání úkuraire.

12 Peh morá Sísaaga webataq itene ahbabáq kawerairahire. Peh morá Sísa áwirue ahrabo ke wega kaweraritankéhe. Mah marákó marákóipéqmé mó morá ánínká itene ahbabáq íre kawerairahire úwe.

13 Pítareq Sónireqka míó keyabé íre áhreia ehweh pah-súoyansabé wahnah kereq aboawah wehreqka író kega áhtenuwe. Áhtenára iwíáhéra, Se íre sigaruuroya anité peh wahba arámbéhríráte áníte wóye iwíáhuwe. Iwíáhéra, Sewe Sísa kétóya anité wóye uwe.

14 Wene aigará kawerato aninká Pítararéba míowara tagéra mó ehwéh mi tanáhráq íre irarerahuwe.

15 Íre irarerahunsabe wahnah kereq aboawah wehreqka Pítararé kaunsíri kegá momiwíurabeqte máhpeq sitera sío síouwe.

16 Sío síoéra, Mi anité aneraruanéhnkono? Segá ótaq sansá aiq pútaq mirauroyara moke Sarúsarama suwahpeqte kégá tagariáhwe. Segá kaweratóya ehwéh itega íre epéq suahráhuwe.

17 Mi ehwéh abae agínehboq págegeue ehiya míáhta ari-tanéhe. Mó ke Sísa áwirue síwáhnoriyeho ue terianéhe uwe.

18 Terianeheéra Pítararé síáhrabéra sensabé, Sísa áwirue mónkakáq síwáhnoréta teriyehboq túbáh agotao ue teríuwe.

19 Teríuware Pítareq Sónireqka sensabé, Manikáne ehweh sueta itene ehweh íréhyataq Manikánka itensabé kaweróye aitankéhbo? Írakaumo. Minayabe iteitega iwíáhue tagahro.

20 Itega tagéta írátáuya ehwéh íre ehiya míahrahúye. Peh teri terinoyehetauye uwe.

* 4:11: Mátíyu 21.42 aigarápéqte éhwéh tagáhuo.

21 Soriqnah ani kaweratonsabe ómi kegá Manikánsabe iwíáh iwíáh atówe. Minayabe wahnah kegá iwíáhéra, Mó kegá itensabé sibiahnsa aitehboq Pítararé pehragaritanehe uwe. Segá Pítararéyábé, Subónehboq Sísane ehweh mónkakákáq íre teriétao éra kaqsúówe.

22 Kaweragú aní 40 opéq peh soriqnah ani míowe.

Sísa éhweh terigeheéra págege aito ue púreru ehwéhne.

23 Kaqsúówara Pítararéga sensuwahrahba pokuye. Pokéra Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéné wahnahnseq Asiu kené aboawah wehreqne ehweh teríúye.

24 Teríúyara irera Manikánsabe moráráq púreréra mahraréra, Itene anotah Wahnáhno, arega íopeqkákákáq mah marákó márakóákákáq sóreq wanínkákákáq miraróne. Moke mahnana kéh náneqkákákáq miraróne.

25 Arene arambehriú ani, itene igaqna Tébiti Arenawanka iwíáh atowana sehiranue mahraréna, Nahnsó kewé aneqsabé anotah abíáhnsánoo? Aneqsabé ehweh pehipi moraenoo?

26 Mah marákó márakóipéqté wáhnáhmárinseq anotah anímárinseq ebhoneheéra sokah sokahowe. Manikánseq wega wehuke merinkeheéna omaq ato anínseqsabé kotioneheéra morábí sáhuriáhwe úwe éra púreruwe. (*Buk Song 2.1-2*)

27 Segá mó púreréra, Tébitiga naho sehiranúme amahnága iteruwahpeq Sísa suboneheéra sorupariarowe. Kaweq arénáhní arega eqmarahna aní Sísa suboneheéra sorupariarowe. Érótireq Póntíasa Páhirátireq wáhnaupéqté kéreq Ísara kereqka Sísa suboneheéra sorupariarowe.

28 Arega naho págege iwíáhue miraóna iwíáh anehe kaqme miraurowe. Arerega mina iwíáhóna puara sega menah miraurowe.

29 Anotah aníno, amahnága sega itensabé, Subónehboq túbáh agotao eme aiq irahne. Itene arene arambehriúna anímárin mune. Minayabe ite íre áhrea peh arene ehweh págegeue irarenehboq séhréh aito.

30 Arene ehweh irarenaraq awahre ke kaweragigehboq arene ayahtate táhtoro. Sísa arene arambehriyabé awahbeh aní áwirue áhrabonaraq ótaq sansámárin miraúno éra púreruwe.

31 Púreruwana momiwí nah míu míuúwana Manikáne Awanka sene sirupipeq tunse séhréh arito puara moke sega íre áhrea Manikáne ehweh págegeue iraruwe.

Ménsámehnsá morábí matawéra tabonah ke náríu ehwehne.

32 Moke Sísansabé aiq pútare atáh kegá peh morá iwíáhéra sene ménsámehnsá morábí matiówe. Mahna peh morá néne wíre íre iraria peh morábí matiówe.

33 Eqmaro kega Sísa oga úkú ehweh anotah pagégéue irare irareuwana Manikánka séhréh aritowe.

34 Sísa tagariáh kébáté mó morá tabonah ani íre míowe. Segá iwíáhutaq sene ménsámehnsá paimaq paiqmaréra meyo moné mewera

35 eqmaro ke náriúwara eqmaro kega tabonah ke saraqme náriúwe. Minayabe tabonah ke íre míowe.

36 Wehukení wenáwíq Sósépa míowara eqmaro kega mó awíq Páhnábásae átówe. Mi awíq Páhnábásawe áwahewé séhréhi aníne áwíq míre. We Sáipára marákórápéqté ánínéna Áriwái káhnáh áníne.

37 Wene marakó peh ákáhtaq éberiopeq paiqmarena meyo moné mewe eqmaro ke siuwe. Segá tabonah ke saraq miageheéna Páhnábásaga siuwe.

5

Ánáníásireq wene ahrereqka Manikáne Awa áhwárawe tagoya ehwéhne.

1 Mó akéqká iwíáhue mó sansánuye. Wehukení wenáwíq Ánáníási wene ahre áwíq Sapairae. Sene marakó peh ákáhtaq éberiopeq paiqmarera móne meyoé.

2 Ánáníásiga mi moné saime ebeqtaq kopéqmarowana wene ahrega tagówe. Tagówana wega mó akáhtaq mewe eqmaro keyabé péhenu peh ákáhtaq moné náriuwe.

3 Náriuwana Pítaga wensabé, Ánáníásio, owainawanka iwíáh atéhrah aneqsabé mira iwíáhono? Arene marakó paiqmarahna moné ákáhtaq kopéqsuahnayabé Manikáne Awansabé péhe éhwéh teawene.

4 Arene marakó íre paiqmarahnaq tahirí peh arerene kagai iripo? Arene marakórate paiqmatona moné peh arerene matiarona wino. Arega, Móne ákáhtaq kopéqsue péhe éhwéh teriníe iwíáhóna wino. Arene arupipeq aneqsabé ahbabáq iwíáhono? Íre peh wehukeyabé Manikánsabe moq péhe éhwéh teawene úwe.

5 Úwana Ánáníásiga mi ehwéh irena aunúnkaq márunsurahue putiowe. Putionsabe író kega anotah ahténéra áhre aguwe.

6 Mibeqté máhbígáúnká séra pukú aniné anonka ambanataté úbíqme sehgiwera mómaisarówe.

7 Ánánkawagá wenawehq putíéhre u ehwéh íre irena apahtáro áhwáh sótaikúwana suwana

8 Pítaga wensabé, Marakó paiqmarehyame mahraue moné meyhoyó úwana kowe miraue meyoé úwe.

9 Úwana Pítaga wensabé, Itega iwíáhétawe Manikáne Awa áhwárawe tagayehe iwíáhewoyó? Arenawehq maisaráh

máhbígáúnká amahnága kouwekue méhpehnsah seuriáhwe. Sega arenkakáq sehgiwera pokigehe úwe.

¹⁰ Sehgiwera pokigehe útaq mi iní aunúnkaq Pítane aigarátaq márunsurahue putiowe. Putiowara mahbigaunká nahupeq kire putio iní tagéra sehgiwera awehkawa maisaróbeq mómaisarówe.

¹¹ Moke Sísá tagariáh kéreq mó kereqka putióya ehwéh irera anotah ahténéra áhreuwe.

Ótaq sansámárinunsabe éhwéhne.

¹² Eqmaro kega wehuke míopi áhnte otáq sánsámári mirauwe. Asiu kené wahnah aní Sórómóni míotaq pearó oewéhpéhpéq Sísá tagariáh kéga mitaq sáhuria uriauwe.

¹³ Sáhuriówara mó kegá iwíáhéra, Sísá tagariáh kéwé peh kaweqtaq miáh ké wíre iwíáhéra áhtenéra mibeq seba íre suwe.

¹⁴ Áhnte weh áhrégá mó wehekáh mó wehekáhnue Sísansabé aiq pútare atera mó Sísá tagariáh kébá sáharuqaruowe.

¹⁵ Eqmaro kega áhnte otáq sánsá miraunsabé awahre kegá iwíáhéra, Pítane mánkánahnka iteba sótaikínaraq itene awahre kaweraginkehe iwíáhuwe. Mira iwíáhunsabé sene iyahnaboga meriqmera ahtapeq máhriqtaq mórítówe.

¹⁶ Sarúsarama suwahpeq wahtote kereqka awahre kereq owainawanka síwioqno kereq meriqmera mórítówara moke kaweragúwe.

Íopeqté ánínká karábúsiipéq míó ke máhpeq sito ehwehne.

¹⁷ Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéné wahnahnseq wereq míó ke, Sáyúsi kereqka iwíáhéra, Ótaq sansá mirao kegá ite kiotaikiyehboq aneraritanéhnkono uwe. Aneraritanéhnkono éra eqmaro keyabé anotah abíáhnšanéra

¹⁸ se táhtoqme wahba karábúsiipéq mórítówe.

¹⁹ Inokáhpeq Maniká míéhrabeqte íopeqté ánínká karábúsiipéqté ónsá siwe eqmaro ke máhpeq sitowe.

²⁰ Máhpeq sitena sensabé, Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhtápéq kowéq moke náneqmarí oga mía mía ehwéh koreriéro úwe.

²¹ Úwara sega ahbiahiperura pokue íopeqté ánínká inokáhpeq koreriéro aritonserah Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhtápéq kosíwáhnoruwe.

Kosíwáhnoruwara Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéné wahnahnseq wereq míó kereqka Asiu kené aboawah wehreq mó kaunsíri kéreqsabé síáhrabuwe. Síáhrabuwara sure morábi méra párisiwarínsabé, Karábúsiipéq mórítaráu ke kow-eriráhro uwe.

²² Úwara párisiwarínká pokue karábúsiipéq koragowara eqmaro ke íre míówe. Íre míówara kouwekue sene wahnahnsabé,

23 Itega tagónawe karábúsiipéqté ónsá paisa tagóne. Karábúsiipéqté wáhnáhmárínká onsarapéq máhpeq iriwe wahnahnatíáhwaq tagóne. Sega wahnahnatíáhwaq onsa siunaraq kabarúna ke íre míáhwe uwe.

24 Uwara Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhtápéqté párisíwáriné wahnahnseq Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéné wahnahmarínseqka mi ehwéh irera áhtenéra, Árahiro? Se eheragowamo íwíáhuwe.

25 Se eheragowamo íwíáhuwana sú aninká sensabé, Itega karábúsiipéq sítaró kegá Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhtápéq amahnága iriwe síwáhnorowe teriuwe.

26 Teriuwara Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhtápéqté párisíwárinseq sene wahnahnseqka pokue Pítareh kowerirera áhreéra, Mó kegá ebahtaté subíyeho éra pehwehrue kowerirówe.

Pítarehga sene ehweh ayahqme teríu ehwehne.

27 Koweriqmera kaunsíri kebá mórítówe. Mórítówana Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéné wahnahnka Pítarehyabe ehweh aritowe.

28 Ehweh aritena, Sísane ehweh mónkakáq síwáhnoriyeho teiátáu mino. Teiátáume íre ireq síwáhnoronsabé áhnte Sarúsarama suwahpeqte kégá Sísane ehweh írahwe. Itega Sísá subitáúna ehwéh aneqsabé teri terinoo úwe.

29 Aneqsabé teri terinoo úwara Pítarehga mahraréra, Manikáne ehweh anterúéhnehboq wehukene ehwehme árahue iranéhnkono?

30 Itega Sísá awankátaq táhpareq subiq sutowe. Subiq sutowana itereq itene igaqnaréhne Manikánka iriatena oganúq atáráire.

31 Oganúq atena wensabé, Niyah púpeq míahno atena wehuke kawerarito urairana Sísá mitaq ména ite Ísara ke kaweritéh ání míéhre. Itene ahbabáq súéh rataq wega kawerai-tankéhe.

32 Manikánka miraurai naneq tagarionayabé teiune. Íre itebataq teiasa Manikáne Awanka mó teíre. Manikáne sansá mirao kebá Wenawa eqmaréhre uwe.

Pítarehyabe pehragarítáthro ú ehwehne.

33 Uwara anotah Asíú wéhwárinká Pítarehne ehweh irera sensabé anotah abíáhnsánéra, Subiq suanehe íwíáhuwe.

34 Iwíáhuwana mibeqté káúnsírí ání wenáwíq Kámária we Péhrasi ání míowe. We Mósísiga sehgióro ú ehweh síwáhnorú ani míowara mó kegá, We ahtebia ání míre íwíáhuwe. Wegá iriwe ména, Mi ke wéhuwa máhpeq sito úwara máhpeq sítówe.

³⁵ Máhpeq sítówana wega momiwíu keyábé, Ísara keo, mi kegá miraira naneq irareneheqmé kawerue iwíáh atawéq irarero.

³⁶ Menah wehukení wenáwíq Téúrása ména, Íné anotah aní múge urairara áhnte wehuké 400 wehuké we kítówe. Kítówara mó kegá we subiq sutowara we kító kega wene arambehri auwera abae ague sene nahtapeq sáh poké agurowe. Poké agurowana wene arambehri parabaguraire.

³⁷ We subiq sutowara anehe Kehrari marákórápéqté aní wenáwíq Súrása míraire. Wahnah kegá wehuke síwíq mero-taq mi tanáhráq Súrásareq we kító kereqka kámáhni wahnáh ké subiq suanehe éra ite kámáhni wahnáh ké míaneheqmúne urowara kámáhni wahnáh kegá Súrása subiq sutowana pukuraire. Pukurairara we kító kegá moq abae ague sene nahtapeq sáh poké agurowe.

³⁸ Minayabe teiníboq írátíáhro. Pehwehrue míáhro. Máhpeq míáh ké pehgarítáhro. Mi ehwéh peh seyene iwíáhwé pehipi túbáh agoneherawoe.

³⁹ Manikánka sene sirupipeq mi iwíáh arítéhmé itega íre ahqáho aritahráhu. Manikánka itene naruo aní úkínehboq pehwehrue míáhro úwe.

⁴⁰ Úwara momiwíu kegá Kámáriane ehweh irera Pítareh síáhrabuware suwe. Suwara sega subiqmaro atowara wiahnó karatáté subiqmarowara, Sísane ehweh mónkakáq síwáhnoriyeho teriera kaqsúówe.

⁴¹ Kaqsúówara Pítarehga kaunsíri ke suera máhpeq pokuwe. Sísane arambehri miraunsabé wahnah kegá subiqmáró púara sene sirupipeq eyoyóuware pokuwe.

⁴² Segá mó wehekáh mó wehekáhnue Manikánsabe iwíáh íwíáh atáh náhtápéqkákáq wehukene nahtapeqkákáq mahrarue síwáhnoréra, Manikánka eqmaraní ú aní, ite kaweritahráhi animé we Sísá wire ue síwáhno aruqaruruwe.

6

Sítibénireh omaq sitó ehwehne.

¹ Mi tanáhráq Sísansabé aiq pútare ató ke áhnte úkuwe. Káríki ehwéh iraru Asiu kegá peh morá Asiu kené ehweh író keyabé abiahnsanuwe. Abiahnsanéra ehmuníq éhmúníréra, Wahnah kegá táhutahuq mó wehekáh mó wehekáhnue saraqmaráhtáq peh morá Asiu kené ehweh író kene kéweinínsó áhnte náriera itene kéweinínsó pehgáriq nári nárinowe uwe.

² Úwara mi airápété téhraníte eqmaro kega mó Sísá tagariáh keyábé momiwíoneheqmúne ue síáhrabuware suwe. Suwara sensabé, Táhutahuq kawerue sararaneheq ite Manikáne ehweh síwáhnoré arámbéhrí suewé anotah íre kawerire.

³ Minayabe íráhro. Iteruwahraho, mi arámbéhrí miraige-hboq itega ite miónarabeqte abapete téhraníte omaq sítáhro. Mó kegá, Kaweqtaq mía míowe e ke omaq sítáhro. Manikáne Awanka sereq mía míai ke méra kaweq iwíáho ke omaq sítáhro.

⁴ Ite eqmaq íúwátái kegá peh púrerue Manikáne ehweh íwáhnoroneheqmúne uwe.

⁵ Uwara moke író kega, Mi ehwéhmé kaweq ehwéhne iwíáhéra wehukení wenáwíq Sítíbéni omaq atówe. Sítíbéniga Sísansabé kawerue aiq pútare ato aní míowana Manikáne Awanka wene arupipeq mía míaéna séhréh atowe. Mó ke sensíwíq Pírípi, Pókóra, Níkánóri, Tímóni, Páménása, Níkóra mirae omaq sitowe. Níkórawe we Ántióka suwahpeqte áníne. Téhwe we wáhnaupeqté ání ména anehemé we Asiu kené sánsá miráúwe.

⁶ Mi ke omaq sitera eqmaro kene siuranabiahtapeq mórítówe. Mórítówara táhutahuq saraqme arámbéhrí miraigeheéra eqmaro kega siyahnkaratáté táhtoqme púrerarítówe.

⁷ Manikáne ehweh áhnte síwáhnoru puara Sarúsarama suwahpeq íregárita q kegá irera Sísansabé aiq pútare atówe. Áhnte Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéreqka mi ehwéh irera Sísansabé aiq pútare atówana Manikáne ehwehnka abae agúwe.

Sítíbéninsabé ehweh ató ehwehne.

⁸ Manikánka Sítíbéni séhréh atena págege ato púana wehuke míorabeq anotah otáq sánsámárrí miráúwe.

⁹ Miráúwara Sáíríni suwahpeqte Asiu kereq Árékásántaría suwahpeqte Asiu kereqka Sarúsarama suwahpeq momiwíuwe. Sene momiwí nahtápéqsábé Pugeq Súo Kene Nahne ue áwíratówe. Mi kereq Sírísía marákórápéqté kéreq Esia marákórápéqté kéreqka Sítíbéniba pokue ehwehuwe.

¹⁰ Ehwehuwana Manikáne Awanka Sítíbéni págege ato púana wega ahtebia éhwéh irarúnsabe mi kegá íre ehweh atahráhuwe.

¹¹ Íre ehweh atahráhunsabé sega mó keyábé epéráhpérera, Sítíbéni péhe éhwéh átéhrataq móne náienéhe. Péhe éhwéh mahrarero. Sítíbéniga Mósísireq Manikánseqsabé síéhruru arítaráiraq írátáune ero uwara sega móne mewera mi péhe éhwéh teríuwe.

¹² Mi péhe éhwéh teriúnsabe író kereq Asiu kené aboawah wehreq Asiu kené sánsá síwáhnoru kereqne sirupipeq págegeue abiahsanuwe. Sega Sítíbéniba pokue táhtoqme kaunsíri kebá móátówe.

13 Móatera péhe kéga mahraréra, Mi anínká Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhtápéqkákáq Mósísine sánsánkákáqsábé abehq éhwéhne arítáaire.

14 Sísá Néhsara suwahpeqte ánínká Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náh sokoruankéhe uraire. Mósísiga teiu sansamé Sísaga sabi iuaníe urairaq írátáune uwe.

15 Uwara moke kaunsíri ke tútuue méra Sítíbéni tagowana wene aru ukiqme míonsabe wene auranabiah íópeqté áníné auranabiah tahnsa ágúwe.

7

Sítibéniga teriu ehwéhne.

1 Manikáne ehweh mibeq mahbeq arító kene wahnahnka Sítibéninsabé kasenéna, Sega irare ehwéhmé aiq pútaqpo úwe.

2 Úwana Sítibéniga mahraréna, Nánuwahraho, kawerue írátíáhro. Naho naho itene igaqna Ébáráhmaga Áráni suwahpeq íre pokútaq Mésópótémía marákórápéq míowana Maniká anotah pagégé ánínká íópeq auwena Ébáráhmaba séna
3 wensabé ehweh teawena, Arene marakówé arenawahrahwe sue teawéna marakórápéq pokúno teawuwe.

4 Teawuwana Ébáráhmaga Kária kené marakórapeq suena pokue Áráni suwahpeq kowíowana mitaq wenabo pukúwe. Pukúwana Manikánka ite amahnága míona marákórápéq Ébáráhma eqmarowe.

5 Eqmarowana súwana Manikánka Ébáráhma mahtaqté márakó íre eqatowe. Pehgáriq marakó íre eqatasa peh teawena, Mókake arereq arenanahréhreq iníe úwe. Mi ehwéh teawu tanahráq Ébáráhma íre wenahninkákákáq ání míowe.

6 Manikánka we mó teawena, Arenanahréh mókake wáhnaupéqté kéné marakórapeq míagehe. Mi kegá arambehríraq saiqnaritera subiqmarera áhnte opéq 400 opéq síwíoqnagehe.

7 Síwíoqnehra ke kamah arinauge. Kamah ariénaraq arenanahréhga mitaq suera mahtaqté márakórácq ínénsabe iwíáh iwíáh aintagéhe teawuwe.

8 Teawu ehwéh ahrreraq kankeheéna Manikánka Ébáráhmansabé, Áú amurúrué sansa miraúno úwe. Úwana Ébáráhmaga animai wenáwíq Áhísáhki maqatowana abapete apahtáro wéhékáh ména wenahniné áú amurú auwowe. Áhísáhki weh úkéna animai wenáwíq Sékópa maqatowe. Maqatowana Sékópaga airápété téhtaré anímái masitowara wene ahninkáwáreh ítene igaqnaréh úkuwe úwe.

9 Sítibéniga mó mahraréna, Sékópane ahninkáwáreh airápété téhraníté méra se ábárahnahahnka sensíbácq Sósépa

abiahnsanéra wáhnaupeqté ké eqsitera móne meyówe. Wáhnaupeqté kégá Sósépa meqmera Ísípi marákórápéq móátówana Manikánka wereq mía míaéna

10 mó kegá we íre kawerató tanahráq séhréh atowe. Ísípi marákórápéqté wáhnáhnká Sósépa áhrabútaq Manikánka kaweq iwíáh atowana Sósépaga ahtebia éhwéh irarúwe. Ahtebia éhwéh irarúwana Ísípi wahnáhnká, Mah anímé kaweq iwíáhire éna Sósépansabé, Arega moke Ísípi marákóákáq néne nahtapeqté ménsáméhnsánkákáq wahnahnúno atowe.

11 Mi tanáhráq Ísípi marákórápéqkákáq Kénáni marákórápéqkákáq anotah ehwéhrótaq áhnte kene sirupipeq umeh aguware moq itene igaqnaréh táhutahuq íre kowe.

12 Íre kowana Sékópaga Ísípi marákórápéq táhutahuq kéhre u ehwéh irena wenahnimáhq táhutahuq sabatáhq Ísípi marákórápéq téh eqmaq suowe.

13 Eqmaq suowara Ísípi marákórápéq pokéra táhutahuq mewera sene nahtapeq kouwekuwe. Mi tahutáhúq parabagúwara se Ísípi marákórápéq mó pokutaq Sósépaga wenawahrehyabe, Íné iteríbáq múge ue pahsuqme teriuwe. Pahsuqme teriuwana Ísípi wahnáhnká moq Sósépane awahwáreh ahtebówe.

14 Ahtebówana Sósépaga wene awahwárehyabe, Nánibo Sékópa meqmeq sero éna eqmaq suowe. Eqmaq suowara awahwárehga sensibo koweqmera áhnte wehekéq 75 wehekéq weba suwe.

15 Sékópaga Ísípi marákórápéq tuména mitaq pukúwara anehe itene igaqnaréh moq mibeq pukuwe.

16 Ébárahmaga naho maisaró marakó áwíq Sékéma ebah monératé paigmarowe. Ámórine ahninkáwárehga, Maisia marakó meyo atówana paigmarowe. Itene igaqnaréhga pukuwara sene animárínká sene ayahnsa mewera mina maisaró marakórápéq ónapipéq móárowe úwe.

17 Sítíbéniga mó mahraréna, Itene igaqnaréhga Ísípi marákórápéq mía míaéra peh íregáritaq aguwe. Manikánka Ébárahmansabé marakó iníe teawu ehwéh áhnibórá mirainaútaq itene igaqnaréhga íregáritaq aguwe. (*Stat 15.5; Buk Song 105.24*)

18 Íregáritaq aguwana Sósépa pukúwana Ísípi marákórápéq we íre tagario anínká wahnah aní úkúwe.

19 Mi anínká wahnahnéna itene igaqnaréhyabe péhe aritena síwioqnówe. Sene animárínká pukigeheéna wega sensabé, Ani maqmaréhrataq mewe máhpeq súáhro aritowe.

20 Mi tanáhráq wenanoga Mósísi maqmarowana Manikánka, Aiq kaweq aníne íwíáh atowe. Apahtáro ío sega wenabone nahtapeq kopípéq kirabo atówe.

21 Apahtáro ío parabagútaq subíyeho éra máhpeq kopípéq áúwówe. Kopípéq áúwówana Ísípi marákórápéqté wáhnáhné ayahunkawagá we tagéna, Kaweq aníne íwíáhéna meqmena wewene ani tahnsa kirabo atowe.

22 Kirabo atowara Ísípi kegá Mósísi áwáhnoruwana we moke Ísípi kené sánsá ahtebówe. Ahtebéna we págege ahtébiá áni úkéna wene ehwehnikakáq wene arambehriakáq págegeue miraúwe úwe.

23 Sítibéniga mó mahraréna, Mósísi 40 opéq ména, Nánuwahrah Ísara kebá koraganie íwíáhéna koragówe.

24 Peh morá Ísípi anínká Ísara aní subutaq Mósísiga tagéna wenawahrah aní éhnehéna mi Isípí aní subiq suowe.

25 Subiq suena iwíáhéna, Manikánka ínénsabe, Arenawahrah séhréh arito éna omaq intowe. Omaq intonsabé nánuwahrahga aiq tagariáhwe íwíáhuwara wenawahrahga íre tagaríowe.

26 Mó wehekáh wenawahrah anité tobehuyataq Mósísiga tagéna ayositanieéna sensabé, Ite morá káhnáh móye. Aneqsabé tobehoyo úwe.

27 Úwana ahabarato aninká Mósísi pagunsuena wensabé, Insega wahnahnarito teawátairo?

28 Inokáh Ísípi aní subiq sutonanserah íné moq nubiq suaníbo úwe.

29 Úwana Mósísiga mitaq suena pehbeheráh pokue wáhnaupéqté kéné marakó áwíq Miriána marákórápéq kowíowe. Nahnso aní kowéna mibeqté áhré meyowana téhtaré ánimáíraré maqmarowe úwe.

30 Sítibéniga mó mahraréna, Mósísiga mitaq 40 opéq míowe. Sáwéh áwíq Sáínái wega mitaq wahtotaq abataq marákórápéq noguwe. Mitaq noguwana káriq awánká irarówana íopeqté anínká mi iráipéqté ábóraragúwe.

31 Ábóraragúwana Mósísiga tagéna áhtenéna, Wahtotaq koraganie íwíáhéna sútaq Manikánka teawena,

32 Íné arene aigaqnaréhne Maniká múge. Íné Ébárahmareh Áhísáhkireh Sékóparehne Maniká múge úwe. Úwana Mósísiga iransánéna áhreú púana aura íre pankeqme tagówe.

33 Íre pankeqme tagówana Manikánka wensabé, Íné mío púah arega órira marákórápéq iriwe míahne. Minayabe arene súu ugurúruqme pehipi iriwe míahno.

34 Ísípi marákórápéqté kegá Ísara ke néne animarí síwíoqnahtaq tagaríoge. Segá uwo aruqarurotaq íróge. Ínéga mibeqté meriqmena móbeq mórítanieéna tumíoge.

Mósísio, are Ísipi marákórápéq eqmaróge. Pokúno teawuwe úwe.

³⁵ Sítibéniga mó mahraréna, Mósísi itaq mahbí míotaq Ísara kegá wensabé ahqáho atera, Insega wahnahnarito teawátairo uwe. Mina ahqáho ató ánimé Manikánka arenawahrah amahnága Ísipi marakórácq míówah kowahnahnue meriqme mérito atena eqmarowe. Mósísi abatapi míowana káriq awánká irarowana íópeqté ánínká mi iráípeqté ábóraragútaq Manikánka Mósísi eqmarowe.

³⁶ Eqmarowana Mósísiga Ísipi marákórápéq ótaq sansá miraéna mi marákó suena wání aroipéq áwíq Káhtore Waní ayehráq móritowe. Móritena mitaq mó otáq sánsá miraéna abatapi móritena mitaq mó otáq sánsá miraúwara 40 opéq míówe.

³⁷ Mósísiga Ísara keyábé, Manikánka ínénsabe, Néne ehweh korerio éna eqmaq nuwonserah mókake mó wene ehweh terí ání iteruwahrahní eqmarankéhe teniátáire úwe.

³⁸ Mirarena mi tanáhrácq Ísara ke abatapi míowana Mósísi seba míowana íópeqté ánínká Sáínái sawéhrácq Mósísi ehweh teawuwe. Teawuwana Mósísiga itene igaqnaréh mi ogá mé ehweh teriuwe úwe.

³⁹ Sítibéniga mó mahraréna, Itene igaqnaréhga Mósísine ehweh anteruera wensabé íre iuwahbehre éra Ísipi marákórápéqsábé sirutaboiruwe.

⁴⁰ Ísara kegá Mósísine awahwá Áróninsábé, Arenábácq Mósísi ite Ísipi marákórápéqté meitái aní aiq taqnobagire. We eheq míehrapómo. Ite ebeq itáh máníkámáí míagehboq arene ayahnkaratáté maniká tahnsa náneqmarí miraúno uwe.

⁴¹ Miraúno éra itene igaqnaréhga káho áráhqcq tahnsa náneq mirarówe. Mirarera minayabe titirarera sene siyahtate miraró naneqsabé iwíáh iwíáh atówe.

⁴² Iwíáh iwíáh atówana minayabe Manikánka se suowara sega íópeqté náneqmarínsábé iwíáh iwíáh atówe. Minayabe Manikáne ehweh irarú aninká naho sehiranúwana wene ehwehnka mahraréna,

Ísara keo, itega 40 opéq abatapi méq itega ménkámehnká subiqmareq titiruowe. Íre ínénsabe iwíáhéhqcq subiqme titiraintárowe.

⁴³ Péhepehe maniká Móríkine séíraté pearó wehuwéhú nahtapéq móateq mi nahnkákácq sehgieq poku pokuuowe. Itega wehyoq tahnsá náneq mirareq wenáwíq Árépánie ateq itene manikáne atarówe. Iwíáh iwíáhhoneheéqcq itega mi pehepéhé máníkámáí miraruowe. Miraruronsabé Pábíróni marákórápéqcq seberaebéqcq eqmaq iuwanauge ire úwe. (*Amos 5.25-27*)

44 Sítíbéniga mó mahraréna, Itene igaqnaréhga abatapi miótaq Manikánka Mósísinsabé, Ínénsabe iwíáh iwíáh aintéhna sériraté wéhuwehu nah mahraue pearo úwe. Manikánka Mósísi sokigiúnserah itene igaqnaréhga mirarówe.

45 Itene igaqnaréh pukuwara sene animarínká mi seríraté pearó wehuwéhú nah sehgiwera wehukení wenáwíq Sósúa kérowe.

Manikánka itene igaqnaréh séhréh aritena sene naruo kaq-suowe. Kaqsuowara itene igaqnaréhga sene naruone marakó meyówe. Mewera mi seríraté pearó wehuwéhú nah sehgiwera kowíówe. Mi nah áhnte opéq kagaúwana Tébiti Asiu kené wahnah úkéna

46 kaweqtaq mía míaúnsabe Manikánka wensabé arutaboírúwe. Arutaboírúwana Tébitiga iwíáhéna, Nigaqna Sékópane Maniká kaweq nahupéq míankehboq pearaníe iwíáhéna Manikánsabe, Arene nah pearaníe úwana Manikánka ahqáho atowe.

47 Ahqáho atowana wenahni Sórómóniga Manikáne nah-tapeq pearowe.

48 Pearowana Manikánka anotah aní mía míai puana wega íre peh morá wehukega pearáh náhtápéq mía míaire. Minayabe wene ehweh irarú aninká mahraréna,

49 Itene Wahnahnka mahraréna, Íopeqmé néne wahnahnu síáh tahnsane. Mah marakó marakówé néne nigúnúbá tahnsane. Minayabe íné moke íopeqkákákq mah marakó marakóákákq wahnah wahnahnuge. Minayabe aneq nah peintanéhbo? Íné íre ahreno aní múge.

50 Ínébataq ínéga moke mah marakó marakórápéqté náneq miraráhwa mino ire úwe teriuwe. (Aisaia 66.1-2)

51 Teriena Sítíbéniga mó mahraréna, Ite saiyoue píribahri ke wóe. Itene irupipeq íre irasa, ahre parosa ké wóe. Ite Manikáne Awansabé ahqáho atáh ké wóe. Itene igaqnaréhga miraunserah itega amahnága miraowe.

52 Itene igaqnaréhga Manikáne ehweh iraru ke moke síwíoqno mino. Íre áwíoqno aní insebo? Naho Manikáne ehweh iraru kegá mahraréra, Mókakewe kaweqtaq mía míai aní mahtaq tumíanawire uwara itene igaqnaréhga mina iraru ke subiq súówe. Segá miraunserah itega moq mirauowe. Kaweqtaq míéh aní tumíowaq itega táhtoqmeq móateq subiq súówe.

53 Íopeqté kegá Manikánka sehgióro ú ehweh teiéwaq itega íre ireq mi ehwéh anteruq anteruro mino úwana wene ehweh aiq parabáguwe.

Sítíbéni subiq súó ehwehne.

⁵⁴ Sítibénine ehweh parabagúwara író kega anotah abíáhnsánéra sirupipeq págege aguwe. Segá Sítibéninsabé anotah abíáhnsá atówana

⁵⁵ Manikáne Awanka wene arupipeq ména séhréhue págege atowe. Séhréhue págege atowana Sítibéniga íópeq ebitáwéna Manikáne téhreh naneqkákáq tagówe. Sísawe Manikáne ayah púpeq iriwe míowana tagéna

⁵⁶ mahraréna, Tagahro. Íópeq sawekirana wehukení úkurai anínká Manikáne ayah púpeq iriwe míéhrana tagoge úwe.

⁵⁷ Úwara sega kareéra ahre parotáwéra moraráq peheráh kure Sítibéni táhtoqme

⁵⁸ panantáwera ahnansahrapeq móatera sene káhq ambántámárí mitaq marówe. Mitaq marówana wehukení wenáwíq Soraga mi ambántámáritáq wahnahnúwara ebahnsa tuparuqme subiq súówe.

⁵⁹ Segá ebahnsa tuparuqme subiq súótaq Sítibéniga púrerue mahraréna, Sísao, are néne Wahnah mone. Néniwa meyo éna

⁶⁰ arehunseraráq ména anotah ehwéhnué púreréna, Néne Wahnahno, sene ahbabáqsabe íre ayahqmaro ue púreréna putiowe.

8

¹ Putiowana Soraga iwíáhéna, We pukime aiq kawerire úwe.

Sorarehga Sísá tagariáh ké síwíoqnowara pokue abae agu ehwéhne.

Mi wehekáh mó kegá Sarúsarama suwahpeq Sísá tagariáh ké anotahtaq síwíoqnowe. Síwíoqnowara sega pokue Súría marákórápéqkákáq Sámária marákórápéqkákáq abae aguwe. Ómi Sísá tagariáh kégá abae aguwara peh morá Manikánka eqmaro kega Sarúsarama suwahpeq mitaq míówe.

² Táhmaro kaweq kegá Sítibéni mómaisarera wensabé sirutaboirera anotahtaq ibisowe.

³ Ibisowana Soraga Sísá tagariáh ké anotahtaq síwíoqnéna mó nahtápéq mó nahtápérué kiena weh ahre táhtoqme panantáwena karábúsiipéq móritowe.

Pírípiga ótaq sansánú ehwehne.

⁴ Abae agu kegá poku pokuurabeq Sísane ehweh teri terinuwe.

⁵ Pírípiga Sámária ke suwahpeq mó anotah matábúrápéq tunse, Sísawe Manikánka omaq ato aní míre éna Sísá Karáhéne ehweh teriuwe.

⁶ Áhnte kegá wene ehweh irera ótaq sansámárí tagéra wene ehweh kawerue írówe.

⁷ Mí otáq sánsámé Pírípiga owainawamarí áhnte wehukéné sirupipeqté kaqsuowara íre kaweq karéaruera poké aguwe.

Wega sinonka mareqmareragú kereq soriqnah kereq kawer-aritowe. Minayabe ómiga tagéra wene ehweh kawerue írówe.

⁸ Minayabe Sámária kené sirupipeq eyoyóúwe.

Ahgora anínká miraú ehwehne.

⁹ Peh morá áhgóra ání wenáwíq Sáímóni mitaq míowara ómi Sámária kegá anotahtaq áhtenuwe. Sáímóniga menahmé págege sansánéna, Íné anotah aní múge íwíáhúwara

¹⁰ ómi anotah kereq íre síwíqkakaq kéreqka wene ehweh kawerue irera wensabé, Maniká págege anínéna wega mi aní págege atéhnsábé we anotah pagégé áníne atówe.

¹¹ Mi ahgóra anínká íre wahto tanáhráq ótaq sansá mira aruqaruru púara moke áhtenéra wene ehweh kawerue irera we kérowe.

¹² We kérowana Pírípiga Sísa Karáhé áwíqsabe teriena mó kawéq éhwéh Manikánka wahnah wahnahni ehwéh teri-uwara weh ahrega mi ehwéhnsábé aiq pútare atówe. Aiq pútare atówana wání meriuwana

¹³ mi ahgóra ání Sáímóniga moq aiq pútare atowana wání meawuwe. Pírípiga ótaq sansámári miraútaq Sáímóniga anotahtaq áhtenéna kérowe.

Manikáne Awanka Sámária kebá tu ehwehne.

¹⁴ Sámária suwahpeqte kégá Manikáne ehwehnsabé aiq pútare atáhwe teriúwara Sarúsarama suwahpeq eqmaro kega írówe. Írótaq sega Pítareq Sónireq Sámária marákórápéq eqmaq súówe.

¹⁵ Eqmaq súówara mitaq séra Manikáne Awanka mi kené sirupipeq tumíankeheéra siyahnkaratáté táhtoqme púreruye.

¹⁶ Pítararégá íre suyataq mó kegá itene Wahnah Sísa áwíruwe wání meriútaq Manikáne Awanka sene sirupipeq íre tumíowe.

¹⁷ Minayabe Pítararégá siyahnkaratáté táhtorera púreruyana Manikáne Awanka Sámária kené sirupipeq tumíowana

¹⁸ Sáímóniga mina tagówe. Tagéna móne mewe séna Pítararéyábé,

¹⁹ Niyahnkaratáté mó ke táhtoráhnraqmé Manikáne Awanka sene sirupipeq tumíankehboq págege aintáhtao úwe.

²⁰ Úwana Pítaga wensabé, Arene móneakáq arenkakáq toráh aginiewóne. Manikánka pehipi awina naneq íre paiq-marahráhone. Arega mira íwíáhóna puah iraipéq toráh aginiewóne.

²¹ Itega miraúya arámbéhrí arereq wehgaqpo? Manikánka arene arupipeq tagariéhre. Arene arupipeq íre kaweq íwíáhóna puah arega itene arambehri íre miraorahóne.

²² Arene ahbabáq íwíáh sue mahraue púreré, Nirupipeqté áhbábáq íwíáh kawerainto úno.

23 Arene arupipeq tagome ahbabáqka kírágírá atíéhre úwe.

24 Úwana Sáimóniga Pítansabé, Arega iraréna ehwéh aiq pútaragínehboq púrerainto úwe.

25 Pítareq Sónireqka mi ke suwahpeq méra, Sísaga ite anotah-taq séhréh aitaráire éra Sísane ehweh teriuye. Teriera mitaq suera Sámária marákórápéq mó mapéq mó mapérue kaweq ehwéh teriera Sarúsarama suwahpeq kouwekuye.

Pírípiga Ítíópía marákórápéqté ánínsábé teawu ehwehne.

26 Manikáne íopeqté ánínká Pírípinsabé, Sokah sokahue Sarúsarama suwahpeqte Kása suwahpeq kuriéh áh abatapité áhtápéq pokúno úwe.

27 Pokúno úwana sokah sokahuena pokúwe. Pokéna mi ahtápéq kútaq Ítíópía aní tagówe. Naho mó kegá sene íre kaweq sansá miraéra mi Itíópía áníné awahnta pirúówe. Mi anímé Ítíópía marákórápéqté wáhnáh íní wenáwíq Kántásine móneraq wahnah wahnahnú aníne. We Sarúsarama suwahpeq Manikánsabe iwíáh iwíáh atórabeq kéna kouwekúwe.

28 Kouwekéna we óserarégá sabirue nogí káhréipéq tútuue ména Manikáne ehweh irarú ani Áísáiaga sehiranaro ehwéh sáhnsahuwe.

29 Sáhnsahuwana Manikáne Awanka Pírípinsabé, Mi aníné káhreraq wahtotaq kowíahno úwe.

30 Úwana Pírípiga pehbeheráh weba kútaq Áísáiaga sehiranú ehwéh sáhnsahuwana irowe. Irena wega kasenéna, Arega sáhnsahona ehwéh aiq ahtebahno úwe.

31 Úwana, Mó anínká íre níwáhnorinsabé árahue ahtebaninkono? Arega mah káhréipéq ínéba mahbeq kieague kirútuúno úwe.

32 Ítíópía anínká sáhnsahu ehweh, Manikáne ehwehnka mahraréna,

Sipisípiq suboneheéra meráhtáq sipisípiqka ehiya míéhre. Mina inserah wega ehiya míéhre. Sipisípiq áyó kираqsúéhtáq sipisípiqka íre kureq kurerire. Mina inserah wega íre ehwehnire.

33 Sega we ehweh atáhtáq íre aiq pútaq ehwéh irarewe. Subiq súáhnsábé we mah marákóipéq íre míéhre. Sega wene oga mé tanahráq parabarúáhwe. Wene animarí íre míáh púra wehukega se éhweh íre terieráhowe ire. (Aisaia 53.7-8)

Ítíópía marákórápéqté aní wání meawu ehwehne.

34 Ítíópía anínká Pírípinsabé, Iraníboq tenio. Manikáne ehweh irarú anínká insensabe irarúwo? Wewensabé irarúwo? Mó ánínsábé irarúwo kasenúwe.

35 Kasenúwana Pírípiga mi ehwéhtárue Sísane kaweq ehwéh teawuwe.

³⁶Sega wání aroipéq suyataq mi anínká Pírípinsabé, Tagáhno. Wání mahta q kéhre. Arega wání meniníbo kasenúwe.

³⁷Kasenúwana, Arene arupipeq Sísansabé aiq pútare atéhnaraq wání meawiníe úwe. Úwana mi anínká, Sísá Karáhé Manikáne ahninkáwáe. Minayabe aiq pútare atóge úwe. Ai q pútare atóge éna

³⁸Óseraréyábé, Túbáh agotao aritowe. Segá wání aroipéq túyana Pírípiga wání meawuwe.

³⁹Wání aroipéq suera kíúyataq Manikáne Awanka Pírípi meawuwana Ítíópía anínká we mónkakáq íre tagéna ahtapeq pokútaq wene arupipeq anotah eyóyóúwe.

⁴⁰Eyoyóúwana Pírípiga Ásáróta suwahpeq ábóra q kéna mó natáq mó natáru e wega Sísane ehweh teri terinúwe. Teri terinéna Sésaría suwahpeq kúwe.

9

Soraga Sísá kéro ehwehne.
(Eqmaro 22.4-16, 26.9-18)

¹Soraga Sísá tagariáh keyábé anotah ehwéh aritena, Mi ke síwioqnéna subiq suaníe íwíáhéna Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéné wahnahpa pokúwe.

²Pokéna wensabé, Sísá tagariáh ké weh ahre tagéna táhtoque koweriqmena Sarúsarama suwahpeq méritaniboq páhsiwarí nánio. Támákása suwahpeqte Asiu kené momiwí nahmáritápéqté ké sokigi ariniboq páhsiwarí nánio úwe.

³Úwana mi anínká páhsiwarí sehiranue awuwana Soraga mewena Támákása suwahpeq pokue wahtotaq kútaq apubúue íópeqté Manikáne téhrehnka anotahta q téhrówe.

⁴Téhrówana wega marakóipeq múrunsurahúwana íópeqté éhwéhnká iraréna, Sorao, Sorao, aneqsabé níwioqnahno úwe.

⁵Úwana Soraga iraréna, Anotah aníno, are insebo úwana, Íné Sísá uge. Íné arega níwioqnáhna aní múge.

⁶Irigue mi ke suwahpeq pokúno. Mitaq arega mirainieóna arámbéhrí éhwéh peh morá anínká teawinkéhe úwe.

⁷Úwara Sorareq nogú kega mi ehwéh irera wehuke íre tago puara peh ehiansá síwéh panantágúwara míówe.

⁸Soraga irigue aura pankeqme ebiena tagóta q íre tagahrahúwe. Íre tagahrahúnsabe wereq nogú kega wene ayahta q panantáwera Támákása suwahpeq móátówe.

⁹Móátówana apahtáróráq wene aura íre tagahrahéna wáninkakaq táhutahuqkakáq awehriúwe.

¹⁰Awehriúwana Támákása suwahpeqte aní Sísá tagariéh anínéna wenáwíq Anáníásie. Anáníásine awanka tagówana

Manikánka áhrabéna, Ánáníásio úwe. Ánáníásio úwana, Mahna míoge úwana

11 Manikánka wensabé, Wehukení wenáwíq Súrásae. Irigue wene nahtápéqté áh áwíq Obarisa áhtápéq pokúno. Wene nah-tapeq Tahsa suwahpeqte ání wenáwíq Sora ména amahnága púrerire.

12 Métáq wenawanka tagéwéhtáq wene aura ebieyabe arega weba sure táhtorahnana wene auranka tagehre. Webá koragáhno úwe.

13 Úwana Ánáníásiga mahraréna, Áhnte kegá arega iraréna aniné ahbabáqsabe teniátówe. Sarúsarama suwahpeqte Sísá tagariáh ké wega íre kaweraritáaire.

14 Moke arenáwírué áhrabo ke karábúsiipéq mórítanieéna sire. Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéné wahnahmarínká páhsi awera pokue komiraúno átárówe úwe.

15 Úwana Manikánka wensabé, Pokurio. Néne arambehri mirainkeheéna omaq atáráuge. Wegá Ísara kereq wáhnaupéqté kéreq sene wahnahmarínseq néne ehweh korerinkéhe.

16 Néne arambehri mirainayabé mó kegá we anotahtaq áwíoqnagehe. Minayabe sokigi awinauge úwe.

17 Úwana Ánáníásiga pokue Sora mío nahupéq kibekéna wene ayahtate táhtorena wensabé, Sorao, are nánibáq móne. Arega ahtapeq séwaronaraq itene Wahnah areba séwíarai ani wenáwíq Sísaga eqmaq núwéhre. Arega mó tagehnana Manikáne Awanka arene arupipeq sewíankeheéna eqmaq núwéhre úwe.

18 Úwana Sorane aura ahra tahnsá akariatio naneq apubúue megúwana tagéna irigúwana wání meawuwe.

19 Wání meawuwana táhutahuq nówana wene anonka págege agúwe.

Soraga Sísá éhweh pahsuo ehwehne.

Táhmáro wehekáh Soraga Sísá tagariáh kébá Támákása suwahpeq ména

20 apubúue Asiu kené momiwí nahtápéq kiwéna Sísá éhweh teriena, Sísawe Manikáne ahninkáwáe úwe.

21 Úwara wene ehweh író kega moke áhtenéna mahraréra, Irari anínká Sarúsarama suwahpeq ména Sísá áhrabo ke síwíoqnéna karábúsiipéq sitarái mino. Mahtaqkákáq mirainiééna surai mino. Wegá Sísá áhrabo ke táhtoqme táhrue Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéné wahnahpa mórítanieéna surai mino uwe.

22 Úwana Soraga págege ehwéh irarú ani úkue kaweq tábúsoqme ehweh teriena, Mah marákó marákóipéq sína aní, Manikánka omaq ato anímé Sísá wire ue tábúsoqme

síwáhnorúwe. Tábúsoqme síwáhnorú púara Támákása suwahpeqte Asiu kegá mó íre irarerahowe.

Áhnte Asiu kegá Sora subiq suonehera unsabe pokú ehwehne.

²³ Áhnte wehekáh sótaikúwara Asiu kegá momiwíue sío síoéra, Sora subiq suanéhe íwíáhuwe.

²⁴ Subiq suanéhe íwíáhéra moráénuwana mó anínká sene ehweh irena Sora koreawuwe. Koreawuwara sega suboneheéra Támákása suwahpeqte áhnánsáhrápéqté áhtápéq wéhékáhnkakaq inokáhpeqkakákáq wahnah wahnahnuwe.

²⁵ Wahnahnuwara inokáhpeq Soraga anotah pahsikétíipéq tútuue míowara we kéro kega méatera náhniáqtate páhsikétiraq iwe panantáwe tunse ebah kuri pera máhpeq márúnátówe.

Soraga Sarúsarama suwahpeq síwáhnorú ehwehne.

²⁶ Soraga Sarúsarama suwahpeq pokéna, Sísa tagariáh kébá kowíanauge íwíáhúwara sega wensabé áhreéra, We íre aiq pútaq Sísa tagariéh ání míre íwíáhuwe.

²⁷ Iwíáhuwana Páhnábásaga Sora meqmena eqmaro keba móatowe. Móatena sensabé, Mah anínká ahtapeq itene Wahnah tagarairana wega ehweh teawátáire. Teawátáirana wega Támákása suwahpeq Sísa éhweh págegeue síwáhnorurairé úwe.

²⁸ Úwana Soraga Sísa tagariáh kébá mía míaéna Sarúsarama suwahpeq íre áhreiá peh mó minatáq mó mahnatárué Sísa éhweh págegeue síwáhnorúwe.

²⁹ Síwáhnorúnsabe wereq Káríki ehwéh iraru Asíú kéreqka ehwehuwe. Mi kegá, Sora subiq suaneheqmúne íwíáhuwara

³⁰ Sísa tagariáh kégá mina irera Sora meqmera Sésaría suwahpeq márúnatera mibeqté Tahsa suwahpeq eqmarówe.

³¹ Eqmarówara mi tanáhráq mó kegá Súría marákóákáq Kehrari marákóákáq Sámaría marákóákáq Sísa tagariáh ké íre síwíoqnia peh míówe. Peh míowara sirupipeq Sísa sánsá ahtebéra kawerue mirauwe. Manikáne Awanka págege aritena sirupipeq kaweq iwíáh aritowara íregárita q mó wehekéqká Sísa nsabé aiq pútare atera kawerue kérowe.

Pítaqa Áínía kawerato ehwehne.

³² Pítaqa Sísa tagariáh ké míó nahmáritápéq poku pokuúwe. Pokéna Áríra suwahpeqte Sísa tagariáh kéreqpa tuwe.

³³ Mi ke suwahpeq mío aní wenáwíq Áíníae. Wega abapete apahtáro ópéq wene máhriqtaq ména ah íre nogoráhúwe.

³⁴ Ah íre nogoráhúwana Pítaqa we tagéna wensabé, Áíníao, Sísa Karáhéga amahnága kaweratéhre. Irigue arene máhriq sabaráwe sokah sokahúno úwana wega apubúue irigúwe.

35 We kaweragúnsabe moke Áríra suwahpeqte kéreq Sáróna suwahpeqte kéreqka tagéra Sísansabé aiq pútare atera, Wene sánsá sehgiónehe íwíáhuwe.

Tókási pukú ehwehne.

36 Sópa suwahpeq mío iní wenáwíq Tábítae. We Sísá tagariéh aní míowara Káríki ehwéh iraru kegá Tókásie ue áwiratowe. We kaweq arámbéhrí iní ména íre arambehrioraho ke séhréh aruqarurúwe.

37 Píta Áríra suwahpeq míotaq mi iní anotahtaq awahreue pukúwe. Pukúwara wene anonka pabeq paberue abobórahpeqte náhtápéq átówe.

38 Sópa suwahpeq Áríra suwahpeq wahtotaq kowara Sísá tagariáh kegá Pítawe Áríra suwahpeq míéhre u írówe. Irera téhraníte Pítaba eqmaq suera, Pehbeheráh súno koreawétao éra eqmaq súówe.

Tókási oga úkú ehwehne.

39 Eqmaq súowara pokue koreawúye. Koreawúyana Pítaga se kérirowe. Eqmaq súó keba suwara sega meqmera abobórahpeqte nahtapéq móátówara mibeqté kéwéinínsónká Pítaba iriwe méra ibisowe. Ibiséra Tókási oga míotaq miraro korósí Píta sokigiue teawúwe.

40 Pítaga se moke máhpeq kaqsuena arehunseraráq ména púrerúwe. Púreréna pabeqme putio anínsábé, Tábítao, irigúno úwe. Irigúno úwana wene auranka tagéna Píta tagótaq máhriqtaq kirútuue míowe.

41 Míowana Pítaga wene ayahnkara táhtoqme pankeq auwowe. Pankeq auwena kéweinínsónseq mó Sísá tagariáh kéreqsabé síáhrabéna sensabé, Seragahro. Oga úki aní tagahro éna sokigi ariuwe.

42 Moke Sópa suwahpeqte kegá oga úkú ehweh irera áhnte kegá Sísansabé aiq pútare atówe.

43 Pítaga áhnte wehekáh Sópa suwahpeq ména ménkámehnkáne áú kaweraqari aní wenáwíq Sáimónine nahtapeq kaegaeúwe.

10

Íopeqté ánínká Kóníría teawu ehwehne.

1 Sésaría suwahpeq mío weh wenáwíq Kóníríae. We áhnte Aroma sontiá ké 100 Ítári marákórápéqté sontiá kéné kíápéténí míowe.

2 We Maniká awahbeh sansa sehgiu aníne. Mi karírónánínká Manikánsabe iwíáh iwíáhéra wene sánsá sehgiúwe. We íre arambehrioraho ke nári nárinena Manikánsabe púreq aruqarurúwe.

³ Ío tunsorerutaq wenawanka tagówana Manikáne íópeqté ánínká weba súwana kawerue togówana wensabé, Kóníríao úwe.

⁴ Úwana we ebitáwéna áhreéna wensabé, Árahono úwe.

Árahono úwana íópeqté ánínká wensabé, Arega púreq aruqarurónawe Manikánka irena arega tabonah ke nári nárinónawe wega tagéna arensabé kaweróne atéhre.

⁵ Wehukení wenáwíq Sáímóni we mó awíq Pítæ. We Sópa suwahpeqte koweragéhboq wehuke eqmaq suo.

⁶ Pítaga ménkámehnkáne áu kaweraqari aniné nah sóreq waní áhkórapeq kéh náhpépék kaegaeire.

⁷ We koweragéhboq wehuke amahnága eqmaq suo éna pokúwe. Pokúwana Kóníríaga wene arambehriuya anitéreq peh morá sóntiá ánínseq síáhrabúwe. Mi sontiá áni Maniká awahbeh sansa sehgi áni ména Kóníría séhréhu ani míowe.

⁸ Síáhrabéna su ke íópeqté ániné ehweh moke teriena Sópa suwahpeq eqmaq suowe.

Pítane awanka tagó ehwehne.

⁹ Mó wehekáh se ahtapeq Sópa suwahpeq áhníbórá kutaq Pítaga nah abogéhrapeq wehekáhnabubu púrerinieéna kiuwe.

¹⁰ Púreréna arupibiúwana, Tópahnsabé níre úwe. Mó kegá táhutahuq tíátótaq wenawanka tagówe.

¹¹ Tagówana íópeq sawekúwana mipeqté anotah paráhnkéq tahnsa náneq tuwe. Ébeq ayéhráq ébeq ayéhráruwe pagume we míorabeq mewerúwe.

¹² Mi paráhnkéqpépék áhnte menkáméhnkánkákákq karahrabahnkakákq kabarankakákq míówe.

¹³ Míówana íópeqté éhwéhnká mahraréna, Pítæ, irigue mi kamári subiqme tíwe náhno úwe.

¹⁴ Subiqme tíwe náhno úwana Pítaga anotah ahqáho éna, Anotah Wahnáh ánino, ite Asiu kegá íre nona naneq kamári púana órirane. Naho íre naraugé. Amahnága moq íre nanaugé úwe.

¹⁵ Úwana íópeqté éhwéhnká mó mahraréna, Manikánka kaweraráh náneqsabé órirane atéhneho úwe.

¹⁶ Apahtáróráq ménkámehnká parahneqpipeq sáhue mewena márumarena tuekéna úwana íópeqté éhwéhnká mó apahtáróráq irarúwana íópipeq tumeyowe.

¹⁷ Wenawanka tagónsabe Pítaga áhtenéna, Néniwanka aneq tagehramo íwíáhúwe. Mira íwíáhútaq Kóníríaga eqmaq suo kega Sáímónine nah kabarue ábóraq marera ogesáh ogesáhrapeq iriwe míówe.

¹⁸ Iriwe méra anotahtaq kasenéna, Sáímóni mó awíq Pítæ mahtaq kaegaeiro kasenuwe.

19 Wenawanka tagónsabe Pítaga iwíáhútaq Manikáne Awanka wensabé, Sáímónio, írátíahno. Apahránítógá arensabé anebahrowe.

20 Iriwe tutagáhno. Ínéga se eqmaró púah iwíáh kikirinehboq pehipi kériro úwe.

21 Úwana Pítaga seba tutagéna sensabé, Itega kabaro anímé íné úge. Aneqsabé seo úwara

22 sega wensabé, Sóntía kené kíápéténi wenáwíq Kóníríaga eqmaq íúwátáire. We kaweqtaq mía míai aní ména Manikánsabe áhtenuwe. Moke Asiu kegá iwíáhéra, Kóníríawe peh kaweqtaq tabasíwe míéh áníne iwíáhuwe. Maniká míéhraheqte íópeqté ánínká wensabé, Pítaga ehweh teinkéhboq siqmarehnara arene nahtapeq koweráhro uraire uwe.

23 Uwana Pítaga sensabé, Nahupeq kíóro éna inokáhpeq kirabo aritowe. Ahbiahipeq Pítareq we seweró kereqka pokuwara mó mibeqté Sísa tagaríah kegá kérowe.

Pítaga Kóníríane nahtapeq kú ehwehne.

24 Mó wehekáh Pítarehga Sésaría suwahpeq kuwe. Kóníríaga wenawahrahreq wene iyahnabo anímárinseq síáhrabúwara sega wene nahtapeq sure momiwíue Píta áwénunuwe.

25 Pítaga nahupeq kinautaq Kóníríaga weba séna wene aigárátáq arehunseraráq ména wensabé iwíáh iwíáh atowe.

26 Iwíáh iwíáh atowana Pítaga wensabé, Irigúno. Íné moq peh wehukení múge úwe.

27 Pítareq wereq ehwehnéra nahupeq kíúyara áhnte wehuké mitaq sáhuríówe.

28 Mitaq sáhuríówana Pítaga sensabé, Asiu kené sánsámé nahnso ke momiwíotaqmé Asiu kegá mibeq pokéyabe órira míre éq íre pokorahúne. Minayabe tagaríahwe. Manikánka sokigiye teniena, Mó ke peh abehq ké wóe iwíáhineho uraire.

29 Minayabe itega níáhraburowana pehipi surauge. Aneqsabé níáhraburoo? Teniéro úwe.

Kóníríaga Píta teawu ehwéhne.

30 Kóníríaga Pítansabé, Mó mahsenahrí amahnága tahnsa tanáhráq tunsoreráitaq nahtapeq púreruraage. Púreruraugana patahga inserah téhreh ambántánkákákq ánínká íné míarautaq ábóraruraire.

31 Ábóraréna ínénsabe, Kóníríao, Manikánka arega púreróna ehwéh íréhre. Arega nári nárinóna sansá tagaríéhre.

32 Minayabe wehukení wenáwíq Sáímóni we mó awíq Píta kowero. We Sópa suwahpeqte kiweragéhboq wehuke eqmaq suo. Mó aní wenáwíq Sáímóni ménkámehnkáne áú kaweraqari aníne nah sóreq waní áhkórapeq kéh náh Pítaga kaegaeire uraire.

33 Urainsabé are kiwerageheéna apubúue wehuke eqmaq súátáuge. Eqmaq súátáugah arega suronawe kaweróne. Ite ómiga Manikáne aurátaq sewíone. Minayabe Manikánka kore-rio urai ehwéh amahnága moke teio úwe.

Pítaga Sísá éhweh Kóníríareh teriu ehwéhne.

34 Kóníríaga, Moke teio úwana Pítaga sensabé mahraréna, Íné amahnága tagaríomé Manikánka aiq pútaq moke mah kehiná kéhínánsábé monseráhnue arutaboírre.

35 Wensabé áhtenéra kaweqtaq mía míao keyábé arutaboírre. Íre peh morá Asiu keyábé moke mah kehiná kéhínánsábé arutaboírre.

36 Manikánka ite Ísara ke teiu ehwéhme itega írátíáhwe. Mi ehwéhme Sísá Karáhéwé mah kehiná kéhíná wahnah-narítéhre. Wene kaweq ehwéhnsábé aiq pútare atáh ké peh morá ké tahnsa úkowe.

37 Sóniga Kehrari marákórápéq kaweq arámbéhrí áhwáréna ehweh teriëna wání meriuwe. Anehe ite moke Ísara kehiná suwahpeq mirauro sansá aiq tagaríáhwe.

38 Manikánka Sísá Néhsara suwahpeqte ánípá Wenawa eq-matairana Wenawanka Sísá séhréh atena págege atáráire. Sísaga mó ke suwahpeq mó ke suwahperue pokue kaweq arámbéhrí arítáráire. Manikánka Sísaba mía míai puana owainawanka síwíoqneh ke kawerarítáráire. Ínéga teiú ehwéhme aiq íráhwe úwe.

39 Pítaga mó mahraréna, Asiu kené marakórápéqkákáq Sarúsarama suwahpeqkákáq Sísaga moke mirarurai arámbéhrí ínéreq mó we kéro kereqka tagaraune. Ísara kegá Sísá awankátaq táhparera subiq sutowe.

40 Subiq sutowana pukúwana apahtáro wéhékáhtáq Manikánka Sísá iriwe oganúq atáráirana wega iteba suraire.

41 Íre ómi kehinápá peh iteba surairaq tagaraune. We oganúq kuraitaq tagéq itereq wereq moráráq táhutahururaune.

42 Manikánka itensabé, Mah kehiná kéhíná koreriéro. Sísá ínéga omaq ató ánínká mókake moke oga míáh kéreq pusa kéreq ehweh aritankéhe. Mi ehwéh tábúsoqme koreriéro uraire.

43 Moke Manikáne ehweh iraru kegá mahraréra,
Mi aní áwíq áhrabéra wensabé aiq pútare atáh kéwé Manikánka sene ahabábq kaweraritankéhe uwe teriuwe. (*Aisaia 33.24, 53.5,6; Jeremaia 31.34; Maika 7.18; Sekaraia 13.1; Aroma 10.11; Kárétia 3.22*)

Manikáne Awanka nahnso kebá tumío ehwéhne.

44 Pítaga mi ehwéh teriutaq Manikáne Awanka író kene sirupipeq tumíowara

45-46 sega kambare ehwéh iraréra Manikánsabe iwíáh iwíáh atówe. Iwíáh iwíáh atówara Sísansabé aiq pútare atáh Ásíú ké Pítareq su Asiu kegá irera áhtenuwe. Áhtenára irarera, Manikáne Awanka íre peh morá iteba tumíéhre. Nahnsa keba moq tumíéhre uwe.

47 Uwana Pítaga mahraréna, Manikáne Awanka itene irupipeq tumíarainserah mah kené sirupipeq moq tumíéhre. Minayabe wání merieyabe insega ahqáho aitahráhiro úwe.

48 Insega ahqáho aitahráhiro éna Sísá Karáhé áwíqtaq wání meriéro úwara mi ke wání meriúwe. Wání meriúwara sega Pítansabé, Táhmaro wehekáh mahtaq míahno uwe.

11

Pítaga Sarúsarama suwahpeqte Asiu ke teriu ehwehne.

1 Nahnsa kegá Manikáne ehwehnsabé aiq pútare atárówe uwara Súría marákórápéqté eqmaro kereq mó Sísá tagariáh kéreqka írówe.

2 Írówana Pítaga Sarúsarama suwahpeq kiutaq mibeqté síú amurúróo kegá ehweh atówe.

3 Ehweh atera, Íre Asiu kené nahtapeq árahinsabé pokue táhutahururono uwe.

4 Uwana Pítaga Kóníríane nahtapeq pokú ehweh mahraréna,

5 Íné Sópa suwahpeq púrerurautaq néniwanka tagaire. Tagarairana íópeqté anotah paráhnkéq tahnsa náneq tutaire. Ébeq ayéhráq ébeq ayéhrárué íné míaraurabeq mewe tutaire.

6 Íné ebitáwéna ménkámehnkánkakaq karahrabahnkakáq kabarankakáq mi paráhnkéqpípéq míaraire.

7 Míarairana íópeqté éhwéhnká iraréna, Pítao, irigue mi kamári subiqme tiwe náhno uraire.

8 Urairana ínégá anotah ahqáho éna, Íre nóna naneq kamári púana naho íre narauge. Amahnága moq íre nanauge uraугe.

9 Uraugana íópeqté éhwéhnká mó mahraréna, Manikánka kaweraréh náneqme íre no naneq kane atéhneho uraire.

10 Mi ehwéh apahtároráq irarurairana mi paráhnkéqkákáq íópeq tuekuraire.

11 Tuekuraitaq Sésaría suwahpeqte ánínká, Íné koweniro únsabe apahránítógá íné koweniraneheéra kaeurau nahtápéq suwe.

12 Suwana Manikáne Awanka ínénsabe, Iwíáh kikirinehboq pehipi kériro urairaq ínereq abapete morá mó Sísá tagariáh kéreqka se kéritáúne. Kérireq itega mi wehné nahtapeq kure kiraune.

13 Kiraunana wene nahtapeq íópeqté tutai aníné ehweh teiátáire. Teiena, Íópeqté tutai anínká ínénsabe mahraréna,

Wehukení wenáwíq Sáímóni we mó awíq Píta Sópá suwahpeq miéhre. We kiweragéhboq wehuke eqmaq suo.

¹⁴ We sínaraq arereq arenawahraheqsabé oga úké ehweh teinkéhe ire uraire.

¹⁵ Kóníríaga mi ehwéh teniátáirana ínégá Sísá éhweh áwaheue teriátáuge. Sísá éhweh áwaheue teriátáutaq Manikáne Awanka sene sirupipeq tumíaraire. Téhwe itene irupipeq tumíarainserahnue tumíaraire.

¹⁶ We marakóipeq míaraitaq Sísaga mahraréna, Sóniga wání meri merinínana Manikáne Awanka itene irupipeq tumíankehe uraire.

¹⁷ Manikáne Awanka sene sirupipeq tumíarairana mi ehwéh niahreraq káráire. Itega Sísá Karáhénsabe aiq pútare atárówana Manikáne Awanka itene irupipeq tumíaraire. Itene irupipeq tumíarainserah sene sirupipeq moq tumíaraire. Manikánka wewega miraruraire. Íné peh wehukení mío púana Manikánsabe árahue ahqáho atanínkono úwe.

¹⁸ Úwara sega Pítane ehweh irera túbáh aguwe. Túbáh agéra Manikánsabe iwíáh íwíáh atera, Nahnsó keakáq sene ahbabáq súahnsábé Manikánka oganúq sítéhre uwe.

Sísá Karáhé tagariáh kéwé Ántióka suwahpeq téhwe Kárisítíni kee ue síwírarító ehwehne.

¹⁹ Sítíbéni subiq súó tanahráq sega Sísá tagariáh ké síwíoqnowe. Síwíoqno puara sega Sarúsarama suwahpeq suera abae aguwe. Abae ague mó kegá Pónísía marákórápéq pokuwara mó kegá Sáipára marákórápéq pokuwara mó kegá Ántióka suwahpeq pokuwe. Poké agurabetaq peh morá Asiu ke Sísá éhweh teriúwe.

²⁰ Táhmaro Sísá tagariáh kéwé Sáipára marákórápéqté kéreq Sáiríni marákórápéqté kéreqka Ántióka suwahpeq pokue Káriki ke Sísá itene Wahnah éhweh teriúwe.

²¹ Wene ehweh teriú ke Manikánka séhréh arito púara áhnte kegá Sísansabé aiq pútare atera, Wene sánsá sehgiónehe íwíáhuwe.

²² Sarúsarama suwahpeqte Sísá tagariáh kégá irera Páhnábása Ántióka suwahpeq eqmarówe.

²³ Eqmarówana Ántióka suwahpeq séna Manikánka wehuke séhréh arito tagéna wene arupipeq eyoyóúwe. Eyoyóéna sensabé túbáh agiyehboq Sísane sánsá kawerue sehgióro úwe.

²⁴ Páhnábása kaweqtaq mía míaú aní ména Sísansabé kawerue aiq pútare atowana Manikáne Awanka séhréh atowe. Séhréh atowara áhnte kegá Sísansabé aiq pútare atera, Sísane sánsá sehgióneheqmúne íwíáhuwe.

²⁵ Páhnábásaga Sora anebahrinieéna Tahsa suwahpeq pokuwe.

26 Pokéna Sora tagéna koweqmena Ántíóka suwahpeq kouwekúwe. Segá peh morá ópéq mitaq méra Sísá tagariáh kérerue momiwíue áhnte ke síwáhnoruye. Mitaq mó kegá Sísá tagariáh keyábé Kárisítíni kee ue téh síwírarítówe.*

Morábí soruparó monéyábé éhwéhne.

27 Mi tanáhráq Manikáne ehweh iraru kegá Sarúsarama suwahpeq suera Ántíóka suwahpeq túwe.

28 Peh morá sú ani wenáwíq Ágábúsaga iriwe míowana Manikáne Awanka iwíáh atowana irarúwe. Iraréna, Anotah ehwéhrahna tanáhráq mah marákó marákó sine ue. Wehukení wenáwíqtare Károríúsa Sísáhri anotah wahnáh ání míotaq mi ehwéh aiq pútaragúwe.

29 Aiq pútaragúwara Ántíóka suwahpeqte Sísá tagariáh kegá iwíáhéra, Súría marákórápéqté Sísá tagariáh ké táhutahuq paiq-marageheéq móne nárienéhe. Nárinie ú aninká wewega iwíáhue náriuwe.

30 Mina tahnsa sene móne morábí soruparówara Páhnábásareq Sorareqka mi moné mewera Súría marákórápéq pokuye. Mitaq Sísá tagariáh ábóawáh wéhgá nárigheéra móriúye.

12

Píta karábúsiipéq móátó ehwehne.

1 Mi tanáhráq Asiu kené anotah wahnáh ání wenáwíq Érótiga Sísá tagariáh ké síwíoqnówe.

2 Síwíoqnéna, Sónine awahwá wenáwíq Sémísi subóro aritowara pokatate kiraqme subiq súówe.

3 Subiq súónsabe Asiu kegá Érótingsabé kaweróne atówe. Kaweróne atówana Érótiga Píta karábúsiipéq móátáthro úwara táhtoqme móátówe. Sótaikú siahrreraq ko tánáhráq karábúsiipéq móátówe.

4 Móátówana Érótiga áhnte sontiá keyábé wahnahnatiáthro aritowe. Mó sontiá ké itaréitaré ké mipi sorupawe mía mó sontiá ké itaréitaré ké mipi sorupawe míaue 16 sontiá ké míówe. Érótiga iwíáhéna, Sótaikú siahrreraq kéh tánáhráq parabagínaraq wehuke míáhpí kotiinie íwíáhuwe.

5 Iwíáhúwara Píta karábúsiipéq míotaq Sísá tagariáh kegá Píta pugeq auwageheéra púrerata atauwe.

Íopeqté áninká Píta séhréh ato ehwehne.

6 Érótiga Píta Asiu kebá móatanaútaq Pítaga inokáhpeq karábúsiipéq sugowe. Píta taqnobagineho éra téhtaré séniráté táhrarera sóntiá anítaréga ébeq ayéhráq ébeq

* 11:26: Mi awíq áwahewé Karáhéne animárine áwíre.

ayéhrárue wahnahnuyara mó sontiá ánítárégá méhpehtapéq wahnahnatióyana sugowe.

7 Sugowana Maniká miéhrabeqte áninká ábóraragútaq karábúsiipéq téhragúwe. Téhragúwana íopeqté áninká Pítane ahwíraq subiq subirue iriatena wensabé, Apubúue irigúno úwe. Úwana wene ayahpíte séniráré megúwe.

8 Megúwana íopeqté áninká wensabé, Arene ambanta sábirue úbíqme arene súu sukio úwana Pítaga wene ehweh irena miráúwana, Arene korósi aneranerue íné séniro úwe.

9 Íné séniro úwana Pítaga we kérena iwíáhéna, Íopeqté áninká tumeniréhnsábé aiq pútaqpomo peh néniwanka tagehrapómo íwíáhúwe.

10 Sontía aninká wahnahnúrabeq sótaikéra mó sontiá áninká wahnahnúrabeq sótaikéra wahba áhtápéq séagoyeheéra anotah kahpáh ónsá korabeq suye. Mi ónsá pehipi sigúwara sega máhpeq séaguye. Séagéra ahnanahq sótaikuyataq íopeqté áninká Píta auwena taqnobagúwe.

11 Taqnobagúwana Pítaga iwíáhéna, Íre néniwanka tagehrana amahnága aiq niahteboge. Érótireq Asiu kereqka nubíyehoéna Manikánka íopeqté áni eqmaréhre. Íné tumenirankeheéna eqmaréhre íwíáhéna

12 Máhkane anowa Máhríane nahtapeq pokúwe. Máhkawe mó awíq Sónie. Mi nahtápéq áhnte Sísa tagariáh kégá momiwíue méra púreruwana

13 Pítaga máhpeqte ónsáraq pakobakouwana ahrari wenáwíq Áróraga onsarapéq tuirowe.

14 Tuirena, Ehweh irari aní Pítae íwíáhéna wene arupipeq eyoyóúwe. Eyoyóúnsabe wega onsa íre siatasa peh nahupeq pehbeheráh kibekue, Píta méhpehtapéq iriwe miéhre teriuwe.

15 Teriuwara sega wensabé, Are uwoyansa ani úkóne uwana mi ahrárigá, We miéhre. Peh aiq pútariahnsanuge úwara sega wensabé, Peh íopeqté áni Píta wahnahnatéh ánípómo uwe.

16 Uwana Pítaga mó pakobakouwara sega onsa siatera Píta tagéra áhtenuwe.

17 Áhtenuwana se túbáh agigeheéna Pítaga ayahnka saiqnéna Manikánka karábúsiipéqté tumero ehwéh teriuwe. Teriena sensabé, Sémísireq mó Sísa tagariáh kéreq koreriéro éna mitaq suena móbeq pokúwe.

18 Ahbiahipeq Píta karábúsiipéqté taqnobagúnsabe sontiá kégá, Eheragi ro éra sirupipeq iwíáh kikiruwe.

19 Érótiga sontiá keyábé, Píta koanebahrero úwara koanebahrue. Anebahrwana Píta íre ábóraq míonsabe Érótiga Píta wahnahnuro sontiá ké ehweh aritena mó sontiá

kéyábé, Mi ke subiq súáhro aritowe. Subiq súáhro aritena Érótiga Súría marákórápéq suena Sésaría suwahpeq kowíowe.

Éróti pukú ehwehne.

²⁰ Érótiga Táíya suwahpeqte kéreq Sáíróna suwahpeqte kéreqsabé abiahnsanúwe. Abiansanúwara Érótiga wahnahnú marákórápéqté táhútáhúq paiqmaq paiqmaru puara sega weba suwe. Érótime arambehri kené wahnahnú ani wenáwíq Párásátae. Moráráq su kegá wensabé, Érótiga itensabé ahqáho aitehnehboq are itene ehweh mibeq mahbeq aní míahno uwe. Insahwé oneheéra Érótiba suwe.

²¹ Érótiga iwíáhú wehekáh wene wahnah awáhríq náneqmarí sukiwena wahnah siáhráq tútuue ména ehweh teriuwe.

²² Teriuwara író kega anotah ehwéhnabaéra, Teí ání íre wehukení míre. We Maniká míre uwana

²³ Érótiga, Ahqáho. Íné íre Maniká múge. Peh wehukení múge íre iraria peh ehiya míowe. Minayabe íópeqté ání Maniká míéhrabeqte ánínká apubúue, Awahreúno atowana wene arupipeq awiria sóagúwana putiowe.

²⁴ Putiowara mó ke suwahpeq mó ke suwahperue áhnte kegá Manikáne ehweh irera Sísansabé aiq pútare átówe.

²⁵ Páhnábásareq Sorareqka sene mibeqté árámbéhrí parabaruera Máhka mó awíq Sóni meqmera Sarúsarama suwahpeq suera Ántióka suwahpeq kouwekuye. (Eqmaro 11.29,30, 12.1)

13

Porareq Páhnábásareq eqmaq súo ehwehne.

¹ Ántióka suwahpeq Sísa tagariáh ké míórabeq Manikáne ehweh iraru kereq síwáhnoru kereq míówe. Mi anímári síwíqmé Páhnábása, Símióni we mó awíq Naisa, Sáíríni marákórápéqté ání Árúsía, Sora, Mánái miraué míówe. Mánáireq anotah wahnáh ání Érótireq animairare míóyataq motakakiah ánité míóye.

² Sega kawerue púreroneheéra táhutahuq awehriuwe. Mi tanáhráq sega Manikánsabe iwíáh iwíáh atótaq Manikáne Awanka sensabé, Páhnábásareq Sorareqka teriena arámbéhrí miraighboq eqmaq súáhro úwe.

³ Úwara sega táhutahuq awehriéra púreréra mi aniténé sinonka táhtoqme púreraritera eqmaq súówe.

Ahgora aniné aura pigú ehwehne.

⁴ Manikáne Awanka siqmarowara Sorareq Páhnábásareqka pokue Sérúsia suwahpeq túye. Mitaq suera sípi kéwewera kure Sáipára marákórápéq pokuye.

⁵ Pokéra Sárámisi suwahpeq sutaq sega Asiu kené momiwí nahmáritápéq Manikáne ehweh teri terinuyana Máhkaga seba ména séhréh aritowe. Máhkawe mó awíq Sónie.

⁶ Sega moke Sáipára marákórápéq nogera Pápósa suwahpeq suwe. Mitaqté aní wenawíq Páhsísae. We Asiu aní ména ahgora aní míowe. Wega, Íné Manikáne ehweh iraru aní múge úmé péhephenúwe.

⁷ Wega Pápósa suwahpeqte wáhnáh aníbá míowe. Mi wahnáhné awíqtare Ségia Pórásae. We áhnte ahtébiá aní ména Manikáne ehweh irankeheéna Sorararéyábé mahbeq sewéta Manikáne ehweh teniétao úwe.

⁸ Mi ahgorá aní awíq mó awíqmé Erimae. Erimaga Sorararéne ehwehme abehq éhwéhne aritowe. Mitaqté wáhnáh anínká Sísane ehwehnsabé aiq pútare inehoéna wega Sorararéne ehwehnsabé abehq éhwéhne aritowe.

⁹ Sorawe we mó awíq Porae. Manikáne Awanka we págege atena séhréh atowana wega Erima págegeue ebitáwéna wensabé,

¹⁰ Are owainawane ani móne. Are kaweqtaq méyabe awahrieh aní móne. Are péhe ánimé ahbabáqsabe áwí aní móne. Arega Manikáne ehweh íre tábúsoqme teriasa aeqme síwáhnoróne.

¹¹ Írátiahno. Manikánka amahnága kamah awinah are aura pira aní míankehe. Áhnte wehekáh téhreh íre tagahrahóne úwana wene aura apubúue pigúwana we íre tagahrahúwe. Íre tagahrahúnsabe mó anínká wene ayahnkaratáq ahmboqme ah sokigi aninkeheéna kabaq kabarúwe.

¹² Wahnah anínká mina tagéna Sísane ehwehnsabé áhtenu puana aiq pútare atowe.

Porareq Páhnábásareqka Ántióka suwahpeq terúya ehwehne.

¹³ Porarehga Pápósa suwahpeq suera sípi kéwewera kure Péríga suwahpeq Pámbíría marákórápéq kuwe. Mitaq Máhkaga Porareh suena wenawahpeq Sarúsarama suwahpeq seuwekúwe.

¹⁴ Seuwekúwara Porarehga Péríga suwahpeq suera Ántióka suwahpeq Písíría marákórápéq kuwe. Mitaq kéra ahrena ahrena wehekáh Asiu kené momiwí nahtápéq kire tútuue míówe.

¹⁵ Tútuue míówara mibeqté wáhnáh kégá Mósísiga sehgióro ú sehirankákáq Manikáne ehweh iraru kené sehirankakaq sáhnsahera sega Porarehyabe, Itene irupipeq séhréhorahi éhwéh kahnaraqmé teiéro uwe.

16 Uwana Poraga irigéna se túbáh agigeheéna ayahnká saiqnéna mahraréna, Ísara kereq Manikánsabe áhteno kerero, írátíáhro.

17 Maniká Iteribo ite Ísara kené Manikáne. Wega itene igaqnaréh omaq sitena séhréhúnsabe sega Ísípi marákórápéq íregáritaq aguwe. Manikánka págegeue séhréh aritena Ísípi marákórápéqté meriqmena móbeq móritowe.

18 Segá 40 opéq abataq marákórápéq míówe. Míówana mi tanáhráq Manikánka se peh áwérágoe.

19 We abapete téhtaré Kénáni marákóráq míó kehiná kaqsuowe. Kaqsuo kene marakó itene igaqnaréh eqsitowe.

20 Mi arámbéhrí miraúmé peh íregáritaq opéq 450 opéq sótaikúwe. Sotaikúwana wega ehweh kaweraritageheéna wahnah ke omaq sitowe. Anehe Sáhmuéri wene ehweh irari aní omaq atowe úwe.

21 Poraga mó mahraréna, Itene igaqnaréhga Manikánsabe, Íregáritaq wahnáh keyábé iuwahriehre. Peh morá anotah págege wahnáh ánínká ite wahnahnaitankeheé omaq ato uwe. Úwana Manikánka Pénsámíni kahnáh aní Kisine ahninkáwá wenáwíq Sora omaq atena itene igaqnaréh wahnahnarito atowe. Soraga 40 opéq wahnahnúwe.

22 Wahnahnúwana Manikánka Soransabé, Arega wahnahnurona tanáhráq aiq parabagire éna Tébiti sene anotah wahnáh aní míankeheéna omaq atowe. Omaq atena mahraréna, Sésine ahninkáwá tagaríoge. We niruní aní míre. Wega moke nuwahbeh sánsá mirainkehe úwe.

23 Manikánka irarúnserah Tébitine anahwagá ite Ísara ke kaweraitankeheéna Manikánka omaq atowana aiq tutaire. Tutai ani wenáwíq Sísae.

24 Sísaga tuina uraitaq Sóniga Ísara keyábé mahraréna, Itene ahbabáq sansa sueq kaweqtaq míéhrataqmé wání meinie uraire.

25 Sóniga wene arambehri parabaruana uraitaq wega mó mahraréna, Íné inse wíre íwíáhoo? Íné ite áwénunúna anímé íre we úge. Írátíáhro. Íné inehe si aníné súu nahníáq pugereyabe íre awehrari aní múge uraire úwe.*

26 Poraga mó mahraréna, Nánuwahraho, Ébárahma kahnáhné animárínseq Manikánsabe áhteno kerero, írátíáhro. Itega oga mía míaonayabé mi ehwéh Manikánka aiq teíre.

27 Sarúsarama suwahpeqte kéreq sene wahnah animárínseqka Sísá tunsabe we íre siahtabarowe. Segá ahrena ahrena wehekáh Manikáne ehweh iraru kené sehira sáhnsahwe taga tagaéra mi ehwéhnsábé íre kawerue

* 13:25: Máhka 1.7 aigárápéqté éhwéh tagáhno.

iwíáhurowe. Íre kawerue iwíáhéra Manikáne ehweh iraru kegá sehiranunserah sega Sísa ehweh atera subiq suanéhe atówe.

²⁸ Sega, Sísa áhnte ahbabáruaire íre irarerahéra sega pehipi Páhirátinsabé, Subiq suo ato ue teawátówe.

²⁹ Manikáne sehiranka irarúnserah sega subiq sutowe. Subiq sutowara awanká soriwe táhparó ani sehgiwera maisé onápípeq mómaisarówe.

³⁰ Mómaisarówana Manikánka iriatena oganúq atáráire.

³¹ Oganúq atáráirana Kehrari marákórápéqté Sarúsarama suwahpeq we kétó keba suraire. Surairara sega áhnte wehekáh we taga tagauronsabé sega amahnága mó ke teri terinowe úwe.

³² Poraga mó mahraréna, Anotah kawéq éhwéh mahrarue teiune. Manikánka itene igaqnaréhyabe, Kaweraitahna aní iteba eqmaraníe aiq irarúwe.

³³ Eqmaraníe aiq iraréna Sísa iriatena oganúq atáráinsabé wega irarú ehweh aiq pútaraguraire. Itene igaqnaréhne animárínká aiq tagariaraune. Wegá iriatena oganúq atáráinsabé Buk Songipeqté éhwéhnká mahraréna,

Are nénahni móne.

Íné Arenabo uge ire.

(Buk Song 2.7)

³⁴ Manikánka iriatena oganúq ato puana wene anonka mókake marakóipeq íre karekorahire. Minayabe Manikáne ehwehnka mahraréna,

Ínéga Tébiti omasa éhwéh teawúnserah mókake ite kawerarena áhnte kaweq naneq iníe ire.

(Aisaia 55.3)

³⁵ Manikáne ehweh mó mahraréna,

Arega miraónayabé arene arambehri miraéyabe omaq ato aniné anonka íre karekinawire ire. *(Buk Song 16.10)*

³⁶ Tébitiga oga mío tanáhráq Manikáne arambehri kawerue miraéna wene arambehri parabaruotaq putiowara itene igaqnaréh maisarórobeq maisarówe. Maisarówana Tébitine anonka kárékúwana

³⁷ Manikánka iriatena oganúq atárái aniné anonka íre kárékuraire.

³⁸ Minayabe teiníboq írátíáhro. Sísaga miraurainsabé itene ahbabáq kaqiuwahráhire.

³⁹ Mósísiga sehgióro ú ehwehnká itene ahbabáq íre kaqiuwahráhire. Sísansabé aiq pútare atonayabé itene ahbabáq moke kaqiuwahráhire úwe.

⁴⁰ Poraga mó mahraréna, Naho sáiyó ké tahnsa míyehboq néne ehweh kawerue írátíáhro. Mi keyábé Manikáne ehweh irarú aninká naho sehiranue mahraréna,

41 Íre aiq pútare ainteq peh niwirého keo, tagariáhro. Ite áhtenéq pukoneheqmóe. Ite míéhra tanáhráq anotáh pagégé árámbéhrí mirainauge. Wehukega mi arámbéhrí teiétáq tahirímé itega sensabé íre aiq pútare arítáh irino úwe teriuwe.

42 Porane ehweh parabagútaq wereq Páhnábásareqka Asiu kené momiwí nahtápéqté tueyokuye. Tueyokuyara mibeqté kégá sensabé, Mó ahrena ahrena wehekáh arega teiena ehwéh mahta q mónkakáq sereiyo uwe.

43 Momiwí nahtápéqté kégá abae agutaq áhnte Asiu kereq Asiu kené sánsá mirau kereqka Porareq Páhnábásareq kérírówe. Kérírówara Porararéga ehweh teriera, Manikánka ite séhréh aitankeheéq wene sánsá kawerue sehgióro uye.

Asiu ke suera nahnso ke korerúya ehwehne.

44 Mó ahrena ahrena wehekáh mi ke suwahpeqte ké peh íregárita q kégá Manikáne ehweh iraneheéra momiwíuríówe.

45 Sísansabé íre aiq pútare atáh Ásíú kégá áhnte wehekéq momiwíuríówara tagota q sene sirupipeq págegeéra abiahn-sanuwe. Minayabe sega Poransabé awiréh atera, Arega iraréna ehwéh íre aiq púta q ehwéhne atówe.

46 Atówara Porareq Páhnábásareqka íre áhreia peh pah-suqme teríúye. Teriera, Itega Asiu ke míáh púata téh itega teiuye. Itega, Manikáne ehwehnsabé iuwahriehre éq oga mérapeqsábé íre iuwahbehnsabé ite iwueta mó ke nahnso ke korerieyéhe.

47 Manikáne ehwehnka irarinserahnue mahraréna, Nahnso ke sunkíkírabeq kawerue nogigéhboq kánéq keráhnserahnue itega kaweq ehwéh koreriéro. Mah kehiná kéhíná irageheéna eqmaróge ire uye.

48 Uyara nahnso kégá mi ehwéh íróta q iwíáh iwíáhéra, Manikáne ehweh aiq kaweq ehwéhne iwíáhuwe. Oga mía míaiageheéna Manikánka omaq sito kega Sísansabé aiq pútare atówe.

49 Sísansabé aiq pútare ató kega mitaq teri mahta q terin-uwara áhnte mibeqté kégá írówe.

50 Mibeqté Asiu kégá Porararéyábé abiahn-sanéra kaweq abóáwáh ínínseq mi ke suwahpeqte abóáwáh wéhreq eqmaq súówe. Eqmaq súówara sega Porareq Páhnábásareq síwíoqnéra sensuwahpeqte káqsúówara

51 Porararéga sene sigárátaté tánáhúq aiyápóranirue poru-aruóye. Itega aiq teriuyansabé amahnága mirao sansá seyene ahbabáre iwíáhéra sene sigárátaté tánáhúq poruaruera Áíkónía suwahpeq pokuye.

52 Pokuyana Manikáne Awanka mitaq Sísa tagariáh kéné sirupipeq ména séhréh aritowara sega iwíáh iwíáhuwe.

14

Áikónía suwahpeq ótaq sansámári mirauya ehwéhne.

¹ Porareq Páhnábásareqka Áikónía suwahpeq pokuyataq sene sánsánéra Asiu kené momiwí nahtápéq kibekuye. Kibekéra Sísane ehweh tábúsoqme síwáhnoruyansabé áhnte Asiu kereq Káríki kereqka Sísansabé aiq pútare atówe.

² Íre aiq pútare ató Asiú kégá nahnso keyábé, Porararéne ehwehme peh abehq éhwéhne uwara mi nahnso kégá aiq pútare arító keyabé abiahnsanarítówe.

³ Porararéga íre wahto tanáhráq mitaq méra íre áhrea Manikáne ehweh síwáhnoruye. Mi ehwéh págegeue síwáhnoruyataq Manikánka sirupipeq págege aritowara sega ótaq sansámári mirauye.

⁴ Mi ke suwahpeqte kégá íre morá íwíáhuwe. Mó kegá Porararéne ehweh aiq pútaq ehwéhne íwíáhuwara mó kegá, Írakaumo. Peh Asiu kené sánsá aiq pútaq sansáne uwe.

⁵ Asiu kereq nahnso kereq sene wahnahnseqka momiwíera, Porararé síwíoqnéra ebahnsatate tuparuqme subonéhe íwíáhuwe.

⁶ Iwíáhuwara Porararéga mi ehwéh íróyataq apubúue mitaq suera Áríkiónía marákórápéq Árísáta suwahpeq Tébi suwahpeq pokuye. Mitaqkákáq mó ayéhrápéqté ké suwahpeqkákáq teriáqme nogúye.

⁷ Mi marákórápéqté ké Sísane kaweq ehwéh teriáqme nogúye.

Soriqnah ani kaweragú ehwehne.

⁸ Peh morá soriqnah ani Árísáta suwahpeq tútuue míowana wenanoga soriqnah ani maqmaronsabe íre nogoráhúwe.

⁹ Poraga síwáhnorútaq mi anínká kawerue irowe. Irena, Sísaga íné kaweraintahráhire íwíáhúwana Poraga we ebitáwéna wene iwíáh tagéna anotahtaq teawena,

¹⁰ Irigue nogo úwana wega apubúue iriwe noguwe.

¹¹ Noguware mibeqté kégá Poraga miraú tagéra anotah ehwéhnaéera Áríkiónía marákórápéqté kéné ehweh mahraréra, Manikátarega wehukenité úkéra iteba tumiéhye uwe.

¹² Tumiéhye éra Páhnábásansabé sene maniká áwíq Súsie ue áwíratówe. Poransabé sene maniká áwíq Érémsie ue áwíratówe. Poraga áhnte ehwéhnúnsabe, We Érémsi tahnsá áníne éra Érémsie ue áwíratówe.

¹³ Sene maniká Súsinsabé iwíáh iwíáh ató nah sensuwahpeq ahnansahrapeq kowe. Súsine ehweh mibeq mahbeq aritéh anínká káhoakáq awanká aramarínkákáq ogesáh ogesáhrapeq

mewena súwe. Sega, Porareq Páhnábásareqsabé manikátare wóye íwíáhéra titironeherauwe.

¹⁴Titironehera uwara íre mirao sansá miraonehera unsabé mi kegá túbáh agigeheéra Porararéga sene ambanta subansúoye. Subansuera wehuke míórabeq pehbeheráh pokue anotahta q ehwehnéra,

¹⁵Aneqsabé miraoo? Peh ite tahnsá wéhúké míoye. Íre miraro. Itega kaweq ehwéh teieyeheéta súye. Írátíáhro. Maniká we oga mía míai aní míre. Wega íopeqkákáq mah marákó márakóákáq sóreq wanínkákáq moke kéh náneqmarínkákáq mirarowe. Péhepehe manikánsábé iwíáh íwíáho sansá sueq Manikánsabe áhraboro.

¹⁶Naho wehukega seyene mirau sansánuwana Manikánka pehragaritowe.

¹⁷Íopeqté ibonsúno atéhrana ibonsirana ménsámehnsá kawerue kíréhre. Kawerue kíréhrena iyahbankirehraq itene irupipeq eyoyóire. Minayabe wega ite kaweraitena aiq pútaq míoge éna aiq sokigi aíre uye.

¹⁸Mi ehwéh iraruyara titironehe íwíáhu ke ebeq sene ehweh íre írówe. Íre írówara Porararéga anotahta q págegeue ahqáho aritoyara mi kegá, Aiq mire. Itene titironehe íwíáh suanehe éra súówe.

Ebahnsatate Pora subú ehwehne.

¹⁹Ántióka suwahpeqte Asiu kereq Áikónía suwahpeqte Asiu kereqka mitaq séra mó ehwéh teriúnsabe mitaqté kegá sene ehweh meyówe. Mewera ebahnsatate tuparuqme Pora subúwana we marakóipeq aunúnkaq surahúwara sega, Aiq putiéhre íwíáhéra abariue ahnansahrapeq márówe.

²⁰Márówara Sísa tagariáh kegá weba sáhuriótaq Poraga irigéna mi ke suwahpeq kouwekúwe. Ahbiah tahnsá Porareq Páhnábásareqka mitaq suera Tébi suwahpeq pokuye.

Sísa tagariáh ké págegeue míageheéra síwáhnoréra aboawah weh omaq sitóya ehwéhne.

²¹Sega Sísa kawe q ehwéh Tébi suwahpeqte ké teriúyara áhnte kegá Sísansabé aiq pútare atówe. Aiq pútare atówara Porararéga mitaq suera Árisáta suwahpeqkákáq Áikónía suwahpeqkákáq Ántióka suwahpeqkákáq kouwekuye.

²²Kouwekéra Sísa tagariáh ké págegeue míageheéra síwáhnoruye. Síwáhnoréra, Túbáh agiehboq Sísa kawerue kéráho éra Sísa ah íre mareqmareq ahne. Ebeq mó kegá iwíoqnehraq anehe Manikánka wahnah wahnahnirabeq pokoneheqmúne uye.

²³Sísa tagariáh kéréq wahnahnigeheéra Porararéga mó mapéq mó mapérue aboawah weh omaq sitóye. Omaq

sitera táhutahuq awehriue mahraue púreréra, Maniká Iteri-boo, síosirapéq wahnahnira kegá arensabé aiq pútare atáhwe. Arega se págege arite wahnahnarito ue púreruye.

Písíría marákó Ántíóka suwahpeq seuwekuya ehwéhne.

²⁴ Porararéga mitaq suera Písíría marákórápéq kotaikue Pámbíría marákórápéq pokuye.

²⁵ Mitaq Péríga suwahpeq Sísane ehweh teriera suera Átáría suwahpeq pokuye.

²⁶ Mitaq suera sípi kéwewera kure Ántíóka suwahpeq kouwekuye. Mitaqté Sísá tagariáh kegá eqmaq suanehe íwiáhéra púreruwe. Manikánka Porararé séhréh aritankeheéra púreréra eqmaq súówe. Eqmaq súówara sega Sísane ehweh kawerue teriera sene arambehri parabarúóyansabé Ántíóka suwahpeq seuwekuye.

²⁷ Seuwekuyataq sega Sísá tagariáh ké momiwí arítóye. Momiwí aritera Manikánka séhréh arito ehwehnikákáq áhnte nahnsónká Sísansabé aiq pútare ató ehwehnikákáq teríúye.

²⁸ Teriera sega íre wahto tanáhráq mi ke suwahpeq Sísá tagariáh kébá mía míauye.

15

Tábúsoq marageheéra eqmaq súo ehwehne.

¹ Táhmaro Súría marákórápéqté kegá Ántíóka suwahpeq tuera Sísá tagariáh ké síwáhnoruwe. Síwáhnoréra, Peh morá Mósísine sánsá sehgió ké sene síú amurúruáh kegá oga mérapeq awaq miahráhowe uwe.

² Uwara Porareq Páhnábásareqka mi ehwéhnsabé anotah ahqáho arítóye. Minayabe sereq tú kereqka anotah ehwéhuwe. Anotah ehwéhuwara Ántíóka suwahpeqte Sísá tagariáh kegá Porareq Páhnábásareq táhmaro mó kereq omaq sitera Sarúsarama suwahpeq pokoro arítówe. Sarúsarama suwahpeq Manikánka eqmaro kereq Sísá tagariáh ábóawáh wéhreqsabé mi ehwéh tábúsoq marageheéra Porareh pokéwáhro arítówe.

³ Sísá tagariáh kegá pokéwáhro arítówara sega Pónísía marákóákáq Sámária marákóákáq kótaikuwe. Kótaikutaq mitaqté Sísá tagariáh ké teriera, Nahnso ke Sísansabé aiq pútare atówe ue teríúwe. Teríúwara moke sirupipeq iwíáh íwiáhéra eyoyóuwe.

⁴ Porarehga Sarúsarama suwahpeq sutaq mibeqté eqmaro kereq Sísá tagariáh ábóawáh wéhreq moke Sísá tagariáh kéreqka mehweh arítówe. Mehweh arítówara Porarehga Manikánka séhréh aritena moke miráú naneqkakaq teríúwe.

⁵ Teriúwara táhmaro Sísansabé aiq pútare ató ke Péhrasi kené sánsá mirao kegá irigéra mahraruwe. Mahraréra, Nahnso kegá oga mérapeq awaq miagéhboq Mósísine áú amurúruto sansá miraoro terio. Mósísiga sehgióro ú ehweh anterúéhboq kawerue sehgióro terio uwe.

⁶ Eqmaro kereq Sísa tagariáh ábóáwáh wéhreqka mi ehwéhnsabé iwíáhhoneheéra momiwíéra sío síouwana

⁷ Pítaga irigéna sensabé, Nanuwahraho, ite tagariarome naho nahnso kegá kaweq ehwéh irera aiq pútare atageheéna Manikánka ite míaraunarabeq omaq intáráire. Omaq intena, Korerio aintáráire.

⁸ Manikánka wehukene sirupipeq tagariéhre. Wenawa iteba eqmaq áúwátáinserah nahnso keba moq eqmaq áúwátáire.

⁹ Wega íre peh morá ite Asiu keyábé arutaboیره. Wega nahnso keyábé moq arutaboیره. Segá Sísansabé aiq pútare atáro puara sene sirupipeq kawerarítáire.

¹⁰ Aneqsabé Maniká áwíoqnaho? Mósísiga sehgióro ú ehweh sehgie sansa anotah pagégé sánsáne. Itene igaqnaréhreq itereqka mi sansá íre tábúsoqme sehgióráhúne. Minayabe itega aneqsabé nahnso ke mi pagégé sánsá sehgióro terieo?

¹¹ Íre mi sansá sehgiunaga oga mérapeq awaq miahráhúne. Peh morá itereq nahnso kereq Sísansabé aiq pútare atonaga oga mérapeq awaq miahráhúne úwe.

¹² Pítaga mi ehwéh irarue parabaruwara Porareq Páhnábásareqka momiwíurío ke ehweh teriúyara ehiya míówe. Porararéga nahnso ke míópi Manikánka séhréh aritena ótaq sansámári miraurai ehwéh teriúye.

¹³ Teriúyana sene ehweh parabagútaq Sémísiga mahraréna, Nánuwahraho, néne ehweh íráhro.

¹⁴ Manikánka nahnso ke we kahnáh míageheéna omaq sitáráire. Wega téh miraurainsabé Sáimóniga aiq teíre.*

¹⁵ Manikáne ehweh iraru kegá minayabe aiq monseráh éhwéh teiúwana Manikáne ehwehnka aiq mahraréna,

¹⁶ Itene anotah Wahnáhnká mahraréna, Nah sokogi inserah Tébiti kahnáhmé ahabárowe. Íné kouwekutaq sokogi nah pankeráhnserah íné Tébiti kahnáh kaweriritaníe. Sokogi nah pankeráhwana o nah tahnsa kéhnserah íné we kahnáh kaweriritaníe.

¹⁷ Mó kegá íné sene Wahnáhnsabé ninebahrigeheéna kaweriritaníe. Ómi ínéga omaq sitó náhnsó kegá ínénsabe ninebahréra iwíáh iwíáh aintagéhe ire.

¹⁸ Naho itene anotah Wahnáhnká áwahewé sína naneq aiq teiuwe úwe.

* 15:14: Árukaga Pítane mó awíqme Sáimónie áwíratowe.

Awehrio naneqsabé éhwéhne.

¹⁹ Sémísiga mó mahraréna, Íné iwíáhume Manikánsabe áhrabo nahnsó kégá Maniká kéréh sánsá sene sirupipeq umeh agínehboq ahqáho ariteho.

²⁰ Peh mahrarue páhsi sehiranue terienéhe. Terieq,

Péhepehe manikánsabe iwíáh íwíáhoneheéra titirirataq náira naneq íre nahro. Mó kené ahrewe ahrariwe wehwe mahbiwe íre abarioro. Wehukenínká awio páríkí náneq ka íre nahro. Korahq íre nahro.

Mahraue páhsiipéq sehiranue terienéhe.

²¹ Mósísine ehweh ahrena ahrena wehekáh Asiu kené momiwí nahmarítápéq ahriahri sáhnsáhówe. Wene ehweh moke mi kehiná suwahpeq síwáhnorowe. Minayabe wene ehweh író kega abiahnsaniyeho éra peh morá teiú náneqmarínsábé awehrioro ue páhsiipéq sehiranue terienéhe úwe.

Páhsiipéqté éhwéhnsábé éhwéhne.

²² Eqmaro kereq Sísa tagariáh áboáwáh wéhreq moke mó Sísa tagariáh kéreqka Ántióka suwahpeqte ké koregheéra kaweq ke omaq sitanéhe íwíáhuwe. Segá itebaté téhtaré ánité Sáírásareq Súrása we mó awíq Pásábareq omaq sitowe.

²³ Omaq sitera mi anitéreq Porareq Páhnábásareq mi páhsi siera eqmaq súówe. Páhsiipéqté éhwéhncá mahraréna, Síria marákórápéqté kéreq Sírisía marákórápéqté kéreq Ántióka suwahpeqte kérero, ite nahnsó ke owanawé Sísa tagariáh púaq iteruwahrah úkowe. Ite eqmaro kereq aboawah wehreqka mah páhsi sehiranue teiune.

²⁴ Ite íratáúnawe menah táhmaro mahtaqté kégá iteba kure íwáhnorowe. Mi ke íre eqmaq súátáunara peh seyega iwíáhue iteba pokue íwáhnorowe. Itega sene ehwéh aiq pútaq ehwéhpómo éq iwíáh kikiruowe.

²⁵ Minayabe itega sío síoéq iteba Porararé moraráq iteba eqmaq súáhna anité omaq sitone. Porareq Páhnábásareq itene kaweq iyáhnábó anité méq sensabé irutaboírúne.

²⁶ Sereq itene Wahnah Sísa Karáhé éhweh terieyeheéra wehuke suboráho ke suwahpeq poku pokuóye.

²⁷ Mó anité síwíq Súrásareq Sáírásareq míehye. Segá sehiranu ehwéh moq teigéhe.

²⁸ Manikáne Awanka iwíáh aitéhraq itega págege sansámári íre teieq peh mahraue miraoro teiune.

²⁹ Péhepehe manikámáínsábé iwíáh íwíáhoneheéra titiré náriu naneq íre nahro. Korahq íre nahro. Wehukenínká awio páríkí náneq ka íre nahro. Mó kené ahrewe ahrariwe wehwe mahbiwe íre abarioro.

Itega mahna irarúna ehwéh íréhrataqmé kaweqtaq míagehe.
Pehénáe. Mah pahsí aiq parabagire. Iroro uwe.

³⁰ Eqmaq suowara sega pokue Ántióka suwahpeq tuera sega Sísá tagariáh ké momiwí aritera páhsi náriúwe.

³¹ Náriúwara sáhnsahera mi pahsípéqté éhwéhnká sirupipeq eyoyó aritowe.

³² Súrásareq Sáírásareq Manikáne ehweh iraruya anité méra Sísá tagariáh ké págegeue míageheéra sega áhnte ehwéhne síwáhnoruye.

³³ Síwáhnoréra táhmaro wehekáh mitaq méra seuwekoyehe íwiáhuyara pehwehrie pokéwáhtao éra eqmaq súówe. [

³⁴ Sáírásaga mó iwíáhéna íre pokia peh mitaq míowe.]

³⁵ Porareq Páhnábásareqka Ántióka suwahpeq kauye. Sereq áhnte mó kereqka Sísane ehweh teriera síwáhnoruwe.

Porararéga Máhkansabé ehwehuya ehwéhne.

³⁶ Táhmaro wehekáh sótaikútaq Poraga Páhnábásansabé, Sísane ehweh síwáhnorurauya ke suwahpeqtaq seuwekoyehe. Sísá tagariáh ké kaweqtaq míahwapómo moke sensuwahpeq koragayehe úwe.

³⁷ Úwana Páhnábásaga, Sóni we mó awíq Máhkaga sénirahnata pokoyehe úwe.

³⁸ Úwana Poraga ahqáho atena, Itega Pámbíría marákórápéq pokurauyataq Máhkaga mitaq ite iuwena tabanaguraire. Mi tanáhráq wene arambhiri íre parabarusa pehipi taqnobagurainsabé wega mó íre séirankéhe úwe.

³⁹ Mira íwiáhuyansabé sega ehwehuye. Minayabe Páhnábásaga Pora auwena Máhka meqmena sípi kéwewena Sáipára marákórápéq pokúwe.

⁴⁰ Pokúwana Poraga Sáírása omaq atowara Sísá tagariáh kéga monseráh íwiáhéra, Pokéwáhtao éra mahrarue púreruwe. Púreréra, Maniká Iteriboo, arega mah anitéyábé arutaboiróna puah kawerue págege arite séhréh arito uwe.

⁴¹ Uwara Porareq Sáírásareqka pokue Síria marákóákáq Sírísia marákóákáq Sísá tagariáh ké momiwíurabeq págege aritayeheéra síwáhnoruye.

16

Tímótiga Porarehreq puku ehwéhne.

¹ Porararéga Tébi suwahpeq kótaikéra Árisáta suwahpeq suyana mibeqté Sísá tagariéh áni wenáwíq Tímóti míowe. Wenano Sísá tagariéh Asiu iní míowana wenabo Kárika aní míowe.

² Árisáta suwahpeqte Sísa tagariáh kégá Tímóti kaweq aníne uwara Áíkónía suwahpeqte Sísa tagariáh kéreqka moq monseráh íwíáhuwe.

³ Poraga iwíáhéna, Tímóti ite séirankéhe íwíáhúwe. Ómi mibeqté Asiu kégá tagariómé Tímótime abowá peh Káríki aní míowe. Káríki aní mío púana Poraga iwíáhéna, Tímóti ite séireyabe Asiu kégá abiahnsa aitého éna Tímóti meqmena wene áú amurú auwowe.

⁴ Porareq Sáírásareq Tímótireqka mó ke suwahpeq mó ke suwahperue pokue Sísa tagariáh ké síwáhnorue. Síwáhnoréra Sarúsarama suwahpeqte eqmaro kereq Sísa tagariáh ábóáwáh wéhreqne páhsi teri terinuwe. Teriera, Mah ehwéh kawerue iwíáhéq sehgióro uwe.

⁵ Minayabe Sísa tagariáh kégá Sísane sánsá kawerue ahtebéra sehgiówe. Mó wehekáh mó wehekáhnue mó kégá Sísansabé aiq pútare atera Sísane sánsá sehgiówe.

Porane awanka Másérónía marakórápéqté aní tagó ehwehne.

⁶ Porarehga, Itega Esia marakórápéq Sísa éhweh korerienéhe íwíáhuwana Manikáne Awanka ahqáho aritowe. Ahqáho aritowara sega Párigía marakóákáq Kárétía marakóákáq kótaikuwe.

⁷ Kótaikéra Mísía marakórápéq wahtotaq kéra, Pítínía marakórápéq Sísa éhweh korerienéhe íwíáhuwe. Iwíáhuwana Sísane Awanka mó ahqáho aritowara

⁸ Mísía marakórápéq kótaikuwe. Kótaikéra Tóása suwahpeq sóreq waní ayehrápéq túwe.

⁹ Mitaq inokáhpeq Porane awanka tagówana Másérónía marakórápéqté anínká ábóraragúwe. Ábóraragéna iriwe ména Poransabé, Másérónía marakórápéq séhréh aitagéhboq máhoro éna pahibahirúwe.

¹⁰ Porane awanka tagónsabe itega iwíáhowame* Manikánka mitaq Sísa éhweh koreriéro aitéhre. Ai q teiátáinsabé ireq ite Másérónía marakórápéq pokoneheqmúne iwíáhéq apubúue sokah sokahowane.

Áríriaga Sísa kéro ehwehne.

¹¹ Itega Tóása suwahpeq sueq sípi kéweweq Sámótési marakórápéq pokowane. Mitaq séq mó wehekáh sueq sípi kéweweq Néápórisi suwahpeq kowane.

¹² Mitaq sípi sueq Pírípái suwahpeq kiowáne. Aroma kégá Pírípái suwahpeq téh nah aborisowe. Mitaq anotá matábú kéna moke Másérónía marakórápéqté matábú kiotaigme matabu kowe. Itega táhmaro wehekáh mitaq kowíahwane.

* **16:10:** Mó kégá iwíáhéra, Árúka mah pukú sehiranú anínká táhmaro tanáhráq Porareh kérirowe iwíáhowe.

13 Ahrena ahrena wehekáh itega ahnansahrapeq wání aroipéq pokowane. Ite iwíáhowanawe, Mahtaq íbora wehukega púrerowe íwíáhéq tunse áhnopeq tútuue míahwane. Mibeqté momiwíurío ininsó Sísa éhweh teriewáne.

14 Peh morá íní wenáwíq Áríriaga itene ehweh irena we Táiyátáira suwahpeqte íní ména wene arambehriwe tautáúq ámbántámári paiqmaq paiqmarúwe. We Manikánsabe iwíáh íwíáh ato iníne. Poraga ehweh irarútaq we kawerue irankehéna Manikánka mi íní séhréh atowe.

15 Séhréh atowana irowaq itega wereq wene nahtapeq kae-gaeu kereq wání meriewáne. Meriewánana mi inínká itensabé, Íné Sisansabé aiq pútare atóge íwíáhirataq néne nahtapeq segaegaero úwe. Segaegaero únsabe itega wene nahtapeq kogaegaewane.

Poraga owainawa kaqauwo ehwehne.

16 Itega wehuke púrerorabeq pokowanaraq mó kené arambehri ahrárireq ahtapeq piehgiowáne. Wene arupipeq mío owáináwánká mókake aiq pútaragína ehwéh iwíáh atowana mi ahrárigá irarúwe. Irarúnsabe mó kegá móne náwa náwanuwana wene wahnah anímári nári nárinúwe.

17 Wegá Porareq itereq séirena sawai sawaiéna, Mah kewé Manikáne arambehri ke wóe. Manikámé anotah págege aní mire. Segá Manikáne oga mía mía ehwéh teri terinowe úwe.

18 Áhnte wehekáh mi ahrárigá ite séirena mi ehwéh irare irareúwe. Minayabe Poraga iwíáh kikiréna wega pabeqme owainawansabé, Sísa Karáhé áhrabu puah mi ahrári auwe pokúno atoge úwe. Úwana mi tanáhráq owainawanka mi ahrári apubúue auwena pokúwe.

Pírípái suwahpeq Porararé karábúsiipéq mórító ehwehne.

19 Mi ahráriné wahnahmarínká iwíáhéra, Owainawa kaqauwéhra poki puaq ite mókake mó moné íre meyahráhune éra abiahnsanuwe. Abiahnsanéra sega Porareq Sáírásareq táhtoqme abariuera mi ke suwahpeqte wáhnáhmáripá máhkétirapéq mórítówe.

20 Móritera wahnah keyábé, Mi anité Asiu anité méra iteruwahpeq ahababáq sansanóye. Seyene sánsá miraoro éyame íre kaweróye.

21 Ite Aroma ke míona puaq sene sánsá íre miraúna sansáne uwe.

22 Uwara mitaq momiwíu kereqka ehweh arítówara wahnah kegá Porararéne korósi keqsúówe. Keqsuera, Morahri sahtaté subóro arítówara subúwe.

23 Anotahtaq subera karábúsiipéq móritera mibeqté wáhnáhnsabé, Kawerue wahnahnúno atówe.

24 Kawerue wahnahnúno atówana wega se meriqmena karábúsi nahtápéq ákáhpíte máhrípépéq mórítowe. Móritera sene sigárátaré awanká abahrabahriapépéq sukiwe táhparówe.

25 Táhparówara inokáhnabubu Porareq Sáírásareqka púreréra igonkónéra Manikánsabe iwíáh íwíáh atóyara mó karábúsípéq míó kega tótuqméra írówe.

26 Írówana anotah maríúwana karábúsi nah míu míuúwana moke onsawári apubúue pehipi siraragúwe. Siraragúwana ómi karábúsi kené séniwarí wewega pugetara agúwe.

27 Karábúsi wahnáhnká sugorabeqte irigéna onsawári siraragú tagówe. Tagéna, Karábúsi ke moke taqnobagowe íwíáhúwe. Mira íwíáhú púana wene poka mewena apubúue pukinieéna néne ninonka sehsabianíe íwíáhúwe.

28 Sehsabianaútaq Poraga anotahtaq áhrabéna, Arene anonka sehsabíéhnehboq túbáh agúno. Íte moke míone úwe.

29 Úwana karábúsi wahnáhnká wene arambehri anínsábé, Kánéq keqme súno éna pehbeheráh karábúsiipéq kibekúwe. Kibekéna áhreu púana Porararéne paqnahipeq pokue iransánéna arehunseraráq míowe.

30 Wega Porararé máhpeq márunsitena sensabé, Árahonaga oga mía míaininkono ue kasenúwe.

31 Kasenúwara sega wensabé, Sísansabé aiq pútare atéhnaraqmé oga mía míainkehe. Arenawahraheq moq oga mía míaiqehe uye.

32 Porararéga wereq wene nahtapeq kaegaeu kereqsabé itene Wahnah Sísa éhweh teríúye.

33 Teríúyana mi tanáhráq karábúsiipéqte wáhnáh Porararé meriqmena puramburanagú pabeq paberaritowe. Pabeq paberaritowara Porararéga wereq wene káironanínseq wání náriúye.

34 Wání náriúyana mi wahnáhnká Porararé wene nahupeq meriqmena táhutahuq náriuwe. Wereq wene káironanínseqka Sísansabé aiq pútare atónsabe sene sirupipeq eyoyóúwe.

35 Ahbiahipeq mi ke suwahpeqte wáhnáhmárínká párisireh síáhrabéra sensabé, Karábúsiipéq mórítáro anité pugeq suo koreawéro uwe.

36 Koreawéro uwara karábúsiipéqte wáhnáh koreawúwana Pora mi ehwéh teawuwe. Teawena wensabé, Wahnah kegá siqmaráh párisíwárínká, Ite pageqsuo aiq teníéwe. Minayabe tueyokue pehwehrue pokéwáhtaó úwe.

37 Úwana Poraga párisiwarínsábé, Ite íre peh Asiu anité úye. Ite moq Aroma marákórápéqte ánité úye. Segá íre tábúsoqme ehwéh aitasa pehipi iubiq marera karábúsiipéq móitárówe.

Sega amahnága kopípeq kaqiuwagéhbo? Ahqáho. Seyega séra ite pugeqme máhpeq iuwagéhe uye.

³⁸ Uyara párisiwarínká wahnah keba kouwekue mi ehwéh teríúwe. Teríúwara wahnah kegá ite Aroma marákórápéqté ánité úya ehwéh írónsabe áhreuwe.

³⁹ Áhreéra Porararébá sure sensabé, Ite Aroma marákórápéqté ánité miéhyame íre írátíaraune. Minayabe íre kaweruraune éra máhpeq márunsitera sensabé, Mahtaq sueta pokotao uwe.

⁴⁰ Uwara Porararégá karábúsiipéq suera Áríriane nah-tapeq pokuye. Pokéra mitaq Sísa tagaríáh keyábé kaweq ehwéh iraréra sensabé, Sísa sánsá kawerue sehgióro aritera pokuye.

17

Tésárónáika kega, Porararé subonéhe u ehwéhne.

¹ Porarehga pokue Ámbípóri suwahpeq sótaikéra Ápórónía suwahpeq sótaikéra Tésárónáika suwahpeq kéra mitaq Asiu kené momiwí nahtápéq kuwe.

² Ahrena ahrena wehekáh Poraga wene sánsánéna mi nahpípeq kibekue síwáhnorúwe. Asiu kené ahrené wehekáh apahtáro áhrená áhrená wéhékáh kibekue Manikáne púkuipéqté séhírá síwáhnorúwe.

³ Síwáhnoréna, Mó kegá Manikánka omaq ato aní áwíoqnéra subiq sutowana pukéna mó oga úkuraire. Manikáne ehwehnka minayabe aiq irarire. Manikánka omaq ato anímé íné teiú aní wenáwíq Sísa wire úwe.

⁴ Úwara táhmaro Asiu kegá mi ehwéhnsábé aiq pútare atera Porareq Sáírásareq kobaritawe míówe. Manikánsabe áhteno Káríkí kéreq áhnte aboawah inínsónseqka moq kobaritawe míówe.

⁵ Minayabe íre aiq pútare ató Asiu kegá abiahnsanuwe. Abiahnsanéra ahbabáq ke pehipi máhkétirapéq nogó ké meriqmera momiwíue anotahtaq ehwehuwe. Porararé wehuke momiwíurabeq mórítankehéera wehukení wenáwíq Sésónine nahtapeq pehbeheráhnue pokuwe. Pokue wene nah-tapeqté ónsá subiqme sueruera Porararéyábé sinebahruwara íre míóye.

⁶ Íre míóyansabé sega Sésónireq mó Sísa tagaríáh kéreq abar- iuera mi ke suwahpeqte wáhnáh kébá mórítówe. Mórítara ehwehéra, Moke mah nahnsó ke ahbabárarítóya anitégá suroyataq

⁷ Sésóniga wene nahtapeq mehweh aritowe. Mi anitégá itene anotah wahnáh aní Sísáhrine sánsá íre mirauroye. Íre miraia peh iraréra, Mó Wahnáh aní Sísae iraruye uwe.

⁸ Uwara mi ke suwahpeqte kéreq sene wahnah kereqka mi ehwéh írótaq kurináhnéra abiahnsanuwe.

⁹ Segá Sésónirehyabe, Kotiyabé ite móne paiqmáráhro éra sene móne mewera kaqsúówe.

Porareq Sáírásareqka Péría suwahpeq arambehriuya ehwéhne.

¹⁰ Íó penkúwara mibeqté Sísa tagariáh kégá Porareq Sáírásareq Péría suwahpeq eqmaq súówe. Eqmaq súówara Péría suwahpeq suyataq Asiu kené momiwí nahtápéq kibekéra síwáhnoruye.

¹¹ Síwáhnoruyara mibeqté Asiu kegá irera Manikáne ehwehnsabé kawerue iwiáhue tagowe. Sene iwiáhgá Tésárónáika suwahpeqte kéné iwiáh kiotaikúwe. Segá Porane ehweh írótaq sirupipeq eyoyóue Manikáne sehira mó wehekáh mó wehekáhnue sáhnshwe iwiáhue tagéra, Porane ehweh aiq pútaqpomo éra iwiáhue tagowe.

¹² Minayabe áhnste Asiu kegá aiq pútare atówe. Sereq mó áhnste ke, Káríki anotah weh áhrégá moq aiq pútare atówe.

¹³ Poraga Manikáne ehweh Péría suwahpeqkakákq teríre uwara Tésárónáika suwahpeqte Asiu kegá írówe. Irera Péría suwahpeq séra mibeqté kényábé, Porane ehwehnsabé aiq pútare atehboq íre íráhro ue pagu pagunuwe.

¹⁴ Pagu pagunuwara mibeqté Sísa tagariáh kégá Pora apubúue sóreq waní ayehrápéq eqmaq áúwówe. Eqmaq áúwówara Sáírásareq Tímótireqka peh mitaq míoye.

¹⁵ Míoyara ah tagariáh kégá Pora meqmera Áténi suwahpeq márúnátówe. Márúnátówana wega sensabé, Sáírásareq Tímótireqsabé, Peheráh setao teriéro úwara pokuwe.

Poraga Áténi suwahpeqte ké teriu ehwehne.

¹⁶ Poraga Áténi suwahpeq síwénunútaq mibeqté kégá áhnste péhepehe manikáne atah naneq kowana tagéna wene arupipeq págege agúwe.

¹⁷ Minayabe Poraga Asiu kené momiwí nahtápéqte kéreq Manikánsabe iwiáh íwiáh ató kereqsabé ehwehnuwe. Máhkétirapéq mó wehekáh mó wehekáhnue su kereq moq ehwehnuwe.

¹⁸ Táhmaro mibeqté síwáhnoru kegá Porareq piehgiera áhnste ehwéh kíkíruwe ehwehnuwe. Mibeqté su kegá táhmaro Épíkúriane sánsá ahtebowara mó tahmáro kégá Sítóíkine sánsá ahtebowe. Táhmaro kegá seye náhenéra, Áhnste ehwéhnkákákq ání aneq ehwéhnkákákq ánípo uwe. Poraga Sísa oga úkú ehweh teriunsabe mó kegá, We wáhnaupeqté máníkámári ehweh tei teinire uwe.

19 Segá Pora meqmera Áréópágúsa sawéhráq ahtebia kégá momiwíurabeq móátówe. Móatera wensabé, Arega síwáhnoróna ehwéh peh o ehwéh míre. Mi ehwéh teio.

20 Arega iraréna ehwéh áwánáh éhwéh míre. Mi ehwéhmé áwahe ahtebanehboq kawerue teio uwe.

21 Áténi suwahpeqte kéreq mibeq wáhnaupeqté sewió kereqka ahriahri o ehwéh irera mi ehwéhnsábé irare irareuwe. Seyene sánsáne.

22 Poraga Áréópágúsa sawéhráq ahtebia kégá momiwíurabeq iriwe ména mahraréna, Áténi suwahpeqte wého, ínega iwíáhume itene manikámarinsabé áhnte iwíáh iwíáho ke wóe.

23 Iteruwahpeq nogewótáq itega iwíáh iwíáhorabeq tagéwómé peh morá táhbérápéq kéh séhírámé sáhnsahwe tagéwóge. Mi sehiránká mahraréna, Mah tahbé íre tagariona manikáne tahbe wire ire. Itega íre tagarawéq pehipi iwíáh iwíáh atáhnsábé minawé teiúge.

24 Teiúge éna mó mahraréna, Manikánka moke mah marákó márakóipéq kéh náneqkakáq mah marákó márakóákáq mirarowe. We mah marákó márakóákáq íopeqkákáq wahnah-natiéh ání míre. Minayabe wega wehukega pearáh náhúpéq íre kaegaei aní míre.

25 We íre akahrákáhri aní míre. Wewega moke wehukene irupipeqté éúqkákáq moke kéh náneqkakáq náí náinire. Minayabe wehukega we íre séhréh atáhráhowe.

26 Mah kehiná kéhínané igaqna peh morá áníne. Manikánka mi aní téh mirarena itene ogamé tanahráq iwíáh aitéhre. Mah marákó márakórápéq mó kehiná mó kehinánsábé, Míáhro aitéhre.

27 Itega Manikánsabe kabarigeheéna mira iwíáh aitéhre. We tagarianeheéq kabarúne. Ite ómi kehiná míonarabeq we wáhtotaq míéhre.

28 Maniká ména mira aruqaruri puaq itega oga míahrahúne. Iteba sehira tagariéh ánínká aiq mahraréna, Ite moke wene animárine ire.

29 Ite Manikáne animarí míona puaq we peh wehukega iwíáhue mirao naneq mire iwíáhíyeho. We íre ebahtaté miraia aníne. We íre móneraté miraia áníne.

30 Naho wehukega Maniká íre tagaríowe. We íre tagariarera, We peh wehukega iwíáhue mirao naneq mire iwíáhuwe. Mi tanáhráq Manikánka mi kewé peh áwé tagówe. Amahnága wega mah kehiná kéhínánsábé, Itene ahbabáq sansa súáhro ire.

31 Manikánka peh morá ání omaq atena wega iwíáhína tanáhráq mi anínká mah kehiná kéhíná tábúsoqme ehweh aritankéhe. Minayabe mah kehiná kéhínánká tagariageheéna Manikánka mi aní iriatena oganúq atáráire úwe.

³² Míó kega oganúq atárái ehwéh írówe. Táhmaro kegá awiréh atówara mó kegá Poransabé, Arene ehweh mókake mónkakáq iranéhe uwe.

³³ Uwana Poraga mitaq suena pokúwe.

³⁴ Pokúwara táhmaro wehwárínká we kerera wene ehwehnsabé aiq pútare atówe. Peh morá ání aiq pútare ato aní wenáwíq Tiónísíae. Wereq mó ahtebia kéreq Áréópágúsa sawéhráq momiwíue aruqaruruwe. Peh morá íní wenáwíq Támárisae. Wereq mó kereqka Pora kerera wene ehwehnsabé aiq pútare atówe.

18

Poraga Kórína suwahpeqte ké teriu ehwehne.

¹ Poraga Áténi suwahpeq suena Kórína suwahpeq pokúwe.

² Póntúsa marákórápéqté ání wenáwíq Ákúíra míowana wene ahre awíq Párisírae. Se Asiu akéq menah Ítári marákórápéq míoyana mibeqté wáhnáh áníné áwíqtare Káróríúsa Sísáhríe. Mi wahnáhnká moke Aroma suwahpeq míó Asiu keyábé, Pokoro aritena kaqsuowara Ákúíra akéqká Aroma suwahpeq suera Kórína suwahpeq kowíóye.

Poraga mitaq se tagéna sene iyahnabo aní úkúwe.

³ Wereq sereq peh morá árámbehriuwe. Sene arambehriwe wéhuwehu nahmáí piageheéra sériwarí kogahnue kawer-arówe. Wereq sereqne arambehri peh monseráh púana seba kobaritawe míowe. Wereq sereqka moráráq arambehriuwe.

⁴ Moke ahrena ahrena wehekáh Poraga Asiu kené momiwí nahtápéq Asiu kereq Káríki kereqsabé Sísá éhweh terinieéna puku pokuúwe.

⁵ Sáírásareq Tímótireqka Másérónía marákórápéq suera Pora míorabeq suye. Segá suyataq Poraga Manikáne ehweh Asiu ke teri terinéna, Manikánka omaq ato anímé Sísae úwe.

⁶ Úwara író kega mi ehwéhnsábé ahqáho atera íre kaweq ehwéh atówana wega sensabé, Aiq mire. Ínéga aiq teiúge éna wene ambanta suruparuena teriuwe. Itega iraipéq pokirame iteitene irupipeqté íwíáhgae. Íné aiq pútaq ehwéh aiq teiúge. Itega ahqáho aintáhnábé nahnsó ke korerinauge úwe.

⁷ Manikánsabe iwíáh iwíáh ato aní wenáwíqtare Títía Sásátae. Wene nah Asiu kené momiwí nahtápéq wahtotaruwana Poraga momiwí nahtápéq suena mi aniné nahtapeq kowíowe.

⁸ Asiu kené momiwí nahtápéqté wáhnáh ání wenáwíq Kárisápae. Wereq mi karírónánínseqka Sísansabé aiq pútare atówe. Áhnte mó Kórína suwahpeqte kéga Porane ehweh irera aiq pútare atera wání meyówe.

Porane awanka tagó ehwehne.

⁹ Inokáhpeq Porane awanka tagówana Sísaga wensabé, Íre áhreúno. Túbáh aginehboq néne ehweh pahsuo.

¹⁰ Ínéga areba mío púara mó kegá are íre subigéhe. Kórína suwahpeqte kéwé áhnte kegá ínénsabe aiq pútare aintagéhe úwe.

¹¹ Minayabe Poraga Kórína suwahpeq peh morá ópéq mó ópéq ákáhtaq ména Manikáne ehweh síwáhnorúwe.

¹² Wehukení wenáwíq Káríoe. We Ákáía marákórápéqte wáhnáh míotaq Asiu kegá momiwíera Pora táhtoqme ehwehurabeq móátówe.

¹³ Sega Káríonsabe, Mah anínká itega Manikánsabe iwíáh iwíáh atona sansá sueq mó sansánoro tei teinire úwe. Wega o tei sánsámé Mósísiga íre miraoro ú sansáne uwe.

¹⁴ Uwana Poraga ehweh irarinaútaq Káríoga Asiu keyábé mahraréna, Asiu keo, mi anínká ahkaragáraéna anotah ahbábárita q tahirímé ínéga itene ehweh kawerue író irino.

¹⁵ Peh iteitene ehwehnikakáq wehukene síwíqkakaqsabé iteitene sánsánkákáqsabé iteitega iwíáhue miraoro. Íre néne arambehri puana túbáh aginauge éna

¹⁶ se moke ehwehurabeqte kaqsúáhiro aritowe.

¹⁷ Kaqsúáhiro aritowara Asiu kené momiwíurabeqte náhtápéqte wáhnáh wenáwíq Sósáténi táhtoqme máhpeq subúwe. Subútaq Káríoga se peh áwé tagowe.

Poraga Antíóka suwahpeq kouwekú ehwehne.

¹⁸ Poraga Kórína suwahpeq áhnte mó wehekáh ména Sénkária suwahpeq pokúwana wene ayahra káúqauwowe. Pehipi íre káúqauwowana Asiu kené sánsánéna Poraga Manikánsabe ehweh teawunsabe káúqauwowe. Káúqauwowana Sísá tagaríáh ké mitaq suena Párisírareq wenawehq Ákúírareq meriqmena sípi kéwewena Síría marákórápéq pokúwe.

¹⁹ Sega sípi kéwewera Épésá suwahpeq kuwe. Mitaq Poraga Párisírareq Ákúírareq suena Asiu kené momiwí nahtápéq kibekéna wereq Asiu kereqka ehwehnuwe.

²⁰ Mi kegá Poransabé, Mahta q míahno uwana ahqáho éna

²¹ Épésá sensuwahpeq suanieútaq sensabé, Manikánka kouwekúno iwíáh aintahnaraq kouwekinie úwe. Kouwekinie éna Épésá suwahpeq suena sípi kéwewena pokúwe.

²² Sípiga Sésaría suwahpeq sútaq Poraga sípi suena kire Sísá tagaríáh ké mehweh aritanieéna Sarúsarama suwahpeq kiuwe. Mehweh aritena Sarúsarama suena Antíóka suwahpeq tuwe.

²³ Táhmaro ío Antíóka suwahpeq ména mitaq suena pokúwe. Wega Sísá tagaríáh kéné sirupipeq kaweq iwíáh aritanieéna

Kárétia marákóákáq Párígia marákóákáq mó mapéq mó mapérué nogena pokue teriáqme noguwe.

Ápóroga Épésa suwahpeqte ké ehweh teriú ehwehne.

²⁴ Peh morá ání, Árékásántaría suwahpeqte áninká Épésa suwahpeq séna wenáwíq Ápóroé. We Manikáne sehira ahtebia ání ména kawerue teri terinú ani míowe.

²⁵ Mó kegá we Manikáne sansá áwáhnoruwana wega mó ke págegeue síwáhnorúwe. Peh morá Sísa éhweh ákáhtaq ahtebéna tábúsoqme teri terinéna Sóniga wání meriu ehweh moke ahtebówe.

²⁶ Épésa suwahpeq Asiu kené momiwí nahtápéq págegeue síwáhnorúwe. Wega síwáhnorútaq Párisírareq Ákúírareqka wene ehweh irera móbeq meqmera we íre ahtebó ehweh, Manikáne sansá tábúsoqme áwáhnoruye.

²⁷ Ápóroga, Íné Ákáia marákórápéqté ké kosíwáhnorinie íwíáhúwara Épésa suwahpeq Sísa tagariáh kégá wensabé, Kaweróne. Kosíwáhnorúno éra mibeqté Sísa tagariáh kégá we mehweh atagehéera páhsi sehiranue áwúwe. Manikánka áhnte Ákáia marákórápéqté ké séhréh aritowara Sísansabé aiq pútare atówe. Anehe Ápóroga mitaq séna mi ke anotahtaq séhréh aritowe.

²⁸ Wega Manikáne sehira sáhnshahena, Manikánka omaq ato animé Sísaé teriuwe. Wehuke míopi págegeue teri terinúnsabe wene ehweh Asiu kené ehweh kiotaikúwe. Minayabe wega Sísansabé aiq pútare atáh ké anotahtaq séhréh aritowe.

19

Poraga Manikáne Awansabé Épésa ke teriu ehwehne.

¹ Ápóro Kórína marákórápéq míotaq Poraga sáwéhrapeq kótaikéna Épésa suwahpeq tuwara táhmaro Sísa tagariáh ké míowe.

² Míowana Poraga sensabé, Itega Sísansabé aiq pútare atárótaq Manikáne Awanka itene irupipeq aiq tutairo ue kasenúwe. Kasenúwara sega wensabé, Ahqáho. Manikáne Awa éhweh íre írátáúne uwana

³ Poraga sensabé, Aneq waní meroo ue kasenúwe. Kasenúwara sega wensabé, Sóniga wání meriátáinserirah mó kegá mina tahnsa wání meraune uwe.

⁴ Uwana Poraga sensabé, Sene ahababáq sansa sutonsabé Sóniga wání meriátáire. Meriena mahraréna, Inehe sína anínsabé aiq pútare atáhro. Wenáwíq Sísaé uraire úwe. Sóniga irarú ehweh Poraga teriuwe.

⁵ Teriuwara írówana itene Wahnah Sísa áwírue wání náriuwe.

⁶ Poraga sensinetaba wene ayahnkaratáté táhtorotaq Manikáne Awanka sene sirupipeq tuwara sega kambare ehwéh iraréra Manikáne Awanka iwíáh arito ehweh iraruwe.

⁷ Mirau kewé airápété téhranítee.

⁸ Poraga Asiu kené momiwí nahtápéq kibekéna Manikánka wahnah wahnahnirabeqte éhwéh págegeue teriuwe. Teriuwara Asiu kegá wene ehwehnsabé áhntetaq kasenéra iwíáhuwe. Iwíáhuwana apahtáro íótáq miraúwara

⁹ táhmaro író kega wene ehwehnsabé íre aiq pútare atera saiyuwe.

Saiyoéra momiwíurabeq Sísane sánsánsabé íre kaweq ehwéh atówana Poraga se suena Sísansabé aiq pútare atáh ké meriqmena pokúwe. Sigarurapéqté wáhnáh ání wenáwíq Tíránásae. Poraga Sísansabé aiq pútare atáh ké meriqmena Tíránásane sigaru nahpípeq mó wehekáh mó wehekáhnue síwáhnoréna ehwehnúwe.

¹⁰ Poraga téhtaré ópéq mi sigárúráq síwáhnorúwara moke Esia marákórapéqté Asiu kereq Káríki kereqka Manikáne ehweh írówe.

Owainawa íre kaqsuahráhu ehwéhne.

¹¹ Manikánka págegeue séhréh atowana Poraga anotah otáq sánsámári miraúwe.

¹² Minayabe mó kegá Poraga táhtoro ambántámári meyoúwe. Mi ambántámári awahre kebá móríúwara sene suwahre kaweragúwara owainawamarínká se suera pokuwe.

¹³ Táhmaro Asiu ahgórá kéwé nahnso suwahpeqtaq kégaeyaq tuegaeyaréu anímári méra owainawa kaqsuq kaqsurowe. Mi kegá itene Wahnah Sísá áwírue owainawamarí kaqsuanéhe iwíáhéra Poraga kaqsuonserah itega moq kaqsuanéhe iwíáhuwe. Minayabe sega mahraréra, Owainawano, Poraga teri terini aní, Sísá áwírue wehukení auwe pokúno teawune uwe.

¹⁴ Abapete téhtaré Asiu anímárínká owainawamarínsabé mina tahnsa éhwéhnuwe.

Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítéh ání wenáwíq Síkéba sibowá míowe. Wene anahwaréhga mó wehekáh mi ehwéhnuwana

¹⁵ owainawanka sensabé, Sísá aiq tagaríóge. Pora moq aiq tagaríóge. Itewe inseréhbo úwe.

¹⁶ Úwana owainawa wene arupipeq mío anínká seba ahkuagéna sene korósi moke subansuena subiqmaq subiqmarúwara korahq tabagu tabaguúwara se pehrákora méra nahupeq suera máhpeq pehbeheráhnue pokuwe.

¹⁷ Asiu kereq Káríki kereq peh moke Épésá suwahpeqte kéreqka mi ehwéh irera áhtenuwe. Minayabe mi kegá itene Wahnah Sísá áwíq pankerera iwíáh iwíáh atowe.

18 Mi tanáhráq áhnte Sísa tagariáh kégá sure sene ahbabáq sansa pahsuqme teríuwe.

19 Ahgora tagarió kega sene ahbabáq pukúwári mewera ómi wehukega tagariótaq ira pariówe. Segá mi irá parió pukúwári árahue kehramo éra sáhnsháhuwe. Sáhnshahera, Peh íregárita q 50 táhúséni (50,000) moné tahnsa pukúwári ira parione íwiáhuwe.

20 Púku ira parearónsabe Manikáne ehwehnka áhnte kene sirupipeq pówara segá págege anímári úkéra wene ehweh mi-taq teri mahtaq terinuwana mi ehwéhknká abae agúwe.

Épésa kegá Pora ehweho ehwéhne.

21 Anehe Poraga iwíáhéna, Másérónía marákórápéqkákákq Ákáía marákórápéqkákákq pokinie. Mibeq Sísa tagariáh ké koragéna sótaikue Sarúsarama suwahpeq pokinie. Mibeq Sísa tagariáh ké koragéna sótaikue Aroma suwahpeq pokinie íwiáhuwe.

22 We kéroya anité Tímótireq Érásátireq míóye. Poraga mi anité Másérónía marákórápéq eqmaq suena we Esia marákórápéq pehgáriq tanáhráq míowe.

23 Mi tanáhráq áhnte kegá Sísansabé aiq pútare atónsabe mó kegá áhnte abíáhnshánéra ehwehuwe.

24 Wehukení wenáwíq Témítíúsie. Wene arambehriwe káhpah tahnsa náneqtaté pehgáriq píkisah tahnsá náneq mira aruqarurúwe. Mi ke suwahpeqte kéné péhepehe maniká wenáwíq Átémísie. Témítíúsireq mó kereqka Átémísine píkisah tahnsá náneq miraera paiqme áhnte moné meyówe.

25 Témítíúsiga moke mi arámbéhrí mirau ke momiwí ari-towe. Wega sensabé, Itega maniká tahnsa náneq miraonsabé áhnte moné meweúne.

26 Itega Porane sansá aiq tagarawéq wene ehweh aiq irátíahwe. Wehukega mirao naneq íre aiq pútaq Manikáne tei teinire. Minayabe áhnte kegá itega mirao naneqsabé anetaníbo íwiáhowe. Íre peh morá Épésa suwahpeqte kégá áhnte Esia marákórápéqté kéreqka moq mira íwiáhuwe.

27 Minayabe anotah íre kawerire. Itene arambehri íre kaw-eragíneho. Mó kegá itene maniká Átémísine nahnsabe, Peh abehq náneq nahne íwiáhiyeho. Esia marákórápéqté kéreq mah kehiná kéhínánseqka amahnága Átémísinsabé, Ano iní míáhne éra iwíáh íwiáh atáhwe. Poraga wene ehweh síwáhnorinsabé mó kegá Átémísinsabé íre iwíáh íwiáh atera peh anetaníbo íwiáhiyeho úwe.

28 Úwara moke arambehriu kega mi ehwéh írótaq ano-tah abíáhnshánéra ehwehnabauwe. Ehwehnabaéra, Átémísiwe Épésa suwahpeqte kéné maniká anotah iníne uwe.

29 Minayabe mi kegá anotahtaḡ ehwehnéra kéyéuwe. Téhraníte Másérónía marákórápéḡté áníte sensiwiḡ Káiúsireḡ Árisátákirere. Poraga ahpeḡ nogutaḡ sega we kéroye. Kéyéu kegá mi aníte táhtoḡme koti matábúrápéḡ abariuera móritówe.

30 Poraga, Íné wehuke momiwíorabeḡ pokinie úwara Sísa tagariáh kegá ahḡáho atówe.

31 Táhmaro Esia marákórápéḡté wáhnáh kegá Porane iyahn-abo anímárí míówe. Segá mó anínsábé, Pora ehweh koreawo. Mahraue koreawe, Wehuke momiwíorabeḡ pokínehboḡ mitaḡ miáhno ato éra eqmarówana koreawuwe.

32 Momiwíurabeḡte kegá áhnte ehwehnéra íre peh morá iwíáhuwe. Mó kegá mó ehwéhnúwara mó kegá mó ehwéhnúwe. Áhnte kegá iwíáhéra, Aneḡsabé momiwíuno uwe.

33 Wehukení wenáwiḡ Árékásántae. Asiu kegá we pagunera, Irigúe ehweh terio uwana wega ehwéh terinieéna ayahnka saiqnówe.

34 Saiqnówara sega we tagéra, We Asiu aní míre éra ehwehn-abauwe. Segá íre wahto tanáhráḡ téhtaré áhwáh moráráḡ ehwehnue mahraréra, Átémissi ite Épésá suwahpeḡte kéné maniká anotah iní míre uwe.

35 Mibeḡté kúsíkúsiḡká momiwíurabeḡte kéyábé ehweh saiq-naruowe. Saiqnaritena sensabé, Épésá suwahpeḡte wého, áraho? Írátíáhro. Itene anotah maniká Átémissie. Itewe Épésá suwahpeḡte kegá wensabé iwíáh iwíáh atona nahtápéḡ wahnah wahnahnúne. Wene íópeḡté ébáh tahnsa píkiśáh wahnah wahnahnúne. Minayabe ómi kehinánká aiḡ tagariáh mino.

36 Mó kegá péhenóne íre irarerahowe. Minayabe ahbabáryehboḡ tabasíwe miáhro.

37 Itega abariue móritáh ánitégá Átémissiwe íre ahbabáratehye. Segá wensabé íre abehḡ éhwéh atehye.

38 Témitíúsireḡ wene arambehrio kereḡka ehweh kahnaraḡ sega koti orabeḡ korériuwara mitaḡ kamahni kegá ehweh aritagéhe.

39 Itega mó ehwéh kahnaraḡ wahba kegá koti orabeḡ korériéro. Segá iwíáhue teigéhe.

40 Anotah wahnáh kegá itensabé, Ibora aneḡsabé tobeho kasenirataḡ itega aneḡ ehwéh terianéhnkono? Írakaumo. Ite ehweh íre kéhre.

41 Minayabe pehwehrue pokéwáhro éna kúsíkúsiḡka se kaḡ-suowe.

20

Poraga Másérónía marákórápéḡ pokú ehwehne.

¹ Momiwíurabeqte éhwéh parabagútaq Poraga Sísa tagariáh ké síáhrabéna, Ínéba sero úwara suwe. Suwana sirupipeq kaweq iwíáh aritanieéna Poraga ehweh teriuwe. Teriena mehweh aritena mitaq suena Másérónía marákórápéq pokúwe.

² Poraga Másérónía marákórápéq pokue mó mapéq mó mapérue Sísa tagariáh kégá págegeue kéranéhe iwíáhigeheéna ehweh teriuwe. Teriena Másérónía marákórápéq suena Káríki marákórápéq pokúwe.

³ Káríki marákórápéq kiena apahtáro ío mitaq ména sípi kéwewena Síria marákórápéq pokinaútaq Asiu kegá, Pora sub-oneheqmúne uwe. Uwana Poraga mó iwíáhéna, Másérónía marákórápéq kouwekinie úwe.

⁴ Másérónía marákórápéq kouwekinie úwara mó kegá, Are kéranéhe iwíáhuwe. Pírúsine ahninkáwá Péría suwahpeqte áninéna wenáwíq Sópátae. Tésarónáika suwahpeqte ánité sensíwíq Árisátákireq Sékúntareq míoye. Tébi suwahpeqte áni wenáwíq Káiúsi miéhre. Esia marákórápéqte ánité sensíwíq Tíkúksireq Tárópímareq míoye. Moke mi kereq Tímótireqka

⁵ Tóása suwahpeq pokue mitaq itensabé iwénunuwe.

⁶ Íre muoráhi paretí né tanahráq parabagútaq íné Árukareq Porareqka Pírípái suwahpeq sueta sípi kéweweta pokowaye. Itaréitaréráq sípiipéq méta moberíáhtáq Tóása suwahpeq iwénunuwebá sewaye. Seba séta abapete téhtaréráq mitaq míahwaye.

Pukú mahbí oga úkú ehwehne.

⁷ Mó wikí ebeqte wéhékáh itega táhutahuq keqme moráráq naneheéq momiwíue míahwane. Mi tanáhráq Poraga ehweh teriuwe. Ahbiah pokinie iwíáhéna inokáhnabubu wene ehweh íre parabarusa peh irarúwe.

⁸ Abobóráhpeqte náhúpéq momiwíue míahwanana áhnte aráhmúgá mitaq téhrówe.

⁹ Peh morá máhbí wenáwíq Íyútíkæ. Wega abobóráhpeqte náh áwáhnkúráq tútuue míowe. Poraga íre wahto éhwéh teriu púana mi mahbí sugékúwe. Sugékú púana máhpeq inahnsu-uwara tueyokue tagowe. Tagéra tuiariatómé putiowe.

¹⁰ Putiowana Poraga moq tueyokue tagéna tutaebewe mi mahbí saiqnawe káhkoue míoye. Poraga míó keyabé, Íre ibisahro. We amahnága oga miéhre úwe.

¹¹ Poraga tuekue kiutaq itega táhutahuq keqme moráráq nahwane. Poraga áhnte mó éhwéh teriena tuekutaq ahbi-ahipeq mitaq suena pokúwe.

¹² Oga úkú mahbíné awahrahga we meqmera awaho ani mío púara sirupipeq eyoyóéra sene nahtapeq pokuwe.

Poraga Tóása suwahpeq suena Mírétúsi suwahpeq pokú ehwehne.

¹³ Poraga pokinaútaq itensabé, Ásósa suwahpeq iwénuninauge éna iuwena ahtapeq pokúwe. Pokúwaq itega sípi kéweweq Ásósa suwahpeq Pora sípiipéq koweraneheéq pokowane.

¹⁴ Itega Ásósa suwahpeq Porareq piehgiowánaraq sípi kéweweq Mítírini suwahpeq pokowane.

¹⁵ Itega mitaq sueq sípi kéweweq mó wehekáh Kíósa suwahpeq marakó kowaq kótaikowane. Mó wehekáh Sámósa suwahpeq sewane. Mitaq sueq mó wehekáh Mírétúsi suwahpeq sewane.

¹⁶ Asiu kené siahreraq ko tanahráq áwíq Péntikósie. Poraga iwíáhéna, Péntikósi tanahráq íné Sarúsarama suwahpeq méyabe nuwahbehre. Minayabe amahnága Esia marákórápéq suena sípi kéwewena apubúue Sarúsarama suwahpeq pokinieéna Épésa suwahpeq íre kowíanauge. Peh kótaikinie iwíáhúwe.

Épésa suwahpeqte keyábé iroro arito ehwehne.

¹⁷ Poraga Mírétúsi suwahpeq míotaq Épésa suwahpeq Sísa tagariáh ábóawáh wéh kiwerirankeheéna eqmarowe.

¹⁸ Épésa suwahpeqte Sísa tagariáh ábóawáh wéhwé Poraba sutaq wega sensabé mahraréna, Íné Esia marákórápéq téh surautaqkákákq amahnágaákákq itereq mía míaugaq néne sánsá tagariáhwe.

¹⁹ Anotah aní méyabe nuwahriarairana peh Manikáne arambehriéyabe nuwahbarairana mira aruqaruruge. Ite tagariáhmé Asiu kegá áhntetaq moraénue níwíoqnarutowana áhnte tanáhráq ibisarauge.

²⁰ Wehuke momiwíurotaqkákákq mó natáq mó natárue ite séhréhorahi ehwéh pahsuqme tei teinurauge.

²¹ Asiu kereq Káriki kereqsabé, Itene ahbabáq sansa sueq Manikánsabe áhraboro. Itene Wahnah Sísa Karáhénsabe aiq pútare atáhro tei teinuraugaq tagariáhwe úwe.

²² Poraga mó mahraréna, Manikáne Awanka pokúno aintaráinsabé íné amahnága Sarúsarama suwahpeq pokinie. Mitaq sega nubiq suaneherabowamo. Árahoneherabowapómo. Íné íre tagarióge.

²³ Peh morá íné niahtebome Sarúsarama suwahpeqte kegá níwíoqnéra karábúsiipéq móintagéhe. Mó mapéq mó mapérue séyéurautaq Manikáne Awanka mó ke iwíáh aritowara mira ehwéh teni teninowe.

²⁴ Segá nubiq súéhrensabé íre áhreuge. Minayabe anetaníbo. Itene Wahnah Sísa Karáhéga teniátái arámbéhrí

parabarueyabe nuwahbehre. Manikánka ite séhréh aitena kaweraitéh éhwéh teri terinéyabe nuwahbehre úwe.

²⁵ Poraga mó mahraréna, Manikánka wahnahni ehwéh ite miáhrabeq tei teinurauge. Íné tagaríomé amahnága pokonaraq mókake íné mó íre tagagehe.

²⁶ Iborá pahsuqme teiníboq írátíáthro. Iraipéq pokira kegá ínénsabe íre abiahnsa aintahráhowe.

²⁷ Íné íre túbáh agia Manikáne sansá moke pahsuqme íwáhnorurau puara íre abiahnsa aintahráhowe.

²⁸ Manikáne Awanka ite omaq itena, Wahnahnúno aítaráire. Wahnahnúno aítarái puáq sipisípiq wahnáhnká wene kamarí wahnahninserah itega moke Sísá tagaríáh ké moq kawerue wahnahnarítáthro. Kawerue wahnahnariteq Sísaga mi kené ahbabáqsabe wene korahqtaté paiqmataire íwíáthoro.

²⁹ Sísane sánsá íre tábúsoqme miraéra peh mó sansá miraigeheéra íné pokona tanáhráq mó kegá séra péhe éhwéh íwáhnorigehe. Úrinsi iánká sipisípiq subínsERAH sega ite morábí méra íre kaweraitagéhe.

³⁰ Sísá tagaríáh kéga wehukene sánsá miraigeheéra ite miáhrabeqte kéga moq péhe éhwéh íwáhnorigehe.

³¹ Minayabe íwéh panatágínaq uqmatíáthro. Apahtáro ópéq wéhékáhnkakaq inokáhpeqkakáq itensabé nirutaboiréna kawerue íwáhno aruqaruruge. Minayabe iahreraq matíáthro úwe.

³² Poraga mó mahraréna, Manikánka séhréh aitéh éhwéh anotah pagégé éhwéhne. Mi ehwéh íréhrataq itega kaweqtaq miárahowe. Mi ehwéh íréhrataq itega kaweqtaq méq oga mía míaira kereq moráráq míagehe. Minayabe Manikáne ehweh kawerue ireq wene sánsá miraoro.

³³ Iteba míarau tanáhráq mó aníne korósiakáq móneakáqsábé íre nirutaboirurauge.

³⁴ Ínéreq séhréh aintáh kéreq táhutahuroneheéna ínénéga arambehriurauge. Minayabe tagaríáhwe.

³⁵ Itega mareqmarero ke séhréh aritaneheéq kawerue arambehrioro. Ínéga aiq mira aruqarurunserah arambehrioro. Itene Wahnah Sísaga mahraréna, Mó anínká are náwí tánáhráq are iwíáh íwíáhóne. Arega mó aní náwena tanáhráq anotah iwíáh íwíáhóne uraire. Mi ehwéhnsábé iahreraq matíáthro úwe.

³⁶ Poraga mi ehwéh aiq teriutaq wereq abowah wehreqka sirehunseraráq méra púruwe.

³⁷ Púreq ehwéh parabagútaq sega Pora káhkoue mehwehéra ibisowe.

³⁸ Poraga, Mókake íné mó íre tagagehe únsabe sirutaboiréra ibiséra we sípiipéq meqmera móauwera kowekuwe.

21

Porareh Sarúsarama suwahpeq poku ehwéhne.

¹ Itega Épésa suwahpeqte ábóáwáh wéh sueq sípi kéweweq obariqme kure Kósa marákórápéq pokowane. Mó wehekáh itega Árórésa marákórápéq kéq mitaq sueq Pátára suwahpeq pokowane.

² Mitaq séq Pónísía marákórápéq pokína sipí kabarue tagéq mi sipí kéweweq pokowane.

³ Sáípára marákórápéq ábóraq kowanaraq tagéq marakó ayehrápéq kótaikowane. Kótaikéq Síria marákórápéq tagéq Táíya suwahpeq korahowane. Mó kegá sípiipéqte ménsáméhnsá mewe marakóipeq sáharótaq

⁴ itega Táíya suwahpeqte Sísa tagariáh kébá kowíahwane. Kowéq abapete téhtaré wéhékáh seba kowíahwane. Seba míahwanaraq Manikáne Awanka se iwíáh aritowara sega Pora teawera, Wehukega are subiq súéhboq Sarúsarama suwahpeq pokineho uwe.

⁵ Mi tanáhráq parabagútaq itega pokonehe íwíáhéq kaegae-owanarabeq suahwáne. Suahwánaraq moke mibeqté kéreq sene káironanínseqka meiqmera ahnansahrapeq méíúwówe.

⁶ Itega arahwéraq irehunseráráq méq púreréq iriwe mehwehowane. Mehweh ariteq sípiipéq kiasagowanara tagéra sene nahtapeq seuwekuwe.

Ágábúsaga Sésaría suwahpeq Pora ehweh teawuwe.

⁷ Itega Táíya suwahpeq sueq sípi kéweweq pokue Tórémési suwahpeq pokowane. Mibeqté Sísa tagariáh kéreq mehwehéq peh morá wéhékáh seba kowíahwane.

⁸ Mó wehekáh itega mitaq sueq Sésaría suwahpeq pokowane. Mitaq Pírípine nahtapeq kaegaeowane. Eqmaro kega abapete téhtaré wéhúké omaq sitótaq Pírípi omaq atówe.* Pírípi Sísa éhweh teri terinu aní míowe.

⁹ Wene ayahunkawaréh itaréitaré itaq ahrárigáú míowe. Manikáne Awanka iwíáh aritowara se wene ehweh iraru ahrárigáú míowe.

¹⁰ Itega Sésaría suwahpeq kaegaeowanaraq táhmaro wehekáh parabagútaq wehukení wenáwíq Ágábúsaga Súría marákórápéqte tuwe. Manikáne Awanka iwíáh atowana wega wene ehweh irarerahúwe.

¹¹ Wega iteba séna Porane árėti pugeqme mewena minarate wewene aigará ayahnkara táhru táhruúwe. Táhru táhruéna mahraréna, Ínéga táhru táhruunserah Sarúsarama suwahpeqte Asiu kegá mah arėti abo moq táhru táhruigehe. Táhru táhruera

* 21:8: Pírípinsabé éhwéhmé Eqmaro 6.1-5, 8.5-6,26,40 tagáhno.

nahnso kebá móatagéhe. Mah ehwéhmé Manikáne Awanka aiq irarire úwe.

12 Mi ehwéh irahwánaraq itereq mitaq mió kereqka Poransabé, Sarúsarama suwahpeq íre pokúno éq saiqnahwane.

13 Saiqnahwanana Poraga itensabé, Nirupipeq umehínehboq aneqsabé saiqnéq ibisaho? Karábúsiyabé íre áhreuge. Itene Wahnah Sísane arambehri miraunsabé Sarúsarama suwahpeq nubiq suaneherabowapómo. Anetaníbo úwe.

14 Anetaníbo úwaq wega itene ehweh íre ironsabe túbáh agéq, Maniká awabeh sansá mirainkehe ewane.

Poraga Sarúsarama suwahpeq pokú ehwehne.

15 Mi tanáhráq parabagúwaq ménsámehnsá sokahueq Sarúsarama suwahpeq pokowane.

16 Sésaría suwahpeqte Sísá tagariáh ké táhmaro kegá ite kie irówe. Wehukení wenáwiq Násónie. We Sáipára marákórápéqté ánínéna íre wahto tanáhráq Sísá tagariowe. Kie iró kega Násónine nahtapeq kaigeheéra móítówe.

17 Itega Sarúsarama suwahpeq kowanaraq mibeqté Sísá tagariáh kéga sirupipeq eyoyóéra mehweh aitówe.

18 Mó wehekáh Porareq itereqka Sémísiba pokowanara ómi Sísá tagariáh ábóawáh wéh miówe.

19 Poraga sereq mehwehéna Sísá éhweh nahnso ke moke teriunsabe Manikánka miráú arámbéhrí sáhnsahwe teriuwe.

Aboawah wehwárínká Poransabé, Manikánsabe iwíáh íwíáho nahtápéq pokúno ato ehwehne.

20 Poraga miráú arámbéhrí sáhnsahwe teriuwara aboawah wehgá írótaq Manikánsabe iwíáh íwíáh atera we anotah aní míre iwíáhuwe. Segá Poransabé, Iteribáq móne. Áhnte, peh íregáritaq Asiu kegá Sísansabé aiq pútare atáhwe. Segá Mósísiga sehgióro ú ehwehnsabé iwíáh íwíáh atáhwe.

21 Wene ehweh iwíáh íwíáh atáhwara arega miraurona sansámé mó kegá se péhepehe ehwéh teriátówara aiq írátówe.

Mi pehe éhwéh mahraréra, Arega nahnso ke miáhrabeqte Asiu keyábé, Mósísiga sehgióro ú ehwehnsabé anetaníbo. Itene aniné áú amurúrúáhro ú sansánkákáq mó Asiu kené sánsánkákáq íre miraoro teri terinire ewe.

22 Itega tagarionawe arega aiq sire u ehwéh Asiu kegá iraneherawoe. Minayabe amahnága aneronehnikono?

23 Aneronehnikono éra sega mó mahraréra, Asiu kega túbáh agigehboq itega teawéna ehwéh miráúno. Mahbeqté itaréitaré wéhúkégá Manikánsabe, Itene omasa éhwéh miraoneheqmúne teawéwe.

²⁴ Arereq mósosuaqéhboq mi animárí meriqme Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhtápéq móríto. Titironeherau ka paiqmaro. Anehe sene siyahra káúqsuaqéhe. Mirairataq ómi kegá tagarianeheéra Mósísiga sehgióro ú ehweh anteruahnayabé íre aiq pútare atagéhe. Peh Mósísine ehweh kawerue sehgióne iwíáhigehe uwe.

²⁵ Sísa tagariáh ábóáwáh wéhgá mó mahraréra, Sísansabé aiq pútare atáh náhnsó ké páhsi iwíáhue sehiranue siátóne. Mi pahsígá mahraréna,

Péhepehe manikánsabé iwíáh iwíáhoneheéra titirirataq náira naneq íre nahro. Korahq íre nahro. Wehukenínká awio páríki náneq ka íre nahro. Mó kené ahrewe ahrariwe wehwe mahbiwe íre abarioro íre.

Peh miraue iwíáhue sehiranue teriátáúne uwe.

²⁶ Uwana Poraga kowe éna omasa éhwéh miraoneheqmúne u animárí mórítowe. Mó wehekáh wereq sereqka sosúo sansa áhwáréra Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhúpéq kibekuwe. Sosúo sansa parabagína tanáhráq mibeq mahbeq arítáh ké terieneheéra kibekuwe. Teriera, Mi tanáhráq parabagínaraq itega Manikánsabe iwíáh iwíáh ateq titironehe uwe.

Asiu kegá Pora saiqnarúo ehwehne.

²⁷ Sosúo sansamé abapete téhtaré wéhékáh parabaginaútaq Esia marákórápéqté Asiu kegá Pora tagowe. We Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhúpéq míowara tagéra abiahnsanuwe. Segá Pora táhtoqme

²⁸ nahtapeq mío kega ehwehnabaéra mahraréra, Ísara keo, séhréh aítáhro. Mah anínká ómi mah kehiná kéhinánsabé íte Asiu ke íre kaweq ke wóe síwáhnoréna Mósísiga sehgióro ú ehweh anterúáhro ue síwáhnorire. Mah nahnsabé anetaníbo ue síwáhnorire. Wega mó ahabáritéhmé Káríki ke Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhúpéq móáritéhre. Móáritéh púana wega mah kawéq náhnsabé íre kaweratéhre uwe.

²⁹ Épésá suwahpeqte ání wenáwíq Tárópímae. Menah Asiu kegá wereq Porareq Sarúsarama suwahpeqte áhtápéq nogúyataq tagowe. Mitaq tagonsabe segá péhe iwíáhéra, Poraga Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhúpéq nahnso aní meqme surainsabe órira mire uwe. Meqme móátáráire ume péhe éhwéhne.

³⁰ Minayabe ehwehnabaéra ómiga abiahnsanéra pehbeheráh seyeue sorupera Pora Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhúpéqté táhtoqme abariuera máhpeq márúnatera onawárái paiqsúówe.

Aroma sontiá kégá Pora táhtoró ehwehne.

³¹ Sega Pora suboneherautaq Aroma sontiá kéné anotah wahnáhnká ómi Sarúsarama suwahpeqte kégá aiq tobehowe u irowe.

³² Irena wega apubúue sóntiá keákáq sene wahnah animárínkákáq meriqmena pehbeheráh túwe. Túwara Pora subu kégá mi ke tagéra túbáh aguwe.

³³ Sóntiá kené wahnahnka Poraba tuena táhtoqme téhtaré séniráté táhraráhro úwe. Táhraráhro éna, We insebo? Aneq ahabábaro kasenúwe.

³⁴ Kasenúwara áhnte kégá mió púara ehwehnabaéra mó kégá mó ehwéhnuwara mó kégá mó ehwéhnuwe. Áhnte ehwéhnupuara wega íre kawerue irahráhuúsabe sóntiá keyábé, Ite kae-gaeo nahupéq móátáhro úwe.

³⁵⁻³⁶ Kaegaeo nahupéq kibekoneherautaq se kéro kega paentáwe kéra ehwehnabaéra, Subiq súáhro. Subiq súáhro uwe. Subiq súáhro unsabe Pora subíyehoéra sóntiá kégá we sawiwera nogúwe.

Poraga Asiu ke we éhweh teriu ehwehne.

³⁷ Sega we nahupeq móataneherautaq Poraga Káriki ehwéhtáq sóntiá kené wahnahnsabé, Ehweh teawinínkono kasenúwe. Kasenúwana mi anínká éhnehéna, Are Káriki ehwéhmé aiq írátiahne éna,

³⁸ Menah peh morá Ísipi marákórápéqté anínká kámáhni ke ebehinkehéna áhnte ke 400 subiq suahráho ke meriqmena uworapeq pokuraire. Íné iwíáhume, Arewe we wone iwíáhuge úwe.

³⁹ Úwana Poraga, Íné Asiu aní múge. Íné Sírísia marákórápéq Tahsa suwahpeqte aní múge. Tahsa suwahpeq áhnte nahnsó ké míáhwe. Íné mahtaq míáh ké ehweh terinie úwe.

⁴⁰ Úwana, Terio únsabe Poraga awahsahniataq méwotate irigéna mió kega ehiansá agigeheéna ayahnkaratáté saiqnówe. Saiqnówara túbáh aguwana Poraga Asiu kené ehwehtaq mahraréna,

22

¹ Nánibáqmari móe. Nániboreh wóe. Nánuwahraho, néne ehweh íráhro. Íné íre ahababáq anine ue iahtebagehboq néne ehweh íráhro úwe.

² Wega Asiu kené ehweh irarúwara irera ehiansá aguwe.

Ehiansá aguwana Poraga mahraréna,

³ Íné Asiu aní múge. Náinoga Sírísia marákórápéq Tahsa suwahpeq maqinténa Sarúsarama suwahpeq méintowana mahtaq anonúkowae. Anotah síwáhnori aní Kámáriaga iteriborehne sansá irankeheéna kawerue níwáhnoruraire. Ibora

itega Manikáne arambehri mira onserah ínégá moq mira aruqarururaage.

⁴ Menah ínégá Sísansabé aiq pútare atáh ké pukigeheéna síwíoqnaraage. Weh ahre táhtoqme táhru táhruena karábúsiipéq mórítáraage.

⁵ Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéné wahnahnseq aboawah wehreqka minayabe tagéra teieráhowe. Sega Támákása suwahpeqte Asiu ke páhsi sinkeheéra sehiranue níatówe. Íné Támákása suwahpeq pokuraage. Mibeqté Sísá tagariáh ké táhru táhruue Sarúsarama suwahpeq mórítanieéna pokuraage. Se kamah ariníe íwíáhuraage úwe.

*Poraga íópeqté téhreh naneq tagónsabe teriu ehwehne.
(Eqmaro 9.3-19, 26.12-18)*

⁶ Poraga mó mahraréna, Íné ahtapeq pokue Támákása suwahpeq kinauraage. Kinauraugana wéhékáhnabubu íné kuraurabeq apubúue íópeqté anotahtaq téhraguraire.

⁷ Téhragurairana marakóipeq márunsurahéna ehweh írátáage. Mi ehwéhniká mahraréna, Sorao, Sorao, aneqsabé níwíoqnahno uraire.

⁸ Urairana ínégá, Anotah aníno, are insebo uraage. Uraugana wega ínénsabe, Íné Sísá Néhsara suwahpeqte aní arega níwíoqnáhna aní múge uraire.

⁹ Íné sénító kegá téhragurai tagéra peh teniátái ehwéh íre írátówe.

¹⁰ Ínéga, Néne Wahnahno, anerininkono kasenuraage. Kasenuraugana wega ínénsabe, Irigue Támákása suwahpeq pokúno. Mitaq arega moke miraina arámbéhrí teawiníe uraire.

¹¹ Anotah téhrrainsabé íné íre tagahrahuraage. Íre tagahrahurau puara íné sénító kegá ninyahtaq ahmboqmera Támákása suwahpeq móintárowe úwe.

¹² Poraga mó mahraréna, Mibeqté aní wenáwíq Anáníásie. We Mósísiga sehgióro ú ehweh kawerue írátái aníne. Moke wenawahrah Asiu kegá, We aiq kaweq aníne íwíáhuwe.

¹³ Anáníásiga ínéba séna iriwe ména ínénsabe, Sorao, nánibáq móne. Arega tagahrahóne urairana niura apubúue kaweragurairana we tagaraage.

¹⁴ We tagaraugana wega ínénsabe, Itene igaqnaréhne Manikánka wene sánsá ahtebankeheéna are omaq atéhre. Wene kaweq ahnínkává tagé wene ehweh irankeheéna are omaq atéhre.

¹⁵ Arega wene ehweh ómi kehinánsabé terinkéhe. Arega tagé írátóna ehwéh terinkéhe.

16 Amahnága túbáh aginehboq iriwe mé wání meyo. Arene ahababáq kaqauwankéhboq Sísansabé áhrabúno uraire úwe.

Manikánka Poransabé, Nahnsó ke néne ehweh korerio ú ehwehne.

17 Poraga mó mahraréna, Íné Sarúsarama suwahpeq seuwekurauge. Mibeqté Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhúpéq púrerurautaq néniwanka

18 Sísa tagarauge. Tagaraugana wega ínensabe, Mahtaqté kégá arene ehweh íre aiq pútare atéhra puah Sarúsarama suwahpeq apubúue sue móbeq pokúno uraire.

19 Urairana ínégá wensabé, Néne Wahnahno, Asiu kené momiwí nahmáritápéq arensabé aiq pútare atáro ke subiqme karábúsiipéq sítáráuge. Minayabe mahtaqté kégá tagaríáhwe.

20 Sítíbéni arene ehweh teriátái anímé Asiu kegá ebahnsatate subitótaq ínégá wahtotaq iriwe ména we pukime aiq kawerire éna subitó kené káhq ambántámáritáq wahnahnurauge teawátáuge.

21 Teawátáugana wega ínensabe, Nahnsó suwahpeq íre wahto marákórápéq eqmaraníe. Arega nahnsó ke néne ehweh korerinkéhboq pokúno teniátáire úwe.

Aroma wahnáh ánínká Poransabé kasenú ehwehne.

22 Poraga teriu ehwéh sega kawerue írówe. Írówana Poraga nahnsó keyábé irarútaq sega ehwehnabaéra mahraréra, We oga míéhmé anotah íre kawerire. Subiq súáhro uwe.

23 Porane ehweh íre suwahbó púara sega ehwehnabaéra sene ambantamarí ugurue tuperúpeéra tanahuqkakaq mewe tuperúpeuwe.

24 Segá mirauwana sóntía kené wahnahnka, Mi aní nahupeq móátáhro úwe. Móátáhro éna, Asiu kegá aneqsabé abiahnsanéra áhnte ehwéhnoo iwíáhuwe. Iwíáhéna, Tenínkéhboq mah aní áréti sahtaté subóro aritowe.

25 Segá we subiqmaraneheéra wene aiayah táhru táhruuwana Poraga weba wahtotaq iriwe mío wahnáh ánínsábé, Íné Aroma aní múge. Aneqsabé ehweh íre aintasa pehipi nuboneheo? Mi sansá aiq mirao sansánoo úwe.

26 Úwana kíápéténiga irotaq anotah wahnáh ánípá pokue wensabé, Itega suboneheú aní Aroma aní míéhnsábé anerinibo úwe.

27 Úwana wega Poraba séna wensabé, Are Aroma anípo? Tenio úwana, Kowe úwe.

28 Kowe úwana anotah wahnáh ánínká wensabé, Íné áhnte moné paiqmataunsabé Aroma aní úkurauge úwe. Úwana Poraga wensabé, Náinoga maqintotaq Aroma aní maqintowe úwe.

²⁹ Úwara Pora suboneherau kegá irera apubúue auwera peh tagowe. Anotah wahnáh ánínká iwíáhéna, Mah aní Aroma aní míéhraha táhru táhruéwómé íre kaweruge. Íre kaweruge éna wega moq áhreúwe.

Poraga momiwíuríó ke teriu ehwehne.

³⁰ Áhreéna arupipeq iwíáhéna, Asiu kegá aneqsabébópoq we ehweh atáhwe. Iraníe iwíáhéna mó wehekáh wega, Pora táhrró nahgáq pugeq áúwáhro aritena, Manikáne ehweh mibeq mahbeq aritáh kéreq mó kaunsírí kéreqsabé, Momiwíoro aritowe. Momiwíoro aritena, Pora meqme momiwíurabeq móátáhro aritowe.

23

¹ Poraga kaunsírí ke ebitáwéna mahraréna, Nánuwahraho, Manikánka nirupipeq tagariéhre. Menahnkákákq amahnágaákákq kaweqtaq mía míauge úwe.

² Peh morá wáhnáh aní Ánáníásiga Manikáne ehweh mibeq mahbeq aritáh ké wahnahnúwe. Wega Poraba iriwe míó keyabé, Wene áwéh suranóro aritowe.

³ Aritowana Poraga wensabé, Awisúitagi wirá áwánká taberábe pentí abaq máráhwara awisúitagi awánká íre tagahrahowe. Mina inserah are kaweq ambántá úbíq miahnawe arene arupipeq peh awisúitagi wirá áwánká tahnsane. Arega íné áwéh suranóro aritahnaga Manikánka are mina tahn-saninkehe. Arega mitaq tútuue Mósísiga sehgióro ú ehweh iwíáhé ehweh aintahne. Minayabe aneqsabé níwéh suranóro aritahno? Miraónaga Mósísine ehweh aiq anteruahne úwe.

⁴ Úwara Poraba iriwe míó kega wensabé, Manikáne ehweh mibeq mahbeq aitáh kéné wahnahnsabé aneqsabé ehweh atahno uwe.

⁵ Úwana Poraga sensabé, Manikáne ehwehnka mahraréna, Itene wahnahnsabé abehq éhwéh atéhneho ire. (*Kisim Bek 22.28*)

We Manikáne ehweh mibeq mahbeq aitáh kéné wahnah tagariótáq tahirímé mi ehwéh íre iraru irino úwe.

⁶ Kaunsírí kewé mó akáhtáq Sáyúsi ke míówara mó akáhtáq Péhrasi ke míówe. Minayabe Poraga se tagéna iwíáhue momiwíuríorabeqte keyábé anotahtaqa mahraréna, Nánuwahraho, íné Péhrasi aní múge. Nániboreh Péhrasi kené şánsá mirau ke míówe. Manikáne omasa éhwéhnsabé aiq pútare atena wega mókake pusa ké oganúq sitankéhe iraruraunsabé ehweh aintáhwe úwe.

⁷ Péhrasi kegá mó iwíáhuwara Sáyúsi kegá mó iwíáhuwe. Íre morá iwíáhunsabé seye ehwehuwe.

⁸ Péhrasi kegá iwíáhéra, Mókake Manikánka pusa ké oganúq sitankéhe. Segá íópeqté kéreq Maniká míéhrebeqte kéreqsabé aiq pútaq míáhwe iwíáhuwe. Sáyúsi kegá minayabe íre aiq pútare arítówe. Segá iwíáhéra, Manikánka pusa ké íre oganúq sitanawire iwíáhuwe. Minayabe se mó iwíáh mó iwíáhu puara seye ehwehuwe.

⁹ Anotah ehwéhutaq táhmaro Péhrasi sansá síwáhnoro kegá iriwe méra mahraréra, Itega iwíáhúnawe mah anímé íre ahbabáq anine. Íópeqté ké, Maniká míéhrebeqte kégá ehweh teawátówapómo. Itewe íre tagariahrahúne uwe.

¹⁰ Unsabe seye áhnte ehwéhnabaunsabe sóntía kené wahnahnka, Asiu kegá Pora abariwe subiyeho iwíáhéna, Sóntía keyábé, Mi aní tutáhtoqme sabiwe meqmeq itega kaegae-orabeq móátáhro aritowe.

¹¹ Mó penórábéq Sísaga Poraba sebatawe ména wensabé, Íre áhreúno. Íné éhweh arega Sarúsarama suwahpeq teriátónanserah mókake Aroma suwahpeq moq terinkéhe úwe.

Asiu kegá, Pora subiq suaneheqmúne u ehwéhne.

¹² Mó wehekáh Asiu kegá sío síóera moráénéra, Manikánka tagariéhre. Wánínkakaq táhutahuqkakáq pehipi íre naneheqmúne. Ebeq Pora subiq sueq anehe táhutahuq nanehe uwe.

¹³ Áhnte weh 40 wehgá miraue sío síóera moráénue iwíáhuwe.

¹⁴ Segá Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéreq Asiu kené aboawah wehreqpa pokue sensabé teriera, Manikánka tagariéhre. Itega wánínkakaq táhutahuqkakáq pehipi íre naneheqmúne. Ebeq Pora subiq sueq anehe táhutahuq nanehe.

¹⁵ Minayabe itereq mó kaunsírí kéreqka sóntía kené wahnahnsabé péhe éhwéh mahrarero. Mahraréq, Itega Pora éhweh tábúsoqme iranéhboq iteba meqme súno ero. Itega ah-tapeq wahnahnurawéq wega sinaraq suboneheqmúne uwe.

¹⁶ Uwana Porane anahnowáné ahninkáwágá mina mehwaró ehweh irowe. Irena sóntía kegá kaegaurabeq kibekue Pora teawuwe.

¹⁷ Teawuwana Poraga kíápéténinsabé áhrabéna mahraréna, Mah mahbígá arene wahnah aní ehweh teawinkéhboq meqme móato úwe.

¹⁸ Úwana wega meqmena anotah wahnáhpá móatena wensabé mahraréna, Mah mahbígá ehweh teawinkeheéna meqmena sugé. Karábúsiipeqté aní wenáwíq Poraga níáhrabue we meqme areba móato teníre úwe.

¹⁹ Úwana anotah wahnáh ánínká mahbine ayahtaq panantáwe meqmena kopípéq mógasenúwe. Kasenéna, Aneq ehwéh teniníbo úwana

²⁰ mahbiga wensabé, Asiu kegá moráénéwáhwe. Segá arensabé, Ahbiah Porawe kaunsíri kebá meqme súno teawigéhe. Pora éhweh tábúsoqme iranéhboq iteba meqme súno teawigéhe.

²¹ Minayabe aiq pútare aritéhnehboq 40 kegá mehwatíáhwe. Segá aiq mahraréra, Manikánka tagariéhre. Itega wánínkakaq táhutahuqkákáq pehipi íre naneheqmúne. Ebeq Pora subiq sueq anehe táhutahuq nanehe ewe. Segá amahnága sokah sokahue miáhwe. Peh arene ehwehnsabé áwénunowe úwe.

²² Úwana anotah wahnáhnká mi mahbíyábé, Arega tenienawe mó ke teríneho. Pehwehrue pokéwahno éna eqmaq auwowe.

Pora kámáhni wahnáh áni wenáwíq Péríkiba móato u ehwehne.

²³ Eqmaq auwena téhtaré kíápéténi síáhrabúwe. Síáhrabéna sensabé, Inokáhpeq wehuke sugé tanahráq Pora Sésaría suwahpeq meqmeta móátáhtao. Áhnte sontiá ké 200 sontiá kéreq 70 oségá káhkókóawíáh sóntiá kéreq mó áhnte 200 sehsabekara matiáh sóntiá kéreq sokah sokah arítáhtao.

²⁴ Pora moq óseraq tútuue miáhnaraq anotah wahnáh áni Péríkiba kawerue meqmeta móátáhtao úwe.

²⁵ Móátáhtao éna Péríkine páhsi sehiranue mahraréna,

²⁶ Péríkio, are anotah kawéq wáhnáh áni móne. Íné Káróriúsa uge. Mó niwíqmé Árisiása uge. Néne páhsi sáhnshawe tagáhnno.

²⁷ Asiu kegá mah aní táhtoqme subitótaq we Aroma aníne urairana írátáuge. Írátáútaq ínéreq sóntiá kereqka pehbeheráh tueq tumetáune.*

²⁸ Wega aneq ahbábárirapómo éna iraníeéna sene kaunsíri kebá móátáráuge.

²⁹ Segá seyene sánsánsabé ehweh atówana wega íre anotah ahbábárire. Mi ahbábáqmé íre suboráhi ahbábáq míre. Íre karábúsiipéq móatahráhi ahbábáq míre.

³⁰ Asiu kegá mah aní suboneheqmúne uro irena apubúue areba eqmaq áúwóge. Wensabé ehweh atáh keyábé areba pokue mi ehwéh koreawéro atóge úwe. Páhsiipéqté éhwéhnká aiq irarúwe.

³¹ Sene wahnahnka teriunserah sóntiá kegá Pora meqmera inokáhpeq Ántípáti suwahpeq móátówe.

³² Mó wehekáh óseakák kegá Pora meqmera Sésaría suwahpeq pokuwe. Pokuwara mó sontiá kegá sene nahtapeq tuekuwe.

³³ Tuekuwara óseakák sóntiá kegá pokuwe Sésaría suwahpeq kéra anotah wahnáh áni Péríkiba Pora móatera páhsiakák móátówe.

* 23:27: Eqmaro 21.30-33, 22.25-27, 24.7 tagáhnno.

³⁴ Móátówana wega páhsi sáhnsahena Poransabé, Are ehéqte ánípo kasenúwana, Íné Sírísía marákórápéqte ání múge úwe.

³⁵ Úwana, Arensabé ehweh atéhra ke túírataq arene ehweh iraníe úwe. Wega sóntía keyábé, Érótime anotah nahtápéq ateq mitaq wahnahnoro aritowe.

24

Asiu kegá Pora ehweh ató ehwehne.

¹ Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéné wahnah wenáwíq Ánáníásie. Moberiáh wéhékáh parabagútaq wereq táhmaro Asiu kené aboawah wehreqka peh morá págegeue ehweh aritahráhi aní wenáwíq Tétúra meqmera túwe. Segá Aroma kené anotah kamáhní aní Péríki Pora éhweh teawanehe úwe.

² Péríkiga, Pora meqmeq sero úwara meqmera móátówe. Móátówana Tétúraga mahraréna, Péríkio, are anotah kawéq wáhnáh aní móne. Arega wahnahnónayabé ite Asiu ke pehwehrue mía míaorahúne. Arega kawerue iwíáhónawe séhréh aitaníe é itene marakó kaweraitahne.

³ Minayabe itega iwíáh iwíáh ateq kaweróne atone úwe.

⁴ Tétúraga mó mahraréna, Áhnte ehwéh íre irarinie. Pehgáriq ehwéh teawiníboq iro.

⁵ Ite iwíáhúnawe mah anímé ahababáq aruqaruri aníne. Wega mah marakó marakóipéq mó ke suwahpeq mó ke suwahperue Asiu keyábé pagu pagunurairara áhnte kegá tobehéra ebehowe. Wega itene sánsá suena Néhsara suwahpeqte ániné sánsá meyáh ké wahnahnire.

⁶ Wahnahnéna wega Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhtápéq íre kawerina uraitaq itega táhtotiaune. Itene sánsá anterutainsabé ehweh ateq parabarwanehe iwíáhuraune.

⁷ Iwíáhuraunaraq itega Pora ehweh atanéhe uraunaraq sóntía kené wahnah wenáwíq Árísíásarehga tuera ite págegeue iubera Pora meqmera móbeq móátárówe. Árísíásaga itensabé, Pora ehweh atagéhboq anotah aní míéhrabeq pokue mitaq ehweh atáhro uraire.

⁸ Moke ehweh atéhra ehwéhnsábé wewega teawinkéhboq kaseninanao úwe.

⁹ Úwara moke wereq su Asiú kegá wega irarú ehwéhnsábé kowe atera mi ehwéh aiq pútaq ehwéhne atówe.

Poraga Péríkinsabé we éhweh teawu ehwehne.

¹⁰ Poraga ehwehninkeheéna anotah kamáhní ánínká ayahnkaratáté saiqnówe. Saiqnówana Poraga wensabé, Itene marakórapeq arega áhnte opéq wahnahnurone. Mina tagaríónsábé pahsuqme teawiníe.

11 Ínéga Sarúsarama suwahpeq Manikánsabe iwíáh iwíáh atanieéna kowíaraugana peh airápété téhtaré wéhékáh parabaguraire. Mó kegá mi ehwéh aiq pútaq ehwéhne teawigéhboq kaseninanao.

12 Mi ke suwahpeq íné íre ehwehéna mó ke íre pagu pagunurauge. Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhúpéqkákáq Asiu kené momiwí nahtápéqkákáq máhpeqkákáq peh túbáh agurauge.

13 Segá ehweh aintáhsábé íre sokigi aintahráhowe.

14 Pahsuqme teawiníboq irátíahno. Segá Sísane sánsámé íre suwahbeh puara áwáhnáh sánsáne ewe. Mi sánsámé ínéga sehgiúge. Miraunsabé itereq itene igaqnaréhreqne Manikánsabe iwíáh iwíáh atóge. Mósísine ehwehnikákáq Manikáne ehweh iraru kené ehwehnikákáqsábé aiq pútare arítóge.

15 Mókake Manikánka moke pusa kéwé kaweq kereq ahbabáq kereq iriritankéhe. Ehweh aintáh kéreq ínéreqka minayabe iwíáhue áwénunúne.

16 Íné kaweqtaq méyabe nuwahbehre. Manikánseq ómi wehukéreqsabé íné íre ahbabárarítónsábé nirupipeq eyoyóire úwe.

17 Poraga mó mahraréna, Táhmaro opéq nahnsó kené marakórapeq ména nánuwahrahba seuwekurauge. Tabonah Asiu ke móne nárinieéna seuwekéna Manikánsabe iwíáh iwíáhue nawinieéna seuwekurauge.

18 Itega sosueq mirauraunaraq sega Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhtápéq ite tagarowe. Íre áhnte ke ínéba míarowana pehwehribeq míaraugara

19 Esia marákórápéqté Asiu kegá tagarowe. Tagarowana ínéga ahbabárrurautaq tahirí sega aneqsabé areba íre séra ehweh aintáh iripo?

20 Ínéga kaunsíri ke ehwéh teriátáugara areba suro kegá irátíarowe. Ahbabárrurautaq tahirí sega teawé irino.

21 Se momiwíurorabeq peh morá éhwéh iraruraunsabé sega, Íné ahbabárruraire iwíáhurowamo. Mi tanáhráq ínéga anotah ehwehnue mahraréna, Manikánka pusa ké iriritankéhe. Ínéga mira iwíáhunsabé ibora itega ehweh aintáhowe uraугe úwe.

22 Úwana Péríkiga irena Sísansabé aiq pútare atáh kéné sánsá ahtebonsabé, Pehitare aritowe. Pehitare aritena sensabé, Anotah sontiá kéné wahnah aní Árisiásaga mahtaq tuinaraq itene koti ehwehnsábé iwíáhue teiníe úwe.

23 Teiníe éna wene kíápéténinsabé, Pora kawerue wahnah-nato. Pehwehrue wahnahnúno. Wene iyahnabo anímárinká séhréh ataneheéra ménsámehnsánkakaq túirataq íre ahqáho arito úwe.

Pora téhtaré ópéq karábúsiipéq mío ehwéhne.

²⁴ Táhmaro mó wehekáh parabagúwana Péríkiga wene ahre wenáwíq Tárúsíra meqmena súwe. Wene ahre Asiu iní míowe. Wegá, Pora meqme súno atowana móatowana Poraga Sísansabé aiq pútare ate ehwéh teriuwe.

²⁵ Poraga kaweqtaq méyabewé tabasíwe méyabewé Manikánka mókake ómi kehinánsabé ehweh aritahnayabewé irarúwe. Irarútaq Péríkiga áhre agéna mahraréna, Pehitare. Amahnága pokúno. Mókake ahwimi íre kahnaraq mó áhrabinie úwe.

²⁶ Péríkiga iwíáhéna, Pugeq auwahnana Poraga móne náninabomo iwíáhúwe. Mira iwíáhúnsabé wegá mó wehekáh mó wehekáhnue Pora meqme súno atowana Pora weba súwe. Wereq Porareqka ehwehnaruqaruruye.

²⁷ Asiu kegá wensabé kaweróne atagehéna Péríkiga Pora íre pugeq auwowana peh téhtaré ópéq karábúsiipéq míowe. Mi tanáhráq parabagúwana mó anínká Péríkine wahnah árámbéhrí meyowe. Mi aní wenáwíqtare Pósiúsa Pésátae.

25

Poraga, Anotah wahnáh ání Sísáhríba pokinie ú ehwehne.

¹ Pésátaga Sésaría suwahpeq wahnahné arámbéhrí awaq mianieéna mitaq súwe. Apahtáróráq mitaq ména suena Sarúsarama suwahpeq pokúwe.

² Mibeqté Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéné wahnahnseq mó anotah Asiu kereqka Pésáta Poraga ahbabarurai ehwéh teawúwe.

³ Segá moráénéwéra, Pora subonéhboq ahtapeq mehwaranéhe iwíáhuwe. Mira iwíáhúnsabé sega Pésátansabé, Pora mahtaq Sarúsarama suwahpeq ehweh atanéhboq meqmeq sero arito uwe.

⁴ Uwana Pésátaga sensabé, Pora Sésaría suwahpeq karábúsiipéq míehre. Mibeq áhnbórá pokinie.

⁵ Minayabe ite mionarabeqte anotah kegá séniragéhe. We ahbabáq kahnaraq mitaq ehweh atagéhe úwe.

⁶ Wegá sensuwahpeq abapete apahtáro wéhékáhpópoq nayáhnkú wéhékáhpópoq mitaq ména suena Sésaría suwahpeq pokúwe. Pokéra mó wehekáh wegá wahnahnúrabeqte náhúpéq tútuue ména, Pora koweqme sero aritowe.

⁷ Poraga sútaq Sarúsarama suwahpeqte su Asiú kegá seabugéqnáhnue iriwe míowe. Iriwe méra, Wegá mira ahbabárire éra áhnte ehwéh atówe. Sene ehwehme aiq pútaq ehwéh íre sokigi aweráhuwe.

⁸ Ehweh atówana Poraga mahraréna, Mósísiga sehgióro ú ehwehnikákáq Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhtápéqkákáq

íre ahabárarítárauge. Itene anotah wahnáh Sísáhri moq íre ahabáratárauge úwe.

⁹ Úwana Pésátaga Poransabé, Asiu kegá ehweh aintagéhboq Sarúsarama suwahpeq inéreq arereq pokéyabe awahbehro úwe. Pésátaga Asiu kené sirupipeq eyoyó aritanieéna mi ehwéh irarúwe.

¹⁰ Úwana Poraga wensabé, Ahqáho. Íné Asiu keyábé íre ahabárarítáraume tagariahne. Minayabe ite Aroma kené anotah wahnáhné kotí arítáh náhtápéq míóge. Mahtaq ehweh parabaruo.

¹¹ Íné pukorahu sansá íre miraurauge. Miraurautaq tahirímé íné nubiq suo teawú irino. Segá ehweh aintáhmé íre aiq pútarowe. Minayabe arega íné Asiu kebá íre móintahráhone. Aroma wahnáh aní Sísáhri íné éhweh teawenana wewega iwíáhue tagankehe úwe.

¹² Úwara Pésátareq weba mía míau ahtébiá kéreqka sío síoéra iwíáhuwe. Pésátaga Poransabé, Sísáhri íné éhweh teawenana iwíáhue tagankehe ényabé weba pokinkehe úwe.

Ágárípaqa Pora éhweh iro ehwéhne.

¹³ Táhmaro mó wehekáh parabagútaq mó marákórápéqté wáhnáh anínseq wenanahnoreqka Sésaría suwahpeq suye. Wahnah aní wenáwíq Ágárípa. Anahnowá áwíq Pénáisie. Segá Pésáta mehweh atayeheéra suye.

¹⁴ Segá táhmaro wehekáh weba míóyana Pésátaga Pora éhweh Ágárípa teawuwe. Teawena Ágárípansabe mahraréna, Péríkine arambehri merautaq wehukení karábúsiipéq míaraire.

¹⁵ Íné Sarúsarama suwahpeq míarautaq Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéné wahnahmarínseq Asiu abóawáh wéhreqka we éhweh teniátówe. Teniera mahraréna, Itega we naho aiq ehweh atáráúnayabé itene ehweh iro. We subiq suo teniátówe.

¹⁶ Teniátówana ínega ahqáho aritena sensabé, Ite Aroma kegá wehuke pehipi íre subiq suahráhué. Ebeqme we ehweh átáh ké míáhrabeq wene ahabáqsabe ehwehninkehe urauge.

¹⁷ Asiu kegá we ehweh ataneheéra ínéba tutotaq íné íre túbáh agurauge. Mó wehekáhtáq mi ehwéh iraníeéna wahnahnurabeqte náhúpéq tútuue ména, Pora koweqme sero arítaráugara koweqme surowe.

¹⁸ Wega aneq ahkárágára urairo iwíáhuraugara wensabé ehweh ataró kegá irigéra íre mi ehwéhnia peh mó ehwéh irare atarówe.

¹⁹ Peh seyene sánsánsabé ehwehurowe. Poraga, Putiarai aní wenáwíq Sísa oga míéhre urainsabé wereq sereq ehwehuwe.

20 Mi ehwéhmé íre niahteboge. Aneq ehwéhpómo? Árahue kaweraritanínkono íwíáhuraage. Íwíáhuraunsabé ínéga Pora kasenéna, Sarúsarama suwahpeq pokue mitaq mah ehwéh kobarabaruanéhnkono uraage.

21 Uraugana Poraga, Ahqáho. Aroma wahnáh ání Sísáhri íné éhweh teawenana wega iwíáhue tagéna teinkéhe uraire. Urainsabé, Ínéga eqmaq auwahráhonaraq Sísáhriba pokinkehe. Amahnága karábúsiipéq míažno ataráuge úwe.

22 Úwana Ágáripaga Pésátansabé, Ínénéga mi aniné ehweh iraníe úwana, Ahbiah arega irankéhe úwe.

23 Mó wehekáh Ágáripareq wenanahno Pénáísireqka wahnah anité táhnsá siwahriruera suye. Sereq sóntía kené wahnahnseq anotah wehwárinseqka momiwí nahtápéq kibekuwe. Kibekuwana Pésátaga, Pora koweqme sero úwana koweqme suwe.

24 Pésátaga mahraréna, Ágáripareq ómi itereq momiwíúna kerero, mah aní tagahro. Moke Asiu kegá Sarúsarama suwahpeqkákáq mahtaqqákáq mah anínsábé teni teninurowe. Sega ínénsabe, Mi aní anotah ahbábáq ání púah subiq suo ato éra pagu pagunaintárowe.

25 Ínéga we kasenue tagéna pukorahi ahbabáq íre taga-rauge. Wega, Aroma wahnáh ání Sísáhri íné éhweh teawenana wewega iwíáhue tagankehe uraire. Urainsabé ínéga weba eqmaraníe íwíáhuraage.

26 Mah anínsábé kasenue tagéna wene ahbabáq íre taga-raunsabé Sísáhrinsabé aneq ehwéh páhsiipéq sehiranue teawinínkono? Minayabe wene ehweh irageheéna iteba móátóge. Ágáripao, wene ehweh iro. Itene anotah wahnáh Sísáhri wene ahbabáqsabe páhsi sehiraniniboq itega mah aní kasenoro.

27 Karábúsiipéqté ání mó wahnáh ánípá pehipi eqmaq áúwéhnayabé íre kaweq sansáne. Minayabe wene ahbabáqmari sehiraninie úwe.

26

Poraga we éhweh Ágáripa teawu ehwehne.

1 Ágáripaga Poransabé, Are éhweh teio úwe. Úwana Poraga ayah pankeqme mahraréna,

2 Ágáripao, are anotah wahnáh ání móne. Íné éhweh teawenayabé nirupipeq eyoyóire. Asiu kegá áhnte ehwéh aintáronsabé amahnága tábúsoqme teawinie.

3 Arega moke Asiu kené sánsánkákáq sene ehwehnikakáq aiq ahtebáhne. Minayabe arega néne ehweh irahnayabé nirupipeq eyoyóire. Kawerue iwíáhinkehboq pehwehrue mé iro úwe.

4 Poraga mó mahraréna, Ómi Asiu kegá Sarúsarama suwahpeq miraurau sansá tagariáhwe. Íné animai miáhwhataq nánuwahrah míórabeq miraowa sansá tagariáhwe.

5 Péhrasi kegá mirau sansá anotah pagégé sánsáne. Íné Péhrasi aní ména mi sansá kawerue miraurauge. Minayabe Asiu kegá tagariáhwe. Mi ehwéh teaweyabe suwahbehtaq tahirímé sega aiq teawé irino.

6 Naho naho Manikánka itene igaqnaréhyabe áhnte kawéq éhwéh teriuwe. Ínéga mi ehwéhnsábé aiq pútare atóge. Aiq pútare atena áwénunuraunsabé mó kegá ehweh aintárowana amahnága mahta q míoge.

7 Airápété téhtaré iteruwahrah kahnáhnká inokáhpeqkakák wéhékáhnkakaq Manikánsabe iwíáh iwíáh atáhwe. Sega kawerue iwíáh iwíáh atera, Manikánka omasa éhwéh sehginawire éra áwénunuwe. Ínéga moq miraue áwénurauge. Minayabe Asiu kegá ehweh aintárowe.

8 Manikánka pusa ké iriritéhnsábé aneqsabé íre aiq pútare ataho úwe.

9 Poraga mó mahraréna, Ínéga menah Sísá, Néhsara suwahpeqte ánínsábé aiq pútare atáh ké síwíoqnanauge iwíáhurauge.

10 Iwíáhéna Sarúsarama suwahpeqte Sísá tagariáh ké síwíoqnarauge. Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéné wahnah kegá, Miraúno aintárowana Sísá tagariáh ké karábúsiipéq sitáráuge. Se subiq suanéhe iwíáhurowana miraoro arítáráuge.

11 Sísá tagariáh kegá sene sánsá suera Sísansabé íre kaweq ehwéh atageheéna ínéga moke Asiu kené momiwí nahmáritápéq anotahta q kamah ariena síwíoqnarauge. Anotah abíáhnzá aritena wáhnaupeqté ké suwahpeqkakák pokue síwíoqnarauge úwe.

*Poraga Sísá tagó ehweh Ágáripa teawu ehwéhne.
(Eqmaro 9.3-19, 22.6-16)*

12 Poraga mó mahraréna, Ínéga mirauraunsabé Támákása suwahpeq pokinie iwíáhurauge. Iwíáhuraugara Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéné wahnah animárinká, Kaweróne éra, Komiraúno aintárowe. Komiraúno aintárowana ahtapeq pokurauge.

13 Pokuraugana wéhékáhnabubu íopeqté anotahta q téhraguraire. Mi tehrehme pópoqnah kiota iqme téhrarairana tagarauge. Ínéreq ahtapeq sénító kereq míaraunarabeq téhraguraire.

14 Anotah téhraguraitaq moke itega marakóipeq márunsurahuraune. Íbaru ehwéh, Asiu kené ehwehnka iraréna,

Sorao, Sorao, aneqsabé níwioqnahno? Kirusa séhíkárátáq are peraq míáhnana érinserah amahnága arere érire uraire.

¹⁵ Urairana ínégá, Anotah aníno, are insebo uraugana wega, Íné Sísa arega níwioqnáhna aní múge.

¹⁶ Iriwe míahno. Arega néne arambehri mirainkeheéna areba tuena omaq atóge. Amahnága tagáhna naneqkákáq mókake sokigi awéna naneqkákáq teri terininkehe.

¹⁷ Nahno keba eqmaraní. Mókake ínégá are séhréh atáhnaraq sereq Asiu kereqka íre subiq suagéhe.

¹⁸ Nahno kegá sirupipeqté síurá ebiqme tagéra sunkíkírirabeqte sánsá suera téhrehabeqte sánsá miraighboq kosíwáhnorúno. Owainawane págege sansá suera Manikáne ahtapeq nogigéhboq kosíwáhnorúno. Segá arene ehweh íréhrataqmé sene ahbabáq kaweraritaníe. Kaweraritena sensabé, Ite ínénsabe aiq pútare aintáh púana ínégá omaq itó ánimárí míáhwe aitaníe urairana írátáuge úwe.

Poraga Ágáripa wene arambehriyabé teawu ehwehne.

¹⁹ Poraga mó mahraréna, Ágáripao, are anotah wahnáh aní míahna puah néne ehweh iro. Sísa íópeqté teniátái ehwéh íre anterúoge. Írakaumo.

²⁰ Téhwe Támákása suwahpeq síwáhnorurauge. Síwáhnoréna mitaqté keyábé, Itene ahbabáq sansa sueq Manikánsabe áhraboro. Áhrabirataq mó ahbabáq pehragéq peh kaweqtaq méq wene arambehri miraoro. Mirairataq mó kegá itene ahbabáq sansa aiq pútaq sutowe íwíáhigehe urauge. Anehemé Sarúsarama suwahpeqkákáq moke Súria marákórápéqkákáq naruo ke míarorabeqkákáq mah ehwéh síwáhnorurauge.

²¹ Mah ehwéh síwáhnoruraunsabé Asiu kegá Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhtápéq íné tagéra táhtoqme, Subiq suanéhe íwíáhuowe.

²² Manikánka menahnkákáq amahnágaákáq aiq séhréh aintéhre. Séhréh aintéh púana iriwe ména anotah kereq íre síwíqkakaq kéreqsabé ehweh teiúge. Manikáne ehweh iraru kereq Mósísireqka iraru ehwéhmé teiúge. Ínégá mó ehwéh íre teiasa peh mi ehwéh teiúge.

²³ Segá mahraréna,

Mókakewe Manikánka omaq ato aní, ite meirena kaweraitéh ani anotah erínana pukinkehe. Pukéna pusa ké míáhrarabeqte ebeq iriginkehe. Wegá irigena Asiu kereq nahno kereq téhrorahi ehwéh terinkéhe uwe.
(Aisaia 42.6, 49.6)

Mó ehwéh íre teiasa peh mi ehwéh teiúge úwe.

Poraga Ágáripansabé, Aiq pútare ato ú ehwehne.

24 Pésátaga Porane ehweh saiqnaruena anotah ehwéhnéna, wensabé, Porao, are múguwahgu aní úkurone. Áhnte sehirania púkú sáhnsah sáhnsahuronaga múguwahgu aní úkurone úwe.

25 Úwana Poraga wensabé, Pésátao, are anotah wahnáh aní móne. Íné íre múguwahgu aní ména peh aiq pútariahnsanuge. Íre pehipi irarúge. Peh tábúsoqme iwíáhéna iraruge.

26 Ínéga teiú éhwéhmé Ágárípaaga tagariéh púana wensabé pahsuqme teawúge. Sísaga mirauraimé íre epéráhpéria peh wehuke míaropi miraurai puana Ágárípaaga aiq moke írátíéhre.

27 Ágárípaog, arega Manikáne ehweh iraru kené ehweh aiq pútare aritahno? Íné tagariómé arega aiq pútare aritahne úwe.

28 Úwana Ágárípaaga Poransabé, Arega tenienayabé ínéga mótaq Sísá kèraníe iwíáhono úwe.

29 Úwana Poraga wensabé, Mótaqpópoq mókakebopoq íné íre tagarióge. Íre arebataq ómi amahnága néne ehweh íráh keyábé nirutaboírarítóge. Ite ómi íné tahnsa aní úkigeheéna púreraítóge. Íre íné tahnsa karábúsiipéq míageheéna peh Sísansabé aiq pútare atageheéna púreraítóge úwe.

30 Úwara Ágárípareh Pésátareh Pénáísireh sereq tútuue míó kereqka irigue

31 máhpeq tueyokuwe. Tueyokéra sebataq ehwehnéra, Mi anínká pukorahi ahbábáq íre mirauraire. Wegá karábúsiipéq mía míarorahi ahbábáq íre mirauraire uwe.

32 Ágárípaaga Pésátansabé, Mi anínká, Aroma wahnáh aní Sísáhriga íné éhweh iranawire íre iraruraitaq tahirímé soraq auwo ató irino úwe.

27

Pora Aroma suwahpeq pokinkeheéra sípiipéq móátó éhwéhne.

1 Pora Ítári marákórápéq eqmarankeheéra sega wereq mó karábúsiipéq míó kereq wehukení wenáwíq Súríasaba mórítówe. Súríasawe we sóntía kené kíápéténi ména 100 sóntía ké wahnahnéna anotah wahnáh aní Sísáhrine arambehri aní míowe.

2 Áramítíami suwahpeqte sípígá mó ke suwahpeq mó ke suwahperue Esia marákórápéq pokinaútaq Súríasaga Porareq mó karábúsiipéqte kéreq sípiipéq mórítówe. Mó aní wenáwíq Árísátáki sípiipéq míowe. We Tésárónáika suwahpeq Másérónía marákórápéqte áníne. Itega sípi kéweweq pokowane.*

3 Pokéq mó wehekáh Sáíróna suwahpeq sewane. Súríasaga Pora kaweratena wensabé, Arega mahtaq sewíéhnaq arene iyahnaboga kirabo atagéhe úwe.

* 27:2: Árúka mah pahsí sehiranú aní moq mi sípiipéq kiwíowe.

4 Mó wehekáh itega sípi kéweweq pokowane. Iuranabiah-tapeq anotah soirírúnsabe marakó áwíq Sáipára ogehpeqtáq sótaikowane.

5 Sótaikéq Sírisía marakórápéqkákáq Pámbíría marakórápéqkákáq anotah wanítábá sótaikéq Árisía marakórápéq Máira suwahpeq kowane.

6 Sóntía kené kíápéténiga mitaq mó sipí Ítári marakórápéq pokína sipí kabaruwe. Kabaréna wega Árékásántaría suwahpeqte sipí Ítári marakórápéq pokína sipí ábóraq marena ite meiqmena sípiipéq móitowe.

7 Mitaq sípi kéweweq anotah soirírúnsabe táhmaro wehekáh pehwehrue pokowane. Pehwehrue kúwaq itega Níra suwahpeq kótaikowane. Mitaq anotah soirírúnsabe itega obariqme íre korahowane. Itega Sárámóni marakórápéq kótaikéq Kíríti marakórápéqté áyéhrápéq kótaikéq mi marakó ogehpeq kowane.

8 Sípiwarí segagairabeq áwíq Kaweqtapére. Mitaq Áráséa suwahpeq wahtotare. Sípiipéq pehwehrue mitaq kowane.

9 Anotah soirírúnsabe koyabo seyabonue áhnte wehekáh sótaikúwe. Ópeq tanáhráq súwana anotah soirírúnsabe wánínka áhnte nonaburóróuwe. Minayabe Poraga sensabé,

10 Sípiakáq itenkakáq wánínkoneho. Íné iwíáhume pokonaraq íre peh sípiakáq kahgoakáq ite moq wánínkoneheqmúne úwe.

11 Úwana sóntía kené kíápéténiga Porane ehweh íre irena peh sípi soberú anínseq sípi abowáreqne ehweh irowe.

12 Sipwarí segagairabeq ópeq tanáhráq méyabe íre kaweqtapéq púara áhnte kegá, Sípi kéweweq pokoneheqmúne uwe. Kíríti marakórápéq mó sipí kagairabeq áwíq Píníkie. Sega iwíáhéra, Píníkiwe íre anotah soiríri marakóe. Minayabe sípi kéweweq pokue ópeq tanáhráq mitaq kowíanehe uwe.

Anotah soirírúnsabe wánínka anotah nonaburóróuwe.

13 Pehgáriq soirírúnsabe sega iwíáhéra, Aiq kawerire iwíáhuwaq sípi kéweweq Kíríti marakórápéqté áyéhrápéq wahtotaq pokowane.

14 Pokowanana marakóipeqté anotah soiríqká paentowe.

15 Anotah soirírúnsabe sípi sórirúrabeq íre korahúwe. Íre korahúnsabe sípi soberú anínká sípi keyabonkúwana sóiriqka anehepeq pagume meqmena kúwe.

16 Itega Káúra marakó sótaikowanaraq pehgáriq sipí abariue pankeqme sípirapéq marahwáne. Anotah soirírú púana mi arámbéhrí anotah pagégé arámbéhríe.

17 Sípi pitegíneho éra págege nahgáqtaté ákáh nabubu táhru táhruuwe. Áparíka marakóráq sóiriqka sípi paentáwena

arahwéraq móitehneho éra sega séri pugeq súówana sípiga pehipi pokúwe.

18 Mó wehekáh peh anotah soirírúwana sípi umehúnsabe wánínkíneho éra sega kahgowarí mewe wánípipeq súówe.

19 Súówana mó wehekáh mónkakáq anotah soirírúwara mó wehekáh anotahtaq áhreu puara sípi soberé mensáméhnsámárí mewe wánípipeq súówe.

20 Áhnte wehekáh íónkakaq pópoqnahakáq wehyoqkákáq íre ábóraq kowana peh anotah íbónsúwana sóirirúwe. Minayabe sega wánínkoneheqmúne íwíáhuwe.

21 Wánínkoneheqmúne íwíáhéra áhnte wehekáh táhutahuq awehriuwe. Awehriuwana Poraga se míórabeq séna sensabé mahraréna, Wehukeo, néne ehweh íreq Kíríti marákórápéq íre súótaq tahirímé sípiipéqté ménsáméhnsá peh kéh irino.

22 Amahnága íre áhreoro. Moke itega íre pukoneheqmúne. Peh morá sípi airaiq piteginawire.

23 Íné Manikáne aní ména wensabé íwíáh íwíáhata atauge. Inokáhpeq wene íópeqté ánínká ínéba iriwe ména

24 mahrarue teniena, Porao, íre áhreúno. Aroma kené wahnah Sísáhriga arene ehweh irankéhboq weba pokiniewóne. Minayabe Manikánka arereq moke sípiipéq míáh kéreq amahnága íre pukia peh oga míáhiro aitéhre.

25 Manikánka tení éhwéhnsábé aiq pútare atóge. Wega teninsábé aiq pútaraginawire íwíáhuge. Minayabe íre áhreoro.

26 Peh morá sóiriqka paentáwe sípi marakóipeq surahue piteginkehe úwe.

27 Inokáhpeq 14 wehekáh parabagútaq anotah soiríqká íre parabagia peh sípi anotah soréq wání áwíq Mérítérénia paentowe. Paentowara inokáhnabubu sípiipéq arambehrio kegá, Marakó peh wahtotare íwíáhuwe.

28 Íwíáhéra sega náhgáqtate wání agehga marówana peh ákáhtaq wahtótáq 40 míta kowe. Konsabe sípiga mó kúwara sega mótaq mó agehga marówana peh wahtotaq 30 míta agúwe.

29 Peh wahtotaq agú púara sípi marakóipeqté ébáhmárí paentáwe súnsabe piteginého éra áhreuwe. Áhreéra itaréitaré náhgáqtáq ahéni sarira mewe wánípipeq márówe. Mi ahénigá wánípipeq tuegáwagiwe ambubu aginkeheéra inokáhpeq sípi anehepeqte tuparúówe. Tuparuera apubúue ahyahbiker-ankeheéra púreruwe.

30 Sípiipéq arambehriu kegá seye náhenéra, Mahtaq pukonehboq sípiakáq karábúsi keákáq sueq káriq sípi kéweweq marakóipeq pokoneheqmúne uwe. Mira íwíáhunsabé sega mó ke péhe éhwéh teriera, Itega mó ahéní sípi abiahtapeq sariwe tuparuanéhe uwe. Tuparuanéhe éra káriq sípi

wánípipeq márumárówe. Mi kariq sípi kéwewera pokonehe éra márumárówe.

³¹ Márumárótaq Poraga sóntía kené kíápéténireq wene sóntía kereqsabé, Sípiipéq arambehriu kegá ite iuwera pokirataq wánínkoneheqmóe úwe.

³² Úwara sóntía kegá káriq sípi táhrró nahniáq kiraq súówana mi sípi sóreq wanítáq márunsurahéna pehipi pokúwe.

³³ Ahyahbinkiranotaq Poraga ómi míó keyabé, Táhutahuq nahro éna pagu pagunéna sensabé, Itega téhtaré wíki iwíáh kikiréq táhutahuq íre narutówe.

³⁴ Irupi pukiyeboq amahnága nahro. Ite íre wánínkoneheqmúne. Peh ite ómi áhkórapeq kéagorahúne úwe.

³⁵ Mi ehwéh iraréna se tagotaq táhutahuq mewena Manikánsabe kaweróne atena keqme nówe.

³⁶ Keqme nówara sirupipeq moke eyoyóera táhutahuq nowe.

³⁷ Peh íregáritaq 276 wehuké mi sipiipéq míahwane.

³⁸ Se táhutahuq nowana siyahbankirowara sípi umehíneho éra moke tahutáhúq wánípipeq súówe.

Sípi pitegú ehwehne.

³⁹ Ahbiahipeq marakó ábóraq kowara sípiipéq arambehriu kegá tagéra eheqte marakóbo iwíáhuwe. Iwíáhéra kaweq arahwé tagéra sípi korahonaraq mitaq kowíanehe íwíáhuwe.

⁴⁰ Mira íwíáhunsabé sega áhéni nahniáq kiraqme sóreq wanípípeq súówe. Sípi soberinkeheéra sega soberé kara pugeq súówe. Sóriqka sípi paentáwe áhnopeq méitankeheéra sega séri pankeqmárówe.

⁴¹ Moke mirau puana sípiga peheráh kένα wánípipeqté arahwéraq móbegue kowíówe. Arahwéraq móbegúnsabe íre pokorahúwana anehepeq wánínka mésubiqmaq subiqmarúwe. Mésubiqmaq subiqmarúnsabe sípi piteginaúwe.

⁴² Sóntía kegá iwíáhéra, Karábúsi kegá wánípipeq súbímie áhkórapeq keague taqnobagiyeho éq amahnága se subiq suanehe íwíáhuwe.

⁴³ Iwíáhuwana sene kíápéténiga, Pora subiq súého iwíáhéna ahqáho aritowe. Wega wánípipeq súbimi tagariáh keyábé, Ebeqme itega wánípipeq ahkuague súwímie áhkórapeq pokoro.

⁴⁴ Anehe mó kegá sípi pitegia áyéhráqpópoq abaraqpópoq táhtoqme áhkórapeq kéagigehe úwe. Úwaq itega moke wega teiunserahnue kaweqtaq áhkórapeq kéagowane.

28

Wehenka Pora pó ehwehne.

¹ Áhkórapeq kowéq mi marakó áwíq Márátæ irahwáne.

² Mibeqté kégá ite mehweh aitera kaweraitówe. Ibonsúwana titirúnsabe sega ira pariówe.

³ Poraga irawarí kosiqme sesi qmeue ira pariowe. Ira pariotaq osoronsabe mipi mío wehenká ira kunkúnúwana tueyokéna Porane ayahnkara pówe.

⁴ Wehenka wene ayah péna pahtiwara mibeqté kégá tagéra seye náhenéra, Mi anímé wehuke subiq suo anípomo. Íre wánínkinsabé we ahbabáq ani púana amahnága pukinkehe uwe.

⁵ Uwana wene ayahnkara kóbiq kóbirúwana wehenka iraipéq megúwana Pora peh míowe.

⁶ Peh míowara sega áwénunéra iwíáhéra, Wene ayahnkara muinabomo. Aunúnkaq márunsurahéna pukinabirapómo iwíáhuwe. Íre wahto tanáhráq áwénunuwana sene iwíáh íre aiq pútaragúnsabe sega mó iwíáhéra, We manikápómo iwíáhuwe.

Awahre koré kaweragú ehwehne.

⁷ Mi marákórápéqté wáhnáh áni wenáwíq Púbiúsae. Mitaq wene marakó wahtotare. Wegá ite mehweh aintena wene nahtapeq apahtáróráq kawerue kirabo aitowe.

⁸ Wenabo osorosorú awahrééna puriq puriqkakarúwe. Awahreúwana Poraga weba séna púreréna wene ayahnkaratáté táhtorowana kaweragúwe.

⁹ Kaweragúwara moke mi marákórápéqté kégá minayabe írówara moke awahre kegá Poraba suwana púreraritowana kaweragúwe.

¹⁰ Mibeqté kégá ménsámehnsá pehipi náí náinuwe. Itega mi marákóráq apahtáro ío méq suanehe owanaraq moke iuwahbeh nanéq ménsáméhnsá sípiipéq sáharagehéera náíúwe.

Poraga Aroma suwahpeq pokú ehwehne.

¹¹ Árékásántaría suwahpeqte sípi ópeq tanáhráq mitaq sípi kagairabeq kowe. Sípi abiahtapeq se ábárahrené siyahqno tahnsa náneq píkisah kowe. Mi abárahrewé péhe mániká áwíq Súsine ahnínkáwáráree. Apahtáro ío itega mi marákóipéq méq mi sípi kéweweq pokowane.

¹² Mó marákórápéq pokue Sírakíúsa suwahpeq apahtáróráq kowíahwane.

¹³ Mitaq sueq sípi kéweweq pokue Áregíúma suwahpeq pokowane. Mó wehekáh sípi anehepeqte sóirírúnsabe mitaq sueq apahtáróráq sípiipéq Putéóri suwahpeq kowíahwane.

¹⁴ Mitaq Sísa tagariáh ké méra, Iteba kaegaeoro unsabe abapete téhtaréráq seba kowíahwane. Mitaq sueq ahtapeq pokue Aroma suwahpeq konehe íwíáhowane.

¹⁵ Aroma suwahpeqte Sísa tagariáh kégá, Porarehga áhníbórá seneherawoe u ehwéh irera táhmaro kega ahtapeq

sure máhkétirapéq áwíq Ápíúsa séra mitaq íwénunuwe. Mitaq kaegaeo nah apahtáro korabeq íwénunuwe. Poraga sutaq se tagéna wene arupipeq eyoyóéna Manikánsabe iwíáh iwíáh atowe.

¹⁶ Itega Aroma suwahpeq kowíahwanaraq sega Pora íre karábúsiipéq móatera peh wewene nahtapeq móátówe. Wereq peh morá we wahnahnú sontiá ánínseqka kaegaeuye.

Poraga Aroma ke kaweq ehwéh teriu ehwéhne.

¹⁷ Wega mitaq ména apahtároráq mibeqté Asiu kené wahnah keyábé síáhrabúwara suwe. Weba suwana sensabé, Nánuwahraho, Asiu ke íre ahbabáq arítáráuge. Iteriborehne sansá íre anterutaugé. Se íre ahbabárarítáráugarawe Sarúsarama suwahpeqte Asiu kegá íné táhtoqme Aroma kebá móintárówe.

¹⁸ Aroma kegá néne ahbabáqqsabe kabaréra kasenaintárówe. Kasenaintera se ahtebome íné íre pukorahi ahbábárruraunsabé sega, Soraq auwanéhe urowe.

¹⁹ Soraq auwanéhe urowara Asiu kegá anotah ahqáho arítárówe. Anotah ahqáho arítáronsabé ínéga mahraréna, Aroma wahnáh ání Sísáhri íné éhweh teawenana iwíáhue tagéna teinkéhe urauge. Minayabe surauge. Séna nánuwahrah Asíú keyábé ehweh aritanieéna íre surauge.

²⁰ Ite tagéna mah ehwéh teinieéna íáhrabuge. Marakóipeq tuina anímé ite Asiu kegá áwénunona anímé wensabé aiq pútare atóge. Minayabe karábúsiipéq míoge úwe.

²¹ Úwara sega wensabé, Súría marákórápéqté kegá are éhweh pahsí íre sehiranue íátówe. Mahtaq suro Asiu kegá arega ahbabárire íre teiátówe.

²² Mah marákó marákórápéqté kegá Sísane sansá íre kaweq sansáne tei teinurowe. Minayabe arega teiena ehwéh iraneheqmúne uwe.

²³ Seyega iwíáhu wehekáh Porane nahtapeq áhnte kegá weba suwe. Suwana wega moke mi wehekáh Manikánka wahnah wahnahnirabeqte éhwéh teriuwe. Sega Sísá éhweh irageheéna wega Mósísiga sehgióro ú ehwehnikákáq Manikáne ehweh iraru kené sehrankakaq sáhnsahwe síwáhnorúwe.

²⁴ Síwáhnorúwara táhmaro író kega wene ehwehnsabé aiq pútare atówara mó kegá íre aiq pútare atówe.

²⁵ Sega íre peh morá iwíáhuwana pokonehera utaq Poraga mahraréna, Manikáne Awanka wene ehweh irarú ani wenáwíq Áísáía iwíáh atowana wega itene igaqnaréhyabe mahraréna,

²⁶ Mah ke korerio. Korerie, Itene iahrega áhnte tanáhráq ireqmé íre kawerue iahtebahwe. Itene iuranka áhnte tanáhráq tagéqmé íre kawerue iahtebahwe korerio.

27 Sene iwíáh págege agirara sene siahrrate ireyabe suwahrieh puara sene siahre parokirara sene siura aiq pigire. Sega ireyabe íre suwahrietaq tahirímé sene siahre iréra siura tagéra kawerue siahtebah irino. Iahtebahtaq tahirímé ínéba surowana kawerarító irino. Íné Manikánka aiq iraruge úwe teriuwe. (*Aisaia 6.9-10*)

28 Poraga Áísáíane ehweh teriena mó mahraréna, Ite mina tahnsano puana Manikáne Awanka iwíáh ato ehwéhkáká aiq pútaragire. Minayabe Manikánka Sísansabé aiq pútare atáh ké kawerarite ehwéh nahnso ke korerio aintéhre. Nahnso kegá kawerue iratiagehe. Minayabe ahtebahro úwe.

29 Poraga Aroma suwahpeqte Asiu ke mi ehwéh aiq teriuwe. Teriuwara Asiu kegá seye ehwehéra pokuwe.

30 Poraga mitaq téhtaré ópéq ména wewega mó iotáq mó iotárué paiqma paiqmaru nahtápéq míowe. Wene nahtapeq su keyábé kawerue mehweh aritena

31 Manikánka wahnahni ehwéh teri terinúwe. Teriena itene Wahnah Sísá Karáhé éhweh pahsuqme síwáhnorúwe. Síwáhnorúnsabe Aroma wahnáh kégá íre ahqáho atówe.

Aroma Ebeq sáhnsahwe ahtebé ehwehne.

Poraga mah pahsí sehiranue mó aní awuwana wega Aroma suwahpeq mewena mibeq Sísa tagariáh ké móriuwe. Mah pahsí áwahewé mahraréna, Ite moke ahababáq ke míone. Mósísiga miraoro ú ehweh sehgiunaga ite íre kaweritahráhire. Itega kaweq arámbéhriúnaga moq íre kaweritahráhire. Peh morá Sísansabé aiq pútare atonaga wega ite kaweraitena oganúq itahráhire. Manikáne Awanka Sísansabé aiq pútare atáh ké séhréh aritena kaweq sansá miraonehegmúne íwíáh aritena ahriahri sereq mía míaire. Poraga mah ehwéh Aroma suwahpeq Sísa tagariáh ké náriu pahsíépéq sehiranúwe.

Aroma suwahpeqte ké siu pahsíe.

Poraga wene arambehriyabé teriu ehwéhne.

¹ Íné, Pora Sísa Karáhéne arambehriu aní múge. Manikáne ehweh korerinkehéna omaq intena eqmaq núwátáire.

² Naho naho Manikánka omasa éhwéh wene ehweh iraru ke iwíáh aritowara áwahe pukúípéq sehiranuwe.

³ Omasa éhwéhmé wenahni, itene Wahnah Sísa Karáhé ehwehne. Sísave wehukení úkúnsabe anotah wahnáh ání, Tébiti Kahnáh ánínéna

⁴ we pukútaq Manikánka págege sansánue iriwe oganúq atowe. Oganúq atonsabe Manikáne Awanka ite sokigi aitéhmé we Manikáne ahninkáwá wíre. We Sísa Karáhé itene Wahnahne.

⁵ We nahnso kereqne Wahnah míankehéna Manikánka ite meiqme Sísa Karáhéne ayahpi itena anotahtaq séhréh aitéhre. Wega íné nahnso kebá eqmaq núwátáire. Mó kehiná mó kehinánká Sísansabé aiq pútare atera wene ehweh sehgihehéna kosíwáhnorúno éna eqmaq núwátáire.

⁶ Ite moq Sísa Karáhéne animárí míagehehéna omaq itena íáhraburaire. Íáhraburairaq ite Sísa kéráhwé.

⁷ Aroma suwahpeqte Manikáne animáríno, íné Porane ehweh íráhro. Manikánka itensabé arutaboiraitena wene animárí míagehehéna íáhraburaire. Maniká Iteriboreq itene Wahnah Sísa Karáhéreqka ite séhréh aitera itene iru ukiq itagéhe.

Poraga Aroma ke ehweh koreriyeabe awahbo ehwéhne.

⁸ Téhwe teiéna ehwéh íráhro. Itega Sísa Karáhéne ehweh kawerue sehgiómé áhnte kegá íráhwe. Minayabe ínega ite ómi niahreraq matawéna Sísa Karáhé áwíruwe Manikánsabe iwíáh íwíáh atóge.

⁹ Sísá Karáhé éhweh teri terinéna Manikáne arambhriyabé iwíáh iwíáhéna mirauge. Manikánka tagariéhmé ín é ire túbáh agia

¹⁰ itensabé ahriahri púreraitóge. Ite tagéyabe nuwah-behre. Minayabe Manikánsabe págegeue púreruge. Púreréna mahraréna, Aroma kebá pokiniboq pokúno ainte séhréh ainto ue púreruge.

¹¹ Itene irupipeq págegeinkeheéna Manikáne Awanka séhréh aitahráhire. Wega mirainkeheéna iteba sure séhréh aiteyabe nuwahbehre.

¹² Ínéga Sísane ehweh kawerue sehgiúnsábé itega ín tagehrataq itene iru kawerinae. Itega moq Sísane ehweh kawerue sehgiónsábé tagahnaraq nirume kawerinae. Minayabe moke irupipeq eyoyóinae.

¹³ Néne iyahnabo anímárinó, teiéna ehwéh iahtebagehboq íráhro. Áhntetaq iteba pokinieuraataq íre pokorahuraue. Sísane ehweh teriátáutaq mó nahnsó kégá aiq pútare atera sehgiówe. Ite moq aiq pútare ateq sehgigeheéna teieyabe nuwahbehre.

¹⁴ Manikánka ómi korerio urainsabé Kárikí kereq íre Kárikí kereq ahtebah kereq múguwahgu kereq teri terininie.

¹⁵ Itega moq Sísá éhweh irageheéna ite Aroma suwahpeq míáh ké koreiyeyabe nuwahbehre.

Kaweq ehwéhmé Manikáne págegeorahi sansánsábé tei éhwéhne.

¹⁶ Manikánka Sísane kaweq ehwéhnsábé ómi aiq pútare atáh ké kawerarítéhre. Minayabe mi ehwéh terieyabe íre niye-hitehre. Maniká págege aní púana séhréh aitahráhinsabé ite koreiyeyabe nuwahbehre. Téhwe Asiu kégá mi ehwéh írówara anehe nahnsonka írówe.

¹⁷ Wehukega Sísane ehwehnsabé aiq pútare atáhtáq Manikánka kaweraritena sensabé, Ite kaweqtaq míáhwe arítéhre. Íre wehukega arambhriónka peh morá wensabé aiq pútare atáhnká kawerarítéhre. Mi kawérarítéh sánsámé Manikánka aiq sokigi aitéhre. Minayabe Manikáne ehwehnsa aiq mahraréna,

Manikánka wensabé aiq pútare atáh keyábé, Kaweqtaq míáhwe arítéh púara se oga mía míañoneherawoe íre. (Habakuk 2.4)

Maniká auwera múguwahgu ke úko ehwéhne.

¹⁸ Manikánka íópeq ména wene áyáteh naneq sansá sokigi aíre. Ahbarera ahkaragára kené ahkaragáraga Manikáne aiq pútaq sansánsábé ahqáho atáhwe. Ahqáho atáh púana Manikánka anotahtaq abiahnsanéna kamah arinkéhe.

19 Maniká wewega wene sánsá tábúsoqme sokigi ariátái puara wehukega tagariahrahowe. Tagariahrahonsabé wene sánsánsábé ahqáho atáh púana Manikánka anotahtaḡ kamah arinawire.

20 Naho naho Manikánka mah marákó marákó mirarowe. Wega kaweqtaḡ mía míaéna moke miraro mensáméhnsá ábóraḡ marowe. Amahnága minawari kéhrara wehukega taga tagao puara wene sánsá tagariahrahowe. Tagéra iwíáhorahome Maniká webataḡ Manikánéna ahriahri págege aní mía míaire. Minayabe mi ahbábáḡ kégá Manikánsabe, Arene sánsá peḡ kopípéḡ kéhre íre irarerahowe. Írakaumo.

21 Segá Maniká tagarawéra wensabé, Are Maniká Iteribo wóne íre owe. Arensabé iwíáh iwíáhonehqmune íre owe. Wensabé kaweróne íre atáḡwe. Minayabe se múguwahgu agéra tábúsoqme iwíáh íre iwíáhia peḡ sunkíkírirabeḡ míáhwe.

22 Ite ahteḡia ké úne éra saiyoéra múguwahgu ke úkowe.

23 Manikánka anotah aní ména ahriahri mía míairara wehuke íre mía míaoḡwe. Maniká auwera abehḡ náneḡ wehukéní awankátate kuruḡme mirarera minawarinsábé iwíáh iwíáh atáḡwe. Kabarame ménkámehnkámé karahrabahme abehḡ náneḡ awankátate kuruḡme mirarera, Itene manikáne éra minawarinsábé iwíáh iwíáh atáḡwe.

Ómiga ahbabáḡ aruḡaruro ke wóe i ehwéhne.

24 Segá mirao puana Manikánka se suena áwé tagehrara sene sirupipeḡ sirutaboiro ahbábáḡ mira aruḡaruḡwe. Wahba sobaruḡnahbaruronsabé ahbabáḡwe.

25 Manikáne aiḡ pútaḡ sansá suera péhepehe iwíáhéra wene sánsá íre sehḡíówe. Maniká moke náneḡ miraro anínsábé íre iwíáh iwíáhia peḡ Manikánka miraro naneḡmarinsabé iwíáh iwíáhwe. Manikánka moke náneḡ miraro puaḡ wensabé iwíáh iwíáh atonawe kaweq sansáne. Aiḡ pútaḡ míre.

26 Segá mira áhbábáronsabé Manikánka se suena áwé tagehre. Áwé tagehrara sega áḡnte íre mirao naneḡ miraéra ahbabáḡ aruḡaruḡwe. Ahronká sensuweḡso suera síwáhu ahréróné sinonka sobaruḡnahbaruḡwe.

27 Weḡga moḡ sene ahro suera síwáhu wehné sinonkansabé sirutaboirá sobaruḡnahbaruḡwe. Mi sansámé anotah siyehiteḡ sansánirara peḡipi mira aruḡaruḡwe. Segá mira áhbábáḡ aruḡaruro puana sene iwíáhwé sene sinonkame íre kaweragire.

28 Segá Manikánsabe iuwahriehre iwíáho puana Manikánka se suena áwé tagehrara sega ahbabáḡ iwíáhéra íre mirao naneḡ miraḡwe.

29 Sene sirupipeḡ áḡnte ahkaragáraakáḡ ahbabáḡkakaḡ kéhre. Áḡnte mensáméhnsánsábé sirutaboiro ke wóe. Íre

tábúsoréh sánsáno ke wóe. Ebehyabé suwahbeh ke wóe. Mó kené ménsámehnsánsabe aigará pabeki ke wóe. Wehuke subiq sueyabe suwahbeh ke wóe. Se tobeh aruqaruro ke wóe. Se péhe éhwéhne mó kené ménsámehnsá mewe mewe ke wóe. Mó ke íre kawerarítáh ké wóe. Síéhuru aruqaruro ke wóe.

³⁰ Mó keyábé péhe éhwéh arítáh ké wóe. Manikánsabe suwahrieh ke wóe. Aboawah weh áhréyábé abehq éhwéh arítáh ké wóe. Se saiyoéra seye síwíq pankeráh ké wóe. Ahbabáq áhwárah ke wóe. Sinoibone ehweh anterúáh ké wóe.

³¹ Se múguwahgu ke wóe. Itega miraoneheqúmúne e ehwéh anterúáh ké wóe. Sensuwahrahyabé íre suwahbeh ke wóe. Mó keyábé iuwahriehre éra íre séhréh arítáh ké wóe.

³² Manikánka mina tahnsa pukorahi ahabábáq aruqaruro ke kamah arinawire. Segá minayabe irera anetaníbo íwíáhowe. Anetaníbo íwíáhéra mira ahabábáq aruqaruréra mina tahnsa áhbábáro keyábé kawerowe aritera íwíáh íwíáh arítáhwe. Manikánka moke mina tahnsa áhbábáq ké anotahtaq kamah arinawire.

2

Manikánka ómi kené arambehri tagéna sainsuahna ehwéhne.

¹ Néne iyahnabo anímárino, ite iwíáhome mi ahabábáq ké íre kaweq ke wóe éq peh ite kaweqtaq mía míaúne íwíáhowe. Aneqsabé mira íwíáhoo? Itega moq mi ahabábáq mira aruqarurowe. Se ahababáq ke woe eme iteitensabéákáq mirarewe. Itega moq mi ahabábáq mirao puaq iteitensabéákáq mirarewe. Minayabe, Ómi itega kaweqtaq mía míaúne íre irarerahowe.

² Ite tagarionawe Manikánka tábúsoqme iwíáhéna mina tahnsa áhbábáq ké ehweh aritena kamah arinawire.

³ Se ahababáq ke woe íwíáhéq itega moq mi ahabábáq mirao mino? Néne iyahnabo anímárino, Manikánka ite íre kamah ainawire íwíáhoo? Ahqáho. Wega moke ahababáq ke monseráhnue kamah ainawire.

⁴ Manikánka itensabé arutaboiraitena íwénunire. Íwénunéna íre apubúue kamah aíre. Minayabe, Anetaníbo. Pehipi ahabáronene íwíáhoo? Itene ahababáq sansa sueq wene sánsá sehgegehéna Manikánka itensabé arutaboiraitena íwénunire. Minawé íre ahtebaho?

⁵ Itene ahababáq sansa íre sueq peh píribahriéq, Ite iuwahbeh sansá miraoneheqúmúne íwíáhonsabé itene ahababáq áhnte aginae. Áhnte agirana Manikánka ehweh aitahna tanáhráq tábúsoqme iwíáhéna anotah kamáh ainawire.

⁶ Wega wehukene arambehri agehmarena ehweh aritena sainsuanawire.

⁷ Mó kegá Maniká míéhrabeq téhrehabeq pokéra we tahnsá méyabe suwahbehre. Manikánka sensabé, Kawerowe ariteyabe suwahbehre. Ahriahri oga mérapeq pokéyabe suwahbehre. Mina tahnsa suwahbeh kegá kaweq sansá mira aruqarurirataq Manikánka oganúq sitankéhe.

⁸ Mó kegá peh seyene iwíáh mira aruqarurowe. Sega aiq pútaq sansá íre sehgira peh ahbabáq aruqaruro puana Manikánka mi keyábé anotah abíáhnsá aritena kamah arinawire.

⁹ Manikánka moke ahbabáq ke kamah arinara síerinayabé uwo uwo oneherawoe. Téhwe Manikánka ahbabáq Asiú ké kamah ariena anehe ahbabáq nahnsó kéákáq kamah arinawire.

¹⁰ Manikánka kaweq sansá mira aruqaruro keyábé, Kawerowe aritena siru ukiq sitena, Néne téhrehabeq kíoro. Anotah anímáí míagehe aritankéhe. Téhwe wega kaweqtaq míáh Ásíú keyábé mirareritena anehe kaweqtaq míáh náhnsó keyábé mirareritankéhe.

¹¹ Manikánka moke mi kené arambehri agehmarena tábúsoqme iwíáhéna saraqmarena sainsuanawire.

¹² Nahnsó kegá Mósísiga sehgióro ú ehweh siahrrerate íre irera sega ahbabáronsabé iraipéq pokigehe. Asiu kegá Mósísine ehweh irera ahbabáronsabé Manikánka Mósísiga sehgióro ú ehwehnká irarúnserahnue ehweh aritena kamah arinawire.

¹³ Asiu kegá Mósísine ehweh sene siahrrerate íráhwe. Minayabe Manikánka mi keyábé, Ite kaweqtaq míáhwe pehipi irareritankéhbo? Ahqáho. Írakaumo. Peh morá moke mi ehwéh sehgió keyábé, Ite kaweqtaq míáhwe irareritankéhe.

¹⁴ Nahnsó kegá mi ehwéh siahrrerate íre irera pehipi sehgiónsábé sirupipeq kaweq sansá ahtebahwe.

¹⁵⁻¹⁶ Mi ehwéh íráhnsábé sehgió? Ahqáho. Manikánka sirupipeq kaweq sansá aritéhnsábé sehgiówe. Sega ahbabárotaq sirupipeq umeh agirara kaweqtaq míáhtáq sirupipeq eyoyó agire. Inéga kaweq ehwéh teiúmé Manikánka Sísa Karáhénsabe, Wehukene sirupipeqté épéráhpéro sansánsábé sainsuo atéhre. Minayabe Sísa tuina tanáhráq wehukene sirupipeqté sánsánká seye sainsuankéhe.

Asiu kegá Mósísine ehwehnka séhréh aitankéhe íwíáho ehwéhne.

¹⁷ Itewe árahoo? Ite Asiu anímáí múne éq Mósísine ehweh sehgiune éq ite Manikáne animáí múne irare irareowe.

¹⁸ Maniká awahbeh sansá tagarione éq Mósísine ehweh aiq irone éq minayabe ite tábúsoqme iwíáhorahúne ewe.

19 Ite iwíáhóme itewe Manikáne ah íre tagaríáh ké sokigiúna animárí múne iwíáhówe. Sunkíkírabeq miáh ké kawerue nogigeheéq ite sene kánéq tahnsa míone iwíáhówe.

20 Áhwára áhwára ke kaweraritone iwíáhéq káriq animárinseq íre íráh kéreq síwáhnorúne iwíáhówe. Mósísine ehweh matawéq aiq moke iahtebóna puaq mi arámbéhrí miraorahúne iwíáhówe.

21 Itega mó ke síwáhnoréq mina síwáhnoro ehwéh aneqsabé itewe íre sehgióo? Itega mó keyábé, Aebóiyeho eme aneqsabé itewe aebóo?

22 Itega mó keyábé, Mó kené ahre abariiyeho eme aneqsabé itewe mó kené ahre abarioo? Itega mó keyábé, Abehq náneqsabé manikáne ateq iwíáh iwíáh atého eme itewe aneqsabé péhepehe manikáne árótu nahtápéq kéh náneqmarí aebóo?

23 Itega iteitene iwíq pankereq Manikánka sehgióro i ehwéh teri terinome itewe aneqsabé mi ehwéh anteruaho? Mirairataqmé Manikánsabe éhruru atáhwe.

24 Manikáne ehwehnka mahraréna, Itega ahbabárirataq nahnso kegá tagéra Manikánsabe éhruruorahowe íre. (Aisaia 52.2; Esekiel 36.20-23) Mina onserah itega Manikáne ehweh anterúáhnsábé tagah kegá wensabé éhruruowe.

Íre síú amurúruáhnsábé Asiu keúra míáhwe i ehwéhne.

25 Ite Asiu kegá íú amurúruéq Manikánka sehgióro i ehwéh sehgiónaraq aiq kawerire. Wene ehweh anterúáh Ásíú kéwé nahnso ke síú íre amurúruáh ké tahnsa úkowe.

26 Síú íre amurúruáh kegá Manikáne ehweh sehgiótáq wega sensabé, Ite Asiu keúra tahnsa míáhwe arítáhwe.

27 Ite Asiu kéwé íú amurúruona kéwé Manikáne ehweh kéhraq íre sehgiówe. Minayabe nahnso ke síú íre amurúruáh kegá wene ehweh sehgirataq ite Asiu kegá minayabe tagéq íre kawerurone iwíáhigehe.

28 Asiu anínurame insebo? Peh morá wene áú amurúrutai aní Asiu anínura mire iwíáhoo? Írakaumo. Íre minayabe Asiu anínura míéhre.

29 Íre peh síú amurúruáh sánsá miraonka Asiu keúra úkowe. Íre púkuipéqté éhwéh íráhncá peh morá Manikáne Awanka wehukene sirupipeq sogiqtaté tahnsa amurúruéhncá sirupipeqkáqkác sene iwíáhipeqkáqkác kawerarítéh ké Asiu keúra úku úkuowe. Íre wehukega peh Manikánka mina tahnsa keyábé, Kawerowe arítéhre.

3

Manikáne sánsá peh kaweq sánsáne i ehwéhne.

¹ I te Asiu kené sánsánká nahnso kené sánsá kiotaikiro? Íú amurúrué sansa miraonsabé aneq kaweq naneq kanabo?

² Manikánka áhnte kawéq náneq ite Asiu ke náí náinúwe. Téhwe Manikánka wene ehweh ite Asiu ke teiena, Néne sánsá auráq matíáhro aitowe.

³ Mó Asiú kégá Manikáne ehwehnsabé íre aiq pútare atówe. Íre aiq pútare atónsabe Manikáne ehweh abehq úkiro?

⁴ Írakaumo. Peh aiq pútaq ehwéh kagaire. Minayabe Manikáne ehwehnka irarinserahnéna, Arega iraréna ehwéh aiq pútaraginkehe. Aiq pútaragínara wehukega tagagehe. Wehukega ehweh atéhrataq arega se kiotaikinkehe ire. *(Buk Song 51.4)*

⁵ Wehukega iwíáhue iraréna, Itega ahababárúnaga Manikáne tábúsoréh sánsá ábóraq máréhre iwíáhowe. Mira iwíáhéra, Minayabe Manikánka kamah ainawe we áhwára áhwára iwíáhéna íre kawerire ewe. Mah iwíáhwé peh wehukene iwíáh wíre. Ité mina tahnsa iwíáhonehknono?

⁶ Ahqáho. Írakaumo. Mi iwíáhwé peh abehq iwíáhe. Manikámé áhwára áhwára iwíáhi aní tahirímé wega mah kehíná kéhíná íre tábúsoqme ehweh aitéh irino.

⁷ Wehukeníká mó iwíáhue iraréna, Ínéga péhe éhwéh irarunka peh Maniká aiq pútari aní míre ue ábóraq máréhre iwíáhire. Iwíáhéna, Minayabe néne péhe éhwéh íráh kégá Manikánsabe iwíáh iwíáhigehe ewe. Mira iwíáhéna, Wega néne ahababáqsabe ehweh aintahnawe árahinsabébo? Ehweh aintéhmé we áhwára áhwára iwíáhéna íre kawerire ewe.

⁸ Mina tahnsa iwíáho kegá, Pehipi ahababáronehe ewe. Ahqáho. Manikánka mina tahnsa iwíáho keyábé ehweh aritena kamah arinawire. Kamah arinawe ábéranawire. Mó kegá péhenéra, Íné Poraga mahraréna, Itene ahababáqka kaweq sansá ábóraragire éna minayabe pehipi ahababároneheqmúne síwáhnorire ewe. Írakaumo. Mi kewé péhe éhwéh aintáhwe.

Mó morá kaweqtaq mía míai aní íre míéhre i ehwéhne.

⁹ Aneq iwíáhonehknono? Nahnso kegá ahababárowaqme peh morá ite Asiu ke kaweqtaq míone iwíáhoo? Ahqáho. Írakaumo. Ahababáqka ite Asiu kereq nahnso kereq ite ómi saiqrariéhre teiú mino?

¹⁰ Minayabe Manikáne ehwehnka aiq mahraréna, Kaweqtaq mía míao ke míaho?

Írakaumo. Íre míáhwe. Mó morá kaweqtaq mía míai aní írakaunuránowe.

¹¹ Maniká awahbeh sansá sega íre ahtebahwe. Wensabé iuwahriehre éra we íre anebahrowe.

¹² Ómiga Manikáne ahme aiq súáhwe.

Suera moke abehq ke úkowe.

Kaweq sansá mirai anímé mó morá írakaunuranowe.

¹³ Sirupipeqté éhwéh íre kaweq ehwéh púara
pusa ké karesa kúnkúninserah ke wóe.

Sene áwéhipeqté péhe éhwéh kisug kisurowe.

Wehenka wehuke pehtaq pukorahi naneq wehukene
sinonkapipéq sítéhnserah sene péhe éhwéhnká wehuke
íre kawerarítéhre. (*Saveman 7.20; Buk Song 5.9, 14.1-3, 140.3*)

¹⁴ Sega ehbo ehwéhnkákákq tobeh ehwéhnkákákq
irare irareowara mó kené sirupipeq umeh arítáhwe. (*Buk
Song 10.7*)

¹⁵ Sega mó ke peheráhnue subiq suq subiq surowe.

¹⁶ Pokorabeq mibeqté ké ahababáq aritera

íre kawerarítáhwe.

¹⁷ Mó kereq morá íwíáhue mé sansa íre miraowe.

¹⁸ Manikánsabe íre áhreowe ire. (*Buk Song 36.1; Aisaia 59.7-8*)

¹⁹ Mósísine ehwehme ite Asiu kegá moke sehgihehéna
Manikánka mi ehwéh iuwe. Iuwaqme íre sehgiórahúne. Mi-
nayabe ite tábúsoqme sehgiune íre irarerahúne. Ite tagarion-
awe Manikánka itereq mah kehiná kéhínánseqne ahababáqsabe
ehweh aitanawire.

²⁰ Mósísine ehweh anteruonayabé Manikánka, Ite kaweqtaq
míáhwe íre aitankéhe. Minayabe wehukéninká, Íné Manikáne
ehweh aiq tábúsoqme sehgiúge irarerahiro? Ahqáho.
Írakaumo. Moke mah kehiná kéhínánká mi ehwéh anteruona
puaq ite ahababáq animári mune tagarawéq mi ehwéh íre
irarerahúne.

*Sísa Karáhénsabe aiq pútare atéh anímé peh kaweqtaq míéh
áníne i ehwéhne.*

²¹ Manikánka Mósísine ehweh sehgió keyábé, Ite aiq kaweq-
taq míáhwe teriro? Írakaumo. We mó sansánire. Amahnága
mi sansá ábóraragirana wega itensabé, Ai q kaweqtaq míáhwe
irarerahire. Mi sansánsabé Mósísireq Manikáne ehweh iraru
kereqka aiq iraruwe.

²² Mi sansámé mahraréna, Manikánka moke Sísansabé aiq
pútare atáh ké kaweraritena aiq kaweqtaq míáhwe arítéhre.
Asiu kené mó ah, nahnso kené mó ah írakaumo. Manikánka
Asiu kereq nahnso kereqsabé peh morá íwíáhéna peh aiq
pútare atáh keyábé kaweraritena kaweqtaq míáhwe ire.

²³ Ite moke mah kehiná kéhínánká ahababárurauna puaq
Manikánka kaweqtaq mía míainserah ite kaweqtaq íre mía
míaoarahúne.

²⁴ Sísa Karáhéga itene ahababáq paiqmaro púana Manikánka
séhréh aitena wáh insahwé aitena itensabé, Ite kaweqtaq
míáhwe aitéhre.

25 Naho naho Sísa íre tutaq Manikánka ahbabáq ke síwénunéna mi tanáhráq íre apubúue kamah ariuwe. Wega wenahni eqmarowana Sísa pukútaq wene korahqtaté wehukene ahbabáqsabe paiqmarowe. Minayabe Manikánka Sísansabé aiq pútare atáh ké kawerarítéhre. Mina ireq Maniká anotah kawéq áníne íwíáhúne.

26 Manikánka miraúnsabe amahnága itega, Maniká tábúsoréh áníne tagarione. Wega moke Sísansabé aiq pútare atáh ké kawerarítéhre.

27 Minayabe iteitensabé iwíáh íwíáhonehknono? Írakaumo. Iteitega Mósísine ehweh tábúsoqme miraúnayabé Manikánka itensabé, Ite kaweqtaq míáhwe aitehro? Írakaumo. Peh morá Sísansabé aiq pútare atona puana itensabé, Ite kaweqtaq míáhwe aitéhre.

28 Manikánka Mósísine ehweh tábúsoqme sehgi ánínsabé, Are kaweqtaq míáhne atehro? Írakaumo. Ite tagarionawe peh wenahnínsabé aiq pútare atéh ánínsabé, Are kaweqtaq míáhne atéhre.

29 Manikámé peh morá ite Asiu kené Manikápo? Írakaumo. We moke ite Asiu kereq nahnso kereqne Maniká míre.

30 Maniká peh morá ánínéna ite Asiu kereq nahnso kereqsabé peh morá iwíáhíre. Ite Asiu kereq nahnso kereqka wensabé aiq pútare atonayabé Manikánka itensabé, Ite kaweqtaq míáhwe aitéhre.

31 Minayabe Mósísine ehwehnsabé abehq éhwéh míre éq anetaníbo enehknono? Ahqáho. Íraukaumo. Manikáne ahninkáwánsabé aiq pútare atona puaq Mósísine ehweh kaweq éhwéhne págegeue irarúne.

4

Manikánka Ébárahma kaweqtaq míéh áníne ú ehwehne.

1 Ébárahmawe ite Asiu kené igaqna míowe. Wensabé aneq iwíáhonehknono?

2 Ébárahmaga kaweq arámbéhriúnsabe Manikánka, Are kaweqtaq míáhne atoo? Írakaumo. Wene arambehriyabé Ébárahma kaweqtaq míáhne atotaq tahirímé wewensabé iwíáh íwíáhú irino. Íre wega arambehriúnsabe peh morá Manikánka miraúnsabe Ébárahmaga wewensabé íre iwíáh íwíáhorahúwe.

3 Manikáne ehwehnka mahraréna,
Manikánka teawu ehwehnsabé Ébárahmaga aiq pútare atonsabé Manikánka wensabé, Are kaweqtaq míáhne atowe íre. *(Stat 15.6; Jeremiaia 2.23)*

4 Arambehri anínká ápeq pehipi íre meyéhre. Wega arambehrii puana wene wahnahnka ápeq áwíre.

⁵ Wehukeníká wewene arambehriyabé íre iwíáh iwíáhia peh ahababáq ke kaweraritahráhi anínsábé aiq pútare atéhrana Manikánka mi anínsábé, Are kaweqtaq míahne atéhre.

⁶ Manikánka, Ite kaweqtaq míáhwe arito keyabé Tébitiga naho naho iraréna iwíáh iwíáhuwe. Íre sene kaweq arámbéhriyábé kaweraritowana iwíáh iwíáhuwe.

⁷ Minayabe Tébitiga Manikáne púkuipéq naho aiq sehiranue mahraréna, Manikánka sene ahababáq kaqsuena kawerarítéh kéwé sirupipeq eyoyói ke méra iwíáh iwíáhowe.

⁸ Itene Wahnahnka sene ahababáqsabe íre ehweh arítéh kéwé sirupipeq eyoyói ke méra iwíáh iwíáhowe úwe. (*Buk Song 32.1-2*)

⁹ Manikánka kawerarítéhrara sirupipeq eyoyói kewe peh morá síú amurúruáh Ásíú kébo? Ahqáho. Íre sebatara. Manikánka síú íre amurúruó nahnsó kéreq moq kawer-arítéhrara sirupipeq eyoyóire. Ébárahmaga Manikánsabe aiq pútare atonsabe Manikánka wensabé, Are kaweqtaq míahne atowe teiewóge.

¹⁰ Ébárahmane áú íre amurúruotaq kaweqtaq míahne atoo? Wene áú amurúruotaq kaweqtaq míahne atoo? Árahtaq kaweqtaq míahne atoo? Wene áú íre amurúruotaq kaweqtaq míahne atowe.

¹¹ Wene áú íre amurúruotaq Ébárahmaga Manikáne ehwehnsabé aiq pútare ato púana wensabé, Are kaweqtaq míahne atowe. Kaweqtaq míahne atonsabe mó ke sokigi arinkeheéna anehe Manikánka Ébárahmansabé, Áú amurúruo atowe. Minayabe Ébárahmaga Manikánsabe téh aiq pútare ato púana síú íre amurúrusa peh moke aiq pútare atáh kéné sinahbúwá úkirana Manikánka sensabé, Ite kaweqtaq míáhwe arítéhre.

¹² Asiu kegá pehipi síú amurúruáhmé Ébárahmawe sinahbúwábo? Írakaumo. Ébárahmane áú íre amurúruótaq wega Manikáne ehwehnsabé aiq pútare atowe. Aiq pútare atowara wega aiq pútare atáhnserahno kewé Ébárahmawe sinahbúwá míéhre.

Manikáne ehwehnsabé aiq pútare atéh éhwéhne.

¹³ Manikánka Ébárahmareq wene anahwaréhreqsabé, Mókakewe itega mah marákó marákó awaq miagéhe teriuwe. Segá Mósísine ehweh kawerue sehgiúnsabe teriuwo? Írakaumo. Segá Manikáne ehwehnsabé aiq pútare ato púana wega sensabé, Ite kaweqtaq míáhwe aritena awaq miagéhe teriuwe.

14 Peh Mósísine ehweh kawerue sehgió kégá awaq miáhtáq tahirímé Manikáne ehwehnsabé aiq pútare atáh ké íre awaq miówana Manikánka mirainauge ú ehwehmé abehrúki irino.

15 Manikánka Mósísine ehweh anterúáh ké kamah arinkéhe. Nahnso kegá Mósísine ehweh sene siahrrerate íre írátíáhwe. Minayabe itega mi keyabé íre ehweh aritahráhué.

16 Manikánka Ébáráhmareq moke wene anahwaréhreqsabé iwíáhéna, Séhréh ariteyabe níre éna ínégá mirainauge úwe. Mirainauge ú púana wensabé aiq pútare atáh ké kaweraritankéhe. Manikánka peh morá Mósísine ehweh sehgió ké kaweraritankéhbo? Írakaumo. Ébáráhmaga wensabé aiq pútare atonserahno kereq moq kaweraritankéhe. Ébáráhmawe ite Manikánsabe aiq pútare atona kené iteinahbúe.

17 Minayabe Manikáne ehwehnka aiq mahraréna, Ínéga miraunka arewe áhnte nahnsó náhnsóné sigaqna míankehe ire. *(Stat 17.5; Aisaia 48.13)*

Ébáráhmaga wensabé aiq pútare atotaq Manikánka tagéna wensabé aiq pútare atáh kéné sigaqna míankehe atowe. Ébáráhmaga aiq pútare ato anímé we Manikánéna pusa ké oganúq sitena íre kéh náneq ábóraq kahno atéhrana ábóraragire.

Ébáráhmaga Manikánsabe kawerue aiq pútare ato ehwéhne.

18 Manikánka wensabé, Arewe áhnte nahnsó náhnsóné sigaqna míankehe úwana Ébáráhmaga aiq pútare atena áwénunúwe. Manikánka, Arenanahréh áhnte míagehe atonsabe Ébáráhmaga mi ehwéhnsabé aiq pútare atena áwénu aruqarurúwe.

19 Aiq pútare atena áwénu aruqaruréna peh íregárita q ópéq 100 ópéq míonsabe naho korééna wene anonka taropagúwe. Wene ahre Sárahe orení úkúnsabe wega ani íre maqmi-ahráhué. Minawé Ébáráhmaga tagéna, Manikánka tení éhwéh péhe éhwéhpómo íre iwíáhué. Írakaumo. Mira iwíáh íre iwíáhia peh aiq pútaq aginawire éna áwénunúwe.

20 Áwénunéna árahinabomo iwíáh íre iwíáhia peh teawu ehwéhnsabé aiq pútare ato puana págegeue ambubu atawéna Manikánsabe iwíáh iwíáh atowe.

21 Iwíáh iwíáh atena, Manikánka moke miraorahi aní púana wega teníátái ehwéh aiq pútaraginawire iwíáhéna áwénunúwe.

22 Ébáráhmaga Manikáne ehwehnsabé aiq pútare atonsabe Manikánka wensabé, Are kaweqtaq míahne atowe.

23 Manikánka wensabé, Are kaweqtaq míahne ato ehwéhmé íre peh morá Ébáráhmansabé sehiranúwe. Írakaumo.

24 Itensabéákáq teíre. Sísa itene Wahnah pukúwana Manikánka we iriwe oganúq atowe. Itega oganúq ato

anínsábé aiq pútare atáhnaraq wega itensabé, Kaweqtaq míáhwe aitankéhe.

²⁵ Segá Sísa subiq suaneherautaq Manikánka mi ke íre saiq-naritowara subiq súówana itene ahbabáqsabe putiowe. Ite kaweraitankeheéna Manikánka we iriwe oganúq atowe.

5

Manikánka itensabé, Ite kaweqtaq míáh ké wóe ú ehwehne.

¹ Sísansabé aiq pútare ataráúna puana Manikánka kaweraitena, Kaweqtaq míáhwe aitaráire. Wega kaweraitaráinsabé ite insahwé aitena irunukiq ita itaire. Itene Wahnah Sísa Karáhénsabe miraurainka Manikánka irunukiq ita itaire.

² Sísansabé aiq pútare ataráuna puana Manikánka itensabé, Ínéba sero éna séhréh aita aitaire. Séhréh aitéhraq Manikánka kaweqtaq mía míainserah itega mókake weba méq we tahnsánue kaweqtaq mía míaoneheqmúne íwíáhúnayabé itene iru eyoyóire.

³ Íre peh morá minayabe iru eyoyóire. Íre kaweragi tanáhráq ebeqme itene iru umeh agire. Mi tanáhráq iwíáhéq, Sísa né sánsá íre sueq peh ambubu atione iwíáhúne. Mira iwíáhúnayabé itene iru eyoyóire.

⁴ Manikáne sansá ambubu atíáhnaga ahbabáqsabe ahqáho atahráhu. Ahqáho atáhnaraq wega séhréh aitanawire iwíáhéq wega ite kaweraitanawire éq áwénunúne.

⁵ Áwénunúnaraq íre pehipi áwénunúne. Írakaumo. Manikánka Wenawa iteba eqmaq áuwátáiraq ite mó keyábé irutaboirigeheéna wenawanka séhréh arite sansa sokigi aíraq ite íre pehipi áwénunúne.

⁶ Ite ahbabáq aruqaruréq kaweqtaq íre míahrahúnana awehraq tanáhráq Sísa Karáhéga ite meirena kaweraitanieéna putiowe.

⁷ Tábúsoréh ání séhréh atanieéna mó anínká pukinabo? Írakaumo. Minawé íre wehukene sánsáne. Anotah kawéq ání séhréh atanieéna mó anínká pukinabomo.

⁸ Ite ahbabáq animáí míaraunaraq Sísa Karáhéga ite kaweraitanieéna putiowe. Miraú púana Manikánka itensabé anotahtaq arutaboirire ue aiq sokigi aíre.

⁹ Sísa Karáhé putiotaq wene korahq tunsabe Manikánka itensabé, Kaweqtaq míáhwe aitéhre. Kaweqtaq míáhwe aitena ite anotah sehréh aita aitaéna mókake mó ke ehweh aríténa ite íre ehweh aitanawire.

¹⁰ Ite Manikáne naruo animáí míaraunaraq wenahni putionsabe Manikánka insahwé aitaráire. Amahnága Sísa oga mía míai anínká ite insahwé aitarái kebá ména séhréh aita aitaire.

11 Minawé aiq pútaq ehwéhnsábé iwíáh iwíáhúne. Maniká Iteribonsabé moq iwíáh iwíáhúne. Itene Wahnah Sísa Karáhéga insahwé aitéhnsábé Maniká Iteribonsabé anotah iwíáh iwíáhúne.

Éhrámaga miraúnka puké sansa áhwárówana Sísa miraúnka oga mé sansa áhwáro ehwehne.

12 Itega tagarionawe naho naho mah marákó marákó ahbabáq íre kotaq peh morá ánínká ahbabáq áhwárowe. Wega ahbabárúnka puké sansa áhwárowe. Moke anehe piah ké moq ahbabáruronsabé puku pukuowe.

13 Mósísiga sehgióro ú ehweh íre irarútaq mah marákó marákóipéqté kégá ahbabárowe. Sehgióro ú ehweh íre irarú púana Manikánka mó aniné ahbabáq mó aniné ahbabárue íre iwíáhúwe.

14 Ahbabáq íre iwíáhúwara Éhrámareq wene animárínseq puku pukuowe. Mósísi mío tanahráqkákáq pukuowe. Éhrámaga Manikánka pehragáhno ú ehweh anteruowara anehe piah kégá moq ahbabáráera pukuowe.

Éhrámawe anehe sú aniné pikísah tahnsáne.

15 Éhráma peh morá ání ména o sansa áhwárówana we anehe sú anímé peh morá ánínká moq o sansa áhwárówana íre monseráh sánsátaré wíre. Ahqáho. Írakaumo. Sísa sánsánká Éhrámane sánsá kiotaikire. Éhrámaga ahbabárúnsabe wereq moke mó kereq puku pukuowe. Sísa Karáhéga áhnte ke séhréh aitanieéna itene ahbabáqsabe putiowe. Putionsabe Manikánka itensabé arutaboíréna séhréh aitena oganúq ítéhre.

16 Oganúq ítéh sánsámé Éhrámaga ahbabáru sánsámé íre peh morá sánsáne. Ahqáho. Írakaumo. Oganúq ítéh sánsánká ite kaweraitehrana Éhrámaga ahbabárú sansanká ite anotahtaq íre kaweraitéhre. Éhrámaga peh morá ání ména ahbabárúnsabe Manikánka ite ómi kamah aiuwaq pukorahúne. Áhnte ahbabárowana Manikánka o sansanue oganúq itena itensabé, Kaweqtaq miáhwe aitéhre.

17 Peh morá ánínká ahbabárúnsabe ahbabáqka áhnte wehuké saiqnaríéhrra puku pukuowe. Puku pukuowana oganúq ítéh sánsánká Éhrámaga ahbabárú sansa kiotaikire. Sísa Karáhéwé peh morá ánínká miraúnka Manikánka íné eqmaq núwátáirana iteba míarautaq págege arámbéhríéna ótaq sansá, itega íre tagariaro sansánurautaq pehwehrue míaraugaq tagarowe. Itega mina tagéq ahtebahme Manikánka íné eqmaq núwátái aní ména wene arambehri tábúsoqme mira aruqaruge.

18 Kawerue írátiáhro. Éhrámaga ahbabárúnka moke ahbabáronsabé Manikánka ómi mah kehiná kéhíná ehweh ari-tahráhire. Sísá Karáhéga kaweq sansánúnka Manikánka ómi mah kehiná kéhínánsábé, Kaweqtaq míáhwe aitena oganúq itahráhire.

19 Éhráma peh morá ání ména wega Manikáne ehweh an-teruonsabe áhnte wehuké ahbabáq ke úkowe. Sísaga peh morá ání ména Wenabone ehweh tábúsoqme sehgiunsabe áhnte wehuké kaweraito púaq kaweqtaq mía míaorahúne.

20 Wehukega ahbabáq áhnte kéhre siahtebageheéna Manikánka sehgióro ú ehweh náriuwe. Ahbabáq áhnte agúwana Manikánka séhréh aitéh sánsánká ahbabáq sansa kiotaikire.

21 Ahbabáqka wehuke saiqnaríéhrra puku pukuowe. Itene Wahnah Sísá Karáhéga miraúnsabe Manikánka itensabé, Kaweqtaq míáhwe aitena oganúq itena áhntetaq séhréh aitena itensabé, Oga mía míaoro aitéhre.

6

Sísá pukútaq ite moq pukowana ehwéhne.

1 Minayabe aneq íwiáhonehknono? Mahra íwiáhonehknono? Manikánka ite áhntetaq peh íregáritaq séhréh aitankehboq ahbabáq aruqaruroneheqmúne íwiáhonehknono?

2 Ahqáho. Írakaumo. Pusa ké ahbabáq sansa súáhnserah ite moq pusa ké tahnsa méq ahbabáq suone. Minayabe árahue ahbabáq aruqaruronehknono?

3 Ite pusa ké tahnsa úkuna tanáhráq íre ahtebaho? Ite wání meraunaraq itereq Sísá Karáhéreq morá ání tahnsa úkuraunana we pukútaq ite moq pukowane.

4 Ite wání meraunawe itereq Sísá Karáhéreq pukuraune. Pukuraunara we maisarótaq itenkakáq maisarówe. Maniká Iteribo págege aní ména Sísá Karáhé iriwe oganúq atotaq itenkakáq iriwe oganúq itowe. Ite o sansanigeheéna iriwe oganúq itowe.

Ite Sísareq oga mía míáúne i ehwéhne.

5 Sísá Karáhé pukúwaq ite moráráq pukéq wereq itereq morá ání tahnsa úkowane. Mina únsarah Manikánka Sísá iriwe oganúq atotaq itereq moráráq iriwe oganúq itowaq wereq itereq morá ání tahnsa mía míaune.

6 Ite tagarionawe Manikánka itene irupipeqté áhbábáq íwiáh awankátaq táhparowe. Itene ahbabáq íwiáh parabaruanieéna Sísá awankátaq táhparótaq Manikánka itene ahbabáqkakaq mitaq táhparowe. Minayabe amahnága ahbabáqka ite íre saiqnar-iahrahire.

⁷ Itene ahababáqka árahinsabé ite íre saiqnariahrahiro? Ahababáqka pusa ké íre saiqnariahrahire. Ite pusa ké tahnsa úkúna puana íre saiqnariahrahire.

⁸ Sísa Karáhé pukútaq itereq pukowanayabé itereq wereq moráráq mía míaoneheqmúne. Mina aiq pútaq ehwéhne íwíáhúne.

⁹ Ite írátíonawe Sísa Karáhé mó íre pukinae. We pukúwana iriwe oganúq ato púana we mó íre pukinae. Mó íre pukorahi puana peh oga mía míainawire.

¹⁰ We peh morá tánáhráq pukú púana mó íre pukinae. Pukúnka ahababáq sansa aiq saiqnariahre. Amahnága we oga mía míaime Maniká awahbeh sansá miraire.

¹¹ Mina inserahnoro. Itene naho áhbábáq sánsá aiq suto puaq mó íre ahabáronehe íwíáhoró. Itereq Sísa Karáhéreq moráráq oga méq Maniká awahbeh sansá miraoneheqmúne íwíáhoró.

¹² Ahababáqka itene pukorahi inónká saiqnariahnehboq ahababáq apubúue súáhró. Itene irupipeqté íwíáhgá ite áugi ínehboq ahababáq iwiáh apubúue súáhró.

¹³ Itega irutaboiro naneq meyaneehéq itene aiayahnka ahababáriyeho. Ahababáriyehboq ite mó anínká mó anínkáue Manikánsabe, Néne ninonka are áwúge. Wahnahnainto teawéro. Itega pusa ké tahnsa míarotaq Manikánka oganúq ítárái puaq wensabé áhrabéq, Arene kaweq sansá miraoneheqmúne teawéro.

¹⁴ Manikánka séhréh aitéh púana Mósísiga sehgióro ú ehwehnká íre ehweh aitéhre. Minayabe ahababáqka ite íre saiqnariéhre.

Sehgíra sansánká ite saiqnarawé ehwehne.

¹⁵ Minayabe aneq iwíáhonehnikono? Manikánka séhréh aitéhraq Mósísine ehwehnka íre ehweh aitéhnsábé ahababáq aruqaruronehnikono? Írakaumo.

¹⁶ Sehgióra sansánká saiqnariéhmé íre iahtebaho? Ite ahababáq aruqarurirataq ahababáqka saiqnariahnaaraq pukoneheqmóe. Ite Manikáne sansá sehgiórataq kaweq sansánká ite saiqnariahnaaraq kaweqtaq mía míaoneheqmóe.

¹⁷ Menah itega ahababáq aruqarururotaq ahababáqka ite saiqnariaraire. Saiqnariaraitaq mó kegá aiq pútaq ehwéh íwáhnorurowaq ireq iwíáh íwíáhéq sehgirowana ahababáqka saiqnariaraimé Manikánka sabi iuwátáire. Minayabe Manikánsabe iwíáh íwíáh atone.

¹⁸ Kaweq sansánká ite saiqnariéhnsábé iwíáh íwíáh atone.

¹⁹ Íre irasa ké míéhboq kawerue irageheéna pahsuqme teiúge. Menah itega ahababáqsabe irutaboiréq mira

aruqaruronserah amahnága peh kaweq sansánsábé irutaboírég kaweqtaq miáhro.

²⁰ Ahbabáqka ite saiqnariaraitaq itega kaweqtaq íre miáhrahurowe.

²¹ Itega ahabáruuro sansánsábé amahnága iyehitehre. Itega ahabárurotaqmé kaweq apéq meroo? Írakaumo. Mina onserahno kewé pukoneherawoe.

²² Ahbabáqka ite saiqnariarairana Manikánka sabirutairaq wene arambehri animárí úkurowe. Minayabe ite kaweqtaq méyabe iwiáh íwiáhég oga mérapeq mía míaoheqmqóe.

²³ Ahbabáqka saiqnariéhnká aneq apéq wehuke siro? Ahbabáqka saiqnariéh ké pukoneherawoe. Itene Wahnah Sísá Karáhénsabe aiq pútare atona kewé Manikánka wáh kaweraitena oganúq itena, Sísareq ahriahri mía míaooro aitéhre.

7

Oganúq itonsabe kaweq sansánonehe i ehwéhne.

¹ Néne iyahnabo animáríno, itega Mósísiga miraoro ú ehweh aiq ahtebahwe. Wehukene oga mé tanahráq mah ehwéhmé anterúéhataq mi ehwéhnká ehweh aritahráhire. Se pukirataq mi ehwéhnká se íre ehweh aritahráhire. Minawé aiq írátíáh mino.

² Mi ehwéhnká, Arenawehqpa mía míáuño únsabe wenawehq oga míéh tánahráq áuwéh áhréwé mi ehwéh aiq anterúéhre. Wenawehq aiq pukirana mó weh kéréhmé mi ehwéh íre anterúéhre. We puki puana mi ehwéh íre anterúéhre.

³ Wenawehq oga míéhtáq mó weh kéréhrana mi ehwéhnká, Are ahababáq ini móne atéhre. Wenawehq pukínaraqmé we mó weh kérahráhire. Wenawehq puki puana mó wehkinsabé mi ehwéhnká, Are ahababáq ini móne íre atahráhire.

⁴ Néne iyahnabo animáríno, ite mi iní tahnsa móe. Sísá Karáhé pukútaq ite moq pukunsabé Mósísine ehwehnka amahnága íre ehweh aitéhre. Manikánka wenahni iriwe oganúq atowaq Sísane animárí ukéq wene arambehri miraoneheqmqúne.

⁵ Iteitene ahababáq iwiáhgá saiqnariarai puag Mósísine ehweh ireq mi ehwéhnsábé iuwahriehre éq pukorahúna ahababáq aruqarurúne.

⁶ Sísareq moráráq pukowanayabé ite saiqnariarai naneq soraq iuwena Mósísine ehweh moq soraq sueq amahnága Manikáne Awanka sokigi aí ó sánsánúne. Íre Mósísiga sehgióro ú sansa peh Manikáne Awanka sokigi aí ó sánsá sehgioneheqmqúne.

Ahababáq sansanká ite ahabáraithehre i ehwéhne.

7 Ite ahabábáronaraqmé aneq iwíáhonehnikono? Mósísine ehwehme ahabábáq ehwehne iwíáhonehnikono? Írakaumo. Peh morá mi ehwéh írátáunsabé ahabábáq ani múge iwíáhhuraage. Mi sehiránká mahraréna, Mó aniné ménsámehnsánsabe aigará pabekíneho ire. Mi ehwéh írátáunsabé íné tagaríomé mó aniné ménsámehnsánsabe nigará pabekime ahabábáq míre.

8 Mi ehwéh irena íre sehgoráhuraunsabé ahabábáqka íné saiqnariarairana áhnte íre kaweq sansá néne nirupipeq áhwaraire. Mósísine ehweh íre kéhtáq tahirí ahabábáq árahue ahteboána iripo?

9 Mósísine ehweh íre írátáutaq, Íné kaweq aní múge iwíáhhuraage. Anehe mi ehwéh kawerue irena, Ahqáho. Íné ahabábáq ani

10 púana pukorahuge iwíáhhuraage. Wehukega oga míageheéna Mósísiga mi ehwéh irarúwe. Mi ehwéh irena, Íné íre oga míahrahuge éna peh pukorahuge iwíáhhuraage.

11 Mi ehwéh irena íre sehgoráhuraunsabé ahabábáqka péhe sánsá aintena saiqnariarairana, Íné pukorahuge iwíáhhuraage.

12 Minayabe anere enehnikono? Manikánka iwíáh atowana Mósísiga irarú ehwehmé Manikáne ehwehnéna tábúseréh éhwéhnéna kaweq ehwéh míre.

13 Mi kawéq éhwéhnká íné íre kaweraintáráiro? Írakaumo. Mi ehwéh írátáugana ahabábáqka saiqnarawéna íre kaweraitáaire. Íné áhnte ahabábáq ání ména pukorahuge iwíáhinkeheéna mi éhwéhnká sokigi aníatáire.

Ahabábáqka ite saiqnariéh éhwéhne.

14 Ite írátónawe Manikánka iwíáh atowana Mósísiga mi ehwéh irarúwe. Minayabe mi ehwéh kaweq éhwéhnirana ahabábáqka íné saiqnariéhana Maniká awahbeh sansá íre sehgoráhéna peh ahabábáq aruqaruruge.

15 Íné nuwahbeh kawéq sánsá mirainie iwíáhhume íre mira aruqaruruge. Peh íre nuwahbeh ahabábáq sánsá mira aruqaruruge. Aneqsabé mira aruqarurugo? Minawé íre niahteboge.

16 Íné nuwahrieh ahabábáq sánsá mira aruqarurugana Mósísine ehwehnka néne ahabábáq sokigi anírana mi éhwéhmé peh kaweq éhwéhne iwíáhhuge.

17 Minayabe íre ínénéga peh nirupipeqté áhbábáq iwíáhgá saiqnariéhniká ahabábáq aruqaruruge.

18 Kaweq sansá mirainauge uganawe íre miraorahuge. Íre miraorahunsabé íné tagaríomé nirupipeq kaweq iwíáh íre kéhre.

19 Íné nuwahbeh kawéq sánsá mirainie íwíáhume íre mira aruqaruruge. Peh nuwahrieh ahabábáq sánsá mira aruqaruruge.

20 Íné nuwahrieh ahabábáq sánsá mira aruqarurunsabé íre ínénega peh nirupipeqté áhbábáq íwíáhgá saiqnariéhniká ahabábáq aruqaruruge.

21 Íné mahraue tagaríóge. Íné nuwahbeh kawéq sánsánsábé íwíáhutaq ahabábáqka saiqnariéhnsábé íre miraorahuge.

22 Manikáne sansá peh kaweq sansáne íwíáhéna mi sansánsábé íwíáh íwíáhuge.

23 Mirainauge íwíáhugana nirupipeq mó íwíáh kéhre. Ahabábáq íwíáhgá kaweq íwíáh kiotaiki puana ninonka nirutaboiru ahabábáqká saiqnariéhhrana ahabábáq aruqaruruge.

24 Íné ahabábáq ani mío púana nirupipeq áhnte umehire. Insega séhréh aintena sabi nuwankéhbo?

25 Ahabábáqka saiqnariéhnsábé pukorahuge. Manikáne sansá sehgieyabe nírana peh nirutaboiru íwíáhgá saiqnariéhhrana ahabábáruge. Minayabe insega séhréh aintena sabi nuwankéhbo uge. Sísa Karáhé itene Wahnahnka miraúnka Manikánka séhréh aintena sabi nuwahráhire. Minayabe wensabé íwíáh íwíáh atóge.

8

Sísa Karáhéga itene ahabábáq kaqiuwena Manikáne Awa iteba eqmaro ehwehne.

1 Sehgióro ú ehwehniká Sísa Karáhéreq mía míaúna ke íre ehweh aitéhre.

2 Aneqsabé íre ehweh aitehro? Ahabábáqka ite saiqnariéhnsábé pukorahúnaraq Manikáne Awanka oganúq itena sabi íúwéhre. Sabi íúwéhhrana Sísa Karáhéreq mía míaúnayabé íre ehweh aitéhre.

3 Mósísiga sehgióro ú ehwehniká itene ahabábáq íre kaqiuwahráhire. Árahinsabébo? Itega mi ehwéh íre sehgioráhúne. Minayabe mi ehwéhniká íre kaweritahráhire. Íre kaweritahráhinsabé Manikánka webataq wewega itene irupipeqté áhbábáq íwíáh kaqiuwankeheéna wenahni eqmarowe. Eqmarowana ite tahnsá wéhúkéní úkéna itene ahabábáqsabe putiowe.

Itene ahabábáqsabe putiotaq Manikánka mi ahabábáq kaqsuonsabe amahnága itene ahabábáq íwíáhgá ite íre saiqnari-ahrahire.

4 Íre iteite iuwahbeh ahabábáq íwíáh peh Manikáne Awanka íwíáh aitehraq we awahbeh íwíáh miraonsabé kaweq sansá Mósísine ehwehniká irari sansá mira aruqarurúne.

5 Sene sirupipeqté áhbábáq íwíáh mirao kegá ahbabáq sansansábé iwíáh iwíáhowe. Manikáne Awanka iwíáh aritéh arámbéhrí mirao kegá wene sánsánsábé iwíáh iwíáhowe.

6 Sene sirupipeqté áhbábáq sánsánsábé iwíáh iwíáho kegá pukoneherawoe. Manikáne Awanka awahbeh sansánsábé iwíáh iwíáh atáh kegá oga mía míaowana sirunukiq sítéhre.

7 Sene sirupipeqté áhbábáqsábé suwahbeh kegá Manikáne ehweh íre sehgira peh anteruera Manikáne naruo míáhwe.

8 Sene sirupipeqté áhbábáq íwíáh sehgió kegá Maniká awahbeh sansá íre sehgiórahwe.

9 Manikáne Awanka itene irupipeq mía míairaq itene irupipeqté áhbábáq íwíáh íre miraia peh Manikáne Awanka iwíáh aitéh iwíáh miraowe. Sísá Karáhéne Awanka wene arupipeq íre mía míai anímé we íre Sísá Karáhéne ani míre.

10 Itega ahbabáruronsabé itene inonka pukorahi naneq mire. Sísá Karáhéga itene irupipeq míéhraq kaweqtaq míahrahéq iteyuwame oga mía míaowe.

11 Manikáne Awanka itene irupipeq mía míáináraq wega Sísá Karáhé iriwe oganúq atonserah itene pukorahi inónká moq mókake iriwe oganúq itankéhe. Manikáne Awanka itene irupipeq mía míai puana mirainawire.

Manikáne Awanka séhréh aitéhraq ite Manikáne animárí úkorahúna ehwéhne.

12 Minayabe ite anotah arámbéhrí kéhre. Mi arámbéhríwé íre itene irupipeqté áhbábáq sánsá miraé arámbéhrí wíre. Ahqáho. Írakaumo. Néne iyahnabo anímáрино,

13 itene irupipeqté áhbábáq íwíáh mirairataqmé pukoneheqmóe. Manikáne Awanka séhréh aitéhnsábé itene irupipeqté áhbábáq íwíáh kaqsueq íre mirairataq oga mía míaoneheqmóe.

14 Manikáne Awanka iwíáh aritéh iwíáh sehgió kéwé Manikáne animárine.

15 Manikánka Wenawa iteba eqmarowana Wenawanka ite saiqnarawéna áhre aitanabo? Írakaumo. Wene animárí míagehéna eqmarowana Wenawanka ite págege aitéh púaq ite Manikánsabe, Iteriboe atone.

16 Manikáne Awanka itene irupipeq ména, Néne animárí móe tei teininsabé ite tagarionawe ite Manikáne animárí múne.

17 Ite Manikáne animárí míona puaq ite mókake wega ina naneq kaweq naneq awaq mianeheqmúne. Sísá Karáhé, iteruwahga aiq awaq mionserah itega mókake moke kaweq naneq awaq mianeheqmúne. Segá Sísá áwíoqnonserah ite moq íwíoqnagehe. Íwíoqnehrataq Sísane sánsá kawerue sehgiónaraq mókake we tahnsá méq wereq mía míaoneheqmúne.

Kaweqtapéq awaq me ehwéhne.

18 Mah marákóipéq miona tanáhráq íérinka irupipeq umehire. Mókake téhrehabeq míáhnaraq áhnte kawéqtápéq púana irupipeq anotah eyóyóinae. Anotah eyóyói naneqka umehi naneq kiotaikína puana umehinsabé anetaníbo íwíáhéq kawéqtapéqsábé áwénunonehe.

19 Ite Manikáne animárí púana wega mibeqté kaweraitahna sansá sokigi ainarag ahtebanehe. Mi tanáhráq sínaraqsábé moke Manikánka miráú naneqka arutaboirena áwénunire.

20 Téhwe moke miráú naneq anotah kawerarowana anehe abehrúkúwe. Íre wewega abehrúkúwe. Írakaumo. Peh Manikánka abehrúkúno atowana mira agúwe. (*Stat 3.17-19*)

Amahnága mi naneqka Manikánka kawerarahna tanáhráqsábé áwénunire.

21 Mókakewe moke miráú naneq mó íre kárékinae. Manikánka omasa tánáhráq moke mi naneq kawerarankéhe. Ahbabáqka ite wene animárí íre saiqnariahrah inserah kareki sansánká moke miráú naneq íre saiqnariahrahire.

22 Ahre inínká ani maqmianaitaq érinsabé uwo uwoire. Ite tagarionawe uwo uwoinserah moke miráú naneqka naho naho uwo uwoéna amahnágaákáq uwo uwoéna kaweq tanáhráq sínaraqsábé áwénunire.

23 Uwo uwoéna kaweq tanáhráq sínaraqsábé áwénuniraq ite wehukega moq uwo uwoéq áwénunúne. Manikánka Wenawa téh iteba eqmarowana iteba mía míaéna séhréh aitéhre. Minayabe anehe wega itene inonkansabé, Kaweq inónká úkúno aitená néne animárí móe aitanawire. Mi tanáhráqsábé arutaboiréq áwénunúne.

24 Manikánka ite kaweraitena oganuq itáráirana amahnága inonka kaweraitahna tanáhráqsábé áwénunúne. Áwénunúna naneq tagónaraq tahirí íre áwénunúna irino. Aiq tageh anínká mó íre áwénunire. Wega aiq tageh puana aneqsabé mó áwénuninkehbo?

25 Itene iuranka íre tagóna naneqsabé áwénunúne. Manikánka aiq mirainawire íwíáhéq pehwehrue áwénunúne.

26 Íre págege ke mionana Manikáne Awanka séhréh aitéhre. Manikánsabe, Aneq ehwéh púrerue teawenéhkono únana Manikáne Awanka séhréh aitéhre. Wega itene irupipeq míhraq itega íre ehwehnorahúna tanáhráq peh mukaq mukaqsúnana ite séhréh aitanieéna wene íwíáh Maniká teawena iteitene umehi naneqsabé púreraitéhre.

27 Manikánka itene irupipeqté íwíáh tagariéhre. Wenawanka Maniká awahbeh sansá tagariéh púana ite wene animárínsabé púreraitéhrana Manikánka wene púreq ehwéh íréhre.

28 Wenahni táhnsá míageheéna Manikánka omaq itowaq wensabé irutaboírúne. Ite tagarionawe ite meirena kaweraítanieéna Manikánka moke kaweq tanáhráqkákákq moke íre kaweq tanáhráqkákákq séhréh aitéhre.

29 Téhwé Manikánka ite tagariowe. Tagarawéna wenahni táhnsá míageheéna ite omaq itowe. Sísa iteruwah ebeq kéna míowaq ite wenábáqmari míone.

30 Manikánka ite omaq ito ke íáhrabéna itensabé, Kaweqtaq miáhwe aitéhre. Kaweqtaq miáhwe aitéhnsabé wega itensabé, Ínéba méq kaweqtaq mía míaunserah míagehe aitowe.

Manikánka itensabé ahriahri arutaboíraitéh éhwéhne.

31 Manikánka itensabé, Ínéba méq kawetaq mía míaunserah míagehe aítionsabe aneq iwíáhhonehknono? Wegá ite íéhneh aitéhnsabé itene naruoga íre saiqnariahrahó mino.

32 Manikánka wenahni íre saiqnatasa peh moke itene ahbabáqsabe pukinkeheéna eqmarowe. Wegá íre saiqnato puana moke kaweq naneq náiena séhréh aitanawire.

33 Wene animárí míageheéna Manikánka ite omaq ito púana insega ite ehweh aítankéhbo? Írakaumo. Maniká wewega itensabé, Kaweqtaq miáhwe aitéhre.

34 Manikánka kaweráito púara inseréhga itene ahbabáqsabe ehweh aitera kamahigéhbo? Írakaumo. Sísa Karáhéga itene ahbabáqsabe putiowana iriwe oganúq atowana wega amahnága Maniká Iteribone ayah púpeq ména itensabé púreráitéhre.

35 Sísa Karáhéga itensabé arutaboíraitéhre. Íre kaweq tanáhráq sínawe, íeri tanáhráq sínawe, íwíoqné tanáhráq sínawe, ehwehráhna tanáhráq sínawe, tabonah tanáhráq sínawe, pukorahúna tanáhráq sínawe, ite subiqme kamah áira tanáhráq sínawe Sísa itensabé íre arutaboírria peh iuwankéhbo? Írakaumo. Moke mi tanáhráq moq arutaboíraitena iteba mía míainawire.

36 Minayabe Manikáne ehwehnka mahraréna, Arene animárí míonayabé sega ahkakebopoq iubi q suaneherawoe. Wehukega sipisípiq subiq súáhnserah ite moq iubi q suanehe iwíáhowe ire (Buk Song 44.22)

37 Moke teiyú tánáhráqsabé áhreonehknono? Írakaumo. Sísa itensabé mi tanáhráqkákákq arutaboíraitena íéhnehi puaq itene naruo kiotaikorahúne.

38 Mó kegá miraonsabé wega itensabé íre arutaboírria peh túbáh aginabo? Írakaumo. Ite pukonaraqmé oga míonaraqmé Manikánka itensabé íre arutaboírria peh túbáh aginabo? Írakaumo. Íópeqté kéwé owainawamarímé anotah wahnáh kéwé sega miraonsabé Manikánka itensabé íre arutaboírria peh túbáh aginabo? Írakaumo. Amahnága íre kaweq tanáhráq

kéhnsábé mókake íre kaweq tanáhráq sínaraqsábé Manikánka itensabé íre arutaboria peh túbáh aginabo? Írakaumo.

³⁹ Sehwerapeqté náneq kéhnsábéwé, maraipéqté náneq kéhnsábéwé, Manikánka moke miraro naneq kéhnsábéwé Manikánka itensabé íre arutaboria peh túbáh aginabo? Írakaumo. Itene Wahnah Sísa Karáhé kéronayabé Maniká Iteriboga íre túbáh agia peh ahriahri itensabé arutaboiritanawire. Minawé aiq tagaríóge.

9

Poraga Ísara keyábé arutaboírú ehwehne.

¹ Íné Sísa Karáhéne ani míó púana péhe éhwéh íre teiasa peh aiq pútariahnsanuge. Manikáne Awanka nirupipeq ména aiq pútaróne aintéhre.

² Nánuwahrah Isará ké Sísa Karáhé íre tagaríáhnsábé nirupipeq umeh agu aguire.

³ Nánuwahrah Isará kégá Sísa kéréra oga míáhtáq tahirímé íné iraipéq pokéyabe íre ahqáho u irino.

⁴ Ísara ke Manikáne animárí míageheéna Manikánka naho omaq itowe. Omaq itowara igaqnaréhga Manikáne págege tehreh naneq tagowana wega omasa éhwéh teriuwe. Wegá Mósísi iwíáh atowana sehgióro ú ehweh teriuwe. Manikánsabe iwíáh iwíáh ató sansa sokigi ariena mókake awinauge ú ehweh teriuwe.

⁵ Itene igaqnaréh anotah ke míówe. Sísa Karáhéga mah marákóipéq tutaq wenano Ísara iní míówe. Sísa Maniká ména moke miráú naneqkakáq wahnahniraq wensabé ahriahri iwíáh iwíáh atone. Aiq míre.

Manikánka Ísara kebá miráú sansansábé éhwéhne.

⁶ Naho naho Manikánka Ísara keyábé, Néne animárí míageheéna omaq itóge úwe. Amahnága áhnte Ísara kegá Manikánsabe suwahriehre éra íre wene animárí míáhwe. Minayabe Manikánka teriu ehweh abehq úkiro? Írakaumo. Manikánka Ísara kené sinahwaréh wene animárí míageheéna ómi íre omaq sitowe.

⁷ Minayabe wega íre moke Ébárahmane animárí omaq sitowe. Peh morá wenahni Áhísáhkine animárí Ísara kené sigaqnaréh míówe. Manikánka Ébárahma naho teawena, Arenahni Áhísáhkiwe itene igaqna míankehe úwe. (*Stat 21.12*)

⁸ Mah éhwéh áwahewé íre Ébárahmane ahrega maqmaro animárinká Manikáne animárí úkowe. Írakaumo. Peh Manikáne ehwehnsabé aiq pútare ata atao kegá Ébárahma kahnáh kée ue síwirarítáhwe.

9 Mi ehwéhnúmé Manikánka Ébárahmansabé naho mahraréna,
Mó opéq kouwekinaraq Sáraħ arene ahrega animai maqmarankéhe úwe. (Stat 18.10,14)

10 Mó ehwéhnsábé iwíáħoro. Áhísáħkine ahre wenáwíq Árebékaga morágáké téħraníté maqmiowe. Sibowáwé peħ morá itene igaqna Áhísáħkie.

11 Sinowagá maqmianaútaq sega kaweq sansánkákáq ahbabáq sansánkákáq íre miraorahuye. Minayabe íre seyene arambehriyabé peħ morá Maniká awahbeh iwíáħgá aiq pútaraginkeheéna omaq sitowe.

12 Mi tanáħráq Manikánka sinowansábé, Ebeq piah anínká aneħe piah aní awahbeh arámbéħrí mirainkehe úwe. (Stat 25.23)

13 Minayabe Manikáne ehwehńka aiq mahraréna, Aneħe piah aní Sékópansabé nirutaboiréna ebeq piah aní Ísonsabé nuwahriehre ire. (Lo 21.15)

14 Manikánka aiq irarúnsabe aneq iwíáħonehńkono? Wega íre tábúsoq sitéħre iwíáħonehńkono? Ahqáħo. Mira iwíáħ íre orahúne.

15 Manikánka Mósísinsabé naho mahraréna, Ínénega iwíáħu aní séħréħ ataníe. Ínénega niruní ánínsábé nirutaboirataníe úwe. (Kisim Bek 33.19)

16 Manikánka weħukení omaq atáħnsábé íre mi aniné iwíáħ wíre. Íre wene arambehriga séħréħ atéħrana peħ Manikánka weħukenínsábé arutaboiréna séħréħ atéħre.

17 Mósísi Ísipi marárórápéq míotaq Manikáne ehwehńka mibeqté wáħnáħnsábé mahraréna,

Néne págege sansá sokigi arinieéna wahnahnúno atárauge. Minayabe mah kehiná kéhínánká néne págege sansá aħtebaģeħe ire. (Kisim Bek 9.16)

18 Minayabe Manikánka weħuke tagéna iwíáħéna mó keyábé arutaboiréna séħréħ aritena mó keyábé, Saiyo anímáří méq mitaq míáħro arítéħre.

19 Ite míáħrabeqte ánínká ínénsabe, Maniká wewe awahbeh iwíáħ mirainsabé árahinsabé itene ahbabáqsabe ehweh aiteħro kasenire. Kasenéna, We awahbeh iwíáħ mirainsabé weħukenínká we awahbeh iwíáħ íre miraorahi mino ire.

20 Itewe peħ weħuke puaq Manikánsabe abehq éhwéh kaseniyeho. Kunubaga ehwehńtaq tahirímé miraréh ánínsábé, Aneqsabé mahna tahńsa miraintahno iripo? Írakaumo.

21 Kunuba miraréh áninká peh morá áwánkátáté kawerue mirai kunúbáákáq íroke kunúbáákáq miraime ehweh atan-abo? Írakaumo. Kunuba miraréh áninká wewene arambehri puana we awahbeh iwíáhue miraréhre.

22 Manikánka moq we awahbeh iwíáhue miraréhre. Wehukega wene págege sansá tagageheéna Manikánka kamah arie sansa sokigi arítéhre. Wega ahababáq keyabé síwénunéna peh mótaq mótarue ehweh aritena anotahtaq kamah arinkéhe.

23 Wega wewe anotah aní mé sansánkákáq wewe págegeue séhréh aite sansánkákáq sokiginieéna ite wene animári arutaboiritena iwíáhéna, Mókake ite néne téhrehabeq kaweqtaq míagehe úwe. Mi iwíáhwé peh wewene iwíáhe.

24 Manikánka íre peh morá ite Ísara keyábé arutaboiritena omaq itowe. Wega nahnso keyábé moq arutaboiritena omaq sitowe.

25 Minayabe Manikáne ehweh irarú ani wenáwíq Óséaga púkuipéq sehiranéna Manikáne ehweh mahraréna,

Nahnso keyábé, Menah ite íre nánuwahrah ke woe. Itensabé,
Nánuwahrah kee aritaníe. Íre nirutaboirurau keyábé,
Nirutaboiruge aritaníe úwe ire. (Hosea 2.23)

26 Mi ehwéhnká mó mahraréna,

Wega mi keyábé, Ité íre néne animári móe arítaráurabeq, Ité
iné oga mía míau Manikáne animári móe aitaníe úwe ire.
(Hosea 1.10)

27 Manikáne ehweh irarú ani wenáwíq Áísáiaga naho Ísara keyábé iwíáhéna anotahtaq mahraréna,

Nahmbísibeq arahwé áhnte kéhre. Ísarane anahwaréh mina
tahnsa áhnte agirana Manikánka peh táhmaro kawerar-
itankéhe.

28 Wega mó mah kehiná kéhínánsábé ehweh aritena apubúue kamah arinawire úwe. (Aisaia 10.22,23)

29 Minayabe Áísáiaga mó mahraréna,

Itene moke miraorahi Wahnáhnká anotahtaq kamah aiena
íre túbáh agútaq tahirímé wega Sóróma suwahpeqte
kéreq Kómóra suwahpeqte kéreq subipáhrarutonserah
iteinahréh moq subipáhrarúéh irino úwe. (Aisaia 1.9)

Ísara kegá íre aiq pútare ató ehwehne.

30 Mi ehwéh ireq aneq iwíáhonehnikono? Téhwe nahnso kegá kaweqtaq méyabe íre sirutaboiruwe. Amahnága sega Manikáne ehweh irera aiq pútare atáhnsábé Manikánka sensabé, Ité kaweqtaq míáhwe arítéhre.

³¹ Ísara kegá Mósísiga sehgióro ú ehweh sehgioneheq múne éra mi ehwéh íre sehgioráhowe. Minayabe se kaweqtaq íre míahrahowe.

³² Aneqşabébo? Segá íre aiq pútare atera peh seyene aram-behriyabé iwíáh iwíáhowe. Minayabe wehukega ahtate ébáh íre tagéra siyobetaq pegue inahnsúbónserah segá íre aiq pútare atera peh áhwára áhwáraowe.

³³ Minayabe Manikáne ehwehnka aiq mahraréna, Tagariáhro. Íné Sáióna sawéhrápéq* Ísara kené ahtapeq siyobetaq pegue inahnsúbóráhi ebáh máróge. Mitaq kéhnsábé wehukega surahoneherawoe. Wensabé aiq pútare atáh ké íre siyehitanawire ire. (Aisaia 8.14, 28.16)

10

Ísara kegá Manikáne sansa íre írátíáh éhwéhne.

¹ Néne iyahnabo anímáríno, íné anotahtaq nuwahbehme Manikánka Ísara ke nánuwahrah merirena kaweraritankeheéna púreq aruqaruruge.

² Íné teiúme segá Manikáne sansá sehgieyabe sírara peh mi sansá íre ahtebah puara áhwára áhwáraowe.

³ Manikánka wehuke kaweraitéh sánsá íre ahtebahwe. Peh seyene iwíáho sansá mira aruqaruronsabé Manikánka kaweraitéh sánsá íre sehgiówe.

⁴ Mósísine ehwehnka itensabé, Kaweqtaq míáhwe íre aitahráhirana peh morá Sísa Karáhéga itensabé, Kaweqtaq míáhwe aitahráhire. Minayabe Manikánka moke Sísansabé aiq pútare atáh keyábé, Ite kaweqtaq míáhwe aitéhre.

⁵ Mósísiga sehgióro ú ehweh sehgió keyábé wega naho sehiranue mahraréna,

Néne ehweh kawerue sehgióra kegá oga mía míaiagehe úwe. (Wok Pris 18.5)

⁶ Manikánka Sísansabé aiq pútare atéh ánínsabé, Are kaweqtaq míáhne atéhrana Manikáne ehweh sehgiore. Mi anínká iraréna, Insega íópeq pokinabo itene irupipeq iwíáhiyeho ire. Sísa Karáhé íópeqté kiweranehe iwíáho? Mira iwíáh íre oro.

⁷ Mi anínká mó mahraréna, Insega pusa ké míáhrabeq pokinabo kaseniyeho ire. Sísa Karáhé pusa ké míáhrabeqte tumeranéhe iwíáho? Mira iwíáh íre oro.

⁸ Mi kasé éhwéhnsabé Manikáne ehwehnka mahraréna, Néne ehweh peh wahtotaq kéna itene irupipeq kéhraq íwéhrate irarewe ire. (Lo 30.12-14)

Mi ehwéhme aiq pútare atona ehwéhnsabé íwáhnorúne.

* **9:33:** Sáióna sawéh Sarúsarama suwahpeq kéhre. Mó kegá Sarúsarama suwahpeqsabé Sáiónae ue áwíratówe.

⁹ Íwáhnoréq mahraue teiune. Sísa néne Wahnah mire íwéhrate iraréq wega pukútaq Manikánka iriwe oganúq atonsabe irupipeq iwíáhirataq wega meirena kaweraitankéhe.

¹⁰ Manikánka irupipeq aiq pútare atáh ké insahwé aitena íwéhrate, Sísa néne Wahnah mire irare ke kaweraitéhre.

¹¹ Minayabe Manikáne ehwehnka aiq mahraréna, Wensabé aiq pútare atáh ké íre siyehitanawire ire. (Aisaia 28.16)

¹² Manikánka Ísara kereq nahnso kereqsabé peh morá iwíáhire. Itene Wahnahka Ísara kereq nahnso kereq wahnahnaitena wensabé áhrabo kené ehweh irena kaweraitena séhréh aitéhre.

¹³ Minayabe Manikáne ehwehnka aiq mahraréna, Are néne Wahnah míahno. Íné séhréh ainto ue áhrabira kewé Manikánka kaweraritanawire ire. (Joel 2.32)

¹⁴ Wehukega Sísansabé íre aiq pútare atéhrataqmé árahue néne Wahnah mé íné séhréh ainto ue áhrabigehbo? Sísa éhweh íre íréhrataqmé árahue aiq pútare atagéhbo? Sísa éhweh terí ání íre míahnaraqmé árahue iragéhbo?

¹⁵ Sísa éhweh terié ké íre eqmaq súéhrataqmé árahue korerigéhbo? Minayabe Manikáne ehwehnka aiq mahraréna, Kaweq ehwéh teríra ke sirara tagehrataq sene sirupipeq eyoyóinae ire. (Aisaia 52.7)

Áhnte Ísara kegá kaweq ehwéhnsábé íre aiq pútare ató ehwehne.

¹⁶ Moke kaweq ehwéh íráh kégá mi ehwéh sehgioo? Írakaumo. Minayabe Áísáiaga naho mahraréna, Itene Wahnahno, itega teriuna ehwéhnsábé inseréhga aiq pútare aitaho úwe. (Aisaia 53.1)

¹⁷ Ite tagarionawe ite Manikáne ehweh ironaraq aiq pútare atone. Mah ehwéhme Sísa Karáhéga téh irarúwe.

¹⁸ Minayabe kasenuge. Ísara ke mi ehwéh íre írátóo? Sene ahrrerate mi ehwéh aiq írátówe. Minayabe Manikáne ehwehnka aiq mahraréna, Se míáhrabeq mi ehwéh aiq teriatowara íráhwe. Mi ehwéhnká mah marákó marákóipéq aiq abae agire ire. (Buk Song 19.4)

¹⁹ Mó kasenuge. Ísara kegá mi ehwéh áwahe íre ahteboo? Ahqáho. Segá aiq ahtebowe. Minayabe Mósísiga sehiranéna Manikánka irarú ehweh mahraréna, Nahnso ke íre áwíqkakaq ké míáhwe. Se íre anotah ke míáhwe. Se íre ahtebah ke míáhwana ínégá mi ke kaweraritanaraq itega abiahnsa ariteq taonsahoneheqmóe úwe ire. (Lo 32.21)

20 Áísáíaga íre áhreia Manikánka irarú ehweh pahsuqme mahraréna,

Ínénsabe íre ninebahruro kegá ínéba sewe. Ínénsabe íre kabaruro kebá ábóraraguraúge úwe.

21 Ísara keyábé Áísáíaga mó sehiranue Manikánka irarú ehweh mahraréna,

Ahriahri mi ke séhréh ariteyabe nírra se saiyoéra néne ehweh anteruq anterurowe úwe. (Aisaia 65.1-2)

11

Manikánka Ísara keyabé arutaboírarito ehwehne.

1 Ísara kewe saiyo ke miáhnsábé kase ehweh kéhre. Manikánka sensabé anetaníbo éna kaqsuehro? Írakaumo. Ínéwé Ísara aní múge. Íné Ébárahmane anahwa úge. Íné Pénsámíni kahnáh aní múge.

2 Manikánka naho íwiáhue omaq sito ke amahnága íre kaqsúéhre. Manikáne ehwehnka Éráisa éhweh irarime aiq ahtebaho? Éráisaga Ísara kené ahababáqsabe Maniká teawena,

3 Néne Wahnahno, sega arene ehweh irare ke aiq subiq sutowe. Arensabé íwiáh íwiáh atonarabeqte táhbé aiq sokorúáhwe. Ínébataq míónsábé sega íné ninebahruwe nubiq suaneherawoe úwe. (1 King 19.10,14)

4 Mi ehwéh mirarúnsabe Manikánka aneq ehwéh teawuwo? Wegá mahraréna,

Ínéga se omaq sitó púara áhnte wehuké 7 táhúséni (7,000) wehuké íné íre nuwera péhe mániká wenáwíq Páhrinsabé íre káuqmunue íwiáh íwiáh atáhwe úwe. (1 King 19.18)

5 Mina inserah ibora táhmaro ke Manikáne sansá íre susa peh kaweqtaq miáhwe. Manikánka ite arutaboírue séhréh aítana, Néne animarí móe ue omaq itéhre.

6 Íre itega arambehriúnayabé peh wewega arutaboírue séhréh aítana omaq itéhre. Manikánka itene arambehriúnayabé omaq itéhtaq tahirímé séhréh aite sansa íre kéh irino.

7 Minayabe aneq íwiáhonehknono? Áhnte Ísara kegá, Kaweqtaq mé sansa sehgióneheqúmúne éra íre miraorahowe. Peh morá Manikánka omaq sito kega ahtebowara mó kegá sirupipeq íre irahráhuwe.

8 Minayabe Manikáne ehwehnka aiq mahraréna, Manikánka múguwahgu íwiáh aritowara se súbó ke tahnsa úkéra pusa ké tahnsa úkuwe. Sene siuranka íre tagia sene siahrega íre irahráhowe. Amahnágaákáq se mina tahnsa miáhwe ire. (Lo 29.4; Aisaia 29.10)

9 Tébitiga minayabe aiq mahraréna,

Kahnkapi wah paríéhana tahkapi póéráhq subitíéhana ebahnka wehukeníné aigará subínserah sega wahba táhútáhúrorabeq anotah kamáh ariena subipáharuanawire.

¹⁰ Sene siuranka íre tagahrahéra múguwahguigehe. Se sibobiah antera ké tahnsa ahriahri nogigéhe úwe. (Buk Song 69.22-23)

Manikánka nahnso ke kawerarito ehwéhne.

¹¹ Íné kase ehweh kéhre. Ísara kegá Manikánka kawerarítéh sánsá íre ahtebahnsabé ahriahri peh ahbabáq ke míaneherabo? Ahqáho. Írakaumo. Segá Manikáne sansánsábé, Iuwahriehre ensabé we awahbeh sansánue nahnso ke kawerarítéhre. Ísara kegá mina tagéra iwíáhéra, Ite minayabe iuwahbehre. Ite moq kaweraito igehéena nahnso ke kawerarítéhre.

¹² Ísara kegá Manikánka kawerarítéh sánsánsábé iuwahriehre ensabé Manikánka mah kehiná kéhíná séhréh arítéhre. Ísara kegá Manikáne sansá sinehepeq súónsabe wega nahnso ke séhréh arítéhre. Mókake áhnte Ísara kegá Maniká awahbeh sansánsábé suwahbáhnaraq ite tagarionawe mi kereq mó kereq áhnte kaweraritankéhe.

¹³ Nahnso keo, amahnága ite ehweh teiúge. Manikánka ínénsabe, Néne ehweh nahnso ke korerio éna eqmaq núwátái puana néne arambehri áhnte kaweq arámbéhrí wíre íwíáhuge.

¹⁴ Mira íwíáhunsabé táhmaro nánuwahrah Isará kégá néne arambehri tagéra iwíáhéra, Manikánka ite moq meirena kaweraiteyabe iuwahbehre éra Manikápa kouwekirataq kawer-aritankéhe.

¹⁵ Manikánka Ísara keyábé ahqáho aritonsabe nahnso ke insahwé aritena kawerarítéhre. Wega Ísara keyábé kowe aritahnaraq se pusa ké oga úkonserahnue míagehe.

¹⁶ Asiu kegá sene sánsánéra ákáhtaq wíti paráwáh mewe páréti tírótaq peh morá páréti Maniká áwéwe. Maniká áwé puara mó ákáhtaq wíti paráwáh mewe tíró páréti moke Manikáne wire. Manikánka awanká ánúq matiahnaraq moke ayahnaweakáq wewene úkire.

¹⁷ Ísara kewé kaweq oríwí awánká tahnsa míáhwaq ite nahnso kewé abehq oríwí awánká tahnsa míáhwe. Manikánka kaweq oríwí awánká ayahnawe apiruena ite abehq oríwí awánká ayahnawe mitaq táhparena táhrrarowana kaweq awánká ano kéhnsábé kawerue kíréhre.*

* **11:17:** Ísara kegá sene sánsánéra oríwi awánká íre kaweq ayahnáwé apiruera mó kaweq awánkátápéqté áyahnáwé apiruqme mitaq táhparera táhrraróhwana kirena kaweq oríwí sérá iyéhre.

18 Ite amahnága kaweqtaq miáhnsábé Ísara ke kiotaikúne iwíáhiyehboq peh tábúsoqme iwíáhoró. Ite awanká ayahnawe tahnsá miáhwe. Awanká ayahnawe anonka ánúqtaq íre tuire. Írakaumo. Awanká ánúq anonka ayahnawerapeq kire.

19 Itega mahraréq, Manikánka ite awanká ayahnawe ákáhnababí táhparanieéna mibeqté áyáhnáwé apirutaire eme

20 aiq pútaq ehwéhnowe. Ísara ke Sísansabé íre aiq pútare atáhnsábé apirúéhre. Ite nahnso ke Sísansabé aiq pútare atáhnsábé Manikánka ite kaweq awánká ákáhnababí táhparéhre. Minayabe ite píribahriyehboq áhreué miáhro.

21 Manikánka téh kárái ayáhnáwé apirutainserah ite píribahri ke míéhrrataq ite moq apiruankéhe.

22 Kawerue iwíáhoró. Manikámé arutaboiri aní ména kamah aieráhi aní míéhre. Wega wene sánsánsábé suwahrieh ke kamah ariena ite wene ehwehnsabé suwahbeh keyabé arutaboirire. Wene ehweh íre sehgirataq ite moq apiruena kamah ainkéhe.

23 Manikánka apiruo ayáhnáwéwé táhparena táhrawe kawer-arahráhire. Ísara kegá sene píribahri sansá suera aiq pútare atéhrrataq wehukénká apirúéh áyáhnáwé kaweraréhnserah Manikánka Ísara ke kaweraritahráhire.

24 Wehukénká abehq óriwí áwánká ayahnawe mewe kaweq óriwí áwánká ákáhnababí táhparena táhrawe kawer-aréhre. Mina inserah Manikánka ite nahnso ke kaweraitáráire, Kaweq óriwí áwánká ayahnawe mewe seyene kaweq óriwí áwánká ákáhnababí táhparena táhrue kaweraréh sánsámé íre págege sansáne. Mina inserah Manikánka Ísara ke mókake kaweraritankéhe.

Manikánka nahnso kéreq Ísara kereqsabé arutaboiri ehwéhne.

25 Néne iyahnabo anímáríno, itega kawerue ahtebageheéna menah Manikánka íre pahsutai ehwéh amahnága teinié. Ite ahtebhrataqmé píribahri anímári íre míagehe. Amahnága Ísara kene sirupipeq págegeéra Manikáne sansá íre íráhwe. Mókake nahnso kegá awehraq wene sánsá sehgirataqmé Ísara kegá iragéhe.

26 Mi tanáhráqmé Manikánka moke Ísara ke merirena kawer-aritankéhe. Minayabe Manikáne ehwehnka aiq mahraréna, Kaweraritahna anínká Sarúsarama suwahpeq sínaraq wega Sékópane anahwaréhne ahbabáq kaqsuankéhe íre.

27 Manikáne ehwehnka mó mahraréna, Sigaqnaréh teriunserah sene anahwaréhne ahbabáq kaqsuaníé íre. (Aisaia 59.20-21; Jeremaia 31.33)

28 Ísara kegá Sísa éhweh irera iuwahriehre ensabé Manikáne naruo úkurowaq ite nahnso kegá mi ehwéh ireq sehgiówe. Manikánka Ísara ke téh omaq sitena sigaqnaréhyabe naho arutaboírú púana amahnága sinahwaréhyabe moq arutaboírere.

29 Manikámé íre mó iwíáh mó iwíáhi aní míre. Wega náwinie iwíáhínaraqmé náwinawire. Wega aiq omaq sitóge ínaraqmé anehemé íre kaqsuankéhe.

30 Menah ite nahnso kegá Manikáne ehweh anterutowara amahnága Ísara kegá wene ehweh anterúáhnsábé wega itensabé arutaboíréna séhréh aitéhre.

31 Ísara kegá Manikáne ehweh anterúáhwana Manikánka itensabé arutaboíréna séhréh aitéhnserah mókake sensabé arutaboíréna séhréh aritankéhe.

32 Ómi kegá wene ehweh anterúónsabe Manikánka, Ahbabáqka ite saiqnariankehe aritéhre. Anehe wega mah kehiná kéhínásábé arutaboíréna séhréh aritankéhe.

Manikánsabe iwíáh iwíáh atanéhe i ehwéhne.

33 Manikámé áhnte séhréh aitéh aní ména moke tagarawéna anotah ahtébiá aní míre. Ite peh wehuke míona puaq wega tábúsoqme iwíáhi sansámé itega íre ahtebahrahúne. Wega mirai sansámé itega íre ahtebahrahúne.

34 Minayabe Manikáne ehwehnka mahraréna, Wehukenínká itene Wahnahne iwíáhwé ahtebahrahiro? Írakaumo. Wehukenínká we áwáhnororahiro? Írakaumo. *(Aisaia 40.13)*

35 Wene ehwehnka mó mahraréna, Wehukenínká Maniká ebeq náwinana Manikánka íné nánino iwíáhono? Írakaumo ire. *(Jop 35.7, 41.11)*

36 Manikánka wewega moke kéh náneq mirarowe. We moke kéh náneq áwahe wíre. Minayabe moke kéh náneq peh wewene wíre. We anotah aní puaq ahriahri wensabé iwíáh iwíáh atone. Aiq míre.

12

Itene inónká Maniká awe ehwéhne.

1 Néne iyahnabo anímárinó, néne ehweh kawerue íráhro. Manikánka ite kaweraitena séhréh aitéh púaq itene inonka we áwéro. Ite oga míáhtáq itene inonka we náwíransabé kaweqtaq méq we awahbeh sansánoro. Minawé Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh sánsáne.

2 Itega Maniká awahbeh sansánigeheéna wega itene irupipeq o iwíáh aitéhre. Mah marákó márakóipéqté sánsá sehgiéhboq peh Manikánka iwíáh aitéh sánsánoro. Mirairataq Maniká awahbeh arámbéhrí miraéq wene kaweq tábúsoréh sánsámé we awahbeh sansámé ahtebahrahowe.

Manikánka náíátái pagégératé wene arambehri sehgióro i ehwéhne.

³ Manikánka íné séhréh aintéhnsábé ínéga teiéna ehwéh íráhro. Itega, Íné anotah aní múge éq arerensabé iwíáh iwíáhiyeho. Írakaumo. Arerensabé peh tábúsoqme iwíáhoro. Manikánka aiq pútaq iwíáh aitéhnserah tábúsoqme iwíáhoro.

⁴ Wehukeníné anonka peh morá ánónkánirana áhnte naneq kéhre. Mi naneqmarínká íre peh morá árámbehri miraorahowe.

⁵ Mina inserah moke ite Sísa Karáhé tagariona kewé áhnte méq Sísame anonka tahnsá míone. Ité íre peh morá árámbehri miraúne. Íre itebataq itebatarue mía ite peh morá ánónká tahnsa míone.

⁶ Manikánka séhréh aítana wewega mó arámbehri mó arámbehriue íátáire. Minayabe ite íre peh morá árámbehri kéhre. Manikánka arensabé, Ínéga iwíáh atahna ehwéh irarúno atahnaraqmé arega aiq pútare atahnanserahnue pah-suo.

⁷ Séhréh arito atahnaraqmé kawerue séhréh arito. Síwáhnorúno atahnaraqmé tábúsoqme síwáhnorúno.

⁸ Mó kené iwíáh kawerarito atahnaraqmé tábúsoqme miraúno. Wehwehúno atahnaraqmé eyoyóue wehwehúno. Wahnahnúno atahnaraqmé tábúsoqme iwíáhue wahnahnarito. Mó keyábé arutaboírarite séhréh arito atahnaraqmé eyoyóue séhréh arito.

Mó Sísa tagariáh keyábé arutaboírarito i ehwéhne.

⁹ Mó keyábé aiq pútaq irutaboírarítáhro. Moke ahbabáqsabe anotahtaq ahqáho ato. Ahbabáq sansa pehragéq peh kaweq sansá ambubuue sehgióro.

¹⁰ Iteruwahrahyabé irutaboíronserah moke Sísa tagariáh keyábé moq irutaboíréq sensabé iwíáh iwíáhéq sensiwíq pankeráhro. Íre arene áwíq peh mó ke síwíq pankeráhro.

¹¹ Manikáne arambehriyabé taorahoiyehboq tauntahunue arambehrioro. Manikáne Awanka iwíáh aitéhnserah itene wahnahnsabé iwíáh iwíáh ateq wene arambehri kawerue sehgióro.

¹² Manikánka mirainawire iwíáhéq itene irupipeq eyoyóue míáhro. Íre kaweq sunúq sinaraq uwaresa ké méq kaweqtaq míáhro. Púreré sansa taorahoiyehboq ahriahri púreq aruqaruroro.

¹³ Sísa tagariáh ké tabonahirataq náriéro. Nahnso ke sirataq mehwehue kawerariteq kirabo arítáhro.

¹⁴ Mó kegá ite íwíoqnehrataq Manikánsabe, Mi ke kamah ario íre oro peh kaweraritoue púrerarítáhro.

15 Mó kegá eyoyóue iwíáh iwíáhirataq ite moq eyoyóue iwíáh iwíáhoró. Sirupipeq umehínaraq ibisehrataq ite moq irutaboairariteq ibisahro.

16 Ómi keyábé peh monseráh sánsánoro. Ite anotah ke úne éq píribahriiyeho. Írakaumo. Ite anotah ke púaq íre áwíqkakaq keyábé iuwahriehre iyeho. Sereq méyabe iwíáh iwíáhoró. Íre áwíqkakaq árámbéhríyábé iuwahriehre iyeho. Itebataq ahte-bone éq iteitensabé iwíáh iwíáhiyeho.

Ite ahabáraitéhra ke séhréh arítáhra i ehwéhne.

17 Mó kegá itensabé íwíoqnéra ahabáraitéhrataq itega moq sensabé mina tahnsaniyehboq peh uwaresa ánímárí míáhra. Ómi ite tagah kegá, Kaweq sansáne iwíáhigehéeq peh kaweq sansánoro.

18 Taonsah iwíáh tobeh iwíáh iyehboq uwaresa ké míáhra. Árahue mó kereq iru ukiqme míanehnkono éq mina tahnsanue sereq iru ukiqme míáhra.

19 Néne iyahnabo ánímáríno, mó kegá ite ahabáraitéhrataq se íre ahabárarítáhra. Manikánka se kamah arieráhire. Wene ehwehnka aiq mahraréna,

Ínénéne arambehri puana ínénéga kamah arinauge ire. (Lo 32.35)

20 Wene ehwehnka mó mahraréna, Are ahabáratahna ánímé, arene naruo ánímé arupinsabe ínaraq kirabo ato. We wání tahbobóire ínaraq wání náwo. Arega mirainaraq we ayehitanawire ire. (Sindaun 25.21-22)

21 Ahabábáqka are saiqnariehnehboq kaweq sansánúno. Arega mirainaraq arene kaweq sansánká ahabábáq sansa kiotaiki-nae.

13

Kámáhni kené ehweh sehgióro i ehwéhne.

1 Ite moke kámáhni kené ehweh kawerue sehgióro. Ite tagarionawe wahnah kegá pehipi íre wahnahnowe. Írakaumo. Manikánka wahnah sansá áhwárówe. Áhwárowara amahnága kámáhni kegá wahnahnome webaqtaq Manikánka, Wahnah-noro aritéhre.

2 Minayabe kámáhni kené ehweh anteruahnaraqmé se Manikánka wahnahnoró aritéh kéné ehweh anterúáhwe. Anterúáhnsábé ehweh aritena kamah arinkéhe.

3 Kaweqtaq mía mía kegá sene wahnah keyábé íre áhreowara peh ahabábáq kega sene wahnah keyábé áhreowe. Ite íre áhreigehboq peh kaweqtaq méq itene wahnah kené ehweh sehgióro. Mirairataqmé wahnah kegá itensabé, Kawerowe aitagéhe.

⁴ Itega kaweqtaq míageheéna Manikánka wahnah keyabé, Néne arambehri miraigehboq wahnahno arítéhre. Ite ahbabárirataq wahnah kegá kamah aieráho puaq sensabé áhreoro. Se ahbabáq ke kamah arirana Manikánka kawerowe aritankéhe.

⁵ Itene wahnah kené ehweh anteruahnaraqmé kamah aíyehboq sehgiónehe íwíáhoo? Íre peh morá mi iwíáhiransabé sehgióro. Wahnah kené ehweh irona sansámé kaweq sansáne iwíáhéq irupipeq eyoyóue sehgióro.

⁶ Manikánka wahnah keyabé, Wahnahno arítéhnsabé táhkísi moné síéro. Sega sene wahnah árámbehri kawerue miraigehboq síéro.

⁷ Minayabe seyene arambehri kahna naneq síéro. Táhkísi moné meyhá ké táhkísi moné síéro. Áráhísínísi moné meyhá ké áráhínísi moné síéro. Wahnah keyabé siwiréh arítéhboq peh sensabé iwíáh iwíáhéq ayahmaq síéro.

Mó keyábé arutaboíro i ehwéhne.

⁸ Arega mó anínsabé mónebopoq aneqpopoq, Nánio. Mótaq náwiníe inaraqmé arene tínáhu túbáh aginehboq apubúue náwo. Itene tínáhu ahriahri apubúue parabarúáhro. Peh morá tínáhu ahriahri kagaire. Mí tínáhúwé mó keyábé ahriahri irutaboíro. Mó keyábé sirutaboíro kegá Manikáne ehweh moke sehgiówe.

⁹ Manikáne ehwehnka mahraréna, Mó kené ahre weh abariiyeho. Mó aní subiq súeho. Aebóiyeho. Mó aniné ménsámehnsánsabe aigára pabekíneho ire. *(Kisim Bek 20.13-17; Lo 5.17-21)*

Anehe Manikáne ehwehnka mó mahraréna, Arerensabé arutaboírónanserah mó keyábé moq arutaboírúno ire. *(Wok Pris 19.18)*

Mó keyábé arutaboíré ehweh sehgiórataqmé ebeq teí éhwéhnkákákq moke mó miraoro ú ehwehnkákákq aiq sehgiówe.

¹⁰ Mó anínsabé arutaboíri anínká mi aní íre ahbabáratéhre. Minayabe mó keyábé aiq pútaq sirutaboíro kegá moke Manikáne ehweh sehgiówe.

Tábúsoqme méq peh kaweq sansá tauntahunue sehgióro i ehwéhne.

¹¹ Mah tanáhráq tagariona puaq kaweqtaq méq Manikáne ehweh sehgióro. Ite kaweraiteh aní tuina tanáhráq áhníbórání puaq sugéhboq peh áwénunéq kawerue auráq matíáhro. Itega Sísansabé aiq pútare atárótaq we tue tanáhráq ákáhtaq wahto káráire. Amahnága we tuina tanáhráq peh wahtonagire.

¹² Inokáhpeq parabagina irana tuekína tanáhráq sinaire. Mina inserah mah tanáhráq áhníbórání parabagina irana Sísaga

tuinaire. Minayabe itega sunkíkírirabeqte áhbábáq sánsá sueq téhrehabeqte kaweq sansánoro.

¹³ Uwoyansamé, píah néra múguwahgu agéwé, mó aniné ahre weh abariéwé, ahkaragárawe, tobehwé, mó keyábé aru págege atewé, mina tahnsa áhbábáq súáhro. Peh morá téhrehabeqte kaweq sansá miraoro.

¹⁴ Ahbabáq iwiáhiyehboq peh morá itene Wahnah Sísa Karáhéba wahtotaq méq wene sansánsábé iwiáh íwiáhue sehgíoro.

14

Mó Sísa tagariáh kéné sánsá íre saraqme tagahro i ehwéhne.

¹ Sísansabé aiq pútare atéh ánínká Sípane sánsá íre kawerue ahtebéna iteba sínaraq mehweh ateq séhréh atáhro. We íre ahtebehnsabé ehweh atého.

² Mó Sísa tagariéh ánínká moke táhutahuq nah nanere íwiáhéna pehipi nehrena mó Sísa tagariéh ání íre págegeue aiq pútare atéh ánínká nah nanepqomo éna we awehrii naneq íre nehre.

³ Neh anínká íre neh anínsábé awiréh atéhneho. Awehri anínká neh anínsábé ehweh atéhneho. Írakaumo, Manikánka moke táhutahuq neh anínsábé, We moq néne ani míre atéh púaq wega táhutahuq nehnsábé ehweh atéhneho.

⁴ Mó aniné arambehri anínsábé aneqsabé ehweh ataho? Minawé íre itene arambehri wire. Wewene wahnahnka wene sánsá tagéna tábúsoq atahráhire. Maniká itene Wahnahnka arambehri aní séhréh atéh púana wene wahnahne arambehri kawerue mirainawire.

⁵ Mó anínká ahrena ahrena wehekáhnká moke mó wehekáh kiotaikire íwiáhirana mó anínká moke wéhékáh peh monseráhnire íwiáhire. Minayabe itene irupipeq íwiáhue tagéq peh kaweq sansá miraoro.

⁶ Ahrena ahrena wehekáhmé Manikánsabe iwiáh íwiáh tanahráre íwiáhi anínká Manikánsabe iwiáhi puana mira íwiáhire. Moke táhutahuq neh anínká Manikánsabe iwiáh íwiáhéna moke táhutahuq nehnsabé Maniká awahbeh sansáne íwiáhire. Íre neh anínká awehrime Maniká awahbeh sansáne íwiáhéna we moq Manikánsabe iwiáh íwiáhire.

⁷ Iteitene iwiáhúna sánsá miraúnayabé oga míono? Írakaumo. Ite pukonaraq iteitene mátaburapeq kowíanehnkono? Írakaumo.

⁸ Peh Maniká itene Wahnah awahbeh sánsá miraoneheéq oga míone. Ite pukonaraq itene Wahnahne kaweq matábúrápéq kowíanehe. Ite oga míonaraqkákáq pukonaraqkákáq ite Maniká Iteribone animári míaneheqmúne.

⁹ Sísá Karáhéga oga míona kereq puko kereq wahnahnaitanieéna pukéna iriwe oganúkúwe.

¹⁰ Mókake ite moke Manikánka wahnahnirabeq iriwe perehnehnue míahnana wega itene oga mé sansamé itene arambehriwe tagéna saraqmaranawire. Minayabe mó Sísá tagariéh ánínsábé, Are abehq sansánóna aní móne atéhneho. Wega mirai sansansábé awiréh atéhneho.

¹¹ Manikánka saraqmarahna tanáhráqsábé wene ehwehnka aiq mahraréna,

Íné oga mía míau Wahnáh aní míógara moke mah kehiná kéhínánká ínéba séra sirehunseraráq méra ínénsabe, Are aiq pútaq Maniká móne aintanehrawoe ire. (*Aisaia 45.23*)

¹² Minayabe mi tanáhráq itega miraurauna sansánsábé morá ánínká morá ánínkáue Maniká teaweneheqmúne.

Ahbabáq sansa mó aní insoq atéhnehboq suaníe i ehwéhne.

¹³ Mó Sísá tagariéh ánínká miraínsabe, Abehq sánsánire atého. Ínéga mirau sansámé wega tagéna ahbabárinehboq mi sansá suena mó íre mirainie íwíáhoró.

¹⁴ Sísá itene Wahnahnka néne iwíáh aiq kaweraintéhnsábé íné tagariómé Manikánka moke táhutahuq nah nanere ire. Minayabe moke táhutahuq noge. Mó anínká mó naneq tahutáhúqsábé, Íre nah nanere ínaraq mina awehrinkehe.

¹⁵ Itega nahwana mó Sísá tagariéh ánímé iwíáh kikiritaq wega itene táhutahuqsábé, Órira míre atéhnaraqmé mi tahutáhúq mó neho. Iwíáh kikiri anínsábé, Anetaníbo pehipi nanie i anínká we íre arutaboiratéh aní míre. Sísá Karáhéga iwíáh kikiri aniné ahbabáqsabe putionsabe itega nehranka ahbabáratého.

¹⁶ Itega, Kaweq sansáne iwíáhéq mirairara mó kegá tagéra, Íre kaweq sansáne íyehboq mi sansá mó íre miraoro.

¹⁷ Manikánka ite wahnahnaitéhnsábé itega táhutahuqsábé íre iwíáh iwíáhúne. Írakaumo. Peh kaweqtaq méyabewé, iru ukiq iteyabewé, iru eyoyó aiteyabewé iwíáh iwíáhúne. Manikáne Awanka minawari iwíáh aitéhre.

¹⁸ Manikánka Sísá Karáhéne arambehri miraue sehgió keyábé, Kawerowe aritowara tagah kegá, Se kaweq ke wóe iwíáhigehe.

¹⁹ Minayabe moráénue Sísane sánsá miraoneheéq we séhréh atéhonehe iwíáhoró.

²⁰ Moke táhutahuqme nah nanere aiq pútaq ehwéhne. Peh táhutahuqsábé iwíáh iwíáhónaga Manikáne arambehri íre kawerarúéhneho. Arega náhna tahutáhúqmé mó anínká tagéna, Órirane iwíáhéna wene órira sansámári suena ahbabárinaraqmé arega we aiq ahbabáratadne.

21 Sísá tagariéh áninká are tagéna arega miraónaga ahabáratehnehboq mina íre miraúno. Minayabe órira tahutáhúqkákáq píaahakáq náhnaga mó Sísá tagariéh áni ahabáratehnehboq íre náhno.

22 Arega miraóna sansámé, Kaweq sansáne íwiáhé mó anínsábé, Ínéga mirau serahnúno ue teawíneho. Arega miraóna sansá peh Maniká teawo. Kaweq sansánuge íwiáhi anímé wene arupipeq íre umeh agínana wega íwiáh íwiáhinkehe.

23 Mó anínká íwiáhéna, Mah tahutáhúq nonka kaweq sansánugapómo éna náhnaraqmé wega ahabárinae. Aiq pútaq kaweq sansáne íwiáh íre kahnaraq wega ahabárinae. Moke itene sánsámé aiq kaweq sansáne íwiáh íre kéhtáq mi sansánúnawe itega aiq ahabárué.

15

Sísá Karáhéne sansá sehgiónehqmúne i ehwéhne.

1 Ite Sísane sánsá ahtebóna kewé séhréh arite arámbéhrí kéhre. Sísane sánsá peh ákáhtaq ahtebah kegá tábúsoqme sehgióheéq séhréh aritanéhe. Íre peh iteitensabé íwiáhia peh séhréh arite íwiáhónehe.

2 Itene iyahnabo anímári Sísane sánsá ahtebéra kawerue sehgióheéq íre ite iuwahbeh íwiáh peh se séhréh arite íwiáhónehe.

3 Sísá Karáhéga Wenabone arambéhri mirainiééna we awahbeh íwiáh suowe. Minayabe Manikáne ehwehnka irarinserah mó kegá Sísá awiréh atowe. Mi ehwéhnká mahraréna, Sega arensabé awiréh atáhtáq ínénsabe moq niwiréh aintáhwe ire.

(Buk Song 69.9)

4 Manikánka íwiáh arito kegá wene ehweh pehipi íre sehiranuwe. Itega sáhnsahwe ahtebagehéera naho sehiranuwe. Itega Manikáne sansá kawerue ambubu atawéq sehgióheéera sehiranuwe. Itega Manikáne sansá íre sueq peh ite meirena kaweritahna tanáhráqsábé áwénunigehéera sehiranuwe.

5 Itega Manikáne sansá ambubu atawéq kawerue sehgióheéna séhréh aitéhre. Ite Sísá Karáhéne sansá sehgieq moráénue peh morá íwiáhigeheéna wega séhréh aitéhre.

6 Moráénue peh morá íwiáhirataq itene Wahnah Sísá Karáhéne Abowá Manikánsabe íwiáh íwiáh atagéhe.

Sísá Karáhéga Asiu kereq nahnso kereq séhréh aritéh éhwéhne.

7 Itega Sísá Karáhénsabe aiq pútare atárotaq wega íre ahqáho aítasa peh séhréh aítáraire. Mina urainserah Sísá tagariéh áninká iteba sínaraq mehweh ateq séhréh atáhro. Mirairame Manikánsabe íwiáh íwiáh atáh sánsá míre.

⁸ Teiníboq írátíáhro. Naho Manikánka ite Asiu kené igaqnansabe omasa éhwéh teriuwe. Sísá Karáhéga mah marákóipéq míotaq we Asiu aní ména ite Asiu ke séhréh aitowe. Séhréh aitonka sokigi aitomé omasa éhwéh aiq pútaragire.

⁹ Moke nahnso ke moq séhréh ariteyabe áwíre. Segá wensabé iwíáh iwíáh aintageheéna séhréh ariteyabe áwíre. Minayabe Manikáne ehwehnka aiq mahraréna,

Nahnso ke míéhrarabeq arensabé iwíáh iwíáh ataníe.
Arenáwíq pankerónsábé igonkónue iwíáh iwíáh ataníe
ire. *(Buk Song 18.49)*

¹⁰ Wene ehwehnka mó mahraréna,

Nahnso keo, Asiu kereq itereqka moraráq iwíáh iwíághoro ire.
(Lo 32.43)

¹¹ Mi ehwéhnká mó mahraréna,

Nahnso keo, ite ómiga itene Wahnahnsabé iwíáh iwíáh atághro.
Mah kehiná kéhínánká wensabé iwíáh iwíáh atághro ire.
(Buk Song 117.1)

¹² Áísáíaga mó mahraréna,

Sésine anahwa anotah aní míanawire. We anotah aní úkéna Asiu kereq nahnso kereq wahnah aritankéhe. Mi tanáhráq nahnso kegá iwíáhéra, Wega ite kawerai-tankéhe éra áwénunigehe úwe. *(Aisaia 11.10)*

¹³ Manikánka omasa éhwéhnéna, Áhnte kawéq náneq iníe únsabe ite amahnága áwénunúne. Wensabé aiq pútare atáh púana wega itene iru ukiq itena eyoyó aitankéhe. Manikáne Awanka kawerue séhréh aitéhnsábé ite iwíáhég, Wene ehweh aiq pútaq ehwéhne. Wega aiq náina puag áwénunúne ewe.

Poraga nahnso ke Sísá éhweh teri terinúnsabe éhwéhne.

¹⁴ Néne iyahnabo anímárinó, Íné tagaríomé ite kawéq sansá mira aruqaruroro ke wóe. Ite Sísane sánsá aiq ahtebah puag wensabé wensabé iwáhnoraréh orahowe.

¹⁵ Ite ibitarúého éna mah pahsí sehiranue iahrerag itóge. Manikánka séhréh aintéh púana págegeue teiena pagu pagunuge.

¹⁶ Nahnso kegá Manikáne sansá kawerue ahtebéra sehgigeheéna ehweh mibeq mahbeq aritéh ání tahnsanéna wene kawéq ehwéh teri terinuge. Nahnso ke séhréh aitanieéna Sísá Karáhéne arambehri mira aruqaruruge. Nahnso kegá Maniká awahbeh sansá sehgiara kaweqtaq mía míaiageheéna Manikáne Awanka séhréh aritena kaweraritéhre.

¹⁷ Sísá Karáhéba mía míanéna Manikáne arambehri kawerue miraunsabé iwíáh iwíághuge.

18 Mó kené arambehri íre teiúge. Peh morá Sísa Karáhéga séhréh aintaráirana miraurau arámbéhrí teiúge. Nahnso kegá mina tagéra Manikáne ehweh sehgiówe.

19 Manikáne Awanka séhréh aintaráinsabé ótaq sansá miraéna ehweh teriátáuge. Nahnso kegá tagéra teriu ehwéh sehgirówe. Sarúsarama suwahpeqkákáq Íríríkúma marákórápéqkákáq moke ákáhpeqte ké suwahpeqkákáq Sísa Karáhé éhweh teri terinurauge.

20 Peh Sísa Karáhé éhweh íre írátíáhrabeq korerieyabe nuwahbehre. Mó anínká nahwiahnsanse pearahnaraq ínéwé wene nahwiahnsanseraq abogéhue nah peyabe nuwahriehre.

21 Írakaumo. Minayabe Manikáne ehwehnka mahraréna, We éhweh íre teriu ke tagariagehe. We éhweh íre írátíáh ké siahtebagehe ire. *(Aisaia 52.15)*
Mi ehwéhnká írarinserah íre írátíáh ké korerieyabe nuwahbehre.

Poraga Aroma suwahpeq pokéyabe awahbó ehwehne.

22 Nahnso ke teri terinurau arámbéhrígá saiqnariarairana iteba íre korahurauge.

23 Ínéwé áhnte opéq ite tagéyabe nuwahbaraire. Amahnága mahtaqté árámbéhrí aiq parabarúó púana ite koraganie íwiáhuge.

24 Sípéni marákórápéq pokonaraq iteruwahpeq kéraganie. Iteba pehgáriq tanáhráq kowéna iuwena pokinieonaraq itega séhréh aintagéhe.

25 Téhwe Sarúsarama suwahpeq Manikáne animári nárinieéna pokinie.

26 Táhmaro mibeqté ánímárí tabonah ke míáhnsábé Másérónía marákórápéqté kéreq Ákáia marákórápéqté kéreqka nárieneheéra móne soruparera níátówe.

27 Seyega nárienéhe íwiáhurónka sirupipeq eyoyóuraire. Sarúsarama suwahpeqte kégá Sísa éhweh téh írátówe. Sega irera nahnso ke teriátówe. Minayabe amahnága nahnso kegá nárienéhe íwiáhurónsabé aiq kaweruruowe.

28 Níátáo moné Sarúsarama suwahpeqte ké aiq náríénaraq Sípéni marákórápéq pokonaraq iteba kéragéna kótaikinie.

29 Iteba konaraq Sísa Karáhéga íwiáh aintahna ehwéh teiníe. Wegá íwiáh aintanawire íwiáhuge.

Poraga, Púreraintáhro ú ehwehne.

30 Néne iyahnabo ánímáríno, itene Wahnah Sísa Karáhénsabe íwiáhoró. Manikáne Awanka ite íwiáh aitaráiraq itega mó keyábé irutaboírune íwiáhoró. Mira íwiáhotaq págege

arámbéhrí ínereq miraoro. Mi pagégé arámbéhríwé púreq arámbéhrí wíre. Púreréq ínénsabeákáq púreraintádro.

³¹ Sarúsarama suwahpeqte Sísa éhwehnsabé suwahrieh kegá nubíyehboq púreraintádro. Ínéga mibeqté Manikáne animárí kawerue séhréh aritankeheéq púreraintádro. Segá néne arambehri aiq ábérehre íwíáhigeheéq púreraintádro.

³² Mi ke séhréh arítáhnaraq Manikánka kowe aintahnaraq iwíáh iwíáhue iteba kinie. Mi tanáhráq itereq ínereqka ehwehnonaraq irupipeq eyoyóinaq iwíáh iwíáhonehe.

³³ Manikánka ómi itene iru ukiq itena iteba mía míaire. Ai q míre.

16

Poraga áhnte keyábé iroro ú ehwehne.

¹ Íné nuwahbehme Sísa tagariéh íní wenáwíq Píbi séhréh atádro. We Sénkária suwahpeqte íní ména mibeqté Sísa tagariáh ké séhréh arítéhre.

² Áhnte ke séhréh aritena íné moq séhréh aintáráire. Minayabe wega iteba kínaaq mehweh ateq we tabonah ína naneq séhréh atádro. Ite moke Manikáne animárinká itene Wahnahnsabé iwíáhéq mó ke séhréh aritonanserah mi íní séhréh atádro.

³ Sísa Karáhéne arambehriurautaq Ákúíraq Párisíraq mi akéqká moq moráraq arambehriuraune. Sensabé iraotao arítádro.

⁴ Segá íné séhréh aintároyame pukorahuroye. Íre ínébataq moke Sísa tagariáh náhnsó kegá moq mi anitéyábé iwíáh iwíáh arítáhwe.

⁵ Mi akéqseq sene nahtapeq momiwío ke Sísa tagariáh kéreqsabé iroro arítádro.

Esia marákórápéq Sísa Karáhé éhweh teriátáutaq mi ehwehnsabé Épáínétúsaga téh aiq pútare atena sehgiraire. We niruní ání míre. Iraúno atádro.

⁶ Máhriaga ite séhréh aitanieéna anotah arámbéhríuraire. Wensabé iraúno atádro.

⁷ Nánuwahrah Asiú ánité Ántáróníkureq Súníásareq míehye. Íné karábúsiipéq míarautaq sega moq mitaq míaroye. Íné Sísa Karáhé íre tagariarautaq sega we tagariaroyara eqmaro kega sensabé iwíáh iwíáh arítárowe. Sensabé iraotao arítádro.

⁸ Itene Wahnahne sánsá kawerue sehgi ání wenáwíq Ámbiátu míehre. We niruní ání míre. Wensabé iraúno atádro.

⁹ Sísa Karáhéne arambehri miraurautaq Úrábánureq moq moráraq arambehriuraue. Wensabé iraúno atádro. Mó niruní ání Sítákisansabé iraúno atádro.

10 Sísá Karáhéne sansá tábúsoqme sehgi áni wenáwíq Ápérie. Wensabé iraúno atáhro. Áritóbúru karírónáninseqsabé iro ro arítáhro.

11 Nánuwahrah Asíú áni Éróríónansabé iraúno atáhro. Náhsísune nahtapeq kaegaeo Sisa tagariáh keyábé iro ro arítáhro.

12 Itene Wahnahne arambehri kawerue miraóya anité sensiwíq Tárípínareq Tárípósareqsabé irao tao arítáhro. Itene Wahnahne arambehri áhnte miraurai inímé Pérísie. We niruní iní míre. We néne iyahnabo iní míre. Iraúno atáhro.

13 Itene Wahnahne sánsá tábúsoqme sehgi áni wenáwíq Árúpansabé iraúno atáhro. Wenanowé náino tahnsa áni úkurainsabé mi inínsábé moq iraúno atáhro.

14 Mó kewé Ásínkárítu req Pégónireq Érémsireq Pátóbareq Érémasareq sereq moráráq Sísá tagariáh kéreqsabé iro ro arítáhro.

15 Mó kewé Pírórógureq Súríahreq Néréúsareq wene anahnowáreq Órímbareq sereq miáh Sísá tagariáh kéreqsabé iro ro arítáhro.

16 Iteite we mehweh atéhoro. Moke mahtaqté Sísá tagariáh kéga itensabé iro ro ewe.

Ahbabáq aitahráho keyábé éhwéhne.

17 Néne iyahnabo anímá ríno, ehgarogaro anímá rínseq ahbabáq aitahráho anímá rínseq tagariáhro. Íwáhnoruro ehwéhnsábé ahqáho aitáh ké tagariáhro. Segá miéhrarabeq miéhboq peh móbeq miáhro.

18 Mina tahnsa kéga itene Wahnah Sísá Karáhéne arambehri íre miraéra peh seyene sirupipeqté íwiáh mira aruqaruowe. Segá áhnte ehwéhnera ehnenehne aritéhrataq íre ahtebah kéga mi ehwéh irera kaweq ehwéhne íwiáhowe.

19 Itega Sísane ehweh kawerue sehgiónsábé ómiga íráhwe. Minayabe iwiáh íwiáhéna nirupipeq eyoyóire. Ahbabáq sansa ahtebahpeq peh ragéq peh kaweq sansá ahtebahro.

20 Maniká iru ukiq itéh ánínká owainawa saiqnarianaire. Itene igaranka noginairabeq saiqnarianaire.

Itene Wahnah Sísá Karáhéga séhréh aitéhre.

Porareq mío kega Aroma keyábé iro ro u ehwehne.

21 Tímóti ínereq arambehrii anínká itensabé iro ro ire. Nánuwahrah Asíú kéwé Árúsiareq Sésónireq Sósípátereqka itensabé moq iro ro ewe.

22 Mah ehwéh páhsiipéq sehiranu aní néníwíq Tétíae. Poraga tenínserahnue pépahqtaq sehiranuge. Íné moq Sísane aninéna itensabé iro ro ewe.

23-24 Mahtaqté Sísa tagariáh kégá Káiúsine nahtapeq momiwíowana wega íné Pora kirabo aintéhre. Wega itensabé iroro ire.

Mah ke suwahpeqte táhkisi moné wahnahni aní wenáwíq Érásátie. Wereq itene iyahnabo aní wenáwíq Kúátúsareqka itensabé iroro éye.

Manikánsabe iwíáh íwíáh atanéhe i ehwéhne.

25 Manikánsabe iwíáh íwíáh atone. Ínéwé kaweq ehwéh Sísa Karáhé ehweh teri terinuge. Itega mi ehwéh ireq sehgeheéna Manikánka págege aitéhre. Naho mi ehwéh íre ábóraragia peh kopípéq kowe.

26 Kopípéq kowana Manikáne ehweh iraru kegá aiq sehira-nuro puana amahnágawe ábóraq kéhre. Mah kehiná kéhínánká mi ehwéhnsabé aiq pútare atera sehgeheéna Manikánka kor-eríero aitaráire.

27 Manikánka webataq mía míaéna aiq moke ahtebahre. Sísa Karáhéga miraúnsabe itega Maniká Iteribonsabé ahriahri iwíáh íwíáh atanéhe. Ai q míre.

1 Kórína Ebeq sáhnsahwe ahtebé ehwehne.

Kórína suwahpeqme nahnso kene anotah matábú Káríki marákórápéq kowe. Poraga peh morá ópéq mó opéq ákáhtaq mitaq kowéna Sísa éhweh pahsuowe. Pahsuowara wehukega Sísansabé aiq pútare atówana wega mitaq suena mó ke suwahpeq Sísa éhweh pahsuanieéna pokúwe. Pora Kórína suwahpeq íre míotaq Sísa tagariáh kégá sainkue táhmaroga íre kaweq sansánuowe. Mi tanáhráq wega mah pahsí sehiranue mó aní awuwana wega Kórína suwahpeqte Sísa tagariáh ké móriuwe. Mibeqté Sísa tagariáh kégá peh kaweq sansánigeheéna Poraga mah pahsí sehiranúwe.

Kórína suwahpeqte ké ebeq siu pahsíe.

¹ Sísa Karáhé éhweh korerinkeheéna Manikánka íné Pora omaq intena eqmaq nuwowe. Ínéreq itene iyahnabo aní Sósáténireqka

² mah pahsí sehiranúye. Ite Kórína suahpeqte Sísa tagariáh kéó, itega sehiranúya pahsí sáhnsahwe tagahro.

Wene kaweq anímáí míageheéna Manikánka ite omaq itowaq wene sánsá sehgiówe. Itereq moke mó kehiná suwahpeqte ké itene Wahnah Sísa Karáhé tagariáh kéreq omaq itowaq itega wensabé iwíáh iwíáhéq púrerúne. Púrerúnana ite kawerue wahnahnaitéhre.

³ Maniká Iteriboreq Sísa Karáhé itene Wahnahseqka ite séhréh aitera itene iru ukiq itehye.

Poraga Manikánsabe iwíáh iwíáhú ehwehne.

⁴ Manikánka ite meiqme Sísa Karáhéne ayahpi itena anotahtaq séhréh aitéhre. Wega ite kaweraitena séhréh aita aitainsabé ahriahri wensabé iwíáh iwíáh atóge.

⁵ Wega séhréh aitéh púaq wene ehweh kawerue irarék iahtebia ké úkowe.

⁶ Sísa Karáhé éhweh íwáhnoruraugaq kawerue írátó puana Manikáne Awanka págegeue séhréh aitéhre.

⁷ Págegeue séhréh aitéhnsabé itega Sísa Karáhé itene Wahnah tuina tanáhráq áwénunotaq Manikáne Awanka náina naneqsabé íre tabonahowe.

⁸ Wega ite págege aitena séhréh aitéh púaq ite oga mé tanahráq kaweqtaq míahrahowe. Kaweqtaq míéhrataqmé itene Wahnah Sísa Karáhé tuinagake íre ehweh aitankéhe.

⁹ Wenahni itene Wahnah Sísa Karáhéreq mía míageheéna Manikánka ite omaq itéhre. Omaq itena ite íre iuwasa peh mirainie i naneq aiq pútaq mirainawire.

Poraga, Peh morá íwíáhoró ú ehwehne.

10 Néne iyahnabo anímárino, itene Wahnah Sísa Karáhéga síwáhnorúno aintáráinsabé págegeue teiníboq írátíáthro. Ite mó íwíáh mó íwíáhiyehboq peh morá íwíáhoró. Síó síoue peh morá sánsánonehe íwíáhoró.

11 Néne iyahnabo anímárino, ite tagaríáh ání wenáwíq Karoe. Karone awahrahga teniera, Itewe wensabé wensabé abiahsanéq íre insahwéue míáhwe teniátówe.

12 Itega mahna tahnsanue mó ehwéh mó ehwéhnowe. Ite mó anítógá, Porane sánsánúne ewara ite mó anítógá, Ápórone sánsánúne ewara ite mó anítógá, Pítane sánsánúne ewara ite mó anítógá, Karáhéne sansánúne ewe.

13 Aneqsabé mina tahnsa irareo? Sísa Karáhéne anímári mó aní mó anínue míone íwíáhoo? Írakaumo. Itene ahababáq kaweraitanieéna íné Pora awankátaq táhpague putiaraugo? Írakaumo. Itega wání merotaq néníwírue meroo? Írakaumo.

14 Iteba míarautaq peh morá Kárisápáreq Káiúsireq wání meriátáuge.

15 Minayabe mó kegá, Íné Pora néníwírue wání meriátóne iyehoéna mó ke wání íre meriátáunsabé íwíáh íwíáhuge.

16 Mó ke wání íre meriátáuge ume Sítépána karírónánínsabé nibitagire. Se moq wání meriátáuge. Mó kewé wání meriátáugamo íre niahreraq kéhre.

17 Íre wání merieyabe peh, Néne kaweq ehwéh koreri terinúno éna Sísa Karáhéga eqmaq núwátáire. Wega awankátaq táhpawe putio ehwehmé págege ehwéhne. Mi ehwéh abehq éhwéh úkínehoéna ahtebia ánínká teínserah ehwéh íre teiasa peh pahsuqme tei teinuge.

Sísa pukúme Manikánka págege aitahráhi ehwéhne.

18 Sísaga itene ahababáqsabe awankátaq pukú ehwehmé iraipéq pokoneherao kegá iwíáhéra, Múguwahgu ehwéhne ewe. Maniká Iteriboga ite kaweritéh kegá Sísa awankátaq pukú ehweh iwíáhéq, Íre wehukene iwíáh peh Manikánka págegeue miraorahi ehwéhne úne.

19 Minayabe Manikáne ehwehnka aiq mahraréna, Íné ahtebia ání múge íwíáhi anímé ínéga mi iwíáh kaqsuanie.

Íné tábúsoqme íwíáhu aní múge íwíáhi anímé mi iwíáh parabaruanie ire. (Aisaia 29.14; Jeremaia 8.9)

20 Mah marákó márakóipéq míáh áhtébiá keyábé anere enehnkono? Púku sáhsahoráho keyábé anere enehnkono? Tobehue ehweho keyábé anere enehnkono? Manikánka mirainka ite iwíáhúnawe mi ahtébiá kéné ehwehme peh múguwahgu ehwéh úkire.

Manikáne sansánká wehukene sánsá kiotaiki ehwéhne.

²¹ Maniká áhnte ahtébiá ání míre. Mah marákóipéq miáh kégá íre seyene ahtebahnka we tagariahrahowe. Ítega teri terinúna ehwéhme mi kégá, Múguwahgu ehwéhne ewana Manikánka mi ehwéhnsábé aiq pútare atáh ké kawerarítéhre.

²² Asiu kégá itensabé, Itene ehwehnsabé aiq pútare aitanéhboq ótaq sansá miraoro tei teinowara Káríki kégá itensabé, Ahtebia éhwéh teiéero tei teinowe.

²³ Tei teinowaq itegawé peh Sísá Karáhé awankátaq táhpawe pukú ehweh teri terinúne. Asiu kégá mi ehwéhnsábé, Iuwahrieh ehwéhne aítáhwara Káríki kégá mi ehwéhnsábé, Múguwahgu ehwéhne aítáhwe.

²⁴ Manikánka omaq itéh kégá pukú ehwehnsábé aiq pútare atone. Ite Asiu kereq nahnso kereqka mi ehwéhnsábé aiq pútare atone. Aiq pútare ateq Sísá Karáhé pukú ehwehme Manikáne págege sansáne éq wene ahtebia sánsáne aiq tagari-one.

²⁵ Mó kégá, Manikáne sansámé peh múguwahgu mareq-mareq sansáne atáhwana Manikáne sansánká wehukene ahtebia sánsá sene págege sansá aiq moke kiotaikire.

Wene animárí míageheéna Manikánka omaq ito ehwéhne.

²⁶ Néne iyahnabo anímáрино, Manikánka ite íáhrabéna omaq itáráitaq aneq tahnsá anímárí míaroo? Minayabe iwíáhoró. Ahtebia kéwé, tauntahu kewé, anotah kewé, ite íre áhnte míarowe. Mó kégá ite tagéra, Múguwahgu ke wóe aítáhwe.

²⁷ Ahtebia ké siyehitarinkeheéna Manikánka ite múguwahgu aítáh ké wene animárí míageheéna ite omaq itowe. Tauntahu ke siyehitarinkeheéna Manikánka ite mareqmareq aítáh ké wene animárí míageheéna omaq itowe.

²⁸ Mah kehiná kéhínánká iwíáh iwíáho naneqsabé abehq úkinkeheéna Manikánka íre anotah anímárinseq mó kégá siwiréh arítáh kéreq omaq itowe.

²⁹ Minayabe wehukenínká Manikánsabe, Íné anotah aní míó púah omaq intárone íre irarerahowe.

³⁰ Wega ite aiq omaq itárái puag Sísá Karáhéreq mía míowe. Sísá Karáhéga kaweq iwíáh aitéh púaq tábúsoqme iwíáhorahúne. Wega itene ahbabáqsabe pukú púana kaweraitena insahwé aítana Manikánka wene kaweq anímárí mía míageheéna Sísaga séhréh aitéhre.

³¹ Minayabe Manikáne ehwehnka aiq mahraréna, Iwíáh iwíáhi aninká peh morá itene Wahnahnsabé iwíáh iwíáh atankéhe íre. *(Jeremaia 9.23-24)*

2

Kórína suwahpeqte kégá aiq pútare atówe ú ehwehne.

¹ Néne iyahnabo anímárino, iteba séna Manikáne kaweq ehwéh teiátáutaq mó ehwéh mó ehwéhne ahtebia ánínká teínserah íre teiasa peh pahsuqme teiátáuge.

² Iteba míarautaq ínégá iwíáhéna, Mó aní éhweh íre teiníe. Írakaumo. Peh morá Sísa Karáhéga pukurai ehwéh teiníe iwíáhuraage.

³ Iteba míarautaq néne ninonka íre págegeuraire. Írakaumo. Ninonka mareqmareréna áhreéna iransánuraage.

⁴ Manikáne ehweh teiátáutaq ahtebia ánínká ehnenehne aitena teínserah íre teiasa Manikáne Awanka séhréh aintárái puana págegeue tei teinuraage.

⁵ Peh íné wehukenínká irarurau ehwéhniká íre awehraq káráirana Manikáne Awanka séhréh aintárái puana págegeue tei teinuraugaq aiq pútare aintárówe.

Manikáne Awanka ite kaweq iwíáh aitéhraq ahtebia ké úkúne i ehwéhne.

⁶ Peh morá Sísaane sánsá kawerue sehgió keyábé ahtebia éhwéh síwáhno aruqarurúne. Mi ahtébiá éhwéhmé íre mah marákórátq wahnahno kené ahtebia éhwéh tahnsane. Wahnah ke pukirataq sene ahtebia éhwéh parabaginae.

⁷ Itega iwáhnorúna ehwéhmé íre ínénéne iwíáh peh Manikáne iwíáh puana ahtebia éhwéh iwáhnorúne. Mah marákó marákó íre mirarotaq Manikánka iwíáhéna, Mókakewe wehuke ínéba íópeq kigeheéna kaweraritaníe iwíáhuwe. Iwíáhéna ite kaweraite ah sabarankeheéna omaq atowe. Naho naho mina omaq ato ahnsábé éhwéh íre pahsuqme teiuwana peh kopípéq kagaúwe.

⁸ Kopípéq kagaúwara mah marákórátq wahnahno kegá mi ehwéh íre írátíarowe. Írakaumo. Segá írátíarotaq tahirímé itene íópeqté Wáhnáh aní íre subiqme awankátaq táhpato irino.

⁹ Manikáne ahtebia iwíáhyábé wene ehwehnka aiq mahraréna,

Naho naho wehukene siuranka íre tagah naneq, sene siahrega íre íráh náneq, sene sirupipeq íre iwíáho naneqme, moke minawari Manikánka wensabé sirutaboiro keyábé kawerarowe ire. *(Aisaia 64.6)*

¹⁰ Minayabe mi ehwéh kopípéq kowana Manikánka Wenawa iteba eqmatairana aiq sokigi aíre. Manikáne Awanka moke tagéna Manikánka ite íre teí iwíáh aiq tagariéhre.

¹¹ Wehukeníné arupipeqté iwíáhwé mó anínká tagari-ahrahiro? Írakaumo. Peh morá wehukení wewene awanka tagariéhre. Mina inserah Manikáne arupipeqté iwíáhwé wehukenínká íre tagariéhrena peh morá Manikáne Awanka tagariéhre. Minayabe wega Manikáne iwíáh aiq sokogi aíre.

¹² Itega mah marákóipéqté kégá iwíáh onserah íre úne. Írakaumo. Manikánka Wenawa iteba eqmaq áúwátáirana itereq mía míaire. Wegá náí náini naneqmarí ahtebageheéna Wenawa iteba eqmaq áúwéhre.

¹³ Manikáne Awanka iwíáh aitena wega náí náini naneq teiúge. Peh ahtebia wéhúkégá teiénsERAH íre íwáhnoruge. Írakaumo. Manikáne Awanka iwíáh aintéh éhwéh íwáhnorugaq ahtebahrahowe.

¹⁴ Manikáne Awansabé awahrieh anínká wene ehweh íre ahtebéna wega náí náini naneqsabé, Peh múguwahgu ehwéhne éna nuwahriehre íwíáhíre. Mira íwíáhinsabé Manikáne Awanka mi aní peh áwé tagehrana wega mi ehwéhnsabé íre ahtebahrahire. Peh morá Manikáne Awanka weba mía míai anínká mi ehwéh iwíáhíre tagéna ahtebehre.

¹⁵ Manikáne Awanka wene arupipeq mía míai anínká mó kené ehweh íréhtáq iwíáhíre tagéna aiq pútaq ehwéhnikákákq péhe éhwéhnikákákq iwíáhíre saraqme tagahráhire. Manikáne Awanka mía míai puana mó anínká mi aniné sánsá íre saraqme tagahráhire.

¹⁶ Manikáne ehwehnka aiq mahraréna, Itene Wahnahne iwíáh tagarawéna wensabé áwáhnori anímé íre míéh mino ire. *(Aisaia 40.13)*
Íre míéhíra Manikáne Awanka séhréh aitéh púana Sísa Karáhéga iwíáhinserah iwíáhorahúne.

3

Sísa tagaríáh kéwé Manikáne arambéhri ke wóe i ehwéhne.

¹ Néne iyahnabo anímárinó, iteba míarauta q itega mah kehíná kehínánká iwíáh onserahnurowe. Mira iwíáh onserahnurowe puaq ite pehgáriq anímárinó táhnsa iwíáhurowe. Minayabe Manikáne Awanka iwíáh arítéh ké síwáhnoruraunserah ite íre íwáhnoruraage. Írakaumo.

² Pehgáriq anímárinó táhnsa iwíáhuro puaq ite peh náh néq awaq íre nahrahowe. Minayabe mi tanáhráq págege ehwéh íre íwáhnoruraage. Amahnága moq íre íwáhnoruge.

³ Amahnágaákákq itene irupipeqté áhbábáq sánsánsabé irutaboiro puaq págege ehwéh íre íwáhnoruraage. Itewe abiahnsanéq tobeh ehweh aruqarurowe. Miraonsabé iteite iuwahbeh iwíáh miraéq peh wehukene sánsá sehgió mino.

⁴ Mó anínká, Íné Porane sánsánu aní múge irana mó anínká, Íné Ápórone sánsánu aní múge ire. Mira iwíáhonsabé peh wehukene sánsá sehgiówe.

Sotápéq arambéhrióya anitéyábé pabeqme ehwéhne.

⁵ Kawerue iwíáhoró. Ápórowe insebo? Íné Porawe insebogo? Ité peh Manikáne arambéhri anité úye. Maniká itene

Wahnahnka íné mó arámbéhrí niena Ápóro mó arámbéhrí awena urairata mi arámbéhríurauyaq itega Sísansabé aiq pútare atárówe.

⁶ Wehukenínká ayu sotápéq uqmaréhnserah ínéga Sísá néhweh teiátáuge. Mó anínká wání sotápéq tuinkeheéna ubenah kíqmaréhnserah Ápóroga inehe íwáhnoruraire. Manikánka sotápéqté ménsáméhnsánsábé kiro atéhnserah wega itensabé, Aiq pútare ainte q néne sánsá sehgióro aitaráire.

⁷ Íné ayu uqmatau anínseq ubenah kíqmaréh ánínseqsabé íre iwíáh íwíáh aitáhro. Íra kaumo. Peh morá kiro atéh aní Manikánsabe iwíáh íwíáh atáhro.

⁸ Ayu uqmaréh ánínseq ubenah kíqmaréh ánínseqka monseráhnue arambehrióye. Manikánka sene arambehri agehga-marena ápeq nárinkéhe.

⁹ Itewe Manikáne so tahnsa móe. Ínéreq Ápóroreq moraráq Manikáne arambehriúya anité úye.

Nah peyabe pabeqme ehwéhne.

Itewe Manikáne nah tahnsa móe.

¹⁰ Íné Manikáne nah pe ani míankeheéna séhréh aintena omaq intaráire. Minayabe nah pe sansa tagariéh aní tahn-sanéna nahwiahnsanse pearógana abogéh tagariéh anínká abogéhire. Mi arámbéhrí Manikáne arambehri puaq ite mi arámbéhrí mirao ke tábúsoqme arambehrioro.

¹¹ Manikáne arambehriwe nah pe arámbéhrí tahnsane. Manikánka Sísá Karáhéwé nahwiahnsansee úwe. Mó aní nahwiahnsanse íre míahrahirana Sísá webataq awehrare.

¹² Manikáne arambehrio kegá abogéhotaq íre monseráh arámbéhríowe. Wehukega pearáh náneqme itene arambehri tahnsáne. Kawerue arambehrio kegá kóraraté pearáhwara mó kegá págege moné tahnsa náneqtaté pearáhwara mó kegá kaweq ebáhtáté pearáhwara mó kegá awankátate pearáhwara mó kegá onerate pearáhwara mó kegá námúqtate pearáhwe.

¹³ Sísá tuinagake Manikánka ehweh aritahnaraq kaweq arámbéhríowamo éna mó aniné arambehri mó aniné arambehriue agehmarena íre kaweq arámbéhrí moke kekiru-ankéhe. Kekiruahnaraqmé uworapeqté náneq moke tagin-serah íre kaweq arámbéhrí moke taginawire.

¹⁴ Sano ebáh íre tagia peh kagainserah kaweq arámbéhrí aniné arambehri íre toráh agia peh kagainawire. Wene arambehri íre toráh agia peh kahnaraq mi arámbéhríyábé ápeq meyanæ. Mó aniné arambehri moke tagínaraqmé mi anímé ápeq íre meyanæ.

¹⁵ Ápeq íre meyéh anímé nahperehrabeqte aní tahnsane. Wehukeniné nah irarehtaq mó anínká mi aní nahupeqte koweqme máhpeq atahnana wene nahnkakaq wene

ménsámehnsánkakaq moke taginawire. Mina inserah Sísansabé aiq pútare atéh ánínká íre ábéreh arámbéhríináraq Manikánka we íópeq tumeiranae. Peh morá wene arambehri moke tagína puana ápeq íre meýanae.

Itene inonka Manikáne nahne i ehwehne.

¹⁶ Manikáne Awanka itene irupipeq mía míai puaq itewe Manikáne nah moe. Minayabe aiq ahtebaho?

¹⁷ Itene inonka Manikáne nah mire. Wega, Néne nahne éna we mía míairabeq ahababáq íre kéhre. Minayabe wene nah ahabáratéh ánímé kamah awinawire.

Itega peh wehuke síwíq pankerého i ehwéhne.

¹⁸ Itene irupipeqté péhé éhwéhnká iteite péhe éwhéh nuwíyého. Peh morá mah marákóipéqté sánsá ahtebeh anínká iwíáhéna, Íné anotah ahtébiá ání múge iwíáhíináraq íre kawerire. Wehukenínká iwíáhéna, Íné íre ahtebia ání múge iwíáhíináraq mókake ahtebia ání úkorahire.

¹⁹ Aneqsabé mira iwíáhinkehbo? Manikánka mah marákóipéqté áhtébiá iwíáhyábé múguwahgu iwíáh wíre aritéhre. Minayabe ahtebia keyábéwé wene ehwehnka mahraréna,

Táhmáro kegá mó ke ahabárarite sansansabé iwíáhéra mó ahabábáq sánsá mó ahabábáq sánsá miraonehe iwíáhowe. Iwíáhowana Manikánka peh áwé tagehrana seyene ahabábáq sansanká seye saiqnaríéhre íre. (Jop 5.13)

²⁰ Manikáne ehwehnka mó mahraréna, Itene Wahnahka ahtebia kéné iwíáh aiq tagehre.

Sega miraoneheqmúne iwíáh aiq tagehre.

Tagéna abehq iwíáhe aritéhrara íre miraorahowe íre. (Buk Song 94.11)

²¹ Abehq iwíáh aritéhnsabé wehukega miraoraho arámbéhríyábé íre iwíáh iwíáhoró. Manikánka séhréh aitéhnsabé ite moke wega í náneq matíáhwe.

²² Íné Porareq Ápóroreq Pítareqka ite séhréh aitanehéeq míone. Manikánka moke mah marákó marákó náiena itene oga mé tanáhráqkákáq itene puké tanáhráqkákáq omaq itéhre. Manikánka séhréh aitanieéna amahnága kéh náneqkákáq mókake kahna naneqkákáq matíáhro aitéhre.

²³ Ite Sísá Karáhé kahnáh míáhwana we Maniká Iteribone ahninkáwá míéhre.

4

Maniká wewega wene arambehri anímáí agehmarena sainsue ehwéhne.

¹ Itensabé iwíáhirataq, Ite Sísa Karáhéne arambehri miraúna kee iwíáhoró. Ite Manikáne kopípéqté éhwéh wahnahnúne iwíáhoró.

² Kaweq arámbéhrío kegá se arambehri arítéh aniné ehweh kawerue sehgiówe.

³ Iné kaweq arámbéhríu aní míogamo. Itereq mó kereqka néne arambehri iwíáhue tagéq tenírataq nirupipeq íre iwíáh kikirinie. Mó kegá néne arampehriyabé koti irataq nirupipeq íre iwíáh kikirinie. Iné moq ínénéne arambehri íre agehgaqme tagarióge.

⁴ Inéga arambehriurataq áhwára áhwára arámbéhríuraume íre niahreraq kéhre. Íre niahreraq kéhnsábé peh kawerue arambehriuraugamo? Árahuraugamo? Íre inéga iwíáhunka peh morá Manikánka agehgaqme sainuwankéhe.

⁵ Amahnága íre ehweh arite tanahráq púaq mó kené arambehri agehmareq ehweh arítého. Sísa itene Wah-nahnka tuinagake moke sunkíkírirabeq kopéqsúáh náneqkakáq itene irupipeqté iwíáhákáq wene téhrehrebeq marahnana ábóraraginae. Mi tanahráq Manikánka mah kehiná kéhíná agehmarena sainsuankéhe.

Anotah anímári múne iwíáhiyeho i ehwéhne.

⁶ Néne iyahnabo anímáрино, Manikáne sansá ahtebageheéna inéreq Ápóroreqsabé teiewóge. Ite anitéyábé iwíáhéq Manikáne púkuga irarinserah tábúsoqme sehgióro. Manikáne anitéyábé peh morá ánínsábé iwíáh iwíáh ateq mó aní peh áwé tagahwe. Íre kawerowe. Manikáne ehweh anterúéhboq mina tahnsa íre oro.

⁷ Ite anotah anímári múne iwíáhoo? Manikánka íre nálátáitaq tahirímé ite peh tabonahéq mareqmareq ke míáh iripo? Manikánka aiq náiena séhréh aitaráinsabé aneqsabé iteitensabé iwíáh iwíáhoo?

⁸ Itewe, Manikáne sansá aiq moke ahtebóne iwíáhowe. Itega iné, Pora kiotaikéq anotah anímári múne iwíáhoo? Itega aiq pútaq ahtebahtaq tahirí inéga moq iwíáh iwíáhu irino.

⁹ Iné iwíáhume Manikánka ite, wega eqmaro keyabé, Moke mó ke ebeq nogirara ite sinehe sighe íre. Wehukega wehukení subiq suaneheraotaq áhnte kegá taganeheéra sewe. Ite eqmaro kewe mina subiq suaneherao wehukení tahnsa múne. Íre peh wehukega ite iwahnkanowara íopeqté kéreqka moq iuwahnkanowe.

¹⁰ Ite eqmaro kega Sísa Karáhéne arambehri miraúnayabé áhnte tagah kegá iwiréh aitera múguwahgu mareqmareq ke wóe aitáhwe. Itega iwíáhéq, Sísa Karáhéne sansá aiq ahtebóne

éq págege animárí míone éq mó kegá itensabé iwíáh iwíáh aitáhwe ewe.

¹¹ Ite eqmaro ke menahnkákákq amahnágaákákq irupibiire. Tahbobóire. Itene korósi peh subankire. Mó kegá ite subiq máráhwaq íre nahnkakaq ké wéq ahtapeq áhnte nogune.

¹² Itene iyahnkaratáté págegeue arambehriúne. Mó kegá ite íre kaweq ehwéh aitáhtáq itega kaweq ehwéh ayahqme teriune. Mó kegá íwíoqnahtaq peh míone.

¹³ Mó kegá ite íéhruruotaq se insahwé aritone. Mó kegá ite eqmaro keyabé, Ite atutu tahnsanéq abehq ké wóe aitáhwe.

Poraga, Ínéga iwíáhue mira aruqaruru serahnoro i ehwéhne.

¹⁴ Iyehitankeheéna mah ehwéh sehiranue teiugo? Írakaumo. Itensabé nirutaboiru anímárí míáh púana kaweq iwíáhigeheéna mah ehwéh sehiranue teiúge.

¹⁵ Peh íregárita q ke 10 táhúséni (10,000) íwáhnoro ke míáhtáq tahírí íre áhnte itéribóréh míáh iripo? Írakaumo. Téh koreiátáu anímé peh morá ínébatare. Itega Sísa Karáhénsabe aiq pútare atárótaq we éhweh ínébataq teiátáunsabé iteribo úkurauge.

¹⁶ Iteribo úkuraunsabé ínéga iwíáhue mira aruqaruru serahnoro éna tei teinuge.

¹⁷ Ínéga mira aruqaruru serahnigeheéna Tímóti iteba eqmaq áúwóge. Tímótiwe Sísa itene Wahnahne aninéna wene sánsá kawerue sehgiena nirutaboiru aninéna nénahni tahnsa míéhre. Sísa Karáhéne sansámé mó ke suwahpeq mó ke suwahperue momiwíuríáhtáq síwáhno aruqaruruge. Mi sansá iahrreraq itena íwáhnorinkeheéna Tímóti iteba eqmaq áúwóge.

¹⁸ Táhmaro itega píribahriéq, Poraga iteba íre sinkehe iwíáhowe.

¹⁹ Itene anotah Wahnáhnká kowe aintahnaraq iteba apubúue kinie. Konaraq píribahri kené ehweh anetaníbo éna sene sánsá págege sansápómo éna taganie.

²⁰ Manikánka wahnah wahnahnirabeqte sánsámé íre peh ehwehne. Mi sansámé págege aitahráhi sansá míre.

²¹ Iteba konaraq abowágá wene ani kamah awínserahne págegeue kininkono? Iteba konaraq nirutaboírue pehwehrue kininkono? Aneq sansánue kininkono? Teniéro.

5

Wenabone ahre abarii ehwéhne.

¹ Ite míáhrabeqte ánínká anotah íre kaweq ahbabárire uro ehwéh írátáuge. Mi ahbábáqmé ahkaragára sansanéna anotah oríráne. Wehukega íre mirao sansá mi anínká mirauraire. Wenabone ahre abariuraire urowe.

² Itewe anotah ke úne íwíáhéq mó ke kiotaikúne íwíáhoo? Aneqsabé itene irupipeq íre umehiro? Iyehitáhnaq mi ahbábáq ání móbeq kaqsúáhro.

³ Íné iteba míótaq tahirí itene iuranabiahtapeq mi ahbábáq ání ehweh ató irino. Ninonka mahtaq míógana peh morá néniwa iteba míéhnsábé mi anínsábé aiq ehweh atóge.

⁴ Itega momiwíéq Sísá áwíq áhrabirataq néniwa moq míanae.

Itene Wahnah Sísaga págege aitahnaq

⁵ mi anínsábé ehweh atanéhe. Ahbabáq aniné anonka kamah awinkéhboq owainawapa kaqsúáhro. Itega miraonaraq wega iwíáhue wene ahbabáq suahnaraqmé Sísá itene Wahnah tuina tanáhráq íre kamah awinkéhe.

Ahbabáq ani móbeq kaqsúáhro i ehwéhne.

⁶ Ite anotah ke úne irareme íre kawerowe. Ite míáhtáq anotah ahbábáq ání míéh mino. Páréti agiéh ánínká pehgáriq muoráhi naneq marahnaraq moke páréti mugue anotah úkinae. Mina inserah ite míáhrabeq ahbabáq íúgi ínehoéq mi ahbábáq ání kaqsúáhro.

⁷ Muoráhi naneq páráwahipéq íre kahnaraqmé páráwah peh kanae. Íre muinae. Minayabe naho muoráhi naneq súáhro. Ite o paretí íre muoráhi paretí tahnsa míagehboq ahbabáq ani kaqsúáhro. Kaqsúéhrataqmé wene ahbabáqka ite íre íúgi ínaq peh kaweqtaq míagehe. Sótaikú iahreraq ko tánáhráq sokah sokahéra* sipisípiq áráhq subiq márónserah Sísá Karáhé subiq súówe.

⁸ Iwíáh íwíáhé tanahráqsábé sokah sokahonehe. Sokah sokahéra Asiu kegá sene nahtapeqté nahonáh muoráhi naneq súónserah ite Sísá tagariona animárínká itene ahbabáqkakaq moke íroke sansánkákák suaneheqmúne. Wehukega o paretí íre muoráhi naneq kéh páréti tírúnserah itega peh tábúsoréh sánsámé aiq pútaq sánsámé sehgioneheqmúne.

⁹ Mó anímáriné ahre abari aruqaruro kereq íre mía míaoro éna sehiranue teiewóge.

¹⁰ Moke ahbabáq ké sueq móbeq míáhro íre uge. Se mah marákóipéqté kééra mó kené ahre weh abariéra mó kené ménsámehnsá meyanehéera subiqme sabiwíáhwe. Sega Manikánsabe íre iwíáh íwíáhia peh mó naneqsabé iwíáh íwíáh aruqarurowe. Itega moke mína tahnsa ké súáhtáq tahirímé mah marákóráq íre míahraho irino.

¹¹ Peh morá, Ite Sísá tagarione e kegá ahbabáriransabé sehiranue teiewóge. Mó kené ahre weh abariome, mó kené ménsámehnsánsabe aigará pabekime, Manikánsabe íre iwíáh íwíáhia peh mó naneqsabé iwíáh íwíáh atáhmé,

* 5:7: Kisim Bek 12.3-21, 13.6-7 tagáhno.

mó keyábé péhe éhwéh aritewé, pía h néra múguwahgu aruqaruome, aebówé mina tahnsano ke sueq móbeq miáhro. Ite Sísa tagarione e kegá mina tahnsa áhbábárirataq moráráq táhutahuriyehboq móbeq miáhro.

¹² Sísa íre tagariáh keyábé ehweh aritanínkono? Ahqáho. Írakaumo. Minawé íre néne arambehri wire. Sísa tagariáh ké ite momiwíuriáh kegá ahbabárirataq ehweh ariteyabe iteitene arambehri wire.

¹³ Sísa íre tagariáh keyábé ehweh aritewé peh Maniká wewene arambehri wire. Ahbabáq aninsábé Manikáne ehwehnka mahraréna, Ite miáhrabeqte ahbabáq aruqaruri aní kaqsúáhro ire. (Lo 13.5, 17.7, 21.21, 22.21-24)

6

Sísa tagariáh ké koti aritéhneho i ehwéhne.

¹ Sísa tagariéh áninká mirainayabé arega abiahnsa atéhnaraqmé anerinabo? Sísa íre tagariéh wáhnáh ánípá meqme móate koti atéhneho. Minawé ayehiteh sansáne. Peh Sísa tagariáh kébá meqme kure koti ato.

² Mókakewe itega Sísa tagariáh kegá mah kehiná kéhínané sánsánsábé iwíáhue tagéq sararaneheqúmúne. Minawé aiq ahtebaho? Itega mókake mah kehiná kéhíná ehweh aritáhnayabé amahnága aneqsábé pehgáriq ahbabáq náneq íre kaweraritahráho?

³ Mókake itega íopeqté kéné sánsá moq saraqmaráhnawe íre ahtebaho? Minawé anotah arámbéhríe. Amahnága ahbabáq naneq kaweraritewé pehgáriq arámbéhríe.

⁴ Minayabe ite Sísa tagariáh kegá koti ehwéh kahnaraq Sísa íre tagariáh kegá kaweraitageheéq aneqsábé seba pokoo?

⁵ Seba pokonsabé aneqsábé íre iyehitehro? Ite Sísa tagariáh ké miáhrabeq ahtebia ánímé mi arámbéhrí miraorahi aní miéh mino?

⁶ Sísa tagariéh áninká mó Sísa tagariéh aní ehweh atankeheéna Sísa íre tagariáh kegá tagahtaq meqména móátéhmé íre kaweq sansáne.

⁷ Sísa íre tagariáh ké miáhrabeq itega Sísa tagariáh keyábé ehweh aritéhrame ahbabáq sansanéq Sísa Karáhéne sansa íre sehgiowe. Sísa tagariáh kegá ite ahbabáraitéhrataqmé itega túbáh agirataqmé íre ahbabárowe. Minayabe túbáh agina sansánká ehweh atahna sansá kiotaikire. Sísa tagariáh kegá arene ménsámehnsá aebóínaraqmé arega túbáh aginawe mi sansánká ehweh atahna sansá kiotaikire.

⁸ Kiotaikiraq peh itewe íre túbáh agowe. Írakaumo. Íre túbáh agia peh mó Sísa tagariáh ké ahbabáriteq sene ménsámehnsá aebóowe.

⁹ Ahbabáq kega Manikánka wahnah wahnahnirabeq íre awaq miáhmé aiq ahtebah mino. Péhe éhwéhnká itene irupipeq péhe nuwíyéhboq íráhro. Ahrari mahbi abario kewé, Manikánsabe íre iwíáh iwíáhia peh mó naneqsabé iwíáh iwíáh atáh kéwé, mó aniné ahre weh abario kewé, wehga áwáhu weh sobaruqnahbaruro kewé Manikánka wahnah wahnahnirabeq íre awaq mianeherawoe.

¹⁰ Aebó kéwé, mó kené ménsámehnsánsabe sigará pabeki kewé, piáh néra múguwahgu aruqaruro kewé, mó keyábé péhe éhwéh aritáh kéwé, mó kené ménsámehnsá pehipi meyáh kéwé, mina tahnsa áhbábáq aruqaruro kewé Manikánka wahnah wahnahnirabeq íre awaq mianeherawoe.

¹¹ Menahmé ite táhmaro mina tahnsa ké miarowe. Miarowana Manikánka ite pabeq paberaitena, Néne animarí miáhwe aitáráire. Itega itene Wahnah Sísa Karáhénsabe aiq pútare atárótaq Manikáne Awanka itene ahbabáq kaqiuwena itene irupipeq kaweraitáráitaq Manikánka itensabé, Kaweqtaq miáhwe aitáráire.

Itene inonkame Manikáne Awane nah puaq mó kené ahre weh abariiyeho i ehwéhne.

¹² Manikánka íre ahqáho aitarái sansá aiq miraorahuge irareme aiq pútaq iwíáhowe. Peh moke miraorahúna sansánká íre séhréh aítahráhire. Minayabe mó sansánká íné saiqnar-iehnehoéna pehwehrue míanie.

¹³ Itega pabeqme ehwéh irareme, Táhutahuqme itene irupipeq iyahbankire nanere éq minayabe Manikánka itene ayahba mirarowe ewe. Itene ayahbame tópah mewe nanere éq minayabe Manikánka tópah kirahno atéhre ewe. Mi ehwéh aiq pútaq ehwéhnirana peh mókake Manikánka táhutahuqkakáq itene inonkankakáq parabaruankéhe. Mina inserah mó kené ahre weh abariigeheéna Manikánka itene inonka miraroo? Írakaumo. Itene inonkame itene Wahnahne anonka mire. Wene sánsá miraigeheéna itene inonka mirarowe.

¹⁴ Maniká págege aní púana itene Wahnah Sísa iriwe oganúq atonserah ite moq iriwe oganúq itankéhe.

¹⁵ Itene inonkataq moke kéh náneqmarí Sísa Karáhéne naneq mire. Minawé aiq ahtebaho? Itene inonkame moke inonkataq kéh náneqme Sípane naneq púaq árahue itene inonka ahbabáq ininsó sienéhnkono? Írakaumo. Anotahtaq ahqáho uge.

¹⁶ Manikáne ehwehnka aiq mahraréna,
Weh ahre peh morá áú tahnsa úkigehe ire. (Stat 2.14)

Minayabe arega ahbabáq ini abariónaga wereq arereqne íú peh morá áú tahnsa úkire. Minawé aiq ahtebaho?

17 Itene Wahnah Sísareq mía míaonaraq arereq Sísareqne iwa peh morá áwá tahnsa úkire.

18 Mó kené ahre weh abarié sansa pehragahro. Ahriahri mi sansánirabeq móbeq míáhro. Moke mó ahabábáqmé íre wewene anonka ahabáruwiahrahire. Mó kené ahre weh abarii anímé wewene anonka ahabáruwíéhre.

19 Manikánka Wenawa iteba eqmatairana iteba mía míainsabé amahnága arene anonka wene nah mire. Minawé aiq ahtebaho? Arene anonkame íre arebataq arene wíre. Írakaumo.

20 Insahwé aitanieéna Manikánka anotah apéqtáté paiqmarowe. Aiq paiqmaronsabe itene inonkankakákáq Manikánsabe iwíáh íwíáhoró.

7

Poraga wehké sansánsábé irarú ehwehne.

1 Itega sehiranue kasenuro ehwéh teiniñoq írátíáhro. Ahre íre mera peh míéh ánímé aiq kawerire.

2 Íre ahreakákáq ánínká mó kené ahre abariínehboq we ahre meyankéhe. Ahrari wehkinkehe.

3 Wehne anonkame íre webataq wene anonka mire. Minayabe arene ahrega, Máho ínah íre ahqáho ato. Ahrene anonka moq íre webataq wene anonka mire. Minayabe arenawehqka, Máho ínah íre ahqáho ato.

4 Ahrega wewene anonka íre wahnahnire. Írakaumo. Peh wenawehqka wahnahnatéhre. Mina inserah awehkawagá wewene anonka íre wahnahnire. Írakaumo. Peh wene ahrega wahnah atéhre. Minayabe arene ahreyabé arenawehqsabe íre ahqáho ato.

5 Ite weh ahre morá íwíáhéta kawerue púreroyehe iwíáhéta awehriéta peh míayehe irataqmé aiq kawerire. Púrerira tanáhráq parabagínaraq mó íre ahqáho ato. Owainawanka mó aní abarié iwíáh atehnehboq íre ahqáho ato.

6 Ahre meyo éhwéh íre teiúge. Ahreyabé awina anínká iwíáhue meyankéhe. Séhréh aiteyabe mah ehwéh teiúge.

7 Moke mó ke íné tahnsanue míáhtáq tahirí aiq kaweri irino. Peh Manikánka ahre meweyabe mó aní mó iwíáh atena mó aní mó iwíáh atena aruqarurire.

Íre túbáh agorahotaq ahre meyáhro i ehwéhne.

8 Mahbigaunseq ahrarigaunseq kéweinínsónseqsabé mahraruge. Íné íre ahreakákáq aní múge. Ite íné tahnsa míéhataqmé aiq kawerire.

⁹ Ite íre peh míahrahirataqmé ahre weh meyhábro. Mahbiga, Ahreyabé níre irana ahrariga, Weh kéreyabe níre ire. Mó kené ahre weh abariiyehboq arerene ahre weh airaiq meyhábro.

Arenawehq auwéhneho i ehwéhne.

¹⁰ Ahreakáq wehakaq kényábé mahraruge. Ánáhkawagá awehkawa íre auwo atóge. Mahnawé íre ínénéne ehwehne. Írakaumo. Itene Wahnahnka aiq irarire.

¹¹ Ánáhkawagá wenawehq auwahnaraq mó wehkínehboq peh míankehe. Áúwátái wehbá kouwekue insahwé atahnaraq aiq kawerire. Awehkawagá wene ahre airaiq áúwéhneho.

Nánuwehq k éraníe ínaraq awehkawagá áúwéhneho i ehwéhne.

¹² Mó keyábé peh ínénéne iwíáhu ehwéh teínie. Íre itene Wahnahnka tení éhwéh peh ínénéga iwíáhéna mahraruge. Awehkawawé Sísá tagariéh ánínirana ánáhkawa Sísá íre tagariéh ínínká, Nánuwehq k éraníe ínaraq awehkawagá áúwéhneho.

¹³ Ánáhkawa Sísá tagariéh ínínirana awehkawa Sísá íre tagariéh wéhgá, Néne ahrereq míanie ínaraq ánáhkawagá áúwéhneho.

¹⁴ Ánáhkawagá Sísane sánsá sehgiyabe Sísá íre tagariéh áwéhkawagá wene ahre íre auwena wene sánsá tagéna kaweqtaq míahrahire. Awehkawagá Sísane sánsá sehgiyabe Sísá íre tagariéh ánáhkawagá wene weh íre auwena wene sánsá tagéna kaweqtaq míahrahire. Minayabe arene ahrega, Arereq míanie ínaraq áúwéhneho. Arenawehqka arereq míanie ínaraq áúwéhneho. Íre áúwéhrataq itene animárí moq kaweqtaq míahrahowe. Kaweqtaq míahrahi ehwéh péhe éhwéh tahirímé itene animárí Sísá íre tagariáh ké míáh irino.

¹⁵ Wehgabópoq ahregabópoq Sísá íre tagariéh ánínéna wensabé nuwahriehre éna pokinie ínaraqmé peh áwé tagahro. Manikánka itensabé, Pehwehrue míáhro aitéhnsábé itene iru ukiq itankeheéq mi anínká pokinie ínaraqmé peh áwé tagehrataqmé aiq kawerinae.

¹⁶ Arenawehqka arereq míehnsábé mókake wega Sísane sánsá sehginabirapómo. Arega íre tagariahne. Arene ahrega arereq míehnsábé mókake wega Sísane sánsá sehginabirapómo. Arega íre tagariahne.

Manikánka ite saraq íátái arámbéhrí sehgióro i ehwéhne.

¹⁷ Maniká itene Wahnahnka ite omaq itena wene arambehri saraq íátáire. Saraq íátái arámbéhrí kawerue sehgióro. Sísá tagariáh ké íwáhnorutaq mah ehwéh tei teinuge.

¹⁸ Manikánka are íre áhraburai tanáhráq mó kegá arene áú amurúrutonsabé ayehitéhnehboq anetaníbo iwíáhúno.

Manikánka are áhraburaitaq arene áú íre amurúrutonsabé amahnága mi sansásábé arutaboitrinehboq pehragáhno.

¹⁹ Arene áú amurúrutonsabé peh abehq míre. Anetaníbo íwíáhúno. Arene áú íre amurúrutonsabéákákq anetaníbo íwíáhúno. Peh Manikánka sehgióro ú ehweh sehgiónsábé anotah sansá míre.

²⁰ Manikánka áhraburaitaq miraurona arámbéhrí miraúno.

²¹ Manikánka áhraburaitaq mó aniné arambehriga are saiqnariarairo? Minayabe iwíáh kikirineho. Arene marakóipeqté wáhnáhnká soraq auwena pokúno atahnaraq pokinkehe.

²² Maniká itene Wahnahnka are áhraburai tanáhráq mó aniné arambehriga are saiqnariarairana Sísá itene Wahnahnka arene ahababáq kaqauwátáinsabé wega soraq áúwéh ání tahnsa míahne.

Wega áhraburaitaq pehipi míaronana Sísá Karáhéne arambehriga amahnága are aiq saiqnariéhre.

²³ Wene animárí míageheéna Sísaga anotah apéqtáté paiqmarowe. Paiqmaronsabe peh wehuke suwahbeh sansá miraiiyeho. Peh Maniká awahbeh sansá miraoro.

²⁴ Néne iyahnabo anímáríno, Manikánka ite íáhraburaitaq mirauro arámbéhrí miraéq Maniká Iteriboreq mía míaooro.

Poraga mahbigaunseq ahrarigaunseqsabé teriu ehwéhne.

²⁵ Mahbigaunseq ahrarigaunseqsabé mahraruge. Itene Wahnahnka mah ehwéh terio íre tenírana peh ínénéga aiq pútaq ehwéhnéna iwíáhue teiúge. Wega íné séhréh aintéhrana wene arambehri mira aruqaruruge. Minayabe néne ehweh íráhro.

²⁶ Íre kaweq sunúq áhníbórá sinainsabé ahre meyaníe íwíáh, wehkinie íwíáh súáhro. Mi iwíáh súéhrataqmé aiq kawerire íwíáhuge.

²⁷ Ahreakákq míéhnaraqmé áúwéhneho. Íre ahreakákq míéhnaraqmé ahre meyaníe íwíáhineho.

²⁸ Arega ahre meyéhnaq minawé íre ahabáriniewóne. Arega wehkinaraq minawé íre ahabáriniewóne. Ahre meyéhra kegá mah marákóráq mé tanáhráq sirupipeq umeh aginawire. Itene irupipeq umeh agínehoéna teiúge.

²⁹ Néne iyahnabo anímáríno, mah marakóípéq mé tanáhráq aiq parabaginaire. Sísá tuina tanáhráq áhníbórá sinaire. Minayabe ahre mero keo, íre ahreakákq ké tahnsa míáhro.

³⁰ Ibisah keo, íre ibisah ke tahnsa míáhro. Iru eyoyóo keo, iru íre eyoyóo ke tahnsa míáhro. Ménsámehnsá paiqmaq paiqmaro keo, íre ménsámehnsánkakaq ké tahnsa míáhro.

³¹ Mah marakóípéqté sánsá parabaginaire puaq áhnte ménsámehnsánkákákq kéó, itene ménsámehnsánsabe irutaboiriyehe.

Iwiáh kikiriyeho i ehwéhne.

32 Ite iwiáh kikiriyeho éna mah ehwéh teiúge. Íre ahre merai ánínká Maniká wene Wahnahne arambehri kawerue sehgieyabe iwiáhire.

33 Wene ahrega kaweróne atankeheéna ahre merai anínká mah marákóipéqté náneqsabé iwiáh íwiáhire.

34 Minayabe we mó iwiáh mó iwiáhire. Sísá tagaríéh áhrárigá iwiáhéna, Néne ninonkakakaq néniwankakaqmé kaweqtaq míanieéna Maniká áwúge éna Maniká wene Wahnahne arambehriyabé iwiáh íwiáhire. Wenawehqka kaweróne atankeheéna wehakaq ínínká mah marákóipéqté náneqsabé iwiáhire.

35 Págege sansánká saiqnariankeheéna íre teiúge. Írakaumo. Peh séhréh aitanieéna mah ehwéh sehiranue teiúge. Maniká itene Wahnahnsabé webataq iwiáh íwiáh ateq wene sánsá kawerue sehgiegeheéna sehiranue teiúge.

Wene ahre araríyábé éhwéhne.

36 Wene ahre araríyábé arutaboiréna abariinie íwiáh aruqaruri anímé ahababáratehnehboq airaiq meyankéhe. Wega airaiq meyahnawe íre ahababárinae.

37 Wewene anonkataq kawerue wahnahnorahi mahbígá, Ahre íre meyaníe íwiáhinaraq aiq kawerire.

38 Wene ahre ararí meyéh anímé kawerire. Ahre íre meyéh anímé anotah kawérire.

39 Wenawehq oga míahnaraqmé mi ínínká awehkawareq mía míaiagehe. Sísá tagaríéh íníné awehkawa pukínaraq we mó Sísá tagaríéh ání kérankéhe.

40 We mó Sísá tagaríéh ání kérahnaraqmé aiq kawerire. We peh kéweiní míahnaraqmé anotah kawérire. Mahnawé ínénéga íwiáhuge. Manikáne Awanka mah iwiáh aintehrámo. Wega mah iwiáh aintéhre íwiáhuge.

8

Poraga titirue nárie naneqsabé irarú ehwehne.

1 Péhepehe maníkánsábé titiro naneq nanehnkono éq ínénsabe kasenurowe. Mó aní mó anínkáue minayabe íné aiq ahteboqe eme aiq pútaq ehwéhnowe. Aiq ahteboqe íwiáhhome saiyo sansane. Peh morá mó anínsábé irutaboirúnaga séhréh aitahráhi sansáne.

2 Íné moke ahteboqe íwiáhi anínká íre anotahtaq ahtebehrana wene ahtebeh sansa íre awehrare.

3 Maníkánsabe arutaboiri anímé Manikánka we tagaríéhre.

4 Péhepehe maníkánsábé titiro naneq nanehnkono ue kasenuronsabé teiúge. Ite tagarionawe péhepehe maníkámé íre aiq pútaq nanere. Peh abehq pikísáh tahnsane. Íre áhnte

maníkámáří míáhwe. Írakaumo. Ite tagarionawe Manikámé peh morá ánínéna webataq Maniká míre.

⁵ Mó kegá mahraréra, Íópeqkákáq mah marákó marákóipéqkákáq áhnte maníkámárinseq wahnah anímárinseq míáhwe ewe. Ite tagarionawe mi ehwéhmé íre aiq pútaq ehwéhne.

⁶ Maniká Iteribo peh morá ánínéna webataq Maniká míre. We moke mirarena wene animáří míageheéna ite moq mirarowe. Sísa Karáhéwé we peh morá ánínéna itene Wahnah mire. We moke mirarowaq amahnága séhréh aitéhnsábé oga míone.

⁷ Mó kegá Maniká éhweh íre ahtebahwe. Segá Sísa íre tagariarotaq péhepehe manikáné sánsá aiq sehgirowe. Aiq sehgirowsabé amahnága mi naneqsabé titiro tahutáhúqmé íre nah nanere éra áhwára áhwára iwíáhowe. Mina tahnsa iwíáho kegá mi tahutáhúq nehrataq, Mi tahutáhúqká ite ahbabáraitéhre iwíáhowe.

⁸ Itega táhutahuq nahnayabé Manikánka kaweritankéhbo? Írakaumo. Wega awehrio keyábé íre ehweh aritéhre. Nah keyábé kawerowe íre aritéhre.

⁹ Ite iuwahbeh tahutáhúq naneheqmúne irataqmé áhwára áhwára iwíáho kegá ite tagéra ahbabáriyeho. Itega nehrataq mó ke ahbabáriyehboq kawerurero.

¹⁰ Are ahtebáhna anínká péhepehe manikánsábé árótu nahtápéq míéhnaaq titiro tahutáhúq nehnana áhwára áhwára iwíáhi anínká are tagéna íné moq nanie iwíáhinabomo.

¹¹ Wega aiq pútaq sánsá peh ákáhtaq ahtebehnsabé náhnaraq wene arupipeq íre kaweraginae. Are ahtebia anínká miraónaga mina áhwára áhwára iwíáhi aní anotahtaq íre kawerataanae. Sísa Karáhéga mi aniné ahbabáqsabeákáq pukúwe.

¹² Áhwára áhwára iwíáhi aní ahbabáratahna puah Sísa Karáhé moq ahbabáq atahne.

¹³ Ínéga nahnayabé mó Sísa tagaríéh anínká íné tagéna ahbabárinaraq mina íre kawerinae. Minayabe mó Sísa tagaríéh aní ahbabáq atéhnehoéna mi tahutáhúq ahriahri awehrinie.

9

Poraga wene arambehriyabé móne íre meyonsabe iwíáh iwíáhú ehwehne.

¹ Itega néne sansa aiq tagaríáhwe. Mó naneqka íné íre saiqnaríéhre. Írakaumo. Wene arambehri mirainkeheéna Manikánka eqmaq núwátái mino. Sísa itene Wahnah aiq tagarau mino. Sísa itene Wahnah éhweh teiátáutaq wensabé aiq pútare atáro mino.

² Mó kegá iwíáhóme, Manikánka íné íre eqmaq áúwátáire iwíáhówe. Peh itene Wahnah éhweh teiátáugaq aiq pútare atárónsabé ite tagaríáhmé Manikánka íné eqmaq núwátáire.

³ Mó kegá ehweh aintéhrrataq mahrarinie.

⁴ Manikáne arambehri miraunsabé wehukega íné kirabo aintáhmé íre kaweq sansápo? Írakaumo. Kaweq sansáne.

⁵ Manikáne arambehri miraoneheéra Sísá ábáqmarinseq Pítareq mó eqmaro kereqka ahtapeq nogótáq sene ahrronká se kériráhwe. Ínéga moq mi sansá mirautaq tahirímé kaweq sansáne iwíáho irino.

⁶ Mó kegá Manikáne arambehri miraome pehipi kiraboowe. Peh morá ínéreq Páhnábásareqka itene tópah paiqmarayeheéta arambehriúye.

⁷ Sene kíápéténine arambehri miraoneheéra sóntía kegá ahtapeq nogótáq íre seyene móneraté peh wahba monératé tópah paiqmaq paiqmaro mino. So uqmatai anínká táhutahuq nera kéhtáq mewe narúq naruri mino. Sipisípiq wahnahni anínká mi kané náhnano narúq naruri mino.

Ite séhréh aitera íwáhnoro ke kirabooro i ehwéhne.

⁸ Ínéga peh wehukene sansá iwíáhéna mi ehwéh mirarire iwíáhiyeho. Írakaumo. Naho Manikánka Mósísi iwíáh atowana wega minayabe sehiranue mahraréna,

⁹ Káhoga arambehriitaq wene áwéhipeq náhgáq táhrareho. Mi kanká arambehrii puana arupibiínaraqmé pehipi táhutahurinkehe úwe. *(Lo 25.4)*

Manikánka peh káhoyabé arutaboíréna mi ehwéh irarúwo? Írakaumo.

¹⁰ Itensabé iwíáhéna irurú mino. Itega mina tahnsanigeheéna irarúwe.

Sonsoréh ánínká, Mókake sotápéqté táhútáhúq mewe nanieéna arambehriire. Wereq we séhréh atéh ánínseqka nayeherawoye.

¹¹ Wehukega ayu uqmarera anehe mi sotápéqté tópah nahnserah itega Manikáne ehweh tei teinúye. Tei teinúyansabé itene ehweh íráh kégá kirabo aitéhrrataqmé kaweq sansánoneheqmóe.

¹² Itega mó ke kirabouro puaq itenkakáq kirabourotaq tahirímé anotahtaq kawerowe urauya irino.

Kirabo aitáhro íre teiátáúye. Iteba pehipi míarauye. Itensabé abiahnsanéq Sísá Karáhéne kaweq ehwéhnsabé anetaníbo iwíáhiyeho éta kirabo aitáhro íre teiátáúye.

¹³ Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhtápéq arambehrio kegá mibeqté táhútáhúq mewe nahwe. Minawé tagaríáh mino. Mitaq titiro tahberaq arambehrio kegá mi naneq pehgáriq mewe nah mino.

14 Mina inserah Sísa itene Wahnahnka mahraréna, Kaweq ehwéh íráh kéga se síwáhnoro kené sinonka séhréhorahi naneq nárigéhe ire.

15 Ínéga itene táhutahuq pehipi íre merauge. Mókake íné pehipi kirabo aintageheéna sehiranue teiugo? Írakaumo. Nirupinsabé pukonaraq íre ineh inehinie. Íné ineh inehutaq tahirímé ínéga pehipi íwáhnoru sansánsabé íre iwíáh iwíáhorahu irino. Mó kegá néne iwíáh iwíáhu sansá sabi núwého.

16 Manikáne kaweq ehwéh tei teinunsabé kaweq aní múge éna iwíáh iwíáhininkono? Írakaumo. Manikánka koreri terinúno aintaráinsabé íné kaweq aní múge ue íre iwíáh iwíáhorahuge. Mi kaweq éhwéh íre teriasa ehiya míótáq tahirímé anotahtaq íre kaweru irino. Kaweq ehwéh teri terinu arámbéhrí íre suaníe.

17 Ínénéga iwíáhue miraurataq tahirímé ápeq meyo irino. Íre ínénéga iwíáhurauge. Manikánka koreri terinúno aintaráinsabé pehipi mira aruqaruruge.

18 Minayabe aneq apéq meyaninkono? Mó teri terino kegá ápeq meyhnserah íre uge. Kaweq ehwéh pehipi tei teinunsabé niru eyoyóue nirutaboírume néne ápeq míre.

Porawe áhnte ke séhréh arítéh áníne i ehwéhne.

19 Mó kegá íné íre saiqnariáhwe. Áhnte kegá Sísa sánsá sehigigeheéna sene arambéhi aní tahnsa míoge.

20 Asiu kegá Sísa ehweh kawerue irera sehigigeheéna seba míarataq sene sánsánurauge. Mósísiga sehgióro ú ehwehkná íné íre saiqnariéhre. Íre saiqnariéhrara Asiu ke mi ehwéhnsabé iwíáh iwíáho puana seba míarataq mi ehwéh íre anterutaugé. Asiu kegá Sísa ehweh kawerue irera sehigigeheéna mi ehwéh íre anterutaugé.

21 Nahnsó ke Mósísine ehweh íre sehgió ké wóe. Minayabe nahnsó kereq míarataq se tahnsá ména íné moq íre sehgi-rauge. Írakaumo. Manikáne ehweh íre susa Sísa Karáhéne ehweh sehgiúge. Nahnsó kebá míarataq sega Sísa ehweh kawerue irera sehigigeheéna Manikáne ehweh íre anteruena peh mi kené sánsánurauge.

22 Sísa sánsá áhwára áhwáraue sehgió kebá míarataq sega órirane iwíáho sansá pehipi íre anterutaugé. Segá Sísa ehweh irera kawerue sehigigeheéna sene órira sansa pehipi íre anterutaugé. Mah kehíná kehíná suwahpeq míarataq mi sansá miraurauge. Segá Sísansabé aiq pútare atageheéna miraurauge. Manikáne kaweq ehwéh sehigigeheéna mi sansá mira aruqaruruge.

23 Mira aruqarurunsabé Sísansabé aiq pútare atáh kéreq ínéreque irupepeq eyoyóire.

Kagai apéq náinkeheéq Manikáne sansá tauntahunue seh-gioneheqmúne i ehwéhne.

²⁴ Ábáhro tanahráq áhnte kegá árésisiue peheráhnotaq peh morá kótaiki anínká ápeq meyéhre. Mina inserah Manikánka ápeq náinkeheéq wene sánsá tauntahunue sehgióro.

²⁵ Kótaikoneheqmúne íwíáho kegá sene sinonka págegeinkeheéra túbáh aginie íwíáh suera peh ahriahri tauntahunue arambehri aruqaruowe. Peh kambaréki apéq meyanheéra tauntahunowana Manikánka náina apéqmé peh ahriahri kagainawire.

²⁶ Ínéwé Manikáne sansá íre múguwahguue sehgiúge. Árési kiotaiki anínká íre mibeq tagia móbeq tagéna pehbeheráh pokinserah tauntahunue sehgiúge. Tobehi anínká wene ayahnkara íre mobeq subisa peh tábúsoqme wehukéníné anonka subínserah Sísane arambehri tábúsoqme arambehri-uge.

²⁷ Ínéga mó keyábé, Sísane sánsá tauntahunue sehgióro uraunsabé Manikánka íné nuwehnehboq íre túbáh aginie. Peh kaweq sansá tábúsoqme sehginieéna néne ninonka kawerue wahnah wahnahnuge. Néne ninonka págegeinieéna tauntahunue arambehriuge. Ínéga kagai apéq meanieéna tauntahunue arambehriuge.

10

Íre kaweq sunúq sínaraq ite Sísane sánsá súého i ehwéhne.

¹ Naho itene igaqnaréhga Mósisi kérowe. Segá miraunsabé iahreraq kankeheéna teiúge. Segá abatapi nogútaq írábúyá akariuriowe. Segá írábúyá anehe karageheéna Manikánka mi írábúyá omaq atowe. Manikánka iwíáh aritowara sega Káhtore Waní kэрáwégue seberaebéq pokuwe. (*Kisim Bek 13.21-22, 14.21-29*)

² Segá írábúyá akariuriotaq nogútaqkákáq Káhtore Waní kэрáwégue seberaebéq pokutaqkákáq sega wání meyónserahnéra mitaq nogera Mósisi kэрera wenkahnáh úkuwe.

³ Manikáne Awanka íopeqté tópáh náriuwara ómiga nowe.

⁴ Wega ótaq sansánútaq wání arahno ebahpipéqté súwana náriuwara nowe. Mi ebáhmé Sísá Karáhée. Segá pokutaq mi Ebáhnká sereq moráraq pokuwe.

⁵ Pokúwara Maniká sene sánsánsábé íre awahbó púara abatapi nogútaq puku pukuéra sene sinonka abatapinue mibeq móbeq kowe.

⁶ Segá ahabárunserah itega miraiyeho éna Manikáne ehwehnka tei teinire. Segá ahabábáq naneqsabé sirutaboiru serahniyeho.

7 Táhmaro mi kegá péhepehe maníkánsábé iwíáh iwíáh atónserahniyeho. Segá miraunsabé Manikáne ehwehnka mahraréna,

Ísara kegá tútuue méra táhutahuréra irigéra ábáhréra nahnso kené sansanéra mó kené weh ahre abariuwe ire. *(Kisim Bek 32.6)*

8 Segá mó tanáhráq ahababáréra áhnte kegá mó kené ahre ahrari abariunsabe Manikánka abiahnsa aritena kamah ariuwara peh íregáritaq wehuké 23 táhúséni (23,000) wehuké peh morá wéhékáh pukuwe. Segá mirau serahniyeho. *(Namba 25.1-9)*

9 Mó tanáhráq táhmaro Ísara kegá sene wahnahnsabé, Árahono éra wensabé éhruruunsabe Manikánka wehe omaq atowana éhruruu ke pówara pukuwe. Segá éhruruu serahniyeho. *(Namba 21.4-8)*

10 Mó tanáhráq táhmaroga Manikánsabe abiahnsa atera ehmuniq éhmúníruwana Manikánka íópeqté ánínsábé, Márunsubiq suo atowana mi ke márunsubiq suowe. Segá ahababáru serahniyeho. *(Kisim Bek 16.2)*

11 Manikáne ehwehnka sene ahababáq teíre. Segá ahababárunserah itega moq miraiyeho éna teíre. Amahnága anehe tanáhráq sinainsabé itega kaweqtaq mía míageheéna teíre.

12 Íné kaweqtaq ména págegeue iriwe míóge iwíáhóna aníno, inahsubínehboq áwéh panantagínah págegeue iriwe míahno.

13 Áhwáré naneqka íre arebataq areba sire. Írakaumo. Mah kehiná kéhínápá sire. Áhwáré naneqka ite íre saiqnariankeheéna Manikánka wene omasa éhwéh ahreraq matawéna ite séhréh aitankéhe. Wegá séhréh aitena kaweq ah sokogi ainkéhe. Wegá ite págegeue míageheéna séhréh aitowana áhwáré naneqka ite íre saiqnarianawire. Ahababáqka moq ite íre saiqnarianawire.

Owainawansabé titirue nárié náneqme pehragahro i ehwéhne.

14 Néne iyahnabo anímáríno, péhepehe maníkánsábé iwíáh iwíáh ate sansa pehragahro.

15 Itewe ahtebia ké míáhsábé teiú éhwéhnsábé iwíáhue tagahro.

16 Sísa itene ahababáqsabe pukúnsabe iahreraq kéh tánáhráq itega káhpuipeqté wánínsábé meyone. Mewe nahnayabé itene Wahnahnsabé kaweróne ateq Sísa Karáhéne korahq tunsabe itene ahababáq kaweraitéhre iwíáhúne. Mi tanáhráq itega tópah* keqme nahnayabé Sísa anonka kamahúnsabe itene ahababáq kaweraitéhre iwíáhúne.

* **10:16:** Káríki ehwéhme tópahme íre kéhre. Páréti kéhre.

17 Mira íwiáhéq morá ké tahnsa míone. Itega keqme nóna topáhmé peh morá tópáh púaq ite áhnte wehuké méq morá ké tahnsa míone.

18 Asiu kené sánsánsábé iwiáhoró. Segá tahberapeqté titirue nárié náneq nahtaq Manikáne tahbe puara mi tanáhráq sega wensabé aiq pútaq iwiáh íwiáh atáhwe.

19 Teiú éhwéhnsábé aneq iwiáhonehknono ewo? Péhepehe maníkámári íre oga miáh náneqmaríne. Mi naneqmarí titirue nárié náneq íre Maniká náwé náneq tahnsáne.

20 Írakaumo. Nahnsó kegá titirue nárié náneq Maniká íre náwasa peh owainawamarí náriéwe. Owainawansabé iwiáh íwiáh atéhboq sensabé titirue nárié náneq pehragahro.

21 Itene Wahnah pukú tanáhráq iahreraq kéh káhpúipéqté wánínkákáq owainawansabé iwiáh íwiáh atáh káhpúipéqté wánínkákáq moráráq neho. Itene Wahnah pukú tanáhráq iahreraq kéh tópáhnkákáq owainawansabé iwiáh íwiáh atáh tópáhnkákáq moráráq neho.

22 Mirairataq Sísa itene Wahnahnká, Aneqsabé íné nuweq owainawansabé iwiáh íwiáh ataho éna abiahnsa aitanawire. We anotah pagégé ání púaq itega we íre kiotaikorahúna mino.

Ahriahri itega Maniká áwíq pankeraneheqmúne i ehwéhne.

23 Mó kegá, Ite moke miraona naneq aiq kawerire ewe. Peh moke miraona naneqka ite kaweqtaq méyabe íre séhréh aitahráhire. Moke miraona naneqka ite Sísa kawerue kéreyabe íre págege aitahráhire.

24 Ite iuwahbeh sansá pehipi miraiyeho. Peh itene iyahn-abo séhréh aritahráhi sansánoro.

25 Máhkétirapéqté táhútáhúq paiqmaréhrataq mah tahutáhúq aneq sansánia táhútáhúqpo ue íre kasenoro.†

26 Minayabe Manikáne ehwehnka mahraréna, Moke mah marákó marákóakáq mahtaq kéh náneqkakáq itene Wahnahne náneq mire íre. (Lo 10.14; Buk Song 24.1)

27 Sísa íre tagariéh ánínká itensabé, Táhutahuronehboq máhoro ínaraqmé ite iuwahbáhnaraq kowe nahro. Wensabé, Mah tahutáhúq eheqtepo ue íre kasenoro. Wega náwí náneq pehipi nahro.

28 Mó anínká itensabé, Mah awáq owainawansabé titirúna naneq náwúge ínaraq íre nahro. Mi awáqkáwé ite íre ahbabáq aitahráhire. Peh ite tei ání ahbabáq atéhboq íre nahro.

29 Itega ahbabáq iwiáhowe íre iraruge. Írakaumo. Peh tei ánínká, Itega aiq ahbabárowe íwiáhineho.

† 10:25: Mó tanáhráq mó tanáhrárué mó kegá ménkámehnkáne awaq titirue péhepehe maniká náwúwe. Náwera anehe máhkétirapéq mi awáq kobaiqmarówe. Mi awáqsábé Poraga Sísa tagariáh káyábé, Íre kasenq pehipi paiqme nahro úwe.

Mina tahnsa íwíáhi aní íre míahnaraq íné nuwahbeh naneq nahrahuge. Peh móbeq míéh áníné awehrii sansánká íné íre saiqnariahrahi mino.

³⁰ Manikánsabe, Kaweróne atena mi tahutáhúq nahnara tagehra kegá arahue ehweh aintagéhbo?

³¹ Itega tópahnkakáq wánínkakaq nehrataq mó naneq arámbéhrí mirairataq Maniká áwíq pankeraneheéq wensabé iwíáhue kawerue miraoro.

³² Itega miraonka Asiu kereq nahnso kereq Sísá tagariáh kéreq ahababáq arítéhboq iwíáhue peh kaweq sansánoro.

³³ Ómi mó kegá moke ínéga mirau sansá kaweq sansáne iwíáhigeheéna mirauge. Íné nuwahbeh sansámé íre mira aruqaruruge. Íné tagah ke séhréh aritanieéna sensabé iwíáhéna peh kaweq sansá mirauge. Segá Sísane ehweh irera kawerue sehgeheéna sensabé iwíáhéna mirauge.

11

¹ Ínéga Sísá Karáhéne sansá sehgiúnserah ite moq néne sansá sehgióro.

Poraga ayahqonsabe irarú ehwehne.

² Itega íné iahreraraq matawéq moke íwáhnorurau ehwéh kawerue sehgió púana itensabé iwíáh íwíáh aitóge.

³ Mó ehwéh kawerue ahtebagehboq írátíáhro. Wehga wene ahre wahnahnirana Sísá Karáhéga moke weh wahnahnirana Maniká Iteriboga Sísá Karáhé wahnahnire.*

⁴ Sísá Karáhé wene Wahnah puana wehga púrerínaraq wene ayahqno íre akari atiankehe. Manikáne Awanka iwíáh atahna ehweh irarínaraq wene ayahqno íre akari atiankehe. Mi tanáhráq wene ayahqno akariaráhnaraq Sísá Karáhé ayehitawinawire.

⁵ Wenawehq wene wahnah puana ahrega púrerínaraq wene ayahqno akari atiankehe. Manikáne Awanka mi ahré iwíáh atahna ehweh irarínaraq wene ayahqno akari atiankehe. Mi tanáhráq wene ayahqno íre akariaráhnaraq wega wenawehq ayehitawinawire. Mi tanáhráq wene ayahqno íre akariaráh áhréwé ayahra káúqsúéh áhré tahnsane.

⁶ Wene ayahqno íre akariaráhnaraq wene ayahra káúqsuankéhe. Ayahra moke káúqsue sansa ayehiteh sansáne iwíáhirataq ayahra pehragéq ayahqno akariaráhro.

⁷ Manikánka weh mirarotaq wewe tahnsá mirarowara wehga Manikáne anotah awíqkákáq Manikáne págege sansánkákáq sokigiowe. Minayabe wehga púrerínaraq

* **11:3:** Písini ehwéh wahnahninsabéwé “het” kéhre. Písini ehwéh “het” téhtaré áwáhé kéhre. Mó morá áwáhé itene ehwehme ayahqnone. Mó morá áwáhéwé itene ehwehme wahnahne.

wene ayahqno íre akariinkehe. Manikánka ahre mirarotaq wenawehqne áwíqkakaq wene págege sansánkákáq sokiginieéna akariinkehe.

⁸ Manikánka wehuke mirarotaq wega ahrene ayahnsatate weh miraroo? Írakaumo. Wega wehne ahwígara piruqme ahre mirarowe.

⁹ Manikánka ahreyabé iwíáhéna wehga séhréh atankeheéna miraroo? Írakaumo. Wega wehyabé iwíáhéna ahrega wenawehq séhréh atankeheéna mirarowe.

¹⁰ Ahronkáká sensuwehqsone ehweh kawerue sehgiónsábé íópeqté kégá tagagehboq mi inínsónká púrerirataq sene siyahqno akari atiagehe.

¹¹ Manikáne animárímé weh sebataq ahre sebatarue mía míaó sansámé Maniká íre awahbeh sansáne. Írakaumo. Ahrega wenawehq séhréh atahnana wehga moq wene ahre séhréh ato aitéhre.

¹² Téhwe Manikánka wehne ahwígara mewe ahre mirarowara amahnága ahronkáká ani maqmaq maqmarowara áhnte weh míáhwe. Manikánka moke kéh náneq áhwárowe.

¹³ Ahrega wene ayahqno íre akaria Manikánsabe pehipi púrerinaraqmé kaweq sansápo? Iteitega mi sansámé iwíáhue tagahro.

¹⁴ Weh íre wahto ayáhrá kahnaraq minaga we ayehitanae. Itene sánsánká minayabe aiq sokigi aí mino.

¹⁵ Ahrene íre wahto ayáhrá kahnaraqmé wene ayahrame wene awahriq nanere. Wene ayahqno akariinkeheéna Manikánka ayahra áwíre.

¹⁶ Ayahqno akariare ehwéhnsábé suwahrieh keyábé mó íre teriníe. Mó sansá írakaunire. Itereq mó Sísa tagariáh kéreqsabé peh morá mahna teiú sánsá kéhre.

Kórína kegá siahrreraq ko táhútáhúq notaq íre kaweq sansánu ehwéhne.

¹⁷ Amahnága mó ehwéh teiníboq írátíáhro. Itega momiwíotaq mó ke séhréh arítéh sánsá íre miraia peh ahbabárowe. Minayabe itensabé íre iwíáh íwíáh aitóge. Írakaumo.

¹⁸ Mó anínká tenímé itega Manikánsabe iwíáh íwíáh ataneheéq momiwíotaq íre morá íwíáhia peh mó iwíáh mó iwíáhéq mó keyábé abiahnsa arítáhwe teníre. Tení éhwéhmé aiq pútaq ehwéhpómo. Peh aiq pútaq ehwéhne íwíáhuge.

¹⁹ Íre morá íwíáhirataq kaweq sansá ábórarinkeheéq sío síoéq iwíáhue tagéq, Insega aiq pútaq sansá sehgiramo éq ahte-bahrahowe.

²⁰ Itega momiwíotaq itene Wahnah pukúnsabe iahrreraq kéh táhútáhúq íre tábúsoqme nahwe.

21 Itega mó ke íre síwénunia peh apubúue wewene wewene táhutahuq nahwe. Miraonsabé pehgáriq tahutáhúq kéh kégá sirupibiirara mó kégá piáh áhnte nahnsabé múguwahgu agowe.

22 Itene nahtapeq táhutahurég naraho mino. Manikáne nahmé peh abehq nánere íwíáhoo? Itega mitaq séq tópah tabonah ke íre náriénsabé se siyehiteh mino. Aneq ehwéh teinínkono? Itega miraonsabé kawerowe aitanínkono? Ahqáho. Írakaumo. Itega mirao sansá íre kaweq sansáne.

*Sísaga párétiakáq sera anonkakaq we kéro ke náriu ehwéhne.
(Mátíyu 26.26-29; Máhka 14.22-25; Áruka 22.14-20)*

23 Itene Wahnahnka níwáhnorurai ehwéh íwáhnoréna teiátáuge. Mahraue teiátáume Súrásaga Sísane naruo koweriro inókáhpéq itene Wahnahnka páréti mewena†

24 Manikánsabe kaweróne atena keqme mahraréna, Mahnawé ninonka mire. Ite kaweraitanieéna ninonka Maníka awena pukinie. Íné iahreraq matiagehboq amahnága mirau sansánoro úwe.

25 Úwara sega páréti nowana Sísaga káhpú mewena monseráh sánsánéna mahraréna, Mah nahniáq sérá anome néne korahq mire. Néne korahq tuinaga o sansa áhwárankehe. Itega nehrataq ahriahri íné iahreraq matiáhro úwe.

26 Itega mah ehwéh sehgiónká Sísá itene Wahnahnka itene ahbabáqsabe pukúme pahsúéhre. Itega mi parétiakáq sera anonkakaq nahnka we pukúme pahsúéhre. Wegá tuina tanáhráq mah sansá parabaginae.

Itene irupipeqté íwíáh ebeq iwíáhue tagéq anehe nanehe i ehwéhne.

27 Sísá itene Wahnah pukúnsabe iahreraq kéh táhútáhúq neh anínká íre iwíáhue tagéna pehipi náhnaraqmé íre kawerinae. Mina tahnsa neh anínká itene Wahnahne anonkankakáq korahqkakáqsabé íre kaweratéh púana wega aiq mirainsabé anotahtaq kamah awinkéhe.

28 Náhna anínká wene arupipeqté íwíáh ebeq iwíáhue tagéna anehe párétiakáq sera anonkakaq nankehe.

29 Náhna anínká itene Wahnahne anonkansabé kawerue íre iwíáhéna pehipi náhnaraq wega mirainsabé kamah awinkéhe.

30 Ite áhnte kégá mina tahnsa narutonsabé amahnága mareqmarerue awahreowe. Mó táhmaroga itene Wahnahne anonkansabé kawerue íre iwíáhia pehipi narutonsabé aiq pukurowe.

31 Minayabe itega miraira sansá ebeq kawerue iwíáhue tagéq anehe nahnaraq Manikánka ite íre kamah ainkéhe.

† 11:23: Párétiwe Asiu kené tópahne.

³² Manikánka mah marákóipéqté sánsá sehgió ké ehweh aritena íre kaweqtapéq suankéhe. Itene Wahnahnka itene sánsá tagéna íre ábéreh sansáne íwiáhéna kamah ainkéhe. Mókake íre kaweqtapéq eqmaq íuwéhnehoéna itega ahbabáro tanáhráq kamah ainainire.

³³ Néne iyahnabo anímáríno, momiwíue méq Sísa pukúnsabe iahreraq kéh táhútáhúq nehrataq mó naneheraira keyábé íwiáhue síwénunue moráráq nahro.

³⁴ Manikánka kamah awinehboq arupibii anínká ebeq wene nahtapeq táhutahuraruena anehe momiwíorabeq pokinkehe.

Íné mó ehweh kéhre. Iteba konaraq mó áhwára áhwárao sansá kaweraitaníe.

12

Poraga Manikáne Awanka náina naneqsabé teí éhwéhne.

¹ Néne iyahnabo anímáríno, Manikáne Awanka náina naneqsabé múguwahguéq áhwára áhwára iyehboq íwáhnorinie.

² Ite tagariáhmé itega Sísansé sánsá íre tagariarotaq péhepehe maníká íre ehwehnorahi naneqsabé iwíáh iwíáhue mi sansá sehgirowe.

³ Teiníboq kawerue írátíáhro. Manikáne Awanka iwíáh atéh ánínká Sísansabé íre éhruru atahráhire. Manikáne Awanseq íre mía míai anínká, Sísa néne Wahnah mire. We awahbeh sansá sehginíe irarerahiro? Írakaumo. Wegá íre irarerahire.

⁴ Manikáne Awame we peh morá ánínéna wegá í náneqme mó naneq mó naneq náire.

⁵ Maniká itene Wahnah peh morá ánínéna wene arambehriwe wegá sainsúéh arámbéhrí mó naneq mó naneq arámbéhrí sainsúéhraq miraúne.

⁶ Manikáne arambehri miraúnayabé mó aní mó arámbéhrí mó aní mó arámbéhríue miraúne. Maniká peh morá ánínéna wene arambehri kawerue miraigeheéna séhréh aitéhre.

⁷ Itega mó Sísa tagariáh ké séhréh aritageheéna Manikáne Awanka págege naneq ite mó aní mó anínue náire.

⁸ Wegá mó aní iwíáh atéhрана peh Manikáne iwíáh púana ahtebia iwíáh pahsuahráhire. Wegá mó aní mó iwíáh atéhрана wene auranka íre tageh naneq wene arupipeq tagariahrahéna pahsuahráhire.

⁹ Wegá mó aní iwíáh atéhрана mi anínká Manikánsabe antahtaq aiq pútare atéhre. Wegá mó aní págegeue séhréh atéhрана awahre keyábé púreq aritéhrara kaweragowe.

¹⁰ Wegá mó aní págege atéhрана ótaq sansá miraorahire. Wegá mó aní iwíáh atéhрана mi anínká íre wewene iwíáh peh Manikáne Awanka iwíáh atéh éhwéh irarerahire. Wegá mó

aní iwíáh atéhra na mi anínká owainawane awankakaq wehukene awankakaq saraqsuahráhire. Mó aní iwíáh atéhra na we kambare ehwéh irarerahire. Irarirana Manikáne Awanka mó aní iwíáh atéhra na mi kambaré éhwéh ahtebéna wewene ehwehta q pahsuahráhire.

¹¹ Manikáne Awa peh morá ánínéna mi pagégé náneqmarí náire. Wewega iwíáhue mó aní mó naneq awena mó aní mó naneq awena ue náire.

Ite Sísane anonka tahnsá míone i ehwéhne.

¹² Wehukeníné anonka peh morá ánónkánirana áhnte naneq kéhre. Mi naneqmarí kéhrana peh morá ánónká kéhre. Mina inserah moke ite Sísá tagariona kewé wene morá ánónká tahnsa míone.

¹³ Ambanta wánípipeq kéhtáq wánínka moke ambantaipéq kéhnserah Manikáne Awa peh morá ánínéna itene irupipeq séna mía míaire. Wega iteba mía míai puaq ite ómi Sísane morá ánónká tahnsa míone. Ite Asiu kereq nahnso kereq arambehriraq saiqnaríáh kéreq arambehriyabé ápeq meyáh kéreq morá ánónká tahnsa míone. Ite págege anímá rí míageheéq wání ahriahri nónanserah Manikáne Awanseq mía míáu ne.

¹⁴ Ite tagarionawe wehukeníné anonka íre peh morá náneq kéhre. Írakaumo. Wene anonkataq áhnte naneq kéh mino.

¹⁵ Aigáránká mahraréna, Íné íre ayahnkara púana íné íre mah anónkáné aigará múge itaq tahirímé anonkanka wene aigará súéh iripo? Írakaumo. Anonkanka wene aigará íre suahráhire.

¹⁶ Wehukeníné ayahqnotaq kéh áhrégá mahraréna, Íné íre aura puana íné íre mah anónkáné ahre úge itaq tahirímé anonkanka wene ahre súéh iripo? Írakaumo. Anonkataq kéh ahre íre suahráhire.

¹⁷ Anonka íre mó naneqkakáq peh aura kéhtáq tahirímé ehwehme árahue irahráh iripo? Anonka íre mó naneqkakáq peh ahre kéhtáq tahirímé árahue táhutahuq kaweq kunkúnire írari iripo?

¹⁸ Anonkame íre peh morá náneq kéhre. Írakaumo. Manikánka wehukeníné anonka mirarotaq we awahbónserah moke náneq mirarena kawerarowe.

¹⁹ Wehukeníné anonkataq peh morá náneq kéhtáq tahirímé íre anonkanurá kéh irino.

²⁰ Wehukeníné anonkataq áhnte naneq kéhrana wene anonka peh moráe.

²¹ Wehukeníné auranka wene ayahnkarsábé, Are íre míahnaraq tahirímé kaweqtaq míó irino íre irarerahire. Írakaumo. Wehukeníné ayahqnonka wene aigaránsábé, Are íre míahnaraq tahirímé kaweqtaq míó irino irarerahiro?

22 Írakaumo. Wehukeníné anonkataq mó naneq págege naneq kéhrana mó naneq mareqmareq naneq kéhre. Mi maréqmáréq náneq íre kéhtáq tahirímé wene anonka kaweq-taq kéh iripo? Írakaumo.

23 Itene inonka mareqmareq naneqme sehikaranká peraq inehoéq mi maréqmáréq náneq kawerue wahnahnúne. Itene inonka iyehiteh naneq mó kegá tagehoéq kawerue aneruerue akari atione.

24 Itene inonka iwíáh iwíáhúna naneq mina tahnsanue íre akari atione. Itene inonka mareqmareq naneqkakáq iyehiteh naneqkakáq kawerue wahnahnigeheéna Maniká wewega iwíáhéna moke itene naneq mirarena kawerarowe.

25 Kawerarowana íre webataq webatarue kéhre. Írakaumo. Mina inserah ite Sísane anonka méq mó iwíáh mó iwíáhiyehboq peh morá iwíáhoró. Ite Sísane anonka miáh púaq peh morá arerensabé iwíáh iwíáhinehboq mó keyábé iwíáhue we séhréh atéhoró.

26 Wehukeníné anonkataq eheqpopoq érinaraq wene anonka moke érire. Mina inserah ite Sísane anonka míona puaq mó aní érita q ite moq ómi íerire. Mó kegá ite míonarabeqte ánínsábé iwíáh iwíáh atáhwaq itega moq wensabé iwíáh iwíáhúne.

Manikánka mó arámbéhrí mó arámbéhríue omaq sitéh éhwéhne.

27 Ite Sísá Karáhé tagariáh ké wene morá ánónká méq mó aní mó anínue wene anonkataté náneq miáhwe.

28 Sísá tagariáh ké gá wene sánsá kawerue sehigigeheéna Manikánka mó arámbéhrí mó arámbéhríue omaq sitéhre. Téhwe wega eqmaro ke omaq sitéhre. Anehemé Manikáne Awanka sokigi arí éhwéh pahsúáh ké omaq sitéhre. Mó anéhémé síwáhnoro ke omaq sitéhre. Ótaq sansá mirao kewé, awahre ke kawerarítáh kéwé, séhréh arítáh kéwé, wahnah-narítáh kéwé, mó kehináné kambare ehwéh irare kewé, minawari Manikánka moke omaq sitéhre.

29 Sísá tagariáh ké eqmaro kene arambehri ómiga íre mirao mino. Manikáne Awanka sokigiarí éhwéh ómiga íre pahsúáh mino. Síwáhnoré arámbéhrí ómiga íre mirao mino. Ótaq sansá miraé arámbéhrí ómiga íre mirao mino.

30 Awahre ke kawerarite arámbéhrí ómiga íre mirao mino. Kambare ehwéh iraré arámbéhrí ómiga íre mirao mino. Kambare ehwéh ahtebéra seyene ehwehtaq pahsue arámbéhrí ómiga íre mirao mino. Írakaumo. Ómi kegá mi arámbéhríarí moke íre miraorahowe. Peh Manikánka mó arámbéhrí mó arámbéhríue omaq sitéhnserah miraorahowe.

31 Manikáne Awanka náí náneq iwíáhue tagéq kiotaiki naneqmarí meyanéhe íwíáhéq minayabe irutaboirono.

13

Moke mó keyábé irutaboironene i ehwéhne.

Kiotaiki sansánsábé teinie.

1 Íné moke mó kehináne ehwehnikakáq íópeqté kéné ehwehnikakáq irarenaraqmé mó keyábé íre nirutaboilarítáhnaraqmé íné peh abehrání míanie. Táoyankakaq peroqkákáq subirana ehwehnirara íráh kéga anetaníbo íwíáhonserah ínéga mó keyábé íre nirutaboilarítáhnaraqmé sega néne ehwehnsabé moq anetaníbo íwíáhigehe.

2 Manikáne Awanka iwíáh aintéh éhwéh irarenaraqmé mó keyábé íre nirutaboilarítáhnaraqmé íné peh abehrání míanie. Ínéga moke epéqté éhwéh ahtebahnaraqmé mó keyábé íre nirutaboilarítáhnaraqmé peh abehrání míanie. Ínéga Manikánsabe anotahta q aiq pútare atónsábé sáwéhyabe, Móbeq agúno atáhnaraqmé mi sawéh móbeq agínaraq mó keyábé íre nirutaboilarítáhnaraqmé peh abehrání míanie.

3 Moke néne ménsámehnsá tabonah ke náriénaraq sensabé íre nirutaboilarítáhnaraqmé tabonah ke náriénaga íre séhréh aintankéhe. Sísane sánsá sehgiúnsábé mó kéga íné táhtoqme ninonka iraipéq nuehrana tabikonaraq sensabé íre nirutaboilarítáhnaraqmé ínéga miraonaga íre séhréh aintankéhe.

4 Mó keyábé arutaboilarítéh ánínká íre áyátia peh uwaresa áníne. Wega mó ke kaweraritena se matíáh náneqsabé aigará íre pabekire. Írakaumo. Wega, Íné anotah aní múge íre iwíáhíre. Wega wenáwíq íre pankeréhre.

5 Arutaboilarítéh ánínká íre ahbabáq saiyo áníne. Wega peh morá wewensabé íre iwíáh íwíáhíre. Wega íre apubúue abiahmáreh áníne. Mó kéga we ahbabáratáhnsábé íre iwíáhí aníne.

6 Arutaboilarítéh ánínká ahbabáqsabe íre iwíáh íwíáhia peh aiq pútaq sansá kaweq sansánsábé iwíáh íwíáhíre.

7 Arutaboilarítéh ánínká íre kaweq sunúqkákáq kawerue arambehrire. Wega Manikáne ehwehnsabé ahriahri aiq pútare atéh áníne. Manikáne omasa éhwéhnsábé mirainawire íwíáhéna kawerue áwénunire. Wene arupipeq umehi tanáhráqkákáq íre túbáhagia Manikáne sansá peh tábúsoqme ambubu atawéna sehgire.

8 Itega mó keyábé irutaboilarite sansamé íre parabagorahire. Írakaumo. Manikáne Awanka iwíáh aitéh éhwéh irare sansá parabaginawire. Manikáne Awanka

iwiáh aitéhraq kambare ehwéh irare sansá parabaginawire. Kawerue ahtebé sansá parabaginawire. Peh morá mó keyábé irutaboitarite sansamé íre parabaginawire.

⁹ Amahnága ite peh ákáhtaq ahtebóne. Manikáne Awanka iwiáh aitéh éhwéh peh ákáhtaq ireq irarerahúne.

¹⁰ Aiq pútaq naneq sínaraq moke amahnága ahtebóna naneqmarí parabaginawire.

¹¹ Íné káriq aní míarautaq káriq anímárinká ehwehnéra iwiáhéra mira onserah sansánuraage. Anotah aní úkurautaq káriq aniné sánsá sutaage.

¹² Wehukenínká sunkíkiri nahupéqté timanopipéq tagéna awankuraq íre kawerue tagehnserah amahnága itega Manikáne naneqmarí peh ákáhtaq tagahrahúne. Wehukenínká mó aniné auranabiah tagehnserah mókake itega Manikáne naneqmarí kawerue taganeheqmúne. Manikánka amahnága ite moke tagaríéhnserah mi tanáhráq itega we moq taganeheqmúne.

¹³ Manikáne ehwehnsabé aiq pútare atewé, Manikánka ite kaweraite tanahráqsabé áwénunéwé, mó keyábé arutaboitaritewé, mi sansátáro peh kagainae. Mó keyábé arutaboitarite sansanká mó sansátaré kiotaikire.

14

Manikáne Awanka iwiáh atéhrana pahsúéh éhwéhne.

¹ Mó keyábé irutaboitarite sansansábé ahriahri anotahtaq irutaboiroro. Manikáne Awanka náina naneqsabé anotahtaq iuwahbehre íwiáhoró. Wega iwiáh aitéhraq Manikáne ehweh irareraho sansansábé anotahtaq irutaboiroro.

² Manikáne Awanka iwiáh atéhrana kambare ehwéh irari anínká íre mó keyábé peh Manikánsabe irarire. Mó kegá mi kambaré éhwéh íre íráhwana peh Manikánsabe irarire. Manikáne Awanka iwiáh atéhrana kambare ehwéh irari anínká peh epéqté éhwéh Manikánsabe irarire.

³ Manikáne Awanka iwiáh atéhrana Manikáne ehweh pahsúéh ánínká wehukeyabé irarire. Wehuke séhréhue págege aritanieéna irarire. Íráh kégá peh kaweq sansá sehigigeheéna irarire. Sirupipeq eyoyó aritanieéna irarire.

⁴ Manikáne Awanka iwiáh atéhrana kambare ehwéh irari anímé mi ehwéh irarinka peh morá wewene arupipeq kawerire. Manikáne Awanka iwiáh atéhrana Manikáne ehweh pahsúéhnká moke mibeqté Sísa tagaríáh ké séhréh aritéhre.

⁵ Manikáne Awanka iwiáh aitéhraq kambare ehwéh irarúnaraq kaweq sansánirana moke itega mirairansabé nuwahbehre. Manikáne Awanka iwiáh aitéhraq wene ehweh pahsúáhnaraq irare sansá anotah kawéq sánsá púana itega moke mirairansabé anotahtaq nuwahbehre. Wehukenínká

kambare ehwéh irarínaraq mó anínká Sísá tagariáh ké séhréh aitanieéna mi kambaré éhwéh áwahewé itene ehwehtaq pahsuankéhe. Itene ehwehtaq pahsuahna aní íre míahnaraq Manikáne ehweh irarinka kambare ehwéh kiotaikire.

Kambare ehwéh irari anínsábé éhwéhne.

⁶ Ínéga iteba senaraq Manikáne Awanka íné iwíáh aintah-nana kambare ehwéh irarenaraq árahue séhréh aitanínkono? Peh kambare ehwéh irarenaga ite íre séhréh aitahráhuge. Ínéga séhréh aitó iwíáh matíáhnaraqmé Manikáne Awanka sokigi aní náneq teiníe. Manikáne Awanka iwíáh aintéhрана wewene ahtebia iwíáh pahsuqme teiníe. Maniká Awanka iwíáh aintéh éhwéh pahsuanié.

⁷ Táoyankakaq kítahakáq íre oga míéh náneqtaré wíre. Wehukega mi naneqtaré múguwahgue subirana íre kaweq ehwéhnínara íréhra kegá aneq igonkópómo iwíáhigehe.

⁸ Sóntía anínká pemiááh íre kawerue póbiahnaraqmé áwáhu sontiá kegá ebehirarabeqsabé árahue apubúue sokah sokahigebo?

⁹ Mina inserah itega kambare ehwéh irarirataq mó kegá árahue iragéhbo? Kambare ehwéh púara mó kegá íre íráhwana mi ehwéhmé peh abehraginae.

¹⁰ Mah marákó márakóipéq áhnte ehwéh kéhre. Moke mi ehwéhmárimé mó kegá mó kegáue íráh éhwéhne.

¹¹ Mó anínká íné íre írátíó éhwéh irarínana, Eheqte kambaré éhwéhpómo iwíáhugana wega moq ínénsabe, Kambare ehwéh iraréna aní móne aintéhre.

¹² Mina inserah itega kambare ehwéh irarirataq mó kegá íre iragéhe. Manikáne Awanka náina naneqsabé irutabo Rowe. Minayabe ite Sísá tagariáh kegá wene sánsá moraráq kawerue sehgioneheéq Manikáne Awanka náina naneq mewe we séhréh atéhoro.

Poraga kambare ehwéh irare sansá teriu ehwehne.

¹³ Minayabe Manikáne Awanka iwíáh atéhrana kambare ehwéh irari anínká mi ehwéh ahtebé pahsuankéhboq púrerúno atóge.

¹⁴ Kawerue iwíáhoró. Kambare ehwéhtaté púrerutaq peh morá néniwanka púrerirana nirupipeqté iwíáhwé peh túbáh agire.

¹⁵ Minayabe anerininkono? Néniwanka púrerirana néne nirupipeqté iwíáhgá moq púrerinie. Néniwanka igonkónirana néne nirupipeqté iwíáhgá moq igonkóninie.

¹⁶ Arega mina tahnsa íre mirainaraqmé peh arenawanka Manikánsabe, Kaweróne atéhrana mó anínká mi kambaré éhwéh íre íréh púana Manikánsabe árahue moraráq kaweróne irarinkehbo? Írakaumo. Wegá, Kaweróne íre irarinkehe.

17 Mi kambaré éhwéhmé íre íréhre. Minayabe arega kawerue púrerónaga we íre séhréh atéhre.

18 Ínéga kambare ehwéh irare irareunsabé Manikánsabe iwíáh iwíáhuge. Ínéga kambare ehwéh irarunka itene kambare ehwéh irare sansá kiotaikire.

19 Sísá tagariáh ké momiwíotaq ínéga wehuke síwáhnorinieéna pehgáriq irahráho ehwéh irarenaraq kawerire. Pehgáriq irahráho ehwéhnká áhnte kambaré éhwéh kiotaikire. Minayabe íwáhnorutaq kambare ehwéh íre iraruge.

20 Néne iyahnabo anímárinó, káriq anímárinká iwíáho serahníyehboq peh ahtebia ábóawáh wéhgá iwíáho serahnoro. Inahunahnínká ahbabáqsabe íre iwíáhi serahnoro.

21 Manikáne ehwehnka mahraréna, Wáhnaupeqté kambare ehwéhnkákáq ké iwíáh arítógara sega mahtaqté ké néne ehweh terigéhe. Terírataq néne ehwehnsabé, Ahqáho. Iuwahriehre igehe. Maniká itene Wahnahnka aiq mahrarire ire. (*Aisaia 28.11-12*)

22 Minayabe Manikáne Awanka iwíáh aritéhrara kambare ehwéh irare sansámé Manikánka mi sansá inseréhyabe iwíáhéna omaq sitehro? Wensabé aiq pútare atáh keyábé iwíáhéna mi sansá omaq sitehro? Írakaumo. Peh wensabé íre aiq pútare atáh kégá wensabé iwíáhigeheéna mi sansá omaq sitéhre. Manikáne Awanka iwíáh aritéhrara wene ehweh pahsúáh sánsá wensabé íre aiq pútare atáh keyábé iwíáhéna mi sansá omaq sitehro? Írakaumo. Peh morá wensabé aiq pútare atáh ké séhréh aritageheéna mi sansá omaq sitéhre.

23 Ite Sísá tagariáh kégá momiwíirataq ite ómi kambare ehwéh irariyeho. Irarirataq mó ke Sísá íre tagariáh kégá séra mi kambaré éhwéh íréhrataq itensabé, Uwoyansa ke móe aitagéhe.

24 Manikáne Awanka iwíáh aitahnaraq ite ómiga Manikáne ehweh pahsuqme irarenaraq Manikánsabe íre aiq pútare atéh ánípópoq mó ánípópoq sínaraq itene ehwehnka wene arupipeq pankehe. Pahnaraq, Íné ahbabáq ani múge iwíáhéna

25 wene arupipeqté iwíáh pahsúéhnsabé Manikánsabe áhtenéna káuqmunue iwíáh iwíáh atena, Manikánka iteba aiq pútaq míéhre inkehe.

Ite momiwíó arámbéhrí tábúsoqme miraoro i ehwéhne.

26 Néne iyahnabo anímárinó, itega momiwíirataq aneq sansánonehknono ewo? Teiníboq írátíáthro. Itega Manikánsabe iwíáh iwíáh ataneheéq momiwíirataq Sísá tagariáh ké we séhréh atéhoro. Mó anínká itensabé, Mah ígónkónonehe irarinkehe. Mó anínká íwáhnorinkehe. Mó anínká íre wega iwíáhi naneq peh Manikánka sokigi awí náneq teinkéhe.

Manikáne Awanka iwíáh atéhrona mó anínká kambare ehwéh irarinkehe. Manikáne Awanka iwíáh atéhrona mó anínká kambare ehwéh áwahe itene ehwehtaq pahsuankéhe. Momiwíirataq peh morá we séhréh atéhoró aitóge.

27 Kambare ehwéh irarirataq íre áhnte kegá irarigehe. Peh téhranítégábópoq apahránítógábópoq irarigehe. Moráráq irariyeho. Írakaumo. Peh mótaq mótarue irarero. Peh morá ánínká kambare ehwéh irarínaraq anehe ahtebeh anínká mi ehwéh áwahe itene ehwehtaq pahsuankéhe.

28 Kambare ehwéh áwahe pahsuahráhi anínká íre míahnaraq kambare ehwéh ábóraq irariyehboq peh itene irupipeq iwíáhue Maniká teawéro.

29 Manikáne Awanka iwíáh aitahtaq pahsúéhrataqmé peh téhranítégábópoq apahránítógábópoq pahsuagéhe. Pahsúéhrataq sene ehweh íráh kegá sirupipeq kawerue iwíáhue tagagehe.

30 Manikáne Awanka tútuue míéh ání iwíáh atahnana wega iriginkehe. Mi iwíáh atahna ehwéh pahsuankéhboq mó ehwéh irari anínká ehiya míankehe.

31 Manikáne Awanka iwíáh aitahtna ehwéh ite ómiga mótaq mótarue irarigehe. Ite ómiga ahtebeq itene irupipeq eyoyóinkehboq mótaq mótarue irarigehe.

32 Manikáne Awanka iwíáh aritahna kegá mi ehwéh pehipi íre irarigehe. Peh sene iraré tanahráqsábé áwénunigehe.

33 Manikánka moke wene arambehri tábúsoqme arambehri-ire. Wega íre áhwára áhwára sansánire. Minayabe itega momiwíirataq ite moráénue we awahbeh sansánoro.

34 Mósísiga sehgióro ú ehwehncá mahraréna, Ahrronká weh wahnahniyeho ire. Minayabe Sísa tagaríáh kegá momiwíirataq ahrronká ehweh irariyehboq peh ehiya méra kawerue iragéhe.

35 Sísa tagaríáh kegá momiwíirataq ahre inínká mitaq ehweh irarínaraq íre ábéreh sansáne. Minayabe ahrronká íre kawerue íréhrataq mótaq sene nahtapeq sensuwehqsonsabé kasenigehe.

36 Teiú éhwéhnsábé ite íre iuwahbehro? Manikánka wene sánsá ite mionarabeq áhwárehre iwíáhoo? Íre itebataq wene sánsá iahtebóna wino.

37 Íné Manikáne ehweh iraru aní múge iwíáho kereq íné Manikánka iwíáh aintéhre iwíáho kerero, néne ehweh íráhro. Ínéga sehiranue teiú éhwéhmé Manikánka sehgióro i ehwéhne. Minayabe aiq pútare aintáhro.

38 Néne ehwehnsabé ahqáho aintéh ánímé we íre Manikáne ehweh irari aní míre atáhro.

39 Néne iyahnabo anímáríno, Manikáne Awanka iwíáh aitéhraq wene ehweh pahsúé sansánsábé irutaboirono.

Manikáne Awanka iwíáh atéhraha kambare ehwéh irare sansánsábé íre ahqáho atáhro teriéro.

⁴⁰ Momiwíirataq moke mira sánsánirataq peh kawerue tábúsoqme miraoro.

15

Sísa Karáhé pukúwana iriwe oganúq ato ehwéhne.

¹ Néne iyahnabo anímáríno, kaweq ehwéh teiátáutaq ireq aiq pútare ainteq kawerue sehgirowe. Mi kawéq éhwéhnsábé iahrreraq itóge.

² Itega kawerue sehgirowsabé Manikánka kaweraitéhre. Sísansabé aiq pútare atera anehe túbáh ago kewé peh abehragowe.

³ Teniátái ehwéh teiátáuge. Mi ehwéhnká moke mó ehwéhmarí kiotaikire. Teiena mahraruraage. Manikáne ehwehnka aiq irarinserah Sísa Karáhéga itene ahbabáqsabe kaweraitanieéna pukúwe.

⁴ Segá we maisarówana Manikáne ehwehnka aiq irarinserah Manikánka apahtáro wéhékáhtáq iriwe oganúq atowana

⁵ Sísaga ebeq Pítaba kéna anehe we kéro keba kúwara tagowe.

⁶ Anehe áhnte ke, wensabé aiq pútare ató kega momiwíuwe. Mi kewé sene náhmbahq 500 kiotaikire. Momiwíuwana Sísaga seba kúwara tagowe. Áhnte tago ke oga míáhwara mó tahmáro pukurowe.

⁷ Anehe wega Sémísiba kéna anehe moke eqmaro keba kúwe.

⁸ Moke eqmaro keba kúwana anehe íné íre kaweq aní míaraugana wega ínéba surairana tagaraage. Anowagá wene aní íre ábéreh tanáhráq maqmaréhnserah aní míóge.

⁹ Sísa tagariáh ké síwíoqnaraunsabé niyehitehre. Miraurau puara mó kegá ínénsabe, Manikánka eqmaréh aní míre íre irarerahowe. Moke mó eqmaro kega íné kiotaikowe.

¹⁰ Manikánka ínénsabe arutaboiraaintaráinsabé amahnága wene kaweq arámbéhriú aní míóge. Wega séhréh aintaráitaq íné íre túbáh aguraage. Mó eqmaro kega kawerue arambehri-urowana néne arambehriga moke sene arambehri kiotaikuraire. Ínériahriáh íre arambehriuge. Peh Manikánka séhréh aintéhnká kawerue arambehriuge.

¹¹ Sereq ínereqne arambehriyabé íre iwíáh íwíáhuge. Itega kaweq ehwéh teiátáúnaraq aiq pútare aitáronsabé iwíáh íwíáhuge.

Ite moke pukonana Manikánka anehe tanáhráq ite oganúq itahna ehwéhne.

12 Sísá pukúwana Manikánka we iriwe oganúq atonsabe tei teinuge. Minayabe táhmaro itega, Manikánka pusa ké íre iriwe oganúq sitankéhe éhwéhmé aneqsábé irareo?

13 Manikánka pusa ké íre iriwe oganúq sítéhtáq tahirímé wega Sísá Karáhé moq íre iriwe oganúq ato irino.

14 Sísá Karáhé íre iriwe oganúq atotaq tahirímé itega tei teinúna ehwéh abehq éhwéh úki irino. Sísansabé aiq pútare atona sansá moq abehq sánsá úki irino.

15 Manikánka Sísá Karáhé iriwe oganúq ato ehweh tei teinu puana Manikánka pusa ké íre iriwe oganúq sítéhtáq tahirímé wene ehweh múguwahguéq péhepehenúna irino.

16 Manikánka pusa ké íre iriwe oganúq sítéhtáq tahirímé wega Sísá Karáhé moq íre iriwe oganúq ato irino.

17 Íre iriwe oganúq atotaq tahirímé aiq pútare atárónka abehragirana itene ahbabáq peh kéh irino.

18 Íre iriwe oganúq atotaq tahirímé wensabé aiq pútare atera pukuro ke iraipéq pokuro irino.

19 Itega Sísansabé aiq pútare ateq wensabé áwénunúne. Ite peh marakóipeq míona tanáhráq Sísaga ite kaweraitéhre éq áwénunúnaraq tahirímé ite irupipeq umehi ke míona irino. Mó ke siru umehi ke míáhwe. Ite peh anotahtaq iru umehi ke míona irino.

20 Manikánka Sísá Karáhé iriwe oganúq ato ehwehmé aiq pútaq ehwéhne. Manikánka Sísá Karáhé ebeq iriwe oganúq atena mó ke anehe iriwe oganúq itankéhe.

21 Wehukéníká puké sansa áhwárowana mó wehukéníká iriwe oganúqite sansa áhwárowe.

22 Éhrámaga téh ahbabárena pukúnsabe moke anehete ke moq pukorahowe. Manikánka Sísá Karáhé téh iriwe oganúq atonserah we tagariona ke moq moke iriwe oganúq itankéhe.

23 Ite oganúq itahna tanáhráq iriwe oganúq itankéhe. Sísá Karáhé téh iriwe oganúq atena wega tuina tanáhráq wensabé aiq pútare atona ke iriwe oganúq itankéhe.

24 Iriwe oganúq itahnana moke náneqmarí parabaginae. Sísá Karáhéga moke íópeqté wáhnáh kéreq mah marakóipéqté wáhnáh kéreq págege kereq saiqnariankehe. Saiqnarawéna Wenabonsabé, Moke minawari arene ayahpi máróge irarinkehe.

25 Sísá Karáhéga kawerue wahnahnéna wene naruo moke karegaráhuankéhe.

26 Wegá wene naruo moke saiqnaruena anehe puké sansa moq parabarauankéhe.

27 Manikáne ehwehnka mahraréna,
Manikánka wensabé, Moke wahnahnúno atéhre ire. (Buk
Song 8.6)

Manikánka moke wahnahnúno atéh éhwéhmé wensabé, Ínénkakaq wahnah ainto íre irarire. Wega Karáhénsabe, Peh moke mó naneqmarínkákáq wahnahnúno atankéhe.

²⁸ Karáhéga moke wahnahnínagake wega Maniká Wen-abonsabé, Ínénkakaq wahnahnainto atankéhe. Mi tanáhráq Manikánka Sísareq moke itereq wahnahnaitankéhe.

²⁹ Mó kegá pusa ké séhréh aritaneheéra wání meyháwe. Segá mi sansá aneqsabé miraoo? Segá, Manikánka pusa ké iriwe oganúq sitankéhe íwíáhowe. Mira íwíáh íre ome aneqsabé wání meyaho?

³⁰ Manikánka pusa ké íre iriwe oganúq ítéhtáq tahirímé mó kegá nubiq suahráhorabeq arambehriu iripo? Írakaumo.

³¹ Néne iyahnabo anímáríno, ahriahri nirupipeq iwíáhéna, Iborá nubiq suaneherabowamo éna iwíáh aruqaruruge. Itega Sísá Karáhé itene Wahnahne ehweh sehgiónsábé iwíáh iwíáhéna mah ehwéh teiúge.

³² Épésá suwahpeqte kegá áwéhq poeráhq tahnsa méra Sísane arambehri mitaq miraurataq níwíoqnarowe. Manikánka pusa ké íre iriwe oganúq sítéhtáq tahirímé mirau arámbéhríyábé ápeq meyo iripo? Írakaumo. Mó kegá mahraréra, Mókake pukona tanáhráqsábé íre iwíáh iwíáhía peh táhutahuréq ábáhroneheqmúne ewe. Manikánka pusa ké íre iriwe oganúq sítéhtáq tahirímé sene ehweh sehgióro teiú irino.

³³ Mó kené péhe éhwéhnsábé aiq pútare arítého. Ahbabáq kereq mía míairataq sega itene kaweq sansá íre kaweraragéhe.

³⁴ Itene múguwahgu sansá sueq tábúsoqme iwíáhoró. Ahbabáq sansa íre oro. Táhmaro itewe Maniká íre tagariáhwe. Minayabe iyehitankeheéna teiúge.

Iriwe oganúq ite inónkámé áwáhnáh ínónká úkínae i ehwéhne.

³⁵ Mó kegá kasenéra, Pusa ké arahue iriwe oganúq sitankéhbo éra aneq tahnsá sínónká úsitankéhbo ewe.

³⁶ Mina tahnsa káséno kewé peh múguwahgu iwíáho kee. Ayu uqmaráhtáq pehipi íre kíréhre. Ebeqme mi ayú mugurúqme anehe kiapoue kíréhre.

³⁷ Ite ayu úótáq ánáhakaq íre uqmaráhwe. Peh sera uqmaráhwana kiapoue kíréhre.

³⁸ Manikánka mó ayúnsábé mó naneq kiro atena mó ayúnsábé mó naneq kiro atéhrana moke kíréh náneq íre monseráh náneq kéhre.

³⁹ Moke oga míáh náneq kamári íre monseráh sínónká kéhre. Írakaumo. Wehukeníné anonka mó tahnsánirana ménkámehnkáne sinonka mó tahnsánirana kabarane anonka mó tahnsánirana pahné anonka mó tahnsáne.

40 Íópeqté náneq mó tahnsánirana mah marákó márakóípéqté náneq mó tahnsáne. Íópeqté náneq mó awáhríq náneq kéhrana mah marákó márakóípéqté náneq mó awáhríq náneq kéhre.

41 Pópoqnahga patahirana íónka íónitehrana wehyoqmarínká moq pehgáriq téhrehre. Minawarinká íre monseráh téhrehre. Mó wehyóqká ákáhtaq téhrehrana mó wehyóqká pehgáriq téhrehre.

42 Mina inserah pusa ké iriwe oganúq sitahnaraq mó tahnsá sínónká oganúq sitankéhe. Pusa ké maisaráhtáq kárékorahi sínónká maisaráhwana iriwe oganúq sitahnaraq peh kagorahi sínónká kanae.

43 Pusa ké maisaráhtáq íre kaweq mareqmareq sínónká maisaráhwana iriwe oganúq sitahnaraq kaweq págege sínónká úqkinae.

44 Pusa ké maisaráhtáq awaqkakaq sínónká maisaráhwana iriwe oganúq sitahnaraq íre awaqkakaq sínónká peh wenawa tahnsá sínónká kanae. Amahnága awaqkakaq sínónká kéh púana mókake peh wenawa tahnsá sínónká kanae.

45 Minayabe Manikáne ehwehnka mahraréna, Teh miraro wehukení Éhráma oga mío aní úkúwe íre. Mó Ehrámáwé anehenura súwe. Wenawanka oganúq itahráhire.*

46 Oganúq itahráhi wehukenínká ebeq íre súwe. Írakaumo. Peh tanahuqtate miraro wehukenínká ebeq súwana oganúq itahráhi wehukenínká anehe súwe.

47 Manikánka mah márakóípéqté tánáhúq mewe ebeq Éhráma mirarowana anehe sú animé íópeqté tuwe.

48 Mah márakóípéqté kéwé Éhráma tahnsá míáhwara íópeqsabé suwahbeh kewé íópeqté tu ani tahnsa míáhwe.

49 Amahnága ite tanahuqtate miraro ani tahnsa méq mókake ite íópeqté tu ani tahnsa míanehe.

50 Néne iyahnabo anímáríno, teiníboq írátíáhro. Mah márakóípéqté ínónkánká Manikánka wahnah wahnahnirabeq íre kioráhire. Itene kambarékorahi ínónkánká kaweq naneq kagairabeq íre kioráhire.

51 Epéqté éhwéh teiníboq írátíáhro. Ite Sísá tagariona ke pukonaq mó táhmaro íre pukigehe. Itene inonkanka moke apubúue kagaorahi ínónká úkinae.

52 Anehete pembíáhnká ehwehnína tanáhráq wehukenínká auwikhé inserah puko kegá irigéra mó íre pukigehe. Ite íre pukira kegá apubúue irigéq kagaorahi ínónká meyanehemúne.

* 15:45: Mó Ehrámáwé anehenura sú animé Sísá Karáhé wíre. Aroma 5.14-19 tagahno.

⁵³ Itene kárékorahi inónkámé peh kagaorahi inónká úkinae. Itene pukorahúna inónkámé peh oga mía míaé inónká úkinae.

⁵⁴ Itene kárékorahi inónkámé peh kagaorahi inónká úkinae. Itene pukorahúna inónkámé peh oga mía míaé inónká úkinae. Mi tanáhráq Manikáne ehwehme aiq pútaraginawire. Mi ehwéhniká mahraréna, Manikánka págegeue mirainka kiotaikéna puké sansa parabarúéhre ire. (Aisaia 25.8)

Mahnawé peh aiq pútaq ehwéhne.

⁵⁵ Wene ehwehnka mó mahraréna, Puké sansanká amahnága ite íre saiqnariéh mino. Puké sansanká ite íre kamah aí mino ire. (Hosea 13.14)

⁵⁶ Amahnága tanáhráq Mósísiga sehgióro ú ehweh íre sehgoráhúnayabé ahbabárúne. Itega ahbabárúnayabé puké sansanká ite kamah aíre.

⁵⁷ Itene Wahnah Sísa Karáhéga miraúnka págege aitéhraq itega ebehúna naneq kiotaikorahúne. Minayabe Manikánsabe iwíáh iwíáh atone.

⁵⁸ Néne iyahnabo anímáрино, kiotaikorahúnayabé Sí sane sánsá íre túbáh agia peh ambubu atawéq sehgióro. Itega miraonayabé itene Wahnahnka aiq ahreraq matíéh púaq itene kaweq arámbéhrí íre abehq úkorahire. Minayabe itene Wahnahne arambehri tauntahunue miraoro.

16

Poraga, Nárira moné sorupahro ú ehwehne.

¹ Sarúsarama suwahpeqte Sísa tagariáh ké nárigheéna teiníe. Kárétia marákórápéqté ké Sísa tagariáh ké ínégá teriátáu serahnoro.

² Itene arambehriyabé meyáh mónéwé itega ómi mó anínká mó anínkáue iwíáhue tagahro. Nárira moné tabanaginéhboq o wikí ebeqte wéhékáhtáq ebeqte wéhékáhtárue móbeq soruparáhro. Itega mirairataq ínégá iteba konaraq mi moné awehraq kanae. Awehraq kahnaraq ínégá iteba konaraq itega sorupare arámbéhrí íre kanae.

³ Iteba konaraq itega táhmaro ke omaq sitáhro. Segá Sarúsarama suwahpeq pokue mitaqté ké sorupato moné nárigheéq omaq sitáhro. Iteba konaraq Sarúsarama suwahpeqte ké páhsi sehiranue omaq sitéhra ke siníe. Néne páhsiakáq itene mónéakáq Sarúsarama suwahpeqte ké nárigheéna eqmaq suaníe.

⁴ Ínégá moq pokinie iwíáhonaraq itega omaq sitéhra kegá ínéreq pokonehe.

Poraga Kórína suwahpeqte ké koragéyabe awahbó ehwehne.

⁵ Ínégá Másérónia marákórápéqté ké kéragéna iteba kinie iwíáhuge.

⁶ Iteba konaraq ópeq tanáhráq mitaq míanabugamo. Iteba ména iuwena pokonaraq séhréh aintagéhe.

⁷ Amahnága iteba wahto tanahráq méyabe íre nuwahbehre. Mókake itene Wahnahnka kowe aintahnaraqmé ákáhtaq íre wahto tanáhráq iteba míanie íwíáhuge.

⁸ Amahnága ínéga mahtaq Épésa suwahpeq ména mah ke séhréh aritanie. Itene iahreraraq kéh tanáhráq Péntíkósi parabagínaq mahtaq suena iteba kinie.

⁹ Manikánka séhréh aintéhrana mahtaq áhnte arámbéhríorahunsabé amahnága mahtaq ména Sísane arambehri mirainie. Mahtaq néne naruo moq áhnte míáhwe.

Poraga, Tímótireq mó kereq séhréh arítáthro ú ehwehne.

¹⁰ Ínéga itene Wahnahne arambehri miraunserah Tímótiga moq miraire. Minayabe wega iteba sínaraq pehwehrue ateq séhréh atáthro.

¹¹ Wensabé awiréh ateq inehepeq súého. Sísá tagariáh kégá ínéba sirataq íné iwíáhume Tímótiga moq kouwekinkehe. Minayabe kouwekina ínaraq pehwehrue ateq kawerue séhréh atehrana ínéba sinkehe.

¹² Ínéga itene iyahnabo aní Ápóronsabé, Pokúno éna iteba koneherao ke Sísá tagariáh kéreq are moq moráráq pokúno éna pagu pagunurauge. Pagu pagunuraugana wega amahnága pokéyabe íre awahbehrana mókake wega iwíáhína tanáhráq iteba sinkehe.

Sísane sánsá ambubu atawéq sehgióro i ehwéhne.

¹³ Aiq pútare atáh sánsá ambubu atawéq sehgióro. Íre áhreia peh págegeue míáthro. Kawerurero.

¹⁴ Moke arambehri mirairataq Manikánseq moke mó kereqsabé irutaboirue arambehrioro.

¹⁵ Néne iyahnabo anímárinó, ite tagariáhmé Ákáía marákórápéq Sítépána karirónáninká Sísansabé téh aiq pútare atárowe. Aiq pútare atera Sísá tagariáh ké áhntetaq séhréh arítáhwe.

¹⁶ Mina tahnsa kene ehweh kawerue íráthro. Moke séhréh arítáh kéné ehweh kawerue íráthro.

¹⁷ Sítépánareq Pótúnátareq Ákáíkásareqka ínéba suronsabé nirupipeq eyoyóire. Itega ínéba íre serahonsabé sega íné séhréh aintáhwe.

¹⁸ Mi kégá itene irupipeq eyoyó aitónserah nirupipeq moq eyoyó aintáhwe. Mina tahnsano keyábé iwíáh íwíáthoro.

Poraga, Iroro ú ehwehne.

¹⁹ Esia marákórápéqté Sísá tagariáh kégá itensabé, Iroro ewe. Mi akéq Ákúírareq Párisírareq sene nahtapeq momiwío kereqka itene Wahnah áwirue itensabé, Iroro ewe.

²⁰ Moke mahtaqté Sísa tagariáh kégá itensabé, Iroero ewe. Itega we kawerue mehweh atéhoro.

²¹ Íné Poraga mah anéhété séhírá ínénéne niyahnkarataté sehiranuge.

²² Itene Wahnahnsabé suwahrieh kewé íre kaweragoneherawoe. Itene Wahnahno, iteba mahbeq tuo.

²³ Itene Wahnah Sísa itensabé arutaboiraitena séhréh aitéhre.

²⁴ Ite Sísa Karáhé tagariáhnsabé itensabé ahriahri nirutaboiruge.

2 Kórína Ebeq sáhnsahwe ahtebé ehwehne.

Poraga Kórína suwahpeqte ké wega ebeq sehiranú pahsi náriuwara tagowe. Anehe mó tanáhráq Táitásaga Kórína suwahpeq suena Poraba séna Kórína ke éhweh teawuwe. Teawuwana mi tanáhráq Poraga mah pahsi 2 Kórína pahsi sehiranúwe. Wene ehweh sehgiro keyábé Poraga kawerowe aritena wene ehweh íre sehgiro keyábé, Manikánka aiq pútaq íné eqmaq núwátái puaq néne ehweh íráhro teriuwe. Sísa tagariáh ké tabonah ke nárie sansá sokigi arinieéna anehe sehiranúwe.

Kórína suwahpeqte ké anehe siu pahsíe.

¹ Íné Porane páhsi sáhnsahwe tagahro. Maniká awah-behrana omaq intena Sísa Karáhé éhweh síwáhnorinkeheéna eqmaq nuwowe. Ite Kórína suwahpeqte kéreq moke Ákáía marákórápéqté Sísa tagariáh kéreqsabé mah pahsi sehiranuge. Iteruwahrah aní Tímótiga ínéreq ména itensabé, Nirutaboiruge ire.

² Maniká Iteriboreq itene Wahnah Sísa Karáhéreqka ite séhréh aitera iru ukiq itagéhe.

Manikánka Porareh wahnahnue séhréh arito ehwéhne.

³ Maniká Iteribo áwíq pankerone. We itene Wahnah Sísa Karáhéne abowá ména itensabé arutaboiraitena irupipeq umehi tanáhráq eyoyó aitéhre.

⁴ Moke íre kaweq sunúq irupipeq umehi tanáhráq kaweraitena eyoyó aitéhre. Maniká Iteriboga kaweraitena eyoyó aitéhnsabé mó kené sirupipeq umehi tanáhráq itega moq mi ke séhréh ariteq eyoyó aritahráhúne.

⁵ Mó kegá Sísa Karáhé áwíoqnonserah ite moq íwíoqnahwana Sísa Karáhéga itene iru anotahtaq ukiq itéhre.

⁶ Sí sane ehweh teiúnsabé mó kegá níwíoqnahwe. Mi ehwéh teiúnká séhréh aintéhraq aiq pútare aítáhnká kaweraitéhre. Manikánka íné séhréh aintéhtáq ite moq séhréh aitéhre. Mó kegá íné níwíoqnahonserah ite moq íwíoqnagehe. Mi tanáhráq ite págegeue míageheéna Manikánka séhréh aítankéhe.

⁷ Sega níwíoqnahonserah ite moq íwíoqnahwe. Itega aiq tagarionawe Manikánka ite séhréh aitéh púaq wene sansá kawerue sehgioneheqmóe.

⁸ Néne iyahnabo anímáríno, ínéreq ínéba míaro kereqka Esia marákórápéq míaraunaraq anotah íre kaweq sunúq káráire.

Minayabe iragéhboq teiníe. Íre kaweq sunúqká anotah kamáh aiátáinsabé ite pukorahúne íwíáhuraune.

⁹ Mó kegá iubiq iuwanehrawoe íwíáhuraune. Iteriahriáh íre miraorahuraune. Írakaumo. Íre miraorahuraunayabé Manikánka webataq séhréh aitankéhe íwíáhuraune. Manikánka pusa ké iriwe oganúq itahráhinsabé ite moq séhréh aitahráhire íwíáhuraune.

¹⁰ Ite pukorahúne íwíáhuraunaraq séhréh aitena kaweraitáaire. Mókakeakáq séhréh aitena kaweraitankéhe. Íre kaweq sunúq sínaraq wega wahnahnue séhréh aitanawire íwíáhúne.

¹¹ Itensabé púreraitáhro. Itensabé púreraitéhataq mókakeakáq wega wahnahnue séhréh aitankéhe. Mirainayabé áhnte kegá mina tagéra wensabé kaweróne atera iwíáh iwíáh ataneherawoe.

Sísawe kowe aruq ahqáho aruq íre i aníne i ehwéhne.

¹² Iteba míaraunaraq kaweqtaq méq Manikáne sansá tábúsoqme sehgiráúne. Ahtebia ánínká íwáhnorinserah íre miraia peh Manikánka séhréh aitena iwíáh aitáráiraq íwáhnoruraune. Itene irupipeqté íwíáhgá kawerúne íwíáhúnayabé iwíáh iwíáhúne.

¹³ Itega sáhnsahwe irahráho ehwéh sehiranue teiúge. Mó naneq tahnsá éhwéh íre sehiranue teiúge.

¹⁴ Itega sehiranú ehweh peh ákáhtaq íráhwe. Íné nuwah-behme ínégá sehiranu ehwéh áwahewé iragéhe. Itene Wahnah Sísaga tuinagake itega ínénsabe iwíáh iwíáh aintageheéna sehiranu ehwéh áwahewé irátíáhnsabé nuwahbehre. Íréhrataq wega tuinagake ínégá itensabé iwíáh iwíáh aitónserah itega ínénsabe moq iwíáh iwíáh aintagéhe.

¹⁵ Itega néne sánsá ireq iwíáh íwíáhoneheqmoé éna téhwe iteba téhtaréráq ite koragéna séhréh aitanauge íwíáhurauge.

¹⁶ Mira íwíáhuraume Másérónía marákórápéq pokonaraq ite kéraganie íwíáhéna mibeqté kouwekonaraq ite mó séraganie íwíáhurauge. Mi tanáhráq Súría marákórápéq pokinie onaraq itega íné séhréh ainte qmaq nuwagéhe íwíáhurauge. Minayabe téhtaréráq ite koraganie íwíáhurauge.

¹⁷ Mira íwíáhuraunsabé, Aneqsabé mó iwíáhé iteba íre surono ewo? Íné mó iwíáh mó iwíáhóna anípo ewo? Ínéga kowe aruq ahqáho aruróna anípo ewo? Írakaumo.

¹⁸ Maniká aiq pútari anínirana ínégá moq kowe aruq ahqáho aruq íre u aní múge.

¹⁹ Tímótireq Sáírareq ínereqka Manikáne ahninkáwá Sísá Karáhé éhweh tei teinuraune. Tei teinurauna anímé kowe aruq ahqáho aruq íre i aníne. Wegá peh morá kowe ehwéh irari aníne.

²⁰ Manikáne omasa éhwéhmé Sísa Karáhéga moke kowe éna sehگیرe. Minayabe aiq mire éq Maniká wenáwíq pankereq wensabé iwíáh iwíáh atone.

²¹ Maniká Iteriboga séhréh aitéhniká itereq ínereqka Sísa Karáhé tagéq wene sánsá sehgionehemúne.

²² Maniká Iteriboga ite aiq omaq itena néne arambehri miraoro aitowe. Manikáne Awanka itene irupipeq mía míaéna séhréh aitankeheéna iteba eqmataire. Wega Wenawa ebeq eqmaréh púana anehe áhnte kaweq naneq náí náininkehe.

Poraga Kórína suwahpeq íre apubúue pokú ehwehne.

²³ Ite kamah aiénehoéna Kórína suwahpeq iteba íre surauge. Manikánka tagaríéhtáq aiq pútariahnsanuge.

²⁴ Itega aiq pútare atah náneq ambubu atíáh púana peh morá néne ehweh sehgióro éna íre pagu pagunuge. Itene irupipeq eyoyóinkeheéna ite séhréh aiteyabe nuwahbehre.

2

¹ Itene irupipeq mónkakáq umeh agínehoéna iteba íre koragane iwíáhuraugé.

² Ínéga kamah aiénaraq itene iru págegeirataq insega niru ukiq intankéhbo? Iteitega niru ukiq intahráhowe.

³ Nirupipeq umeh aníyéhoéna iteba íre koragia peh páhsi sehiranue menah eqmatauge. Nirupipeq eyoyóinaraq itene irupipeq moq eyoyó aitahráhuge.

⁴ Ebeqte páhsí sehiranurautaq nirupipeq iwíáh kikiréna nirupipeq umeh agurairana ibiséna sehiranuraugé. Itene irupipeq umeh aginkeheéna mi pahsí íre sehiranuraugé. Írakaumo. Peh itensabé anotahtaq arutaboiraitéhre iwíáhigeheéna sehiranuraugé.

Ahbabáq aniné ahbabáqsabe mó íre iwíáhoró i ehwéhne.

⁵ Ite míáhrabeqte ahbabárurai anínká íre ínébataq néne nirupipeq umeh aníátáire. Itene irupipeq moq umeh aiátáire.

⁶ Itebaté áhnte kegá kamah awátóme aiq awehraq káráire.

⁷ Wene ahbabáq sansa aiq sutainsabé amahnága wene ahbabáqsabe íre iwíáhoró. Wene arupipeq mó umeh agínaga Sísané sánsá suehnehboq wene arupipeq eyoyóinkeheéq séhréh atáthro.

⁸ Mónkakáq teiúmé mi anínká iwíáhéna, Ínénsabe irutaboirowe iwíáhinkeheéq séhréh atáthro.

⁹ Itega néne ehweh aiq moke sehgiowámo taganieéna menah mi pahsí sehiranue eqmatauge.

¹⁰ Ahbabáq ani kawerateq wene ahbabáqsabe íre iwíáhirataq íné moq wene ahbabáqsabe íre iwíáhinie. Wehukene ahbabáqsabe íre iwíáhonaraq ite séhréh aitanieéna Sísa Karáhé tagehta q mirauge.

¹¹ Owainawamariné wahnah wenáwíq Séténie. Wene sánsá tagarió púana ite saiqnarienehoéq ahbabáq ani séhréh ateq wene ahbabáqsabe mó íre iwíáhonehe.

Poraga Táitása tagéyabe awahbó ehwehne.

¹² Sísa Karáhé éhweh teri terininieéna Tóása suwahpeq surauta q itene Wahnahne arambehri mirainkeheéna wega kowe aintena séhréh aintaráire.

¹³ Néne iyahnabo aní wenáwíq Táitása mitaq íre míaraire. Minayabe niwa íre ukitáinsabé mibeqté ké iroso aritena mitaq suena Másérónía marákórápéq pokuraue.

Manikánka págege aitéhra q págege naneq kiotaikúne i ehwéhne.

¹⁴ Manikánka ahriahri págegeue séhréh aitéhniká ite págege naneq kiotaikúne. Sóiriqka kaweq kunkúni naneq abae arúéhnserah Manikánka séhréh aitéhniká Sísa Karáhé éhweh mah kehiná kéhíná suwahpeq abae agire. Itega teri terinúnara íráhwana abae agire. Minayabe Manikánsabe iwíáh iwíáh atóge.

¹⁵ Ínéga Sísa Karáhéne arambehri miraunsabé Maniká Iteriboga ínénsabe, Kaweq kunkúni naneq tahnsá aní móne aitéhre. Kaweraritéhra kereq iraipéq pokoneherao kereqka kunkúni naneq monseráhnue aiki aikionserah kaweraritéhra kereq iraipéq pokoneherao kereq siahrega néne ehweh íráhwe.

¹⁶ Irapéq pokoneherao kegá néne ehweh irera, Pukorahi ehwéhne iwíáhowara kaweraritéhra kegá néne ehweh irera, Oga míahrahi ehwéhne iwíáhowe. Mi arámbéhríyábé iteriahriáh tábúsoqme íre miraorahune.

¹⁷ Peh móne meaneheéra arambehrionserah mó kegá moq móne meaneheéra Manikáne ehweh teri terinowe. Ínéga moq mina tahnsanugo? Írakaumo. Manikánka íné eqmaq núwátái puana íné Sísa Karáhéne arambehriu anínéna tábúsoqme iwíáhéna we éhweh tei teinuge.

3

Poraga, Mó kegá ite tagéra néne arambehri ahtebahrahowe ú ehwehne.

¹ Néníwíq mónkakáq pankerogo? Arambehri aniné wahnahnka wene arambehriyabé páhsi sehiranue áwírana mewe nogíre. Itereq ínéreqka mi sansá miraonehnikono? Írakaumo.

² Itewe néne arambehri pahsí tahnsa míáhwe. Mó kegá ite tagéra néne arambehri ahboeqme ahtebahrahowe.

³ Néne arambehri pahsí Sísá Karáhéga itene irupipeq sehiranuraire. Mó kegá mi pahsí anereuwo éra néne sánsá tagéra mi pahsí sáhnsahoráhowe. Sísaga mi pahsí pépahqtaq íre sehiranire. Manikánka oga mía míaéna Wenawa iteba eqmatairana wega itene irupipeq páhsi tahnsá sehira aruqarurire.

Manikánka áhnte séhréh aintéh éhwéhne.

⁴ Íné iwíáhume Manikánka íné omaq intena séhréh ainta aintainsabé Sísá Karáhéne arambehri miraorahuge.

⁵ Ínériahriáh Sísane arambehri íre miraorahuge. Peh morá Manikánka séhréh aintéhnká miraorahuge.

⁶ Wegá ínénsabe o sansanúno éna séhréh aintéhnká miraorahuge. Naho sánsá sehgióro ú sehirá kéhrana o sansamé Manikáne Awanka séhréh aitéhre. Sehgióro ú sehiránká mirainka pukorahúna sansánirana Manikáne Awanka mirainka oganúq itahráhi sansánire.

Sirupipeqté síurá akariuríéh náneqsabé éhwéhne.

⁷ Iwíáhue tagahro. Miraoro ú ehweh ebah kanéhráq sehiranútaq Manikáne téhreh naneq Mósísine auranabiahtapeq ábóraragúwe. Anotahtaq téhrehnsabé Ísara kegá Mósísine auranabiahtapeq íre ebitiahrahuwe. Mi tehrehnka parabagina útaqkákáq íre ebitiahrahuwe.

⁸ Miraoro ú sehiránká pukorahúna sansá áhwárótaq anotah tehrówe. Manikáne Awanka séhréh aitéh sánsá anotah kawéq sánsánéna miraoro ú sehirá sánsá anotahtaq kiotaikire.

⁹ Miraoro ú sehirá sánsámé ehweh aítahráhi sansánirana anotahtaq téhrówe. Manikáne Awanka séhréh aitéhmé kaweqtaq míahrahúna sansánéna ehweh aítahráhi sansá kiotaikire.

¹⁰ Aiq kiotaiki puaq naho téhró naneq amahnága íre téhrehre.

¹¹ Manikáne Awanka séhréh aitéh sánsánká peh kagai puana naho parabagurai sansá aiq kiotaikire.

¹² Manikáne Awanka séhréh aita aitai puaq itega íre áhreéq peh págegeue Sísá éhweh teri terinorahúne.

¹³ Mósísiga miraúnserah itega íre miraoneheqmúne. Mósísine auranabiahtapeq téhró naneq parabagina únsabe mó kegá tagehoéna wene auranabiahtapeq ambantataté akariuriowe.

¹⁴ Ísara kegá miraoro ú sehirá sáhnsahera sirupipeqté síurá akarié naneq konsabe sega íre ahtebahrahuwe. Amahnágaákáq sega íre ahtebahrahowe. Wehukega Sísá Karáhénsabe aiq pútare atéhranka sene sirupipeqté síurá akariuríéh náneq meruankéhe.

¹⁵ Iborankákáq sega Mósísiga miraoro ú sehirá sáhnsáhótáq sirupipeqté síurá akariuriéh náneq kéhnsábé sega íre ahte-bahrahowe.

¹⁶ Maniká itene Wahnahnsabé áhrabirana sene siura akariuriéh náneq meruankéhe.

¹⁷ Itene Wahnah Manikáne Awa míéhtáq sabirúéh náneqka ite mó íre saiqnariahrire.

¹⁸ Itene iuranabiah íre akariuriéhre. Téhrehnka timanotaq sokaeqsúéhrara wehukega tagahnserah Manikánka séhréh aitena kaweraitowara mó kegá ite tagéra Manikáne sansá tagahrahowe. Itene Wahnah Manikáne Awa ména we tahnsá míageheéna séhréh aitena kaweraita aitaire.

4

Owainawanka wehuke sunkíkírabeq saiqnaríéhre i ehwéhne.

¹ Manikánka ínénsabe arutaboiraintena mah arámbéhrí miraúno aintaránsabé íre túbáh agia aiq mirainauge iwíáhuge.

² Kopípeqté niyehiteh sansánkákáq péhepehe sansánkákáq aiq suena íre mó ehwéh peh Manikáne aiq pútaq ehwéh iwáhnoruge. Peh moke tábúsoqme iwáhnoréna Manikánka tagariéhtáq ómi kegá, Íné kaweq sansá mirauge tagageheéna kaweqtaq ména Manikáne ehweh teri terinuge.

³ Mi kawéq éhwéhnsábé, Íre irahráhuéne irare kewé peh iraipéq pokoneherao ke wóe.

⁴ Owainawame, mah marákóipéqté péhepehe wahnáhnká sunkíkírabeq se saiqnaríéh púara kaweraritahráhi ehwéhnsábé íre aiq pútare atahráhowe. Kaweq ehwéhnká téhrehnka tahnsanéna sirupipeq téhragínehoéna owainawanka mi ke sunkíkírabeq saiqnaríéhre. Sísá Karáhéwé téhreh aninéna Maniká tahnsa mía míaire.

⁵ Írátíáhro. Íné ehweh íre tei teinuge. Sísá Karáhé webataq kaweq Wahnáh aní míéhrana tei teinuge. Sísane sánsá sehgiéna itene arambehriu aní tahnsa míóge.

⁶ Manikánka téh mahraréna, Sunkíkírabeq téhráhnno úwe. Téhráhnno únserah menah itene irupipeq téhraitaránsabé itega Sísá Karáhé ehweh aiq pútare ateq, Manikánsabe anotah aní móne atone.

Poraga, Ite eqmaro ke Manikáne arambehri miraéq mi arámbéhríráte pukorahúne ú ehwehne.

⁷ Itene inokame peh antehya tahnsanirana Manikánka wene kaweq naneq mi antéhyápípeq máréhre. Ite íre págege anímári mionana peh morá Maniká webataq págege aní míéhre. Ite tagah kegá mina iwíáhigeheéna Manikánka wene kaweq Awá itene irupipeq eqmaréhre.

⁸ Moke mó ke suwahpeq mó ke suwahperue íwíoqnah kegá ahababáq aítáhwaq anetaníbo íwíáh íre úne. Árahiramo íwíáh íre iwíáhia itene arambehri suanehe íwíáh íre úne.

⁹ Íwíoqnahtaq Manikánka ite íre íúwéhre. Mó kegá iubówaq marakóipeq márunsurahéq irigue nogune.

¹⁰ Sísaga ite kaweraitanieéna putiowe. Mina únserah itega mó ke séhréh aritaneheéq pukorahúne. Mó ke séhréh aritahnara ite tagah kegá iwíáhéera, Mi sansá Sísane oga míéh sánsáne ewe.

¹¹ Itene oga míona tanáhráq Sísane sánsá sehgiunayabé mó kegá ite iubi q iuwahráhowe. Itega Sísane oga míéh sánsá tagageheéq wene arambehri sehgiune.

¹² Ite Sísaga tagarawéq oga mía míaiageheéq pukorahúne.

¹³ Manikáne ehwehnka mahraréna,

Íné aiq pútare ató púana iraruge íre. *(Buk Song 116.10)*
Mi ehwéhniká irarinserah itega moq aiq pútare atona puaq Sísaga éhweh irarúne.

¹⁴ Ite tagarionawe Manikánka itene Wahnah Sísaga iriwe oganúq ato púana ite moq iriwe oganúq itena meiqmena Sísaga moráraq móitankéhe.

¹⁵ Itega Sísansabé aiq pútare atageheéq we éhweh tei teinúnara mó kegá íwíoqnéera ahababáq aítáhwe. Manikánka séhréh aítahnaga áhnte mó kegá Sísansabé aiq pútare ataneherawoe. Segaga miraéra Manikánsabe kaweróne éra wensabé iwíáh iwíáh ataneherawoe.

Manikánka náina naneqsabé irutaboírúne i ehwéhne.

¹⁶ Minayabe Sísane sánsá íre sueq peh sehgioneheqmúne. Itene inonka ore orení úkonanawe Manikánka séhréh aita aítai puaq itene irupipeq peh o animári tahnsa ahriahri mía míaúne.

¹⁷ Mó kegá íwíoqnéera ahababáq aítáhnsabé peh wahto tanáhráq kéhrana mókake kagai apéq náinaq kaweq matábúrápéq ahriahri míanehe. Amahnága íre kaweq sunúqmé peh wahto tanáhráq kéh púana meáhna naneqka mi sunúq anotahta q kiotaikinae.

¹⁸ Amahnága ábóra q kéh náneqmarínsabé íre irutaboírúne peh Maniká míéhrebeq kopípéq kagai naneqsabé irutaboírúne. Amahnága ábóra q kéh náneq mókake parabaginae. Maniká Iteribo míéhrebeqte náneqme amahnága kopípéq kéh náneqme peh ahriahri kagaína puaq minayabe irutaboírúne. Minayabe amahnága íre kaweq sunúq kéhnsabé anetaníbo iwíáhéq peh Sísane sánsá kawerue sehgioneheqmúne iwíáhúne.

5

Kagai inónká awaq meyabe iuwahbeh ehwéhne.

¹ Mah marákóipéq miona tanáhráq itene inonkame wéhuwehu nah tahnsane. Mi nah sokogínaraq íópeq kíónaraq Manikánka kaweraitéh náh awaq mianéhe. Mi nah wehukega íre pera peh ahriahri kagai inonká awaq mianéhe. Minayabe tagarione.

² Íópeqté náhnsábé anotahtaq irutaboirúna puaq iwehinsah aruqarurúne.

³ Mi nah awaq míahnaraq kawerue kagai nahnsábé íre tabonahoneheqmúne.

⁴ Itega mah wehuwéhú náhtápéq mía míaúnaraq irupipeq umehinka kamah aíraq iwehinsah aruqarurúne. Itene inonka amahnága sueyabe íre iuwahbehre. Írakaumo. O korósí sukionanserah o inonká oga mérapeq awaq meyabe iuwahbehre. Mókake kagaína inónkánká amahnága kéh ínónká kiotaiki puaq minayabe irutaboirúne.

⁵ Oga mérapeq awaq miageheéna Manikánka kaweraitáaire. Manikánka menah Wenawa aiq eqmaq áuwátáinsabé mókake wega moke mó kaweq naneqmarí náinkéhe tagarione.

Manikánka ite sainsuena awehraq apéq náinkéhe i ehwéhne.

⁶ Wega mirainawire íwíáhéq íre áhreúne. Itene inonkame iteyuwane nah tahnsáne. Ite tagarionawe iteyuwanka inonkapipéq míéhraq amahnága íópeqté itene Wahnahne nah-tapeq íre míone. Írakaumo.

⁷ Itene iuranka íre tagéq peh itene irupipeq aiq pútare ateq mira íwíáhúne.

⁸ Wega mirainawire íwíáhéq íre áhreúne. Itene inonka sueyabe iuwahbehraq itene o nahtápéq itene Wahnah míéhrobeq méyabe iuwahbehre.

⁹ Mah marákóipéq miona tanáhráqkákáq itene Wahnahba míahnarabeqkákáq we awahbeh iwíáh sehgieyabe iuwahbehre.

¹⁰ Mókake ite ómi Sísa Karáhéga ehweh aitahnarabeq iriwe míahnana itega marakóipeq miraúna arámbéhrí iwíáhue tagankehe. Wega itene ahbabáqkakaq itene kaweq arámbéhríákáq íwíáhue tagéna sainsuena awehraq apéq náinkéhe. Minayabe we awahbeh iwíáh sehgieneheqmúne iwíáhúne.

Wensabé aiq pútare atáhro éna pagu pagunú ehwehne.

¹¹ Itene anotah Wahnáhnsábé áhtenu puana mó keyábé, Wensabé aiq pútare atáhro éna pagu pagunuge. Manikánka néne nirupipeq tagaríehre. Ínénsabe, Aiq tábúsoqme iwíáhi aníne aintáhnsábé nuwahbehre.

¹² Ínéga ite íre ehnenuge. Itega ínénsabe, Tábúsoqme iwíáhi aní míéhre aintageheéna mah ehwéh teiugo? Írakaumo. Peh

itega néne sansansábé iwíáh iwíáhigeheéna teiúge. Íre mó kené sirupipeqté iwíáhýábé peh seyene ábóraq kék náneqsabé sirutaboiro keyábé ehweh ayahqme terigeheéna teiúge.

¹³ Mó kegá íné uwoyansa aníne aitáhwana ínéga, Anetaníbo. Peh Manikáne arambehri mirainauge iwíáhuge. Íné peh tábúsoqme iwíáhu anínéna ite séhréh aita aitaugé.

¹⁴ Sísa Karáhéga itensabé anotahtaq arutaboiritéhnká ite Wahnah aitéhraq wene sánsá sehgiune. Ite tagarionawe peh morá ánínká mah kehiná kéhínánsábé pukú púaq ite moke pusa ké tahnsa míone.

¹⁵ Sísa ómi itensabé putionsabe itene oga mé tanahráq peh iteite iuwahbeh iwíáh sehgiónehnkono? Írakaumo. We moke itensabé pukú púaq amahnága peh we awahbeh iwíáh sehgiónehqmúne. We putiowana iriwe oganúq atowe.

Manikánka insahwé aitena insahwé arite arámbéhrí íátái ehwéhne.

¹⁶ Menah wehukega iwíáhuronserah itega mó kené sánsá iwíáhue agehgamatáúne. Sísa Karáhéne sansá moq menah mira iwíáhue agehgamatáúne. Amahnága itega agehgamare sansa aiq sutauna puaq mókake mó íre miraoneheqmúne.

¹⁷ Írátíáhro. Sísa Karáhé aiq pútaq tagaríéh ánímé o ani úkire. Wene naho sánsá aiq parabagurairana wega peh o sansanire.

¹⁸ Minawé Manikánka aiq moke mirauraire. Itega wene naruo míaraunara Sísa Karáhéga miraurainka Manikánka insahwé aitena mó ke insahwé arite arámbéhrí íátáire.

¹⁹ Itega mahraréq, Sísa Karáhéga miraurainka Manikánka mah kehiná kéhíná insahwé aitaírahire. Wega ite insahwé aitéh kéné ahababáq íre ahrreraq matawéna mó ke insahwé arite ehwéh koreriéro aitaráire teiune.

²⁰ Itewe Sísa Karáhéne ehweh mibeq mahbeq aritona animárí méq itensabé, Manikánka ite insahwé aitankeheéq Sísa Karáhénsabe aiq pútare atáhro tei teinúne. Manikánka teriéro aitaráinsabé itensabé, Sísansabé aiq pútare atáhro pagu pagunue tei teinúne.

²¹ Sísa íre ahababáq ani míotaq itene ahababáqsabe pukinkeheéna Manikánka itene ahababáqmárí awuwe. Minayabe itega Sísaq mía míaonaraq Maniká Iteriboga kaweqtaq mía míainserahnué mía míaorahúne.

6

Túbáh agiyehboq Manikáne ehweh kawerue íráhro i ehwéhne.

¹ Manikánka séhréh aintéhra wene arambehri miraéna itensabé, Manikánka itensabé arutaboiritena séhréh aitéh púaq wene ehweh sehgiyabe túbáh agiyehboq peh kawerue íráhro tei teinuge.

² Minayabe Manikánka mahraréna,
 Ínéga omaq atáráu tanáhráq arene ehweh írátáuge. Kawer-
 atáráu tanáhráq séhréh atáráuge ire. (Aisaia
 49.8)

Teiníboq írátíáhro. Amahnága awehraq tanáhrárirana iboramé
 Manikánka kaweraite tanáhráre.

*Poraga Sípane arambehri miraúnsabe íre mareqmareq áhne i
 ehwéhne.*

³ Mó kegá néne arambehri tagéra, Aneqpopoq íre kawer-
 erire iyehoéna moke áhwára áhwára sansá suena peh kaweq
 sansánuge.

⁴ Mó kegá ínénsabe, Manikáne kaweq arámbéhríóna aní
 móne igeheéna wene arambehri moke miraéna peh kaweq
 sansánuge. Néne nirupipeq moke umehi naneq si tanáhráqmé
 íné íre kaweraintahráhi tanáhráqmé Manikáne arambehri
 suaní iwíáh íre uraúge. Peh kawerue sehgiúge.

⁵ Kawerue sehgiúnsábé mó kegá nubiq marera karábúsiipéq
 móintera momiwíorabeq ehweh aintárowana ínéga anotah
 arámbéhríéna íre kawerue sugéna táhutahuq írakaunurainsabé
 nirupibiurairaie.

⁶ Manikáne arambehri kawerue sehginieéna íné peh kaweq-
 qtaq ména tábúsoqme iwíáhéna pehwehrué ména mó keyábé
 kaweq sansá aritena mó keyábé aiq pútaq nirutaboíruge.
 Manikáne Awanka séhréh aintéhnká mina tahnsanuge.

⁷ Aiq pútaq ehwéh tei teinugana Manikánka págege aintéh
 púana kaweq arámbéhríuge. Itene igaqnaréhga sene iqtate
 ebehunserah owainawansabé ahqáho atena kasuq kasuruge.
 Kaweqtaq mía míaéna kaqsuq kaqsuruge.

⁸ Mó kegá ínénsabe iwíáh iwíáh íwíáhtáhwara mó kegá níéhruru
 aintáhwe. Mó kegá ínénsabe, Kaweq sansánóne aintáhwara mó
 kegá ínénsabe, Abehq sánsánóne aintáhwe. Mó kegá ínénsabe,
 Péhenóna aní móne aintáhwana ínéga peh ahriahri Manikáne
 ehweh sehgiúge.

⁹ Mah marákóipéqté sánsá mirao kegá íné íre tagaríáhwara
 peh áhnte Sísa tagaríáh kéga íné tagaríáhwe. Nubiq nuwahráho
 sansá sehgiéna íre pukia peh oga míóge. Kamah aniera íre
 nubiq núáhwe.

¹⁰ Niru umehi tanáhráqkákáq Manikánsabe iwíáh iwíáhuge.
 Íné tabonah aní ména áhnte ke kagai naneqmarí nári nárinuge.
 Mó kegá ínénsabe, Íre matiahna aní móne aintáhwana íné moke
 kaweq naneq matíóge.

¹¹ Kórína suwahpeqte kéo, ínéga pahsuqme teiena itensabé
 anotahtaq nirutaboíruge.

¹² Itensabé nirutaboírume íre túbáh agia peh iteitega
 ínénsabe íre irutaboiraintáhwe.

13 Sibowaréhga sene animárí síwáhnorunserah ite íwáhnoréna itensabé nirutaboiraítónserah itega moq ínénsabe irutaboiraíntáhro.

Itene inonkame Manikáne nahne i ehwéhne.

14 Sísansabé awahrieh anínseq íre wahto tanáhráq moraráq arambehrinie íwíáhiyeho. Kaweqtaq míéh anínseq ahbabáq aninseq moraráq íre mía míaorahóya mino. Téhrehnkakáq sunkíkírínkakáq moraráq íre kagaorahi mino.

15 Sísá Karáhéreq owainawanseqka íre morá íwíáhóya mino. Sísá tagariéh anínseq Sísansabé awahrieh anínseqka íre morá íwíáhóya mino.

16 Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhnkákáq péhepehe manikánsabé iwíáh iwíáh atáh náhnkákáq íre monseráh náh kéh mino. Maniká oga mía míairana itene inonka wene nah mire. Minayabe wene ehwehnka aiq mahraréna, Ínéga seba kéna sereq mía míainie. Ínéreq sereq ahtapeq moraráq nogonéhe. Íné sene Maniká míanauge. Se néne animárí míagehe íre. (Lo 7.2-3)

17 Itene Wahnahnka mó mahraréna, Itega íre íráh ké míáhrabeq sueq móbeq míáhro. Moke ahbabáq naneq súéhrrataq iteba míanie íre. (Aisaia 52.11)

18 Itene Wahnahnka mó mahraréna, Iteribo míanie. Itewe nénahni nániyahu míagehe íre. (2 Samuel 7.14)

Itene págege Wahnáhnká aiq mahrarire.

7

1 Manikáne omasa éhwéh aiq írátíona puaq itene inonkankakáq iteyuwankakáq ahbabáq aitéh náneq moke suaneheqmúne. Néne iyahnabo anímárríno, Manikánsabe áhtenéq kaweqtaq mía míaoneheqmúne.

Mi kegá Porane ehweh kawerue sehgiúnsabe wega iwíáh íwíáhú ehwehne.

2 Ínénsabe irutaboiraíntáhro. Ínéwé íre ahbabáq aítaráuge. Abehq sánsá íre aítaráuge. Mó naneq meyanieéna péhe éhwéh íre teiátáuge.

3 Peh ehweh aítanieéna íre teiúge. Métáqkakaq amahnágaákáq itensabé nirutaboiruge teiúge. Ite oga míéhrrataqkákáq pukirataqkákáq iteba morábí méyabe nuwahbehre.

4 Itega Sísane sánsá kawerue sehgigehe íwíáhéq itensabé iwíáh iwíáhuge. Nirupipeq umehi tanáhráqkákáq itensabé iwíáhugana nirupipeq eyoyóirana iwíáh iwíáhuge.

5 Ínéga Másérónía marákórápéq surautaq néne nirupipeq umehi naneq áhnte káráirana íre ahrenarauge. Írakaumo. Mó

kegá ehweh aintera pagu pagunurowana nirupipeq umehurairana áhreuraage.

⁶ Itene irupipeq umehína tanáhráq Manikánka itene irupipeq eyoyó aitáhráhire. Wega Táitása ínéba eqmatairana surainka niru eyoyó aintáráirana Manikánka niru ukiq intáráire.

⁷ Íre peh morá we surainka wega teniátái ehwéhnká moq néne niru eyoyó aintáráire. Táitása iteba míaraitaq itega wene aru eyoyó atárówana wega minayabe teniátáirana nirupipeq eyoyó aguraire. Itega íné tagéyabe iuwahbarainsabé teniátáire. Ínénsabe irutaboirurome teniátáire. Itereq ínereq morá íwíáhonehe irarewe teniátáire. Moke mi ehwéh teniátáinka nirupipeq anotah eyoyóire.

⁸ Ínéga téh sehiranue eqmatau pahsigá wahto tanáhráq iru umeh aitáráire. Iru umeh aitáráinka mi tanáhráq íné moq niru umeh aguraire. Mi pahsí sehiranuraunsabé menah íre kaweruge íwíáhéna amahnága peh kaweruraage íwíáhuge. Iru umeh aitáráinka ahbabáq sansa sueq sehiranurau pahsíépéqté éhwéh sehgirowe.

⁹ Amahnága nirupipeq eyoyóire. Itene iru págege aitáráinsabé nirupipeq eyoyóiro? Írakaumo. Itene ahbabáq sansa sueq kaweq sansá sehgiroinsabé nirupipeq eyoyóire. Itene iru umeh aitáráinsabé Manikánka, Kamahoro aitáráire. Minayabe ahbabáq íre aitáráuge. Írakaumo.

¹⁰ Manikánka ahbabáq ke kamah arinayabe sirupipeq umeh agire. Sega sene ahbabáq suageheéna wega kamah aríre. Sene ahbabáq súáhwana wega kawerarítéhre. Kawerarítérara mi kegá Irupipeq umeh kéwéhmé amahnága aiq kaweragire ewe. Wega sene ahbabáq suehrana kawerartanieéna kamah aríre. Kawerarítéhrara mi kegá, Irupipeq umeh aguraimé aiq kaweruraire ewe. Mah marákóipéqté náneqsabé wehukene sirupipeq umeh agínara pukorahowe.

¹¹ Manikánka kamah aiena itene irupipeq umeh aitáráire. Miraurainka ite séhréh aitáráire. Minayabe íwíáhue tagahro. Séhréh aitáráinsabé itene ehweh tábúsoqme kawerareq ahbabáq aninsabé ehweh atárówe. Séhréh aitáráinsabé Manikánsabe áhtenéq ínénsabe irutaboiréq ahbabáq ani kamah awátówe. Sehiranurau ahbabáq kaweratotaq itega íre ahbabária peh kawerue miraurowe.

¹² Téh sehiranurau pahsíwé peh morá ahbabáq aninsabé íwíáhue sehiranuraugo? Írakaumo. Íre wereq wega ahbabáratárái anínseqsabé sehiranuraage. Itega néne ehweh sehgiroinsabé Manikánka itensabé, Kawerowe aitáráire. Itega ínénsabe aiq pútaq irutaboirúne íwíáhigeheéna mi pahsí sehiranue eqmatauge.

13 Mira íwíáhuraunaq itega mirauronka nirupipeq pehwehrue aintáráire. Minayabe niru pehwehrue eyoyóire. Itega Táitása séhréh ateq wene aru eyoyó atárónsabé íné moq niru eyoyóire.

14 Ínéga Táitása iteba eqmaq auwaníe urautaq wensabé, Mi kegá néne ehweh aiq sehgioneherawoe íwíáhuge teawátáuge. Itega aiq kawerue sehgiro puana mi ehwéhnsabé íre niyehitaraire. Írakaumo. Moke mi ehwéh aiq pútaragurairana Táitásaga ahtebaraire.

15 Wegá iteba suraitaq itega áhreeq iransánéq mehweh atárowe. Itega wene ehweh sehgiro nsabé Táitásaga ahrreraq matawéna itensabé anotahtaq arutaboiraítéhre. Wegá itene kaweq sansá iwíáhéna itensabé anotahtaq arutaboiraítéhre.

16 Itega peh moke kaweq sansá sehgioneheqmóe iwíáhunsabé nirupipeq anotahtaq eyoyóire.

8

Sísa tagaríáh ké séhréh aritagéhboq móne soruparáhro i ehwéhne.

1 Néne iyahnabo anímáríno, Manikánka Másérónía marákórápéqté Sísa tagaríáh keyábé sirutaboiraína séhréh arítarái ehwéh teiníe.

2 Anotah íre kaweq sunúq káráitaq Másérónía marákórápéqté ké áhnte tabónáhéra sirupipeq íre umehia peh eyoyóéra sega mó Sísa tagaríáh ké séhréh aritageheéra áhnte moné soruparowe.

3 Minayabe teiníboq írátiáhro. Segá moke nárieráhi naneq náriátówe. Seyega iwíáhue áhnte mónkakáq pehipi náriátówe.

4 Segá Súría marákórápéqté Sísa tagaríáh ké séhréh aritanehq múne iwíáhéra itensabé, Ite séhréh aritanéhe éra itega sorupóna moné meyáhro págegeue teiátówe.

5 Teiátówana ínéga iwíáhéna, Peh móne nárigéhe iwíáhurauge. Iwíáhuraugara téhwe Maniká itene Wahnahnsabé sirutaboiraína sinonka náwéra wegá awahbeh sansá sehgiara anehemé móne náwátówe. Manikánka iwíáh aritowara ite moq irutaboiraítárowe.

6 Menah Táitásaga náwe sansá ite Kórína ke íwáhnoruraire. Íwáhnorurainsabé ínéga wensabé, Kórína kegá moq mina irútábóri sansá kawerue sehgihehéna minayabe moke síwáhnoré séhréh arito éna teawátáuge.

7 Itega moke mirao sansá aiq kawerue miraowe. Itega Manikánsabe anotahtaq aiq pútare atáhwe. Wene ehweh teri terinoneheéq kawerue arambehriurowe. Itewe ahte bia ké méq Manikáne arambehri kawerue miraowe. Ínénsabe irutaboiraítáhwe. Itega moke mó arámbéhrí kawerue mira

onserah itewe iwíáhue tagéq itene móne Maniká náwenéhe iwíáhhoro.

⁸ Minayabe miraoro éhwéh íre aitóge. Másérónía kegá nárie sansansábé teiúge. Segá sirutaboíraritera náriénsERAH itega moq irutaboírariteq nárigéhe iwíáhuge. Mó keyábé aiq pútaq irutaboírowapómo ite taganeheéna mah ehwéh teiúge.

⁹ Itene Wahnah Sísa Karáhéga íópeq áhnte kaweq naneq matiorabeq suena ite kaweraitanieéna mah marákóípéq tuména tabonah ani míowe. Wega miraúnka itega áhnte kaweq naneq meyhárhúne. Meyárhúnayabé wega séhréh aitéh sánsámé tagarione.

¹⁰ Mahra iwíáhunsabé móne sorupé ehwéh teinié. Itega inokáh opéq mi arámbéhrí áhwárarowe. Itega mi arámbéhrí pehipi íre áhwárareq téhwe miraoneheq múne iwíáhéq áhwárarowe.

¹¹ Minayabe amahnága mi arámbéhrí parabarúáhhoro. Itega áhwárorotaq iwíáhhuronserahnéq náweráho moné soruqparáhhoro.

¹² Wehukeníká náwinie iwíáh kahnaraqmé minawé Maniká awahbeh sansáne. Manikánka itega íre matiáh náneqsabé náníéro aitehro? Írakaumo. Peh morá matiáh náneq náweráhowe. Manikánka peh morá itega náweráho naneq iwíáhéna itega náwíra naneq tagéna kawerowe aitéhre.

¹³ Mó ke kaweqtaq míéhraq ite tabonah ke míageheéna mah ehwéh teiugo? Írakaumo. Ite ómi monseráhnue awehraq matiageheéna teiúge.

¹⁴ Amahnága áhnte moné matiáh púaq móbeqte tábónáh ké séhréh aritagéhe. Mókake ite tabonahirataq se áhnte matiéh rataqmé sega ite séhréh aitagéhe. Mirairataq itewe íre tabonah ke míaneheq móe.

¹⁵ Minayabe Manikáne ehwehnka aiq mahraréna, Mi topáh áhnte meyháh kegá arahq íre máráhwé. Pehgáriq meyháh kegá awehraq matiáhwe ire. (*Kisim Bek 16.18*)

Poraga wehuke Kórína suwahpeq eqmaro ehwéhne.

¹⁶ Manikánka Táitása iwíáh atáráirana ínéga ite séhréh aitanie iwíáhhunserah Táitásaga moq mira iwíáhire. Manikánka mi iwíáh atáráinsabé wensabé iwíáh iwíáh atóge.

¹⁷ Táitásaga néne ehweh irena iwíáh iwíáhhuraire. Íre ínéga pagu pagunuraunsabé peh wewega ite, Koséhréh aitanauge iwíáhéna iteba sinie ire.

¹⁸ Mó anínká mó kehiná suwahpeq mó kehiná suwahperue nogena Manikáne kaweq ehwéh teri terinúwara mibeqté Sísa tagariáh kegá irera, Kaweq ehwéh tei teini aní míre atáhwé. Mi aní iteba eqmarahnana wega Táitása kérankéhe.

¹⁹ Sísa tagariáh kegá mi aní omaq atera ínéreq ínéba miáh kéreq moráráq nowe arambehriinkeheéra eqmatowe.

Maniká itene Wahnahnsabé iwíáh íwíáh atageheéq mah kawéq árámbehriúne. Sísa tagariáh tábónáh ké séhréh aitanéhe íwíáhúwara mó kegá mina tagagehe.

²⁰ Mó kegá iwíáhéra, Itega náríra naneq íre kawerue wahnahnowe íwíáhiyeho éq mó aní eqmarahnana wega moq mina náríra naneq wahnahninkehe.

²¹ Íre peh morá Maniká itene Wahnahnka tagariéhtáq kawéq sansánonehe. Wehukega tagahtaqqákákáq kawéq sansánonaraq tagagehe.

²² Itega kawéq sansánowe íwíáhigeheéq mó aní eqmaranéhe. Mi aninká métáq iraru anité kérirankeheéq eqmaranéhe. Mó arámbehri mó arámbehriúe awena tagaraugana wega aiq kawerue arambehriuraire. Kawerue arambehriéna, Itega Sípane sánsá kawerue sehgioneheqmóe íwíáhinsabé ite koséhréh aitaníe íwíáhinsabé iteba eqmaranéhe.

²³ Táitásawe ite tagariáhwe. Ite séhréh aitayeheéta arambehriúye. We kéroya anitéwé Sísa tagariáh kéqá aiq omaq sitówara mó kegá Sísa Karáhénsabe iwíáh íwíáh atageheéra sega kawerue arambehriúgehe.

²⁴ Itega mi keyábé irutaboariteq séhréh arítáhro. Mirairataq móbeqte Sísa tagariáh kéqá mina irera néne ehweh aiq pútare aintagéhe. Itega kawéq sansáno ke wóe iraru-rawara mi ehwéhnsábé aiq pútare aintagéhe.

9

Maniká tagariáh tábónáh ké nárie ehwéhne.

¹ Maniká tagariáh ké nárie ehweh aiq ahtebahwe. Minayabe nárie ehwéhnsábé íre áhnte sehiraninie.

² Itega sorupawe nárienéhe íwíáh aiq tagarióge. Minayabe Másérónía marákórápéqté keyábé itega miraira ehwéh aiq teriena iteíwíq panketauge. Ínéga sensabé mahraréna, Ákáia marákórápéqté kéqá inokáh opéq tabonah ke nárienéhe íwíáh áhwárarowe urauge. Uraugara irera mi kegá, Itega moq miraoneheqmúne íwíáhurowe.

³ Ínéga teriátáu ehwéh péhe éhwéh agínehoéq miraira arámbehri amahnága parabarugeheéna mah anító siqmaraníe.

⁴ Itega moke náríra naneq aiq kawerareq íwénunowe íwíáhuge. Másérónía marákórápéqté kéreq ínéreqka iteba senaraq itega miraira arámbehri íre parabarúehrataq itereq ínéreq iyehitanawire.

⁵ Mira íwíáhéna itega miraira arámbehri parabarugeheéna mah anító iteba ebeq siqmaraníe. Segá séhréh aitehraq náríra naneq sorupawe kaweraréhrataq ínéga iteba senaraq aiq awehraq kanae. Awehraq kahnaraq tagehra kegá

iwiáhéra, Íre ínégá pagu pagununsabé peh iteitega nárienéhe iwiáhuraunayabé miraowe iwiáhigehe.

⁶ Wene sotápéq íre áhnte uqmaréh ánínká pehgáriq tahutáhúq meyanæ. Áhnte uqmaréh ánínká áhnte meyanæ. Minayabe iwiáhue tagahro.

⁷ Mó aní mó anínue itene irupipeq iwiáhéq náriéro. Itega náríra naneqsabé itene irupipeq iwiáh kikiriyehe. Itega iwiáhéq, Mó kegá itensabé anah ke woe éra abiahnsa aitéhboq nárienéhe iwiáh íre oro. Peh Manikánka wehwehi anínsábé arutaboiri puq aru eyoyóue náriéro.

⁸ Manikánka ite íre mationa naneq áhnte náieráhire. Ite moke awehraq kankeheéna náinkéhe. Itega mó ke séhréh ariteq moke kaweq arámbéhrí miraigeheéna Manikánka náinkéhe.

⁹ Minayabe wene ehwehka aiq mahraréna, We tabonah ke áhnte sinsinire. Wene tábúsoréh sánsá ahriahri kagaire íre. *(Buk Song 112.9)*

¹⁰ Manikánka sonsoráh ké ayu náríra uqmaráhsábé áhnte tahutáhúq náríra nahwe. Mina inserah wega ite íre kéh náneq náinaq ite awehraq naneq matawéq mó ke wehwehue séhréh ariteq itega náríransabé Manikánka náina naneq anotah úkinawire. Itene kaweq sansámári moq anotah úkinae.

¹¹ Manikánka ite áhnte náinaq itega moq tabonah ke ahriahri nárieráhowe. Itega miraúnayabé tabonah ke nárírataq meyéhra kegá minayabe Manikánsabe iwiáh íwiáh atagéhe.

¹² Itega Manikáne tabonah ke nárírataq se tabonah ira naneq aiq awehraraginae. Itega náríransabé mi kegá Manikánsabe anotahtaq iwiáh íwiáh atagéhe.

¹³ Itega mó ke séhréh ariteq nárírataq sega itega Sísa Karáhéne ehweh aiq kawerue sehgiówe iwiáhéra Maniká áwíq pankerera wensabé iwiáh íwiáh atagéhe.

¹⁴ Itega eyoyóue nárírataq sega itensabé, Áhnte irutaboiro ke wóe aitera Manikánsabe, Ite kaweraritoue púreraitagéhe. Manikánka ite séhréh aitena mi iwiáh aitašnara náríra kegá itensabé anotahtaq sirutaboirá púreraitagéhe.

¹⁵ Manikánka wenahni iteba eqmarowe. Anotah kawéq sánsá miraú púaq moke mó sánsá kiotaikinsabé itene ehweh íre írarerahéq peh Manikánsabe iwiáh íwiáh ata ataúne.

10

Poraga wene arambehriyabé írarú ehwehne.

¹ Íné Porane ehweh kawerue íráhro. Sísa Karáhé uwareša ánínéna pehwehrué mionserahnue teiníe. Iteba míó tánáhráq wehukega ínénsabe, Uwareša aní míahne ewe. Iteba íre míó tánáhráq peh móbeq ména páhsi sehíranue ehweh teiútáq ínénsabe, Págege ehwéh sehíranue iene aintáhwe.

² Iteba senaraq págege ehwéh aiteyabe nuwahriehre. Minayabe kawerurero.

Mó kegá ínénsabe, Mah marákóipéqté sánsánóne aintáhwe. Mina tahnsa éhwéhno keyábé págege ehwéh aritahráhuge. Ite mah marákóipéq mione eme aiq pútarowe.

³ Peh mah marákóipéqté kegá iwíáhue ebehonserah íre úne.

⁴ Manikáne arambehri miraoneheéq iqtate íre ebehúne. Owainawane arambehri saiqnareq Manikánka náí náneq, págege naneqtaté ebehúne.

⁵ Mó kené péhe éhwéh píribahri ehwéhniká Manikáne sansá taganeherao kené ah paitiehnehoéq saiqnaruone. Sísá Karáhéne ehweh sehigigeheéq moke mó iwíáh saiqnarúóne.

⁶ Itega néne ehweh sehgirataq itereq ínereqka néne ehweh anterúáh ké kamah arienéhe.

⁷ Itega tagahna naneqsabé tábúsoqme iwíáhoró. Ite Sísá Karáhéne animarí mune iwíáhoo? Íné moq wene ani mío púaq minayabe iwíáhoró.

⁸ Ite saiqnariankeheéna Manikánka omaq intaráiro? Írakaumo. Manikánka ínénsabe, Ite séhréh arite kawerarito aintena omaq intaráire. Minayabe néne arambehriyabé iwíáh iwíáhéna néníwíq pehgáriq pankerónsábé íre niyehitehre.

⁹ Néne páhsi tagéq anotah ahréigeheéna íre sehiranuge.

¹⁰ Mó kegá mahraréra, Néne páhsiipéq págege ehwéh irarire éra peh iteba míaraitaq íné mareqmareq aní ména págege ehwéh íre iraruraire ewe.

¹¹ Mira iwíáho keo, íráhro. Ínéga sehiranue teiú éhwéhnikákáq iteba miáhnaraq teiéna ehwéhnikákáq peh monseráh éhwéhtaré wíre mókake ahtebagehe.

¹² Seyensabé iwíáh iwíáhéra, Ite moke mó ke kiotaikúne iwíáho kegá mira onserah íre úne. Segá seyene arambehri tagéra wene wene arambehri agehgamarera peh seyene arambehriyabé iwíáh iwíáhowe. Mí sansámé peh múguwahgu sansáne.

¹³ Néníwíq pehipi pankereyabe íre nuwahbehre. Írakaumo. Peh morá Manikánka omaq intarái arámbéhrí miraunsabé iwíáh iwíáh éna iraruge. Wega ite séhréh arito aintarái puana mí arámbéhríyabé iwíáh iwíáhéna iraruge.

¹⁴ Manikánka, Ite séhréh arito aintarái puana wene ehweh sehgiena iteba séna Sísá Karáhéne kaweq ehwéh teiátáuge.

¹⁵ Mó kené arambehriéyabe, Ínénéne arambehrie éna néníwíq pankeranieéna iwíáh iwíáhugo? Írakaumo. Ínéga ite séhréh aitahnaq itega Sísane sánsá kawerue ambubu atawéq sehgirataq mó ite miáhrabeqte ké séhréh aritanie iwíáhuge.

16 Ínéga ite seberiopéq pokue Sísane kaweq ehwéh mitaq teri mahtaq terininie. Miraonaraq íre mó kegá arambehriorabeq peh ínébataq néne arambehriyabé iwíáh íwíáhéna irarinie.

17 Minayabe Manikáne ehwehka aiq mahraréna, iwíáh íwíáhóna aníno, peh morá Manikánka mirainsabé iwíáh íwíáhé irarúno íre.

18 Wewensabé iwíáh íwíáhéna wenáwíq pankeréh ánínká, Manikánka anotah aní móne íre atankéhe. Peh Manikánka wehukeniné áwíq pankeréh ánimé webataq anotah aní míankehe.

11

Porareq péhe éhwéh íwáhnoro kereqne sansá íre morá sánsáne i ehwéhne.

1 Ínéga irarena ehwéhnsábé itega, Múguwahgu ehwéhne aintagéhe. Pehipi teiníboq kawerue irátíáhro.

2 Manikánka itensabé arutaboiri serahnuge. Itega peh morá Sísá Karáhénsabe irutaboirigeheéna ite aiq omaq itáráuge. Kaweq ahrárigá peh kaweqtaq ména mó weh máhbi íre tagehre. Írakaumo. Peh morá wega kérahna anínsabé áwénunue mókake webataq k éranie íwíáhíre. Mina inserah itega Sísá Karáhénsabe irutaboiréq k éraneheqmúne íwíáhigeheéna séhréh aitóge.

3 Éhrámáne ahre wenáwíq Íwie. Mi inínká wehene péhe éhwéhnsábé aiq pútare atena ahababárúnserah itega moq péhe éhwéhnsábé aiq pútare atého. Minayabe nirupipeq iw h kikiruge. Sísá Karáhénsabe irutaboiréq wene kaweq sansá súého.

4 Mó kegá iteba séra íre ínéga Sísá Karáhéne ehweh teiúnserahnue peh mó ehwéh teiéwaq íráhwe. Segá íre Manikáne Awa éhweh peh mó ehwéh teiéwaq íráhwe. Íre Manikáne kaweq ehwéhnsábé peh mó ehwéh teiéwaq íráhwe. Itega iwíáhéq, Mi ehwéhmé peh ahtebia éhwéhne éq mi ehwéhnsábé ireyabe iuwahbehre ewe.

5 Írátíáhro. Mi kegá anotah ke wóe íwíáhoo? Segá íné íre kiotaikowe íwíáhuge.

6 Ínéga ehweh teiútáq áhwára áhwáraume tagaríóge. Peh morá néne iwíáhwé íre áhwára áhwárauge. Ínéga tábúsoqme iwíáhuraume ehweh teiátáutaqkákáq íwáhnorurautaqkákáq páhsi sehiranurautaqkákáq néne kaweq iwíáh sokigi aiátáugaq irátíaro mino.

7 Ínéga Manikáne kaweq ehwéh teiátáutaq ápeq náníéro íre urauge. Ite anotah anímári míagehboq íné pehgáriq aní míanieéna mi sansánurauge. Mirauraume ínéga ahababáruaone íwíáho?

⁸ Ite séhréh aitanieéna iteba arambehriurataq mó kehiná suwahpeqte Sísa tagaríáh kégá móne náni náninurowe. Íre se séhréh aritena peh iteite séhréh aitanieéna mó kené móne mewe meweurauge.

⁹ Iteba ména tabonahurataq itensabé íre inehuraugara Másérónía marákórápéqté Sísa tagaríáh kégá íné íre matiarau naneq mewe náni náninurowe. Iteba míarataq irupipeq umeh agínehoéna íre inehurauge. Mókakeakák íre inehinie.

¹⁰ Sísa Karáhéne aiq pútaq ehwéh irena mókakeakák ite íre ineh inehinie. Mi ehwéhmé ite Ákáía marákórápéq míáh kégá, Péhe éhwéhne íre aintahráhowe.

¹¹ Itensabé íre nirutaboirusabé irarugo? Írakaumo. Manikánka tagaríéhtáq itensabé anotahtaq nirutaboiruge.

¹² Mó kegá, ínéga arambehriunserah arámbéhríúne éra seyene arambehriyabé iwíáh iwíáhowe. Mó kegá sensíwíq pankerageheéra miraowe. Mó kegá mina miraigeheéna amahnága mirau sansá mókakeakák miraéna néne arambehri tauntahunue tábúsoqme mirainauge.

¹³ Manikánka mi ke íre siqmatai puara péhe éhwéhnkákák ké míáhwe. Sené arambehriyabé péhe éhwéh irarewe. Sísa Karáhéga se aiq pútaq siqmarowe iwíáhigeheéra mó kegá tagahtaq íre sené sánsá peh mó sansánowe.

¹⁴ Minayabe áhteniyehboq owainawanka moq mi pehe sánsánsábé aiq ahtebehre. Wehukega, Owainawa kaweq aníne iwíáhigeheéna owainawanka téhrehrabeqte íópeqté áni tahnsa úkorahire.

¹⁵ Owainawanka mi sansá aiq mirai puara wene arambehri kegá moq miraorahéra kaweqtaq mía míao ke tahnsa úkorahowe. Miraonsabé áhteniyeho. Mókake Manikánka sené arambehri sainsuena kamah arinkéhe.

Poraga arambehriúnsabe íre kaweq sunúq ábóraragú ehwehne.

¹⁶ Métáq teiú éhwéh mónkakák teiníe. Íné múguwahgu aníne iwíáh aintehboq néne ehweh íráhro. Néníwíq pehgáritaq pankeraníboq íráhro.

¹⁷ Néne arambehriyabé iwíáh iwíáhu ehwéh teiníe. Amahnága teiú éhwéhmé íre Manikáne Awanka iwíáh aintéhra iraruge. Peh ínénéga múguwahgu anínká mira inserahnéna néníwíq pehgáritaq pankeróge.

¹⁸ Mó kegá mah marákóipéqté sánsánéra seyene arambehriyabé sensíwíq pankeráhwe. Ínéga moq mi sansánéna néníwíq pakeraníe.

¹⁹ Itega iwíáhéq, Ite ahtebia ké úne éq múguwahgu kené ehweh íráhwe.

20 Mó kegá miraoro e ehwéh apubúue íráhwe. Segá itene ménsámehnsá apubúue parabaruera péhe éhwéh irarensabé ite saiqnaruera ite píribahri aitera ite ahsuehwe iubówe. Segá miraurotaq itega túbáh agéq peh áwé tagahwe.

21 Segá miraursionserah ínéga íre mirauratione. Minayabe niyehitanabo? Írakaumo. Minayabe íre niyehitanawire.

Mó kegá seyene arambenhriyabé iwíáh iwíáhéra teírataq íné moq múguwahgu aní tahnsanéna teiníe.

22 Segá mahraréra, Ite Íbaru kahnáh múne eme íné moq Íbaru kahnáh múge. Segá mahraréra, Ite Ísara ke úne eme íné moq Ísara aní múge. Segá mahraréra, Ite Ébárahmane animárí múne eme íné moq Ébárahmane ani múge.

23 Segá mahraréra, Ite Sísá Karáhéne arambehriúna ke úne eme uwoyansa anínká irarinserahnowana néne arambehriga moke sene arambehri kiotaikire. Segá pehgáriq arámbéhríowana ínéga anotahtaq arambehri mira aruqaruruge. Sísane arambehri miraunsabé wensabé suwahrieh kegá karábúsiipéq móinta intaowe. Móintera nubiqaq nubiqa-marowana pukorah aruqaruruge.

24 Asiu kegá moberíáh tánáhráq áréti sahtáté áhntetaq 39 tanáhráq nubitowe.

25 Aroma kegá mó tanáhráq mó tanáhrárué apahtáróráq sahtáté nubitowara wáhnaupéqté kégá peh morá tánáhráq ebahnsa tuparuqme nubitowe. Apahtáro tánáhráq íné míarau sipí pitegue wánípipegurairé. Peh morá wéhékáhnkákákáq inokáhpeqkákákáq wánípipeq míaraugé.

26 Mó kehiná suwahpeq mó kehiná suwahperue poku pokunsabé íre wahto ah nogúge. Wánípipeq tupekorahuge. Aebó kégá nubiqa suahráhowe. Nánuwahrah Asíú kégá nubiqa suahráhowe. Nahnso kegá moq nubiqa suahráhowe. Mó ke suwahpeq míótáq abatapi míótáq sóreq wanípípéq míótáq nubiqa suahráhowe. Ite néne iyahnabo animárí múne e kegá moq nubiqa suahráhowe.

27 Íné áhnte págege arámbéhríuraugé. Arambehriuraunsabé mó tanáhráq mó tanáhrárué inokáhpeq íre ahrenaraugé. Nirupibiuraire. Wání tahbobóuraire. Áhnte tanáhráq tópah íre naraugé. Néne korósi íre awehraq káráinsabé sóiriqka kamah aníátáire.

28 Íre peh morá mina teiú náneqmarínká kamah aníátáire. Sísá tagaríáh kégá wene ehweh kawerue sehgiowapómo iwíáhunka mó wehekáh mó wehekáhnue nirupipeq iwíáh kikirunka nirupipeq umeh agire.

29 Mó anínká, Sísane sánsá suaníe iraritaq nirupipeq págege agire. Mó anínká ahabáritaq nirupipeq umeh agire.

³⁰ Néníwíq árahue pankeranínkono? Íné peh mareqmareq aní míónsábé néníwíq pankerena iwíáh iwíáhéna teiúge.

³¹ Manikámé itene Wahnah Sípane abowáe. Wensabé ahriahri iwíáh iwíáh atanéhe. Wega tagariéhtáq peh aiq pútariahnsanuge.

³² Anotah wahnáh aní wenáwíq Árétae. Wega Támákása suwahpeqte márakóákáq wahnahnuraire. Íné Támákása suwahpeq míarautaq sóntía kené wahnahnka íné saiqnari-ankehéna wene sóntía keyábé moke mibeqté kúrí méhpehtaq wahnahnoro aritaraire.

³³ Wega miraurainsabé néne iyahnabo anímárinká séhréh aintera sehwerapeqté áwánkúrápéq páhsíkétipéq íné úsawe náhniáq iwe panantáwe kuri ogesáhue máhpeq núwátówara sega íné íre saiqnariarowe.

12

Porane awanka tagó naneq ehwéhne.

¹ Ínénénsabe iwíáh iwíáhéna teiú éhwéhnká ite íre séhréh aitahráhire. Anetaníbo pehipi teiníe. Ínéniwanka tagaraitaq Manikánka sokigi aníátái ehwéh teiníe.

² Sísa Karáhé tagariarautate sure sure 14 opéq parabaguraitaq Manikánka íné kiotaikue íópipeq wéhuwa móintáaire. Néne ninonkankakáqpópoq peh morá néne niwankakáqpópoq móintáairana ínéga íre tagariógana peh morá Manikánka tagariéhre.

³ Íópeqté mátábúráq ména néne ninonkankakáqpópoq peh morá néniwapopoq móintáairana ínéga íre tagariógana peh morá Manikánka mina tagariéhre.

⁴ Kaweq iopéqté mátábúráq móintáairana wehukega íre irareraho ehwéh írátáugana mó ke terieyabe ahqáho aintáaire.

⁵ Néne niwanka tagaraitaq Manikánka sokigi aníátáinsabé iwíáh iwíáhéna teiúge. Peh amahnága miraunsabé néníwíq íre pankeraníe. Mareqmarerutaq Manikánka séhréh aintéhnsábé íné mareqmareq aní míónsábé iwíáh iwíáhéna teiúge.

⁶ Ínénénsabe iwíáh iwíáhéna pahsúótáq tahirímé múguwahgu aní tahnsa íre míó irino. Peh aiq pútaq ehwéh teiéna puana múguwahgu aní tahnsa íre míanie. Mó kegá néne ehweh irera néne arambehriu sansá tagéra ínénsabe tábúsoqme iwíáhorahowe. Mirairataq aiq kawerinae. Ínénénsabe iwíáh iwíáhéna teiú éhwéhnsábé irera ínénsabe íre tábúsoqme iwíáhorahowe. Minayabe ínénsabe iwíáh iwíáhu ehwéh mó íre teiníe.

Pora mareqmarerútaq Manikánka págege ato ehwéhne.

⁷ Néniwanka tagaraitaq Manikánka áhnte kaweq naneqmarí sokigi aníátáirana tagarauge. Mina tagaraunsabé ínénsabe iwíáh íwíáhéna píribahri agonehoéna sehikaranká pera q áwirana érinserah Manikánka níeri naneq níátáire. Owainawanka eqmaréh ánínká nubírana mina íeri naneq néne ninonkataq kéhre. Íné píribahri aní miéhnehoéna Manikánka náníátáire.

⁸ Íné apahtáro tánáhráq Manikánsabe púrerue mahraréna, Néne Wahnahno, níeri naneq kaqnuo urauge.

⁹ Kaqnuo urauganawe wega ínénsabe, Are mareqmareq aní miéhnaaq págege ataníe. Ínéga págegeue séhréh atónká aiq awehraq kanae uraire.

Aiq awehraq kanae urainka nirupipeq eyoyóéna íné mareqmareq aní miónsábé Sísá Karáhéga págege aintéh púana iwíáh íwíáhéna nirupipeq eyoyóire.

¹⁰ Ínéga Sísá Karáhéne arambehri miraunsabé mareqmarerutaq mó kegá ínénsabe abehq éhwéh aintáhtáq íroke sunúq sitaq mó kegá níwíoqnahtaq mó kegá íre kaweraintáhtáq nirupipeq pehwehrue míóge. Íné mareqmarerutaq Manikánka págege aintéhnká wene arambehri págegeue miraorahuge.

Poraga Kórína suwahpeqte ké séhréh ariteyabe irari éhwéhne.

¹¹ Itega miraonka ínéga múguwahgu anínká irarinserahnuge. Itega néne arambehriunsabé íre iwíáh íwíáhonsabé mi éhwéh iraruge. Íné íre anotah aní miónsábé niahtebohge. Iteba péhe éhwéh íwáhnoro kegá íné íre kiotaikowe. Minayabe mi keyábé aneqsabé iwíáh íwíáhoo?

¹² Manikánka eqmaq núwátáirana iteba míarautaq págege arámbéhríéna ótaq sansá itega íre tagariaro sansánurautaq pehwehrue míaraugaq tagarowe. Itega mina tagéq Manikánka íné eqmaq núwátái aní ména wene arambehri tábúsoqme mira aruqaruruge ahtebahrahowe.

¹³ Mó kehiná suwahpeq Sísá tagariáh kegá íné kirabo aintera íné íre kárái naneq níátówana merauge. Iteba míarautaq mi sansá íre miraurauge. Minayabe itega iwíáhéq, Ínéga íre kaweraitáaire íwíáhoo? Mira íwíáh kahnaaq mó mina tahnsa íwíáh íre oro.

¹⁴ Téhtaré tánáhráq iteba míaraunsabé íre ineh ineh aitaráuge. Mónkakáq iteba koragéyabe nuwahbehrana mi tanáhráqkákáq moq íre ineh inehinie. Itene ménsámehnsánsabe íre nirutaboiréna peh morá itensabé nirutaboiréna ite séhréh aiteyabe nuwahbehre. Káriq animárinká sinoibo íre kiraboowara peh morá sinoiboga sene animári kiraboowe.

Íné iteribo tahnsá míónsábé sinoiboga sene animárí kawerue séhréh arítáhnserah mirainie.

¹⁵ Ite séhréh aitanieéna moke matió náneq parabarua-
ahráhuge. Ite séhréh aitanieéna pukorahuge. Itensabé anotah-
taq nirutaboiru puaq itega ínensabe pehgárita q arutaboirain-
taho?

¹⁶ Itega mahraréq, Ínéga itene ménsámehnsá ábóra q íre
meraire ewe. Mó anínká mahraréna, Ínéga ehnenue péhe
éhwéh teiátáitaq aneqpopoq kopípéq meraire ewe.

¹⁷ Árahuraugo? Ínéga iteba eqmatau kegá itene ménsámehnsá
íre mero mino.

¹⁸ Táitásareq mó Sísa tagariéh ánínseq iteba eqmatautaq
Táitásaga itene ménsámehnsá íre merai mino. Manikáne
Awanka wereq ínereq peh morá íwíáh aitéh púata peh morá
sánsánúya mino.

¹⁹ Itega ínensabe, Kaweq aní móne íwíáhigehéna mah ehwéh
sehiranue teiugo? Írakaumo. Néne iyahnabo animáríno,
peh morá ite séhréh aitanieéna moke mah ehwéh sehi-
ranue teiúge. Manikánka tagariéhtáq Sísa Karáhéga iwíáh
aintéhnserahnue teiena itega wensabé kawerue aiq pútare ateq
wene sánsá págegeue sehigigehéna séhréh aruqaruruge.

²⁰ Ínéga itensabé, Kaweqtaq miáhro aitáráuge. Aitáráunsabé
iteba senaraq ite ahabábáq animárí miého. Miéhrataq íné
abiahnsa aní úkonehoéq íre kaweróne aintagéhe. Mira
íwíáhunsabé nirupipeq iwíáh kikiruge. Tobehwé, mó anínsábé
íre kaweq iwíáh atewé, mó anínsábé abiahnsa atewé, peh
wewene iwíáh sehgie sansamé, éhruruwe, péhe éhwéh atewé,
píribahriwe, momiwíotaq íre tábúsoqme sansánome, iteba
senaraq mahna tahnsa sánsá kehnehboq kawerurero.

²¹ Menah áhnte itega mó kené weh ahre abariéq mó
ahbábáq sánsánurowe. Mi sánsá airaiq sutaune íwíáh íre
urowe. Iteba kowéna mina tagahnaraq nirupipeq págege
agínana ite miéhrarabeq Manikánka, Íbisáhno aintahnana niye-
hitanawire. Mira íwíáhunsabé nirupipeq iwíáh kikiruge.

13

*Kórína kegá Sípane sánsá kawerue sehigigehéna Poraga
séhréh arito ehwéhne.*

¹ Menah téhtaré tánáhráq iteba suraугe. Mónkakáq ite kor-
agéyabe nuwahbehre. Manikáne ehwehnka mahraréna,
Téhranitégábópoq apahránítógábópoq wehukéniné
ahbabáqsabe morá éhwéh irarirataq itega mi ehwéh
kaweratahráhowe ire. *(Lo 19.15)*

² Menah ahabáruro kereq ómi itereq teiníboq írátíáhro. Ite
anehe koragarautaq teiátáume amahnága móbeq míónsábé

mónkakáq teinié. Mó iteba konaraq ahbabáq ke íre peh áwé taganie.

³ Sísá Karáhéga íné séhréh aintehrámo íwíáhéq iteba konaraq Sísaga séhréh aintéhnká miráinawe taganeheqmóe. Sísá Karáhéga ite kamah aímé mareqmareq sansápo? Írakaumo. Peh págegeue miraire.

⁴ Sega Sísá awankátaq táhparótaq we mi tanáhráq mareqmareq aní míowana Manikánka págege atéh púana we amahnága págegeue mía míaire. Sísareq mía míaunsabé mareqmareq aní míógana Manikánka págegeue séhréh aintéhnká werek oga mía míaéna ehweh teiena págegeue séhréh aitanie.

⁵ Itega Sísansabé aiq pútare ateq wene sánsá kawerue sehgiowámo. Minayabe kawerue iwíáhue tagahro. Sísá Karáhé itene irupipeq íre míehro? Írakaumo irataq itega wensabé íre tábúsoqme aiq pútare atáhwe. Minawé aiq ahtebaho?

⁶ Ínéwé Sísá Karáhéne arambehri miraéyabe íre túbáh agire éq tagariagehe íwíáhuge.

⁷ Itega íre ahbabárighehéna itensabé púreraita aitaugé. Ínéga kaweq arámbéhríire íwíáhigehehéna itensabé púreraítogo? Írakaumo. Mó kegá, Íné kaweq arámbéhríire íwíáhowamo. Anetaníbo. Peh iteitega kaweq sansánigehehéna itensabé púreraita aitaugé.

⁸ Itega aiq ahtebahme Manikáne aiq pútaq ehwéh íre saiq-nariahrahúne. Írakaumo. Mi ehwéhnsábé peh kowe ateq mó keyábé mi ehwéhnsábé aiq pútare atáhro arita aritaúne.

⁹ Ite mareqmareronaraq itewe págegeue míéhransabé iwíáh iwíáhúne. Ite kaweqtaq méq aiq pútaq sansánigeheéq itensabé púreraita aitaúne.

¹⁰ Iteba konaraq págegeue kamah aiénehoéna amahnága móbeq míótáq mah pagégé éhwéh sehiranue teiúge. Maniká Iteriboga wene arambehri mirainkehehéna págege aintéhre. Kamah ario éna íre págege aintéhre. Peh séhréh arito éna págege aintéhre.

Poraga iroro ú ehwehne.

¹¹ Néne iyahnabo anímárino, iroro. Néne ehweh ireq kaweq sansánoro. Peh morá iwíáhue uwaresa anímári míáhro. Mirairataq Manikánka itensabé arutaboíréná itene irupipeq ukíq itankéhe. We itereq mía míainkehe.

¹² Iteite we mehweh atéhoró. Mahtaqté Maniká tagariáh kégá itensabé iroro ewe.

¹³⁻¹⁴ Itene Wahnah Sísá Karáhéga ite séhréh aitéhrana Maniká Iteriboga itensabé arutaboíraitéhrana Manikáne Awanka ómi iteba mía míaire.

Kárétía **Ebeq sáhnsahwe ahtebé ehwehne.**

Kárétíawe marakó áwíre. Poraga mitaq Sísa éhweh síwáhnoréna mitaq suena mó ke suwahpeq pokúwe. Anehe péhe éhwéh síwáhnoro kegá Kárétía marakó séra mahraréra, Peh Sísansabé aiq pútare ate sansámé íre awehraq kéhre. Mósísiga miraoro ú ehweh moq sehgióro uwana Poraga mi ehwéh irena mi pehe éhwéhnu keyabé anotahtaq abiahnsanéna mah pahsí sehiranúwe. Wega sehiranéna, Mósísiga miraoro ú ehwehniká íre séhréh aitahráhire. Peh morá Sísansabé aiq pútare atera wene sánsá sehgiro kegá oga mérapeq awaq mianeherawoe. Minayabe Sísané sánsá ambubu atawéq Manikáne Awanka iwíáh aitéh iwíáh sehgiратаq peh kaweq sansánigehe úwe.

Poraga Kárétía marákórápéqté ké siu pahsíe.

¹ Íné Pora eqmaq núwátóya aní múge. Íre wehukega omaq intera eqmaq núwátówe. Írakaumo. Sísa Karáhéreq we iriwe oganúq ato ani, Maniká Iteriboreqka omaq intera eqmaq núwátóye.

² Íné Porane páhsi sáhnsahwe tagahro. Ínéreq moke mah-taqté Sísa tagariáh kéreqka ite Kárétía marákórápéqté Sísa tagariáh kéné páhsi eqmaq suone.

³ Maniká Iteriboreq itene Wahnah Sísa Karáhéreqka ite séhréh aitera itene iru ukiq itagéhe.

⁴ Maniká Iteriboga Sísa Karáhé iwíáh atowana amahnága ahababáq aruqaruro kegá mirao serahniyeho éna ite kawerai-tanieéna itene ahababáqsabe putiowe.

⁵ Minayabe Manikánsabe ahriahri iwíáh iwíáh atone. Ai q míre.

Kaweq ehwéhme peh morá kéhre i ehwéhne.

⁶ Wene animarí míageheéna Manikánka omaq itáráirana Sísa Karáhéga séhréh aitáráiraq itega wensabé aiq pútare atárowe. Amahnága mó kené ehweh sehgióneheéq ite omaq itarái aní apubúue áúwáhwe. Miraonsabé áhtenuge.

⁷ Kaweq ehwéhme peh morá kéhre. Mó ehwéhme íre aiq pútaq ehwéhne. Mó kegá Sísa Karáhéne ehweh úbíráhbíq ehwehnue íwáhnoruro puaq ite íre tábúsoqme iwíáhurowe.

⁸ Ínéga kaweq ehwéh teiatáutaq aiq pútaq ehwéh íwáhnoruraq. Amahnága ínégabópoq íópeqté áninkábópoq mó ehwéh teiyataq Manikánka, Iraipéq pokúno aitahnawe aiq kawerinae.

⁹ Aiq teiúge. Mónkakáq teiníe. Mó anínká itega téh írátó ehwéh íre teiasa peh mó ehwéh teinaraq Manikánka, Iraipéq pokúno atahnawe aiq ábéranae.

¹⁰ Wehukega ínénsabe iwíáh iwíáhigeheéna mah ehwéh teiugo? Írakaumo. Manikánka kaweróne aintankeheéna iraruge. Wehukega ínénsabe suwahbankeheéna mah arámbéhríugo? Írakaumo. Wehukega ínénsabe suwahbankeheéna arambehriutaq tahirímé Sísá Karáhéne arambehriu aní íre mío irino.

Manikánka Pora eqmaq auwo ehwehne.

¹¹ Néne iyahnabo anímárino, Teiníboq írátíáhro. Ínéga teiú káwéq éhwéhmé wehukeníká íre áhwárraire.

¹² Mó kegá mi ehwéh íre teniátówe. Mó kegá mi sansá íre níwáhnorurowe. Sísá Karáhéga webataq mi sansá sokigi aintáráire.

¹³ Ite íráhmé ínégá miraurau sansámé aiq íráhwe. Ite iwíáhíome ínégá Sísá íre tagariarautaq Asiu kené sánsánsábé iwíáh iwíáhéna tábúsoqme sehgirauge. Mi tanáhráq Sísá tagariáh kényábé íre nirutaboiria peh anotahtaq síwíoqnéna moke mi ke subiqme parabaruaníe iwíáhurauge.

¹⁴ Íné nigaqnane sansánsábé iwíáh iwíáhéna nánuwahrah Asíú kéné sánsá kawerue sehgirauge. Ínéga sehgiraunka moke néne wehgau kiotaikurauge.

¹⁵ Náinoga íné íre maqintotaq Manikánka omaq intena séhréh aintena néne arambehri mirainkehe aintowe.

¹⁶ Anehe wene kawéq ehwéh nahnsó ke korerinkeheéna Manikánka wenahni Sísá sokigi aníátáire. Sokigi aníátáirana minayabe mó keyábé íre kasenurauge.

¹⁷ Ínéga Sísá íre tagahwataq mó kegá wene arambehri miraigeheéna Manikánka omaq sitena siqmarowara se Sarúsarama suwahpeq míoúwe. Anehe Manikánka Sísá sokigi aníátáirana mi kebá íre kiragarauge. Téhwe Árébía marákórápéq kowéna anehe Támákása suwahpeq kouwekurauge.

¹⁸ Apahtáro ópéq parabaguraitaq Píta taganiééna Sarúsarama suwahpeq kiwéna 15 wehekáh weba míarauge.

¹⁹ Mi tanáhráq ínégá mó ke Manikánka eqmaro kewe íre tagarauge. Peh morá Sémisi itene Wahnahne ábákawa tagarauge.

²⁰ Ínéga sehiranue teiúmé aiq pútariahnsanuge. Manikánka tagariéh púana péhe éhwéh íre iraruge.

²¹ Anehe Síría marákórápéqkákákq Sírísía marákórápéqkákákq kowara

²² Súría marákórápéqté Sísá tagariáh kégá ínénku íre tagarowe.

23 Mó kegá sensabé, Íwioqnarai anínká amahnága Sísane sánsá sehگیر. Sísá tagariáh ké subiqme parabaruanié urai anínká amahnága Sísá éhweh teri terinire urowara írátówe.

24 Manikánka íné aiq kaweraintaráinsabé sega wensabé iwíáh iwíáh atárówe.

2

Sísá tagariáh kéréq wahnahno kereq Porareq monseráh iwíáhu ehwéhne.

1 Áhnte opéq 14 opéq parabaguraitaq Sarúsarama suwah-peq mó kirauge. Ínéreq Páhnábásareqka Táitása meqmeta móátaráúye.

2 Ínéreq mibeqté Sísá tagariáh kéréq wahnahno kereqka momiwíuraunaraq wahnahno ke sebataq ehweh teriátáuge. Nahnso ke teri terinurau ehwéh teriátáuge. Manikánka mi iwíáh aintena, Kirerio aintaráirana kireriátáuge. Ínéga áhwára áhwára arámbéhríoneho éna sega néne ehweh iwíáhue tagariageheéna nahnso ke teri terinurau ehwéh teriátáuge.

3 Íné sénítái aní wenáwíq Táitásawe íre Asiu anínéna peh Káríki marákórápéqté áníne. Mibeqté kegá, Táitásane áu amurúruáhro ue íre pagu pagunurowe.

4 Mó kegá ahboeraneheéra séra itensabé, Ite moq Sísá tagariona animári múne éra péhenurowe.

Itega Sísá Karáhéne sansá sehgiráunayabé Mósísine ehwehnka ite íre saiqnariaraire. Mi ehwéhká ite moq saiqnariankeheéra ahboeréhra kegá ite tagéra Táitásane áu amurúruáhro éra pagu pagunurowe.

5 Ite nahnso kegá aiq pútaq sansá kawerue miraigeheéq itega sensabé págegeue ahqáho arítaráúnara sega wene áu íre amurú auwahráhurowe.

6 Manikánka wahnah kereq mó kereqsabé peh morá iwíáhi puana mibeqté wahnah keyábé íre áhtenurauge. Mi wahnáh kegá ínéga nahnso ke teri terinurau ehwéh irera o ehwéh íre teniátówe.

7 Sega néne ehweh irera iwíáhéra, Manikánka Pítansabé, Asiu ke kaweq ehwéh koreri terinúno ataráinserah wega ínénsabe, Nahnso ke koreri terinúno aintaráire iwíáhurowe.

8 Manikánka Píta omaq atena Asiu kebá eqmarena págegeue séhréh atéhnserah wega íné omaq intena nahnso kebá eqmaq nuwena págegeue séhréh aintéhre.

9 Manikánka mi arámbéhrírácq intonsabe mibeqté kéné wahnahmarí sensíwíq Pítareh Sémísireh Sónirehga ahtebéra ínéreq Páhnábásareq mehweh aitárówe. Sereq itereq morá iwíáhéq, Ínéreq Páhnábásareq nahnso kebá arambehri kéhrara se Asiu kebá arambehri kéhre iwíáhuraune.

10 Sega peh morá éhwéh teiera, Tabonah keyábé ahrreraq matawéq se nárie sansa síwáhnorotao aitárówe. Íné nárie sansa aiq sokigi aritena mókakeakák mirainie teriátáuge.

Poraga Pítane ahababák pahsuo ehwehne.

11 Pítaga Ántióka suwahpeq miarairana ehweh atáráuge. Wega miraurai sansámé íre kaweq sansáne.

12 Pítaga Ántióka suwahpeq téh suraitaq Sísa tagariáh náhnsó kéreq morárq táhutahururaire. Sémísiga eqmaq súatái Asíú kégá mitaq surowana Pítaga suro keyábé áhreéna nahnso kebá morárq íre táhutahururaire. Suro Asíú kégá mahra íwiáhéra, Nahnso kégá Sísansabé aiq pútare atehrara sene síú amurúrúáhro íwiáhurowe. Mira íwiáhurowsabé abiahnsa atéhoéna Pítaga áhreéna nahnso kebá mónkakák morárq íre táhutahururaire.

13 Pítaga mi ahababák sánsá miraurainsabé mó Asiu kégá moq mina tahnsa urowe. Sene ahababák Páhnábása insoq atárówe.

14 Sega aiq pútaq ehwéh íre tábúsoqme sehgirowana tagéna ómi miarotaq Pítansabé wene ahababáqsabe ehweh atáráuge. Ínéga wensabé, Are Asiu anínéwé téh suronaraq Asiu kené sánsá íre sehgirowana peh nahnso kené sánsá mirarurone. Minayabe amahnága árahinsabé nahnso keyábé, Asiu kené sánsá sehgióro eno uraугe.

Sísansabé aiq pútare atéh ánimé Manikánka kaweqtaq míahne atéh éhwéhne.

15 Iteinoibo Asiu ke míáh púara ite maqitónsabe ite moq Asiu ke méq ahababák nahnsó ké íre míone. Írakaumo.

16 Manikánka Mósísine ehweh sehgi áninsábé, Mi ehwéh kawerue sehgirowana puah kaweqtaq míahne atehro? Írakaumo. Ite aiq iahtebónawe peh morá Sísa Karáhénsabe aiq pútare atéh áninsábé, Kaweqtaq míahne atéhre. Minayabe Manikánka, Kaweqtaq míahwe aitankeheéq Sísa Karáhénsabe aiq pútare atone. Mó morá áh íre kéhre. Írakaumo. Peh morá Sísa Karáhénsabe aiq pútare atonayabé Manikánka, Kaweqtaq míahwe atéhre. Mósísine ehweh sehgi áninká moke mi ehwéh íre sehgiórahire. Írakaumo. Minayabe Manikánka wensabé, Kaweqtaq míahne íre atéhre.

17 Itega Sísa Karáhénsabe aiq pútare aitárótaq Manikánka, Kaweqtaq míahwe aitáráiraq anehemé nahnso kégá ahababáronserah Sísa Karáhéga ahababák áhwárehro? Írakaumo.

18 Íné saiqnaríéh sánsá súáhnaraq anehe mi sansá mó sehgiónaraqmé ahababák ani úkorahuge.

19 Íné pusa áni tahnsa míógana Mósísine ehwehnka íné íre saiqnaríéhre. Íre sehgiórahunka pusa áni tahnsa úkuraугe.

Manikánka, Oga míahno aintankeheéna pusa ání tahnsa úkuraage.

Sísa Karáhéga oganúq intowe. Awankátaq táhpawe putiotaq íné moq wereq moráráq pukowana

²⁰ oganúq intowe. Oganúq intowana amahnága íné nuwah-beh iwíáh íre mirauge. Írakaumo. Sísa Karáhéga nirupipeq mía míai puana we awahbeh iwíáh sehgiúge. Manikáne ahninkáwágá ínensabe arutaboirena néne ahbabáqsabe pukú púana wensabé aiq pútare atena we awahbeh iwíáh sehgiúge.

²¹ Mósísine ehweh sehgió keyábé, Kaweqtaq míahwe aritéhtáq tahirímé Sísa Karáhé pehipi pukú irino. Manikánka ínensabe arutaboiraíntéh púana inehepeq íre súoge.

3

Mósísine sánsánkákáq Sísansabé aiq pútare atona sánsánkákáqsábé éhwéhne.

¹ Kárétia marákórápéqté kéó, árahinsabé múguwahgu ke úkuroo? Sísa Karáhé awankátaq táhpawe putio éhwéh pah-suqme teiátáúnaq írátówe. Amahnága péhe éhwéhnsabé aiq pútare atáhsabé itega múguwahgu iwíáhowe. Inseréhga péhe éhwéh teiátóo?

² Peh morá kásé éhwéh teiníboq írátíáhro. Mósísine ehweh sehgiónsabé Manikánka Wenawa iteba eqmatairo? Írakaumo. Sísa éhweh ireq minayabe aiq pútare atáronsabé Manikánka Wenawa iteba eqmataire.

³ Téh Manikáne Awanka ite séhréh aitaráiraq kaweq sansánurowe. Amahnága mi sansá sueq, Iteriahríáh kaweqtaq míahrahúne iwíáhoo? Mina tahnsa múguwahgu iwíáhwé árah iwíáhoo?

⁴ Manikánka séhréh aítana sokigi aiátáime amahnága sueq anetaníbo iwíáhoo? Íné iwíáhume ite íre ibitagire.

⁵ Manikánka Wenawa iteba eqmatairana ótaq sansá mirauraire. Mósísine ehweh sehgiónsabé Manikánka Wenawa iteba eqmatairo? Írakaumo. Sísa éhweh ireq minayabe aiq pútare atáronsabé Manikánka Wenawa iteba eqmataire.

⁶ Minayabe Manikáne ehwehnka Ébárahma éhweh mahraréna,

Wega Manikánsabe aiq pútare ato púana Manikánka wensabé,
Kaweqtaq míahne atowe ire. (Stat 15.6)

⁷ Manikánsabe aiq pútare atáh ké Ébárahma kahnáh ké tahnsa úkowe. Minawé iahtebaho?

⁸ Naho Manikánka iwíáhéna, Kaweq ehwéhnsábé aiq pútare atáh náhnsó keyábé, Kaweqtaq miáhwe aritaníe úwe. Minayabe Manikánka Ébárahmansabé kaweq ehwéh teawuwe. Wene ehwehnka Ébárahmansabé mahraréna, Arega miraónayabé moke mah marákó marákóipéqté ké kaweraritaníe ire.* (Stat 12.3, 18.18, 22.18)

⁹ Ébárahmaga Manikánsabe aiq pútare atowana kaweratowe. Mina únserah Manikánsabe aiq pútare atáh ké moke kawerarítéhre.

¹⁰ Ínéga Mósísine ehweh sehgiúnsábé Manikánka aiq kaweraintankéhe íwíáho kewé wega kaweraritanabo? Írakaumo. Wega wene ehwehnka irarinserah mirainkehe. Wene ehwehnka mahraréna, Mósísine ehweh sehgió ké moke mi ehwéh íre sehgirataq Manikánka mi ke iraipéq eqmaq suanawire ire. (Lo 27.26; Jeremaia 11.3)

¹¹ Manikáne ehwehnka mó mahraréna, Wensabé aiq pútare atéh ání Manikánka kaweratahnana oga mía míainkehe ire. (Habakuk 2.4)

Mi ehwéhnká Mósísine ehweh sehgió keyábé aiq sokigi aiuwaq ite pahsuqme írátíonawe Manikánka mi ke íre kawerarítéhre.

¹² Mósísine ehweh sehgie sansamé aiq pútare ate sansamé peh morá sánsápo? Írakaumo. Sehgie sansa mó sansáne. Minayabe Manikáne ehwehnka mahraréna,

Mósísine ehweh peh moke mi ehwéh sehgió ké kaweqtaq miáhrahowe ire. (Wok Pris 18.5; Nehemia 9.29)

¹³ Mósísine ehwehnka itereq moke wehukereq mi ehwéh íre sehgirataqsábé mahrarúwe. Mahraréna, Manikánka ite íre kaweraitanawire ire. Sisa Karáhéga ite séhréh aitanieéna awankátaq táhpagéna mah awíq meyomé Ahbabáq Anine. Mi awíq mewena itene ahbabáqsabe awankátaq táhpawe putawéna ite meirena kaweraitowe. Minayabe Manikáne ehwehnka mahraréna,

Awankátaq táhpawe putiéh ánimé Manikánka Ahbabáq Anine áwíratowe ire. (Lo 21.23)

¹⁴ Manikánka Ébárahma kaweratowe. Kaweratená wensabé, Nahnsó ke kaweraritaníe ú ehweh aiq pútaraginkeheéna Sisa Karáhéga itene ahbabáqsabe putiowe. Manikánka, Néniwa wehukeba eqmaraníe únsabe amahnága Sisa Karáhénsabe aiq pútare atáh kébá Wenawa eqmaréhre. (Esekiel 11.9; Jol 2.28-29; Sekaraia 12.10; Eqmaro 2.33)

* **3:8:** Manikánka teawu ehwehnsabé Ébárahmaga aiq pútare atena we Sísane aigaqna úkúwe.

Mósísine ehwehnka Manikánka mirainauge ú ehweh íre meruahráhire i ehwéhne.

¹⁵ Néne iyahnabo anímárino, itene sansánsábé iahreraq itena teiníe. Téhranítégá omaq maréhra ehwéhme mó morá ánínká mi ehwéh íre meruahráhire.

¹⁶ Naho Manikánka Ébárahmareq wenanahreqsabé omasa éhwéh irarúwe. Íre ómi wene anahwaréhyabe peh morá ánínsábé irarúwe. Mi anímé Sísá Karáhee.

¹⁷ Teiú éhwéh áwahe íráhro. Ebeq Manikánka Ébárahmansabé omasa éhwéh irarúwana anehe áhnte opéq 430 opéq parabagútaq Mósísine ehweh sehiranúwe. Manikánka Ébárahma teawu ehwéhme Mósísiga sehiranú ehwehnká íre meruahráhire.

¹⁸ Mósísine ehweh sehgironka Manikánka kaweraitéhtáq tahirímé wega Ébárahma teawu ehweh abehrúki irino. Manikánka Ébárahmansabé, Néne omasa éhwéh miranauge ú púana Manikánka mi ehwéh aiq miraúwe.

¹⁹ Aiq miraúnsabe Manikánka aneqsabé Mósísi iwíáh atowana wega sehgióro ú ehweh sehiranúo? Wehukega, Ite ahbabáq animári múne iwíáhigeheéna Mósísinsabé sehiranúno iwíáh atowe. Ébárahmane anahwa íre tutaq mi ehwéhmká wahnahnaritankeheéna Manikánka Mósísinsabé sehiranúno atowe. Manikánka mi ehwéh íopeqté ké teriuwara sega mibeq mahbeq arito áni teawúwana ómi mó kegá tagageheéna sehiranúwe.

²⁰ Sehiranú anímé Mósísiéna mibeq mahbeq arito ani míowe. Maniká peh morá ánínéna Ébárahma ehweh teawutaq mibeq mahbeq arito aní íre teawasa peh Ébárahma webataq teawuwe.

Mósísine ehwehnka ite íre saiqnarawéna wahnahnire i ehwéhne.

²¹ Mósísiga sehgióro ú ehwehnká Manikánka mirainauge ú ehweh kiotaikiro? Írakaumo. Íre kiotaikire. Sehgióro ú ehweh sehgiráúnaga oga mía míaúnaraq tahirímé mi ehwéhmká ite kaweraitéh irino.

²² Manikáne ehwehnka mahraréna,
Ahababáqka moke mah kehiná kéhíná saiqnariéhre (Aroma 3.9-19)

ire.
Minayabe Sísá Karáhénsabe aiq pútare atona ke Manikánka kaweraitena Wenawa eqmaraníe ú púana iteba eqmaréhre.

²³ Sísá Karáhénsabe aiq pútare ate tanahráq íre suriotaq Mósísine ehwehnka moke wehuke saiqnariowe. Awehraq tanahráq Sísansabé aiq pútare atageheéna mi ehwéhmká naho wehuke saiqnariowe.

24 Sísá Karáhé íre tutaq Mósísine ehwehnka wehuke wahnahnúwe. Sísansabé aiq pútare atonayabé Manikánka kawerai-tankeheéna Mósísine ehwehnka wahnahnúwe.

25 Sísansabé aiq pútare ate tanahráq aiq awehraq kéhnsábé Mósísine ehwehnka amahnága ite íre saiqnarawena wahnahnaitéhre.

Sísansabé aiq pútare atonaga Manikáne animáí úqítéhre i ehwéhne.

26 Sísá Karáhénsabe aiq pútare atonayabé Manikánka itensabé, Néne animáí míáhwe aitéhre.

27 Itega Sísá Karáhénsabe aiq pútare ateq wání meraunaraq itereq wereq morá ání tahnsa úkuraune.

28 Sísá Karáhénsabe aiq pútare ateq wereq mía míaéq peh morá ání tahnsa ké úne. Asiu kereq nahnso kereq arambehriraq saiqnaríáh kéreq arambehriyabé ápeq méyáh kéreq wehreq ahrereq Sísaba mía míaéra íre mó ke mó kéera peh morá ké úne.

29 Ite Sísá Karáhé tagariáh ké púaq Ébárahma kahnáh ké úkowana Manikánka Ébárahma teawunserah ite kaweraitéhre.

4

Ite Manikáne animáí úkúne i ehwéhne.

1 Wenabo pukínaraq káriq anínká wenabone marakó wene ménsámehnsá awaq mena mi tanáhráq íre meyahráhire. We káriq aní púana peh arambehri aní tahnsa míahnara mó kegá we wahnahnéra wene ménsámehnsánkakaq wahnahnatáhe.

2 We anotah aní úkéna wenaboga omaq atéh tánáhráq wewega wahnahninkehe.

3 Ite Sísá íre tagariaraunaraq pehgáíq animáí tahnsa méq mina onserahnuraune. Owainawanseq wahnsawarinseqka ite saiqnarawéra wahnahnuruwe.

4 Awehraq tanáhráq Manikánka wenahni eqmarowana Asiu inínká we maqmarowana Asiu kené sánsánúwe.

5 Mósísine ehwehnka saiqnario ke sabiruankeheéna Manikáne animáí míageheéna tumíowe.

6 Amahnága wene animáí míona puana Manikánka wahnahniné awa itene irupipeq eqmaréhre. Wenawanka iwíáh aitéhraq Manikánsabe, Iteriboe atone.

7 Amahnága ite íre arambehriraq saiqnaríáh ké tahnsa méq peh Manikáne animáí míone. Ite wene animáí míona puana Manikánka moke náina naneq náinkéhe.

Poraga Kárétia keyábé iwíáh kikirú ehwehne.

8 Menah ite Maniká íre tagariarotaq owainawanseq wahnsawarinseqka ite saiqnarawéra íre Maniká Iteriboga tahn-sanue wahnahnaitárówe.

⁹ Amahnága itega Maniká tagariáhwana wega ite tagariéhre. Tagariéh púaq aneqsábé owainawanseq wahnsawarinseqne sánsá sehgieyabe iuwahbehro? Se íre págegeowe. Segá íre séhréh aitaráhowe. Segá ite mó saiqnariéhboq aneqsábé sene sánsá sehgieyabe iuwahbehro?

¹⁰ Itega mó wehekáh mó tanáhráqsábé iwíáh iwíáhég awehriowe. Itega mó íónkakaq ópeqkákáq sínaraqsábé sánsánowe. Íre kawerowe.

¹¹ Mi sansánonsabé nirupipeq págege agire. Ínéga séhréh aitó árámbéhríwé abehrúkinabo?

¹² Néne iyahnabo anímárino, ínéga Asiu kené sánsánsábé iwíáhunserah iwíáhoró. Asiu kené sánsánká íné íre saiqnariéh púana ite menah míaronserahnue míarauge. Iteba téh surautaq néne ehweh ireq íre ahqáho aintárówe.

¹³ Mi tanáhráq nuwahreuraunsabé mitaq iteruwahpeq íre kótaikorahu puana kaweq ehwéh téh teiátáuge. Mina ahreraq matiaho?

¹⁴ Ite iuwahrieh nuwáhréuraugaq itega íné íre kaqnúwátówe. Írakaumo. Maniká míéhrabeqte íópeqté ánínseq Sísa Karáhéreqka iteba suroyataq tahirí itega se kawerue mehweh arítáró irino. Se kawerue mehweh arítáronserah íné moq mehweh aintárówe.

¹⁵ Mi tanáhráq itega iwíáh iwíáhurowe. Amahnága aneqsábé túbáh agoo? Néne niura awahreuraunsabé irutaboiraiteq itene iura meruqmaqme nienene urotaq tahirímé níató irino teniátówe. Mina iahreraq itena teiúge.

¹⁶ Amahnága ite aiq pútaq ehwéh teiúnsábé íné itene naruo aní úkugo?

¹⁷ Mó kegá itensabé ehnenehne aitera ite kawerue séhréh aitanéhe iwíáh íre owe. Itega néne ehweh sueq sene ehweh sehgiegeheéra itensabé ehnenehne aítáhowe.

¹⁸ Íné iteba míótáqkákáq íre míótáqkákáq wehukega ite aiq pútaq séhréh aitanéhe iwíáhotaq tahirímé aiq kaweri irino.

¹⁹ Néne iyahnabo anímárino, kía míéh ínínká ani maqmi-anaitaq érinserah itensabé nirutaboirunka nirupipeq ume-hirana níerire. Sísa Karáhéga iwíáhinserah itene irupipeq tábúsoqme iwíáhirataq nirupipeq eyoyóinae.

²⁰ Itega miraonsabé nirupipeq áhnte iwíáh kikiruge. Ite mó iwíáhigeheéna amahnága iteba méyabe nuwahbehre.

Maqmio inítéyábé pabeqme ehwéhne.

²¹ Mósísine ehweh sehgieyabe iuwahbeh keo, mi ehwéhmé aiq kawerue iahtebaho?

22 Manikáne sehiranka Ébárahma éhweh teíre. Ébárahmaga wene arambehri iní wenáwíq Égah abariúwana animai maqmarowe. Anehe Manikánka Ébárahma teawena, Arene ahreurá orenínéna animai maqmiankéhe úwe. (Stat 16.15, 21.2)

23 Wega irarúnka mó opéq mi orénínká animai maqmiowe. Minayabe se abahnínáhnah míówana Manikáne ehwehnka aiq teíre.

24 Mi inítéráq pabeqme ehwéhne. Mina maqmíóya inítéwé téhtaré éhwéh tahnsanéna mahraue kéhre. Égahwe ebeqte éhwéh tahnsane. Moke wene animárimé saiqnaríáh ké wóe.

25 Árébía marákórápéqté sáwéh áwíq Sáínáie.* Égahwe mi sawéh tahnsane. Wereq wene animárimé saiqnaríáh ké púana we moq mah marákóipéqté Sarúsarama suwahpeq tahnsáne.

26 Mó iní, wene ahreurá íopeqté Sárúsárámáwé iteruwahpeq mire. We iteino wíre. Wene animárimé ite íre saiqnaríéh ké úne.

27 Manikáne ehwehnka aiq mahraréna, Orahiníno, arupipeq eyoyóue míahno. Ani íre uwo uwoue maqmiahna iníno, arupipeq eyoyóue iwíáh íwíáhúno. Áúwéh inímé áhnte animáriméseq míankehe. Wenawehqpa mía míai inímé peh táhmaro animáriméseq míagehe ire. (Aisaia 54.1)

28 Néne iyahnabo animáriméno, Manikánka omasa éhwéh teawunka mi korénínká Áhísáhki maqmiowe. Mina inserah Manikánka omasa éhwéh teiátáinka ite wene animárimé úkue míone.

29 Mi tanáhráq wenanoga pehipi maqmio animáimé Manikánka irarúnka maqmio animáimé áwíoqnówe. Mina únserah amahnága peh sinowaréhga maqmíáh kéga ite Manikáne Awanka maqitéh ké íwíoqnahwe.

30 Íwíoqnahnsabé Manikáne ehwehnka mahraréna, Arambehri inínseq wenahnínseq kaqsuo. Mi anínká Ébárahmane ahreuráné ahninkáwáreq monseráhnue sibowáné náneq awaq miehneho. Awaq miehnehboq ebeq piah ahnínkáwáreq wenanoreq kaqsuo ire. (Stat 21.10; Sóni 8.35)

31 Néne iyahnabo animáriméno, ite Sísa tagariona puag arambehri inímé ite íre wene animárimé múne. Írakaumo. Ité wene ahreuráné animárimé múne.

5

Wehukene sánsáncá ite saiqnarieheho i ehwéhne.

* 4:25: Manikánka sehgióro ú ehweh Sáínái sawéhrápéq Mósisi teawuwana sehiranúwe.

1 Mósísine ehwehnka saiqnariarairaq Sísa Karáhénsabe aiq pútare ataráúnaga ite sabi iuwátáire. Mi ehwéhnká mónkakáq saiqnariahnehboq peh morá Sísansabé aiq pútare ate sansanoro.

2 Íné Poraga teiníboq írátíáhro. Asiu kegá síú amurúruáhnserah itega itene íú amurúruáhnaraq Manikánka itensabé, Kawerowe aitankéhe íwíáhoo? Mira íwíáhirataq Sísa Karáhéga miráú arámbéhrígá ite íre séhréh aitahráhire.

3 Mónkakáq teiníboq írátíáhro. Asiu kené síú amurúruáh sánsá miraonehe íwíáhirataq moke Mósísine ehweh sehgióro aitankéhe.

4 Mósísine ehweh sehgioneheqmúne íwíáho keo, mira íwíáhonka Sísa Karáhéga séhréh aitéh sánsá aiq súáhwana wega íre séhréh aitéhre.

5 Sísa Karáhénsabe aiq pútare atonayabé Manikáne Awanka séhréh aitéhrana Manikánka, Kaweqtaq mía míaowe aitankéhe. Itega mira íwíáhéq áwénunúne.

6 Sísa Karáhéreq mía míao kegá síú amurúruáh sánsánkákáq síú íre amurúruáh sánsánkákáq monseráhnire. Mi sansátaré mirairanka íre séhréh aitahráhire. Peh morá Sísansabé aiq pútare ateq mó keyábé irutaboiro sánsánká séhréh aitahráhire.

7 Menahmé itega aiq pútaq sánsá kawerue sehgirowe. Mi sánsá súáhiro insega teiena pagu pagunurairo?

8 Minawé íre Maniká, ite omaq itárái anínká iwíáh aitárái ehwéhne. Mó iwíáhigeheéna aneq ehwéh teinínkono?

9 Iteriborehga mah pabéqmé éhwéh iraréra, Páráwahipéq pehgáriq muoráhi naneq maréhrataq mi paráwáh moke muinae ewe.*

10 Péhe éhwéh irari anínká mó ehwéh teínsabé itene irupipeq iwíáh kikirowe. Mi pehe éhwéhni aní insebómo. Manikánka we tagéna kamah awinkéhe. Itene Wahnahnka séhréh aitahna puaq péhe éhwéh sueq ínégá teiú éhwéh mónkakáq sehgioneheqmóe íwíáhuge.

11 Néne iyahnabo anímáríno, Manikánka kawerowe aitankéhboq itene íú amurúruáhro tei teinutaq tahirímé mó kegá íre níwíoqnah irino. Sísa Karáhéga itene ahbabáq kaqsuena ite kaweraitanieéna awankátaq táhpawe putio ehweh tei teinunsabé mó kegá abiahnsa aintera níwíoqnahwe.

12 Itene íú amurúruáhro tei teino kegá seyene áwáhnta pirúéhrataq aiq kawerinae.

Mó keyábé irutaboiréq we séhréh atéhoro i ehwéhne.

* 5:9: Mi pabéqmé éhwéh áwahe mahrarúwe. Mina inserah itene irupipeq pehgáriq íre kaweq iwíáh kahnararaq mótaq anotah ahbabáq úkinae. Ahwa kené pabeqme ehwéhmé mahna tahnsa kéhre. Uwaruntútaq pehgáriq irá kekiaráhtáq apubúe anotah írárehre.

13 Néne iyahnabo anímárinó, mó naneqka ite íre saiqnari-ankeheéna Manikánka itensabé, Ínéba sero ue omaq itáaire. Mó naneqka ite íre saiqnariéhnsabé ite iuwahbeh sansá íre kaweq sansá pehipi miraoneheqmúne íwíáhiyehboq peh mó keyábé irutaboiréq we séhréh atéhoró.

14 Mósísiga sehgióro ú ehweh áwahewé Sísaga aiq mahraréna, Arerensabé iwíáhue arutaboironanserah mó keyábé moq iwíáhue arutaboiroro.

15 Póeráhqka tópah nehtaq mó áwáhu poeráhq pawe kaqsúéh serahniyeho. Mirairataq tobehue kobeq séberiyehboq kawerurero.

Manikáne Awanka iwíáh aitéhnserahno i ehwéhne.

16 Teiníboq iratíáhro. Manikáne Awanka iwíáh aitéh serah-no. Manikáne Awanka iwíáh aitéh iwíáh sehgirataq itene irupipeqté áhbábáq iwíáh íre sehgioneheqmóe.

17 Itene irupipeqté áhbábáq iwíáhákákq Manikáne Awanka iwíáh aitéh iwíáhákákq íre monseráh púana tobehinonóye. Minayabe ite iuwahbeh sansá íre miraorahowe.

18 Manikáne Awanka iwíáh aitéh iwíáh sehgirataq Mósísine ehwehnka ite íre wahnahnaitahráhire.

Irupipeqté áhbábáq iwíáhqá miráúna sansánsábé éhwéhne.

19 Itene irupipeqté áhbábáq iwíáhqá mirai sansá tagariáhwe. Mahna tahnsane. Mó aniné ahre weh abariéwé, íre kaweq iwíáhwé, ahabábáq sansamé,

20 péhepehe manikánsábé iwíáh iwíáh atewé, ánéhgiwé, ebe-hwe, tobehwé, ehwehwé, mó anínsábé aru págege atewé, ménsámehnsánsabe aigará pabekime, abiahnsa atewé, peh morá arerensabé iwíáh iwíáhéwé, sainkéwé,

21 mó keyábé íre kaweq iwíáh aritewé, píah néra múguwahgu agéwé, píribahriwe, ahriahri ehwehwehéwé, irupipeqté áhbábáqká moke mahna tahnsa ahabábáq áhwárehre. Menah teiátáu ehwéh mónkakákq teiníe. Mina tahnsano ke Manikánka wahnah wahnahnirabeq íre kioráhowe.

Manikáne Awanka iwíáh aitéhnsábé éhwéhne.

22 Manikáne Awanka iwíáh aitéh sánsámári teiníe. Mó keyábé arutaboiréwé, aru eyoyówé, aru ukiqme méwé, uwaréqme méwé, séhréh atewé, tábúsoqme ah nogewé, tábúsoqme arámbéhríéwé,

23 mó ke suwahbeh sansá miraéwé, we awahbeh sansá suena kaweq sansánéwé, minawari moke Manikáne Awanka iwíáh aitéh sánsáne. Sehgióro i ehwéhnká mah kawéq sánsá íre ahqáho aitahráhire.

24 Sísá Karáhé tagariáh kégá iwíáhéq Sísá pukú awánkátáq itene irupipeqté áhbábáqsábé iuwahbeh iwíáhwé, igará pabeki iwíáhwé aiq sutaune.

25 Manikáne Awanka oganúq ítárai puaq wega iwiáh aitéhnsábé sehgioneheqmúne.

26 Mó ke kiotaikuge éq píribahriiyeho. Mó ke ahbabárarítého. Mó kené ménsámehnsánsabe igára pabekíneho.

6

Iteite we séhréh atéhoró i ehwéhne.

1 Néne iyahnabo anímáрино, Sísa tagariéh ánínká ahbabáréna Sísane sánsá suena peh túbáh agínawe íre kawerire. Mi anínká mónkakáq Sísane sánsá kawerue sehginkeheéq ite Manikáne Awane sansá tábúsoqme sehgió kégá mi aní pehwehrue séhréh atáthro. Owainawanka ite moq ahbabáq iwiáh aitehnehboq kawerurero.

2 Iteite we séhréh atéhéq aru ukiq átéhoró. Mirairataqmé Sísa Karáhéga sehgióro i ehwéh kawerue sehgoráhowe.

3 Pehgáriq anínká iwiáhéna, Íné anotah aní múge ime wewensabé péhe íwiáhíre.

4 Ómiga wene wene arambehri tagéra, Aiq kawerugapómo éra iwiáhíre tagahro. Arerene arambehriga mó aniné arambehri kiotaikínayabé iwiáh íwiáhíyehboq peh morá arerene arambehriyabé iwiáh íwiáthro.

5 Minayabe arerene arambehri kawerue sehgio.

6 Manikáne ehweh áwáhnorinana íréh ánínkáwé moke kaweq naneq áwáhnori aní náwino.

Kaweq ayúnkákáq íre kaweq ayúnkákáqsábé pabeqme ehwéhne.

7 Péhe íwiáhíyehboq tábúsoqme iwiáthro. Manikánsabe anetaníbo íwiáthro ke kamah arinawire. Wehukénínká abehq náneq ayú uqmarahnaraq íre kaweq será iyanae. Kaweq naneq ayú uqmarahnaraq kaweq será iyanae.

8 Mina inserah arene arupipeqté áhbábáq íwiáh sehginaraq kaweqtapéq íre awaqme íraipéq pokiniewóne. Manikáne Awanka iwiáh atéh íwiáh sehginaraq oga mérapeq awaq mi-ankéhe.

9 Kaweq sansánéq arambehri túbáh agiyehboq mi sansá íre susa peh kawerue sehgirataq Manikánka sainsuahna tanáhráq kagai apéq náinkéhe.

10 Minayabe séhréh arite tanáhráq kahnararaq ómi kawer-aritáthro. Sísa tagariáh ké anotahtaq séhréh ariteq kawer-aritáthro.

Poraga Sísa awankátaq táhpagúnsabe iwiáh íwiáh ú ehwehne.

11 Moke mahna parabarúó éhwéhmé ínégá peh ehweh teawúgana mó anínká sehiranéwéhre. Amahnága ínénégá seh-irankara mewe mah pahsí sehiranue parabaruaníe. Néne anotah sehirá tagahro.

¹² Síú amurúruáh kégá peh wehuke suwahbeh sansánsábé iwíáh iwíáhéra iú amurúruáhiro aitera pagu pagunowe. Pagu pagunóra peh morá Sísa awankátaq táhparó ehweh teri terino-taq tahirimé mó Asiu kégá síwioqnah irino.

¹³ Síú amurúruáh kégá Mósisine ehweh moke íre sehgira peh ákáhtaq sehgirowe. Itega iú amurúruáhiro e ehwéh sehgirataq sega iwíáh iwíáhigehe. Itene ehweh kawerue sehgiówe éra iwíáh iwíáhigeheéra ite pagu pagunowe.

¹⁴ Ínéga mirauraunsabé íre iwíáh iwíáhéna peh morá Sísa miraúnsabe iwíáh iwíáhinauge. Sísa awankátaq táhpawe putionka mah marákóipéqté sánsánsábé néne iwíáhipeq aiq sutaugé. We putio tanáhráq íné moq pukuraunsabé mah marákóipéqté sánsá sehgieyabe íre nuwahbehre.

¹⁵ Síú amurúruáh sánsánsábé íre iwíáh iwíáhorahi naneq mire. Síú íre amurúruáh sánsánsábé moq monserahnire. Peh Manikáne Awanka wehukeniné arupipeq kaweratéhra na o aní úkinsabé minawé anotah iwíáh iwíáhorahi naneq mire.

¹⁶ Manikánka mi iwíáh sehgió ké wene animárínsábé arutaboirena siru ukiq sitéhre. Mi ke aiq pútaq Ísara kahnáh móe.

¹⁷ Mó kégá niru págege aintéhoéna ínéwé Sísa ne arambehriu aní ména wene sánsá sehgiráuge. Mirauraunsabé mó kégá nubiq matowana ninonkataq náonabí kéhre.

¹⁸ Néne iyahnabo animáríno, itene Wahnah Sísa Karáhéga séhréh aitéhre. Ai q míre.

Épésa

Ebeq sáhnsahwe ahtebé ehwehne.

Poraga Épésa suwahpeq mó opéq mó opérué kosíwáhnorúwe. Anehe we Aroma suwahpeq karábúsiipéq míotaq wega mah pahsí sehiranéna Tíkíkúsi awuwana wega Épésa suwahpeq Sísa tagariáh ké mewe móriuwe. Mah pahsí áwahewé Maniká tagariáh ké moke morá íwíáhue peh morá ké tahnsa míagehe teíre. Manikánka wene kaweq sansá sokigi ariuwe teíre. Weh ahre kawerue míageheéna teíre. Anehete éhwéhmé owainawa kiotaikorahúna ehwéh teíre.

Poraga Épésa suwahpeqte ké siu pahsíe.

¹ Épésa suwahpeqte kéó, íné Poraga sehiranu pahsí sáhnsahwe tagahro. Ite Manikáne animarí méq Sísa Karáhéne sansá kawerue sehgiówe. Sísa Karáhé éhweh síwáhnorinkeheéna Manikánka we awahbeh sansánéna omaq intena eqmaq nuwowe.

² Maniká Iteriboreq itene Wahnah Sísa Karáhéreqka ite séhréh aitera iru ukiq itehye.

Manikánka ite Sísa tagariona ke áhnte kaweq naneq náí náini ehwéhne.

³ Itene Wahnah Sísa Karáhéne abowá Manikánsabe iwíáh iwíáh atone. Ite Sísa Karáhéreq mía míáunayabé Maniká Iteriboga ite págege aitankeheéna moke íópeqté kaweq naneq náí náinire.

⁴ Manikánka mah marákó marákó íre mirarotaq wereq Sísa Karáhéreqne animarí míageheéna omaq itowe. Wega tagehtaq íre ahababáq ke méq peh kaweqtaq mía míageheéna omaq itowe.

⁵ Mah marákó marákó íre mirarotaq Manikánka itensabé anotahtaq arutaboiréna we awahbeh sansánéna iwíáhue omaq itowe. Wega iwíáhéna, Sísa Karáhéga mirainaga wensabé aiq pútare ataneherao ke néne animarí úkigehe iwíáhuwe.

⁶ Wene arutaboiri ahnínkávágá miraúnsabe Manikánka anotahtaq séhréh aitena wáh kaweraitowe. Minayabe Manikánsabe, Anotah aní móne ateq wenáwíq pankereq iwíáh iwíáh atone.

⁷ Sísa Karáhéga ite meirena itene ahababáq kaweraitanieéna putiotaq wene korahq tuwe. Wega miraúnsabe Manikánka anotahtaq arutaboiraitena itene ahababáq sabi iuena insahwé aitowe.

⁸ Insahwé aitena anotahtaq arutaboiraitena itensabé, Ahtebia ánimarí méq tábúsoqme iwíáhoraho ke míáhro aitowe.

⁹ Sísá Karáhéga miraúnsabe Manikánka naho mirainauge ú iwíáh we awahbeh iwíáh íre teiasa peh amahnága teíre.

¹⁰ Awehraq tanáhráq sínaraq Manikánka moke miraú naneq-mari soruparankéhe. Moke íópeqté náneqkakáq mah marákó márakóipéqté náneqkakáq soruparena Sísá Karáhénsabe, Minawari moke wahnahnúno atankéhe.

¹¹ Manikánka moke wene arambehri pehipi íre miraiá ebeqme tábúsoqme iwíáhéna anehe miraire. Miraue tábúsoqme iwíáhéna ite Sísá Karáhéreq méq wene animári míagehéna Manikánka iwíáhue omaq itowe.

¹² Ite Asiu kegá Sísansabé téh aiq pútare ateq wene sánsá sehgiune. Itega, Maniká téhrehnka inserahni aní ména págege aní míéhre ateq wensabé iwíáh íwíáh atagehéna ite omaq itowe.

¹³ Itega moq aiq pútaq ehwéhme ite kaweritahráhi ehwéh irátótaq Sísá Karáhénsabe aiq pútare atárowana Manikánka Wenawa iteba eqmataire. Manikánka, Sísansabé aiq pútare atéhra kebá Néníwa eqmaraníe únsabe wene kaweq anímári míagehéna Wenawa iteba eqmataire.

¹⁴ Manikáne Awanka itereq mía míai puaq Manikánka náinié i naneq náinawire aiq tagarione. Wega kaweritárái puaq mókake weba mía míáeq moke kaweq naneq meyanehemúne éq áwénunúne. Áwénunéq wensabé iwíáh íwíáh atone.

Poraga Épésa suwahpeqte keyábé púrerarito ehwéhne.

¹⁵ Ínéga irátíomé itega itene Wahnah Sísansabé aiq pútare ateq Maniká tagariáh keyábé irutaboirowe. Itega irutaboiro ehwéh irena

¹⁶ Manikánsabe kaweróne ata ataéna íre túbáh aguge. Púrerutaq itensabé niahrreraq matawéna ite éhweh Maniká Iteribo teawa teawanuge.

¹⁷ Itene Wahnah Sísá Karáhéne Manikánsabe púrerue kaweq iwíáh arito teawúge. Itega Manikáne sánsá kawerue ahtebagehéna wensabé, Arene sánsá sokigi ario teawúge. Maniká Iteribo kiotaiki aní ména anotah tehrehnkakáq aní míéhre.

¹⁸ Itega áwénunúna naneqme áhnte kaweq naneqme awaq miagehéna Manikánka ite omaq itowe. Minayabe kawerue tagariagehéna Manikánsabe, Itene irupipeqté íurá tagahro arito teawúge.

¹⁹ Itega Manikáne págege arámbéhrí íre agehgama-rahrahúne. Wensabé aiq pútare atona ke Manikánka anotahtaq págege aitená séhréh aita aitaire. Minayabe itega ahtebagehéna púreruge.

²⁰ Sísá Karáhé pukúwana Manikánka we iriwe oganúq atena págege atena íópeq wene ayah púpeq tútuue míahno atonserah ite moq págege aitená séhréh aita aitaire.

²¹ Sísá Karáhéga moke wahnah kereq anotah anímárinseq íópeqté kéné wahnah kereq págege kereq kiotaikire. Wenáwíqka moke mó ke síwíq kiotaikire. Amahnágaákáq mókakeakáq wenáwíqka peh kiotaikinae.

²² Manikánka Sísansabé, Moke wahnahnúno atena moke iné tagariáh ké auráq matawé wahnahnarito atowe.

²³ Moke we tagariona ke Sísá Karáhéne anonka tahnsá mionana we itene iyahqno tahnsa míéhre. Wegá Maniká tagariona ke auráq matawéna wahnahnaitéhre. Wegá moke kéh náneq miraue náiena wahnahnire.

2

Manikánka ite iriwe oganúq itena Sísareq wahnahnoro aito ehwéhne.

¹ Menah itega Manikáne ehweh anterueq ahbabáq aruqarurowe. Itene ahbabáqka ite subiq sutairaq ite pusa ké tahnsa míarowe.

² Mí tanáhráq itega mah marákóipéqté áhbábáq sánsá sehgieq owainawamariné wahnahne sánsá sehgirowe. Mí ahbabáq wáhnáhnká moke Manikáne ehweh anterúáh ké aiq saiqnaríéhre.

³ Menah itega moq Manikáne ehweh anterúáh kégá ahbabáro serahnuraune. Itene irupipeqte iuwahbeh iwíáhga aiq saiqnaríéh púaq itega irutaboiro sansánkákáq ite iuwahbeh iwíáhákáq sehgirowe. Mí sansámári sehgieq Manikánka ahbabáq ke kamah aritahna naneq ite moq meyahráhuraune.

⁴⁻⁵ Itega wene ehweh anterutauna puana itene ahbabáqka ite iubiq sutainsabé ite pusa ké tahnsa míaraune. Peh pusa ké tahnsa míaraunaraq Manikánka itensabé anotahta arutaboiraitena kaweraitena oganúq ítáráire. Oganúq ítáráinsabé Sísá Karáhéreq míá míáúne. Manikánka séhréh aitowaq Sísansabé aiq pútare atáráúnayabé ite kaweraitáráire. Peh morá Manikánka arutaboiraitéh sánsánká ite meirena kaweraitáráire.

⁶ Manikánka Sísá Karáhé iriwe oganúq atotaq ite moq wereq iriwe oganúq itena Sísá Karáhéreq íópeq tútuue wahnahnoro aitowe.

⁷ Sísá Karáhéga miraúnsabe Manikánka ite iwíáhéna mí kawéq sánsá miraúwe. Manikánka árahinsabé miraúwo? Wegá ite ómi keyábé anotahta arutaboiraito sansa pahsuanieéna miraúwe. Mókake mó tanáhráq mó tanáhrárué ahriahri mína aiq ahtebagehéna ite oganúq itena Sísá Karáhéreq íópeq tútuue wahnahnoro aitowe.

⁸ Itega Sísá Karáhénsabe aiq pútare atárónsabé Manikánka ite anotahta arutaboiraitena ite meirena kaweraitáráire. Íre

iteitega mirauronka kaweraitáráire. Írakaumo. Manikánka wáh kaweraitáráire.

⁹ Íre iteitega arambehriuronka kaweraitáráire. Minayabe iteíwíq íre pankerahráhowe. Írakaumo. Itega mirauronsabé íre iwíáh íwíáhorahowe.

¹⁰ Sísá Karáhéga miraúnsabe Manikánka ite oganúq itena we awahbeh arámbéhrí miraigeheéna omaq itena mi arámbéhrí kawerarowe.

Sísaga miraúnka ite morá ké tahnsa míone i ehwéhne.

¹¹ Ite íre Asiu ke peh nahnso ke míáhwe. Asiu kegá sene síú amurúruera ite tagéra, Síú íre amurúrúáh ké wóe aítárowe. Ite nahnso ke méq Sísá íre tagariaro ke míaro tanáhráqsábé iwíáhoró.

¹² Mi tanáhráq itega Sísá Karáhé íre tagariarowe. Asiu kené naruo méq Manikánka mirainauge ú ehweh, wene omasa éhwéh íre írátówe. Itega mah marákóípéqté sánsá sehgieq Maniká Iteribo íre tagariarowe. Mókake Manikánka kawerai-tanawire íwíáh íre urowe.

¹³ Ite wáhnaupéqté ké míarotaq Sísá Karáhéga ite kaweraitanieéna putiowana wene korahqka insahwé aitowaq amahnága ite Sísareq mía míaéq íre wáhnaupéqté ké míáhwe.

¹⁴ Menah Asiu kegá nahnso keyábé, Iuwahriehre arítárowara nahnso kegá moq Asiu keyábé, Iuwahriehre arítárowe. Kuri ogirahrue kéhnserah Asiu kereq nahnso kereqne suwahrieh iwíáhgá kuri tahnsá ógíráhq kowana Sísá Karáhéga ómi itene ahababáqsabe pukúnka mi kuri saweyuena iru ukiq itowe.

¹⁵ Sísaga miraúnsabe ite morá ké míonana Mósísiga sehgióro ú ehwehnká wehuke íre saiqnariahrahire. Sísaga miraúnka Asiu kereq nahnso kereq insahwé aitena itensabé, Ínéreq mía míaéq morá ké míáthro aitowe.

¹⁶ Wega itene ahababáqsabe awankátaq táhpawe pukútaq itene iuwahrieh íwíáh kaqiuwena Asiu kereq nahnso kereq insahwé aitena Manikápa móitowe.

¹⁷ Menah Asiu ke Manikánseq wahtotaq míarowaq ite nahnso ke íre wahtotaq míarowe. Sísá Karáhéga séna insahwé aite ehweh ite nahnso kereq Asiu kereq iru ukire ehweh tei teinuraire.

¹⁸ Sísá Karáhéga nahnso kereq Asiu kereq kaweraitena Manikáne Awa iteba eqmaq áuwátáiraq ite Maniká Iteriboba kowíahrahúne.

Ite Manikáne nah tahnsa múne i ehwéhne.

¹⁹ Minayabe ite nahnso ke íre wáhnaupéqté ké míáhwe. Írakaumo. Ite peh Manikáne animárí méq wenkahnáh míáhwe.

20 Ite Manikánka piéh náh tahnsa miáhwaq ite eqmaq iuwátái kereq Manikáne ehweh iraru kereq nahwiahnsanse tahnsá mionana Sísá Karáhé wahq tahnsa miéhere.

21 Abogéh awanká wahqtáq kawerue táhpawe kéhnserah ite Sísareq mía míaonehe. Manikánka piéh náh púana anotah nah kanae. Peh wewene kaweq nahne.

22 Manikánka itereq moke mó we tagariáh kéreq moráráq sorupaitáráraq ite wene kaweq nah míone. Wereq Wenawanseqka mi nahupéq mía míaóye.

3

Poraga Sísá éhweh nahnsó ke koreriu ehwéhne.

1 Íné Pora Sísá Karáhéne arambehriu anínéna ite nahnsó ke séhréh aítaráunsabé mó kegá karábúsiipéq móintárówe.

2 Manikánka ite nahnsó ke séhréh aitankeheéna wega ínénsabe arutaboiraintena omaq intena, Kosíwáhnorúno aintáráime írátówe.

3 Asiu kereq nahnsó kereq morá ké úké ehwehmé nahomé kopípéq kowe. Menah Manikánka mi ehwéh teniátáirana minayabe métáq mah pahsíipéq pehgáriq ehwéh sehiranue aiq teiewóge.

4 Sísá Karáhéga Asiu kereq nahnsó kereqsabé miraináú arámbéhrí nahomé kopípéq kowaq itega néne pehgáriq ehwéh kawerue sáhnshírataq íné Poraga Sísá Karáhéga miráú arambehri aiq kawerue ahtebhehe íwíáhigehe.

5 Naho Manikánka mi kopéqté éhwéh wehuke íre teiasa peh amahnága Manikáne Awanka mi iwíáh aitéhraq Manikánka eqmaro kereq wene ehweh irare kereqka irone.

6 Naho kopípéq ko ehwéh mé pahsuqme teiníboq íráhro. Amahnága Manikánka íre peh morá Asiu ke kaweraitéhre. Sísá Karáhé éhweh ireq wensabé aiq pútare atona kewé Manikánka moke kaweraitéhre. Moke kaweraitéh púaq Sísansabé aiq pútare atona kewé nahnsó kereq Asiu kereq peh morá ké míone. Sísá Karáhéga miraúnsabe Manikánka náinie i naneqmarí ite ómi morábí awaq mianéhe.

7 Manikánka ínénsabe arutaboiraintena omaq intena, Mah kawéq éhwéh kosíwáhnorúno aintowe. Mi arámbéhrí kawerue mirainkeheéna Manikánka págege aintena séhréh ainta aintaire.

8 Moke Manikáne arambehrio kegá íné kiotaikowana Manikánka ínénsabe arutaboiraintena séhréh aintéhre. Íre ínénéga kaweq arámbéhríuraunka Manikánka o arámbéhrí níátáire. Írakaumo. Wewega iwíáhéna ínénsabe, Sísá Karáhé éhweh kosíwáhnorúno éna eqmaq núwátáire. Sísawe áhnte matíéh ání miéhrana mina matíéh náneqme íre sáhnshoráhire.

9 Manikánka moke ménsámehnsánkakaq wehukeakáq mirarena wega mirainauge ú iwíáh naho íre teiasa peh kopípéq kowe. Peh kopípéq kowana amahnága wehukega wene iwíáh ahtebagehéna kosíwáhnorúno aintáráire.

10 Naho Manikáne iwíáh peh kopípéq kowara amahnága ite Asiu kereq nahnso kereqka moráráq momiwíue wensabé iwíáh iwíáhúne. Iwíáh iwíáhúnara íópeqté anotah anímárinseq mibeqté wáhnáh kéreqka ite tagéra Manikáne ahtebia iwíáh ahtebéra iwíáh iwíáhigehé.

11 Manikánka naho iwíáhéna, Mókake Sísa Karáhéga miraina arámbéhrígá wensabé aiq pútare atáh kéwé Asiu kereq nahnso kereq peh morá ké míagehe úwe. Amahnága mi arámbéhrí aiq parabarúéhre.

12 Itene Wahnah Sísa Karáhénsabe aiq pútare ateq wereq mía míaúne. Mía míaúnayabé we Maniká miéhrabeqte áh púana Manikánsabe íre áhreia wensabé itene iwíáh teawa teawanúne.

13 Amahnága teiúmé ite séhréh aitónsabé mó kegá níwíoqnahnsabé iwíáh kíkíriyeho. Minayabe ireq túbáh agiyehboq ite séhréh aitó púaq Síssane sánsá kawerue sehgióro.

Épésa kegá Síssane sánsá kawerue sehgigehéna Poraga púrerarito ehwéhne.

14 Manikánka áhnte miraurai naneqsabé iwíáhéna nirehunserarác ména Maniká Iteribonsabé iwíáh iwíáhéna púreruge.

15 Maniká Iteribowe moke Sísansabé aiq pútare atáh kéné Sibowá miéhre. We mah marákóipéqté kéreq íópeq poko kereqne Iteribo miéhre. Wega ite moke íwiraitéhre.

16 Manikámé áhnte kaweq naneq matíéhre. Minayabe ínega wensabé, Arenawanka ite séhréh aitena págege aitankeheéna púreruge.

17 Itega Sísa Karáhénsabe aiq pútare atáh púana wega itene irupipeq mía míaire.

Awanká ánúqka marakóipeq íre wahto túirana mi awánká págegeue kéhnserah itega mó keyábé irutaboírirtaq Síssane sánsá ambubu atawéq kawerue sehgoráhowe.

18 Sísa Karáhéga itensabé anotahtaq arutaboírítéhre. Wega íre pehgárita arutaboíríténa peh anotahtaq arutaboírítéhre. Itereq moke mó Maniká tagaríáh kéreqka minayabe ahtebagehéna itensabé púreruge.

19 Wega arutaboírítéh sánsámé anotah sansá púaq minayabe itega íre moke ahtebahrahúne. Mi sansánkákáq wene moke mó sansánkákáq ahtebagehéna itensabé púreruge.

20 Manikánka págegeue séhréh aitena áhnte miraorahire. Wega miraorahinka itega iwíáhue púrerona naneq kiotaikire.

21 Sísá Karáhéga miraúnsabe ite we tagariona kegá momiwíeq amahnágaakák mókakeakák ahriahri Manikánsabe iwíáh iwíáh ataneheq múne. Aiq míre.

4

Ite Maniká tagariona ke Sísá Karáhéne anonka tahnsá míone i ehwéhne.

1 Íné Poraga itene Wahnahne arambehri miraauraunsabé karábúsiipéq móintárowana mahtaq míónsábé néne ehweh kawerue íráhro. Manikánka ite omaq itena kaweraitaráinsabé we awahbeh sansá tábúsoqme sehgióro.

2 Píribahri ke míéhboq ahriahri peh uwaresa ké méq pehwehrué míáhro. Wensabé wensabé arutaboírég we séhréh atéhoró.

3 Manikáne Awanka iru ukiq ítéhnsábé mó iwíáh mó iwíáhiyehboq peh morá iwíáhoró.

4 Manikánka omaq itowaq minayabe, Mókake moraráq kaweqtapéq awaq mianéhe iwíáhúne. Mira iwíáhúnayabé ite peh morá ké úkuraune. Manikáne Awame peh morá áníne.

5 Itene Wahnah moq peh morá áníne. Wensabé aiq pútare ate sansa moq peh morá sánsáne. Wenáwírue wání meona sansá peh moráe.

6 Manikámé peh morá áníne. We mah kehiná kéhínané Iteribo ména itetaq moke wahnahnéna ite míonarabeq arambehriéna moke itene irupipeq míéhre.

7 Sísá Karáhéga wene arambehriraq ite sainsúéhnserah itega kawerue miraiagehéna wega ite mó aní mó anínue íopeqté náneq náiena págege aitéhre.

8 Minayabe Manikáne ehwehnka mahraréna, Wega íopeq kiutaq áhnte saiqnarito ke meriqmena mórítene wehuke wene arambehriraq sainsuena íopeqté náneq náriena págege aritéhre ire. *(Buk Song 68.18)*

9 Íopeq kiu ehweh áwahewé Sísá Karáhéga íre peh íopeq kiuwe sokigi aíre. Írakaumo. Téhwe we marakóipeq tumíowe.

10 Marakóipeq tumío anínká iriwe ména íopeq kiwéna moke íopeqkákák mah marákó márakóakák wahnahninieéna kiuwe.

11 Sísá Karáhéga wene arambehri sainsúéhre. Wega mó keyábé, Eqmaro kene arambehri miraoro aítana mó keyábé, Manikáne Awanka sokigi arí éhwéh pahsúáh ké míáhro aítana mó keyábé, Nahnsó ke suwahpeq Manikáne ehweh koreri sererínoro aítana mó keyábé, Íné tagaríáh kéráq wahnahné arámbéhríoro aítana mó keyábé, Manikáne ehweh síwáhnoré arámbéhríráq ítéhre.

12 Ite Maniká tagaríáh kégá Sísá Karáhéne arambehri kawerue miraiagehé aitéhre. Sísá Karáhé tagaríáh ké págege

aitena kaweqtaq mía míaiageheéna wega mi arámbéhríwáritáq wahnah ke sainsúéhre.

13 Ite Sísa tagariona ke wene sánsá ahtebéq moráráq kawerue sehgiageheéna wega mi arámbéhríwáritáq wahnah ke sainsúéhre. Sísa arambehriwarítáq wahnah kegá séhréh aitéhrataq moke ite Maniká tagariona ke morá ké méq anonani tahnsa míone. Anonani tahnsa méq wenahni Sísa Karáhéne sánsá kawerue ahtebéq tábúsoqme sehgiageheqmúne.

14 Wene sánsá tábúsoqme sehgiónaraq káriq anínká áhwára áhwára inserahni sánsá íre oneheqmúne. Mi tanáhráq múguwahgu sánsá íre sehgiagehe. Mó kegá péhe éhwéh íwáhnorirataq sensabé íre aiq pútare aritanehe.

15 Itega péhe éhwéh pehragéq mó keyábé irutaboírég aiq pútaq ehwéh pehwehrue irarero. Áhwára áhwára sánsá sueq Sísa Karáhéne sánsá tábúsoqme sehgiageheqmúne. We itene iyahqno tahnsa míéhraq ite wene anonka tahnsá míone.

16 Wehukeníné arupipeqté íwiáhgá wene aigará, ayahnkara, aura mó arámbéhrí mó arámbéhríue sainsúéhnserah Sísa ite wene arambehriúna ke mó arámbéhrírág mó arámbéhríráue saiiúwéhre. Wegá saiiúwéh árámbehríúnayabé ite wene anonka tahnsánue kaweqtaq míone. Wegá saiiúwéh árámbehrí tábúsoqme sehgiónaraq we séhréh atéhonehe. Wensabé wensabé irutaboírég iteite we séhréh atéhúnaga ite Sísa anonka kaweqtaq méq anonúkúne.

Ahbabáq kega mirao serahniyehboq kawerurero i ehwéhne.

17 Itene Wahnahne sánsá págegeue teiníboq írátíáhro. Maniká íre tagaríáh náhnsó kegá mirao serahniyeho. Segá peh ahbabáq íwiáhéra

18 sirupipeq sunkíkírirara íre tábúsoqme íwiáhorahowe. Se múguwahguéra saiyoo puara Manikánka oganúq sitahráhi sánsá íre ahtebahwe.

19 Segá kaweq sánsá suera ahbabáq aruqaruowe. Segá íre mirao naneg sánsá pehipi miraéra minayabe íre siyehitehre. Segá mirao serahniyehboq kawerurero.

20-21 Segá mirao sánsámé íre Sísa Karáhéne sánsáne. Ite Sísa sánsá ahtebarotaq mi ahbabáq sánsá íre ahtebarowe. Itega Sísa Karáhé éhwéh íreq kéraneheqmúne íwiáhowaq ínereq mó kereqka wene aiq pútaq sánsá íwáhnoruraune.

22 Itene irupipeqté áhbabáq íwiáhgá íre kaweq naneg-marínsabé arutaboírowana menah saiqnariarairaq ahbabáq sansa sehgirowe. Amahnága itene irupipeqté áhbabáq íwiáh súáhro.

23 Itene irupipeq kaweq iwíáh kankehboq peh kaweq sansánsábé iwíághoro. Manikánka kaweqtaq ména iwíághinserahnoro.

24 Miraéq tábúsoqme iwíáhéq Maniká awahbeh sansá sehgieq kaweqtaq mía míao.

Abiahnsaninaraq apubúue parabaruo i ehwéhne.

25 Ite Sísa Karáhéne animáí méq peh morá káhnáh míáh púaq péhe éhwéh irariyehboq peh aiq pútaq ehwéh irarero.

26 Mó anínsábé aru págegeue abiahnsanéq ahababáriyehboq apubúue parabarúághro. Abiahnsanónawe ío tupekínaraq abiahnsa peh kehnehboq apubúue parabarúághro.

27 Owainawanka iteba séna ahababáq íugi ínehboq abiahnsanirataq apubúue parabarúághro.

28 Menah aebóuro kegá mókake mó aebóiyehboq ápeq meyagéhboq arambehrioro. Tabonah ke nárieq séhréh aritanehéq arambehrioro.

29 Ahababáratahráhi ehwéh irariyehboq peh morá séhréh atahráhi ehwéh irarero. Séhréh atahráhi ehwéh irarinaraq íréhra kegá tábúsoqme iwíáhéra kaweqtaq míagehe.

30 Abehq éhwéh irarirataq Manikáne Awane aru págege agíneho. Manikáne Awanka iteba mía míai puaq ite wene animáí mionana Sísa tuina tanághraq ite airaiq kawerai-tankéhe.

31 Teiéna sansámé súághro. Abiahnsame, áyátéwé, taon-sahwé, tobeh ehwehmé, éhruru ehwéhme, ahababáq atewé, moke mi sansámáí súághro.

32 Mí ahababáq sánsámáí sueq mó keyábé irutaboíréq we séhréh atéghoro. Sísa Karáhéga miraúnsabe Maniká Iteriboga itene ahababáqsabe íre iwíághue ahrreraq matíghre. Mina inserah mó anínká are ahababáratahnah mí ahababáq íre iwíághue ahrreraq matiahno.

5

Wensabé wensabé irutaboíréq we séhréh atéghoro i ehwéhne.

1 Ite Manikáne arutaboíri animáí mionayabé we awahbeh sansá sehgióro.

2 Naho Asiu kegá Maniká titiratówana kaweq kunkúni naneq mire éna kawerowe aritowe. Segá titiratówana Manikánka, Kawerowe aritonserah Sísa Karáhé ite kawerai-tanieéna pukúwana Manikánka wensabé, kaweróne atowe. Sísa pukútaq itensabé anotahtaq arutaboírúnsarah itewe moq wensabé wensabé irutaboíréq we séhréh atéghoro.

3 Itewe Manikáne animáí míáh púaq ahababáq sansa miraome íre ábéghre. Mó aniné weh ahre abariéwé, íre kaweq sansámé, mó aniné ménsámehnsánsabe aigará

pabekime pehragahro. Ite Manikáne animárí míáh púaq minawarinsábé íre ehwehno.

⁴ Ehbome, múguwahgu ehwéhme, ogie ehwéhme pehragahro. Minawari íre ábéreh sansáne. Írakaumo. Moke ahbabáq pehragéq peh Manikánsabe kaweróne ateq wensabé iwíáh iwíáh atáthro.

⁵ Ménsámehnsánsabe arutaboiri animé owainawansabé titirátéh ání tahnsane. Minayabe ménsámehnsánsabe arutaboiro kewé, mó aniné weh ahre abario kewé, íre kaweq sansá mira aruqaruro kewé Sísa Karáhéreq Maniká Iteriboreqka wahnah wahnahnóyarebeq íre kioráhowe. Minayabe ahtebahro.

Peh téhrehrebeqte kaweq sansánoro i ehwéhne.

⁶ Manikánka mi sansáno ke íre kamah arinkéhe eme péhe éhwéhnowe. Sene múguwahgu ehwéhnsábé aiq pútare arítéhboq kawerurero. Manikánka mi ahbábáq sánsáno ke, wene ehweh íre sehgiro ke anotahtaq kamah arinkéhe.

⁷ Minayabe mi ahbábáq sánsáno kereq íre míáthro. Sene ahbabáq insoqitéhboq sereq íre míáthro.

⁸ Menah itewe mi ahbábáro ke tahnsanéq sunkíkírirabeq míarowe. Amahnága itene Wahnahne animárí míáh púaq téhrehrebeq míáhwe. Ite téhrehrebeq míáh púaq sunkíkírirabeqte sánsá pehragéq peh morá téhrehrebeqte káwéq sánsánoro.

⁹ Téhrehrebeqte sánsá sehgiro kegá kaweq sansánéra tábúsoqme arámbéhriéra aiq pútaq ehwéh irarewe.

¹⁰ Itene Wahnah awahbeh sansá ahtebéq sehgióro.

¹¹ Sunkíkírirabeqte áhbábáq sánsáno kereq íre méq peh sene ahbabáq pahsúáthro. Sene ahbabáq sansanká kaweq naneq íre áhwárahire.

¹² Segá kopipéq mirao sansámé niyehiteh sansá púana minayabe móme íre irarinie.

¹³ Téhrehnka moke sansá áwahe sokigi ainieéna ábóraq marahráhire.

¹⁴ Téhrehnka moke sansá áwahe ábórararuahna puana mó íre kopéq suahráhire. Minayabe Manikáne ehwehnka mahraréna,

Sugahna aníno, irigúno. Pusa ké míáhrabeqte iriwe míahno.

Iriwe miéhraqmé Sísa Karáhéga téhrehme kaweq sansámé sokigi ainkéhe ire. (Aisaia 26.19)

Píah nahnsabé múguwahgu agéra ahbabáq aitahráhi sansáne i ehwéhne.

¹⁵ Itega sehgió sánsá kawerue auráq matíáthro. Múguwahgu kegá onserahniyehboq peh ahtebia ké tahnsanue míáthro.

¹⁶ Mah tanáhráq pehipi sotaikínehboq ahriahri Manikáne arambehri miraoro. Mah tanáhráq íre kaweq tanáhráq púaq kawerue arambehrioro.

17 Múguwahgu sansániyehboq itene Wahnah awahbeh sansá ahtebéq sehgióro.

18 Píáh nahnsabé múguwahgu iyeho. Ahqáho. Mi sansánká ahababáq aitaráhire. Manikáne Awanka itene sánsá moke wahnahninkehboq teaweq, Nirupipeq mía míaé auráq íntáriahno teawéro.

19 Itereq mó Sísá tagariáh kéreq moráráq méq itene Wahnahnsabé iwíáh iwíáh atanéhboq Sísansabé iwíáh iwíáh igónkónoro. Moke Púkuipéqté igónkómé momiwíorabeqte igónkómé Manikáne Awanka iwíáh aitarái igónkómé wensabé iwíáh iwíáhoró. Itene irupipeq eyoyóue igonkónéq itene Wahnahnsabé iwíáh iwíáhoró.

20 Ahriahri Maniká Iteribonsabé moke mó naneqsabé, Kaweróne atáthro. Itene Wahnah Sísá Karáhé áwirue kaweróne atáthro.

Ahrerono, iteruwehqsone ehweh kawerue sehgióro i ehwéhne.

21 Itega Sísá Karáhénsabe irutaboírég áhteno puag moráni moránínue Sísá tagariáh kéné ehweh ireq sehgióro.

22 Ahrerono, Sísá itene Wahnahne ehweh kawerue sehgiónserah iteruwehqsone ehweh moq kawerue sehgióro.

23 Sísá Karáhéga we tagariáh kéréq wahnahninserah awehkawagá wene ahrreraq wahnahninkehe. Sísá Karáhéga ite kaweraitéhsabé ite we tagariona ke wene anonka tahnsá úkue míone.

24 Minayabe ite Sísá tagariona kegá wene ehweh kawerue sehgiunanserah ahreronká iteruwehqsone ehweh kawerue sehgióro.

Weho, itene ahreronsabé irutaboíro i ehwéhne.

25 Sísá Karáhéga ite we tagariona ke arutaboíraitena ite kaweraitanieéna pukúwe. Weho, Sísaga itensabé arutaboírinsarah itene ahreronsabé moq irutaboíro.

26 Sísaga ite kaweraitanieéna pukúwaq wene kaweq ehwéh írátáúnaga kaweqtaq méq wání meraune. Mirauraunayabé amahnága kaweqtaq míahrahúne.

27 Ité we tagariona ke íre ahabária peh kaweqtaq mía míaiagehéna Sísaga ite kaweraitanieéna pukúwe.

28 Wehga wene anonka arutaboíréna kawerue wahnahninserah wene ahreyabé moq arutaboírue wahnahninkehe. Wene ahreyabé arutaboíri wehgá wewensabé moq arutaboírue.

29 Wehukéninká wewene anonkansabé, Nuwahriehre iwíáh íre iwíáhíre. Wewene anonkansabé arutaboíréna kawerue wahnahnéna táhutahirire. Ité Sísá tagariona ke wene animári púana wega ite kawerue wahnahnaitéhre.

³⁰ Ite Sísa Karáhéne anonka tahnsá púana wega wahnahnaitéhre.

³¹ Minayabe Manikáne ehwehnka mahraréna, Wehga wenanoibone nahtapeq suena wene ahrereq mía míainkehe. Se morá ání tahnsanue míagehe ire. (Stat 2.24)

³² Mi ehwéhnká íre peh morá weh ahreyabé irarire. Mi ehwéhnká Sísa Karáhéreq we tagariona kereqsabé moq irarire.

³³ Weho, morá ání tahnsanue míagehe irarinsabé arerene anonkansabé arutaboire kawerue wahnahnónanserah arene ahreyabé moq arutaboirúno. Ahrega wenawehqne ehweh kaweruwe irena wensabé iwíáh iwíáhinkehe.

6

Iteinoibone ehweh íráhro i ehwéhne.

¹ Animárinó, iteinoibone ehweh íráhro. Itene Wahnahnka sene ehweh íráhro aitéhnsabé mina aiq kaweq sansáne.

²⁻³ Manikánka sehgióro ú ehwehnká mahraréna, Iteinoibonsabé iwíáh iwíáhoró. Mirairataq kaweqtaq méq mah marákórátq ore orení uragéhe ire. (Lo 5.16)

Wega sehgióro ú ehweh irarútaq wega mah omásá éhwéh téh irarúwe.

Itene animárí tábúsoqme síwáhnororo i ehwéhne.

⁴ Sibowarého, itene animárinósabé áhnte ehwéh aruqaruronka síwahsoreqsirara sega itensabé abiahnsa aitagéhe. Minayabe mí sansá sueq itene animárinóká itene Wahnahne sánsá kawerue ahtebagehboq tábúsoqme síwáhnororo.

Itene Wahnahne ehweh kawerue sehgióro i ehwéhne.

⁵ Mó kené arambehriraq saiqnariáh kéó, itene marakóipeqté wáhnáhmárinósabé áhtenéq sene ehweh kawerue sehgióro. Sene arambehriraq taoraho iyehboq Sísa Karáhéne arambehri kawerue miraonserah sene arambehri moq miraoro.

⁶ Íre peh morá sega tagehrataq kawerue arambehrioro. Írakaumo. Segá íre míéhrataqkákáq kawerue arambehrioro. Ite Sísa Karáhéne arambehrio ke púaq moke mirao arámbéhrí kawerue arambehrioro. Minawé Maniká Iteribo awahbeh sansáne.

⁷ Itene marakóipeqté wáhnáhné arambehri miraotaq íre peh morá sene arambehri miraowe. Mí arámbéhríwé Sísa itene Wahnahne arambehri úkire.

⁸ Minayabe mí arámbéhríirataq iru eyoyóue kawerue arambehrioro. Sísa itene Wahnahnka moke kaweq arámbéhrío

ke ápeq náinkéhe. Arambehri saiqnariáh kéreq sene arambehriyabé móne méyáh kéreq peh morá íwiáhéna mókake ápeq náinkéhe.

⁹ Arambehriraq wahnahno keo, iteba arambehrio keyábé peh kaweq sansánoro. Anotah ehwéh aritéhboq itene ehweh kawerue sehgirataq itega se pehwehrué arítáhiro. Itereq sereqne íopeqté Wahnáhnká íre mó iwíáh mó iwíáhire. Wega moke wehukeyabé peh morá íwíáhi puaq minayabe ahrreraq matawéq kawerurero.

Sísa tagariáh kégá owainawamarínseq ebehúne i ehwéhne.

¹⁰ Ínéga parabaruanau ehwéh íráhiro. Itene Wahnahme ayahnsa kira anínéna págegeue mía míaire. Ité moq mina tahnsa míaneheéq wega séhréh aitéhnsábé weba wahtotaq mía míaéq págegeue mía míaoro.

¹¹ Owainawanka ahbabáq aitehnehboq itega kaweqtaq míaneheéq Manikánka náí íq, póriáh, téhnké sokahue míáhiro.

¹² Íre wehukereq ebehúne. Írakaumo. Owainawamarínseq sene wahnahmarínseq sunkíkírirabeqte wahnáhnseq áhnte íopeqté áhbábáq kéreq ebehúne.

¹³ Minayabe Manikánka náí íq, póriáh, téhnké sokahue míáhiro. Mirairataq owainawamarínká iteba siraq ebehirataq sega ite íre iuboráhowaq peh págegeue méq ebehorahowe. Ebeh parabarueq págegeue míahrahowe.

Owainawanseq ebehúna naneqsabé pabeqme ehwéhne.

¹⁴ Owainawanseq kawerue ebhoneheéq teiú náneqmarí sokah sokahue míáhiro. Aiq pútaq ehwéh irareme itene áréti tahnsáne. Kaweqtaq mía míaéwé káhpahraté miraia síótí tahn-sane.

¹⁵ Manikáne kaweq ehwéh insahwé aite ehwéh teriéme itene igárápité súú tahnsáne.

¹⁶ Sísansabé aiq pútare atewé itene tehнке tahnsane. Mi tehнке mararaq pentabehrataq owainawane poriahga íre séuqmianae.

¹⁷ Manikánka aiq kaweraitéhmé itene págege ayáhúq tahn-sane. Manikáne púkuipéqté éhwéhmé itene poka tahnsane. Mi ehwéh irarirataq Manikáne Awanka séhréh aitanae.

¹⁸ Manikáne Awanka iwíáh aitahna naneqsabé ahriahri púreroro. Mó naneq mó naneqsabé iwíáhue púreroro. Kawerue púreroneheéq túbáh agiyehboq áwéh panantágínaq tagéq moke Maniká tagariáh keyábé púreroro.

¹⁹ Ínénsabe moq púreraintáhiro. Íné íre áhrea Manikáne kaweq ehwéh peh kawerue pahsuaníboq Manikánsabe, Íné págege ate séhréh ato ue teawéro.

20 Íné Manikáne ehweh koreri terinu aní múge. Teri terinunsabé mó kegá karábúsiipéq móíntáhwe. Kaweq ehwéh págegeue teri teriné sansamé kaweq sansáne. Ínéga íre áhrea peh tábúsoqme mirainiboq púreraintáhro.

Poraga Manikánsabe mi ke moke kawerarito ú ehwehne.

21 Itene iruí íyáhnábó aní wenáwíq Tíkíkúsie. Wegá itene Wahnahne arambehri kawerue mira aruqarurire. Wegá íné éhweh teinkeheéna iteba eqmaróge.

22 Ínéwé árahue míéhre íwíáhoo? Íné aneq arámbéhríre íwíáhoo? Íné éhweh Tíkíkásaga moke teiena itene irupipeq eyoyó aitankéhe.

23 Maniká Iteriboreq itene Wahnah Sísa Karáhéreqka itene iru ukiq itehye. Itega kawerue aiq pútare ariteq mó keyábé irutaboirigeheéta séhréh aitehye.

24 Itene Wahnah Sísa Karáhénsabe anotahtaq irutaboiro kewé Manikánka séhréh aitéhre.

Pírípái

Ebeq sáhnsahwe ahtebé ehwehne.

Pírípái suwahpeqme Másérónía marákórápéq kowe. Poraga mibeqté keyábé anotahtaq arutaboirena mah pahsi sehiranúwe. Mah pahsiépéq wega mó naneq mó naneq ehwéh sehiranéna sega Sísane sánsá ambubu atawéq kawerue sehgeheéna mah pahsi sehiranúwe. Sega mótaq mótarue Pora móne náuwana wega sensabé kawerowe aritowe. Wega sensabé, Ahriahri iru eyoyóéq iwíáh iwíáho uwe.

Poraga Pírípái suwahpeqte ké siu pahsíc.

¹ Pírípái suwahpeqte kéó, íné Porane páhsi sáhnsahwe tagahro. Moke Sísá Karáhéne animárinseq wahnahno kereq séhréh aritó kéro, mah pahsi kawerue tagahro. Ínéreq Tímótireqka Sísá Karáhéne arambehriúya anité úye.

² Maniká Iteriboreq itene Wahnah Sísá Karáhéreqka ite séhréh aitera itene iru ukiq itagéhe.

Poraga Pírípái ke púrerarito ehwéhne.

³ Itensabé niahreq kéhtaq ahriahri Maniká Iteribonsabé kaweróne atena iwíáh iwíáh atóge.

⁴ Itensabé púreraitótáq ahriahri nirupipeq eyoyóirana púreraitóge.

⁵ Ínéga Sísane kaweq ehwéh téh teíátáutaqkákáq amahnágaákáq séhréh aintáhwe. Séhréh aintáh púana itensabé púreraitótáq ahriahri nirupipeq eyoyóirana púreraitóge.

⁶ Íné aiq tagaríomé Maniká Iteriboga itene irupipeq kaweq arámbéhrí áhwárraire. Mi arámbéhrí íre túbáh agia Sísá Karáhé tuinagake Manikánka parabaruanawire.

⁷ Manikánka Sísane kaweq ehwéh koreri terinúno urairana tábúsoqme koreri terinuraqe. Sísane kaweq sansánsábé ehweho kereq moq teri terinuraqe. Teri terinurautaqkákáq amahnága karábúsiépéq míótáqkákáq mi arámbéhrí mirainkeheéq itega náni náninéq séhréh aintáhwe. Minayabe itensabé ahriahri nirutaboiritóge. Mira iwíáh aítomé aiq tábúsoqme iwíáhuge.

⁸ Manikánka aiq tagaríéhmé Sísá Karáhéga itensabé arutaboiritena íné mira iwíáh aintéh púana ínéga itensabé moq nirutaboiritóge.

⁹ Itega mó keyábé anotahtaq irutaboiritageheéna itensabé púreraitóge. Irutaboiréq ahtebia ké tábúsoqme iwíáho ke míageheéna itensabé púreraitóge.

10 Mina tahnsa ké míéhrtatq ite peh kaweq sansá omaq itahráhire. Peh kaweq sansá omaq itahráhinsabé mirairataq Sísa Karáhé tuinagake ite íre ahbabáq ke méq peh kaweqtaq míagehe.

11 Sísa Karáhéga séhréh aitahnaga ite peh kaweq ke míagehe. Ite tagehra kegá Maniká Iteribo áwíq pankerera wensabé iwíáh iwíáh atagéhe.

Pora karábúsiipéq mío ehwehne.

12 Néne iyahnabo anímárino, mah ehwéh iragéhboq kawerue írátíáhro. Ínéga Sísa Karáhéne arambehri mirauraunsabé saiqnaintera karábúsiipéq íntárówe. Íntáróme sega kaweq ehwéhmé íre saiqnariahrahowe. Írakaumo. Sega íné karábúsiipéq íntárónka kaweq ehwéh íre saiqnaruto puana peh págegeue abae aguraire.

13 Minawé moke mahtaqté wáhnáhné sóntía kereq mó kereqka tagaríáhwe.

14 Íné karábúsiipéq míónsábé kaweq ehwéh abae agurairara áhnte Sísa tagaríáh kéga íráhwe. Íráhwana itene Wahnahka séhréh arítéhrara sega moq íre áhreia Manikáne ehweh pah-súáhwe.

15 Táhmaro kegá néne arambehri tagéra, Ite moq anotah anímári míaneheqmúne iwíáhéra Sísa Karáhé éhweh teri terinowe. Mó kegá peh kawerue iwíáhéra mi ehwéh teri terinowe.

16 Ínéga Sísa Karáhé éhweh pahsutaunsabé karábúsiipéq móintárówe. Minawé kaweq kegá tagéra ínénsabe sirutaboírera Sísa éhweh teri terinowe.

17 Íre kaweq iwíáho kegá sensíwíq pankeranehe iwíáhéra, Amahnága Pora karábúsiipéq míéhnsábé we kamah aweneheéq Sísa éhweh teri terinonehe ewe.

18 Minayabe abiahnsanugo? Írakaumo. Nirupipeq eyoyóire. Mó terié ké kaweq iwíáhowara mó terié ké íre kaweq iwíáhowe. Moke sega Sísa Karáhé éhweh teri terinonsabé nirupipeq eyoyóire.

Poraga Sísa req méyabe awahbó ehwehne.

19 Itega ínénsabe púreraintáhnká Sísa Karáhéne Awanka séhréh aintéhrana karábúsiipéqté pugeq nuwagéhe iwíáhuge. Mira iwíáhunka nirupipeq eyoyóire.

20 Mókakeakáq peh eyoyóinae. Wega níátái arámbéhrí kawerue mirainiéna anotah nirútábóíruge. Niyehitegurégúonehoéna mi arámbéhríyábé kawerue mirainauge. Íné íre áhreia peh ahriahri Sísa Karáhé éhweh teri terinuraunserah amahnágaákáq pahsuqme terieyabe nuwahbehre.

Miraonaraq oga míanabu pukinabugapómo néne arambehri tagehra kegá Sísa Karáhénsabe iwíáh iwíáh atagéhe.

21 Íné oga míó tánáhráq peh Sísa Karáhéreq mía míainie. Íné pukonaraq weba mía míaonawe anotah kawerinawire.

22 Íné mah marákóipéq oga míáhnaraq mó kaweq arámbéhríéna áhnte ke séhréh aritahráhuge. Minayabe anerininkono? Íre tagaríoge.

23 Anerininkono iwíáhéna téhtaré iwíáhuge. Niru eyoyói sansámé néne ninonka suena Sísa pokéyabe nuwahbehre iwíáhuge. Sísa pokéyabe níranawe

24 peh mahtaq ména ite séhréh aitahráhuge iwíáhuge.

25 Ite séhréh aitahráhuge tagarío púana mahtaq ména ite séhréh aitanauge. Ínéga ite séhréh aitáhnaga ite Sísa sánsá ambubu atíéhra puana itene irupipeq eyoyóinae.

26 Ínéga iteba konaraq íné tagéq Sísa Karáhénsabe iwíáh iwíáh atagéhe.

Itene naruoga íwíoqnah ehwéhne.

27 Anotah ehwéh teiníboq írátíáthro. Sísa Karáhéne kaweq ehwéh tábúsoqme sehgióro. Sehgirataq itega peh morá iwíáhue kaweqtaq mía míaigehe. Kaweqtaq mía míaéq moráénue Sísa sánsá ambubu atawéq wene ehweh teri terinigehe. Mirairataq iteba konaraqpópoq mahtaq míáhnaraqpópoq ite kaweqtaq mía míaio ehwéh iraníe.

28 Itene naruoyabé íre áhreoro. Sensabé íre áhreirataq itene naruoga mina tagéra iwíáhéra, Ite pukoneheqmúne. Peh moró Manikánka Pírípái suwahpeqte ké séhréh aritéhnsábé kaweqtaq míaneheqmóe siahtebagehe.

29 Manikánka itensabé, Sísansabé aiq pútare atáthro éna néne arambehri miraoro. Miraéq wenáwíq pankeréhataqmé itensabé suwahrieh kegá íwíoqnagehe ire.

30 Menah ínéga Sísa arambehri miraauraunsabé níwíoqnarowaq tagarowe. Amahnágaákák Sísa arambehri miraunsabé mó kegá níwíoqnah ehwéh itega íráhwe. Itereq ínéreqka ahababáq saiqnarueq peh morá árámbéhríúne. Minayabe Sísa ehwehnsabé suwahrieh kegá íwíoqnahwe.

2

Moráénue séhréh atéhoro i ehwéhne.

1 Itega Sísa Karáhéreq mía míaowana aiq págege aitehro? Wegá itensabé arutaboíraitéhnsábé itene irupipeq eyoyóiro? Itereq Manikáne Awanseqka moráénoo? Itega mó ke séhréh ariteq sensabé irutaboíroo?

² Kowe irataq moráénoro. Mó keyábé irutaboairariteq wensabé wensabé arutaboiratéhoró. Peh morá iwíáhue míááhro. Ite mi ehwéh sehgiranka nirupipeq eyoyóinkehe.

³ Itene arambehri mirairataq peh iteitensabé iwíáh iwíáhiyeho. Ite mó ke kiotaikuna ke úne iwíáhiyehboq íre píribahrioro. Írakaumo. Mó kegá ite kiotaikowe iwíáhéq uwaresa ké míááhro.

⁴ Íre peh morá iteitene arambehriyabé auráq matiááhro. Itene iyahnabone náneq moq iwíáhue séhréh arítááhro.

Sísaga, Íné anotah aní múge íre ú púana Manikánka wenáwíq pankero ehwéhne.

⁵ Sísá Karáhéga iwíáhúnserahnoro.

⁶ Wereq Manikánseq senahnáéra monseráhnuye. Minayabe Sísaga, Íné Nánibo miéhrabeq peh we tahnsá anotah Wahnáh aní míanauge iwíáhuwo? Írakaumo.

⁷ Ite kaweraitanieéna Wenabo miéhrabeq íópeq suena wehukení úkéna arambehri aní tahnsa úkúwe.

⁸ We wehukení úkéna mah marákóípéq míotaq íre píribahri anínéna peh Wenabo awahbeh sansá ahriahri tábúsoqme miraúwe. Miraúnsabe awankátaq táhpague putiowe.

⁹ Minayabe Manikánka Sísá iriatena wega wahnahnirabeq móatowe. Móatena anotah aní míahno ato puana wenáwíqka moke mó ke síwíq kiotaikire.

¹⁰ Minayabe moke íópeqté kéreq mah marákó márakóípéqté kéreq iraipéqté kéreqka sirehunseraráq méra Sísá áwíq pankeragéhe.

¹¹ Pankerera, Sísá Karáhé aiq pútaq anotah Wahnáh míre pahsuqme irarigehe. Irariranka Maniká Iteribo áwíq pankeragéhe.

Kaweqtaq méq eyoyóue arambehrioro i ehwéhne.

¹² Néne iyahnabo anímáríno, iteba míarautaq néne ehwehme kawerue sehgirowe. Amahnága iteba íre míotáqkákáq moq kawerue sehgióro. Oga mía míaoneheéq wene ehwehnsabé áhreue iransánéq kawerue sehgióro.

¹³ Itega Maniká awahbeh sansá kawerue ireq tábúsoqme miraigeheéna wega itene irupipeq ména ahriahri séhréh aitéhre. Minayabe wene ehwehnsabé áhreue iransánéq kawerue sehgióro.

¹⁴ Itega arambehriirataq íre síéhruruoro. Íre síéhruruéq peh ahriahri eyoyóue arambehrioro.

¹⁵ Mah marákó márakóípéq áhnte ahbábáq kéreq ahkaragára kereq míáhwe. Itewe se míáhtáq mirao serahniyehboq peh Manikáne kaweq anímárí míááhro. Wene kaweq anímárí méq

ite íre ahababária peh kaweqtaq mía míañonehéq eyoyóue arambehrioro. Wehyoqka íopeq téhréna ábóraq kéhnserah ahababáq ke míáhrabeq itene kaweq arámbéhrí ábóraq kéhra q oga mía mía ehwéh teri terinowe.

¹⁶ Minayabe Sísa Karáhé tuinagake néne arambehriyabé kaweróne aintankéhe. Itega oga mía mía ehwéh kawerue pahsúáhnsábé néne arambehri íre abehq úkia peh ábóraq kéh púana iwíáh iwíáhinie.

¹⁷ Itega Sípane sánsá kawerue sehgihehéna séhréh aitaráuge. Séhréh aitaráunsabé ahababáq kega nubiq suaneherabowapómo. Anetaníbo. Itereq iwíáh iwíáhéna nirupipeq eyoyóire.

¹⁸ Ite moq iwíáh iwíáhoró. Ínéreq iwíáh iwíáhéq itene irupipeq eyoyóue iwíáh iwíáhoró.

Poraga Tímóti Pírípái suwahpeq eqmaraníe ú ehwehne.

¹⁹ Itene Wahnah Sísa iwiáh aintahnana Tímóti mótaq iteba eqmaraníe. Wegá itene arambehri tagéna ínéba kouwekue sereninkéhe. Íráhnaraq nirupipeq eyoyóinae.

²⁰ Tímótiga íné iwíáhunserahnéna ite kaweqtaq méyabe arutaboiréna, Árahue Pírípái ke séhréh aritanínkono iwíáhire. Mó mina tahnsa iwíáho kewé ínéreq íre míáhwe.

²¹ Segá íre Sísa Karáhéne arambehri peh seyene arambehriyabé sirutaboirowe.

²² Sípane kaweq ehwéh teri teri arámbéhríurautaq Tímóti nénahni tahnsanéna séhréh aintaráire. Séhréh aintaráinsabé itega wene sánsá tagariáhwe.

²³ Minayabe áwénunéna, Mahtaq ínéba aneqpopoq kanabirapómo éna Tímóti iteba eqmaraníe.

²⁴ Ínéga iwíáhume itene Wahnah Manikánka íné séhréh aintahnana ínéga moq iteba mótaq koraganie.

Poraga wehukení wenáwíq Épápóríta Pírípái suwahpeq eqmaraníe ú ehwehne.

²⁵ Épápórítaga íné séhréh aintankehéq itega ínéba eqmaq áuwátówe. Eqmaq áuwátówana we nánibáq tahnsa míarairata moraráq arambehriuraue. Wegá itensabé anotah arútábóiri puana amahnága iteba eqmaraníe iwíáhuge.

²⁶ Wegá itensabé anotah arútábóiréna ite tageyabe awahbehre. We awahreuraire uro ehwéh irátónsabe wene arupipeq iwíáh kikirire.

²⁷ We aiq pútaq awahreéna peh áura pukuraire. Manikánka wensabé arutaboirurainsabé we kawerataráire. We pukuraitaq tahirímé nirupipeq áhnte pagégéurai irino. Minayabe Manikánka íre peh wensabé arutaboiréna ínénsabe moq arutaboiraintaráire.

28 Itega we tagéq itene irupipeq eyoyóinkeheéna iteba eqmaraníe. Itene irupipeq eyoyóinayabé néne nirupipeq ume-hime moq eyoyóinae.

29 We itene Wahnahne ani miéhnsábé eyoyóue mehweh atáhro. Mina tahnsa ké síwíq pankereq sensabé iwíáh iwíáhoro.

30 Ite íre wahto miáh púaq íné íre séhréh aintahráhowe. Minayabe itega Épápóritansabé, Koséhréh ato éq ínéba eqmaq áúwátówana wewensabé íre iwíáhire. Írakaumo. Peh íné séhréh aintena Sísa Karáhéne arambehri miraurainsabé áura pukuraire. Minayabe ayahmaq aweq iwíáh iwíáhoro.

3

Sísansabé aiq pútare atáh kéwé kaweq ke wóe i ehwéhne.

1 Néne iyahnabo anímáрино, mó ehwéh kéhre. Itene Wahnahnsabé iwíáh iwíáh ateq itene irupipeq eyoyó ke miáhro. Métáq sehiranue teí éhwéh mónkakáq séhréh aitanieéna teiníe.

2 Ahbabáq aruqaruro ke, úrinsi iánká tahnsa sánsáno kegá péhe sánsá aitehboq auráq matíáhro. Sega, Ite Asiu kené sánsánéq íú amurúruáhro ue pagu paguno ke wóe.

3 Manikáne Awanka séhréh aitéhraq itega Manikánsabe iwíáh iwíáh ateq Sísa Karáhé áwíq pankerone. Minayabe ite Manikáne animárí míone. Ite tagarionawe síú amurúruáh sánsánká wehuke íre séhréh aritahráhire.

4 Teiníboq irátíáhro. Wehukega mirao sansánká kawer-aritéhtáq tahirímé ínéga miraurau sansánká íné aiq kaweraintarái irino. Ínéga miraurau sansánká áhnte mó kegá mirauro sansá aiq kiotaikuraire.

5 Náinoibo akéq Pénsámíni kahnáh akéq Asiu anité wóye. Náinoga íné maqmarotaq abapeqte apahtáro wéhékáh sótaikútaq níú amurúruówe. Náinoibo akéqká Íbaru ehwéh Asiu kené ehwehnóyansabé ínéga moq Íbaru kené ehwehnuge. Anonútáutaq Mósísiga sehgióro ú ehwehnsabé Péhrasi kené sánsá kawerue miraurauge.

6 Manikáne arambehri págegeue mirauge iwíáhéna Sísa tagariáh ké síwíoqnarauge. Mósísiga sehgióro ú ehweh íre anterusa peh kawerue sehgirauge. Wehukega néne sánsá iwíáhue tagéra ahbabáq anine íre orahuowe.

7 Minayabe ínéga iwíáhuraume, Íné kaweqtaq míóge urauge. Amahnága Sísa Karáhéne sansá miraunsabé néne naho kiotaikurai sansá abehq náneq úkire iwíáhuge.

8 Íre peh morá néne naho sansá abehq náneq úkire. Írakaumo. Moke mó sansá abehq náneq úkire iwíáhuge. Itene Wahnah Sísa Karáhé tagarió sánsánká moke mó sansá kiotaikirana moke mó sansá abehq náneq úkire. Sísa Karáhéne sansá

sehgiónsábé moke mó sansá abehq náneq tahnsáne íwiáhéna sutaue. Peh morá Sísa Karáhénsabe nirutaboíréna mó sansá sutaue. Peh wereq mía míainieéna sutaue.

⁹ Suená amahnága íné Sísa req mía míaéyabe nuwahbehre.

Mósisiga sehgióro ú ehweh sehgiúnká, Kaweqtaq míahne aintahráhiro? Írakaumo. Peh Sísa Karáhénsabe aiq pútare ataráunsabé Manikánka, Kaweqtaq míahne aintáráire.

¹⁰ Sísa Karáhé tagarawéyabe nuwahbehre. Manikánka Sísa iriato púana wega págege aintahráhire. Págege aintah-nayabé nire. Íné wene iyahnabo aní míó púara mó kegá Sísa áwioqnonserah níwioqnagehe. Sísa we puké tanahráqsábé íwiáhurainserah íné moq mina tahnsa íwiáhinie.

¹¹ Ínéga íwiáhume mókake íné moq iriintena oga mérapeq móintanawire íwiáhuge.

Poraga, Tauntahu arámbéhrínie ú ehwehne.

¹² Sísa Karáhé tahnsa amahnága íre úkuge. Ahriahri kaweq-taq mía míau aní amahnága íre úkuge. Peh kaweqtaq méyabe nuwahbehre. Sísa Karáhéga omaq intena kaweraintárái puana ínéga págegeue arambehriuge.

¹³ Néne iyahnabo anímáríno, amahnága Sísa tahnsa íre úkuge. Íné peh morá íwiáh kéhre. Menah tanáhráqsábé anetaníbo íwiáhéna peh morá mókakeyabé íwiáhue págege arámbéhríuge.

¹⁴ Sísa Karáhéne sansá kawerue sehgiúnsábé Manikánka ínénsabe, Kaweróne. Íopeq mahbeq kio. Ínéba mía míauño aintanawire. Mi tanáhráq nina apéqsábé íwiáhue págege arámbéhríuge.

¹⁵ Tábúsoqme íwiáhoraho keo, itega moq mina tahnsa íwiáhoró. Itega mó íwiáhirataq minayabe Manikánka sokigi aitankéhe.

¹⁶ Itega kaweqtaq mía míauraunanserah mókakeakáq kawerue mía míaoneheqmúne íwiáhoró.

¹⁷ Néne iyahnabo anímáríno, iteba míarautaq néne sánsá tagarowe. Mitaq ínéga mía míauraunserahnue míáhiro. Miraurau sansá miraira ke kawerue tagarawéq sene ehweh íráhro.

¹⁸ Sísa Karáhéga itene ahbabáqsabe awankátaq táhpawe pukú ehweh áhnte kegá íre irera peh ahbabáq aruqaruowe. Minayabe sega Sísa Karáhéne naruo úkowe. Mi ehwéh menah teiena amahnágaakáq nirupipeq umehirana mónkakáq teiúge.

¹⁹ Sinonkanka suwahbeh naneq mira aruqaruro puana minawé sene maniká tahnsa úkire. Mah marákóipéqté náneqmarínsábé íwiáh íwiáhéra sene siyehiteh sansánsábé íwiáh íwiáh atáhwe. Mi sansáno kega iraipéq pokoneherawoe.

²⁰ Iteitene irutaboiri matábúwé íopeq kéhraq mitaqté sánsánúne. Mibeqté ite kaweraitéh aní, itene Wahnah Sísa

Karáhéga tuinawire. Wega tuina tanáhráqsábé irutaboírég áwénunúne.

²¹ Itene mareqmareq pukorahi inónká wene págegeue kagai anonká tahnsa úqitankéhe. Sísá Karáhéga moke wehukeakáq ménsámehnsánkakaq págegeue wahnahnorahi puana wega itene mareqmareq inónká págegeue kagai anonká úqitankéhe.

4

Itega peh morá íwíáhég iru eyoyóue iahtebahro i ehwéhne.

¹ Néne niruní íyáhnábó ánímáríno, itensabé nirutaboírue. Itega Sísane sánsá kawerue sehgió púana nirupipeq iwíáh iwíáhue eyoyóire. Néne niruní íyáhnábó ánímáríno, mókakeakáq kawerue sehgióro.

² Íyúóriareq Síntíkireq korenítéo, néne ehweh íráhtao. Itene Wahnah peh morá ání mire. Minayabe uwaresa ínité méta peh morá iwíáhotao.

³ Néne weho, mi ínité kawerue séhréh arito. Segá íné séhréh aintároye. Sísane kaweq ehwéh teri terinurautaq sereq Kéménareq ínereq arambehrio kereqka séhréh aintárowe. Oga mía míaoneherao kené síwíq kéh púkuípéq Manikánka sensíwíq aiq sehiranaréhre.

Iwíáh kikiriyehboq Manikánsabe teawéro i ehwéhne.

⁴ Ahriahri itene Wahnahnsabé iwíáh iwíáh ateq itene irupipeq eyoyóo ke míáhro. Mónkakáq teiníboq írátíáhro. Itene irupipeq eyoyóo ke míáhro.

⁵ Ómiga tagagehboq uwaresa ánímáří mía míaoro. Itene Wahnah tuina tanáhráqmé peh áhníbóránire.

⁶ Itene irupipeq iwíáh kikiriyehboq moke aru págegeorahi naneqsabé Maniká teawéro. Wensabé iwíáh iwíáh ateq ite iwíáho naneqsabé teawéro.

⁷ Mirairataq Manikánka itene iru ukiq itankéhe. Iru ukiqite sansa áwahewé íre iahtebahrahúne. Manikánka itene iru ukiq itahnaga ite Sísá Karáhéreq mía míaúnana itene irupipeq íre iwíáh kikirúne. Írakaumo. Peh iru ukiréhraq míone.

Peh kaweq naneqsabé iwíáhoró i ehwehne.

⁸ Néne iyahnabo ánímáríno, mó ehwéh kéhre. Teina kawéq náneqmarínsabé iwíáhoró. Aiq pútaq ehwéhmé, séhréh arite sansámé, kaweqtaq mía míaome, tabasíwe mía míaome, kaweq naneqmarínsábéwé, kiotaiki sansámé, uwaréqme, mía míaome, minawarínsabé iwíáhoró.

⁹ Íwáhnoruraugaq írátó ehwéh sehgióro. Ínéga miraurau serahnoro. Mirairataq Manikánka iteba mía míaéna itene iru ukiq itankéhe.

Poraga Pírípái kegá we náwa náwanunsabé iwíáh iwíáh ú ehwehne.

¹⁰ Itene Wahnahne arambehri mirainkeheéq mónkakáq níatówe. Minayabe nirupipeq eyoyóue itene Wahnahnsabé iwíáh iwíáh atóge. Menah moq itega ínénsabe irutaboiraiteq peh mi tanáhráq íre nieráhurowe.

¹¹ Íne tabonah aní míónsabé mi ehwéh irarugo? Írakaumo. Íné tabonah aní míarautaqqákákq nirupipeq íre umehire. Ahri-ahri niru eyoyóire.

¹² Íné tabonah aní míarautaqqákákq áhnte káráitaqqákákq monseráhnue niru pehwehrue eyoyóire. Niyahbankiréh sánsánkákákq nirupibi sansankákákq tagaríóge. Áhnte kéh tánáhráqqákákq tabonah tanáhráqqákákq tagaríóge. Moke mi tanáhráq monseráhnue niru pehwehribeq eyoyóire. Minayabe niahtebarauge.

¹³ Sísaga págege aintahráhire. Peh wewega págege aintéhnká ínéga moke miraorahuge.

¹⁴ Íre kaweq sunúq káráitaq itega íné séhréh aintaronsabé kawerurawe.

¹⁵ Másérónía suwahpeq suena Sísane kaweq ehwéh téh teri terinurautaq itega náni náninurawe. Ite Pírípái suwahpeqte kegá tagaríáhmé mó Sísa tagaríáh kegá íre náníátówe. Írakaumo. Peh itebataq náni náninurawe.

¹⁶ Íné Tésárónáika suwahpeq ména tabonah aní míarautaq itega séhréh ainteq mótaq mótarue náni náninurawe.

¹⁷ Íre peh íné náni náninuro naneqsabé nirutaboiruge. Írakaumo. Peh morá itega náni náninuronsabé kagai apéq mókake meyagéhe. Minayabe iwíáhume nuwahbehre.

¹⁸ Épápórítaga itega eqmato naneq níatáinsabé amahnága áhnte matíóge. Itega Manikánsabe iruí púaq áhnte náníátówe. Minawé Maniká awahbeh sansáne. Itega mirauronsabé wega kawerowe aitéhre.

¹⁹ Sísa Karáhé áhnte matíéh aní mía míaire. Minayabe Maniká Nániboga ite íre kéh náneq moke náinkéhe.

²⁰ Maniká Iteribonsabé ahriahri iwíáh iwíáh atanéhe. Aiq míre.

Poraga Pírípái keyábé iroro arito ehwehne.

²¹ Ínéga moke mibeqté Sísa Karáhé tagaríáh keyábé iroro uge. Moke ínéreq mahtaqté Manikáne animárínká moq itensabé iroro ewe.

²² Mahtaq anotah wahnáh aní Sísáhrine nahtapeq méra wene arambehri mirao kereqka íné pagunera itensabé iroro terio ewe. Ómi mahtaqté Sísa tagaríáh kegá itensabé iroro ewe.

²³ Itene Wahnah Sísa Karáhéga itensabé arutaboiréna itene irupipeq mía míaéna séhréh aitéhre.

Kórósía **Ebeq sáhnsahwe ahtebé ehwehne.**

Kórósía suwahpeqme Esia marákórápéq kowe. Mó kegá Kórósía suwahpeqte ké Sísá éhweh teriuwara mibeqte kégá Sísansabé aiq pútare atówe. Anehe mó kegá péhe éhwéh síwáhnoruwana Poraga mina irena mah pahsíépéq ahqáho aritena aiq pútaq ehwéh síwáhnorúwe. Wega mahraue síwáhnoréna, Sísá Karáhéga moke kéh náneq mirarena we-bataq ite kaweraitena ite kiotaiki Wahnáh mía míaire. Minayabe wene aiq pútaq sansá ambubu atawéq tábúsoqme sehgióro éna Poraga mah pahsí sehiranúwe.

Poraga Kórósía suwahpeqte ké siu pahsíe.

¹ Kórósía suwahpeqte kéó, íné Porane páhsi sáhnsahwe tagahro. Sísá Karáhé éhweh kosíwáhnorinkeheéna Manikánka omaq intena eqmaq núwátáire. Ínéreq Tímótireqka Sísá Karáhéne arambehriúya anité úye.

² Itewe Sísá Karáhéne sansá kawerue ambubu atíáhwe. Maniká Iteriboga ite séhréh aitena iru ukiq itankéhe.

Kórósía kegá Sísansabé aiq pútare atera kéro ehwehne.

³ Maniká we Sísá Karáhé itene Wahnahne abowáe. Itensabé púreraityataq Manikánsabe kaweróne ateta ahriahri iwíáh iwíáh atoye.

⁴ Sísá Karáhéne sansá aiq kawerue ahtebéq tábúsoqme sehgieq ómi Manikáne animárínsabé irutaboirowe. Minayabe ireta itensabé púreraityataq Manikánsabe kaweróne ateta ahriahri iwíáh iwíáh atoye.

⁵ Ai q pútaq ehwéhmé kaweq ehwéh téh írótaq íópeq oga mérapeq awaq mianeheqmúne iwíáhéq irutaboirowe. Irutaboironsabé itega Sísane sánsá miraéq we tagariáh keyábé irutaboirowe.

⁶ Manikánka séhréh aitahráhi ehwéh írátótaq aiq pútare atera ahtebarowe. Minayabe mi tanáhráq Manikánka kaweraitaráire. Sísá tagariáh kégá mah kehiná kéhíná mah kawéq éhwéh teri terinowana Manikánka íráh ké moq kawerarítéhre.

⁷ Mi kawéq éhwéhmé ite Kórósía ke íwáhnorurai anímé Épárasi Sísá Karáhéne arambehri aní ména itereq arambehrire. Arambehriraq wensabé irutaboirúne. Iteba íre pokorahúyansabé Épárásiga Sísá Karáhéne sansá kawerue íwáhnoruraire.

⁸ Wega teiena, Manikáne Awanka séhréh aitarái puaq itega mó keyábé áhnte irútábóírowe uraire.

9 Wega teiátáitaqkákáq menahnkákáq amahnágaákáq itensabé púreraitáráúye. Ite íre túbáh agia peh ahriahri púreraitáráúye. Manikáne Awanka awahbeh iwíáh wene sánsá iahtebageheéta púreraitoye.

10 Manikáne Awanka mirainaraq ite ahtebia ké tábúsoqme íráh ké míagehe. Minayabe wega mirainkeheéta itensabé púreraitoye. Iahtebhrataq Maniká awahbeh sansá miraéq kaweqtaq mía míaoahowe. Itega áhnte kawéq árámbéhrí miraorahéq Maniká tábúsoqme tagariagehe.

11 Íre kaweq sunúq sínaraq ite uwaresa ánímárí tabasiwe míageheéna Maniká págege aní púana wega ite págege aitéhre. Wega ite séhréh aitená págege aitankeheéta itensabé púreraitoye.

12 Ite págege ánímárí méq itene irupipeq eyoyóue Maniká Iteribonsabé kaweróne atáhro. Manikánka wahnahnirabeq téhrehrabeqme áhnte kawéq náneq kéhre. Mókake ite wene animárí mibeq méq mi kawéq náneq meyageheéna Manikánka aiq kaweraitáráire.

13 Sunkíkírirabeq owainawanka saiqnariarairabeqte Manikánka ite meiqmena wene arunáwí áhnínkáwágá wahnahnirabeq móitáráire.

14 Sísaga miraúnsabe Manikánka itene ahbabáq kaqiuwena insahwé aitéhre.

Poraga Sísá Karáhé éhweh pahqsuo ehwéhne.

15 Wehukega Maniká íre tagahrahúne. Sísá Karáhéwé Maniká tahnsa aní míéhre. Téhwe Sísá Karáhé ména moke miraro naneqmarí kiotaikéna wahnahnire.

16 Wega moke íópeqté náneqkákáq mah marákóípéqté náneqmarínkákáq mirarowe. Moke ábóraq kéh náneqmarínkákáq kopípéq kéh náneqmarínkákáq mirarowe. Wega moke íópeqté kéné wahnahmarínkákáq moke anotah wahnáh ánímárinákákáq moke págege naneqkákáq omaq sitowe. Wenahninká moke kéh náneqmarínkákáq wahnahninkeheéna Manikánka, Miraúno atowana mirarowe.

17 Moke miraro naneqmarínkákáq íre kotaq Sísá Karáhé míowe. We íre míéhtáq tahirímé moke kéh náneqmarínkákáq apubúue taqnobagi irino.

18 Sísá tagariona ke moráénue wene anonka tahnsá mionana wega wahnahnaitena itene iyahqno tahnsa míéhre. Sísá Karáhé mía míainsabé moke ite we tagariona ke oga mía míaoarahúne. Sísá pukéna we ebeq oganúkú púaq anehe ite moq oganúkoneheqmúne. Oganúkúnsabe moke ite kiotaiqme ména wahnah wahnahnire.

19 Manikánka iwíáhúnka abowá mía míainserah wenahni moq mía míaire.

20 Wenahninká miraúnsabe Manikánka, Íné moke kék náneqkakáq kaweraritanauge íwiáhúwe. Sísa awankátaq táhpague pukútaq wene korahq tunsabe Manikánka itene iru ukiq itéhre. Iru ukiq itena moke mah marákóipéqté náneqkakáq íópeqté náneqkakáq kaweraraníe íwiáhúwe.

21 Menah ite Manikáne naruo animárí méq wensabé iuwahriehre íwiáhéq ahababáq iwiáhue ahababáq aruqarururowe.

22 Sísa itene ahababáqsabe awankátaq pukúnsabe Manikánka amahnága ite insahwé aitaráire. Wega ite íre ehweh aitanieéna insahwé aitaráire. Ite íre ahababária peh weba kaweqtaq mía míaiageheéna insahwé aitaráire.

23 Sísane kaweq ehwéh teri terininkeheéna íné Pora eqmaq núwátáire. Mah kawéq éhwéhmé mah kehiná kéhíná teri terinúne. Mah ehwéhmé ambubu atawéq sehgióro. Kaweq nahnká íre míu míuia peh págegeue kagainserah mó ehwéhnsábé itene irupipeq íwiáh kikiriyehboq Sísa ehweh ambubu atíáhró. Mah kawéq éhwéh írátótaq itega, Oga mía míaonehe íwiáhówe.

Poraga Kórósia ke séhréh arito ehwehne.

24 Ite séhréh aitaráunsabé níwíoqnahwe. Minayabe nirupipeq íre umehia peh eyoyóire. Sísa tagaríáh ké áhnte úkéq kaweqtaq míageheéna arambehriunsabé níwíoqnahwe. Ite Sísa tagariona ke moráénéq wene anonka tahnsá míone. Wene anonka tahnsá mionayabé wehukega níwíoqnahtaq Sísa Karáhé moq áwíoqnahwe.

25 Ite kaweqtaq míageheéna Manikánka, Sísa tagaríáh ké séhréh arito aintaráire. Aintaráirana arambehriéna Manikáne ehweh moke pahsuqme teri terinuge.

26 Naho naho Manikánka wene epéqté éhwéh íre teriasa peh amahnága wene animárí teíre.

27 We awahbeh sansánéna naho íre teriasa éhwéh amahnága ite nahnso kereq itereq teíre. Mi epéqté éhwéhmé mahraréna, Sísa Karáhé itene irupipeq míéhrena moke Manikánka wahnahnirabeq áhnte kawéq náneq kéhrabeq seneherawoe íre. Mi ehwéhmé anotah kawéq éhwéhnká ite ómi kehiná séhréh aitahráhi ehwéhne.

28 Moke mah kehiná kéhínánká irageheéna we ehweh ómi teri terinuge. Ómi íráh kégá Sísa Karáhéne sansá ahtebéra kawerue miraigeheéna tábúsoqme síwáhnoréna kawerue miraoro éna pagu pagunuge.

29 Ínéga kawerue mirainkeheéna Manikánka anotahtaq págege aintéhre. Págege aintéhnká áhntetaq arambehri aruqaruruge.

2

Manikánsabe aiq pútare ateq péhe éhwéh saiqnaruanéhe i éhwéhne

¹ Itereq Áráórísia suwahpeqte kéreq mó Sísá tagariáh kéreqka néne niuranabiahtapeq íre tagarowe. Itega Sísane sánsá ahtebéq kawerue miraigeheéna áhntetaq arambehriuge. Minawé íráhro.

² Manikánka itene irupipeq kaweq iwíáh aitankeheéna arambehriuge. Mó kereq iteitereqsabé wensabé wensabé irutaboirigeheéna ite aiq pútaq éhwéh kawerue ahtebageheéna arambehriuge. Manikánka naho íre teiasa peh amahnága teí éhwéhmé Sísá Karáhé éhwehne. Minayabeákáq Sísaga miraorahi sansánkákáqsabé ahtebageheéna teiúge.

³ Késiipéq kaweq mensáméhnsá kopipéq kéhnserah Manikáne ahtebia sánsámé Sísaba kéhre.

⁴ Mó kegá péhe éhwéh kawerue teiraq aiq pútare aritéhoéna teiúge.

⁵ Ínéga iteba íre mía míaugana peh néne iwíáh iteba kagaire. Sísá Karáhéne sansá ambubu atawéq moraráq kawerue miraonsabé irena nirupipeq eyoyóire.

Sísareq mía míaéq oga mérapeq awaqme ehwehne.

⁶ Itega Sísá Karáhénsabe aiq pútare ateq we itene Wahnah mía míai puag we kéraneheqmúne iwíáhurowe. Itega mira iwíáhuronserahnoro. Ahriahri wereq mía míao.

⁷ Íwáhnoruro sansá kawerue iahtebahro. Anotah awánkánká áhnte anúq kéna págegeue kagainserah itega Sísá kawerue tagariagehboq weba mía míao. Págege marákórácq píéhra nahnká íre míu míuia peh kaweqtaq kagainserah mi sansá ambubu atawéq mira aruqaruroro. Mira aruqarurirataq Manikánsabe iwíáh iwíáhor.

⁸ Péhe éhwéhnsábé aiq pútare aritéhboq kawerue iwíáhue tagariáhro. Íre Sísá Karáhéne sansá peh wehukene iwíáh éhwehmé, abehq éhwéhmé, itene igaqnaréhne sansánsábé éhwéhmé, owainawamariné sánsánsábé éhwéhmé teírataq mi éhwéhnsábé aiq pútare aritého.

⁹ Sísá Karáhéwé wehukení úkéna Maniká Wenabo tahn-sanéna abowágá inserah moke miraorahire.

¹⁰ Ite wereq mía míaua puag kaweqtaq míahrahéq oga mía míauéne. Wegá moke mó wahnáhmári kiotaigme wahnahnire.

¹¹ Itega Sísá tagariáh púaq Manikáne aiq pútaq sansá miraorahowe. Íre itene inonka amurúruyabe peh itene irupipeqté áhbábáqkákáq abehq iwíáhákáq sueq kaweq sansá miraorahowe.

¹² Ite Sísaba mía míaéq wání merowe. Itega weba mía míaconsabé sega Sísá maisatotaq ite moq maisatowe.

Manikánka Sísa iriwe oganúq atonsabe aiq pútare atárónsabé Manikánka ite moq iriwe oganúq ítáráire.

¹³ Manikáne ehweh íre írátótaq ahbabáqka ite saiqnari-
araire. Saiqnariarairaq peh ahbabáq aruqarururonsabé ite
pusa ké tahnsa míarowe. Ite Sísa mía míáúnayabé Manikánka
itene ahbabáqsabe moke insahwé aitena oganúq ítáráire.

¹⁴ Wega sehgióro ú sansa itega íre sehgiráúnayabé itene
ahbabáq áhnte káráire. Manikánka mina sehgióro ú sansa Sísa
pukú awánkátáq táhparó púana mi sansá parabarowe.

¹⁵ Mitaq Manikánka moke owainawamarínseq sene wah-
nahmarínseq kiotaigme ména se saiqnaruowe. Saiqnéna an-
otah wahnáh ánínká karábúsiipéq mórítéhra ke sabironserah-
nue sabirúwe. Sabirúwara we míorabeq se abehq náneq tahnsá
úkuwara ómiga tagowe.

*Itega Sísa req pukowanana sehgióro ú ehweh nká íre séhréh
aitahráhire i ehwéhne.*

¹⁶ Minayabe itega táhuthuqkákáq wánínkakaq íre awehrion-
sabé mó kegá ehweh aitého. Ábáhré tanahráqmé, íó serariéh
tánahráqmé, ahrena ahrena wehekáhmé sega miraoro ira
sansá íre mirairataqmé ehweh aitého.

¹⁷ Minawé peh mókake sína naneqsabé peh mánkánah
tahnsá míre. Sísa Karahéwé aiq pútaq aní miéh púaq tagagehe.

¹⁸ Mó kegá itensabé, Peh morá awehrío kewé íópeqté keyábé
iwíáh iwíáh arítáh kéwé sensiwanka áhntetaq tagah kewé
mó ke kiotaikowe teigéhe. Segá mi ehwéh aitéhransabé íre
iwíáhoró. Mi ehwéh mé peh wehukéniné ehweh puáq íre aiq
pútare arítáhró. Mi ehwéh irare kegá seyega iwíáhéra ite
ahtebia ké úne éra píribahriowe.

¹⁹ Sewe Sísa ne sánsá íre ambubu atíáhwe. Sísa tagari-
ona kewé wene anonka tahnsá míonana wega wahnahnait-
ena itene iyahqno tahnsa miéhre. Itene inonka onkakaq
onunkakaq kéh púana itene inonka págegeue kéhre. Minayabe
Manikánka séhréh aitéhra q ite Sísa tagariona ke wene anonka
tahnsá méq anonúkúne.

²⁰ Sísa Karáhéga itene ahbabáqsabe pukútaq owainawamari
kiotaikú púana sega ite saiqnariórabeqte sabiiuowe. Mi-
nayabe itega mah marákóipéqté abehq sánsámé aneqsabé
miraoo? Aneqsabé wehukega teié sánsámári sehgióo?

²¹ Peh wehukega itensabé, Mahna íre táhtoro. Mina íre
nahro. Mó naneq pehrahro eme aneqsabé sene ehweh
iraho?

²² Segá irare naneqme íre kagaorahi naneq puana parabag-
inawire. Minawé peh wehukega iwíáhue sehgióro e sansáne.

²³ Mi ehwéh sehgió kégá, Kaweq sansáne iwíáhowe. Mi sansá
sehgió kégá iwíáhéra, Mó sansámé kaweq iwíáh iwíáhé sansa

míre. Mó sansámé uwaresa sánsá míre. Mó sansámárimé inonka kaweq wahnahnorahi sansámárimé ewe. Mina pehrahro e ehwéhnkáwé, mah marákóipéqté abehq sánsámé íre séhréh aitena saiqnaruahrahire.

3

Sísareq moraráq irigowana ehwéhne.

¹ Ite Sísa Karáhéba mía míaconsabé Manikánka we iriwe oganúq atotaq ite moq iriwe oganúq itowe. Minayabe Sísa Karáhé míéhabeqte sánsánsábé irutaboirono. We íopeq Manikáne ayah púpeq tútuue ména wahnah wahnahnire.

² Mah marákóipéqté sánsánsábé iwíáhéq irutaboironiyehboq peh Sísa míéhabeqte sánsánsábé iwíáh iwíáhue irutaboirono.

³ Sísa pukútaq ite moq wereq pukéq amahnága wereq Maniká Iteriboreq kopípéq moraráq míáhwe. Minayabe Sísa míéhabeqte sánsánsábé iwíáh iwíáhue irutaboirono.

⁴ Sísa Karáhéwé itene ogamé áwahe wíre. Wega kaweq tehreh naneqkakákáq tuinagake itega moq wereq tuigéhe.

Ite o ke úkurauna ehwéhne.

⁵ Minayabe itene irupipeqté áhbábárorahi iwíáh súáhro. Mó aniné ahre ahrari weh mahbi abarié iwíáhwé, íre kaweq iwíáhwé, ahbabáq sansa sehgie iwíáhwé, mó aniné ménsámehnsánsabe aigará pabeki iwíáhwé súáhro. Mó aniné ménsámehnsánsabe aigará pabekime, minawé péhepehe manikánsábé iwíáh iwíáh atáh sánsáne.

⁶ Mina tahnsa áhbábáronsabé Manikánka anotah abíáhnásá aritena kamah arinawire.

⁷ Menah iteitega mina tahnsa áhbábáq mira aruqarurowe.

⁸ Amahnágawé mina tahnsa áhbábáq sánsá moke súáhro. Taonsahwé, abiahnsa atewé, mó aní ahbabáq atewé, mó anínsábé péhepehe ehwéh atewé, ehbome, mina tahnsa áhbábáq sánsá moke súáhro.

⁹ Itene irupipeqté áhbábáq iwíáhwé, ahbabáq sansamé airaiq súáhnásábé wensabé wensabé péhe éhwéh teawíiyeho.

¹⁰ Itega o ke úkurowe. Manikánka ite kaweq iwíáh aitowaq itega we tahnsá kaweq ke mía míaiagehe.

¹¹ Sípane sánsá mirao kewé peh morá ké tahnsane. Káríki kewé, Asiu kewé, síú amurúruáh kewé, síú íre amurúruáh kewé, mó ehwéhnkákákáq irare kewé, mó sansá mirao kewé, mó kené arambehriraq saiqnaríáh kewé, arambehriyabé ápeq meyáh kewé, moke mina tahnsa ké Sípane ehweh sehgiówe. Sísa Karáhéga moke mina tahnsa kéné sirupipeq mía míaire. Segaweq mía míaconsabé sene sirupipeq mía míaire.

Moke mó keyábé irutaboiré sansa sehgióro i ehwéhne.

12 Manikánka itensabé arutaboirena wene kaweq animári míageheéna omaq itaráire. Minayabe teinserah sansánue míáhro. Mó keyábé irutaboire sehéreh arítáhro. Ite iuwahbeh naneq iwíáh sueq mó keyábé siru ukisiteq uwaresa ánímári míáhro.

13 Mó kegá íre kaweritéhrataqmé peh uwaresa ké míáhro. Itene Wahnahnka itene ahabábáqsabe íre iwíáhue ahrreraq matíéhre. Mina inserah itebaqté ánínká are ahabábárahnaq wene ahabábáqsabe íre iwíáhue ahrreraq matiahno. Mó keyábé irutaboire sansánká moke mó kawéq sánsámári kiotaikire.

14 Moke mó keyábé irutaboire. Mah sansánká moke mó sansá kiotaikéna moke mó sansá págege atena sehéreh atéhre.

15 Sísá Karáhéga itene iru ukiq itena peh morá iwíáh aitaráire. Minayabe ite iru ukiqme míáhro. Iru ukiqme méq peh morá ké tahnsa míageheéna omaq itaráire. Minayabe ite iru ukiqme mía míaoro. Manikánsabe ahriahri iwíáh iwíáhue kaweróne átáhro.

16 Sísá Karáhéne ehweh itene irupipeq ambubu atawéq iwíáhue tagahro. Ite morání moráníne Sísane sánsá ahtebagehboq we kawerue teawíeq síwáhnoro. Ite igonkónirataq itene irupipeq Manikánsabe iwíáh iwíáho. Buk Songipéqté ígónkónkákák áróturapeqté ígónkónkákák Manikáne Awanka iwíáh atahna ígónkónkákák ígonkónéq itene irupipeq Manikánsabe iwíáh iwíáho.

17 Sísá itene Wahnah míéh púaq moke miraira arámbéhrí kawerue miraéq moke irarira ehwéh kawerue irarero. Mirairataq Sísá itene Wahnah áwírue Maniká Iteribonsabé kaweróne ateq wensabé iwíáh iwíáh átáhro.

Poraga Sísá tagaríáh káriró ánínsabé irari ehwéhne.

18 Ahrrero, iteruwéhqsoné ehweh kawerue íráhro. Minawé Maniká itene Wahnah awahbeh sansáne.

19 Weho, itene ahrreronsabé irutaboire. Íre áyátehreh sah subóro.

20 Animárinó, ite inoibone ehweh saiyoiyehboq kawerue íráhro. Minawé Maniká awahbeh sansáne.

21 Sibowáreho, itene animárinóká itene ehwehnsabé abiahnsanue anetaníbo iwíáhiyehboq pehipi íre ehweh arítáhro.

Wahnah kené ehweh kawerue íráhro i ehwéhne.

22 Mó kené arambéhri keo, itene marakóipeqté wáhnáh kéné ehweh moke kawerue íráhro. Itene wahnah kegá ite kaweq arámbéhrí ánímári móe iwíáhigeheéq peh morá se míáhtáq tauntahunue arámbéhríéwé kaweq sansápo? Írakaumo. Maniká itene Wahnahnka tagaríéhnsabé wensabé áhreéq iwíáhue ahriahri kawerue arambéhrioro.

²³ Moke miraira arámbéhríwé tauntahunue arambehrioro. Íre peh morá wehukega wahnahnonsabé Manikánka moq wahnahni puag kawerue arambehrioro.

²⁴ Ite kiotaigme wahnáhmé Sísa Karáhé wíre. Itewe peh wene arambehriúna anímárí múne. Wegá mókake kaweq naneq oga mé apéq náinkéhe. Minawé tagariáhwe.

²⁵ Manikánka ahababáq ani kamah awinawire. Wegá moke wehuke peh morá sánsánéna tábúsoqme sainsuanawire.

4

¹ Wahnah keo, itene arambehri ke tábúsoqme wahnahnéq pehwehrue kawerarítáhiro. Iteitene Wahnah íopeq ména tagariéhre. Minawé aiq írátíáhwe.

Itega págegeue púreréq kaweq sansánoro i ehwéhne.

² Púreré sansa túbáh agiyehboq ahriahri púreroro. Púrerirataq itene irupipeq taorahoiyehboq kawerue iwíáhue Manikánsabé iwíáh íwíáh atáhiro.

³ Itensabéákáq púreraitáhiro. Manikánka naho íre teiasa éhwéh amahnága íróge. Mó ke Sísa Karáhé éhweh koreriniboq Manikánka mi ahtápéqté ónsá sinkehboq púreraintáhiro. Mí ehwéh teri terinuraunsabé suwahriarai kegá íné karábúsiipéq méintárówana míóge.

⁴ Sísa éhweh tábúsoqme teri terime kaweq sansáne. Ínéga kawerue mirainkeheéq púreraintáhiro.

⁵ Sísa íre tagariáh kegá itene sánsá tagahnsabé kawerue iwíáhéq tabasiwe míáhiro. Seba míéhrataq ahtebawe anímárí méq Sísane sánsá kawerue sokigioro.

⁶ Ehweh irarirataq iwíáhue tábúsoqme ehwéhno. Mó kegá itene ehwehnsabé kasenirataq iwíáhue tábúsoqme teriéro. Minayabe iahtebahro.

Poraga téhraníté Kórósia kebá eqmaqsuo ehwéhne.

⁷ Ínéreq Tíkíkúsireqme Sísa itene Wahnahne arambehri moráráq miraurauye. Wegá mi arámbéhrí kawerue mira aruqarurire. We áhnte niruní aní míre. Wegá néne sánsá teinkéhe.

⁸ Ite págege aitena mahtaq miraúna sansá teinkeheéna eqmaraníe.

⁹ Ónésímaga moq Sísane arambehri kawerue mira aruqarurire. We iruí aní ména iteruwahrah aní míre. Wereq Tíkíkúsireq iteba moráráq konaraq itega mahtaq moke miraúna sansá sega teigéhe.

Poraga Kórósia suwahpeqte keyábé iro. i ehwéhne.

¹⁰ Ínéreq karábúsiipéq míoya aní Árisátákiga itensabé iro. i. Páhnábásane anahnowáné ani Máhkaga moq itensabé

iroro ire. Menah ehweh teiátáunserah wega iteba kínaŕaq mehweh ateq kirabooro.

¹¹ Mahtaqté aní Sísása we mó awíq Sásátaga moq itensabé iroro ire. Mi anímáŕí Asiu anímáŕí móe. Ínéga Manikánka wahnahnirabeqte árámbehrí mirautaŕq sebataŕq ínereq arambhriowe. Segá anotahtaŕq séhréh aintáhwe.

¹² Épárásiwe iteruwahrah aní ména Sísá Karáhéne arambhri mira aruŕaruréna itensabé iroro ire. Wegá ahriahri itensabé áhntetaŕq púreraitéhre. Itega Maniká awahbeh sánsá iahtebéq ambubu atawéq kawerue sehgiŕeheéna púreraitéhre.

¹³ Áráórísía suwahpeqte kéreq Íérápórísá suwahpeqte kéreq itereq séhréh aitanieéna wega págegeue arambhriŕe. Minawé tagarawéna teiúge.

¹⁴ Árukawe niruní sótéh aníne. Wereq Témásireŕka itensabé iroro eye.

¹⁵ Áráórísía suwahpeqte Sísá tagariáh kéreq Nímbareq wene nahtapeq momiwí aruŕaruro kereqsabé iroro teriéro.

¹⁶ Mah pahsí sáhnsahwe parabarúéhŕataŕq Áráórísía suwahpeqte Sísá tagariáh kégá sáhnsahigéhboq síero. Áráórísía suwahpeqte Sísá tagariáh ké síú pahsí kiwewe sáhnsahwe tagahro.

¹⁷ Áhkípúsansabé, Itene Wahnahnka omaŕq atáŕái arámbehrí kawerue miraue parabaruo teawéro.

¹⁸ Íné Poraga amahnága ínénéne niyahnkaratáté mah anéhété éhwéh sehiranuge. Karábúsiipéq miónsábé ahŕeraŕq matiáhro. Manikánka ite séhréh aitahráhire. Mirainkeheéna itensabé púreraitóge.

1 Tésárónáika

Ebeq sáhsahwe ahtebé ehwehne.

Tésárónáika suwahpeqme Másérónía marákórápéq kowe. Poraga mitaq Sísa éhweh síwáhnorúwara mitaqté kégá Sísansabé aiq pútare atónsabe mó kegá Poransabé abiahnsa atera kaqsúówana wega mó ke suwahpeq pokúwe. Anehe tanahráq Asiu kegá Tésárónáika suwahpeqte Sísa tagariáh ké síwíoqnowana Poraga irena mah pahsí sehiranúwe. Wega sensabé, túbáh agiyehboq Sísame ehweh tauntahunue sehgióro úwe. Wega Sísa tuina tanáhráqsábéákq mah pahsíépéq sehiranue teriuwe.

Poraga Tésárónáika ke ebeq siu pahsíe.

¹ Ite apáhránító íwíq Pora, Sáira, Tímóti, míone. Itene pahsí sáhsahwe tagahro. Tésárónáika suwahpeqte Sísa tagariáh kéo, itewe Maniká Iteriboreq itene Wahnah Sísa Karáhéreq moráráq mía míaowe. Mía míaonsabé sega ite séhréh aitera itene iru ukíq itagéhe.

Tésárónáika kegá aiq pútare atónsabe Poraga iwíáh íwíáhú ehwehne.

² Ahriahri itensabé ahrreraq matawéq púreréq Manikánsabe iwíáh iwíáh ata ataúne.

³ Itega púrerúnaraq itensabé ahriahri púreraitone. Itega Sísansabé kawerue aiq pútare atáh púaq anotah arámbéhríowe. Itega mó keyábé irutaboiro puaq séhréh arítáhe. Itene Wahnah Sísa Karáhéga aiq tuinawire iwíáhonsabé itega wene kaweq sansá ambubu atawéq sehgiówe.

⁴ Itene iyahnabo animárino, Manikánka itensabé arutaboiréna wene animári míageheéna omaq itáráire. Minayabe tagarione.

⁵ Itega Manikáne kaweq ehwéh teiátáúnaraq íre peh ehweh teiátáúne. Írakaumo. Manikáne Awanka séhréh aitaráiraq mah ehwéh aiq pútaq ehwéhne tagariona puaq págegeue teiátáúne. Iteba míaraunaraq séhréh aiteq kaweqtaq mía míauraunaq tagariáhwe.

⁶ Itega mirauraunanserah itega moq mirauowe. Itene Wahnahne sánsá kawerue mirauowe. Manikáne ehweh írátótaq aiq pútare atárówara mó kegá íwíoqnarowe. Íwíoqnarowaq itega, Manikáne ehweh peh aiq pútaq ehwéhne iwíáhurowana Manikáne Awanka irupipeq anotah eyóyo aitaráire.

⁷ Itega kaweqtaq mía míaconsabé moke Másérónía marákórápéqté Sísá tagariáh kéreq Ákáia marákórápéqté Sísá tagariáh kéreqka irera, Mina tahnsanonehe íwíáhowe.

⁸ Itega itene Wahnah éhweh Másérónía marákórápéqté kéreq Ákáia marákórápéqté kéreq teriátówe. Íre peh morá mi kegá irátówe. Írakaumo. Itega Manikánsabe aiq pútare ató ehweh mah kehiná kéhínánká irátówe. Moke aiq irátó puaq itega mónkakáq íre teriátáúne.

⁹ Iteba suraunaraq itega kawerue mehweh aitárówe. Itega péhepehe maníká aiq sueq aiq pútaq Maníká kétówe. Webataq aiq pútaq Maníká ména oga mía míai aníne íwíáhéq wene arambehri miraowe. Seyega mi ehweh tei teinowe.

¹⁰ Manikáne ahninkáwá íopeqté tuina tanáhráqsábé áwénunowe. Mókakewe Manikánka ahbabáq ke kamah arinawire. Sísaga itene ahbabáqsabe pukúwana Manikánka we oganúq atowe. Oganúq atowana wega ite kaweraito púana mókake Manikánka ite íre kamah ainkéhe.

2

Poraga Tésárónáika suwahpeq miráú arámbéhríyábé éhwéhne.

¹ Nánuwahrah Sísá tagariáh kéó, iteba míarauna arámbéhrí íre abehq arámbéhríuraage. Minawé ite tagariáhwe.

² Iteba íre surautaq Pírípái suwahpeq míaraunara mó kegá iu-biq marera íwíoqnarowe. Minawé ite irátíáhwe. Iteba surautaq Maniká Iteriboga págege aitárái puaq itene ehwehnsabé suwahrieh keyábé íre áhreia peh wene kaweq ehweh págegeue íwáhnoruraune.

³ Itega íwáhnoruraunawe áhwára áhwára ehweh íre teiátáúne. Ahbabáq ehwehmé péhe éhwéhme íre teiasa peh tábúsoqme íwáhnoruraune.

⁴ Manikánka itene irupipeqté íwíáh tagéna kawerowe éna itensabé, Néne kaweq ehweh koreriéro urainsabé íwáhnoruraune. Íwáhnoréq íre wehukega ehnenehne aitáhnsábé irutaboírúne. Manikánka itene irupipeq tagariéhnsabé peh morá wega kawerowe aitéhnsabé iuwahbehre.

⁵ Itega ehweh teiátáúnaraq íre ehnenehne aitaráúne. Minawé ite tagariáhwe. Itene ménsámehnsánsabe ehnenehnenue meyanéhe íwíáh íre uraune. Minawé Manikánka tagariéhre.

⁶ Iteq mó kereqka ite íwíáh íwíáh aitárónsabéwé íre iuwahbaraire.

⁷ Sísá Karáhéga ite eqmaq íúwátái puaq itega séhréh aito teiátáúnaraq tahirí kaweri írino. Anowagá wene animarí wahnahnéna kawerue auráq matiéhnserah iteba míaraunaraq pehwehrue íwáhnoruraune.

8 Itensabé anotah iruí púaꞑ Manikáne kaweq ehwéh teiátáúne. Itega íre peh teiátáúnayabé itensabé anotahtaꞑ irutaboírurauna puaꞑ séhréh aitanehéeq iubiꞑ suahráhi arámbéhríuraune.

9 Itene iyahnabo animárino, itega Manikáne kaweq ehwéh teiátáúnaraq itene táhutahuꞑ paiꞑmaranehéeq arambehriuraune. Ineh inehonehoéq itega wéhékáhnkakaꞑ inokáhpeꞑkakáꞑ anotah págegeue arambehriuraune. Minawé ite iahreraraq kéhre.

10 Ite Sísansabé aiꞑ pútare atáro kebá míaraunaraq itega íre ahbabária peh kaweqtaꞑ mía míauraune. Minawé itereꞑ Manikánseq tagariáhwe.

11 Sibowágá wene animári kawerue síwáhnorinserah itega pehwehrue íwáhnoruraune. Minawé tagariáhwe.

12 Ite kaweq iwíáh aiteꞑ itene irupipeꞑ eyoyóinkehéeq íwáhnoruraune. Itensabé teiunawe Manikánka wahnah wahnáhnirabeꞑ áhnte kawéꞑ mápére. Wegá ite miꞑtaꞑ míagehééna omaꞑ itéhre. Minayabe, Wegá kaweqtaꞑ mía míainserahnue mía míaoro ue pagu pagunéꞑ teiátáúne.

Mó kegá Sísa tagariáh ké síwíoqnarowara peh kaweqtaꞑ míaro ehwéhne.

13 Itega Manikáne ehweh teiátáúnaraq írátówe. Írátótaꞑ peh wehukene ehwehne íre iwíáhurowe. Írakaumo. Peh Manikáne ehweh mire íwíáhurowe. Míra íwíáhuronsabé itega púrerúnaraq Manikánsabe iwíáh iwíáh atone. Mí ehwéhme aiꞑ pútaꞑ Manikáne ehwehne. Itega Manikáne ehwehnsabé aiꞑ pútare atáronsabé mí ehwéhnká séhréh aítáaire.

14 Itene iyahnabo animárino, itega Súría marákórápéqté Maniká tagariáh ké tahnsa úkurowe. Asiu kegá miꞑtaꞑ Sísa Karáhé tagariáh ké síwíoqnarowe. Segá síwíoqnaronserah iteruwahrahga moꞑ íwíoqnarowe.

15 Asiu kegá Manikáne ehweh iraru ke subiꞑ súówe. Segá itene Wahnah Sísa subiꞑ suera ite íwíoqnéra kaꞑíúwówe. Segá Maniká awahbeh sansá anteruera mah kehiná kéhínáné naru úkurowe.

16 Nahnsó kegá Sísansabé aiꞑ pútare atera oga mía míaiagehéeq itega Manikáne ehweh teriátáúne. Teriátáúnaraq Asiu kegá itensabé ahqáho aitera íwíoqnarowe. Minayabe sene ahbabáꞑ kagaéna áhnte káráire. Amahnága Manikánka sensabé anotah abíáhnsá arítéhre.

Poraga Tésárónáika kebá koragéyabe awahbó ehwehne.

17 Itene iyahnabo animárino, menah Asiu kegá kaꞑíúwátótaꞑ iteba íre méꞑ sibowágá wene animárínsabé sirutaboírinserah itensabé anotahtaꞑ irutaboíruraune. Itensabé íre ibitarusa peh iteba kouwekue tagéyabe

iuwahbaraire. Iteba pokoneheéq mótaq mótarue ah kabaréq iwíáh kikiruraune.

¹⁸ Ite koragéyabe iuwahbarairana íné Poraga mónkakáq mónkakarue ah kabarurauge. Kabaruraugana owainawanka ite saiqnaiúwátáire.

¹⁹ Itega Sísa kawerue kéréhwe. Minayabe itene Wahnah Sísa tuinagake itene irupipeq eyoyóinae.

²⁰ Itega Sísa kawerue kéréhnsábé iwíáh iwíáhéq itene irupipeq anotahtaq eyoyóire.

3

Poraga Tímóti Tésárónáika ke séhréh aritankeheéna eqmaq auwo ehwéhne.

¹ Itensabé iwíáh kikiréq iteba moke íre korahúnayabé itega Tímóti eqmareta ínéreq Sáírareqka itebataq Áténi suwahpeq mírauye.

² Tímótiwe Manikáne arambehri aní míre. Itereq wereq moraráq arambehriuraune. We Sísa Karáhéne ehweh síwáhnori aní míre. Wegá ite íwáhnorinkeheéta eqmatáúye. Itega Sísane sánsá kawerue miraigeheéna págege aitena íwáhnorinkehe.

³ Mó kegá ite íwíoqnehrataq ite iwíáh kikiréta Sísane sánsá súéhoéta Tímótiga séhréh aitankeheéta iteba eqmatáúye. Sísane sánsá mirao puara mó kegá ite íwíoqnaneherawoe. Minawé ite aiq tagaríáhwe.

⁴ Iteba míraunaraq, Mó kegá ite íwíoqnaneherawoe aiq teiátáúne. Itega aiq teiátáúnanserah menah íwíoqnarowe. Minawé tagaríáhwe.

⁵ Minayabe ínéga mó íre áwénunorahinsabé Tímóti eqmatáuge. Owainawanka áhwárawe tagéna túbáh agoro teíraq wene ehweh sehgiowámo. Sísane sánsá ambubu atiahwamo iwíáhurauge. Itene arambehri abehq náneq úkíneho. Minayabe Tímótiga koragéna teinkeheéna eqmatáuge.

Tímótiga kaweq ehwéh Pora teawuwana iwíáh iwíáhú ehwehne.

⁶ Amahnága Tímótiga kouwekuraitaq ite éhweh teiátáire. Itewe Sísansabé aiq pútare atáro sansá ambubu atawéq mó keyabé irutaboirarítáhwe uraire. Ínéreq mahtaq míáh kéreqka itensabé iwíáhue irutaboiréq ite tagéyabe iuwahbehre. Mira únanserah itega moq ite tagéyabe iuwahbehre urairaq írátáúnaraq irupipeq eyoyóuraire.

⁷ Itene iyahnabo anímárino, mó kegá ínéreq mahtaq míáh kéreq íwíoqnarowana íeruraitaq itega Sísansabé aiq pútare ateq kéréhnsábé itene iru eyoyóire.

⁸ Itene Wahnahne sánsá kawerue sehgiónsábé iru anotah kawérire.

⁹ Minayabe itene kaweq sansánsábé iwíáhéq Manikánsabe kaweróne ateq wensabé iwíáh iwíáhéne.

¹⁰ Ite koragéyabe iuwahbehre. Itega íre tábúsoqme íráh éhwéh iwáhnoréyabe iuwahbehre. Minayabe ahriahri wehekáhnkákáq inokáhpeqkákáq púreq aruqarurúne.

Poraga se koragéyabe Manikánka séhréh atankeheéna púrerú ehwehne.

¹¹ Iteba konayabé Maniká Iteriboreq Sísa itene Wahnahne-seqsabé, Séhréh aítáhtaó ue púrerúne.

¹² Itensabé anotah irútábóírúne. Mina únanserah iteit-ereq ómi kehinánseqsabé anotah irútábóírigeheéq itensabé púreraitone.

¹³ Itega mirairataqmé Manikánka págege aítahnaraqmé kaweqtaq mía míagehe. Mókake itene Wahnah Sísa req ómi wensabé aiq pútare atáh kéreqka kiwekue tuigéhe. Mitaqkake ite Maniká Iteriboba míanehe irataq íre ahbabária peh kaweqtaq míagehe.

4

Mó kené ahre weh abariiyehboq pehragahro i ehwéhne.

¹ Itene iyahnabo anímáríno, itega Manikáne kaweq sansá iwáhnoruraunaq ahtebéq mira aruqarurowe. Itene Wahnah Sísa áwírue teiníe. Mina onserah ahriahri kawerue miraigeheéq pagu pagunéq teiátáúne.

² Sísa itene anotah wahnáhnká teriéro urainsabé wene sánsá iwáhnoruraunaq ahtebarowe.

³ Mó kené ahre weh abariiyehboq pehragéq peh kaweqtaq mía míaoro. Minawé Manikáne sansáne.

⁴ Itene ahbabáq iwíáh sueq tabasíwe méq Maniká awahbeh sansánoro.

⁵ Maniká íre tagariéh ánínká ahre ahrari tagéna, Pehipi abariinie iwíáhire. Itega mina tahnsaniyeho.

⁶ Mó aniné ahre abari anímé mi ininé awehkawa moq ahbabáratéhre. Itene Wahnah Sísa mina tahnsa áhbábáq ké kamah arinawire. Minayabe menahmé págegeue teiátáuge.

⁷ Mina tahnsa áhbábárigheéna Manikánka ite íáhrabéna omaq itaráiro? Ahqáho. Írakaumo. Peh kaweqtaq mía míageheéna íáhrabéna omaq itaráire.

⁸ Mi ehwéhnsabé anetaníbo iwíáho kegá íre peh wehukene ehweh anterúáhwe. Írakaumo. Segá Manikáne ehweh anterúáhwe. Manikánka ite séhréh aitankeheéna Wenawa iteba eqmataire.

Peh kaweq sansánoro i ehwéhne.

⁹ Sísá tagariáh káyábé irutaboire ehwehmé Manikánka aiq íwáhnori puag itega mi ehwéh íre sehiranue teienéhe.

¹⁰ Itewe Másérónía marákórápéq Sísá tagariáh káyábé irutaboirowe. Itene iyahnabo anímárino, ahriahri irutaboiroro éq pagu pagunúne.

¹¹ Pehwehrue mía míaoro. Íre itereq wehgaq naneqme pehragéq peh iteitene naneq auráq matíáhro. Taoraho iyehboq ibobiah taebewe arambehrioro. Mi ehwéh aiq teiátáuge.

¹² Mirairataq Sísá íre tagariáh kégá itene sánsá tagéra kaweq ke wóe éra itensabé iwíáh íwíáh aitagéhe. Mirairataq ite tabonah ke íre míagehe.

Itene Wahnahnka kiwekue ite tumeirankéhe i ehwéhne.

¹³ Itene iyahnabo anímárino, itega kawerue iragéhboq pukia ké éhweh teienéhe. Íre ahtebah kegá pusa káyábé ibitunátúnáno serahniyehboq teienéhe.

¹⁴ Sísá pukéna oga úkúnsabe aiq pútare atone. Aiq pútare ateq ite tagarionawe wensabé aiq pútare ató ke pukotaq Manikánka oganúq sitankéhe. Sísá tuinagake wereq sereq moráráq tuoneherawoe.

¹⁵ Itene Wahnahnka íwáhnorurai ehwéh teienéhe. Itene Wahnahn Sísá tuinagake ite oga míona kegá pukia ké íre kiotaikorahúne. Írakaumo.

¹⁶ Mitaqkake Manikánka anotahtaq sawaiinae. Íópeqté kéné wahnahnka moq sawaiinae. Manikáne pembíáhnka anotahtaq ehwehninae. Ehwehnínaraq itene anotah wahnáhnká íópeqté tuinawire. Tuinaraq wensabé aiq pútare atera pukuro kewé ebeq irigigehe.

¹⁷ Anehe íópeqté kégá ite oga míona ke tumeiqmera itene Wahnahpa móitagéhe. Íópeq írábúyá kéhrabeq irigira kereq moráráq kie kiuqmianéhe. Mitaq itene Wahnahnseq pieh-gionéhe. Piehgiónaraq weba ahriahri mía míaonehe.

¹⁸ Itereq íréhra kereqne irupipeq eyoyóinkehboq mah ehwéh terieq moráráq iwíáh íwíághoro.

5

Sísá tuina tanáhrásábé kawerue sokahue méq áwénunonehe i ehwéhne.

¹ Itene iyahnabo anímárino, wega tuina wehekáhmé itega íre sehiranue teieráhúne.

² Inokáhpeq wehukega sene ménsámehnsá íre wahnahno tanáhráq aebó ánínká sire. Mina inserah itene Wahnahn tuina tanáhráq sinawire. Minawé ite tagariáhwe.

³ Mitaqkake wehukega mahra íwíáhéra, Amahnága peh kaweq tanáhráre. Ite peh kaweqtaq míone íwíáhigehe.

Iwíáhirataq íre kaweq sunúqká seba apubúue séna kamah arinkéhe. Kía míéh ínínká ani maqmianaitaq apubúue érire. Mina inserah mi tanáhráq apubúue sinawire. Apubúue sína puara wehukega íre pehbeheráh pokorahowe.

⁴ Itene iyahnabo anímáríno, aebó ánínká apubúue sinserah Sísaga apubúue tuinawire. Ite íre sunkíkírirabeqte ké míáhwe. Minayabe mi wehekáh sína tanáhráq íre áhtenigehe.

⁵ Ite wéhékáh peh téhrehrebeq kaweqtaq mía míaó ke wóe. Ite íre inokáhpeq sunkíkírirabeq míona ke úne.

⁶ Minayabe íre irasa kégá sugáhnserahniyehboq peh tótuqmég uqmatianehe.

⁷ Suga sugao kegá inokáhpeq sugáhwe. Píah nah kegá inokáhpeq múguwahgu agowe.

⁸ Ite wéhékáh nogó ké tahnsa ké míona puag tabasiwe míaneheqmúne. Itega Sísansabé aiq pútare ateq mó keyábé irutaboironenehe. Minawé itene tehnke tahnsane. Sísaga ite kaweraitaránsabé mókake ite tumeirankéhe íwíáhúne. Mira íwíáhwé itene káhpahraté miraia ayáhúq tahnsane.

⁹ Manikánka ite anotah kamáh ainieéna íre omaq itáráire. Írakaumo. Itene Wahnah Sísá Karáhéga ite kaweraitena mókake tumeirankeheéna omaq itáráire.

¹⁰ Ite oga míáhnaraq Sísaga tuinabirapómo. Ite pukonaraq tuinabirapómo. Wega itene ahbabáqsabe pukú púana tuinagake weba oga mía míaoneheqmúne.

¹¹ Iteitene irupipeq eyoyóinkehboq mi ehwéh we teawíoro. Menah itega aiq mirauronserah mókakeakáq moq mira aruqaruroro.

Ite moke kaweq sansá miraigeheéna Manikánka séhréh aitáhráhi ehwéhne.

¹² Itene iyahnabo anímáríno, ite íwáhnorigeheéna Manikánka itetaq wahnah ke omaq sitáráire. Ite Sísane sánsá ahtebéq kawerue sehgigeheéra arambehriue íwáhnorowe. Sensíwíq pankereq sensabé iwíáh íwíáh arítáhiro.

¹³ Sega mi arámbéhrí miraonsabé irutaboirue sensabé iwíáh íwíáh arítáhiro. Iteite peh morá íwíáhéq pehwehrue míáhiro.

¹⁴ Itene iyahnabo anímáríno, teiéna ehwéh írátíáhiro. Tao-raho keyábé, Kawerue arambehrioro arítáhiro. Áhre keyábé Manikáne ehweh ahreraq sitáhiro. Mareqmarero ke séhréh arítáhiro. Ómi mi keba méq uwaréqme ke míáhiro.

¹⁵ Ite ahbabáraitéhra kewé íre ahbabárarítáhiro. Peh ahriahri Manikáne animarí we séhréh atéhéq pehrápeqte ké moq séhréh arítáhiro.

¹⁶ Ahriahri iru eyoyó ke míáhiro.

¹⁷ Púreq aruqaruroro.

18 Kaweq sunúq íre kaweq sunúq ahriahri Manikánsabe, Kaweróne ateq iwíáh iwíáh atáhro. Minawé Maniká awahbeh sansáne. Ite Sísá Karáhé tagaríáh púaq mina tahnsanoro.

19 Manikáne Awanka iwíáh aitená miraoro ínawe ahqáho atého.

20 Manikáne ehweh irare kené ehwehnsabé siwiréh ariteq anetaníbo iwíáhiyeho.

21 Moke íréhra ehwéhnkákákq wehukene sansánkákákq iwíáhue tagéq peh kaweq ehwéh sehgieq kaweq sansá ambubu atíáhro.

22 Moke ahbabáq sansa pehrahro.

Páhsi parabaginai ehwéhne.

23 Maniká aru ukiréh ánínká wewega itene iru ukiq itena kaweq iwíáh aitankéhe. Wega iteiuwankakákq itene irupipeqkákákq itene inonkankakákq wahnahnaitankéhe. Itene Wahnah Sísá Karáhéga tuinagake ite íre ahbabária peh kaweqtaq míagehe.

24 Omaq itárái anínká séhréh aitankéhe. Wega irari ehwéhmé ahriahri sehgi ání púana séhréh aitená mirainawire.

25 Itene iyahnabo anímáríno, itensabé púreraitáhro.

26 Ómi mítaq Sísá tagaríáh ké mehweh arítáhro.

27 Sísá tagaríáh ké moke iragéhboq mah pahsí sáhnsáhóro. Itene Wahnah áwírue sáhnsáhóro teíúge.

28 Itene Wahnah Sísá Karáhéga ite arutaboíréna séhréh aitéhre.

2 Tésárónáika Ebeq sáhsahwe ahtebé ehwehne.

Táhmáro Tésárónáika suwahpeqte kégá Sísaga tuina tanáhráqsábé múguwahgu iwíáhéra, Wega aiq kowekuraire ue síwáhnoruwe. Poraga mi ehwéh irena mi kégá aiq pútaq ehwéh siahtebageheéna mah pahsí sehiranúwe. Wega sensabé, Péhe éhwéh pehragéq taorahoiyehboq Sísá itene Wahnahne sánsá tauntahunue sehgióro ue mah pahsí sehiranúwe.

Poraga Tésárónáika suwahpeqte ké anehe siu pahsíe.

¹ Ite apáhránító íwíq Pora, Sáira, Tímóti, míone. Itene pahsí sáhsahwe tagahro. Tésárónáika suwahpeqte Sísá tagariáh kéó, itewe Maniká Iteriboreq Sísá Karáhé itene Wahnahnseq moráráq mía míaoewe.

² Mía míaoonsabé Maniká Iteriboreq Sísá Karéhéreqka ite séhréh aitera itene iru ukiq itagéhe.

Íre kaweq sunúqkákáq Sísá tagariáh kégá wene sánsá kawerue sehgiro ehwéhne.

³ Itene iyahnabo anímáríno, Sísane sánsá aiq kawerue ahtebéq tábúsoqme sehgirowe. Itega wensabé wensabé arutaboiratéhowe. Menah peh ákáhtaq ahtebéq irutaboirurowe. Amahnága anotahtaq ahtebéq irutaboirurowe. Minayabe itensabé ahreraq matawéq Manikánsabe kaweróne ateq iwíáh iwíáhúne.

⁴ Íre kaweq sunúq mó kégá íwíoqnarotaq itega Sísane sánsá kawerue ambubu atawéq sehgirowe. Anetaníbo iwíáh íre iwíáhia peh Sísansabé aiq pútare ateq wene sánsá tábúsoqme miraowe. Minayabe ite mó kehiná suwahpeq Maniká tagariáh kéreq míonaraq itene kaweq sansá teri terinúne.

Sísaga tuinagake we íre tagariáh ké kamah arie ehwéhne.

⁵ Sísane sánsá sehgiro puara mó kégá íwíoqnahwe. Minayabe Manikánka itensabé, Kawerowe aitahnaq mókake wega wahnahnirabeq awaq miagéhe. Wega wehuke saraqme sainsuahnaraq peh tábúsoqme mirainkehe.

⁶ Manikánka peh tábúsoqme sansánue ite íwíoqnah ke ehweh págegeue kamah arinkéhe.

⁷ Sísaga íópeqté tuinagake itereq itereqne íérime parabaruankéhe. Mitaqkake itene Wahnah Sísareq wene págege íópeqté kéreqka anotah iróbínánínaakáq tuoneherawoe.

⁸ Túírataq ite Manikánsabe iuwahriehre éra Sísá itene Wahnahne ehweh íre sehgió ké anotahtaq kamah arinawire.

⁹ Kamah arinara se itene Wahnah míehrabeq ahriahri íre míaneherawoe. Wega téhrehrabeq págegeue arambehriirabeq íre míaneherawoe. Se peh iraipéq ahriahri méra síérínayabé kamah oneherawoe.

¹⁰ Sísá tuina wehekáh we tagariona ke, wensabé aiq pútare atona kegá wensabé anotahtaq iwíáh iwíáh atanéhe. Itega teiátáuna ehwéh Sísá éhwehnsabé aiq pútare uro puaq ite moq mitaq méq wensabé iwíáh iwíáh atagéhe.

Sísá tagariáh kégá wene ehweh kawerue sehgiagehéera púreru ehwéhne.

¹¹ Mókake sína tanáhráqté náneqsabé iwíáhéq itensabé púreréq, Séhréh arito ue púreraita aitaúne. Manikánka ite omaq itena, Kaweq sansánoro aítaráire. Ite Manikánsabe aiq pútare ateq kaweq arámbéhríoneheqmúne urowe. Itega moke wega teiu naneq kawerue miraigeheéna págege aito ue púreraitone.

¹² Itene anotah Wahnáh Sísá áwíq pankereq wensabé iwíáh iwíáh atageheheéq púreraitone. Wene sánsá kawerue mirairataqmé Maniká Iteriboreq itene Wahnah Sísá Karáhéreqka iteíwíq pankerera kawerowe aitera ite séhréh aitagéhe.

2

Manikáne ehwehnsabé awahrieh aní éhwehne.

¹ Itene iyahnabo anímáríno, itene Wahnah Sísá Karáhéga tuinagake itereq míageheéna tumeirankéhe. Mi tanáhráq múguwahgu iwíáhiyehoéna kawerue irageheéna teiníe.

² Mi wehekáh aiq sótaikuraire e ke míáhwe. Mó anínká iwíáhéna, Manikáne Awanka iwíáh aintaráime aiq sótaikuraire uraire. Mó anínká Manikáne ehweh síwáhnoréna, Ai q sótaikuraire uraire. Mó anínká péhenéna, Ite Porarehga páhsiipéq mi wehekáh aiq sótaikurai ehwéh aiq sehiranurowe uraire. Sene ehweh írátíówana iwíáh kikirirana irupipeq íre kawerínehboq Sísá aiq tutaire uro ehwéhnsábé íre aiq pútare arítáhiro.

³ Péhe éhwéhnsábé aiq pútare arítéhboq írátíáhiro. Sísá tuina wehekáhmé íre pehipi tuinawire. Írakaumo. Ebeqme áhnte saiyo kegá Sísane sánsá suera wensabé ahqáho ataneherawoe. Mitaqkake Manikáne ehwehnsabé awahrieh anímé, iraipéq míanaína anímé ábóraraginawire.

⁴ Áhnte kegá, Mina itene maniká míre éra iwíáh iwíáh atáhwe. Ábóraragína anínká moke mi naneqsabé ahqáho inawire. Minawarimé abehq nánere éna wenáwíq pankerena ínébataq

anotah aní múge inawire. Manikánsabe iwíáh íwíáh atona nahtápéq kiwéna, Íné Maniká múge inawire.

⁵ Iteba míarautaq mah ehwéh aiq teiátáuge. Minawé aiq ibitagiro?

⁶ Mi aní amahnága íre ábóraq míahrahinsabé tagaríáhwe. Manikánka mi tanáhráq aiq awehraq mire íwíáhínaraqmé we ábóraraginawire.

⁷ Amahnága ahkaragára sansámárimé peh kopipéq kéhre. Ahkaragáraga saiqnaríéh ánínká pokínaraq mi sansá ábóraraginawire.

⁸ Téhwe Manikáne ehwehnsabé awahrieh anínká ábóraragínana anehe Sísa tuinae. Itene anotah Wahnáh téhreh naneqkákáq tuinaraq wene áwéhipeqté éúqká mi aní tabiqsuankéhe. Téhreh naneqka mi aní íre kaweraruanawire.

⁹ Manikáne ehwehnsabé awahrieh aní sínaraq owainawanka págege atahna puana wega péhe ótáq sánsánkákáq íre miraorahi sansánkákáq mirainawire.

¹⁰ Mi anínká áhnte ahbábáq sánsá miraéna iraipéq pokira keyábé wene péhe sánsánsábé, Aiq pútare aintáhro aritanawire. Sega aiq pútaq ehwéh Manikáne kawerarite ehwehnsabé suwahríáhna puara mi aniné péhe sánsánsábé aiq pútare atera iraipéq pokigehe.

¹¹ Minayabe Manikánka sene iwíáh íre kaweraritanae. Sega aiq pútaq sansánsábé, Ite iuwahriehre ira puana Manikánka péhe sánsánsábé aiq pútare atáhro inae. Minayabe se péhe sánsánsábé aiq pútare atagéhe.

¹² Sega aiq pútaq ehwéhnsábé íre aiq pútare atera peh ahbabáqsabe suwahbáhna puana Manikánka anotah ehwéh aritena sainsuanawire.

Manikánka ite meirena kaweraitankeheéna aiq omaq ito ehwéhne.

¹³ Itene iyahnabo anímárimo, Manikánka itensabé arutaboiraitéhre. Itega íre ibitarusa peh itensabé iwíáhéq wensabé iwíáh íwíáh atone. Wega ite meirena kaweraitankeheéna téh omaq itowana Wenawanka ite kaweqtaq míageheéna moq omaq itowe. Itega wene ehwehnsabé aiq pútare atáro puana Manikánka kaweraitáaire.

¹⁴ Itega teiátáúna ehwéh aiq pútare aitáronsabé itene Wahnah Sísa Karáhé téhrehnkákáq míéhraqbeq pokigeheéna omaq itowe.

¹⁵ Minayabe íwáhnorurauna sansá ambubu atíáhro. Itene iyahnabo anímárimo, mi sansá íwéhipeqté éhwéhnkákáq páhsiipeqté éhwéhnkákáq íwáhnoruraune. Mi ehwéh kawerue ambubu atíáhro.

16 Itene Wahnah Sísa Karáhéreq Maniká Iteriboreqka itensabé sirutaboíroye. Segá itene irupipeq aiq kaweraitároyansabé itene irupipeq ahriahri eyoyóinae. Ité séhréh aitera oga mía míaoheqmúne íwíáh aítárooye.

17 Itega kaweq arámbéhríeq kaweq ehwéh irarigeheéra sega ite kawerue séhréh aitera págege aitagéhe.

3

Manikánka ite séhréh aítankéhboq púreraitáhro i ehwéhne.

1 Itene iyahnabo anímáríno, mó ehwéh kéhre. Sísa itene Wahnahne ehweh abae aginkehboq itensabé púreraitáhro. Itega mi ehwéh téh írátótaq kawerue íreq ambubu atiarowe. Mó kegá mina onserahnigehboq púrerarítáhro.

2 Sípane ehweh teriunaraq mi ehwéhnsábé mó kegá aiq pútare atáhwara mó kegá íre aiq pútare atáhwe. Íre aiq pútare atáh ké ahkaragára ahbabáq kega iubiýehboq púreraitáhro.

3 Itene anotah Wahnáhnká anetaníbo íwíáh íre íwíáhia peh kawerue wahnahnaitankéhe. Owainawanka ite ahbabáraitéhnehoéna itene anotah Wahnáhnká séhréh aitena págege aítankéhe.

4 Sehgióro urauna ehwéh aiq kawerue sehgiówe. Itega íwíáhúnawe, Mókakeakáq kawerue sehgiówe íwíáhúne. Itene Wahnahnka mi íwíáh aitéhrana irupipeq kawerire.

5 Itene anotah Wahnáhnká íwíáh aítahnaq Manikánka arutaboíri sansá iahtebagehe. Sísa Karáhéga wene arambehri ambubu atawéna kawerue sehgiunserah miraigehe.

Ómiga arambehrioro i ehwéhne.

6 Itene iyahnabo anímáríno, itene anotah Wahnáh Sísa Karáhé áwírue teiníe. Táhmaro Sísa tagaríáh kégá taorahoéra íwáhnorurauna ehwéh anterúáhwe. Mina tahnsa kéreq íre miahro.

7 Ite tagaríáhmé iteba míaraunaraq íre taorahouraune. Itega miraurauna serahnoro.

8 Iteba míaraunaraq itene tópah pehipi íre naraune. Írakaumo. Inokáhpeqkakáq wéhékáhnkakaq págegeue arambehriuraune. Iru págege aitéhoéq íre ineh inehia itene táhutahuqsabé arambehriuraune.

9 Íwáhnorúnayabé itega táhutahuq náíéro irarurauno? Írakaumo. Náíéro íre iraruraune. Itega arambehriurauna sansá tagéq mina tahnsanigeheéq mirauraune.

10 Iteba míaraunaraq mahraréq, Arambehriyabé taorahoi aní tópah íre náíéro uraune.

11 Amahnága ite táhmaro peh taorahoéq íre arambehriowe. Peh íre itereq wehgariraq irare irareowe. Minayabe mó kegá teiátówaq írátáúne.

12 Itene anotah Wahnáh Sísa Karáhé áwírue taoraho keyabé mah ehwéh teriéro aitone. Mahraréq, Itene táhutahuq mewe nagehboq tabasíwe méq kawerue arambehioro teriéro.

13 Itene iyahnabo anímárino, kaweq sansá miraéyabe taorahoiyehboq peh ahriahri mira aruqaruroro.

14 Mah pahsípéqté éhwéh anteruahna aní peh áwé tagahro. We ayehitawiankéhboq pehragéq weba íre kowíáhro.

15 We naruo aní míre íwíáhiyeho. We iteruwahrah aní púana wega tábúsoqme iwíáhinkehboq peh kaweq sansánúno págegeue teawéro.

Iru ukiq itahráhi ehwéhne.

16 Itene anotah Wahnáhmé iru ukiq itahráhi aníne. Kaweq sunúqkákáq íre kaweq sunúqkákáq ahriahri wega itene iru ukiq itahráhire. Wega itene iru ukiq itena iteba mía míainkehéq púrérúne.

Porane páhsi parabagínai ehwéhne.

17 Íné Poraga amahnága ínénéne niahtate mahna parabagínai ehwéh sehiranuge. Moke ínégá íátáu pahsí mahna tahnsa séhírá káráire. Mahna tahnsa séhírámé peh ínénéne sehírá míre.

18 Itene anotah Wahnáh Sísa Karáhéga ite moke séhréh aitéhre.

1 Tímóti Ebeq sáhnsahwe ahtebé ehwehne.

Tímótine anowawé Asiu iní míowana wenabowe nahnso aní míowe. Poraga Tímóti áwáhnorúwana wega Porane ehweh tábúsoqme sehgiuwe. Mah pahsíépéq Poraga Tímótinsabé mahrarue teawena, Péhe éhwéh irare keyábéwé, Manikánsabe iwíáh iwíáh ate sansánsábéwé, Sísá tagariáh kéréq wahnahno keyábéwé, Sísá tagariáh ké síwáhnoréna kaweq sansá sehgieyabewé, orenínsó kéweinínsó séhréh ariteyabewé, tauntahunue arambehriéyabewé, móneyabé kawerue iwíáhéyabewé, áwáhnorúwe. Poraga mah éhwéhnkákák mó éhwéhnkákák mah pahsíépéq sehiranúwe.

Poraga Tímóti ebeq awu pahsíe.

1 Tímóti, íné Porane páhsi sáhnsahwe tagáhno. Sísá Karáhéreq Maniká ite kaweraitéh ánínseqka, Sísá éhweh kosíwáhnorúno aintera eqmaq núwátóye. Mókake Sísá Karáhéba kaweq matábúrápéq oga mía míaonehe iwíáhúne.

2 Ínéga Sísá éhweh áwáhnorurautaq ahtebarona puah are nénahni úkurone. Maniká Iteriboreq Sísá Karáhé itene Wah-nahnseqka are séhréh atera sirutaboiratera arene aru ukiq atagéhe.

Péhe éhwéhnsábé ahqáho ataneheqmúne i éhwéhne.

3 Íné Másérónía marákórápéq pokinaurautaq arensabé, Épésá suwahpeq míahno éna amahnága moq mitaq míahno teawúge. Táhmaro areba míáh kégá péhe éhwéh síwáhnorowe. Arega mi keyábé, Itene péhe éhwéh mó síwáhnoriyehboq túbáh agoro terio.

4 Áwahe ehwehnikakák sigaqnaréh síwíqmari iwíáho éhwéhnkákák síwáhnorowara írah kégá ehwehowe. Mina tahnsa éhwéhnkákéwé peh múguwahgu iwíáh aritahnara Manikáne sansá íre ahtebahrahowe. Minayabe, Túbáh agoro terio. Sísansabé aiq pútare atéhranka ahtebahrahowe.

5 Kawerue síwáhnorinaraq íréhra kegá ahbabáq íre miraia sirupipeq mó keyábé sirutaboiraritagéhe. Sirupipeqté áhbábáq sánsánsábé íre sirutaboiréra peh kaweqtaq míéhansabe sirupipeq pehwehrue míagehe. Sísansabé aiq pútare atéhra puara mó keyábé sirutaboiraritagéhe.

6 Táhmaro kegá mi kawéq sánsá sinehepeq suera peh seyene iwíáhéra peh abehq éhwéhmárinowe.

7 Sega Manikánka sehgióro ú ehweh síwáhnoréyabe suwahbówe. Ite aiq ahtebóne íwiáhéra síwáhnoro ehwéh sirupipeq íre irasa pehipi irare irareowe.

8 Ite tagarionawe Mósísiga sehgióro ú ehwehniká wehukene ahabábq sansa sokigiorahi ehwéhne. Mi ehwéhniká ahabábq sansa sokigi inkeheéna Manikánka mi ehwéh omaq atowe. Mi ehwéhniká mirainaraq aiq kaweq ehwéhne atone.

9 Mósísiga sehgióro ú ehwehmé íre peh morá kaweq keyábé sehgióro irarúwe. Írakaumo. Wene ehweh anterúáh kéwé, píribahri kewé, Manikánsabe suwahrieh kewé, ahabábq kewe Manikáne sansánsábé suwahriehre éra peh mah marákóipéqté sánsá sehgió kéwé sinoibo subiq súáh kéwé mó ke subiq súáh kéwé moke mina tahnsa keyábéwé mi ehwéh irarúwe.

10 Mó kené ahre weh abarijira kewé wehukeníká mó áwáhu wehukení ahkaragára sansá mirao kewé mó kené animári aebóo kewé péhe éhwéh irare kewé mó keyábé péhepehe aritewé moke mó íre kaweq sansá mirao keyábé Mósísiga sehgióro ú ehweh teriuwe. Moke mina tahnsa ahabábq kégá aiq pútaq ehwéh anterúáhwe.

11 Aiq pútaq ehwéhme íre mó ehwéhne. Írakaumo. Peh morá Manikánka korerio teniátái ehwéhne. Ínéga wene kaweq ehwéhme teriú aní múge. Mi ehwéhniká, Maniká págege aninéna anotah tehrehraheq mía míai aníne teíre. Minayabe íwiáhéna wensabé íwiáh íwiáh atóge.

Manikánka wensabé arutaboirúnsabe Poraga kaweróne ato ehwéhne.

12 Itene Wahnah Sísa Karáhéga wene arambehri mirainkeheéna eqmaq núwátáire. Ínéga kawerue arambehrinawire íwiáhéna págege aintaráire. Minayabe kaweróne atóge.

13 Íné Sísa íre tagariarautaq íné wene naruo aní míarauge. Wene naruo aní ména wensabé áwioqnéna éhruru ataráuge. Wensabé íre aiq pútare atena peh múguwahgu aní ména mi ahabábáuruga wega ínénsabe arutaboiraintena insahwé aintaráire.

14 Itene Wahnah Sísa Karáhéga íwiáh aintena íné anotah sehréh aintarái puana wensabé aiq pútare atena nirutaboirurauge.

15 Ahabábqka ite saiqnariaraitaq Sísa Karáhéga ite meirena kaweraitanieéna mah marákóipéq tumíowe. Tumío ehwéhme anotah kawéq éhwéh púaq ómiga aiq ahtebahrahúne. Ahtebéq aiq pútaq ehwéhne irarúne. Áhnte ahabábq ké míáhwana ínéga ahabábq aní míaraugana néne ahabábqka moke mó kené ahabábq kiotaikuraire.

16 Kiotaikurairara mah kehiná kéhínánká, Sísá ahriahri uwaresa ání miéhre tagageheéna wega ínensabe arutaboirena kaweraintáráire. Kaweraintáráirara wehukega íné tagéra iwíáhéra, Ite moq kaweraitahráhire éra aiq pútare atéhrensabé oga mérapeq awaq miagéhe.

17 Manikámé we mía míai Wahnáh mire. We íre pukorahi aníne. Wehukene siuranka Maniká íre tagahrahowe. Webataq Manikáne. Ahriahri we anotah Wahnáh miéhre éq wenáwíq pankereq wensabé iwíáh iwíáh atone. Aiq mire.

Ahbabáq sansansábé ahqáho ate peh kaweq sansá sehgio i ehwéhne.

18 Tímóti, are nénahni úkurone. Manikáne ehweh iraruro kegá are éhweh irarurowe. Minayabe sehgie sansa teawiníe. Sega iraruro ehwéh ahreraq matawé ahbabáq sansansánsábé anotahtaq ahqáho ate Manikáne arambehri tauntahunue sehgio.

19 Manikáne sansá ambubu atawé kaweqtaq miéhnaqme arene aru ukiqme míaniewóne.

Táhmáro kegá ahbabárera siru págegeuronsabé anetaníbo iwíáhéra Sísane sánsá sinehepeq sutowe. Sinehepeq sutonsabé abehq úkurowe.

20 Mina tahnsanuya anité sensiwíq Íménéúsireq Árékásántareq miéhye. Sega Manikánsabe éhruruuyansabé owainawanka anotahtaq kamah arinara siahtebageheéna owainawapa míah tao arítóge.

2

Ómi keyábé púrerarítáho i ehwéhne.

1 Téhwe sehgie ehwéh teawiníe. Ómi keyábé mahraoro terio. Manikánsabe kaweróne ue iwíáh iwíáh ateq mah kehiná kéhínánsábé iwíáhue púrerarítáho. Manikánka séhréh aritankéhboq púrerarítáho terio.

2 Ite pehwehweh méq tabasíwe méq kaweqtaq míanehboq wahnah kereq anotah anímárinseqsabé púrerarítáho terio.

3 Minawé kaweq sansáne. Manikámé ite kaweraitéh áni púana mi sansá miraúna keyábé awahbehre.

4 Wegá moke mah kehiná kéhínánká aiq pútaq ehwéh ahtebéyabe awahbehre. Ahtebehrataq wega kaweraitahráhire.

5 Manikámé peh morá aníne. Wehukega Maniká tagariageheéna mibeq mahbeq arítéh ánimé peh morá Sísá Karáhé miéhre.

6 Ómi ite insahwé aitanieéna awehraq tanáhráq itene ahbabáqsabe pukúwe. Pukúnsabe Manikánka ite sokigiéna, Moke mah kehiná kéhíná kaweraiteyabe nuwahbehre uraire.

⁷ Mi ehwéh síwáhnorinkeheéna Manikánka eqmaq núwátáire. Íné íre péhenia peh aiq pútariahnsanuge. Nahnso kegá aiq pútaq ehwéh írera Manikáne sansá ahtebageheéna koreri terinúno éna eqmaq núwátáire.

⁸ Íné nuwahbeh sansá teawiníe. Arega ómi kehiná suwahpeqte wéhyábé síwáhnoré mahraré, Weho, ibiahnsanome ehwehome pehragéq peh kaweqtaq méq iyahnkara pankeqme púreroro ue síwáhnorúno.

Ahreronsábé kaweqtaq míáhro arito i ehwéhne.

⁹ Mó ahréró síwáhnoro ahréróno, tabasíwe méq kawerue inerinerue míáhro. Áhnte awahriq naneq pehragéq peh ábéráhna korósi sukiwe míáhro. Pásésuqme áhnte moné tahnsa korósiwé awahriq naneqmarínsábé íre iwíáh iwíáhoró.

¹⁰ Íre iwíáhéq peh Manikáne ehweh sehgieq mó naneq mó naneq kaweq arámbéhríoro. Íre korósi peh itega kaweq arámbéhríome itene awahriq naneq tahnsa kéhre. Íné Manikáne sansá tagaríóge irari inínká miraínaraq aiq kawerinae.

¹¹ Momiwíorabeq ahreronká íre ehwehnia peh ehiya méra Manikáne ehweh kawerue írera ahtebagehe.

¹² Momiwíorabeq ahre inínká weh wahnahnue síwáhnorineho. Írakaumo. Síwáhnorinehboq peh ehiyamé ehweh irankéhe.

¹³ Ahrerono, irátíáhro. Téhwe Manikánka Éhráma mirarena anehe wene ahre Íwi mirarowe.

¹⁴ Éhrámaga owainawane péhe éhwéh íre aiq pútare atowe. Írakaumo. Peh wene ahrega owainawane péhe éhwéh irena Manikáne ehweh anteruowe.

¹⁵ Ahre inínká Síसानe sánsá ambubu atawéna mó keyábé arutaboirena kaweqtaq ména tabasíwe míahnaraqmé aiq kaweq sansáne. Mina tahnsa inínsónká ani maqmaréhrataq Manikánka kaweraritankéhe.

3

Peh kaweqtaq míáh kégá Sísa tagaríáh kéréq wahnahnoraho ehwéhne.

¹ Sísa tagaríáh kéréq wahnahnéyabe awahbeh anímé anotah kawéq arámbéhrí miraéyabe awahbehre. Minawé aiq pútaq ehwéhne.

² Sísa tagaríáh kéréq wahnahné arambehri miraéyabe awahbeh anímé peh kaweqtaq mía míai anínká wahnahnorahire. Peh morá áhré matiéh anímé, tabasíwe míéh anímé, uwaresa anímé, tábúsoqme iwíáhi anímé, nahnso mehwehue kiraboi anímé, Maniká awahbeh sansá kawerue síwáhnororahi anímé, peh mina tahnsa anínká Sísa tagaríáh kéréq wahnahnorahire.

³ Mi arámbéhrí íre wahnahnorahi anínsábé teawiníe. Píah néna múguwahgu aruqaruri anímé, móneyabé arutaboiri anímé, tobek aruqaruri anímé, ehweh aruqaruri anímé íre wahnahnorahire. Peh uwaresa ánímé wahnahnorahire.

⁴ Wene ani ahre kawerue wahnahni anínká Sísá tagariáh kéréq wahnahni aní míahrahire. Sibowáné ehweh íre irasa pehipi anterúáh ánímáriné sibowáwé íre wahnahnorahire.

⁵ Wene ani ahre íre kawerue auráq matiahnaraqmé Sísá tagariáh kéréq árahue kawerue wahnahnorahiro?

⁶ Peh amahnága Sísansabé aiq pútare atéh ánínká íre wahnahnorahire. Peh amahnága aiq pútare atéh ánínká wahnahnínaraq píribahriéna, Íné anotah aní múge íwíáhinabomo. Íwíáhinaraqmé Manikánka naho owainawa kamah awunserah kamah awinawire.

⁷ Sísá íre tagariáh kégá, Peh kaweq aníne atáh ánímé Sísá tagariáh kéréq wahnahni aní míahrahire. We íre kaweq aní mire íwíáhirataq sega éhruruirana owainawanka mi aní saiqnarianawire.

Peh morá kaweq sansáno ke Sísá tagariáh kéné morábí matiáh ménsáméhnsátáq wahnahnoraho ehwéhne.

⁸ Peh kaweqtaq méra kaweq iwíáho kegá Sísá tagariáh kéné morábí matiáh ménsáméhnsátáq wahnahnorahowe. Píah naruqnaruro kewé, mó kené ménsámehnsánsabe aigará pabeki kewé íre wahnahnorahowe.

⁹ Siru ukiqme méra peh Manikáne sansá kawerue ambubu atiáh kégá wahnahnorahowe.

¹⁰ Téhwe pehgáriq arámbéhrí sieq áhwárawe tagahro. Tagehrataq kawerue arambehriéra kaweqtaq mía míairataq morábí matiéhra mensáméhnsátáq wahnahnorahowe.

¹¹ Sene ahrero moq peh kaweqtaq mía míao inínsó míéhrataqmé sensuwehqsonka wahnahnorahowe. Sene ahreronká péhe éhwéh íre aritera peh tabasiwe míéhrataqmé sensuwehqsonka wahnahnorahowe. Sene ahreronká íre sibitarusa peh kaweq arámbéhríéra mó ke séhréh aritéhrataqmé sensuwehqsonka wahnahnorahowe.

¹² Peh morá áhré matiáh kéwé sene ani ahre kawerue wahnahno kewé mi arámbéhríráq wahnahnorahowe.

¹³ Sísá tagariáh kéné wahnahnka kawerue wahnahnotaq tagah kegá sensíwíq pankeráhwe. Sensíwíq pankeráhwara kawerue wahnahnéra íre áhreia Sísá Karáhé éhweh pahsuqme teriéwe.

Manikáne sansá áwahewé anotah naneq mire i ehwéhne.

¹⁴ Pehgáriq tanáhráq areba koraganie íwíáhéna mah pahsi sehiranue áwúge.

15 Areba íre apubúue konaraq arega Sísa tagariáh kégá momiwíirabeqte sánsámé Manikáne animárínsábé ahreraq matiankeheéna mah pahsi sehiranue áwúge. Maniká oga mía míaira q ite Sísa tagariona ke wene animarí míone. Awankátate nah pegiqmáráhnserah ite Sísa tagariona kégá momiwíorabeq aiq púta q ehwéh pankerone.

16 Ite kawerue tagarionawe Manikáne kaweq sansá nahomé kopéq kowana Sísa tutai puana amahnága ábóraragire. Wene sánsá áwahewé anotah nanere. Minayabe mah igónkónká aiq mahraréna, We wehukení úkúwara wehukega we tagowana Manikáne Awanka wene sánsá peh kaweq sansáne atowe. Íópeqté kégá moq we tagowe.

Manikánka wene kaweq matábúrápéq tumerena, Mahta q anotah Wahnáh ání míahno atowe.

Mó kégá we éhwéh mah kehiná kéhíná míáhrabeq teriéwara mah marákó márakóipéqté íráh kégá wensabé aiq pútare átáhwe ire.

4

Péhe éhwéhnká wehukene iwíáh íre kawerarítéhre i éhwéhne.

1 Anehe tanáhráqmé táhmaro kégá wahnsane péhe éhwéh irera sehigigéhe. Mó kégá owainawamariné ehweh síwáhnorirara irera Sí sane sánsá suagéhe. Minayabe Manikáne Awanka aiq pahsuqme iraruraire.

2 Péhe éhwéh irera sirupipeq múguwahgu agéra ahbabáq sansansábé íre siyehitáhnara peh péhe éhwéh síwáhnorigehe.

3 Péhe éhwéh síwáhnoréra, Mahbiga ahre mewe weh úkiyehboq peh itaq mahbigáú mía míao ro éra mó naneq tahutáhúq órira míre ahriahri awehrioro éra síwáhnorigehe.

Moke táhutahuqme Manikánka aiq mirarowe. Minayabe wensabé aiq pútare atera aiq púta q ehwéh írátíáh kégá wensabé kaweróne atera mi tahutáhúq pehipi nahwe.

4 Moke Manikánka miraro naneqme aiq kaweq nanere. Minayabe itega íre awehria peh wensabé kaweróne ateq pehipi nanehe.

5 Manikánka moke táhutahuq nah naneq mire insabé itega wensabé kaweróne atona puaq íre awehria pehipi nóne.

Poraga Tímótinsabé Sí sane kaweq arámbéhrí ání míahno ato éhwéhne.

6 Arega mah ehwéh Sísa tagariáh ké síwáhnorinaraq Sísa Karáhéne kaweq arámbéhrí ání míankehe. Ai q pútare atahna éhwéhnká are págege atáráirah kaweq sansá ambubu atiarone.

7 Ahbabáq áwahe ehwehmé, múguwahgu ehwéhmé pehragáho. Peh Manikáne kaweq sansá miraúno.

8 Wehukene ayahnsa págege arite sansamé ákáhtaq kaweq sansáne. Manikáne kaweqtaq mé sansámé anotah kawéq sánsáne. Wene sánsá sehgió kégá amahnága oga miáh tánáhráqkákáq mókakeakákáq oga mía míaoneherawoe.

9 Mah ehwéhmé aiq pútaq ehwéh míre. Ómiga irera aiq pútare atéhrataqmé aiq kawerinae.

10 Maniká oga mía mía anínéna moke mah kehiná kéhíná merirena kaweraritahrahire. Wensabé aiq pútare atáh ké aiq kawerarítéhre. Minayabe aiq pútare ateq págegeue arambehriúne.

11 Mah ehwéhmé síwáhnoré, Kawerue sehgióro terio.

12 Are íre anonani míahnayabé mó kegá awiréh atéhrataq ahqáho arito. Peh kaweq ehwéh iraré kaweqtaq mía míae mó keyábé arutaboírúno. Aiq pútare atahna sansá ambubu atawé peh kaweq sansá miraúno. Sísa tagaríah kégá are tagéra arene sánsá miraigehboq teawú éhwéh sehgio.

13 Areba íre apubúue konaraq wehuke míáhtáq Manikáne ehweh sáhnsahwe pahsuqme kawerue síwáhnorúno.

14 Aboawah wehgá siyahnkaratáté arenaneq táhtoréra Manikáne Awanka iwíáh arítarái ehwéh irarurotaq Manikánka págege atáráire. Sega iraruro ehwéhmé kawerue ahreraq matawé sehgio.

15 Arene arambehri kawerue miraúno. Ómiga tagéra kaweq sansáne íwíahigehboq teawú éhwéh ambubu atawé sehgio.

16 Arerensabéákákáq arega síwáhnoróna ehwéhnkákákáq auráq matiahno. Teawú ehweh ambubu atawé sehgio. Mirainaraqmé íre arebataq áhnte arene ehweh íráh kéreq moq oga mérapeq awaq miagéhe.

5

Poraga kaweq siwáhnoré sansa Tímóti teawu ehwéhne.

1 Arega aboawah wehreq orerónseq ehweh terínaraq píribahriinehboq arenabouránsábé tábúsoqme ehwéh teawenanserah pehwehrue terio. Mahbireq o menáhwénseqsabé arenábáq áwáhnorónanserahnue kawerue síwáhnorúno.

2 Aboawah ahrérónseq orenínsónseq arenanoura auráq matawé séhréh atahnanserahnúno. Ahre ahrariyabé arenanahno auráq matawé séhréh atahnanserahnúno. Sene sinonkataq táhtoréhnehboq pehragé séhréh arito.

Kéweinínsó kiraboé ehwehne.

3 Íre aninkákákáq óréní kéweinínsábé kaweq sansánúno.

⁴ Kéweiní wene aninseq anahwareq miéhrrataq sega auráq matawéra kiraboigehe. Sinoiboga sene animári ebeq kirabouronsabé se ore orení úkirataq sene animárinká se kiraboigehe. Sene káironaní kiraboéyabe seyene arambehrie. Minawé Maniká awahbeh sansáne.

⁵ Íre aninkákáq anahwankákáq kéwéinímé orení úkínarag wega iwíáhéna, Manikánka séhréh aintankéhe ire. Minayabe wega wéhékáhnkakaq inokáhpeqkakáq Manikánsabe, Íné séhréh ainto éna púreq aruqarurire.

⁶ Mah marákóipéqté náneqsabé arutaboíréna peh we awahbeh naneq sehgi kéwéinímé pusa aní tahnsa miéhre.

⁷ Minayabe kéweinínsónsábé mah ehwéh kawerue síwáhnorúno. Sega kaweqtaq mía míairataq mó kegá se íre síéhruruigehe.

⁸ Wehga wenawahrahreq wene káironanínseq íre auráq matawéna kiraboiínaraq Sípane sánsá aiq anterúéh púana antah ahbábáq sánsánire. Mi ahbábáqká Sísa íre tagariáh kéné ahbabáq aiq kiotaikire.

⁹ Sísa tagariáh kégá morábí kiraboigehboq kéweinínsó síwíq sehiranúno. Orenímé 60 opéq sotaiki orenímé peh morá wéhrráq míarai inímé wenáwíq sehiranare kirabooro arito.

¹⁰ Mó kegá, We kaweq arámbéhrí mira aruqarururai iní mire atáh inímé kirabooro arito. Wene animári kawerue sóránkirai inímé, nahnso mehweh aritena kirabourai inímé, Sísa tagariáh kégá íre wahtopeqte surowana sigará pabeq pabeq arítarái inímé, suwahre ke soberurai inímé, mó ke kawerarítarái inímé mina tahnsa kaweq arámbéhrí mira aruqarururo kewéinínsó síwíq sehiranúno. Mina tahnsa inímé orení úkínarag Sísa tagariáh kégá morábí kiraboigehe.

¹¹ Kiraboírataqmé o ahré kéwéinínsó síwíq íre sehiranúno. Téhwe Sísa Karáhéne arambehri miraonehegmúne iraréra anehe mi arámbéhrí sinehepeq suera wehkigehe.

¹² Mirairataqmé seyene ehweh anterúáhnsábé itene Wah-nahnka ehweh aritankéhe.

¹³ Sega taoraho ke úkéra mó kené nahtapeq poku pokuéra íre sereq wehgaq naneq mire éra éhruruirataq sensíwíq pehragáhnno. Mina tahnsa kewéinínsó síwíq íre sehiranúno.

¹⁴ Íné teriúmé o ahré kéwéinínsónká mó wehkéra ani maqmarera kawerue sóránkírataqmé kaweq sansá mire. Kaweq sansánowara itene naruoga sene kaweq sansá tagéra íre íéhruruorahowe.

¹⁵ Táhmaro kewéinínsónká Sípane sánsá sinehepeq suera owainawa kérowe. Minayabe tagariáhwe.

¹⁶ Sísa tagariéh íninká wenawahrah kewéinínsó kirabo arito ato. Sísa tagariáh kégá kéweiní kórení wene iyahnabo íre miéhrrataq wahba kirabo atahro arito. Peh morá sensuwahrah

íre miáh kéwéinínsómé Sísa tagariáh kégá wahba kirabo ari-tahro arito.

Sísa tagariáh kéréq wahnahno ke séhréh ariteq náriéro i ehwéhne.

¹⁷ Sísa tagariáh kéréq wahnahno kegá kawerue wahnahni-rataq sensiwiq pankereq awehraq apéq nári nárinoro terio. Segá Sísa éhweh tei teinéra íwáhnorirataqmé anotah iwíáh íwíáh ariteq awehraq apéq nári nárinoro terio.

¹⁸ Minayabe Manikáne ehwehnka aiq mahraréna, Káhoga sera sombirah arámbéhríinaraq wene áwéhraq íre músú atáhro. Pehipi nankehe ire.

Wene ehwehnka mó mahraréna, Ite séhréh aitéh áni awehraq apéq náwéro ire. (*Lo 25.4; Mátyu 10.10; 1 Kórína 7.9*)

Mina onserah Sísa tagariáh kéréq wahnahno kegá kaweruwe arambehriirataq awehraq apéq nári nárinoro terio.

¹⁹ Peh morá áninká Sísa tagariáh kéréq wahnahni anínsábé ehweh atahnaraq mi ehwéhmé íre iro. Téhranitégábópoq apahránítógábópoq ehweh atéhrataq sene ehweh iwíáhue tagáhno.

²⁰ Wahnah anímárinká ahbabárirataq áhnte wehuké momiwíorabeq mó wahnáh áni mó wahnáh áninue ehweh arítáhro terio. Mó wahnáh kégá irera áhreéra kaweqtaq mía míaigehboq ehweh arítáhro terio.

Poraga Tímótinsabé miraúno i ehwéhne.

²¹ Peh morá sánsá ómi keyábé miraúno. Anotah anínseq arenawahraheq mó sansá miraé moke mó ke mó sansá miraé anotah íre kawerinae. Ómi keyábé peh monseráhnue iwíáhue saraqmaro. Manikánseq Sísa Karáhéreq Manikánka omaq sito íopeqté kéreqka tagariáhwe. Segá tagariáhtáq mahna teawú éhwéh sehgio pahsuqme teiúge.

²² Sísa tagariáh kéréq wahnahni aní míankeheé íre apubúue ayahnkara táhtoqme omaq ato. Mó aninká ahbabárinaraq arega moq mina tahnsaninehboq peh kaweqtaq mía míáuño.

²³ Are awahreé arupipeq érinabé íre peh morá wání náhno. Náhníaq sera anonkakaq pehgáriq náhno.

²⁴ Mó kené ahbabáq ábóraq kéhrara tagah kegá ehweh arítáhwe. Mó kené ahbabáq amahnága íre ábóraq kéh púana peh mókake ábóraq kanawire.

²⁵ Mina inserah wehukene kaweq arámbéhrí ábóraq kéhre. Kaweq arámbéhrí íre apubúue ábóraq kahnaraq minaakaq mókake ábóraq kanawire.

6

Arambehrio keyábé kawerue arambehrioro i ehwéhne.

1 Sísá tagaríáh ké arambehri keyábé mahraré, Itene wahnah kené ehweh kawerue ireq sensíwíq pankeráhro arito. Itene wahnah kegá itene sánsá tagéra Manikáne ehwehnsabé ahqáho atera wenáwíqsabe éhruruiyehboq kawerue arambehri-oro arito.

2 Arambehriraq atéh ánínká Sísá tagariahnaraq wene arambehri ánínká iwíáhéna, Íné arambehriraq intéh ánímé nánuwah tahnsá miéh púana peh taoraho arámbéhrínie iwíáhhineho. Írakaumo. Kawerue iwíáhinkehboq mi aní áwáhnoruno. Mi anínká arambehriraq atéh ání arutaboírue séhréh atena kawerue arambehriinkehboq áwáhnoruno. Arambehrio kegá mira iwíáhirataq sega anotah kawéq arámbéhrío ke míagehe.

Móneyabé arutaboírome ahbabáq áwahe wíre i ehwéhne.

Wehukega kaweq sansá miraigehboq teawú éhwéhmé ahri-ahri síwáhnoré kawerue sehgióro arito.

3 Itene Wahnah Sísá Karáhéne aiq pútaq ehwéhnká Manikáne sansá kawerue íwáhnorire. Mi ehwéh suena peh mó ehwéh áwáhnori animé

4 we píribahri aní ména peh íre írén ání míéhre. Peh ehwehéyabe awahbeh aní míre. Wega síwáhnorirara wene ehweh íráh kegá mó keyábé íre kaweq iwíáhéra ehwehéra síéhruruéra

5 tobéhéra ahbabáq iwíáhowe. Ahbabáq iwíáhéra aiq pútaq ehwéh íre irera peh múguwahguowe. Múguwahguonsabé péhe iwíáhéra, Ite Manikáne sansá sehgiunayabé áhnte ménsáméhnsá pehipi meyanehéqmúne iwíáhowe.

6 Manikáne sansá sehgiunaraq wega áhnte kaweq naneq náí náinire. Ménsámehnsánsabe íre irutaboírria peh wega náí naneq awehraq kéhre iwíáhúnaraq itene iru ukiréhre.

7 Iteinoréhga maqitáhtáq íre ménsámehnsánkakaq maqitáhwe. Ite pukonaraq íre itene ménsámehnsánkakaq meweq pukoneheqmúne.

8 Minayabe táhuthuqkákáq korósiakákáq kahnaraq, Aiq awehraq kéhre iwíáhoneheqmúne.

9 Áhnte moné meyanéhe iwíáho kéwé ménsámehnsánsabe sirutaboíro kewé ahbabárorahowe. Sirutaboíro naneqka kahnkapi wah paríéhnserahnire. Se sirutaboíro naneqka ahbabáraritéhre.

10 Móneyabé arutaboíré sansamé ahbabáq áwahe wíre. Móneyabé sirutaboíro puara táhmaro kegá móne meyanehéera Sísane sánsá sinehepeq sutowe. Minayabe sirupipeq anotah uméh meyáhwe.

Oga mía mía sansá ambubu atawé sehgio i ehwéhne.

11 Are Manikáne ani móne. Wene ani míahnayabé ménsámehnsánsabe arutaboíríneho. Moke íre kaweq sansá

anehepeq suo. Kaweqtaq mé Maniká awahbeh sansá sehgio. Manikáne ehwehnsabé aiq pútare ate mó keyábé arutaboírúno. Kaweq sansá págegeue sehgie uwaresa áni miahno. Mi sansámárínsabé arutaboíré sehgio.

¹² Árésísii anínká, Íné kiotaikinauge íwiáhéna pehbeheráh pokire. Mina inserah arega Sísane sánsá ambubu atawé mahraue iwíáhé, Íné kiotaikéna oga mérapeq awaq mianaugé iwíáhéno. Arega, Íné Sísansabé aiq pútare atena wene sánsá sehginauge iraruronaraq áhnte kegá írátówe. Mi tanáhráq oga mérapeq awaq miankeheéna Manikánka omaq atáráire. Minayabe oga mía mía sansá ambubu atawé sehgio.

¹³ Moke oga miona naneqmarí Manikánka oga miahro aitéhre. Manikánseq Sísá Karáhéreqka tagariehyataq teawú éhwéh iro. Wahnah aní wenáwíqtare Póntíasa Páiraga Sísá ehweh atotaq Sísaga íre áhreia pahsuqme teawuwe. Manikánseq Sísá Karáhéreqka tagariehyataq Sísaga pahsuqme teawunserah ínéga are teawúge.

¹⁴ Sísaga íre áhreia pahsutainserah ínéga teawú éhwéh kawerue tábúsoqme sehgio. Peh morá áhwára áhwára sansá íre miraúno. Amahnágaákákq mókakeakákq itene Wahnah Sísá Karáhéga tuina tanáhráqkákákq kawerue sehgio.

¹⁵ Manikánka webataq omaq atárái tanáhráq Sísá tuinawire. Maniká webataq moke mó wahnáhmári kiotaiqme aní púaq wensabé iwíáh iwíáh atone.

¹⁶ Webataq íre pukorahi anínéna peh ahriahri mía míaéna wehukega íre pokorahi téhrehrebeq mía míaire. Wehukega sene siuratate we íre tagahwe. Segá we íre tagahrahowe. Wegá ahriahri wahnahninkehe. Wensabé iwíáh iwíáh atone. Aiq miraoneheqmúne.

Áhnte mensáméhnúsá matíáh keyábé éhwéhne.

¹⁷ Mah marákóipéq méra áhnte monéákákq ménsámehnsánkakaq matíáh keyábé píribahri iyehboq sene ménsámehnsánsabe íre iwíáh iwíáhoró terio. Ménsámehnsánkakaq móneakákq apubúue taqnobagina nanere. Minayabe iwíáh iwíáhiyeho terio. Itene irupipeq eyoyóinkeheéna Manikánka áhnte kaweq naneq náí nainire. Minayabe peh wensabé aiq pútare ateq iwíáh iwíáh atáhiro terio.

¹⁸ Kaweq sansá miraoro terio. Mó ke séhréh ariteq kawer-arítáhiro terio. Anah ke míéhboq wehweh ke miahro terio.

¹⁹ Mirairataqmé sene ogamé tanáhráq peh kaweq tanáhráq kanae. Mókake oga mérapeq awaq mera peh kagaorahi apéq meyagéhe.

²⁰ Tímótió, teawú éhwéh auráq matawé ambubu atiahno. Íre Manikáne iwíáh peh wehukene iwíáh ehwehmé pehragáhnno.

Abehq múguwahgu ehwéh pehragáhno. Mi ehwéhnsábé táhmaro kegá ahtebia éhwéhne atáhwe. Ahtebia éhwéhne atáh kegá péhe íwíáhowe.

²¹ Mi ehwéhnsábé iwíáh íwíáho kegá Sísane sánsá sinehepeq súáhwe. Manikánka itensabé arutaboirána séhréh aitéhre.

2 Tímóti Ebeq sáhnsahwe ahtebé ehwehne.

Pora karábúsiipéq míotaq wega iwíáhéna, Ínéga pukinauge éna mah pahsí sehiranúwe. Mah pahsíipéq Poraga Tímótinsabé, Manikáne kaweq arámbéhrí ání míankehboq wene arampehri miraé tauntahunue arambehriúno teawuwe. Wega ahbabáq sansa anehe tanáhráhq sínaraqsábé sehiranéna we pukinaú ehwéhnkákáq moq sehiranue Tímóti teawuwe.

Poraga Tímóti anehe awu pahsíe.

¹ Tímóti, íné Porane páhsi sáhnsahwe tagáhno. Sísa Karáhé éhweh síwáhnorinkeheéna Manikánka iwíáhue eqmaq núwátáire. Wensabé aiq pútare atáh kégá oga mérapeq awaq mianeherawoe. Mi ehwéh wehuke terinkeheéna eqmaq núwátáire.

² Arewe nirutaboiru aní móne. Maniká Iteriboreq Sísa Karáhé itene Wahnahnseqka arensabé sirutaboirá sehréh atera arene aru ukíq atagéhe.

Sísa éhweh ayehitegurégúinehboq teri terinúno ú ehwehne.

³ Náinabhúrérhga Manikánka sehgióro ú ehweh kawerue sehgiúwe. Ínéga moq kawerue sehgiúnsabé nirupipeq íre umehia peh kawerire. Wéhékáhnkakaq inokáhqpeqkákáq ínéga púreq aruqarurutaq arensabé ahrreraq matawéna púreratena Manikánsabe kaweróne ata atauge.

⁴ Are áuwátáutaq ibisaronayabé niahrreraq matawéna arensabé nirutaboiratóge. Nirupipeq eyoyóinkehboq are tagéyabe níre.

⁵ Arega Manikánsabe kawerue aiq pútare atahnawe ni-ahrreraq kéhre. Íné aiq tagaríomé arenanahrá Áróisireq arenano Íyúnisireqka ebeqme Sísansabé aiq pútare atároyah anehe arega moq wensabé aiq pútare atároné.

⁶ Néne niyahnkarataté arenaneq táhtoqme púreratáráutaq Manikánka miraúno urai arámbéhrí teawena págege atáráire. Teawátái arámbéhríwé tauntahunue mira aruqarurúno.

⁷ Manikánka áhree sansa íre sokigi aiátáire. Peh págegeue mé sansamé, mó keyábé irutaboiré sansamé, tabasíwe mé sansamé sokigi aiátáire.

⁸ Itene Wahnah Sísa éhweh teri terinéyabe íre ayehitegurégúúno. Karábúsiipéq míónsábé ínénsabe moq íre ayehitegurégúúno. Sísa éhweh teri terinónayabé mó kegá áwíoqnaneherawoe. Áwíoqnehransabé íre áhreia Manikánka págege atahnah teri terinúno.

⁹ Wewene kaweq anímári míageheéna Manikánka omaq itena kaweraitáráire. Íre itega kawerue arambehriurau-nayabé kaweraitáráire. Írakaumo. Peh wewe awahbeh iwíáhue séhréh aitena kaweraitáráire. Naho naho mah marákó marákó íre kотаq Manikánka iwíáhéna, Sísa Karáhéga mirainayabé wehuke arutaboirána kaweraritanauge úwe.

¹⁰ Arutaboirána, Kaweraritanauge úwana Sísa Karáhé, ite kaweritéh áninká marakóipeq tunsabe Manikánka arutaboiritéh sánsá sokigi aitowe. Marakóipeq tuena pukéna oga úkúnsabe amahnága ite pukéyabe íre áhreúne. Írakaumo. Itega tagarionawe Manikáne kaweq ehwéh irona puag oga mía míaoneheqmúne.

¹¹ Manikánka ínénsabe, Sísa éhweh koreri teriné íné nuwah-beh ehwéh kosíwáhnorúno éna eqmaq núwátáire.

¹² Eqmaq núwátáirana teniátái ehwéh sehgiúnsábé níwioqnahwe. Aiq pútare ataráu anímé aiq tagaríó púana wensabé íre niyehitegurégúuge. Írakaumo. Manikánka teniátái arámbéhrí mókakeakáq Sísa tuina tanáhráqkákáq wahnahnaintahráhire. Íné tagaríómé wega kawerue wahnahnaintanawire.

¹³ Ínéga peh aiq pútaq ehwéh áwáhnorurauge. Moke áwáhnorurau ehwéh ambubu atiahno. Ínéga áwáhnoruraunserah mó ke síwáhnorúno. Sísa Karáhénsabe ahriahri aiq pútare ateq wensabé anotahtaq arutaboírúno. Wereq mía míaé síwáhnorúno.

¹⁴ Manikánka áwáhnorurai ehwéh áhnte kaweq ehwéhnirah kawerue ahreraq matawé ambubu atiahno. Kawerue mirainkeheéna Manikáne Awanka itene irupipeq mía míaéna séhréh aitahráhire.

¹⁵ Are tagariahnawe Pígérúsireq Éramógénireq moke Esia marákórápéqté kéreqka íné nuwera pokurowe.

¹⁶ Íné karábúsiipéq míónsábé Ónésíma íre ayehitegurégúia séhréh aintaráinsabé nirupipeq eyoyóuraire. Minayabe itene Wahnahnka mi karírónánínsábé arutaboirána séhréh aritankeheéna púreruge.

¹⁷ Ónésíma Aroma suwahpeq suraitaq ínénsabe áhnte ninebahréna íné tagaraitaq séhréh aintáráire.

¹⁸ Are aiq tagariahnawe íné Épésa suwahpeq míarautaq wega áhntetaq séhréh aintáráire. Séhréh aintaráinsabé itene Wahnahnka tuinagake Ónésímansabé arutaboirána kaweróne atankeheéna púreruge.

2

Sísane arambehri sehgieyabe pabeqme ehwéhtároré.

¹ Tímóti, are nénahni úkurone. Are Sísa Karáhéne ani miahnana wega arensabé arutaboirena séhréh atéhnsabé págege aní miahno.

² Áhnte kegá miarotaq are áwáhnoruraage. Manikáne ehweh kawerue sehgierra mó ke síwáhnororaho ke síwáhnorúno.

³ Págege sontiá áninká éréyabe íre áhreire. Mina inserah arega Sísa Karáhéne arambehri miraónayabé áwíoqnehrataqmé íre áhreia peh kawerue mira aruqarurúno.

⁴ Sontiá aninká wene kíápéténine arambehri kawerue mirainieéna wenawahpeqte árámbéhrí moq íre miraire. Írakaumo. Kíápéténiga kaweróne atankeheéna kawerue arambehrire.

⁵ Árésisiéna pehbeheráh poki aninká ápeq pehipi íre meyéhre. Árésisi sansá tábúsoqme sehgi áninká kiotaikínaraq ápeq meyéhre.

⁶ Wahba só uqmarera náwe soráhwe. Ménsámehnsá nera kahnaraq abobiah taebewe arambehrii aninká ebeq koawaq miankéhe.

⁷ Mah pabéqmé éhwéhtáro iwíáhue iro. Itene Wahnahnka tábúsoqme iwíáh atahnaraq moke ahtebankehe.

Áwíoqnehrataq Sípane sánsá sehgieneheqmúne ú ehwehne.

⁸ Kaweq ehwéh teawátáume ahrreraq matiahno. Teawátáu ehwéhmé Sísa Karáhéwé Tébitine anahwa míowe. We wehukeni ména pukéna mó oga úkúwe.

⁹ Mah kawéq éhwéh teri terinuraunsabé níwíoqnéra ahbabáq ani tahnsa séniraté táhrarera meniqrera karábúsiipéq móintówe. Karábúsiipéq móintera Manikáne ehweh íre saiq-naruahráhowe.

¹⁰ Níwíoqnéyabewé, karábúsiipéq méyabewé, séniraté táhrareyabewé, minawarinsabé íre áhreuge. Manikánka omaq sitéh kegá Sísa Karáhénsabe aiq pútare atera oga mérapeq awaq miageheéna mi ke séhréh aritanauge. Sega wene kaweq matábúrápéq pokue mitaq ahriahri weba mía míaiageheéna séhréh aritanauge.

¹¹ Teawéna ehwéh peh aiq pútaq ehwéhnéna mahraréna, We pukútaq ite moq pukowane. Minayabe wereq oga mía míaoneheqmúne.

¹² Áwíoqnehrataq wene sánsá ambubu atíahnaraqmé wereq moraráq wahnahnoneheqmúne. Áwíoqnehrataq wensabé ahqáho atáhnaraq mókake wega itensabé moq ahqáho aitanawire.

¹³ Wene sánsá sehgieneheqmúne íwíáho kegá íre mirairataq Manikánka mirainauge urai ehwéh sehginawire. Wene sánsá íre anteruahráhire. Írakaumo. Íre anteruahráhi puana sehginawire ire.

Manikáne arambehri tauntahunue miraúno teawu ehwéhne.

14 Mah ehwéh ahreraq sito. Manikánka tagariéhtaq pehgáriq naneqsabé íre ehwehoro terio. Pehgáriq naneqsabé ehwehonka íre séhréh aritahráhire. Írakaumo. Íre séhréh aritasa peh íráh ké ahababáq aritéhre.

15 Manikánka arensabé kaweróne atankéhboq wene arambehri kawerue miraúno. Mirainaraq arerene arambehriyabé íre ayehitáhnah peh Manikáne ehweh kawerue ahtebé tábúsoqme síwáhnorinkehe.

16 Íre Manikáne iwíáh peh wehukene iwíáh ehwehmé, abehq múguwahgu ehwéhme pehragáhnno. Abehq múguwahgu ehwéh íráh kéwé mi ehwéhnká íre kaweq iwíáh aritéhrara Manikáne sansá sinehepeq súáhwe.

17 Náonka wehukeníne anonka íre kaweratéhрана anotah naonkákáq miéhre. Mina inserah abehq ehwéhnká wehukeníne iwíáh íre kaweraruanawire. Mina tahnsa abehq éhwéh iraréya anité Íménéúsireq Pírétúsireq miéhye.

18 Sega aiq pútaq ehwéh suera péhe éhwéh mahraréra, Ite pukérapeq iriwe oga úkuraunayabé mókake mó íre irigonehe óye. Sene ehwehnka táhmaro íráh kéné iwíáh íre kaweraritehye.

19 Anotah ebáhnabaga íre kúrugúruia peh págegeue kagainserah Manikánka miraú naneq áwahewé peh págegeue kagaire. Manikáne ehwehnka mahraréna, Itene Wahnahnka moke wene animári tagariéhre ire. Wene ehwehnka mó mahraréna, Itene Wahnah tagarione irare keo, ahababáq pehragéq peh kaweqtaq mía míaoro ire.

20 Anotah nahtápéq áhnnte kunúbáwárínkákáq antehyamárínkákáq kéhre. Mó antéhyámárimé áhnnte moné tahnsa antéhyámárimé. Mó antéhyámárimé peh awankátate miraia antéhyámárimé. Mó antéhyámárimé peh marakórate miraia antéhyámárimé. Abehq árámbéhríeyabewé íroke antéhyámé awehrare. Kaweq arámbéhríeyabewé peh morá kaweq antéhyá ábérehre.

21 Wehukenínká íre kaweq sansá suena kaweqtaq mía míaéna we kaweq antéhyá tahnsanire. We aiq pútaq Manikáne ani ména itene Wahnahne arambehriire. Wega moke kaweq arámbéhrí miraorahire.

22 Ahrari abarié iwíáh kahnahwe mi iwíáh sue móbeq míahnno. Peh kaweqtaq méwé, aiq pútaq ehwéh ambubu atawéwé, mó keyábé arutaboírewé, aru ukiqme méwé, mah sansámári sehgio. Sirupipeq ahababáq íre kéh kéga mi sansámári miraigehe. Sega itene Wahnahnsabé áhrabue mahraréra, Séhréh aito éra mi sansámári miraigehe.

²³ Abehq múguwahgu ehwéhmé pehragáhno. Are tagariah-nawe múguwahgu ehwéhmé tobehorahi naneq mire.

²⁴ Itene Wahnahne arambehri ani teawe, Íre ehwehúno. Írakaumo. Peh mó ke miéhrarabeq áyáteh sansá sue uwaresa ání mé kawerue síwáhnorúno ato.

²⁵ Wene ehwehnsabé íre kowe atáh ké pehwehrue mónkakáq síwáhnorínana Manikánka séhréh aritahnara sene ahbabáq sansa suera aiq pútaq ehwéh iragéhe.

²⁶ Wene arambehri miraigeheéna owainawanka ahbabáq ke saiqnariéhre. Saiqnariéhrara aiq pútaq ehwéh íréhrataq sega tábúsoqme iwíáhéra owainawane ahbabáq sansa suera kaweqtaq míagehe.

3

Anehe tanáhráq wehukega áhnte ahbabáq sansan neherawoe i ehwéhne.

¹ Anehe tanáhráq anotah íre kaweq sunúq sinae. Minawé iro.

² Mi tanáhráq wehukega peh seyensabé suwahbanae. Móneyabé sirutaboiro ke méra píribahri saiyo ke míaneherawoe. Mó ke áhnte ehwéh aritera sinoibone ehweh anteruaneherawoe. Mó keyábé kawerowe íre aritáh ké míaneherawoe. Maniká awahbeh sansánsábé íre suwahbáhna ke míaneherawoe.

³ Mó keyábé íre sirutaboironerawoe. Íre insahwé aritáh ké míaneherawoe. Íre insahwé aritera síéhruruo ke míaneherawoe. Íre tabasíwe mía aisobuya ké míaneherawoe. Kaweqtaq méyabe suwahrieh ke méra

⁴ owinahwino ke míaneherawoe. Apubúue íre kaweq sansánoneherawoe. Ite anotah ke úne iwíáho ke méra Manikánsabe iuwahriehre oneherawoe. Mah marakóipéqté náneqsabé sirutaboiro ke míaneherawoe.

⁵ Segá peh ábóraqsabé Manikáne sansá miraéra peh Manikánka págege aritahráhi sansánsábé ahqáho atera íre miraowe. Moke mina tahnsano ké sueq móbeq míáhro.

⁶ Mina tahnsa kégá múguwahgu ahreroné nahtapeq pokue ehnenenue síwáhnorowara sene péhe éhwéh íráhwe. Mi ahrérónká áhnte ahbabáruonsabé sirupipeq umehire. Íre kaweq naneqmarínsábé sigará pabeku pabekuire.

⁷ Sigará pabekirara sega mó síwáhnori aní mó síwáhnori aniné ehweh irera peh Manikáne aiq pútaq ehwéh íre íráhwe.

⁸ Wehukeníté sensíwíq Sánésireq Sámbarésireqka Mósísinsabé ahqáho atóyanserah mi sansáno wehgá aiq pútaq ehwéhnsábé ahqáho atáhwe. Manikáne ehwehnsabé ahqáho atáh púara peh múguwahgu iwíáhurowe.

⁹ Mi aníténé ahbabáq ábóraq konserah ómiga mi kené ahbabáq mókake tagagehe. Minayabe mó kegá sene ehwehnsabé íre aiq pútare arítáh púara sene arambehri íre anotah úkorahire.

Manikáne ehweh ambubu atawé sehgio i ehwéhne.

¹⁰ Arega menah ínéba míarona puah néne sánsá aiq tagariahne. Maniká awahbeh sansá síwáhnoréna kaweq sansánuraage. Moke néne sánsámé arega áwahe aiq tagariahne. Manikánsabe aiq pútare atena wene sansá ambubu atawéna uwaresa ání ména mó keyábé nirutaboiruge. Tabasíwe aní míóge.

¹¹ Are tagariahnawe mó kegá íné níwíoqnarowana níéruraire. Ántióka suwahpeqkakáq Áíkónía suwahpeqkakáq Árísáta suwahpeqkakáq míaroutaq anotahtaq níwíoqnarowah tagariahne. Níwíoqnarotaq itene Wahnahnka séhréh aintarái puana íné kaweqtaq míóge. Segá íné íre nubiq suahráhurowe.

¹² Ite tagarionawe Sísa Karáhéreq méra kaweqtaq méyabe suwahbeh kewé mó kegá síwíoqnaneherawoe.

¹³ Ahbabáq kereq péhe éhwéh síwáhnoro kereqka mó kené péhe éhwéhnsabé aiq pútare arítáhwe. Segá múguwahgu agéra síwáhnorirataq íréhra kegá moq péhe éhwéhnsabé aiq pútare aritaneherawoe. Segá amahnága ahbabáréra mókakewe anotah ahbabároneherawoe.

¹⁴ Arewe aiq pútare ate ahtebarona sansá kawerue sehgio. Are tagariahnawe itega kaweq ehwéh are áwáhnoruraunayabé kawerue sehgio.

¹⁵ Are animai míaronaraq Manikáne ehweh sáhnsahe sansa áhwárarone. Áhwárawe wene ehweh ahriahri sáhnsahonaga ahtebé Sísa Karáhénsabe aiq pútare atárónana kaweratáráire.

¹⁶ Manikáne ehweh sehiranutaq Manikáne Awanka iwíáh aritena séhréh aritowe. Manikáne ehweh ahtebáhnaga síwáhnoronaraq múguwahgu ehwéh tábúsoq sitahráhone. Ahbabáq sansa tábúsoq sitahráhone. Manikáne ehweh ahtebáhnaga aiq pútaq ehwéhmé kaweqtaq mé sansamé terienawe kawerue síwáhnororahóne.

¹⁷ Wene ehwehnka ite Sísa tagariona kegá kaweq sansánéq moke kaweq arámbéhrí miraorahúne.

4

Manikáne ehweh págegeue pahsuo i ehwéhne.

¹ Sísa Karáhéga tuinagake moke oga míáh kéreq pukia kéreq sainsuankéhe. Wega tuinaraq ahriahri wahnahnaitanawire. Minayabe wereq Manikánseq tagariehya puah teawéna ehwéh kawerue iro.

² Manikáne ehwehnsabé suwahbeh kereq íre suwahbeh kereq teri terinúno. Se iragéhboq kawerue síwáhnorúno. Wene ehwehnka sirupipeq pankehboq págegeue síwáhnorúno. Sísansabé aiq pútare atera wene sánsá kawerue sehigigéhboq kawerue síwáhnorúno. Maniká awahbeh sansá síwáhnorinaraq uwarea ání míahno.

³ Írátiahno. Mókake wehukega aiq pútaq ehwéhmé íre irera peh seye suwahbeh naneqsabé sirutaboironerawoe. Seye suwahbeh ehwéh síwáhnoro keyábé, Íwáhnorigehboq máhoro aritaneherawoe.

⁴ Sega aiq pútaq ehwéh sinehepeq suera wehukene áwahe ehwehnsabé aiq pútare aritaneherawoe.

⁵ Ahriahri peh kaweq iwíáhúno. Kaweq sunúqkákákq íre kaweq sunúqkákákq ahriahri Sípane sánsá sehgio. Áhnte kegá Sísa éhweh iragéhboq teri terinúno. Manikáne Awanka teawátái arámbéhrí miraue parabaruo.

Poraga, Kagai apéq náninkéhe i ehwéhne.

⁶ Íné pukona tanáhráq aiq sinaire. Mi tanáhráqmé aiq wahtonire. Asiu kegá sene sánsánéra náhniáq sera ano Manikánsabe titiréra ahkiónserah íné moke néne arambehriyabé moq Manikánsabe titiruge.

⁷ Manikánka níátái arámbéhrí kawerue mira aruqaruruge. Mi arámbéhrí aiq parabarúóge. Sípane sánsá íre susa peh kawerue sehgiúge.

⁸ Wehukeníká árésisiéna kiotaiki aní awahriq ayáhúq áwínserah Manikánka kaweqtaq kagai apéq náninkéhe. Minayabe itene Wahnahnka ínénsabe, Kaweqtaq míahne aintankéhe. Mi apéq íopeq intena we tuinagake náninkéhe. Wega tábúsoqme iwíáhue sainsuahnaraq íre ínébataq náninkéhe. Írakaumo. Ómi we tuina tanáhráqsabé áwénuno ke ápeq siena kawerowe aritankéhe.

Poraga Tímótinsabé, Ínéba apubúue súno ato ehwéhne.

⁹ Arega miraorahinaraq iwíáhue tagé ínéba apubúue súno.

¹⁰ Témásiga mah marákóipéqté náneqsabé arutaboiréna íné nuwena Tésárónáika suwahpeq pokuraire. Káréséniga Kárétía marákórápéq pokurairana Táitásaga Támésía marákórápéq pokuraire.

¹¹ Árúka webataq ínéreq mioye. Néne arambehriwe Máhkaga kawerue séhréh aintahráhi aní míre. Séhréh aintankéhboq meqme súno.

¹² Tíkíkúsiwe Épésa suwahpeq eqmaq áuwátáuge.

¹³ Néne káhq ambántá Tóása suwahpeq Kápúsine nahtapeq matauge. Ínéba sinaraq minaakaq púkuwarínkákákq sehirania kanéhwárínkákákq mewe súno.

14 Káhpah kaweraqari aní wenáwíq Árékásántaga anotah-taq íre kaweraintáráire. Minayabe itene Wahnahnka kamah awínkéhe.

15 Wegá itene ehwehnsabé págegeue ahqáho aitaráinsabé arega we auráq matiahno.

16 Téhwe sega ehweh aintárótaq ómiga íné íre níéhnehia nuwera pokurowe. Minayabe Manikánka kamah arinehoéna sensabé púrerarítáráuge.

17 Nahnsonka itene Wahnahne ehweh irageheéna tábúsoqme teriátáutaq itene Wahnahnka íné séhréh aintena págege aintáráire. Segá nubíq suaneheraurotaq wega séhréh aintárái puara túbáh agurowe.

18 Ahbabáq aintéhrakake Manikánka séhréh aintankéhe. Wegá wahnahnirabeq íópeq míankeheéna tumeiqmena móintankéhe. Ahriahri wensabé iwíáh íwíáh atanéhe. Aiq míre.

19 Ákúírareq wene ahre Párisírareq Ónésíma karírónánínseqsabé iroro terio.

20 Érásátiga Kórína suwahpeq miéhre. Tárópíma awahreuirana Mírétúsi suwahpeq áúwátáuge.

21 Ópeq íre sínaraq ínéba súno. Mahtaqté ánimári sensíwíq Íyúbúrúsi, Púrénísi, Árínúsi, Káróriarehga arensabé iraúno atáhwe. Sereq ómi mahtaqté Sísa tagariáh kéreqka arensabé iraúno ewe.

22 Itene Wahnahnka arereq mía míaire. Wegá arensabé arutaboirena séhréh atéhre.

Táitása **Ebeq sáhnsahwe ahtebé ehwehne.**

Táitásawe íre Asiu anínéna Porane ehweh kawerue sehgiena Kíríti marákórápéqté ké, Sísá tagariáh ké séhréh aritena kawerue wahnahnúwe. Poraga karábúsiipéq míotaq mah pahsí sehiranúwe. Wega Táitásansabé Sísá tagariáh kéréq wahnahno ke omaq site sansánsábé, síwáhnoré sansánsábé, kawetaq mé sansánsábé ue mah ehwéhmári sehiranue Táitása teawuwe.

Poraga Táitása awu pahsíe.

¹Táitásao, íné Porane páhsi sáhnsahwe tagáhnó. Íné Manikáne arambehriu aní múge. Sísá Karáhéga we éhweh kosíwáhnorúno aintena eqmaq núwátáire. Manikánka omaq sito ke séhréh aritankeheéna eqmaq núwátáire. Segá aiq pútaq sansá Manikáne kaweq sansá ahtebagehboq kosíwáhnorúno éna eqmaq núwátáire.

²Itega Sísansabé aiq pútare ateq oga mérapeq kiwíanehe iwíáhúne. Naho Maniká, íre péhenorahi anínká mahraréna, Ínéga omaq sitáhna kegá oga mérapeq awaq miagéhe úwe.

³Oga mérapeq awaq miagéhe éna wewega iwíáhi tanáhráq mah kawéq éhwéh itene irupipeq iwíáh aitaráire. Maniká, ite kaweraitéh ánínká ínénsabe, Mah kawéq éhwéh koreri terinúno aintáráirana teri terinuge.

⁴Táitásao, néne páhsi sáhnsahwe tagáhnó. Itega morá íwíáhue Sísansabé aiq pútare atoyansabé are nénahni úkurone. Maniká Iteriboreq Sísá Karáhé, ite kaweraitárái anínseqka are séhréh atera arene aru ukiq atéhye.

Sísá tagariáh kéréq wahnahno ke omaq siteyabe éhwéhne.

⁵Ite íre parabaruoaya arámbéhrí arega mirainkeheéna Kíríti marákóráq áuwátáuge. Mó kehiná suwahpeq mó kehiná suwahperue Sísá tagariáh kéréq wahnah anímári míagehboq omaq sito. Teawátáunserahnue omaq sito.

⁶Peh kaweqtaq mía míai anímé peh morá áhré matiéh anímé Sísá tagariáh kéréq wahnah aní míahrahire. Peh morá Sísansabé aiq pútare atáh anímáriné sibowáwé wahnah aní míahrahire. Wene animáriné ahabaréra sibowáné ehweh anterúáh anímáriné sibowáwé wahnah aní íre míahrahire.

⁷Sísá tagariáh kéréq wahnah aritéh anínká Manikáne arambehri auráq matiéh púana peh kaweqtaq mía míai anínká wahnah aní míahrahire. Píribahri anímé, áyáteh anímé, píah néna múguwahgu aruqaruri anímé, tobeh aruqaruri anímé, mónéyabé arutaboiri anímé íre wahnahnorahire. Írakaumo.

⁸ Nahnsó ke kawerue kirabo arítéh ánimé, kaweqtaq méyabe arutaboiri ánimé, tabasíwe míéh ánimé, kaweq iwíáhue arambehri ánimé, Maniká awahbeh sansá sehgi ánimé, wewene kaweq iwíáh ambubu atíéh ánimé Sísá tagaríáh kéréq wahnahnorahire.

⁹ Áwáhnoro ehwéh kawerue ambubu atíéh ánínká mó ke kawerue síwáhnororahire. Wega aiq pútaq ehwéhnsábé suwahrieh ke síwáhnoréna sene iwíáh kaweraritankéhe.

Péhe éhwéh síwáhnoro keyábé éhwéhne.

¹⁰ Kíríti marákórápéqté ké auráq matíáhro. Píribahri ke méra sega abehq éhwéhnéra péhe éhwéhnuwe. Asiu kené síú amurúrué sansa sehgióro e kewé áhnte mina tahnsa míáhwe.

¹¹ Segá mó kené móne meyanehéera áhnte mi karírónánínsábé péhe éhwéh síwáhnorowe. Mi karírónání aiq pútaq sansá súéhboq péhe kéné ehwehnsabé ehiya míáhro arito.

¹² Kíríti marákóipéqté ání Kíríti ke seyene ehweh irari anínká mahraréna, Kíríti marákórápéqté kégá péhe éhwéh irare irareo ke wóe. Se áwéh keropia póeráhq tahnsa ké méra taorahoue kobukahburo ke wóe ire.

¹³ Wega irari ehwéh aiq pútaq ehwéhne. Minayabe Kíríti keyábé págegeue síwáhnorúno.

¹⁴ Aiq pútaq ehwéhnsábé suwahrieh kégá sehgióro e ehwéhnkákáq Asiu kené péhe áwahe ehwéhnkákáq suera Sísane sánsá kawerue sehgiégéboq págegeue síwáhnorúno.

¹⁵ Kaweqtaq mía míao kégá moke táhutahuq íre órirane éra peh nah naneq mire éra nahwe. Sísansabé íre aiq pútare atáh áhbárérá kéré moke mah marákóipéq kéh náneq tagéra íre kaweq nanere iwíáhowe. Sene sirupipeq ahbabáq áhwáréra kaweq sansá íre írátíáh púara sega kaweq iwíáh íre orahowe.

¹⁶ Segá mahraréra, Itega Maniká tagarione irarewe. Iraréna Manikáne ehweh anteruera ahbabáréra kaweq arámbéhrí íre miraorahowe. Minayabe ite tagarionawe se Maniká íre tagaríáhwe.

2

Aboawah wehyábé síwáhnoré ehwehne.

¹ Arerega peh tábúsoqme aiq pútaq ehwéh síwáhnorúno.

² Aboawah wehyábé mahraré, Múguwahgu iyehboq áhnte piáh né pehragahro. Peh tábúsoqme iwíáhoró. Tabasíwe mía míao. Aiq pútaq sansá ahtebawe sehgióro. Manikánsabe irutaboírég wehukeyabé irutaboíroro. Sísane sánsá kawerue sehgióro terio.

Aboawah ahréyábé síwáhnoré ehwehne.

³ Aboawah ahrérónsábé mahraré, Manikánsabe áhtenég kaweqtaq mía míaoro. Mó keyábé péhe éhwéh aritého. Píahyabé irutaboiriyeho. Peh kaweq sansá síwáhnororo terio.

⁴ Sega ibehinínsónsábé mahraue síwáhnororo arito. Iteruwehqsoneq itene animárinseqsábé kawerue irutaboirono teriéoro terio.

⁵ Iteitene kaweq iwíáh ambubu atawéq sehgióro teriéoro terio. Mó weh pehragéq peh morá arenawehq kéro teriéoro terio. Íre itereq morábí náneq pehragéq peh iteitene arambehriue areqnahreq ahréro míáho teriéoro terio. Peh kaweqtaq mía míaéq iteruwehqsone ehweh kawerue íráho teriéoro terio. Sega mah ehwéh sehgirataq mó kegá Manikáne ehwehnsabé íre awiréh atahráhowe.

Mahbigaunsábé síwáhnoré ehwehne.

⁶ Mahbigaunsábé iteitene kaweq iwíáh ambubu atawéq sehgióro terio.

⁷ Sega are tagéra ahtebagehboq arega peh kaweq sansánúno. Síwáhnoróna tanáhráq ogiogi pehragé peh kawerue tábúsoqme síwáhnorúno.

⁸ Mirainaraq are áwioqnah kegá tagéra siyehitáhnayabé íre ehwehia peh túbáh agigehe.

Mó kené arambehri keyábé síwáhnoré ehwehne.

⁹ Mó kené arambehri aritáh keyábé mahraré, Píribahri sansá sueq ite arambehriaraq ítéh áníné ehweh kawerue ireq itene arambehri tábúsoqme miraoro terio.

¹⁰ Sene ménsámehnsá aebóiyeho. Peh kawerue auráq sítaríáho terio. Mirairara tagehra kegá Maniká ite kaweraitéh áníné sánsá aiq kaweq sansáne iwíáhigehe.

Sísa tuina tanáhráqsábé éhwéhne.

¹¹ Manikánka mah kehiná kéhínánsábé arutaboirena aiq sokigi aintéhre. Arutaboirena ómi kaweraritahráhire.

¹² Itensabé arutaboirena mahraréna, Ínénsabe íre aiq pútare aintáh kegá onserahniyeho. Mah marákóipéqté sánsánsábé irutaboiriyeho. Mah tanáhráq peh kaweq iwíáhue tabasiwe méq ínéga unserah kaweqtaq mía míaoro ire.

¹³ Sísa Karáhé itene Maniká míre. We ite meirena kaweraitéh ání míre. Mókake we téhreh naneqkakáq tuina tanáhráqsábé iwíáh iwíáhéq kaweqtaq mía míaéq áwénunúne.

¹⁴ Webataq wene kaweq animárí mía míaigeheéna Sísga itene ahababáqsabe wene korahqtaté paiqmaranieéna putiowe. Minayabe itene ahababáq sansa moke sueq peh kaweq arámbéhriyábé irutaboironenehe.

¹⁵ Teawewó éhwéh síwáhnorúno. Peh kaweq sansá sehgióro arito. Ahbabáq sansa miraiyeho arito. Sega arene ehwehnsabé anetaníbo iwíáhíyehboq págegeue síwáhnorúno.

3

Manikánka kaweraitáráinsabé kaweq sansánonehe i ehwéhne.

¹ Arega síwáhnorina keyábé mahraré, Kámáhni kereq sene wahnah kereqne ehweh kawerue íráhro arito. Mi kegá kaweq arámbéhrí miraoro irataq apubúue miraoro arito.

² Síéhruruiyeho terio. Ehweh aruqaruriyehboq pehwehribeq méq uwareasa ánimáří méq kaweraritáhro terio.

³ Naho iteitega saiyoéq ehweh anterueq péhe éhwéhnsábé aiq pútare ataráúnana ahbabáqsabe iuwahbaraire. Ahbabáqsabe iuwahbarainsabé ahkaragáraga ite saiqnariaraire. Saiqnariarairaq ahriahri ahbabáq aruqaruréq mó kené ménsámehnsánsabe igará pabekuraire. Mó kegá itensabé iuwahriehre ewaq itega moq wensabé wensabé iuwahriehre iwíáhuraune.

⁴ Maniká, ite kaweraitéh ánínká itensabé arutaboiréna kaweq sansá aitena arutaboiré sansa sokigi aaire.

⁵ Sokigi aiena kawetaq míáhwe aitáráire. Íre iteitene kaweq arámbéhríyábé kaweraitáráire. Peh wewega arutaboiraitena itene ahbabáq sabi iúátáire. Sabi iuena itene irupipeq pabeq paberaitáráire. Pabeq paberaitárái puana Manikáne Awanka o awá maqmarena oganúq ítáráire.

⁶ Wenawanka oganúq ítáráirana iteba mía míainkeheéna Manikánka Wenawa eqmaq áúwátáire. Sísa Karáhéga ite kaweraitáráinsabé eqmaq áúwátáire.

⁷ Sísa Karáhéga itensabé arutaboiréna kaweraitáráinsabé Manikánka ite oganúq ítáráire. Oganúq ítáráiraiq oga mía míaéq oga mérapeq awaq meyabe áwénunúne.

⁸ Teawú éhwéhnsábé aiq pútare atone.

Manikánsabe aiq pútare atáh kegá, Tábúsoqme kaweq arámbéhrí miraonehe iwíáhígehboq mótaq mótarue mah ehwéh págegeue síwáhnorúno. Wehukega kawerue ahtebagehboq mah ehwéh síwáhnorúno. Mah ehwéh aiq pútaq ehwéhneéna ómi ke séhréh aritahráhire.

⁹ Táhmaro kegá abehq éhwéhneéra sigaqnaréh síwíq pankerera tobehowe. Mi kegá Mósísiga sehgióro ú ehwehnsabé moq tobehowe. Síwáhnorinaraq mi tobého ehwéh pehragáhno. Minawarimé íre iahtebahrahi naneq mire. Pehragáhno.

¹⁰ Sísa tagaríáh kegá ehwehiyehboq abehq éhwéh aruqaruri aniné iwíáh tábúsoq ato. Mó tanáhráq mó tanáhráruue teawinana íre irahnaraq auwe móbeq míáhno.

11 Wene arupipeq ahabáq áhwáreh puana wega íre kaweq iwíáhorahire. Wewene ahabáqka kamah awinkéhe.

Páhsi parabaginat ehwéhne.

12 Wehukenité sensiwíq Átémasareq Tíkíkúsireq míehye. Mótaq mi anité areba eqmaraní. Areba sirataq arega mitaq sue Níkópórísi suwahpeq ínéba peheráh súno. Moke sóiriri tanáhráq Níkópórísi suwahpeq kowíanie iwíáhuge.

13 Sehgióro ú ehweh ahtebeh aní wenáwíq Sénási wereq wene iyahnabo aní Ápóroreq itega mi anité séhréh arito. Segá mó ke apubúue korerigéhboq se íre kéh náneqmarí nario.

14 Itega wahnahno kegá séhrého sansá ahtebagehboq kaweq arámbéhrí miraoro terio. Túbáh agiyehboq Sísane arambéhrio ke nárieq séhréh arítáthro terio.

15 Moke ínereq míáh kegá itensabé iroero ewe. Mibeqté Sísá tagaríáh ké, itensabé sirutaboiro keyábé iroero terio. Manikánka ite ómi séhréh aitéhre.

Pírémóna **Ebeq sáhnsahwe ahtebé ehwehne.**

Pírémónawe anotah weh ména Sísansabé aiq pútare ato anínéna Porane iyahnabo aní míowe. Pírémónane arambehri aní wenáwíq Ónésímae. Poraga Pírémónansabé, Arene arambehri anínsabé arutaboíré pehwehrue wahnahnato ue mah pahsí sehiranúwe.

Poraga Pírémóna awu pahsíe.

¹ Pírémónao, íné Porareq Tímótireqne páhsi sáhnsahwe tagáhno. Ínéreq iteríbáq Tímótireqka miraúya arámbéhríwé arega moq mira aruqaruróne. Arewe itene kaweq iyáhnábó aní móne. Íné Sísá Karáhéne ehweh teri terinunsabé karábúsiipéq míóge.

² Ápíao, are iteinahno wone. Áhkípúsao, arereq itereqka Manikáne kaweq sansá págegeue sehgiune. Arene nahtapeq momiwío keo, ite Sísá tagaríáh ké wóe.

³ Maniká Iteriboreq itene Wahnah Sísá Karáhéreqka ite séhréh aitera itene iru ukiq aitehye.

Poraga Pírémónane kaweq sansánsabé iwíáh íwíáhú ehwehne.

⁴ Ínéga púrerutaq ahriahri arensabé niahrreraq matawéna Manikánsabe iwíáh íwíáh atóge.

⁵ Mó kegá are éhweh teniera, Itene Wahnah Sísansabé aiq pútare ate arutaboíróne éra moke Manikáne animárínsabé arutaboíróne ewe. Minayabe púrerutaq ahriahri arensabé niahrreraq matawéna Manikánsabe iwíáh íwíáh atóge.

⁶ Arereq itereqka monseráhnue Sísá Karáhénsabe aiq pútare atone. Wega ite séhréh aitena kaweraitéhre. Minayabe arereq itereqka kawerue iahtebaneheéna púreraita aitaugé.

⁷ Pírémónao, are náníbáq móne. Arega Manikáne animárínsabé arutaboírarite sene sirupipeq eyoyóinkehé séhréh aritahne. Minayabe nirupipeq anotahtaq eyoyóire.

Poraga Pírémónansabé, Ónésíma pehragé mehweh ato ú ehwehne.

⁸ Arega íné Pora nuwahbeh arámbéhrí mirainkeheéna Sísá Karáhé áwírue teaweráhuge.

⁹ Arega ínénsabe arutaboíraintahna puana págege ehwéh íre teawiníe. Íné Porawe Sísá Karáhéne ani ména wene arambehri mirauraunsabé karábúsiipéq míóge.

10 Íné karábúsiipéq míarautaq arene arambehri aní Ónésímaga surairana Sísá éhweh teawátáugana irena aiq pútare atáráire. Minayabe néne ani úkurona puah we séhréh ato.

11 Menah Ónésímaga arene arambehri aní ména íre kawerue séhréh atáráire. Amahnága wega arereq ínéreq kawerue séhréh aitahtáhire.

12 Ínéga wensabé anotahtaq nirutaboiratena areba eq-maraníe.

13 Sísane kaweq ehwéh teriátáunsabé karábúsiipéq míóge. Minayabe arega íné séhréh aintarónanserah Ónésímaga séhréh aintahtáhire. Wegá íné séhréh aintankeheéna ínéreq méyabe nuwahbehre.

14 Arensabé, Íné nuwahbeh ehwéh sehgio éna págegeue íre teawiníe. Írakaumo. Íre néne iwíáhga peh arerega iwíáhue miraúno. Arega, Íné Pora séhréh atanauge iwíáhínaraqmé peh arerega iwíáhue miraúno.

15 Menah Ónésímaga are auwena ínéba suraire. Ínéba séna Sísá Karáhéne ani úkurainsabé mókake areba ahriahri míankehe.

16 Amahnága we íre peh morá arene arambehri aní míankehe. Írakaumo. We arene arambehri aní ména amahnága itene Wahnah tagariéh púana arenábáq tahnsa ména are kawerue séhréh atankéhe. Minayabe arega wensabé anotahtaq arutaboirinkehe. Ínéga wensabé nirutaboiruge. We náníábáq tahnsa míéhre iwíáhéna nirutaboiruge.

17 Ínéreq arereq morá árámbéhrí ánité úye iwíáhono? Mira iwíáhínaraqmé arega íné mehweh aintahnanserah Ónésíma moq mehweh ato.

18 Menah wega are ahbabáq atáráiro? Wegá arene ménsámehnsá merairo? Wegá merai naneqsabé ínéga are náwiníe.

19 Ínénéga awinauge. Íné Poraga aiq iraruge.

Mah pahsí néne niyahnkaratáté sehiranaróge. Ínéga Sísá éhweh are teawátáutaq arega wensabé aiq pútare atáróne. Minayabe ápeq nánio íre atáráuge. Mókakeakák ápeq nánio íre ataníe.

20 Náníábáro, arereq ínéreq Sísá Karáhé itene Wahnahne anité míoye. Minayabe íné séhréh ainte nirupipeq eyoyó ainto.

21 Íné tagariómé arega íre peh morá ínéga sehiranue teawú éhwéh mirainkehe. Arega mó kaweq sansánkákákáq mirainkehe.

22 Wahnah anínká íné pugeq nuwankéhboq púrerainto. Pugeq nuwahnaraq areba kinauge. Minayabe arene nah-tapeq máhriq kaweraintewahno.

Porareq morá árámbéhrí ánímárínká Pírémónansabé iraúno ató ehwehne.

²³ Wehukení wenáwíq Épárási mahtaḡ míéhre. Wega Sísa Karáhé éhweh teri terinurainsabé ínereq karábúsiipéq míoye. Arensabé iraúno ire.

²⁴ Ínéba arambehrio ke Máhkareq Árisátákireq Témásireq Árúkareqka moḡ arensabé iraúno ewe.

²⁵ Itene Wahnah Sísa Karáhéga iteba mía míaéna arutaboiréna séhréh aitéhre.

Íbaru Ke Ebeq sáhnsahwe ahtebé ehwehne.

Íbaru ke, Asiu ke, Ísara kewé se peh morá ké miáhwe. Se apahtáro áwíq kéhre. Mah pahsí sehiranú ani áwíq íre kéhrana peh anehete ehwéh Porane ehweh tahnsá púara áhnte kegá, Poraga sehiranúwe iwíáhowe. Mó kegá Sísá tagariáh Íbárú ké síwíoqnowe. Mi tanáhráq mah pahsí sehiranú aninká sensabé, Ite túbáh agiyehboq peh tábúsoqme iwíághoro ue Sísane sánsá ambubu atiageheéna mah pahsí sehiranúwe. Sísawe aiq pútaq Manikáne ahninkáwáéna íópeqté kéreq Manikáne ehweh iraru kereq Mósísireq kiotaikúwe. Manikánka Sísá mibeq mahbeq aritéh ání míankeheéna omaq atowe. Sísaga miraúnsabe Manikánka o moráéné ehweh áhwárowe. Minayabe íre kaweq sunúq sínaraq túbáh agiyehboq peh Sísane sánsá ambubu atawéq tauntahunue sehgióro ue Íbaru Ke sehiranue teriuwe.

Íbaru ke siu pahsíe.

¹ Naho Manikánka mó tanáhráq mó tanáhrárue wene ehweh iraru ke iwíáh aritowara mó sansá mó sansánue itene igaq-naréh ehweh teriúwe.

² Teriúwana amahnága anehe tanáhráq wenahni iwíáh atowana wega Wenabone sánsá teiena sokigi aiíre. Manikánka irarúwana wenahninká moke mah marákó marákóákáq íópeqkákáq mirarowe. Wenahninká mókake moke wahnahninkeheéna omaq atowe.

³ Maniká téhrehnka inserahni aní míéhraha wenahni moq téhrehnka inserahni aní míéhre. Maniká mía míainserah wenahni moq monseráh áníne. Wega págege ehwéh irarinka moke mah marákó marákóákáq íópeqkákáq kaweqtaq kagaire. Wega wehukene ahbabáq aiq kaweraitena íópeq Maniká Iteribone ayah púpeq tútuue mía míaire.

Manikáne ahninkáwágá íópeqté ké kiotaikire i ehwéhne.

⁴ Manikánka wenahni áwíratowana mi awíqká moke íópeqté ké síwíq kiotaikire. Mina inserah wenahninká moke íópeqté ké kiotaikire.

⁵ Minayabe Manikáne ehwehnka mahraréna, Are nénahni móne. Amahnága íné Arenabo míóge ire. *(Buk Song 2.7)*

Mi sehiránká mó mahraréna,

Íné Wenabo míahnana we nénahni míankehe ire. *(2 Samuel 7.14)*

Manikánka íópeqté káyábé mah ehwéh irarúwo? Írakaumo. Peh morá wenahninsábé irarúwe.

⁶ Manikánka wene ebeq piah aní mah marákóípéq eqmaq auwanaútaqsabé wene ehwehnka mahraréna, íópeqté kéó, ite ómiga nénahninsábé iwíáh íwíáh atáhro ire. (*Lo 32.43*)

⁷ Íópeqté káyábé Manikáne ehwehnka mó mahraréna, Wega íópeqté ké sóiriq tahnsá mirarena se wene arambehri ke irobina tahnsá mirarowe ire. (*Buk Song 104.4*)

⁸ Wenahninsábé Manikáne ehwehnka mahraréna, Manikáno, arega wahnah wahnahnóna tanáhráq peh ahriahri kagainawire.

Arega wahnah wahnahnónawe tábúsoqme iwíáhue mirainiewóne.

⁹ Are moke ahbabáq sansansábé awahriehrana peh kaweq sansánsábé awahbehre.

Awahbeh puana íné Maniká Arenaboga are anotah aní mé moke wahnahnúno atóge.

Arene wehgauné sirupipeq eyoyó aritena arene arupipeq anotah eyóyó atóge ire. (*Aisaia 61.1*)

¹⁰ Wenahninsábé Manikáne ehwehnka mó mahraréna, Itene Wahnahno, téhwe arega mah marákó márakó mirarónana págegeue kéhre.

Moke íópeq kéh náneq arerene ayahtate miraróne.

¹¹ Mókake moke mah mensáméhnsá tabanagínaraq are peh mía míainiewóne.

Ambanta nahonáh úkinserah mah marákó márakóákáq íópeqkákáq nahonáh úkéna íre kaweraginawire.

¹² Wehukenínká wene máhti sabaréhnserah arega mah marákó márakóákáq íópeqkákáq sabaráruankéhe.

Wehga wene nahonáh kórósí ugurúruena

o korósí sukiwíéhnserah mirainkehe.

Arewe ahriahri monseráhnue mía míainiewóne.

Arene oga mé tanahráq íre parabaginawire ire. (*Buk Song 104.4*)

¹³ Manikáne ehwehnka mó mahraréna,

Arega niyah púpeq tútuue míahno.

Moke arene naruo arene aigúnúbá tahnsa méra

arene ehweh sehgióro aritaníe ire. (*Buk Song 110.1*)

Manikánka íópeqté káyábé mah ehwéh irarúwo? Írakaumo. Peh morá wenahninsábé irarúwe.

¹⁴ Minayabe íópeqté kéwé aneq kebo? Íópeqté kéwé wehukene siwa tahnsá méra Manikáne arambehri miraowe. Manikánka kaweraritéh ké séhréh aritageheéna íópeqté ké siqmaréhre.

2

Manikánka ite meirena kaweratárái ehwéhne.

¹ Manikáne ahninkáwá anotah Wahnáh mía míaínsabé itega írátáuna ehwéh ambubu atawéq sehgióhé. Itega íre túbáh agia peh wene ehweh sehgiónehqumúne.

² Naho Manikánka íópeqté ké iwíáh aritowara sega iraruwara itene igaqnaréhga írówe. Manikánka mi ehwéh íre sehgiú ke kamah ariuwe.

³ Minayabe itega Manikánka kaweraitéh éhwéhnsábé anetaníbo íwíáhonaraq kaweqtaq mía míaonehknono? Írakaumo. Wene ehwehnsabé anetaníbo íwíáhonaraq Manikánka ite moq kamah ainawire.

Téhwe itene Wahnahnka wene kaweraitéh éhwéh teriuwara mi ehwéh író kega, Aiq pútaq ehwéhne teiúwe.

⁴ Író kega kaweraitéh éhwéh teiútáq Manikánka págege aritonka sega págege sansánéra ótaq sansánéra íre tagarió sansanuwe. Manikánka miraúnsabe, Mi ehwéhmé peh aiq pútaq ehwéhne ue pahsuowe. Wene arambehri kawerue mirageheéna Manikánka iwíáhue Wenawanka náí náneq náiuwe.

Sísaga webataq ite meirena kaweraitahráhi aníne i ehwéhne.

⁵ Manikánka íópeqté keyábé, O marákó marákórác wahnahnoro aritanabo? Írakaumo.

⁶ Minayabe wene Púkuipéq wehukenínká mahraréna, Manikáno, arega ite wehukeyabé iwíáhónawe ite aneq tahnsá kéabuno?

Itewe peh abehq naneq mune.

Aneqsabé kawerue wahnahnaitahno?

⁷ Peh wahto tanahrác íópeqté kégá ite kiotaikowe.

Arega ite pankere omaq ite iteíwíq pankerahne.

⁸ Arega moke miraóna naneqsabé wahnahnoro aitahne ire.

(Buk Song 8.4-6)

Ite tagónawe amahnága tánáhrác wehukenínká moke kéh náneq íre wahnahnatiéhre. Írakaumo.

⁹ Itega peh Sísaga tagónana we anotah aní míéhre. Menah wahto tanahrác we arambehri aní úkurairara íópeqté ké síwíqka wenáwíq kiotaikuraire. Manikánka séhréh aitowana Sísaga mah kehíná kéhínané ahbabác kaweraitanieéna putiowe. Wegá itene ahbabác kaweraitanieéna éruwana pukúnsabe Manikánka we iriatena wenáwíq pankeq atena, Anotah aní mé wahnahnúno atowe.

¹⁰ Manikánka moke kéh náneq mirarena wahnahnatiéhre. Minayabe áhnte kegá wenahnimáhq úkéra wene kaweq téhrehrebeq míageheéna Manikánka Sísaga eqmarowana éruwe pukúwe. Manikánka miraúnsabe Sísawe iteruwah úkéna áhnte ke séhréh aitena kaweraitéhre.

¹¹ Sísaga itene ahababáq aiq kaweraitéhnsábé wereq ite kaweraitéh kéreqne Iteribo peh morá ání míéhre. Minayabe Sísaga itensabé, Nánuwahrah woe aiteyabe íre ayeहितehre.

¹² Minayabe Manikáne ehwehnka mahraréna, Are éhweh nánuwahrah teriníe. Are tagaríáh ké momiwíotaq arenáwíq pankeranieéna arensabé igonkónue iwíáh iwíáh ataníe ire. (*Buk Song 22.22*)

¹³ Mi ehwehnká mó mahraréna, Wega omasa éhwéh sehginawire iwíáhuge ire. (*Aisaia 8.17*)

Mi ehwehnká mó mahraréna, Ínéreq moke Manikánka nání ánímárinseq aiq míone ire. (*Aisaia 8.18*)

Sísaga wehuke séhréh aitanieéna wehukení úkú ehwehne.

¹⁴ Ite Manikáne animárimé peh wehuke míone. Peh wehuke míona puana Sísaga ite kaweraitanieéna wehukení úkéna ite tahnsá míowe. Owainawanka puké sansatáq wahnah-natiéhre. Sísaga owainawa anehinsaruanieéna putiowe.

¹⁵ Sísaga miraúnka wehuke puké tanahráqsábé anotah áhreo ke sabirúéhrra amahnága íre áhreowe.

¹⁶ Minawé wega íópeqté ké séhréh aritehro? Írakaumo. Wega ite Ébaráhma kahnáh séhréh aitéhre.

¹⁷ Sísaga wehukene ahababáq kawerarena insahwé aitanieéna wehukení úkéna wehukene sánsánúwe. Manikáne arambehri mirainieéna itene mibeq mahbeq aitéh ání míanieéna wehukení úkéna wehukene sánsánúwe.

¹⁸ Áhwáré naneqka weba sútaq Sísaga anotahtaq éruwana íre ahababárúwe. Minayabe amahnága áhwáré naneq iteba sitaq wega ite séhréh aitaahráhire.

3

Sísaga miraúnka Mósísine arambehri kiotaikú ehwehne.

¹ Néne iyahnabo animárimo, Sísansabé iwíáhue tagahro. Manikánka ite omaq itena íáhraburainsabé itega Sísansabé aiq pútare ateq we tagaríáhwe. Manikáne ehweh mibeq mahbeq aitéh ání míankeheéna Manikánka Sísaga eqmarowaq itega we éhweh teri terinúne.

² Wene arambehri mirainkeheéna Manikánka Sísaga omaq atena eqmarowe. Mósísiga Ísara ke séhréh aritena Manikáne arambehri kawerue sehgiunserah Sísaga moq Manikáne arambehri tábúsoqme sehgire.

³ Wehukeníká kaweq nah pearéhrra tagah kegá mi nahnsábé ákáhtaq iwíáh iwíáhéra mi nah pearéh ánínsábé anotah iwíáh iwíáhowe. Mina inserah Manikánka Mósísinsabé ákáhtaq iwíáh iwíáhéna Sísansabé anotahtaq iwíáh iwíáhíre.

⁴ Nah pehipi íre kéhrara peh wehukega pearáhnserah moke mah marákó marákó kéh náneqme Manikánka mirarowe.

⁵ Mósisi Manikáne arambehri anínéna Ísara ke míótaq moke Manikáne arambehri kawerue sehgiuwe. Naho Manikánka we iwíáh atowana Mósísiga mókake sína naneqsabé irarúwe.

⁶ Minayabe Sísa Karáhéwé Manikáne ahninkáwá ména moke Manikáne animáři kawerue wahnahnire. Itene wahnahnsabé aiq pútare ateq wega mirainie ú ehweh mirainawire iwíáhonaraq we kahnáh míaneheqmúne.

Manikáne ehweh anterúáh kégá ahrenérapeq íre serahowe i ehwéhne.

⁷ Ite Manikáne animáři méq Wenawane ehweh irone. Minayabe Wenawanka Púkuipéq mahraréna, Iboramé itega íné Manikáne ehweh íréhrataq

⁸ saiyoiyehboq kawerue íráhro. Naho itene igaqnarénga abatapi míótaq sega néne ehweh íre irera peh saiyoéra níwíoqnowe. Sega mirau serahniyeho.

⁹ Mitaq ínéga itene igaqnaréh 40 opéq séhréh arítáhwara sega néne ótaq sansá tagéra minayabe íre iwíáhia peh saiyoéra níwíoqnowe.

¹⁰ Saiyoéra níwíoqno puana mi keyábé nibiahnsa arítáhwae. Minayabe ínéga mahraréna, Mi kegá néne sánsá íre ahtebera peh ahriahri ahbabáq aruqaruowe ewae.

¹¹ Ínéga abiahsanéna sensabé pahsuena, Ahrenérapeq ínéba íre seneheqmóe ewae ire. (Buk Song 95.7-11)

¹² Néne iyahnabo anímáři, itene irupipeq ahbabáq iwíáhéq túbáh agiyeho. Maniká Iteribowe oga mía míai aní míre. Wene sánsá inehepeq súéhboq kawerurero.

¹³ Ahbabáq sansanká ite míáhrabeqte áni saiqnariéhnehboq Sísa kawerue kэрaneheéq mó wehekáh mó wehekáhnue kaweq ehwéh we teawíéq we séhréh atéhoro.

¹⁴ Itega Sísansabé téh kawerue aiq pútare atáráúnanserah mókakeakáq pukona tanáhráqkákáq wene sánsá íre túbáh agia peh kawerue ambubu atíáhnaraq Sísa Karáhéreq moráráq mía míaoneheqmúne.

¹⁵ Métáq sehiranue teiewónserah mónkakáq sehiraninie. Minayabe Manikáne ehwehnka mahraréna, Iboramé itega íné Manikáne ehweh íréhrataq saiyoiyehboq kawerue íráhro. Naho itene igaqnarénga néne ehweh íre irera peh saiyoéra níwíoqnowe.

Sega mitaq mirau serahniyeho ire. *(Buk Song 95.7-8)*

¹⁶ Manikáne ehweh írótaq íre sehgira peh saiyoue míó kewe inseréhbo? Mósísiga Ísípi marákórápéqté meriqmena móríto kewe moke mi ke saiyo kée.

¹⁷ Áhnte opéq 40 opéq Manikánka abiahnsa arito kewe inseréhbo? Ahbabáq aruqaruro keyábé abiahnsa aritowara abatapi pukuwe.

¹⁸ Manikánka abiahnsanéna iwíáhéna, Ahrenérapeq ínéba íre seneheqmóe úmé inseréhyabe irarúwo? Wene ehweh anteruera anetaníbo iwíáho keyábé irarúwe.

¹⁹ Sega Manikáne ehwehnsabé anetaníbo iwíáho puara sega ahrenérapeq weba íre korahuwe. Minayabe ireq iwíáhue tagarione.

4

Maniká tagaríáh kégá ahrenérapeq kioraho ehwéhne.

¹ Naho Manikánka itensabé, Ínéba sirataq ahrenagehe úwe. Túbáh aginie iwíáho keo, Manikáne ahrenérapeq íre kíyehboq áhreoro.

² Ísara kegá Manikáne kaweq ehwéh írówaq itega moq írátáúne. Sega írótaq mi ehwéhnsabé íre aiq pútare atówe. Minayabe mi ehwéhnká íre séhréh aritahráhuwe.

³ Wene ehwehnsabé aiq pútare atona kegá Manikáne ahrenérapeq kiorahúne. Minayabe Manikáne ehwehnka mahraréna,

Ínéga abiahsanéna sensabé pahsuenta,
Ahrenérapeq ínéba íre kioneheqmóe ewae ire. *(Buk Song 95.7-11)*

Wega mah marákó marákó mirarena wene arambehri parabaruowe.

⁴ Abapeqte téhtaré wéhékáhnsabé Manikáne ehwehnka mahraréna,
Manikánka moke wene arambehri parabaruena abapete
téhtaréráq ahrenówe ire. *(Buk Song 95.11)*

⁵ Ahrenónsabe wene ehwehnka mó mahraréna,
Ahrenérapeq ínéba íre kioneherawoe ewae ire. *(Buk Song 95.11)*

⁶ Kaweq ehwéh téh író kega mi ehwéhnsabé íre aiq pútare atónsabe sega Manikáne ahrenérapeq íre kioráhuwe. Íre kioráhuwara kaweq ehwéh sehgió kégá ahrenérapeq kioráhowe.

⁷ Minayabe Manikánka mó tanáhráq omaq atena mi tanáhráqsabé, Iborane atowe. Iborane atowana áhnte opéq parabagúwana Manikánka Tébiti iwíáh atowana sehiranue mahraréna,

Iboramé itega íné Manikáne ehweh íréhrataq
saiyoiyehboq kawerue íráhro úwe. (Buk Song 95.7-8)

⁸ Minayabe Sósúaga itene igaqnaréh meriqmena ahrenérapeq
móritotaq tahirímé mó tanáhráq Manikánka mó wehekáhnsábé
íre írarú írino.

⁹ Minayabe Manikáne animarí ahrenahraho tanáhráq peh
kagainae.

¹⁰ Manikánka wene arambehri abapete morá wéhékáh
parabaruenta abapete téhtaré wéhékáhtáq ahrenónserah weba
séra mía míao kegá moq sene ahwimi parabaruera ahre-
nahrahowe.

¹¹ Manikáne ahrenérapeq kioneheéq págegeue arambehri-
onehe íwíáhéq miraoro. Itene igaqnaréhga Manikáne ehweh
anteruera ahrenérapeq íre kíú serahniyeho.

¹² Manikáne ehwehme oganúq itahráhi naneréna págegeue
arambehrire. Págegeue arambehriéna áwéhreh sogiq
tahnsane. Sogiqme peh ákáhtaq áwéhrehrana Manikáne
ehweh anotah áwéhrehre. Manikáne ehwehnka wehukeníne
arupipeq amurúruéhre. Wene íwíáhákáq wenawapipeqkákáq
mi ehwéhnká amurúruena sainsúéhre. Wehukeníne
ayahnsankakaq ayahnsapeqté ábíqónkákáq mi ehwéhnká
amurúruena sainsúéhre. Mi ehwéhnká wehukení awahbeh
íwíáhákáq moke mó íwíáhákáq sokigi aíre.

¹³ Manikánka moke miráú naneq tagehtaq wehukega kopéq
suahráho? Írakaumo. Moke minawari Manikánka tagehtaq
ábóraq kéhrana taga tagaire. Minayabe mókake Manikánka
moke itene sánsá saraqmarankéhe.

Sísawe itene ehweh mibeq mahbeq aitéh ání míre i ehwéhne.

¹⁴ Manikáne ehweh mibeq mahbeq aitéh ání íopeq
Manikáne auranabiahtapeq míéhre. Mi anímé Sísá Manikáne
ahninkáwáe. Minayabe itega aiq pútare atona ehwéh ambubu
atianeheqmúne íwíáhéq miraoro.

¹⁵ Ahbabáq íwíáh sínaraq iteriahriáh íre kaqsuahráhúne.
Owainawanka ite íwíoqnehtaq Manikáne ehweh mibeq mah-
beq aitéh ánínká anetaníbo íre íwíáhia peh arutaboiraitena
séhréh aitéhre. Owainawanka amahnága ite íwíoqnehnserah
Sísá marakóipeq míotaq áwíoqnówana Sísaga íre ahbabárúwe.

¹⁶ Minayabe itega Manikánsabe íre áhreia wega ite séhréh
aitankeheéq weba wahtotaq kowíaneheqmúne íwíáho. Mi-
taq kowíáhnaraq irupipeq umeh agínaraq Manikánka itensabé
arutaboiraitena séhréh aítankéhe.

5

Sísá itene mibeq mahbeq aitéh ánínká ite kaweraitéh éhwéhne.

¹ Manikáne ehweh mibeq mahbeq aitéh ánínká ite Asiu
ke séhréh aitankeheéq ite míonarabeqte ání mó tanáhráq mó

aní mó tanáhráq mó anínue omaq sitáhwe. Manikánka itene ahababáq kaweraitankeheéna wene ehweh mibeq mahbeq aitéh ánínká mó naneq mó nanerue Maniká titiratéhre.

² Titiratena we peh wehukení púana kaweqtaq íre mía míaoahire. Minayabe wega múguwahguo kereq áhwára áhwáraro kereq pehwehrue aritéhre.

³ Manikáne ehweh mibeq mahbeq aitéh ánínká mó kené ahababáqsabe Manikánsabe ménkámehnkáne korahqtaté titiratéhre. Íre peh morá mó kené ahababáqsabe titiratéhre. We moq ahababárorahi aní púana wewene ahababáqsabeákák Maniká titiratéhre.

⁴ Mibeq mahbeq aitéh arámbéhríwé anotah arámbéhrí wíre. Minayabe wehukenínká, Íné mi arámbéhrí mirainie íre orahire. Mi arámbéhrí mirainkeheéna Manikánka wehukení omaq atena naho Áróni omaq atonserah omaq atéhre.

⁵ Wehukenínká, Íné mi arámbéhrí mirainie íre orahúnserah Sísá Karáhéga, Neníwíq pankerena Manikáne ehweh mibeq mahbeq aritéh aní míanie íre úwe. Írakaumo. Manikánka wensabé omaq atena minayabe wene ehwehnka mahraréna, Are nénahni móne. Iborá íné Arenabo ména anotah aní míahno atóge íre. *(Buk Song 2.7)*

⁶ Wene ehwehnka mó mahraréna, Are néne ehweh mibeq mahbeq aritahna aní ahriahri mía míainiewóne. Wehukení wenáwíq Mékíséréki néne ehweh mibeq mahbeq aritéh aní mía míáúnserah are moq mina tahnsa mía míainiewóne íre. *(Buk Song 110.4)*

⁷ Sísá marakóipeq míotaq wega Maniká ehweh teawena púrérúwe. Manikánka Sísá puké tanáhráq ahqáho atahráhu púana Sísaga anotahtaq púréréna áhnte íbisówe. We awahbeh iwíáh íre sehgiira peh Maniká awahbeh iwíáh sehgiuwana Manikánka Sísaga púrérú ehweh irowe.

⁸ Sísawe Manikáne ahninkáwá ména áhnte erúnsabe Wenabone ehweh sehgiu sansa ahtebówe.

⁹ Sísaga Wenabone ehweh tábúsoqme sehgiunsabe amahnága Sísaga wene ehweh sehgió ké kaweraritena oganúq sitahnara oga mérapeq mía míaonehrawoe.

¹⁰ Minayabe Manikánka wensabé, Are néne ehweh mibeq mahbeq aritahna aní mía míainiewóne. Mékíséréki néne ehweh mibeq mahbeq arito aní mía míáúnserah are moq mina tahnsa mía míainiewóne atowe.

Káriq anínká mía míai serahniyeho i ehwéhne.

¹¹ Minayabe áhnte mó ehwéh kéhre. Itega íre apubúue ahtebahraho puana mah ehwéh teieyabe págege arámbéhríe.

¹² Ite íre wahto tanáhráq Sísane ehweh íráh púaq wene sánsá ahteabahtaḡ tahirímé mó ke síwáhnoro irino. Itega íre kawerue ahtebaronsabé Manikáne ehweh áwahewé mó anínká ite íwáhnorire. Inahunah ánínká págege tahutáhúq íre nahrahéna peh náh nehnserahnowe.

¹³ Náh neh anínká pehgáriq aní púana tábúsoqmaréh sánsá íre ahtebahrahire.

¹⁴ Págege tahutáhúqmé peh morá anonaninká nahrahire. Págege tahutáhúq nahraho kegá tábúsoqme iwíáhorahowe. Minayabe sega kaweq sansánkákáq íre kaweq sansánkákáq saraqmarera kawerue ahtebahrahowe.

6

Tauntahu ke méq Manikánka ite náina naneqsabé áwénunoro i ehwéhne.

¹ Sísá Karáhéne ehweh peh morá áwahewé mónkakáq íre íwáhnorinie. Págege ehwéh iragéhboq anehete ehwéhnikákáq íwáhnorinie. Nah pe anínká íre peh morá nahwiahnsanse pearéhre. Mina inserah áwahe ehwéh mitaq mareq anehete ehwéhnikákáq íráhro. Itene abehq árámbéhrí inehepeq sueq Manikánsabe aiq pútare ate ehwéh aiq írátówe.

² Wání mewe ehweh aiq írátówe. Wehukeníné ayahqnotaq táhtoqme púrerate ehwehmé aiq írátówe. Pusa ké iriwe oganúq site ehwéhnikákáq mi tanáhráq Manikánka kaweqtapéqkákáq iraipéqkákáq sainsue ehwéhnikákáq aiq írátówe. Mina tahnsa áwahe ehwéh aiq írátó puaq mitaq mareq anehete ehwéh íráhro.

³ Manikánka kowe aitahnaḡ itega miraoneheqmúne.

Sísane ehweh sinehepeq súáh kégá weba íre kouwekoraho ehwéhne.

⁴ Sísane sánsá ahtebéra sehgiro kegá mi sansá sinehepeq súáhmé árahue mónkakáq sehigéhbo? Segá íópeqté Manikáne téhreh naneq merowana Manikáne Awanka seba kowíaraire.

⁵ Segá Manikáne ehweh irera sehgirowsabé aiq pútaq ehwéhne iwíáhurowe. Mókake sína tanáhráqsábé ahtebéra, Mi tanáhráq Manikánka págegeue arambehrinkehe iwíáhurowe.

⁶ Mira iwíáhéra Sísane sánsá sinehepeq súáhmé sega mónkakáq íre sehgiórahowe. Segá Sísansabé, Iuwahriehre iwíáhonsabé Manikáne ahninkáwá awankátaq mónkakáq táhparáhnserahnowe. Segá miraotaq Sísá íre tagaríáh kégá tagéra Sísansabé awiréh atáhwe. Minayabe wene sánsá sinehepeq súáh kégá Sísaba mó íre kouwekorahowe.

⁷ Ibonsirana marakó tantanirana mitaq kaweq tahutáhúq kíréhrara wehukega nahwe. Minayabe Manikánka, Aiḡ kaweq marákóe atéhre.

8 Marakóraq peh abehq náhgáqkákáq tahwenkaránkakaq kíréhtáq peh abehq marákóe. Minayabe Manikánka, Íre kawew marákóe atena kekiruanawire.

9 Néne iyahnabo anímáríno, mah pagégé éhwéh teiúnsábé itega mi marákó tahnsa ké úkigehe íwíáhugo? Írakaumo. Itene Wahnahne sánsá kawerue sehgegehe íwíáhuge. Sísaga meirena kaweraitena séhréh aitéh púaq itega wene sánsá sehgiówe.

10 Manikánka pehipi íre ehweh aitankéhe. Itega mirauro arámbéhrí íre abitaginae. Írakaumo. Menahnkákáq amahnágaákáq Manikáne animárí kawerue séhréh aritena Manikánsabe irutaboirowe. Minayabe wega íre abitaginae.

11 Íné nuwahbehme itega amahnága tauntahunue mira onserah mókakeakáq ahriahriakáq miraoro. Minayabe nuwahbehre. Mirairataq itega áwénuno naneqmarí mókake náinkéhe.

12 Ite taoraho agiyeho. Peh abobiah taebra ké méq Manikánka mirainawire íwíáhéq wega náina naneqsabé kawerue áwénunoro. Mirairataq wega náinawire.

Manikáne omasa náneqsabé aiq pútare atanéhe i ehwéhne.

13 Manikánka Ébáráhma ehweh teawutaq wega omasa éhwéh teawena, Ai q mirinauge úwe. Mó anínká Maniká íre kiotaiki puana wega mi ehwéh irarútaq wewenáwírué irarúwe.

14 Manikánka Ébáráhmansabé mahraréna, Are séhréh atanauge. Mókake ínégá séhréh atáhnaga arenanahréh íregárita q úkigehe úwe. (Stat 22.17)

15 Ébáráhmaga árahinabomo íre iwíáhia peh kawerue áwénunúwana Manikánka teawu ehwéh aiq pútaragúwe.

16 Wehukenínká omasa éhwéh iraritaq wega mó aní anotah aniné áwírué mi ehwéh irarire. Minawé Asiu kené sánsáne. Wehukenínká mi sansáninaraq wensabé ehweh atáh ké túbáh agorahowe.

17 Manikánka omasa éhwéh irarútaq író kega, Wegá mó iwíáhinabomo iwíáhiyeho éna Manikánka wewenáwírué mi ehwéh irarúwe.

18 Minayabe Manikánka téhtaré págégé éhwéh aiq irarú púana wega mó iwíáh íre orahire. Wegá péhe éhwéh íre orahinsabé ite Manikápa kowía míaúna ke iwíáh iwíáhunayabé irupipeq eyoyóire. Irupipeq eyoyóinaq Manikáne ehwehnka aiq pútaraginawire iwíáhéq minawé áwénunoneheqmúne.

19 Anotah awánká kawew anúq kéhrana sóiriqka mi awánká íre pankonoráhire. Mina inserah itega Manikáne ehweh aiq

pútaraginawire íwíáhúnaga irupipeq kaweq awánká ánúq tahn-saniraq kaweqtaq mía míaúne. Itega kawerue áwénunúnayabé mókake Manikánka wene íópeqté páqnáhípeq móitankéhe.

²⁰ Ite séhréh aitanieéna Sísaga mitaq ebeq kiena ite mibeq mahbeq aitéh ání úkéna ahriahri mía míainawire. Wehukení wenáwíq Mékíséréki Manikáne ehweh mibeq mahbeq aritéh ání mía míaúnserah Sísá moq mina tahnsa ahriahri mía míaire.

7

Mékíséréki anotah aníne i éhwéhne.

¹ Manikámé anotah ání míowana Mékísérékiga Sáréma suwahpeqte ké wahnahnéna Manikáne ehweh mibeq mahbeq arito ani míowe. Ébáráhmareq we kéro kereqka mó wahnáh kéreq se kériro kereqka ebehéra mi ke subiq súówe. Sega kouwekutaq Mékísérékireq Ébáráhmareqka piehgiúye. Mitaq wega Ébáráhmansabé kaweq ehwéh teawuwe.

² Kaweq ehwéh atowana Ébáráhmaga moke ebehurabeqte meyo mensáméhnsá nayáhnkú saraqmarena Mékíséréki peh morá awuwe. Mékísérékiwe mi awíq áwahewé kaweq sansá mirai wahnáhne. We Sáréma suwahpeqte kéné wahnah aní ména we mó awíqmé áwahewé aru ukiqme sansani wahnáh aníne.

³ Wenanoibonkakáq wene aigaqnaréhakaq we maqmio tanahráqkákáq we pukú tanahráqkákáqsábé éhwéhmé íre kéhre. We Manikáne ahninkáwá tahnšanéna ahriahri wene ehweh mibeq mahbeq arito ání mía míaúwe.

⁴ Mékíséréki anotah ání míonsabe we éhweh ahtebagehboq íráhro. Itene igaqna Ébáráhmaga moke ebehurabeqte meyo mensáméhnsá nayáhnkú saraqmarena we peh morá awuwe.

⁵ Ébáráhmane anahwa wenáwíq Áríwáie. Mi anímé we kahnáh Manikáne ehweh mibeq mahbeq arito ke míowe. Mósísiga sehgióro ú ehwehncá mahraréna, Ísara kegá sene meyháh ménsáméhnsá nayáhnkú saraqmahwara Áríwái kahnáhnká peh morá pehipi meyoúwe. Áríwái kahnáh kéreq moke mó Ísara kereqne sigaqnawé Ébáráhmae. Sensuwahrah Isará kegá sene meyo mensáméhnsá nayáhnkú saraqmárowara Áríwái kahnáhnká peh morá pehipi meweuwe.

⁶ Manikánka omasa éhwéh Ébáráhma teawéna, Miranauge teawuwana Mékísérékiwe íre Áríwái kahnáh ání míowe. Ébáráhmaga mi mensáméhnsá nayáhnkú saraqmarena Mékíséréki peh morá awuwana Ébáráhmansabé kaweq ehwéh atowe.

⁷ Ite ahtebónawe ahriahri kaweq ehwéh atéh ánínká mi ehwéh teawí ání kiotaikire.

8 Áríwái kahnáhnká Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh árámbehrí mirautaq sega Ísara kegá sene saraqmáró mensáméhnsá peh morá pehipi meweowe. Áríwái kahnáh mótaq mótarue pukuwana Mékíséréki oga mía míai aníne uwana wega peh morá saraqmaro naneq pehipi meyowe.

9 Itega mahraue irarerahúne. Áríwái kahnáhnká Ísara kegá saraqmáró mensáméhnsá peh morá pehipi meweokee. Téhwé Ébárahmaga Mékíséréki ahtapeq tagéna peh morá saraqmaro naneq awutaq wenanah Áríwáiga moq Mékíséréki awuwe.

10 Mi tanáhráq Áríwáine anowagá we íre maqmio púana wega Mékíséréki árahue awuwo? Ébárahmawe Áríwáine aigaqna púana minayabe wega Mékíséréki peh morá saraqmaro naneq awutaq wenanah Áríwáiga moq awuwe.

Sísawe Manikáne o mibeq mahbeq arítéh ánímé kiotaiki aníne i ehwéhne.

11 Mósísiga sehgióro ú ehweh Ísara ke teriena peh morá Áríwái kahnáhnká Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh árámbehrí mirauwe. Mi arámbehrí miraé sansa wehuke kawerarotaq tahirimé mó aní Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítéh aní íre sú irino. Sú anínká íre Áríwáireq Árónireq kahnáh ánínéna peh Mékíséréki tahnsánéna Manikáne ehweh mibeq mahbeq aitéh aní míéhre.

12 Mó anínká Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéné arambehri awaq mionsabe miraira sansá o sansa úkinae.

13 Manikánka omaq ato anímé íre Áríwái kahnáh ánínéna we Súra kahnáh aní ména mi kegá tahberaq Maniká titirue náwe arámbehrí íre mirauwe.

14 Ite ahtebómé Súra kahnáhnká Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh ké míagehe éhwéh Mósísiga íre irarúwe. Sísaitene Wahnahme we Súra kahnáh aníne. Minayabe ite aiq ahtebóne.

15 Íre Áríwái kahnáh aní peh mó aní Manikáne ehweh mibeq mahbeq aitéh aní ábóraragéna we Mékíséréki tahnsá aní mía míaire.

16 Omaq ato anímé we kahnáh aiq awehraq kéhre íwíáhúnsabe omaq atoo? Írakaumo. Itene Wahnah ahriahri págegeue mía míai puana we Manikáne ehweh mibeq mahbeq aitéh aní úkúwe.

17 Minayabe Manikáne ehwehnka mahraréna, Are Manikáne ehweh mibeq mahbeq aritahna aní mé ahriahri mía míainiewóne. Mékíséréki Manikáne ehweh mibeq mahbeq arito aní mía míaiúnserah are moq mina tahnsa mía míainiewóne íre. *(Buk Song 110.4)*

18 Naho sehgióro ú ehwehmé íre págege aitaahráhi ehwéhne. Mi ehwéhnká ite íre séhréh aitaahráhinsabé Manikánka mi ehwéh aiq meruowe.

19 Mósísiga sehgióro ú ehwehnká itereq mó naneqkakaq íre airaiq kaweraitaahráhire. Manikánka o sansa omaq atowana mi sansánká Mósísiga sehgióro ú sansa kiotaikiraq itega Maniká Iteriboba wahtotaq kowiahrahúne.

20 Wene ehweh mibeq mahbeq aitéh ání míankeheéna Manikánka Sísá omaq atotaq íre pehipi omaq atowe. Írakaumo. Peh págege ehwéhne omaq atowe. Téhwé mó kegá Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh ké úkutaq wehukenínká pehipi omaq sitena íre págege ehwéhnuwe.

21 Peh morá Sísá Manikáne ehweh mibeq mahbeq aitéh ání míankeheéna Manikánka omaq atotaq págege ehwéhne omaq atowe. Minayabe Manikáne ehweh nka mahraréna, Itene Wahnahnka págege ehwéhni puana wega mó iwíáh íre inawire. Are wene ehweh mibeq mahbeq arítéh ání ahriahri mía míainiewóne ire. *(Buk Song 110.4)*

22 Sísaga omasa éhwéhme áhnte kawéq éhwéhne. Mi ehwéhnká naho éhwéh kiotaikire. Minayabe itega aiq irone.

Sísá ite mibeq mahbeq aitéh ání mía míaire i ehwéhne.

23 Téhwé Manikáne ehweh mibeq mahbeq arító ke áhnte míówe. Se peh wehuke puara mótaq mótarue puku pukuunsabé peh morá ánínká mi arámbéhrí ahriahri íre sehgioráhúwe.

24 Sísaga íre mina tahnsa miraire. We peh mía míai aní púana Manikáne ehweh mibeq mahbeq aitéh arámbéhrí ahriahri sehgióre.

25 Minayabe amahnágaákákq mókakeakákq Sísaga wensabé aiq pútare atáh ké kaweraritena Manikápa mórítahnara oga mía míaoneherawoe. Sísá ahriahri mía míaéna itene ehweh Maniká teawí púana ite séhréh aita aitaire.

26 Sísawe Manikáne ehweh mibeq mahbeq aitéh ání mía míainsabé peh ábérehrana ite séhréh aitéhre. Wegá íre ahbabária peh Maniká awahbeh sansánéna kaweqtaq mía míaire. We tábúsoréh ánínéna ahbabáq kega mira onserah íre mirairana Manikánka we iriatena íópeq móatowe.

27 Téhwé Manikáne ehweh mibeq mahbeq arító kega mó wehekáh mó wehekáhnue ménkámehnkáne korahqtaté Manikánsabe titiratówe. Ebeqme sega seyene ahbabáqsabe kaweritankeheéra Manikánsabe titiratówe. Anehémé sega mó kené ahbabáqsabe kaweritankeheéra titiratówe. Sísaga íre mina tahnsanire. We awankátaq táhpawe pukú tanahráq itene ahbabáqsabe peh morá tánáhráq wene anonkataté Manikánsabe titiratowe. Wegá mi arámbéhrí aiq parabaruó púana wega mónkakákq íre mirainawire.

28 Téhwe Manikáne ehweh mibeq mahbeq arító ke míageheéra Mósísiga sehgióro ú ehweh sehgiro kegá kaweqtaq íre míahraho ke omaq sitowe. Anehemé Manikánka págege ehwéhne mi arámbéhrí mirainkeheéna wenahni omaq atowana we ahriahri kaweqtaq mía míaire.

8

Sísawe íópeq Manikáne ehweh mibeq mahbeq aitéh áníne i ehwéhne.

¹ Ínéga teiú éhwéhmé áwahe ahtebagehboq íráhro. Sísawe kaweqtaq mía míai puana ite séhréh aitéhre. We Manikáne ehweh mibeq mahbeq aitéh ání mía míaéna amahnága íópeq ména mibeqté anotah wahnáh Maniká Iteribone ayah púpeq tútuue míéhre.

² Sísaga Maniká Iteribone kaweq nahtápéq ména wene ehweh mibeq mahbeq aitéh árámbehrí mira aruqarurire. Mi nahmé wehukega íre pera peh morá Maniká itene Wah-nahnka pearowe.

³ Mah marákóipéq Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kegá Maniká titiréra mó naneq mó nanerue awigeheéra omaq sitowe. Segá miraunserah Sísá ite séhréh aitéh ánínká moq aiq áwíre.

⁴ Mósísiga sehgióro ú ehwehncá mahraréna, Peh morá Áríwái kahnáh wéhgá Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéné arambehri miraorahire ire. Peh mi kahnáh wéhgá mó naneq mó naneqtaté Manikánsabe titiratáhwe. Minayabe amahnága Sísaga mah marákóipéq míéhtáq tahirímé mi arámbéhrí íre mirai irino.

⁵ Manikáne ehweh mibeq mahbeq aitéh ánínúrá ména wega íópeqté náhtápéq arambehrire. Mah marákóipéq mibeq mahbeq arítáh kegá arambehrio nahmé peh íópeqté náhné mánkánah tahnsáne. Mánkánah tahnsá púana Mósísiga Manikáne wéhuwehu nah sériraté pianaútaq Manikánka wens-abé, Ínéga sáwéhrapeq sokigi awátáu serahnue tábúsoqme pearo úwe.

⁶ Manikáne ehweh mibeq mahbeq aitéh ání míankeheéna Manikánka Sísá omaq atowana wene arambehriga moke mó mibeq mahbeq aítáh kéné arambehri kiotaikire. Mi arámbéhrí miraútaq Sísaga Manikánsaq wehukereq moráéné ehweh áhwárówe. Sísane moráénia éhwéhncá naho moráénia éhwéh kiotaikire. Sísaga mirainauge ú ehweh áhnte kawéq ómásá éhwéh púana mi ehwéhncá téh ko ehweh kiotaikire.

⁷ Wehukega téh ko moráéné ehweh sehgoráhutaq tahirímé mó moráéné ehweh íre áhwáró irino.

⁸ Manikánka wehukene ahababáq tagéna mahraréna,

- Írátíáhro. Íné itene Wahnahnka mahraréna, Mókake ínéreq Ísara kereq o moráéné ehweh áhwáranehe. Súra kahnáh kéreq ínéreq o moráéné ehweh áhwáranehe.
- ⁹ Mi ehwéhme íre sigaqnaréhreq ínéreq moráénowana tahnsá éhwéhne. Ínéga Ísípi marákórápéqté meriqmena mórítáhwataq sereq ínéreq moráénowane. Sega ite moraéno ehweh anterúo púana ínéga se peh áwé tagahwae.
- ¹⁰ Íné itene Wahnahnka mó mahraréna, Mi tanáhráq parabagínaraq Ísara kereq ínéreq o moráéné ehweh áhwáranehe. Ínéga sehgióro ú ehweh sene iwíáhipeq sitena sene sirupipeq sehiranaraníe. Íné sene Maniká míahnara se néne animarí míagehe.
- ¹¹ Anotah awíqkákák kéreq íre anotah awíqkákák kéreq ómiga íné tagariagehe. Ómiga íné aiq tagariéhra puara sene iyahnaboreq sensuwahraheqsabé íre síwáhnorigehe. Itene Wahnah tagariáhro íre terigéhe.
- ¹² Ómiga íné aiq tagariéhra puana ínéga sensabé nirutaboitaritena sene ahababáq kaweraritaníe. Sene ahababáqsabe mó íre iwíáhue niahreraq matianie uge úwe. *(Jeremaia 31.31-34)*
- ¹³ Manikánka, O moráéné ehweh áhwáranehe insabé téh ko ehweh nahonáh úkire. Nahonáh úki naneq apubúue parabaginae.

9

Korahq titiré sansánká wehuke íre airaiq kaweraritahráhu ehwehne.

¹ Téh ko ehwéhmká Manikánsabe iwíáh iwíáh ate sansa sokigi aire. Mi tanáhráq Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náh kowe.

² Sega mi nah séiraté pearówe. Ébeq paqnáhípeq áráhmuwe, tahbewe, Maniká áwú paretíwé kowara mitaqsabé Kaweqtapére áwíratówe.

³ Mi nahupéq mó mapéq kowana ákáhpi parahnkeq tahnsá ónsá kowe. Mó mapéq Anotah Kawéqtápére áwíratówe.

⁴ Mitaq kaweq kunkúni naneq pariageheéra kóraraté akariaró tahbé kowe. Moráénéu sehiránia ebáh kánéhwé pókisiipéq kowe. Mi pokisiwé kóraraté akariaró pokisié. Mi pokisiipéq íópeqté tópáhnkákák Árónine pegiqnáhnkarankákák sehirania ebáh kánéhraréákák kowe. Íópeqté tópáhmé kóraraté akariaró motóréipéq kowe. Mi pegiqnáhnkárámé Áróniga matiotaq ánáh aunúwe.

⁵ Mi pokisi maraipéq kowana Maniká míéhrabeqte ánité tahnsa náneqtaré sehwerapeq kowe. Manikáne téhreh naneq

tagageheéna mitaq kowe. Sene oe awenahpeqté wehukene ahbabáq kawerorahirabeq kowe. Amahnága mah ehwéh áwahewé íre íwáhnorinie.

⁶ Teiú ménsáméhnsá kawerarówara mó wehekáh mó wehekáhnue Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kégá Kaweqtapéq kibekéra sene arambehri mira aruqarurowe.

⁷ Peh morá mitaq arambehrio kené wahnahnka webataq Anotah Kawéqtápéq morá ópéqmé peh morá tánáhráq kiena tueyokúwe. Wegá mibeq pehipi íre kiuwe. Írakaumo. Wegá mibeq kiutaq korahq mewena wene ahbabáqkakaq mó kegá áhwára áhwáraue mirau ahbabáqkákáq kaweraritankeheéna mi koráhq Maniká nawuwe.

⁸ Kaweqtapéq arambehri peh kéhnsábé itega Maniká míhrabeqte áh íre ábóraq kéhre. Minayabe Manikáne Awanka aiq sokigi aíre.

⁹ Maniká míhrabeqte áh íre ábóraq kéhnsábé mi seríráté pearó nahnká amahnága míáh ké sokigi aíre. Mi nahtápéq wehukega mó naneq mó naneq Maniká titirue náwúwe. Segá mi sansánunka sirupipeq íre kaweraritahráhuwe.

¹⁰ Mi sansámé peh táhutahuq awehrié sánsánkákáq sosue sansánkákáq kowe. Mi sansánká íre sirupipeq peh morá sinonka kawerarite sansane. Sísa Karáhéga o sansa íre áhwáriorotaq Mósísiga sehgióro ú ehweh sehgegeheéna mi tanáhráq kowe.

Sísaga wewene korahqtaté titirúnka wehuke kaweraritahráhi ehwehne.

¹¹ Sísa Karáhéga tuena kaweq sansá áhwáréna íre wehukega pearó nahtápéq Manikáne ehweh mibeq mahbeq aitéh aní mía míaéna mitaq arambehriúwe. Mi nah áhnte kawéq náhnéna moke mó iwíáh iwíáh atáh séri náh kiotaikire. Mi nahmé íre mah marákó marákóipéqté náh tahnsane.

¹² Sísa Karáhéga mi nahtápéq kiena Anotah Kawéqtápéqté paqnahipeq ménkámehnkáne korahq íre mewena kiuwe. Kiena wewene korahq mewena Maniká titirue náwúwe. Ite oga mérapeq awaq miageheéna wene korahqtaté paiqitowe.

¹³ Wehukene sinonka soqsuaneherautaq Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kégá káho áráhqne anonka iraipéq agera mibeqté tánáhákáq ménkámehnkáne korahqkákáq mewera mó ke soqsuageheéra káqsuahuwe.

¹⁴ Segá miraunsabé Sísane korahqka mi sansá kiotaikire. Sísaga íre ahbabária peh kaweqtaq mía míaire. Manikáne Awame mía míai anínéna Sísa págege atowana wene korahq Maniká titirue náwúwe. Wene korahqtaté soqsuqme kaweraitéh púaq abehq áráméhríyábé íre iwíáh iwíáhia peh

Maniká itene oga mía míai Wahnáhné sánsá sehgionehqmúne íwíáhúne.

Sísaga wene korahqtaté o moráéné sansa áhwáraro ehwéhne.

¹⁵ Minayabe Sísá Karáhéga o moráéné sansa áhwárowe. Téh ko moráéné sansa kotalq wehukene ahababáq kawerari-tanieéna Sísá pukúwe. Sísá pukútaq wega miraúnka Manikánka omaq itena íáhrabi kegá oga mérapeq awaq miageheéna Sísá Karáhéga o moráéné sansa áhwárowe. Áhwárowana Manikánka náiníe ú naneq awaq miagéhe.

¹⁶ Wehukení oga míéhtáq wenawahrahga wene ménsámehnsá íre awaq miahráhowe. Peh morá we pukínaraq wenawahrahga tagéra aiq pukire éra awaq miagéhe.

¹⁷ Puki anínká sehiranurai pepáhqtáq tagéra sehiranka irarinserahnue wene ménsámehnsá saraqmarera awaq míáhwe. We oga míéhtáq wenawahrahga mi pepáhqtáq kéh éhwéh íre sehgoráhowe.

¹⁸ Ebeqte ko moráéné sansa áhwárotaq pehipi íre áhwárepa peh korahqkakáq áhwárowe.

¹⁹ Téhwe Mósísiga mi sansá págegeinkeheéna ménkámehnká subiqme mi kané korahqtaté titirúwe. Titirinaútaq téhwe Mósísiga moke Manikánka sehgióro ú ehweh teriena anehe káho áráhqne korahqkakáq wánínkakaq peh morá ántéhyápépéq ahkiuwe. Ahkiwena awanká ánáhakaq tautáúq nahníáqkákáq mewena mi koráhq pámbáhue sehgióro ú ehweh ko pukúákáq moke míó keakáq sensineq káqsuahrúwe.

²⁰ Mósísiga káqsuahréna míó keyabé,
Itega Manikánka sehgióro i ehwéh págegeue sehgigeheéna ko-
rahqtaté káqsuahrúge úwe. *(Kisim Bek 24.8)*

²¹ Manikánsabe iwíáh íwíáh ató nah sériraté pearó nahnkákáq moke mibeqté ménsáméhnsánkákáq Mósísiga mi koráhqtaté káqsuahrúwe.

²² Mósísiga sehgióro ú ehweh nká teiena,
Peh morá korahqka moke kéh náneq kawerorahire. Peh
morá korahq túínsábé Manikánka wehukene ahababáq
kawerarítéhre íre. *(Wok Pris 17.11)*

Sísaga peh morá tánáhráq Maniká titirue náwena pukú ehwehne.

²³ Wehukega ménkámehnkáne korahq titiré sansanká íópeqté titiré sansa sokigi aíre. Mah marákóípéq titiré sansa sehgió kégá peh ménkámehnkáne korahq titirowe. Íópeq titiré sansanútaq Sísaga wewene korahq titirúwe. Minayabe íópeq titirú sansa anotah kaweq sansá púana mi sansánká ménkámehnkáne korahq titiré sansa kiotaikire.

²⁴ Sísá Karáhéga Manikánsabe iwíáh íwíáh ató nahmé wehukega sériraté pearó nahupéqmé íre kibekia peh íópeq kibekúwe. Mina pearó nahmé wéhuwehu nahnirana íópeqté náh ahriahri kéh náhne. Minayabe Sísaga íópeq kéh náh Maniká Iteribone auranabiahtapeq mía míaéna ite séhréh aita aitaire.

²⁵ Mó opéq mó opérue mah marákóipéq Manikáne ehweh mibeq mahbeq aritéh ánínká Maniká titirinieéna nahupeqte Kaweqtapéq ménkámehnkáne korahq mewena kibekúwe. Mina únserah Sísá Karáhéga mó opéq mó opérue Maniká íre titirúwe.

²⁶ Miraútaq tahirímé mó tanáhráq mó tanáhrárue mah marákó marákó miraútaqkakáq amahnágaákáq áhnte tanáhráq Sísá éri irino. Mah tanáhráq parabagina uraitaq Sísaga peh morágáké tuena wehukene ahbabáqsabe kaweraritanieéna pukúwe. Sísaga Maniká titirue náwunka ite kaweritahráhire.

²⁷ Wehukení mónkakáq mónkakarue íre pukia peh morá tánáhráq pukinawire. Mina inserah Sísá moq peh morá tánáhráq pukúwe. Wehuke pukirataq anehe Manikánka ehweh aritena sainsuankéhe.

²⁸ Minayabe áhnte kené ahbabáqsabe Sísá Karáhéga peh morá tánáhráq Maniká titiratena pukúwe. Itene ahbabáqsabe aiq kaweraito púana mókake we tuinaraq mi arámbéhrí mónkakáq íre mirainawire. Wensabé aiq pútare ateq áwénunúna ke airaiq kaweritanieéna tuinkéhe.

10

Ménkámehnkáne korahqka titirorahi naneqme íre awehrare i ehwéhne.

¹ Mósísiga sehgióro ú ehwehnká mókake sína naneqmarínsabé peh píkisah tahnsá púana mi ehwéhnká áwahe íre tábúsoqme sokigi aieráhire. Mi ehwéh irarúnka mó opéq mó opérue wehukega titiraruqaruowe. Manikánsabe iwíáh íwíáh atáh náhtápéq se kegá titiré sansa sehgiónká kaweraritahráhiro? Írakaumo. Mi sansánká wehuke íre airaiq kaweraritahráhire.

² Titiré sansa sehgiónká kawerarítéhtáq tahirímé sega mó opéq mó opérue íre titiraruqaruoro irino. Kawerarítéhtáq tahirímé sene ahbabáqsabe mónkakáq íre iwíáhia titiré sansa aiq súáh irino.

³ Segá mó opéq mó opérue titirotaq sene ahbabáqsabe íre kawerorahia peh iwíáh aruqaruowe.

⁴ Mémene korahqkakáq káhone korahqkakáqká wehukene ahbabáq íre kaweritahráhi puara sene ahbabáqsabe iwíáh aruqaruowe.

5 Minayabe Sísa Karáhéga marakóipeq tuinaútaq wega Manikánsabe mahraréna,
Are ménkámehnkáne korahqtaté titiré sansansábé íre awahbehre. Arene arambehri mirainkeheé arega ninonka aiq kaweraintahne.

6 Wehukene ahbabáq kawerariteyabe ménkámehnká arene tahberapeq age sansánkákáq sene korahqtaté titiré sansánkákáqsábé íre awahbehre.

7 Minayabe ínéga arensabé mahraréna,
Maniká Nániboo, are awahbeh arámbéhrí mirainieéna aiq tutaage. Púkuipéqté éhwéhnká íné éhweh aiq irarinserah sehginauge uge úwe. (Buk Song 40.6-8)

8 Téhwe Sísa Karáhéga mahraréna, Are ménkámehnkáne korahqtaté titiré sansansábé íre awahbehre. Wehukene ahbabáq kawerariteyabe ménkámehnká arene tahberapeq age sansánkákáq sene korahqtaté titiré sansánkákáqsábé íre awahbehre úwe. Wehukega mi titiré sansa pehipi íre miraia peh Mósísine ehweh sehgióro únsabe mirauwe.

9 Anehe Sísa mó mahraréna, Are awahbeh arámbéhrí mirainieéna tumióge úwe. Minayabe wega naho titiré sansa suena itene ahbabáqsabe kaweraitanieéna o sansa áhwárowe.

10 Sísa Karáhéga Maniká awahbó arámbéhrí kawerue miraéna peh morá tánáhráq pukéna wene anonkataté Maniká titiratowe. Wega miraúnka itene ahbabáq kaweraitowaq amahnága ite kaweqtaq mía míaúne.

Sísaga titirúnka itene ahbabáq airaiq kaweraitéhre i éhwéhne.

11 Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kégá mó wehekáh mó wehekáhnue iriwe méra peh morá mi titiré arámbéhrí aruqarurowe. Mi titiré arámbéhrionka wehukene ahbabáq íre kaweraritahráhire.

12 Sísa Karáhéga peh morágáké itene ahbabáqsabe peh morá tánáhráq titirúnka ahriahri peh awehraq kagaire. Wega titirarena Manikáne ayah púpeq tútuue mía míaire.

13 Tútuue mía míaéna áwénunire. Mókake Manikánka, Arene naruo págegeue wahnahnarito teawinkeheéna áwénunire.

14 Wega morágáké titirúnka ite ahriahri kaweqtaq mía míaigeheéna itene ahbabáqsabe airaiq kaweraitowe.

15 Minayabe Manikáne Awanka teíre. Wega Púkuipéq ebeq mahraréna,

16 Itene Wahnahnka mahraréna, Mi tánáhráq parabagínaraq ínéga o moráéné sansa áhwáranie. Néne ehweh kawerue siahtebagehboq sirupipeq mi éhwéh siahtebaritanie. Néne ehweh kawerue siahreraq matiagehboq mi éhwéh iwíáh aritanie úwe ire. (Jeremaia 31.33)

17 Púkuipéq anehe mó mahraréna,
Sene ahbabáqkakaq sene ahkaragáraakáq mó íre niahreraq
matianie ire. *(Jeremaia 31.34)*

18 Wehukene ahbabáq airaiq kaweraitena mó íre ahrreraq
matíéh púara wehukega mónkakáq titirigehboq? Ahqáho.
Írakaumo. Mó íre titirorahowe.

*Itega Manikánsabe aiq pútare ateq weba wahtotaq kowíanehe
i ehwéhne.*

19 Nêne iyahnabo anímáríno, Sísa pukútaq wene korahq
tunsabe itega íre áhreia peh Kaweqtapéq Maniká míéhrebeq
kioráhúne.

20 Sísaq kaweq o ah sabaro púaq itega oga mérapeq Maniká
míéhrebeq kioráhúne. Sísa pukútaq Manikánsabe iwíáh iwíáh
atáh náhtápéqté parahnkeq tahnsá ónsá senahpeqté subame
tuwe. Miraúmé mi paráhnkéq Sísa anonkansabé sokigi aiíre.

21 Sísa Karáhéwé amahnága Manikáne ehweh mibeq mah-
beq aitéh ání anotah anínéna Manikáne animárí wahnah
aitéhre.

22 Wega kaweq wanítaté itene inonka aiq pabeq
paberaitéhre. Sísa korahqtaté itene irupipeq káqsuahrítéh
púaq itene ahbabáq peh kéhre iwíáh íre úne. Minayabe itene
irupipeq kaweq iwíáhéq, Manikánsabe aiq pútare ateq weba
wahtotaq kowíanehe iwíáhoró.

23 Manikánka mirainauge ú ehweh aiq pútaraginawire
iwíáhúne. Minayabe itega íre túbáh agia peh wega
mirainawire iwíáhéq ambubu atianeheqmúne iwíáhoró.

24 Mó Sísa tagariáh keyábé iwíáhéq sensabé irutaboírég we
séhréh atéhónehe iwíáhoró.

25 Sísa tagariáh ké momiwíé sansa súého. Táhmaro mó kegá
aiq suto serahniyeho. Írakaumo. Itene Wahnah tuina tanáhráq
aiq wahtonagi puag itene irupipeq kaweq iwíáh kankehboq
síváhnorég we séhréh atéhoró.

Manikáne ahninkáwáné ehweh inehepeq súého i ehwéhne.

26 Írátíáthro. Téhwe Sísa sánsá aiq ahtebéq anehe iteitene
iuwahbeh iwíáh miraéq ahbabáq aruqarurirataq mi ahbábáq
kaweraiteyabe mó íre titirorahire. Írakaumo.

27 Mó íre titirorahi puag peh áhreeq iransánéq Manikánka
ehweh aitahna tanáhráqsábé áwénunoneheqmóe. Manikánsabe
ahqáho atáh ké tabikira iráipéqsábé áwénunoneheqmóe.

28 Wehukeníká Mósísiga sehgióro ú ehweh anteruowara
téhranítégábópoq apahránítógábópoq tagéra wene ahbabáq
pahsutowara író kega ahbabáq aninsábé íre sirutaboiratasa
subiq súówe.

29 Ite kaweqtaq mía míaihehéna Sísa korahqka
kaweraitowana anehe mó anínká mi koráhqkákáq Sísa o

moráéné sansankákáqsábé abehq náneq mire éna anetaníbo íwíáhéna Manikáne ahninkáwá anehepeq súéhre. Mósísine ehweh anteruo anímé wehukega íre sirutaboiratasa peh kamah awera subiq súówe. Subiq súónsabe Manikáne Awanka séhréh atéh sánsá anehepeq súéh ánímé Manikánka mi aní aneratankéhbo? Mókake wega mi aní anotahtaq kamah awínawire.

³⁰ Maniká ite tagariona anínká púkuipéq aiq mahraréna, Ahbabáqsabe ayahqmarewé ínénéne arambehri wire ire. (*Lo 32.35*)

Wene ehwehnka mó mahraréna, Itene Wahnahmka wene animárí sainsuena ehweh aritanawire ire. (*Lo 32.36*)

³¹ Maniká oga mía míai anínéna ahbabáq ke sainsuena ehweh aritahna puaq áhreeq wene sánsá anehepeq súéhneho íwíáhoró.

Sísansabé aiq pútare ateq wene sánsá págegeue sehgióro i ehwéhne.

³² Itega Sísansabé téh aiq pútare atáro tanáhráqsábé iahrerraq matiáthro. Manikáne sansá téhreh tahnsánirara mó kegá íwíoqnarowaq wene sánsá íre susa peh ambubu atiarowe.

³³ Wehuke míópi ite iriitárówara íre kaweq ehwéh aitera íwíoqnarowe. Segá mó tanáhráq mó ke moq síwíoqnarowaq mi keyábé irutaboiréq kosíéhnehurowe.

³⁴ Segá Sísa tagaríáh ké karábúsipéq mórítárówaq sensabé irutaboiréq séhréh arítárówe. Mó kegá itene ménsámehnsá moke pehipi meraotaq ite íre abiahnsania peh irupipeq eyoyó ke míarowe. Oganúq ítéh náneq mó kegá íre meyahráhowe íwíáhuro puaq irupipeq eyoyó ke míarowe.

³⁵ Menah itega Sísane sánsá kawerue sehgirowe. Ahri-ahri sehgioneheqmúne íwíáh íre súáthro. Írakaumo. Itega íre súéhrataqmé Manikánka anotah apéq náinkehe.

³⁶ Mi apéq náinkeheéq Maniká awahbeh arámbéhrí págegeue sehgióro. Ahriahri mirairataqmé Manikánka náina apéq aiq náinawire.

³⁷ Minayabe wene ehwehnka mahraréna, Pehgáriq tanáhráq parabagínaraq tuinie i anímé tuinawire. We íre túbáh agia peh apubúue tuinawire.

³⁸ Néne ani kaweqtaq mía míai anínká ínénsabe aiq pútare ainta aintai puana kaweqtaq mía míainkehe. Peh néne sánsá suena túbáh agi ánínsábé íre nuwahbanawire ire. (*Habakuk 2.3-4*)

³⁹ Itega wene sánsá ambubu atawéq íre kugeqnáhnúne. Ahqáho. Iraipéq pokoneherao ke tahnsa ké íre míone. Írakaumo. Sísansabé aiq pútare ateq oga mérapeq awaq miona ke úne.

11

Manikánsabe aiq pútare ateyabe áwahe ehwéhne.

¹ Manikánsabe aiq pútare atona sansá sehgiunawe Manikánka irarú ehweh aiq pútaraginawire íwíáhéq minayabe áwénunúne. Itene iuranka mi naneqşabé íre tagónayabé anetaníbo. Peh ite iahtebónawe wega irarú ehweh peh aiq pútaraginawire.

² Naho naho itene igaqnaréhga Manikánsabe aiq pútare atówana wega sensabé kawerowe aritowe.

³ Manikánka irarúnka mah marákó márakóákákq íópeqkákákq miraro ehwéhnsábé aiq pútare atone. Amahnága moke tagóna naneqme íre tagahrahúna naneqtaté Manikánka mirarowe.

Ábérireh Ínókureh Nóahrehga Manikánsabe aiq pútare ato ehwéhne.

⁴ Ábériга Maniká titirútaq wensabé aiq pútare ato púana wene arambehriga wenawah Kéinine arambehri kiotaikúwe. Wega Manikánsabe aiq pútare atonsabe Manikánka wensabé, Kaweróne. Kaweqtaq míahne atowe. Ábéri naho pukúwe. We oga míotaq Manikánsabe kawerue aiq pútare ato ehweh amahnágaákákq teíre. (Stat 4.3-10)

⁵ Ínókuga Manikánsabe aiq pútare atowana Manikánka we tumero púana íre pukúwe. We tabanagútaq mó kegá we kabaruwana Manikánka we tumero púana íre ábóraq marówe. Púkuipéqté éhwéhnká mahraréna, Manikánka we íre tumero tanáhráq Ínókuga Maniká awahbeh sansánúwe ire. (Stat 5.21-24)

⁶ Peh morá Manikánsabe aiq pútare atáh kegá we awahbeh sansá sehgiórahowe. Wehukenínká Manikápa pehipi íre kioráhire. Ebeqme wega, Maniká aiq míéhre íwíáhéna, We anebahrúna ke mókake kaweraitanawire íwíáhínaraqmé weba kioráhire.

⁷ Nóahga Manikánsabe aiq pútare atowana Manikánka sinaú tanáhráqsábé teawuwe. Teawuwana Nóahga mi tanáhráqsábé íre tagótaq mi ehwéhnsábé aiq pútare atena Manikáne ehweh sehgiuwe. Wega mi ehwéh sehgiena anotah sipí mirarowe. Nóahreh karirónánínká sípiipéq kibekue méra wání piotaq íre pukuwe. Nóahga Manikánsabe aiq pútare atonserah mah marákó márakóipéq mío kega íre aiq pútare atówe. Minayabe Manikánka mi keyábé ehweh aritena kamah ariuwe. Nóahga Manikánsabe aiq pútare atonsabe Manikánka, Are kaweqtaq míahne atowe. (Stat 6.13-22)

Ébárahmareq Sárahrefka Manikánsabe aiq pútare atóya ehwéhne.

⁸ Manikánka Ébárahma téh áhrabútaq Ébárahmaga Manikánsabe aiq pútare atena wene ehweh sehgiena

wenawahpeq suena wega íre tagario marákórápéq, Manikánka náwiníe ú marákórápéq pokúwe.*

⁹ Wega Manikánsabe aiq pútare atena náwiníe ue omasa marákórápéq pokéna wáhnaupéqté kéné marakórapeq kowíowe. Wega peh úqnapipéq seri nahtápéq kaegaeúwara wenahnité Áhísáhkireq Sékópareqka moq úqnapipéq kaegaeuye. Mi anitégá Manikánka Ébáráhma teawu ehwéhnsábé moq aiq pútare atera mi ehwéh aiq pútaraginawire éra áwénunuye.

¹⁰ Ébáráhmaga Manikánka webataq áhwáraro mapéq kagai mapéq kibekiníe íwíáhúwe. Mitaq kibekéyabe arutaboíréna áwénunúwe.

¹¹ Ébáráhmane ahre Sáhah orenínéna inahupeq mó íre kaegaeútaq Ébáráhmaga iwíáhéna, Manikánka, We animai maqmi-ankéhe ue omasa éhwéh aiq pútaraginawire ú púana Manikánka Sáhah séhréh atowana animai maqmiowe.

¹² Ébáráhma pukorahú koré míotaq wene ahrega animai maqmiowe. Mi aní anonurowara wenanahréh peh íregáritaq úkue míówe. Íópeq wehyoq áhnte kéhnserah wenanahréh peh íregáritaq úkue míówe. Náhmbísibeq arahwé áhnte kéhrra wehukega íre sáhnsahoráhonserah wenanahréh peh íregáritaq úkue míówe.

¹³ Moke teiú ánimárí Manikánsabe aiq pútare atera sene marakóipeq mé tanahráq parabagútaq pukuwe. Sega marakóipeq oga míó tanahráq Manikánka mókake náiníe ú naneqmarí íre meyówe. Írakaumo. Wehukenínká áwénuni naneq íre wahtote tagehnserah mi kegá áwénunu naneqmarí sirupipeq tagéra iwíáh íwíáhéra, Ite marakóipeq mionaraq peh wáhnaupéqté ké tahnsa míone éra pahsúówe.

¹⁴ Mahna tahnsa éhwéh pahsúó kega íre mah marakóipéqsábé peh kaweq matábúrápéqsábé sirutaboíruwe.

¹⁵ Ébáráhmarehga suto marakóyábé íre sirutaboíruwe. Írakaumo. Mitaq sirutaboírutaq tahirímé kouwekorahu irino.

¹⁶ Suto marakóyábé íre sirutaboíruwe. Írakaumo. Peh íópeq kiotaiki mapéqsábé sirutaboíruwe. Sega Manikánsabe, Arebataq Maniká Iteribo wone atónsabe Manikánka sene ehwehnsabé íre ayehitówe. Írakaumo. Peh sega awaq miageheéna wega íópipeq kaweq matábúrápéq kawerarowe.

¹⁷⁻¹⁸ Manikánka Ébáráhmansabé, Mókake arenahni Áhísáhkine animárí arenanahréh míagehe úwe. Anehe wega Ébáráhmansabé, Arene mahbi Áhísáhkiwe subiqme titirainto teawuwe. Teawena, Ébáráhmaga mi ehwéh sehginabomo éna

* **11:8:** Ébáráhma wenáwíq áwahewé áhnte kehináné sibowáe. Stat 17.5 tagáhno. Moke we éhweh Stat sapta 12-23 kéhre.

áhwárawe tagówe. Ébáráhmaga Manikánsabe aiq pútare atena, Wene ehweh sehginauge íwíáhéna wenahni subiq suanaúwe.

¹⁹ Subiq suanaútaq íwíáhéna, Ínéga we subiq súáhnaaq Manikánka oganúq atahráhire úwe. Puki anínká oga úkue Wenaboba mía míainserah Áhísáhki áura pukéna we moq wenaboba mía míaúwe.

Áhísáhkireh Sékópareh Sóséparehga Manikánsabe aiq pútare ató ehwehne.

²⁰ Áhísáhkiga Manikánsabe aiq pútare atena orerague pukinaútaq wenahnité Sékópareq Ísoreqsabé kaweq ehwéh teríúwe. Wegá anehe sína naneqsabé irarúwe. (Stat 27.27-29,39-40)

²¹ Sékópaga moq Manikánsabe aiq pútare atena orerague pukinaútaq wenahni Sósépane anitéyábé kaweq ehwéh aritena wene pegiqnáhnkarataq káuqmunue saqmatawéna Manikánsabe íwíáh íwíáh atowe. (Stat 47.31-48.20)

²² Sósépage moq Manikánsabe aiq pútare atena orerague pukinaútaq Ísara kegá Ísípi marákórápéq súéhra ehwéhnkákáq wene ayahnsa kiroqmera pokira ehwéhnkákáq irarúwe. (Stat 50.24-25; Kisim Bek 13.19)

Mósísiga Manikánsabe aiq pútare ato ehwéhne.

²³ Mósísine anoiboga Ísípi marákórápéq méra Manikánsabe aiq pútare atera Mósísi maqmaróyataq sene naruoga subiyehoéra apahtáro íótáq sene ani kopéq átóye. Mibeqté wáhnáhnká Ísara keyabé, Animai maqmaréhrataq subiq súáhro úwara Mósísine anoiboga sene animai tagéra, Kaweq mai wíre íwíáhéra íre áhreia subiq súáhro ú ehweh anterúóye. (Kisim Bek 1.22, 2.2)

²⁴ Mósísi inahunahní míotaq mibeqté kéné wahnahne ayahunkawagá meyowe. Mósísiga Manikánsabe aiq pútare atena anonúkútaq, Íné íre mi ininé ahninkáwá úge. Írakaumo úwe.

²⁵ Írakaumo íwíáhéna, Ahbabáq miraonawe pehgáriq tanáhráq íwíáh íwíáhé sansa púana íre mirainauge úwe. Minayabe Ísípi kegá wenawahrah Isará ké síwíoqnotaq Mósísiga mina tagéna, Ísípi aní míanie íre íwíáhia peh, Nánuwahrah Manikáne animárínseq míanie íwíáhúwe.

²⁶ Manikáne animárínseq míanie íwíáhéna, Sína anímé Karáhéne sánsá sehgiónsabé Ísípi kegá níwíoqnagehe. Anetaníbo. Manikáne sansá sehginíe. Wegá nánina naneqmarínká Ísípi marákórápéq moke móneakáq kaweq awáhríq náneqmarínkákáq kiotaikinae íwíáhúwe. (Kisim Bek 1.22, 2.2,10-12)

27 Mibeqté wáhnáh ánínká Mósísinsabé abiahnsa atowana wega Manikánsabe aiq pútare atena íre áhreia Ísípi marákórápéq suena pokúwe. Wehukega sene siuratate Maniká íre tagahrahuwana Mósísiga wene arupipeqté íwíáhgá Maniká tagówe. We tagó púana págege atowana wene kaweq sansá ambubu atawéna sehgiuwe.

28 Wegá Manikánsabe aiq pútare atena wene ehweh irena sótaikú siahreraq ko sansa áhwárówe. Áhwáréna Ísara keyábé, Sipisípiq subiqme mi kané korahq itene méhpehtapéq abaq máráhro aritowe. Mirairataq íópeqté ánínká sótaikéna itene ebeq piah anímáí íre subiq suankéhe teriuwe. (*Kisim Bek 2.15, 12.21-30*)

Áhnte Ísara kegá Manikáne sansá ambubu atawéra sehgiú ehwehne.

29 Ísara kegá Manikánsabe aiq pútare atera anotah waní kэрáwéguwe. Mi waní áwíqmé Káhtore Soréq Wáníne. Ísara kegá mi wanítáq kэрáwégonehera utaq mi waní taraqnágúwara sega awaho marákóráq nogónserahnue kéaguwe. Ísípi ebehu kegá sinehe kaqme kéra Ísara kegá onserahnoneheqmúne íwíáhéra mitaq kэрáwégonehera utaq mi waní anotah waní piowara wánínkue pukuwe.

30 Mó tanáhráq Ísara kegá Manikánsabe aiq pútare atera wene ehweh sehgiú púara Séríko suwahpeq ebah kúrí pera áhtápéq abapete téhtaré wéhékáh abugeqnáhnuriówana mi ebáh kúrí sokogúwe.

31 Séríko suwahpeqte weh aebó íní wenáwíq Áráhpa míowe. Mi ebáh kúrí íre sokogútaq mi inínká Manikánsabe aiq pútare atena téhtaré Ísará ánitégá ahboerayeheéra suyataq mehweh aritena séhréh aritowe. Séríko suwahpeqte kэгá Manikánsabe íre aiq pútare atówana peh morá mi inínká wensabé aiq pútare atowe. Minayabe mi ebáh kúrí sokogútaq Ísara kegá moke Séríko suwahpeqte ké subiqme oraruera peh morá mina séhréh arito íní íre subiq susa pehragatówe.

32 Manikánsabe aiq pútare ató ke éhweh mó teinínkono? Wehuke síwíqmari Kíréóni, Páráki, Sáh músóni, Sépáta, Tébiti, Sáh múerireh mó Manikáne ehweh iraru kereqne ehweh áhnte kéh púana moke íre teieráhuge.

33 Segá Manikánsabe aiq pútare atówe. Mibeqté táhmaro kэгá mó marákórápéqté kéreq ebehutaq kiotaikuwe. Mibeqté táhmaro kegá kaweq sansánéra Manikánka náníe ú naneq meyówe. Mibeqté táhmaro kegá Manikánsabe aiq pútare atonka úrinsi iá tahnsa kane áwéh músúríowe.

34 Mibeqté táhmaro kegá anotah iraró puinsúówe. Mibeqté táhmaro kegá sene naruoga pokatate kiraranehera utaq

Íre subiq súowara sabigue pehbeheráh pokuwe. Mibeqté táhmaro ké mareqmareq keéra Manikánsabe aiq pútare atónsabe tauntahu ke úkuwe. Mibeqté táhmaro kegá ebehutaq tauntahunéra wáhnaupéqté ké subipáhrarúowe.

³⁵ Mibeqté táhmaro ahrérónká Manikánsabe aiq pútare ató púara sensuwehqso pukutaq mó oganúkuwe. Mibeqté táhmaro kegá Manikánsabe aiq pútare atówara sene naruoga se saiqnaríowe. Saiqnaríowara sega Manikáne sansá sinehepeq súótaq tahirímé sene naruoga soraq súó irino. Sene sinonkansabé íre sirutaboiria peh oga mérapeqsábé sirutaboiru puara Manikáne sansá ambubu atíó púara sene naruoga subiq súowara pokuwe.

³⁶ Maniká íre tagaríó kega mó táhmaro ke siwiréh aritera sahtáté subiqmarera séniraté táhru táhruue karábúsiipéq mórítowe.

³⁷ Mó kegá táhmaro ebahnsatate tuparuqme subiq súowe. Segá mó táhmaro ke sóraté ákáh kiraq súowe. Segá mó táhmaro ke pokatate kiraq suqme subiq súowe. Manikánsabe aiq pútare ató ke tabonahuwara sene naruoga síwioqnéra íre kawerarítowara korósi tabónáhunsabé sipisípiqne áúakaq mémene áúakaqtáté aneranerue míowe.

³⁸ Aneranerue méra abatapi pokéra sáwéhrapeqkákáq ónapipéqkákáq kaegaeuwe. Se kaweq ke míowara mó mah marakóipéqté kegá íre kaweq ke míowana sensabé siyehitowe.

³⁹ Segá Manikánsabe aiq pútare ató púana wega sensabé kawerowe aritowe. Se marakóipeq míótaq Manikánka nárinié ue omasa náneqmarí íre meyówe.

⁴⁰ Manikánka wensabé aiq pútare atona ke kaweq ah sabaitowe. Naho míó kega mi ahtápéq ebeq íre kíúwe. Írakaumo. Íre kíúwana Manikánka, Sereq itereq moráráq kigehe aitowe.

12

Itega Sísa tagéq iwíáh íwíáh atanéhe i ehwéhne.

¹ Mína teiú kegá Manikánsabe kawerue aiq pútare atera amahnága sensuwanka ite abugeqnáhnurawéra iwahnkanowe. Segá Manikánsabe kawerue aiq pútare atónsabe itega iwíáhue tagéq kaweq ahtápéq korahúne. Manikáne ahtapeq tauntahunue nogonéhboq moke umehi naneq sueq ahababárorahi naneqmarí inehepeq suaneheqmúne.

² Sísansabé ahriahri tagéq iwíáh íwíáh atanéhe. Itega wensabé téh aiq pútare ataráunaraq séhréh aitena mókakeakáq séhréh aitankéhe. Minayabe wene sánsánsabé iwíáhue taganehe. Segá Sísa awankátaq táhpawe subiq suanehera

utaq wega, Mókake nirupipeq eyoyó aintanawire íwíáhúwe. Minayabe awankátaq táhpawe puké sansa ayehiteh sansansábé íre iwíáhía amahnága Manikáne ayah púpeq tútuue mía míaire.

Wene animárí ahababárirataq Manikánka kaweraritanieéna kamah arinkéhe i ehwéhne.

³ Ahababáq kega Sísansabé anotah abíáhnsá atera áwíoqnotaq wega págegeue ména íre túbáh agúwe. Minayabe iwíáhéq túbáh agiyehboq wene sánsá peh kawerue sehgióro.

⁴ Itega ahababáq saiqnaruanehéq págegeue arambehriowe. Miraonsabé ahababáq kega íwíoqnahtaq itene korahq íre túíraq peh oga míáhwe. Minayabe iwíáhue tagahro.

⁵ Wene púkuipéqté éhwéh págege ehwéh iahreraq kehro? Mi ehwéhnká mahraréna,

Nénahníno, itene Wahnahnka are kaweratanieéna kamah awinah ahtebáhno. Wega arensabé, Íre kaweróne atahnaraq arega wene sánsá sehgieyabe anetaníbo íwíáhineho. Íkaumo.

⁶ Arutaboiri anínká ahababárinaraq itene Wahnahnka kaweratanieéna kamah awinkéhe. Wega moke wene animárí úko ke wahnahnatawéna se ahababárirataq kamah arinkéhe ire. (*Sindaun 3.11-12*)

⁷ Wene kaweq anímárí míageheéna itega ahababárunaraq Maniká Iteriboga kaweraitanieéna kamah aíre. Wega kamah aina tanáhráq minayabe iwíáhéq pehwehrue méq wega sokigi aina naneq ahtebéq págegeue míáhro. Sene animárí kaweqtaq míageheéra kaweq sibówárhga wahnahnaritera kawerue kamah arié mino.

⁸ Ite ahababárotaq Maniká Iteriboga peh áwé tagehtaq tahirímé ite íre wene animárí pehipéqté ánímárí míáh irino.

⁹ Iteriborehga ite kaweraitaneheéra kamah aiéwaq sene ehweh ireq sensabé kowe ariteq iwíáh íwíáhúne. Minayabe Maniká Iteribonsabé anotahtaq kowe atáhro. Wega iteiüwa auráq matawéna kamah ainaraq kowe atáhro. Kowe atáhnaraq oga mía míaoneheqmúne.

¹⁰ Iteriborehga ite káriq anímárí míarauna tanáhráq seyega iwíáhuronserah íwáhnoréra kamah aiátówe. Ite we kaweqtaq mía mía inserahnigeheéna Manikánka íwáhnoréna kawerue kamah ainainire.

¹¹ Wega kamah aí tánáhráq itene irupipeq íre eyoyóia peh umeh agire. Téhwe itene irupipeq umeh agiraq sokigi aí náneq ahtebónaraq anehe ite kaweqtaq méq itene iru ukiqme míahrahúne.

Tauntahu ke méq Sísane arambehrioro i ehwéhne.

12 Mareqmareq ayáhnkáránkákáq ké míéhboq tauntahu ke méq Sípane arambehrioro. Mareqmareq aréhúnkákáq ké míéhboq tauntahu ke méq

13 wene obarisa áhtápéq nogóro. Mirairataq itene igará íre mareqmarerinae. Írakaumo. Peh kawetaq kagainae.

14 Moke mó kereq kaweqtaq méq uwaresa ké méq arambehrioro. Manikánka kaweqtaq mía mía inserahnigeheéq arambehrioro. Ahbabáq kega itene Wahnah íre tagagehe.

15 Manikánka séhréh aitéh sánsá sehgiónsábé túbáh agiye-hboq kawerurero. Kítabeh awanká sera tahnsá úkéq mó ke ahbabáq aritéhboq kawerurero.

16 Mó aniné weh ahre abarie sansá pehragahro. Wehukení wenáwíq Ísoe. Wega arupibiútaq tira táhútáhúq meyanieéna moke awaqmiahráhi naneq paiqmarowe. Wega Manikánka ebeq piah aní aweráhi naneqsabé anetaníbo íwiáhúwe. Wega mirau serahniyehboq kawerurero.

17 Téhwe Ísoga awaq miahráhi naneq paiqmarena anehe minayabe arutaboireéna wenabonsabé, Kawerainto éna ibisówe. Téhwe wega mi naneqsabé anetaníbo íwiáhéna aiq paiqmaro púana anehe mónkakáq íre meyahráhire.

Itega o Sarúsarama suwahpeq íópipeq kéhrabeq aiq sewe i ehwéhne.

18 Itega íre tagahraho mapéq sewe. Íre táhtorahráho mapéq sewe. Ísara kegá tagahraho sawéh áwíq Sáínái suwe. Táhtorahráho sawéhrápéq suwe. Itega Ísara kegá íre mirau serahnowe. Itega mina tahnsa tagahraho sawéhrápéq íre koragarowe. Segá mi sawéhráq koragéra anotah irobina tagéra anehe anotah sunkíkírú tagéra anotah soírírú tagowe.

19 Tagowana pembiáhnúwara irera mó aniné ehweh írówe. Segá mi ehwéh téh írótaq áhreéra Mósísinsabé, Mi ehwéh mó ireyabe iuwahriehre éra mó íre irarúno teawo éra pagu pagunuwe.

20 Manikánka sensabé, Wehukenínkábópoq ménkámehnkánkábópoq mah sawéhráq abasáhnaaq ebahnserá tuparuqme subiq súáhro aritonsabe áhreéra Mósísinsabé, Mó íre irarúno teawo éra pagu pagunuwe.

21 Segá tago naneqsabé áhreorahi naneq puana anotah-taq áhreuwe. Minayabe Mósísiga mahraréna, Íné áhreéna iransánuge úwe. *(Kisim Bek 19.12-13,16)*

22 Ísara kegá áhreu naneqsabé suronserah itega íre sewe. Írakaumo. Sáióna sawéhrápéqmé Maniká oga mía míairabeq we kahnáh suwahpeq mire. Íópeq o Sarúsarama suwahpeq mire. Itega mitaq sewe. Mitaq peh íregáritaq íópeqté kéga íwiáh íwiáh orabeq sewe.

23 Manikánka ite omaq sito kene sensiwiqmari sehiranue íopeq marowe. Marowaq téh omaq sito kegá íopeq momiwiorabeq sewe. Manikánka moke mah kehiná kéhíná ehweh aitena saiuwankéhe. Weba aiq sewe. Manikánka kaweqtaq mía mía ke aiq kaweraritowara sensiwamari miáhrabeq sewe.

24 Itega Sísaba sewe. Sísaga o moráéné ehweh áhwárotaq wene korahq tunka mi ehwéh págege arowe. Sísane korahqka íre Ábérine korahqka irarú serahnuwe. Írakaumo. Sísane korahqka Ábérine korahq kiotaikéna peh kaweq ehwéh irarire.

Manikánka teí éhwéh anterúéhboq kawerurero i ehwéhne.

25 Jahre parosa ké méq Manikánka teí éhwéh anterúéhboq kawerurero. Naho mah marákóipéq mío keyabé págege ehwéh teriuwara anterúowe. Segá anterúónsabe Manikánka kamah ariu púara sega íre kopéragorahuwe. Itega moq íre kopéragorahúne. Írakaumo. Amahnága Manikánka íopeqté éhwéh teí púaq itega mi ehwéh inehepeq súáhnaraq wega ite anotahtaq kamahinkéhe.

26 Naho Manikánka ehweh teriutaq mah marákó márakó máriúwe. Amahnága wega mahraréna, Mókake íre peh morá mah marákó márakóyábé mónkakáq máriúno atanauge. Íopeqkákáqsábé moq, Máriúno atanauge íre. *(Hagai 2.6)*

27 Wegá, Mónkakáq máriúno atanauge insabé mah ehwéh irahráhuwe. Wegá miraro naneqmarí kúrugúruorahi naneqmarínsábé, Kúrugúruúno atahnana tabanaginae. Peh morá íre kúrugúruorahi naneqmarí kagainawire.

28 Manikánka wahnah wahnahnirabeq íre kúrugúruorahire. Wegá itensabé, Awaq miáhro aitéhnsábé wensabé áhtenéq we awahbeh sansánéq wensabé iwíáh iwíáh atone.

29 Manikámé moke toráh agorahi irá tahnsane. Minayabe wensabé áhtenéq iwíáh iwíáh atone.

13

Wensabé wensabé arutaboiratéhoró i ehwéhne.

1 Sísá tagariáh kéó, wensabé wensabé arutaboiratéhoró.

2 Wáhnaupéqté kegá iteba sirataq kawerue mehweh ariteq kirabo arítáthro. Menah mó kegá seba suro ke mehweh aritera kirabo aritera suro ke peh wáhnaupéqté kée iwíáhurowe. Írakaumo. Peh íopeqté ké mehweh aritera kirabo arítárowe.

3 Sísá tagariáh ké karábúsiipéq míéhrataq sensabé iwíáhoró. Sensabé iwíáhéq sirutaboiriranka sereq moráráq karábúsiipéq mé tahnsa iwíáhoró. Sísá tagariáh ké

síwioqnehrataq sensabé iwíáhoró. Iteitene inonka moq iéríre iwíáhéq sensabé iwíáhoró.

4 Ahre mewe sansamé wehké sansamé kaweq sansáne. Minayabe wehga mó aníné ahre abariíneho. Ahrega mó aníné weh abariíneho. Mó aníné ahre weh abario ke Manikánka ehweh aritena kamah arínkéhe.

Móneyabé irutaboíriyeho i ehwéhne.

5 Móneyabé irutaboíriyehboq peh matíéhra naneqsabé aiq awehraq mire iwíáhoró. Minayabe Manikánka aiq mahraréna, Are íre auwaníe. Inehepeq íre auwaníe. Írakaumo íre. (Lo 31.6)

6 Minayabe árahinabomo iwíáh íre oro. Peh págegeue Manikáne ehwehnka irarinserah irarenehe. Wene ehwehnka mahraréna, Néne Wahnahnka séhréh aintéh púana íre áhreínie. Wega séhréh aintéh púara mó kegá pehipi íre kamah anigéhe íre. (Buk Song 118.6)

Sísa kéreyabe íre iyehitegurégúia peh kéranehe i ehwéhne.

7 Ite Sísa tagariáh kéráq wahnahno kegá Manikáne ehweh iwáhnorurowaq sensabé iwíáhoró. Segá kaweq arámbéhríera Manikánsabe kawerue aiq pútare atárónserahnoro.

8 Sísa Karáhéwé menahnkákáq amahnágaákáq mókakeakáq ahriahri peh monseráhnue mía míaire.

9 Mó kegá áwánáh éhwéh teírataq mi ehwéhnsábé aiq pútare aritéhranka Manikáne sansá súého. Wega séhréh aitéhnsábé iteyuwa págegeue míahrahúne. Mó naneq tahutáhúq awehrié sansa sehgiönka iteyuwa íre págege aitahráhire. Mina tahnsa sánsá sehgiönka wehuke íre séhréh aitahráhire.

10 Peh ite Sísa tagariona kené o tahbé kéhre. Manikáne mibeq mahbeq arítáh ké naho táhbérápéqté mewe nah kegá o tahbérapéqté táhútáhúq íre mewe nahwe. Írakaumo.*

11 Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kégá Anotah Kawéqtápéq pokotaq wehukene ahbabáqsabe kawerairankeheéra ménkámehnkáne korahq mewera titirowe. Peh korahq mewera titiréra mi kamáriné sinonka mewera ahnansahrapeq ira paríáhwe.

12 Míra onserah itene ahbabáqsabe kawerairanieéna Sísga ahnansahrapeq awankátaq táhpawe pukéna wene korahq tunka kaweraitéhre.

13 Minayabe ite iuwahbeh sansá sueq ahnansahrapeq Sísga kowíanehe. Mó kegá Sísa áwioqnowe. Itega weba

* 13:10: Mi o tahbé áwahewé mahraréna, Sísa Karáhé tahpato awanká itene o tahbé tahnsane. We pukúnka ite oga mé topáh o tahbérapéqté tópáh nóne íre.

wahtotaq kowíáhnaq sega ite moq íwíoqnaneherawoe. Íwíoqnehransabé anetaníbo éq weba kowíanehe íwíáho.

¹⁴ Mah marákó marákóipéq ite mía míaona matábúrápéq íre kéhre. Minayabe peh kagaína matábúrápéqsabé áwénunúne.

¹⁵ Áwénunéq amahnága ite ménkámehnkátate íre titiria peh ahriahri Manikánsabe Sísá áwírue kaweróne ateq itene íwéhrate iwíáh iwíáh atanéhe.

¹⁶ Kaweq sansá súéhboq ahriahri kaweq sansánoro. Ite matiéhra naneq wenáwíoro. Mi sansátaré Maniká awahbeh sansá púaq ibitagínehboq kawerue miraoro.

Itetaq wahnahno kené ehweh sehgióro i ehwéhne.

¹⁷ Ite Sísá tagariáh kéráq wahnahno kegá ite séhréh aitanehéera ite auráq matiáhwe. Moke sene arámbéhríyábé Maniká teawigéhe. Minayabe itetaq wahnahno kené ehweh íreq kawerue sehgióro. Sehgirataq sene arambehri eyoyóue miraorahowe. Sirupipeq umeh agínaraq sega ite íre séhréh aitaírahowe.

¹⁸ Itensabé ahriahri púreraitáho. Itega kaweq sansánuraunayabé irupipeq eyoyóire. Mókakeakáq ahriahri itega kaweq sansánéyabe iwahbehre.

¹⁹ Iteba apubúue kouwekiniboq Manikánsabe íné séhréh ainto ue púreraintáho.

²⁰ Sísá itene Wahnah pukútaq Manikánka iriwe oganúq atowe. Sísaga itene ahbabáqsabe pukúwana wene korahq tunka moráéné ehweh kawerarowana kagaire. Minayabe Sísaga ite Manikáne sipisípiq wahnahnaita aitaire. Manikánka iru ukiq itena

²¹ wene arambehri kawerue miraigeheéna séhréh aitéhre. Itene irupipeq we awahbeh sansá aitaíhna kagainkehe. Sísá Karáhé anotah aní méq wensabé ahriahri iwíáh iwíáh atanéhe. Aiq miraoneheqmúne.

Páhsi parabagínai ehwéhne.

²² Néne iyahnabo anímáríno, itene irupipeq kawerai-tanieéna mah pahsí sehiranuge. Mah pahsí peh wahtotaq ehwéh púaq kawerue sáhnsahwe íráho.

²³ Iteríbáq Tímóti karábúsiipéqté pugeq áúwátówe. Wega ínéba apubúue sínaraq iteba moraráq koragayehetauye.

²⁴ Moke itene wahnahmarínseq Manikáne animárínseqsabé iroro teriéro. Moke Ítári marákórápéqté Sísá tagariáh kegá itensabé iroro ewe.

²⁵ Manikánka ite ómiyabé arutaboíraitena séhréh aitéhre.

Sémísi **Ebeq sáhnsahwe ahtebé ehwehne.**

Áhnte ahtébiá kégá, Sémísiwe Sísane ábákawae íwiáhowe. Sémísiwe Sarúsarama suwahpeqte Sísá tagaríáh kéréq wahnahnú aninéna mah pahsí Sísá tagaríáh Ásíú ké séhréh aritanieéna sehiranúwe. Wega íwiáhéna, Sísansabé aiq pútare atáh kégá íre túbáh agia peh kaweq sansá miraigehe. Mirairataqmé sene kaweq sansá tagah kegá íwiáhéra, Mah kegá aiq pútaq Sísá tagaríáh ké wóe íwiáhigehe. Mah pahsí sáhnsáho kegá Sísane sánsá tábúsoqme sehgigeheéna Manikánka Sémísi íwiáh atowana mah pahsí sehiranúwe.

Sémísiga mah pahsí sehiranúwe.

¹ Ínéwé Sémísi Maniká Iteriboreq itene Wahnah Sísá Karáhéreqne arambehri aní múge. Néne páhsi sáhnsahwe tagahro. Ite Ísara ke airápété téhtaré káhnáh míone. Itene igaqnaréhga wáhnaupéqté kéné marakórapeq abae agunsabé mó ke suwahpeq míáhwe. Ite ómiga néne ehweh sáhnsahwe íráhro.

Moke ite áhwáreh naneqka págege aitéh éhwéhne.

² Néne iyahnabo anímáрино, moke áhwáre naneq sínaraq iru ukigme míáhro.

³ Íre kaweq sunúq sínaq Manikánsabe aiq pútare ateq wene sánsá íre susa peh kawerue sehgirataq págegeue míahrahowe. Minawé aiq tagaríáhwe.

⁴ Wene sánsá íre susa peh kawerue sehgirataq ite kaweqtaq míagehe. Ite kaweqtaq míéhrataqmé Manikánka séhréh aitena wega náina naneq íre tabonahigehe.

Ahtebé íwiáh tabonahi anínká púrerinkehe i éhwéhne.

⁵ Íre ahtebéh anínká Manikánsabe, Ahtebé íwiáh nánio ue púrerínaraq Manikánka ahtebé íwiáh atankéhe.

⁶ Manikánsabe, Nánio ue púrerirataq náninabomo árahinabomo íwiáhiyehboq peh aiq pútaq náninawire íwiáhoró. Wánínka mó kantoq mé kantorinserah árahinabomo íwiáhi anínká mó íwiáh mó íwiáhíre.

⁷ Manikánka náninabomo árahinabomo íwiáhi anímé wega íre náwinawire.

⁸ Mó íwiáh mó íwiáhi anínká tábúsoqme arámbéhrí íre miraia peh áhwára áhwáaire. Wega náninabomo árahinabomo íwiáhinsabé Manikánka íre náwinawire.

Tabonah kereq áhnte mensáméhnsánkákákáq kéreqsabé irari éhwéhne.

⁹ Sísá tagaríéh ání tabonahínaraq Manikánka wensabé, Anotah aní míahno atahnana iwíáh iwíáhinkehe.

¹⁰ Uworapeqté náneq kirena áraniwe ehyataginserah áhnte monéákáq ménsámehnsánkakaq sorupeh aní pukinae. Minayabe Manikánka áhnte moné matiéh ánínsábé, Pehgáriq aní míahno atahnana iwíáh iwíáhinkehe.

¹¹ Ehbíehbeq anotah patáhitaraq uworapeqté náneq ehyatague ára meginaraq íre kaweq naneq úkinae. Mina inserah áhnte monéákáq ánínká áhnte ahwímí árámbéhríinaraq pukinawire.

Manikánka ite ahbabáqtaqpeq íre móitahráhi ehwéhne.

¹² Menah Manikánka mahraréna, Ínénsabe arutaboiri anínká mókake kagai apéq náwénaraq oga mía míainkehe ire. Minayabe ahbabárorahi tanáhráq sínaraq mi ahbabáqsábé ahqáho atéh ánínká kaweqtaq míahnaraq wega kagai apéq awaq mena iwíáh iwíáhinkehe.

¹³ Mó aniné arupipeqté iwíáhgá we abarirana wega, Ahbabárinie iwíáhínaraq, Manikánka mi iwíáh aintéhre iwíáhineho. Írakaumo. Ahbabáqka Maniká íre sabirorahi puana wega mó ke ahbabáqtaqpeq íre móitahráhire.

¹⁴ Téhwe itene irupipeqté iwíáhgá morání morániné iwíáh abarire. Minayabe ite ahbabárighehéna iteitene íre kaweq naneqsabé irutaboírúnaga ite ehnenenénéna péhe éhwéh aitéhre.

¹⁵ Kía míéh íníné arupipeq káriq aní míéhрана mina inserah itene irupipeq ahbabáq iwíáh kéhre. Kía míéh ínínká ani maqmaréhnserah itene irupipeqté iwíáhgá ahbabáq áhwárehre. Áhwárehrana ahbabáqka ite saiqnariahnaq áhnte ahbabáq aruqarurirataq pukoneheqmóe.

¹⁶ Néne iyahnabo animáríno, péhe éhwéhnsábé aiq pútare aritého.

¹⁷ Moke kaweq naneqmarí íopeqté Ítéribógá aiq náire. We peh ahriahri téhrehrebeq mía míai anínéna moke kaweq naneqmarí náí náinire. Mánkánahnka ebeq íre wahtonagéna anehe pehgáriragire. Manikánka íre mina tahnsanire. We íre mó sansá mó sansáni aní míre. We peh ahriahri téhrehrebeq mía míai aníne.

¹⁸ Maniká Iteribo wewega iwíáhéna ite omaq itowe. Omaq itonsabe wene aiq pútaq ehwéh írátáúnaraq aiq pútare ataráúnana wega, Néne animárí móe aitena kaweraitáaire. Téhwe ite kaweraitena anehe mó ke kaweraritankéhe.

Manikáne ehweh ireq sehgióro i ehwéhne.

¹⁹ Néne iyahnabo animáríno, kawerue íráhro. Mó kegá ehwehnirataq ahkabaqme ireq kawerue iwíáhoró. Sene

ehweh ireq pehwehrue iwíáhue ehwehnoro. Íre apubúue abiahsanoro.

²⁰ Apubúue abiahsano kegá Manikáne kaweq sansá íre miraorahowe.

²¹ Íre mirao naneq sansánkákáq moke ahbabáq sansánkákáq áhnte kagaire. Moke mi sansá itene irupipeqté súáhro. Manikánka wene ehweh ayu tahnsa itene irupipeq uqmataire. Minayabe iteite iuwahbeh sansá sueq wene ehweh kawerue sehگیرataq itene iru kaweraitankéhe.

²² Minayabe Manikáne ehweh kawerue sehگیرóro. Íre peh iahrega íráhro. Írakaumo. Peh iahrega íráhnaraqmé peh iteitene péhe iwíáhýábé aiq pútare atagéhe.

²³ Wehukenínká Manikáne ehweh peh ahrega irena íre sehginaraq we timanopipéq tageh aní tahnsane.

²⁴ Mi aní wene náwíqkakaq auranabiah timanopipéq tagéna timano mitaq marena pokéna wene auranabiah apubúue abitagire.

²⁵ Manikáne ehwehme anotah kawéq éhwéhne. Mi ehwéh irena kawerue sehگیر ánimé ahbabáqka íre saiqnariahrahire. Mi ehwéh íre abitarusa peh timanopipéq taga tagainserah sáhsahena kawerue sehگیرaraq Manikánka, Kaweróne atankéhe.

²⁶ Wehukenínká iwíáhéna, Ínéwé Sísansabé aiq pútare atóge éna Manikánsabe kawerue iwíáh iwíáh atóge éna ahriahri abehq éhwéh iraréna wene péhe éhwéhnká wewe péhenuwíéhre. Mi anínká, Ínéwé Sísansabé aiq pútare atóge éna Manikánsabe iwíáh iwíáh atóge ime íre awehraq kéh púana peh abehq iwíáhire.

²⁷ Manikáne ehweh sehgiro kegá ehneranimárínseq kéweinínsónseq íre kaweq sunúq séhréh aritera mah marákóipéqté áhbábáq sánsá íre miraiá peh kaweqtaq mía míaowe. Minawé Maniká awahbeh sansáne.

2

Peh morá sánsá ómi kehinánsábé miraoro i ehwéhne.

¹ Néne iyahnabo anímáríno, itene Wahnah Sísa Karáhé íópeq wahnahni anínsábé aiq pútare atáhwe. Minayabe anotah keyábé iwíáh iwíáhéq kawerariteq pehrápeqte ké inehepeq súého.

² Ite momiwíorabeq kaweq korósiákáq kaweq awáhríq náneqkákáq ánínseq tabonah aní subankia korósiákáq ánínseqka iteba sirataq mó anínsábé mó iwíáh mó anínsábé mó iwíáhíyeho.

³ Itega kaweq korósiákáq ánínsábé, Kaweqtapéq tútuue miahno ateq tabonah anínsábé mobeq koiriwe miahno. Mah-taq igárápí tútuue miahno atého.

⁴ Mira íwíáhome itega korósi tagahnsabé mó ke kaweq kee íwíáhariteq mó ke abehq kée íwíáh arítáhwe. Mira íwíáhome itega saraqmárah wáhnáhmárínká íre kawerue saraqmárahnserah iwíáhowe.

⁵ Néne iyahnabo anímáríno, néne ehweh íráhro. Manikánka mahraréna, Ínénsabe sirutaboiro kegá wahnah wahnah-nurabeq awaq miagéhe íre. Wensabé aiq pútare atera kaweqtapéq awaq miageheéna Manikánka mah marákóipéqté tábónáh ké omaq sitéhre.

⁶ Itewe aneqsabé tabonah keyábé síéhruruo? Áhnte mensáméhnsánkákáq kegá ite íre kaweritáh mino. Ité meiqmera ehwehorabeq móitáh mino.

⁷ Manikánka itensabé, Sísa Karáhéne animarí móe aitéhre. Aitéhrara ménsámehnsánkakaq kegá Sísa Karáhéne kaweq awíqsábé abehq éhwéh atáhwe. Sega mina tahnsa áhbábárowe.

⁸ Maniká itene Wahnahne ehwehnka mahraréna, Arerensabé arutaboironanserah mó keyábéákáq arutaboirúno íre. *(Wok Pris 19.18)*
Minayabe itega mó keyábé irutaboiro ehwéh sehgiómé kaweq sansánowe.

⁹ Itega anotah keyábé iwíáh íwíáhéq pehrápeqte ke inehepeq súáhmé mina íre kaweq sansánowe. Manikáne ehweh anterúáh púana mi ehwéhnká itensabé ahababáq ke woe aitéhre.

¹⁰ Minayabe Mósísiga sehgióro ú ehweh áhnte kawerue sehgi ánínká peh morá éhwéh antehrúéhmé wega moke mi ehwéh aiq anterúéhre.

¹¹ Manikánka mahraréna, Mó aniné ahre weh abariiyeho íre. Wega mó mahraréna,

Mó aní subiq súého íre. *(Kisim Bek 20.13-14; Lo 5.17-18)*
Minayabe arega mó aniné ahre weh íre abariia peh mó aní subiq suahnawe arega mi ehwéh aiq anteruahne.

¹² Manikánka sehgióro ú ehwehnká ahababáq saiqnariahnaaraq wehuke soraq suahráhire. Wega mi ehwéhnsábé iwíáhéna mah kehiná kéhínané sánsá saraqmarankéhe. Minayabe iwíáhue kaweq ehwéh iraréq kaweq sansánoro.

¹³ Wehukénínká mó keyábé íre arutaboirínaraq Manikánka ehweh aitahna tanáhráq mi aní kamah awinkéhe. Mi tanáhráq mó keyábé arutaboiri anínsábé, Kaweróne atankéhe.

Íné aiq pútare atóge i anínká íre kaweq sansanéna abehq íwíáhi ehwéhe.

14 Néne iyahnabo anímárino, peh morá ánínká mahraréna, Ínéga Sísansabé aiq pútare atóge ire. Wega iraréna Sísane sánsá ire sehǵímé wene ehwehme peh abehq úkire. Ínéga Sísansabé aiq pútare atóge irarinka we kaweratahráhiro? Írakaumo. Peh wewene ehwehnka ire kaweratahráhire.

15 Arega Sísá tagariáh wéh áhré tagé korósiakáq táhutahuqkakáq tabonahotaq

16 Íre náriasa peh ehweh teawenawe arene ehweh peh abehq náneq úkire. Arega wensabé, Tototaq mé ayahbankik-itaq mé pehwehrue pokéwahno teawenawe íre náriasa arene ehwehnka árahue séhréh atankéhbo? Írakaumo. Arene ehweh peh abehq náneq úkire.

17 Arega Sísansabé aiq pútare atóge íwiáhé mó ke íre séhréh aritahnawe arene iwíáh peh abehq náneq úkire.

18 Mó morá ánínká mahraréna, Mó kegá peh Sísansabé aiq pútare atáhwara mó kegá peh kaweq sansá miraowe ire. Mí ehwéhnsabé teiníe. Arega Sísansabé aiq pútare ate kaweq sansá íre miraónawe ínéga are tagéna arensabé, Árahue Sísá tagariahna aní móne atanínkono? Ínéga kaweq sansá miraon-ayabé arega tagé ínénsabe, Sísá aiq pútare atahna aní móne ue ahtebahrahóne.

19 Manikámé peh morá áníne aiq pútare atóge énowe aiq kaweróne. Peh morá mina irarénaga íre awehraq mire. Owainawamarínká moq minayabe aiq pútare atera áhreéra iransánowe.

20 Aiq pútare atahnayabé aiq awehraq mire íwiáhono? Aneqsabé kaweq arámbéhríininkono íwiáhono? Múguwahgu aní móne. Peh morá aiq pútare atóge énowe íre awehraq mire. Mahnayabe áwahewé teiníe.

21 Itene igaqna Ébárahmaga Manikáne ehweh sehǵinieéna wenahni Áhísáhki subiqme titirinaúwe. Wega íre túbáh agia peh Manikáne ehweh segiunsabe Manikánka wensabé, Kaweróne. Kaweqtaq míahne atóge úwe. *(Stat 22.1-14)*

22 Ébárahmaga Manikánsabe aiq pútare atena págegeue sehǵioráhi ehwéh teawutaq túbáh aginie íre úwe. Wega peh Manikánsabe aiq pútare atóge éna wene ehweh sehǵinauge íwiáhuwe. Sehǵiunka wega Manikánsabe aiq pútare atowe sokigi awuwe. Minawé aiq ahtebaho?

23 Manikáne ehwehnka mahraréna, Ébárahmaga Manikánsabe aiq pútare atonsabe Manikánka wensabé, Kaweróne. Kaweqtaq míahne atóge úwe ire. Manikánka Ébárahmansabé mó mahraréna, Arewe néne iyahnabo aní móne atowe úwe. *(Stat 15.6; Aisaia 41.8)*

Ébáráhmaga Manikáne ehweh kawerue sehgiunsabe mah pukúipéqté éhwéhnká aiq pútaragúwe.

²⁴ Manikánsabe aiq pútare atóge irarime íre awehraç mire. Írakaumo. Peh Manikánsabe aiq pútare atena wene ehweh sehgi ánínsábé Manikánka, Kaweróne. Kaweqtaç míahne atéhre. Minawé aiq ahtebaho?

²⁵ Weh aebó íní wenáwíç Áráhpae. Téhtaré Ísará ánitégá nahnso kené marakó ahboerageheéna Sósúaga eqmarowe. Eqmarowana Áráhpane nahtaçpeç suyana wega mi anité mehwehue kirabo aritena wenawahpeçte kégá subíyehoéna mó ahtápéç sokigi ariuwe. Wegá miraúnsabe Manikánka, Kaweróne. Kaweqtaç míahne atowe. (Josua 2.1-21; Íbaru Ke 11.31)

²⁶ Wehukeníné awanka wene anonka suena airaiç pokitaç we pusa ání míéhre. Mina inserah Manikánsabe aiq pútare atóge irari anínká wene kaweq sansá íre sehgi mé we pusa ání tahnsa míéhre.

3

Itene ehwehme iwíáhue tagéç pehwehrue irarero i ehwéhne.

¹ Néne iyahnabo anímáríno, Manikánka ite síwáhnorúna kené arambehri iwíáhue tagéna págegeue ehweh aitahráhire. Minayabe tagariáhwe. Wegá mó Sísa tagariáh kéné arambehri pehwehrue iwíáhue tagehre. Minayabe wehukega momiwíorabeç síwáhnoro ke áhnte úkiyeho.

² Ite ómiga mótaç mótarue áhwára áhwáraúne. Ehweh iraré tanahráç ahriahri áhwára áhwára ehwéh íre irari anímé kaweqtaç mía míaire. Wene áwéhipeçté éhwéh kawerue wahnahni puana wega wene moke anonka kawerue wahnahna-tiahrahire.

³ Anotah ka wenáwíç ósiga itene ehweh kawerue irankehéç áwéhipeç áhíniraté iyarone. Miraonaga ite iuwah-behrabeç ósiga meiqmena móitéhre.

⁴ Sípi soberi sansánsábé iwíághoro. Sípiwe anotah nanere. Anotah soirínka sípi tauntahunue pagunoráhire. Sípi soberi anínká pehgáriç awánkátáté miraiá náneç paberéhra nápiç wehukenínká pokinie irabeç pokire.

⁵ Mina inserah anehbíwé pehgáriç naneréna peh anotah arámbéhrí kéhre. Anehbíga mó ke ahbabáratáhire.

Ite tagarionawe pehgáriç irágá anotah irárawe abae ague uworaçpeçté áhnte awánká tahrahire.

⁶ Ahbabáç ehwéh mé ira tahnsáne. Pehgáriç irágá anotah irárawe abae aginserah ahbabáç ehwéh nká moç abaeue anotah agirana mó ahbabáç áhwárehre. Iraipéçté éhwéh nká ahbabáç iwíáh áhwárehra ahbabáç anotah agorahire.

7 Moke ménkámehnkámé, kabarame, weheme sóreq wanípípeqté páhmé wehukene kirabo kamarí úkorahowara wahnahnarítáhe.

8 Mó morá ánínká wewene ahbabáq ehweh íre saiqnarena wahnahnatiahrahire. Wehenka wehuke pehrana pukorahire. Ahbabáq ehwéhncá apubúue abae agéna wehenka wehukení pehnserahnire.

9 Itene íwéhipeqté éhwéhncá itene Wahnah Maniká Iteribon-sabé iwíáh iwíáh ateq anehe mó ke Manikánka we tahnsá miraro keyabé abehq éhwéh arítáhe.

10 Iwíáh iwíáh ate ehwéhncákákq abehq éhwéhncákákq peh morá áwéhipeqté sire. Minawé íre kaweq sansáne.

11 Néne iyahnabo anímáríno, arahnome kaweq né wanínkákákq abiqnóno wanínkákákq morábíté íre sire.

12 Pópo awánkátáq inunara será íre iyahráhire. Párúq nahníáqtáq pópo será íre iyahráhire. Abiqnóno wanínká né waní íre úkorahire. Minayabe kaweq ehwéhncákákq ahbabáq ehwehncákákq peh morá áwéhipeqté sime anotah íre kaweq sansáne.

Kaweq iwíáhi anínká kaweq sansáninkehe i ehwéhne.

13 Ite mionarabeqte ahtebia ání kaweq iwíáhi anímé inesebo? Ahtebia ánínká íre saiyoi anínéna wewene áwíq íre pankeréhre. Peh ahtebia sánsánéna kaweqtaq mía míairara mó kegá we tagéra, Ahtebia áníne igehe.

14 Itega irupipeq mó keyabé anotah abíahnsánéq ahriahri iteitene íwíq árahue pankeranéhncokono íwíáhirataqmé ite ahtebia ké méq kaweq iwíáhúna ke míone íwíáhiyeho. Péhe íwíáhiyeho. Aiq pútaq ehwéhnsábé péhe éhwéhne atého.

15 Íópeqté Ítéribógá mina tahnsa íwíáh íre áhwárehre. Írakaumo. Mi iwíáhwé mah marákóípeqté iwíáh wíre. Itene irupipeqté iwíáhgá mina tahnsa íwíáh aitéhrana owainawanka moq mi iwíáh aitéhre.

16 Írátíáhro. Sirupipeq mó keyabé abiahnsanéra ahriahri seyene síwíq pankeráh kegá íre kaweqtaq mía míaoewe. Íre kaweqtaq mía míáéra áhnte ahbabárowe.

17 Íópeqté Ítéribógá iwíáh aitéh iwíáhwé ahriahri kaweq iwíáhe. Manikáne Awanka iwíáh aitéh kegá pehwehrue méq uwaréqme méq mó kené ehweh ireq mó keyabé sirutaboiréq kaweq sansá ariteq anotah anínseq íre áwíqkakaq anínseqsabé peh morá iwíáhéq ehweh pehipi íre iraria miraonehe e ehweh mira aruqaruowe.

18 Itega uwaréqme peh morá iwíáh kahnaraq minawé sotápéq ayu uqmaráhnserah mire. Uwaréqme peh morá

íwíáh kahnaraq peh kaweq sansámárí miraorahúne. Minawé sotápéqté ménsáméhnsá kawerue kírénserah mire.

4

Mah marákóipéqté sánsánsábé awahbeh anímé Manikáne naruo aní míre i ehwéhne.

¹ Itega ehwehéq tobehírataq mi sansámé aneq áwahe kehro? Itene irupipeqté iuwahbeh iwíáhgá moke mi iré káwéq sánsá áhwáreh mino.

² Ite iuwahbeh naneqmarí íre meyahráhonsabé meyanehéq mó ke subiq súáhwe. Mó kené ménsámehnsánsabe aigará pabekiraq íre meyahráhonsabé meyanehéq ehwehue tobehowe. Ite iuwahbeh naneq Manikánsabe, Náio ue íre teawéwe. Minayabe mi naneq íre matíáhwe.

³ Itega wensabé, Náio urome wega aneqsabé íre náiasa túbáh agiro? Itega íre tábúsoqme iwíáhue, Náio urowe. Íre Manikáne arambehri miraoneheéq peh iteitene iuwahbeh naneq náio uronsabé túbáh agire.

⁴ Ahbabáq inínká wenawehq auwena mó weh kéréhnserah itega Maniká auweq mah marákóipéqté sánsá sehgiówe. Mah marákóipéqté sánsá sehgi anímé Maniká Iteribone naruo aní míhre. Minawé aiq iahtebaho? Mah marákóipéqté náneqsabé arutaboiri anínká Manikáne naruo aní úkire.

⁵ Manikáne ehwehnka mahraréna, Manikánka Wenawa eqmaréhrana irupipeq tumíéhre. Itega Manikánsabe kawerue irutaboirigeheéna wega págegeue wahnahnaitéhre íre.

Aiq irarinsabé itega, Mi ehwéh peh abehq éhwéhne íwíáhiyeho.

⁶ Manikánka ite anotahtaq séhréh aita aitaire. Minayabe wene ehwehnka mahraréna, Sensíwíq pankeráh kéwé Manikánka íre séhréhia peh ahqáho arítéhre.

Sensíwíq íre pankeráh kéwé Manikánka séhréh arítéhre íre. (*Sindaun 3.34*)

⁷ Minayabe iteitene píribahri iwíáh sueq Maniká Iteriboga teí éhwéh kawerue sehgióro. Owainawansabé ahqáho atéhrataq wega iuwena pokinkehe.

⁸ Maniká Iteriboba séq wene ehweh kawerue íráhro. Mirairataq wega iteba séna séhréh aitankéhe. Wehukenínká ayahnkara pabeq paberitaq ayahnkara aiq kawerire. Ahbabáq keo, mina inserah itene irupipeqté áhbabáq sueq kawerurero. Mó iwíáh mó iwíáho keo, itene irupipeq kaweq iwíáhigehboq mah marákóipéqté náneqsabé íre irutaboíro.

⁹ Itene ahbabáqsabe iwíáhéq wíréh wíréh ehweh sueq ibisahro. Itene irupipeqté eyoyói iwíáh sueq íre kaweruraige iwíáhoró.

¹⁰ Itega Manikánsabe, Íné pehgáriq aní púana ínériaíriáh íre awehraç aní míóge teawéro. Teawenana wega séhréh aitena ite moraní moranínue, Anotah aní míahno aitankéhe.

Mó keyábé ehweh arítého i ehwéhne.

¹¹ Néne iyahnabo anímáríno, itega mó ke Manikáne anímárínsábé íre kaweq ehwéh ariteq abehq ánimárí móe ariteho. Mirairataqmé Manikáne ehwehnsabé moq mina tahnsanowe. Wene ehwehnsabé awahrieh anínká mi ehwéh íre sehgiena, Peh abehq éhwéhne atéhre.

¹² Manikánka webataq sehgióro ú ehweh teí púana wewega ite sainsuena ehweh aítahráhire. Webataq mó ke kawer-aritena mó ke íre kawerarítéhre. Minayabe itewe peh wehuke míáh púaq mó keyábé ehweh arítého. Minawé peh Manikáne arambehri wire.

Ite píribahriéq saiyo ke míyeho i ehwéhne.

¹³ Táhmaro itega mahraréq, Ahbiah mó ke suwahpeq pokue mitaq peh morá ópéq méq arambehriue áhnte moné meyanéhe ewe.

¹⁴ Mira íwíáho keo, teiníboq írátíáhro. Mókakeyabé ite íre tagariáhwe. Mi tanáhráq ite oga míaneherabowamo. Itene oga mé tanáhráq nonahweyah tahnsáne. Nonahweyahnka pehgáriq tanáhráq kένα apubúue sawekinserah itene ogamé tanáhráq moq apubúue parabagorahire.

¹⁵ Minayabe itega iwíáhona ehwéh sueq mahraréq, Itene Wahnahnka kowe aítahnaraq ite oga méq mahraue arambehriuehe ero.

¹⁶ Amahnágawé iteitensabé iwíáh iwíáhéq ite íwíq pankereq, Iteriaíriáh miraoneheqmúne ewe. Mina tahnsa píribahri sansámé íre kaweq sansáne.

¹⁷ Kawerue iwíáhúno. Are kaweq sansá miraéyabe ahte-behnaraqmé mi sansá miraúno. Íre mirainaraqmé aiq ahbabáriniewóne.

5

Áhnte mensáméhnsánkákáq keyábé irari ehwéhne.

¹ Áhnte mensáméhnsánkákáq kéo, minayabe ehweh teiníboq írátíáhro. Itene мэnsáméhnsá pehipi kéhnsabé íre kaweq sunúq sína puaq uwo uwo éq ibisahro.

² Itega áhnte mitaq sáhato mensáméhnsá sósbahrankírana itene kaweq korósiákáq wenuqka narúéhre.

³ Itene móne ebáhmári íregárita q pehipi kagairana awehgárogárorirara mó kegá tagéra are anah ani móne iwíáhigehe. Itega móneyabé irutaboírég amahnága áhnte soruparáh púana mókake kamah aina tanáhráq íerinawire. Wehukení osoq míéhraha érinserah íerinawire.

⁴ Kawerue írátíáhro. Itene sotápéq arambehrio ke íre awehraq apéq náriéwara sega itensabé abiahnsa aitera, Íre kawerowe aítáhwe. Maniká itene págege Wahnáhnká sene ehweh aiq íréhre.

⁵ Ite mah marákóipéq méq áhnte kaweq naneq meweq ite iuwahbeh sansánowe. Minayabe wehga mayawenkakaq póeráhq subiqme kahnirinserah Manikánka ite anotahtaq kamah ainkéhe.

⁶ Itega kaweqtaq míáh ké, itene ehwehnsabé íre ahqáho aítáh kéwé ehweh ariteq subiq súáhwe.

Itega págegeue méq Sísa tuina tanáhráqsábé áwénunoro i ehwéhne.

⁷ Néne iyahnabo anímárino, itene Wahnah tuina tanáhráqsábé kawerue áwénunoro. Sónsoréh ánínká wene so uqmarena ibonsi tanáhráqsábé áwénunire. Ménsámehnsá kíréhtáq mó ibonsi tanáhráq áwénunéna nera kankeheéna mó áwénunire.

⁸ Sónsoréh ánínká áwénuninserah ite moq itene Wahnah sína tanáhráqsábé kawerue áwénunoro. Wega tuina tanáhráq aiq wahto agi puaq aiq sinawire íwíáhéq áwénunoro.

⁹ Néne iyahnabo anímárino, mó Sísa tagariáh keyábé wensabé wensabé abiahnsa ariteq síéhruruirataq itene Wahnahnka moq itensabé ehweh aitanawire. Ehweh aitana tuina tanáhráqmé áhníbóránire.

¹⁰ Néne iyahnabo anímárino, Manikáne ehweh iraru kegá wenáwírue wene ehweh pahsúónsabe iwíághoro. Sene naruoga síwíoqnotaq sene arambehri íre susa peh págegeue sehgiúwe. Segá mirau serahnoro.

¹¹ Segá Manikáne arambehri íre susa peh págegeue sehgiúnsabé se kaweq ke wóe aritone. Naho naho wehukení wenáwíq Sóba míowe. Íre kaweq sunúq weba sútaq wega Manikáne sansá sehgiena, Maniká kaweq aní mía míaire iwíáhéna pehwehrue míowe. Minayabe Manikánka we séhréh atowaq tagariáhwe. Manikánka itensabé moq anotahtaq arutaboiréna ahriahri séhréh aitéhre.

Íónka tagariéhtáq aiq pútaruge íre irarero i ehwéhne.

¹² Néne iyahnabo anímárino, mó kegá itene ehwehnsabé aiq pútare aitageheéq mó naneq áwírue íre irarero. Pópoqnahga tagariéhtáq aiq pútariahnsanuge íre irarero. Íónka tagariéhtáq aiq pútariahnsanuge íre irarero. Moke mó mina tahnsa éhwéh íre irarero. Itega mina tahnsa éhwéh irarirataq Manikánka ehweh aitankéhe. Ite kowe iwíáhirataq peh kowe ero. Ahqáho iwíáhirataq peh ahqáho ero.

Manikánka kaweqtaq mía míai aniné púreq ehwéh íréhre i ehwéhne.

¹³ Ite míáhrabeqte ániné arupipeq umeh agínaraq wensabé púrerúno atóge. Wene arupipeq eyoyói anínsabé igonkónue Manikánsabe iwíáh íwíáhúno atóge.

¹⁴ Awahre anínsabé Sísa tagaríáh kéráq wahnahno abóáwáh wéhyábé síáhrabúno atóge. Segá awahre anípá séra itene Wahnah áwírue wéri abaq atera wene awahreyabé púreratagéhe.

¹⁵ Manikánka mah awáhré ání kaweratanawire íwíáhue púrerirataq Manikánka mi aniné ahabábáq kaqsuena wene awahre kaweratankehe. Kaweratahnana awaho ani míankehe.

¹⁶ Minayabe itene ahabábáqmari we teawíoro. Awaho animarí míaneheéq we púreratéhora. Kaweqtaq mía míai anínká Manikánsabe púrerínaraq wega irena págegeue mirainkehe.

¹⁷ Manikáne ehweh irarú ani wenáwíq Éráisae. We peh wehukení ména ite tahnsá míowe. Wega Manikánsabe íre ibonsinkeheéna anotahtaq púrerúwana apahtáro ópéqkákáq mó akáhtáq ópéqkákáq íre ibonsúwe.

¹⁸ Anehe wega mó púrerúwana íópeqté áhnte ibónsúwana mah marákóipéqté ménsáméhnsá kawerue kirowe.

Túbáh agí anínká ehweh mónkakáq sehginkeheéq koséhréh atáhro i ehwéhne.

¹⁹ Néne iyahnabo animaríno, ite míáhrabeqte ání aiq pútaq ehwéh suena túbáh agínaraq mi ehwéh mónkakáq sehginkeheéq koséhréh atáhro.

²⁰ Mi ahabábáq anínká abehq sánsánaraq ite séhréh atáhnsabé wene ahabábáq sansa súéhana Manikánka wene áhnte ahabábáq kaqsúéh púana wenawa iraipéq íre pokinkehe. Minawé ahrreraq matíáhro.

1 Píta

Ebeq sáhnsahwe ahtebé ehwehne.

Sísa tagariáh ké mó mapéq mó mapérué abae aguwana Pítaga mi keyábé iwíáhéna mah pahsí sehiranúwe. Mah ebéqté páhsíípeq sehiranéna, Íre kaweq sunúq iteba sínaraq Sísa né sánsá ambubu atawéq kawerue sehgióro. Sísa tagariáh kéréq wahnahno kegá mi keyábé arutaboírue pehwehrue wahnahnarítáhiro. Manikánka píribahri ke íre séhréhia peh ahqáho arítéhre. Owainawansabé anotahta q ahqáho atáhiro ue sehiranúwe. Sísa tagariáh ké gá wene sánsá kawerue sehgihehéna Pítaga mah pahsí sehiranúwe.

Pítaga ebeq sehiranú pahsíe.

¹ Íné Pítane páhsi sáhnsahwe tagahro. Sísa Karáhéga íné omaq intena eqmaq nuwowe. Ite Sísa tagariáh ké méq Asiu ke méq wáhnaupéqté kéné marakórapeq mía mía ke wóe. Ite Póntúsa marakórapéq Kárétia marakórapéq Kápárosía marakórapéq Esia marakórapéq Pítinia marakórapéq mía míaowe.

² Maniká Iteriboga iwíáhue ite omaq itowana Sísa Karáhéga wene korahqtaté itene irupipeq kaweraitáaire. Kaweraitáairana wene ehweh sehgieq wene kaweq animáirí míagehéna Manikáne Awanka séhréh aitéhre. Maniká Iteriboga itene iru ukiq itena anotahta q séhréh aitéhre.

Íopeq oga mérapeqsábé áwénuné ehwehne.

³ Itene Wahnah Sísa Karáhéne Abowá, itene Manikánsabe iwíáh iwíáh atone. Manikánka itensabé anotah arútábóiri puana Sísa Karáhé pukúwana iriwe oganúq atotaq ite moq oganúq itowe. Minayabe ite oga mía míaoneheqmúne iwíáhúne.

⁴ Íopeq pokona tanáhráq Maniká Iteriboga omaq itena áhnte kaweq naneqmarí náinkéhe. Wega mi naneqmarí íopeq sáharéhrena mítaq íre kambarékia peh kaweqtaq kagaire. Minawari awaq meyabe itene iru eyoyóue áwénunúne.

⁵ Itega Sísansabé aiq pútare atona puana Manikánka amahnága págegeue wahnahnaitahnaq mókake kaweqtapéq awaq mianéhe. Anehe tanáhráq Manikánka ite airaiq kaweraitahna tanáhráqsábé áwénunúne.

⁶ Mókake ite airaiq kaweraitahnayabé iru eyoyóue míáhwe. Amahnága pehgáriq tanáhráq íre kaweq sunúqká ite áhwárawe tagéna kamah aíre.

⁷ Minayabe íre kaweq sunúq iteba sínaraq itega Sísa né sánsá ambubu atawéq peh kawerue sehgirataqmé minawé kaweq sansáne.

Minawé wehukega ebah moné mirao sansá tahnsane. Móne mirao naneq ebáh áwíq kórae. Wehukega mi ebáh kaweraneheéra iraipéq parearáhwana abehq náneq tagirana anehe peh kaweq koráwé kéhre. Itega Sísansabé kawerue aiq pútare atáhnká mi kawéq ebáh kiotaigme peh kagaire. Kórawe íre kagaorahi nanere. Íre kaweq sunúqká áhwárawe tagáhnaraq itega Sísane sánsá ambubu atawéq peh kawerue sehگیراتاқ mókake Sísá Karáhéga tuinagake itensabé, Kawerowe éna anotah anímárí míáhro aitankéhe.

⁸ Itene iuranka Sísá íre tagéq pehipi wensabé irutaboirowe. Amahnága itene iuranka Sísá íre tagia pehipi wensabé aiq pútare ateq anotahtaq iru eyoyóue iwíáh iwíáhowe. Iru eyoyóinsabé irareyabe itene ehweh íre awehraq kéhre.

⁹ Itega Sísansabé aiq pútare atáh púana Manikánka iteuwa kaweraitéhre.

¹⁰ Manikáne Awanka sokigi ariu ehweh pahsuq pahsuro kégá ite kaweraitéhra ehwéh naho iraruwe. Iraréra, Wega árahue kaweraitehrámó iwíáhéra áwahe kabaréra kasenuwe.

¹¹ Sísá Karáhéne Awanka iwíáh aritowara sega Karáhé ehweh iraréra we érinana anehe anotah aní úkina ehwéh iraruwe. Iraréra, Ite meirahna anínká aneq tanáhráq tuinabomo? Mi tanáhráq aneq ábórarinabomo iwíáhéra,

¹² Itega irarúna ehwéhmé íre ite oga mé tanáhráq peh mó tanáhráq aiq pútaragínara mó kégá tagagehe uwe. Naho sega aiq pútaq ehwéh iraréra sehiranurowaq itega amahnága irátíáhwe. Manikánka Wenawa íópeqté eqmaréhrana kaweq ehwéh tei teino ke págege aritéhrara aiq pútaq ehwéh tei teinowe. Mah ehwéh íópeqté kégá moq ahtebéyabe suwah-behre.

Manikánka ite kaweqtaq míageheéna omaq itéh éhwéhne.

¹³ Minayabe itewe tábúsoqme iwíáhue kaweq sansánoro. Sísá Karáhéga tuina tanáhráq anotahtaq séhréh aitankéhe. Minayabe iwíáhue áwénunoro.

¹⁴ Ite múguwahguue míarotaq itene ahbabáq iwíáhgá saiqnar-iaraire. Amahnága mi ahbabáq iwíáh sueq

¹⁵ Manikáne animárí míáh púaq wene sánsá kawerue sehگیرóro. Ite omaq itéh aní ahriahri kaweqtaq mía míainserah ite moq kaweqtaq méq moke mirao sansá kaweq sansánoro.

¹⁶ Minayabe Manikáne ehwehnka aiq mahraréna, Íné kaweqtaq mía míau puaq ite moq kaweqtaq mía míaooro ire.

(Wok Pris 11.44-45)

Manikánka anotah apéqtáté ite paiqmaro ehwéhne.

17 Itega Manikánsabe, Iteriboe atahwe. Wega peh morá iwíáhue ómi wehukene arambehri agehgaqme tagéna sain-súehre. Minayabe itega mah marákóipéq miáh tánáhráq wensabé áhtenoro.

18 Itega itene igaqnaréhne abehq sánsá sehgironka saiqnar-iowe. Manikánka anotah apéqtáté paiqmaronka saiqnariomé sabiruowe. Ite aiq tagariáhmé móneakáq ménsámehnsánkakaq abehq úkorahi naneq puana wega minarate íre paiqmarowe. Írakaumo.

19 Sísá Karáhéga itene ahbabáqsabe pukúwana Manikánka Sísane kaweq koráhtáté ite sabiruanieéna paiqmarowe. Sísawe awaho sipísípiq áráhq tahnsa ména itene ahbabáqsabe pukúwe.*

20 Manikánka mah marákó márakó íre mirarotaq ite meirankeheéna Sísá omaq atowe. Ite séhréh aitankeheéna marakóipeq ábóraraginkehe úwana ábórarúwe.

21 Wega ite séhréh aitaráinsabé Manikánsabe aiq pútare atáhwe. Sísá pukútaq Manikánka iriwe oganúq atena wensabé, Anotah aní miáhno atowe. Miraúnsabe itega Manikánsabe aiq pútare ateq wene omasa éhwéh moke mirainkéhe iwíáhéq minayabe áwénunowe.

Sísá tagariáh keyábé kawerue irutaboiroro i ehwéhne.

22 Itega aiq pútaq ehwéh ireq kawerue sehgirosabé kaweq-taq miáhwe. Kaweqtaq méq mó Sísá tagariáh keyábé kawerue irutaboiroro. Sensabé pehgáriqtaq irutaboiriyehboq anotah-taq irutaboiroro.

23 Manikáne ehwehme oganúq itahráhi ehwéhnéna ahriahri kagainawire. Itega mi ehwéh ireq aiq pútare atáh púana Manikánka irupipeq o awá maqítaráire. Iteiuwa íre pukorahiraq peh ahriahri mía míaoneheqmóe. Manikáne ehweh kagainabé

24 wene ehwehnka mahraréna, Mah kehiná kéhíná peh wahto tanahráq mah marákóipéq miáhwe. Se uworapeqté náneq tahnsá miáhwe. Sega iwíáh iwíáho naneqme peh uworapeqté wéhgánáh ára tahnsáne. Uworapeq kíréh náneq ehyatagirana árame pururuqngaire.

25 Itene Wahnahne ehweh mina tahnsa íre miraia peh ahriahri kagainawire ire.

(Aisaia

40.6-8)

Mah ehwéhmé aiq tei teino kaweq ehwéhne.

* **1:19:** Manikánka sene ahbabáqsabe kaweraritankeheéra Ísara kegá sipísípiqtaté Maniká titiratówe. Awahreéna soriqnahnú sipísípiq íre subisa peh awaho mío sipísípiqtaté titiruwe. Wok Pris 22.17-25 tagáho. Pítaga mi sansá iwíáhéna, Sísawe awaho sipísípiq áráhq tahnsa miéhre ue sehiranúwe.

2

Ite sunkíkírabeqte meiqmena téhrehrebeq móito ehwéhne.

¹ Manikánka o awá maqítarái puaq moke íre kaweq sansá súáhro. Péhe éhwéh irareme, moke péhe sánsámé, mó kené ménsámehnsánsabe igará pabekime, éhruru ehwéhme, mi sansámári moke súáhro.

² Inahunah anínká náhnsabe arutaboirena nehnserah Manikáne ehwehnsabé irutaboiroro. Itega mi ehwéh ireq sehgirataq págegeue míahrahowe.

³ Minayabe itene Wahnahka kaweraitéhmé ahtebéq iwíáh iwíáhowe.

⁴ Sísá itene Wahnah oga mía mía wahq tahnsa míre. Weba sero. Áhnte kegá wensabé, Iuwahriehre atówana Manikánka wensabé, Are omaq atóge éna, Arega moke mó ke kiotaikóna aní móne úwe.

⁵ We itene oga mía mía wahq tahnsaniraq weba séq wene nahwiahnsanse tahnsá míagehe. Minayabe Maniká Iteriboga mi nahwíáhnsánsératé wene nah pearankéhe. Ite mitaq Manikáne mibeq mahbeq arítáh ké méq Sísá Karáhéga miraúnsabe Manikánsabe kaweróne ateq wensabé iwíáh iwíáh ataneheqmóe.

⁶ Minayabe Manikáne ehwehnka aiq mahraréna, Írátíáhro. Sáióna sawéhrápéq néne nah pearaníe. Omaq ato anínká mitaq kaweq wahq táhnsá míankehe.* Wensabé aiq pútare atáh kégá anehe íre siyehitanawire ire. (*Aisaiá 28.16*)

⁷ Wensabé aiq pútare atáh kégá, We anotah kawéq áníne iwíáhowe. Wensabé íre aiq pútare atáh keyábé Manikáne ehwehnka mó mahraréna, Nah píáh kégá suto wahqká moke nahwiahnsanse kiotaikire ire. (*Buk Song 118.22*)

⁸ Manikáne ehwehnka mó mahraréna, Mi wahqmé wehuke siyobeq patame inahnsuoráhowe. Wehukega wahqtáq siyobeq patame surahoneherawoe ire. (*Aisaiá 8.14-15*)

Wahqtáq siyobeq patame inahnsuónserah Manikáne ehwehnsabé iuwahriehre e kewé ahabárowe. Naho Manikánka iwíáhéna, Mókake mi kegá néne ehwehnsabé suwahriáhnaraq ahabárigéhe úwe.

⁹ Itewe mina tahnsa íre owe. Manikáne kaweq anímári wenkahnáh míageheéna omaq itowe. Itene Wahnahne mibeq mahbeq arítáh ké míageheéna ite omaq itowe. Wega séhréh aitéh árámbehrí teri terinigeheéna ite omaq itowe. Menah ite

* **2:6:** Kárikí ehwéhme íre wahqtáq pabeqme peh ebahtaq pabeqme ehwéh mirarire.

sunkíkírirabeq míarowana Manikánka itensabé, Máhoru urairaq itega mitaq sueq wene kaweq téhrehrabeq kowíarowe.

¹⁰ Menah íre kaweq ke méq amahnága ite Manikáne animárí míáhwe. Menah wega kamah aieráhuraire. Amahnága wene animárí míáhnsábé íre kamah ainkéhe.

Peh kaweq sansá sehgioneheqmúne i ehwéhne.

¹¹ Néne iyahnabo anímáríno, néne ehweh teiníboq kawerue íráhro. Ite wáhnaupeqté ké suwahpeq tahnsá míáhtáq sene ahbabáq íre sehgiówe. Mina onserah itene irupipeqté áhbábáq íwíáhgá iteiuwa áugi ínehoéq íre sehgira peh ahqáho atáhro.

¹² Sísá íre tagaríáh ké míáhrabeq tábúsoqme sansánéq kaweqtaq mía míaooro. Segá itensabé, Ahbabáq ke woe aitéhrataq itene kaweq sansá tagéra mó iwíáhéra itensabé, Peh kaweq sansáno ke wóe aitagéhe. Mira íwíáhirataq Sísá tuinagake segá Manikánsabe iwíáh íwíáh atagéhe.

Wahnahno kené ehweh íráhro i ehwéhne.

¹³ Itene íopeqté Wáhnánsábé iwíáhéq mah marákóipéq wahnahno kené ehweh íráhro. Kámáhni wahnáh ánínseq wega eqmaréh wáhnáh kéreqne ehweh íráhro.

¹⁴ Kámáhni kegá ahbabáq ke kamah ariera kaweq sansáno keyábé, Kawerowe arítáhwe.

¹⁵ Maniká awahbeh sansá sehgióro. Kaweq sansá seh-gionka múguwahgu kené íéhruru ehwéh saiqnaruagéhe.

¹⁶ Umehga íre saiqnaríéh ké tahnsa míáhro. Mó naneqka ite íre saiqnaríéh púaq, Pehipi ahbabáronehe íwíáhiyehboq Manikáne arambehrio ke míáhro.

¹⁷ Moke ómiyabé iwíáh íwíáhoru. Sísá tagaríáh keyábé irutaboiroro. Manikánsabe áhtenoro. Mah marákóipéqté wáhnáh keyábé iwíáh íwíáhoru.

Sísaga kaweq sansánúnserah itega moq miraoro i ehwéhne.

¹⁸ Mó kené arambehri arítáh kéó, itene marakóipeqté wáhnánsábé iwíáh íwíáhéq wene ehweh kawerue íráhro. Íre peh morá kawerue séhréh aítáh wáhnáh kéné ehweh íráhro. Írakaumo. Págegeue wahnahno keyábé áhtenéq sene ehweh moq íráhro.

¹⁹ Mó kegá kamah airaq kaweq sansánirataq Manikánka itensabé, Kawerowe aitankéhe. We awahbeh sansá mirao puana wega itensabé, Kawerowe aitankéhe.

²⁰ Itega ahbabáriransabé mó kegá iubiqme kamah aírataq kawerowe íre aítahráhi mino. Kaweq sansánirara mó kegá kamah aírataq Manikánka itensabé, Kawerowe aitankéhe.

²¹ Itega kaweq sansá miraiageheéna Manikánka omaq itowe. Sísá Karáhéga itene ahbabáqsabe putiotaq wene arupipeq

umeh ague wene anonka éruwe. Wega kaweq sansánúserah itega moq miraoro.

²² Sísaga íre ahababáruwe. Wega péhe éhwéh íre irarúwe.

²³ Segá we abehq éhwéh atótaq wega sensabé íre síwíwiowe. Segá we áwíoqnowana éruítaq wega sensabé, Mókahe kamah ainauge íre irarúwe. Írakaumo. Manikánka tábúsoqme agehmarena sainsuanawire éna, Wega íné kawerue wahnahnaintankéhe íwíáhúwe.

²⁴ Itene ahababáq sansa sueq kaweqtaq mía míaigeheéna Sísá Karáhé awankátaq táhpawe pukútaq itene ahababáqmari wene anonkataq moke meyowe. Sísane anonkataq purambura agúnka ite kaweraitowe.

²⁵ Itewe sipisípiqka wene ah suena peh tanahraipéq móbuq mahbuq inserahnurowe. Amahnága itene Wahnahpa kouwekowane wega iteiuwa kawerue wahnahnaitéhre.

3

Weh ahreyabé éhwéhne.

¹ Ahrerono, iteruwehqsoné ehweh kawerue íráhro. Iteruwehqsonka Manikáne ehweh íre aiq pútare atéhrataq itene kaweq sansá tagagehboq sene ehweh íráhro. Íre itega teríra éhwéhnsabé peh itega kaweq sansánira tagéra, Íné moq Sísá kéraníe íwíáhigehe.

² Iwíáhéra, Néne ahrega kaweqtaq mé sansáni púana, Íné moq Sísá kéraníe íwíáhigehe.

³ Ahrerono, awahriq naneqsabé íre irutaboíro. Kaweq korósíyábé itene iyahra kaweré náneqsabé moke awahriq naneqsabé íre irutaboíro. Íre arene anonkataq awahriq naneqsabé

⁴ peh morá itene irupipeqté kaweq iwíáhyábé irutaboíro. Kaweq iwíáhirataq iru pehwehrue mía míaorahowe. Minawé Maniká awahbeh sansáne.

⁵ Naho Manikánsabe aiq pútare atera wensabé iwíáh iwíáh ató ininsónká mi sansánéra sensuwehqsoné ehweh írówe.

⁶ Ébárahmane ahre Sáraha wenawehqne ehweh sehgiena wensabé, Néne wahnah mone atowe. Ahrerono, itega kaweq sansánéq mó naneqsabé íre áhreirataq Sárahe ayahunkawa tahnsa míagehe.

⁷ Weho, itene ahreronsabé iwíáhéq sereq kaweqtaq mía míaoro. Itereq itene ahreronseq oga mérapeq moráráq awaq miagéhe. Ahreroné sinonkame íre págege wehne sinonka tahnsáne. Minayabe itene ahreronsabé iwíáh iwíáhéq pehwehrue arítáhro. Mirairataq Manikánka itene púreq éhwéh irankéhe.

Ahriahri mó ke kaweq sansá aritanéhe i ehwéhne.

⁸ Amahnága teiú éhwéhnkákáq kawerue íráhro. Ite ómiga peh morá íwíáhoro. Moke Sísa tagaríah keyábé irutaboírég we séhréh atéhoro. Píribahri iyehboq uwarena ké míáhro.

⁹ Are ahababárahna aní ahababáratéhneho. Arensábé ehbonawí anínsábé ire kaweq ehwéh atéhneho. Ahababáq sansa pehragé are ahababárahna anímé Manikánsabe, Séhréh ate kawerato ue púrérúno. Miraigeheéna Manikánka ite omaq itena íáhrabúwe. Itega mó ke séhréh ariteq kaweraritéhrataq Maniká Iteriboga itensabé, Kawerówe aitena séhréh aítankéhe.

¹⁰ Minayabe Manikáne ehwehnka aiq mahraréna, Oga méyabe irutaboírég kaweqtaq méyabe irutaboiro keo, ahababáq ehweh sueq péhe éhwéh íre teriéro.

¹¹ Ahababáq sansa sueq kaweq sansánoro. Peh morá íwíáhég iru ukiq itahráhi sansánsábé irutaboírég sehgióro.

¹² Itene Wahnahka kaweqtaq mía mía ke tagéna sega púrero ehwéh ahriahri irena peh ahababáq sansano keyábé abiahnsa aritéhre ire. *(Buk Song 34.12-16)*

Kaweq sansánirataq iru eyoyóue míahrahi ehwéhne.

¹³ Itega kaweq sansánsábé irutaboírég sehgirataq inseréhga kamah aigéhbo?

¹⁴ Itega kaweq sansánirara mó kegá íwíoqnehrataq iru eyoyóue míáhro. Íwíoqnehra keyábé áhreeq itene irupipeq iwíáh kikiriyehe. Írakaumo.

¹⁵ Itene irupipeq Sísa Karáhénsabe iwíáh íwíáhég, We itene Wahnah mire íwíáhoro.

Mó kegá itensabé, Itega oga mía míaoneheqmúne íwíáhome aneqsabé mira íwíáhoo éra ahkakebopoq kasenigehe. Kasenirataqmé tábúsoqme terieneheéq íwíáhue mi ehwéh kaweroro.

¹⁶ Kaseno keyabé ehweh ayahqmarahnaq mi keyábé iwíáh íwíáhég pehwehrue terio. Kaweq sansánúne íwíáhonehboq kaweqtaq mía míaoro. Kaweqtaq mía míaéq Sísa ne kaweq sansá sehgiónsábé mó kegá íéhruru aitéhrataq sega anehe iwíáhirame siyehitanae.

¹⁷ Itega kaweq sansánúnaraq Manikánka kowe aritahnara mó kegá íwíoqnehrataq itega kaweq sansánúna puana aiq kawerire. Itega ahababáq sansanúnaraq mó kegá kamah aírataq ahababáq sansanúna puana íre kawerire.

Sísaga itene ahababáqsabe pukéna irigue oganúkú ehwehne.

¹⁸ Sísa Karáhéga miraúnsabe iwíáhoro. We ahriahri kaweqtaq mía míairaq itewe íre kaweqtaq mía míaúne. Wegá Manikánseq itereq insahwé aitanieéna peh morá tánáhráq itene ahababáqsabe pukúwe. We mónkakák íre pukinae. We

pukútaq wene anonka pukúwana Wenawame íópeq peh oga míéhre.

¹⁹ Oga ména pokue wene ehweh íre sehgiú kene siwamari karábúsiipéq míótaq kosíwáhnorúwe.

²⁰ Mi ke oga míótaq wehukení wenáwíq Nóah marakóipeq míowe. Nóah míotaq mi kené ahbabáq áhnte agúwe. Áhnte agúwana Manikánka íre apubúue kamah ariuwe. Írakaumo. Peh síwénunúwe. Síwénunúwana Nóahga sípi aiq mirarowana anotah ibónsúnka mi ke wánínkuwe. Wánínkuwara peh Nóahreh karírónání abapete apahtáro ké méra sípiipéq kibekuwe. Kibekuwana wání piotaq íre pukia peh kaweqtaq míowe. (Stat 6.1-7.24, 8.18)

²¹ Pio wanímé pikísah tahnsáne. Itega meweúna wanímé naho Nóah míotaq pio wání tahnsane. Íre itene inonkataté náwíq sorahrueyabe wání meyone. Írakaumo. Ite wání meyonaraq iwíáhéq, Sísa Karáhé iriwe oganúkúnsabe ahriahri wene sánsá sehginauge iwíáhúne.

²² Sísa Karáhéga íópeq pokéna Maniká Iteribone ayah púpeq ména moke íopeqté kéreq mibeqté wáhnáh kéreq wahnahnarítéhre.

4

Itene irupipeqté áhbábáq iwíáh moke súáhro i ehwéhne.

¹ Sísa Karáhéne anonka éruataq wega iwíáhú serahnoro. Wene anonka éri anínká íre ahbabáq aruqarurire.

² Wega mah marakóipéq míéh tánáhráq wene ahbabáq iwíáh íre sehgiíre. Írakaumo. Wene ahbabáq suena Maniká awahbeh sansánire.

³ Menahmé itega Sísa íre tagariáh kéga ahbabáro serahnurowe. Menah itega mó kené ahre weh abariéq íre kaweq iwíáhéq píah narotaq múguwahgu agéq Manikáne ehweh anterueq péhepehe manikánsábé iwíáh iwíáh arítárowe.

⁴ Amahnága Sísa íre tagariáh kéga mi ahbabáq sánsámári miraotaq itega sereq moráráq íre miraonsabé sega áhtenéra itensabé íéhruruowe.

⁵ Mókake Maniká anotah sáhsi anínká ehweh aritahnaraq sega irigue sene ahbabáqmari pahsuagéhe. Wega moke oga míáh kéreq pusa kéreq ehweh aítana sainsuanawire.

⁶ Minayabe moke pukuro ke oga míáhtáq mó kegá Manikáne ehweh teri terinuwara írówe. Maniká oga mía mía inserahnigeheéra teriuwara írówe. Irera ahbabáq kega onserahnéra sinonka pukuwe.

We séhréh atéhoro i ehwéhne.

⁷ Moke náneq parabagína tanáhráq aiq wahtonire. Kawerue púreronehboq tabasíwe méq tábúsoqme iwíáhhoro.

⁸ Kiotaiki sansá teiníboq íráhro. Moke Sísa tagaríáh ánimári wensabé wensabé irutaboiratéhora. Irutaboirinaraqmé mó anínká are ahbabáq atahnaraqmé arega íre iwíáhue áhrreraq matiankehe.

⁹ Maniká tagaríáh kégá iteba sirataq kawerue séhréh ariteq iru eyoyóue wenáwíoro. Mirairataqmé mi keyabé íre síéhruru arítáhro.

¹⁰ We tagaríáh ké séhréh aritageheéna Manikánka itensabé arutaboirena morání moránínue kaweq naneq íátáire. Kaweq naneq íátáinsabé wene sánsá kawerue sehgieq we séhréh atéhora.

¹¹ Manikánka, Néne ehweh terio atéh anínká wene ehweh tábúsoqme irarinkehe. Séhréh ariteh anínká Manikánka págege atahnana séhréh aritankéhe. Mirairataq tagehra kégá iwíáhéra, Sísa Karáhéne sansá aiq kaweq sansáne éra Manikánsabe iwíáh iwíáh atagéhe. We anotah anínéna áhnte págege aní mía míai puaq wensabé ahriahri iwíáh iwíáh atanéhe. Aiq miraoneheqmúne.

Sísa áwíoqnonserah ite moq íwíoqnagehe i ehwéhne.

¹² Néne iyahnabo ánimáрино, itensabé nirutaboiruge. Íre kaweq sunúq ite áhwáré tanahráq sínaraq áhteniyeho. Íre kaweq sunúq áhwáreh naneqka peh morá ínéba sire iwíáhiyeho. Írakaumo.

¹³ Mó kégá Sísa Karáhé áwíoqnonserah ite íwíoqnehrataq iwíáh iwíáhoro. Minayabe wega tuinaraq itene irupipeq eyoyóinaq iwíáh iwíáhigehe.

¹⁴ Itega Sísa Karáhéne sansá sehgiónsábé mó kégá íre kaweq ehwéh aitéhrataq iru ukiqme míáhro. Manikáne Awa págege kiotaiki anínéna iteba mía míai puaq iru eyoyóue míáhro.

¹⁵ Mó aní subiq suewé, aebówé, ahkaragárawe, mina tahnsa ahbabáq íre miraoro. Íre itereq wehgaq mire pehragahro. Itega mina tahnsa ahbábárotaq mó kégá kamah aiémé minawé áhnte iyehiteh sansáne.

¹⁶ Ite Sísa tagaríáh ké míáhnsábé mó kégá íwíoqnehrataq minawé íre iyehiteh sansáne. Mó kégá ite Sísa Karáhéne animári móe aítáhnsábé iyehitegurégúiyehboq peh Manikánsabe iwíáh iwíáh atáhro.

¹⁷ Ehweh aite tanahráq aiq sire. Mi tanáhráq ite Manikáne animáripá ebeq áhwáranæ. Anehemé Manikánka wene kaweq ehwéh anterúáh ké ehweh aritena anotahtaq kamah arí mino.

¹⁸ Minayabe Manikáne ehwehnka aiq mahraréna,

TábúSORÁH ké kawerariteyabe págege sansáne. Manikánsabe suwahrieh ahbábáq kéwé árahiro? Árahue kawerari-tankéhbo úwe. (Sindaun 11.31)

¹⁹ Manikánka kowe aritahnara mó kegá íwíoqnehrataq peh kaweq sansá miraéq Manikánsabe, Arensabé aiq pútare ateq arene sánsá sehgioneheqmúne teawéro. Teawirataqmé wega kawerue wahnahnaitankéhe.

5

Sísa tagariáh kéréq wahnahnarite ehwéhne.

¹ Sísa tagariáh kéréq wahnahno keo, ehweh teiníboq írátíáhro. Íné moq Sísa tagariáh kéréq wahnahnu aní múge. Sísa Karáhé awankátaq érúwana pukútaq niuranka tagahwae. Wegá tuina tanáhráq kaweq naneq náiena anotah aní ména kawerue wahnahninkehe. Minayabe Sísa tagariáh ké kawerue wahnahnarítáho.

² Sipisípiq wahnáhnká wene kamárí wahnahninserah ite moq Maniká tagariáh kéréq kawerue wahnahnarítáho. Wehukega pagu pagunonsabé mi arámbéhrí mirainie íwíáhiyeho. Peh Manikánka miraoro aitéhnsabé we tagariáh kéréq kawerue wahnahninie íwíáho. Mi arámbéhríunsabé ápeq meyanie íwíáhiyehboq peh mi arámbéhríyábé irutaboírue miraoro.

³ Mah marákóipéqté wáhnáh kégá págegeue wahnahno serahniyehboq pehwehrue méq kaweq sansánirataq itega wahnahnarítáh kégá tagéra sega moq pehwehrue méra kaweq sansánigehe.

⁴ Mirairataq kiotaiqme wahnáh tuinaaq wega itensabé, Kawerowe aitankéhe. Mi tanáhráq wega náina naneq íre parabagia peh ahriahri kagainawire.

Manikánka píribahri ke íre séhréh aritankéhe i ehwéhne.

⁵ Mahbigaunseq o menahwénsónsero, Sísa tagariáh kéréq wahnahno kené ehweh íráhro. Ite ómi píribahri sansá sueq mó kené ehweh ireq we séhréh atého. Minayabe Manikáne ehwehnka mahraréna,

Sensíwíq pankeráh kéwé Manikánka íre séhréhia peh ahqáho aritéhre. Sensíwíq íre pankeráh kéwé Manikánka séhréh aritéhre íre. (Sindaun 3.34)

⁶ Minayabe iteitene iuwahbeh iwíáh sueq Manikánsabe, Wahnahnainte séhréh ainto teawírataq wewega iwíáhína tanáhráq anotah aní míáhno aitankéhe.

⁷ Wegá itensabé arutaboiraitéh púaq moke ite iwíáh kikiro naneq teawéro.

Owainawansabé anotahtaq ahqáho atáho i ehwéhne.

⁸ Itene naruo anímé owainawane. Anotah pusí tahnsa kanká wah pawe nanieéna ahkabaqmena nogínserah wega wehuke ahbabáq aitanieéna ahkabaqmena nogíre. Minayabe áwéh panantágínaq tagaríáhro.

⁹ Sísansabé aiq pútare ateq owainawansabé anotahtaq ahqáho atáhro. Ite tagarionawe íre itebataq moke mah marákóipéq Sísá tagaríáh ké moq síwíoqnehrara siru ume-hire. Owainawanka íwíoqnáhnaraq minayabe iwíáhéq wens-abé ahqáho ata ataoro.

¹⁰ Ahriahri Sísá Karáhéreq oga mérapeq mía míageheéna Manikánka itensabé arutaboireéna omaq itowe. Manikámé áhnte séhréh aitéh áníne. Minayabe wahto tanahráq iru umeh agínana Manikánka ite kaweqtaq míageheéna anotahtaq págege aitankéhe.

¹¹ We ahriahri págegeue kiotaqme aní mía míaire. Aiq pútaq ehwehne.

Páhsi parabagínai ehwéhne.

¹² Sísá tagaríéh aní wenáwíq Sáírae. Íné tagaríómé wega Sísane sánsá kawerue sehgire. Mah kariq páhsi sehiraninie ugana wega íné séhréh aitéhre. Ite kaweq iwíáh aitanieéna Manikánka séhréh aitéh éhwéh sehiranue teiúge. Wene aiq pútaq sansá kawerue sehgióro.

¹³ Pábíróni suwahpeqte Sísá tagaríáh kégá itensabé iroro ewe. Manikánka se moq omaq sitowe. Náníbáq Máhkaga moq itensabé iroro ire.

¹⁴ Moke mibeqté Sísá tagaríáh keyábé irutaboireq we mehweh atéhoró.

Ite Sísá Karáhéreq mía míao puana Manikánka iru ukiq itéhre.

2 Píta Ebeq sáhnsahwe ahtebé ehwehne.

Pítağa wene anehete pahsí sehiranútaq péhe éhwéh síwáhnoro kegá Sísansabé aiq pútare atáh ké síwáhnorúwe. Péhe kégá íre kaweq iwíáh aritehoéna Pítağa mah pahsí sehiranúwe. Sísá itene Wahnah tuina tanahráqsábé kawerue siahtebagehéna mah pahsí sehiranue teriuwe.

Pítağa anehe sehiranú pahsíe.

¹ Íné Pítane pahsí sáhnsahwe tagahro. Sísá Karáhéğa íné omaq intena eqmaq nuwowana wene arambehri mira aruqaru-ruge. Maniká Iteriboreq Sísá Karáhé ite meirena kaweraitéh ánínseq kaweqtaq mía míaéra ite séhréh aitehye. Séhréh aitehya puag Sísansabé aiq pútare atáráúnanserah itega moq aiq pútare atáhwe.

² Itega Maniká Iteriboreq itene Wahnah Sísá Karáhéreq tagariáh púara sega ite áhntetaq séhréh aitera iru ukiq itagéhe.

Manikáne animáři míagehéna wega ite omaq ito ehwéhne.

³ Sísá Karáhéwé anotah anínéna kaweqtaq mía míaire. Wega inserahnue mía míagehéna ite omaq itowe. We Maniká ména págegeue séhréh aitéh púağ ite wene ehweh ireq kaweqtaq miahrahúne.

⁴ Wega kaweqtaq ména séhréh aitanauge i ehwéh teire. Mi ehwéhmé áhnte kawéq éhwéhne. Itega mi ehwéhnsábé aiq pútare atéhrataq wega séhréh aitanawire. Wega séhréh aitéhnká mah marákóipéqté áhbábáqká ite íre saiqnariahrahire. Íre saiqnariahrahi puag Manikánka inserah kaweqtaq mía míaorahowe.

⁵ Minayabe iwíáhéq Sísansabé aiq pútare ateq kaweq sansánoro. Kaweq sansánéq ahtebahro.

⁶ Ahtebéq tabasıwe míáhro. Tabasıwe méq Sísane sánsámé íre túbáh agia peh ahriahri sehgióro. Sísane sánsánsábé íre túbáh agia peh ahriahri sehgieq Manikánka kaweqtaq mía mía inserahnoro.

⁷ Manikánka kaweqtaq mía mía inserahnéq we séhréh atéhoro. Séhréh atéhééq mó keyábé irutaboiroro.

⁸ Itega kawerue mirairataq itene Wahnah Sísá Karáhéne sansá ahtebéq kawerue sehgioneheqmóe.

⁹ Mi kawéq sánsá íre sehgiıra kewé sirupipeqté aúra pira ké tahnsa móe. Manikánka sene ahbabáq kawerarítáráime aiq sibitagire.

¹⁰ Néne iyahnabo anímářiño, Manikánka ite omaq itena íahraburairaq we kétówe. Sísane sánsá ambubu atawéq

kawerue kéréhro. Kawerue kéréhrataq mókake wene sánsá íre suagéhe.

¹¹ Itega wene sánsá íre susa peh kawerue sehگیرataq itene Wahnah Sísa Karáhé, ite meirena kaweraitéh ánínká ahriahri wahnah wahnahnirabeqte ónsá siitena itensabé, Mahbeq kíoro aitankéhe.

¹² Teiú éhwéh ireq kawerue iwíáhigeheéna ahriahri teiena iahrreraq itaníe. Mi ehwéh ireq aiq pútaq sansá sehگیرuq sehگیرurowe.

¹³ Teiú éhwéh kawerue iwíáhigeheéna amahnága oga mío tánáhráq mónkakáq iahrreraq itóge. Iahrreraq itómé kaweq sansáne iwíáhuge.

¹⁴ Íné írátíomé pehgáriq mókake íné pukéna ninonka sua-nauge. Minawé itene Wahnah Sísa Karáhéga pahsuqme teniátáire.

¹⁵ Amahnága mah ehwéh tei teinunsabé pukonaraq iahrreraq matawéq iwíáhigehe.

Manikánka Sísa téhreh awuwara eqmaro kega tago ehwéhne.

¹⁶ Itene Wahnah Sísa Karáhéga págege sansá miraúnsabe teiune. Wegá mó tuinaraqsábé teiune. Mah ehwéhme íre wehukene áwahe ehwehne. Írakaumo. Íre wehukega iwíáhue áhwárawe irarenserah ehwéhne. Manikánka Sísa págege atena téhreh awuwaq itene iuranka tagahwane.

¹⁷ Maniká Iteriboga sáwéhrapeq Sísansabé iwíáh iwíáh atena kaweq téhreh naneqkakáq ábóraragéna mahraréna, Mah anímé niruní nénáhní míre. Wensabé nirutaboíréna wega miraime íné nuwahbeh arámbéhríi aní míre úwe.

¹⁸ Itega mi sawéhrápéq méq íópeqté éhwéh irarútaq itene iahrega irahwáne.

¹⁹ Mi ehwéh aiq íráhwansabé Manikáne ehweh iraru kené ehwehme aiq pútaq ehwéhne iwíáhuge. Manikáne ehweh iraru kené ehweh kawerue íráhro. Sunkíkirabeq aráhmuga téhrehrara tagahnserah Manikáne ehweh iraru kené ehweh ireq ahtebahrahowe. Tuembíná kiembogirana áhníbórá téhrehre. Mina inserah itega Sísa tagariáhnsábé irupipeq téhrehre.

Manikáne Awanka iwíáh aritowara Manikáne ehweh pah-súó ehwéhne.

²⁰ Téhwe teiéna ehwéh kawerue ahtebagehboq írátíáhro. Manikáne ehweh iraru kené sehiramé wehukega seriahriáh íre ahtebahrahowe.

²¹ Manikáne ehweh iraru kegá íre seyega iwíáhue Manikáne púku sehiranuwe. Manikáne Awanka mi ke iwíáh aritowara sega Manikáne ehweh pahsúówe.

2

*Manikánka ahababáq ke kamah arinawire i ehwéhne.
(Súta 4-13)*

¹ Naho mó kegá péhenéra, Itewe Manikáne ehweh irarúna ke úne éra peh seyene péhe éhwéh irare irareuwe. Segá miraunserah mókake iteba péhe éhwéh íwáhnorira ke méra íre kawerorahi ehwéh mótaq mótarue íwáhnorigehe. Itene Wahnahka sene ahababáqsabe paiqmarowara sega wensabé ahqáho atéhra puana wega apubúue kamah arinkéhe.

² Segá íre kaweq sansá sehgirataq tagehra kegá aiq pútaq sansánsábé éhruruigehe.

³ Íwáhnorira kegá mónega sigárá pabekína puara itene móné meyanehéera ehnenenue péhe éhwéh teigéhe. Sene ahababáqsabe sáhnsháí áninká íre peh áwé tagehre. Sene ahababáqmari moke aiq tagariéh púana we tábúsoqme ehweh aritena kamah arinkéhe.

⁴ Íópeqté kegá ahababárutaq Manikánka anetaníbo íre iwíáhía peh iraipéq sitowe. Se sunkíkíri matáipéq méra ehweh aritahna tanáhráqsábé áwénunowe.

⁵ Naho naho Nóahga ahababáq keyabé, Kaweqtaq miáhro teri terinúwana Manikánka mi ahababáq ké íre peh áwé tagówe. Wega, Wání pio atowana wání pionka moke wehuke subipáhraruowe. Subipáhraruowara peh morá Nóahreq abapete téhranitéreq kaweqtaq míówe.

⁶ Sóróma suwahpeqte kéreq Kómóra suwahpeqte kéreqka áhnte ahababáruwana Manikánka ehweh aritena ira kekiarowana mi anótáh matábúraráé moke irarawe tabipáraguwana peh tanah úkúwe. Miraúnsabe mókake ahababáq kegá mi ehwéh irera iwíáhíue tagagehe. Itene ahababáq sansa íre súáhnaraqmé ite moq kamah ainawire iwíáhígehe.

⁷ Sóróma suwahpeq iraranaútaq kaweqtaq mía míaú ani wenáwíq Áróta mitaq míowe. Mibeqté kegá áhnte ahababáruwe ahkaragáruwana Árótaga kaweqtaq mía míaúnsabe tagéna wene arupipeq umehúwana Manikánka mi ke subipáhraruanaútaq Áróta meqmena móbeq móatowe.

⁸ Áróta ahababáq keba mía míaútaq mó wehekáh mó wehekáhnue sene ahababáq sansa tagéna sene ahababáq ehweh irena sega Manikáne ehweh anterúónsabe wene arupipeq umeh agu aguúwe.

⁹ Íre kaweq sunúq sínaraq Manikánka Nóahreq Árótareq séhréh aritonserah ite kaweqtaq mía míaúna ke moq séhréh aitaáhráhire. Anotah ehwéh aritahna tanáhráq íre suriahnaraq Manikánka ahababáq ke auráq matawéna kamah arinawire.

10 Ahbabáq kene sirupipeqté íwíáh sehgiara mó kené weh ahre abariéra Manikáne ehwehnsabé abehq éhwéhne íwíáhira kewé Manikánka anotahta q kamah arinkéhe.

Mi ahbábáq kéwé píribahri saiyo ke méra íre áhreia peh íopeqté kiotaiko keyábé abehq éhwéh arítáhwe.

11 Íopeqté kégá mi píribáhrí ké kiotaikéra anotah pagégé ké méra mó íopeqté ké Maniká míhrabeq kiotaiko keyábé íre ehweh arítáhwe.

12 Íre ehweh arítáhwara ahbabáq kega áwéhq poeráhq tahnsa méra peh se suwahbeh sansánowe. Wehukega áwéhq poeráhq pahwana pukinserah mi kené ahbabáqka kamah arinara íre kaweragoneherawoe. Sega íre ahtebah naneqsabé éhruruowe.

13 Sega mó ke ahbabárarítónsabe mi kegá moq ahbabáraritagéhe. Sega íre peh inokáhpeq ahbabáre wéhékáhnkakaq suwahbeh ahbábáq miraéra minayabe iwíáh iwíáhowe. Itega táhutahurorabeq sega sene siyehiteh sansánonsabé ite íre kaweraitera sene péhe sánsánsabé iwíáh iwíáhowe.

14 Sega ahbabároneheéra mó kené ahrero siwahnkanéra, Abariinie iwíáhowe. Se ahriahri ahbabáqsabe suwahbehre. Sísane sánsá íre moke ahtebah ke ahbabárigheéra péhe éhwéh síwáhnoro kegá ehnenenue pagu pagunarítáhwe. Mó kené ménsámehnsánsabe aigará pabeki iwíáh sirupipeq ahriahri kagaire. Mókake Manikánka mi ahbábáq ké anotahta q kamah arinkéhe.

15 Sega aiq pútaq sansá suera aura pira kánká tanahraipéq móbuq mahburue nogínserah mi kegá ahbabárowe.

Wehukení wenáwíq Péóri míowana wenahni wenáwíq Péráma míowe. Pérámaga iwíáhéna, Ahbabáq sansanonaraq ápeq náninkéhe éna móneyabé arutaboirena ahbabáruwe. Teiú kéwé mina tahnsanowe.

16 Tónkiwarí íre ehwehnorahi kamárí míowana peh morá Pérámane tónkiga wehukene ehwehnue Pérámansabé, Íre kaweróne atowana wega mi kané ehweh irena múguwahgu sansá suena túbáh gúwe.

17 Ahbabáq kewe wání arahno taraqnáginserah ké tahnsa móe. Mi kewé sóiririrana sabona abae aginserah ké tahnsa móe. Se anotah sunkíkírabeq míageheéna Manikánka sunkíkírabeq omaq marowe.

18 Sega píribahri saiyo ehwehnowe. Mó kegá sene ahbabáq suera peh míáhwe. Peh míáhwara teiú áhbábáq ké síúgio ke méra mó ke ahbabáraritageheéra sensabé, Mó kené weh ahre abarioro éra ehnenenue pagu pagunarítáhwe.

19 Pagu pagunaritera síúgira keyábé, Itene sánsá mirairataqmé mó naneqka itene iru íre umehinawire. Mó

naneqka ite íre saiqnarianawire éra iuwahbáhna sansámé pehipi miraigehe ewe.

Mi ehwéhmé mó ke teriutaq seyene ahabábq sansanká se saiqnariéhre. Aneq sansápópoq wehukení saiqnariah-naraqmé wewe awahbeh sansá íre miraorahire. Írakaumo. Mi sansánká we aiq saiqnariéh púana peh mi sansá sehگیر.

²⁰ Mah marakóipéqté áhbábq sánsánká wehuke saiqnariéhtáq itene Wahnah Sísa Karáhé éhweh irera wensabé aiq pútare atáhwe. Aiq pútare atáhwana sene ahabábqka saiqnariéhtáq Sísa ite kaweraitéh áninká sabiruena kaweraritéhre. Kaweraritéhrana sene ahabábqka mó saiqnariéhrara anotahtaq íre kaweqtaq míaneherawoe. Téhwe sega Sísa sene sánsánsábé iuwahriehre íwíáhurotaq se íre kaweqtaq mívarowe. Segá, Ahabábq sansa sueq Sísa sánsá sehگیرoneheqmúne íwíáhéra anehe sene ahabábqka mó saiqnariéhrara se anotahtaq íre kaweqtaq míáhwe.

²¹ Mi kegá kaweqtaq míáh sánsá íre tagariáhtáq tahirímé peh ákáhtaq kamah arí irino. Kaweqtaq míáh sánsá aiq tagariáh púara anehe kaweq ehwéh sinehepeq súéhrrataq anotahtaq kamah arinkéhe.

²² Itene igaqnaréhga pabeqme ehwéh mahraréra, Ianká mugiq suena kouwekue mina mugiq súéh náneq mó sewe nanae uwe. Mó pabéqmé éhwéh mahraréra, Póéráhqne abowágá wene ka pabeq paberatéhrana mi kanká apubúue segarúpépéq kaboririre uwe. Mina inserah wehukega Sísa sánsá sinehepeq suera sega suto ahabábq mó sehگیرataqmé mah pabéqmé éhwéhtaré aiq pútaragire.

3

Itene Wahnah tuina tanáhráqsábé éhwéhne.

¹ Néne iyahnabo anímáрино, mah pahsíwé anehete pahsí sehiranue íúge. Itega kaweq íwíáhigeheéna mah pahsíraré sehiranue iahreraq ítóge.

² Manikáne ehweh iraru kegá anehe sína naneqsabé púkuipéq teiúwe. Sene ehweh íwíáhigeheéna ínégá iahreraq ítóge. Itene Wahnah ite kaweraitéh áníné éhwéh moq iahreraq ítóge. Wegá eqmaro ke teriátáirara sega iteba séra teiátówaq itega írátárówe.

³ Téhwe teiú éhwéh íráhro. Anehe tanáhráq sene sirupipeqté áhbábq íwíáhgá saiqnariahna kegá iteba sígehe. Segá itens-abé iwiréh aitera

⁴ mahraréra, Ínégá kiwekinauge ú anímé eheq míehro? Wegá íre tuinkéhe. Itene igaqnaréh pukutaqkákáq amahnágaákáq Manikánka moke ménsámehnsá téh miraronserahnue peh kagai mino igehe.

5 Sega mirariransabé Manikánka irarú ehweh áhwára áhwáraue iragéhe. Naho naho Manikánka irarútaq ío miraréna anehe sóreq waní ákáhpipeq mah marákó márákó mirarowe.

6 Manikánka mó irarúwana anotah waní pionka moke mah marákó márákó íre kawerarowe.

7 Manikánka aiq irarúnka íopeqkákák mah marákó márákóákák amahnága kagaire. Ehweh aritahna tanáhráq wega moke ahababák ke ehweh aritena mah marákó márákó iraragúno atahnana moke toráh aginawire.

8 Itene iyahnabo anímáríno, teiú éhwéh ibitarúéhboq írátíáhro. Maniká itene Wahnahnka, Peh morá wéhékáhnkákák 1 táhúséni (1,000) opéqkákáqsábé peh monseráh tánáhráre íwíáhíre.

9 Manikánka omasa éhwéh íre miraurainsabé aiq túbáh agire íwíáhoo? Írakaumo. Ite iraipéq pokiyehoéna íwénunire. Itene ahababák sueq wene ehweh sehgegeheéna íwénunire.

Mah marákó márákóákák íonkakaq parabaginae i ehwéhne.

10 Itene Wahnah tuina tanáhráqmé aebói anínká sinserahnue mi tanáhráq sineae. Mi tanáhráq íopeqté anotah ehwéhneéna íopeq tabanaginae. Moke mibeq kéh náneqmarí toráh aginae. Mah marákó márákóákák moke mitaq kéh náneqmarínkákák parabaginae.

11 Moke minawari apubúue toráh agína puaq itene sánsánsábé iwíáhíue tagahro. Ite kaweqtaq mía míaéq Manikáne sansá moke kawerue sehgióro.

12 Mirairataq Manikánka tuina tanáhráqsábé áwénunoro. Mi tanáhráq apubúue sinkeheéq wene sánsá kawerue sehgióro. Mi tanáhráq íómé toráh ague parabaginae. Anotah irágá púana íopeqté náneqmarí moke toráh aginae.

13 Manikánka o marakóákák o ionkákák miraraníe úwe. Mitaq peh tábúsoqme kaweqtaq mía míaira kegá míagehe úwe. Minayabe áwénunúne.

Itene Wahnah tuina tanáhráqsábé kawerue áwénunoro i ehwéhne.

14 Néne iyahnabo anímáríno, mi tanáhráq áwénunúnayabé wega itensabé, Kawerowe aitankeheéq moke itene ahababák sueq kaweqtaq méq we awahbeh sansánoro.

15 Itene Wahnahnka íre apubúue kamah aiasa pehwehrue íwénuni tanáhráq wensabé áhrabo ke kaweraritankéhe. Minayabe iteruwah, itene iyahnabo aní Pora Manikánka ahtebia íwíáh atowana sehiranue teiátáire.

16 Ínéga teiú éhwéh Poraga moq moke wene páhsi sehiranue teiátáire. Wene ehweh mó ehwéhme pahsuqme ehwéh kéhrana mó ehwéhme págege ehwéh kéhre. Mi pagégé éhwéhme íre tábúsoqme iwíáhoraho kegá múguwahguéra úbiráhbíq ehweh

síwáhnorowe. Íre peh morá Porane sehira mó Manikáne púkuipéqté éhwéhnkákáq moq úbíráhbíq ehweh síwáhnorowe. Segá miraonsabé anotah kamáh arinkéhe.

¹⁷ Néne iyahnabo anímáríno, ite anehe sína tanáhráqsábé tagariáhwe. Manikáne ehweh anterúáh kégá péhe éhwéh íwáhnorotaq sene ehwehnsabé aiq pútare ariteq kaweq sansá súéhboq kawerurero.

¹⁸ Itene Wahnah, ite kaweritéh ání, Sísa Karáhéga séhréh aitahnaq wene sánsá kawerue ahtebahro. Amahnágaákáq wensabé iwíáh iwíáh ateq ahriahri wensabé iwíáh iwíáh atanéhe. Ai q mire.

1 Sóni

Ebeq sáhnsahwe ahtebé ehwehne.

Sóniga mah pahsiákáq 2 Sóni pahsiákáq 3 Sóni pahsiákáq Sokigi pukuákáq mó wenáwíq kéh pukuákáq sehiranúwe. Mah pahsiépéq sehiranue mahraréna, Sunkíkírabeqte kéné péhe éhwéh sehgiyehboq peh téhrehrebeq nogóro. Itega morání moránínkáue moke mó keyábé irutaboirono. Peh morá Manikáne ahninkáwáreq mía mía o ke gá oga mérapeq awaq miagéhe ue sehiranúwe. Áhnte ke gá oga mérapeq awaq miageheéna mah pahsi sehiranúwe.

Sóniga ebeq sehiranú pahsié.

Sísa Karáhéwé oga mía míai Ehwéhne i ehwéhne.
(Sóni 1.1-14)

¹ Oga mía míai Ehwéh* ánínsábé teiúge. Mi Ehwéh téh mío anínsábé teiúge. Wene ehweh irahwáne. Itene iuranka we tagahwane. Itega we tagéq itene iyahnkaratáté wenaneq táhtorahwáne.

² Oga mía míai aní tuerígútaq itega tagéq teiune. Oga mía míai anímé Maniká Iteriboreq mía míaéna tuerígútaq we tagahwanayabé teiune.

³ Itega we tagéq wene ehweh ireq minayabe teiune. Itereq itereq morá íwíáhonehéq teiune. Maniká Iteriboreq wenahni Sísa Karáhéreq itereqka morá íwíáhonehe.

⁴ Itega moraráq itene irupipeq anotah íwíáh íwíáhonehéq mahnawé sehiranue teiune.

Itega peh téhrehrebeq mía míaoneheqmúne i ehwéhne.

⁵ Sísa Karáhéga irarú ehweh ireq teiune. Manikámé téhrehnserahni aní míre. Wene arupipeq pehgáriq sunkíkíq íre kéhre. Peh téhrehnka inserahni aní míre.

⁶ Itereq Sísa req morá íwíáhuéne irarúna ke gá sunkíkírabeq miáhnaraq itega péhenéq aiq pútaq sansá íre sehgiune.

⁷ Wega téhrehrebeq mía míainserah itega mía míaúnawe itega morá íwíáhúnana wenahni Sísa Karáhéne korahqtaté itene ahbabáqsabe moke kaweraita aitaire.

⁸ Itega iraréq, Ite íre ahbabáq animá rí múne irarúnaga itene irupipeqte péhe éhwéhnká péhe aitéhre. Péhe aitéhrana aiq pútaq ehwéh itene irupipeq íre kéhre.

⁹ Itene ahbabáqsabe Maniká pahsuqme teawunawe we kawerue tábúsoqme íwíáhéna itene ahbabáqsabe insahwé aitena itene irupipeqté áhbábáq íwíáh moke kaqíúwéhre.

* 1:1: Ehwehme Sísa Karáhé. Sóni 1.1-5,14 tagáhno.

¹⁰ Ite íre ahbabárúne irarúnaga Manikánsabe, Péhe ání móne atonana itene irupipeq wene ehweh íre kéhre.

2

Sísaga íéhnehéna insahwé aitéhre i ehwéhne.

¹ Néne animáríno, ite íre ahbabárigheéna mahnawé sehiranue teiúge. Ahbabárúnaraqmé Sísá Karáhéga Maniká Iteribone auranabiah tapeq ména íéhnehire. Sísá Karáhéwé peh kaweqtaq mía míai aníne.

² Manikánka itene ahbabáqsabe abiahnsa aitéh púana insahwé aitankeheéna Sísaga wene korahqtaté paiqmarowe. Íre itebataq itene ahbabáqsabe, moke mah kehiná kéhínáné ahbabáqsabe insahwé aitéhre.

Maniká tagariéh ánínká wene sánsá sehگیرe i ehwéhne.

³ Itega ahtebahrahúnawe Manikánka sehگیرóro ú ehweh sehگیرónaraqmé itega we aiq tagarione.

⁴ Wega sehگیرóro ú ehweh anetaníbo éna, Ínéga we tagaríoge irari anínká péhenéna wene arupipeq aiq pútaq ehwéh íre kéhre.

⁵ Wega sehگیرóro ú ehweh sehگیرí ánínká Manikánsabe aiq pútaq arutaboiratéhre. Itega iahtebahrahúnawe mi sansá mironaraqmé itereq wereq moráráq mía míáúne.

⁶ Wereq mía míauge iraréna aníno, Sísaga kaweqtaq mía míainserah are moq kaweqtaq mía míáúno.

⁷ Néne iyahnabo animáríno, o sehگیرóro i ehwéh íre sehiranue teiúge. Írakaumo. Mah ehwéh itega téhwe író ehweh míre. Wega naho sehگیرóro ú ehwehmé itene iahrega író ehweh míre.

(Sóni 13.34)

⁸ Sunkíkíqmé parabagirana amahnága aiq téhrehre. Ai q téhreh puana Sísaga wene animárínsábé arutaboironserah itega moq sensabé irutaboironserah. Itega sensabé irutaboironserah wega naho sehگیرóro ú ehweh peh o ehweh tahnsa úkire. Mi ehwéhnsábé sehiranue teiúge.

⁹ Ínéga téhrehrebeq míoge irari anínká Sísá tagariéh ánínsábé, Nuwahriehre ime we peh sunkíkírirabeq mía míaire.

¹⁰ Wenawahrah anínsábé arutaboiri anínká téhrehrebeq nogíre. Téhrehrebeq nogírana mitaq mó morá inahnsuoráhi naneq íre kéhre.

¹¹ Sísá tagariéh ánínsábé nuwahriehre íwíáhi anínká sunkíkírirabeq míehre. Sunkíkírirabeq nogí púana, Eheq pokugamo éna sunkíkírinka we saiqnariéh puana wene auranka íre tagahrahire.

¹² Néne animáríno, Sísaga wenáwírué itene ahbabáqsabe insahwé aitéh púana sehiranue teiúge.

13 Nániboreho, téh mío ani tagariáh púana sehiranue teiúge.

Náníbáqmarino, itega ahbabáq ani kaqsuq kaqsuro puana sehiranue teiúge.

14 Néne animáríno, itega Maniká Iteribo tagariáh púana sehiranue teiúge.

Nániboreho, téh mío aní tagariáh púana aiq sehiranue teiúge.

Náníbáqmarino, ite págegeue miáh púana aiq sehiranue teiúge. Manikáne ehweh itene irupipeq kagairaq ahbabáq ani kaqsuq kaqsuro puana aiq sehiranue teiúge.

Mah marákóipéqté sánsánsábé íre irutaboiroro i ehwéhne.

15 Mah marákóipéqté sánsánkákáq mahtaqté náneqkakáqsábé íre irutaboiroro. Mah marákóipéqté sánsánsábé arutaboiri anínká Maniká Iteribonsabé íre arutaboirorahire.

16 Sirupipeqté áhbábáq íwiáhgá sirutaboirme, auranka tageh мэnsáméhnsánsábé aigará pabekime, píribahri saiyo sansámé, moke mah marákóipéqté sánsámé, Maniká Iteriboga íre áhwárehre. Írakaumo. Mina moke peh mah marákóipéqté áhbábáq sánsá míre.

17 Mah marákó marákó parabaginawire. Moke mah marákóipéqté sánsánkákáq moq parabaginawire. Parabagínana mah marákóipéqté aigará pabeki naneqkakáq íwiáh íwiáhúna naneqkakáq moq parabaginawire. Parabagínara Maniká awahbeh arámbéhrí mira aruqaruro kewé ahriahri mía míaoneherawoe.

Sísa Karáhéne naruo ábórarago ehwéhne.

18 Néne animáríno, amahnága anehe tanahráre. Mó kegá, Sísa Karáhénsabe ahqáho atahna anínká sinae urowaq aiq írátáúne. Írátáúnara amahnága wensabé áhnte ahqáho atáh ké aiq miáhwe. Aiq miáh púaq amahnága anehe tanahráq aiq sime tagarione.

19 Mi kegá itereq méra íre ite tahnsá íwiáho ke miáh púara ite iuwera pokowe. Ite tahnsá íwiáho ke miáhtáq tahirímé itereq mía míaúna irino. Segá ite iuwera pokonsabé se íre ite kahnáh móe íwiáhorahúne.

20 Manikánka Wenawa iteba eqmatairana iwíáh aitéh púaq itega moke aiq iahtebahwe.

21 Aiq pútaq ehwéh íre írátíáhnsábé sehiranue teiugo? Írakaumo. Aiq pútaq ehwéh aiq írátíáh púana sehiranue teiúge. Aiq pútaq ehwéhnká péhe éhwéh íre úkorahi puana sehiranue teiúge.

22 Péhe ánimé insebo? Manikánka itene ahbabáqsabe kaweraitena tumeirankeheéna omaq ato aní íre Sísa wire irari

aní mé wewe péhe ání míre. Maniká Iteriboreq wenahninse-qsabé íre aiq pútare arítéh ánínká wewe Sísa Karáhéne naruo aní míre.

²³ Sísa sinehepeq súáh kéga Maniká Iteribo moq sinehepeq súáhwe. Sísansabé aiq pútare atáh kéga Maniká Iteribonsabé moq aiq pútare atáhwe.

Manikáne Awanka moke aiq pútaq ehwéh íwáhnorire i ehwéhne.

²⁴ Itega téh író ehweh kawerue ambubu atawéq sehgióro. Mirairataq Maniká Iteriboreq wenahninseq itereq moráráq mía míaiagehe.

²⁵ Sísa Karáhéga itensabé, Oga mérapeq awaq miagéhe éna ínénéga irarúnsabe aiq awaq miagéhe teiátáire.

²⁶ Péhe éhwéh tei teino keyábé sehiranue teiúge.

²⁷ Sísa Karáhéga Manikáne Awa iteba eqmatairana itereq mía míaéna ite moke íwáhnori puag, Mó íwáhnori aní insebo íwíáhiyehboq Manikáne Awanka moke íwáhnorinkehe. Wega íre péhenia peh aiq pútaq ehwéh íwáhnorire. Wega íwáhnorinserah Sísa req mía míao.

Amahnága ite Manikáne animáí múne i ehwéhne.

²⁸ Néne animáíno, wega tuinagake itega íre iyehitegurégúia peh kawerire íwíáhigehboq Sísa req mía míao.

²⁹ We kaweqtaq mía míai aní míre íwíáhéq moke kaweqtaq mía míao ke wene animáí úkurowe íwíáhorahowe.

3

¹ Maniká Iteriboga itensabé anotahtaq arutaboiraitéhre. Arutaboiraitéhnsabé wega, Néne animáí móe aitéhre. Ite aiq pútaq wene animáí múne. Ahbabáq kehiná kéhínánká Manikánsabe, Iuwahriehre atáh púara itensabé moq, Iuwahriehre aítáhwe.

² Néne iyahnabo animáíno, ite amahnága Manikáne animáí múne. Mókake ite aneq tahnsánue míanehnkono? Amahnága mina íre ahtebóne. Sísa ga tuinagake itega we kawerue tagéq we tahnsánue míaneheqmúne. Mina aiq ahtebóne.

³ Sísa ga kaweqtaq mía míaire. Minayabe wensabé áwénuno kéga moq kaweqtaq méyabe suwahbehrara kaweqtaq mía míao.

Ahbabáqsabe teí éhwéhne.

⁴ Ahbabáro kéga Manikánka sehgióro ú ehweh aiq anterúáhwe. Ahbabáqmé aneqpomo? Manikánka sehgióro ú ehweh anterúáhmé minawé ahbabáq míre.

⁵ Sísa ga itene ahbabáq meyanieéna wehukení úkue tuména ahriahri íre ahbabáq aní mía míaire. Mina aiq ahtebahwe.

⁶ Sísareq mía míai anínká íre ahbabáq aruqarurire. Ahbabáq aruqaruri anínká Sísá íre ahtebéna we íre tagariéhre.

Sísaga owainawane arambehri sabiruanieéna tumío ehwéhne.

⁷ Néne animárino, mó kené péhe éhwéhnsábé, Aiq pútaq ehwéhne aritého. Sísaga kaweqtaq mía mía inserahnue kaweq sansá mira aruqaruri anínká kaweqtaq mía míaire.

⁸ Téhwe owainawanka ahbabáq aruqaruru púana amahnága ahbabáq aruqaruro kewé owainawane animári móe. Owainawane arambehri sabiruanieéna Manikáne ahninkáwágá wehukení úkue tumíowe.

⁹ Manikánka oganúq atéh ánínká íre ahbabáq aruqarurire. Manikáne Awanka wene arupipeq mía míai puana we íre ahbabáq aruqarurire. Manikánka oganúq atéh púana we íre ahbabáq aruqarurorahire.

¹⁰ Manikáne animári inseréhbo? Owainawane animári inseréhbo? Mahraue tagahrahúne. Ahbabáq aruqaruro kewé íre Manikáne animári móe. Manikáne animárínsábé suwahrieh kewé íre Manikáne animári móe.

Wensabé wensabé arutaboiratéhoró i ehwéhne.

¹¹ Wensabé wensabé arutaboiratéhoró. Mi ehwéhme naho naho aiq író ehwehne.

¹² Wehukení wenáwíq Kéinie. Wegá miráú serahniyeho. We owainawane aninéna wenábáq subiq suowe. Aneqsabé subiq suoo? Wenábáqka kaweq sansánúwana we ahbabáq sansanéna wenábáq subiq suowe.

¹³ Nánuwahraho, mah marákóipéqté áhbábáq kégá itensabé suwahriehre eme íre áhtenoro.

¹⁴ Menah itewe pusa ké tahnsa míaraune. Amahnága itega Sísá tagariáh keyábé irutaboírúnayabé oga míone ue tagari-ahrahúne. Mó keyábé íre sirutaboiro kewé peh pusa ké tahnsa míáhwe.

¹⁵ Mó Sísá tagariéh ánínsábé awahrieh anínká wehukení subiq súéh ání tahnsa míéhre. Wehukení subiq súéh ánímé oga mérapeq íre awaq miahráhire. Minawé aiq ahtebahwe.

¹⁶ Sísaga itensabé anotahtaq arutaboiri puana itene ahbabáqsabe pukúwe. Wegá aiq miráúnsabe irutaboiré sansa ahtebóne. Wegá miráúnserah itega moq Sísá tagariáh keyábé irutaboiréq séhréh aritanéhe.

¹⁷ Wehukenínká áhnte mah marákóipéqté ménsáméhnsá matawéna Sísá tagariéh ání tabonah aní tagéna wensabé ayaqnehnsabé mi anínká Manikáne arutaboiré sansa íre sehíre. Minawé aiq tagarione.

¹⁸ Néne animárino, ínega mó keyábé nirutaboiruge pehipi irariyehboq séhréh aritáhro. Peh morá séhréh aritáh kégá

aiq pútaq sirutaboiro ke miáhwe. Minayabe itega séhréh aritaneheqmúne.

Moke Sísá tagariáh kégá siru eyoyóue miáhrahowe i ehwéhne.

¹⁹⁻²⁰ Itega Sísá tagariáh kéyábé irutaboiréq séhréh aritáhnaraqmé itega aiq pútaq wene ehweh sehgiune íwiáhorahúne. Itene irupipeqté íwiáhgá ite ehweh aitahnaraq itene iru págegeue umeh agirana Manikánka moke tagariéhre. Wene íwiáhgawé itene irupipeqté íwiáh kiotaikire. Minayabe íwiáhéq Manikánseq mía míaireq iru eyoyó agorahire.

²¹ Néne iyahnabo anímárino, itene irupipeqté íwiáhgá íre koti aitahnaraqmé ite Manikáne auranabiahapeq iriwe méq págege ke míone.

²² Wega sehgióro i ehwéh sehgieq we awahbeh sansá miraúnawe wega itene púreq ehwéh irena náire.

²³ Manikánka sehgióro i ehwéhniká teímé wenahni Sísá Karáhénsabe aiq pútare ateq wega teínserah wensabé wensabé arutaboiratéhoró.

²⁴ Manikánka sehgióro i ehwéh sehgió kéwé wereq mía míaowana wega sereq mía míaire. Wega Wenawa iteba eq-maréhrana itereq mía míaire. Itereq mía míaéna we sokigi aímé itereq Manikánseq moráraq mía míauéne.

4

Péhe éhwéhnsabé aiq pútare aritéhboq íwiáhue tagahro i ehwéhne.

¹ Néne iyahnabo anímárino, áhnte péhe éhwéh teri terino ke mah marákóipéq miáhwe. Sega, Manikáne Awanka itensabé íwiáh aitéhre éra péhenowe. Sene ehwehnsabé aiq pútare aritéhboq kawerue íwiáhue tagahro. Wehukega ite íwáhnorirataq Manikáne Awanka íwiáh aritehrápómo. Mó anínká íwiáh aritehrápómo éq íwiáhue tagahro.

² Sísá Karáhé wehukení úkue tumíowe irari anímé aiq pútaq íwiáhowana Manikáne Awanka mi íwiáh aritéhre. Minayabe itega, Manikáne Awapomo íwiáhirataq áhwárawe tagéq ahtebagehe.

³ Sísá Karáhé íre wehukení úkue tumíowe irari anímé péhe íwiáhirana Sísá Karáhéne naruo anínká mi íwiáh atéhre. Manikáne Awanka mi íwiáh íre atéhrana peh owainawanka mi íwiáh atéhre. Mira íwiáho kegá peh Sísá Karáhéne naruo miáhwe. Mi péhe éhwéh irare kegá seneherawoe éhwéh irátówe. Sega amahnága mah marákó marákóipéq aiq miáhwe.

⁴ Néne animárino, ite Manikáne animarí móe. Itega péhe kéné ehweh íre irasa se saiqnarúahwe. Árahue saiqnaruahó? Péhe éhwéh irari awánká mah marákóipéqté kéné sirupipeq miéhrana Manikáne Awanka mi awá aiq kiotaikire. Manikáne

Awanka itene irupipeq míéh púana itega moq péhe kéné ehweh aiq saiqrarúáhwe.

⁵ Péheno ke mah marákóipéqté ké púara peh marakóipeqté éhwéh irarirara mó marákóipéqté kégá sene ehweh irera sehgiówe.

⁶ Itewe íre mina tahnsanéq peh Manikáne animárí múne. Maniká tagariáh kégá itene ehweh írátíáhwe. Manikánsabe suwahrieh kegá itene ehweh íre írátíáhwe. Minayabe itega íwáhnori ehwéh ireq iwíáhue tagéq aiq pútaq ehwéhnikákáq péhe éhwéhnikákáq saraqmarahráhowe.

Manikánsabe arutaboiri anínká mó keyábé moq arutaboirinkehe i ehwéhne.

⁷ Néne iyahnabo animáríno, Manikánka ahriahri arutaboiri aní míéh púaq wensabé wensabé arutaboiratéhoru. Sirutaboiro kewé Manikáne animárí méra Maniká aiq tagariáhwe.

⁸ Manikánka ahriahri arutaboiri aní míéh púara mó ke séhréh ariteyabe suwahrieh kegá Maniká íre tagariáhwe.

⁹ Ite oga mía míaiageheéna Manikánka webataq wenahni mah marákóipéq eqmarowe. Eqmaronsabe ite tagarionawe Maniká anotahtaq arutaboiritéh ání míéhre.

¹⁰ Itega naho Manikánsabe íre irutaboírowane. Téhwe wega itensabé arutaboiritena itene ahbabáqsabe insahwé aitanieéna wenahni eqmarowe. Sísaga wene korahqtaté paiqmarankeheéna eqmarowe.

¹¹ Néne iyahnabo animáríno, Manikánka itensabé anotah arútábóiritéh púaq itega wensabé wensabé arutaboiratéhoru.

¹² Itene iuranka Maniká íre tagarione. Íre tagéq itega wensabé wensabé arutaboironaraqmé we itereq mía míaire. Mía míaeéna séhréh aitéhraq itega mó keyábé kawerue irutaboírúne.

¹³ Ite tagarionawe Manikánka Wenawa iteba eqmaréh púaq Manikánseq itereq moráráq mía míauéne.

¹⁴ Mah kehiná kéhiná oga mía míaiageheéna Maniká Iteriboga wenahninká insahwé aitankeheéna eqmarowe. Minayabe tagéq teiune.

¹⁵ Sísa aiq pútaq Manikáne ahninkáwá wíre atéh ánímé wereq Manikánseq moráráq mía míaoýe.

¹⁶ Aiq pútare ateq ite tagarionawe Manikánka itensabé anotahtaq arutaboiritéhre. Itensabé arutaboiritéhnsabé mó keyábé irutaboírúne.

Manikánka arutaboiré sansa áhwárehre. Áhwáhrehaq mó keyabé irutaboírúnaraq ite Manikánseq mía míaunana we itereq mía míaire.

¹⁷ Maniká arutaboiri aní mía míainserah ite mah marákóipéq mé tanahráq mó keyábé anotahtaq irutaboitaritone. Minayabe wega ehweh aítahna tanáhráqsábé íre áhreuúne.

¹⁸ Arutaboiri anínká íre áhreire. Arutaboire sansanká áhreé sansa kaqsuahráhire. Ahbabáq aninká, Kamah aníneho éna áhre aruqaruréna arutaboiri aní íre míahrahire.

¹⁹ Manikánka itensabé téh arutaboiraito púaq itega amahnága mó keyábé irutaboirúne.

²⁰ Manikánsabe nirutaboiruge i anínká mó Sísá tagariéh áninsábé awahriehre éna anetaníbo íwíáhime wega péhe íwíáhire. Wegá Sísá tagariéh aní tagéna Maniká íre tagehre. Minayabe wega tageh áninsábé awahrieh puana Manikánsabe íre arutaboiratéhre.

²¹ Sísaga sehgióro ú ehwehncá mahraréna, Manikánsabe arutaboiratéh anínká íné tagariáh kéreq moq arutaboitaritahro uraire. (Sóni 13.34)

5

Sísá tagariáh kégá mah marákóipéqté áhbábáq sánsá suqsuro ehwéhne.

¹ Manikánka itene ahbabáqsabe kaweraitena tumeirankeheéna omaq ato animé Sísá wire íwíáho kewé se Manikáne animárimóe. Maniká Iteribonsabé sirutaboiro kewé wene animárimóeákákáq moq sirutaboirowe.

² Itega tagarionawe itega Manikánsabe irutaboireq wega sehgióro i ehwéh sehgiunayabé Manikáne animárimóeákákáq moq irutaboirúne.

³ Itewe Manikánsabe irutaboirúna kegá wega sehgióro i ehwéh kawerue sehgiune. Wegá sehgióro i ehwéh sehgiyabe itene irupipeq íre umehi naneq mire. Írakaumo.

⁴ Manikáne animárimóeákákáq mah marákóipéqté áhbábáq sánsá suqsurowe. Wensabé aiq pútare atonaga ahbabáq sansa kiotaikéq mi sansámárimóe suahráhuúne.

Manikánka wenahni éhweh pahsúéh éhwéhne.

⁵ Insega mah marákóipéqté áhbábáq sánsá kiotaikéna suahráhiro? Sísá aiq pútaq Manikáne ahninkáwá wire atéh anínká mah marákóipéqté áhbábáq sánsá kiotaikéna suahráhire.

⁶ Sísá Karáhéga wání meanieéna Sóniba súwe. Íre peh morá wání meanieéna mah marákóipéq tuwe. Írakaumo. Itene ahbabáqsabe pukinieéna tuwe. Itene ahbabáqsabe pukúwana wene korahq tuwe. Manikáne Awanka aiq pútari aní púana wega Sísá éhweh peh aiq pútaq ehwéh tei teinire.

⁷ Apahtáro éhwéhncá wene sánsá teire.

8 Manikáne Awanka teí éhwéhnkákáq wání meawu ehwehnkákáq korahq tu ehwehnkákáq mi ehwéhtárógá peh morá éhwéh teíre.

9 Wehukene ehweh ireq aiq pútaq ehwéhne irarúne. Manikáne ehwehnka wehukene ehweh anotahtaq kiotaikire. Manikánka wenahni éhweh teímé íráhro.

10 Manikáne ahninkáwánsábé aiq pútare atéh ánínká Manikáne ehweh wene arupipeq aiq íréhre. Wene ehwehnsabé íre aiq pútare atéh ánínká Manikánsabe péhe ání móne atéhre. Wene ahninkáwá éhwehnsabé íre aiq pútare atéh púana wega Manikánsabe péhe ání móne atéhre.

11 Manikánka teí éhwéhmé oga mérapeq awaq miageheéna wega oganúq ítéhre. Wenahninká miraúnsabe oganúq ítéhre.

12 Manikáne ahninkáwáreq mía míai anímé oga mérapeq awaq míéhre. Manikáne ahninkáwáreq íre mía míai anímé oga mérapeq awaq miehro? Írakaumo. Oga mérapeq íre awaq míéhre.

Itega oga mérapeq awaq míone éq aiq irona éhwéhne.

13 Manikáne ahninkáwánsábé aiq pútare atáh kéo, itega oga mérapeq aiq awaq míone éq ahtebageheéna sehiranue teiúge.

14 Itega Maniká awahbeh iwíáh sehgieq wensabé, Miraúno únana itene ehweh íréhre. Wensabé íre áhreeq peh weba kúnana itene ehweh íréhre. Minawé aiq tagarione.

15 Ite tagarionawe itega púrerúna éhwéh wega moke íréhre. Minayabe itega wensabé, Náio teawénaraqmé wega náinawire tagarione.

16 Sísa tagariéh ánínká we íre pukorahi ahbabárinaq tagéq Manikánsabe kawerato ue púreroro. Púrerirana Manikánka kaweratankéhe. Íre pukorahi ahbábáqsábé sehiranue teiúge. Pukorahi ahbábáqsábé púreroro íre teiúge.

17 Moke íre tábúsoréh sánsámárimé aiq ahbabáq míre. Mó ahbábáqmé pukorahi ahbábárirana mó ahbábáqmé íre pukorahi ahbábáre.

18 Itega tagarionawe Manikáne animárínká íre ahbabáq aruqaruowe. Írakaumo. Manikáne ahninkáwágá wene animárí wahnah wahnahni puana owainawanka íre saiqnari-ahrahéna se pehgararítéhre.

19 Moke mah marákó marákó owainawane ayahpeq kéhrana peh itewe Manikáne animárí míone. Minawé aiq tagarione.

20 Mahraue tagarionawe Manikáne ahninkáwágá séna Manikáne iwíáh aitéhraq minayabe aiq pútari aní tagariahrahúne. Aiq pútari anínseq wenahni Sísa Karáhéreq itereq moráráq mía míáúne. Sísa Karáhéwé aiq pútaq Maniká ména ahriahri mía míai aníne.

²¹ Néne animáríno, péhepehe maníká pehragéq peh móbeq míáhro.

2 Sóni

Ebeq sáhnsahwe ahtebé ehwehne.

Mah pahsíipéq Sóni áwíq íre kéhrara peh ahtebia kégá Sóniga aiq sehiranúwe íwíáhowe. Segá iwíáhome wene naruoyabé áhreu púana wenáwíq íre sehiranúwe. Mina únserah wega Sísa tagaríáh kée íwíáhéna omaq atéh ínínseq wene animárínseqsabé pabeqme ehwéhne sehiranúwe. Áhnte ahtébiá kégá mira íwíáhowe. Ite íre tagarione. Páhsi sehiranú aninká mahraréna, Mó keyábé irutaboירו. Péhe éhwéh tei teino kégá Sísa Karáhé wehukení úkue tumíonsabe íre aiq pútare atáhwe. Mi kewé Sísa Karáhéne naruo woe ue sehiranúwe.

Sóniga ákáhpi sehiranú pahsíe.

¹ Manikánka omaq atéh ínínseq arene animárínseqsabé íné Sóni aboawah wehéna teiúge. Itega aiq pútaq sansá sehgiónsábé itensabé nirutaboירו. Íre ínébataq ínéga peh ómi aiq pútaq ehwéh sehgió kéreqka itensabé irutaboירו.

² Aiq pútaq ehwéh itene irupipeq kagaéna ahriahri mitaq kagai puaq itensabé irutaboירו.

³ Maniká Iteriboreq wenahni Sísa Karáhéreqka ite séhréh aitera sirutaboiraitera iru ukiq itehye. Segá aiq pútaq sansánéra itensabé sirutaboiraitehye.

Mó keyábé irutaboíré sansa kawerue sehgióro i ehwéhne.

⁴ Itene animarí aiq pútaq ehwéh sehgiónsábé iwíáh íwíáhuge. Segá Maniká Iteriboga sehgióro ú ehweh aiq íráhwe.

⁵ Ínéga teiú éhwéhmé kawerue íráhro. Íre o sehgióro i ehwéh sehiranue teiúge. Mah ehwéhmé itega téh aiq írátó ehwéhne. Wensabé wensabé arutaboiratéhoró éhwéh teiúge.

⁶ Irutaboíré sansamé mahraue kéhre. Manikáne sansá sehgióro ire. Wega sehgióro ú ehweh téh írátówe. Mi ehwéhmé mahraréna, Irutaboíré sansa kawerue sehgióro ire.

Sísa Karáhéne ehwehme ambubu atawéq sehgióneheqmúne i ehwéhne.

⁷ Áhnte péhe éhwéh irare ke mah marákóipéq míáhwe. Segá Sísa Karáhé wehukení úkue tumíonsabe íre aiq pútare atáhwe. Mina tahnsa kéwé péhe íwíáh aitaahráho ke méra sewe Sísa Karáhéne naruo woe.

⁸ Itega kaweq arámbehriuronsabé ápeq tabanagínehboq kaweruro. Itene ápeq moke meyagéhboq kaweruro.

⁹ Sísa Karáhéne ehweh suena mó ehwéh sehgió ánímé Maniká moq aiq áuwéhre. Sísa Karáhéne ehweh ambubu atawéna sehgió ánímé Manikánseq wenahnínseqka wereq mía míaóye.

¹⁰ Íre Sísa Karáhéne ehweh peh mó ehwéh íwáhnori anínká iteba sínaraq we mehweh atého. Itene nahupeq móátéhboq peh áwérakahro.

¹¹ Péhe éhwéh íwáhnori aní mehweh atéh ánínká wene ahbabáq sansa séhréh atéhre.

Sóniga mi ke koragéyabe awahbeh ehwéhne.

¹² Íné áhnte mó ehwéh kéhranawe amahnága pépahqtaq sehiranáyabe nuwahriehre. Iteba koragéyabe nuwahbehre. Iteba konaraq itereq moráráq ehwehnéq mi tanáhráq iwíáh íwíáhonehe.

¹³ Manikánka omaq atéh íní arenanahnone animárínká itensabé iroro ewe.

3 Sóni

Ebeq sáhnsahwe ahtebé ehwehne.

Mah pahsíípeq Sóni áwíq íre kéhrara peh ahtebia kégá Sóniga sehiranúwe íwíáhowe. Páhsi sehiranú aninká wene iyahnabo aní aboawah wehgá sáhnsahinkeheéna sehiranúwe. Wega mahraréna, Ahbabáq sansa pehragé peh kaweq sansánúno. Ahbabáq aruqaruri anímé Maniká íre tagariéhre ue sehiranúwe.

Sóniga anehe sehiranú pahsíe.

¹ Káiúsio, íné aboawah wehne páhsi sáhnsahwe tagáhno. Ínéga arensabé aiq pútaq nirutaboíruge.

² Néne iyahnabo aníno, arenawa kaweqtaq mía míaime aiq tagarióge. Mina ónanserah are kaweqtaq mé awaho ani mía míainkeheéna púreratóge.

³ Arega aiq pútaq ehwéh sehgiona puah arewe kaweqtaq mía míaóne. Mó Sísá tagariáh kégá séra mi ehwéh teniátónsabé nirupipeq anotahtaq eyoyóuraire.

⁴ Ínéga Sísá éhweh síwáhnorurau kégá wene sánsá kawerue sehgiónsabé nirupipeq anotahtaq eyoyóire.

Sísá tagariáh ké séhréh arite ehwéhne.

⁵ Néne iyahnabo aníno, arega mó Sísá tagariáh ké séhréh aritahne. Arega nahnsó suwahpeqte Sísá tagariáh ké moq mehweh arite séhréh aritahnawe kaweróne. Mina kaweq sansáne.

⁶ Arega kaweraritahna kégá mahtaq Sísá tagariáh ké teriera, Káiúsiwe anotah arútábóiri aní míre ewe. Segá Manikáne arambehri miraonsabé sega are auwera pokoneherairataq séhréh arite se íre matiáh náneq nário. Maniká Iteribo awahbehnserah séhréh arite nário.

⁷ Segá Sísane arambehri miraonehe íwíáhéra Sísá íre tagariáh kéné ménsámehnsá íre mewera pehipi pokuwe.

⁸ Minayabe mina tahnsa pokoneheraira ke íre matiáh náneq nário. Mó ke aiq pútaq ehwéh iragéhboq miraue séhréh arito. Miraue sereq itereq moráráq arambehriéq Manikáne aiq pútaq ehwéh terienéhe.

Saiyo píribahri aninká íre kaweq sansánú ehwehne.

⁹ Ínéga arenawahrah Sísá tagariáh ké páhsi sehiranue siátáuge. Wehukení wenáwíq Tíótárépésá seba míéhre. Wega píribahriéna, Ínébataq mahtaqté kéné wahnah muge íwíáhinsabé itene ehweh íre irasa peh anehepeq sutaire.

¹⁰ Iteba konaraq wene ahbabáqmé pahsuqme ehweh ataníe. Wega íre kaweq ehwéh aintena péhe éhwéh aintáráire. Péhe éhwéh aintena íre peh morá mi ahbábáruaire. Sísa tagaríáh kégá mitaq surowana wega íre mehweh arítáráire. Íre mehweh aritena mitaqté Sísa tagaríáh kégá mi ke mehweh aritého éna momiwí nahtápéqté kaqsutaire.

¹¹ Néne iyahnabo aníno, ahbabáq sansa pehragé peh kaweq sansánúno. Kaweq sansá mira aruqaruri anímé Manikáne anine. Ahbabáq aruqaruri anímé Maniká íre tagaríéhre.

¹² Wehukení wenáwíq Témítíúsiga Manikáne arambehri kawerue mira aruqaruri puara ómiga we kaweq aníne íwíáhowe. Manikáne aiq pútaq ehwéhniká moq wene kaweq sansá pahsúéhre. Ínéga moq, We kaweq aníne teawúgah are tagariahnawe, Néne ehwehme peh aiq pútaq ehwéhne.

Sóniga we koragéyabe awahbó ehwehne.

¹³ Íné áhnte mó ehwéh kéhranawe peh pépahqtaq sehiranéyabe nuwahriehre.

¹⁴ Pehgáriq tanáhráq are koraganie íwíáhuge. Mitaqkake pehipi ehwehnoyehe.

¹⁵ Manikánka arene aru ukiq atéhre. Mahtaqté arene iyahnaboga arensabé iraúno ewe. Mibeqté itene iyahnaboyabé iroto terio.

Súta Ebeq sáhnsahwe ahtebé ehwehne.

Áhnte ahtébiá kégá, Sútawe Sísareq Sémísireqne síbákawa wíre íwíáhowe. Sútaga íre peh morá ánínsábé iwíáhéna mah pahsí sehiranéna peh moke Maniká Iteriboga omaq sito keyabé sehiranúwe. Wega mahraréna, Anehe tanahráqmé seye suwahbeh ahabábáq miraira kégá aiq pútaq ehwéhnsábé awiréh atagéhe. Mi kégá Sísá tagariáh ké saiqnaritaneheéra péhe éhwéh terigéhe. Itene Wahnah Sísá Karáhéga itensabé arutaboíréna mókake oga mía míorabeq móitankéhe. Mi tanáhráqsábé áwénunéq wene ehweh kawerue ireq sehgióro ue Sútaga sehiranúwe.

Sútaga sehiranú pahsíe.

1 Moke Maniká Iteriboga omaq itarái keo, íné Sútane páhsi sáhnsahwe tagahro. Maniká Iteriboga itensabé arutaboíraitéhra Sísá Karáhéga kawerue wahnahnaitéhre. Íné Sémísine ábákawa ména Sísá Karáhéne arambehriu aní múge.

2 Maniká Iteriboreq Sísá Karáhéreqka séhréh aitehyanka iruí sánsámé iru ukiqíte sansamé mó keyabé irutaboíré sansamé itene irupipeq anotah úkinkehe.

Kaweq ehwéhnsábé íre suwahbeh kégá Sísá tagariáh kébá sewe i ehwéhne.
(2 Píta 2.1-18)

3 Néne iyahnabo anímáríno, Manikánka ite meirena kaweraitaráinsabé ite wene animárí méq peh morá ké tahnsa míone. Minayabe sehiranue teinieutaq mó ehwéh niahrreraq kéhre. Mina niahrreraq kéh éhwéh teinie. Manikánka Sísá tagariáh ké wene sánsá aiq teiátáire. Minayabe péhe éhwéh aiq pútare atehboq peh morá wega teiátái ehwéh ambubu atawéq sehgióro.

4 Manikáne sansá íre sehgió ké táhmaroga iteba epéráhpérué miáhwe. Segá péhenéra, Manikánka ite séhréh aitéh púana itega ahabáronaraq wega itensabé íre abiahnsa aitankéhe ewe. Mira íwíáhéra ahabábáq aruqaruowe. Mi sansá mirao puara itene Wahnah Sísá Karáhénsabe ahqáho atáhwe. Mi kewé iraipéq pokoneherawoe. Minayabe Manikánka naho aiq irarúwe.

5 Téhwe Manikánka Ísara ke Ísípi marákórápéqté koweriq-mena méritowe. Anehe áhnte mérito kega wene ehwehnsabé

íre aiq pútare atónsabe wega se oraruowe. Itega mi ehwéh aiq irátówana mónkakáq ahreraq itahnaq iwíáhigehe.

⁶ Manikánka íópeqté ké omaq sito arámbéhrí arítówara táhmaroga wene ehweh anterúónsabe Manikánka se táhru táhruarena sunkíkírirabeq márunsitowe. Se amahnága mitaq peh mía míaowana mókake ehweh aritahna tanáhráq sínaraq Manikánka ehweh aritena kamah arinkéhe. Minayabe iwíáhue tagahro.

⁷ Sóróma suwahpeqte kéreq Kómóra suwahpeqte kéreq wahtotaq kehiná suwahpeqte kéreqka moq ahbabáéra ahkaragára sansánuwe. Ahkaragára sansánuwana Manikánka kagai iráráté kamah ariuwe.

Manikánka ahbabáru ke kamah ariunsabe iwíáhue tagéq mi kegá ahbabárunserah íre oro.

⁸ Amahnága teiú ké ite péhe éhwéh aitáh kégá moq ahbabárowe. Segá múguwahguéra peh áónáho ke tahnsa méra seyene sinonka ahbabárawíáhwe. Ahbabáruera Manikáne ehwehnsabé suwahriehre. Segá téhreh naneqkákáq íópeqté kényábé síéhruruowe.

⁹ Anotah íópeqté ání wenáwíq Máhíkérie. Wereq owainawanséqka Mósísine anonkansabé ehwehuye. Ehwehuyataq Máhíkériga owainawansabé íre éhruruúwe. Írakaumo. Wegá owainawansabé, Manikánka ehweh atankéhe teawuwe.

¹⁰ Mi pehe kégá íre mina tahnsanéra segá íre tagariáh náneqmarí síéhruruowe. Áwéhq poeráhqká íre iwíáhéna peh wene anonkanka awahbeh sansá pehipi mirainserah segá aiq miraowe. Segá miraonka seye kamah aríre.

¹¹ Naho kegá ahbabáru serahnowe. Kéíniga ahbabáru serahnowe. Pérámaga móneyabé wene aigará pabekúwara ahbabáru serahnowe. Kórahga saiyoéna wene wahnahne ehweh anteruo serahnéra mi ke airaiq tabanagowe. (*Stat 4.3-8; Namba 16.1-35, 22.1-35*)

¹² Itega moráraq nahtaq mi pehe kégá ábóraq ahbabárowe. Segá peh seyensabé sirutaboírera seye suwahbeh sansá sehgirowe. Se íre ibonkakáq irábúyá tahnsanéra peh sóiriqka paentarúéh irábúyá tahnsa míáhwe. Sera íyéh tánáhráq awanká sera íre íyéhnserahnowe. Se ánúqkakaq pagogi awánká aiq ehyatagi awánká tahnsa míáhwe.

¹³ Wání períéhra náhnte atútú kéhnserah segá áhnte ahbabáq kéhre. Wání períéhra nonarehya ábóraq kéhnserah sene ahbabáq ábóraq kéhre. Wehyoqka ah íre nora peh wewega túbíginserah mi kegá kaweq ahmé íre nogówe. Segá ahriahri anotah sunkíkírirabeq mía míaigeheéna Manikánka mitaq sene máhriq arítaráire.

¹⁴Éhrámataté áhwárawe mó mitaqté sínáhbúwá mó mahtaqté sínáhbúwá sure sure abapete téhtaré aní wenáwíq Inókutaq seawehrarúwe. Manikánka mi aní iwíáh atowana wega teiu keyabé naho naho mahraréna, Tagariáhro. Itene Wah-nahnseq we miéhrabeqte íopeqté kéreqka áhnte kereq tuoneherawoe.

¹⁵Sega túírataq Manikánka ómi keyábé ehweh aritena sain-suena moke ahbabáq ke Manikánsabe ahqáho atáh kéwé kamah arinkéhe. Mi kegá Manikánsabe ahqáho atera ahbabáq aruqaruréra Manikánsabe íre kaweq ahbabáq éhwéh éhruruonsabé wega anotahtaq kamah arinkéhe.

¹⁶Teiú ké sirupipeq umehi ke méra, Íre kawerire irare irareo ke míáhwe. Seye suwahbeh ahbabáq miraéra seyensabé iwíáh íwíáh éra píribahriéra seye síwíq pankerera seyene iwíáh miraigeheéra mó keyábé ehnenehne arítáhwe.

Anehe tanahráqsábé irari ehwéhne.

¹⁷Néne iyahnabo anímárino, itene Wahnah Sísa Karáhéga wene ehweh teri terinigeheéna wehuke eqmarowe. Manikáne Awanka mina eqmaro ke iwíáh aritowara anehe tanahráqsábé teiátówe. Sene ehweh ahreraq matíáhro.

¹⁸Eqmaro kega aiq mahraréra, Anehe tanahráqmé seye suwahbeh ahbabáq miraira kegá aiq pútaq ehwéhnsabé awiréh atagehe urowe.

¹⁹Urowara amahnága mina tahnsa ke míáhwana sene péhe éhwéhnká Sísa tagariáh ké sainkowe. Manikáne Awanka mi ke íre iwíáh aritahnara peh wehukene iwíáh íwáhnorigehe.

²⁰Néne iyahnabo anímárino, Iteitega Sípane kaweq sansá ambubu atawéq tábúsoqme sehgióro. Manikáne Awanka séhréh aitahtaq púreq aruqaruroro.

²¹Maniká Iteriboga itensabé arutaboiri puaq wene ehweh kawerue ireq sehgióro. Itene Wahnah Sísa Karáhéga itensabé arutaboiréna mókake oga mía míaorabeq móitankéhe. Mi tanáhráqsábé áwénunéq wene ehweh kawerue ireq sehgióro.

²²Manikáne ehwehnsabé aiq pútaq ehwehpómo íwíáho ke séhréh ariteq tábúsoqme síwáhnororo.

²³Itega toráh aginai topáh sokeráhnserah árahinabomo íwíáho ke iraipéq pokiyehboq apubúue séhréh ariteq síwáhnororo. Mó ke ahbabáq keyabé áhreeq irutaboiroro. Wehukenínká náwíbagi korósí sukieyabe awahriehnerah mi kené ahbabáq sansa iuwahriáhnaq pehragahro. Sene ahbabáq sansa iuwahriáhnaq pehragéq peh seyensabé irutaboiroro.

Manikánsabe iwíáh íwíáh ateq wenáwíq pankerone i ehwéhne.

²⁴Ahbabáqka ite saiqnarienehboq Maniká Iteriboga kawerue wahnahnaitahráhire. Ite wereq méq mó oga míáhna

tanáhráq peh kaweqtaq méq irupipeq eyoyóigeheéna Maniká Iteriboga wahnahnaitankéhe.

²⁵ Maniká Iteribo webataq Manikáne. Wereq itene Wahnah Sísa Karáhéreqka ite meirera aiq kaweraitehye. Wega nahomé, amahnágawé, mókakewe, ahriahri kiotaiki Wahnáh ánínéna págegeue wahnah wahnahnire. Wensabé iwíáh iwíáh ateq wenáwíq pankerone. Ahriahri pankeraneheqmúne. Aiq mire.

Sokigi

Ebeq sáhnsahwe ahtebé ehwehne.

Sónine naruoga we Pátímósi marákórápéq saiqnariotaq wenawanka tagówana Sísaga áhnte naneqmarí sokigi awuwana tagówe. Mi tanáhráqmé Sísansabé aiq pútare ató kene naruoga se anotahtaq síwioqnowe. Sóniga sehiranú ehweh áwahewé Sísá Karáhé anotah Wahnáh ánínéna moke wene naruoreq owainawanseq saiqnariankehe. Wega mi arámbéhrí parabarúehrana moke Sísansabé aiq pútare atera wene sánsá íre susa peh ambubu atíéhra kewe Manikánka síwíq pankerena wereq ahriahri mía míaiagehéna kaweraritankehé.

Sísá Karáhéga Sóni sokigi awu ehwehne.

¹ Naho kopípéq ko ehwéh Sísá Karáhéga amahnága ábóraq maréhre. Téhwe Manikánka mah ehwéh Sísá teawena wene arambehrio ke sokigi arinkehéna mókake ábóraragína naneq teawátáire.

Íné Sóni Sísane arambehriu aní múge. Sísá Karáhéga wene íopeqté ání eqmaréhrana mah ehwéh sokigi anírana sehiranuge.

² Íné Sóniga Manikáne ehwehnikakáq Sísá Karáhéga sokigi aní éhwéhnkákáq moke sehiranue teiníe.

³ Manikánka wene ehweh iwíáh aintéhrana sehiranuge. Mah ehwéh mó kegá iragehéna sáhnsahwe terí ánínsabé Manikánka, Kawerone atéhrana iwíáh iwíáhire. Mah ehwéh irera sehgiro kereqsabé Manikánka, Kawerowe arítéhrara iwíáh iwíáhowe. Mah ehwéh aiq pútaragína tanáhráq áhnbórání puara iwíáh iwíáhowe.

Sóniga abapete téhtaré Sísá tagariáh kéhíná suwahpeq siu pahsí sehiranú ehwehne.

⁴ Ite Esia marákórápéqté ké abapete téhtaré Sísá tagariáh ké iteruwahpeq iteruwahperue míáhwe. Itega iragehéna íné Sóniga mah pahsí sehiranue íuge.

Manikámé naho mía míáu anínéna amahnága moq ména mókakeakáq peh mía míaina tuinawire. Wega wahnah wahnahniataq íopeqté ké abapete téhranitégá wene auranabiah-tapeq mía míaowe. Sereq Sísá Karáhéreq Maniká Iteriboreqka itensabé sirutaboi aitera séhréh aitera itene iru ukiq ítáhwe.

⁵ Sísá Karáhé marakóipeq míotaq Wenabone sánsá sokigi aiena Wenabone ehweh pahsuowe. Manikánka Sísá ebeq iriwe oganúq atowana Sísaga moke mah marakóipéqté wáhnáhmáí kiotaikéna wahnahnaritéhre.

Wega itensabé arutaboiritena itene ahbabáqka ite saiq-nariaraitaq wene korahq tunka ite kaweraitááire.

⁶ Maniká anotah Wahnáh anínéna Sísane Abowá miéhre. Wene animarí méq wene ehweh mibeq mahbeq aritona ke míageheéna Sísaga ite kaweraitááire. Sísá Karáhéwé anotah anínéna págege sansá mira aruqarurinsabé ahriahri iwíáh iwíáh atone. Aiq mire.

⁷ Tagariáhro. Wega íopeqté piribirioyahnkakaq tuinawire. Tuinaraq ómi mah kehiná kéhínánká we tagagehe. We seh sabió kega moq tagagehe. Mah kehiná kéhínánká we tagéra áhreéra ibisaneherawoe. Teiúnserah ábóraraginawire. Aiq mire.

⁸ Maniká, moke miraorahi anínká mahraréna, Íné ebeqte aní ména íné moq anehete aní múge ire. Webataq Maniká míre. We naho mía míaú anínéna amahnága moq ména mókakeakáq peh mía míaina tuinawire.

Sóniga Sísá Karáhé tagó ehwehne.

⁹ Íné Sóni iteruwah uge. Sísane sánsá sehgiunayabé mó kegá itereq ínéreq íwioqnahwe. Sísá itene Wahnahne aram-behri kawerue miraéq áwénunúne. Mókake wega wahnah wahnahnirabeq moráráq mía míaeoneheqmúne. Manikáne ehwehnikakáq Sísá Karáhéga sokigi aní éhwéhnkákáq teri terinuraunsabé sega íné kaqme wáhnaupeqté kéné marakórapeq, Pátámósa marákórápéq móintárówe.*

¹⁰ Manikáne wéhékáhtáq Wenawanka iwíáh aintehrana néniwanka tagehrana inehepeqte anotah ehwéh íróge. Író éhwéhmé pembiáhnka tahnsa éhwéhne.

¹¹ Mi ehwéhnká mahraréna, Arenawanka tageh naneqsabé púkuipéq sehiranue abapete téhtaré kéhíná suwahpeq Sísá tagariáh ké momiwíuriáhrabeq nário. Épésá suwahpeq, Síména suwahpeq, Pégámúma suwahpeq, Táiyátáira suwahpeq, Sáhrísi suwahpeq, Pírárépía suwahpeq, Áráórísía suwahpeq, miraue mi kehiná suwahpeq Sísá tagariáh ké momiwíuriáhrabeq nário ire.

¹² Nário irana íné tení aní taganieéna pabeqme tagéna abapete téhtaré kaweq aráhmú, kóraraté miraia aráhmú tagóge.

¹³ Áráhmuwarí kéhrabeq ákáhpi wehukení úkú ani iriwe ména íre wahto korósí sukiwe miéhre. Kaweq arétí, kóraraté miraia arétí wene ákáhnababí kéhrana tagóge.

* **1:9:** Pátámósa marákówé pehgáriq marákóéna sóreq waní ákáhpi kéhre. Aroma kegá iwíáhéra, Mi marákówé peh karábúsi kené matabue uwe.

14 Wene ayahqnonkakaq ayahrankakáq anotah tabérábééna sipisípiqne áyó tahnsanéna piribirioyah tahnsane. Wene aurame anotah irárehnserahne.

15 Wene aigárámé káhpahga aurehtehrinserahne. Wene ehwehme anotah wanínká ahkuuaq ahkuarinserahne.

16 Wene ayah púpeq abapete téhtaré wéhyóq táhtotíéhre. Éberiopeq éberiopeúe áwéhria póká wene áwéhipeq kéhrana auranabiah pópoqnahga anotah tehréna wéhékáhnabubu anotah patáhga téhrehnserahnire.

17 Téhreh serahnirana íné Sóniga we tagéna wene aigárápí inahnsubena pusa ání tahnsa míóge. Pusa ání tahnsa míógana wene púpeqte áyáhtáté íné táhtorena ínénsabe, Íre áhreúno. Íné ebeqte aní múge. Íné anehete aní múge.

18 Ínéwé oga mía míau aní múge. Íné pukéna amahnága oga mía míaugah tagáhne. Mókakeakáq oga mía míainauge. Púkerapeqte kíakáq irapeqte kíakáq matióge.

19 Amahnága tagáhna naneqme mókake anehe tanahráq sína naneq moke sehiranúno.

20 Niyah púpeq abapete téhtaré wéhyóq matiógah tagáhne. Abapete téhtaré kóraraté miraia áráhmú tagáhne. Minawarimé áwahe teawiníe. Abapete téhtaré áráhmúe ume abapete téhtaré kéhíná suwahpeqte Sísa tagariáh keyábé iraruge. Abapete téhtaré wéhyóre ume íópeqte kégá abapete téhtaré kéhíná suwahpeqte Sísa tagariáh kéréq auráq matiáhwe ire.

2

Épésá suwahpeqte Sísa tagariáh ké teriu ehwéhne.

1 Íné ehweh tení anínká mó mahraréna, Íópeqte anínká Épésá suwahpeqte Sísa tagariáh kéréq auráq matiéhre. Mi anínsábé mah ehwéh sehiranue teawo.*

Niyah púpeq abapete téhtaré wéhyóq matawéna kaweq aráhmú, kóraraté miraia áráhmú kéhtáq nogena mah ehwéh teawiníboq iro.

2 Arega miraona sansá aiq tagarióge. Are abobiah taebewe arambehriona sansá aiq tagarióge. Arega néne sánsá íre susa peh kawerue sehigionana tagarióge. Arega ahbabáq keyabé íre awahbehme aiq tagarióge. Péhephenéra, Manikánka ite aiq eqmaq íúwéhnsábé itene ehweh íráhro uro keyabé sene ehweh áhwárawe tagé sene péhe sánsá pahsuahe.

3 Néne arambehri miraónayabé mó kégá áwíoqnarowah arega anetaníbo íre iwíáhia peh néne sánsá ambubu atawé kawerue sehigionana tagarióge.

* 2:1: Sísaga Sóninsabé, Néne ehweh íópeqte ké terio éna íre mi kené sánsá peh mibeqte síósipeqte kéné sánsánsábé iwíáhéna pahsuowe.

⁴ Peh morá íre tábúsoq marahna naneq teawiníe. Arega ínensabe téh aiq pútare aintáronaraq anotahtaq arutaboiraintaróne. Amahnága túbáh ague írakaunóne.

⁵ Arega ínensabe téh anotahtaq arutaboiraintarónayabé iwíáhue tagáhno. Amahnága arega peh ákáhtaq arutaboiraintahnayabé íre kaweróne. Minayabe iwíáhue tagé téh miraurónanserah mónkakák miraúno. Arega mó iwíáh íre inaraq areba kure areba kéh áráhmú sabiwianaugé.

⁶ Mó kawéq sánsá matiahne. Níkóra kéréh kéné sánsá sehgió kégá ahbabák miraonsabé awahriehrana íné moq mi sansánsábé nuwahriehre.†

⁷ Íre parosa áhréákák ánino, Manikáne Awanka Sísa tagariáh ké teí éhwéhmé kawerue iro. Ahbabák kiotaikina anínsábé, Íné Manikáne kawéq matábúrápéqté áwánká ara oga mía míaorahi será náhno ataníe íre.

Síména suwahpeqte Sísa tagariáh ké teriu ehwéhne.

⁸ Íné ehweh tení áninká mó mahraréna, Íopeqté áninká Síména suwahpeqte Sísa tagariáh kéréq auráq matiéhre. Mi anínsábé mah ehwéh sehiranue teawo.

Íné ebeqte aní múge. Íné anehete aní múge. Íné pukéna iriwe oga úkurau aní múge. Mah ehwéh teawiníboq iro.

⁹ Íre kawéq sunúq surainsabé arene arupipeq umehirana tagoge. Are tabonah aní míahnana tagoge. Móneakák ménsámehnsánkakaq íre kéhre ényabé peh morá ínéga nágá nánemari áhnte matiahne.

Péhenéra, Asiu anímári múne irare kegá are éhruruowana íróge. Se íre Asiu kahnáhnéra peh owainawa kahnáh míáhwe.

¹⁰ Sega are áwioqnehrataqmé íre áhreúno. Owainawanka mirainaga mó kegá ite táhmaro karábúsiipéq itagéhe. Mi tanáhráq wega áhwárawe tagáhnana nayáhnkú wéhékáh íre kawéq sunúq kanawire. Are pukina tanáhráqkákák néné sánsá íre susa peh kawerue sehginaraq oga mía mía apéq awiníe.

¹¹ Íre parosa áhréákák ánino, Manikáne Awanka Sísa tagariáh ké teí éhwéhmé kawerue iro. Ahbabák kiotaikina anímé anehe puké tanáhráq iraipéq íre kaqauwankéhe. Írakaumo íre.

Pégámúma suwahpeqte Sísa tagariáh ké teriu ehwéhne.

¹² Íné ehweh tení áninká mó mahraréna, Íopeqté áninká Pégámúma suwahpeqte Sísa tagariáh kéréq auráq matiéhre. Mi anínsábé mah ehwéh sehiranue teawo.

Éberiopeq éberiopeúe áwéhria poká néné níwéhipeq kéhre. Mah ehwéh teiníboq íratíáhro.

† **2:6:** Níkóra kéro kegá síwáhnoréra, Péhepehe maníkánsábé iwíáh iwíáhoru aritera, Mó kené weh ahre abarioro éra síwáhnoruwe.

13 Owainawanka arenawahpeq wahnah wahnahnime aiq tagoge. Néníwíqsabe íre ayehitegurégúia peh néne ehweh teri terinurone. Arenawahpeqte mátábúwé aiq tagarióge. Owainawanka arene mátaburapeq mía míairara ínénsabe suwahrieh kegá néne ehweh pahsutai aní Ántípa subiq sutotaq arega néne sánsá íre susa peh kawerue sehigionana tagoge.

14 Arega íre tábúsoq marahna sansá teawiníe. Are míahnarabeqte mó táhmaro kegá Pérámane sansá sehgiówe. Ísara kegá ahbabárigheéna Pérámaga naho Péráki péhe sánsá sokigi awuwe. Sokigi awuwana Pérákiga Ísara ke ahbabáq sansa sokigi ariuwara sega péhepehe maníkánsábé titirue náwú tahutáhúq néra mó kené weh ahre pehipi abariowe.

15 Are míahnarabeqte mó táhmaro kegá Níkóra kéréh kéné sánsá ahbabáq sansa sehgiówe.

16 Mi ahbabáq sánsá sue peh kaweq sansánúno. Íre mirainaraqmé mótaq areba kure níwéhipeqté pókaráté mi ahbabáq ké apiwe kamah ariníe.

17 Íre parosa áhréákáq ánino, Manikáne Awanka Sísa tagariáh ké teí éhwéhmé kawerue iro. Ahbabáq kiotaikina anímé íopeqte tópáh, kopésúo tópáh náwiníe. Ínéga o awíq taberábe ebáhtáq sehiranarena náwiníe. Wehukega mi awíq íre ahtabahwana peh morá matíéh ánínká ahtebankehe ire.

Táiyátáira suwahpeqte Sísa tagariáh ké teriu ehwéhne.

18 Íné ehweh tení ánínká mó mahraréna, Íopeqte ánínká Táiyátáira suwahpeqte Sísa tagariáh kéréq auráq matíéhre. Mi anínsábé mah ehwéh sehiranue teawo.

Íné Manikáne ahninkáwáéna néne niurame ira tahnsáne. Néne nigarámé káhpahga aurehtehrinsrahne. Mah ehwéh teiníboq irátíahno.

19 Arene sánsá moke tagarióge. Arega ínénsabe aiq pútare ainte mó keyábé arutaboire séhréh aritahne. Arega néne sánsá íre susa peh kawerue sehigionana tagarióge. Arega ane-hepeqte árámbéhríónaga arene ebeqte arámbéhrí kiotaikirana tagoge.

20 Peh morá íre tábúsoq marahna naneq teawiníe. Mó ahré iní wenáwíq Séséberie. Wega areba ména néne aram-behri ke péhe éhwéh síwáhnorire. Wega péhenéna, Íné Manikáne ehweh iraru iní múge éna Manikáne arambehrio keyábé síwáhnoréna, Itega mó kené weh ahre pehipi abarioro. Péhepehe maníkánsábé titirue nárie tahutáhúq nahro síwáhnorire. Mi pehe sánsá síwáhnoriraq arega íre ahqáho atahne.

21 Wene ahabábáq sansa suankeheéna peh áwé tagogana wega mi ahabábáq sánsá sueyabe íre awahbehre.

22 Minayabe mi ínínseq we abario kereqsabé, Awahreoro aritena anotahtaq kamah ariníe. Sene ahabábáq sansa íre susa peh mirairataq kamah ariníe.

23 Mi iní kéráh ánímárí subiq suaníe. Subiq suahnaq ite Sísa tagariáh kégá tagéq Manikánka wehukene sirupipeq sene iwíáhipeq aiq tagariéhre ahtebagehe. Itega miraira sánsá tagéna morání moránínue saime náiníe.

24 Ite Táiyátáira suwahpeqte Sísa tagariáh ké táhmaro itega mi ahabábáq íníné sánsá íre sehgiówe. Mó kegá mi ahabábáq sánsánsábé íraréra, Owainawane kopésúéh éhwéh íráhro ewaq itega ahqáho aritahwe. Itensabé mó págege ehwéh íre aitaníe.

25 Peh morá itega írátíáh sánsá íné túóna tanáhráqkákáq kawerue sehgióro.

26 Ahabábáq kiotaikéna néne sánsá anehe tanáhráqkákáq kawerue sehgina anínsábé, Mah kehiná kéhiná wahnahnarito ataníe.

27 Nániboga ínénsabe, Wahnah arito aintéhnserah wensabé moq, Wahnah arito ataníe. Wehukénínká anotah sahtáté kunuba subiqme piterúéhnserah ahabábáq keraq wahnahnar-itankéhe.

28 Wahnahnarítéh ání anotah wehyóq tuembíná náwiníe.

29 Íre parosa áhréákáq ánino, Manikáne Awanka Sísa tagariáh ké teí éhwéhmé kawerue iro ire.

3

Sáhrísi suwahpeqte Sísa tagariáh ké teriu ehwéhne.

1 Íné ehweh tení ánínká mó mahraréna, Íopeqté ánínká Sáhrísi suwahpeqte Sísa tagariáh kéráq auráq matiéhre. Mi anínsábé mah ehwéh sehiranue teawo.

Abapete téhtaré íopeqté kégá ínéba mía míaowana abapete téhtaré wéhyóq táhtotawéna mah ehwéh teawiníboq iro. Arene sánsámé moke tagarióge. Mó kegá are tagéra, Kaweq ogamé sansanóna aní móne atáhwana ínéga mó iwíáhéna, Are pusa aní míahne uge.

2 Minayabe irigue arega moke matiahna sánsá, íre soraq suahna sánsá ambubu atawé tábúsoqme sehgio. Arene sánsá aiq tagarióge. Moke arene sánsánsábé Manikánka, Íre tábúsoq marahne iwíáhíre.

3 Arega írátóna ehwéhnkákáq ahtebarona ehwéhnkákáq mónkákáq iwíáhíue tagé kawerue sehgio. Ahabábáq sansa sue kaweq sansánúno. Arega íre mirainaraq areba séna kamah awinauge. Aebó ánínká iwíáhíue sinserah are íre tagariahna tanáhráq areba sinauge.

⁴ Ite Sáhrísi suwahpeqte Sísa tagariáh ké ite mó táhmaro íre ahababária peh kaweqtaq míah púaq taberábe korósí aneranerarueq ínereq moráráq nogigéhe.

⁵ Ahababáq kiotaiki aní taberábe korósí sukiwe míahno atena oga mérapeq awaq míéhra ke síwíq kéhrabeq wenáwíq íre so-rahruaníe. Írakaumo. Peh Nániboreq íópeqté kéreqpa wenáwíq pahsuaníe.

⁶ Íre parosa áhréákáq ánino, Manikáne Awanka Sísa tagariáh ké teí éhwéhmé kawerue iro ire.

Pírárépía suwahpeqte Sísa tagariáh ké teriu ehwéhne.

⁷ Íné ehweh tení ánínká mó mahraréna, Íópeqté ánínká Pírárépía suwahpeqte Sísa tagariáh kéréq auráq matíéhre. Mi anínsábé mah ehwéh sehiranue teawo.

Íné kaweqtaq mía míau anínéna aiq pútaq sansá áwahe aní múge. Tébitiga naho wahnahnúnserah ínégá págegeue wahnah wahnahnuge. Ínégá síú ónsá mó kegá íre paiqmarahráhowe. Ínégá paiqmaró ónsá mó kegá íre sioráhowe. Mah ehwéh teawiníboq írátíahno.

⁸ Arene sánsá moke tagarióge. Are peh ákáhtaq págege aní míahnana tagarióge. Arega néníwíq anehepeq íre susa peh néne sánsá kawerue sehgonana tagarióge. Minayabe arene auranabiahapeqté ónsá siatógara mó kegá íre paiqmarahráhowe.

⁹ Owainawansabé iwíáh iwíáh ataneheéra momiwío kegá péhepehenéra, Ite Asiu ke úne ewe. Ínégá miraoro unka mi kegá areba séra arene aigárátáq káuqmunue arensabé iwíáh iwíáhéra ínégá arensabé nirutaboirume ahtebagehe.

¹⁰ Mah kehiná kéhíná áhwárawe taganieéna íre kaweq sunúq mah marákó marákó sinawire. Arega néne ehweh peh kawerue sehgiona puana are auráq matíáhnaga mi sunúqká are íre áwíoqnankehe.

¹¹ Ínégá apubúue sinauge. Arega arambehriuronayabé merona apéq mó kegá meyéhboq ambubu atawé arega ahtebáhna sansá kawerue sehgio.

¹² Ínégá ahababáq kiotaikina anínsábé Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhtápéqté náhwíahnsánsé tahnsa míahno ataníe. Wegá mi nahupéqté ahriahri íre tueyokinkehe. Írakaumo. Maniká Nánibone mátabu o Sarúsarama suwahpeq íópeqté tu-inawire. Mahna teawú mátabú áwíqkakaq Maniká Nánibo wenáwíqkakaq néne o niwíqkákáq ahababáq sansa kiotaikina aniné anonkataq sehiranaraníe.

¹³ Íre parosa áhréákáq ánino, Manikáne Awanka Sísa tagariáh ké teí éhwéhmé kawerue iro ire.

Áráórísía suwahpeqte Sísa tagariáh ké teriu ehwéhne.

14 Íné ehweh tení ánínká mó mahraréna, Íopeqté ánínká Áráórísía suwahpeqte Sísa tagariáh kéréq auráq matíéhre. Mi anínsábé mah ehwéh sehiranue teawo.

Ínéwé aiq pútaq ehwéh áhwáro anínéna Manikáne ehweh tábúsoqme teri terinu anínéna peh aiq pútaru aní múge. Ínéwé moke Manikánka miraro naneqmarí áhwáro aní múge. Mah ehwéh teawiníboq iro.

15 Arene sánsá moke tagarióge. Arewe íre tuituiragire. Are íre osoréhre. Írakaumo. Are peh ákáhtaq osoréhnsábé íre nuwahbehre.

16 Arewe peh ákáhtaq osoréh púana wehukenínká wene áwéhipeqté kahqmuri topáh kisúéhnserah are níwéhipeqté kisuanauge.

17 Arega mahraré, Íné áhnte moné matawéna áhnte mensáméhnsá kéhre ene. Mó naneqsabé íre tabonahuge ene. Írakaumo. Arewe íre kaweqtaq míahne. Ahtebah kegá are tagéra, Múguwahgu aníne iwíáhowe. Are tabonah aura pira aní mé pehrákora aní míahne.

18 Minayabe teawiníboq iro. Are íre tabonah aní míankehboq áhnte kaweq naneq, kóra moné ínéba sebaiqmaro. Are pehrákora aní míahnana mó kegá tagehranka ayehitéhnehoé taberábe korósí úbíq miankéhboq sebaiqmaro. Arene auranaka kawerue tagankehboq máráhsíni sebaiqme aurapi abaqmaro.

19 Ínéga nirutaboiru kegá ahababárotaq sensabé ehweh aritena kamah ariúge. Miraunsabé arene ahababáq apubúue sue néne kaweq sansá sehgio.

20 Tagariahno. Ínéga onsaraq iriwe ména pakobakoéna áhrabuge. Néne ehweh íréh ánínká onsa siintahnana kibekue weba míanie. Wereq kiwéta táhutahuroyehe.

21 Ínéga kiotaikéna Nániboga wahnah wahnahnirabeq wereq tútuue míóge. Ahababáq sansa kiotaikína anínsábé, Máho teawiníe. Ínéga wahnah wahnahnurabeq tútuue míónserah arega moq ínereq mahtaq wahnah wahnahnurabeq tútuue míahnno ataníe.

22 Íre parosa áhréákáq ánino, Manikáne Awanka Sísa tagariáh ké teí éhwéhmé kawerue iro ire.

4

Sega íopeq Manikánsabe iwíáh íwíáh atáh éhwéhne.

1 Anehe íné Sóniga mó tagogana íopeqté ónsá sírana tagoge. Írátáu ehwéh pembíáh tahnsa ehwéhnká mó mahraréna, Anehe sína naneqsabé sokigi awiníboq íopeq kio ire.

² Íopeq kio irana Manikáne Awanka págege aintéhkana néniwanka tagéna wannah wahnahnirabeqte síáhráq tútuue miéh áni tagoge.

³ Apahtáro ébáh síwíq sásípa, kóniríáni, éméra kéhre. Kóniríáni ebáhmé tautáúq ebáhne. Éméra ebáhmé sehenáh ebáhne. Patahga sásípa ebáhtáq patahirana téhrehnserah mitaq tútuue miéh áni wenaneq téhrehre. Tautáúq ebáh, kóniríáni ebáhnká tautáúrinserah mi aní wenaneq tautáúrire. Wannah wahnahnirabeqte síáhráq ora pewe abugeqnáh atawéna sehenáh ebáh, éméra ebáhnká tahnsanue téhrehre.

⁴ Wannah wahnahnirabeqte síáhráq mó síáhwári abugeqnáh atiehrara 24 abóáwáh wéhgá mitaq tútuue miáhwe. Se taberábe korósí úbíqme méra kaweq ayáhúq, kóraraté miraia áyáhúq sukiwe miáhwe.

⁵ Wannah wahnahnirabeqte síáhráqté sokaeqsuena ehwehnéna puruburuire. Mi síáh abiahtapeq abapete téhtaré kánéqká téhrehre. Mi kanéqmárimé Manikáne Awane.

⁶ Mi síáh abiahtapeq anotah kawéhú tahnsa náneq, timano tahnsá náneq kéhre.

Itaréitaré oga miáh ká wannah wahnahnirabeq abugeqnáh atawéna siuranabiahtapeqkakáq sinehepeqkakáq áhnte aurá kéhre.

⁷ Ebeq oga miéh ká úrinsi iá tahnsa káne. Anehe oga miéh kámé awehq kaho tahnsane. Mó anehe oga miéh kámé wehukeniné auranabiah masa káne. Mó sinehe oga miéh kámé kúpapaqka puahmbuahninserah tahnsá káne.

⁸ Mi itaréítaré oga miáh kámári mó ka mó kanue abapete morá óé kéna moke sinonkataq áhnte aurá kéhre. Sene oe awenahpeq moq áhnte aurá kéhre. Sega wéhékáhnkakaq inokáhpeqkakáq ahriahri mahraréra,

Maniká itene Wahnahnka moke miraorahire.

We peh kaweqtaq mía míai aníne.

We peh kaweqtaq mía míai aníne.

We peh kaweqtaq mía míai aníne.

We naho mía míáú anínéna

amahnága moq ména

mókakeakáq peh mía míaina tuinawire ewe.

⁹ Wannah wahnahnirabeqte síáhráq tútuue miéh ánínká ahriahri mía míaire. Mina oga miáh kámárinká wenáwíq pankerera wensabé, Kaweróne atera iwíáh iwíáh atáhwe.

¹⁰ Sega iwíáh iwíáh atáhtáq 24 abóáwáh wéhgá wannah wahnahnirabeqte síáhráq tútuue miéh áníbá sewe. Sega ahriahri mía míai aníné auranabiahtapeq séra sene kaweq ayáhúq mitaq marera káuqmunue, Arebataq anotah aní móne éra wensabé iwíáh iwíáh atáhwe.

¹¹ Iwíáh iwíáh atera igonkónue mahraréra,

Arewe Maniká itene Wahnah mone.
 Are anotah kawéq ání móne.
 Arensabé iwíáh iwíáh ateq arenáwíq pankerone.
 Anotah Wahnáh ání móne.
 Arega moke miraorahóne.
 Arega moke kéh náneq miraróne.
 Are awahbeh sansámé mirarónana
 amahnágaákáq kagaire.
 Minayabe arensabé iwíáh iwíáh atone éra igonkónowe.

5

Wehukega íre pugerahráhi pukú éhwéhne.

¹ Íné Sóniga tagogana wahnah wahnahnirabeqte síáhráq tútuue miéh ániné ayah púpeq sehirankakaq pukú táhtotíéhana tagoge. Mi pukú abapete téhtaré únkúméhraté táhpatainsabé pehipi íre pugerahráhire.

² Pehipi íre pugerahráhinsabé íopeqte págege anínká anotah ehwéhne mahraréna, Peh kaweqtaq mía míai anínká mi unkúméh kéhsuena mi pukú pugerahráhire. Ahriahri kaweqtaq mía míai anímé insega pugerahráhiro ue kasenire.

³ Insega pugerahráhiro irana íopeqkákáq mah marákó marákóipéqkákáq pusa ké míáhrabeqkákáq púku pugeqme tagahrahi aní írakaunire.

⁴ Mi pukú pugeqme tagahrahi aní írakauninsabé ínégá áhnte ibisoge.

⁵ Áhnte ibisogana peh morá ábóáwáh wéhgá ínénsabe, Íre ibisáhno. Tagáhno. Súra kahnáh aní miéhre.* We úrinsi iá tahnsa aní miéhre. We Tébitine anahwa ména kiotaiki aní púana mi abápété téhtaré únkúméh awehraq kéhsuahráhéna mi pukúipéq tagahrahire ire.

Sóniga Sipísípiq Áráhq tagó ehwehne.

⁶ Ínéga tagome subiq suto Sipísípiq Áráhq miéhana tagoge. Wahnah wahnahnirabeq oga miáh kámárí míáhrabeq ákáhpi iriwe miéhara abowah wehgá abugeqnáh atíáhwana tagoge. Sipísípiq Áráhqne ayahqnopeq abapete téhtaré pówéh kéna abapete téhtaré áurá kéhre. Mi aurámárimé Manikáne íopeqte ké wóe. Wegá mi ke mah marákó marákóipéq eqmaq suowe.

⁷ Mi Sipísípiq Áráhqka kure wahnah wahnahnirabeqte síáhráq tútuue miéh ániné ayah púpeqte pukú meyéhre.

⁸ Wegá meyéhtáq itaréitaré oga miáh kámárinseq 24 abóáwáh wéhreqka Sipísípiq Áráhqne auranabiahtapeq arehunseraráq méra káuqmunowe. Segá moke morá moránue kítah tahnsá náneqkákáq kóraraté miraia párétáhákáq matawéra káuqmunue

* 5:5: Sísa kahnáhmé Súra kahnáh móe.

igonkónowe. Kaweq kunkúni naneq párétahipéq kéhre. Minawé Sísa tagariáh kéga púrero ehwéhne.

⁹ Káuqmunue igonkóno kegá o igonkónéra mahraréra, Arega miraónaga mi pukú mewe kéhsuahráhone.

Are subiq sutotaq Manikáne animarí míageheé arene korahqtaté wehuke insahwé aritahne.

Arega íre peh morá kéhíná insahwé aritahne.

Mó kehiná suwahpeqte kéákáq

mó ehwéhnikákáq kéákáq

mó kuasa mó kuasa kéákáq

mah marákó marákóipéqte kéákáq insahwé aritahne.

¹⁰ Arega insahwé aritahna kegá

Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh ké úkéra

wahnahnéra mókake mah marákó marákóipéq wahnahnaritagéhe éra igonkónowana írátíóge.

Sipisípiq Áráhqsabe iwíáh iwíáh ate ehwéhne.

¹¹ Íné Sóniga mó tagogara áhnte peh íregárita q íópeqte kegá igonkónowana íróge. Peh áhnte tahusení kegá igonkónéra míáhwe. Wahnah wahnahnirabeq itaréitaré oga míáh ká iriwe míáhrabeq 24 abóáwáh wéh míáhrabeq íópeqte kegá abugeqnáh atawéra iriwe méra igonkónowe.

¹² Segá anotahtaq igonkónéra mahraréra,

Subiq suto Sípísípiq Áráhqmé anotah aníne.

Minayabe wega págegeue wahnahnéna

áhnte kawéq náneq matawéna

ahtebia ánínéna moke miraorahire.

Moke miraorahi puaq wenáwíq pankereq,

Kaweróne ateq iwíáh iwíáh atone ewana íróge.

¹³ Manikánka moke miraro naneqmarínká igonkónowana íróge. Íópeqmé mah marákó marákóipéqmé pusa ké míáhrabeqme sóreq wanípípeqmé moke mibeqte náneqmarínká igonkónowana íróge. Igonkónéra mahraréra,

Wahnah wahnahnirabeqte síáhráq tútuue míéh ánínseq Sipisípiq Áráhqsene síwíq pankereq,

Kaweróye ariteq ahriahri iwíáh iwíáh aritone.

Anotah pagégé ánité míehya puaq

ahriahri itensabé iwíáh iwíáh aitone ewana íróge.

¹⁴ Írógara itaréitaré oga míáh kámárínká, Aiq pútaróne ewara aboawah wehreqka marakóipeq káuqmunue sensabé iwíáh iwíáh arítáhwe.

6

Sipisípiq Áráhqa púkuraq unkumeh kéhsúéh éhwéhne.

¹ Íné Sóniga tagogana Sipisípiq Áráhqa matíéh púkúráq abapete téhtaré únkúméh kéhre. Sipisípiq Áráhqa náhmbáh 1 unkúméh kéhsúéhra peh morá oga miéh kánká anotahtaq puruburu tahnsánue mahraréna, Mahbeq súno ire.

² Mahbeq súno irana taberábe oséráq tútuue miéh ánínká iq matíéhra tagoge. Tagogana wahnah kené ayahuq wene ayahqnotaq suki atéhra pokue, Mó ke subipáhraruanieéna pokire.

³ Sipisípiq Áráhqa náhmbáh 2 unkúméh kéhsúéhra mó oga miéh náneq kánká, Mahbeq súno irana íróge.

⁴ Írógana mó osé tautáúq osé ábóraragire. Manikánka mi oséráq tútuue miéh ání págege atena anotah ebeh poká awena wensabé, Mah marákó márákó pokue kaweq sunúq parabaruo ire. Mibeqté kégá ebehéra we subiq súéhigeheéna págege atena ebeh poká awire.

⁵ Sipisípiq Áráhqa náhmbáh 3 unkúméh kéhsúéhra mó oga miéh náneq kánká, Mahbeq súno irana íróge. Irena tagogana mó osé pabusa osé ábóraragire. Mi oséráq tútuue miéh anínká ménsámehnsá agehmare naneq matíéhra tagoge.

⁶ Itaréitaré oga miáh kámári iriwe miáhrabeqte wehukenínká tahnsa ehwehnirana íróge. Mi ehwéhnká pabusa oséráq tútuue miéh ánínsábé mahraréna, Arega pokue arene arambehri miraé ehwehráhna tanáhráq sinkehe. Ehwehráhna tanáhráq púana táhutahuqme áhnte moné áwíroneherawoe. Óríwi awanká sónkákáq náhniáq sera sonkákáq pehragáhno.* Íre apiaro irana íróge.

⁷ Sipisípiq Áráhqa náhmbáh 4 unkúméh kéhsúéhra mó oga miéh kánká, Mahbeq súno irana íróge.

⁸ Irena tagogana mó osé wiehq osé ábóraragire. Óseraq tútuue miéh ání wenáwíqmé Puké Anine. Mó aní wenáwíqmé Iraipéqté Áníné. Wega Puké Ani anehe sire. Segá miraóyanka ebehéra áhnte pukowe. Segá miraóyanka ehwehrehra áhnte mó ke pukowe. Segá miraóyanka wehuke mó naneq awáhré mó naneq awáhréue pukowe. Segá wehuke suboráho naneq kamári eqmarehyara mi kamáriná áhnte mó ke subiq súáhwara pukowe. Mi anitégá mah kehiná kéhíná itaréitaréráq saraqmarera apahtáro sárásá pehragéra peh morá sárásá moke subiq suehye. Miraóyara áhnte ke pukowe.

⁹ Sipisípiq Áráhqa náhmbáh 5 unkúméh kéhsúéhra Manikáne tahbe tehnopeq tagoge. Manikáne ehwehnsabé íre ahqáho atasa peh kawerue sehgiara wene ehweh tábúsoqme

* 6:6: Áruká 16.6 aigárápéqté éhwéh tagáhno.

teri terinuro kewé mó kegá mi kawéq ké subiq sutowara sensiwamarí mitaq miáhwana tagoge.

¹⁰ Tagogara sensiwamarínká anotahtaq mahraréra, Itene Wahnahno, arega moke wahnah wahnahnóne. Arega ahri-ahri kaweqtaq mía míaé peh aiq pútaq sansá miraóne. Mah marákóipéq miáh kégá ite iubiq sutonsabé ahkake ehweh arite ayahq maraníbo ewe.

¹¹ Ewara íopeqté kégá mó aní mó anínue íre wahto taberábe korósíwári náriera mahraréra, Pehgáriq tanáhráq ahrenahro. Itene naruoga ite iubiq sutonserah sega itereq arambehrio kereq iteruwahraheq subiq súéhrrataq anehe Manikánka ehweh aritankéhe ewe. Omaq sitéhra ke pukirataq wega ayahq marankéhe.

¹² Sipisípiq Áráhqka náhmbáh 6 unkúméh kéhsúéhraana anotah maríire. Wéhékáhte ío nahonáh pabusa ambékí únáh tahnsa úkire. Úkirana inokáhpeqte ío tubugonahgoitaq korahbagirana tagoge.

¹³ Tagogana anotah soírírirana awanká ánáh pururuqnaginserah íopeqté wéhyóqmárínká marakóipeq megire.

¹⁴ Megirara máhti sobuonserah ío moq sobuue tabanagire. Tabanagirana moke sáwéhware móbeq agire. Moke sóreq waní ákáhpi kéh marákó moq móbeq agire.

¹⁵ Mi tanáhráq mah marákóipeqté wáhnáhmárinseq anotah wehwárinseq ebeho kené kíápéténiwarínseq áhnte monéákákq kéreq tauntahu wehwárinseq arambehriraq saiqnariáh kéreq arambehriyabé ápeq meyáh kéreqka pehbeheráh pokue táhmaro kegá íre ambarúnkákákq mátáipéq tabanagowara mó táhmaro kegá sáwéhrapeq ónapipéq tabanagowe.

¹⁶ Tabanagéra sáwéhakaq ebahnkakákqsábé mahraréra, Ite akariue iubiq suo. Wahnah wahnahnirabeqte síáhráq tútuue míéh ánínseq Sipisípiq Áráhqseqka itensabé anotahtaq abihnsa aitehyansabé akariue iubiq suo.

¹⁷ Kamahina tanáhráq aiq si puara inseréhga kaweqtaq miáhraho ewe.

7

Manikánka 144 táhúséni (144,000) Ísara ke omaq sito ehwéhne.

¹ Íné Sóniga tagogara íopeqté itaréitaré kégá mah marákó marákó ayehré ayehré iriwe méra sóiriq saiqnariáhwe. Sóiriqka marakóakaq sóreq wanínkákákq awankánkakaq sóiriríneho éra saiqnariáhwe.

² Mó íopeqté ánínká ío kiembogirabeq kírana tagoge. Tagogana wega Maniká mía míai aniné máhki aritahráhi naneq ayahpi matíéhre. Matawéna wega íopeqté itaréitaré

ké marakóakaq sóreq wanínkákáq íre kaweraruahráhi keyábé anotahtaq mahraréna,

³ Marakóakaq sóreq wanínkákáq awankánkakaq amahnága pehragahro. Ebeqme Manikáne arambehri kené siyehitaq wene máhki sehيرانaritanéhe. Arítáhnaraqmé anehe mi naneqmarí íre kawerarúáhro ire.

⁴ Íópeqté kégá siyehitaq Manikáne máhki sehira meyáh kéwé 144 táhúséni (144,000) kee ewana íróge. Ísara kewé airápété téhtaré káhnáh míáhwe. Máhki arítáh kégá moke mó kahnáh mó kahnáhnue sehيرانarítáhwe.

⁵ Máhki sehيرانarítáh kégá Súra kahnáh 12 táhúséni (12,000) ke sehيرانaritera Árúbéni kahnáh 12 táhúséni ké sehيرانaritera Ágáti kahnáh 12 táhúséni ké sehيرانaritera

⁶ Áséra kahnáh 12 táhúséni ké sehيرانaritera Nápátári kahnáh 12 táhúséni ké sehيرانaritera Mánáse kahnáh 12 táhúséni ké sehيرانaritera

⁷ Símióni kahnáh 12 táhúséni ké sehيرانaritera Áriwái kahnáh 12 táhúséni ké sehيرانaritera Ísakah kahnáh 12 táhúséni ké sehيرانaritera

⁸ Sébúrúna kahnáh 12 táhúséni ké sehيرانaritera Sósépa kahnáh 12 táhúséni ké sehيرانaritera Pénsámíni kahnáh 12 táhúséni ké sehيرانarítáhwe. Miraue kahnáh sehيرانarítáhwe.

Áhnte kegá Manikánsabe iwíáh íwíáh atáh éhwéhne.

⁹ Íné Sóniga togagara áhnte ke, íre sáhnshoráho ke moráráq iriwe míáhwe. Mó kehiná suwahpeqte kéákáq mó kuasa mó kuasa kéákáq mah marakó marakóípéqté kéákáq mó ehwéhnikákáq kéákáq mó tahmáró mó tahmároue moráráq iriwe míáhwe. Wahnah wahnahnirabeqte síáhráq tútuue míéh anínseq Sipisípiq Áráhqseqne siuranabiahtapeq iriwe míáhwe. Sega íre wahto taberábe korósí sukiwe méra awanká ánáh táhtotawéra pore poreowe.

¹⁰ Pore poreéra anotahtaq mahraréra, Wahnah wahnahnirabeqte síáhráq tútuue míéh ánimé itene Manikáne. Wereq Sipisípiq Áráhqseqka insahwé aitáróyansabé amahnága kaweqtaq mía míaúne ewe.

¹¹ Wahnah wahnahnirabeqte síáhráq tútuue míéh anínseq aboawah wehreq oga míáh kámárínseq miáhtáq moke íópeqté kégá abugeqnáhnue iriwe míáhwe. Iriwe méra wahnah wahnahnirabeqte síáhráq tútuue míéh ániné auranabiahtapeq arehunseraráq méra káuqmunue Manikánsabe iwíáh íwíáh atáhwe.

¹² Iwíáh íwíáh atera mahraréra, Aiq míre. Maniká itene Wahnah anotah anínéna ahtebia ánine éq wensabé, Kaweróne ateq wenáwíq pankereq ayahmaq atone. We págege tauntahu

aní míéh púaq ahriahri wensabé iwíáh íwíáh atone. Aiq miraoneheqmúne ewe.

Amahnága mah kahnáhné síérime aiq parabagire i ehwéhne.

¹³ Peh morá ábóawáh wéhgá ínénsabe kasenéna, Íre wahto taberábe korósiákáq ké inseréhbo? Se eheqte seo ire.

¹⁴ Eheqte seo irana ínégá wensabé, Anotah aní móne. Are aiq tagariahne uge. Ugana wega ínénsabe, Mi kené naruoga síwioqnéra kamah arítówara sene korósi Sipisípiq Áráhqne korahqpipéq pabeq paberurowana taberábe agire.

¹⁵ Minayabe Manikánsabe iwíáh íwíáh atáhrabeq méra wene auranabiahapeq mía míaéra wéhékáhnkakaq inokáhpeqkákáq wensabé iwíáh íwíáh atáhwe. Wahnah wahnahnirabeqte síáhráq tútuue míéh ánínká sereq míéh púana wahnahnaritena séhréh arítéhre.

¹⁶ Se mókake íre sirupibiinawire. Íre tahbobóoneherawoe. Patahga íre kamah arinawire. Osoréh írágá íre tabisuanawire. Írakaumo.

¹⁷ Wahnah wahnahnirabeqte Sipisípiq Áráhqka se wahnahnaritankéhe. Wahnah aritena oga mía míaorahi waní arahno sokigi arinana Manikánka siurapite áqnú moke so-rahruankéhe ire. (Aisaia 4.5,6)

8

Náhmábáh 7 unkúméh kéhsúéh ehwehne.

¹ Sipisípiq Áráhqka náhmábáh 7 unkúméh kéhsúéhrara pehgáriq tanáhráq, ákáhtaq ahwáh íópeq íre ehwehnia peh ehiya míáhwe.

² Mi tanáhráq sótaikitaq íné Sóniga tagogara abapete téhranité íópeqté ké míáhwe. Manikáne auranabiahapeq iriwe mía míaéra abapete téhtaré pémbíáh meyáhwe.

³ Meyáhwana mó íópeqté ánínká sure Manikánsabe iwíáh íwíáh atáh táhbérápéq iriwe ména kóraraté miraia párétáh matiéhre. Mi parétáhípeq kaweq kunkúni pahuráh ira tehrena áúnirana kaweq kunkúnire. Áhnte kunkúni naneq náwéwana íópeqté ánínká minaakaq Sísa tagariáh kéné púreq ehwéhnikákáq morábí ánkare Manikánsabe iwíáh íwíáh atáh táhbé kóraraté miraia táhbérápéq titiratéhre.

⁴ Titiratéhra áúninkákáq Sísa tagariáh kéné púreq ehwéhnikákáq íópeqté áníné párétahípeqté kiena kire kire Manikáne auranabiahapeq kire.

⁵ Kírana íópeqté ánínká Manikánsabe iwíáh íwíáh atáh táhbérápéqté írá tarasa mewena we matiéh párétáhípeq obenkíq marena mah marákó marákóípeq tuparúéhre.

Tuparúéhtáq puruburuéna anotah ehwéhneéna sokaesuena máíire.

Íopeqté kéga pemiáhno ehwéhne.

⁶ Abapete téhtaré íopeqté kéga abapete téhtaré pemiáh matawéra pemiáhnoneherawoe.

⁷ Námbáh 1 íopeqté áninká pemiáhnirana obiaurankakáq irakákq korahqkakákq mah marákó marákóipéq tuparúéhkana sehekáhnkakaq marakóakaq apahtárorákq saraqkirana peh morá sárásá tagirana téhtaré peh kéhre. Peh kéhrana uwaruntúme moke tagire.

⁸ Námbáh 2 íopeqté áninká pemiáhnirana anotah iráreh sawéh tahnsa náneq sóreq wanípípéq tuparúéhkana wání apahtárorákq saraqme kéna peh morá sárásá korahq úkirana téhtaré sárásá peh kéhre.

⁹ Wánípeqté ménkáméhnká peh morá sárásá pukowana téhtaré sárásá peh oga miáhwana sípi peh morá sárásá wáninkowana téhtaré peh kéhre.

¹⁰ Námbáh 3 íopeqté áninká pemiáhnirana kánéqka téhrehnsereh anotah wehyóq téhréna íopeqté ísigue megire. Wání apahtárorákq saraqme kéhrana wehyoqka wání aroipéqkákákq arahnotaqkakákq peh morá sárásátáq surahire.

¹¹ Mi wehyóq áwíq Kítahé Maráhsíníe. Mi wehyóqká ísigue márunsurahitaq wání peh morá sárásá kítahé wání úki puara áhnte kegá pukowe.

¹² Námbáh 4 íopeqté áninká pemiáhnirana pópoqnahakákq íonkakaq wehyoqmarínkákákq apahtárorákq saraqme kéhrana peh morá sárásá subirana íre téhria peh sunkíkíragire. Minayabe wehekáhnabubu peh ákáhtaq téhrehkana inokáhnabubu peh ákáhtaq íonitehrana wehyoqka peh ákáhtaq téhrehre.

¹³ Íné Sóniga tagogana íopeq anotah kuqnúnká paqme kéna anotahtaq mahraréna, Mó íopeqté ánítógá pemiáhnonehera irataq anotah kamáh arieneherawoe éna uwo uwo uwo ire. Uwo uwo éna, Mah marákó marákóipéq miáh keyábé iwíáhunka nirupipeq anotah uméhire irana íróge.

9

Íre ambarúnkákákq mátáipéqté kíyábé éhwéhne.

¹ Námbáh 5 íopeqté áninká pemiáhnirana íopeqté wéhyóqká ísigue mah marákó marákóipéq márunsurahirana tagoge. Tagogana íre ambarúnkákákq mátáipéqté kí kéhrana wehyoqme áwíre.

² Áwírana wehyoqka onsa sírara abe kekíówana áhnte auninsereh áúnká íre ambarúnkákákq mátáipéqté kírana wéhékáh íotaqkakákq moke íopeqkákákq akari agirana sunkíkíragire.

³ Sunkíkírirara áúnirabeqte áhnte wahráhqmárínká séra mah marákó marákóipéq abae agowe. Mi kamári págege kamári méra wehiboyanka wehuke kamah arínserahnowe.

⁴ Mi kamárínsábé, Uwaruntúnkakaq awanká ánáhakaq moke kíréh náneqkákáq pehragahro. Peh morá siyehitaq Manikáne máhki íre kéh ké síwíoqnahro aritera sensabé,

⁵ Wehuke subiq súéhboq peh moberíáh íótáq síwíoqnahro arítáhwe. Wehiboyanka wehuke pehnserah mi kamárínká wehuke pahwana síérire.

⁶ Áhnte síérirara mi tanáhráq pukéyabe suwahbehrara íre miraorahowe. Segá, Árahue pukinabugamo éra iwíáhue kabarowana írakaunire.

⁷ Mi wahráhqmárímé ebehorahi oséwáří tahnsa míáhwana tagoge. Siyahqnopeq wahnah kené ayahuoq, kóraraté miraia áyáhúq sukiwe míáhwana sene siuranabiah wehukene siuranabiah tahnsane.

⁸ Sene siyahrame ahreroné íre wahto ayáhrá tahnsanirana sene síwéhwé wehuke parahi ka úrinsi iáné áwéh tahnsane.

⁹ Sene ahrame káhpahraq kéhnserah ahráne. Áhnte ebehorahi oséwárinká sabirue nogí káhrégá pehbeheráh pokirana anotah ehwéhnire. Mina inserah mi wahráhqmárínká anotah-taq ehwehnowe.

¹⁰ Wehiboyanka pehnserah mi kané éhwegáránká pahrahire. Moberíáh íótáq sene éhwegáránká wehuke pehrana síérire.

¹¹ Wáhráhqmaríné wahnahme íre ambarúnkákáq mátáípéqté áníne. Íbaru ehwéh Asiu kené ehwehme mi wahráhqmáríné wahnahme wenáwíqmé Ábárónie. Káríki kené ehwehme mi awíqmé Wehuke Íre Kawerarítéh Áníné.*

¹² Ebeqte íre kaweq sunúq aiq parabagirana téhtaré mó íre kaweq sunúq ábóraraginae.

Ósewarítáq tútuue míáh kégá mirao naneqsabé ehwehne.

¹³ Náhmbáh 6 íópeqté ánínká pembíáhnirana Manikáne au-ranabiahtapeq kéh táhbé, kóraraté miraia táhbé itaréitaré pówéhwáří itaréitaré ayehráq kéhrana mitaqté ehwehnirana íróge.

¹⁴ Írógana mi ehwéhnká pembíáhni anínsábé mahraréna, Íyúpétísa waní aroipéq mitaq itaréitaré íópeqté ké táhru táhrue saiqnaríáh ké pugeq suo irana íróge.

¹⁵ Segá mi opéqkákáq íónkakaq wéhékáhnkakaq áhwahakáqsábé aiq áwénunowe. Mi tanáhráqsábé áwénunowana pugeq súéhrara mah kehiná kéhíná apahtáróráq saraqme míáhwana peh morá túiná subiq suaneheéra pokowe.

* 9:11: Mi anímé owainawane.

16 Pokowara sene ebeho ké áhnte miáhwe. Sega ósene abobi-ahraq tútuue méra peh íregáritaq 200,000,000 ke miáhwe irana íróge.

17 Néniwanka tagehtaq ebeho keakáq sene óseakáq mahraue tagoge. Mi ke káhpahraté miraiá siótí sukiwe miáhwana tagoge. Mó siótíwárimé tautáúrirana mó siótíwárimé kókomuirana mó siótíwárimé wiehq kéhrana tagoge. Ósewariné siyahqnomé úrinsi iáné ayahqno tahnsane. Iraakáq áúnkakaq osoréh ébáhnkákáq sene áwéhipeqté sire.

18 Iraakáq áúnkakaq osoréh ébáhnkákáq ósewariné áwéhipeqté sinka mah kehiná kéhiná peh morá túiná subiq súéhre.

19 Ósewarínká sene síwéhrate wehúke kamah ariera éhwegáratáté subiq súáhwe. Sene éhwegára wehene ayahqno tahnsanéna wehuke kamah ariéwe. Peh morá túiná subiq súáhwara téhtaré túiná íre pukowe.

20 Íre puko kegá sene ahababáq sansa peh sehgiówe. Sene ahababáq sansa íre susa peh siyahtate mirao naneqmarínkákáq owainawamarínkákáqsábé iwíáh iwíáh arítáhwe. Siyahnkaratáté mirao naneqme kóraakáq káhpahakáq ebahnkakáq awankánkakaq mewe miraowe. Miraowana minawarínká íre tagahrahire. Íre irahráhire. Íre nogoráhire. Írakaunire.

21 Mi kegá sene ahababáq sansa íre susa peh mó ke subiq suera ánéhgie sansankákáq ahgora sansánkákáq miraowe. Sega mó kené ahre weh abariéra mó kené ménsámehnsá aebóowe. Mi ahababáq sánsámáí íre susa peh matiáhwe.

10

Anotah íopeqté ánínká mirau ehwehne.

1 Íné Sóniga tagogana mó aní, págege íopeqté ánínká mibeqté tuirana tagoge. Tagogana wehukenínká ambanta úbíq miéhnserah wega írábúyá úbitiéhrana wene ayahqno abobóráhpeq ora periéhrana wene auranabiah patah tahnsanéna wene aigará ira tehre.

2 Wegá pehgáriq pugesa pukú wene ayahpi matawéna mó aigará sóreq wanípípéq abasarawéna mó aigará mah marákórác abasarawéna anotahtaq sawaiire.

3 Úrinsi iánká ehwehninserah anotahtaq sawaiire. Wegá sawaiitaq abapete téhtarérác puruburuire.

4 Puruburuitaq, Ínéga sehiraninie utaq íopeqté éhwéhnká mahraréna, Sawaii ehwéhmé íre sehiranúno. Mi ehwéh peh epéq éhwéh kankehe íre.

5 Peh epéq éhwéh kankehe irana sóreq wanítác marakóraq abaseh anínká wene púpeqte áyáh íoperue pankeréhre.

⁶ Wene púpeqte áyáh íóperue pankeréna Maniká oga mía míai aní wenáwírue ehwehnire. Manikánka íópeqkákáq mitaq kéh náneqmarínkákáq mirarena mah marákó márakóákáq mitaq kéh náneqmarínkákáq mirarena sóreq wanínkákáq mipéq kéh náneqmarínkákáq moke mirarowe. Íópeqté ánínká Maniká áwírue mahraréna, Mah tanáhráq aiq parabaginaire. Manikánka mó íre íwénuninkehe. Írakaumo.

⁷ Írakaumo éna mó mahraréna, Náhmbáh 7 íópeqté ánínká pembíáhnínaraq Manikáne épéqté éhwéh aiq pútaraginkehe. Wega naho íre teriasa peh wene ehweh iraru ke teriuwe íre.

⁸ Irana íópeqté éhwéhmé íre sehiranúno éwéh éhwéhnká ínénsabe mó mahraréna, Sóreq wanítáq marakóraq abaseh anínká pugesa púkú wene ayahpi matíéhre. Mi pukú koweo íre.

⁹ Koweo irana íópeqté ánípá kure wensabé, Káriq pukú menio ugana wega ínénsabe, Mewe náhno. Nehnaraq arene áwéhipeq sahq tahnsanínana arene arupipeq kítabanae íre.

¹⁰ Irana ínégá íópeqté áníné ayahpite pukú mewe noqe. Níwéhraq sahqka teinserahnirana nirupipeq áhnte kítabehre.

¹¹ Kítabehrana wega ínénsabe, Manikánka, Irarúno atah-nah arega mókake sína naneqsabé irarinkehe. Mah kehiná kéhínámé sene marakówé, sene ehwehme, sene wahnah-marímé miraira naneqsabé irarinkehe íre.

11

Ehweh pahsúéhra anítéyábé éhwéhne.

¹ Agehmare naneq pegiqnáhnkara tahnsa náneq nániena ínénsabe, Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhtápéqkákáq mibeqté táhbéákáq iriwe koagehmaro. Mibeq Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh ké sáhnsaho.

² Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhtápéqté mátábú íre agehmaro. Mitaq wáhnaupeqté ké wéhuwa nárírara sega 42 ío Sarúsarama suwahpeq méra mi mátábú íre kaweraruagéhe.

³ Mi tanáhráq néne ehweh pahsúéhra anité págege aritah-nara sega nahonáh kórósí aneranerue méra áhnte ío 42 ío pahsuqme irarigehe íre.

⁴ Téhtaré óríwí áwánkánkákáq téhtaré áráhmúákáq mah marákó márakóípéqté Wáhnáhné auranabiahtapeq kéhrara ehweh pahsúéhra anité mi awánkátaré tahnsa móye. Mi aráhmúraráre tahnsa móye.

⁵ Mó kegá mi anité íre kaweq sansá aritéhrataq mi aniténé síwéhipeqté íragá mi ke tabiq suanawire. Mi anité íre kaweq sansá aritéhra kewé mirauwe pukigehe.

⁶ Manikánka págege aritéhrara mi anitégá moke Manikáne ehweh pahsúéhra tanáhráq ibonsabé, Ahqáho atéhrataq íre

ibonsorahire. Sene págege ehwéhnká moke wánímé korahq waní úkorahire. Sene págege ehwéhnká moke mó naneq mó naneq íroke naneqmarí mah kehiná kéhínápá serahire. Sega suwahbáhnaraq mi sansámá mí miraiagehe.

⁷ Manikáne ehweh pahsúéhra tanáhráq parabagínaraq íre ambarúnkákáq mátáípeqté áwéhq poeráhqká kiembogue mi anitéreq ebehéna se kiotaikue subiq suankéhe.

⁸ Subiq suahnaraq sene sinonka Sarúsarama suwahpeq anotah ahtápéq ábóraq kanae. Mi kehiná suwahpeqsabé pabeqme ehwéhmé Sóróma suwahpeqkákáq Ísípi marákórápéqkákáre. Mitaq sene Wahnahnka awankátaq táhpawe pukúwe.

⁹ Manikáne ehweh pahsúéhra aniténé sinonka apahtáro wéhékáhnkákáq mó ákáhtaq wehekáhnkákáq ómiga tagagehe. Mó kehiná suwahpeqte kéreq mó kuasa mó kuasa kéreq mó ehwéh mó ehwéhnkákáq kéreq mah marákó marákóípeqté kéreqka tagéra mi anité maisareyabe ahqáho aritagéhe.

¹⁰ Mi anité íre pukirataq sene ehwehnka ahbabáq ke síwíoqnagehe. Síwíoqnáhna puara mi anité pukirataq marakóipeqté kégá iwíáh iwíáhéra ábáhréra sene iyahnabo animá mí ménsámehnsá pehipi nárigéhe.

¹¹ Apahtáro wéhékáhnkákáq mó ákáhtaq wehekáhnkákáq parabagirana Manikánka mi anité oganúq sitahnara iriwe míhrrataq ómi se tagah kégá anotahtaq áhre agigehe.

¹² Áhre agirataq íopeqté éhwéhnká mi anitéyábé, Mahbeq kíótao ínara sene naruoga tagehrataq sega íopeq írábúyápipeq kibekoyeherawoye.

¹³ Mi tanáhráq anotah maríitaq mi kehiná suwahpeq peh morá áyéhráq íre kawerarúéhtáq abapete itaréitaré áyéhráq peh kéhre. Máriaínka áhnte ke 7 táhúséni (7,000) ke subiq súéhre. Peh awahoraq míáh kégá mina tagéra anotahtaq áhreéra Maniká íopeqté ánínsábé iwíáh iwíáh atáhwe.

¹⁴ Mi sunúq aiq parabagire. Mó íre kaweq sunúq anehe áhníbórá sinawire.

Aboawah wéhwárinká Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh éhwéhne.

¹⁵ Náhbáh 7 íopeqté ánínká pembíáhnirana íopeqté éhwéhmárinká anotahtaq mahrarirana íróge. Mi ehwéhmárinká mahraréra,

Manikánka eqmaréh ání itene Wahnahnka mah marákó marákó wahnahné arámbéhrí aiq awaq míéhre. Wega ahriahri wahnah wahnahninkehe íre.

¹⁶ Manikáne auranabiahtapeq 24 abóáwáh wéhgá tútuue míáhrabeqte irigéra sene siuranabiah maraipérué Manikánsabe iwíáh iwíáh atera

¹⁷ mahraréra,

Maniká itene Wahnahno,
arega moke miraorahóne.

Arewe naho mía míaé
amahnága moq mía míaóne.

Arega págegeue miraé

mah marákó marákóipéq wahnahné arámbéhrí
aiq awaq meronayabé, Kaweróne atone.

¹⁸ Arensabé suwahrieh kegá abiahnsanowah

arega moq sensabé abiahnsanónana

pusa ké sainsue tanahráq aiq sire.

Arene arambehri ke ápeq nárie tanahráq aiq sire.

Arene ehweh irare kereq

Sísa tagaríáh kéreq arensabé áhteno kereq

arene sánsá sehgió kéreq ápeq nárinkéhe.

Arega anotah kereq íre síwíqkakaq kéreq

monserahnue iwíáhue tagé ápeq nárinkéhe.

Mah marákó marákó íre kawerarítáh ké

sainsue tanahráq aiq sire ewe.

¹⁹ Mi tanáhráq íópeq Manikánsabe iwíáh íwíáh atáh
náhtápéqté ónsá sírana Manikánka irarú ehweh kéh púkú
pókísí ábóraq kéhre. Kéhrana sokaesuena anotah ehwéhna
puruburue márírana anotah ibó obiaurankakáq íbónsirana
tagoge.

12

Karahrabah tahnsá náneq kansábé éhwéhne.

¹ Íópeq anotah naneq ábóraragirana tagoge. Íné Sóniga
tagogana anotah iní patahraté aneranerue ména inokáhpeqté
ió wene ai awenahpeq kéhrana wene ayahqnotaq airápété
téhtaré wéhyóqmárinkánká áyáhúq sukiriéhrana tagoge.

² Mi iní kía ména wene ani maqmianai puana érisabé
anotahtaq uwo uwoire.

³ Mó anotah naneq íópeq ábóraragirana tagoge. Íné
tagogana tautáúq awasa káráhrábáhnaba ábóraragirana tagoge.
Nayáhnkú pówéhákáq abapete téhtaré áyáhqnónkákáq kéhrana
mi ayáhqnótáq abapete téhtaré wáhnáh kéné ayahúq wene
ayahqnomarítáq sukiriéhrana tagoge.

⁴ Wene éhwegárátaté íópeqté wéhyóqmárí subibinaruena
mah marákóipéq tuparúéhrana mipéq sáhagire. Peh morá
ákáhpíte wéhyóqmárí miraruéhrana ayehré ayehré kéh
wéhyóqmárí peh kéhre.

Mi inínká maqmianai aní nanieéna mi karáhrábáhnká mi
ininé auranabiah tapeq ména áwénunire.

5 We áwénunirana mi inínká animai maqmaréhrara sega mi aní apubúue tumeqmera Manikánka wahnah wahnah-nirabeq móátáhwe. Mi anínká mah kehiná kéhíná págege sahtaté págegeue wahnah wahnahninkeheéna Manikánka aiq omaq atéhre.

6 Mi inínká maqmarena pehbeheráh abatapi pokire. Wega káirabeq Manikánka wene máhriq kaweraréhra wega apahtáro ópéq mó ópéq ákáhtaq mitaq kowíéhra Manikánka we wahnahnatéhre.

7 Íópeq anotah ebéhowana tagoge. Íópeqté ání mi keráq wahnahni aní wenáwíq Máhíkérie. Wereq we keráh íópéqté kéreqka mi karáhrábáhnsaq wene íópeqté keráh kéreqka ebehowe.

8 Íópeqté kéreqka mi karáhrábáhnsaq we keráh kéreq kiotaikéra kaqsúáh púara íópeq mó íre míahrahowe.

9 Íre míahrahowara íópeqté kégá mi karáhrábáhnsaq we keráh kéreq mah marákóípéq tuparúáhwe. Mi karáhrábáhmé we owainawamaríné wahnah mire. Nahomé we wehe ména we mó awíq Séténie. Wega mah kehiná kéhínánsábé péhe éhwéh teriu púara íre kaweq sansá miraowe.

Sísa tagaríah kégá owainawa kiotaiko ehwéhne.

10 Íópeqté anotah ehwéhnrana íróge. Mi ehwéhnká mahraréna, Wéhékáhnkakaq inokáhpeqkakáq owainawanka Maniká Iteribone auranabiahtapeq iteruwahrah ehweh arita aritaire. Amahnága íópeqté kégá owainawa íópeqté tunkaqsúáhwana Maniká, ite meirena kaweraitéh ánínká págegeue wahnah wahnahni tanáhráq aiq sire. Ite meirena kaweraitankeheéna Manikánka omaq atéh ání anotah aní úkéna págege aní úkire.

11 Iteruwahga mah marárakóípété oga me tanahráq íre iwíáh íwíahia peh aiq pútaq ehwéh pahsuera Sipisípiq Áráhqne korahqtaté owainawa kiotaikowe. Sipisípiq Áráhqne ehweh sehgiunayabé iubiq suaneherabomo éra se puke tanahráqsábé íre áhreéra owainawa kiotaikowe.

12 Íópeq míah kéó, minayabe iwíáh íwíáhoró. Mah marákó márakóípéq míah kéó, owainawanka ite kamah ainayabé itega uwo uwooneheqmóe. Owainawanka tagehme peh wahto tanahráq kéh púana anotahtaq taonsahéna iteba aiq sire ire.

13 Karahrabahnka tagehme, Íné mah marákóípéq tuparúáhwe éna animai maqmaréh íní subiq suanieéna kárehre.

14 Mi iní anotah kuqnúné téhtaré óé áwéwana wega karahrabah auwena abatapi paqmena pokire. Mitaq apahtáro ópéq mó ópéq ákáhtaq mi iní kirabo atagehe.

15 Karahrabahnka mi iní wánínkinkeheéna wání mugiq súéhrena anotah waní pewe wánínka mi iní káréhre.

16 Káréhrena marakóga mi iní séhréh atanieéna marakó tah-tahragirana mi waní mipéq tupekire.

17 Mi ininé animárimé Manikáne ehweh sehgió kéreq Sísa éhweh terié kéreq miáhwe. Miáhwana karahrabahnka mi inínsábé anotahtaq abiahnsanéna mi ininé animárinseq ebehinieéna kogabaréna

18 sóreq wanítápéq arahwéraq iriwe miéhre.

13

Kiembogi kanká mirai ehwéhne.

1 Íné Sóniga tagogana sóreq wanípípeqté anotah ka kiembogirana tagoge. Mi kamé abapete téhtaré áyáhnónkákákayayáhnkú pówéhákákay kéhrana tagoge. Mi powéhwáritáq nayáhnkú wáhnáh kéné ayahúq sukiriéhrena tagoge. Mi kané ayahqnomarítáq Manikánsabe éhruru atéh éhwéh sehira kéhrana tagoge.

2 Mi kané págege anónkámé tanahraipéqté ká áwéhq pusiné anonka tahnsáne. Wene aigáramé anotah kané aigará tahnsane. Wene áwéhwe úrinsi iané áwéh tahnsáne. Karahrabahnka sóreq wanípípeqté kiembogi ka págege atena wene wahnah arámbéhrí awaq mio atéhre.

3 Mi kané peh morá áyáhnótáq pukorahi nao káráirana wagirana mah kehiná kéhínánká kurináhnéra mi ka kéráhwé.

4 Kéráhwana karahrabahnka mi ka págege atena, Wahnahnúno atéh púana mah kehiná kéhínánká karahrabahnsabé iwíáh iwíáh atáhwé. Iwíáh iwíáh atera kiembogi kansábé moq iwíáh iwíáh atera mahraréra, Mi ka áhnte pagégé ká míre. Minayabe mi kamé insega we tahnsa miéhro? Mi kanseq ebehináraq insega kiotaikorahiro? Írakaumo ewe.

5 Iwíáh atéhrena mi kanká wewensabé iwíáh iwíáhi ehwéhneéna Manikánsabe éhruru atena 42 ió págegeue wahnahnire.

6 Mi kanká Maniká áwíqkakaq we mía míairabeqkakaq íre kaweq ehwéh atena Manikánseq íopeq miáh kéreqsabé síéhruru arítéhre.

7 Owainawanka págege atowana mi kanká Maniká tagariáh ké ebeh aritena kiotaikéna subipáhrarúéhre. Wega págegeue wahnahnéna mó kehiná suwahpeqte kéákákay mó kuasa mó kuasa kéákákay mó ehwéh mó ehwéhno kéákákay mah marákó marákóipéqté kéákákay wahnahnarítéhre.

8 Págegeue wahnahnarítéh púara mah kehiná kéhínánká mi kansábé iwíáh iwíáh atagéhe. Manikánka mah marákó marákó íre mirarotaq oga mérapeq awaq miéhra ke síwíq púkuipéq

sehiranúwe. Sipisípiq Áráhq subiq súowana mó oga úkúwe. Mi pukúwé wene pukue. Mi pukúípéq sensíwíq íre kéh ké ómiga kiembogi naneq kansábé iwíáh iwíáh atagéhe.

⁹ Íre parosa áhréákáq kéo, kawerue íráhro.

¹⁰ Mi tanáhráq Manikánka insebópoq karábúsiipéq míankeheéna omaq atahnaraq mó kegá mi aní meqmera móatagéhe. Pokatate kirasuqme subiq suagéheéna omaq atahnaraq mi aní pokatate kirasuqme subiq suagéhe. Maniká tagariáh kéo, mi tanáhráqkákáq Manikánsabe aiq pútare ateq wene ehweh ambubu atawéq sehgióro.

Mó kiembogi kanká mirai ehwéhne.

¹¹ Íné Sóniga tagogana mó kanká marakóipeqté kiembogirana tagoge. We káriq sipísípiqné pówéhre táhnsá wene ayahqnotaq kéhre. Anotah karáhrábáhnká ehwehni serahnire.

¹² Anehe kiembogi kanká ebeq kiembogi kané págege wahnáh arítéh árámbehrí awaq míéhre. Awaq mena mah kehiná kéhínánsábé, Náo wagi kansábé iwíáh iwíáh atáhro éna págege arítéhre. Págege aritena

¹³ Ótaq sansá págege sansánéna íopeqté irobinansabé, Mahbeq tuo iraritaq íopeqté irobina túírara áhnte kegá tagahwe.

¹⁴ Tagahwana anehe kiembogi kanká ebeq kiembogi kané págege arámbehrí awaq mena ótaq sansánire. Ótaq sansáni puara mah kehiná kéhínánsábé wene péhe éhwéhnsábé aiq pútare atáhwe. Mó anínká ebeq kiembogi ka pokatate subírana pukéna oga úkire. Anehe kiembogi kanká mah kehiná kéhínánsábé, Ebeq kiembogi kané pikísah mirareq, Minayabe iwíáh iwíáh atáhro arítéhre.

¹⁵ Iwíáh iwíáh atáhro aritena ebeqte kané pikísah págege atéhrona pikísahga oga úkéna ehwehnire. Ehwehninka pikísahyabé íre iwíáh iwíáh atáh ké subiq súéhre.

¹⁶ Anehete kanká mirarinka mah kehiná kéhínánsábé sene siyah púpeqkakáq siyehitaqkakáq máhki meyáhwe. Wega moke anotah kereq íre síwíqkakaq kéreq áhnte moné kéh kéreq tabonah kereq arambehriraq saiqnariáh kéreq arambehriyabé móne meyáh kéreq moke, Máhki meyáhro arítéhre.

¹⁷ Mi mahkí ahqáho atáh kegá ménsámehnsá íre paiqmarahráhowe. Peh morá mi kané áwíqópópoq wene náhmbahpopoq máhki matíáh kegá ménsámehnsá paiqmarahráhowe.

¹⁸ Teiú éhwéh iwíáhue tagahro. Ahtebahraho kegá mi kané náhmbahq ahtebahro. Mi nahmbáhqmé wehukéniné náhmbahq mire. Mi nahmbáhqmé mahraue 666 nahmbáhre.

14

Sipisípiq Áráhqne animárínká o igónkóno ehwéhne.

¹ Íné Sóniga tagogana Sipisípiq Áráhq míéhana tagoge. Wereq áhnte mó kereq 144 táhúséni (144,000) kereq Sáióna sawéhrápéq iriwe miáhwana tagoge. Sipisípiq Áráhq áwíqkakaq Wenabo áwíqkakaq mi kené siyehitaq kéhrana tagoge.

² Ahkuaq ahkuari wanínká uinserah ehwéhnéna anotah purúbúrúinserah íopeqté éhwéhnirana íróge. Mi ehwéhmé peh kaweq ehwéh áhnte kegá kítah subónserah ehwéhne.

³ Sega Manikánka wahnah wahnahnirabeq itaréitaré oga miáh ká miáhrabeq 24 abóáwáh wéh miáhrabeq iriwe méra o igónkónowe. Mó kegá mi igónkó íre ahtebahwara peh mi ke 144 táhúséni (144,000) kegá ahtebéra igonkónowe. Se marakóipeq míarotaq Sísaga wene korahqtaté insahwé aritena kawerarítáaire.

⁴ Wehga ahbabáq ahréro íre abariéra peh kaweqtaq mía miáonserah mi kegá peh kaweqtaq méra Sipisípiq Áráhqka pokirabeq kéréhwe. Manikánseq Sipisípiq Áráhqseqka mi ke téh insahwé aritera kawerarítóye.

⁵ Sega péhe éhwéh íre iraria peh kaweqtaq mía míaowe.

Apahránító íopeqté kégá pahsúó ehwehne.

⁶ Íné Sóniga tagogana íopeq ákáhnabubu peh morá íópéqté ánínká paqmíéhana tagoge. Wega mah kehiná kéhíná kaweq kagai ehwéh korerie arámbéhrí kéhre. Mó kehiná suwahpeqte kéákáq mó kuasa mó kuasa keakáq mó ehwéh mó ehwéhnkákáq kéákáq mah marákó marákóípeqté kéákáq mi ehwéh korerie arámbéhrí kéhre.

⁷ Íopeqté ánínká anotahtaq mahraréna, Manikánka ehweh aitena sainsue tanahráq aiq si puaq wensabé áhreeq iwíáh iwíáh atáthro. Íopeqkákáq mah marákó marákóákáq sóreq wanínkákáq moke wání arahnonkakáq miraro aninsábé iwíáh iwíáh atáthro ire.

⁸ Mó íopeqté ánínká anehe séna anotahtaq mahraréna, Áhnte kehiná suwahpeq Pábíroni suwahpeq íre kaweragire. Moke mibeqté kégá miraonserah mah kehiná kéhíná tagéra sene ahkaragára sansánowe. Píah néra ahbabáq ini abarionserah sega íre kaweq sansánowe. Minayabe Pábíroni suwahpeq aiq moke íre kaweragire ire.

⁹ Mó íopeqté ánínká sinehepeq séna anotahtaq mahraréna, Kiembogi kankákáq wene pikísahakáqsábé iwíáh iwíáh atéh ání wene ayahnkarakákáq wene ayehitaqkakáq máhki matiéh ání Manikánka mi aní kamah awinkéhe.

¹⁰ Manikánka mi anínsábé anotah abíáhnsá atena irobínankákáq osoréh ébáhnkákáqtaté kamah awinkéhe. Sipisípiq

Áráh̄qseq moke Manikáne íópeqté kéreq tagahrabeq mi aní anotahtaq kamah awinkéhe.

¹¹ Uwo uwo orabeqte íráípéqté ahriahri áú kiegieire. Wehukega uwo uwoéra wéhékáhnkakaq inokáhpeqkákáq íre ahrenahrahowe. Kiembogí kankákáq wene píkísahakáqsábé iwíáh iwíáh atáh ké, máhki matiáh kéwé mitaq ahriahri mía míaiqehe íre.

¹² Maniká tagariáh kéó, itega Sísansabé aiq pútare ateq Manikáne ehweh kawerue sehgiómé kawerowe. Teiú tánáhráqkákáq mi ehwéh ambubu atawéq Sísá kawerue kэрáhro.

¹³ Íné Sóniga írógana íópeqté éhwéhnká mahraréna, Mahna teawú éhwéh sehiranúno. Manikáne arambehri sehgiara pukira kegá anehe iwíáh iwíáhigehe íre. Irana Manikáne Awanka moq ehweh mahraréna, Wega aiq irarire. Se pukirataq sene arambehriyabé ahrenagehe. Se pukirataq pehipi íre pukigehe. Írakaumo. Sene kaweq sansá mewera pokigehe íre.

Manikánka ahababáq ke kamah arieyabe pabeqme ehwéhne.

¹⁴ Íné Sóniga mó tagogana taberábe piribiríoyáh ábóraq kéhrana tagoge. Piribirioyahta q tútuue míéh aní wehukení úki anínéna wene ayahqnotaq kóraraté miraia áyáhúq sukirawéna wene ayahnkaratáq áwéhreh sogíq tahnsa matiéhkana tagoge.

¹⁵ Mó íópeqté ánínká Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhúpéqté tueyokéna piribirioyahta q tútuue míéh ánínsábé anotahtaq mahraréna, Mah marákó marákó moke kiréh náneq nera kéhnsábé koawaqme tanahráq aiq si puah arene áwéhreh sogíq mewe koawaqmio íre.

¹⁶ Koawaqmio irana piribirioyahta q tútuue míéh ánínká marakóipeq tuména wene áwéhreh sogíqtaté koawaqmíéhre.

¹⁷ Íné Sóniga tagogana mó íópeqté ánínká Manikáne íópeqté náhúpéqté tueyokéna wene ayahpi áwéhreh sogíq matiéhkana tagoge.

¹⁸ Mó íópeqté aní titiré tahbérápéqté séna iraraq wahnahní aní ména áwéhreh sogíq matiéh ánínsábé anotahtaq mahraréna, Marakóipeq moke náhniáq sera aiq nera kéh púah arene sogíqtaté koawaqmio íre.

¹⁹ Koawaqmio irana mi íópeqté ánínká wene sogíqtaté marakóipeq koawaqména náhniáq sera sorupárehre. Náhniáq sera ano sareranieéna sarere nanepipéq sáharéhre. Manikánka ahababáq keyabé anotah abíáhnsánéna wehukenínká náhniáq sera ano soruparéhnserah mi ke kamah arinkéhe.

² Sarere naneq kéhmé ahnansahrapere. Sareréh kóráhqká wání piéhnserah tahnsánirana abae agire. Mi koráhqká wehukeníne akorapéq tahnsánue íre wahto 300 kirómítá tahn-sanue abae agire.

15

Wehuke íre kawerariteyabe éhwéhne.

¹ Íné Sóniga tagogana íópeq mó anotah naneq ábóraragirana tagéna áhtenuge. Abapete téhraníte íópeqté kégá wehuke íre kawerarite naneqmarí abapete téhtaré matiáhwana tagoge. Mi íre kaweq naneqmarí anehe sína nanere. Mó íre sinae. Minawari parabagínana Manikáne abiahnsa aiq parabaginae.

² Íné Sóniga tagogana anotah kawéhú tahnsa náneq, irareh timánó táhnsá náneq kéhrana tagoge. Kiotaiko kegá mitaq iriwe miáhwe. Sega kiembogi ka kiotaikowe. Mi kegá mi kané pikísah íre iwíáh iwíáh atera wene náhmbahq sene sinonkataq sehiranéyabe ahqáho atáhwe. Sega mitaq iriwe méra Manikáne kítah tahnsá náneq subera

³ Manikáne arambehri aní Mósísireq Sipisípiq Áráhqseqne igonkónéra mahraréra,

Maniká Iteriboo,

arega moke págege arámbéhrí miraorahone.

Minayabe tagéq áhtenéq

arensabé iwíáh iwíáh atone.

Arega moke mah kehiná kéhíná wahnahnóne.

Arene sánsámé aiq pútaq tábúsoréh sánsáne.

⁴ Itene Wahnahno,

arebataq kaweqtaq mía míaóna aní púara

ómiga arensabé áhreeq arenáwíq pankeragéhe.

Arene kaweq arámbéhrí ómiga tagahraho puara

mah kehiná kéhínánká sure

arensabé iwíáh iwíáh atagéhe ewe.

⁵ Ewana íné Sóniga mó tagogana íópeq Manikáne nahtapeqté ónsá sírana tagoge. Mi nahmé marakó abatapi wéhuwa náh tahnsanéna peh íópeq kéhre. Mi nahtapéqté peh aiq pútaq ehwéh sire.

⁶ Mi nahtapéqté abapete téhraníte íópeqté kégá wehuke kamah arieráhi naneqmarí morá moráue matiáhwé. Matawéra tueyokéra kaweq tabérábé kórósí aneranerue méra kóraraté miraia árétí sene siahwiraq kógahpawíáhwana tagoge.

⁷ Maniká ahriahri oga mía míai anínká ahbabáq keyabé abiahnsani puana abapete téhtaré kóraraté miraia páretáhípeq kamah arieráhi naneqme aiq obenkíq máréhre. Obenkíq

máréhrana peh morá oga míéh kánká íópeqté ké mi parétáh morá moráue náríre.

⁸ Párétahwarí nárítáq Manikáne téhreh naneqkákáq wene págege naneqkákáq áú tahnsa agirana Manikáne nahupeq áú marataraqire. Minayabe mó anínká mibeq íre kibekorahire. Írakaumo. Peh áwénunirana abapete téhraníté íópeqté ké matíáh náneq wehuke kamah arieráhi naneq parabagínaraq kibekinkehe.

16

Íópeqté kégá párétahipéq kéh náneq mārūnantirúáh éhwéhne.

¹ Iné Sóniga írógana Manikáne nahtapeqté éhwéhnká mahrarirana íróge. Mi éhwéhnká abapete téhraníté íópeqté keyábé mahraréna, Ite matíáh párétáhípeq Manikánka kamah arieráhi naneq abapete téhtaré kéhreh. Mina meweq mah marákó marákóípeq mārūnantirúáhro ire.

² Antirúáhro irana náhmbáh 1 íópeqté ánínká mah marákó marákóípeq wene párétahipéq kéh náneq mārūnantirúéhhrana kiembogi kané máhki matíáh ké, wene píkíshahabé iwíáh iwíáh atáh kéwé íroke nao, íre kaweq kunkúni nao sene sinonkataq ábórarire.

³ Náhmbáh 2 íópeqté ánínká sóreq wanípípeq wene párétahípeq kéh náneq mārūnantirúéhhrana pukia aníné korahq tahnsá úkirana mi wanípípeq moke oga míáh kámárí pukowe.

⁴ Náhmbáh 3 íópeqté ánínká moke wání aroípeqkákáq arahnonkakáq wene párétahípeq kéh náneq mārūnantirúéhhrana mi wanímárí korahq wání úkire.

⁵ Úkirana mi wanítáq wahnahni íópeqté ánínká mahraréna, Kaweqtaq mía míaóna aníno, are naho mía míaé amahnága moq míahne. Arega peh kaweqtaq mé kaweq sansá mira aruqaruróne. Arega kamah ariena arámbéhríwé aiq tábúsoq marahne.

⁶ Wehukega are tagaríáh kéreq arene ehweh irare kereq subiq súáhwana sene korahq túire. Mi ahabábáq ké korahq waní nagehe aritonayabe aiq kawerire ire.

⁷ Manikánsabe titiré tahbérápéqté éhwéhnká íópeqté aníné ehweh irena minayabe mahraréna, Maniká Iteriboo, arega moke miraorahé itene Wahnah míahne. Arega kamah ariena arámbéhríwé tábúsoq marahne ire.

⁸ Náhmbáh 4 íópeqté ánínká patahi íótáq wene párétah antirúéhhrana íónka anotah iráreh

⁹ puana wehuke osoqsírara sene ahabábáq íre súáhwe. Se kamah arieráhi aní Manikánsabe íre iwíáh iwíáh atasa peh wensabé éhruruera wenáwíqsabe abehq éhwéh atáhwe.

10 Náhmbáh 5 íópeqté ánínká kiembogi kanká wahnah wahnahnirabeq wene párétah máruntirúéhra mi kanká wahnahno ke míáhrebeq sunkíkíragire. Sunkíkírara wehuke anotahta q síerinsabé uwo uwoéra sene sinehbi abonabonéra

11 sene ahababáq íre susa peh sene síerinkakáq sene náonkakáqsábé iwíáhéra íópeqté Máníkánsábé íre iwíáh iwíáh atasa peh wensabé abehq éhwéh atáhwe.

12 Náhmbáh 6 íópeqté ánínká anotah waní aroipéq Íyúpétísa aroipéq wene párétah máruntirúéhra mi waní taraqnágire. Íó kiembogirabeqte wáhnáh kéreq sene ebeho kereqka mi waní serawégigeheéna taraqnágire.

13 Taraqnágirana íné Sóniga tagogana karahrabahne áwéhipeqté io tahnsa ówáínáwánká sirana kiembogi kané áwéhipeqté io tahnsa ówáínáwánká moq sire. Sirana péhe éhwéh irari aniné áwéhipeqté io tahnsa ówáínáwánká moq sirana tagoge.

14 Mi owáínáwátárogá ótaq sansánéra mah marákó márakóipéqté wáhnáhmáripá pokéra ebeho iwíáh arítáhwe. Iwíáh arítáhwara mi wáhnáhmárinká momiwíuera Manikánka omaq atéh wéhékáh ebehigeheéra mi iwíáh arítáhwe. Maniká, moke miraorahi anínká mi wehekáh moke mah kehiná kéhíná kamah arinkéhe.

15 Mó ehwéh írómé mahraréna, Aebó ánínká sinserah ínéga apubúue sinauge. Sugéh ání wene korósi wahtotaq márénserah íwéh panantági ke míáthro. Mina tahnsa míáh ké eyoyó ke méra íre pehrákora ké tahnsa míáhwe. Pehrákora kéwé mó kegá siwiréh arítáhnserahme sensabé íre siwiréh aritagéhe íre.

16 Owainawamarínká moke wahnahmarí mórítáhwara momiwíuera ebeh marákórápéq pokowe. Mi marákówé Íbaru kené ehwehme Áhmágéroni marákóe atáhwe.

17 Íné Sóniga tagogana náhmbáh 7 íópeqté ánínká sóiriqtaq wene párétah antirúéhra Manikáne nahtapeqté éhwéh wega wahnah wahnahnirabeqte éhwéhnká anotahtaq mahraréna, Aiq parabagire íre.

18 Aiq parabagire irana sokaesúéhra anotah ehwéhnirana purubuirana anotahtaq máríire. Wehuke mah marákó márakó míáh tánáhráqmé mina tahnsa máríwé íre kagaire.

19 Anotah matábúrápéq apahtáro sainkue mah kehiná kéhíná suwahpeqte náhmári sokogue íre kaweragire. Íre kaweragirana Manikánka Pábíroni suwahpeq, mi anótáh mápéq ahreraq matawéna mibeqté áhbábáq keyábé abiahnsa aritena anotahtaq kamah aríre.

20 Sóreq waní ákáhpeq kéh márakówári tupekirana moke sáwéhware tahperagire.

21 Obiaurankakárué anotah ibónsirana mora mora serámé umeh óbíúrané umehwe 50 kiró tahnsá úméhi puana marakóipeq surahitaq wehuke subipáhrarúéhre. Subipáhrarúéhrra áhreéra Manikánsabe abehq éhwéh atáhwe.

17

Ahbabáq ini kamah awí éhwéhne.

1 Íné Sóniga métáq tagéwómé íopeqté kégá abapete téhtaré párétáh morá moráue táhtotíáhwe. Peh morá párétáhákáq ánínká ínéba séna ínénsabe, Anotah ahbabáq íní, sóreq wanítáq tútuue miéh íní Manikánka we anotahtaq kamah awinkéhe. Wega kamah awina naneq tagankehboq máho ire.

2 Mah marákó marákóípeqté wáhnáh kégá mi ini abariéra ahbabárowara mó marákóípeqté kégá moq abariéra ahbabárowe. Áhnte piáh nah kégá múguwahgu agonserah sega múguwahgu agowe ire.

3 Íopeqté ánínká néniwa mewena abatapi móíntéhrana tagogana ega poeráhq, áwéhq poeráhq tahnsa ká miéhrana tagoge. Mi kamé Manikánsabe éhruru atéh áwíqmári wene anonkataq áhnte kéhre. Mi ka abapete téhtaré áyáhqnó kéna nayáhnkú pówéh kéhrana wene abobiahtaq peh morá ínínká tútuue miéhrana tagoge.

4 Mi inímé mankuara korósiákáq tautáúq kórósiákáq aneranerue ména kóraraté miraia náneq awahriruéna áhnte kaweq pasésúq awahriruéna wene ayahpi kóraraté miraia káhpú matiéhre. Mi inímé mó naneq mó naneq ahbabárirana wene ahbabáqka mi kahpúípeq obenkíréhre.

5 Wene ayehitaq pabeqme ehweh sehiranue kéhrana tagoge. Mi sehiránká mahraréna, Pábíroni suwahpeqme ahbabáq ininsóné sinowae. Mah marákó marákóípeqté íre kaweq sansámárimé Pábíroni suwahpeq mi ahbabáq áwahe wire ire.

6 Mi inínká Maniká tagariáh kéreq Sísane sánsá pahsúáh kéreq subiq suena sene korahq néna piáh neh anínká múguwahgu aginserah wega múguwahgu agirana tagoge. Mina tagotaq áhtenéna áhnte iwíáhuge.

7 Íopeqté ánínká ínénsabe, Aneqsabé áhtenono? Mi inínká káhkouríéh ká abapete téhtaré áyáhqnó kéhrana nayáhnkú pówéh kéhrah tagáhne. Mi kanká mi ininé epéráhpéq ehwehnikákáq áwahewé teawiníe.

8 Mi kamé naho míowe. Amahnága íre miéhre. Mókake íre ambarúnkákáq mátáípeqté kiemboginaraq Manikánka kamah awinkéhe. Manikánka mah marákó marákó íre mirarotaq oga mérapeq awaq miéhra ke síwíq púkuipéq sehiranúwe. Mi pukúípeq sensíwíq íre kéh kégá mi ka tagéra áhtenigehe. Mi

ka naho míowe. Amahnága íre míehre. Mókake kiemboginae. Minayabe mah kehiná kéhínánká mi ka tagéra áhtenigehe.

⁹ Kawerue iwíáhorahi anínká teawú éhwéh ahtebahrahire. Arega tagáhna kané abapete téhtaré áyáhqnómé mina áwahewé abapete téhtaré sáwéhwári míre. Mi inínká mi sawéhwáritáq tútuue míehre.

¹⁰ Mi kané abapete téhtaré áyáhqnómé mina áwahewé abapete téhtaré wáhnáh ké wóe. Mi wahnáhmárimé moberíáh aiq pukurowana peh morá ánínká amahnága wahnahnirana mó anínká mókake sínaraq peh wahto tanahráq wahnahninkehe.

¹¹ Naho ména amahnága íre míeh kámé we náhmbáh 8 wahnáh ání míankehe. We abapete téhtaré wáhnáh káhnáh ání ména iraipéq pokinawire.

¹² Arega nayáhnkú pówéh tagáhne. Pówéh áwahewé nayáhnkú wáhnáh ké wóe. Amahnága se íre wahnahnia peh mókake wahnahnigehe. Mi wahnáh kéreq áwéhq poeráhq tahnsa anínseqka wahnah arámbéhrí moráráq awaq miagéhe. Wahnah arámbéhrí awaq miéhrataq pehgáriq tanáhráq, peh morá áhwáh wahnahnigehe.

¹³ Mi wahnáh kéga peh morá iwíáhéra awaq míáh wáhnáh arámbéhrí áwéhq poeráhq tahnsa aní awigéhe.

¹⁴ Sereq Sipisípiq Áráhqseqka ebehowe. Sipisípiq Áráhqmé wahnah kené wahnah anínéna anotah animáriné wahnah aní míeh púana se subipáhraruanawire. Wereq míáh kéwé Manikánka omaq sitena síáhrabéna, Néne sánsá tábúsoqme sehgió ké wóe aritéhre ire. Íópeqté ánínká mah ehwéh teníre.

¹⁵ Íópeqté ánínká ínénsabe mó mahraréna, Ahbabáq ini tútuue míeh wání tagáhne. Mi wanímé áwahewé peh áhnte wehuké wíre. Se mó marákó mó marákórápéqté ké míáhwe. Se mó kuasa mó kuasa ké míáhwe. Se mó ehwéh mó ehwéhnkákáq ké ue míáhwe.

¹⁶ Arega nayáhnkú pówéh tagáhne. Mi wahnáh kéreq áwéhq poeráhq tahnsa anínseqka mi ahabábáq ínínsabé íre suwahbanae. Sega moke wene ménsámehnsá meyehrana we pehrákora ání míanae. Sega wene awaq néra mi iní ira parianeherawoe.

¹⁷ Maniká awahbeh iwíáh sehgigeheéna wega iwíáh aritéhrana mi wahnáhmáriné morá iwíáhéra se awaq míáh wáhnáh arámbéhrí áwéhq poeráhq tahnsa aní áwéwe. Sega mirairana Manikáne ehweh aiq pútaraginawire.

¹⁸ Arega métáq tagáhna iní áwahewé we anotah matábúrápéqté kée. Mi kegá mó marákórápéqté ké wahnahnowe ire. Íópeqté ánínká mah ehwéh teníre.

18

Pábíróni matábú moke íre kaweragi ehwéhne.

1 Íné Sóniga tagogana mó íópeqté ánínká mibeqté túirana tagoge. We anotah wahnáh ání míéhra wene téhreh naneqka mah marákó marákó áhnte tehrehre.

2 Wega anotahtaq mahraréna, Pábíróni matábú íre kaweragire. Mitaq owainawamaríné mátabu úkire. Píoroqkakáq mó íre kaweq kabáramárínkáq mitaq mía míaoewe.

3 Menah mah kehiná kéhínánká Pábíróni kené ahabábq tagéra amahnága monseráhnowe. Pábíróni kegá ahabárunonserah mah marakóípeqté wáhnáh kegá moq ahabárowe. Pábíróni kegá ménsámehnsá moráráq sáhatonserah paiqmaq paiqmaro kegá íre tábúsoqme paiqmarera áhnte monéákáq ménsámehnsánkakaq moráráq sáharáhwe íre.

4 Íné Sóniga írógana mó ehwéhnká íópeqté mahraréna, Néne animáríno, ahabárorabeq sueq mobeq míáhro. Ite moq kamah aiénehboq mibeqté áhbábáq pehragahro. Mi iníné ahabábqka úgi ínehboq we auweq mobeq míáhro.

5 Wene ahabábq áhnte puana mi ahabábq soruparéhtáq tahirímé anotah sawéh tahnsa úki irino. Manikánka moke wene ahabábq ahreraq matiéhre íre.

6 Wega mó ke íre kawerarítéhnserah kamahoro. Wega áhnte ahabábári puaq anotahtaq kamahoro.

7 Wenáwíq pankerena abarié sansankákáq mó ahabábq sánsámárínkáq áhnte miraurainsabé anotahtaq kamahoro. Wewensabé iwíáh iwíáhéna we awahbeh sansánéna wene arupipeq iwíáhéna, Íné wahnah iní míóge. Íné íre kéweiní míóge. Mókake íné íre ibitunátúnáninie. Írakaumo íre.

8 Mi inínká mi ehwéh irarinsabé ibiséna uwo uwo inkeheéna anotahtaq kamah awinkéhe. Maniká Iteribo, anotah anínká sainsuahna tanáhráq kamah awinkéhe. Wega kamah awinana peh morágáké mó naneq mó nanerue íre kaweq sunúq sine. Mibeqté kegá awahreéra uwo uwoirana anotah ehwéhrahna sene mátaburaq ira kekiaranae íre.

9 Íópeqté éhwéhnká mó mahraréna, Mah marakóípeqté wáhnáh kegá Pábíróni suwahpeqte kegá ahabáru serahnowe. Minayabe Pábíróni matábú táhnaga áúnínara mi wahnáh kegá tagéra móbeq iriwe méra ibiséna uwo uwo oneherawoe.

10 Sega mina kamah arina naneqsabé anotahtaq áhreéra móbeq kowéra mahraréra, Pábíróni suwahpeq anotah matábúo, arensabé iwíáhéq uwo uwo úne. Peh morá áhwáh are kamahé tanáhráq aiq sí puaq uwo uwo úne igehe íre.

11 Mi ehwéhniká mó mahraréna, Mi tanáhráq mah marákóipéqté paiqmaq paiqmaro kegá mi matábúyábé ibisera sirupipeq umehigehe. Aiq tagínayabé sene ménsámehnsá mó íre paiqmarahráho puara sirupipeq umehigehe.

12 Sega paiqmaq paiqmaro mensáméhnsámé mahraue kórawe, móne mirao naneqme, awahriq naneqme, kaweq pasésúqmé, taberábe ambántámé, mankuara ambántámé, tautáúq ámbántámé, nigi tahnsá áwánká auwe, pówéhwé, kaweq awánkámé, káhpahwe, áhíniwe, kaweq sehirania ebáhmé,

13 kímé, kaweq kunkúni irá pare naneqme, kaweq kunkúni unkúméhwé, wériwe, náhniáq sera anome, mayawemé, páráwahwe, wítiwe, káhowe, sipisípiqme, ósewe, ósega sabiri kahréwé miraue sega paiqma paiqmaro mensáméhnsáne. Wehukega ménkámehnká paiqmaq paiqmaronserah arambehriraq saiqnariáh ke moq paiqmárahwe íre.

14 Paiqmaq paiqmaro kegá Pábíróni suwahpeqte keyábé mahraréna, Iru páréh náneq aiq moke tabanagire. Moke itega iwíáh iwíáho naneq aiq moke tabanagire. Aiq tabanagi puana mókake íre ábóraq kanawire igehe íre.

15 Ménsámehnsá paiqmaq paiqmaro kegá áhnte moné merowe. Mi kegá móbeq iriwe méra mi matábú kamah arínsábé áhreéra anotahtaq ibiséra sirupipeq umehigehe.

16 Sirupipeq umehínara sega mahraréna, Pábíróni suwahpeq anotah matábúo, arensabé iwíáhéq uwo uwo úne. Mibeqté ké métáq áhnte kaweq taberábé kórósíákáq mankuara ambántánkákáq tautáúq ámbántánkákáq méra kóraraté miraiá náneqkákáq kaweq pasésúqkákáq mó awahriq naneqkákáq matiáhwana moke íre kaweragire.

17 Moke sene móneakáq sene ménsámehnsánkakaq apubúue peh morá áhwáh ákáhpeq íre kaweragire igehe íre.

Sípiipéq arambehrio kereq sene wahnahnseq móbeq iriwe méra tagagehe.

18 Mi matábú táhnaga áúnínara tagéra anotahtaq mahraréna, Mahna tahnsa anotah kawéq mátábú mó íre kéh mino éra

19 tanahuq siyahqnopeq abera ibiséra sirupipeq umehigehe. Ibiséra anotahtaq mahraréna, Pábíróni suwahpeq anotah matábúo, arensabé iwíáhéq uwo uwo úne. Ite sípiipéq arambehriúna kegá mi matábúrápéq itene ménsámehnsá paiqmaq paiqmaruraunayabé áhnte moné meraune. Amahnága mibeq apubúue peh morá áhwáh ákáhpeq moke íre kaweragire igehe.

20 Manikánka aiq kamah arí púaq we tagariáh kéreq we eqmaréh kéreq wene ehweh irare kereq íopeqté kérero,

mibeqté kégá ite íwíoqnaronsabé amahnága Manikánka aiq ayahq marena kamah arí púaq iwíáh iwíáhoró igehé ire.

²¹ Íópeqté áníné ehweh parabagirana íné Sóniga tagogana págege íópeqté ánínká anotah suaqsuaq ebáh pankeqme sóreq wanípépéq tuparúéhre. Tuparuena mahraréna, Ínéga mi ebáh tuparúógana tabanaginserah Pábíróni suwahpeqte ke kamah arírana sene mátabu airaiq tabanaginawire.

²² Pábíróni suwahpeq anotah matábúo, Mókake pontonka ehwehnéwé, pembíáhnka ehwehnéwé, kítaga ehwehnéwé itene marakóraq írakauni puara íre iraneherawoe. Sene siyahnkaratáté ménsámehnsá miraé ahtebah kewé mitaq íre míaneherawoe. Suaqsuaq ebáhtáq arambehriéra suaqsuarira ehwéh íre iraneherawoe.

²³ Áráhmuga mitaq mó íre téhranae. O menáhwé íbéhíní ákéqné ehweh mitaq mó íre iraneherawoe. Menah mitaq paiqmaq paiqmaruro kewé mah marakóipéq anotah ke míarowe. Itega mah marakó marakóipéqté kéhíná síúgi urowe. Mókake mó íre miraoneheqmóe ire.

²⁴ Mibeqté kégá Maniká tagariáh kéreq wene ehweh iraruro kereq subiq sutowana sene korahq tutaire. Mah marakó marakóipéq sene naruoga subiq suto kené korahq mitaq tutaire. Minayabe Manikánka Pábíróni suwahpeqte ke anotahtaq kamah arinkéhe.

19

Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh éhwéhne.

¹ Íné Sóniga írógana áhnte kegá íópeqté anotahtaq ehwehnowana íróge. Írógara anotahtaq mahraréra, Maniká áwíq aiq pankerone. Maniká anotah anínéna págege arambéhriéna ite meirena kaweraitaráinsabé iwíáh iwíáhúne.

² Manikánka tábúsoqme iwíáhéna wehukene sánsá sararéhre. Anotah ahbábáq íní mah kehiná kéhíná íre kawerarítarái inínirana Manikánka we ehweh atena kamah awíre. Mi inínká Manikáne arambehriuro ke subiq sutainsabé Manikánka minayabe kamah awíre ewe.

³ Sega mónkakáq anotahtaq mahraréra, Maniká áwíq aiq pankerone. Wega kamah arírana mi matábú iraráhnana ahri-ahri áúninae ewe.

⁴ Ewara mi 24 abóawáh wéhreq itaréitaré oga míáh kámárinseqka Manikánka wahnah wahnahnirabeqte síáhráq méra wene auranabiahtapeq sirehunseraráq méra káuqmunue iwíáh iwíáh atera wensabé, Maniká áwíq aiq pankerone. Aiq mire ewe.

⁵ Ewana Manikánka wahnah wahnahnirabeqte éhwéhnká mahraréna, Manikáne arambehrio keo, ite Manikánsabe

áhteno ke wóe. Ite táhmaro anotah ke méq táhmaro íre áwíqkakaq ké wóe. Ite moke Maniká áwíq pankeráhro ire.

Sipisípiq Áráhqa ahre merai ehwéhne.

⁶ Áhnte wehekéqká sorupawe moraráq méra ehwehnonserah ehwéh íróge. Mi ehwéhmé ahkuaraq ahkuari waní, anotah wanínká uinserah ehwéhnéra anotah purúbúrúinserah ehwéhnowe. Mi ehwéhnká anotahta q mahraréra, Maniká áwíq pankerone. Maniká itene Wahnahka moke miraorahire. Wega ahriahri wahnah wahnahnire.

⁷ Sipisípiq Áráhqa ahre merai tanáhráq sirana wene ahre aiq sokah sokahue míéh púaq irupipeq eyoyóue méq Manikánsabe iwíáh íwíáh atone.

⁸ Maniká tagaríah kéné kaweq arámbéhríwé taberábe korósí tahnsane. Minayabe Sipisípiq Áráhqe ahre mi kawéq táberábe kórósí anotah tehreh korósí aneranerue míehre ewe.

⁹ Ewana íopeqté ánínká ínénsabe mahraréna, Teawéna ehwéh sehiranúno. Sehiranue mahraré, Sipisípiq Áráhqa ahre meyéhnsábé kaweraráh táhútáhúq nagehboq omaq itéh keyábé máhoro aitéhre. Itene irupipeq eyoyóinkehboq máhoro sehiranúno. Amahnága teawú éhwéhmé Manikáne aiq pútaq ehwéhne ire.

¹⁰ Aiq pútaq ehwéhne irana ínégá íopeqté ánínsábé iwíáh íwíáh atanieéna wene aigarátaq nirehunseraráq ména káuqmunugana wega ínénsabe, Ahqáho aintena, Ínénsabe íre iwíáh íwíáhuno. Arereq mó Sísane ehweh teri terino kereq wene arambehri anímárí móe. Íné moq wene arambehriu aní múge. Minayabe webataq Manikánsabe iwíáh íwíáh ato. Sísaga pahsutai ehwéhnká Manikáne ehweh irare ke págege aritena séhréh arítéhre ire.

Taberábe oséráq tútuue míéh ánínsábé éhwéhne.

¹¹ Íné Sóniga tagogana íopeqté ónsá sigirana taberábe osé mitaq míéhmana tagoge. Mi kané abobiahta q tútuue míéh ánínká ebehéna ehweh aritena tábúsoqme saraqmárehre. Saraqmárehrara mó kegá wensabé, Aiq pútari aníne atera, Kawerue arambehrii aníne atáhwe.

¹² Wene aurame irobina tahnsáne. Wene ayahqnotaq wahnah kené ayahuqmari sukiwe míehre. Wene anonkataq wenáwíq sehira kéhrawe mó kegá íre sáhnsahwe irahráhowana webataq mi awíq írátíéhre.

¹³ We korahq sosa korósí íre wahto korósí aneraneratiéhrra wensabé, Manikáne Ehwehne ue áwíratáhwe. (*Sóni 1.1,14; 1 Sóni 5.7-8*)

¹⁴ Moke íopeqté ebeho kegá kaweq taberábe ámbántá aneraneréra taberábe oséwáritáq tútuue méra mi aní kéráhwe.

15 Kéráhwana mi aníné áwéhipeq áwéhreh poká kéhre. Mi pokátaté mah marákóipéqté ké kamah ariena anotah sahtaté págegeue wahnahnaritankéhe. Maniká moke miraorahi anínká áhnte keyábé abiahnsa aritéhre. Wehukenínká náhniáq sera ano meyanieéna sera sareréhnserah óseraq tútuue miéh anínká mi ke anotahtaq kamah arinkéhe.

16 Wene íre wahto korósiráqkákáq wene aigárátáqkákáq wenáwíq sehira kéhrana tagoge. Mi awíq áwahewé Moke anotah kené Wahnahne. Moke wahnah kené Wahnahne ire.

17 Íné Sóniga tagogana peh morá íópeqté áni patahi iotáq iriwe miéhkana tagoge. Tagogana wega íópeq paqme nogó kábáramárínsábé anotahtaq mahraréna, Manikáne anotah tahutáhúq sewe nahro.

18 Anotah wahnáh kéné awaqme, sóntía kéné kíápéténi kéné awaqme, tauntahu wehwáriné awaqme, ósene awaqme, óseraq tútuue nogó kéné awaqme sewe nahro. Arambehriraq saiqnariáh kéreq arambehriyabé ápeq meyháh kéreq anotah kereq íre síwíqkakaq kéreqne siwaq sewe nahro ire.

19 Íné Sóniga tagogana áwéhq poeráhq tahnsa anínseq mah kehiná kéhínáné wahnahmarínseq sene ebeh kereq momiwíuriáhwana tagoge. Segá taberábe oséráq tútuue miéh anínseq wene ebeho kereq ebhoneheéra momiwíuriáhwe.

20 Métáq tagéwó ánimé péhe éhwéh irari anínká miraime áwéhq poeráhq tahnsa anínká tagehre. Tagehrana péhe éhwéh irari anínká ótaq sansá mirairara áwéhq poeráhq tahnsa aníné máhki matiáh kéreq pikísahyabé iwíáh íwíáh atáh kéreqka mi otáq sánsá tagéra iwíáh íwíáhéra wene péhe éhwéhnsábé aiq pútare atáhwe.

Amahnága áwéhq poeráhq tahnsa anínseq taberábe oséráq tútuue miéh anínseqka ebhoneheéra momiwíuriáhwe. Momiwíera ebhowara taberábe oséráq tútuue miéh anínseq wene ebeho kereqka áwéhq poeráhq tahnsa anínseq péhe éhwéh irari anínseq saiqnariáhwe. Saiqnarawéra íre subiq susa peh anotah púrúruia káwéhúpípéq, anotah osóréh íráreh kawéhúpípéq tuparúáhwe. Sano ebáhnká anotah osóréhnserah mi kawéhúpípéq anotahtaq osorosoq aruqarurire.

21 Taberábe oséráq tútuue miéh anínká wene áwéhipeqté ebeh pokátaté moke mó ebeho ke kiraqme subiq súéhkana kabaramarínká mi kené siwaq nahwana siyahbankiréhre.

20

Íópeqté anínká owainawa 1 táhúséni (1,000) opéq saiqnari-ankehe i éhwéhne.

¹ Íné Sóniga tagogana íópeqté ánínká mibeq tútuue miéhrana tagoge. Íre ambarúnkákáq mátáipéqté ónsáráté kíákáq anotah seniákáq matiéhrana tagoge.

² Wega owainawa táhtoqme mi seníraté táhru táhruire. Karahrabah tahnsá ánimé naho wehe úkorahú ánimé Séténiwe peh owainawane. Íópeqté ánínká mi karáhrábáh táhru táhruarena tuparúéhrana wega áhnte opéq 1 táhúséni (1,000) opéq mitaq peh míanae.

³ Owainawanka mah marákó marákóipéqté ké péhe íwiáh aritehnehoéna íópeqté ánínká we táhru táhruue íre ambarúnkákáq mátáipéq tuparuena mibeqté ónsá paiqme págegeue áróki parúéhre. Mi tanáhráq 1 táhúséni (1,000) opéq parabagínaraq we mó wahto tanahráq ah noginkeheéna pugeq auwankéhe.

⁴ Íné Sóniga wahnahnorabeqte síáhwári tagéna mitaq tútuue miáh ké moq tagoge. Manikánka mitaq tútuue miáh keyábé mahraréna, Wehukega mirauro sansá íwiáhue tagéq saraqmáráhro arítéhre. Sísansabé aiq pútare atáh kégá wene ehweh teri terinéra kawerue sehgiara áwéhq poeráhq tahnsa anínkákáq wene píkíshakáqsábé íre íwiáh íwiáh atárówe. Wene máhki siyehitaqkákáq sene siyahnkaratáqkákáq íre merowe. Íre meronsabé sene sánsánsábé suwahriehre arítáro kégá sene sinuo tehsúmetaté kiraq suera se subiq sutowe.

Subiq sutowara sensiwamarí miáhwana tagoge. Tagogara se mó oga ukéra áhnte opéq 1 táhúséni (1,000) opéq Sísá Karáhéreq wahnah wahnahnowe.

⁵ Mina ogá úké tanahráqmé ebeqte oga úké tanahráre. Mó pusa ké mi tanáhráq íre oga úkowe. Mi 1 táhúséni (1,000) opéq parabagínaraq oga úkigehe.

⁶ Ebeqte oga úké tanahráq oga úkira kewé Manikánka omaq sito ke woe. Sega anotahtaq íwiáh íwiáhigehe. Mó puké tanahráqká se íre kamah arieráhire. Se Manikánseq Sísá Karáhéreqne ehweh mibeq mahbeq arítáh ké méra áhnte opéq 1 táhúséni (1,000) opéq Sísareq morárq wahnah wahnah-nigehe.

Owainawa iraipéq airaiq tuparuahna ehwéhne.

⁷ Mi 1 táhúséni opéq parabagínaraq owainawa saiqnaríéhmé soraq suankéhe. Soraq súéhrana owainawanka kiembogue

⁸ mah marákó marákóipéqté ké péhe íwiáh aritanieéna ábóragire. Mah marákó marákóipéqté ké sensíwíq Kókireq Mágókireq áhnte ke miáhwe. Wehukega arahwé íre sáhnshoráhonserah se áhnte ke puana íre sáhnshoráhire. Mi ke ebehigeheéna owainawanka soruparítéhre.

9 Moke mi kegá ebehoneheéra pokue Maniká tagariáh ké miáhrabeq wega arutaboiri ke suwahpeq abugeqñáhnuriáhwana íópeqté irobina tunse moke mi ke tabipáhrarúéhre.

10 Tabipáhrarúéhrena Manikánka owainawa, péhe íwiáh aritéh ání táhtoqme anotah púrúruía káwéhú, osoréh ébáhnkákáq íráreh kawéhúpípéq tuparúéhre. Áwéhq poeráhq tahnsa áninseq péhe éhwéh irari áninseq míehya iraipéq mitaq moráráq ahriahri mía míaoneherawoe. Wéhékáhnkakaq inokáhpeqkákáq kamah arinara ahriahri uwo uwo oneherawoe.

Ehweh aritena sainsue ehwehne.

11 Íné Sóniga tagogana wahnahnirabeqte síáh, anotah taberábe síáh kéhrana tagoge. Mitaq tútuue wahnahni aní anotah aní púana we míéhtáq mah marákó marákóákáq íópeqkákáq íre kahrahire. Peh tabanagirana mó íre ábóraq kéhre.

12 Moke pukia kéwé anotah kereq íre síwíqkakaq kéreq wahnahnirabeq iriwe miáhwana tagoge. Moke sene arambehri púkuipéq sehirania kéhrana mi pukúwári pugeqme tagehre. Mi wahnáhnká púkuipéqté séhírá tagéna wehukene arambehri iwíáhue tagéna ehweh aritena sainsúéhre. We mó pukú matíéhrena mi pukúwé oga mérapeq kioráho kené síwíq kék púkúe.

13 Sóreq wanínká pukia keyábé, Sóreq wanípípeqté kiembogue pokoro aritéhrara Puké Aninseq Iraipéqté Áninseqka pukia keyábé, Iraipéq sueq pokoro aritehye. Pukia kegá pokue sainsúéh ánípá sewana wega oga míarotaté árámbehri pukia ké peh morání moránínue iwíáhue tagéna ehweh aritena sainsúéhre.

14 Sainsuena Puké Aninseq Iraipéqté Áninseq anotahtaq osoréh íráreh káwéhúpípéq tuparúéhre. Wehuke osoréh íráreh káwéhúpípéq tuparúéhmé anehete puké tanahráq míre.

15 Oga mérapeq awaq míéhra ke síwíq kék púkúipéq tagéna mitaq síwíq íre kék kéwé anotah osoréh íráreh kawéhúpípéq tuparúéhre.

21

O ionkákáq o marákóákáq ábóraq kahna ehwéhne.

1 Íné Sóniga tagogana ebeq kék íópéqkákáq mah marákó marákóákáq sóreq wanínkákáq moke tabanagirana o ionkákáq o marákóákáq ábóraq kéhrana tagoge.

2 Manikáne kaweq matábú o Sarúsarama suwahpeq íópeq Maniká míéhabeqte túirana tagoge. Wene iyahnaboga o

ibehiní wenawehqpa móauwaneheéra awahrirue sokah sokah atáhnserah mi ke suwahpeq túirana tagoge.

³ Wahnah wahnahnirabeqte éhwéhnká anotahta q mahrarirana íróge. Anotahta q mahraréna, Írátíáhro. Manikánka seba mía míainara se wene animarí míagehe. Sereq mía míaéna sene Wahnah míankehe.

⁴ Manikánka sereq mía míaéna sene siurapite áqnú moke sorahruankéhe. Mi tanáhráq wehuke mó íre pukigehe. Sirupipeq mó íre umehinae. Mó íre ibitunátúnánigehe. Mó íre ibisagehe. Mó íre síérinae. Menah kárái naneqmarí aiq parabagi puana mó íre kanae irana íróge.

Manikánka, Íné tábúsoráh kéné Wahnah míanie i ehwéhne.

⁵ Wahnah wahnahnirabeqte síáhráq tútuue míéh ánínká mahraréna, Írátíáhro. Ínéga moke o naneq aiq miraróge ire. Aiq miraróge éna mahraréna, Néne ehweh aiq pútaq ehwéh púah sehiranúno. Ómi kegá mah ehwéh aiq pútaq ehwéhne íwíáhigeheé sehiranúno ire.

⁶ Sehiranúno éna ínénsabe, Moke áhwáro arámbéhrí aiq parabarúoge. Íné téh míáhwa aní múge. Íné anehemé mía míainie. Íné ebeqte aní ména anehete aní múge. Wání tahbobói aní oga mía mía arahnó wání pehipi náwinie.

⁷ Ahbabáq kiotaiki anínká moke kaweq naneq awaq mi-ankéhe. Ínéga wene Maniká míahnana we néne ani mía míainkehe ire.

Moke ahbabáq aruqaruro kegá iraipéq pokigehe i ehwéhne.

⁸ Wega mó mahraréna, Áhreéra néne sánsá íre sehgió kéwé, néne ehwehnsabé íre aiq pútare aintáh kéwé, ahbabáq aruqaruro kewé, mó ke subiq súáh kéwé, mó aniné weh ahre abario kewé, mó ke ánéhgíó kéwé, ahgora sansáno kewé, péhepehe manikánsábé iwíáh iwíáh atáh kéwé, moke péhe éhwéh irare irareo kewé, moke mi kegá iraipéq pokonehera-woe. Segá anotah púrúrúia osoréh íráreh kawéhúpípéq awaq miagéhe.

Peh anotah púrúrúia káwéhúmé osoréh ébáhnkákákq íráreh kawéhúpípéq tuparúáhwe. Sano ebáhnká anotah osóréhnserah mi kawéhúpípéq anotahta q osorosoq aruqarurire. Iraipéq awaq mewé anehete puké tanáhráq míre ire.

Sóniga o Sarúsarama suwahpeq tagó ehwehne.

⁹ Wega mó mahraréna, Abapete téhraníté íópeqté ké kamah arieráhi naneq matawewáhwe. Íópeqté ánínká mibeqté ínéba séna ínénsabe, Mahbeq súno. Sipisípiq Áráhqne ibehiní sokigi awiníboq máho ire.

10 Máho éna néniwa móintena anotah sawéhrápéq móintéhre. Manikáne kaweq matábú o Sarúsarama suwahpeq íopeq Maniká míéhrebeqte túirana tagoge.

11 Manikáne téhreh naneqka mi matábúráq anotahtaq téhrehre. Mi téhrehme mó kuasa téhrehre. Kaweq ebáh áhnte moné tahnsa ebáh áwíq sásípa tahnsa téhrehre. Mi matábúwé timano tahnsa anotah téhreh matábúe.

12 Mi matábúráq anotah kurí kéhrana mi kuríípéq airápété téhtaré ónsá kéhrara airápété téhtaré íopeqté kégá mó onsáráq mó onsárárué wahnahnowe.

13 Airápété téhtaré Ísara kahnáh mó kahnáh mó kahnáh síwíq sehirania morá moráue onsaraq kéhre. Íó kiembogirabeqte ónsáwé apahtáróe. Íó tupekirabeqte ónsáwé apahtáróe. Ébeq ayehrápéqté ónsáwé apahtáróe. Mó ébeq ayehrápéqté ónsáwé apahtáróe.

14 Mi kurí áwahebi airápété apahtáró págege ebáh kéhre. Mi kurí ahpí Sipisípiq Áráhqka eqmaréh ké síwíq airápété téhraníté síwíq kéhre.

15 Íné ehweh tení ánínká kaweq agehmare karatáté mi matábúákáq mi kuríákáq onsawárínkáq agehmaranieéna matíéhre.

16 Mi matábúwé ahnansahrapeq ébeq ahnánsáhrápéq nahorapeq nehwiehrapeq peh monseráhne. Íopeqté ánínká agehmare karatáté agehmaréhraha peh íre wahto 2,200 kirómítá kéhre. Sehwerapeq moq agehmaréhraha peh monseráhnire.

17 Mi matábúrápéqté kúríwé tahperue agehmaréhmé 144 mitá tahnsane. Wehukenínká mátabu agehmaréhnserah íopeqté ánínká agehmaréhre.

18 Mi kuríwé sásípa ebáhtáté pera kuríe. Mi matábúráq kéh náneqmarínká kóraraté miraia tímánónká tahnsanue anotah téhrehre.

19 Mi matábú áwahewé áhnte kaweq ebáh awahriq naneq ebáhtáté pearéhre. Náhbáh 2 ebáh mankuara ebáhmé sápaíae. Náhbáh 3 ebáhmé ágétie. Náhbáh 4 ebáhmé sehenáh tahnsa ebáhmé émérae.

20 Náhbáh 5 ebáhmé sároníkísie. Mi ebáhmé tautáúqkakaq taberábeakáq ebáhne. Náhbáh 6 ebáhmé tautáúq ebáhmé kóníríanie. Náhbáh 7 ebáh wiehq ebáhmé kárisórátie. Náhbáh 8 ebáh sehenáh tahnsa ebáhmé péririe. Náhbáh 9 ebáh wiehq ebáhmé tópásie. Náhbáh 10 ebáhmé kirisópésae. Náhbáh 11 ebáhmé áhíasínie. Náhbáh 12 ebáh tautáúq ebáhmé ámétísie. Mi ebáhmárimé mó naneq mó naneq tahnsá ebáhmárinéna áhnte moné tahnsa ebáhmárine.

21 Kuriraté ónsáwé airápété téhtaré ónsáwé anotah pasésúq tahnsa náneq taberábe pasésúqtáté mó onsá mó onsáue miraia

ónsáwárine. Mi matábúrápéqté áhmé kóraraté miraia áhnéna timanonka téhrehnserahni ahne.

²² Íné tagome mi matábúrác Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náh íre kéhre. Írakaumo. Maniká itene Wahnah moke miraorahi anínseq Sipisípiq Áráhqseq mitaq míehya puana Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náh íre kéhre.

²³ Mitaq íónkakaq pópoqnahakák íre kéhre. Írakaumo. Manikáne téhreh naneqka mitaq téhrehrana Sipisípiq Áráhqka áráhmu tahnsá ání míehre.

²⁴ Manikáne téhreh naneqka téhrehrabeqme mah kehiná kéhínánká mitaq nogigéhe. Mah marákóipéqté wáhnáh kégá sene kaweq mensáméhnsánkákák mi matábúrápéq mewe sigéhe.

²⁵ Wéhékáh mi matábúrápéqté ónsá íre paiqmaragéhe. Mitaq íre sunkíkírina puana mi ónsá ahriahri íre paiqmaranehera-woe.

²⁶ Mah kehiná kéhínané kaweq naneqmarínkákák sene awahriq naneqkakákák mi matábúrápéq mewe sigéhe.

²⁷ Moke ahbabác mitaq íre serahowe. Ahbabáro kereq péhe éhwéhnkákák kéréq mitaq íre serahowe. Ahqáho. Írakaumo. Peh morá Sipisípiq Áráhqne oga mérapeqté púkúipéq sensíwíq kéh kégá mitaq serahowe.

22

Oga mé wanínkákák oga mé awánkánkákáqsábé éhwéhne.

¹ Íópeqté ánínká oga mé waní sokigi anírana mi wanímé timanonka téhrehnserahnire. Mi waní ahyahipeqme Manikánseq Sipisípiq Áráhqseqka wahnahnóyarabeqte túire.

² Tuena mi matábúrápéqté áh ákáhpi túire. Oga mé awanká mi waní ayehráq éberioépéq éberioépérue kéhre. Mi awánkátáq airápété téhtaré mó naneq mó naneq seránue íyéhre. Mó iotáq mó naneq será iyena mó iotáq mó naneq seránue íyéhre. Mi awánká ánáwharínká mah kehiná kéhíná kawerarítéhre.

³ Manikánka kamah arina naneqmari mitaq mó íre kanawire.

Manikánseq Sipisípiq Áráhqseqka mitaq wahnah wahnah-nigéhe. Moke Manikáne arambehri kegá wensabé iwíáh iwíáh atagéhe.

⁴ Iwíáh iwíáh atera wene auranabiah tagagehe. Wenáwíq sene siyehitaq kanae.

⁵ Mitaq íre sunkíkíraginae. Maniká itene Wahnahnka mitaq téhreh puana áráhmuakákák íónkakaq mitaq íre kanae. Írakaumo. Wene arambehri kegá ahriahri mitaq wahnah wahnah-nigéhe.

Sísaga, Apubúue tuinauge i éhwéhne.

⁶ Íópeqté ánínká ínénsabe mahraréna, Ínéga teawú éhwéh aiq pútaq ehwéh púana wehukega aiq pútare aintahráhowe. Maniká itene Wahnahnka wene ehweh irare ke iwíáh arítéhrara pahsúáhwe. Amahnágawé áhníbórá sína naneqmarí wene arambehri ke sokigi arinkéheéna íópeqté ání eqmaréhrana túire ire.

⁷ Íópeqté ánínká mó mahraréna, Írátíahno. Sísaga mahraréna, Íné apubúue tuinauge ire. Mah pukúipéqté éhwéh sehgió kégá iwíáh íwíáhigehe ire.

⁸ Mah ehwéh irena mi naneqmarí tago anímé íné Sóni uge. Mah ehwéh irena mi naneqmarí tagotaq sokigii aniné aigárátáq iwíáh íwíáh atanieéna káuqmunue míógana

⁹ wega ínénsabe, Ahqáho. Íre miraúno. Íné itereq moráráq arambehriu aní múge. Manikáne ehweh irare kereq mah pukúipéqté éhwéh sehgió kéreq itereq moráráq arambehriu aní múge. Manikánsabe webataq iwíáh íwíáh ato ire.

¹⁰ Íópeqté ánínká ínénsabe mó mahraréna, Arega púkuipéq sehiranóna ehwéhmé unkumehrataq íre táhparo. Írakaumo. Mi tanáhráq áhníbóráni puah íre táhparo.

¹¹ Mi tanáhráq sínaraq ahbabáq kega peh ahbabárighehe. Íre mirao naneq sansáno kegá peh sene sánsá miraigehe. Tábúsoréh sánsáno kegá peh tábúsoréh sánsá miraigehe. Kaweqtaq mía míaog kegá peh kaweqtaq mía míaigehe ire.

¹² Sísaga mahraréna, Írátíáhro. Íné apubúue tuinauge. Túónaraq wehukene arambehri saraqme tagéna awehraq apéq morání moránínue náinauge.

¹³ Íné téh míáhwa aní múge. Íné anehemé mía míainaугe. Íné ebeqte aní ména íné anehete aní múge. Íné moke náneq áwahe aní múge. Moke áhwáro arámbéhrí aiq parabaráúo aní múge ire.

Kaweq matábúrápéq íre kioráho keyábé éhwéhne.

¹⁴ Sísaga mó mahraréna, Wehukega sene korósi pabeq paberowana taberábe aginsabé iwíáh íwíáhhowe. Mina inserah sene sirupipeq pabeq paberia kégá oga mérapeq mi kawéq matábúrápéq kioráhonsabé iwíáh íwíáhigehe. Sega mitaq oga mé awankánara ísíwe nagehe.

¹⁵ Ahbabáq kega mitaq íre kioráhowe. Ánéhgíó kéreq mó kené weh ahre abario kereq mó aní subiq súáh kereq péhepehe maníkánsábé iwíáh íwíáh atáh kéreq moke péhe éhwéh irare sansá suwahbeh kereq peh máhpeq mía míaéra mitaq íre kioráhowe ire.

¹⁶ Íre kioráhowe éna ínénsabe, Íné Sísaga uge. Íné Tébitine anahwa úge. Íné tuembínága téhrehnserahni aní múge. Íné

tagariáh kégá mah ehwéh irageheéna íopeqté ánínká mah ehwéh ite teiinkeheéna eqmaróge ire.

¹⁷ Manikáne Awanseq Sísa tagariáh kéreqka Sísansabé, Mahbeq tuo ewe. Mah ehwéh iráh kégá moq mahbeq tuo igehe. Wání tahbobói kegá séra oga mé wanínsabé suwahbeh kegá pehípi nagehe.

Sóniga mah pukú sáhnsáhó kényábé págege ehwéh pahsúéh éhwéhne.

¹⁸ Mah pukúípéq mókake sína naneqsabé éhwéh aiq sehiranuge. Mi sehirá sáhnsahwe tagahro. Págege ehwéh teiníboq iratíáhro. Mah ehwéh síwáhnori anínká mó ehwéhnkákáq masosahrue síwáhnorínaraq mah ehwéhnká kamahorahi naneq teínserah mi aní moq anotahtaq kamah awinkéhe.

¹⁹ Mah ehwéh síwáhnori anínká moke íre síwáhnoria peh ákáhtaq síwáhnorínaraqmé wega awaq miahráhi naneq Manikánka meyankéhe. Oga mé awankánarame mi anínká íre awaq miankéhe. Mah ehwéhmé kaweq matábúrápéqsábé teíre. Mi anínká mi matábú íre awaq miankéhe.

²⁰ Mah ehwéh tení ánínká mahraréna, Íné aiq pútaq apubúue tuinauge ire.

Aiq mire. Sísa itene Wahnahno, mahbeq tuo uge.

²¹ Sísa itene Wahnahnka moke we tagariona keyabé arutaboiréna séhréh aitéhre. Aiq míre.